
ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG SIGILLVM
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

CRONICARIĬ GRECI

CRONICARII GRECI

CARII AŬ SCRIS DESPRE ROMÂNĬ

ÎN

EPOCA FANARIOTĂ

TEXTUL GRECESC ȘI TRADUCEREA ROMÂNEASCĂ

PRECEDATE DE O INTRODUCERE

Istoricul Academiei grecești Domnești din Sântul Sava în București și de notițe biografice asupra vieței Cronicarilor cuprinși în acest volum, în special viața și activitatea literară a Protosinghelului Naum Rîmniceanu.

LUCRARE FĂCUTĂ

DE

CONSTANTIN ERBICEANU
PROFESOR.

BUCUREȘTĬ
Tipografia „Cărților Bisericesci"
1890.

CRONICARIĬ GRECĬ

CARIĬ AU SCRIS DESPRE ROMÂNĬ

IN

EPOCA FANARIOTA

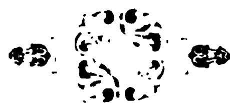
TEXTUL GRECESC ŞI TRADUCEREA ROMÂNEASCA

LUCRARE FĂCUTĂ

DE

CONSTANTIN ERBICEANU

PROFESOR.

BUCUREŞTĬ

Tipografia Cărţilor Bisericescĭ

1888.

Domnieĭ Sale

Domnuluĭ

Dimitrie A. Sturdza.

Prea Stimate Domnule Sturdza,

De la Scólele Greceşti din Iaşi şi Bucureşti, numite şi Academiĭ Domneşti, ni s'aŭ conservat prin Bibliotecele ţěreĭ câte-va manuscripte până acum necunoscute de istoricii noştri şi care cuprind un material însemnat pentru Istoria naţională. In scólele nóstre din Seculul al XVII, XVIII şi parte din al XIX, ştim că se preda tótă învěţătura în limbĭ streine şi cu preferinţă în limba grécă; de aceia şi aceste manuscripte sunt scrise tóte în greceşte. Am credut că fac un serviciŭ Istorieĭ nóstre traducênd aceste scrierĭ în limba patrieĭ şi publicându-le împreună cu textele originale spre a se conserva. Acéstă modestă lucrare literară cuprindênd evenimente şi date ce sunt strîns legate de sórta trecută a Naţiuneĭ nóstre, mě simt dator a mărturisi în public că-'şĭ are începutul eĭ în îndemnul ne'ntrerumpt de care am fost încurajat şi stimulat de D-vóstră.

Ca semn dar de profundă recunoştinţă ce vě datoresc pentru sprijinul moral ce în tot-déuna mĭ-aţĭ aratat în întreprinderile mele literare, Vě rog respectuos să-'mĭ învoiţĭ a-mĭ manifesta şi eŭ în chip vědut sentimentele mele de recunoştinţă şi mulţămire sufletéscă, primind a Vě dedica acest resultat al ostenelilor mele.

D-Vóstră sunteţĭ între ceĭ dintâĭ bărbaţĭ aĭ ţěreĭ, care ne'ncetat cercetaţĭ, neobosit lucraţĭ şi în tot timpul îndemnaţĭ pre alţiĭ şi prin cuvênt şi prin faptă la culegerea şi gruparea tuturor datelor şi faptelor privitóre la Istoria neamuluĭ nostru Românesc. Cuĭ dar ar fi fost maĭ drept să-ĭ dedic acéstă lucrare de nu D-Vóstre care continuu îndemnaţĭ pe ómeniĭ cărturarĭ, ca Matca albinele, de a culege şi a aduna mierea dulce românéscă de pe câmpiĭ îndepărtate, din care în urmă să se formeze fagurul complect, Istoria Naţională, ce singură are forţa de a edifica mintea şi a nutri inima la tótă suflarea Românéscă, spre a pronunţa cu fală şi mândrie numele dulce de ROMANIA.

Rěmân cu cel maĭ adênc devotament

Al D-Vóstră serv

Const. Erbiceanu

Cătră Cititori.

Ocupându-mĕ de maĭ mult timp cu studiarea în special a manuscriptelor greceşti, de diferit cuprins, ce ni-aŭ rĕmas din epoca Domnitorilor Fanarioţĭ, de la şcólele din Bucureştĭ şi Iaşĭ, numite şi Academiĭ Domneştĭ, între multele manuscripte am dat şi peste câte-va scrierĭ istorice, compuse de profesoriĭ acestor scóle şi de alţĭ învĕţaţĭ aĭ timpuluĭ. Numĕrul manuscriptelor ce ni s'aŭ conservat în diferite Bibliotecĭ din Bucureştĭ şi Iaşĭ atinge cifra de 2,000 şi din care marea majoritate a fost manuale de şcólă*). Dintre manuscriptele de conţinut istoric naţional, câte le am găsit şi care sunt scrise în ţară, dar necunoscute publiculuĭ român, am credut că fac un serviciŭ istorieĭ ţăreĭ nóstre româneştĭ traducêndu-le şi publicându-le atât în original, cât şi în limba ţăreĭ, pentru că ele tóte sunt scrise numaĭ în greceşte. Probabil vor fi fost maĭ multe manuscripte de felul acesta, descriind evenimentele timpuluĭ, dar pe deoparte împrejurările nestatornice prin care aŭ trecut în seculul al XVIII şi parte din al XIX ţările Românilor, ĭar pe de alta îndiferenţa, ca să nu dic dispreţul ce aveam noĭ Româniĭ pentru ceĭ ce aŭ avut sórta de a ne guverna în acele timpurĭ de cumpănă şi pline de nenorocirĭ, tóte aceste cause şi multe altele aŭ contribuit în deajuns spre a se neglija cercetările literare, ce ni-aŭ rĕmas din secoliĭ al XVII, XVIII şi parte din al XIX, numaĭ pentru că eraŭ produsul aceleĭ epoce vitrige şi nu eraŭ scrise în limba ţĕreĭ. Grupând decĭ cu timpul un numĕr de manuscripte istorice greceştĭ, unele autografe de ale înseşĭ autorilor, altele revĕdute de autorĭ şi consultându-mĕ şi cu fratele meŭ *George Erbicénu*, m'am hotărit a le traduce în româneşte şi a le publica, spre a se conserva şi în original. Mult am fost ajutat în acéstă lucrare dificilă, migălósă şi anevoĭósă de cătră fratele meŭ, traducênd şi el însuşĭ atât scrierea Profesoruluĭ Theodor asupra vieţeĭ luĭ Petru Mavroghene, cât şi Cronicul Doctoruluĭ P. Depasta asupra evenimentelor din Domniile variate ale luĭ Constantin Mavrocordat.

Rog pe cetitor a nu uĭta şi acea, că cercetările mele asupra manuscriptelor scóleĭ greceştĭ sunt cele întâiŭ, şi dar lucrând pe un teren literar necunoscut, pot fi acestea, ca pri-

---

***) Manuscripte greceştĭ în Biblioteca Mitropolieĭ Moldoveĭ cunosc 65. In Biblioteca Seminaruluĭ Veniamin 50. In Biblioteca Universităţeĭ de Iaşĭ 120. In Catedrala Episcopieĭ de Roman 10. In Biblioteca Monast. Neamţul 10. In Bibliot. mea 20. In Biblioteca Academieĭ de Bucureştĭ peste 30. In Biblioteca Seminaruluĭ din Bucureştĭ 200. Pe acestea le-am studiat, analisat şi am publicat cuprinsul lor în Revista Theologică, editată în Iaşĭ în aniĭ 1885 şi 1886, în special în volumul al III şi al IV, unde sunt dărĭ de samă amănunţite asupra tuturor acestor manuscripte, şi a altor cărţĭ. Ştiŭ că maĭ există manuscripte încă până la 100 în Biblioteca Seminaruluĭ din Bucureştĭ, până la 250 în Museul Naţional din Bucureştĭ, în Academia Română din Bucureştĭ, şi prin Bibliotecele particulare, cu deosebire a Inalt Preasânţituluĭ Mitropolit al Moldavieĭ, şi prin Monastirĭ fórte multe etc. etc. şi care trebuesc studiate. Am convingerea că numaĭ prin studiarea acestor manuscripte greceştĭ vom putea avea date sigure şi positive despre învĕţămêntul cărţeĭ la Românĭ, pe timpul predominăreĭ în scóle a limbeĭ greceştĭ în Principate.**

Pe lângă aceste manuscripte maĭ cunosc şi un numĕr însemnat de cărţĭ didactice ce nĭ-aŭ remas din scólele greceştĭ, aşa în Biblioteca Mitropolieĭ Moldavieĭ peste 100. In Biblioteca Seminaruluĭ Veniamin din Iaşĭ fórte multe, de asemenea în Biblioteca Seminaruluĭ Central din Bucureştĭ şi prin Monastirĭ etc.

Tot în Revista Theolog. în volumele III şi IV am maĭ publicat şi un numĕr însemnat de documente, maĭ cu samă privitóre la scólele greceştĭ şi la Mitropolia din Iaşĭ. In Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ şi Suceveĭ, publicată ĭarăşĭ de mine în 1888 am dat la lumină până la 600 de documente, unele de cuprins istoric scolastic. In fine de la 1887 şi până în present am publicat în Revista St. Sinod „Biserica Ortodoxă" ĭarăşĭ multe documente de conţinut variat istoric, prefeţe de pe cărţile greceştĭ ce cuprindeaŭ material, care ne'nteresézá, cum şi scrierĭ originale de ale Românilor.

mă încercare, necomplecte, dar totuş sper că mi se va recunóşte meritul măcar că am deschis învĕţaţilor noştri în viitor un câmp literar întins, şi din care se pot culege de către minţele neprevenite şi independente ale cultivatorilor istorieĭ, fórte multe fapte şi date privitóre la Istoria nóstră Naţională. Se pot întregi prin ele multe lacune istorice şi se pot în fine aduna din ele cele maĭ bogate fapte şi date positive asupra istorieĭ învĕţămêntuluĭ la Românĭ pe timpul predominăreĭ limbeĭ greceştĭ asupra nóstră. Posed deja un material destul de însemnat privitor la învĕţămêntul cărţeĭ la Românĭ din epoca ḑisă fanariotă, dar am conştiinţă că încă-mĭ lipsesc multe date şi persóne spre a se putea complecta cronologia istorieĭ învĕţămêntuluĭ la noĭ*).

Pentru acum sunt satisfăcut sufleteşte că am putut da la lumină cel puţin pe aceştĭ scriitorĭ ale căror lucrărĭ literare zăcéŭ aruncate şi deconsiderate şi care s'ar fi pierdut de sigur, de şi cuprind în ele numaĭ material pentru Istoria nóstră Naţională. Valórea scrierilor, în ceea ce priveşte sinceritatea şi adevĕrătatea evenimentelor şi datelor ce se istorisesc, spiritul critic şi imparţial de care trebue să fie condus un istoric în expunerea faptelor, lipsa de adulaţiune orĭ linguşire ce trebue se caracterisese pe istoric când expune evenimentele prin scris spre ale transmite generaţiilor viitóre ca fapte veridice, tóte aceste calităţĭ, cu care ar trebui să fie învestit orĭ ce istoric, mi se pare că lipsesc în mare parte acestor scriitorĭ, din causă că sórta învĕţaţilor era strîns legată de durata nestabilă a Domnitorilor Fanarioţĭ, pe cariĭ adese 'ĭ divinisaŭ în scrierile lor, spre a le atrage favorurile. Pentru favoriţĭ toţĭ protectoriĭ lor eraŭ eroĭ. Cu tóte acestea defecte ale timpuluĭ învĕţaţiĭ aceia ni-aŭ lăsat mult material valoros, maĭ ales C. Daponte şi Naum Protosinghelul în scrierile lor. Toţĭ aŭtoriĭ acestor manuscripte nĭ-aŭ remis date şi fapte istorice scrise în limba greacă vorbitóre, afară de Doctorul P. Depasta care a scris în limba greacă veche: pentru aceĭa ĭ-am numit Cronicarĭ grecĭ din epoca fanariotă. Numaĭ Protosinghelul Naum face esceptiune, care de şi a scris în greceşte, cum vom vedea, este însă român de origină.

Cunosc mulţĭ bărbaţĭ învĕţaţĭ grecĭ ce s'aŭ ocupat şi aŭ scris despre persónele ce aŭ jucat rolurĭ marĭ politice în ţĕrile nóstre, în curgere de doĭ seculĭ şi jumĕtate şi pe cariĭ, după părerea mea, scriitoriĭ istorieĭ nóstre sunt datorĭ să-ĭ consulte spre a extrage din eĭ tot materialul istoric, de orĭ-ce cuprins ar fi, pentru că numaĭ cu chipul acesta ne vom reintregi şi forma exact Istoria nóstră Naţională din acele timpurĭ.

Scrierile acestor barbaţĭ fiind imprimate mĕ mărginesc ale enumera numaĭ, şi încă numaĭ pe acele ce le cunosc.

I). Prefeţele la tóte scrierile Patriarhuluĭ de Ierusalim Dosotheiŭ, imprimate înIaşĭ şi Bucureştĭ. Aşa: La Simeon Thessalonicul, Tomul pacificăreĭ, Tomul ĭubireĭ, Tomul bucurieĭ, Manualul în care combate nebunia Calvinilor, Istoria despre ceĭ ce aŭ fost patriarhĭ în Ierusalim. In acéstă ultimă operă a luĭ istorică, în 12 cărţĭ, să găseşte fórte mult material pentru istoria Românilor. (Cartea este imprimată în Bucureştĭ pe timpul Domnitoruluĭ Ioan Stefan Cantacuzin la 1715) [1]).

---

*) Printre manuscripte pe copertele şi în interiorul lor am găsit note şi însemnărĭ de mare valóre, privitóre la mersul instrucţieĭ scólelor Academice. Am adunat cu timpul şi un mare numĕr de probe, scrierĭ de exerciţiĭ scolare din acele timpurĭ, ca de limba latină în paralel cu cea română, francesă şi italiană, apoĭ probe de exerciţiĭ matematice, istorice, de ştiinţĭ şi epistolografie· Maĭ tóte acestea scrise de Românĭ, de unde conchid că s'aŭ folosit mult Româniĭ de la scólele greceştĭ.

[1]) Συμέων Θεσσαλονίκης, κατὰ αἱρέσεων μετὰ διαφόρων ἄλλων. 1683, folio în Iaşĭ. Τόμος Ἀγάπης, κατὰ Λατίνων, 1699, folio în Iaşĭ. La fine se ceteşte: Ἐτυπώσαμεν τὸν παρόντα τόμον ἐν Γιασίῳ τῆς Μολδοβλαχίας, Χαλκοτυπίᾳ καὶ ἀναλώμασι τοῦ ἁγίου Τάφου διὰ Δυονυσίου μοναχοῦ, ὄντος διορθωτοῦ τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου Ἱερεμία Κακαβέλα. „Am imprimat volumul present în Iaşul Moldavieĭ în halcotipia şi cu cheltuéla st. Mormînt prin Dionisie monahul, fiind corector prea învĕţatul profesor Ieremia Cacavela“. Τόμος χαρᾶς, ἐν ᾧ περιέχονται αἱ ἐπιστολαὶ Φωτίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως etc. etc. τυπωθεὶς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ῥημνίκου. Ἡγεμονεύοντος τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐκλαμπροτάτου καὶ Ὑψηλοτάτου, Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγροβλαχίας Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράμπα Βοϊβόδα. Διὰ ἐξόδου καὶ ἐπιμελείας τοῦ μακαριω-

II). Doroteiu al Monemvasieĭ, carte istorică, împrimată cu cheltueala luĭ Zotu Ţigara, ginerile luĭ Duca Vodă şi la finele eĭ istoricul Sinoduluĭ din Florenţa et. [2]).

III). Atanasie Comnen Ipsilant, scrierĭ bisericeştĭ şi politice în XII cărţĭ, cartea a VIII, IX şi a X cuprind faptele întâmplate după luarea Constantinopoluluĭ, de la 1453—1789 (în Constantinopol 1870 [3]). Acéstă carte este indispensabilă pentru orĭ ce istoric Român, ce s'ar încerca să scrie conştiincĭos Istoria Românilor din acéstă epocă, pentru că cuprinde tótă numaĭ material pentru Românĭ şi este scrisă de un om politic şi care a învĕţat carte în Iaşĭ la Scóla din Monastirea Barnovschi pe la 1724—1727, şi a fost Protospătar în Valahia între aniĭ 1764 —1765 [4]).

IV). C. Satha, Biblioteca Evuluĭ Mediŭ, în 6 volume, şi Filologia Neoelenică [5]).

V). Papadopol Bretu, Filologia Neoelenică, 2 volume, [6]).

VI). Grecia Nouă saŭ Theatru Ellenic de G. I. Zavira editat în 1872 la Athena de Gh. P. Cremu [7]).

VII) Asupra epoceĭ Fanarioţilor pe lângă cunoscutul autor Zalloni, să se consulte Domnul Elefterie Thoma—Fanarioţiĭ, să se consulte şi D. Epaminonda Stamatiade, Biografia marilor interpreţĭ, Athena 1865; apoĭ despre Panaghiot Nicusiu pe C. Paparigopol, idem I. M. Ghedeon, despre Mihail Critobul întâiul fanariot, G. Antonopul despre Nicolaĭ Mavrogheni. In fine: Resumatul sinoptic a bravurilor eroice a prea înălţatuluĭ şi prea piosuluĭ, şi învingĕtoruluĭ Dom-

---

τάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης Κυρίου Δοσιθέου, παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ λογιωτάτου Ἐπισκόπου Ῥημνίκου Ἀνθίμου τοῦ ἐξ Ἰβηρίας, ἐν ἔτει αψε κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. „Tomul ĭubireĭ în care se cuprinde epistolele Preasf. Patriarh al Constantinopoluluĭ Fotie etc. etc. imprimat în Episcopia Rîmniculuĭ. Pe timpul Domnieĭ prea piosuluĭ, prea strĕlucituluĭ şi prea Inălţatuluĭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-vlahia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod. Prin cheltuĭala şi îngrijirea prea ferictuluĭ şi prea sânţituluĭ Patriarh al Ierusalimuluĭ şi a tótă Palestina, Domnul Dosoteiŭ, de ĭubitorul de Dumneḑeŭ şi prea învaţatul Episcop al Rîmniculuĭ Domnul Anthim din Ivir. In anul 1705 în luna luĭ Septemvrie". folio. La începutul acesteĭ cărţĭ sunt imprimate cincĭ Epigrame de către Studenţiĭ Academieĭ din Bucureştĭ, prin care laudă virtuţile Domnitoruluĭ Constantin Basarab şi ĭubirea ce o are pentru înfiinţarea Scólelor în Valahĭa. Ἐγχειρίδιον Ἔλεγχον τὴν καλβινικὴν φρενοβλάβειαν. Acéstă carte este în 4°, tipărită împreună cu învĕţătura dogmatică a luĭ Sevastos Chimenitul, profesor adus de Constantin Brancovanu din Constantinopol. Imprimată în Snagov la 1690. Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων. Acéstă carte este de cea maĭ mare valóre istorică, pentru că drept apreciând'o este o istorie Universală, basată în expunerea evenimentelor pe autoriĭ Bisantinĭ în special.... ἐτυπώθη ἐν ἔτει τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ὀγδόῳ ἐπὶ τοῦ τέλους τῆς Ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Κυρίου Ἰωάννου Στεφάνου Βοεβόδα Κανταχουζινοῦ, ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ τῆς Οὐγγροβλαχίας αὐθεντικῷ θρόνῳ. Ἐπιμελείᾳ καὶ διορθώσει Μητροφάνους ταπεινοῦ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορᾶ τοῦ ἐκ Δωδώνης, ἐπιστατοῦντος τῇ τυπογραφίᾳ Στοΐκα ἱερέως τοῦ Ἰακοβίτζη, ἐν ἔτει 1715, κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον. „S'a imprimat în anul Arhiereĭ sale (Hrisant) al optulea, la finele Domnieĭ prea piosuluĭ şi prea strĕlucituluĭ Domn Ioan Stefan Cantacuzin în scaunul Domnesc din Bucureştiĭ Ungrovlahieĭ, prin îngrijirea şi corecţiunea smerituluĭ monah Mitrofan şi Grigara din Dodona, conducênd tipografia Stoĭca Iacoviţă preot, în anul 1715 în luna luĭ Octomvrie.

[2]) Δωρόθεος Μονεμβασίας, Βιβλίον ἱστορικόν, δαπάνῃ Ζώτου Τσιγαρᾶ, 4°, imprimată în Veneţia de maĭ multe orĭ şi dedicată Domnitoruluĭ Ungrovlahieĭ Duca.

[3]) Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα, Βιβλίον 8, 9 şi 10. Ἤτοι: Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν (1453—1789).

[4]) Vedĭ Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν pag. 137. şi pag. 788.

[5]) K. Σάθα Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, 6 volume, 4° şi Νεοελληνικὴ φιλολογία. Athena 1868.

[6]) Παπαδοπούλου Βρετοῦ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, 2 volume, 4°. (Ἀθῆναι 1854).

[7]) Νέα Ἑλλὰς ἢ Ἑλληνικὸν Θέατρον ὑπὸ Γεωργίου Ἰωάννου Ζαβίρα, ἐκδοθὲν ὑπὸ Γεωργίου Π Κρέμου. 4°, Ἀθῆναι 1872.

nitoruluĭ nostru și Egemon a tótă Ungro-Vlahia Domnul, Domn ḑis: Nicolaĭ Petru Mavrogheni Voevod, compusă de prea nobilul și prea învĕțatul boer marele Caminar, Domnul Manolache Persianul [8]), împrimată la tipografia de la Cișme în Bucureștĭ [9]).

VIII) Viețile paralele de Dr. Athanasie N. Ghuda, despre Ipsilanțĭ, Moruzeștĭ, Suțeștĭ, Mavrocordăteștĭ etc. [10]).

IX). M. Paranica, despre relațiile Patriarhilor Constantinopoluluĭ cu Domnitoriĭ ambelor Principate [11]). De asemenea scrierea: Incercărĭ despre starea Instrucțieĭ la poporul elin de la căderea Constantinopoluluĭ până la începutul Seculuĭ al XIX [12]).

Și al X) Scrierile D-luĭ Emile Legrand, Ephèmérides Daces ou Chronique de la Guerre de quatre ans (1736—1739) par Constantin Dapontes secretaire du prince Constantin Mavrocordato. Texte grec. Paris 1880.

Dacă dar s'ar consulta aceste scrierĭ ce cuprind material istoric tocmaĭ asupra epoceĭ Fanarioților și s'ar avea în videre și Cronicariĭ Greceștĭ ce să publică acum pentru prima óră, cred că multe din faptele și datele nóstre istorice s'ar cunóște și lămuri, în epoca acésta a Istorieĭ nóstre Naționale, atât de obscură și lipsită de cunoștințĭ positive.

Acesta dar, iubite cetitor, mĭ-a fost scopul publicând în acest volum Cronicariĭ grecĭ, și anume: Cronicul luĭ Chesarie Daponte, de la 1648—1704, Neculaĭ Chiparissa despre cele întâmplate în Moldova, la 1716 sub Domnia luĭ Ioan Mihail Racoviță Voevod, Catalogul istoric al ómenilor însemnațĭ, din Seculul al XVIII, de Chesarie Daponte, Viața luĭ Ioan Neculaĭ Petru Mavrogheni de Profesorul Teodor, Despre originea Românilor de Protosinghelul Naum Rîmniceanu și Cronicul seŭ de la 1768—1810, și în fine Cronicul luĭ Petru Depasta Pelaponisianul asupra viețeĭ Domnitoruluĭ Constantin Neculaĭ Mavrocordat,—de a înavuți Istoria nóstră cu date și fapte necunoscute. Intru cât am reușit în întreprinderea mea și cât folos va culege istoricul din aceștĭ Cronicarĭ rĕmâne a se pronunța singur după ce 'ĭ va studia.

---

[8]) 'Ελ. Θωμᾶ-οἱ Φαναριῶται. 'Επαμ. Σταματιάδης. Βιογραφίαι τῶν Μεγάλων Διερμηνέων ('Αθῆναι 1865) Περὶ τοῦ Παναγιώτου Νικουσίου Κ. Παπαρρηγόπουλος, Μ. Ι Γεδεὼν, Περι Μιχαὴλ Κριτοβούλου, πρώτου φαναριώτου. Γ. 'Αντωνόπουλος, Περὶ τοῦ Νικόλαου Μαυρογένους. Συναπτικὴ περίληψις τῶν ἡρωικῶν καταρθωμάτων τοῦ Υψηλοτάτου εὐσεβεστάτου τε καὶ τροπαιούχου Αὐθέντου ἡμῶν καὶ 'Ηγεμόνος Πάσης ΥΟγκροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ιω. Νικολάου Πέτρου Μαυρογένη Βοεβόδα, συντεθεῖσα παρὰ εὐγενεστάτου καὶ ἐλλογιμωτάτου ἄρχοντος Μεγάλου Καμινάρη, Κυρίου Μανολάκη τοῦ Πρεσίανου, (εἰς τὸ Τζισμὲ ἐν Βουκουρεστίῳ 1789). 8°.

[9]) In acéstă broșură sunt poesiĭ și scrierĭ de ale luĭ Mateiŭ al Mirilor, ale luĭ Filaret Episcop de Rîmnic, ale luĭ Alexandru Calfoglu, ale luĭ Ioan Zanet, marele Logofĕt, ale luĭ Theodor profesorul din St. Sava, ale luĭ Zisu din Arghirocastru, ale mareluĭ Postelnic Eustație, ale luĭ Gheorghe fiul mareluĭ Vornic Slatineanu, ale luĭ Scarlat Slatineanu etc.

[10]) Βίοι παράλληλοι, ὑπὸ 'Αθανασίου Ν. Γοῦδα 8°, în VIII volume. 'Αθῆναι 1872.

[11]) Μ. Παρανίκα, περὶ τῶν σχέσεων τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τοὺς 'Ηγεμόνας τῶν δύο 'Ηγεμονιῶν.

[12]). Σχεδίσμα περὶ τῆς ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάεωςσ τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης (ιθ) ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Ματθαίαου Κ. Παρανίκα. 'Εν Κωνσταντινουπόλει, 1867. 4°, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1867.

INTRODUCERE

Ca introducere în Cronicariĭ grecești, am socotit că nimic n'ar fi maĭ nemerit de cât a descrie viața și activitatea cel puțin a acelor publicațĭ în acéstă scriere, asupra cărora am maĭ multe cunoștințĭ sigure. Apoĭ fiind că până acum fórte puțin cunosc despre uniĭ din eĭ, mě voiŭ mărgini pentru present a publica numaĭ noțiunile sigure ce am asupra Protosinghelului Naum Rîmnicénu, reservându-mě a adaugi cu timpul și altele, dacă împregiurările mě vor favorisa. Voiŭ trata în special numaĭ despre viața și activitatea Protosinghelului Naum Rîmnicénu, nu numaĭ pentru că-ĭ Român și ne intereséză maĭ de aprópe; dar încă și pentru scrierile luĭ, și pentru că el este unul din ceĭ întâĭ profesorĭ de limba Română la Românĭ în Epoca fanariotă, dăscălind între Românĭ maĭ mult de 50 de anĭ. Fiind-că Naum Protosinghelul n'a învěțat carte de cât în țară, socot că n'ar fi de prisos a face maĭ întâĭu o expunere a stăreĭ învěțământuluĭ la Românĭ pe timpul epoceĭ fanariotice. Începênd cel puțin de la timpul de când întâlnim date sigure în monumentele literare din țară, și până la timpul dispariţiuneĭ DomnieĭTanariotice. Acéstă expunere a învěțământuluĭ, pe lângă alte cunoștințĭ ce ni va procura asupra scólelor grecești, ne va pune în stare de a judeca și maĭ drept și maĭ complect devotamentul Protosinghelului Naum pentru carte, aptitudinea, meritul și în fine locul ce trebue să i-l acordăm bucuroșĭ spre a-l ocupa între ómeniĭ timpuluĭ și despre care fórte puțin cunoșteam până acum.

I.

CÂTE-VA CUVINTE ASUPRA SCÓLELOR GRECEȘTĬ.

PRIVIRI GENERALE

Raportul și influința Grecilor asupra Românilor.

Intre locuitoriĭ vechĭ aĭ acestor localitățĭ Sciţĭ, Thracĭ și Dacĭ etc. și între popórele din Europa Orientală, maĭ ales Grece, aŭ existat raporturĭ variate: religióse, comerciale și culturale, după cum mărturisește cunoscutul istoriografŭ Herodot (Cartea II).

Aceste relațiĭ aŭ sporit încă maĭ mult pe timpul Colonisăreĭ luĭ Traian, pentru că atât coloniștiĭ cât și legiunele Romane, aduse de Marele Traian în Dacia, eraŭ luațĭ din diferite localitățĭ și Provinciĭ ale Imperiuluĭ Roman, dar maĭ cu samă dintre popórele Orientale [1]). Chiar în timpul stabilireĭ coloniștilor în Dacia mulțĭ ómenĭ meseriașĭ aŭ venit din Orient și cariĭ stabilindu-se printre Coloniștiĭ Romanĭ aŭ desvoltat în Dacia civilisațiunea cunoscută, făcêndu-o una din Provinciile cele maĭ bogate, cât a fost sub administrația Romană [2]). Contactul

[1]) Consultă: A. D. Xenopol. Ist. Romanilor vol. I, pag. 177 192.

[2]) Consultă Δ.Φιλιππίδης, Ἱστορία της Ρουμανίας pag 383—420. idem A. D. Xenopol opul citat.

dar între Coloniștiĭ luĭ Traian și popórele Orientale din Imperiul Roman a continuat și s'a mărit încă și după acéstă epocă.

Dacă trecem la epoca stramutăreĭ legiunelor Romane de către Aurelian, cum și a unuĭ numĕr însemnat dintre Coloniștĭ peste Dunăre în Misiĭ, atuncĭ, după cât ne spun Istoriografiĭ Bisantinĭ, a maĭ crescut încă aceste raporturĭ și influințĭ variate, pentru că acea parte dintre Coloniștiĭ, ce a trecut cu legiunele Romane Dunărea în Peninsula Balcanică, aŭ trăit mulțĭ secolĭ amestecațĭ între popórele grecisate maĭ întâiu și apoĭ slavonisate, până la reintórcerea unora dintre eĭ în pămêntul Patrieĭ (270—1250). Restul dintre Coloniștiĭ Romanĭ remașĭ în Orient și cariĭ s'aŭ estins cu timpul înmulțindu-se în totŭ Orientul Europeĭ, a dat naștere maĭ têrḑiŭ poporuluĭ Cutzovlah saŭ Valah, pentru acea după Honiat confiniile înséșĭ a Tesalieĭ se numeaŭ și Valahia mare. Τῆς Θετταλίας μεθόρια Μεγάλη Βλαχία καλεῖται [1]).

După adoŭa descălecare orĭ reașezare în mase marĭ a Românilor în pămêntul Patrieĭ lor, uniĭ venind de peste munțiĭ Carpațĭ, prin doŭĕ căĭ, alțiĭ venind de peste Dunărea și unindu-se cu populația Românieĭ din munțĭ și de pe pólele munților, după terminarea șuvoĭuluĭ barbarilor, aŭ reocupat ĭarășĭ Dacia Traiană. Relațiile și raporturile între noĭ și popórele greceștĭ din Orientul Europeĭ aŭ devenit de atuncĭ și maĭ strînse și maĭ frecuente cu timpul. Influința cea maĭ mare de a se susținea și nutri tot mereŭ relațiile nóstre cu popórele de origină grécă orĭ grecisate a impus'o și Creștinismul. Noĭ Româniĭ suntem vechĭ creștinĭ [2]). Pe la jumatatea suteĭ atreĭa să găsesc și persecuțiĭ asupra creștinilor din Dacia și martirĭ. Confesiunea nóstră a fost cea Ortodoxă în tot-déuna. După separarea Bisericeĭ luĭ Christos în Biserică papală Occidentală și Biserica Ortodoxă Orientală din timpul Patriarhuluĭ Fotie, noĭ Româniĭ am remas strînșĭ unițĭ de Orthodoxism. Tóte relațiile nóstre religióse, atât înainte de reocuparea pămêntuluĭ Patrieĭ, cuprins pe atuncĭ în parte de barbarĭ, cât și după acea, le am avut numaĭ cu Patriarhul de Constantinopol [3]). De aicea a urmat că datinele și obiceĭurile religióse să fie aceléșĭ cu ale Grecilor, și numaĭ tradițiile populare: jocurĭ, sĕrbătorile naționale romane, obiceĭurile casnice și nuntale, legendele și altele de felul acesta se maĭ pórte tipul romănesc și să ne amintéscă originea nóstră Romană. Pentru acest cuvênt sculptura, arhitectura caselor și a templelor, industria și comerțul în mare parte a trebuit să pórte fisionomia grecéscă. Resturile archeologice din Museul nostru Național dovedesc pe deplin aceste ḑise.

Nu puțin a înfluențat asupra sporireĭ raporturilor și căderea Constantinopoluluĭ. Mulțĭ din Grecĭ pentru a scăpa de mórte s'aŭ refugiat și in țĕrile Romanilor, dincóce de Dunărea, prin porturile nóstre, ocupându-se cu comerțul; ĭar alțiĭ s'aŭ stabilit printre cetățeniĭ Românĭ [4]). Apoĭ maĭ știm din istoricĭ că după căderea Constantinopoluluĭ toțĭ ómeniĭ cărturarĭ și capabilĭ printre Grecĭ veneaŭ și prin Principatele Românilor, uniĭ, ceĭ bisericeștĭ împilațĭ de Turcĭ, după milă, alțiĭ pentru siguranță și în fine pentru sprijinirea Orthodoxieĭ, atacată pe de o parte de Biserica papală prin Iezuițĭ într'un mod înveninat, ĭar pe de alta de Calviniĭ respândițĭ maĭ cu samă printre Româniĭ din Transilvania. [5]) Nu este dar exact istoricește că Noĭ Româniĭ am legat raporturĭ reciproce cu Greciĭ numaĭ din epoca ḑisă fanariotă, pe la începutul seculuĭuĭ al XVIII, pentru că găsim urme sigure cu mult maĭ înainte, chĭar de la colonisare, fiind că

---

[1]) Acésta o afirmă și Ioan Comnen, numit în urmă, ca Mitropolit al Dristreĭ, Ierotheiŭ. Acesta a fost profesor în Academia Domnéscă din Bucureștĭ la 1690, și Doctor Domnitoruluĭ Constantin Brancovanu. De la el ni s'a conservat un manuscript autograf ce să află în Academia Română și în care între alte note extrase din Honiat se găsește și acésta. Consultă și scrierea:
Ἡ θεία καὶ ἱερὰ ἀκολουθία τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Σωφρονίου, συντεθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου Κυρίου Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, 4⁰, imprimată în 1775 în Lipsca. Și acesta a fost și profesor în Academia din Bucureștĭ.

[2]) Consultă: Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ și Suceveĭ pag. 1888, 3—38.

[3]) Veḑĭ opera citată: Istoria Mitropolieĭ Moldavieĭ și Suceveĭ pag. 5—38.

[4]) Veḑĭ Γ. Γ. Παπαδόπουλος, λόγος περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1859).

[5]) Consultă: Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων, ὑπὸ Δοσιθέου Πατριάρχου, ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγγροβλαχίας, folio. 1715.

aceste țĕrĭ eraŭ cunoscute Grecilor și înainte de Colonisare [1]). Dacă maĭ considerăm organisația democratică a Bisericeĭ nóstre vechĭ, care'ĭ după tipul cele Bisantine, repugnanța Românilor în tot-déuna de presiunĭ religióse, ce este împrumutată tot de la Grecĭ; în fine legislațiunea veche a Românilor începĕnd cu Alexandru cel Bun și până în timpurile nóstre, cu introducerea Codiceluĭ nou, care tótă este împrumutată numaĭ din legislașiunea Bisantină, atuncĭ lucrul devine destul de demonstrat.

Noĭ cunóștem că legile civile imprimate de Vasilie Lupu Vodă sunt traduse de Meletie Sirig [2]) din limba veche grécă în cea vorbitóre și din acésta în românește de logofătul Eustratie și acomodate numaĭ vechĭuluĭ obiceiŭ al țĕreĭ. „A tradus (Meletie Sirig) ḑice Patriarhul Dosoteiŭ și explicarea luĭ Origen la Epistola către Romanĭ din latinește în grecește și scrierea luĭ Ioan Cantacuzin Impĕratul Romeilor, cea contra etnicilor și Institutele luĭIustinian, și Prescurtarea de legĭ a Impĕraților Leon și Constantin din limba elină (veche) le-a tradus în limba vorbitóre, prin îndemnul luĭ Vasilie Vodă" [3]).

Ce se maĭ ḑicem despre legislațiunea canonică a Bisericeĭ, tótă a fost numaĭ grecéscă, egală în totul cu cea a Bisericeĭ Orthodoxă.

Să știe că Bogdan Dragoș înainte de a se pogorî în Moldova a închinat Monastirea cu patronul S-ților Arhanghelĭ la Patriarhatul din Constantinopol [4]). Se știe că Vlad a făcut bogate darurĭ în St. Munte, și din care unele se conservă până astăḑĭ. De asemine Stefan cel Mare, Négoe Vodă, Mateiŭ Vodă Basarab, Mihaiŭ Bravu etc. etc. și mulțĭ alțĭ boerĭ și avuțĭ Românĭ. Tóte aceste fapte mărturisesc legătură strînsă de relațiĭ ce exista prin religiune între Românĭ și Grecĭ. Maĭ cunóștem că adese Româniĭ orĭ Vlahiĭ eraŭ înrolațĭ în armatele Bisantine, că Mircea cel mare șĭ-a trimis pe fiul seŭ de s'a educat la Constantinopol în curtea Impĕratuluĭ Ioan Paleologul (1423). Dacă maĭ amintim că relațiile între Românĭ și Grecĭ mergeaŭ așa de departe în cât se căsătoriaŭ ușor între dînșiĭ; că Alexandru al IV-lea s'a căsătorit în 1628 cu fiica luĭ Scarlat Veglingi din Constantinopol, apoĭ că fiiul luĭ Alexandru Exaporitul Scarlat a luat în căsătorie pe Elena fiica luĭ Constantin Brancovanu în 1698, atuncĭ se probează și maĭ lămurit că relațiile între Românĭ și Grecĭ eraŭ mult înainte de epoca fanariotă. Dacă bine s'a făcut saŭ rĕŭ menținĕndu-se în seculĭ aceste relațiĭ, rĕmâne a se aprecia deosebit, destul că am constatat acum că lucrul în sine a existat.

Prin urmare aceste relațiĭ neîntrerupte din seculĭ îndepărtațĭ între Românĭ și Grecĭ aŭ avut o mare înriurire asupra neamuluĭ Românilor, asupra vieţeĭ lor casnice, civile și maĭ ales religiósă; de aceĭa când a venit timpul sub Vasilie Lupu și Matheiŭ Basarab de a fi înlocuită limba slavonă oficială, maĭ întâĭu din Stat și apoĭ și din Biserică, faptul s'a sĕvĕrșit cu cea maĭ mare ușurință, fiind de mult preparat teremul prin influința grecismuluĭ asupra Românilor.

Dacă privim și mersul literar între Românĭ, apoĭ nu se póte nega că influința limbeĭ greceștĭ asupra formăreĭ limbeĭ nóstre este mult maĭ puternică, maĭ productivă și chĭar maĭ folositóre de cât înrĕurirea slavonă. Până când în Stat și în Biserică la Romanĭ s'a scris și s'a cetit slavonește, literatura nóstră era fórte simplă, arhaică și seracă în expresiunĭ și în cuvinte. ce ar fi putut imbraca ideile abstracte și imaginile alegorice. Cu studiarea limbeĭ grece și scriitoriĭ Românĭ aŭ întrodus cuvinte, expresiunĭ și frase noĭ în limbă, după exemplul limbeĭ greceștĭ, acomodându-le tipuluĭ și geniuluĭ limbeĭ nóstre neo-latine. Pravelele luĭ Vasilie Lupu sunt traduse de Eustatie Logofătul din grecește, Dositheiŭ a compus și resumat

---

[1]) Consultă: Γ. Γ. Παπαδόπουλος, λόγος περὶ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ pag. 6—21, idem Ἱστορία τῆς Ρουμανίας ὑπὸ Δημητρίου Φιλιππίδου, ἐν Λειψίᾳ 1816.

[2]) **Veḑĭ cartea luĭ Meletie Sirig, edată în Bucureștĭ, la 1690, de Dosotheiu Patriarhul. In prefață se istorisește acésta de Patriarhul Dosotheiu, arătând activitatea literară a luĭ Meletie Sirig. Cartea este întitulată:** Κατὰ τῶν Καλβινικῶν κεφαλαίων καὶ ἐρωτήσεων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἀντίρρησις. folio.

[3]) Iată dovada: „Μετέφρασε δὲ καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Ὠριγένους τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς ἀπὸ τῆς λατινίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα καὶ τοῦ γε Ἰωάννου Καντακουζινοῦ Ρωμαίων αὐτοκράτορος, τὸ κατὰ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ τὰ Ἰνστιτοῦτα τοῦ Ιουστινιανοῦ καὶ τὴν νομικὴν ἐπιτομὴν Λέοτος καὶ Κωνσταντίνου τῶν βασιλέων ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης μετήγεγκεν εἰς πεζὴν φράσιν, προτροπεῖ τοῦ Βασιλείου Βοεβοδα".

[4]) **Veḑĭ: Acta Patriarchatus Constantinopolitani. Vol. II. pag. 156.**

Prológele sale după textul grecesc. Imprimarea cărților bisericeștĭ s'a făcut după traducerĭ maĭ în urmă din grecește. Tot ceea ce a lucrat Mitropolitul Veniamin a fost după textile greceștĭ. Apoĭ chĭar Pravila „*Indreptarea legeĭ*“ este tradusă din grecește, legislațiunele luĭ Caragea și Calimah sunt lucrate după texte greceștĭ, Antim Ivireanu, Filaret II Mitropolitul Ungrovlahieĭ, Damaschin și Chesarie Episcopĭ de Rîmnic aŭ tradus cărțile bisericeștĭ după textile ceștĭ, în fine Cronicariĭ maĭ modernĭ aĭ Moldoveĭ și maĭ ales aĭ Valahieĭ din epoca grecéscă aŭ mănuat condeĭul după modelul limbeĭ grecestĭ. Numaĭ câte-va persóne; ca Ureche, Miron Costin, făcêndu-șĭ instrucția în Universitățile apusene, maĭ cu samă în Polonia, fac excepțiune, precum și Româniĭ toțĭ din Transilvania, între cariĭ influința limbeĭ mume latine era singura ce-ĭ nutrea. Când grecismul, viguros ca limbă și literatură clasică, a provocat pe slavismul șubred și nepotrivit geniuluĭ limbeĭ Române la luptă, era natural să învingă grecismul și să-șĭ stabilescă preponderanța și influința sa asupra limbeĭ nóstre; ĭar slavismul să lese, ca și armatele învinse de câmpul de luptă, resturĭ numaĭ de ale influințeĭ sale de până atuncĭ. Cuvintele slavone existente în vechea nóstră literatură și în gura poporuluĭ primindu-șĭ împămêntenirea aŭ remas și trebue se remână între Românĭ—după cum s'a întêmplat acésta la tóte popórele. Aceste cuvinte ni sunt trebuitóre și pentru înțĕlegerea precisă a documentelor, cum și a topografieĭ Patrieĭ nóstre. Filologilor noștri le incumbă acum datoria de a arata, care anume cuvinte slavóne trebuesc conservate și care înlocuite cu elemente omogene limbeĭ nóstre. Victoria pentru influință obținută de elenism față de limba slavonă asupra limbeĭ Românilor a durat peste două secule. Când împrejurările politice ĭ-aŭ permis, atuncĭ șĭ-a manifestat pe deplin dominațiunea eĭ prin fundarea Academiilor Domneștĭ în Iașĭ și Bucureștĭ, pe la Episcopiĭ și prin orașele cele maĭ principale din țară. Fisionomia Țĕreĭ părea în aceste timpurĭ maĭ mult de cât o influința literară, ci grecisatóre. Nu numaĭ bărbațiĭ Românĭ, boeriĭ țăreĭ, vorbeaŭ escelent limba gréca și se întreceaŭ în expresiunĭ elenice și scriere corectă. dar încă și damele și fiĭcele lor se întreceaŭ în a recita bucățĭ din Omer și alțĭ poețĭ.

Influința grecismuluĭ a fost atât de înaintată în seculul trecut, în cât începuse a impune limbeĭ Române chĭar și terminologia cuvintelor grecestĭ. De atuncĭ nĭ-aŭ remas în limba nóstră cuvintele: *metahirisi*, *chivernisi*, *paraponisi*, et. et. Cu tótă impedicarea,ce pare că a făcut desvoltăreĭ limbeĭ naționale la început elenismul, după socotința unora, este însă un fapt adevĕrat: că limba națională șĭ-a luat un sbor puternic spre formare, creștire și înflorire numaĭ pe timpul epoceĭ elenismuluĭ, prin bărbațĭ Românĭ ce studiase în Academiile grecestĭ din țară și cariĭ, din dorul și ĭubirea ce avea de Patrie, se dădeaŭ cu zel și devotament la cultivarea graĭuluĭ romanesc și la scrierea românéscă. Din acéstă epocă avem Poețĭ și poesiĭ Române, prosă frumósă în limba națională, în fine o limbă în care se póte exprima orĭ ce sentiment, orĭ ce idee și orĭ ce alegorie.

In tot casul adevĕrul bazat pe fapte este, că în epoca influințeĭ Slavismuluĭ limba nóstră a fost staționară și abea-șĭ putea menținea nealterat depositul de limbă națională, spre a nu fi absorbită de Slavism, pe când în epoca influințeĭ Elenismuluĭ limba națională a crescut, s'a desvoltat și cultivat, pentru că avea in Elinism un model de limba artistică și perfectă, de unde să puteaŭ inspira scriitoriĭ Românĭ [1]).

---

[1]) Influința limbeĭ grece vechĭ asupra formăreĭ limbeĭ vechĭ româneștĭ și a cuvintelor multe ce le avem în limbă și acum încă, ne denotă destul de puternic contactul secular a Românilor cu Greciĭ. Așa: Agonisesc ἀγωνίζομαι, aer, ἀήρ, azimă, ἄζημον, albastru, ἀλάβαστρος, argat ἐργάτης, asil, ἄσυλον, aflu, ἄλφω, baba, βαύβω, busuĭoc, βασιλικὸς, bute, βούτη, vaet, βαύζω, vlastare, βλαστὸς, vuet, βοητὸς, dar, δῶρον, drum, δρόμος, dușman, δυσμενής, zugrăvesc, ζωγραφῶ, ĭad, ἅδης, calup, καλάπους, casc, χασκω, chip, τύπος, cólă, κῶλον, livada, λιβάδων, liman, λιμήν, mertic, μερτικὸν, meșter, μήστωρ, mĭere, μέλι, amurgul sereĭ, ἀμουργὸς, oŭ ὠὸν, putina, πυτίνη, prisos, περίσσος, próspăt, πρόσφατον, stih, στίχος, stuf, στίφος, strachina, ὀστράκινον, fleac, φλύαξ, flégma, φλέγμα, har, χάρις, cĭocan, τυκάνη etc. etc. S'ar putea socoti numĕrul cuvintelor grecestĭ vechĭ întrebuințate în limba românéscă peste *cincĭ sute*. In timpurile maĭ moderne, când Greciĭ aŭ venit în Principate, lucrul s'a întâmplat din contra. Limba Românilor a avut

Clasa superióră în cultură, și care'i în genere la cârma țěreĭ, a produs în vechime schimbările marĭ la popóre. Acelașĭ lucru s'a întâmplat și la Noĭ. Renumitul profesor din Athena Paparigopul, ĭată cum se exprimă asupra influințeĭ limbeĭ greceștĭ între Românĭ: „Chĭar cele maĭ însemnate familiĭ din Bucureștĭ indigene ca Brancovineștiĭ, Ghiculeștiĭ, Sturdzeștiĭ, Filipeștiĭ, Bălăneștiĭ, Floreștiĭ, Corneștiĭ, Goleștiĭ, Bălșaștiĭ, Văcăreștiĭ etc. etc. vorbeaŭ și scrieaŭ limba elină ca a lor proprie [1]).

Să venim acum la scólele greceștĭ, la așa numitele Academiĭ Domneștĭ din Principatele Românilor.

Știm că Vasile Lupu Vodă a fundat o Academie în Iașĭ la 1644 în St. Treĭ-Ierarhĭ și în care studiile se predaŭ în grecește, se învața și latinește, slavonește și românește. ....„El (Vasilie Lupu Vodă) aŭ făcut nouă legătură între Patriarhul din Țarigrad și între preoția din Moldova, aŭ primit cărțĭ și cântărĭ greceștĭ, aŭ adus călugărĭ greceștĭ și latineștĭ în Moldova, pre aceștia din Polonia, facut-aŭ scóle greceștĭ în Monastirĭ și după Cazig și una latinéscă și o tipografie cu litere Româneștĭ“ [2]). Știm positiv că s'aŭ adus din Polonia profesorĭ și cariĭ predaŭ științele în latinește. De la unul din eĭ nĭ-aŭ remas și un manuscript [3]). Apoĭ la 1679 Șerban Vodă Cantacuzin a înființat altă Academie în Bucureștĭ în Monast. St. Sava și în care studiile se predaŭ ĭarășĭ în grecește; se studia și latinește și slavonește și românește. „Intre cele întâiŭ lucrurĭ Șerban Vodă Cantacuzin a făcut scólă grecéscă, ce s'a conservat și de Domniĭ următorĭ, cariĭ li aŭ hotărit să li dea (profesorilor) și salar anual de la Vistierie [4]).

Aceste Academiĭ aŭ durat în tot seculul al XVII și al XVIII și în acest al nostru până la 1821, și a servit de basă la înființarea Universităților nóstre Romăne din Iașĭ și Bucureștĭ. Fiind-că scopul meŭ este de a descrie în special maĭ numaĭ Academia Domnéscă din Monast. St. Sava din Bucureștĭ, și încă pe acésta numaĭ după monumentele și documentele ce cunosc până la 1821, de aceea mě voiŭ restrînge a vorbi numaĭ despre scólele din Valahia, pentru că intențiunea mea este de a arata unde șĭ-a făcut Naum Protosinghelul educația și instrucția sa. Pentru a înțělege pe deplin acésta trebue să știm positiv ce fel de scóle eraŭ în Valahia pe acele timpurĭ [5]).

---

atâta putere asupra limbeĭ moderne grece, lipsită de expresiunĭ, în cât s'a impus limbeĭ greceștĭ vorbitóre. și aseminea cuvinte se conservă multe până astădĭ între Grecĭ. Așa: Vornic, βόρνικος, cușmă, γοῦσμα, grădină, γραδίνα, țara, τζάρα, ocina, ὄτζινα, sfat, σφάτο, tabăra, τάμπουρον, moșie, μουσίν, sapă, τζάπα, haz χάζι, bucluc. μπουκλοῦκι, interes, ἰντερέσι. etc. etc. Cine voește să cunóscă maĭ în special cuvintele împrumutate în timpurile moderne de Grecĭ de la Românĭ și alte popóre să consulte Lexiconul limbeĭ vorbitóre de Scarlat D. Vizantie, Constantinopol 1874. De aseminea și pe Elladius la pagina 203 în cartea sa: Status praesens Ecclesiae graecae: „Quicquid fortidum putidumque haec Neo-Graeca Lingua secum fert, id totum Graecis debet, qui insulas ac terras colunt, quarum plurimae sub ditione Venetorum habentur; nec minus vero Albanis, Bulgaris atque Wallachis, qui ex conversatione cum aliis Graecis, discunt quidem Graecam linquam, sed cum neque scribere Graece possint, ita illam addiscunt ac loquntur....“

1) Vedĭ Vol. V. pag. 579, Istoria poporuluĭ Grec. Athena.

2) Vedĭ Șincaĭ, Cronica Românilor. Vol III, pag. 58.

3) Vedĭ: Discurs rostit în Aula Universitățeĭ din Iașĭ etc. 1885.

4). „Σχολεῖον ἑλληνικὸν ἐν πρώτοις ἔκαμε ὁ Σερμπὰν Βόδας Καντακουζινὸς, τὸ ὁποῖον ἐφυλάχθη καὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους Ἀυθέντας, ὅπου καὶ μισθὸς ἐδιωρίσθη νὰ δίδεται κατ' ἔτος ἀπὸ τὴν Βιστιαρίαν. Vedĭ: Ἱστορία τῆς Βλαχίας ὑπὸ τῶν αὐταδέλφων Τουνουσλῆ, pag. 81. Iar la pag. 285 aceĭașĭ autorĭ se exprimă: Αὐτὸς ὁ Αὐθέντης ἔκαμεν πρώτην φορὰν σχολεῖον Ἑλληνικὸν εἰς Βλαχίαν. Apoĭ Fotino adauge: „Οὗτος κατὰ πρῶτον ἐσύστησεν ἑλληνικὴν σχολὴν ἐν Βουκουρεστίῳ, vedĭ vol. II, pag. 270.

5) Cel ce voește se cunóscă și despre cele-lalte scóle greceștĭ din Iașĭ și despre mersul lor până la acéstă epocă citĭască scrierea mea: „Discurs rostit în aula Universitățeĭ din Iașĭ asupra scóleĭ grece și române din timpurile luĭ Vasilie Lupu și Matheiŭ Basarab până la 1821, cu ocasiunea sěrbăreĭ jubileuluĭ semi-secular al Invěțămêntuluĭ superior național, 1885.

II

Privirĭ istorice asupra Scólei Greceştĭ din Bucureştĭ instituită în Monastirea St. Sava de la 1679—1821.

Influința Grecilor asupra Românilor şi existența scólelor greceştĭ în țĕrile nóstre este cu mult anterióră epocei venireĭ Domnitorilor fanarioțĭ, cum am vĕḑut.

Instituirea scólelor greceştĭ în Principate precede cu un secol aprópe venirea Domnitorilor din Fanar.

Când Fanarioțiĭ vin în țară găsesc cu mult înainte grecisate Palatele nóstre, scólele nóstre, Bisericile nóstre. Revolta de sub Vasilie Lupu Voevod contra grecilor slujbaşĭ şi cea de sub Radu al XI contra boerilor grecĭ din administrația țĕreĭ s'a întâmplat cu mult înainte de Domnitoriĭ Fanarioțĭ. „Mulțĭ dintre dînşiĭ (Grecĭ) aŭ fost barbațĭ vrednicĭ de recunoştința națiuneĭ lor şi a creştinilor în genere. Dar nu puțini s'aŭ deprins cu obiceiurĭ vițiate în scóla tiranieĭ şi a sclăvieĭ. De aceea aŭ început prin intrigĭ să se îndese la afacerile Românilor. Venind decĭ mulțĭ din eĭ, răpind şi făcênd abuzurĭ, încurcaŭ raporturile sociale ale Românilor, cariĭ, natural, s'aŭ îndignat contra lor. Pe timpul luĭ Radul al XI (1611—1615) Berca a conjurat contra Domnitoruluĭ din causă, că Greciĭ ocupaŭ pe nedreptul funcțiunĭ. Conjurația s'a re'noit sub Alexandru al IV (1616), şi în fine Lupu a tăiat pe mulțĭ din eĭ impreună cu servitoriĭ lor, iar Domnul a căḑut de pe tron“ [1]). Sub Fanarioțĭ Greciĭ natural se înmulțesc, ocupă aprópe tóte funcțiunale în Stat, pun mâna pe proprietățĭ prin succesiunĭ şi înrudirĭ, prin arendărĭ de moşiĭ monăstireştĭ, prin luarea în antreprise a vămilor, ocnelor, iraturilor şi a tuturor dărilor Statuluĭ, se îmbogățesc, comițênd tot felul de vexațiunĭ asupra frateluĭ nostru țĕran, ceea ce a provocat, din causa abusurilor fără margine, indignațiunea tuturor Românilor.

Dar scólele greceştĭ a parte considerate ni-aŭ făcut necompărat maĭ mult bine de cât rĕŭ. Să judecăm imparțial şi fără prevențiune şi vom recunóşte că aşa este lucrul în sine. De când s'a început influința cărțeĭ greceştĭ între Românĭ, de atuncĭ s'a început a se desvolta şi cultiva maĭ puternic limba nóstră Națională şi a se desbrăca de slavismiĭ nepropriĭ geniuluĭ limbeĭ. Un grec a trebuit se fi fost de origine Diaconul Coresi, un grecisat Daniil Panoneanu, traducĕtorul Îndreptăreĭ Legeĭ, un grec după educație şi instrucție Antim Ivireanul, un grec Filaret al II, un grecisat Chesarie Episcopul de Rîmnic etc. etc. Toțĭ aceştia şi alțiĭ mulțĭ a tradus cărțĭ, maĭ ales biserĭceştĭ şi nĭ-am înbogățit literatura limbeĭ româneştĭ, făcênd a dispărea treptat limba slavonă din Stat şi în urmă în serviciile Bisericeĭ Române. Toțĭ Domnitoriĭ din epoca fanariotă uniĭ aŭ edat din noŭ hrisóve prin care confirmaŭ donațiunele scolare şi admitea continuarea celor stabilite de predecesoriĭ lor; alțiĭ scoteaŭ hrisóve noĭ prin care se reorganisa şi înalța nivelul scólelor şi se prevedeaŭ mijlóce pentru sporirea veniturilor acestora. Intr'un act de judecată din 1796, dat pe timpul luĭ Alexandru Calimah Voevod, cu ocasia uneĭ judecățĭ între besmănariĭ locurilor din jurul Mitropolieĭ de Iaşĭ se ḑice: ....Un Hrisov din 1766, Octomv. de la fericitul întru pomenire Domn Grigorie Alexandru Ghica Voevod, pentru punerea la cale a Academieĭ de aicea din oraşul Eşiĭ. Care arată că s'aŭ zidit din temelie, lângă Mitropolie, prin a D-sale cheltuĭală slobodă, îndestulată şi cu tóte cele trebuinciόse lucrărilor

---

[1]) Γ. Γ, Παπαδόπουλος ḑice: „Πολλοί μὲν τούτων ἐγένοντο ἄνδρες ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους καὶ τῶν Χριστιανῶν ἐν γένει. Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι ἐν τῇ σχολῇ τῆς τυραννίας καὶ τῆς δουλοσύνης ὀλέθρια ἠρύσαντο μαθήματα. Ὅθεν ἤρχισαν διὰ σκευωριῶν νὰ παραδύωνται εἰς τὰ τῆς Βλαχίας πράγματα· ἐρχόμενοι δε καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἁρπάζοντες καὶ καταχρώμενοι, περιέπλεκον τὰς τῶν Βλάχων σχέσεις, οἵτίνες, ὡς εἰκὸς, κατ' αὐτῶν ἠγανάκτουν. Οθεν ἐπὶ Ράδου τοῦ ΙΑ (1611—1615) ὁ Βέρκας συνώμοσε κατὰ τοῦ Ἡγεμόνος ἕνεκα τῶν ἀδίκως κατεσχόντων θέσεις ἑλλήνων. Ἡ δε συνωμοσία ἀνενεώθη ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Δ (1616) καὶ τέλος ὁ μὲν Λοῦπος ἀπέσφαξε πολλοὺς αὐτῶν μετὰ τῶν δούλων αὐτῶν, ὁ δὲ Ἡγεμὼν ἐξέπεσε τοῦ θρόνου. (Veḑĭ Περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ, pag. 23, idem Futino, ediția grécă, vol. II, pag. 151—156).

eĭ şi cu Biserică, întru care se prăznueşte Stratenia Domnuluĭ şi D-ḑeuluĭ nostru Is. Christ. Arătând acum Preasf. Mitropolit că voeşte a dispărţi aceeaşĭ Biserică, să o alăture către Academie, să fie pentru ceĭ ce sĕ învaţă, după hotărîrea Hrisovuluĭ de sus arătat...." [1]). Sub Mitropolitul Gavriil la 1767 se cumpără un loc în megieşie de Mitropolie cu destinaţie: „fiind trebuitor scólelor, ce s'aŭ făcut acum, dând şi alţĭ megieşĭ locurile ce aŭ fost prin prejurul nostru [2]). Aşa în anul 1767 Grigorie Ghica Voevod cere de la Patriarhatul din Constantinopol de a i se confirma Hrisovul privitor la scóle de către Sinodul patriarhal, pe care Samuel Patriarhatul îl întăreşte Sinodiceşte. (Originalul în Academia Română, în limba greacă).

Scrisórea întărită publicată în Moldova despre scóla înfiinţată acolo de către Prea Înălţatul Domnitor, Domnul Domn, Ioan Grigorie Ghica Voevod, spre folosul comun al ortodoxilor de acolo.

SAMUEL CU MILA LUI D-ḐEU ARHIEPISCOP CONSTANTINOPOLULUI, ROMEI NOUĂ, ŞI PATRIARH ECUMENIC.

Câte în adevĕr sunt bune şi plăcute luĭ Dumneḑeŭ din lucrurile sĕvêrşite cu dragoste către el, prin pronia mareĭ nóstre Bisericĭ a luĭ Christos, întroducĕndu-se pentru siguranţă şi continuare în viitor, pe acestea nu numaĭ nu le refuzăm spre a se îndeplini şi confirma prin autoritatea bisericéscă, dar şi pe ceĭ ce's dispuşĭ spre aceste cu cuvenite laude fie-căruia şi cu rugĭ spirituale îĭ îndemnăm. Dar în o ast-fel de stare miseră de acum a neamuluĭ, ce alt lucru ar fi de preferat, de cât înfiinţarea şi ocupaţia despre scóle, şi îngrijirea celor ce se cugetă la instrucţie? saŭ cu ce cuvinte de laude anevoindu-ne am recompensa maĭ generos, după vrednicie, pe ceĭ ce-'şĭ iaŭ asupra lor o lucrare din cele atât de strĕlucită, atât de gloriósă, atât de bine-făcĕtóre tuturor şi maĭ cu samă plăcută luĭ Dumneḑeŭ? Nu negreşit, şi nicĭ n'am putea iubi când-va altceva maĭ mult de cât instrucţia şi nicĭ am putea să-l înfrumuseţăm cu laude după vrednicie, pe cel ce să îngrijeşte atâta de ea, ci maĭ ales recunoscĕndu-ĭ instrucţieĭ datoritul merit, fiind cea maĭ inalta din bunurĭ, pe tóte înfrumuseţându-le, pe tóte stĕpânindu-le şi care prestă înaintea luĭ Dumneḑeŭ şi a îngerilor, pre cel ce se ocupă atât de generos despre ea, cât îĭ posibil nouĕ, sĕ-'l încurajăm prin rugăciunĭ, iar fapta luĭ de acolo se o sprijinim, şi cu întăritură s'o asigurăm spre a remânea cu ajutorul luĭ Dumneḑeŭ nestrĕmutată şi se créscă cu timpul. O ast fel de îngrijire, mişcat cu zel spre obştéscă folosinţă a neamuluĭ, a pus prea Inălţatul şi prea piosul Domn şi Egemon a tótă Moldovlahia, Domnul Domn Ioan Grigorie Ghica Voevod, fiŭ în Sântul Spirit iubit al modestieĭ nóstre, fiind din rădăcină bună, din neam strĕlucit, cu o veche şi prea renumită succesiune, escelând prin funcţiunĭ politice şi demnităţĭ şi cu deosebire maĭ însemnat de cât toţĭ prin virtute şi religiositate, odrăslind ca ramura cea maĭ frumósă; şi nu numaĭ succedând gloria strĕmoşilor în tóte, dar încă ambiţionând să se arate maĭ puternică în el, maĭ mult de cât în orĭ-care altul sĕvêşirea virtuţeĭ; în cât reuşind deja în tóte se admiră de către toţĭ. Uniĭ povestesc admirabil iubirea luĭ de dreptate, şi între aceştia maĭ ales pioşiĭ seĭ supuşĭ, fiind administraţĭ cu cea maĭ mare dreptate; iar alţiĭ laudă cu surprindere înţelepciunea acestuĭ barbat; uniĭ mărturisesc relativ de ceĭ loviţĭ de sórta că este uman şi dispus a ierta, ba încă-ĭ şi cu blândeţă în tóte. Alţiĭ predicând purtarea sa liniştită şi domnéscă către toţĭ, Domnitor şi Părinte, cumpătat la viaţă, îl numesc îngrijitor al vieţeĭ în nevoĭ; realisând minunat pănă acum asupra celor presenţĭ tóte câte-s spre folosul comun a celor ce trăesc sub strĕlucita sa Domnie. Infiinţărĭ de spitale, vindecărĭ bolnavilor, celor lipsiţĭ întraripare, deposite de ape prea curate şi fórte abundente prin cişmele, lucrate frumos, facerĭ şi nivelărĭ de drumurĭ ce duc spre scopul propus nu numaĭ mersul ómenilor celor ce călătoresc, dar şi uşurarea animalelor, celor ce cară cele de trebuinţă

Dovadă că aşa-ĭ acest barbat cu virtutea şi maĭ cu samă cu religiositatea, este şi prea renumita Scólă (Μουσεῖον) înfiinţată acum în Iaşĭ lângă Metropolie, care, caracterisând puternica sa iubire de învĕţătură şi zelul dumneḑeesc pentru folosul neamuluĭ, confirmă lauda după vrednicie a barbatuluĭ. Căcĭ nimic alt nu este maĭ de respectat de cât învĕţătura şi nicĭ maĭ însemnat saŭ maĭ potrivit omuluĭ; căcĭ din cele-l-alte creaturĭ, unele sunt fără minte şi suflet, şi prerogativele unora dintre acele cu mult superióre, iar altora întru atâta le lipseşte învĕţătura, cât îşĭ aŭ fiinţa suflarea prea nesigură a valurilor luĭ Evrip şi li foloseşte celor ce li se par căĭ obţin între-buinţarea; iar învĕţătura însădeşte în noĭ minte, şi ne prepară a ne deosebi prin ea de cele-l-alte fiinţĭ necuvêntătóre; învĕţătura şi patimile le adórme, şi aprinderile corpuluĭ le linişteşte, învĕţătura şi moravurile le regulézĕ, şi nobleţă adevĕrată ne aduce; învĕţătura şi prudenţă produce şi egalitatea între toţĭ o predică; învĕţătura singură este asilul bogăţieĭ, şi avuţie nedeslipită; învĕţătura este ornămênt al sufletuluĭ, pentru care nu se schimbă nicĭ pentru tótă lumea, după cuvêntul Mântuitoruluĭ nostru; învĕţătura dar este instructorul religiosităţeĭ şi apăratorul Orthodoxieĭ.

Iubitorĭ a aceştia aŭ fost nu numaĭ ómeniĭ laicĭ învĕţaţĭ, dar şi însuşĭ dumneḑeeştiĭ părinţĭ aĭ Bisericeĭ, şi nicĭ voesc se expun acum laudele învĕţătureĭ, făcute prin scris de fie-care din aceştia; căcĭ nu ni este

---

[1]) Veḑĭ Revista Theologică, anul al IV.

[2]) Extras din Condica de Hrisóve a st. Mitropoliĭ din Iaşĭ, pag. 50.

acum nouě intenţiunea de a inşira una câte una laudele instrucţieĭ, ca fiind cea maĭ superióră dintre bunurile cele recunoscute între ómenĭ, precum şi însuşĭ gura cea nemincĭunósă a Mântuitoriuluĭ nostru Christos adese o confirmă. Dar numaĭ pentru ca acum pentru acest lucru bun să lăudăm după cuviinţă îngrijirea sĕvĕrşită de acest barbat, fiind că ştim că se îngrijeşte de învĕţătură, dupre cum nĭ-aŭ aratat nouă înscris trimiţĕndu-ni copie de pe scrierea hrisovuluĭ întărit de către Inălţimea sa. Maĭ întâĭu prin cheltuelĭ fără cruţare a rîdicat din temelie în Iaşĭ Scólă, făcĕnd'o tot odată încăpĕtóre, înzestrând'o cu tóte cele necesare şi de trebuinţă, şi însuşĭ declarând Biserica şi Scóla din ea liberă, în care se prăznueşte amintirea Intrăreĭ în Biserică a Mântuitoruluĭ nostru Is. Christos. Apoĭ numind şi profesorĭ nu numaĭ în acéstă şcólă, dar şi în cele-lalte scóle, din noŭ hotărîte de el în tótă Provincia (Egemonia) supusă luĭ, numită Ţară în limba loculuĭ. Apoĭ a rânduit salarele profesorilor şi cele pentru nutremênt elevilor lipsiţĭ să se dea ne'ntrerumpt, din cea ce plătesc, după vechiul obiceĭu, în tótă Ţara acea, civiliĭ, preoţiĭ şi ierodiaconiĭ. Avênd îngrijire despre acestea a uşurat de aceĭ ce plăteaŭ la Vistieria Domnéscă, ca nicĭ decum de la acest timp să fie încărcaţĭ cu o supra-dare saŭ pretextare. Deaceĭa a rânduit: ca la 23 a luneĭ luĭ Aprilĭ fie-care din ḑişiĭ preoţĭ şi ierodiaconĭ să plătéscă fără împrotivire câte doĭ leĭ, numiţĭ noĭ; ĭar la 26 a luneĭ luĭ Octomvre iarăşĭ câte doĭ deaseminea, declarăm că acéstă hotărîre să fie neschimbată; dar încă preîngrijindu-se a rânduit şi recompense celor ce vor progresa la învĕţăturĭ, că dacă s'ar arăta cineva, din ceĭ ce se vor înainta în preoţie, probat în cuvênt şi învĕţătură să nu plătéscă dare, luând înscris de la Domnie; ba încă şi din ceĭ maĭ dinainte dacă s'ar arata aplicat la preoţie, apoĭ va dovedi prin învĕţăturĭ că póte prin cuvênt să folosască pe evseviosĭ şi aciea de aseminea să nu plătéscă cele către Vistieria Domnéscă, ca, uşuraţĭ de ast-fel de sarcină, să fie maĭ dispuşĭ spre învĕţătură şi tot-odată maĭ gata ca se folosască pre alţiĭ. Deasemenea rânduind a hotărît profesorilor salare anuale. Profesoruluĭ de ştiinţĭ 1,500 leĭ, ĭar Profesoruluĭ de gramaticĭ 600, celuĭ al II Profesor 240; ĭar celor de la scólele primare 180. Celuĭ de latineşte 240, ĭar celuĭ de limba ţĕreĭ 120, anual ĭarăşĭ 1,000 leĭ pentru întreţinerea şi îndestularea cu cele trebuitóre a 20 de elevĭ sermanĭ, apoĭ pentru 1,000 care de lemne 375 leĭ, Bibliothecaruluĭ 120 leĭ, Psaltuluĭ 250 leĭ, Predicatoruluĭ în limba grécă apla 300, ĭar Predicatoruluĭ în limba Moldovenéscă 180, şi tot aseminea Profesorilor scólelor din ţară etc. Pentru care a aşeḑat Epitropĭ şi supraveghetorĭ şi pe Arhiereul loculuĭ, Preasf. Metropolit al Moldavieĭ etc. şi pe prea nobiliĭ următoriĭ boerĭ localĭ: pe Hatmanul Ioniţă Cantacuzin şi pe Vistiarul Gheorgachi Costachi, pe Vistiarul Gheorgachi Hrisoscoleŭ, pe Paharnicul Manolachi Bogdan şi pe Vistiarul după vremĭ; ĭar dintre comercianţĭ pe Başa Costa Avram, pe Costa Papa Filu, pe Constantin Panaghiot, şi pe Sandul Panaghiotachi etc. Voind ca să aibă maĭ multă siguranţă cele rónduite de el spre urmare ne'ntreruptă a acestuĭ lucru bun obştesc, a cerut să se întăréscă şi cu jurăminte bisericeştĭ. Acéstă cerire a Inălţimeĭ sale cu cea maĭ mare bucurie priimind'o scriem prin acesta şi ne pronunţăm sinodiceşte împreună cu Preasf. Mitropoliţĭ din jurul nostru în sf. Spirit . . . . . ca amintita scólă . , ... spre păzire neclintită a acestuĭ bun lucru plăcut luĭ Dumneḑeŭ.

1767 în luna luĭ Decemvrie, Indictionul al XV.

Subscrierile:

Samuel cu mila luĭ Dumneḑeŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouă şi Patriarh ecumenic. Macarie al Cesarieĭ. Meletie al Efesuluĭ. Gherasim al Chiziculuĭ. Nicifor al Nicomidieĭ. Ioanichie al Halcedonuluĭ. Dionisie al Derculuĭ. Teodosie al Tesaloniculuĭ. Gherasim al Crituluĭ. Antim al Mitilineĭ. Iosif al Vidineĭ. Anania al Anchialuluĭ. Benedict al Naupliéĭ. Dionisie al Sandorineĭ.

Din acésta întăritură se vede fórte lămurit organisaţia Scólelor Academice din Iaşĭ şi Bucureştĭ, în cât nu maĭ este nevoe de altă înterpetare asupra conţinutuluĭ Hrisovuluĭ.

Să nu uĭtăm că fórte mult a ajutat şi Biserica prin Prelaţiĭ eĭ destinşĭ din acele timpurĭ desvoltarea şi respândirea gustuluĭ cărţeĭ între Românĭ. Voĭ cita ca esemplu numaĭ pe câţĭ-va: Metropolitul Nicifor institue în Iaşĭ o scólă pentru copiĭ orfanĭ şi seracĭ la 1729. Intr'un Hrisov ce Constantin Necolaĭ Mavrocordat dă în favórea Metropolieĭ de Iaşĭ la 1734 se ḑice: .....Iar al doilea să aibă (Mitropolitul) purtare de grijă ca cu acest ajutor să sporească şi să adaugă folosurile sfinteĭ Mitropoliĭ, să o aducă la starea ce se cade; şi încă de vreme ce sînt douĕ scóle aice în oraş în Iaşĭ, una grecéscă şi alta slavonéscă, să fie dator Mitropolitul cel după vreme a avea purtare de grijă şi necontenită cercetare asupra dascalilor, ca să pue nevoinţă asupra ucenicilor să-ĭ înveţe precum se cade şi să-ĭ procopsască, ca ceĭ ce ĭes preoţĭ dintre dînşiĭ să fie învaţaţĭ şi pedepsiţĭ, să pótă ceti orânduéla Bisericeĭ după cum se cuvine; şi pentru ucenicĭ de la amândouĕ scólele, ceĭ cariĭ se vor sili cu învĕţătura şi vor fi seracĭ lipsiţĭ de cele trebuincĭóse, încăşĭ să aibă de grijă Mitropolitul a-ĭ ocroti şi aĭ chivernisi de cele ce vor trebui, pe uniĭ cu létă, pe alţiĭ cu îmbrăcăminte, pe alţiĭ cu hrană. pentru ca se nu lasă învĕţătura dintr'acea pricină.....“ [1]). Iacob I Putnénu Mitropolitul Moldaveĭ de la

[1]) Veḑĭ Revista Theologică, anul al IV, pag. 345 şi 346.

1750—1758 iată cum îndémnă prin sfătuirĭ enciclice pe poporenĭ spre a'şĭ trimite copiĭ la scólă să învețe carte:

Invĕțătură pentru ca sa-şi dea fieşte-care om feciorii luĭ la carte. (1)

Nu să póte să fie maĭ fericit omul, când pune tot gândul şi purtarea luĭ de grijă, în ce chip şi cu ce mijlocire va putea să vadă copiiĭ luĭ rânduițĭ spre procopséla învĕțăturiĭ; după cum vedem nu numaĭ în sfânta Scriptură, ci şi la tóte istoriile fericind pre părinții acela, cariĭ pun silința lor cu neadormițĭ ochĭ pentru învĕțătura copiilor lor. De vreme că învĕțătura cea de Dumnedeŭ însuflată este lumina trupuluĭ, şi cunoştința credințiĭ ceĭ Dumnedeeştĭ, este o înălțare a firiĭ omeneştĭ, este o dogmă a prea Inaltuluĭ şi ceresculuĭ Impĕrat, şi o pază a tuturor poruncilor sfinții sale. Şi acéstă învĕțătură aŭ făcut pre filosofi de aŭ cunoscut tóte firile, nu numaĭ céle pământeştĭ, ci şi céle cereştĭ. Acéstă învĕțătură este o icónă şi o închipuire Dumnedeéscă, şi o cârmă ce ocârmueşte pre sufletul ce să află întru acest vas pământesc, acéstă învĕțătură, sînt strunele mințiĭ, care strune lovindu-sĕ cu credință şi cu frica luĭ Dumnedeŭ slobod viersurile bunătăților şi ajung îndulcirile lor până la scaunul cel Dumnedeesc. Acéstă învĕțătură dar vĕdêndu-o noĭ că este adormită întru întunerecul lenevireĭ, ni s'aŭ rănit inima de fómetea acésta, ce să află înrădăcinată în sufletele a unora din părinții, cariĭ îşĭ cresc copiiĭ lor fără învĕțătură. Decĭ fieşte-care om ce este învĕțat, să chĭamă om cuvêntătoriŭ; ĭară cel neînvĕțat este asemenea dobitócelor. Şi de voițĭ să vĕ fie feciorii voştri asemenea dobitócelor, este mare greşală şi orbire: căcĭ că se lipsesc de învĕțătura cu carea fără de acea cu greŭ este a cunóşte pre Dumnedeŭ, numaĭ atâta îl cunosc, precum îl cunosc şi dobitócele cele nesimțitóre. Şi adevĕrat şi încredințat lucru este: că învĕțătura este asemenea cu florile cele mirositóre, care cu mirosul învĕțăturiĭ tămăduéşte tóte ranele cele trupeştĭ, ĭară cel neînvĕțat este asemenea copaciuluĭ celuĭ uscat, şi precum sórele încăldeşte şi créşte tóte céle ce odrăsléşte pământul, aşa şi învĕțătura dă pricepere omuluĭ spre tótă cunoştința. Şi ĭarăşĭ în ce chip depărtându-se sórele de crugul dileĭ sĕ face întunerec, aşa şi învĕțătura fiind depărtată de ticălosul acela om sĕ află la întunerecul necunoştințiĭ, şi maĭ în scurt este orb: măcar de i să şi pare că vede, căcĭ că ochiĭ celuĭ neînvĕțat şi nepedepsit sînt orbĭ, şi maĭ mult aĭ sufletuluĭ, că sufletul şi mintea sînt care vĕd, şi când mintea nu pricepe care sînt de trébă, órbă este de tot. Vedețĭ dară părinților cariĭ vĕ lăsațĭ copiiĭ voştri nepedepsițĭ, câtă stricăcĭune şi nepricopsélă pricinueşte feciorilor voştri lipsa învĕțăturiĭ. Pentru care ĭată dară că vĕ îndemnăm ca să vĕ deşteptațĭ inimile vóstre la bunătățile cele sufleteştĭ, cariĭ curg din *sfânta învĕțătură*, şi să vĕ dațĭ copiiĭ fieşte-care părinte la învĕțătură, ca nişte desĕvêrşițĭ părințĭ şi purtătorĭ de grije de cele de folosul feciorilor voştri. Şi urmând porunciĭ şi învĕțăturiĭ nóstre, vețĭ avea nădejde a vĕ bucura şi a vĕ veseli de fiiĭ voştri, ca de nişte înțelepțițĭ de Dumnedeŭ, şi eĭ vor pomeni pre voĭ.

Domnul să vĕ blagoslovéscă pre voĭ, şi blagoslovenia să se adaogă spre voĭ, şi spre feciorii voştri.

Iar din Valahia amintim pe Mitropolițiĭ: Theodosie, Anthim Ivirénul, pe Filaret II etc. cariĭ prin inciclice şi prin mijlóce băneştĭ ajutaŭ pe ceĭ săracĭ la învĕțătura cărțeĭ. In acéstă stare eraŭ Academiile înainte de 1776, când Ipsilant Voevod dă în favórea scólelor următorul hrisov, din care se vede precis că scólele Academice din Bucureştĭ şi Iaşĭ paralisate de restriştea timpurilor, ĭarăşĭ le-a rîdicat la înălțimea ştiințeĭ acelor timpurĭ. Iată conținutul hrisovuluĭ tradus din greceşte de pe scrierea luĭ Athanasie Ipsilant Comnen, fost Protospatar în Valahia la anul 1765, intitulată: Τὰ Μετὰ τὴν Ἅλωσιν pag. 54;

Nu cunosc nimic care să civilizeze în atâta spre buna viețuire şi adevĕrata fericire pe ómenĭ, precum instrucția îngrijită şi însădită în sufletele fragede ale acestora. Căcĭ tóte cele-lalte (ocupațiunĭ) câte se admiră de ómenĭ, nu ca netrebnice şi neplăcute, orĭ încă şi ca necontribuitóre spre fericirea generală, nu le-ar face când ar fi nepartaşĭ de instrucție. Chĭar când tóte acestea ar conexista n'ar forma viața armonică şi niciĭ ar arăta fericițĭ pe ceĭ ce le-ar poseda. Decĭ instrucția care ordinéză şi reguléză şi pe altele, devine un ornămênt propriŭ şi sigur ómenilor, şi care persistă şi celor ce trăesc şi celor ce trec din viață. Pentru că acésta învață pe ceĭ cugetătorĭ cum în adevĕr să viețuéscă şi se lucreze în conformitate cu mintea, şi'l deprinde a distinge ceea ce este adevĕrat şi folositor prin regule sigure.

In acțiunĭ devine un conductor bun, manuducênd dreptatea, prudența şi pe cele-lalte activitățĭ ale ómenilor, perfecționând şi însăşĭ politica universală. Apoĭ pe ceĭ ce se ocupă de teoriĭ îĭ conduce nu numaĭ spre tóte cele de pe pămênt de ale face vĕdute, învĕțându-ĭ de a mĕsura distanțele pământuluĭ, ale munților şi mărilor, dar încă-ĭ pune în stare de a fi superiorĭ în cercetările către care se dedaŭ, scrutând cele de deasupra nóstră şi ocupându-se cu cele existente în aer, urmărind mişcările corpurilor cereştĭ, apropierile şi distanțele între ele, şi în fine întrarméză prin poesiĭ spre cunoştința, după putință, şi lauda Creatoruluĭ şi Făcĕtoruluĭ a tóte Dumnedeŭ, şi prin acésta'l face pe ómenĭ fericițĭ, gratulându'l cu cunoştința ființelor.

(1) (Vedĭ: Cerésca Flóre, orĭ cărțulie, de Iacob Mitropolitul, Iaşĭ 1756).

Ea, instrucția, înobilézā și înfrumusețază și pe ómenii Altarului, și-'i prepară a da cuvênt celor ce cer în cele ale religiunei. Acésta formézā și bunĭ cetățenĭ pe ceĭ ce se ocupă de interesele comune, usând de cuvênt în tóte și lucrând scopul cel bun întru tóte. Prin urmare acestea și cele maĭ importante dintre cetățĭ, și care se mândriaŭ cu legislațiunĭ bune în vechime și acum, pe acésta, instrucția, o aŭ între ele ca punct de întrecire, bucurându-se pentru înțelepciune maĭ cu samă, de cât pentru celelalte calitățĭ orĭ cât de multe.

Decĭ și noĭ aducênd cuvêntul, nu din întâmplare, despre acésta, ca despre un lucru cel maĭ folositor tuturor și între cele întâĭ din bunurile vieței, propunêndu-ne să ne ocupăm în tot modul de cele ce se opun aceștia, și dar cât este cu putință îngrijindu-ne de folosul locuitorilor de sub acésta de Dumnedeŭ dăruită nouă Domnie, între cea di'ntâiu, cum se dice, lucrare, care să o facem cu mila luĭ Dumnedeŭ în profitul Domnieĭ nóstre, a se așada Musee și Scóle, spre a se respândi prin ele bunurile instrucțieĭ, ca să pótă câștiga cu abundență bine-facerile instrucțieĭ și tinerii din localitate, ce sunt ajutațĭ de o bună natură și ceĭ ce alérgă de pe aiurea pentru iubirea de învĕțătură.

Fiind că am aflat în Bucureștĭ, acéstă reședință a nóstră domnéscă, Scóla de acum neglijată din împrejurările timpurilor, neavênd mijlóce băneștĭ suficiente nicĭ maĭ înainte, ci abea salaria doĭ profesorĭ, pe unul de gramatică, iar pe altul de predarea științelor, ni s'a părut că nu este demn de noĭ a trece cu vederea și nicĭ a maĭ întârdia cu cele ce-'sŭ relative la scólă, care sunt atât de misere și înjosite, putênd a aduce un mic folos. Pentru acéia am luat asupră-ne o îngrijire nobilă, nu numaĭ de a adăugi, ci încă de a înmulțĭ și a organisa cele privitóre la ea prin chipurĭ convenabile și a o instala ast-fel, în cât ceĭ ce se vor împărtăși din apele eĭ, ne maĭ însĕtând să nu maĭ caute alt isvor. Pe lângă acésta am hotărît să maĭ reînființăm și alte două scóle inferióre, una în Craiova, iar alta în Buzeŭ, în domnésca nóstră Țară, în care scóle tinerii ceĭ ce vor urma pentru iubirea de învĕțătură, învĕțându-se cunoștințele gramaticale și poetice să pótă a urma, dacă ar voi, în acéstă scólă din Bucureștĭ maĭ superióră și care cuprinde în ea tóte științele. Apoĭ a institui încă în tótă domnésca nostră Țară, în fie-care orășel profesorĭ de limba Țăreĭ și de slavonă, pentru a se învĕța pe copiĭ cartea începĕtóre, ca se nu fie neștiutorĭ de acésta, când vor fi în vîrstă.

Cele ce am hotărît despre administrarea acesteĭ Scolĭ din Bucureștĭ, a celor ce-'ĭ sunt de interes și folositóre, care sunt decise de noĭ deja, aceste se expun în presentul nostru Hrisov spre pază nestrĕmutată a lor.

1). In tot-déuna să existe un numĕr de nouĕ profesorĭ, avênd pentru orĭ-care obiect al științeĭ cunoștințĭ Universitare, doĭ de Gramatice, doĭ de Mathematice, saŭ Aritmetică, Geometrie și Astronomie, pe lângă aceste și de Istorie, unul de Științele fisice, unul de Științele theologice și treĭ pentru limbele: latină, francesă și italiană.

Cel de Științele fisice se predea în limba grécă, urmând luĭ Aristotel și comentatorilor luĭ, iar ceĭ de Mathematicĭ, dacă s'ar întâmpla să nu știe de ajuns, cum se cuvine, limba grécă, vor preda saŭ în limba latină saŭ francesă saŭ italiană, în care adică vor ști maĭ bine.

Fie-căruĭa din aceștĭ profesorĭ i se orânduește salar anual, după aplicațiunea și meritul persóneĭ, după judecata și decisiunea Domnieĭ Nóstre.

2) Avênd tot acum prevedere și despre scolarii lipsițĭ și sermanĭ, ca salvațĭ și aceștia de orĭ-ce altă îngrijire și ocupațiune, din causa celor necesare pentru traiu, să pótă a se deda neîntrerumpt la studiul științelor, hotărîm să li se dea nutriment și cele de nevoe pentru îmbrăcăminte, la șapte-decĭ și cincĭ de studențĭ lipsițĭ, pe timp de cincĭ clase, adică: câte cincĭ-spre-dece în fie-care clasă, după cum dispunem maĭ jos. Grija și privigherea asupra acestora în tot-deuna să o aibă Epitropii din timpurĭ, despre cariĭ vom vorbi la finele presentuluĭ nostru Hrisov. Intendențiĭ orânduițĭ vor face acestea, gătind din timp cele necesare și preparând aparte cele de trebuință. Să sĕ pună masă dilnic pentru fie-care din profesorĭ împreună cu eleviĭ hotărîțĭ. De două orĭ pe an să dea celor șépte-decĭ și cincĭ elevĭ îmbrăcămintea trebuitóre, egală pentru toțĭ. Despre tóte să sĕ dea socotelĭ anuale către Epitropiĭ numițĭ. Iar dișiĭ pedagogĭ aĭ scóleĭ fiind aceiașĭ pe cariĭ îĭ avem numițĭ și în alte afacerĭ obșteștĭ, să-'șĭ priméscă salarul lor de unde am regulat. Apoĭ pentru fiecare categorie saŭ clasă să fie un observator—efor—adică un pedagog, barbat serios și cu bună purtare, care datoresc se observe asupra tuturor mișcărilor și deprinderilor elevilor, în cât nicĭ unul dintre eĭ să nu fie nedisciplinat saŭ negligent în ale învĕțătureĭ. In fie-care cameră de ale elevilor (pe care le am clădit spațióse, pentru ca maĭ mulțĭ să locuéscă la un loc) să aibă un servitor, care să se îngrijască de camere și de altele, servind la trebuința scolarilor.

3) Eleviĭ ceĭ ce voesc să între și se locuéscă în scólă, să nu aibă o etate maĭ mică de șépte anĭ și nicĭ iarășĭ maĭ înaintată, saŭ tîmp la minte și leneș, în cât să slăbéscă aplicațiunea la studiŭ a celor-l-alțĭ; iar aceștĭ copiĭ să fie de aĭ bunilor patriotĭ, de aĭ boerilor ce trăesc în lipsă, saŭ urmașĭ de aĭ boerilor ce se numesc mazilițĭ, saŭ și streinĭ săracĭ, dar nicĭ decum de aĭ plugarilor și țăranilor, cărora li este dată agricultura și păstoria și occupațiunea obligătóre pentru lucrarea pămêntuluĭ și creșterea vitelor. Iar copiĭ comercianților saŭ a breslașilor, dacă uniĭ dintre eĭ aŭ aplicare la ceva, învĕțând numaĭ gramatica, apoĭ eliberându-se din scólă să sĕ ducă fie-care la meseriile la care l-ar socoti părințiĭ lor, lăsând pe fie-care la aplicațiunea firéscă. Pe lângă eleviĭ sermanĭ cariĭ aŭ a fi nutrițĭ și îmbrăcațĭ din ale scóleĭ, cum am dis, câțĭ alțiĭ dintre eleviĭ celor avuțĭ vor voi să sĕ enumere în numĕrul internilor scóleĭ, în cât să petrécă și să mănânce împreună la masa comună, aceștia datoresc să dea (plătéscă) intendentuluĭ scóleĭ analogia nutrimêntuluĭ lor, după tratamentul ce li se dă.

4). Eleviĭ începĕtorĭ exercitându-se treĭ anĭ contiauu numaĭ la gramatică, apoĭ să facă început și la limba

latină, după care exĕrcitându-se împreună timp de treĭ anĭ în limbile: grécă şi latină, occupându-se cu ceĭ maĭ renumiţĭ scriitorĭ din fie-care, după îndeplinirea celor şase anĭ, în urmă treĭ anĭ să sĕ dedea diminéţa la poetică şi retorică cu exerciţiĭ grece şi latine şi maĭ ales la studiul moraleĭ luĭ Aristotel. După dejun să se predee limba italiană şi francesă. Ast-fel pregătindu-se cu îngrijire în timp de nouĕ anĭ şi devenind cunoscĕtorĭ de ştiinţele literare şi enciclice şi avĕnd încă şi cunoştinţa altor limbĭ, după cât li aŭ fost cu putinţă, să trécă după aceea la ascultarea ştiinţelor Universitare. Si maĭ întâiu în timp de treĭ anĭ diminéţa să se înveţe Aritmetica şi Geometria; iar după dejunare Elemente de Istorie cu istoria geografieĭ, în orĭ care din limbele amintite. După acésta diminéţa să asculte Filosofia aristotelică, iar după dejunare Astronomia. Intărindu-se îndeajuns în fie-care din aceste ştiinţĭ se lasă apoĭ din şcólă şi să-'şĭ alégă fie-care viéţa ce voeşte saŭ bisericéscă saŭ politică. Cele cincĭ clase despre care am vorbit, orânduindu-se în fie-care din ele cincĭ-spre-ḑece elevĭ săracĭ, sunt acestea: a) A începĕtorilor, în timp de treĭ anĭ, învĕrtindu-se numaĭ în învĕţăturile gramaticale. b) A celor maĭ înaintaţĭ, încă în treĭ anĭ, ocupându-se cu gréca şi latina. c) Incă pe timp de treĭ anĭ exercitându-se în greceşte şi latineşte, literatură, poetică şi aplicaţiunĭ retorice, ba încă şi cu limbele francesă şi italiană. d) Cea de aritmetică, geometrie şi istoria cu geografia şi e) In fine cea de ştiinţele fisice şi astronomice.

Pentru ceĭ ce vor voi a intra în cler aşĕḑĕm în Preasf. Metropolie un profesor de sfinţita theologie. probat prin evsevie şi corectitudinea dogmelor, unde trebue să frequenteze şi aceştia şi orĭ câţĭ alţiĭ dintre eleviĭ studiaţĭ ar dori să se întroducă în acésta (theologie); iar altul de musică. Fie-căruia din aceştia hotărîm să li se dea salarul de profesorĭ de către Preasf. Metropolie în tot-déuna, acceptând cu grăbire acésta şi Preasf. Metropolit al Ungro-Vlahieĭ, al nostru părinte în Christos, pentru că nutreşte zelul de învĕţătură şi doreşte înfrumuseţarea prin învĕţătură şi bună purtare a tagmeĭ sfinţite.

5). Cât despre petrecerea şi purtarea morală a elevilor acestea dispunem: De diminéţa sculându-se din pat cu toţiĭ la o óră regulată să se îmbrace şi să se prepare fie-care, apoĭ să mérgă la sfânta Biserică şi să asculte sfânta liturgie şi întorcĕndu-se să studieze aparte până la óra hotărîtă pentru ascultarea lecţiilor, când datoresc să se adune în locul determinat. Apoĭ studiând şi convorbind între eĭ să mérgă la masa comună. După dejunare eleviĭ fie-căreĭ clase cu supraveghetorul, saŭ cu pedagogul lor, întrunindu-se să vorbéscă între eĭ, saŭ să facă ceva cuviincios, vre o gimnastică pentru exerciciŭ, în timp de o oră. Apoĭ iarăşĭ să studieze fie-care aparte până la timpul ascultăreĭ lecţiilor şi întrunindu-se iarăşĭ se asculte pe profesorĭ. In Duminicĭ şi în ḑilele de sĕrbătorĭ, ca se nu fie cu totul neocupaţĭ în ḑilele acestea, să mediteze lecţiile ce le aŭ ascultat şi să se predea lecţiĭ de catihesă de către profesorĭ din sfintele dogme ale credinţeĭ nóstre orthodoxă. (In aceste ḑile saŭ şi în timpul sĕptămâneĭ să iasă o dată şi de două orĭ cu supraveghetorul lor, câte odată şi cu profesorul, în unele locurĭ din apropiere, pentru exerciţiĭ corporale). Sara să se adune la masa comună şi se cineze împreună. Iar după prânz, care trebue să fie simplu, după trecerea de o óră, în care sunt obligaţĭ să nu vorbéscă de loc lucrurĭ deşerte, ci cuviinciose, să se întrunéscă cu toţiĭ la sfânta Biserică şi rugându-se în comun să se ducă fie-care la camera sa şi să se culce în pat, saŭ să dórmă dacă voeşte, saŭ şi nu. Tóte acestea să fac în ore determinate prin supraveghetor orĭ pedagog. Cel ce voeşte póte să studieze şi în pat, arḑĕnd în fie-care cameră tótă nóptea o lampă şi două sfeşnice. Asupra tuturor acestora să observe cum am ḑis pedagogul, îngrijându-se de purtarea cuviinciósă şi regulată şi petrecerea studenţilor după chipul expus. Iar dacă cineva s'ar arata neregulat şi ar perturba disciplina celor-lalţĭ, pe aceştia să-'ĭ înţelepţască, nu însă prin insulte şi bătăĭ, ci cu chipurĭ potrivite, pe care ni le dă pedagogia, începĕndu-se de la cele maĭ uşóre către cele maĭ grele. Apoĭ întrarea elevilor sermanĭ şi înscrierea lor în şcólă saŭ exluderea unuia din aceştia, pentru o causă bine-cuvĕntată, se face prin ştiinţa şi permisiunea înscrisă a DomnieĭNóstre.

Acestea despre profesorĭ, elevĭ, întreţinerea lor şi progresul studiilor aşeḑându-le aşa; iar pentru durabilitatea acestor scolĭ, am socotit că trebue să li asigurăm şi veniturĭ suficiente pentru vecinicie. Decĭ privind la sfintele Monastirĭ din tótă acéstă a nóstră Ţară, şi amintindu-ne scopul acelor vrednicĭ de laudă ctitorĭ, că pentru bine-facerĭ le aŭ înzestrat cu aceste imobile pastrate şi judecând că nu numaĭ ar fi nedrept, ci încă blamabil ca să fie supuse VistierieĭNóstre domneştĭ, saŭ în genere de a percepe ceva din cele afierosite luĭ Dumneḑeŭ, şi voind a îndrepta acest abus ce s'a întrodus deja de câţĭ-va anĭ şi a urma scopuluĭ ctitorilor, ca cele dăruite şi afierosite luĭ Dumneḑeŭ se contribuéscă iarăşĭ maĭ ales la lucrurile cele plăcute luĭ Dumneḑeŭ; maĭ întâiu le am declarat nesupuse dărilor pe tóte sfinţitele Monastirĭ din tótă acéstă domnéscă a nóstră Tară, hotărînd o dare proporţionată economieĭ fie-căria, dupre cum pre larg tratéză hrisovul nostru domnesc, dat asupra lor. Pentru ca să pótă contribui, precum am ḑis, la lucrurĭ plăcute luĭ Dumneḑeŭ şi obştieĭ folositóre, le am supus contribuţiilor pentru scóla instituită aicea, disposând ca fie-care din cele pămĕntene să plătéscă anual o cătime potrivită, după analogia veniturilor eĭ, care sumă să se compună de la tóte aceste locale din 6,000 leĭ. Iar cele alipite altor sfinţite Monastirĭ, ca declarate şi acestea libere de cele ce plătea maĭ înainte la domnésca nóstră Vistierie, avĕnd a contribui Monastirilor cărora sunt alipite, să dea anual 4,000 leĭ. Pe lângă acestea declarând necontribuabilĭ pe sfinţiţiĭ preoţĭ, ce să află în tótă domnésca nóstră Ţară, cariĭ sunt în numĕr de 3,500, după listele presentate nouă de Preasf. Mitropolit, Domnul Grigorie, al nostru respectat în Christos părinte şi de iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopĭ, am hotărît să dea fie-care din eĭ câte treĭ leĭ. Din care jumĕtate la cutia milelor, iar jumĕtate la scólă, după cum tratéză maĭ pre larg specialul nostru domnesc hrisov, dat asupra nesupunereĭ la dărĭ a preoţilor. Acestea tóte compunĕnd suma de 15,250 leĭ, se vor

preda de două orĭ pe an ḑiseĭ scóle pentru profesorĭ şi pentru nutrimêntul şi îmbrăcămintea elevilor sĭrmanĭ şi lipsiţĭ, cum şi cele-lalte cheltuelĭ necesare; despre tóte acestea se va da socotélă anual şi se va înscrie într'o condică specială şi veniturile şi cheltuelile şi se vor întări cu sigilul nostru Domnesc. De asemenea se vor cataloga într'o condică şi cărţile scóleĭ şi câte altele se vor afierosi de ómeniĭ ĭubitorĭ de Dumneḑeŭ şi pioşĭ scóleĭ saŭ în banĭ saŭ în lucrurĭ şi se vor administra de Epitropĭ bine şi cu ĭubire de Dumneḑeŭ. Asupra cărţilor să fie un funcţionar credincĭos, adică un bibliotecar decretat, avênd a le ţinea pe acestea în siguranţă şi de care să se foloséscă orĭ-cine din ceĭ din scólă, spre a le permite de a lua în întrebuinţare autografe şi ĭarăşĭ a le relua.

Acestea aşa hotărîndu-le şi dorind ca să se urmeze neschimbat aşa în vecĭ, numim Eforĭ pe Preasf. Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ şi pre ĭubitoriĭ de Dumneḑeŭ doĭ Episcopĭ a Buzeuluĭ şi a Rîmnicului şi pe prea nobiliĭ noştri boerĭ a strĕluciteĭ Domnieĭ aceştia, de la Marele Ban până la Marele Postelnic, cariĭ datoresc a supraveghea la administrarea tuturor celor ale scóleĭ, de către Epitropĭ şi îngrijitorĭ, după cum hotărîm în acest al nostru domnesc hrisov, în cât nimic din acestea să nu se neglijeze. De asemenea şi veniturile lor adunându-se în Mitropolie, cu ştiinţa comună a Mitropolituluĭ, a Episcopilor şi a boerilor, să se facă cheltuelile necesare scóleĭ. Asupra tuturor acestora Noĭ avem a privighea şi a ordona cele de trebuinţă, datorind profesoriĭ a ni vesti îndată despre starea scóleĭ, a elevilor şi a învĕţăturilor, şi pe lângă acésta dacă în adevĕr se păzesc şi sunt în activitate neschimbate tóte dispoziţiile ce am aşĕḑat în ea.

Observând în fie-care an darea de samă şi socotelele ce ni se vor presenta împreună şi cu condica, dacă se vor vedea prisosind saŭ din veniturile hotărîte saŭ din afierosirĭ, cugetându-ne vom decide după trebuinţă saŭ a le bonifica spre trebuinţa ĭarăşĭ a scóleĭ, saŭ la sporirea elevilor lipsiţĭ.

Pentru confirmarea şi trăĭnicia continuă a tuturor acestora am edat acest present al nostru domnesc hrisov, în presenţa Preasf. Mitropolit, a ĭubitorilor de Dumneḑeŭ Episcopĭ şi a prea nobililor noştri credincĭoşĭ boerĭ întărindu-l cu propriul nostru sigil. Presentăm ca marturĭ şi pe prea ĭubiţiĭ fiĭ aĭ Domnieĭ Nóstre, Constantin Beĭzade şi Dimitrie şi pe prea onoraţiĭ şi prea nobiliĭ şi credincĭoşiĭ mariĭ boerĭ aĭ Divanuluĭ nostru domnesc, bine nădĕjduiţĭ fiind că şi ceĭ ce după noĭ vor primi acest scaun domnesc al Ungro-Vlahieĭ, prea strĕluciţiĭ Domnĭ, vor conserva nealterate cele cuprinse în acest act, ca unele ce privesc la folosul comun şi numele bun a acesteĭ Evseviόse Domniĭ a Ungro-Vlahieĭ. S'a edat acest present al nostru hrisov domnesc în al doilea an al Domnieĭ Nóstre, în Domnescul nostru scaun în Bucureştĭ, sub îngrijirea boeruluĭ nostru, Mareluĭ Secretar, în anul mântuireĭ una mie şépte sute şépte-ḑecĭ şi şase, în luna Ianuarie şi s'a scris de către al doilea secretar al nostru; care transcriindu-se în condica Divanuluĭ şi a Vistierieĭ ordonăm să se păzască în siguranţă la sfânta Mitropolie."

Acest hrisov s'a întărit şi de Patriarhul Chir Sofronie împreună cu Sinodul, în luna luĭ Martie acelaşĭ an.

Acest Hrisov, cum vedem cuprinde atât reorganisarea scólelor din Valahia cât şi reforma Academieĭ din Bucureştĭ, înmulţîndu-i-se profesoriĭ, adăugându-i-se studiĭ nouĕ, formându-se un internat de 75 elevĭ sermanĭ din aĭ boerilor şi în fine dându-i-se un regulament interior Scóleĭ şi un altul privitor la partea administrativă. In fine să institue o Epitropie scolară permanentă dintre Episcopĭ şi Boeriĭ divaniştĭ sub preşedinţa perpetuă a Metropolituluĭ Ţăreĭ. Exact acelaş lucru să întâmplă şi în Moldova în aceste timpurĭ. Adăugim că Scóla de Theologie pe atuncĭ era în Metropolie şi că toţĭ preoţiĭ plăteaŭ câte un leŭ şi jumĕtate anual pentru Scóle şi tot pe atâta anual la cutia milelor.

Ceea ce este de interes istoric pentru noĭ în desvoltarea şi cultivarea nóstră a Românilor, este faptul sruprinḑĕtor, că de câte orĭ se sĕvârşeşte o lucrare bine făcĕtóre în una din ţările vecine Române, o găsim că are eho, ba adese o întimpinăm în întregimea eĭ şi în ceĭl-altă provincie Română. Aşa se întâmplă şi cu cestiunea scólelor. Am constatat că în Muntenia eraŭ scolĭ districtuale şi secundare, apoĭ Academie; tot aşa şi în Moldova. Am vĕḑut că întreţinerea scolilor era prin contribuţiunĭ puse asupra Monastirilor şi a Preoţilor, tot aşa exact şi în Moldova. Spre a ne convinge pe deplin asupra celor ce afirm, citez aicea următórea relaţie Oficială, pe care Mitropolitul Gavril Calimah o face către Feld-Mareşalul G. Romanţov la 1771 Apriil.

„**Pentru scóle :** După luarea cărţeĭ înălţimeĭ tale, prea deplin am înţăles aducerea aminte cea pentru scóle, care şi acésta dovedeşte covârşirea, râvna şi buna voinţă a Marieĭ tale pentru cele ce sunt folositóre Patrieĭ nóstre. Şi de vreme ce voeşte de la noĭ a se încredința în ce chip aŭ fost starea şi aşezarea scólelor, ĭată arătăm pe larg Mărieĭ tale: Răposatul Grigorie Ghica Voevod, când aŭ luat întâĭu Domnia Moldoveĭ aŭ aşeḑat scóle într'aceste treĭ limbĭ: elinéscă, slavonéscă şi Moldovenéscă. Şi pentru leafa Dascălilor întâĭu aŭ fost rânduit ca să se dea de la boeriĭ ceĭ cu diregătoriĭ, maĭ pre urmă de la preoţĭ, ertându-le birul ce de la o vreme se obicĭnuise a se lua la Visteria Gospod. Iar după numitul Grigorie Voevod

viind Domn Reposatul Constantin Vodă Mavrocordat aŭ făcut altă așeḑare, hotărînd : ca preoțiĭ să fie scutițĭ de tot felul de dare, și leafa dascălilor de la scóle să se ĭa din Visteria Domnéscă. După vreme ĭarășĭ luând al doilea Domnie Grigorie Vodă Ghica, aŭ făcut aseminea cu cea dintăiŭ așeḑare și hotărîre; adică: Leafa dascălilor să se ĭa de la preoțĭ, hotărând anume, să dea fiește-care preot câte doĭ leĭ într'un an pentru scóle, și maĭ mult să nu fie supărațĭ cu dăjdiile Visterieĭ Gospod. Cum și pentru dascalĭ aŭ rânduit anume: câtă leafă să ĭa fieș-care într'un an, adică 360 leĭ dascalul elinesc cel dintăĭu și al doilea dascal 120 de leĭ și dascălul slovenesc 140 de leĭ și cel Moldovenesc 100 de leĭ, și câțĭ banĭ vor maĭ prisosi să se dea pentru chivirnisala ucenicilor celor sĕracĭ. Urmașiĭ Domnĭ n'aŭ stricat rânduĭala acésta a scólelor, ce se lua de la preoțĭ; însă aŭ însercinat pe partea preoțéscă și cu altă dajde, ce se plătea la Visteria Gospod, până la Domnia Măriei sale Grigorie Alexandru Ghica Voevod, și Măria sa aŭ făcut așeḑare osebită, adică: Preoțiĭ să fie scutițĭ de dăjdiile Visterieĭ Gospod, dar să dea pentru trebuința scólelor câte 4 leĭ într'un an. Și cu chipul acesta s'aŭ adaus deprisosit leafa dascălilor elineștĭ, și după acéstă așeḑare s'aŭ urmat și până în anul trecut, și dascăliĭ elineștĭ, pe cât aŭ slujit, aŭ luat plată deplin. adică: dascălul cel mare aŭ luat 4,500 leĭ, pe treĭ anĭ, bez 500 leĭ cheltuiala drumuluĭ, când aŭ venit; și dascălul al doilea 1,200 leĭ, pe treĭ anĭ. Și în anul trecut din întâmplarea vremilor, și din bóla cĭumeĭ, împrăștiindu-se atât dascăliĭ cât și Uceniciĭ, aŭ rĕmas scólele fără de lucrare, neputând a se scóte și baniĭ de la preoțĭ, tot pentru aceste pricinĭ. Acum fiind-că din nemărginita milă a luĭ Dumneḑeŭ și din ostenelele măriei tale, întru buna norocire a prea puterniceĭ și prea milostiveĭ Mareĭ Dómneĭ Imperăteseĭ, aŭ maĭ contenit neodihnirile și nenorocirile, și noĭ cu tótă râvna și osârdia voim ca ĭarășĭ să se pue scólele la cea maĭ bună stare de dreptate. Și fiind-că noĭ am scris către Episcopul de Roman, Chir Leon, pentru adunarea banilor scólelor, respunsul ce ni aŭ venit la acéstă pricină, pentru cerirea cea dreaptă a preoților, l'am trimis și la Măria ta ca să'l cercetezĭ, și de se va socoti de ințelepcĭunea Măriei tale că este cu cale și pe dreptate, ne rugăm și cerem ca să avem voe de la Măria ta și ajutorul Măriei tale spre maĭ bună întemeere. Iar acum se cade ca să se maĭ scadă leafa dascălilor grecĭ, și să se dea după cum lua și alțĭ dascălĭ înaintea așeḑăreĭ acesteĭ de pe urmă. Iară de li se va da și ceva maĭ mult de cât acelora, însă cu măsură și pe dreptate, ca să pótă ajunge și celor l-alțĭ analogul adausuluĭ lefeĭ și pentru chivirnisala ucenicilor sĕracĭ i alte cheltueli a scóleĭ, maĭ vârtos nefiind acum ucenicĭ streinĭ ca să învețe la Matematică și filosofie, precum era atuncea 1771. Apriil".

Respuns de la Feld-Mareșal.

Prea sânțite Arhiepiscop, Mitropolit al Ĭașuluĭ și a tótă Moldavia, al meŭ Arhipăstor.

Eŭ am avut cinstea a lua rĕspuns de la Prea sânția Vóstră pe scrisórea mea, pentru scóle ce s'aŭ făcut aicea, cu cea maĭ largă a mea pliroforie. pentru că am vĕḑut semnementurile cele ce se cad păstoruluĭ pentru turma luĭ cea cu bună cucernicie, pentru grija pentru dênsa; am vĕḑut și scoposul cel bun, pentru clirosul bisericeĭ, împreună și ajutând mijlocireĭ ceĭ trebuincĭóse, pentru luminarea învĕțătureĭ a părțeĭ preoțeștĭ, după cererea ce aŭ arĕtat preoțiĭ, cum că plata pentru ținerea scólelor, și maĭ înainte cu greutate aŭ fost pusă asupra lor; ĭar acum după starea vremilor cu totul li este peste putință a o da, căcĭ și în câtă vreme aŭ dat, copiĭ lor n'aŭ fost împărtășițĭ de la scóle, nicĭ cu învĕțătură, nicĭ cu alt folos. Așijderea pentru trebuința învĕțătureĭ, altor limbĭ, că se cade a să da lefe dascălilor după bună mĕsură de dreptate, ce li se cade. Eŭ tóte aceste le las întru buna socotință și orînduĭală (a) Prea sânțieĭ vóstre și a celor-alțĭ ce sunt parte bisericéscă, și împreună și a boerilor ce sunt judecătorĭ în Divanul Cnejieĭ Moldoveĭ. Iar cât pentru arătarea scrisoreĭ ce aŭ scris la Prea sânția ta Chir Leon, Episcop Romanuluĭ și pentru socotința cea pentru limba, grecéscă, eŭ neîntrând în cercetare, adecă de aŭ fost trebuincĭósă acea limbă aicea pentru óre-care trebuință a politieĭ, numaĭ acésta o ḑic: cum cea maĭ mare parte a cărților bisericeștĭ se áfla scrisĕ în acéstă limbă, ĭar

deosebit de acésta că și în alte cuvinte și învĕțăturĭ, acéstă limbă prin slăviții scriitorĭ descopere meșteșugurile învĕțăturilor cătră căduta cunoștință, și acestea sunt la Academiele cele de învĕțătură. Iar deosebit unde este întemeiat stianul bogoslovei cel pentru preoție, este trebuinciósă acéstă limbă.

Al doilea adaog cererea mea către Prea sânția ta, ca dascălii ce s'aŭ adus aice pentru acéstă scólă să nu fie trecuțĭ cu vederea, care să se asemeneze după tocméla lor cea dintăĭ. Căcĭ ca acésta însușĭ slujește spre îndemnarea și altor ómenĭ învĕțațĭ, carĭ pot să ajute cu învĕțătura lor spre folosul acesteĭ Cnejiĭ. Iar la cele-l-alte sunt cu cinstea cea desăvĕrșit al Prea sânțieĭ tale plecată slugă.

G. Romanțov.

Din Ieșĭ 1771 Aprilie 22.

Rĕspunsul Mitropolituluĭ la acéstă adresă:

Luminatule Feld-Mareșal.

Al meŭ întru tot facĕtor de bine.

Bunătatea cea covârșitóre a Inălțimeĭ tale și grabnica plecare la tóte cele folositóre Patrieĭ nóstre și dragostea cea arĕtată cătră mine, mĕ fac pururea îndrăsneț a înmulți cerirele mele cu rugăminte cătră Măria ta. Academia ce aŭ fost alcătuită aicea în târgu Eșuluĭ, prin multă ostenélă și cheltuează, cu dascălĭ și cu ucenicĭ din destuĭ pentru învĕțătura pământenilor și a streinilor, după ce s'aŭ început acest resboiŭ cu durere, lipsind ucenicii și împrăștiindu-se împreună cu dascălii, de frica năvălireĭ păgânilor și din turburarea și nestatornicia vremilor, neputându-se strânge nicĭ obicĭnuitele veniturĭ a Academieĭ, aŭ rĕmas fără lucrare acest lucru de obște folositoriŭ. Făcêndu-se și casa Academieĭ Divan pentru Adunarea D-lor sale boerilor și a altor dregătorĭ aĭ țăreĭ. Acum fiind-că, din pronia luĭ Dumnedeŭ, prin buna-voință și negrăita milostivire a prea puterniceĭ și prea milostiveĭ D. N. Impĕrătésă și cu grabnica folosință a slăvitelor biruințe ce aŭ săvârșit înalta înțelepcĭune și vitejie a înălțimeĭ tale, Patria nóstră aŭ rĕmas slobodă de tótă îngrozirea și primejdia, petrecênd în liniște desăvârșit; și fiind-că și ucenicii s'aŭ adunat și dascălii s'aŭ aflat, iarășĭ aŭ luat începere Academia. Eŭ cu plecăcĭune mĕ rog înălțimeĭ tale pentru casa Academieĭ, să poruncești ca să se deșarte, să fie precum aŭ fost, pentru lăcuința dascalilor și pentru învĕțătura ucenicilor. Sunt case boerești deșarte, îndestule pentru trebuința adunăreĭ Divanuluĭ, și póte să se meremetisască una dintr'acele pentru acéstă treabă. Eŭ nu mĕ îndoesc că bunătatea înălțimeĭ tale va adauge între'altele și acéstă facere de bine, *ce este spre folosul obșteĭ*". [1]).

Aceste treĭ documente ni daŭ pe față starea în care eraŭ scólele, ca și tótă societatea țĕreĭ, de câte-orĭ năvăleaŭ în seculul trecut armatele cotrupitóre și devăstătóre, fie turceștĭ, fie rusești, fie nemțeștĭ. Toțĭ aceștia în seculul trecut aŭ făcut din țările Românilor teatrul lor de resboĭ! Și apoĭ o presimțim cu toțiĭ că tóte pretextele aduse nu sunt de cât pentru a întuneca adevĕrul istoric, acesta: Toțĭ se băteaŭ pentru noĭ, orĭ maĭ explicit de la noĭ, cariĭ se ne cotrupească, să ne anexese, să ne robească! Faptele petrecute la 1777 cu luarea Bucovineĭ și la 1812 cu răpirea Basarabieĭ, arătă pe față intențiunea resbóelor din țările nóstre în seculul trecut, ba și acest present. Se luptaŭ de la pradă, ca și fiarele!..... Dar sugetul meŭ nu'ĭ acesta, să revin la el. De câte orĭ eraŭ resbóe în țările nóstre încetaŭ și scólele, ucenicii fugeaŭ, profesorii se retrăgeaŭ în locurĭ sigure. De acolo vedem că maĭ toțĭ Domnitoriĭ fanarioțĭ sunt nevoițĭ orĭ a întări din noŭ hrisóvele pentru scóle, orĭ a da altele nouĕ, pentru că în timpurile nestatornice eraŭ aceste scólele paralisate în mersul lor și când se restabilea liniștea în țară trebueaŭ să se reînceapă, și dar era nevoe de nouĕ hrisóve. Probă pipăită este declarațiele din aceste acte. Multe am maĭ suferit Dómne sânte, și de la creștinĭ și de la păgânĭ!

---

[1]). Aceste relații le am transcris dintr'o Condică ce posed și careĭ scrisă contemporn împrejurărilor acestora, prin urmare autentică în totul.

Scólele de cântări bisericeşti, numite şi scóle de Musichie.

In Biserica nóstră Ortodoxă serviciul divin, din tótă vechimea, aŭ fost săvârşit de persóne preparate anume în scolĭ speciale, pentru a corespunde scopuluĭ ce urmăreşte Biserica prin cântările sale. Nu tot cel ce ştie cânta în orĭ ce fel, póte fi admis ca cântăreţ în Biserica nóstră Ortodoxă; ci numaĭ acela care s'a instruit intr'adins şi ş'a modulat vocea sa în spiritul cântărilor eclesiastice. Noĭ Ortodoxiĭ am împrumutat cântările în Biserica nóstră Română de la Biserica Grécă — din Constantinopol; acésta se constată prin faptul că până astă-ḑĭ chiar ele îşĭ păstréză caracterul lor oriental, şi melodia specifică, admisă în Biserică din seculĭ ca cea maĭ proprie a escita simţul religios şi a îndemna la piositate. De aceĭa cântarea vocală şi cu modul specific aŭ existat şi trebue să existe în Biserica Română Ortodoxă.

La noĭ nu s'aŭ introdus nicĭ o dată în Biserică orgele, orĭ alte instrumente, ci numaĭ musica vocală. fie după modul unisonic oriental, orĭ după cel multiplu coral.

Chiar corurile de muzică vocală corală, nu trebue să mérgă cu reformele, după spiritul Bisericeĭ nóstre Ortodoxe, până acolo în executarea cântărilor nóstre eclesiastice, în cât să se pérdă caracterile şi expresia cântărilor nóstre Ortodoxe vechĭ.

Aşa, cânturile de veselie, de mulţămire ca şi cele de penitenţă îşĭ menţin caracterile lor religióse şi ast-fel se îmbracă cu vestmântul piosităţeĭ. De aceea Biserica de pretutindinea Ortodoxă, aŭ trebuit cu necesitate să'şĭ aĭbă scóla sa specială, în care să se studieze cu scumpĕtate tonul şi melodia eclesiastică. Aseminea scóle aŭ existat şi la noĭ la Românĭ de când suntem creştinĭ, adecă de aprópe 18 secule. Cântarea Bisericeĭ nóstre aŭ trecut şi ea prin maĭ multe fase; resturile însĕ ce ni s'aŭ conservat în ţară prin bibliotecĭ, din diferite timpurĭ, nu pot fi maĭ vechĭ de 300 de anĭ. Pe atuncĭ ştim că eraŭ în descrierea cântărilor maĭ multe note, unele chiar necunoscute astă-ḑĭ, apoĭ şi acele ce aŭ maĭ rĕmas din psaltihia veche li se da şi o altă interpretare de cât aceléşĭ note existente astă-zĭ. Sistema psaltichieĭ de astă-ḑĭ nu duréză la noĭ de cât din timpul Ieromonahuluĭ Macarie şi póte ceva maĭ înainte. Ast-fel dar manuscriptele ce le am aflat în bibliotecĭ sunt din epoca anterióră sistemuluĭ actual de psaltichie. Aceste pot servi ca material de o importanţă fórte însemnată pentru cel ce s'ar deda a compune istoria musiceĭ în Biserica nóstră Română Ortodoxă.

Pentru putinţa de a se forma servitorĭ bisericeştĭ: Cântăreţĭ, Psalţĭ şi bunĭ citeţĭ, încă de demult aŭ avut grijă atât Biserica cât şi Statul. Mitropoliile, Episcopiile şi oraşele maĭ însemnate aveaŭ scóle şi chiar zidirĭ speciale pentru scóle, în care Protopsalţiĭ dădeaŭ lecţiĭ de musichie elevilor acelor scolĭ. Din aceştia se recrutaŭ Cântăreţĭ prin tóte Bisericele nóstre Române. Chiar prin multe sate din ţară unde era un preot orĭ dascal maĭ învĕţat şi deschidea scólă românéscă pentru fiiĭ locuitorilor, a preoţilor şi dascalilor, nu lipsa din nicĭ una paradosirea (predarea) cântărilor bisericeştĭ. Cunóştem positiv că Domnitoriĭ. atât din epoca greacă cât şi maĭ nainte, prevedeaŭ prin Hrisóvele lor obligaţiunea pentru Mitropoliĭ şi Episcopiĭ de a întreţinea scóle de musichie, regulând şi salariĭ profesorilor. Aşa s'a întâmplat în timpul luĭ Constantin Mavrocordat, aşa în a luĭ Grigorie Ghica decapitatul, aşa în timpul luĭ Ipsilant et.

Acest mod de preparare a Cântăreţilor bisericeştĭ a fiinţat până maĭ deună-ḑĭ. Ca dovadă publicăm aicea un act prin care se constată numirea unuĭ profesor la Câmpul-Lung în 1825 şi care între altele trebuea a preda şi cântările bisericeştĭ.

Adresa pe scrisóre: *Prea cinstituluĭ s-ţieĭ sale părinteluĭ Chirio chir Ieromonah Macarie, Epistat scólelor de musichie, cu smerită evlavie şi multa plecacĭune, la s ta Mitropolie.*

Cu multă plecăciune şi fiiască evlavie sĕrut blagoslovitórea mâna Sânţieĭ tale.

Cu prea plecata mea scrisóre înştiinţez sfinţieĭ tale că îndată ce cu ajutorul milostivuluĭ D-ḑeŭ sosind aicea în oraş, Câmpu-Lung, fără a maĭ pierde o cirtă de ceas măcar, arătându-mĕ înaintea Prea s-ţieĭ tale Arhiepiscopul Apamias cu scrisórea s-ţieĭ tale, din care luând pliroforie de cele coprinse, m'am şi sistisit (aşezat) la locul de scólă pentru învăţĕtura copiilor.

Care şĭ Prea s-ţia sa avĕnd firéscă rîvnă de acéstă sistemă cu bucurie m'aŭ priimit, căcĭ asemenea şi

cartea către părintele Protopopu al acestuĭ judeţ s'aŭ dat. Atâta numaĭ rĕmâne ca acum încet încet, după neapărata îngrijire, (a) amândorora a se cerceta de a se găsi copiĭ de ceĭ grăitorĭ cu glas bun, apoĭ cu aju torul glasuluĭ lor la învăţĕtură. Care acésta până maĭ la urmă vĕḑênd că se urméză cu strângerea copiilor la epanghelma (chemarea) acésta, şi eŭ 'mĭ voĭ păḑi datoria supunereĭ cu silinţă ce netăgăduit m'am înju-gat. Şi cu tótă fiasca plecăcĭune nu lipsiŭ a înştiinţa s-ţieĭ tale, ca unul ce sunt al s-ţieĭ tale plecat fiŭ şi slugă. Constantin Ión. 1825 Noembrie 10.

NB. Mĕ rog cinstite părinte, bine-voind urméză trebuinţa ca s-ţia ta să întâlneştĭ pĕ Dumnea-luĭ Medelnicerul Dumitrache, făcêndu-se vorbă ca la vreme când va fi şi vom avea trebuinţă să fiŭ orânduit aicea, de unde să primesc dréptă a me léfă; cu tóte că osebit am scris şi Dumnéluĭ. Dar la acéstă facere de bine şi ajutor, fierbinte mĕ rog şi s-ţie tale, remâind în vecĭ cunoscĕtor la acest ajutor. După treĭ ḑile ale sosireĭ mele aicea am dobândit şi doĭ din ucenicĭ spre învĕţătură, pe care ĭ-am şi pus în carte (?) şi s'aŭ priimit şi şapte copiĭ în şcólă.

Profesorĭ din scólele Academieĭ Domneştĭ maĭ ales, aceleĭ din Bucureştĭ.

1) Sevastos Chimenitul, Director Academieĭ domneştĭ din Bucureştĭ pe timpul Domnitoruluĭ Constantin Brancovanu. Daŭ în notă câte-va însemnărĭ asupra vieţeĭ luĭ [1]).

Iată ce maĭ cunóscem despre activitatea literală a luĭ Sevastos Chimenitul, între Românĭ:

a). Un manuscript autograf în parte a luĭ Savastos Chimenitul.

Ἐγράφη διὰ χειρὸς τοῦ Χρυσοδούλου καὶ αὐταδέλφου Ἀγαπίου. Ἐκεῖθεν δὲ μετεγράφη ἐν τῷ παρόντι διὰ χειρὸς Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου, τοῦ χρηματίσαντος πρώτου διδασκάλου τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγκροβλαχίας φροντεστηρίου, ἐν αὐτῷ διατρίβοντος καὶ διδάσκοντος ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου, ἐνδοξοτάτου καὶ μεγαλοπρεπεστάτου αὐθεντὸς καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγκροβλαχίας Κυρίου Κυρίου Κωνσταντίνου Μπασαράβα τοῦ Βραγκοβάνου, 1696, Ὀκτωμ. 11.

[1]) Acesta este de origină din Trapezunta şi născut la 1630. Studiele primare şi le-a făcut în patria sa şi în Constantinopol şi le-aŭ perfecţionat în Italia. După ce s'aŭ întors de la studiĭ aŭ fost maĭ întâĭ profesor la scóla naţională din Constantinopol, cunoscută sub numele de Σχολὴ τὸ γένος. Acolo aŭ succedat în profesură pe Alexandru Mavrocordat, supranumit Exaporitul. La 1689 aŭ fost chemat în Bucureştĭ ca profesor la Academia de aicea. Iată cum se exprimă Constantie, în istoricul scóleĭ naţionale din Constantinopol despre causa venireĭ luĭ Sevastos în Bucureştĭ: „Preferând fără îndoĭală un salar maĭ mare din partea galantomieĭ domneştĭ, de cât cel din Constantinopol, ce provenea numaĭ din şase embatice a Bisericeĭ din Marmara şi care era de douĕ sute de leĭ pe an; dar nu s'aŭ folosit mult de darurile domneştĭ eruditul sacerdot şi în ştiinţele laice şi cele sacre, reposând acolo la 1702, în luna luĭ Septemvrie". (Veḑĭ Satha pag. 377, idem A. Παπαδ. Βρετὸ opera citată, idem pag. 212 Γ. Ι Ζαβίρα Νέα Ἑλλὰς ἢ Ἑλληνίκον Θεάτρον, pag. 530).

Cât aŭ funcţionat ca profesor în Bucureştĭ aŭ compus şi tradus maĭ multe opere, aşa: 1) Ἑορτολόγιον —imprimat în Monastirea Snagovu la 1701. In prefaţa cărţeĭ cetim: Πονηθὲν μὲν παρὰ τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου τῆς εν Βουκουρεστίῳ Αὐθεντικῆς Ἀκαδεμίας.... (veḑĭ 'A. Παπαδ. vol. I, pag. 49). 2) Δογματικὴ διδασκαλία— Invĕţătura dogmatică—imprimată în Bucureştĭ la 1703, cu cheltuĭala Postelniculuĭ Gheorghie Castriotul (veḑĭ 'A. Παπαδ. pag. 50—51 vol. I). 3) Cărţĭ cu caracter polemic contra latinilor ca: Despre imaculata concepţiune a Născĕtóreĭ; Despre misterul Euharistieĭ; Scholiĭ în Apolonius etc. etc. In fine maĭ multe epigrame. (veḑĭ Satha pag. 378). Să notăm spre ştiinţă că atât la tipografia din Snagovu cât şi la cea din Bucureştĭ directorul lor şi corectorul cărţilor imprimate pe acest timp aŭ fost Antim Ivíritul—care în urmă aŭ stat Metropolit în Bucureştĭ—prelat fórte activ şi erudit.

Prin urmare Sevastos Chimenitul, era considerat ca om fórte erudit al timpuluĭ seŭ.

Iată cum descrie Constantin Daponte, în Catalogul seŭ—ómeniĭ însemnaţĭ aĭ seculuĭ XVIII—activitatea literară şi onorurile de care se bucura Sevastos Trapezundiul, ca profesor al Academieĭ de Bucureştĭ, maĭ ales din partea Domnuluĭ ţăreĭ.

„Sevastos Trapezundiul, filosof, profesor scóleĭ domneştĭ din Bucureştĭ, pe timpul domnieĭ Mareluĭ Brancoveanu. Acesta 'l iubea mult, pentru multa sa învĕţătură, şi'l punea se şadă maĭ sus de toţĭ boeriĭ, onóre pe care alt Domn la un alt profesor n'aŭ dat şi nicĭ dă. Acesta aŭ maĭ interpretat în limba apla cuvêntul luĭ Sinesie cătră Impĕratul Arcadie, capitulile luĭ Agapie către Impĕrătul Iustinian, şi discursurile luĭ Isocrat către Dimonic şi Nicoclea, impĕraţĭ aĭ Cipruluĭ şi li-aŭ pronunţat şi dedicat luĭ Brancovanu. Scrierĭ importante şi demne de imprimat, ca şi a luĭ Ieroteiŭ al Distreĭ (Ión Comnen), pe care le am şi pe acestea; dar cine să le imprime, şi fericit va fi cine le va imprima. In adevĕr va face un sacrificiŭ de aur, ca cărţĭ în adevĕr de aur şi maĭ de preţ de cât aurul, necesare maĭ ales Domnitorilor. Acesta aŭ compus şi un discurs excelent la Nascerea luĭ Christos, 'l am şi pe acesta; şi altele de felul acesta aŭ compus, demne de notat. Acesta este discipul a luĭ Exaporitul, pe care'l am descris, D-ḑeŭ se-l odihnéscă". (C. Daponte. Catalogul. imprimat acum pag. 203).

„S'a scris de mâna luĭ Hristodul şi fratele sĕŭ Agapie. De acolo s'a prescris în cartea presentă de mâna luĭ Sevastos Trapezundiul Chimenitul, ce a fost întâiul profesor a scólei din Bucureştiĭ Ungro-Vlahieĭ, petrecênd în el şi profesând pe timpul Domnieĭ prea piosuluĭ, prea gloriosuluĭ şi prea încuviinţatuluĭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia, Domnul Domn Constantin Basarab Brâncovanu. 1696, Octomvrie 11". Manuscriptul original este în Biblioteca Academieĭ Române din Bucureştĭ, aflat de mine în Monastirea Căldăruşaniĭ. Notă este autografă.

b). Manuscript autograf în parte a luĭ Sevastos Chimenitul.

Ἐξήγησις εἰς τὴν σύντομον τοῦ Ἀριστοτέλους, περὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν διδασκαλίαν, εἰς ἁπλὴν φράσιν, συντεθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ Τραπεζουντίου τοῦ Κυμινήτου, ἀφιερωθεῖσα εἰς τὸν ὑψηλότατον, εὐσεβέστατον καὶ θεοδοξάστου, Αὐθέντην καὶ Ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίῳ Ἰωάννην Κωνσταντίνον Μπασαράμπα Βοεβόδα, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1698.

Interpretare în studiul sinoptic a luĭ Aristotel, despre virtuţĭ şi viciĭ, în limba apla, lucrată de Sevastos Trapezundiŭ Chimenitul şi afierosită prea înălţatuluĭ, prea piosuluĭ şi prea mărituluĭ de Dumneḑeŭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-Valahia, Domnul Ioan Constantin Basarab Voevod, în anul mântuireĭ 1692. Alte scrierĭ tot în acest manuscript:

Πρὸς τὸν Γαληνότατον .... λόγοι συντεθέντες παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀρίστου διδασκάλου Κ. Κ. Σεβαστοῦ τοῦ ἐκ Τραπεζοῦντος. Ἐκφανηθέντες δὲ παρὰ οἰκίων τινῶν μαθητῶν.

Către prea luminatul.... cuvinte compuse de prea înţeleptul şi prea învĕţatul, cel maĭ escelent profesor D. D Sevastos din Trapezunda, pronunţate de către uniĭ dintre scolariĭ luĭ iubiţĭ. Iată aceste discursurĭ:

La Naşterea Domnuluĭ Christos, la Paştĭ, altul tot la Paştĭ. Discurs politic la o recepţiune oficială şi care pórtă înscripţia următóre în greceşte: a luĭ Sevastos: 1697, s'aŭ pronunţat de miue la 29 August, în ḑiŭa tăereĭ capuluĭ st. Ioan.

Altul tot de recepţiune şi adnotat; pronunţat la Iuliŭ 5, 1687, de Şerban fiul mareluĭ Vistier, în ḑiŭa st. Atanasie, în sala domnéscă, după liturgie.

Doue engomiĭ tot cătră Basarab. De aicea urméză alte materiĭ: Din Stagir—τοῦ Σταγύρου—interpretărĭ justa-liniere. Canonul Botezuluĭ—interpretat tot justa-linier.

Subsemnat la urmă: πόνος Ματθαίου Κρετζουλέσκου, ostenéla luĭ Matheĭ Creţulescu.

Γρηγορίου θεολόγου γνωμικὰ δίστιχα. A luĭ Grigorie Teologul, sentinţe distihe, tot justa-linier.

Iar subscris greceşte M. Creţulescu—data: αζκε. *luna Octomvrie*, scrise cu litere cirilice.

Acésta probează că Matheiŭ Creţulescu pe când învăţa greceşte ştia scrie bine româneşte. Maĭ probéză că în adevĕr eleviĭ românĭ învĕţaŭ maĭ întâĭ româneşte şi greceşte apla şi apoĭ continuaŭ studiele lor maĭ înalte în Academie.

Γρηγορίου τοῦ θεολόγου Ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἔπη, δι' ὧν παροξύνει λεληθότος ἡμᾶς πρὸς τὸν ἐν Χρ. βίον.

A luĭ Grigorie teologul Episcopul Nazianzuluĭ, despre poesiele cătră sine de tot felul, prin care vorbind ne îndémnă la viaţa cea în Christos, interpretate justa-linier şi adnotate. Subscris tot M. Creţulescu.

Παρθενίου ἔπη. Poesiile luĭ Partenie, tot justa-linier.

Θρῆνος περὶ τῶν τῆς αὐτοῦ ψυχῆς παθῶν. Plângere despre patemile sufletuluĭ seŭ, justa-linier.

Σχετλιαστικὸν ὑπὲρ τῶν αὐτοῦ παθῶν. Expunere durerósă despre patimile luĭ, idem.

Περὶ τῆς τοῦ βίου ματαιότητος, despre deşertăciunea vieţeĭ, idem.

Τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχ. Κωνστ. λόγος εἰς τὴν βραδυτῆτα. A celuĭ între Sânţĭ părinteluĭ nostru Grigorie Archiepiscopul Constantinopoluluĭ, discurs despre intârḑiere.

Apoĭ a St. Grigorie Teologul.

Λόγος εἰς τὰ θεοφάνια, discurs la arĕtarea Domnuluĭ, idem.

Altul, εἰς τὰ φῶτα, la Botez, idem, altul: Cum trebue să fie Episcopul.

Tóte aceste sunt interpretate justa-linier şi de însuşĭ Sevastos, primul director cunoscut al scóleĭ din Bucureştĭ [1]).

Aşa ar trebui făcute tóte vieţele acestor profesorĭ, din care s'ar vedea lămurit ce aŭ lucrat fie care. Pentru acésta însă trebuea şi ştiinţă şi muncă şi timp îndeajuns. Să avem în-

---

[1]) Aceste manuscripte sunt necunoscute literaţilor grecĭ, veḑĭ Revista Teologică anul al III pag. 399.

credire, că în viitor ne vor urma alţĭ cercetătorĭ literaţĭ cu maĭ multe mijlóce şi materiale şi intelectuale şi cariĭ vor duce la capăt lucrarea litarară începută acum

2) Ioan Comnen, numit în monahism Ierotheiŭ, Mitropolit al Distreĭ. A fost profesor de ştiinţele fisico-matematice în Academia domnéscă din Bucureştĭ, sf. Sava, de la 1680—1700. Era şi protomedic a luĭ Constantin Basarab Brâncovanu. In 1700 se duce în st. munte Athos şi descrie tóte bine-facerile Voevoḑilor şi Boerilor Românĭ din Muntele Athos. Un manuscript probabil original este în Biblioteca Universităţeĭ de Iaşĭ. Maĭ există şi un altul în Biblioteca Seminaruluĭ din Bucureştĭ. După 1710 până la 1719, când móre în Bucureştĭ, a lucrat împreună cu Anthim Ivireanul la editarea diferitelor scrierĭ din greceşte, în tipografiile din ţară. El a compus şi alte cărţĭ [1]). Iar în Academia nóstră din Bucureştĭ se conservă un manuscript original al seŭ: Resumate şi note din studiile ce făcea în scriitoriĭ vechĭ şi st. Părinţĭ, cu deosebire în st. Ión Chrisostom. A fost om fórte pios şi erudit. Iată unele din scrierĭ:

Μεταμόρρωσις τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ νέου γένεσις, ἤτοι βιβλία κατανυκτικά.

Schimbarea omuluĭ vechiŭ şi naşterea celuĭ noŭ, saŭ cărţĭ de reflexiunĭ întristătóre.

Περὶ τῶν τεσσάρων τοῦ ἀνθρώπου ἐσχάτων, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς λατινίδος εἰς τὴν κοινὴν τῶν Ἑλληνορομαίων διαλέκτου, παρὰ Ιωάννου Κομνηνοῦ τοῦ ἰατροῦ.

Despre cele patru extreme ale omuluĭ, traduse din limba latină în limba comună a greco-romeilor de Ión Comnen Doctorul.

In josul fileĭ se citeşte: Ἡ βίβλος αὕτη ἀφιερώθη τῇ Μητροπόλει Δρύστρας παρὰ τοῦ μακαρίτου Ἱεροθέου Δρύστρας.

Acéstă carte s'aŭ afierosit Metropolieĭ de Dristra de fericitul Ieroteiŭ al Distreĭ.

3) Gheorghe Maĭota profesor de limba latină în Academie şi instructor fiilor luĭ Constantin Brancovanu pentru greceşte şi latineşte, orator renumit. 1690—1710 [2]).

4) Ioan Efesanul, profesor la Iaşĭ în Academia domnéscă, la 1715 [3]).

5) Panaghiot Sinopevs, elev a luĭ Sevastos Chimenitul, profesor în Bucureştĭ şi corector la editarea în Bucureştĭ a cărţilor bisericeştĭ pe la 1697—1790 [4]).

6) Gheorghie Trapezundiul ḑis şi Ipomeneus. El a fost educat pe socotéla luĭ Constantin Mavrocordat şi trimis în Patavia, unde a studiat Medicina şi filosofia. A fost profesor şi director mult timp Academieĭ din Bucureştĭ, autor însemnat şi a murit în Bucureştĭ 1745 [5]).

7) Gheorghie Theodor Trapezundiul, profesor şi director Academieĭ Domneştĭ, Papadopul Vretos tratând despre acésta se exprimă ast-fel despre Nicolaĭ Mavrocordat: „Acesta (Necolaĭ Mavrocordat) proteja instrucţia, înfiinţând în Bucureştĭ scóla grécă sub direcţiunea luĭ Gheorghe Trapezundĭul“. Acesta a murit la 1739 în Bucureştĭ, căruia Lazăr Scriba ĭ-a făcut următorul epitimviu [6]):

Τὸν μακρὸν ἐλπίσιν ὧδε Γεώργιος ὕπνον ἰαύει
Ἀναστάσιος νεκύων νεύματα πανσθενέος.
Τὸν γ' ἐνὶ Τραπεζοῦντι ἑκὰς Θεόδωρος ἔφυσε.
Μουσῶν δ' εἵλκυσ' ἔρως γαῖαν ἐς Οὐγγροβλάχων,
Ἔνθ' ἐπὶ παιδείῃ κλέος ἤρατο πολλὰ μογήσας,
Τῆς δ' Ἀκαδημίας πλείονα ἦρξε χρόνον.
Τῷ δ' ἔπι δακρυχέων Λάζαρος ἔθηκ' ἐλεγεῖα,
Ὡς μάλ' ἑταῖρος ἐών, μνημόσυνον φιλίης.

8) Lazar Scriba, profesor şi Director Academieĭ din Bucureştĭ la 1735, doctor în medicină şi filosofie, a murit la anul 1767. De la Lazar Sriba nĭ-aŭ remas un manuscript în greceşte original, despre Istoria Românilor, lucrat de el pentru scóle, ca carte didactică, compus

---

[1]). Veḑĭ Satha, Νεοελληνικὴ φιλολογία. pag. 398 şi 399. idem, Ζαβίρα pag. 345 şi 346, idem Π. Βρετοῦ pag. 209 vol. I.

[2]) Satha, Νεοελ. φιλολογία pag. 595 şi Νέα Ἑλλὰς Γ. I. Ζαβίρα, pag. 231.

[3]) Veḑĭ Π Βρετοῦ, vol. I. pag. 202.

[4]). Satha pag. 457 şi Manuscripte, idem pag. 61 No. 160 din Biblioteca Seminariuluĭ din Bucureştĭ, Revista Teol. anul III pag. 133.

[5]). Veḑĭ Ζαβιρα, pag. 230, idem Satha, pag. 458.

[6]) Π. Βρετοῦ pag. 306 vol. II, idem Satha, pag. 458.

după Cronicarii Românesci: Ureche, Miron și Neculai Costin și după Letopisițele vechi ale Valahiei. Metoda este Sincronică, punênd în paralel Domnii Principatelor și adaugênd și Sultanii timpului, cum și pe Marii Viziri, după capitulare[1]). A fost și secretar de Stat Domnitorului Ioan Constantin Neculai Voevod. A reposat la 1767 în Bucuresci[2]).

9) Mitrofan Grigoraș profesor și editor de cărți bisericesci în Bucuresci, 1705, om erudit și scriitor[3]).

10) Alexandru Turnavitu a fost profesor în Bucuresci de filosofie mulți ani, a reposat la 1761 și s'a înmormîntat în Monastirea St. Sava. Intre elevii sei cei mai renumiți a fost și celebrul Manasi Iliade[4]).

11) Iliade Manasi, din Melenicul Macedoniei, a fost profesor în Academia domnéscă; după ce studiază în Bucuresci s'a perfecționat studiele în Patavia și Bononia și a început a profesa pe la 1759—1785. Alexandru Ipsilant l-a trimis în Italia și Germania spre a studia științele fisico-matematice și în urmă îi dă mijlóce ca se cumpere instrumentele necesare pentru experiențe științifice. A fost și medic renumit, dupre Zavira (pag. 422). Iosif Mesiodax se exprimă fórte măgulitor asupra erudiției și capacităței lui Manasi Iliade ca profesor[5]). Era și filolog însemnat. El a lasat mai multe scrieri asupra epocei sale și care interesază mult pe Români[6]).

12), Theodor, protesorul celebru din Academia de Bucuresci pe la 1784, pe timpul Domnului Mihail Suțu. Acesta a scris și viața Domnitorului Necolai Petru Mavroghene, a cărui manuscript aflându-l l-am publicat în acéstă scriere. (vedi Cronicul seŭ la pag. 229).

13) Dimitrie Procopie, secretar de Stat, în Domnia lui Neculai Mavrocordat, apoi trimis de el în Patavia a studiat medicina și filologia și a fost profesor în Academie și învĕțător lui Const. Mavrocordat, fiul lui Necolai Mavrocordat, a scris multe opere, om erudit[7]).

14) Necolai Varoosi, profesor în Academie și învĕțător la fiii lui Constantin Moruzi Voevod[8]).

15) Maxim Peloponisianul, profesor în Bucuresci pe la 1690[9]).

16) Anastasie, profesor în Academie, a scris între altele și o operă contra Latinilor, 1728[10]).

17) Iosif Mesiodax[11]). El era din Cerna-Voda, cunoștea limba elină, latină, francesă, italiană și română. Sub Grigorie Ghica Voevod i s'a încredințat Direcția Academiei la 1765. Autor însemnat. G. I. Zavira ni-a conservat un dialog al seŭ în cartea sa: Grecia Nouă, în care se descrie starea Academiei din Iași[12]).

18) Marcu Cipriu, profesor în Academia din Bucuresci și predicator însemnat, 1750[13]).

19) Costanda Ieromonahul, de aseminea profesor în Bucuresci, 1790.

20) Alexandru, profesor de filosofie în Bucuresci mulți ani[14]).

21) Filipid Daniel profesor, a lucrat împreună cu Costanda Ieromonahul pe la 1791 o Geografie în Bucuresci pentru scóle[15]).

22) Ioan Avramiu, preot, profesor în Bucuresci la 1716. Acesta a scris în grecește, în

---

[1]) Iată titlul cărței: Ἱστορία συνοπτικὴ ἢ παράλληλος τῶν Ἡγεμόνων τῆς Οὐγγροβλαχίας καὶ Μολδαβίας, πόθεν, τίνες καὶ τὶ ἔπραξεν καὶ πόσα ἔτη ἕκαστος αὐτοῦ ἡγεμόνευσεν. 1734, Μηνὶ Ἰανουαρίῳ.

[2]) Vedi Manuscriptul original în Muzeul nostru din Bucuresci.

[3]). Vedi: Ζαβίρα, pag. 439—442, idem Satha, pag- 445, idem C. Daponte Catalogul seŭ et.

[4]). Vedi, Satha pag. 486.

[5]) Vedi Γ. I. Ζαβίρα pag. 422.

[6]) Satha pag. 513—515, idem. Π. Βρετοῦ. pag- 267. vol. II.

[7]) Satha, pag. 443. Π. Βρετοῦ. pag. 240. vol. I.

[8]) Satha. Μεσαιωνικὴ βιβλιοθήκη vol. III, pag. 277 și 278.

[9]) Γ. I. Ζαβίρα, pag. 454. idem Π. Βρετοῦ. pag. 220. vol. I.

[10]) Satha, pag. 599. idem Ζαβιρα, pag. 136.

[11]) Satha, pag. 563 și Π. Βρετοῦ vol. II, pag. 308.

[12]) Vedi Ζαβίρα, pag. 351—353.

[13]) Vedi Σοφ. Οἰκονόμου, περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου.

[14]) Satha, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, vol. III, pag. 237.

[15]) Vedi Π. Βρετοῦ. pag. 346, vol. II.

limba vorbitóre, din ordinul lui Constantin Brancovanu, legislaţiunea unora dintre filosofii vechi şi a împrimat'o în Têrgovişte la 1713. [1]).

23) Sava Anastasie, profesor în Bucureşti la 1767 [2]).

24) Emanuel Ioan, profesor în Bucureşti [3]).

25) Thoma profesor în Bucureşti 1756 [4]).

26) Dimitrie Chidone renumit erudit şi profesor în Bucureşti.

27) Lambru Dimar, profesor şi autor, director Academiei din Bucureşti [5]).

28) Chesarie Episcopul de Rîmnic, elev a lui Alexandru Turnautu, a fost şi profesor, ştia limbele: grécă, latină, francesă şi rusască [6]).

29) Gheorghie din Arghirocastru, profesor pe la 1780, în Bucureşti, autor [7]).

30) Ioanichie Ieromonahul de aseminea [8]).

31) Gheorghie Popa, fiul lui Ioan Siastin, profesor în Bucureşti [9]).

32) Neofit Cavsocalivitul, din Iudei, profesor mulţi ani în Academia de Bucureşti, şi director pe la 1788, a scris mai multe opere de conţinut eclesiastic, între care şi cartea numită *Praştie*, pe care însă a scris-o în româneşte. A reposat în Bucureşti la 1780 [10]).

33) Filotheiŭ Ieromonahul Peristerianul, fost profesor în Bucureşti pe la 1755 [11]).

34) Zalicoglu Gheorghie, profesor în Bucureşti la Academie [12]). Apoi:

35) Diamand Petala, din Tîrnova.
36) Nicifor monahul.
37) Ghiţă Gheorghiu din Bucureşti.
38) Methodie din Ioanina
39) Christofor Emporocomitul, din Ioanina.
40) Sofronie, profesor.
41) Filaret Simxiotul.
42) Gheorghie Ilarion Ieromonah.
43) Fotie Dimitriade, din Distra.
44) Antonie.
45) Stefan Arvamitohoritul.
46) Galani Mihail.
47) Athanasie profesorul.

Toţi aceştia şi mulţi alţii, să găsesc numai pe manuscriptele greceşti din Biblioteca Seminariului din Bucureşti, care Bibliotecă este a scólei greceşti din St. Sava şi Mitropolie şi care s'a conservat în Mitropolia Ungro-vlahiei. După un studiu mai amănunţit s'ar putea urmări chiar şi lucrările literare ce ni-aŭ rêmas de la unii din ei [1]).

[1]) Consultă Revista Teologică pag. 330—390 în care se cetesc un numĕr însemnat de nume proprii de ale profesorilor şi elevilor scólei din St. Sava, ce am găsit cu ocasia analisări manuscriptelor.

48) Gheorghie Hina a murit profesând în Bucureşti la 1760. Autor. (Γ. I. Ζαβίρα, pag. 135. Θέατρον Ἑλληνικόν.

49) Amvrosie Pamber, cunoştea perfect limba română, autor a mai multor scrieri. Profesor în Iaşi.

50) Gheorghie Dimitriŭ, 1785, a scris şi o gramatică greacă, pe care a dedicat'o domnitorului Alexandru Ioan Mavrocordat. (Ζαβίρα opul citat, pag. 238)

51). Ioan Macri, profesor în Iaşi, a scris şi un lexicon, tradus din limba francesă (Γ. I. Ζαβίρα. pag. 325).

---

[1]) Vedi Ζαβίρα, pag. 329 şi 330.
[2]) Revista Teologică anul al III, pag. 68.
[3]) Satha pag. 561.
[4]) Revista Teologică, pag. 51, vol. III.
[5]) Satha, pag. 612.
[6]) Satha, pag. 611. Γ. I. Ζαβίρα dice: „A tradus din greceşte în limba valacă cele şase Minee, şi a scris în greceşte: Istoria resbelului între Rosia şi Pórta Otomană, pe care a parafrasat'o Avramie Pamber, după cum acesta mi-a istorisit despre Chesarie". (pag. 389, Νέα Ἑλλάς).
[7]) Satha, pag. 612.
[8]) Revista Teologică, vol. IV pag. 283.
[9]) Revista Teologică, vol. III.
[10]) Vedi Revista Teologică anul al III pag. 89, idem Satha, pag. 510, de la el în a rĕmas multe manuscripte originale atât în Iaşi cât şi în Bucureşti.
[11]) Revista Teologică, tom. III, pag. 70.
[12]) Π. Βρετοῦ, vol. II, pag. 266.

52) Iacob Pelerin, Jurisconsult și Doctor primar Domnitoruluĭ Șerban Cantacuzin. A scris și un tratat despre altuire în limba latină (Γ. Ι. Ζαβίρα. idem pag. 656).

53) Iacob Manas, om fórte instruit, filosof profund, educator fiilor luĭ Alexandru Mavrocordat. (Γ. Ι. Ζαβίρα, idem pag. 376).

54) Stefan Dunga profesor în Iașĭ vedĭ: Σοφοκ. Κ. Οἰκονόμου περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου pag. 24).

55) Grigorie, profesor la Iașĭ 1803 a tradus. ('Αστρονομία Λαλάντου 'Ελληνική μετάφρασις.

56) Panaghiot Ioanid 1819 profesor de matematicĭ.

57) Theodor Simeon, profesor în Bucureștĭ 1690 [1]).

58) Stefan Canela profesor în Bucureștĭ 1820, Doctor în medicină și profesor de matematicĭ.

59) Lambru Fotiade, născut pe la 1750 în Ioanina, a studiat la Cosma Balan și în Europa, apoĭ a fost chemat, pentru vasta sa reputație de om erudit și pentru verva sa oratorică, la Direcția Academieĭ Domneștĭ din Bucureștĭ. pe la 1795. „Inainte de el fusese în Academie ca Director renumitul Manasi Iliade Ieromonah, om fórte moral și religios. De sub Direcțiunea luĭ Lambru Fotiade aŭ eșit din Academia Domnéscă decimĭ de absolvențĭ, preparațĭ pe deplin spre a cultiva ideile insurecțieĭ grece în diferite locurĭ din Dacia și Grecia [2])". A reposat ca Director la 1805 la Bucureștĭ. Lambru Fotiade știa limbele: grécă, latină, francesă, italiană, germană și turcă. Portretul seŭ se conservă în Cancelaria st. Mitropoliĭ a Ungro-vlahieĭ. Iată ce ne spune despre Lambru Fotiade Dr. Guda: (dau în original acéstă descriere).

„Ὁ περικλεὴς Ἠπειρώτης Λάμπρος ὁ Φωτιάδης ἐγεννήθη περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων ἐκ γονέων Ἰωαννιτῶν, οὐχὶ ἐκ τῶν ἀσήμων. Ἀπομνημονεύεται δὲ ὡς ἐκπαιδευθεὶς συστηματικῶς ἐν τῇ Μπαλανικίᾳ σχολῇ, σχολαρχοῦντος τοῦ κλεινοῦ Κοσμᾶ τοῦ Μπαλάνου, καὶ τῆς σχολῆς ταύτης ἀπόφοιτος γενόμενος, ἠκροάσατο ἐπί τινα καιρὸν τῶν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀειμνήστου Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως φιλοσοφικῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ Μαρουτσαίᾳ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων παρεδίδοντο ἐπιτυχῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποφοιτήσεώς του. Τοῦτο δὲ ποιήσας, δυσηρέστησεν ἀρκούντως τὸν ῥηθέντα Μπαλάνον καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, δυσμενῶς πως διακειμένους πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἀντίζηλον ἑστίαν.

„Παιδείᾳ φιλολογικῇ καὶ ἐπιστημονικῇ οὐ τῇ τυχούσῃ κατηρτισμένος ὁ ἐν λόγῳ ἐλλόγιμος Ἰωαννίτης, ἀπεδήμησεν, ἀνὴρ τῇ ἡλικίᾳ γενόμενος, τύχην εἰς προαγωγὴν ἐπιδιώξων. Ἀλλ' ἀγνοεῖται ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς Δακίας διέμεινε καὶ ἐν τίνι ἐκπαιδευτηρίῳ τῆς Εὐρώπης προσεκτήσατο ὑψηλοτέραν παιδείαν καὶ εὐρυθμοτέραν· διότι τὸ εὐρὺ τῆς παιδείας του τεκμαίρεται τὸ τοιοῦτον, ἐπιτευχθὲν παρ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ 1795, ὅτε παρουσιάσθη σχολάρχης τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ διαπρεπούσης ἡγεμονικῆς σχολῆς, (ἀνιδρυθείσης κατὰ τὸ 1775 παρὰ τοῦ ἀειμνήστου ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου πρὸς ἐπαύξησιν τῆς μετοχετεύσεως τῶν Ἑλληνικῶν φώτων) ἀποστερηθείσης ἤδη τοῦ εὐκλεῶς διευθύνοντος αὐτὴν ἱερομονάχου Μανασσῆ Ἡλιάδου, διαπρέποντος ἐπὶ σοφίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ καὶ ἀνταγωνιζομένου πρὸς τὸν περιώνυμον Νεόφυτον τὸν Καυσοκαλυβίτην, τὸν σχολαρχοῦντα ἐν τῇ ἀντιζήλῳ Μαυροκορδατείῳ σχολῇ.

„Τὴν ὡς εἴρηται σχολαρχικὴν ἕδραν καταλαβὼν ἐπαξίως ὁ Φωτιάδης καὶ συνεργάτας καὶ συναγωνιστὰς οὐ τοὺς τυχόντας διηύθυνεν εὐδοκίμως ἐπὶ δεκαετίαν. καθ' ἣν ἑκατοντάδες τελειόφοιτοι, πληρέστατα κατηρτισμένοι, ἐξῆλθον καὶ ἐκαλλιέργησαν τοὺς ἀγροὺς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐν διαφόροις χώραις τῆς Δακίας καὶ Ἑλλάδος, οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐγκαταστάντες καὶ διαπρέψαντες.

„Μετέστη δὲ τῶν γηΐνων οὐχὶ γεγηρακὼς ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς σχολάρχης κατὰ τὸ 1805, μνήμην ἀΐδιον καταλιπὼν δι' ὃν διῆλθε εὐεργετικὸν βίον, ἐπιδιώκων τὴν ἀφθονωτέραν διάδοσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν γνώσεών του, ὡς εἴ τις ἄλλος τῶν συγχρόνων ὁμοεθνῶν διδασκάλων, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου τοῦ Βαρδαλλάχου, ἐπαξίως διαδεχθέντος τὴν σχολαρχικὴν ἐκείνην ἕδραν.

„Τὴν πολυμάθειαν, τὸ φιλόπονον, τὸ εὐδίδακτον καὶ τὰς ποικίλας ἀρετὰς τοῦ Φωτιάδου ἐκτίθησιν ἀρκούντως ὁ παρ' αὐτῷ τετραγωνίσας τὰς φιλολογικὰς γνώσεις του Νεόφυτος ὁ Δούκας ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Τερψιθέας του ἐκδεδομένης ἐν Βιέννῃ τῷ 1804. Ἐπισφραγίζουσι δὲ τὴν τούτου εὔκλειαν οἱ ἄφθονοι ἔπαινοι, οὓς ἀπένειμεν αὐτῷ ὁ σοφὸς μεταρρυθμιστὴς τῆς Ἑλληνικῆς διδασκαλίας Ἀδαμάντιος Κοραῆς

---

[1]). Vedĭ λογος Ἑρμοῦ, pag. 111.

[2]) Vedĭ Dr. A. Guda. Βίοι παράλληλοι, pag. 255 și 256.

ἐν ταῖς πολυτίμοις αὐτοῦ προλεγομένοις· διότι ἐπὶ τοῖς πλείστοις, ὅσοις ἐκέκτητο, πλεονεκτήματι πρωτοβούλως πως μετῆλθε τὴν ἐκρίζωσιν τῶν ἀκανθῶν, ὅσαι ἠναντιοῦντο ἐν τῷ σταδίῳ τῆς παραδόσεως τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἕνεκα τοῦ ἀρχαίου μεθοδικοῦ συστήματος, ὅπερ ἦν ἐν χρήσει παρ' ἁπάσαι, ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς ἑστίαις τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἑνὸς ἑκάστου τῶν διδασκάλων τηροῦντος ἀμεταβλήτως πως τὸν τοῦ οἰκείου διδασκάλου τρόπον τῶν παραδόσεων, δι' ὃ καὶ οἱ παρὰ τοῦ Φωτιάδου τελειόφοιτοι διεκρίνοντο μεταξὺ τῶν συγχρόνων τελειοφοίτων πάσης ἄλλης σχολῆς ἐπὶ τῇ καρπιμότητι τῆς μεταδόσεως τοῦ Ἕλληνος λόγου. Τὸ παράδειγμα δὲ τοῦ Φωτιάδου ἀκολουθήσαντες ζηλωτῶς καὶ οἱ σχολαρχεύσαντες ἐν Δακίᾳ, οἷοι ὁ μνησθεὶς Βαρδαλάχος, Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος καὶ ἄλλοι τούτων παραπλήσιοι. καὶ ταῖς σοφαῖς ὁδηγίαις καὶ ὑπαγορεύσεσι τοῦ προμνησθέντος Κοραῆ συμμορφούμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον ἤγαγον ἐπὶ τὸ κανονικώτερον καὶ εὐκαρπότερον τὴν βελτίωσιν τῶν Ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ ἑρμηνειῶν.

„Ὅτι ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς Ἠπειρώτης συνέθεσε σπουδαῖα συγγράμματα καὶ πονήματα φιλολογικὰ καὶ στιχουργικῆς ὕλης, οὐδεμία ἀμφιβολία, ταῦτα δὲ ἀτυχῶς ἀπωλέσθησαν διὰ παντὸς ἴσως, ἐὰν βραδύτερον μὴ ἀνακαλυφθῶσι τινὰ ἀπερριμένα, κείμενα ἐν παραβύστῳ τινὶ γωνίᾳ τοῦ Βουκουρεστίου ἢ ἀλλαχόσε, ὡς περιελθόντα μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ἐν Δακίᾳ διαδραματισθείσης Ἑλληνικῆς ἐξεγέρσεως κατὰ τὸ 1821“.

60) G. Ghenadie, născut în Doliana Zagoreĭ din Epir, pe la 1792 vine la Bucureștĭ, unde șĭ-a urmat învĕțătura la Lambru și era cel maĭ escelent elev, apoĭ a fost ca mentor trimis în Lipsca cu alțĭ copiĭ bogațĭ de aĭ boerilor Românĭ, unde a studiat și el, și în urmă a venit în Bucureștĭ ca profesor la Academie[1]).

Acésta a avut loc pe la 1814, când era Director Neofit Duca, dar în 1817 se duce în Odesa și stă până la 1820, când este chemat de Domnitorul Alexandru Suțu, împreună cu Clonari și alțiĭ de a veni în Bucureștĭ ca profesorĭ, avênd Domnitorul în scop de a rîdica cât maĭ mult nivelul Academieĭ. In tótă epoca fanarioților Principatele Române aŭ fost asilul muselor elenice: „...Devenind Domnitorĭ socoteaŭ de cea maĭ întâiŭ datorie a lor să protejeze în Principate instrucția grecéscă. Și de aicea a resultat că Dacia atuncĭ a devenit asilul Muselor și a învațaților“ [2]).

61) Grigorie Costanda, s'a născut la 1753 în Milies din Thessalo-magnesia, a murit la 1844 în Grecia. După mórtea directoruluĭ și profesoruluĭ seŭ din Bucureștĭ, Neofet Cavsocalivitul, l-a succedat în directorat, unde s'a învrednicit de marĭ onorurĭ din partea Domnitoruluĭ Valahieĭ. Dar la 1790 s'a dus la Universitatea din Halle, unde s'a desĕvêrșit în filosofie, matematecĭ și științĭ naturale [3]),

„Costanda a venit la Bucureștĭ în Valahia, unde era ca director scóleĭ de atuncĭ, reputatul între mulțĭ, Neofet Cavsocalivitul. Să nu uĭtăm că Bucureștiul pe timpul acela era focarul Muselor elenice, de la care 'șĭ luaŭ cunoștințele îndestulătóre doritoriĭ de învĕțătura elenică. Aicea cum am vĕḑut s'aŭ refugiat în acest scop și Farmacide și tot aicea și Duca“ [4]). A fost director Academieĭ în Bucureștĭ.

62) Constantin Vardalah, născut în Cair, la 1775—1830, om studiat, era și dr. în Medicină și a fost profesor de matematicĭ în Academia Domnéscă înainte de a fi director. După mórtea luĭ Lambru Fotiade, 1805, a fost numit director Academieĭ până la 1815, când s'a dus în Chio [5]).

---

[1]) Guda vol. II, pag. 315 și 316.

[2]) „...γενόμενοι ἡγεμόνες, πρώτιστον ἑαυτῶν καθῆκον ἐθεώρουν νὰ προστατεύσωσιν ἐν ταῖς Ἡγεμονίαις τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν. Καὶ ἐντεῦθεν προέκυψεν, ὅτι ἡ Δακία τότε κατέστη τὸ ἄσυλον τῶν Μουσῶν καὶ τῶν λογίων“. Acésta o mărturisesc înșĭ grecil. Consultă Guda vol. II. pag. 311—337.

[3]) Veḑĭ Satha. Νεοελλ. Φιλολογία pag. 695—702.

[4]) Ὁ Κωνσταντᾶς μετέβη εἰς Βουκουρέστιον τῆς Βλαχίας, ὅπου ἐσχολάρχη τότε ὁ ὑπὸ πολλῶν ευφημούμενος Νεόφυτος ὁ Καυσοκαλοβίτης. Μὴ λησμονήσωμεν ὅτι τὸ Βουκουρέστιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνη ἦτο ἡ ἑστία τῶν Ἑλληνικῶν Μουσῶν, ἀφ' ἧς ἐλάμβανον τὰς προκαταρκτικὰς γνωσεῖς τῶν οἱ ἑλληνικῆς παιδείας ἐφιέμενοι. Ἐν αὐτῷ ὡς εἴδαμεν κατέφυγον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶὁ Φαρμακίδης, ἐν αὐτῷ καὶ ὁ Δούκας....

[5]) Veḑĭ Dr. A. Guda, Βίοι παρ. vol. II, pag. 256—262. Idem, Cours de la litèrature Grèc moderne par Yacobachi Riso Nerulo, pag. 50.

63) Veniamin din Lesviu, Ieromonah, matematic, escelent. A fost numit Director Academiei sub Domnitorul Caragea pe la 1815 şi a ţinut acest post până spre 1821, când a isbucnit Eteria [1]).

64) Farmacide Theoclet, născut în Larissa la 1784—1862, a fost ca profesor particular în Iaşi până la 1811 şi apoi în Bucureşti [2]). Iată cum se exprimă despre el Dr. Guda. „La 1806 a venit în Iaşii Moldovei unde a petrecut ca până la 4 ani, servind câte odată, dar mai cu samă profesând în casele boerilor limba elenică".

65) Neofet Duca, născut la 1760—1845, în Zagora din Epir. A studiat în Bucureşti la Lambru Fotiade [3]). A profesat aicea în Bucureşti între anii 1815—1821.

„Murind Lambru Fotiade ca vrednic succesor al seŭ s'a considerat să fie în Bucureşti vechiul seŭ scolar şi amic Duca, care cu bună-voinţă a primit chiemarea". Avea până la 400 de studenţi, fiind în Bucureşti a fost iniţiat în ale Eteriei [4]).

66) Cu începerea anului 1811, a venit Theoclet Farmachide din Iaşi în Bucureşti, unde excela atunci prin instrucţie şi abundentă profesură pururea amintitul Vardalah, cu care curênd s'a împrietinit.

Riga Fereŭ făcênd amiciţie cu Dimitrie Cantargi în Iaşi studiază de la acesta şi limba arabă; a fost educat în casa lui Ipsilant şi în urmă secretar Domnitorului Moldaviei. Apoi trece în Valahia şi este numit prefect la Craiova, în care funcţiune ş'a arătat ideile sale pe faţă. De la el ni aŭ remas următorul proverb: Dumnedeŭ când voeşte trimite pe unul ca Riga cu o maşină tehnică [5]). Aceştia sunt profesorii şi directorii Academie, din Bucureşti cunoscuţi până acum.

Profesorii în Bucureşti la diferite scoli, carii profesaŭ contemporan între anii 1800—1820.

1) Chiriacos Mitzora (Μιτζόρας) profesor. 2) Vasilie Nicolaŭ idem. 3) Panaghiot Trapezundiul idem. 4) Ioan profesorul. 5) Costandie Profesor. 6) Maxim Irodidascal. 7) Ruvim prea învĕţatul. 8) Filimon Ierodidascal. 9) Panaghiote Atheneanul, profesor. 10) Panaghiote Calatuv profesor. 11) Lambru Fotiade. 12) Vardalah, renumitul învĕţat. 13) Costanda filosoful. et. et.

Din acest catalog se póte convinge ori cine că în scólele greceşti şi în Academii nu eraŭ numai câte trei patru profesori, ci un corp complect. Acésta are loc mai ales de la 1776, după ce Domnitorul Ipsilant a aplicat Hrisovul sĕŭ pentru reorganisarea scólelor.

Familii greceşti romanisate saŭ şi Române grecisate.

Cum şi numele unor studenţi ai Academiei din Bucureşti deveniţi celebri ca ómeni politici şi literaţi.

Agapie, Argentie, Antoniade, Aristia, Anagnostache, Apostolide, Arghiropol, Calierghi, Caludi, Caride, Cleanti, Critopul, Christopol, Caracaşi, Caruzi, Candianos, Constantinide, Christache, Calogera, Cambau, Cantacuzin, Carabela, Carapati, Catargi, Climi, Chiriacopol, Damaschin, Dimitriade, Duca, Economu, Filiti, Fotino, Fodiade, Filipide, Frangopol, Garoflide, Ghenadie, Ghica, Gheorghiade, Ghermani, Hartulari, Hariton, Hristodul, Hriside, Iliade, Ianole, Ioanide, Lascare, Lambru, Macri, Metaxa, Manu, Mavrogheni, Mavrocordat, Mina,

---

[1]) Vedi Π. Βρετοῦ Νεοελλ. Φιλολογία vol. II, pag. 245.

[2]) Θεόκλητος Φαρμακίδης τῷ 1806 μετέβη εἰς Ἰάσιον τῆς Μολδαβίας, ἔνθα διέτριψεν ἐπὶ 4 περίπου ἔτη, ἱερουργῶν μὲν ἐνίοτε, ἀλλὰ κυρίως διδάσκων ἐν οἴκοις Βογιάρων τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. (Γούδα σελ. 206 vol. I).

[3]) Vedi Π. Βρετοῦ, τομ. II, peg. 263.

[4]). Ἀπὸ θανόντος τοῦ Φωτιάδου, ὡς ἄξιος διάδοχος αὐτοῦ ἐθεωρήθη ἐν Βουκουρεστίῳ ὁ ἀρχαῖος αὐτοῦ μαθητὴς καὶ φίλος Δούκας, ὅστις προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν. (Vedi Dr. A. Guda, Βίοι παράλληλοι. vol. I, pag. 262. Consultă şi pag. 263.

[5]) Ὁ θεὸς ὅταν τὸ θέλει, ἕνα σὰν τὸ Ῥήγα στέλλει, μένα τεχνητὸ βαρέλλι. (Vol. II, pag. 110—115).

Moruzi, Mazarache, Mavrichi, Mavrodi, Mavru, Moschopol, Nichita, Nicolaide, Notara, Panaghiot, Paschal, Procopie, Papadopul, Perdicari, Paleologu, Pantazi, Pantazoglu, Paraschevas, Pascu, Plithos, Polihronie, Rizu, Rasu, Ritoride Rodocanachi, Sofian, Samacha, Scholaru, Sachelarie, Samurcaş, Suţu, Schina, Solomon, Scufu, Sotir, Triandafil, Ţigara, Veniamin, Vilara, Vizantie, Vlasie, Vogoride, Zamfiropol, Zanet, et. et. et. Aceste nume le am întâlnit în manuscripte.

Elevi de ai scólei, numită Academia Domnéscă din Bucureştĭ, am întâlnit fórte mulţĭ subscrişĭ pe manuscripte,aşa că mĕ pot pronunţa fără sfială, că în Valahia de pe la 1600 şi până la 1821 tótă pătura socială maĭ înaltă şi doritóre de a învăţa carte scia greceşte. Pot afirma că chiar amploiaţiĭ şi slujbaşĭ inferiorĭ şi în capitală şi prin districte vorbeaŭ şi scriaŭ greceşte, apoĭ mulţĭ dintre Românĭ scrieaŭ în greceşte mult maĭ corect de cât mulţĭ din greci, pentru că nu eraŭ influenţaţĭ în expresiĭ de limba vulgară greacă, plină pe atuncĭ de turcisme şi alte cuvinte italiene elinisate et. et [1]).

Iată numaĭ ca exemple câte-va nume de elevĭ:

Dimitrie Darvari, a studiat în Bucureştĭ, de asemenea şi fraţiĭ luĭ Petru şi Nicolaĭ. [2]) Nitzoglu Gheorghie a studiat numaĭ în Bucureştĭ şi a fost Profesor în Moscua 1780. Pap Zenobie idem, Schina, acesta a fost în urmă şi director scóleĭ înfiinţate în Bucureştĭ de Mitropolitul Ignatie [3]). Tened Mihail, Doctorul Hristian Mihail, ce a compus maĭ multe tragediĭ, ce s'aŭ jucat în greceşte în teatru din Bucureştĭ 1816. Antioh Monahul, Neculaĭ Spatarul, Romul Văcărescu, Florea copilul, Panaghiot Sinopeŭ, Văcărescu Ioan, ce a fost decapitat împreună cu Constantin Brâncovanu, Dimitrie Ioan din Iaşĭ, Dimitrie Ioil din Adrianopol, Alexandru Hrisoverghi, Ionică Theodor, Voinescu, Manolache Catargiu, Vasilie Vasilescu, Costache Conachi, Calimah, Paleologu, Anastasie, Gheorghe Vîrnav, Gheorghiade, Dimitrie, Paraschiv, Papazoglu, Ioan Stoica, Dimitrie Ghica, Constantin Grădişteanu, Alexantru Filipescu, Gheorghie Creţulescu, Costache Creţulescu, Alexandru Comănescu, Ioan Cârlova, Manuel Furcă, Manuel Voicu, Christodor Atanasie poet renumit, Gheorghie Golescu, Zambelic Ioan, Gheorghie Castriotu, Riga Fereŭ, Constantin Paleologu, et. et.

Andreĭ Limie proto-medic Domnitoruluĭ Dimitrie Cantemir. Antioh Monahul. Theodosie Dimitrie. Vasilie Vlahul. Leonida Ioan. Dumitru Ioan din Iaşĭ.

Antonache Serdarul, a scris în Bucureştĭ: Τρόπαιον Ὀρθοδοξίας.

Antonie Manuel, a fost în Moldova Mare Secretar.

Dimitrie Gramaticul, secretar Domnuluĭ Ioan Neculaĭ Mavrocordat.

Dimitrie Neculaĭ Darvari, între altele a scris şi o carte: Manuducere în buna creştere, saŭ manual pentru cetirea tinerilor studioşĭ Romeĭ (grecĭ) şi Vlahĭ. Pe acésta scriere de sigur c'a prefăcut'o în poesie Naum Protosinghelul în greceşte şi apoĭ în româneşte în poesia Anton Pan.

Pereviu Hristofor, educat în Bucureştĭ la Academie în 1776, devine amic a luĭ Fereŭ şi lucră la resculare a grecilor.

Stravrinos, scrie victoriile luĭ Mihaiŭ Brav, este închis la Bistriţa şi apoĭ ucis împreună cu fiĭ sĕĭ de Stefan Vodă.

Necolaĭ Mavrocordat Domnitorul εἶχε καταρτίσει πλουσίαν βιβλιοθηκίνην ἐξ ἐντύπων και χειρογράφων ... s'a format o bibliotecă de cărţĭ imprimate şi manuscripte din Principate.

Dacă maĭ consideram că maĭ tóte familiele avute 'şĭ educaŭ copiĭ în casă plătind profesorĭ aparte, atuncĭ ne putem da sama de ce nu întâlnim între eleviĭ scóleĭ domneştĭ pe toţĭ fiĭ boerilor ţăreĭ. Maĭ ştim că în Academie nu eraŭ primiţĭ eleviĭ, ce aveaŭ mijlóce, ca internĭ, de cât plătind şi supunându-se regimuluĭ scólelor, ceea ce era cam înjositor pe atuncĭ pentru boerĭ de a-şĭ creşte pe fiĭ lor cu aĭ claseĭ mijlociĭ şi cu de aĭ neguţitorilor.

In fine orĭ cine voia să înveţe ceva carte trebuea s'o înveţe în greceşte, de şi era în

---

[1]) Cine voeşte să cunóscă şi nume de ale elevilor din Academia Domnéscă din Iaşĭ, consultă scrierea mea: Discurs ţinut în aula Universităţĭ de Iaşĭ et. 1885.

[2]) Veḑĭ Manuscript. N 12, Revista Teologică anul al III pag. 338.

[3]) Veḑĭ Π. Βρετοῦ, opul citat, vol. II pag. 339.

ţara Românéscă, după cum în Occident, ba şi în Rusia învĕţaŭ în limba latină, în cele douĕ secule trecute maĭ pretutindenea. Numaĭ pe la Episcopiĭ şi în Bucureştĭ la Biserica st. Gheorghe vechiŭ se învĕţa Româneşte şi slavoneşte, dar nu ştiinţĭ, ci numaĭ carte Bisericéscă, necesară celor ce eraŭ să devină preoţĭ şi dascalĭ. Intr'un manuscript al meŭ intitulat: Semnile venireĭ luĭ Antihrist cetesc:

„Talmacită (acéstă carte) dupre limba slavonéscă pre limba românéscă, pentru maĭ lesne înţălegere a celor ce vor citi, de Stoïca ucenicul dascaluluĭ Damaschin, Episcopul Buzeuluĭ şi al Rîmniculuĭ, carele acum învaţă copiĭ la scóla slavonéscă în Bucureştĭ, la sfetiĭ Gheorghie cel vechiŭ.... 1728, mesiţa Ianuarie 7. Apoĭ din maĭ multe Hrisóve Domneştĭ din timpul Fanarioţilor scim că eraŭ indatoraţĭ Episcopiĭ a ţinea scóle de Româneşte, şi Slavoneşte pe lângă cea greacă, pentru că le era interḑis prin hrisóve de a hirotoni preoţĭ necărturarĭ, adică cariĭ să nu ştiŭ slavoneşte şi româneşte, fiind ca în secului al XVI al XVII şi parte din al XVIII în Bisericile nóstre se servea încă slavoneşte pe alocurea, cu mne este cunoscut, de şi poporul nu înţelegea. Numaĭ bunuluĭ simţ al Ierarhilor ţĕreĭ,de şi în Valahia eraŭ în genere de origina greacă, datorim recunoştinţă pentru că totuş aŭ ajutat fórte mult naţionalitatea românéscă prin întroducerea limbeĭ ţĕreĭ în Biserică, traducênd şi prelucrând şi eĭ singurĭ şi prin ómenĭ românĭ învĕţaţĭ în scólele greceştĭ, cărţile de ritual ale Bisericeĭ nóstre.

Despre metóde.

Nu trebue să ne aşteptăm la începutul scólelor nóstre şi nicĭ chïar pe timpul scólelor greceştĭ, până la jumĕtatea secululuĭ trecut, la metóde sistematice şi petagogice. lucru, ce de alt-fel s'a întâmplat şi în Europa occidentală pe la multe scóle. Lipsa de metóde făcea fórte greóe învĕţătura cărţeĭ, maĭ ales cea în limbĭ streine. A avut dreptate Iacov Mitropolitul a detesta metódele greceştĭ din clasele începĕtóre, pentru că un elev întrând în gramatica grecéscă 'l prindea gróza, pentru că se videa aruncat într'un haos. Acéstă să întâmplă şi cu învĕţarea sloveniriĭ buchilor la Românĭ. Uceniciĭ trebuea să îndure multe pedepse şi aspre observaţiĭ de la dascal până putea învĕţa cele 45 de buchĭ, şi de care nu aveaŭ trebuinţă riguróşă pentru a exprima vorbirea românéscă. Atât reforma scólelor de sub Domnitorul Grigorie Ghica în Moldova, cât şi reorganisarea lor sub Ipsilant în Valahia, pe lângă alte îmbunătaţirĭ aveaŭ în videre şi schimbare metódelor de până atuncĭ. Despre acésta ne convingem din chiar Hrisóvele lor. Elladius în opera: *Status praesens Ecclisiae Graecae*, ne dă informaţiunele cele maĭ positive despre starea scólelor pe la finele seculuĭ al XVII, în Biserica Orthodoxă orientală. Noĭ Româniĭ intrăm tocmaĭ în cadrul ce'l descrie Elladius. El ḑice: că scólele eraŭ sub adumbrirea orĭ protecţia Bisericeĭ. „*Scholae Graecorum in templis et aedibus templorum, vel in domo Parochi habentur. Informatores autem Juventutis Parochi, aut Monachi illique* Ἁγιορῖται *sunt sanctitate vitae et castimonia ubique de cantatissime* (pag.21)“. Acéstă descriere a luĭ Elladius ne spune că scólele începĕtóre unde se învĕţă a se ceti şi scrie să ţineaŭ în tinda Bisericilor, în jurul eĭ şi pe la casele preoţilor, lucru ce este fórte exact. Starea acésta s'a urmat la Românĭ prin sate până pe la 1830, când aŭ început pe icĭ colea a se înfiinţa scóle primare prin oraşele districtelor şi acelor maĭ însemnate orăşele şi în care se numeaŭ de către Eforiele scólelor profesorĭ salariaţĭ. Numaĭ pe la Episcopiĭ şi Mitropoliĭ avem clădirĭ speciale pentru scóle şi maĭ ales pentru Academiile din Bucureştĭ şi Iaşĭ. Se maĭ întâlnesc câte-va scolĭ aşeḑate prin Monastirĭ, ca cea din St. Sava în Iaşĭ, ca cele din St. Gheorghe vechiŭ şi St. Ecaterim din Bucureştĭ, ca cea din Monast. Barnovschi în Iaşĭ etc. In aceste scóle începĕtóre, esceptându-se Academiile şi scólele din Episcopiĭ, se învĕţa maĭ întâĭ cetirea buchilor şi care de ordinar se facea de scolarĭ pe o fóe de hârtie, scrisă de dascal, şi se începea aşa † (cruce: ajuta) А (az) Б (buchi) В (vedi) ct. Pe timpul acela nu eraŭ încă imprimate îndeajunse Az-bucóvne, orĭ Alfavetare şi maĭ în urmă numite Abecedare. După ce scolarul cam peste o lună scăpa de Buchĭ, adecă ştia ale recita, ale cunóşte, dar nu şi a le scrie, apoĭ începea slovenirea aşa: Buchi-az-ba, Buchi-az-ba=baba. Vedi-az-va lude estu le, vale ct. După acésta învaţa cuvinte cu douĕ consóne şi o vocală, apoĭ cu douĕ vocale et. Treaba acésta ţinea cam peste şase lunĭ. Indată ce ştia citi începea a învĕţa rugăciunĭ din Bucóvne şi din Céslóve

micĭ, anume tipărite pentru acel scop. *Postaquam itaque Graecorum infantes balbutire cessaverint, atque distincte loqui coeperint, în proximum quoque templum ad res Ecclesiasticas et quae ad Christianam religionem pertinent, addiscendas mituntur*[1]. Pentru a ușura scrisul aŭ început a se imprima cu timpul Bucovne, așa la 1749 se imprimă în Rîmnic o astfel de carte, numită: Bucovnă pentru învĕțătura pruncilor. întru care se cuprind buchele saŭ slovele și cele ḑece poruncĭ ce aŭ dat Dumneḑeŭ luĭ Moisi și Simbolul credințeĭ, și cele ḑece fericirĭ și talcul lor pe scurt. La finele Bucovneĭ se face următórea observare asupra metoduluĭ ce trebue să'l țină dascălul:... „Iară Clericiĭ cariĭ învață pre coconĭ (copiĭ) datorĭ sunt aceste tâlcuele de rost ale învĕța, ca se pótă maĭ bine a învața pre cocon̆ĭ și învĕțându-ĭ să-ĭ întrebe rĕspunsul...“ Aseminea Bucóvnă a imprimat pe atuncĭ și Mitropolitul Moldoveĭ Iacob Putnénu. Posed și câte-va manuscripte din seculul trecut întitulate: Bucovne, așa: una din timpul luĭ Alexandru Ioan Ipsilant Voevod, 1779 și alta din 1780 et. și în care se cuprinde materia ce învĕțaŭ copiĭ Românilor de la țară, în scólele începĕtóre de pe atuncĭ. Dacă scolarul termina Bucovna, apoĭ incepea a învĕța pe de rost Ceaslovul, părțile ce se cetesc ḑilnic în Biserică, învațaŭ Psaltirea, în fine trecea la scriere, aritmetică și începea și cântarea-psaltichia, cu timpul cânta axióne, heruvice, chenonice et. Octoihul (Osmoglasnicul) et. et. Ellandus ține altă ordine în învĕțătura cărțeĭ: *In scholis Trivialibus infantes Graecorum quae Colibogrammatia ironice à Graecis vocantur : Primum Penacidia docentur, Octoechum deinde Damasceni, tertio totum Davidis Psalterium, quarto Acta et Epistolas Apostolorum, deinde Triodium, atque Anthologium, una cum Pendateuco et Profetis, quibus etiam artem scribendi et Logarithmetica et. et.*[2] Un aseminea scolariŭ era preparat de a fi orĭ dascal într'un sat, orĭ preot, după ce maĭ învĕța silit Catihisul pe scurt și Mănelnicul (tâlcul serviciilor Bisericeștĭ). Orĭ ce dascal și preot ast-fel pedepsit (învĕțat) putea deschide scólă în satul sĕŭ și în care locuitoriĭ îșĭ trimeteaŭ fiiĭ lor. Plata dascăluluĭ se făcea orĭ în banĭ orĭ în producte: păpușoiŭ, făină grâŭ, brânză, unt et. et. după cum aveaŭ putere părințiĭ. Angajamentul era cu luna, ĭar copiĭ care veneaŭ din alt sat staŭ în scólă o sĕptĕmână, adică de Lunĭ până Sâmbătă după améză-ḑi, când pe la chindiĭ li se da voe a se duce pe la părințiĭ lor. Timpul studiuluĭ era de la rĕsăritul sóreluĭ până la amiază, și apoĭ de la amiază, după ce mâncaŭ, până la apusul sóreluĭ. Scolariĭ eraŭ întrebațĭ în tóte ḑilele de tablele lor, de către dascăl cu multă asprime. Vaĭ de scolarul leneș orĭ care nu'șĭ făcea datoria! Dascălul de obiceiŭ ședea pe divan saŭ pe scaun și cu o vargă lungă în mână, cu care bătea și tactul la scolariĭ ce cântaŭ; altă dată avea un biciŭ de curea, cu douĕ saŭ cu treĭ curăle. O frică și un cutremur prindea pe scolarul căruĭa îĭ venea rândul să spună tabla.

De ordinar dascăliĭ maĭ pricepuțĭ maĭ știaŭ și câte un meșteșug, ca croitoria, blănăria, orĭ scrierea corecta și 'șĭ urma și el meșteșugul sĕŭ în timpul cât scolariĭ învĕțaŭ. L'auḑiaĭ ḑicênd: Ḑicețĭ măĭ! Ce ațĭ stat ca boiĭ la deal! Să ne închipuim numaĭ ce urlet infiorător și discordat se auḑea, când începeaŭ a citi orĭ cânta 60 până la 80 de scolarĭ, cu diferite vocĭ și la deosebite table, maĭ ales vara în aerul liber! Unul cetea buchele, altul cetea la Bucóvnă, altul cânta paralaghie, altul melos, altul scriea, și așa maĭ departe. Tótă frumuseța și meșteșugul metódeĭ o vedea cine-va în timpul ascultăreĭ tablelor, pentru ca dascălul nu-țĭ schimba tabla de cât atuncĭ, când o știaĭ pe de rost fórte bine. Cam de la 9—12 ținea acésta, și apoĭ pe atuncĭ auḑeaĭ plânsete, recnete, vaete; pentru că dascălul nu cruța pre nimene, dacă nu'șĭ știa tabla, îl ardea orĭ cu varga orĭ cu biciul, numit și dichir și tichir. Tabloul devinea și maĭ interesant când priveaĭ după ascultat pe unul stând într'un picior, pe altul îngenunchĭ, pe altul pe grăunte în genunchĭ, pe altul în piciόre, pe altul cu ochiĭ la sóre et. Iar pedepsele eraŭ: bătaia cu varga și cu biciŭ, cu linia, altă dată și cu un smoc de vergĭ de o dată; loviturile peste obraz cu palma, chicuiturile și urecherile, orĭ adresărĭ de cuvinte grosolane eraŭ flóre la ureche. Copiĭ eraŭ bătuțĭ orĭ la scaun, orĭ ținuțĭ de altul în spinare, saŭ dacă era maĭ mare 'l întindea jos, când era maĭ îndăratnic apoĭ îĭ aplica și falanga. Pe copiĭ micĭ și neastâmpărațĭ îĭ punea cu chica în cuĭ et. et. Ast-fel în adevĕr că cine învĕța

---

[1]) Elladius pag. 21, opul citat.
[2]) Elladius pag. 27 opera citată.

atuncĭ era și pedepsit în realitate, ĭar nu numaĭ cum înțelegéŭ ceĭ vechĭ—învěțat. Cuvêntul grecesc παιδεύω în limba neoelenică însamnă și a pedepsi, a bate, de aceea nu se putea pricepe că ar putea să învețe cine-va carte fără bătae. Mulțĭ dintre scolarĭ de frica bătăeĭ fugeaŭ de scólă tot atât de cu ură, ca și flăcăiĭ Românilor de óste în secolul trecut și în acest present, până la introducerea obligativităţeĭ în armată. Asupra ţinereĭ ordineĭ în scólă Elladius încă ne raportéză: *Adstat vero Monachus dormientibus*—în timpul recreațieĭ—*manu vergis sceptri instar tenens, nequis proximum incommoder. Și quid petulantiae senserit, quod est commune juvenum vitium, non semel ac mediocriter virgas humeris petulantis applicat et..... et si quind in arte lusoria erratum fuerit, corrigit, ac baculo, ut pastor oves, ad studia rursus compellit* [1]). Cam în aceste deprinderĭ tradiționale consta metoda învěțămêntuluĭ cărțeĭ româneștĭ până pe la finele seculuḷuĭ trecut, când Naum Protosinghelul încércă a introduce metodele greceștĭ nouě și la învěţătura cărţeĭ româneștĭ [2]).

Sâmbăta era consacrată în tóte scólele începětóre pentru repețirea (procitirea) celor învațate în cursul sĕptĕmâneĭ, cum și altor materiĭ.

Să nu uĭtăm că și scolĭ greceștĭ începětóre eraŭ în maĭ tóte orașele și orășelele din țară, în cariĭ fiiĭ comercianţilor, a neguțitorilor și a arendașilor învěțaŭ scóla greacă începětóre, de care aveaŭ nevoe în viața practică, pentru că comerțul, industria și desfacerile grânelor se făcea cu Orientul și dar trebuea orĭ ce individ se încurce ceva grecește în limba vorbitóre. In acest scop trimeteaŭ orășeniĭ pe fiiĭ lor la scólele greceștĭ. Cât despre scólele slavone orĭ maĭ propriŭ pentru freguența la profesorul de limba slavonă, o făceaŭ maĭ ales numaĭ ceĭ ce se devotaŭ pentru serviciul Bisericeĭ, dascăliĭ, Diaconiĭ și Preoțiĭ și uniĭ din Monahĭ și grămăticĭ, pentru ca până pe la finele jumětățeĭ seculuḷuĭ trecut încă tot s'aŭ conservat în Biserica nóstră a Românilor serviciul în limba slavonă, și dar ceĭ ce serveaŭ la Biserică trebueaŭ să știe cel puțin să cetéscă, dacă nu să și înțelégă limba slavonă din cărțile de ritual. Prin urmare scóla slavonă, nutrită de tradițiune pentru usulŭ Bisericescŭ, despare cu totul când cărțile de ritual Bisericesc s'aŭ tradus în limba patrieĭ. De atuncĭ și până astă-ḑĭ chiar învěţătura limbeĭ slavone maĭ este de nevoe la noĭ numaĭ pentru istoriciĭ Românĭ, spre a putea înțălege în original documentele și monumentele nóstre vechĭ,—scólă de Arheologie. Să venim acum și la Academiĭ, la metodele ce urmaŭ profesoriĭ grecĭ în acele institute superióre de cultură.

Scólele Academice din Iașĭ și Bucureștĭ eraŭ urmate de elevĭ Românĭ și Grecĭ, cum și de alte națiĭ ce trăĭaŭ între Românĭ pe atuncea. Elladius ne probéză acésta într'un mod necombătut, pentru că încă sub Șerban Cantacuzin și sub Constantin Brâncovanu, înainte de ḑisa epocă a Fanarioților, scóla—Academia din Bucureștĭ—era freguentată până la numěrul de 200 de studențĭ. *Neque mirum est Bucurestium Academiam vocari. Nam adsunt Philosophiae et Theologiae profesores duo praeter Episcopum, et duo hypodidascali, quos latine Magistros vocamus. Medici etiam Principes tres, et quidem modernus Archiater, Italus est, qui locum Comneni occupavit, de quo paulo infra. Numerus studiosorum, quandoque CL (150), quandoque CC (200) superat* [3]). Că acéstă relație a luĭ Elladius este contemporană timpuluĭ acestuĭa și că singur aŭ vĕḑut și auḑit cea ce istorisește, se afirmă din alt pasagiŭ tot al sĕŭ. După ce vorbește de bravurile luĭ Mihaiŭ Vitézu și care a remas, ḑice, neșterse de memoria poporuluĭ Român, *ut ejus memnoria hodieque inter ipsos (Românĭ) immortalis maneat*—apoĭ adauge: *Conprehendit igitur hic liber istius Principis virtutes atque gesta, in cujus calce descriptio omnium vitiorum et virtutum, etiam politicis versibus ad usum Serbani Boëbodae extat. Serbano mortuo sedem occupavit, qui adhuc in vivis, et vivat omni cum prosperitatis genere ad Nestoreos annos! Princeps serenissimus Ioh. Constantinus Bassarabas Boebodas, Dominus meus longe clementissimus, qui tantam curam huic Typographio adhibuit, ut illud in perfectionis culmen extoleret. Nam non solum graecis caracteribus, verum Walachicis, Rusicis, Bulgaricis, Turcicis atque Arabicis eleqantissimis et tanto Principe degnissimis, adornavit* [4]). Dacă dar pe timpul luĭ Brancovanu

[1]) Veḑĭ: Elladius opera citetă, pag. 22.
[2]) Manuscriptele sale No. 1, 6, 7, 8 etc. în biblioteca mea.
[3]) Veḑĭ: Elladius opera citată pag. 17. Să se consulte și numele elevilor Românĭ citațĭ în urmă pag. XXXII.
[4]) Veḑĭ: Elladius opera citată pag. 12.

Constantin era peste 200 de elevĭ, de bună samă marea majoritate, dacă nu toţĭ, eraŭ Românĭ, cât de mare va fi fost numĕrul studenţilor pe timpul luĭ Alexandru Ipsilant, când eraŭ atâţa Profesorĭ renumiţĭ numaĭ în Academie? Maĭ tóte celebrităţile erudite ale Grecilor, somităţile sciinţifice aicea'şĭ desvoltaŭ talentele lor, aice, pe pământul Românesc, semănaŭ sĕmânţa patriotismuluĭ grecesc, cultivaŭ spiretele tinere desvoltându-le dorul de Patrie! Toţĭ profesoriĭ Academieĭ eraŭ învĕţaţĭ în tótă sciinţa clasică greacă, şi studiaţĭ pe la una şi două din Universităţile din Occident. Nimic din ceea ce sciinţa timpuluĭ producea nu le era strein, ci o profesa cu devotament în Academiile din Principate. Mulţĭ din eĭ eraŭ câte de două orĭ doctorĭ şi maĭ ales în medicină şi ştiinţĭ. Eruditul Episcop şi filolog, Chesarie al Rîmniculuĭ, a fost elev numaĭ al scóleĭ din Bucureştĭ, învĕţatul Episcop Damaschin, care scria tot aşa de corect latineşte ca şi greceşte, studiase numaĭ în Academia de aicea; ce să maĭ ḑic de Filipeştĭ, Văcăreştĭ, Brancoveneştĭ, Floreştĭ, Ghiculeştĭ Sturdzeştĭ, Goleştĭ, Balseştĭ, et. et. cariĭ scriaŭ limba greacă maĭ elegant de cât greciĭ, după cum ne mărturiseşte renumitul Profesor din Atena Paparigopol? [1]).

Metodele din Academie eraŭ metodele occidentale în totul. Multe din manuscriptele ce ni-aŭ remas, de ştiinţĭ: Matematicĭ înalte, Algebră, Geometriĭ, et. Filosofie, Astronomie, Istorie, Geografie sunt lucrate după autoriĭ occidentalĭ, după cum singurĭ mărturisesc. Deasemine manuscriptele de Fisica, începuturĭ de Chimie, tot după nivelul ştiinţeĭ occidentale eraŭ; de acea s'a şi trimis în Europa pe Manasi Iliade să aducă instrumentele necesare spre a face experienţe în clase elevilor. Apoĭ învĕţarea limbilor clasice era de sigur superiórâ multora din scólele occidentale. Cea ce odininiórâ se ḑicea de către occidentalĭ, respectiv de ignoranţa limbeĭ greceştĭ. *graeca sunt non leguntur,* n'aŭ ḑis nicĭ odată de sigur Profesoriĭ Academieĭ din Iaşĭ şi Bucureştĭ: Λατινικὰ εἶναι οὐκ ἀναγινώσκονται.

Limba greacă să studia în perfecţie, prin metodul parafrasereĭ în limba vorbitóre, aşa că se cultiva ambele de odată, se îmbogăţa în expresiunĭ cea vorbitóre şi se pricepea fórte bine cea veche. Limba latină prin traducerĭ, de ordinar în limba Română, dar şi prin traducerĭ în limba greacă veche, aşa că se studia în paralel limbele clasice. Limbele, francesă şi Italiană se studia a parte, pentru care eraŭ profesorĭ specialĭ şi se vorbeaŭ în óre anumite ḑilnic numaĭ în ele. Eleviĭ pe atuncĭ eraŭ aşa de tarĭ în aceste patru limbĭ, în cât ascultaŭ cursurĭ în ele, după cum dispune Hrisovul luĭ Ipsilant. Că Româniĭ dar aŭ avut scolĭ solide, deşi în greceşte, în ceĭ doĭ secolĭ trecuţĭ, ne convingem prin faptul că fórte puţinĭ din ómeniĭ noştri de pe acele timpurĭ aŭ fost prin streinătate spre a învĕţa. Dacă se duceaŭ ceĭ avuţĭ, apoĭ numaĭ pentru a-şĭ face un lux maĭ mult, a se perfecţiona în cea ce învĕţase aicea în scólă. Nimenĭ nu va admite că între Românĭ timp de două sute de anĭ n'ar fi fost ómenĭ învĕţaţĭ, exemplele nu ne lipsesc. Aşa: Chesarie, Damaschin, Patriarhul Constantin I et. et. et.

Asupra metoduluĭ predăreĭ şi ascultăreĭ lecţiilor ştim, lucru pe care-l susţine şi Elladius,că se făcea diminéţa şi după amiaḑă-ḑĭ în óre determinate. Iată cum se exprimă Elladius, la pag. 57: „*Hic paulo post ortum solis, in Conclave quoddam, ubi juventus illum expectat, venit, atque stando versus orientem precibus fusis considet, atque juvenibus schedas suas praesto in manibus babentibus primum seusum autoris explicat, enarratque, quid istius diei lectio contineat. Deinde constructionem et significationem verborum et tertio metaphrasin aliquam in simpliciori linqua annectit.*“ [2]) Apoĭ după ce termina înterpretările şi pricepea elevul autoriĭ clasicĭ, începea studiile maĭ înalte. Aşa: „ *Dum hi id facere conantur, is aliis alia lectiones, Rhetoricas, Logicas, Physicas Metaphysicas, Ethicas et. tradere consuevit, nisi aliquando in lectionibus Theologicis Episcopus locum doctoris supleat.*“

In ceea ce priveşte după ce manuale 'şĭ predaŭ studiile lor profesoriĭ în Bucureştĭ ca şi în Iaşĭ, unde scólele eraŭ cu mult maĭ superióre de cât în tot orientul, de spre aceste cestiunĭ tot Elladius ne spune: *In Logicis Compendium Reverendissimi D. Sugdoris Iohannensis Corydallei Atheniensis et ipsan Aristotelis Logicam docent. Hujus etiam Rhetoricam una cum Hermogenis Scuphi atgue Corydallei.... Hisce addunt Arithmeticam Nicomachi Geraseni*

---

[1]) (Veḑĭ Tom. v. pag. 578. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους.

[2]). (Elladius opul citat, pag. 57 şi 58).

cum scholiis Procli Philosophi. Studia Mathematica valde desiderantur, praeter enim Euclidem atque Arhimedem nihil habent, ac valde raro iis incubunt. Studia Phisica et Methaphysica, si experimentalia, explicat non ita negligenter tractantur, quare et Aristotelis magni sunt Fautores *Graeci. Medica Studia in his Gymnasiis, vel Universitatulis, ut ita loquar, si Bucurestium excipies, plane ignorantur. In Teologicis nihil est deest. Habent n. Sacras Scripturas, habent unum alterumque Patrem, quasi commentarium supra scripturas, et praeterea usitalissimum inter illos est sisthema Theologicum Ioh. Damasceni, in historia Eusebium, Zonoram, Socratem, et* [1]). Multe manuale didactice ni s'aŭ pastrat, compuse de însușĭ profesoriĭ scólelor din Iașĭ și Bucureștĭ, apoĭ multe aŭ fost și imprimate, Gramaticĭ, Istoriĭ, Agronomiĭ, Aritmetice etc. etc. [2]).

D-lŭ Mateiŭ C. Paranica ni spune că se maĭ învața și după următórelo manuale și cărțĭ imprimate: Textele autorilor Grecĭ, ritorĭ, poețĭ, istoricĭ etc. și din st. Părințĭ, aceĭ ce conțineaŭ bucățĭ însemnate pentru Gramatică, Poetică și Retorică. In Matematicĭ cartea Arhipresviteruluĭ din Ioanina C. Balan, numită Μαθηματική ὁδὸς etc. In fine de pe la 1750 se studia din științele positive: Fisica luĭ Blenind, cursul de Matematică a luĭ Anbrachit, Theologia luĭ Atanasie Pariul, Geografia luĭ Nicifor Teotochi, Filosofiia după Bulgaris, în care sistemă se cuprindea Metafisica, Fisica, Algebra, Geometria etc. Profesorul Psalida întrebuința metoda luĭ Cant în Filosofie, și Fisica experimentală, pe la începutul secululuĭ [3]).

Trebue să știm că manualele de scólă eraŭ aprópe aceleașĭ, atât în Academia de Bucureștĭ, cât și în acea din Iașĭ. ba și în scólele din Turcia, și din tot Orientul. Indată ce un profesor compunea o carte maĭ bună, o comunica și celor-lalțĭ profesorĭ și o introduceaŭ în scóle. Așa se explică cum se găsesc manuale de scólă introduse prin Orient și care eraŭ compuse de Profesoriĭ Academiilor din Principate și vice-versa.

Pe la finea seculuĭ trecut s'a introdus în scólele greceștĭ începětóre și metodul Alilodidactic și care curând s'a aplicat și la limba Română. Posed un specimen de felul acesta imprimat în tipografia Mitropolieĭ de Iașĭ, la începutul seculuĭ.

Să trecem acum la starea scólelor la începutul seculuĭ, în care a studiat Naum Protosinghelul.

Sunt de mare importanță și însemnările ce ni s'aŭ conservat, într'un manuscript [4]) de la finea seculul trecut, despre salariarea profesorilor pe acele timpurĭ, numěrul precum și veniturile scólelor. In acea însemnare ni se spune positiv că existaŭ în Muntenia scolĭ ținutale, întreținute de Biserică, pe lângă scólele particulare ce de ordinar eraŭ maĭ pe lângă tóte Bisericile, de prin satele maĭ numeróse, și la care eraŭ ca dascălĭ, pentru învěțământul începětor, Preotul satuluĭ, saŭ unul din Dascăliĭ maĭ renumițĭ în cărturărie. Aceste însemnărĭ ne pot servi ca material sigur și de mare preț în Istoria învěțământuluĭ cărțeĭ la Românĭ în secoliĭ trecuțĭ. Iată aceste însemnărĭ din manuscriptul ce posed.

Tot iratul cutieĭ scólelor pe acest leat 1797. Ghenar.

Talerĭ.
9,310 Sânta Mitropolie cu Episcopia Argeșuluĭ însă:
5,710 Baniĭ Monastirilor, cu talerĭ 30 a Monastireĭ Clococĭocu, din Eparhia Argeșuluĭ.
3,600 Baniĭ Preoților, lude (ómenĭ) 1800, pol. talerĭ 2, sfertul Sf. Gheorghe.
9,310
4,820 Episcopia Rîmniculuĭ, însă:
2,380 Baniĭ Monastirilor.
2,440 Baniĭ Preoților, lude 1,220 pol. talerĭ, 2, sfertul Sf. Gheorghe.
4,820.

---

[1]) (Elladius pagina 60).

[2]) **Consultă: Revista Theologică anul al III și al IV 1885 și 1886, Iașĭ, unde sunt analisate aceste cărțĭ.**

[3]) Vedĭ Ματθαίου Κ. Παρανίκα, Σχεδίασμα περὶ τῆς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων 1867. Ἐν Κωνσταντινούπολιν, pag. 203—206.

[4]) **Manuscriptul acesta mi s'a făcut present în Sf. Monastire Cernica de către venerabilul călugăr, Ieromonahul Epifanie. Tot el mi a maĭ presentat și câte-va resturĭ din scrierile luĭ Naum.**

1,460 Episcopia Buzĕuluĭ, însă:
500 Baniĭ Monastirilor.
960 Baniĭ preoţilor, lude 480. pol. talerĭ 2, sfertul Sf. Gheorghe.
1,460
15,590.

Cheltuelele acesteĭ cutiĭ a scólelor, cum arată, pe acest leat (17) 97, 10,296. Lefile dascălilor elineştĭ şi a altor dascălĭ de aicĭ din Bucureştĭ, dupĕ afara de prin judeţe, ce sĕ popresc de la st. Mitropolie cu Episcopia Argeşuluĭ i de Episcopia Rîmniculuĭ i Buzĕŭ i alte cheltuelĭ, de se daŭ, pe cum maĭ jos se arată, însă:

4,850 Leafa dascălilor elineştĭ de la Monastirea Dómneĭ Bălaşa, pe un an deplin, adică de la Ianuarie 1-iŭ, leat (17) 97 şi până la sfârşitul luĭ Dechembrie, leat (17) 97, impreună cu emeclicul (întreţinerea casă şi masă), însă:

1,800 la dascalul Lambru, pe un an, de lună pol. tal. 150.
1,500 la dascălul Constantin filosof, pe lună talerĭ. . . . 125.
350 la dascălul al treilea Gheorghe, de lună talerĭ . . 29, 20.
1,200 Emeclicul acestor Dascălĭ, de lună talerĭ. 100,
500 leafa dascăluluĭ Iosif Misiodacos, pe 10 lunĭ, însă de la Martie şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, pe lună pol. tal. 50, după porunca gospod.
160 leafa dascăluluĭ Dragnea, ce învaţă copiĭ la china (scólă primară), pe 8 lunĭ, de la Maiŭ şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, de lună talerĭ 20, după porunca gospod.
360. Leafa dascăluluĭ Slovan cu ipodidascalul i cu vataf, pe un an deplin, de lună pol. talerĭ 30.
60 la Dascălul de la Zemnicea, ear pe un an; de lună talerĭ 5.
525. La uceniciĭ din scóla elinéscă, cu poruncă gospod. însă:

Talerĭ.
120 la Manolache Tenedos, pe lună pol. tal. 10, un an deplin.
200 la patru copiĭ aĭ Postel. Niculaĭ Budeşténu, de la Martie şi până la sfârşitul luĭ Decemvrie, pe lună pol. tal. 20.
105 la Grigorie sin Paharniculuĭ Gheorghe Filipopolitu pe 7 lunĭ, însă de la Iunie şi până la sfârşitul luĭ Dechembrie, pol. tal. 15.
70 la Serghie Andreĭ Meţovitul, pe 7 lunĭ, pol. tal. 10.
30 la treĭ copiĭ aĭ clucereseĭ Marieĭ Petreascăĭ, pe douĕ lunĭ Noemvrie şi Dechemvrie pol. tal. 15 de lună.
525

1,400 saŭ dat de la Sânta Mitropolie, la ceştĭ maĭ jos arătaţĭ, şi aŭ ţinut Epitropia în samă la socotélă, însă:
500 la dascaliĭ elineştĭ, rămăşiţa din leafa din trecut, leat (17) 86.
360 leafa dascăluluĭ Musicos, pe un an, de lună pol. tal. 30.
540 la 9 dascălĭ de prin judeţe, însă 6 din Eparhia Mitropolieĭ, bez cel de la Vlaşca, că lipseşte, şi treĭ din Eparhia Episcopieĭ Argeşuluĭ, pentru un an deplin, de dascăl câte talerĭ 60 pe an.

1,400 S'aŭ dat de la Episcopia Rîmniculuĭ la ceĭ maĭ jos arĕtaţĭ, care banĭ ĭ-aŭ ţinut Epitropia în samă la socotele, însă:
500 la dascălul Elin din Craiova pentru un an deplin, de la Ghenar 1-iŭ şi până la sfârşitul luĭ Dechemvrie, leat (17) 97.
300 la 5 dascălĭ din 5 judeţe, de dascăl talerĭ 60.
120 la dascălul Slovean din Craiova, pe un an.
240 la alt dascăl elin, la Rîmnic, sud Vâlcea.
240 la un cirac, ĭar la Rîmnic, tot pe un an deplin.
1,400

670 S'aŭ dat de la Episcopia Buzeuluĭ la aceştĭ maĭ jos arătaţĭ, tot pe un an deplin şi ĭ-aŭ ţinut Epitropia în sama la socotélă, însă:
250, la dascălul grecesc, ce ţine scólă în Buzĕŭ.

180 la treĭ dascalĭ din 4 judeţe pol. talerĭ 60.
240 Baniĭ ce sunt orânduiţĭ de se daŭ ajutor pe tot anul la spitalul ce s'aŭ făcut la Gărlaşĭ, sud Buzĕŭ.
670

371. S'aŭ maĭ dat şi s'aŭ făcut, cheltuĭală la acest maĭ jos arĕtat, însă:

Talerĭ.
88 Imbrăcămintea uneĭ case în scóla elinească, la dascălul Lambru, easte un pitac la....
150 la meremetul scóleĭ sloveneştĭ de la sântul Gheorghe Vechiŭ, cu poruncă gospod.
130 Cu pitac gospod s'aŭ dat cheltuiala Hrisovuluĭ departamentul Epitropieĭ, care hrisov s'aŭ făcut acum.
3 la legătorul de cărţĭ ce a făcut toc pentru un hrisov.

Daŭ în notă însemnare de tóte documentele ce cunosc imprimate până în present în colecţiunea D-luĭ Theodor Codrescu, în Uricariŭ şi în alte publicaţiĭ [1].

Aicea se termină însemnările din acest manuscript relative la scolĭ. Din aceste însemnărĭ resultă: că la Romăniĭ din Muntenia, după jumĕtatea secululuĭ trecut şi până la 1821 a secoluluĭ present, şi de sigur că şi maĭ înainte vreme, tot aşa va fi fost starea scólelor, existaŭ dar scolĭ aprópe în tóte districtele; apoĭ că în oraşele marĭ şi cele Episcopale eraŭ şi scolĭ maĭ superióre—secundare; că în fine în Bucureştĭ eraŭ maĭ multe scolĭ, dar cele maĭ renumite eraŭ Academia greacă şi scóla slavonă, în care se învĕţa şi româneşte. Tacă-le dar gura în urma acestor dovedĭ, celor ce ne atacă, fără cuvênt, că adecă aceste ţărĭ aŭ fost fără nicĭ o cultură în secoliĭ trecuţĭ. Declar că după cât cunosc positiv asemenea aserţiunĭ ale unora sunt pure invenţiunĭ maliţióse. Este adevĕrat că cultura era grécă şi francesă la Românĭ, dar în fine cultură era. Şi apoĭ tot acest fapt se petrece în acele timpurĭ şi la popórele din jurul nostru, ba aprópe în tótă Europa până la inaugurarea principeluĭ Naţional. In occident se propuneaŭ stiinţele pe la Universităţĭ în latineşte; iar în orient în greceşte. Dacă Fanarioţiĭ n'ar fi făcut abusurĭ în Administraţie şi dărăpănare în averea Statuluĭ, n'ar fi viciat moravurile; atuncĭ scólele ce ni le-aŭ adus ar fi fost de un preţ şi maĭ valoros. Să trecem acum şi la Tipografiile greceştĭ din Epoca fanariotă existente în Principatele Românilor de atuncĭ, Moldova şi Valahia.

---

[1] Hrisov din 1748 30 Ianuar. sub Grigorie Ghica pentru scóle. Vol. I, pag. 79.
Din 1765 August 13 sub Grigorie Ghica pentru scóla din Galaţĭ, pag. 271, vol. I.
1793. In timpul Domnitoruluĭ Ioan Feodor. vol. I, pag. 67
1813. Martie 25, veniturile şi ţinerea scóleĭ din Iaşĭ pag. 177, vol. IV.
1669. Extract din Hrisovul luĭ Radu Leon, pentru a se alunga greciĭ laicĭ din Valahia pag. 168, vol. V.
1743. April 20. Cartea maĭ multor boerĭ cercetătóre despre Rădăşenĭ unde a fost scólă, în care a învăţat Stefan Tomşa Vodă, vol. V, pag. 261.
1644. Averea gimnasiuluĭ (Academia Vasiliană din Sţ. Treĭ-Ierarhĭ) şi avutul eĭ dat de ctitorul Vasilie Lupu Voevod, vol. VII, pag. 158.
1640. O condică ce cuprinde documente atingĕtóre de scólele din Moldova, vol. VII, pag. 45.
1776. Hrisovul luĭ Grigorie Alexandru Ghica Voevod relativ la scólele din Moldova vol. VII pag. 52.
1813. Anaforaua pentru veniturile scóleĭ din oraşul Iaşiĭ către Domnitorul Scarlat Calimah. vol. VII pag. 86.
1827. Anaforaua boerilor pentru socotelele pămênteştilor scolĭ, întărită de Ioan Sandu Sturdza Vodă. vol. VII, pag. 91.
1828. Anaforaua Epitropieĭ învĕţăturilor publice întărită de Ioan Sandu Sturdza Vodă, pentru înfiinţarea scólelor naţionale în Monastirea St. Treĭ-Ierarhĭ, vol. VII. pag. 175.
1836. Ghenarie 7. Anaforaua Epitropieĭ scólelor pentru cumpărarea caseĭ pentru scóla de fete din Iaşĭ, vol. VII pag. 193.
1841. Notice sur l'etat de l'instruction publique en Moldavie vol. VII, pag. 223.
1847. Tabloul scólelor publice în Moldova, vol. VII, pag. 234.
1837—38. Tablou despre starea scólelor din principatul Moldoveĭ.
1844. Starea învĕţământuluĭ în Moldova, vol. IX pag. 44.
1814 Ianuarie 12. Orarul pentru învĕţăturile scóleĭ Normaliceştĭ de la Biserica Gospod a st. Ierarh Nicolaĭ din Iaşĭ, vol X, pag. 451.
1832. Statistica învĕţăturilor din Moldova vol. X, pag. 325.
1766. Hrisov privitor la scóle, vol, XIV pag. 186.

Tipografiile.

Mijlocul puternic prin care se susţinea şi respândea cultura greacă în orient eraû Tipografiile. Invĕţaţiĭ greciĭ neputând institui tipografiĭ în Imperiul turcesc, în provinciile ce eraŭ paşalâcurĭ, pentru ca intrigile Iezuiţilor şi invidia ómenilor rĕĭ iritaŭ pe Turcĭ contra acestor instituţiunĭ şi le destrugeaŭ [1]). Pentru aceea aŭ recurs în Occident şi maĭ ales în Principatele Românilor, ca locurĭ maĭ în siguranţă şi aŭ înfiinţat Tipografiĭ. Cel maĭ zelos şi maĭ influent bărbat a acelor timpurĭ a fost Dosotheiŭ Patriarhul Ierusalimuluĭ, care a stăruit mult şi a reuşit a înfiinţa Tipografiĭ greceştĭ, atât în Moldova, pe lângă cea din sf. Treĭ-Ierarhĭ, care era românéscă, la Monastirea Cetaţuia (numaĭ grecéscă) şi în st. Sava grecéscă şi românéscă, cât şi în Valahia la Bucureştĭ, Târgovişte şi Znagov. In urmă s'aŭ maĭ făcut şi alte Tipografiĭ particulare, ca în Iaşĭ numită „Tipografia Greceascá şi ca în Bucureştĭ ḑisă: de la Cişmea, susţinută de Domnitorul Petru Mavroghene. Asupra începutuluĭ Tipografiilor la Românĭ ni-a conservat multe date sigure Dr. Vasilie Pop, cum ştim, în scrierea sa: „Desertaţie despre Tipografiile româneştĭ". In special despre cele greceştĭ ni-a lăsat iarăşĭ multe date amăruntite Elladius în scrierea sa: Status praesens Ecclesiae Graecae. După ce expune locurile pe unde aŭ înfiinţat şi aŭ imprimat cărţĭ în Occident învĕţaţiĭ greciĭ ḑice: *At graeci hisce largissimis benificiis haud contenti; Principem Moldaviae suplices adibaut, illumque precibus fatigabant ut Iassii, ubiPrincipis Sedes est, ut pote loco remotiori a Turcarum invidia, Typographia quadam graeca extructa Miseriis graecorum, ob communem religionem, clementer subvenirent; quod haud dificulter oblinuete*" [2]). După ce istoriseşte cărţile imprimate în acéstă Tipografie, ce era aşezată în Monastirea Cetăţuea de lângă Iaşĭ, şi a căror numĕr 'l găsim şi în P. Bretu şi în Satha, *Literatur nouĕ grecéscă*, apoĭ ne spune că acea tipografie era dotată şi cu caractere latine: *Imo videtur non solum graecos caracteres habuisse, verum etiam latinos, praeter enim Aphabetum, plurimae etiam sententiae a latinis Patribus, latinis typis expresae sunt. Prodiit tamen ipse Codex, qui haec omina complectitur, absque loco et anno editionis, idque forte ideo, ne Turcis innotesceret. Nam Princeps Moldaviae Magni Sultani tributarius est. Sed cum haecce regio injuriis Tartarorum infestaretur, et ob subditorum in domitam feritatem, Princeps multis contractis debitis auffugeret, in tantum hoc Typographium decrevit, ut altero anno nec umbra ejus maneret. Nam Principis sumtibus sustendabantur, socii, quare illo delapso et hoc evanuit praeter quod Moldavicis literis consistebat, quodque hodienum floret*" [3]). Aceste însemnărĭ ne sunt de mare trebuinţă în a constata data înfiinţăreĭ tipografiilor greceştĭ la Româniĭ din Moldova, şi care a avut loc, cum ştim, după timpul Domnitoruluĭ Vasilie Lupu [4]).

Ca tipografĭ saŭ Directorĭ de tipografiĭ în Moldova cunóscem pe Constantin Visantie în Tipografia din Cetăţuia şi cea din st. Sava, apoĭ pe Duca Sotirovicĭ care a avut prerogative consânţite prin Hrisóve Domneştĭ de sub Constantin Neculaĭ Mavrocordat, Constantin Cihan Racovitză et. pe Protoiereul Mihail Striblischi, Macarie Ieromonahul, Gherasim Ierodiaconul et. et. Sub Mitropolitul Veniamin, Tipoprafia Mitropolitană 'şĭ câştigă şi ea privilegiurĭ de la Domnul Alexandru Moruzĭ pe la 1804 [5]).

Să trecem acum la Tipografiile din Valahia. Tot Elladius ne spune când s'a început şi cu ce ocasie Tipografiile în Valahia. Să nu uităm că în Valahia a fost cu mult maĭ înainte tipografie cu litere cirilice şi în care s'a imprimat cărţĭ atât slavone cât şi române. Elladius ḑice: „*Ad Principem itaque Walachiae se contulerunt suppliciter obsecrantes, ut quia in Moldavia magnis periculis exposita res haud faciliter successerit, huic negotio tutelam patrociniumque suum benigne concedere vellet. Primus qui hoc annuit Graecis, Princeps Serbanus Boe-*

---

[1]) Veḑĭ Monumens autentiques de la Religion des Grecs, par le Sieur J. Aymon. à la Haye 1,708.

[2]) Elladius opul citat pag. 5.

[3]) Elladius opul citat pag. 10.

[4]) Veḑĭ istoricul înfiinţăreĭ Tipografieĭ Române în prefaţa cărţeĭ Mitropolituluĭ Varlaam, intitulată: „Cuvênt împreună către tótă seminţia Românéscă".

[5]) Veḑĭ Revista Teologică anul al IV, pag. 91 şi 92, unde sunt publicate aseminea hrisóve.

bodas (cujus imaginem Regiam plane Majestatem prae se ferentem in Monastirio splendidissimo Cotruciani a se aedificato, non procul a Bucaresti mihi sepius videre contigit) fuit, ut arbritror, sed allii patrem jam hujus, quod magis credibile est, fuisse constanter affirmant, sub cujus auspiciis, Mercada edita est, versibus politicis... [1])" Apoĭ tot el maĭ spune că pe timpul luĭ Constantin Brâncovanu arta tipografieĭ în Valahia 'şĭ ajunsese culmea perfecţiuneĭ, avênd diferite caractere în deosebite limbĭ [2]). Pentru că acest autor ne dă câte-va relaţiĭ speciale asupra avereĭ Domnitoruluĭ Constantin Brâncovanu şi asupra ajutorurilor abundente ce acest însemnat Domn dădea în abundenţă din averea sa pentru desvoltarea învĕţământuluĭ şi încurajarea artelor frumóse, de aceea transcriŭ aicea întrégă pericopa ce tratéză despre el, spre a se cunóşte de toţĭ cetitoriĭ: *Certa enim ac largissima Stipendia Sociis, qui ut plurimum Monachi sunt, ac supremo Typographiae Praefecto constitiut, idqne non ex communi aerario. Nam haec saepe una cum mutatione Principum, plane delentur; sed certos illis agros, vineas, sylvas, oves, boves aliague ad honeste vitam sustentandam prudentissime assignavit, et ad hae omnia excolenda suo pretio a Tartaris famulos et ancillas emit; qui tanquam Typographiae subditi ad mutla secuta eis insservire posunt. Charta etiam ex Oficina gratis illis suppeditatur. Supremus hujus Oficinae Typographicae praefectus, censor et Corector, antehac fuit Reverendissimus Anthemius Iberensis, ordinis S. Basilii Magni, jam ante V annos et quod excurrit ob summam in eo eruditionem, totius Walachiae Mitropolita factus, cujus locum occupavit reverendus Dominus Ignatius Phytianus, ejusdem ordinis et eruditiones.*" Nu numaĭ că Tipografiile din timpul luĭ Constantin Brâncovanu eraŭ în diferite limbĭ, dar încă eraŭ dotate şi cu litere diverse, aşa Elladius ne raporta că Itinerarul Doctoruluĭ Ioan Comnen, în urmă Ieroteiŭ Mitropolit al Distreĭ, în care sunt descrise tóte bine-facerile Românilor în st. Munte Athos, era imprimat cu litera *nonpareille antiqua*. După ce numără câte-va cărţĭ maĭ însemnate imprimate în aceste Tipografiĭ apoĭ ḑice: *Ut tacem jam alios libros Walachicos, Rutenicos Bulgaricos, qui quotidie în Walachia' imprimuntur...* [3])

Resultatul acestor tipografiĭ la Românĭ şi a activităţeĭ bărbaţilor ĭeşiţĭ din scólele greceştĭ a fost excluderea cu desăvârşire a limbeĭ slavone şi din Stat şi din Biserică. Orĭ-ce s'ar ḑice datorim introduccreĭ grecismuluĭ îndepărtarea slavismuluĭ şi desvoltarea maĭ grabnică a limbeĭ naţionale. Acest adevĕr l'a vĕḑut şi însuşĭ Elladius care a fost martur ocular la acéstă luptă. *Illud autem hic etiam obiter natandum venit: L (50) adhinc annis în Walahia omnia officia sacra et ipsa Biblia aut Graeca aut Sclavonical ingua legebantur, a quo vero Tipographio inibi florere începit, omnia haec în linguam Walachicam ad utilitatem papuli translata sunt, atque ita leguntur* [4]).

Câteva însemnărĭ asupra persónelor carĭ aŭ scris aceste cronice şi în special despre Protosinghelul Naum Rômniceanu.

a) Naum Rômniceanu

Protosinghelul Naum Rômnicénu este o ramură dréptă, născută din trunchiul unuĭ viguros arbore Român. Este dar neauş român, fiĭul Protopopuluĭ din Rîmnic. Strĕmoşiĭ luĭ sunt emigraţĭ înainte de jumĕtatea seculuiuĭ trecut din Transilvania, din un mare sat, ce purta numele de *satul Militarilor Jivna*. Să ascultăm pe însuşĭ Naum cum îşĭ istoriseşte singur originea sa, în puterea căriĭ mărturisirĭ autentice, dispare orĭ ce îndoială asupra origineĭ sale. Iată ce ḑice: „La létul 1,788, începĕndu-se rĕsmeriţa Turcilor cu Muscaliĭ şi cu Nemţiĭ, în ḑilele luĭ Neculaĭ Vodă Mavrogheni, ca unul ce eram din Episcopia Rîmniculuĭ, aflându-mĕ eŭ peste Olt, şi spaimă făcêndu-se de robie şi taere, căcĭ Nemţiĭ se pogorîse în judeţul Gorjuluĭ cu lagărul, adecă urdia, unde se şi biruise Turciĭ odată şi de douĕ orĭ.

[1]) Elladius, opera citată pag. 11.
[2]) Veḑĭ locul citat maĭ jos pag. 12 şi 13.
[3]) Elladius opul citat pag. 17.
[4]) Veḑĭ Elladius opul citat, pag. 20.

Dintr'acéstă pricină mulțĭ Boerĭ și Egumenĭ de peste Olt aŭ fugit la Sibiĭŭ, între cariĭ m'am numĕrat și eŭ împreună cu un Sfetagoreț, călugar procopsit în limba elinéscă. Fiind dar eŭ în vrîstă de 24 de anĭ și Diacon al Mitropolituluĭ Filaret, Stareţul meŭ, (care atuncĭ era Episcop Rîmniculuĭ), și ca un adăpat în limba elinéscă avuĭ perierghie (curiozitate) la multe lucrurĭ, între care (ca unul ce crescusem de la ţiţele maĭceĭ mele în sud (districtul) Muscel, la satul Corbiĭ de la rîul Dómneĭ), fiind-că audisem de la părinţiĭ meĭ că mi se trage némul din militariĭ unuĭ mare sat, anume: *Jivna*, nu departe de Sibiĭŭ. După ce mi s'aŭ dat pașaportul de la Sibiĭŭ, ca să mergem la una din Monastirile Banatuluĭ, ne-am abătut la numitul sat al Militarilor, și spuind eŭ numele părinţilor meĭ și maĭ virtos numele moșumeŭ despre tată, care aŭ fost militar; căcĭ tată-meŭ aŭ fost preot și protopop în ţara Românéscă. Și așa m'am făcut cunoscut militarilor de rudă a lor și li-am spus că merg la monastire în Banat, până se va face pace între Turcĭ și Nemţĭ" [1]).

Acum cunoscêndu'ĭ origina acestuĭ veteran dascăl al neamuluĭ nostru și neobosit cultivator al românismuluĭ în tótă viaţa sa, că'ĭ născut adică în judeţul Muscel la satul *Corbii*, tot el ne maĭ spune, într'un alt manuscript, că a vĕdut lumina dileĭ la anul 1764, Noembrie 27: „Eŭ fiind născut la leatul 1,764 Noemvrie 27, cum am găsit scris de tatăl mieŭ, urmez al 59 an de la Naşterea mea [2]). Tot el continuă: .....„Atâţea anĭ avênd locuinţa în Valahia, unde și părinţiĭ meĭ și moșiĭ meĭ despre tată sunt îngropaţĭ.... Ĭar moșiĭ meĭ după mamă aŭ rĕmas în Eptapol (Sieben-bürgen) cu neamul militarilor lor, spre pomenirea ĭor" [3]). După ce'ĭ cunóștem origina, locul și data naștereĭ sale, spuse de el însășĭ, acum să trecem a'ĭ urmări și cerceta unde șĭ-aŭ făcut Naum educaţia și instrucţia sa. Fiind-că Naum îșĭ primește educaţia și instrucţia sa numaĭ aicea în ţară, de acela am expus cât mĭ-aŭ fost cu putinţă starea școlelor din epoca greacă, maĭ cu deosebire de la jumĕtatea de pe urmă a seculuĭ trecut până la 1821, pentru ca să ne putem da socotélă de felul și gradul cultureĭ ce aŭ putut câștiga Naum ca și alţĭ Românĭ din scólele din ţară, fapt ce trebue să intereseze pe orĭ ce suflet românesc cultivat, ĭar maĭ în special pe ceĭ ce se ocupă cu istoria scólelor la Românĭ în diferite timpurĭ.

Naum Protosinghelul, așa se sub-semnéză în cea maĭ mare parte din scrierile sale, și apoĭ după acest titlu adauge pe cel de *Dascal*; ear în una din scrierile sale, *asupra origineĭ Românilor*, de la 1829 Ianuarie 10, pe care am tradus-o din grecește și am publicat-o în acésta scriere, se exprimă că ocupaţia sa este: τὸ διδασκαλικὸν 'Επάγγελμα, *ca are ocupaţia de profesor* [4]). Naum Protosinghelul și dascălul ĭarășĭ singur ne spune unde șĭ-aŭ făcut educaţia și instrucţia sa în copilărie, cum și peripeţiile prin cari aŭ trecut în viaţă; „Așa și eŭ, ca unul ce m'am învrednicit a crește din copilărie lângă picĭórele Prea sfinţiţilor Arhiereĭ aĭ Patrieĭ.... intrând eŭ în sfînta Mitropolie încă în dilele pururea pomenituluĭ Grigorie Mitropolit, de când sînt maĭ mult de 50 de anĭ, și de prea sfinţia sa părintele Filaret Mitropolitul, încă aflându se Mireon, în sfînta Mitropolie, până a nu se face Episcop Rimniculuĭ, luat fiind de mic în casa Prea sfinţieĭ sale, eară după ce s'aŭ făcut Episcop, acolo prin îndemnarea Prea sfinţieĭ sale m'am tuns rasofor, și Diacon m'am hirotonisit. Ĭară după câtă va vreme trimis fiind de prea sfinţia sa la Monastirea Hureziĭ, prin cererea Igumenuluĭ Rafail Hurezanul, ca să prescriu o condică; acolo din întâmplarea uneĭ bóle de mórte, al doilea m'am tuns cu cinul metanieĭ de mâna numituluĭ Egumen, fără de a'mĭ schimba numele cel pus de Prea sfinţia sa stareţul meŭ Filaret, care nume până acum îl port. Din acéstă pricină dar, încă tînar fiind eŭ, orânduindu-mĕ Prea sfinţia sa să rĕmân acolo la Monastire până va porunci Prea sfinţia sa. Și după patru anĭ urmând resmeriţa cu Nemţiĭ în dilele Mărieĭ sale Nicolaĭ Vodă Mavrogheni, atuncea împreună cu alţiĭ m'am înstreinat de la Hurez, în ţara

---

[1]) Manuscript autograf al luĭ Naum din 1828: Προπαίδια τῆς γραμματικῆς, în Biblioteca mea.

[2]) Acéstă dată am găsit-o în o epistolă a sa trimisă unuĭ amic al sĕŭ Duhovnicul Climent, cu care era compatriot și care se aședase în Monastirea Neamţu la anul 1823, Iulie 15. Manuscriptul în Biblioteca mea. Κώδιξ οἰκιακός μου—Condica mea de casă.

[3]) Tot manuscriptul citat.

[4]) Manuscriptul original în Biblioteca mea.

Nemţască, unde zăbovindu-mĕ cu *Dascalia* 7 anĭ şi la al optulea an întorcêndu-mĕ aicea, n'am găsit viŭ pe Prea sfinţia sa stareţul meŭ. Pe urmă dar am slujit şi Prea sfinţieĭ sale părinteluĭ proin Buzeŭ, Costandie, prin a le căruia punerĭ de mânĭ m'am învrednicit şi daruluĭ preoţieĭ şi *Protosinghel* [1])." Aşa era pe acele vremurĭ grele, maĭ ales în epoca greacă, nu putea nimenea din popor să ajungă ceva în viaţă până nu se lipea de un boer mare, saŭ de un Episcop orĭ Mitropolit, pe lângă carĭ 'şĭ făcea viitorul sĕŭ, după favorul saŭ capacitatea orĭ norocul ce avea. Naum făcêndu se călugăr la vrîsta de 15 anĭ, s'a alipit de eruditul Arhiereŭ Filaret, ce purta pe atuncĭ titlu de Mireon, care făcêndu-se în urmă Episcop s'a dus şi Naum cu el la Rîmnic. Filaret ce a fost în urmă şi Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ, se ştie că era un bărbat fórte învĕţat şi a lucrat fórte mult pentru Biserica din Valahia, în special s'a ocupat cu imprimarea cărţilor de conţinut Bisericesc [2]). Pe lângă acésta şĭ-a făcut în tinereţe educaţia sa Naum şi pe lângă Egumenul de Hurez, apoĭ a stat în amiciţie şi cu un călugăr grec; aceştia aŭ fost mentoriĭ seĭ în viaţa şi purtarea cu demnitate a podviguluĭ călugăresc. Toţĭ aceştia eraŭ ómenĭ de carte şi desăvêrşiţĭ în limba greacă, de la cariĭ de bună samă a învĕţat şi Naum greceşte aşa de bine, în cât o scrie ca limbă a sa.

Ne maĭ avênd Naum protector, după ce s'a întors din pribegie, a alergat la un altul, la Costandie Episcopul de Buzeŭ. In o însemnare pusă de el pe douĕ manuscripte de ale sale ĭată ce dice: „La anul 1827 Septembrie 8, în ora 3 de diminéţă a adormit în Domnul al doilea bătrîn al meŭ, Prea sfinţia sa Chir Costandie, fost Buzeŭ, şi s'a îmormêntat în Biserica sfintuluĭ Dimitrie, de aicea din Bucureştĭ, care s'a ridicat de Prea sfinţia sa şi s'a înfrumuseţat cum se vede, în cât s'a făcut al doilea ctitor, pe când era Episcop de Buzeŭ şi este Metoh al aceĭ sfinte Episcopiĭ. Decĭ spre ţinere de minte am însemnat aicea. Dic al doilea bătrîn al meŭ, pentru că de cătră el m'am hirotonisit preot şi m'am cinstit Protosinghel. Iar întâiuĭ meŭ bătrân a fost Prea sfinţitul Arhiepiscop a tótă Ungro-Vlahia, Chir Filaret, care din al Mirelor s'a făcut al Rîmniculuĭ, care m'a îmbrăcat şi pe mine cu schima de rasofor. Am scris la 1827, Septembrie 14 [3])." Aceştia aŭ fost sprijinitoriĭ moralĭ, protectoriĭ luĭ Naum Dascalul.

Nenorocire însă că afară de rangul de Protosinghel n'a maĭ putut reuşi a înainta întru nimic, *ş'a murit Protosinghel!* Să vede că indignat în sufletul sĕŭ, privind cum alte individe eclesiastice, mult inferióre luĭ şi în educaţie şi maĭ ales în instrucţie, înaintaŭ în diferite slujbe şi maĭ ales în egumenate şi episcopate, ĭar el, el rĕmânea tot un simplu dascăl, de acea dă o jalubă cătră Divan la 1822, Iulie 27, când s'a luat monastirele dise închinate din mâna grecilor, în care se cetesc următórele: După ce numĕră persónele la care a servit, şi pe carĭ noĭ le cunóscem acum, dice.... „Pe urmă dar am slujit şi Prea sfinţieĭ sale părinteluĭ Dositeiŭ şi prea sfinţieĭ sale Părinteluĭ Nectarie, încă Episcop Rîmniculuĭ fiind, şi Prea sfinţituluĭ Proin Buzeŭ Costandie. Decĭ se cădea cu adevĕrat că nu eŭ pre sine'mĭ să mĕ arăt Stĕpânireĭ politiceştĭ, ci de însuşĭ prea sfinţiţĭ Arhiereĭ, cărora le am slujit cu dreptate şi cu credinţă, să fiŭ arĕtat. Insă fiind-că din vreme în vreme atâta s'aŭ tot schimbat cele vechĭ bune obiceiurĭ ale Patrieĭ, în cât *a se vinde pe banĭ şi tot felul de cuviinţa şi de lauda şi de vrednicie şi de cinste şi de chivernisala, şi de alegere şi de dreptate.* Aşa întru acest chip şi eŭ împreună cu alţĭ fiiĭ aĭ Patrieĭ *am rĕmas la spatele unor cumparatorĭ ca aceştia.* Acestea dar cu dreptate s'aŭ şi numit Catahrisis (καταχρήσεις, abuzurĭ), rĕle întrebuinţărĭ. La acestea s'aŭ împlinit şi cuvêntul înţăleptuluĭ ce dice: Ρήτωρ πονερός τοὺς νόμους λυμαίνεται (Oratorul viclean conrupe legile). Căcĭ cu chipul cuviinţeĭ lăudându-se rĕul, s'aŭ primit şi de stĕpânire ca un lucru bun. Iar isvorul şi începutul unora ca acestora s'aŭ plăsmuit maĭ întăĭ de Fanarioţĭ, cariĭ cu dreptate s'aŭ numit *farmasonĭ* de la întăia Domnie a luĭ Moruz Vodă, priimind şi însuşĭ Măria sa şi începerea de stricare a unor Monastirĭ, cum este de obşte ştiut. Şi cu tóte că atuncĭ însuşĭ D-deŭ aŭ arĕtat semn de năprasnă, taind viaţa Banuluĭ Mo-

---

[1]) Κώδιξ οἰκιακός μου—Condica mea de casă. Manuscriptul citat.

[2]) Vedĭ biografia acestuĭ prelat de Prea Sfinţitul Melchisedec Episcop al Romanuluĭ, Memoriŭ presentat Academieĭ Române.

[3]) Ambele note sunt scrise în greceşte. In manuscriptele II şi XI ce sunt în biblioteca mea.

ruz, carele luasă asupra sa acele Monastirĭ, însă rĕul s'aŭ întărit și înscris prin cărțĭ Domneștĭ. Apoĭ cu încetul *acéstă lepră lățindu-se* aŭ ajuns și la alte monăstirĭ, ca să nu ḑic la tóte de obște, a se da sub mână de arendașĭ, la felurĭ de bresle; călugărĭ streinĭ, boerănașĭ, neguțitorĭ, băcanĭ și arnăuțĭ. Iar rodul acestor lucrurĭ s'aŭ făcut dărăpănare Monastirilor și stricarea bunelor obiceĭurĭ, ajungênd însușĭ la Monastirĭ marĭ Domneștĭ să slujască sântuluĭ altar popĭ *încălțațĭ cu opincĭ cum însușĭ am vĕḑut cu ochiĭ*. Iar din alte Meтóșe aŭ rĕmas unele de tot fără de preoțĭ și făr de sfintele slujbe, închiḑîndu-le arendașiĭ de tot, care lucrurĭ sunt vĕḑute până acum [1])."

In urma acesteĭ jalube, după venirea Domnuluĭ pămêntean Grigorie Ghica, i s'aŭ dat și luĭ Naum Egumenia sfinților Apostolĭ de aicĭ din Bucureștĭ, unde a stat până a revenit ĭarășĭ greciĭ la Monăstirĭ. In acest interval Naum se sub-scrie *Apostolénu*..

Dacă nu m'așĭ îngriji de a nu trece peste marginele uneĭ introducerĭ. așĭ continua espunerea situațieĭ țăreĭ de la începutul seculuiuĭ, făcută de însușĭ Naum și în acéstă jalubă și în alte scrierĭ de ale sale; apoĭ pentru cuvêntul că Naum are o scriere proprie în care expune nenorocirele Patrieĭ față de administrația fanariotă și streină, mĕ reserv a reproduce maĭ în urmă locurĭ din ea. Cunóștem dar unde șĭ-a primit Naum educația sa. Dar fiind că era om de carte și Român de neam, s'a ales numaĭ cu ce a vĕḑut pe la Episcopiĭ și Mitropolițiĭ timpuluĭ.

Să trecem acum a cerceta locul și timpul unde și-a făcut instrucția sa Naum. Unde a învĕțat cartea românéscă și grecéscă? Naum era stĕpân pe limba Română, maĭstru ca și pe cea Greacă, scrie cu ușurătate în amêndouĕ corect, și are un stil ales, plăcut și impunător, cu singura observațiune, că stilul în românește al seŭ este înfluențat de cel grecesc; atât am putut observa. Apoĭ maĭ știm că el a profesat deopotrivă atât în limba Română cât și în cea Greacă; că majoritatea manuscriptelor sale, ce le posed, în numĕr de 23, câte-mĭ sunt cunoscute până acum, sunt scrise în amêndouĕ limbele. In fine Dascălul Naum cetea și înțelegea și latinește și franțuzește dupre cum și nemțește. Manuscriptele luĭ probéză pe deplin cele ḑise [2]).

Pe timpul acesta a studiat și Naum în Academie și dar a învĕțat și limba francesă. Cât despre limba latină nu ne putem indoi, pentru că nicĭ odată din Academie n'a lipsit acéstă limbă. Apoĭ putem admite că Naum să fi profesat 7 anĭ în Transilvania și se nu fi învĕțat și el nemțește?

Nu era dar Naum al nostru un om ne'nvĕțat, un călugăr bigot, un dascal improvisat și nicĭ măcar un rutinat ordinar; ci afirm că era dintre cărturariĭ timpuluĭ, om de valóre, și maĭ pre sus de tóte plin de inimă românéscă și de dor nestins în peptul seŭ de a'șĭ vedea și el neamul luĭ odrăslit și inflorit în tóte. Dorea cu nesațiŭ să trécă ĭarna grea de seculĭ de deasupra Țĕreĭ sale, să'ĭ lucĭască și sfînta raza a Primă-vereĭ, să știe odată și Românul că e singur stĕpân pe masă, casă și țara sa! In acest scop de a desmorți simțul de naționalitate între

---

[1]). Κωδιξ οἰκιακὸς μου—Condica mea de casă, manuscriptul citat. Veḑĭ și Biserica Orthodoxă Română. Anul XII și XIII, unde am publicat maĭ multe acte privitóre la istorie, decopiindu-le din acéstă condică.

[2]) Dovadă că se studia perfect limba francesă în Academia Greacă, transcriŭ aicea o bucată din o petiție pe care o daŭ eleviĭ Academieĭ Sf. Sava către Domn și în care ni se spune acésta:

....'Αλλ' ἐπὶ πᾶσι, οἷς τῇ πόλει ταύτῃ παρέσχετο δικαίοις ἐπεκύρωσε μεν ἡ 'Υψηλὴ 'Υμῶν διάνοια, ἵν ἐν Ͽάδε αὐτῆς 'Ακαδεμίᾳ καὶ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα, ὡς πάνυ λόγου οὖσα ἄξια τῷ γέν ι Ρωμαίων, σπουδάζηται. Καὶ ἀνενδεὲς τῆς εἰς ἀλλοδοπεὶ ἕνεκεν ταύτης ἀποδημίας τὸ ὑπήκοον ᾖ. Κακίᾳ δὲ τοῦ τότε διδάσκοντος ἑτεροδόξου ὑστερήθημεν ταύτης. Νῦν δὲ δσόντε πρόκειται ἀνὴρ ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους καλὸς κἀγαθὸς, ὀρθόδοξος τὴν πίστιν, ὀρθὸς τὸν τρόπον, τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἱκανῶς πεῖραν ἔχων, ὥστε καὶ ἄλλοις μεταδοῦναι τῆς γλώττης, ἐπιεικὸς, δυνατὸς, Ͽερμῶς προσπίπτοντες καὶ δουλικῶς ἐκλιπαροῦντες, δεομεθα τοῦ 'Υμετέρου Φιλομούσου "Υψους, ὅπως διὰ τῆς 'Υψηλῆς καὶ πανεκλάμπρου αὐτῆς ἐπιταγῆς ἀποκατασταθῇ αὐτὸ πάλιν τουτουὶ τὸ εἶδος τῆς παιδίας τῇ ὑμετερᾷ Ακαδημίᾳ εἰς δόξαν μὲν τοῦ 'Υψηλοτάτου αὐτῆς ὀνόματος, εἰς ἔπαινον δὲ καὶ καύχημα τοῦ ὑμετέρου γένους. Καὶ ὅτι ἂν ἡ τὸ ἔλεος τῆς κραταιωτάτης τῆς 'Υμετέρας Ͽεοσεβεστάτης ὑψηλότητος.

'Ελάχισται δοῦλοι καὶ ἱκέται Ͽερμότατοι.

Οἱ ἐκ τῆς κατὰ τὸν ἅγιον Σάββαν 'Ακαδημίας μαθηταί.

Românĭ strivit de streinĭ, de a escita în cei de un sînge cu el ambiția de Românism și ïubire de Țară, a lucrat din tótă inima și sufletul sĕŭ. Naum, prin scrierĭ și în scólă în tótă viața sa timp aprópe de 50 de anĭ! Era greŭ sub guvern strein, sub o administrație cumpărată și sub un cler simoniac și de alt neam, a'șĭ rădica glasul sĕŭ cine-va dintre Românĭ spre a le spune cine sunt și ce drepturĭ aŭ! Era a se expune urgieĭ celor de la putere. Naum, ca și alțĭ câțĭ-va, a spus'o și prin scris și prin graĭŭ tótă viața sa. Acum înțelegem pentru ce Dascalul Naum a fost tot lăsat la o parte de Ierarhia vitregă. Dar să intrăm în cestiune. Unde a învĕțat Naum carte? Și la acéstă întrebare tot el ne rĕspunde într'un mod positiv și clar. In manuscripul sĕŭ Κῶδιξ οἰκιακός μου cetesc și acésta în limba Română: „Cu prea plecată jalubă arăt Inălțimeĭ tale, că încă în ḑilele Prea sfinṭitului Grigorie Mitropolitul, tatăl meŭ Protopop fiind, locuitor în sud Muscel, la satul Corbiĭ, care este pe rîul Dómneĭ. de unde în vrîstă de șase (6) anĭ m'aŭ adus aicĭ în Bucureștĭ, și vrênd să mĕ dea la un Duhovnic în sfînta Mitropolie. de când sunt 52 de anĭ, după ce m'a scos înaintea Prea sfințituluĭ Mitropolit și mĭ-a vĕḑut frageda vrîsta mea, și cum că nu numaĭ nu pocĭŭ fi de vre un ajutor Duhovniculuĭ, ci maĭ vîrtos eŭ am trebuință de ajutor. aŭ sfătuit pe tatăl meŭ ca: saŭ să mĕ întórcă la mamă-mea ca să maĭ cresc, saŭ să găséscă aicea un bun familist, ca să mĕ încredințeze în mâna luĭ și să învĕț la scólă. Așa aŭ și urmat tatăl meŭ. Și lăsându-mĕ în Bucureștĭ cu cheltuĭala sa, am învĕțat carte grecește și românește, până când am ajuns în vrîstă de 12 anĭ, și atuncĭ m'aŭ luat în casă Prea sfinția sa Părintele Filaret Mitropolitul, încă Mireon. fiind șeḑĕtor în Sfânta Mitropolie". După cum dar ni spune Naum, el terminase învĕțămêntul începĕtor la vrîstă de 12 anĭ, în Bucureștĭ la scóla de la st. Gheorghe Vechiŭ, ș'apoĭ a fost luat de eruditul Filaret, copil în casa sa. După ce a trecut la Episcopia Rîmniculuĭ Filaret, atuncĭ face și pe Naum călugăr la etatea de 15 anĭ, în care timp de sigur că Naum învĕțasă și carte grecéscă și românéscă de la patronul sĕŭ Filaret. De la 1779, data călugărieĭ sale și până la 1788 s'a ocupat dar cu cartea la Episcopie și la Monastirea Horezu, unde era un călugăr grec învĕțat. Tot în acest timp Naum a fost deprins în gustul de a culege docomente naționale, și a le pricepe valórea lor, pentru că, după obiceĭul ce exista în vechime prin monastirile Româneștĭ, părințiĭ Spiritualĭ dădeaŭ, ca pentru ascultare fiilor lor, spre a'ĭ priva de ispite, să decopieze diferite cărțĭ de conținut monachal. Acestuĭ bun obiceĭu datorim noĭ tóte manuscriptele româneștĭ, greceștĭ și slavone, cum și multor condicĭ de docomente carĭ se găsesc prin monastirile din țară. Aceste's și cele maĭ vechĭ monumente limbistice cunoscute până astă-ḑĭ. Luĭ Naum i s'a impus de a scrie o condică, de sigur docomentelele Monastireĭ Hurezu. La 1788 însă din cauza rezbeluluĭ întricoșat și ruinător, între Turcĭ, Rușĭ și Nemțĭ, fuge Naum peste Carpațĭ, unde ș'a câștigat întreținerea prin dăscălie, timp de 7 anĭ și unde a învĕțat de sigur și limba Germană. Știa dar pe la 1788 ceva carte Naum, căcĭ alt-fel cum ar fi putut fi profesor și încă de limba Grécă în Austria.

Revenind în țară la 1795, și vĕḑênd timpurile liniștite și că scóla din st. Sava, *Academia Domnéscă*, are pe ceĭ maĭ renumițĭ erudițĭ aĭ timpuluĭ, zbóra ca albina Primă-vara pentru a se nutri el maĭ întâiŭ din mĭerea primelor florĭ, alérgă după carte, cum alérgă cel însetat după apă să bea, se duce să'șĭ nutrĭască sufletul sĕŭ flămând de știința timpuluĭ. Era Domn atuncĭ Alexandru Constantin Moruzi Voevod, sub care Academia a fost prevĕḑută cu ceĭ maĭ eminențĭ profesorĭ grecĭ aĭ timpuluĭ. Aceștĭ profesorĭ aĭ Academieĭ, aŭ preparat în timp de un secul aprópe, prin desvoltarea simțuluĭ național, generațiunea greacă, menită de a se lupta pentru Independența Patrieĭ lor—*Grecia*. Tótă instrucția superióră, încă din timpul luĭ Brancovanu, ba și maĭ înainte, maĭ ales în Valahia, se făcea cum știm numaĭ în limba elină, în care barbațiĭ ceĭ maĭ docțĭ aĭ Grecilor debitaŭ care maĭ de care în desvoltarea și aprinderea sentimentelor naționale între eleviĭ Academieĭ, cariĭ eraŭ în majoritate grecĭ orĭ grecisațĭ. Ș'apoĭ să nu ne mirăm pentru ce năvăleaŭ învațațiĭ grecĭ în țările Românilor, respunsul este scurt și positiv: Pentru că aci la noĭ găsaŭ și adăpost, și siguranță și libertate de ajunsă pentru a'șĭ exprima pe față și larg cugetările lor; cea ce le lipsaŭ în Imperĭul Otoman, pentru că țările nóstre ișĭ conservasă prin Tratatele de Capitulație un numĕr de prerogative de independență față cu popórele din Turcia; pe când acelea era pașalâcurĭ, subjugate cu sabia; ĭar pentru conservarea acestor prerogative s'aŭ luptat mulțĭ și dintre Domnitoriĭ Fanarioțĭ. Căcĭ aĭurea

n'ar fi putut nicĭ domni, nicĭ a se îmbogăți și nicĭ unde a se refugia la nevoĭ. Pe lângă acestea profesoriĭ eraŭ și fórte bine plătițĭ. Așa un martur ocular, *Cesarie Daponte*, în scrierea sa: *Catalogul ómenilor însemnațĭ din secolul trecut*, ḑice despre Alexandru Ipsilant: „Este însemnat pentru bunătatea și milostenia sa și între alte bunurĭ ce aŭ făcut în Valahia, a orînduit și profesorĭ la scolĭ cu salare marĭ, și stipendiĭ anuale scolarilor seracĭ ca la două-ḑecĭ de pungĭ" [1]) Aceste beneficiĭ și alte darurĭ, plus siguranța, îĭ atrăgeaŭ pe tóte capacitățile grece în țĕrile Românilor. Chĭar Domniĭ Fanarioțĭ aveaŭ interes și politic și național de a avea aicea capacitățile literare greceștĭ. *Aicea se ferbea pétra cea scumpa, idea renașterei Grecilor, îndată după căderea Constantinopoluluĭ.* Intre ceĭ maĭ excelențĭ în epoca nóstră cunóștem pe Lambru Fotiade, Constantin Ioan filosof, Vardalah, Ghenadie Duca ect.

Iată însușĭ cuvintele luĭ Naum pe care le adresază Domnitoruluĭ Moruzi în engomiul ce'ĭ face și în care descrie starea de înflorire a Academieĭ din Bucureștĭ [2]). Reproduc textul și în limba elenă spre a se convinge orĭ cine cât de ghibacĭu era în condeĭŭ Naum și cât de stĕpân era pe limba greacă, pe care o scrie ca pe a sa proprie: 'Ρεοῦσιν οὖν πάντοθεν οἱ τῶν χαρισμάτων ποταμοὶ τῆς σοφίας. Πόθεν δῆλον; Κατὰ τὸν φιλόσοφον ζῆλον τοῦ Θεοφρουρήτου Ὕψους ὑμῶν, ᾠκονόμησεν ὁ Θεὸς ἄνδρας ἀξίους καὶ ἐπιστημονικούς, τοὺς σοφολογιωτάτους φημὶ Λάμπρον Φωτιάδην καὶ Κωνσταντῖνον Ἰωάννου, καύχημα ἀμφοτέρους Ἰωαννίνων, οὓς ἅπασα ἡ Βλαχία ἐπιγιγνώσκει κορυφαίους καθηγητὰς τῆς ἐν ταῦθα πανδήμου τοῦ Βουκουρεστίου σχολῆς, ταῖς τῶν μουσῶν χάρισι καταγλαΐζοντας αὐτὴν καὶ τὸ φῶς τῆς ἀγαθῆς παιδείας ὡς ἄλλον Ἥλιον πᾶσι προθύμως παρατείνοντας, ὧν κἀγὼ πρωτόπειρος μαθητῆς, εἰ καὶ οὐκ ἄξιος κληθῆναι, ἀλλ' ἢ καταχρηστικῶς, ὡς ἀκροατὴς ἐν βραχεῖ καιρῷ. Πολλὴν δὲ χάριν ἔχω τῷ Θεῷ εἰς τοσοῦτον ὀνομάζεσθαι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὁ τοῖς ὀλίγοις εὐχαριστούμενος ἔστιν εὐτυχὴς καὶ ἥσυχος". „Curg de pretutindinea rîurile de harurĭ ale ințelepciuneĭ, de unde se vede acésta? Prin zelul înțelept a păziteĭ de D-ḑeŭ Inălțimeĭ Vóstre a economisit D-ḑeŭ bărbațĭ vrednicĭ, ómenĭ de știință, pe prea învĕțațiĭ ḑic Lambru Fotiade și Constantin Ioan, ambiĭ fala Ioanineĭ, pe cariĭ tótă Valahia îĭ recunóște ca profesorĭ corifeĭ aĭ școleĭ Universitare de aicea din Bucureștĭ, înfrumusețând'o cu grațiile Muselor și rĕspândind lumina ce plăcută a instrucțiuneĭ, ca un alt sóre, tuturor cu bună-voință, cărora am fost și eŭ student începător, de și nu sunt demn a mĕ numi, de nu abusiv, ca ascultător, în scurt timp. Mulțumesc luĭ D-ḑeŭ că mĕ numesc și ast-fel, știind că cel ce mulțămește cu puțin va fi fericit și mulțămit".

Din acéstă pericopă se constată că Protosinghelul Naum a urmat și cursul Academieĭ din Bucureștĭ, de unde s'a nutrit cu laptele delicios și plăcut al naționalismuluĭ și pe care l a supt de la aceĭ patrioțĭ, bărbațĭ erudițĭ și valoroșĭ, cariĭ de și propagaŭ patriotismul și naționalismul în grecește și pentru grecĭ, totușĭ se foloseaŭ cu abondență de la eĭ și studențiĭ Românĭ, cariĭ în urmă prin reflexiunele lor propriĭ resfrângeaŭ ideile profesorilor grecĭ, despre patriotism și naționalitate, la poporul lor Român, ce *zacea împilat sub jugul fanariotic, sub povóra influințeĭ uneĭ limbĭ de alt neam și exploatațĭ de streinĭ!*

Unul dintre studențiĭ Românĭ a acelor timpurĭ, ce a profitat de învĕțămintele profesorilor Academieĭ în felul acesta, a fost și Naum. A știut să se folosască de ideile ce le asculta la acele celebrităţĭ, a trage profit din lecțiile ce audia și a le aplica la poporul Român. Pentru a mĕ justifica că interpret drept cugetările și gândirile luĭ Naum în acéstă cestiune, daŭ următórea însemnare a Protosingheluluĭ, pusă de el pe unul din Manuscriptele sale No. VIII întitulat: Προπαίδια γραμματικῆς. Acéstă însemnare, orĭ notă, Naum se preface că a transcris'o dintr'o altă carte, în realitate însă ea este scrisă și concepută de însușĭ Naum și numaĭ de téma timpuluĭ o dă anonim. Nota este scrisă înainte de 1812: Iată-o: *Obșteasca Tânguire.* „Cum că țara Românéscă pururea înota în necontenite nevoĭ, precum ne adeveréză și istoria eĭ; dar până ce aŭ început să vină Domnĭ Fanarioțĭ eram maĭ mult bine în Simbatriotismos. Iară

[1]) Ἐπίσημος διὰ τὴν καλωσύνην καὶ ἐλεημοσύνην καὶ ἄλλα καλὰ οποῦ εἰς τὴν Βλαχίαν ἔκαμε καὶ διδασκάλους, ἐδιώρισεν εἰς τὰ σχολεῖα μὲ μεγάλους μισθούς, καὶ τροφὰς πτωχῶν μαθητῶν ἐτησίους ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πουγγεῖα. Veḑĭ Daponte Manuscript p. 93.

[2]) **Manuscriptul No. 16. Despre Originea Românilor și în care sunt și alte note privitóre la Românĭ și însemnărĭ gramaticale, în limba grécă și română.**

după ce aŭ început Domniile din fanarioţĭ, cu tóte mijlócele lor cele politiceştĭ, prin faptele lor cele diavoleştĭ, încetul cu incetul ne-aŭ supt cu totul vrerilor lor. Ni-aŭ împopulat necazuluĭ, ni-aŭ slăbit braţul armelor, ni-aŭ răcit dragostea Patrieĭ. Şi cu un cuvênt cu totul neaŭ adus maĭ rĕŭ de cât pĕ noródele cele din Africa şi America. Prea vechiĭ strĕmoşiĭ noştri prin biruinţe nouĕ ne-aŭ câştigat slobozenia, ĭar noĭ şi părinţiĭ noştrĭ am adus ţara la cea maĭ ră stare şi tirănie! Şi acéstă tiranie de se va suferi maĭ mult, vaĭ de ticăloşia ţĕreĭ! Că numaĭ acum în curgerea vremeĭ de şase anĭ tiranul Caragea nu s'aŭ arătat maĭ puţin întru neamul omenesc..... de cât acel tiran al Sichelieĭ. Tirania acestuĭa aŭ dărăpănat poporul cel prost. Mândria luĭ şi pompa familieĭ luĭ, prin afront fórte scăḑuse cuviinţa boerilor celor marĭ, şi alte multe mijlóce aŭ întins prin sfetnicĭ. Dumnealuĭ Postelnicul Vlahuţi, ginerile Măriei sale şi cu D-luĭ Logofătul Belu, căruĭa îĭ suntem datorĭ toţĭ patrioţiĭ săĭ multămim, scărşnind din dinţĭ când ne vom întâlni pĕ pod, fiind-că prin sfaturile D-lor sale, Măria sa a pipăit durerile noroduluĭ şi s'aŭ siguripsit viaţa din primejdie, lăsând schiptru şi fugind ḑiŭa la mieḑul mare, după ce abea cu sufletul ne-aŭ lăsat, încă şi cel maĭ mic lucru aŭ luat. Ah! Dachie, Dachie! fiiĭ tĕĭ plâng şi suspină, ca un pom ce îngrădire n'are, cine trece pre cale rumpe şi tĕ lasă jale! Fraţĭ Boerĭ Simbatrioţĭ! Iubiţi-vĕ de acum înainte, fiţĭ împreună însoţiţĭ să punem în lucrare folosurile Patrieĭ ce lipseşte! să fugă pisma unuĭ asupra altuĭa. Ci de acum înainte să ne ĭubim precum maĭ înainte am fost"[1]). Vedeţĭ dar cât de patetic descrie el starea de umilinţă a ţăreĭ care a produs o numaĭ mâna răpitóre a streinuluĭ şi machiavelismul politic al fanarioţilor! Dar să revenim ĭar şi la instrucţia luĭ Naum.

Ceea ce este de interes istoric pentru noĭ în desvoltarea şi cultivarea nóstră a Românilor, este faptul surprinḑetor, că de câte orĭ se sĕvêrşeşte o lucrare bine făcĕtóre în una din Ţĕrile vecine Române, o găsim că are eho, ba adese o întimpinăm în întregimea eĭ şi în ceĭa-l-altă provincie Română. Aşa se întêmplă şi cu cestiunea scólelor. Am constatat că în Muntenia eraŭ scolĭ districtuale şi secundare, apoĭ Academie; tot aşa şi în Moldova. Am vĕḑut că întreţinerea scólelor era prin contribuţiunĭ pusă asupra Monastirilor şi a preoţilor, tot aşa esact şi în Moldova.

Ştim dar acum pozitiv că Naum a învĕţat carte numaĭ în Ţară, apoĭ că era un bun cărturar, cum dovedesc manuscriptele sale cunoscute până astă-ḑĭ, în numĕr de 23.

Spun cu ĭală şi mândrie că în pieptul luĭ Naum cât a profesat, peste o jumĕtate de secol, de la 1788—1839, s'a nutrit, desvoltat şi cultivat ĭubirea de Ţară, sentimentul de românism şi căĭ profesa şi prin inscris şi maĭ ales prin lecţiile luĭ în scólă,faţă de uceniciĭ luĭ ĭubiţĭ. Olimpul Grec — cu Zeiĭ şi Musele luĭ — seculĭ întregĭ s'aŭ găsit adăpost în Academiile Române din Bucureştĭ şi Iaşĭ. Pana scriitorilor prosaicĭ ca şi a poeţilor se cultiva cu mult succes în aceste scolĭ. Resturile până la 2,000 manuscripte Greceştĭ ce'mĭ sunt cunoscute până acum şi care's urme viĭ a activităţeĭ literare a acestor scolĭ, afară de câte se vor fi pierdut, ni probézĕ cu îndestulare c'am dat cu largeţă tótă ospitalitatea representanţilor muselor elenice seculĭ întregĭ.

Cu tóte acestea ora sunase de redeşteptare naţională şi în Orient, şi orĭ ce resistenţă să maĭ face de a se maĭ ţine un întreg popor în sclavie de la 1821 încóce, de către óspeţiĭ noştriĭ politicĭ şi literaţĭ, eĭ trebuia fatalminte să plece! Deprins Naum al nostru în cartea greciască, crescut în moravurile şi sub influenţa fanarioţilor în tinereţea sa, apare la început ca aprig apărător al lor, deşi combate în unele din scrierile sale abuzurile Domnilor s'a boerilor cum şi destrăbălarea nedescrisă de rea a administraţieĭ Ţăreĭ.

Cu tóte acestea o reacţie cu necesitate trebuea să se întêmple şi în sufletul luĭ Naum, ca Român. Avea ochiu pătrunḑetor ca toţĭ cărturariĭ, vedea cum în ţara luĭ el este deconsiderat, deşi avea şi el meritele sale; cum în tóte funcţiile bisericeştĭ, în egumenate grase pe atuncĭ, pe la Mitóşe nu se numeaŭ de cât agreaţĭ şi favoriţĭ streinĭ: Bulgarĭ, Sîrbĭ şi Grecĭ; Românĭ însă nu. Ce se maĭ ḑic despre Episcopate şi Mitropoliate! Nicĭ nu se gândea la asemenea grade ĭerarhice Naum, numaĭ pentru că era Român. Putea el îndura atâta umilinţă din partea streinilor? Putea înăduşi în peptul sĕŭ convingerea că şi casa şi masa şi ţara aparţine de drept numaĭ

[1]) Consultă manuscriptul citat şi în care sunt multe note de felul acesta.

Romănilor, și că numaĭ prin uneltirĭ viclene, prin spionagiŭ, calomniĭ și trădărĭ Romăniĭ aŭ ajunșĭ ca desmoșteniţĭ de moștenirea lor strămoșască de către streinĭ? nu maĭ aveaŭ siguranţă nicĭ de casă, nicĭ de masă nicĭ de averea lor!

Dacă scólele greceștĭ aŭ contribuit, ca orĭ-ce învěţătură, la desvoltarea minţiĭ și cultivarea sentimentuluĭ naţional în Naum, Domnia însă fanariotă cu abuzurile și povórele eĭ, administraţia bisericéscă și civilă streină ţăreĭ, plină de tótă nedreptatea, arbitrarul și desfrânarea, aŭ prefăcut cu totul pe Naum în cugetările sale; l aŭ făcut un vrajmaș neîmpăcat al streinismuluĭ, maĭ ales din causa jafurilor de la 1821. De la acest timp Naum detună și fulgeră, cât póte condeĭul seŭ contra streinismuluĭ, și a nedreptăţilor compatrioţilor seĭ. De la acest timp până la mórtea sa 1839, cum vom vedea, s'aŭ dedat a demonstra originea neamuluĭ Romănesc, se pune în contact cu Petru Maior și cu Molnar [1]), alérgă la boeriĭ bătrânĭ și strînge hrisóve și docomente, scrie apărând naţionalitatea Românilor [2]), ajunge la convingerea că suntem Daco-Românĭ, respunde atacurilor streinilor ce loveaŭ Originea Românilor și probează că ţările Romănilor numaĭ ale lor sunt, și a lor trebue să fie. In fine scrie Cronicul sĕŭ pe basa documentelor ce adunase în ţară, care începe de la 1764 și continua până la 1810. Naum, după cum constat din condicile de colecţiĭ de Documente ce ni-aŭ remăs, și care prin o norocită întâmplare aŭ cădut în mâna vredniculuĭ barbat român, D-luĭ Dimitrie A. Sturdza, și pe care acesta le aŭ oferit Academieĭ Române și astă-dĭ se pot consulta de orĭ e om de știinţă, Naum dic, avea intenţiunea de a'șĭ continua Cronicul sĕŭ până unde se termină colecţia Documentelor 1821. Dar se vede că împrejurărĭ neprevĕdute de el, și neștiute de noĭ, l-aŭ impedicat de la acéstă lucrare. După cât am putut pătrunde în activitatea literară a luĭ Naum, mĕ pronunţ că Cronicul este scris înainte de 1815, și cu scop l'a scris în grecește, pentru a putea fi cunoscut tuturor. La începutul seculuĭ limba comună a ómenilor noștri de Stat civilĭ și bisericeștĭ era cea greacă. Din titlul de dedicaţie adresat Domnitoruluĭ Ioan Alexandru Constantin Moruzi Voevod să póte conchide cu tótă probabilitatea că și scrierea sa: *„Despre Originea Românilor“* a început'o în timpul Domnieĭ acestuĭa și că a terminat'o în timpul Domnitoruluĭ Ioan Mihail Constantin Suţu Voevod, pentru că luĭ îĭ adresază ultima Epifonemă. Așa dar acésta lucrare este anterióră Cronicululuĭ sĕŭ. De bună samă a trebuit Naum maĭ întâiŭ să spună cine sunt locuitorĭ acestor ţărĭ, de ce origină și apoĭ să scrie Cronicul despre eĭ. Pe timpul acesta în capetele ómenilor cărturarĭ și politicĭ se fierbea piatră scumpă, în urma Revoluţiĭ francese și care a avut mare influenţă asupra Romănilor, aceĭa de a'șĭ afirma naţionalitatea, lucru ce deja era început maĭ de demult de către Romănĭ din Transilvania prin Clain, Petru Maior, Șincaĭ, etc. Așa dar între Cronicul sĕŭ și tratatul despre Origina Românilor există o legătură.

De sigur că Naum imitând pe Șincaĭ n'a voit a scrie o simplă expunere de evenimente și date privitóre la Istoria Românilor, care ar fi putut fi lovite ca neautentice, ca disele sale; de aceea el adună cu punere și neobosire maĭ întâiŭ documente, pe unele le transcrie, pe altele le posede în original, și numaĭ după ce 'șĭ adună materialul trebuitor începe a clădi pe temeliĭ sigure edificiul seŭ. Orĭ ce dice Naum în Cronicul sĕŭ justifică pe deplin, după tótă critica istorică obiectivă, aducĕnd documente. La tot pasul în Cronicul sĕŭ se întimpină interpuse chiar documente, în întregul lor Hrisóvele, documentele, hârtiile oficiale, relaţiile diplomatice, tóte sunt grupate în treĭ marĭ și voluminóse condicĭ și care pórtă No. 322, 323 și 258, existente în Biblioteca Academieĭ Române. Așa dar Cronicul luĭ Naum Rîmniceanu este lucrat după tótă rigórea știinţeĭ, fără frase pompóse și de prisos, ci un izvod concis, probat și cu totul obiectiv. Reflexiunĭ nu face, de sigur din causa împrejurărilor în care trăia.

Tot cam acest metod ţine și în lucrarea sa literară: *„Despre Origina Românilor“*. Pe icĭ colea se bazază pe autoriĭ Bisantinĭ și Latinĭ, ce aŭ tratat despre Românĭ, dar îĭ citează numaĭ. Când vine însă la desmormântarea simţuluĭ Român, escitarea și aprinderea simţuluĭ naţional, Naum uită că'ĭ călugăr, lasă la oparte ideile de umanitarism, se aprinde, se electrisază

---

[1]) Vedĭ manuscript No. VIII, și XIV, și Biserica Ortodoxă. anul al XII și XIII.
[2]) Vedĭ tratatul sĕŭ „Despre Origina Românilor“ scris în grecește, desigur pentru a fi citit și de grecĭ și de Românĭ pag 235.

prin cuvinte alese și prin citate din faptele glorióse din trecutul neamuluĭ nostru pe orĭ ce Român, susține că maĭ este încă, după atâtea cumplite și îndelungate durerĭ și suferințĭ, o picătură de singe original în corpul luĭ. Indeamnă pe Românĭ a'șĭ aminti faptele mărețe ale străbunilor lor, face atențĭ pe boeriĭ țăriĭ la cea ce aŭ ajuns sub streinism și la ceea ce aŭ fost în trecut, face analisa raneĭ de care sufăr Româniĭ—desbinarea, ura, împărăcherile între ceĭ de un neam sămănate de streinĭ, și'ĭ conjură la unire, la frație și la ĭubirea de Patrie! In acest tratat Naum este sublim și ca limbă și ca idee și ca expunere. Limba greacă pe care o întrebuințază în acéstă scriere este o limbă corectă, curată, împozantă și apropiată de limba clasică. Naum nu se astâmpără, nu se teme, nu fuge când încep preparările pentru Zaveră. Trebue să știm că el era călugăr nu numaĭ cu numele ci și cu realitatea, de fapt el a trăit în mijlocul societățeĭ. că toțĭ călugăriĭ greceștĭ, ce făceaŭ pe dascăliĭ, s'a făcut însă jertfă neamuluĭ sĕŭ pentru a'ĭ învĕța carte. De aceea îl întalnim în spre ajunul Zavereĭ lucrând neadormit pentru romanism. Scrie poesiĭ fórte aspre contra abuzurilor și desfrânarilor eteriștilor, ce se formaŭ în miliție sub dealul Mitropolieĭ, descrie evenemintele ce aŭ precedat Eteria și apoĭ face un tablou înfierător a acesteĭ scene tragice, ce s'a întâmplat și care a causat atâtea nenorocirĭ ne maĭ pomenite în aceste țărĭ [1]). Tótă elita societățeĭ Româneștĭ eraŭ întroduşĭ în secretele Eterieĭ, de acea boerĭ țăreĭ la 1819, April, când Mitropolitul grec al Ungro-vlahieĭ Nectarie se retrage [2]), cer în unanimitate de la Domnitorul Șuțu de ale întări de Mitropolit țăreĭ pe Dionisie Lupu, ce era Arhiereŭ cu titlul de Sevastias. Domnitorul atuncĭ vrênd nevrênd, față de tot Divanul, confirmă de Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ pe Dionisie Lupu, dar are îngrijire de aĭ lua o declarație: că va fi credincĭos al sĕŭ. Daŭ publicitățeĭ aceste acte importante pentru a fi cunoscute de tótă lumea Românească.

Inscrisul ce a dat Domnitoruluĭ Mitropolitul Român, Dionisie Lupu.

Prin presentul înscris tăgăduitor subsemnatul declar: devenind Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ promit a păzi ezact următórele:

I. Unire și concordiă cu Prea Inaltul Domnu, în orĭ ce afacere de utilitate publică.

II. Desĕvêrșită abținere de orĭ ce partid și de întrigĭ; pe care de câte orĭ le voĭ afla că se pun în lucrare și se fac de alțĭ, să fiŭ dator a le face cunoscute Prea Inălțatuluĭ Domn, spre preîntâmpinarea și încetarea rĕuluĭ.

III. Abținere de orĭ-ce complot și conspirațiune în contra persóneĭ Prea Inălțatuluĭ Domn, și în special în contra Consulatuluĭ rusesc; și de câte orĭ voĭ afla aseminea conspirațiune, nu numaĭ să uresc pe aceia carĭ ĭaŭ parte la una ca acésta, dar și săĭ împedic în tóte chipurile și săĭ fac cunoscuțĭ ambelor părțĭ, spre încetarea zadarnicelor turburărĭ și confusiunĭ.

IV. Grija neadormită pentru buna stare a Bisericeĭ din România, pentru buna-cuviință și instrucțiune a cleruluĭ eĭ și pentru o administrațiune lăudată și frumósă a Mitropolieĭ.

V. Cea maĭ mare băgare de sémă, de a nu chirotoni la preoție ómenĭ nevrednicĭ.

VI. Ingrijirea celor ce contribuesc la învĕțătura și pregătirea candidaților de preoție, precum scólele și altele.

VII. Prevederea părintéscă pentru catihizarea fie-căruĭ creștin prin Duhovnicĭ vîrtuoșĭ, și pentru instruirea ortodoxă și folositóre a întreguluĭ popor prin predicatorĭ.

Aceste șapte capitule. și orĭ ce alt lucru datoresce cătră Dumnedeŭ și către ómenĭ un Ierarh, care este cu minte și după Evangelie. mĕ tăgăduesc a le păḑi cu exactitate până la ultima suflare, devenind Mitropolit al Ungro-Vlachieĭ. Și spre dovadă și garanția făgăduințeĭ mele, mĕ subscriŭ cu propria mea mână.

(Originalul in grecește).

† Sevastis Dionisie făgăduesc.

1819, Aprilie în 22.

---

[1]). Veḑĭ: Biserica Orthodoxă, anul al XII și XIII în care sunt publicate corespondențele între un Moldovan și un Muntean, idem evenimentele de la 1821. La fine voĭ da publicitățeĭ și poesiile luĭ asupra Eterieĭ.

[2]). Acesta, după afirmarea luĭ Naum, a ars vechile documente ale Mitropolieĭ din Ungro-vlahia prin care se recunoscea acesteĭ țărĭ dreptul de a avea Mitropolițĭ din neamul Românesc, cu scopul de a nu se maĭ putea imputa cu doveḑĭ răpirea acestuĭ drept de la pământenĭ.

L

Rezoluția Domnéscă pusă pe anaforaoa Divanuluĭ, prin care se alege Dionisie Lupu Mitropolit.

Io Alexandru Nicolae Șuțu i gospodar Zemli Vlascoe.

De vreme ce D-lor Cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boĭarĭ veliţĭ aĭ Domnieĭ Mele, dupe paretisul a Prea Sfinţieĭ Sale Părinteluĭ Proim Mitropolit, Kir Nectarie, aŭ găsit cu cale de a priimi Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ Prea Sfinţia Sa Părintele Sevastis, Kir Dionisie, ca unul ce este dintru Arhiereĭ pământenĭ, primind dar şi Domnia Mea chibzuirea şi alegerea Dumné-lor, şi întărim acéstă obştéscă anafora, aşezênd Mitropolit la Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ pe Prea Sfinţia Sa maĭ sus numitul Arhiereŭ Kir Dionisie. (După original)

1819, Maĭ 1.

(L. S.) *Vel Logofet.*

Anaforaua Divanuluĭ.

Prea Inălțate Dómne!

Dupe luminata poruncă, ce prin pitac ni s'a dat, adunându-ne la un loc, am vědut cea dupe cuviinţă dată paretisis a Prea Sfinţieĭ Sale Părinteluĭ Proin Mitropolit al Ungro-Vlachieĭ, Kir Nectarie, şi dupe a Măriei Tale cu blândeţe înduplecare, am priimit cu osârdie cererea Prea Sfinţieĭ Sale silindu-ne a'l ajutora spre mângâiarea Prea Sfinţieĭ Sale şi mărturisind că din tinereţe a slujit bisericeĭ acesteĭ Patriĭ, suntem datorĭ de al uşura în aceste din urmă ḑile ale vieţeĭ Prea Sfinţieĭ Sale; de aceea chibzuindu-ne în urmă, dupe a Măriei Tale luminată poruncă şi pentru mulţĭ dintr'aĭ cinuluĭ bisericesc, socotindu-ne şi cercetând am găsit maĭ vrednic spre a primi Sfânta Mitropolie şi dupe bisericescul şi dupe politicescul cuvênt pe Prea Sfinţia Sa Părintele Sevastis, Kir Dionisie, ce este pământean; Ci dar într'o glăsuire şi cu mulţămită arătând cu toţiĭ Măriei Tale obştésca alegere printr'acésta plecată a nóstră anafora, ne rugăm cu plecăcĭune de a se aşeza Prea Sfinţia Sa de Inălţimea Ta în Scaunul Sfinteĭ Mitropoliĭ şi a ne bucura inimele nóstre prin a Măriei Tale Prea blândă priimire, ca împreună cu prea Sfinţia Sa să fim rugătorĭ pentru scumpă viaţa şi cea de a pururea fericire a Măriei Tale fie de la Dumneḑeŭ mulţĭ şi fericiţĭ.

(După original)

1819, Maĭ 1.

Semnațĭ membriĭ Divanuluĭ.

Promisiunile date în fața Țěreĭ de Dionisie, ca Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ.

Eŭ sub-semnatul Mitropolit al Ungro-vlachieĭ promit în numele Prea sfinteĭ Treimĭ că, de óre ce providenţa divină a bine-voit a-mĭ încredinţa mie smerituluĭ cârma păstoriască a compatrioţilor meĭ Românĭ, voiŭ păzi după cuviinţă tóte aceste datoriĭ, câte se cer de la păstorul, care nu desminte numele sĕŭ. Şi anume cât despre cele Bisericeştĭ, voiŭ depune tótă ostenéla pentru îmbunătăţirea orînduelelor Dumneḑeeştĭ ale Bisericilor, înfiinţând scólă de teologie, de enciclopedie şi de musica, în limba ţăreĭ, ca să depărtez, întru cât se póte, întunerecul ignoranţeĭ de la cler, care din nepăsare a ajuns acum până la dispreţ. Voiŭ conduce poporul cu mijlócele posibile la îndreptarea moravurilor şi la calea mântuireĭ după dumneḑeeştile poruncĭ. Mě voiŭ ocupa cu activitate şi atenţiune să cercetez cu imparţialitate neînţelegerile turmeĭ mele cuvêntătóre, şi tóte cele-lalte, care mě privesc, le voiŭ urma fără pată. Iară cât despre cele politiceştĭ, întru cât Mitropolitul ţăreĭ are influenţă, voiŭ da concursul meŭ atât la cele comune, cât şi la cele particulare, cu zel patriotic şi cu căldura de un pastor, făcêndu-mě tot-déuna tóte la toţĭ. Voiŭ păzi fără vicleşug şi curată sinceritatea către consulul general de aci al puterniceĭ Rusiĭ, Escelenţia sa Domnuluĭ Pini, şi la fie care ocasiune voiŭ anunţa Escelenţieĭ sale abusurile vătămătóre ale patrieĭ, cerênd protecţiune şi îndrep-

tare, unindu-mĕ tot-déuna cu ideile, zelul și buna-voința Escelenței sale pentru ajutorul comunității, pe care l'a simțit țara, din momentul ce Escelenția sa a sosit aci. Voiŭ păstra fără nici o imputare și cu statornicie respectul și recunoștința ce se cuvine Impĕrăției sale prea evlaviósă și fórte chreștinești a Rusiei, pentru protecțiunea prin care apără și mântuește poporul cel sĕrac de aci. Către acesta am și aplecare sufletéscă, acestea mi le dictéză și amorul inăscut către Patrie. Și sper, cu ajutorul lui Dumneḑeŭ, în realitate să împlinesc tóte cele de mai sus, fără nici o imputare și cu statornicie.

1820

(Originalul grecește)

† Al Ungro-vlahiei Dionisie.

Resoluția Domnitorului pusă pe anaforaua Mitropolitului și a Episcopilor Ungro-vlahiei, prin care declară abusurile de simonie urmate până atunci de către streini cu hirotoniele preoților, și cer cu stăruință stĕrpirea lor și înființarea de scóle Bisericești — Seminarii.

Io Ioan Alexandru Nicolae Suțu Gospodar zemli Vlascoe.

Cu adevĕrat Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolit de când s'a așeḑat în Arhierescul Scaun a acestei Pravoslavnici țeri, în multe chipuri 'și a arĕtat Dumneḑeiasca rîvnă ce hrănesce către cuvêntătórea a lui Christos turmă, iar mai vîrtos prin acéstă anafora, ce puse înaintea Domniei mele, dete de față câtă caldurósă dorință are de a aduce în starea cea canonisită de Sfinții Apostoli și de Sfintele Sobóre acest mare dar al preoției, spre a se sfinți melul și cuvêntul lui Dumneḑeŭ de mâni vrednice și mai curățite, cu mijlocul ce arată Prea Sfințitul împreună cu Prea Sfințiele-lor Părinții Episcopi, cerșind a se da și Domnésca nóstră hotărîre, ca să rĕmâe canon nestrămutat și celor din urmă Păstori ai staulului acestui(a). Cu multă bucurie am lăudat Domnia mea acéstă Dumneḑeéscă rîvnă a Prea Sfinției Sale, și voind a se face cunoscută la tótă cinstita obștea Boeréscă, punem în vederea D-vóstrĕ cinstiților și boeri veliți ai divanului Domniei mele, *hailea* și *mazili*[1]), acéstă anafora, ca mai cu dinadinsul făcênd și D-vóstră obștéscă chibzuire asupra celor arĕtate saŭ câte s'ar mai găsi a adaoga, să dați Domniei mele întréga pliroforie și prin iscăliturile D-vóstre ca și Domnia mea să le așeḑăm și să le întărim.

1820 Iulie 19

(L. S.) *Vel Logofĕt.*

Anaforaua Mitropolitului și a Episcopilor.

Prea Inălțate Dómne!

Printr'acéstă smerită anafora arăt Inălțimei Tale, că încă de la létul 1819, când din mila lui Dumneḑeŭ și cu buna-voire a Măriei Tale m'am ridicat în scaunul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, cea mai temeinică și de trebuință începere a întrebuințărei păstoreștei mele datorii am socotit a fi (precum și este cu adevĕrat), ca să nu pui mânele pe capul celui întâmplător om și să-l rîdic la marea tréptă a preoției, următor fiind atât așeḑărilor celor întâi primitori de acest mare dar (de) Apostoli și Ucenici ai Mântuitorului Nostru Iisus Hristos, și următórilor lor, sobornicești Sf. Canóne a purtătorilor de Dumneḑeŭ părinți cu acest mare dar al Duhului Sfânt, carele de la Tatăl atot țiitorul este și prin Fiiul se dă la ómeni să fie în dar, după cum însuși graiul Rescumparatorului neamului omenesc „în dar ați luat în dar să dați“, iar nu cumpărat prin bani; căci atunci îndrăsnesc a ḑice și eŭ tot aceleași cuvinte ce a glăsuit și fericitul acela Patriarh al Țarigradului Tarasie către cei de atunci, macar de și să iea preoția cu numele, dar cu lucrul mistue cuvêntul, că se cumperă adecă

[1]) In activitate și neactivitate.

cu banĭ, fiind-că Duhul Sfânt (omenesce grăesc) nu este supus Arhieriei, ci Arhieria Sfântuluĭ Duh, și Arhiereul este chemator Duhuluĭ Sfânt, ĭar nu lucrător, căcĭ lucrătorul și sĕvêrșitorul este însușĭ acelașĭ ca un Dumnedeŭ adevĕrat ce se purcede din Dumnedeŭ adevĕrat și se sfințeşte, ĭar nu sfințeşte Arhiereul. De aceea când acest dar al Sfântuluĭ Duh ce în dar s'a dat de la Arhipăstorul Christos la Sfințiĭ Apostolĭ, și de la dênșiĭ *alilodiadohos* (succesiv) la toțĭ Arhiereiĭ, nu se va da în dar, atuncĭ și cel ce chirotonisește și cel ce se chirotonisește, nu numaĭ ca'șĭ perde darul, ci anatemĭ se dă, și spre perdare îĭ este cumpĕrarea, precum s'a dis de fericitul Verhovnic Petru luĭ Simon Vrăjitorul. Către acestea alegerea unuĭ osebit om ca acesta, carele pentru trebuința și neputința noroduluĭ pravoslavnic 'șĭ ĭea asuprășĭ o povară grea ca acésta a preoțieĭ, nevoe urméză a se face de către ceĭ ce aŭ trebuință și să fie îndeletnicit nu numaĭ întru îmbunătățirile ce se dice de fericitul Pavel, ci și dĕstoinic a putea rîdica neputințele părțeĭ aciea de norod care l-aŭ ales, cu învĕțătura și cu lucrarea.

Așa dar eŭ găsind aședată de maĭ nainte a înălțăreĭ mele în scaunul Mitropolieĭ scóla rumânéscă, pe orĭ carele a venit spre acéstă cerere a preoțieĭ, l-am orânduit a se îndeletnici la acea scólă cu tóte științele cele trebuincióse, spre implinirea datoriilor sale, și aducêndu-mĭ înscrisă mărturie de la scoler, adică Arhidascalul a aceĭ scóle că este dĕstoinic d'a dobândi dorința, atuncĭ fiind vrednic și cu ceĭa-laltă curățenie, îmĭ pun insumĭ eŭ mânele pe capul luĭ, și daŭ darul în dar. precum aședarea Sfinților Apostolĭ și canónele sobornicesçĭ poruncesc, care acéstă sfântă urmare și lucrare făcênd-o cunoscută și ĭubitorilor de Dumnedeŭ fraților în Hristos Episcopĭ a acesteĭ de Dumnedeŭ păzite țerĭ a Măriei Tale, am luat respuns în scris că și Frăția lor sunt într'o cugetare cu smerenia mea și că vor fi următorĭ și Frăția lor întru tóte și întocmaĭ celor maĭ sus dise sfinte aședărĭ. Dar fiind că și noĭ ne aflăm, precum și ceĭ-lalțĭ ómenĭ, neputincĭoșĭ și supușĭ morțiĭ, ca nu care cumva ceĭ din urma nóstră Frațĭ Arhiereĭ să calce acéstă prenoire a lucrăreĭ numitelor maĭ sus sfinte aședărĭ asupra modeleĭ chirotoniilor, rugăm bunătatea Măriei tale, precum aĭ întărit și alte multe de obște folositóre bunătățeĭ ale acesteĭ Patriĭ, să bine-voeștĭ a întări și acéstă preinoire a nóstră la pricina chirotoniilor, și prin luminat Hrisovul Măriei Tale, întru care să se cuprindă atât aceste maĭ sus dise, ce am pus înaintea vedereĭ Măriei Tale, cât și altele folositóre câte de către Inalta Măriei Tale înțelepcĭune se vor maĭ găsi cu cale, spre maĭ temeĭnică întărire și urmare scopuluĭ ce este pus înainte, atât în cursul vremeĭ nóstre, cât și după noĭ în vecĭ, și pentru acésta veĭ avea Măria Ta cea maĭ mare plată de la Arhiepăstorul Hristos și pomenirea cu laudă pururea.

1820 Iulie 18. (după original)

Al Ungro-Vlahieĭ Dionisie. Al Rîmniculuĭ Galaction. Iosif al Argeșuluĭ. Al Buzeuluĭ Gherasim.

Interogatorul luat Mitropolituluĭ Dionisie pentru nevenirea sa imediat la scaunul sĕŭ, când a fost chemat de Domn.

Tacrirul luat Mitropolituluĭ Dionisie, după ce s'a întors de la Brașov în țara cu ocasiunea evenimentelor din anul 1821.

Intrebare. Fiind-că eștĭ numit unul dintre isvoditoriĭ rescóleĭ turburătorilor liniștei obșteștĭ la létul 1821, aĭ ceva a respunde în potrivă?

Respuns. Chiar turburătoriĭ lineșteĭ obșteștĭ cu purtările lor cele impotriva mea aŭ dat încă de atuncĭ cel maĭ bun respuns spre îndreptarea mea, la întrebarea ce-mĭ facĭ, ajunge să ştiĭ că și unul și altul și mulțĭ din ceĭ de sub comanda lor a căutat să-mĭ răpue viața, acestea tóte când pietrele strigă poțĭ să nu le știĭ, saŭ poțĭ crede că am fost în statul lor (?)

I. Bine, bine, dar la intrarea ostilor otomanicestĭ de ce n'aĭ remas în poliția orașuluĭ Bucureștĭ, de unde maĭ 'nainte eraĭ cuprins și oprit de norod ca să nu facĭ pas afară din poliție.

R. Incă maĭ 'nainte de pornirea ostirilor Impĕrăteștĭ apucaseră de mĕ rapise din mânele noroduluĭ turburătoriĭ luĭ, în cât unul voia să mĕ asvârlă ca pe o minge în Tismana, ĭar

altul în Câmpu-lung și ajunsem a mĕ purta când de o ceată de tâlharĭ, când de alta. In mânele lor eram când aŭ intrat ostirile în Bucureștĭ, apoĭ cum puteam să scap? Și după ce am scăpat însoțit de ómeniĭ uneĭ părțĭ, care făgădui-se să mĕ dea jertfă celeĭ lalte, cum puteam să-mĭ abat drumul către oștirile Impĕrăteștĭ și fără de primejduire și a mea și a altora, atuncĭ nu rĕmânea să fac alta fără numaĭ ceea ce am facut, am mers adică sub pața ce 'mi se orânduise, ca spre Ipsilant până la un loc, apoĭ ca unul ce cunoscusem cugetările cele rele ale tâlharilor și sórta ce mi se gătise lângă Ipsilant, atât mie cât și Episcopuluĭ Argeșiŭ și D-luĭ logofĕtul Alecu Filipescu, abĭa la Bréda am putut scăpa de sub pața uneĭ părțĭ și îndată am cădut în mânele celeĭ l-alte, care prindêndu-mĕ a vrut să mĕ trimiță la Ipsilant împreună cu călătoriĭ meĭ. Din v(gh)iarele sub comendiriuluĭ al părțeĭ celeĭ lalte m'a scăpat, după Dumnedeŭ, îndrăsnéla ce am pus împotriva Ducăĭ; așa dar știind Poliția Bucureștilor mântuită de arderea ce cugetase în potriva eĭ amêndouĕ părțile turburătóre și apărată de oștirile Impĕrăteștĭ, am socotit că este vremea să caut de mântuirea mea la Brașov, neputênd fără primejdie de către tâlharĭ să mĕ întorc la Bucureștĭ.

I. Dar maĭ la urmă după ciocnirea tâlharilor de ce n'aĭ eșit?

R. Era numaĭ gata să es, când a sosit vestea plecareĭ ambasadoruluĭ Rusescu din Țarigrad, după o acest fel de audire a trebuit să rămâĭ.

I. Maĭ la urmă, și maĭ vârtos în așeḑarea Domnieĭ cum de n'aĭ eșit?

R. Bóla și prelungirea eĭ, care în alăturata copie al respunsuluĭ ce am dat către Domnitor, sunt destoĭnice să mĕ îndrepteze, însă măcar îndată ce m'am fost depărtat din prejma Bucureștilor, am fost îngrijit de am rânduit un Arhiereŭ, ca în locu-mĭ, pentru cele bisericeștĭ în Eparhie, dar după cea dintâĭu chemare ce mi s'a fost făcut de Domn, fără zăbavă am fost numit cu deplină putere pe Episcopul Buzeuluĭ Gherasim să lucreḑe câte a-șĭ fi putut lucra și eŭ singur.

I. După câștigarea sănătățeĭ de ce n'aĭ eșit?

R. Cum puteam eși maĭ mult, când îndată ce am putut a mĕ impicioroga și a mĕ găti să es, Domnul a numit pre altul în locul meŭ, preste hotărirea canónelor bisericeștĭ și obiceĭurile politiceștĭ ale Patrieĭ, (dar óre nu s'ar cuveni?) să facă óre care intrebare de nu s'ar fi întâmplat poticnire cu pricina primejdióselor rane la picióre și eșam, óre acea înscris de la biserica cea mare pentru așeḑarea altuĭa ar fi rĕmas fără lucrare orĭ nu? Căcĭ la Țarigrad încă nu era cunoscută eșirea sau neeșirea mea afară din Brașov; apoĭ acel ecdosis pentru ce trebuința se fusese luat de Măria Sa Vodă, încă aflându-se acolo, acestea însă în urmă aflându-le eŭ am făcut altă tâlmăcire, că Măria sa sub altă socotélă a numit pe altul, urmând luĭ Manole Vodă Roset de la Resboiul létul 769, când reposatul Grigorie Mitropolit era rĕmas la Petrupoli și apoĭ viind de acolo, cel ce se numise în locu-ĭ puindu-se afară și-a luat lucrul reposatul Grigorie, după ce însă am venit aicĭ m'am încredințat că am avut numaĭ părerĭ, ĭară nebăgarea de sémă a canónelor bisericeștĭ să socotesce legiuire.

(După o copie inparte scrisă de mâna Mitropolituluĭ insușĭ.)

Naum se lipsește de Dionisie ca român, îĭ comunică scrierile luĭ și în timpul Eterieĭ chiar poesiele luĭ asupra nemernicieĭ armate eteriste, formate din toțĭ zarvagiĭ, bragagiĭ și alvițariĭ din Bucureștĭ. Mitropolitul în fine ne maĭ putênd sta în Capitală, fiindu'ĭ amenințată viața trece cu boeriĭ în Brașov, când aduce la sine între alte obiecte și treĭ sacĭ de documente. din acele ce maĭ scăpase din foc și jaf, întêmplat în Bucureștĭ [1]).

Naum însă nu se duce, persista, rĕmâne în țară spre a videa cu ochiĭ tóte. Numaĭ când

[1]). Posed un inventariŭ legalisat de autoritatea magistratorială din Brașov în care se specifică ce aŭ adus cu sine Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ în Austria. De sigur că acele documente și lucrurĭ s'aŭ pierdut. Maĭ posed și o corespondență a Mitropolituluĭ Dionisie Lupu cu Consulul Austrieĭ din Bucureștĭ, prin care Mitropolitul se plânge că Consulul nu s'a îngrijit, după cum ĭ-a promis, de a scăpa odórele și maĭ ales Hrisóvele și documentele Mitropolieĭ de jaful și focul Eteriștilor, la care plângere a Mitropolituluĭ Consulul se desvinovĕțește că nu a avut atâtea încăperĭ spre a le asigura. Prin urmare scim că multe acte de asemenea și Hrisóve s'aŭ ars atuncĭ. Câtă perdere!

aŭ început meseriile pretinșilor soldați eteriști a trece tot sub foc și sabie s'a retras spre munte. In fine trece și acéstă cumplită nenorocire de deasupra țărei, se numește Domn pământean și Românii se reîntorc pe la vetrele lor. Mitropolitul Dionisie nu mai revine în Scaun, cu tóte protestele sale [1]), ci se alege în locul sĕŭ neuitatul prelat Român Grigorie, ear Dionisie se retrage la monastirea din Deal. Naum crede că acum va avea un rol mai mare ca Român între Români, dă jalube pe la Domn și Mitropolit, arată starea reală a țărei și 'și dă socotințele sale despre modul cum ar trebui procedat pentru înbunătățirea lucrurilor [2])

Cu acéstă ocasie, când Egumenii greci prin Hrisov împĕrătesc sunt scoși din Egumenate și înlocuiți cu Egumeni Români, cere și el a i se da o Monastire și este numit Egumen la Monastirea sf. Apostoli din București, unde stă până la 1827, când iarăși revin grecii ca Egumeni. De la acest timp și până la 1832 când se retrage pentru liniște la Monastirea Cernica, Naum se ocupă cu dăscalia publică și privată. Ajuns la o vrâstă înaintată și ne mai putând dascăli, dă Biblioteca sa unui nepot al sĕŭ și el se retrage, obosit de munca ḑilei, la Monastirea Cernica. Acolo pentru ascultare, ca om învĕțat, și ca unul ce trebuea tratat mai bine de cât călugării simpli, i se impune numai indatorirea de a face ascultarea perpetuă— traducerea din grecește în Românește a Istoriei Bisericești, în trei volume, la ceea ce Naum se supune cu rĕbdarea de adevĕrat călugăr. Totul ce este material în lume trece, se schimbă, se preface. Acéstă sórtă 'l ajunge și pe Naum Protosinghelul și simțindu-și sfârșitul vieței pământești, pe când încă nu terminase traducerea celor trei volume a Istoriei Bisericești, cere a fi îmbrăcat în marele cin de schimonah, când i se schimbă și numele din Naum în Nichita Iată cuvintele sale: „De acésta și eŭ știind încă din anul trecut 1834, în urmĕtórea lună Noembrie 25, prin iubitórea de D-ḑeŭ bună rîvnă și blagoslovenie a sfinției sale prea cinstitului și prea cuviosului Arhimandrit și stareț al acestei obște-jitii a Cernicăi. Chir Calinic, mie duhovnicescul părinte, întâmplându-mĕ și eŭ nevrednicul aicea, (acum al doilea an, într'acéstă sfântă obștejitie, într'acei făgăduinți spre cercare, de n'oiŭ putea adecă ca se petrec până în sfîrșit într'acéstă sfântă objtejitie și să mĕ și sĕvîrșesc cu primirea marelui cin îngeresc), spre ascultare și închip de rucodelie, până la al treilea an al ispitirei mele, dându-mi-se Bisericésca Istorie grecéscă, cea scrisă de Meletie Mitropolitul Atinelor, însĕ tălmăcită în limba cea próstă grecéscă, sĕ o tălmăcesc în limba nóstră cea românéscă, spre folosul Patriei și al tuturor blagocistivilor iubitori de cetire; de atunci de la numitul soroc, cu ajutorul lui Dumneḑeŭ îndată m'am apucat de acéstă tălmăcire ... “. [3])

Prescriitorul izvódelor saŭ a originalelor de traducere ale lui Naum ni-aŭ conservat încă în o notă data exactă a morței lui Naum, pe care notă a pus'o spre finele volumului al III a Istoriei Bisericești, Iată și acéstă notă:

Către cei ce vor ceti aceste trei tomuri ale Bisericeștii Istorii.

Iată o prea cinstiți cititori, că cu ajutorul milostivului D-ḑeŭ aŭ luat sfîrșit de prescriere și acest al III tom al Bisericeștei Istorii al prea înțeleptului Meletie Mitropolitul Athinenelor, care s'a tâlmăcit de pe grecie aicea în sfânta Monastire Cernica de cuviosul Naum Ieromonah Protosinghelul, carele viind cu tâlmăcirea până la vécul al XVI, Cap. 12, bolnăvindu-se aŭ trecut către Domnul, numindu-se întru primirea sfântului marelui cin al Schimnicii Nichita Ieroschimonah. Și rĕmâind nesfîrșit de tâlmăcire acest tom, 'l-am isprăvit depe alt óre care tom scris tot de mână, tălmăcit de Preasfințitul Mitropolit al Moldovei. Chir Veniamin, de la létul 1829, dupre al cărui izvod am așezat și scara, atât la acest al treilea tom, cât și la cel dintĕiu, la care nu se pusese de rĕposatul tălmăcitor.

Deci plecat rog dragostea vóstră, câți veți ceti aceste prea minunate cărți, întru care

---

[1]) Posed și protextele Mitropolitului Dionisie, adresate Consulului Rusesc, Patriarhului și Boerilor țărei. Se justifică pentru nevenirea sa în țară că ar fi fost causată de pedagră și recunóște în urmă că pentru rațiuni politice este înlăturat dela turma sa, cum spun și actele de mai sus.

[2]). Aceste acte sunt decopiate de Naum în Condica sa: Κώδιξ οἰκιακός μου, și parte din ele le am publicat în Biserica Orthodoxă anul al XII și XIII.

[3]). Manuscriptul No. XIII.

nu puţin folos veţI afla, să treceţI cu vederea greşalele câte şi eŭ ca un om voĭu fi greşit, rugându-vĕ DomnuluI, ca trecênd noeanul acesteI vieţI să dobândim bunătăţile cele veĭnice, în Christos Iisus Domnul nostru. Amin. 1839, Fevruarie.

Naum era mijlociŭ la statură, slab la corp, ochĭ vioĭ şi ĭute la mers—nervos [1].

Acestea despre viaţa luĭ Naum.

Acum să trecem a examina, pe baza manuscriptelor sale, ce ideĭ avea Naum asupra scólelor şi a învĕţământuluĭ, asupra ştiinţilor, care'ĭ era ocupaţia sa de predilecţie.

Asupra învĕţămêntuluĭ pe timpul sĕŭ între aniĭ 1795—1832, Naum ca dascăl era convins că renaşterei naţionale trebue să'ĭ precédă devotarea intelectuală la un popor; apoĭ că organul principal al acesteĭ lucrărĭ este scóla naţională. De aceea Naum îşĭ propune a scrie nouĕ metóde pentru învĕţătura cărţeĭ, maĭ întâĭ la scólele începĕtóre, şi combate metódele vechĭ din învĕţământ. Voind a dovedi maĭ întâiŭ importanţa dascălilor în Stat ḑice:...... „De la dascălĭ şi de la filosofĭ ĭaŭ din copilărie înţelepcĭunea şi învĕţătura Impĕraţiĭ, DomniĬ, păstoriĭ oilor celor cuvêntătóre, boĭariĭ, judecătoriĭ, logofeţiĭ, fiiĭ celor de bun neam, ceĭ ce locuesc cetăţile şi oraşele PatrieĬ, clericiĭ BisericeĬ şi toţĭ preoţiĭ luĭ Dumneḑeŭ; Prin care ar putea şi cel deobşte norod, cât ĭaste cu putinţă, a se povăţui (prin carte) la cunoştinţa datorieĭ lor, şi aşa pedepsindu-se (învĕţându-sĕ) şi maĭ bunĭ făcêndu-se, să se abată de la rĕŭ şi sĕ facă bine“.... Apoĭ despre lipsa de cărţĭ didactice şi metodice ḑice:.... „Decĭ învĕţătura şi înţelepcĭunea şi ştiinţa dându-se de dascălĭ, dascăliĭ aŭ trebuinţă de cărţile cele de nevoe şi de chiverniséla vieţeĭ“..... Ear că cartea să o inveţe ucenicul în limba ţăreĭ adauge, bazându-se pe un text al sf. Apostol Pavel: „La învĕţăturĭ streine şi de multe felurĭ se nu vĕ mutaţĭ, că bine ĭaste cu darul se întărițĭ inima, ĭar nu cu mâncările, întru care nu s'aŭ folosit ceĭ ce aŭ umblat într'ênsele“. După ce arată diferitele vrîste ale elevuluĭ şi de ce este capabil elevul, ce ştiinţă trebue să i se predea în diferite vrîste şi că cel maĭ curând să înceapă la etatea de 7 anĭ, „*se cade copiĭ a începe cunóşterea slovelor şi a celor l-alte învĕţăturĭ copilăreştĭ*“, după ce se plânge de ignoranţa cleruluĭ, ḑice: ....„Căcĭ cu adevĕrat lucru vrednic de întristare şi de lacrîmĭ ĭaste a videa pre ceĭ maĭ mulţĭ aĭ némuluĭ nostru, şi maĭ vîrtos pre ceĭ ce se socotesc lumina celor de obşte. ḑic adecă, pre bărbaţiĭ sfântuluĭ Altar, întru atâta neînvĕţătură, în cât şi cele maĭ micĭ ale acestuĭ meşteşug a nu le şti; prosomiile, sorócele şi cu mult maĭ vîrtos semnele soroacelor. Decĭ arătat este dintr'acésta că acest fel de neînvĕţaţĭ, nicĭ cunosc cele ce cetesc, nicĭ înţeleg câte orbeşte şi ca nişte papagalĭ respund din cele scrise. Şi dacă lumina este acest fel, întunerecul cu cât maĭ vîrtos? Au ḑis şi óre-carele cu îndreptare de cuvênt, asemenea cu lucrătoriĭ vieĭ: „Niminea nu ne-aŭ tocmit pre noĭ“. Căcĭ dupre aseminea chip şi aceştia pot sĕ rĕspundă: Nimenea nu ne-a învĕţat pre noĭ. Căcĭ cum voĭ şti acestea neînvĕţându-le, şi cum vor învĕţa nefiind acest-fel de cărţĭ la noĭ? Iar în potrivă şi patria póte să tânjască respunḑênd: Ce folos îmĭ este de atâtea grele veniturĭ şi cheltuelĭ pentru binele PatrieĬ şi pentru dascălĭ nu puţin? In vreme când fiiĭ PatrieĬ atâta de departe sânt de trebuincĭósa învĕţătură“. După ce tot pe acest ton îşĭ desvoltă teza sa, revine la metode şi ḑice:... „Iar despre alta, că fără dascălĭ şi fără meşteşugul gramaticeĭ aseminea sunt cu toţĭ ómeniĭ ceĭ nepedepsiţiĭ. Iar din pricina acestuĭ fel de nepedesirĭ nicĭ dăscălia se judecă, nicĭ lenevirea dascălilor. Căcĭ mărturisesc atâta mulţime de cărţĭ ale celor noĭ, cea neîncetată alor nevoinţă; ci precum se vede cea adevĕrată pricină este nemeşteşugul şi nestatornicia învĕţăturilor copilăreştĭ a noilor începătorĭ. Din cari uniĭ adecă metachirisesc filada papeĭ luĭ Zoe; alţiĭ acelor maĭ 'nainte de noĭ, şi alţiĭ altele de multe felĭurĭ ale celor din vremea nóstră. Decĭ dintru acésta şi dascăliĭ şi învĕţătura dascălilor în felĭurĭ de chipurĭ încurcată se vede. Decĭ vrednic lucru este de luare aminte, lângă altele şi cele ce voim sĕ ḑicem: Căcĭ maĭ 'nainte de noĭ, adică: maĭ 'nainte de tóte voind a iscusi copiiĭ micĭ la cetire (bine aŭ aşezat noilor începătorĭ o cale de învĕţătură), adică *Bucovna*, *Octoihul cel mic*

---

[1]) Aceste notiţe mi s'aŭ dat de cătră Superiorul MonastireĬ Cernica, Arhimandritul Ioil şi de cătră Ierom. Isidor, bibliotecarul MonastireĬ, care l-aŭ cunoscut lucrând în literatură de la 1835 până la mórtea sa 1839. Aprópe de mórtea sa s'a făcut schivnic şi s'a înmormântat în Cernica.

şi Psaltirea. Iar cunoştinţa cea maĭ cu scumpătate a slovilor şi meşteşugul lor, la începutul Gramaticeĭ luĭ *Lascar* aŭ legĭuit. Iar dascăliĭ ceĭ din vremea nóstră, cu rîvnă bună adică pornindu-se, însĕ fără cuviincĭósa maĭ 'nainte pregătire a noilor începătorĭ la meşteşugul învĕţătureĭ; uniĭ adecă cele de la începutul luĭ Lascar lepădându-le, ca cum adică ar fi maĭ presus de privirea gramaticéscă, la adoua parte a gramaticeĭ le-aŭ aşezat fórte în scurt, póte că după trecerea de îndestulaţĭ anĭ, uceniciĭ să filosofécă pentru cele douĕ-zecĭ de slove ale Elinilor, avênd pildă şi pe cele de la începutul cărţeĭ a patra a luĭ Gazi. Iară alţiĭ ĭarăşĭ bine făcênd întrare la gramatică, pre un Chir Vasilie al Popeĭ Iftimie şi a luĭ Lascar maĭ cu deamănuntul tâlcuindu-le, le-aŭ dat ucenilor sĕĭ. Iar alţiĭ maĭ iscusiţĭ la minte, alte chipurĭ cu mintea aflând, cu socotélă adică se lese *Octoihul şi Psaltirea*, ca cum adică în desert ar cheltui vremea, şi în locul acestora să se îndeletnicéscă copiiĭ la limba acésta. Uniĭ adică la cea de multe felurĭ învĕţătură a luĭ Chir Papa Zoe, ĭar alţiĭ la alte osebite carţuliĭ din noŭ scrise, între care şi la cele tâlcuite din alte limbĭ. In cât atâtea a fi căile învĕţătureĭ câte nu lesne numĕrate găsim cele scrise şi cele tâlmăcite cărţĭ dupre nemţie. . . . . Pentru acea socoteala acesteĭ iubirĭ de ostenélă priveşte spre aşezarea uneĭ singure căĭ, a învĕţăturilor noilor incepătorĭ, fiĭ aĭ Patrieĭ nóstre Dachieĭ [1]).

Aceste citate şi multe alte texte din manuscriptele sale ni dovedesc că Naum cugeta, şi încă cugeta Româneşte asupra metodeĭ ceĭ maĭ nimerite, pe care trebue s'o introducă cu toţĭ profesoriĭ în scólele începĕtóre, pentru că ajunsese lucrul de se băteaŭ metodele în cap una cu alta; în acest scop Naum lucréză metodic 3 carţuliĭ pentru începĕtorĭ şi invită Divanul şi pe profesoriĭ timpuluĭ a i le adopta ca cărţĭ de învĕţământ primar. Ca carte de lectură a compus în stihurĭ, pentru copiiĭ începĕtorĭ, ĭar spre a fi maĭ atractivă scrierea sa o intituléză: Χριστοήθεια *Hristhoithia=Bunele-obiceiurĭ.* Cartea este voluminósă de 160 de pagine şi este concepută în douĕ limbĭ: greacă şi română. In limba grécă este în poesie elegant rimată şi într'o limbă alésă, ĭar în cea română în poesie albă. S'ar putea numi acésta carte şi *Bonton*, pentru că tótă conţine regule de observat în societate. Citez câte-va stihurĭ în Româneşte din ea spre a ni face o idee de conţinutul eĭ: ....Când cu altul veĭ vorbi să nu'ţĭ frecĭ mânile tale, împleticind una cu alta. Nicĭ mâna ta la picĭor să nu o puĭ când veĭ vorbi, nicĭ împrăştiat se cauţĭ; ci adică ochiĭ tĕĭ drept se caute la acela căruĭa tu îĭ vorbeştĭ; nu însă atâta de întins, în cât vreme să nu'ĭ daĭ nicĭ să pótă scuĭpa jos. Şi acésta a fi murdar, lenevindu-ţĭ trupul teŭ, ĭarăşĭ uricĭos tĕ facĭ la ceĭ vorbitorĭ cu tine; nicĭ însă podóba ta să nu fie muerească. Decĭ şi ale tale mâinĭ să nu le obicĭnueştĭ adese se îndrepteze saŭ căcĭula saŭ işlicul, saŭ părul saŭ haĭnele, saŭ şi însuşĭ brâul tĕŭ. Aseminea ochiul tĕŭ se nu facă iscodire ca muerile la haĭne, şi nicĭ adică se întrebĭ cum adică vin pĕ tine, ca este lucru dĕ prostime. Ingrijeşte unghiile să le taĭ când este vreme şi să nu te leneveştĭ, ca se nu te arăţĭ murdar. Aseminea dinţiĭ tĕĭ îngrijeşte ca să'ĭ curăţĭ, fălcele să nu le umfli, insuflândule tu nebuneşte şi limba ta se nu o scoţĭ, precum câĭniĭ fac acésta. Şi nicĭ însuşĭ barba ta adesa s'o netezeştĭ. Mustaţa nu'ţĭ răsuci des cu degetele tale..... De aceste regule cuprinde tótă cartea [2]).

Pentru ca cărţile sale să fie adoptate in regulă de toţĭ dascaliĭ, le aŭ dedicat parte Patriarhuluĭ Ecumenic, ĭar parte, ca acésta Christoithia, Mitropolituluĭ Grigorie al Ungrovalahieĭ. Iată dedicaţia de la cărţile didactice: Ἰδοῦ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κόπων μου, μεθ' ὅσης εὐλαβείας προσφέρω τῇ μιᾷ μόνῃ ἀμώμῳ Νύμφῃ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, οὐ μόνον εἰς δοκιμὴν καὶ ψῆφον, ἀλλὰ καὶ ἐπιδιόρθωσιν, ἀφαίρεσιν τε, εἰ δέον, καὶ προσθήκην διὰ τῶν αὐτῆς λογάδων. Δοκιμὴν δὲ λέγω οὐ τοσοῦτον τοῦ γάλακτος τῶν πρωτοπείρων περιεχομένου εἰς τὸ πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον Σχολεῖον, ὅσον μάλιστα τῆς μετὰ ταῦτα στερεωτέρας τροφῆς, τῆς σὺν Θεῷ γραφθησομένης ἐν τοῖς ἑπομένοις βιβλίοις, μετὰ τὸ τέταρτον βιβλίον τῆς γραμματικῆς, τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην συστῆσαι μὴ προελόμενος. Τὸ δὲ νέον ἐφεύρεμα τῆς τάξεως τῆς φιλοπονίας ταύτης κοινοφελὲς τοῖς Πρωτοπείροις κρινόμενον, διὰ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ συσταθῆναι πᾶσι τοῖς 'Ορθοδόξοις [3]). In dedicaţia către Mitropolitul Grigorie se justifică pentru ce aŭ scris greceşte şi nu româneşte şi încă în stihurĭ cartea Χριστοήθεια. Iată ce ḑice:

---

[1]). Κώδιξ οἰκιακός μου—Condica mea de casă, prefaţa la I-a carte de scólă a sa.

[2]) Χριστοήθεια Νέα τομ. I. Buna-obicĭnuinţă nouă, pag. 43 şi 44.

[3]) Manuscriptul No. VII: Σχολεῖον πρῶτον, τῶν πρωταπείρων.

....„Indrăsneală dintr'acésta luând ca un adevarat fiŭ al ceĭ de obşte Patriĭ a nóstre Dachieĭ, ca şi eŭ, ce se va putea, oreş ce dar Patrieĭ să aduc spre semn de mulţămita mea, de credinţă nefăţarnică şi de curată dragoste, (Precum şi de D-luĭ Blagorodnicul boer. Pan Scarlat Gradişteanu, vel Dvornic, m'am îndemnat), cugetând că elineasca carte ce se ḑice Χριστοήθεια, maĭ întâiŭ adică spre a mea bună iscusinţă foloseşte; ĭar al doilea şi spre cel de obşte folos al noilor începĕtorĭ uceniciĭ. Cercetând cu scumpătate şi înţelegerea şi rônduĭala cuvêntuluĭ, şi ca una ce mi saŭ părut şi întunecată şi nedesluşită acéstă carte în chipul cel elinesc, maĭ vârtos pentru ceĭ frageţĭ tinerĭ, tălmăcindu-o şi prefăcându-o, o am scris în stihurĭ de obşte număralnice, dupre pilda molifteĭ ce se începe aşa: Din buze spurcate, şi din necurată limbă..... în cea de obşte limbă a elinilor din vremea nóstră a Dachilor. Iar întru a nóstră a Dachilor ḑic, nu dupre obiceĭul cărţilor nóstre celor bisericeştĭ, nicĭ dupre obiceĭul logofeţilor Patrieĭ, ci dupre cea vie rêspundere a limbeĭ nóstre, cum obicĭnuim maĭ vârtos aicea la Bucureştĭ. Şi acésta pentru pricina, care ajutând D ḑeŭ, în deosebită carte a mea arătată o voiŭ face, nu după multă vreme, cum nădĕjduesc“ Iar asupra feluluĭ stihurilor în româneşte îşĭ dă cuvêntul seŭ pentru ce le a compus aşa: ...„De acea şi eŭ (am scris) acéstă Χριστοήθεια ....pentru folosul celor ĭubitorĭ de elinie patrioţĭ aĭ noştri Dachĭ; ĭar întru a nóstră cea Drachicească pentru ceĭ ce nu ştiŭ greceşte. Şi ĭar dupre putinţă m'am silit în cât şi în limba nóstră se putem face astfel de stihurĭ. Şi ca se potrivesc aceleaşĭ cuvinte într'amândouĕ limbele, nicĭ cum n'am căutat rânduĭala oxiilor. dupre alte pilde de acest fel de stihurĭ elineştĭ, fără numaĭ numĕrul silavilor şi armonia buneĭ rĕspândirĭ într'amândouĕ limbele întocmaĭ. Ca prin acésta tineriĭ ce cetesc, maĭ cu lesnire să se îndulcească în cuvinte şi împreună şi luarea aminte a lor se o atragă la priceperea inţălegerilor, ca nu făr de rod se rĕmâe“ [1]).

Indignat în sufletul sĕŭ de atacurile şi înjuriile ce streiniĭ aruncaŭ asupra neamuluĭ nostru românesc; sătul peste cap de a privi nedreptăţile Guvernatorilor şi jafurile Administratorilor, toţĭ streinĭ, vĕḑêndu-ĭ precupeţind ca la mesat şi avere şi cinste şi guven şi guvernaţĭ, ca pe animale, maĭ vĕḑênd că îndrăsnéla lor merge până a nega Românilor şi origina lor, indignat şi în desperare, încă de la începutul seculuĭ strigă, justificându-se de ce scrie în greceşte acéstă carte.

„De multe orĭ de la ceĭ de alt neam auḑind cuvinte defăĭmătóre, care şi prin tipar óreşĭ-cariĭ aŭ îndrăsnit în protiva nóstră, (cum este póte şi vouĕ tuturor ştiut în ce fel de ipolipsis (respect) uniĭ ca aceştia numele de Vlah şi Român ţin. De şi mincinóse fiind la noĭ numele acestea, cum într'altă carte a mea acésta aratată voiŭ face). Din adins acéstă a mea ĭubire de ostenélă am scris'o deasupra: Christomathie în Valahia Dachieĭ, că întru cele ce ne vorbesc pre noĭ de rĕŭ, să se afle că şi noĭ pe dênşiĭ aseminea de noĭ sunt defăĭmaţĭ. Pentru ce? Căcĭ cu cel cuvios cuvios veĭ fi, iprocĭ. Şi într'alt loc: Că de m'ar fi ocărît vrăjmaşul aşĭ fi răbdat, fiind-că însuşi Mântuitorul nostru aŭ ḑis: „ Iară voĭ fraţĭ sinteţĭ..... Şi care facerĭ de bine de la Patria nóstră n'aŭ luat? şi ea de la acest fel de nemulţămitorĭ şi batjocoritorĭ de neamul nostru ce? Când până de curând tóte bogăţiele Patrieĭ nóstre în mâna lor aŭ fost. Decĭ despre uniĭ ca aceştia cu dreptate şi proorocul obidindu-se ḑice: „Iar tu omule cel întocmaĭ la suflet et. et“. Insă noĭ şi aşa fiind eĭ nicĭ odată rĕul lor nu voim..... Măcar de acum înainte pe acest fel de batjocorîtorĭ 'ĭ vom cunóşte şi cu rĕŭ obiceiŭ şi nepedepsiţĭ. De cariĭ şi Patria nóstră o trebuinţă de eĭ nu are, măcar în rânduiala filosoficéscă de ar fi cine-va din eĭ. Că nimenea nu este filosof, care n'aŭ învĕţat aceasta: *Cunóştete pe sineţĭ*“ et. et.

De ce anume ştiinţĭ era profesor Naum? Şi la acéstă întrebare respundem cu tótă siguranţa, basându-ne pe manuscriptele ce ni-aŭ rĕmas de la el. Sĕ ştie că în tóte scólele greceştĭ să studia aceléşĭ obiecte şi era o educaţie enciclopedică, după gradul de progres ştiinţific al timpuluĭ. Cel ce era profesor cunoscea dar tóte ştiinţele enciclopedice, în special însă literatura greacă. Maĭ ştim cu siguranţă că Profesoriĭ din Academiile de Bucureştĭ şi Iaşĭ eraŭ bărbaţĭ dotaţĭ cu tótă ştiinţa Occidentuluĭ, pentru că nu eraŭ admişĭ în profesură de cât după ce 'şĭ finea studiile şi în Occident, la una din Universităţĭ şi 'şĭ făcea o repu-

[1]) Prefaţă către Patrioţĭ la Χριστοήθεια.

tație de erudit. Maĭ toțĭ bărbațiĭ renumiți în învĕțătură în Orient veneaŭ în țările Românilor ca profesorĭ. pentru că aicea eraŭ și maĭ bine plătițĭ și aveaŭ și putință de a profesa liber ideile lor, și apoĭ maĭ știm că eraŭ și agențĭ secrețĭ aĭ revindicăreĭ naționale! De la aceștia Naum aŭ învĕțat carte și în urmă s'aŭ perfecționat prin ocupațiĭ particulare. El preda în clasele începătóre tóte obiectele: Gramatica, Aritmetica, Religie, Istorie și Geografie et. Manuscriptele de Gramatică ce ne aŭ rĕmas de la el sunt *cincĭ* la numĕr. Una este scrisă la începutul seculuĭ. Tóte însă sunt scrise în grecește și românește. Știința însă ce a prins rădăcinĭ în inima și sufletul luĭ Naum, pentru cuvintele ce am spus maĭ sus, a fost *Studiul Istorieĭ Naționale.* Naum ascultând pe profesoriĭ grecĭ din Academie, cariĭ înălțaŭ până la cer gloria strĕmoșilor lor, bazîndu-se pe faptele istorice și literatura lor, observând că în némul nostru lipsește Istoria Patrieĭ, apoĭ el însușĭ avênd ocazie încă pe când era la Hurez tênăr, călugăr de 15 anĭ, de a prescrie condicĭ întregĭ de acte și documente naționale, s'a aprins de dragoste și zel către acest studiŭ, atât de necesar pentru noĭ, fiind că era convins că ocara ce se arunca Românilor de strĕinĭ, că n'aŭ Istorie și nicĭ un trecut glorios, ba încă uniĭ li nega și origina și la ocaziĭ prin expresiĭ sarcastice și ironiĭ îșĭ rîdéŭ de némul nostru, de sigur că pentru aceste cuvinte și altele de felul lor, s'a hotărît Naum a se deda la studiul *Istorieĭ Patrieĭ.* Manuscriptele cele maĭ de însemnătate ale luĭ Naum sunt cele ce cuprind material de *Istorie Națională.*

Pentru ca Româniĭ se aprecieze în conștiință meritele literare ce are Naum Rîmnicénu daŭ aicea și un Catalog a manuscriptetor sale.

No.	Anul	Conținutul.
1.	1805 . . .	Εἰσαγωγὴ — Intrare, saŭ întroducere în Gramatică saŭ stilistică și literatură ușóră. Apoĭ cuprinde și câte va cuvinte rusești, un fel de lexicon din 1808, scrisă cartea în grecește și românește, formatul 8°.
2.	1808 . . .	Exercițiĭ de frase elenice și însemnărĭ. Grecește, 8°.
3.	1809 . . .	Τετράστιχα νουθετικὰ κατ' Ἀλφάβητον, și alte însemnărĭ. Grecește, 8°.
4.	1814 . . .	Insemnărĭ extrase din sf. Părințĭ, regule asupra Gramaticeĭ greceștĭ, și româneștĭ. Apoĭ din Chrisant. In fine corespondențe, 4°.
5.	1818 . . .	Insemnărĭ și Catalóge de ale elevilor, apoĭ extrase din diferițĭ scriitorĭ, discursurĭ către elevĭ și de ale acestora către el, 4°. grecește.
6.	1819 . . .	Σχολεῖον A. 8°, Grecește, pericope de cetire, rugăciunĭ, grecește.
7.	1819 . . .	Σχολεῖον B. 8°, Grecește.
8.	1820 . . .	Προπαίδεια τῆς γραμματικῆς, grecește și românește, corespondențĭ, 4°.
9.	1822 . .	Κῶδιξ οἰκιακός μου — Condica mea de casă. Material variat, istoric, gramatic, transcrierĭ de docomente, corespundențĭ etc. grecește și românește, folio.
10.	1823 . . .	Extrase în românește din Alfa-vita; Regulile verburilor, grecește și românește, Note, folio.
11.	1826 . . .	Doué volume în grecește, extrase din sf. Părințĭ, Ión Chrisostom, din discursurile sale și din interpretătorĭ, grecește 4°.
12.	1828	Extragerĭ din sf. Părințĭ, Σειρὰ πατέρων. Și din Sinódele Ecumenice, 4°.
13.	1829 . . .	Χρηστοήθεια, Buna-obicĭnuință, 2 tomurĭ în stihurĭ grecește și românește 8°.
14.	1835 . . .	Note, însemnărĭ și câte-va scrierĭ în contra Gramaticeĭ luĭ G. Golescu, cuvêntul introductiv în Ist. Bisericéscă a luĭ Meletie, grecește și românește 8°.
15.	1836 . . .	Intreita respundere, către cele înprotiva adevĕruluĭ, necomplectă, în grecește. 8°.
16.	1837 . . .	Ist. Bisericéscă a luĭ Meletie, tradusă în Cernica la 1835 în 3, vol. (lipsește un volum), folio. Iată titlul cărțeĭ:

Al Bisericeșteĭ Istoriĭ Tom. I, II, și III.

Acum într'acest chip prescris după însușĭ isvodul cel tălmăcit dupĕ grăcie de cuviosul Naum protosinghelul, proin Apostolén din Bucureștĭ, care le-aŭ tălmăcit aicea în sfânta Obstejitie Cernica, din blagoslovenia cuviosuluĭ părinteluĭ nostru Chir Calinic Arhimandritul,

înainte stĕtătorul şi stareţul acesteĭ de Dumneḑeŭ păzite Obstejitiĭ. In ḑilele prea înălţatuluĭ Domn a tótă ţara Românéscă Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, întru însuşĭ acelaşĭ monastire Cernica.

17. *Fară dată* Επιφώνημα. Despre Origina Românilor, greceşte 4°.

18. „ „ Maĭ multe fragmente din scrierile sale, neterminate[1]).

Manuscripte la Academia Română, tot ale luĭ Naum, hărăzite de D-nul Dimitrie A. Sturdza.

19. Un volum folio. Coprinde acte şi docomente relative la Ţară, de la 1693 — până la 1828, peste 226 file. In acest volum este din noŭ transcris maĭ corect Cronicul sĕŭ. acésta însémnă că'ĭ maĭ posterior acest volum celuĭ ce urméză. Manuscriptul pórtă No. 323 sunt şi câte-va documente scrise de altă mână.

20. Alt volum folio, No. 322 Coprinde acte naţionale, de la 1764—1822, conţine, 339 file.
Acest volum este maĭ mare şi de bună sémă că cuprinde acte şi documente maĭ multe, apoĭ istoria Cronologică este întreţesută de documente şi pe multe locurĭ corectate, pe care apoĭ a transcris'o în volumul anterior, de aceea la finele volumuluĭ se ceteşte:

„Acest scris de are ceva bun într'însul priimiţi'l, ear de este greşit ertaţĭ pe scriitor şi îndreptaţĭ spre folos, căcĭ estimea mea sînteţĭ voĭ, şi eŭ parte a estimeĭ Vóstre“. In ambele se cuprinde şi Cronicul sĕŭ, 1764—1810.

21. Actele relative la Zaveră şi cuprinde 476 file. No. 258[2]).

Naum era şi poet, avea o imaginaţiune puternică şi energică, un condeiŭ pitoresc, cu care desemna şi colora sujetele sale cu epitetele cele maĭ impresionătóre. El a scris maĭ multe poesiĭ în greceşte şi o carte întrégă Χριστοήθεια şi în o limbă corectă, aleasă şi elegantă; cum am vĕḑut. In româneşte cunosc vr'o 20 de bucăţĭ de poeziĭ prin manuscriptele sale, şi care nu's fără valóre, maĭ ales că's scrise înainte şi după 1821. Sunt fórte importante acele ce cuprind sujete de ale Zavereĭ. A imitat în unele pe Riga Fereŭ, ĭar în altele s'a vĕrsat veninul seŭ contra streinilor jefuitorĭ. Ceea ce este Beldiman în *Tragedia* sa, descriind în mod ironic vetejia eteriştilor în Moldova, tot aşa şi Naum în Muntenia. Pentru a se convinge orĭ-cine de valórea luĭ Naum ca poet şi ce sentimente avea pentru românism, am publicat aicea tóte poesiele sale privitóre la Zavera din 1821, maĭ vîrtos şi pentru cuvêntul că încă n'aŭ fost publicate până acum, după cât cunosc eŭ. După conţinutul, forma şi limba acestor poesiĭ se póte uşor pronunţa orĭ-ce Român câtă valóre are Naum pentru epoca sa şi care până acum a stat necunoscut pentru mulţĭ dintre Românĭ. Cu multă probabilitate susţin că aceste poesiĭ sunt ale luĭ Naum însăşĭ, pentru că posed şi o copie corectată de el. Poesiile le-am transcris din manuscriptul Academieĭ Române, No. 253. Iată aceste poesiĭ:

I. Tânguirea Ţăreĭ Valahieĭ asupra jafuluĭ şi dărăpănăreĭ ce i-aŭ făcut streinii tâlharĭ grecĭ.

O! Maĭcă sfântă dreptate
Grăbeşte de unde eştĭ,
Veḑĭ a mea strâmbătate,
Celor rĕĭ să răsplăteştĭ.
Cerurilor di'nălţime
Rogu-vĕ să vĕ plecaţĭ,
S'a rĕutăţeĭ mulţime
De-asupra mea ridicaţĭ.
Arătaţĭ milostivire
La al meŭ cumplit suspin,
Şi de este răsplătire
Spălaţi'mĭ al meŭ venin.
Nu mĭ-aŭ maĭ rĕmas putere,
Nicĭ unde să năzuesc,
M'aŭ pătruns a mea durere
Şi cunosc că mĕ topesc.
Eŭ fără făţărnicie
Pe streinĭ ĭ-am priimit,
Făr'aĭ şti de vrajmaşĭ mie,
Ca p'a meĭ fiĭ ĭ-am ĭubit.
Am vrut să fiŭ hrănitóre
La nemernicĭ şi fugarĭ,
Şi maĭcă îngrijitóre,
Far'aĭ şti că sînt talharĭ.
I-am primit părinteşte,
Pĕ flămând, gol, însetat
Şi eĭ acum tâlhăreşte
De tot m'aŭ dĕrăpănat!
I-am ajutat cu mijlóce
In tot chipul d'ajutor,
Socotindu-ĭ fiĭ de pace,
Iar nu hoţĭ rĕsvrătitorĭ,
Izgoniţĭ fiind de silă,
D'alor ţară pribegiţĭ,
Aŭ aflat la mine milă,
Ca s'aĭ meĭ fiĭ prea ĭubiţĭ.
Şi maĭ mult de cât se póte
I-am îmbrăţişat pe toţĭ.

---

[1]) Aceste manuscripte sunt în Biblioteca mea.
[2]) Maĭ posed încă două resturĭ de cărţĭ, a cărora titlu nu'l cunosc.

Le-am făcut scăpări la tóte,
Neştiindu-ĭ că sunt hoţĭ.
Le-am fost mumă cu dorire
Cestor varvarĭ blestemaţĭ,
Nu le-am făcut deosebire
De-aĭ meĭ fiĭ adevĕraţĭ.
N'am ştiut că vreodată
Mi s'ar face vêndĕtorĭ,
N'am ştiut c'oĭ fi'nşelată
Şi'mĭ vor fi omorîtorĭ.
Toţĭ în loc de mulţămită
Prin taĭnă aŭ uneltit,
Să mĕ vadă prăpădită,
După ce ĭ-am fost cinstit.
A mĕ rîni păn' la mórte
Asupră'mĭ aŭ cugetat,
M'aŭ slăbit cu totul fórte,
Nădejde n'am de scapat.
Ca nişte lupĭ pe o turmă
P'aĭ meĭ fiĭ ĭ-aŭ prăştiat
Gonindu'ĭ din urmă 'n urmă,
De mine ĭ-aŭ departat,
Toţĭ năvalnicĭ cu urgie
Asupră'mĭ aŭ fost porniţĭ,
Aĭ meĭ fiĭ cu vrăjmăşie
Sînt de dînşiĭ rîsipiţĭ.
S'aŭ silit ca se desparte
Mamă, tata de fecĭor,
Aŭ înstreinat departe,
Chĭar pĕ frate de-asa sor,
Aŭ batjocorit fecĭóre,
Şi femeĭ între bărbaţĭ,
Aŭ necinstit orĭ ce stare,
Lăsându-ĭ goĭ, despoĭaţĭ.
Aŭ prădat Bisericĭ sfinte,
De nimic s'aŭ spăĭmântat,
Aŭ necinstit în cuvinte
Pre cerescul Imparat.
Lăcaşul luĭ cel pré mare,
Varvariĭ l'aŭ desvălit,
Cu o simeţie tare
Aceştĭa aŭ nelegiuit.

II. Blestem asupra nemulţămitorilor.

Dómne, sfinte îndurate,
Dreptule Judecător,
Veḑi-mĭ a mea strâmbătate
Şi le fiĭ rĕsplătitor.
Drept a lor nemulţămire
Dă-le scârbe şi amar,
Dă-le dréptă rĕsplătire,
Că m'aŭ prădat în zadar.
Mânia ta se-ĭ urmeze
Verĭ pe ce locurĭ vor sta,
Frică dă-le să se témă
Şi frunza când s'o mişca.
Preveghind să bage samă
Chiar de vênt când va sufla.
Fie-le calea pustie
Ca se umble rătăciţĭ,
Arată a ta mânie
Ş'unde vor fi pribegiţĭ.
Dreapta ta le rĕsplătească
Cestor nemulţămitorĭ,
Urgia ta-ĭ osîndéscă,
Ca pĕ nişte hulitorĭ.
Braţul tĕŭ vie să-ĭ arḑĕ
Cu focurĭ ilectriceştĭ,
Pomenirea lor s'o pĭarḑă
Din gurile omeneştĭ.
Curse'n calea lor le pune
Să caḑă'n pĭerḑare toţĭ,
Nu maĭ vadă ḑile bune
Nemulţămitoriĭ hoţĭ.
Câţĭ vor pribegi în lume
Fie de neamurĭ huliţĭ,
Unde-ar merge a lor nume
Să fie batjocoriţĭ.
Orĭ măcar unde vor merge
Urmeze-li din rĕŭ rĕŭ,
Ocara lor nu o şterge,
Ajungă'ĭ blestemul Tĕŭ.
Dă-le spaĭmă de'ĭ uimeşte,
Să umble din loc în loc,
Pururea călatoreşte
In drumurĭ făr' de soroc.
Unble'n peşterĭ fără hrană
Fără apă înseţaţĭ,
Cugetul le fie rană,
Insuşĭ eĭ fiind mustraţĭ.
Paşiĭ lor le poticneşte,
Să n'aĭ-bă unde scăpa,
Adunarea lor zdrobeşte,
Orĭ unde să vor afla.
Să nu pótă să'şĭ găsască
Loc, să fie odihniţĭ,
Pururea să rătăcească,
Şi să fie năcăjiţĭ.
Nu găsască să maĭ şaḑă
Cătuşĭ de puţintel loc,
Cerul să nu'ĭ pótă vaḑă,
Şi să plouă pre eĭ foc.
Pămêntul viĭ să'ĭ înghiţă,
Ca p'Aviron şi Dathan,
Să se stingă a lor viţă
Fie-le tóte duşman.
Grópa lor hĭarele fie
La răspintinĭ şi prin munţĭ,
Doboară-ĭ a ta mânie,
Preste podurĭ şi subt punţĭ.
Frică spaĭmă să'ĭ găsască
Ca se umble toţĭ uĭmiţĭ,
Morţĭ grozave să'ĭ zdrobească,
Unde vor fi rătăciţĭ.
Trupurile lor rămâe
Stîrvurĭ góle pre pămênt
N'aĭbă parte de tămâe,
Nicĭ de mórte cu mormînt.
Dă-le lor spaĭmă cumplită
Să nu'şĭ pótă găsi loc,
Fie-le viaţa sfêrşită,
Mórtea un minut soroc.
Vie preste eĭ putere,
Gróze şi biruitorĭ,
Şi preste alor avere
Alţiĭ fie stătătorĭ.
Casele lor să le fie
Pururea în véc pustiĭ,
Să n'aĭbă clironomie,
Nicĭ aĭ lor prea ĭubiţĭ fiĭ.
Ale lor mueri rămâe
Vĕduve făr'ajutor
N'aĭbă cin' să le mângâe
La nevoĭ, necaz şi dor.
Dă a lor episcopie
Altor a o stĕpâni,
Fie supt epitropie
Vecĭnic până ce vor fi.

III. Rugăciunea Patriei.

Dumneḑeule prea sfinte
Cel ce tóte le priveştĭ,
Aduţĭ de mine aminte,
Nu'nvecĭ să mĕ pedepseştĭ.
Veḑĭ necazurile mele
Că s'aŭ fórte înmulţit,
Durerĭ, scârbe, nevoĭ grele,
Cu totul m'aŭ covărşit.
Veḑĭ a me dărăpănare,
Sînt aprópe ca să pĭer,
Nu mĕ lăsa la pĭerḑare,
Ajutor la tine cer.
Caută din ceriŭ la mine,
Şi'mĭ veḑĭ focul cel aprins,
Intórcete şi cu bine
Că maĭ cu totul sînt stîns.
Eram slobodă grădină
Verĭ la cin'ar fi venit,
Cu tot felul de rod plină,
Făr' a fi nimenĭ poprit.
Acum am ajuns în stare
Maĭ de tot să mĕ sfârşesc,
Plâng, suspin fără'ncetare,
De'n ḑi'n ḑi maĭ rĕŭ slăbesc.
Până când d'ata mânie
Să petrec tot în ohtat?
Intórceţĭ a ta urgie,
Veḑĭ că m'am dărăpanat.
O tâlhărească pornire,
D'odată m'aŭ prididit
A mea tótă moştenire
Fórte rĕŭ s'aŭ rîsipit.
Frică, spaĭmă de odată
Preste mine aŭ venit,
Aĭ meĭ fiĭ, norod mult glótă,
Pribegiţĭ m'aŭ năpustit.
Toţĭ s'aŭ rĕspândit departe,
Prea ticăloşiĭ meĭ fiĭ,
Sate şi óraşe's sparte
Aŭ remas góle pustiĭ.
Arată milostivire

Și'mi ridică acest nor,
Ai mei fii, a ta zidire
Vedi necazurile lor.
Nu mai pociu avea răbdare,
Ai videa instreinați,
Arată a ta'ndurare
Ca să'i văd iar adunați.
Până când să fiŭ scârbită
Și jalnică d'ai mei fii?
Până când voiŭ fi mâhnită,
Suferind ticăloșii?
Eŭ eram cea rĕsfățată
Cu tot felul d'adunări,
Eŭ eram cea desmerdată
In primblări și desfătări.
Ș'acum podóba mea tótă
Mi s'aŭ stins de pre pământ,
Nu gândesc că vre odată
Ce am fost să dic că sînt.
Casele cele frumóse
Prea iubiților mei fii,
Când să le văd luminóse
Di'ntuneric și pustiiu?
Eŭ me bucuram odată
De ai mei fii nóptea 'mblând
Și acum sînt întristată
Nóptea de câini tot urlând.
Ale mele uliți tóte
Pururea în veselii,
Acum să tânguesc fórte
Vĕdêndu-se la pustiiŭ.
Ulițile acum plânge
De sângiuri ce s'aŭ vĕrsat,
Nu mai pot înghiți sânge,
Fie chiar și vinovat.
Tineri, bătrâni, prunci, fecióre,
Plâng, suspin fără soroc,
Intórce a ta'ndurare
Potolește acest foc.

IV. Sfătuirea Patriei catră fii sėi.

Și pre voi vĕ rog fii fórte
D'acum 'nainte să fiți,
Intr'un cuvênt pân' la mórte,
La olaltă și uniți.
Vĕ sfătuesc părintește
Chipul care să'l urmați,
Trăind cu toții frățește,
Nume bun ca se vĕ dați.
Cea d'acum împrejur stare
Singuri voi o judecați,
Fără nici o îndreptare
Vĕ cunóșteți vinovați.
N'ați îngrijit pentru mine
Nici decum să mĕ cinstiți.
C'ați cunoscut al meŭ bine
Numele să mi-l măriți.
V'ați dat toți la lenevire,
Catigorii și primblări,
Nu ați avut îngrijire
D'ale mele mădulări.
Ci în parte fieș-care
Pentru sine s'aŭ silit,
De cel mic acel mai mare
Nici decum n'aŭ îngrijit.
Nu era între voi cine
Pilda bună ca se dea,
Cel mai mare întru mine
Cel mai mic îl rĕzvrătea.
Să 'nalțase 'n voi mândria
Păn' la puntul cel de sus,
Se lățise lăcomia,
Cât nu e cuvênt de spus.
Toți căduți la desmerdare
Nu'ngrijați d'al meŭ folos,
Nu simțați că sînt în stare
Pentru voi să port ponos.
De'nvațați puțină carte
Creștere de leac n'aveți,
De la voi era departe
Folosul, câți vĕ căzneați.
Supuși toți la desfrânare,
Numai poftele vĕnați,
De la mic până la mare
In nelegiuiri umblați.
Vĕ prihăneați fecioria,
Fără cuget de pacat,
Necinsteați casătoria,
Lucrul cel mai lăudat.
Toți eșiți din datorie
Uitaseți pre Dumnedeŭ.
Iata'acum mi-a venit mie
Pentru voi acest foc greŭ.
Uitaseți p'al vostru frate,
Căruia erați datori,
Și cinsteați cât nu se póte
Pĕ streini lingușitori.
Vedeți acum la ce stare
Nemernicul m'aŭ adus,
La ce rea dărăpănare
Pentru voi ei m'aŭ supus.
Fără nici o judecată
Voi cu ei v'ați însoțit,
Acum vedeți că de odată
Mai de tot m'aŭ pustiit.
Nu mĕ socoteați de mumă,
Să'mi fiți fii și voi toți frați,
Vĕ numeați fii drept o glumă,
Iar nu fii adevărați.
Nici limba mea ce vĕ crește
Voi nici cum n'o învĕțați.
Datoria ce firește
Vi se cade s'o urmați.
N'aveați între voi unire,
Unul p'altul să iubiți,
Erați plini de pizmuire
Și de patimi stĕpâniți.
Dintr'avóstră rea urmare
Astădi cerc amari dureri,
Astădi sunt l'acéstă stare,
Babă fără de puteri.
Dar cu acestea cu tóte
Eŭ pĕ voi tot vĕ doresc,
Mumă vĕ sunt, nu se póte
Trebue să vĕ iubesc.
Și voi sfaturile mele
Trebue să le urmați,
Nu vĕ pară dojeni grele,
Ci vĕ rog să vĕ'ndreptați.
Cea de-acum pildă vĕ fie,
Oglindă ca se priviți,
Știți a vóstră datorie,
Cum p'o mumă s'o cinstiți.
Vedeți alte maici din lume
Fiii lor cum le cinstesc
Și voi cu acele nume
Siliți ca să mĕ slăvesc.

V. Pentru Eteriștii crai greci.

Când va Dumnedeŭ s'aducă
Unui neam osîndă multă,
Indată îi și arată
Rĕsplătirea sa în faptă.
Precum aŭ și arĕtat
Principului Ipsilant,
Carele cu îndărjire
Se pornise cu oștire,
Pentru ca să'și desrobească
Patria, țara grecéscă,
Ce să află sub robire
Al Turcilor stĕpânire.
Dicênd c'acum aŭ venit.
Acum și al lor sfêrșit
A fi și ei subt robire
L'a Grecilor stĕpânire.
Și așa se ridicară
Și'npreună se'nhăltară
Grecii și calicii toți,
Opincarii, Ungurenii
Iobagiii și Oltenii,
Neamuri multe adunate,
Prebegiți din altă parte,
Leimongii și bragagii,
Arnauții și Seimiții,
Slugile de la Boeri,
Țigani, meșteri, cujniceri,
Copii de la cojocari,
Și slugi dĕ pĕ la brutari.
Popi, călugări rasofori,
Cu nume de mavrofori.
Mai în scurt câtă craime
Aŭ fost risipiți în lume
Și câți calici ticăloși,
Nevoiași și păduchioși,
Toți aceștia venise,
Cu Ipsilant se unise.
Se făcuse o oștire
Regulată de peire.
Și era la un cuvênt
Legați toți subt jurămînt,
Puind semne fieș-care
Spre mai bună'ncredințare

Că vor ţinea în dreptate
Cocarde cu semn de mórte.
Vě rog fraţilor barbaţĭ
Cu d'adinsul s'ascultaţĭ,
S'audiţĭ a lor pornire
Si regulata oştire,
Care lumea di'nceput
Nu cred se fi pomenit,
Aşa oştire tocmită
Şi la tóte potrivită.
In tagma de mavroforĭ
Era şi câţĭ-va boerĭ,
Insă numaĭ fiĭ de grecĭ,
Că sunt la minţĭ maĭ deşteptĭ,
Ear dascăliĭ ceĭ greceştĭ
Ce era în Bucureştĭ
Terchea Berchea scurgea óle,
Grămada două parale,
Şapte opt la o para,
D'aceea nu 'ntreba,
Ce cu a lor procopsélă.
Ce era din sfânta ólă,
Când începea să'ţĭ arate,
Ale lor vitejeştĭ fapte,
N'avea pace Odiseus
Nicĭ vitézul Arhileus.
Iar ceĭ-l-altă calicime
Arnăuţiĭ şi crăimea,
Prin cârcime şi crămĭ de vie
Striga toţĭ elevhterie.
Socotiţĭ dar cinstiţĭ fraţĭ
Ce vitejĭ şi regulaţĭ,
Se jurase spre lucrare
Ş'a ţăreĭ dărăpănare,
Micĭ şi marĭ se tânguia
Şi grozav îĭ blestema,
Věḑênd aşa nedreptăţĭ
Ce făceaŭ vrăjmaşiĭ hoţĭ.
Cu a lor elevhterie
Trăgênd lumea 'n sărăcie.
Pă mic mare aŭ despueat
Şi cu zeghĭ ĭ-aŭ îmbrăcat.
Pě boerĭ ĭ-aŭ desbrăcat,
Pě negustorĭ ĭ-aŭ prădat.
Şi din haine de mătase
Ajunsese de 'nbrăcase
Anteree rumăneştĭ,
De mergea în Bucureştĭ,
De era înbrăcat bine
Cu giubele anterie.
Cu care cum se 'n tălnea
Iĭ lua câte ceva.
Aĭ luĭ Tudor cu zavera
Iĭ desbrăca de giubele,
Greciĭ cu elevtherie
Desbrăca de anterie.
Ş'apoĭ tot pentru dreptate
Lua ce maĭ găsea tóte.
Cucónele maĭ pě tóte
Le lăsară desbrăcate,
Căcĭ că unde le găsea
Le bătea le jupuea,
Din şalurĭ. zinihĭ, Samur
Punea tóte împrejur,
Şi désculţe prin noróe
Le ascundea la câte-o clae
Din saltele, plapumĭ scumpe
Se'nvălea cu păturĭ rupte,
Din rochiĭ, scurteicĭ, boccele
Punea zacóte pě ele.
Şi din tulpanurĭ cu fir
Se 'nbrobodea cu peşchir,
Din pantofĭ strâmţĭ, cizmuliţe,
Umbla prin noroĭ desculţe.
Din case marĭ înălţate
Prin peşterĭ dărăpânate,
D'a Grecilor vitejie
S'aŭ sě ḑicem mişelie,
Arătându'şĭ fieşĭ-care
Vitejia la luare.
—Aduse-se 'n stare próstă
Tótă starea boeréscă,
Din cisme, meşĭ şi papucĭ
Ajunse-se cu opincĭ.
Toţĭ striga cu un cuvênt
Nimenĭ să n'aĭbă avut.
A lor să fie averea
Că s'aŭ sculat cu Zavera
Şi Zavera lor a fost
Cu pornire fără rost,
Numaĭ să ne jefuiască
Ţara să o prăpădéscă,
Fără să se socotéscă
Că ce fac o se găséscă.
Ci numaĭ c'o neghiobie
Ne-aŭ adus la sărăcie
Şi pě toţĭ ne-aŭ rěspândit.
Luându-ne ce-am avut.
Aŭ răsipit, aŭ luat
Acel tiran Ipsilant,
Dinpreună cu caliciĭ,
Tâlhariĭ şi măscăriciĭ,
Că atât era pizmaşĭ
S'asupra ţăreĭ vrăjmaşĭ,
In cât de ar fi putut
Să nu lase nicĭ pământ,
Boĭ şi vacĭ, eĭ aŭ luat
Buţile cu vin aŭ spart,
Caĭ şi arme n'aŭ lăsat
Grâŭ, porumb, l'aŭ măturat.
Cu cuvênt de zahirele,
Făcea negoţurĭ cu ele.
Tóte 'n Braşov le-aŭ trecut
Pe banĭ gata le-aŭ vîndut.
Staţĭ acum şi judecaţĭ
Pentru ce aŭ fost sculaţĭ,
Numaĭ pentru jefuit
Pě mâncărĭ şi pě băut,
Că sěraciĭ vaĭ de eĭ
N'avea nicĭ cămăşĭ pě eĭ
Şi cu cât ne jefuise
Cu atâta eĭ calicise,
Şi acest jaf a ţinut
Peste treĭ lunĭ şi maĭ mult,
Fără a maĭ judeca
Şi pě ţiganĭ despuia.
Până şi căldărĭ lua,
Săpĭ, topóre, nu 'ntreba.
Perne, saltele din casă
Bune, rele, nu lăsase.
Iar cerşafurĭ şi perdele
Se lega la cap cu ele,
Ce găsea lua, vindea
Tótă ḑiua bea juca.
Şi striga prin cârcĭmurĭ beţĭ
Elevtherie s'aveţĭ!
Incărcaţĭ vě duceţĭ toţĭ
Ce aşteptaţĭ voĭ de la hoţĭ?
Ziafeturĭ şi primblărĭ.
Běutură, şi mâncărĭ.
Calesce, butce le-a despuiat.
„Hier unde găsim luăm
Să legăm la putineiŭ
Şi la tunurĭ de uleĭ".
Maĭ ascultaţĭ mişelie:
Pě sânta Mitropolie
Aŭ pus de aŭ desvălit
Din plumb glónţe aŭ făcut.
Icóne aŭ despoiat
Şi argintul l'aŭ luat
Şi tot pě banĭ l'aŭ vêndut,
Ca sě aĭbă de běut.
Cum sě rabde D-ḑeŭ
Acest ném fudul şi rěŭ?
V'a lua dracul pě toţĭ
Că nu sunt creştinĭ, ci hoţĭ,
Ş'aŭ să pătiméscă fórte
Dup'ale lor rele fapte.
Căcĭ chiar Ipsilant sěrmanul,
Principul şi generarul,
De multă muncă ce avea
Câte-o litră de spirt bea.
Ş'acela de diminéţă
Ca să'l curețe de gréţă;
Şi să pótă 'ntocmi bine,
Oştirea cum se cuvine,
Să pótă a străşnici
Maĭ bine a jefui.
Ḑiŭa ce glónţe făcea
Tótă nóptea le-arunca.
Arnauţiĭ din beţie
Se ţinea în semeţie,
Orĭ-ce vrea singurĭ făcea
Nimenĭ nu le poruncea.
Tótă ḑiŭa bea la vin,
Umbla îndărjiţĭ pě drum,
Muerĭ, fete aducea,
De faţă batjocorea.
Care din muerĭ nu vrea,
Copiiĭ le împuşca.
Lumea striga suspina.
Ipsilant habar n'avea!
Neputênd se'ĭ infrâneze,

Că'ntăĭ voe le dădese,
Ba d'ar fi şi cugetat
In urmă să-ĭ facă zapt,
Se temea şi el maĭ tare
Să nu'şĭ aducă pierḑare.
De acea îĭ lăsase
Şi el după eĭ urmase,
Fiind chiar şi el în vină
La Mănăstirĭ făcênd silă.
Căcĭ că tóte le-aŭ prădat
Sumă de banĭ le-aŭ luat,
Pornindu se fără minte
La lăcaşurile sfinte.
După ce aŭ isprăvit
Şi n'aŭ maĭ găsit nimic,
In loc de cetăţĭ turceştĭ
Lua case boereştĭ.
Lua case şi oraşe,
Oĭ şi mieĭ şi vite grase.
Din Ploeştĭ pănă'n Piteştĭ
Ca prin nişte ţărĭ turceştĭ,
Se primbla cu alaĭ mare,
Şi striga în gura mare:
Veniţĭ Turcĭ daca'drăzniţĭ,
Că noĭ sîntem îndărjiţĭ,
Veniţĭ să facem rezboĭ
Saŭ că venim noĭ la voĭ.
Pentru că noĭ ne-am jurat
Să întrăm în Ţarigrad.
După ce dar aŭ simţit
Cum că Turciĭ aŭ sosit,
In loc s'o ia spre Rusciuc
Aŭ sucit spre Câmpu-lung,
Ş'aşa degrab izbândiră
Şi grozav se folosiră.
Că în loc de Ţarigrad
S'aleseră cu Bezdead,
La Cozia şi Călnenĭ
S'ascunseră subt buştenĭ.
Iar maĭ în sus despre Vamă,
Nu pociŭ se maĭ daŭ de samă.
Trupurĭ (morţĭ) de mavroforĭ
Şi popĭ d'aceĭ rasoforĭ.
Staŭ toţĭ vitejaşte
Pĕ văĭ şi pĕ cóste,
Tot bucăţĭ tăeţĭ
Dĕ pieĭ despueţĭ.
Ticălóse óste
Bine staĭ pĕ cóste
Parcă te gândeştĭ
Acum să jefueştĭ.
Când puneaţĭ cocarde,
Şi semnul de mórte,
Gândeaţĭ să vĕ fie
Ca o jucărie,
Ş'apoĭ vĕ porneaţĭ
Lumea dĕspoiaţĭ.
Aveaţĭ vitejie
Şi andragathie
Ca se desbrăcaţĭ
Pĕ cine'ntâlneaţĭ.

Vaĭ! Zavera vóstră
Stă la Bran pĕ cóstă.
Şi câţĭ v'aţĭ pitit
De v'aţĭ mistuit,
In loc de Zavero
Strigaţĭ: Bemti Vero.
Iată aţĭ găsit
Loc de moştenit,
Patrida cea mare
Din deal pănă'nvale,
Iar de nu vă'ncape
Aveţĭ şi vârtópe,
Iată-vĕ veleatul,
Slăviţĭ Ţarigradul,
Vĕ feriţĭ de vale
Să nu daţĭ în mare!

VI. Pentru Ţara Românească.

Ca o grădină părăginită
Intocmaĭ este asemuită.
A nóstră ţară prea ticălósă
In próstă stare şi'ntunecósă.
Că'nprejur este neîngrădită
Şi'n tóte părţile rĕzvrătită,
Plóe nu cade s'o răcorească,
Nicĭ sóre bate s'o încalzască,
Ci o usucă umbra păgână
Şi aŭ adus'o praf şi ţărînă.
Omizĭ mulţime pĕ póme ciupeşte
Şi moşoróe pĕ jos scobeşte.
Orĭ ce jigăniĭ vin fără frică
Şi cum liĭ voea rupe şi strică.
Cioce şi graurĭ mereŭ ciupeşte
Din flóre şi póme ce maĭ găseşte.
Copacĭ mulţime, buştenĭ se vede
Tóte uscate şi nimic verde.
Buruenĭ próste şi ghimpĭ mulţĭ creşte,
Iar florĭ şi póme nu maĭ rodeşte!
O! jale multă! Trişte amară!
Subt care zace a nóstră ţară.
Până când Dómne astă prăpaste
Pĕ noĭ se fie, şi grea năpaste?
Iartă-ne Dómne de orĭ ce vină
Şi'ţĭ fie milă d'ata grădină!
Pământ prea bun ĭ-aĭ dat fireşte,
Florĭ şi orĭ-ce póme când vreĭ rodeşte.
Da! fie, maĭ are o rădăcină,
Dar cufundată este în tină.
P'acéstă bună grădină alege
Un stĕpân vrednic d'anóstră lege,
Cu pază bună s'o îngrădească
Hiarele tóte să le zgornească
Omizĭ, şerpĭ, bróşte şi moşiróe
Şi se o curăţe de gunóe.
De neştiinţă şi de mândrie,
Buruenĭ să rumpă, să nu maĭ fie,
Gimpiĭ zavistieĭ din grădină
Pe toţĭ săĭ scóţă din rădăcină.
Aĭ fericireĭ dă pĕ noĭ sóre,
Plóe dă, milă şi dă rĕcóre.

Ale *Unireĭ* florĭ se'n florească
Ş'a fericireĭ pom se rodească.
Ithica încă aicĭ se zbóre,
Cu darurĭ multe să ne'npresóre.
Dafinul nostru ce acum s'arată,
O rădăcină próstă uscată,
Să înverḑască fără zăbavă,
Ca din vechime, să crească'n slavă.
Paserĭ frumóse, un glas prea dulce
De veselie în cer se urce,
Sfânta Troiţă se o slăvească,
Ce legea nóstră cea creştinéscă
O va aduce în fericire,
Cu aşa mare milostivire.

VII.

(Starea umilită a Ţăreĭ)

Românĭ ticăloşĭ şi vrednicĭ
Până când aşa nemernicĭ
Să trăiţĭ, şi chinuiţĭ?
Nu vĕ deşteptaţĭ odată?
Vaĭ de voĭ! o se pieriţĭ!
Nu simţiţĭ ce otrăvită
Şi de tot nesuferită
E robirea peste voĭ?
Stĕpânire vrajmaşască,
Avênd gând să vĕ topească,
Vĕ încarcă cu nevoĭ.
Lumea câtă este de mare
Şi mulţime de ţărĭ are,
Nu se află nicăire
A maĭ fi o stĕpânire
Cu atâta obedire,
Nevoĭ multe şi peirĭ.
Nicĭ un neam nu ştim să fie
Zăcênd în ticăloşie
Şi pedépsă ca şi noĭ.
Bătuţĭ, jăfuiţĭ în ţară
Cu'nchisorĭ şi cu ocară,
Cufundaţĭ toţĭ în nevoĭ.
De muncim cu ḑi cu nópte
Şi cu câte chipurĭ tóte,
Ce să'ntîmpinăm întâĭu?
Copiiĭ murind de fóme,
(O! milă făţĭ de noĭ Dómne!)
Sau birul, star-ar pustiŭ?
Şi d'am fi numaĭ cu aste,
Dar şi glóbe şi năpaste
Nicĭ odată nu lipsesc,
Ci să ţin dĕ noĭ într'una
De ne frige tot-déuna
Şi amar ne pedepsesc.
Orĭ în ce parte de lume
Neamurile sînt cu nume,
Şi ştim tóte cum trăesc,
Iar atâta obidire
Jafurĭ şi năpăstuire:
Nicăerĭ nu maĭ găsesc.
Numaĭ noĭ supuşĭ peireĭ,
Căcĭ din somnul amăgireĭ
Nu putem fi deşteptaţĭ.

Remânem tot în robie,
Necaz și ticăloșie
Și de tot néajutațĭ.
D'am fi și acum cu minte
Cum am fost maĭ din nainte,
Am fi de mult izbăvițĭ
Dintr'acéstă obidire
Jafurĭ și năpăstuire,
Dar sîntem toțĭ amețiți,
Nu cunóștem ce pricină
Este de maĭ mare vină
Ne face ticăloșițĭ.
Și de ce în astă țară
Tótă starea este amară
Și toțĭ sînt nemângăioșĭ,
Starea cea bisericéscă
După cum ș'a boeréscă;
Ș'acelor maĭ micĭ slujbașĭ.
Cu zavistiĭ daŭ năvală,
Uniĭ p'alțĭ dĕ înșélă
Ca niște turbațĭ vrăjmașĭ.
Și în urmă toțĭ s'alege
Jăfuițĭ, dar nu'nțelege
Acest rĕŭ cum e născut.
Ci mulțĭ ḑic nenorocire
Ș'alțiĭ strig năpăstuire
Vr'un boer că le-aŭ făcut.
Iar bieţiĭ creștinĭ, țăraniĭ
Necăjițĭ maĭ rĕŭ sărmaniĭ
De bir greŭ și de podvezĭ
Ș'alte încă multe rele
Și năpăstuirĭ prea grele
Pretutindenea le veḑĭ.
Inchegațĭ cu toțĭ de frică,
Nu pricep cine le strică,
Ci gândind să amăgesc,
Saŭ Domnul că n'are milă
Saŭ Ispravniciĭ în silă
Și Zapciiĭ că-ĭ silesc.
Frațĭ creștinĭ toțĭ să m'asculte
Peștele din cap să'npute.
Luațĭ séma să vedem
D'unde izvoraște rĕul,
Sărițĭ să secăm părăul
Că maĭ rĕŭ o să cădem.
D'am rĕmas numaĭ c'o vacă
Birul tot mereŭ ne sécă,
Gata sîntem a peri
Și copiiĭ în robie
In urmă o să ne fie,
De n'om ști a ne feri.
Nimenĭ n'aĭbă bănuele,
Gândind c'aste birurĭ grele
Care ne-aŭ lăsat săracĭ,
Că le strânge vr'o Domnie,
Ci Poarta star-ar pustie
Cu părdalnicul harac.
Ast' înveninat bălaur
Și nesăturat de aur,
Să silește a ne'nghițĭ
Cu felurĭ de vicleșugurĭ
Și cu poleite jugurĭ
Să perim făr d'a simțĭ.
Iar de glóbe și peire,
Jafurĭ și năpăstuire,
Ce ne fac ceĭ dregătorĭ,
Niminea folos nu are
De la mic și pân' la mare.
Ci ca niște lipitorĭ,
Ceĭ maĭ micĭ ne sug de sânge,
Dar și eĭ pĕ loc să stinge
De către aĭ lor maĭ marĭ,
Ce cumpără de nevoĭe
Puterea să ne despóĭe
Cum aĭ secera când arĭ.
Și apoĭ ca un burete
Mare ș'ațâțat de sete,
Domnia sórbe pĕ toțĭ.
Intr'adins în noĭ îl moaĭe
Păgâniĭ să ne despoaĭe
Ca niște viclenĭ și hoțĭ,
Către dânșiĭ îl întórce
Și îndată ĭar îl stórce
Și așa orĭ ce rĕŭ pățim,
Tot gândim că ne mângâĭe
Creștină având Domnie,
Iar peirea nu simțim.
Ci s'avem încredințare
Că Domnia și maĭ mare
Durere și de cât toțĭ
Sufere când ne despoaĭe,
Dar urméză fără voe
Poruncile de la hoțĭ.
De s'arată și cu silă,
Dar de noĭ tot îĭ e milă
Ca de creștinĭ un creștin,
Și cât póte ne ajută
Cu mult dor la noĭ se uită,
Și prin taĭnă cu suspin.
Creștinĭ, ḑice când să'ncepețĭ
Amăgirea să pricepețĭ.
Creștineștilor vrăjmașĭ?
Și că eŭ sînt fără vină,
Trimis ca pentr'o grădină
Rĕŭ să fac ca un ostaș.
Frațĭ creștinĭ, sărițĭ ferbinte
Punețĭ crucea înainte,
La vrăjmașĭ să năvălim
Saŭ balaurul să piară
Și să scape astă țară,
Saŭ toțĭ să ne amărîm.
De loc să n'avețĭ sfială
Nicĭ să fițĭ la îndoială
Că n'om putea birui,
Ci la Dumneḑeŭ credință
Și în lupte cu silință
Putem a ne mântui,
Cum am fost maĭ dinainte
Vrednic neam de lăudat,
Și cu câtă vitejie
Arătând la bătălie
Pe vrăjmașĭ am cufundat.
Că țara nóstră odată
Era fórte lăudată,
Craiĭ având român de neam,
Purtând stemă legĭuită
Care ni era ĭubită,
Că în cap noĭ ĭ-o puneam.
Oblăduia ca un tată
Cu dorire arătată,
Și de bir nejăfuițĭ.
Să silea cu îngrijire
A ne pune 'n fericire
C'a p'aĭ sĕĭ fiĭ prea iubițĭ.
Iar când vre un vrăjmaș mare
Ne făcea vr'o supărare,
Ca un părinte cu dor,
Craiul mergênd înainte,
Și cu fórte dulcĭ cuvinte
Să făcea învĕțător.
Și cu ajutorul cruciĭ
Toțĭ vrăjmașiĭ și năluciĭ
Biruițĭ și ocărâțĭ,
Pierea ne având ce face
Și noĭ rămâném în pace
Ca biruitorĭ slăvițĭ.
Mircea Vodă maĭ nainte
Ințeleptul și cu minte,
După cum aŭ auḑit
Turciĭ cu putere mare
Și 'nțelept Sultan că are.
Pĕ vitézul Baiazet,
De voe cu el să 'nclină
Ca prieten i să 'nchină
Și 'ntre dânșiĭ să tocmesc
Cu treĭ miĭ banĭ de aramă
Țara pĕ an a-ĭ da sumă
De plocon prietenesc.
Dar apoĭ păgânĭ 'n urmă
Supărându-l numaĭ curmă,
Pornește ca un vrăjmaș
Cu mulțime de oștire
De răsboiŭ având gătire
Și nenumĕrațĭ ostașĭ,
Și pe câmpul Ialomițiĭ
Ajungênd nelegiuițiĭ
Să gătea ca lupĭ turbațĭ
Ca să taie și să arḑă
Neamul românesc să piarḑă.
Dar aĭ noștrĭ ca bărbațĭ,
Vitejĭ fără indoială,
Daŭ asupră-le năvală
De-ĭ ucide ca pe câinĭ.
Și așa tare îĭ bate,
In cât cu a treia parte
Care le-aŭ scăpat din mâinĭ,
Pĕ Sultan ca lighiónă
Aĭ noștrĭ luând pe gónă,
L'Andrianopol îĭ duc,
Până acolo tot tăindu-ĭ
Și de tot așa stingêndu-ĭ,
Scapă țara ĭar din jug.
Laiot Vodă ĭarășĭ face

Cu păgânii altă pace,
Dar nicĭ asta n'aŭ păzit,
Sultan Mehmet necuratul
Care aŭ luat Țarigradul
Și Europ'aŭ îngrozit.
Turbat fiind de mândrie
Pĕ Craiŭ aŭ chemat să vie
Să se închine luĭ întâĭ,
Ș'a ne face vrênd ocară,
Indrăsnește ca să ceară
Și cincĭ sute de copiĭ.
Iar vitézul Craiŭ s'aprinde
Pĕ trimișiĭ luĭ îĭ prinde
Și 'ndată l-aŭ înțepat.
Apoĭ trecênd cu ostașiĭ
Dunărea bate ostașiĭ
De 'ĭ lasară fără cap.
Iar Sadin Pașa Vitézul
Să 'șĭ reverse vrênd necadul
Și să ne piardă pĕ toțĭ,
Să 'ndârjăște ca o fiară,
Trece Dunărea în țară
Cu aĭ sĕĭ tâlharĭ și hoțĭ.
Avênd sumă de oștire
Jafurĭ face și peire,
Socotind a izbândi.
N'aŭ nădăjduit să vie
Peste el ticăloșie
Și că însușĭ va peri.
Dar îndată luând veste
Ca vulturul năvălește,
Laĭot Vodă peste eĭ,
Indată pe toțĭ îĭ stinge
Vărsând pîrae de sânge
Și-ĭ ucide ca pe eĭ.
Iar în urmă o minune!
Patru miĭ în țepușĭ pune
Și pe Pașa în mijloc,
Imbrăcat în haine roșiĭ,
Așa-ĭ lasă ticăloșiĭ
Pentru bătae de joc.
Ci Sultanul luând știre
Vine cu mare oștire
De o sută cincĭ-decĭ miĭ.
Sosind însă, șade, vede
Pe Sadin Pașa nu crede,
El începe maĭ întâĭ
La ochĭ bine de se șterge
Ș'apoĭ aprópe merge,
Ce să vadă vaĭ de el?
Pe iubitul sĕŭ cunóște
Cu țepușa printre cóste
Și umflat ca un purcel.
Atuncĭ pĕ loc se îngrijește,
Dar de jale hotărăște
Să nu lase puĭ de om,
Ci să ardă. ci să frigă
Némul românesc să stingă
Făcĕnd țara ca Sodoma.
Iar creștinescul Părinte
Din cer dă Craiuluĭ minte
Ș'adunênd voiniciĭ sĕĭ
Pĕ ordie dă năvală
Și le face 'nvălmășală
Tăindu-i ca vaĭ de eĭ.
Biruindu-ĭ aci bine,
Tot mereŭ de eĭ se ține
Și l'Andrianopol dar
Astă dată maĭ ajunge,
Dar Sultanul mare fuge,
Obosit ca un măgar.
Și așa cu astă faptă
Țara să maĭ face odată
Vrednică de lăudat.
Căcĭ aĭ noștrĭ aŭ biruit
Pĕ Sultanul cel vestit
Și de sînge l-aŭ scăldat
Mihaĭ Vodă cel vitéz
Cu Sinan Pașa 'n obraz
Și opt-decĭ de miĭ de turcĭ
Pĕ Neajlov se întâlnește
Biruind îĭ îngrozește,
Și îĭ taie ca pe curcĭ,
Pĕ Cohărman Pașa taie
Mihaĭ Vodă în bătae
Singur chiar cu mâna luĭ.
Și 'n astă isbândă mare
Opt miĭ Românĭ numaĭ are.
Tăind păgânĭ ca la puĭ.
Ș'alțĭ Craĭ tot cu vitejie
Păzea țara de robie,
Dar apoĭ câte puțin
Păgâniĭ cu amăgire
Ne aŭ supus făr'avea știre
Și acum robĭ lor ne țin.
Noĭ nu suntem némurĭ próste,
Ci ș'acuma să cunóște
Că sîntem dĕ-ĭ vechĭ Romanĭ.
Vredniciĭ avem din fire
Până când dar în peire
Și robĭ să fim la dușmanĭ?
Stĕpânirile vecine
Nemțĭ, Muscalĭ fiind creștine
Tot déun'aŭ cugetat,
Arătându-se cu milă,
Au făcut Turcilor silă
Și țara aŭ ajutat;
Și acum putem alege
Cel ce sânt tot dintr'o lege.
Ș'o biserică cu noĭ,
Ale face rugăciune
De astă amărăciune
Să ne scape de nevoĭ,
Dându-ne ș'ajutorință
La ce om avea trebuință.
Negreșit așa putem
Să sgonim din astă țară
Stĕpânirea cea amară,
Pedicele să răsipim.
De atâțea anĭ păgâniĭ
Vrând a prăpădi creștiniĭ
Cu arme 'ntâĭ s'aŭ luptat.
Dar vĕdênd că sântem vrednicĭ
Și din di 'n di maĭ putemicĭ,
Intr'alt chip s'aŭ deșteptat,
Și de atuncĭ cu vicleșugurĭ
Și spurcate meșteșugurĭ
Câte puțin ne-aŭ supus.
Intâĭ ne-a orbit vederea,
Apoĭ ne-aŭ legat puterea,
Iar acuma șĭ-aŭ prepus
Pe noĭ cu birurĭ și jafurĭ
A ne usuca ca (pĕ) prafurĭ,
Fără însă să simțim
De la cine ni să trage
Și în ce gróp'o să ne bage,
Belelele care pățim.

VIII.

(Sfătuirea Patrieĭ către fiĭ).

Frațĭ creștinĭ acum e vreme
De păgânĭ a nu ne teme
Sărițĭ, sărițĭ să scăpăm,
Și puind crucea 'nainte
Toțĭ cu ast-fel de cuvinte
Să facem un jurământ:
O puternice împĕrate,
Dumnedeŭ ce aĭ făcut tóte
Și în cer și pre pământ,
Neamul românesc ascultă
Care cu durere multă
Și cu lacrămĭ înfocațĭ,
Te rugăm s'ajuțĭ Româniĭ
Ca să prăpădeștĭ păgâniĭ,
Vrăjmașiĭ ceĭ ne'npăcațĭ.
Ajută să 'nălțăm cruce
Pe păgânĭ ca să-ĭ apuce
Cutremur și rĕŭ sfârșit.
Ne ajută și a merge
Peste ceĭ fără de lege,
Aĭ zdrobi desăvârșit.
Darul tĕŭ pe noĭ să fie
Să ne scape din robie.
De rĕŭ să ne izbăvim.
Să putem apoĭ în pace
Jertfă creștinéscă a face
Și numele să-'Țĭ slăvim.
Némul jurământ îțĭ face
Intre noĭ să avem pace
Și ca frațĭ să ne pornim,
Să ne batem pân'la mórte
Din robie a ne scóte
Pĕ dușmanĭ să-ĭ zgonim.
Frațĭ cu astă hotărâre
Putem avea fericire,
Cu toțiĭ dar s'alergăm,
Să tragem clopote 'n țară.
Mare mic să ias'afară
Și cu toțiĭ să plecăm,
Crucea să punem 'nainte

Dumnedeŭ având părinte.
Nicĭ de cum nu fițĭ fricoșĭ
Și'țĭ vedea apoĭ dușmaniĭ
Fugind și urlând sărmaniĭ

Ca niște cățeĭ râioșĭ.
Scăpând așa de acele
Birurĭ, jafurĭ ș'alte rele
Nepetrecênd amărîțĭ,

Ca un neam cinstit în lume
Lăudat și cu bun nume
Putem trăi fericițĭ.

b). Constantin Daponte, numit Chesarie în călugărie.

Viața și peripețiile prin care a trecut Constantin Daponte sunt cunoscute de orĭ ce ómenĭ literațĭ și dar mĕ voiŭ mărgini numaĭ asupra unora din întâmplările viețeĭ sale, care aŭ legătură cu scrierele ce a lăsat privitóre la Românĭ [1]).

Constantin Daponte s'a născut la 1713 saŭ 1714 din părințĭ creștinĭ și cu renume între concetățenĭ, Ștefan și Magdalina, în insula Scopelo. Probabil că familia Dapontes să-șĭ derive denumirea din limba italiană, prin urmare ar fi greacă italianizată. Părintele sĕŭ a fost Consul al Veneţianilor, dar murind curând lasă dece copiĭ, șapte băețĭ și treĭ fete.

Constantin Daponte a învĕțat școla începătóre în Scopelo, și care școlă și o Mănăstire de acolo eraŭ de ale familieĭ lor; apoĭ spre a'șĭ căpăta o instrucție maĭ întinsă părintele sĕŭ îl trimite în Constantinopol. La 30 Ianuarie 1731, în etate de 17 anĭ, este recomendat de tatăl sĕŭ luĭ Constantin Ventura, interpretul floteĭ Otomane, și Patriarhuluĭ Christant Notara, dar acesta încetasĕră atuncĭ din viață.

Dl. Emile Legrand se exprimă ast-fel asupra causeĭ venireĭ luĭ C. Daponte în Valahia: „En revanche, il se rendit chez Ventura, qui, non content de l'accueillir avec la plus grande bienveillance, lui donna un logement dans sa propre maison et lui proposa le choix entre deux ou trois carières. Désireux de poursuivre ses études si heureusement commencées dans son pays natal, et connaisant de réputation les sécoles célèbres dont les hospodars philhellènes et les princes phanariotes avaient doté les provinces roumaines Dapontès supplia son puissant protecteur de lui procurer les moyens d'aller en Valachie. On jouissait dans ce pays d'une demi-liberté, dont s'empressaient de profiter les jeunes gens qui voulaient se livrer à des études que la politique ombrageuse de la Porte se plaisait alors à entraver dans la capitale de l'empire. [2]). Ventura 'l recomandă în acest scop luĭ Constantin Racoviță și acesta părinteluĭ sĕŭ Mihail Racoviță, atuncĭ Domnitor în Valahia, și Daponte plecă la Bucureștĭ pe la finele anuluĭ 1731.

Curênd însă Racoviță este mazilit și înlocuit cu Constantin Mavrocordat. De aicea Daponte 'șĭ descrie singur viața sa, cum a studiat cu baniĭ dațĭ de la Mănăstirea Sf. Gheorghe din Bucureștĭ, unde-șĭ avea și locuința; apoĭ venind Grigorie Ghica în Valahia Daponte este invitat de Constantin Vodă, ce'l avuse sub protecția sa în Valahia, prin Serafim, Arhidiacon al Dristreĭ, de a se duce în Moldova ca să-ĭ fie Secretar și cu scop de a i se propune spre a se însura. [3]). Curând înse sĕ reîntórse din Moldova în Valahia la 1735, în ajunul resbeluluĭ între Turcĭ, Rușĭ și Nemțĭ, și pe care el îl descrie în calitate de Secretar al Domnitoruluĭ, avênd la îndemână tóte informațiile dilnic. Cu tóte ocupațiile sale de Secretar el îșĭ urma și cursul la Academiĭ, atât când a fost în Moldova, când și după ce s'a reîntors în Valahia. [4]). In 1741 Constantin Mavrocordat este numit iarășĭ în Moldova și Daponte 'l urméză ca Secretar al sĕŭ. Daponte avea o predisposiție pentru versificare așa de mare, în cât era în stare a vorbi

[1]). Consultă asupra vieţeĭ sale pe Dl. N. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία pag. 501—503, idem pe Dl. Papadopul Calimah, Viața luĭ Daponte, publicată în Convorbirele Literare, idem pe Dl. Emile Legrand, Ephémérides Daces, vol. III. Notice Bio-bibliographique pag. IX—LXXXIV, idem Zavira Ἑλληνικὸν Θέατρον, 388—393.

[2]). Vedĭ vol. III, pag. XIV. Notice Bio-Bibliographique par Emile Legrand, Paris 1888.

[3]). Consultă. Κῆπος Χαρίτων, editat în 1883, de Gavriil Sofocleŭ, și în care scriere în versurĭ îșĭ descrie Daponte singur tótă viața sa; idem Emile Legrand, opul citat pag. XV.

[4]). Vedĭ Κῆπος Χραρίτων cap. II vers 5—8. 'Εσπούδασα κ'εἰς τὸ σχολεῖο διὰ φιλοπονίαν, καὶ ὡς μποροῦσα πέρασα καὶ τὴν φιλοσοφίαν.

în poesie şi scrie în poesie tot aşa de uşor ca şi în prosă, acésta o dovedesc scrierile sale, care's maĭ tóte concepute în poesię. [1]). Daponte era glumeţ şi chiar curtesan, compunea poesiĭ de tot felul; aşa după ce a scris ocasional un număr de poesiĭ, după ce versifică faptele cele maĭ însemnate din Istoria Vechiuluĭ şi Nouluĭ Testament, după ce pronunţa nepreparat à l'inproviste, după ordin, poesiĭ înaintea luĭ Constantin Mavrocordat, care se amusa auḑindu'l, apoĭ a maĭ scris resboiul dintre Turcĭ, Ruşĭ şi Nemţĭ tot în poesie şi publicat tot de Dl. Emile Legrand. Eŭ am întâlnit şi poesiĭ amoróse autografe, şi care se conservă într'un manuscript original în Biblioteca Universităţeĭ de Iaşĭ. Cea ce m'a impresionat maĭ mult a fost că alăturea cu descrierea vieţelor unor sfinţĭ maĭ noĭ, martirisaţĭ de Turcĭ, apoĭ are concepute şi acele poesiĭ tot acolo. Acésta însémnă că Daponte nu era un om profund şi de tot serios, ci că după împrejurărĭ natura sa îĭ permitea uşor a trece de la scene tragice şi serióse la lucrurĭ glumeţe şi plăcute, ba chiar şi la pasiunĭ. Cât am cetit din scrierile luĭ m'am convins că era dotat cu o fantasie mare şi cu o uşurătate rară în aşĭ exprima ideile, maĭ ales în poesie, dar că nu era dotat şi cu o judecată logică rigurósă, de acea pentru el tóte lucrurile şi faptele sunt tot atât de sigure; nu se îndoeşte de nimică, primeşte chiar şi lucrurĭ superstiţióse ca lucrurĭ adevĕrate şi ca probate ştiinţific. Acésta maĭ însamnă că Daponte maĭ era şi om vesel şi că uşor trecea de la lucrurĭ seriόse la glume. Daponte pentru activitatea sa, pentru trecerea ce avea la Domnitorĭ şi pentru faptele sale, a fost calomniat de trădător de către inimicĭ, de acea marele Vizir Teriachi Hasan Paşa porunceşte Domnitoruluĭ de a'ĭ trimite pe Daponte din Iaşĭ la Constantinopol. Din causa acésta prin sprijinul Domnitoruluĭ se refugiază în Crimea la Hanul Selim Ghereĭ, unde este primit şi ospătat fórte bine; dar totuşĭ se duce cu Hanul în Constantinopol, sperând că Vizirul va fi uĭtat de el, însă vĕḑut de inimicĭ este trădat şi aruncat în temniţa Muhzur-aga la 29 Mart 1747. Cât a stat în închisóre a scris necontenit şi după ce s'a eliberat, pentru care a plătit sume de banĭ, s'a reîntors în Moldova, unde la 1749 Noemvrie în 12, se însură cu o tênĕră Marióra, şi de la care a avut o fiĭcă. Curând însă, la 1751 'ĭ móre soţia ca şi fiĭca şi atuncĭ întristat pleacă la Constantinopol, şi de acolo se duce la insula Piperi. Aicea la anul 1753, după ce întimpinase şi bravase atâtea nenorocirĭ ce i se presentă în calea vieţeĭ sale, să decisă a îmbrăca haĭna neagră a călugărieĭ în ḑiua de 26 Octomvrie, la Sf. Dimitrie, numindu-se Chesarie. El a stat maĭ mult timp în acéstă singuratică insulă lucrând singur cu mânile sale legumele de care avea nevoe spre a se nutri. De aicea trece la Scopelo, dar incognito şi trăeşte ca simplu monah la Monastirea zidită de familia sa, de unde pentru cuvinte necunoscute ĭesă şi se duce în Sfîntul Munte Athos. Aicea percurge maĭ multe Monăstirĭ şi se stabileşte la Xiropotam. Cât a stat în Xiropotam în Scopelo şi în Piperi, adică de la 1751 până la 1757, Daponte tot n'a lăsat condeiul, ci continuu a scris. Fiind-că Monastirea Xiropotomul, care este cea întâia de la Dafne, limanul Sfîntuluĭ Munte, situată pe culmea unuĭa din munţĭ, era în ruină din causa lipseĭ de mijlóce, s'aŭ sfătuit ceĭ-alţĭ călugărĭ a trimite pe Cesarie Daponte pentru a cere milă în acest scop prin Principatele Românilor. El a esitat de o cam-dată de a primi acéstă îndatorire, pentru că nu-ĭ venea pre bine a se presenta ca simplu monah la aceĭ ce'l cunoştea ca Secretar al Domnitoruluĭ şi ca om cu renume mare. El a inventat un pretext că adică numaĭ aşa s'ar putea duce, dacă ĭ-ar da sfîntul lemn ce are Monăstirea, presupunênd că nu i s'ar învoi a-l rădica din Monăstire. Călugăriĭ însă îĭ acordă cerirea şi la 22 Maiŭ 1757 împreună cu alţĭ doĭ călugărĭ, părăseşte Xiropotamul şi percurge cerênd milă în diferite localităţĭ din Peninsula Balcanică şi apoĭ intră în Principate pe la Şiştov. In Bucureştĭ a fost primit cu mare pompă ca cunoscut şi ospătat în Monast. Serendarĭ, de unde apoĭ trece în Moldova şi se aşază în Monast. Cetăţuĭa. Atuncĭ se întâmplă în Moldova şi o incursiune a Tatarilor şi el susţine că prin presenţa sfîntuluĭ lemn a făcut de s'aŭ retras Tatariĭ din ţară. Mitropolitul ţăreĭ Moldoveĭ Iacob I, cum şi Domnitorul, îĭ daŭ înscris voĭe a cere milă în ţară spre a se restaura Monăstirea Xiropotamul [2]). Incarcat de darurĭ şi de banĭ din Moldova revine la Bucureştĭ, de unde după ce adună ĭarăşĭ sume marĭ, darurĭ domneştĭ, se duce

[1]). Veḑĭ capitul II a opului citat, pag. 7—18.

[2]). Veḑĭ aceste documente publicate în Biserica Orthodoxă, pe care le-am decopiat din greceşte şi tradus în româneşte după manuscriptul intitulat: Πνευματικὴ τράπεζα, care autograf se află în Biblieteca Muzeului nostru din Bucureştĭ.

în Constantinopol. La 1764 părăsește Constantinopolul, maĭ umblă după milă prin Chio, Smirna etc. In fine la 1765 reintra în Monăstirea Xiropotamul. Cu baniĭ adunaţĭ de Cesarie Daponte se restaurează Monăstirea așa cum este până astă-ḑĭ, și el încetéză din viață la 1784, în 4 Decemvrie.

Visitând acéstă Monăstire am maĭ găsit în Biblioteca eĭ un însemnat numĕr de autografe, cu deosebire de conținut bisericesc, între altele și o notă de câțĭ banĭ a adunat pentru Monastire din Principatele Românilor, a adunat 32,000 (Treĭ-ḑecĭ și douĕ de miĭ) leĭ.

Să nu uĭtăm că Cesarie Daponte știa Românește.

Aprópe tot materialul istoric scris de Cesarie Daponte ne privește pe noĭ pe Românĭ, ba încă și multe din epistolele luĭ sunt adresate la barbațĭ politicĭ Românĭ saŭ la persóne ce aŭ avut o însemnătate în societatea nóstră din seculul trecut, și pe unele din ele le-a publicat Dl. Emile Legrand în vol. III în care descrie viața luĭ Daponte [1]). Deja cunóștem că Dl. Emile Legrand a publicat scrierea în versurĭ a luĭ Daponte, intitulată: Δακικαὶ Ἐφημερίδες— Ephémérides Daces—saŭ Cronicul resboĭuluĭ de patru anĭ 1736—1739, scris tot în poesie. [2]).

Acéstă publicație datorită eruditului profesor francez Emile Legrand, póte fi consultată acum cu cel maĭ mare profit de orĭ-ce istoric Român.

Apoĭ Dl. C. N. Satha, cunoscut de Europa pentru cercetările sale medievale, privitóre la istoria Orientuluĭ și pe care le-a publicat în opera sa: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, în volumul al treilea a imprimat pentru întâĭa óră atât Cronicul cât și Catalogul ómenilor celor maĭ însemnațĭ din seculul trecut. [3]). După Dl. C. Satha publicația scrierilor luĭ Cesarie Daponte a făcut'o după originalele însușĭ a luĭ Daponte. Eŭ cercetând diferitele manuscripte greceștĭ existente prin Bibliotecele din România, am dat maĭ întâĭu peste o copie a Cronicululuĭ luĭ Cesarie Daponte, ĭar în urmă în Biblioteca Seminaruluĭ Veniamin din Iașĭ am aflat chiar autograful luĭ Cesarie Daponte: Catalogul istoric a ómenilor celor maĭ însemnațĭ din seculul trecut. M'am servit dar în publicația acésta, în cea ce privește Cronicul luĭ Cesarie Daponte de copia mea, apoĭ procurându'mĭ și publicațiele D-luĭ C. Satha nu puțin m'am ajutat în discifrarea textuluĭ copieĭ mele, care pe alocurea era cu lipse, pe care le am îndeplinit după textul publicat de Dl. C. Satha în opera sa, volumul al III-lea.

Cât despre Catalogul ómenilor maĭ însemnațĭ din seculul trecut, nu m'am servit decât de autograful însășĭ a luĭ Cesarie Daponte. Dl. Emile Legrand susține că și Dl. Constantin Satha a publicat în volumul al treilea al Biblioteceĭ sale mediavale, Catalogul luĭ Cesarie Daponte tot după un manuscript autograf, ĭată cum se exprimă: Κατάλογος ἱστορικὸς ἀξιόλογος etc... Publié par Constantin Sathas (d'aprè le manuscrit autographe de Dapontes, conservé à l'Ecole grecque de la Panagia à Pera), dans sa Bibliotheca graeca medii aevi, tom. III (Venise 1872, 8°) pag. 71—200. M. Constantin Erbiceanu, professeur de Theologie à l'Université de Bucarest, me fait savoir (lettre du 25 Decembre 1887) qu'il possède un autre manuscrit autographe du Catalogue historique. Acum urméză să dovedesc dacă eŭ în adevĕr posed un manuscript autograf din Catalogul istoric a luĭ Cesarie Daponte. Iată probele ce aduc în favórea autenticitățeĭ autografuluĭ ce posed. 1). Facsimilul reprodus de Dl. Emile Legrand despre scrierea luĭ Dapontes în volumul I Ephémérides Daces, este o icónă exactă a scriereĭ din Catalogul ce posed, așa că nu rĕmâne nicĭ o urmă de îndoĭală asupra identicitățeĭ scrierilor. 2). Hârtia cum și mărimea pe care o reproduce facsimilul este aceașĭ în totul cu a Cataloguluĭ meŭ, ba și mărimea pagineĭ. 3). Dacă și Dl. Satha a avut un autograf când a publicat Catalogul luĭ Cesarie Daponte, atuncĭ după textul publicat de Domnia sa, acea autografă a fost probabil chiar prima concepțiune a luĭ Cesarie Daponte, pentru că în multe locurĭ textul publicat este schimbat și eliptic, pe când textul ce posed eŭ este în totul complect și corect, ceea ce s'ar putea ad-

[1]). Veḑĭ Ephémérides Daces publiées, traduites et annotées par Emile Legrand, douĕ volume, textul grec un volum și traducerea francesă al doilea volum; și în fine viața luĭ Daponte, Epistolele luĭ și un index analitic asupra acesteĭ scrierĭ, ce forméză al treilea volum. Paris, studiu început la 1880 și terminat la 1888.

[2]). Veḑĭ opul citat pag. 1—38.

[3]). Veḑĭ: Μεσαιωνικὴ Βιβλιοτήκη, Ἐπιστασίᾳ K. N. Σάθα, vol. I—VI. 1872—1877 publicate în deosebite locurĭ.

mite că'ĭ ultima transcriere pe curat a Catalogulu. 4). Autograful meŭ se întinde maĭ mult de cât acel pretins a D-luĭ C. Satha, cuprinde și maĭ multe persóne și maĭ ales profesorĭ de a-ĭ Academiilor de Iașĭ și Bucureștĭ, cariĭ lipsesc în publicația D-luĭ C. Satha. Ast-fel susțin că Catalogul istoric ce posed este necontestat autograf a luĭ Cesarie Daponte, și că dacă maĭ este și o altă autografă, apoĭ atuncĭ trebue să admitem că însușĭ Daponte a scris maĭ de multe orĭ aceeașĭ carte, saŭ că după ce lucra o scriere în urmă o transcria definitiv, așa numaĭ s'ar putea explica existența a două saŭ multe autografe ale aceluĭașĭ autor. Motivul ce m'a îndemnat a traduce în românește acéstă scriere a luĭ Daponte și a'ĭ publica și textul, a fost că în publicația D-luĭ Satha s'a lăsat multe din textele Catalogulu sub cuvênt că n'ar avea nicĭ un interes istoric pentru poporul grec, pe când pentru noĭ Româniĭ tocmaĭ acele texte omise în publicare sunt de cea maĭ mare valóre, pentru că zugrăvesc minunat starea de lingușire și de decadență a societățeĭ nóstre sub Fanariotĭ din seculul trecut.

c). Neculaĭ Chiparisa.

A scris resbelul ce a avut Domnitorul Moldoveĭ Ioan Mihail Racovitză Voevod la 1716 cu Nemțiĭ. Traducerea și publicarea acestuĭ fragment istoric am făcut'o după o copie scrisă de mâna unuĭ Român, pentru care am dat preste multe erorĭ ortografice, și nu este maĭ veche de cât de la finele seculuiuĭ trecut. Am regretat mult că n'a fost publicat ceva maĭ înainte acest fragment de Dl. Emile Legrand în opera sa Ἑλληνικὸν Ἐπιστολάριον—Epistolaire Grec, pentru că textul imprimat de D-sa este mult maĭ exact și traducerea s'ar fi putut face și maĭ corectă. Eŭ deja imprimasem acest fragment când a apărut Epistolarul D-luĭ Emile Legrand. D-nul Alexandru Suțu, profesor la Liceul din Iașĭ, om competent în limba greacă, a tradus în românește și publicat deja după textul D-luĭ Emile Legrand, în arhiva Societățeĭ științifice și literare din Iașĭ, acest fragment, dar nu m'am putut folosi nicĭ de acéstă lucrare, fiind posterióră. Cine a fost scriitorul acestuĭ fragment și de ce neam? Asupra acestor cestiunĭ nu pot respunde pentru moment, fiind-că 'mĭ lipsesc datele positive, atâta pot ḑice cu probabilitate, că Nicolaĭ Chiparisa a fost grec de neam și anume din Arcadia, că era un confident al Mareluĭ Postelnic, Constantin Vizantie și cunoscut Domnitoruluĭ Mihail Racovitză. Se póte admite că Neculaĭ Chiparisa a fost și profesor în Academia de Iașĭ, și póte și elev aceĭ Academiĭ pentru că ĭ-am întâlnit subscrierea pe resturile de manuscripte ce ni s'aŭ conservat în Mitropolia Moldoveĭ, și care sunt de ale aceleĭ școle.

d). Profesorul Teodor.

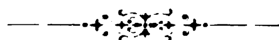
De la acesta ne-a rĕmas maĭ multe scrierĭ micĭ, epigrame, discursurĭ și o scriere asupra viețeĭ luĭ Ioan Petru Mavrogheni. Teodor a fost profesor în Academia Sf. Sava din Bucureștĭ. In o broșură intitulată: Συνοπτικὴ περίληψις τῶν ἡρωικῶν κατορθωμάτων τοῦ Ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου τε καὶ τροπαιούχου Αὐθέντου ἡμῶν, καὶ Ἡγεμόνος Πάσης Οὐγκρο-βλαχίας, Κυρίου Κυρίου Ιω Νικολάου Πέτρου Μαβρογένη βοεβόδα, imprimată în Bucureștĭ la tipografia de la Cișmea în 1789, la pagina 28 și 29 cetesc următórea titulatură pusă asupra unor epigrame: Ἐπιγράμματα τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Κυρίου Θεωδώρου διδασκάλου τῆς κατὰ τὸν ἅγιον Σάββαν Αὐθεντικῆς Ἑλληνικῆς σχολῆς ἡρωελεγεῖά τε καὶ διαφόρα ὡς πρὸς τοὺς ἀοιδίμους αὐτοῦ γονεῖς, πατρίδα τε καὶ ὑπηκόους. Epigrame de ale prea învĕțatuluĭ Domnuluĭ Teodor, profesor școleĭ elenice domneștĭ din Sf. Sava, ieroelegiĭ și alte diferite, ca către pururea amintițiĭ luĭ părințĭ patrie și supușĭ [1]). In Νεοελληνικὴ

[1]). Acéstă broșură mi s'a făcut dar de Dl. Ghedeon în Constantinopol anul trecut.

Φιλολογία de Dl. Satha, se ḑice că'şĭ trage originea din Trapezunda, că a fost profesor şi în Academia de Iaşĭ şi că a murit la 1795 Septembrie 7 în Bucureştĭ, şi s'a înmormêntat la Biserica Sf. Sava. El ne-aŭ conservat şi epitimbiul seŭ şi în care se spune că era un reputat filolog al timpuluĭ. [1])

Din aceste însemnărĭ ştim dar că profesorul Teodor era din Trapezunda, pentru acea 'şĭ ḑicea şi Trapezundiul, că a fost profesor maĭ întâiŭ în Academia de Iaşĭ şi apoĭ la cea din Bucureştĭ. Maĭ ştim că era un om doct şi în special filolog. In tinereţele sale a fost maĭ întâĭu profesor al doilea, şi numaĭ cu timpul, prin studiĭ speciale şĭ-a căpatat renumele de literat şi filolog. Să nu ne mirăm ca'l întâlnim ca profesor în ambele Academiĭ, pentru că este fapt constatat că de câte orĭ se schimba acelaşĭ Domnitor dintr'un Principat la cela-lalt, ceea-ce era adesa, Domnitoriĭ aduceaŭ după sine şi pe ómeniĭ lor devotaţĭ şi pe învĕţaţĭ, lucru de alt-fel natural. Aşa s'a întâmplat şi cu Teodor Trapezundiul.

In manuscriptul seŭ maĭ este şi un engomiu tot asupra vieţeĭ luĭ Petru Mavrogheni, dar nu cuprinde nimic de însemnat, pentru acea nu'l am maĭ publicat. Manuscriptul nu pare a fi autograf, dar subscrierea de la urmă este a sa, ceea ce însamnă că'l scris după ḑisa luĭ de vre un discipul al sĕŭ, şi că el l'a cetit şi subscris. Se vĕd pe icĭ colea şi corecturĭ de mâna luĭ, prin urmare pórtă tótă probabilitatea autenticităţeĭ celor ḑise. Traducerea este făcută de fratele meŭ Gheorghie Erbicénu.

e). Petru Depasta Peloponisianu.

Tradus, de G. Erbicénu, profesor la Seminarĭul Veniamin.

Petru Depasta este autorul unuĭ manuscript, ce aparţine biblioteceĭ Muzeuluĭ Naţional din Bucureştĭ, şi în care se tratéză cu laude viaţa luĭ Constantin Mavrocordat Voevod. Scriitorul nu naréză întréga viaţă a acestuĭ Domn, ci incepênd cu naşterea luĭ la 1711, înainteşte descriind domniatele luĭ alternative în Valahia şi Moldova până la anul 1761. Iar acésta, pentru că scrierea sa nu este o simplă istorisire de evenimente întêmplate în acest înterval, ci o operă literară artistic lucrată. Depasta ne întroduce în viaţa luĭ Const. Mavrocordat ca într'o dramă, în care peripeţiele vieţeĭ omeneştĭ, bune şi rĕle, complicându-se şi înodându-se din ce în ce maĭ mult, într'un mod când fatal, când providenţial divin, o termină într'un chip fericit, prin reinstalarea norocită pe tronul Valahieĭ la 1761, după multe suferinţĭ precedente, care preschimbate cu variate restimpurĭ de fericire, forméză nodul peripeţielor vieţeĭ unuĭ principe fanariot.

Acesta, dupre mine, a fost motivul pentru ce Depasta nu termină viaţa luĭ Mavrocordat cu mórtea sa, care fu nefiréscă, provenită din lovirea cu sabia la cap de către un ofiţer rus la 1769 în resboĭul de la Galaţĭ. De alt-feliŭ Depasta să constată că a trăit în întervalul de la 1761 până cătrăfinele anuluĭ trecut 1,770, când a şi murit în Bucureştĭ şi s'a înmormêntat în lăuntrul bisericeĭ Mitropolieĭ. In manuscriptul No. 2269 ecsistent în Biblioteca Seminaruluĭ central din Bucureştĭ, 1770, şi care manuscript este pomelnicul Mitropolieĭ Ungro-Vlahieĭ scris pe timpul Mitropolituluĭ Dosoteiŭ la 1809, să citeşte următórea notă: „Alăturea la păretele despre miaḑă ḑi, la ferésta din mijloc (este) mormêntul luĭ Pétre Dĕpastă doftorul, Petre Canela“ etc. Prin urmare doftorul Depasta a trăit încă mult timp după Domnitorul Constantin Mavrocordat. Despre Petru Depasta se maĭ aminteşte şi în scrierea luĭ Daponte Δακικαὶ Ἐφημερίδες, că Memiş Paşa a învitat pe Domnitorul Mavrocordat pe la 1739 în luna luĭ Octombre în 8, să-l trimétă un medic, ĭar Domnitorul îĭ trimite pe Petru Depasta care era medicul seŭ. [2]) Sĕ maĭ face amintire despre Depasta, tot de Daponte în Catalogul istoric, în Epistola a VIII, ce-ĭ adresază luĭ Daponte profesorul sĕŭ Gheorghie şi în care se scuzază că nu ĭ-a respuns cu-

[1]). Veḑĭ Satha, opul citat pag. 414.
[2]). Veḑĭ Ephémérides Daces vol. II, pag. 372, par Emile Legrad.

rênd pentru că era ocupat cu afacerĭ, împreună cu Doctorul Depasta. [1]) Iată tot ce să ştie positiv până acum despre doctorul Depasta. Apoĭ fiind-că manuscriptul seŭ nu pórtă nicĭ o dată, şi este scris în Veneţia, eŭ unul nu cunosc alta din viaţa acestuĭ scriitor, afară de datele citate, de cât că a fost medic şi filosof la Curtea luĭ Constantin Mavrocordat; că totdéuna l'a însoţit în norocirĭ şi nenorocirĭ, în domniate şi exilurĭ, şi că tot traĭul sĕŭ îl datoreşte şi viaţa sa o pune sub auspiciele luĭ Mavrocordat. Curios este încă că chĭar Daponte, carele înşiră în Catalogul sĕŭ mulţĭ alţĭ Grecĭ maĭ puţin importanţĭ, până la anul 1784, şi pre cariĭ îĭ caracterisază în câte-va rândurĭ, dupre însemnătatea lor, nu ḑice nimic despre Depasta, deşi este contempuran cu dênsul şi'l cunóşte, cum se vede şi din o relaţiune ce ne dă despre dascalul seŭ Gheorghie, carele fiind bolnav se lecuĭa cu *boerul doctor Senior Depasta*, între aniĭ 1756—1758.

Stilul scriereĭ. Depasta, dupre cum póte vedea lectorul şi numaĭ din acest opuscul, este un bărbat învĕţat şi versat în tótă literatura Grécă. Scrierea sa—viaţa luĭ Constantin Mavrocordat—este lucrată în limba antică Elenă, cuprinḑênd multe ḑicerĭ poetice, multe compuse neprevĕḑute în lexicóne şi în accepţiunĭ rarĭ şi grele. Construcţiunea fraseĭ este fórte resucită, dificilă de înţeles maĭ ales din lipsa interpuncţiilor; că cele ce se află în manuscript adesa maĭ mult încurcă de cât lămuresc. Pare că Scriitorul pe une locurĭ într'adins a voit a-şĭ ascunde idea usând şi abusând de tot feliul de forme escepţionale ale sintaxeĭ elenice. Acumularea epitetilor şi a participelor, de şi daŭ stiluluĭ o nuanţă poetică, contribue încă maĭ mult la dificultatea ce póte întimpina traducĕtorul ; de aceea pe multe locurĭ am reprodus numaĭ sensul originaluluĭ. In genere, multă dificultate am întimpinat în traducere: pentru că stiļul este fórte artificial, prolix şi abătut de la norma şi limpiditatea atică (cât colo se vede că scriitorul şĭ-a elaborat cu ostenele frasa), ĭar pe de alta, pentru că scrisórea manuscriptuluĭ conţine multe anortografiĭ şi abreviaturĭ neobicĭnuite, care se discifréză numaĭ înţelegêndu-se sensul contextuluĭ. In Museul Naţional din Bucureştĭ sĕ conservă acestaşĭ manuscript şi în limba latină, şi în care la fine este şi scara conţinutuluĭ materieĭ împărţită pe capitole, ĭar în colo este identicŭ cu textul Grec.

Manuscriptul este o carte în quarto, legat în pele, nenumerotat, cuprinḑind 57 de file scrise; dintre care 50 de la început sunt scrise de aceeaşĭ mână, ce cred a fi a luĭ Depasta, dupre subscrierea sa, care se află la finea Epistoleĭ de dedicaţiune. Alte treĭ file şi o pagină, după cele 50, sunt scrise de altă mână, însă bine; ĭar treĭ şi o pagină de la fine de altă mână destul de rĕŭ şi anortografic scrise, în cât arată un scriitor cu totul ignorant. Filele de la urmă probéză că manuscriptul actual este transcris dupre un alt script brouillon.

Metoda istorică. Cu tóte că Mavrocordaţiĭ Neculaĭ şi Constantin sunt bărbaţiĭ ceĭ maĭ capabilĭ, pre carĭ Pórta Otomană ĭ-a întrebuinţat în guvernarea acestor ţĕrĭ, pentru a le ţinea alipite de dênsa şi a combate printr'înşiĭ influenţa Austriacilor şi a Ruşilor asupra Românilor în seculul al 18-le, şi, prin urmare, Istoriciĭ Grecĭ, ce le-aŭ descris viaţa, întrând în amĕruntele faptelor lor, ar fi avut póte material suficient, cu care se împle paginele biografielor lor; totuşĭ aceştĭ scriitorĭ, în egoismul lor, aŭ ţinut a se representa şi pre dênşiĭ publiculuĭ, probând că sunt erudiţĭ şi ştiŭ a scrie eleneşte. Depasta este unul din aceştia. Scrierea sa este o operă literară estetică. In acéstă privire el este de ideele anteriorilor şi contempuranilor sĕĭ. Quintilian ḑice: Naraţiunea trebue a se înfrumseţa în tot chipul cu graţiĭ şi ornamente; Iar Voltaire precepţéză: Istoria se cade a avea, ca şi o compunere de teatru, o espunere, înodare şi desnodare a evenimentelor. Conform acestora şi Depasta din viaţa luĭ Constantin Mavrocordat face o dramă dupre regulele arteĭ dramatice. Ca principiĭ, dupre care se desfăşura firul vieţeĭ omeneştĭ, el admite (în Epistola de dedicaţiune şi în întroducere) mişcarea circulară, considerată de Aristotelŭ ca cea maĭ perfectă, şi care concide cu.... legile *ricorsi* ale luĭ I. B. Vico, că adecă atât viaţa individuală cât şi cea generală a omenireĭ, se desvoltă şi să îndeplineşte printr'o mişcare circulară. Acéstă lege se sileşte Depasta a o face să ĭasă în viaţa luĭ Constantin Mavrocordat din alternarea peripeţielor bune şi rĕle, ce încércă acest principe, prin desele şi succesivele schimbărĭ de Domnie şi de sórtă. Eroul drameĭ cu tóte

[1]). Veḑĭ Cronicariĭ Grecĭ pag. 219.

că îşĭ face deplin datoria în ce priveşte apărarea ţărilor de duşmanĭ, ameliorarea stăreĭ lor civile şi religiósă, şi sporirea în tot feliul de progrese materiale şi culturale, totuşĭ sucombă sórteĭ fatale. Exiliul şi suferinţele luĭ de şépte anĭ la Lemnos şi Chios, fără să fi comis fapte de a merita atare persecuţie a sórteĭ, este nodul drameĭ vieţeĭ, care prin intervenirea uneĭ puterĭ superióre: Deus ex machina, se deslégă prin reinstalarea în nouĕ fericite Domniĭ. In conclusia biografieĭ el susţine că a indicat şi descris ceea ce era a se proba conform principielor stabilite la început. Acéstă preocupare însă prea făţişă de formă estetică a scriereĭ înpinge pre Depasta la defectul de a negligiă adesa realitatea istorică. El, ca poetul liric din evenimentele întêmplate sub Mavrocordat, alege numaĭ cele ce convin spre lauda Eroului sĕŭ. Chiar numele propriĭ ale Turcilor şi Nemţilor, ce ĭaŭ parte la acţiunĭ de tot feliul, pentru că ar părea urîte, nedeclinabile şi barbare în stilul Elenic, sunt cu totul omise; ceea ce obscuréză naraţiunea. Iar traducĕtorul a trebuit a recurge la alte sorginţĭ pentru a desluşi maĭ clar faptele istorice. De aceea continuu am indicat spre desluşire faptele istorice, ce am aflat maĭ precis espuse în Chronografiĭ Moldovenĭ, şi alţiĭ Grecĭ precum se vede din adnotaţiunele făcute la traducere.

Orĭ-cum ar fi, biografia scrisă de Depasta are meritul de a întruni în ordine chronologică tóte faptele principale, efectuate de acest principe, orĭ numaĭ întêmplate în timpul Domnielor luĭ. In seculul al XVIII-le Valahia şi Moldova încalcate şi cotropite de Nemţĭ şi Moscalĭ ca atăcătorĭ, frămăntate şi strivite de Turcĭ şi Tătarĭ ca apărătorĭ, în fine distruse de calamităţile resbeluluĭ, acăruĭa teatru eraŭ aceste ţerĭ, locuitoriĭ fură espuşĭ la urgia şi prada beligeranţilor, şi în necontenită desolaţiune şi bejenărie. Acéstă stare anormală şi de miserie omenéscă a agerit pana maĭ multor învĕţaţĭ Grecĭ petrecĕtorĭ în aceste ţĕrĭ: Neculaĭ Chiparisa şi maĭ ales Depasta ne-aŭ lăsat o icónă fórte vie, amĕrunţită dar tot odată şi tristă despre starea turbure a ţerilor nóstre de atuncĭ.

Pentru tóte aceste, precum şi pentru erudiţia ce Depasta desvoltă înfrumseţându-şĭ scrierea sa, socot că lectorul studios cetindu'l nu va rĕmănea neîmpresionat şi nemulţemit. Căcĭ dacă nu ne arată multe lucrurĭ *nova*, ştie însă a ne le spune *noviter*, ceea ce îndeplineşte o cerinţă principală a unuĭ Istoric.

I.

CRONICUL LUI CHESARIE DAPONTE

DE LA 1648—1704.

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ

Ἱστορία τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τοῦ Κιπρουλῆ γέροντος Μεχμὲτ πασᾶ, μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱοῦ τοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἐπιτροπεύοντος τηνικαῦτα τοῦ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶ.

Βασιλεία τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη.

Ὁ σουλτὰν Μεχμέτης, υἱὸς τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμη, ὅστις εἶχε δύο ἀδελφοὺς, τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην, καὶ υἱοὺς δύο, τὸν σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τὸν σουλτὰν Ἀχμέτην, (οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἐστάθησαν βασιλεῖς) ἐβασίλευσε κατὰ τὸ σεληνιακὸν ἔτος. . . .

Βεζίρης ὁ Μεχμὲτ πασὰ γερο-Κιπρουλῆς.

Βεζιραζέμιδες, ἀγκαλὰ ἐστάθηκαν πολλοὶ εἰς τὸν καιρόν του, ὅμως ἡμεῖς ἠξεύρομεν ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ πασᾶν γέρο-Κιπρουλῆ, ὅστις ἦν τὸ γένος Ἀλβανίτης, ἔκαμε βεζαρέτι πέντε χρόνους, καὶ ἀπέθανε βεζίρης.

CHESARIE DAPONTE

Istoria întâmplarilor pe timpul împĕrațieĭ luĭ Sultan Mehmet, când era ca epitrop batrânul Chipruli Mehmet Pașa, până la împerația luĭ Sultan Ahmet, fiul acestuĭ Sultan Mehmet, **pe când era epitrop atuncea Damat Hasan Pașa.**

Impĕrăția luĭ Sultan Mehmet.

Sultan Mehmet, fiul luĭ Sultan Ibraim, care a avut 2 frațĭ, pe Sultan Suleiman și pe Sultan Ahmet, și 2 fiĭ, pe Sultan Mustafa și pe Sultan Ahmet. (cariĭ toțĭ aŭ fost împĕrațĭ) a împĕrațit la anul lunar......

Vizirul Mehmet Pașa, bătrânul Chipruli.

Vezirazemizĭ (marĭ vizirĭ) de și aŭ stat mulțĭ în timpul luĭ, însă noĭ știm de la Mehmet Pașa bătrânul Chipruli, ce era albanit de neam, a fost vizir 5 anĭ și a murit vizir.

Τοῦτος πολλὰ κατορθώματα κάμνει.

Τοῦτος πολλὰ κατορθώματα ἔκαμεν· ηὗρε τὴν βασιλείαν πολλὰ διεφθαρμένην καὶ συγχισμένην, ὁποῦ τὰ εἰσοδήματα τῆς βασιλείας τὰ ἐπωλοῦσαν μὲ δύο καὶ τρεῖς χρόνους προτήτερα· γενόμενος δὲ αὐτὸς ἐπίτροπος, ἔπιασεν ὅλους ἐκείνους ὁποῦ τὰ εἶχαν ἀγοράσει, καὶ τοὺς ἀπεκεφάλισε, καὶ τὰ ἐπούλησεν αὐτὸς ἐκ δευτέρου εἰς ἄλλους, καὶ ἀνέστησε τὸ βασίλειον.

Ἀποστάτης Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἐστάθη ἕνας ἀποστάτης εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὀνόματι Τζελαλῆ Χασὰν πασᾶς, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἀνατολὴν δυναστικῶς ἕως εἰς τὸ Σκούταρι, καὶ ὅλοι οἱ πασάδες τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἐπροσκύνησαν· τοῦτον ὅμως ὁ γερο-Κιπρουλῆς μὲ ἕνα ἐπιτήδειον τρόπον ἐκατόρθωσε καὶ τὸν ἐσκότωσαν.

Ἅλωσις Τενέδου καὶ Λήμνου ὑπὸ Τουρκῶν.

Ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Προῦσαν οὗτος ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῶν ζορμπάδων, καὶ εὑρίσκωντας πολλούς, ὅλους τοὺς ἐσκότωσε· γυρίζωντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔφθασεν εἴδησις, πῶς ἡ ἀρμάδα τῶν Βενετίκων ὑπέταξε τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον· ταῦτα ἀκούσας ἐπῆγεν εἰς Καλλίπολιν· ὁ δὲ γκενεράλης τῶν Βενετζιάνων ὀνόματι Μουτζινίγος, ἐκυνηγοῦσε τὴν ἀρμάδα τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ κάτεργα ἐπρόφθασαν καὶ τὰ ἐτράβηξαν ἔξω καὶ τὰ ἐξαρμάτωσαν, ἔπεσε κατόπιν κυνηγῶντας τὴν μπαστάρδαν, ὁποῦ ἦτον ὁ καπετὰν πασᾶς, καὶ τὴν ἐκυνήγησεν ἕως ὁποῦ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸ μπογάζι· ὁ βεζιραζέμης ὦντας ὄξω εἰς τὴν στερεάν, καὶ βλέπωντας τὰ γινόμενα, εὐθὺς ἐπρόσταξεν ἕνα τοπτζῆν χριστιανόν, ὀνόματι Μάρκον, καὶ ἔρριξεν ἕνα τόπι ἐπάνω εἰς τὴν μπαστάρδαν τοῦ γκενεράλη, καὶ κτυπῶντας τὸ κατάρτι, τὸ ἐγκρέμνισε, καὶ ἐλάβωσε καὶ τὸν γκενεράλην· ἔρριξε καὶ δεύτερον, καὶ ἐκτύπησε τὸ κάτεργον εἰς τὸ μέρος, ὁποῦ ἦτον τὸ μπαροῦτι, καὶ ἔπιασε τὸ κάτεργον καὶ ἐκάηκε, καὶ ἔμεινεν ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, πέρνοντας ὀπίσω τὴν Τένεδον καὶ τὴν Λῆμνον νῆσον.

Παράδοσις τοῦ Μπαγδατίου μὲ ἕνα τόπι.

Ὁ ρηθεὶς Μάρκος ἔκαμε καὶ ἄλλην ἀνδραγαθίαν· ὅταν ἐπῆγεν ὁ σουλτὰν Μουράτης εἰς τὸ Μπαγδάτι, ἔρριξεν ἕνα τόπι καὶ μὲ ἐκεῖνο τὸ τόπι ἐπαραδόθη τὸ κάστρον· διὰ τοῦτο τὸ ἔδωκε ζιαμέτι, καὶ τὸν ἔκαμε τοπτζίμπασην. Ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην νίκην ὁποῦ ἔκαμεν ὁ βεζιραζέμης, τὸν ἔ-

Acesta multe isprăvĭ a făcut.

Acesta multe isprăvĭ a făcut, a găsit împĕrăţia mult destrăbălată şi încurcată, când veniturile împĕrăţieĭ le vindeaŭ cu 2 şi 3 anĭ înainte; iar făcêndu-se acesta epitrop, ĭ-a prins pe toţĭ aceia, cariĭ le aveaŭ cumpĕrate, şi ĭ-a decapitat, şi le-a vêndut el de a doua óră la alţiĭ, şi a reînviat împĕrăţia.

Apostatul Gelali Hasan Paşa.

Pe timpul luĭ a fost un revoluţionar în rĕsărit, cu numele Gelali Hasan Paşa, şi a cucerit tot Orientul cu putere până la Scutari, şi tóte paşalele rĕsărituluĭ i s'aŭ închinat; pe acesta însă bătrânul Chipruli într'un mod abil a reuşit şi l-a ucis.

Luarea Tenedului şi a Limnului de către Turci.

S'a dus la Prusa acest Vizirazemi cu împĕratul şi a început să cerceteze despre Zorbagiĭ (un fel de armată) şi aflând mulţĭ, pe toţĭ ĭ-a ucis. Inturnându-se la Constantinopol, a venit veste că flota Veneţienilor a supus Tenedul şi Limnul; acestea auḑind s'a dus în Galipoli; iar Generalul Veneţienilor cu numele Mucinic, urmăria flota Otomanilor, şi fiind-că celelalte corăbiĭ aŭ reuşit şi le-aŭ tras afara şi le-aŭ descarcat de armată, s'a aruncat în urmă urmărind corabia *bastarda*, unde era căpitan Paşa şi l-a urmărit până a intrat în lăuntru în bogaz (strîmtóre). Vizirazemi, fiind afară pe continent şi vĕḑênd cele întâmplate, curând a ordonat unuĭ tunar creştin cu numele Marcu şi a aruncat un tun deasupra bastardeĭ generaluluĭ, şi lovind catargul l-a dat jos şi a rănit şi pe general; a aruncat şi a doua óră şi a lovit corabia în partea unde era prăfăria, şi s'a aprins corabia şi a ars şi a rĕmas învingerea Turcilor, luând înapoĭ Tenedul şi insula Limnul.

Predarea Bagdatului cu un tun.

Ḑisul Marcu a făcut şi altă bravură, când s'a dus Sultan Murad la Bagdat, a aruncat un tun şi cu acel tun s'a predat castrul. Pentru aceia ĭ a dat *zamet* [1]) şi l-a făcut Başă-tunar. Auḑind împĕratul de ast-fel de învingere ce a făcut Vizirazemi, ĭ-a trimes

στειλε κιλὶτζ καφτάνι μὲ τὸν χαζνεδάρην Μπιλάλαγαν Ἀράπην, ὁ ὁποῖος πηγαίνωντας εἰς τὸν βεζίρην, τὸν εἶπεν ὁ βεζίρης, ἰδοὺ ὁποῦ γράφω τῷ βασιλεῖ νὰ σὲ κάμῃ κισλὰρ ἀγασῆ, ὁποῦ ἐσὺ μὲν νὰ κυβερνήσῃς τὰ ἔνδον τῆς βασιλείας, ἐγὼ δὲ τὰ ἔξω· τὸν εἶπεν ἀκόμι νὰ σηκώσῃ τὸν βασιλέα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ τὸν πηγαίνῃ εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐξέτασις περὶ Βλαχομπογδανίας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγύρησε καὶ αὐτὸς ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἄρχισε νὰ ἐξετάζῃ περὶ τῆς Βλαχίας καὶ Μπογδανίας, ἂν ὑποτάσσωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἢ ὄχι· ὅτι ἐπαίροντο μὲ τὰ πτερὰ τοῦ Ρακότζκη κράλη τῆς Οὐγγαρίας· ὅθεν ἐμήνυσε τοὺς αὐθέντας, τὸν Κωνσταντῖνον δηλαδὴ Μπασαράμπαν αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Στέφανον Γεωργίου αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ φιλήσουν χέρι, ἐπειδὴ ὅταν ἔγειναν αὐθένται δὲν ἐφίλησαν· αὐτοὶ ὅμως φοβηθέντες ἄρχισαν μὲ ταξίματα πολλῶν ἀσπρῶν, διὰ νὰ μὴν ὑπάγουν· ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς ἐμήνυσε νὰ ἔλθουν χωρὶς κανένα φόβον, καὶ θέλουν γυρίσει πάλιν εἰς τὰς αὐθεντείας των· αὐτοὶ καὶ τότε μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπάγουν· ὅθεν τοὺς ἐμαζίλευσε, καὶ εἰς μὲν τὴν Μπογδανίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν συντοπίτην του Γκίκαν βόρνικον, ὁ ὁποῖος ἦτον καπικεχαγιᾶς εἰς τὴν Πόρταν, καὶ τὸν ἐρώτησε περὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασίλβοδα ποῦ εὑρίσκονται, καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν εἶπεν, εὐθὺς ὁποῦ ὑπάγεις νὰ τοὺς στείλῃς ἐδῶ εἰς τὴν Πόλιν· εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν ἔκαμε τὸν Μίχνια βόδα, τὸν καὶ Τζομπὰν μπέην λεγόμενον.

Ὑποταγὴ Ἐρδελίου εἰς Τούρκους.

Ἀφ' οὗ ὑπέταξεν αὐτοὺς τοὺς δύο τόπους, ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν κατὰ τοῦ Ρακότζκη, καὶ ἐκστρατεύσας κατ' αὐτοῦ τὸν ἐνίκησε, καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἐρδελίαν, καὶ ἔβαλεν ἄλλον κράλην Μπόρτζα Γιάνους ὀνομαζόμενον, καὶ οὕτως ἐπέστρεψε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐσκότωσε πολλοὺς πασάδες καὶ μεγιστᾶνας.

Κρεμᾶται ὁ παναγιώτατος.

Ἐκρέμασε καὶ τὸν Παρθενάκην Χῖον, οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ὁ ὁποῖος ἐστάθη σοφὸς ἄνθρωπος· τὸν ηὗρε δὲ αἰτίαν διὰ ἕνα καλόγερον ὁποῦ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μοσχοβίαν μὲ ἀπανταχοῦσαν περὶ ἐλεημοσύνης, ὅστις

chilif [1]) caftan cu hasnedarul (casierul) Bilalaga Arapi, care ducêndu-se la vizir, I-a ȡis vizirul: iată că scriŭ Impĕratuluĭ să te facă *chișlar-agasi* [2]) ca tu să guvernezĭ cele dinăuntru ale împĕrăţieĭ și eŭ cele de afară. I-aŭ ȡis încă să rîdice pe Impĕratul din Constantinopol și să-l aducă la Adrianopol.

Cercetarea despre Vlaho-Bogdania.

După acestea s'a întors și însușĭ Vizirazemi în Adrianopol, când a început să cerceteze despre Valahia și Moldova, dacă se vor supune împĕrăţieĭ Otomanilor saŭ nu; pentru că se întraripaŭ cu aripele luĭ Racoţi craiul Ungarieĭ. De aceia a somat pe Domnitorĭ, adică: pe Constantin Basarab Domnul Valahieĭ și pe Stefan Gheorge Domnul Moldavieĭ, ca să se ducă să sărute mâna, pentru-că atuncĭ când s'aŭ făcut Domnĭ n'aŭ sărutat-o. Aceștia însă temêndu-se aŭ început cu contribuţiĭ de mulţĭ banĭ, pentru ca să nu se ducă; Vizirazemi I-a somat și de a doua óră să vină fără nicĭ o témă, și se vor întórce iarășĭ la domniatele lor. Dar aceștia și atuncĭ în nicĭ un chip n'aŭ voit să se ducă; de aceia I-a mazilit, și în Moldova a făcut Domn pe vornicul Ghica conlocalnicul sĕŭ, care era ca capichihaia la Pórtă și l-a întrebat despre femeea și fiiĭ luĭ Vasile Vodă unde se află, și a rĕspuns că în Moldova; și I-a ȡis: îndată ce te veĭ duce să-I trimiţĭ în Constantinopol. Iar în Valahia a făcut pe Mihnea Vodă numit și Cioban Beiŭ.

Supunerea Ardélului Turcilor.

După ce a supus aceste 2 locurĭ, a făcut mare pregătire contra luĭ Racoţi, și mergênd cu rĕsboiŭ asupra luĭ l-a învins, și a stăpânit tot Ardélul și a pus alt craiŭ, numit Bortza Ianuș, și ast-fel s'a întors învingĕtor și triumfător la Adrianopol și a ucis multe pașale și boerĭ.

Se spânzură Prea sânţia Sa.

A spânzurat pe Partenachi Hiul, patriarh ecumenic, în ȡiua Sf. Lazăr, care a fost bărbat înţelept; I-a găsit vină pentru un călugăr ce s'a dus la Moscova cu pantahusa pentru milă, care trecênd prin Cazacia (ţara

περνῶντας ἀπὸ τὴν Καζακίαν, ἐπῆγεν εἰς τὸν χάτμανον τῆς Καζακίας· ἐκεῖ κατὰ τύχην εὑρέθη ἕνας μιρζᾶς ἀπὸ μέρους τοῦ χάνη, καὶ μὲ τὸ νὰ προετίμησεν ὁ χάτμανος τὸν καλόγηρον, καθίζωντάς τον παράνω ἀπὸ τὸν μιρζᾶν, ἐφθόνησεν ὁ μιρζᾶς, καὶ ἐπιστρέφων εἰς τὸν χάνην εἶπε τὴν καταισχύνην ὁπεῦ τὸν ἔκαμεν ὁ χάτμανος, τιμῶντας τὸν καλόγηρον περισσότερον ἀπὸ λόγου του, καὶ εἰς τὸ γύρισμα ἔπιασεν ὁ χάνης τὸν καλόγηρον, καὶ πέρνωντας τὸ γράμμα του, τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν βεζιραζέμην, ὁ ὁποῖος εὐθὺς ἐπρόσταξε καὶ ἐκρέμασαν τὸν πατριάρχην· ἐγύρευε διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν νὰ χαλάσῃ καὶ μερικοὺς ἀρχόντους τῆς Πόλεως, καὶ διὰ τοῦτο ὁ τζελεπὴ Κωνσταντῖνος Γουλιανὸς ὁ μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἦτον κρυμμένος ὡς πέντε χρόνους ἀπὸ τὸν φόβον.

Cazacilor), s'a dus la hatmanul Căzăciei: acolo din întâmplare se afla un *mirzas* [4]) din partea hanului, și fiind-că hatmanul a cinstit mai mult pe călugăr, punêndu-l să ședă mai sus de cât mirza, l-a invidiat mirza și întorcêndu-se la han a spus rușine ce i-a făcut hatmanul, cinstind pe călugăr mai mult de cât pe el, și la întórcere prindênd hanul pe călugăr și luându-i scrisórea sa, a trimes'o lui Vizirazemi, care îndată a ordonat și a spânzurat pe patriarh. Căuta pentru acéstă causă să nimicéscă pe unii din boerii Constantinopolului, și de aceea Celebi Constantin Gulian, mare logofăt al bisericei cei mari, a fost ascuns ca la 5 ani de frică.

Παναγιώτατος ὁ Χουμχούμης.

Εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ Παρθενάκη ἔγινε πατριάρχης ὁ Παρθένιος Χουμχούμης, ἀπὸ Μπρούσης μητροπολίτης.

Preasânțitul Humhume.

In locul acestui Partenachi s'a făcut Patriarh Partenie Humhume, din Mitropolit al Prusei.

Κρεμᾶται ὁ Πεκίου.

Ἐκρέμασε καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πεκίου, ὤντας εἰς τὴν Μπροῦσαν.

Se spênzură cel al Pechiului.

A spânzurat și pe Arhiepiscopul Pechiului, când era în Prusa.

Παναγιωτάκης δραγουμάνος.

Αὐτὸς ἔκαμε τὸν Παναγιωτάκην δραγουμάνον τῆς βασιλείας· οὗτος ἦτον ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ὁ πατέρας του γούναρης, καὶ ἀπὸ μικρὸν παιδὶ τὸν ἐπῆρεν ὁ Συρίγου, πνευματικὸς διδάσκαλος, θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, καὶ τὸν ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικά, λατινικά, ἀραβικὰ καὶ περσικά, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν ἔκαμε δραγουμάνον τοῦ Ἰμπερατόρε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀπεκατεστάθη καὶ μέγας δραγουμάνος τῆς βασιλείας.

Panaghiotache Dragoman.

Acesta a făcut pe Panaghiotache dragoman împěrăției, el era din părinți neînsemnați, părintele lui blanar, și de copil mic l-a luat (Meletie) Sirig, profesor spiritual, teolog și om fórte înțelept, și a pus de l-a învêțat elinește, latinește, arabește și persicește și l-a făcut dragoman imperatorului (Rusiei); după aceea l-a așezat și mare dragoman al împěrăției.

Νέον δόσιμον.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὐγῆκεν εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τὸ δόσιμον, ὁποῦ ὀνομάζεται σουρσάτ, καὶ ἐσύναξεν εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας πουγγία ἄσπρα.

Nouă dare.

In timpul lui Vizirazemi a eșit în tótă împěrăția darea ce se numește *sursat* [5]) și a adunat 24.000 pungi de aur.

Αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γκίκας, Μπογδανίας ὁ Στεφανίτζας.

Εἰς τὰς ἡμέρας του ἀπεστάτησεν ὁ προρρηθεὶς Μίχνια βόδας, αὐθέντης τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Γκίκα βόδας, μεταθέτωντάς τον ἀπὸ τὴν Μολδαβίαν εἰς τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, τὸν

Domnul Valahiei Ghica; al Moldovei Stefănița.

In dilele lui s'a revoltat disul Mihnea Vodă, Domnul Valahiei, și s'a dus în Ungaria, și în locul lui s'a făcut domn Ghica Vodă, strămutându-l din Moldova în domnia Valahiei, căruia i-a părut rěŭ de acéstă strămutare,

ὁποῖον τὸν ἐκακοφάνη διὰ τὴν μετάθεσιν, ἀγαπῶντας περισσότερον νὰ ἦναι εἰς τὴν Μπογδανίαν. Κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρέθη εἰς τὴν Μπογδανίαν ὁ Δούκα βόδας, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καμαράσης τοῦ Βασίλβοδα, καὶ τὸν ἐλάλησεν ὁ Γκίκα βόδας θυμωμένος, καὶ τὸν εἶπε· καλὰ εἶναι αὐτά, καμαράση, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Βασίλβοδας νὰ μᾶς εὐγάλῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, καὶ νὰ βάλλῃ τὸν υἱόν του, μάλιστα ὁποῦ τὸν ἐκάμαμεν τόσαις καλοσύναις; αὐταὶς εἶναι ἡ ἀμοιβαίς; ὁ δὲ Δούκα βόδας ἠξεύρωντάς τον φιλάργυρον, τὸν ἀπεκρίθη λέγων, καὶ τὴν Βλαχίαν παρακάτω ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν τὴν λογιάζετε; μάλιστα εἶναι πολλὰ καλλίτερη, πειδὴ εὐγάζει περισσότερα ἄσπρα, καὶ ἔχει περισσότερα εἰσοδήματα. Τότε ἀκούωντος τὰ τοιαῦτα ἐχάρηκε. Εἰς δὲ τὴν Μολδαβίαν ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Στεφανίτζαν βόδαν, υἱὸν τοῦ Βασίλβοδα, τοῦ ῥηθέντος, ὥντας ὁ πατήρ του σφαλισμένος εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες.

'Εξωσις τοῦ Γκίκα βόδα δι᾽ ἐπιβουλῆς τοῦ υἱοῦ του.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς εἰς τὸ ἀναμεταξύ, καὶ εὔγαλε τὸν Γκίκα βόδαν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τῷ βεζιραζέμῃ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσε δῶρον, τὰ ὁποῖα ὑποσχόμενος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Γρηγόριος Γκίκα βοεβόδας (ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο τότε εἰς τὴν Πόλιν) ἔδωσεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν· τὸν δὲ Γκίκα βόδα τὸν ἔφερε σιδηροδέσμιον εἰς τὴν Πόλιν, γράφωντας ὁ βεζίρης τῷ Καρᾷ Μουσταφᾷ πασᾷ τῆς Σιλίστρας, καὶ ἦλθεν ἀτός του καὶ τὸν ἔπιασε, καὶ βάλλωντάς τον εἰς τὰ σίδηρα, τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν.

Αὐθέντης Βλαχίας ὁ Γρηγόρβοδας υἱός του.

Διὰ τὸν ῥηθέντα Γρηγόρβοδα λέγουσί τινες, πῶς νὰ ἐπεβουλεύθη τὸν πατέρα του τότε· ὅτι ὁ πατήρ του ἔγραψε τότε μεκτοῦπι εἰς τὸν βεζίρην διὰ τὰ τριάντα πουγγία ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσε δῶρον, ὑποσχόμενος νὰ τὰ δώσῃ, μόνον μὲ ἀναβολὴν χρόνου· τὸ ὁποῖον μεκτοῦπι νὰ τὸ ἄλλαξεν ὁ υἱός του, καὶ νὰ ἔγραψεν αὐτὸς ἄλλο, πῶς τάχα δὲν ἠμπορεῖ μὲ κανένα τρόπον νὰ τὰ δώκῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὸν ὠργίσθη ὁ βεζιραζέμης καὶ νὰ τὸν ἐμαζίλευσεν· οὗτος δὲ ἔταξε τῷ βεζιραζέμῃ πῶς κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ὁποῦ εἶναι συνηθισμένα νὰ δίδωνται ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν, τὰ δίδει καὶ αὐτά, καὶ οὕτως ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν.

Βλαχία διεφθαρμένη.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Γριγόρβοδας,

plăcêndu-ĭ maĭ mult să fie în Moldova. In timpul acesta se afla în Moldova Duca Vodă, care a fost camaraş luĭ Vasile Vodă, şi ĭ-a vorbit Ghica Vodă supărat şi ĭ-a ḑis: bine este acésta, camaraşule, ce a făcut Vasile Vodă să ne scótă pe noĭ din Moldova şi să pue pe fiiul sĕŭ, maĭ ales că ĭ-am făcut atâtea bunătăţĭ? Acestea îĭ sunt rĕsplăţile? Iar Duca Vodă, sciindu-l iubitor de argint, ĭ-a rĕspuns ḑicênd: Socotesţĭ pe Valahia maĭ jos de cât Moldova? Maĭ ales este maĭ bună, fiind-că produce maĭ mulţĭ banĭ şi are maĭ multe veniturĭ. Atuncĭ auḑind acestea s'a bucurat. Iar în Moldova a făcut domn pe Stefăniţă Vodă, fecior amintituluĭ Vasile Vodă, fiind părintele sĕŭ în cele Şapte *gulade* [6]).

Scóterea luĭ Ghica Vodă prin viclenia fiiuluĭ sĕŭ.

N'a trecut mult timp la mijloc şi a scos pe Ghica Vodă din Valahia, pentru că n'a voit să dea luĭ Vizirazemi dar 30 pungĭ ce i le ceruse, pe care făgăduindu-le fiul sĕŭ Grigore Ghica Vodă (ce se afla la Constantinopole), ĭ-a dat luĭ domnia; Iar pe Ghica Vodă l-a dus pus în fiére la Constantinopole, scriind Vizirul luĭ Cara Mustafa Paşa de Silistra, şi a venit el însuşĭ şi l-a prins, şi l-a pus în fiére şi l-a trimes în Constantinopol.

Domnul Valahieĭ Grigorie Vodă fiul sĕŭ.

Despre ḑisul Grigorie Vodă spun uniĭ, că a viclenit atuncĭ pe părintele sĕŭ, când părintele sĕŭ a scris *mectupi* [7]) la vizir pentru 30 pungĭ ce a cerut dar, făgăduind să le dea, numaĭ cu trecerea timpuluĭ; care mectupi l-ar fi schimbat fiul sĕŭ, şi a scris el altul, că adecă nu póte cu nicĭ un chip să dea, şi de al-de-asemenea; şi de aceia s'a supărat pe el Vizirazemi şi l-a mazilit. Acesta a declarat viziruluĭ că pe lângă cele-lalte, ce sunt obicînuite să se dea de la domnie, să dea şi pe acestea, şi astfel ĭ-a dat luĭ domnia.

Valahia distrusă.

Venind în Valahia Grigorie Vodă a gă-

ηὗρε τὸν τόπον διεφθαρμένον ἀπὸ τὸ θανατικὸν, ἀπὸ πεῖναν, καὶ ἀπὸ ἄλλα περιστατικά.

Θάνατος τοῦ Βασίλβοδα καὶ τοῦ υἱοῦ του, καὶ τοῦ βεζιραζέμη.

Εὐγῆκεν ὁ Βασίλβοδας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες, ἐσφαλίσθη ὃ δι' αἰτίαν τοιαύτην· ὁ Στέφανος μέγας λογοθέτης ἐλθὼν κατ' αὐτοῦ μ οὔγγρικα καὶ βλάχικα στρατεύματα, διὰ νὰ τὸν εὐγάλη ἀπὸ τὸν θρόνον, αὐτὸς μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι, ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν συμπέθερόν του Χμίλη χάτμανον τῆς Καζακίας, ἀφίνωντας τὴν δόμναν του καὶ τὸν υἱόν του τὸν Στεφανίτζαν· γνωρίζωντας δε τὸν Χμίλην ἄνθρωπον ἀσύστατον καὶ μέθυσον, ἐκίνησεν ἀπεκεῖ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κρίμι πρὸς τὸν χάνην, καὶ ἐπρόσπεσεν εἰς τοῦ λόγου του, καὶ ἐπαρακάλεσε νὰ γράψη καὶ νὰ μεσιτεύση πρὸς τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήση· ὁ χάνης κατὰ τὴν ἱκεσίαν του ἔγραψε καὶ τὸν ἔστειλε καὶ αὐτὸν εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ τὸν χαλάση ὁ βασιλεὺς, ὅμως διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη ἐγλύτωσε τὴν ζωήν του, καὶ τὸν ἔβαλεν εἰς τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες· τὴν δόμναν του καὶ τὸν μπεϊζαδέν του τοὺς ἐκράτησεν ὁ Στεφὰν βόδας, καὶ ἐπῆρεν ὅλον τὸ τίποτές του· ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Γουλάδες ὁ Βασίλειος βοεβόδας, μετὰ ἕνα χρόνον ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔφερον εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ ἐτάφη εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας· μετὰ τοῦτον ἀπέθανεν εἰς Μπενδερι καὶ ὁ μπεϊζαδὲς αὐτοῦ Στεφανίτζα βόδας, εἰς ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βεζίρη· λέγουσι τινὲς διὰ τοῦτον τὸν Στεφανίτζα βόδα πῶς εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του τὸν εἶπαν νὰ μεταλάβη, καὶ δὲν ἠθέλησε· ἀκούωντας ὁ βεζιραζέμης τὸν θανατόν του λέγεται πῶς νὰ εἶπεν, ὡς φαίνεται οἱ γκιαούριδες Μπογδάνοι τὸν ἐφαρμάκωσαν! Ἐν ὅσῳ δὲ νὰ γίνη ἄλλος αὐθέντης εἰς τὸν τόπον του, ἀπέθανε καὶ ὁ βεζίρης Μεχμὲτ πασᾶς γερο-Κιπρουλῆς, ὁ ὁποῖος προγνωρίζωντας τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ἐπαρακάλεσε τὸν βασιλέα νὰ κάμη διάδοχον τὸν υἱόν του Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν.

Ἀχμὲτ πασᾶς βεζίρης, καὶ Δαμπίτζα βόδας εἰς Μπογδανίαν.

Αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς εὐθὺς ὁποῦ ἔγινε βεζίρης ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Δαμπίτζα βόδα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων τῆς τζάρας· τὸν ὁποῖον ἀφ' οὗ τὸν ἔκλεξαν οἱ ἄρχοντες τὸ ἀνέφεραν τῷ ἐπιτρόπῳ· ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ· ὁ βασιλεὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸν φέρη νὰ τὸν ἰδῆ, καὶ τὸν ἔφερε, καὶ βλέπωντάς τον, ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἐφόρεσαν καβάδι.

sit ţara distrusă de mortalitate, de fómete şi de alte împrejurărĭ.

Mórtea luĭ Vasile Vodă şi a fiuluĭ seŭ şi a luĭ Vizirazemi.

A eşit Vasilie Vodă din cele Şapte-Gulade, şi a fos închis pentru acest fel de causă: Stefan mare logofĕt venind contra luĭ cu armate ungureştĭ şi valahice, ca să-l scótă din tron, acesta neputêndu-i-se opune, a fugit la Hatmanul Cazacieĭ Hmil, ginerile sĕŭ, lăsând pe dómna şi pe fiul sĕŭ Stefăniţă; vĕḑênd pe Hmil om nestatornic şi beţiv, a purces de acolo şi s'a dus la Crim cătră han, şi a căḑut la el şi s'a rugat să scrie şi să mijlocéscă cătră împĕratul ca să-l erte. Hanul, după rugămintea luĭ, a scris şi l-a trimes şi pe el în Constantinopol, pe care voia să-l pérdă Impĕratul, dar prin mijlocirea luĭ Vizirazemi şĭ-a scăpat viaţa sa, şi l-a aruncat în cele Şapte-Gulade; pe dómna luĭ şi pe beizade ĭ-a deţinut Stefan Vodă şi ĭ-a luat tótă averea luĭ. După ce a eşit de la cele Şapte-Gulade, după un an, Vasile Vodă şĭ-a dat datoria obştéscă, ĭar trupul luĭ l-a adus în Moldova şi l-a îngropat în Treierarhĭ. După el a murit la Bender şi beizadeaua sa Stefăniţă Vodă în ḑilele aceluiaşĭ vizir. Ḑic uniĭ despre acest Stefăniţă Vodă, că în ceasul morţeĭ luĭ ĭ-a ḑis să se comunice şi n'a voit. Auzind Vizirazemi de mórtea luĭ, se spune că ar fi ḑis: După cum se pare ghiauriĭ Moldoveniĭ l-au otrăvit! Până când să se facă alt domn in locul sĕŭ, a murit şi vizirul Mehmet Paşa bătrânul Chipruli, care prevĕḑênd sfêrşitul vieţeĭ sale, a rugat pe Impĕratul să pună succesor pe fiĭul sĕŭ Ahmet Paşa şi ĭ-a dat sigilul.

Ahmet Paşa Vizir şi Dabija Vodă la Moldova.

Acest Ahmet Paşa, îndată ce a devenit vizir, a făcut domn la Moldova pe Dabija Vodă, după alegerea boerilor ţĕreĭ; pe care, după ce l-aŭ ales boeriĭ, l-a presentat epitropuluĭ; ĭar epitropul l-a dus Impĕratuluĭ; apoĭ Impĕratul a ordonat să-l vaḑă, şi l-a adus, şi vĕḑêndu-l a ordonat să-l îmbrace cu *cavadi* [*]).

'Ανόμοιος τοῦτος ὁ βεζιραζέμης μὲ τὸν πρῶτον.

Ἦτον αὐτὸς ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἀνόμοιος κατὰ πάντα καὶ ἐναντίος εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὰ ἔργα μὲ τὸν πατέρα του· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος σοφὸς, πρᾶος, ἥσυχος, καὶ μεταδοτικός, ὁ πατέρας του αἱμοβόρος, καὶ ἅρπαξ. Οὗτος ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς ἔκαμε δεκαπέντε χρόνους βεζιραζέμης, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ βεζαρέτι του.

'Εκστρατεία κατὰ τῶν Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Οὐϊβαρ.

Ἡ πρώτη ἐκστρατεία ἔγινε κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἐπῆγαν καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας, καὶ ἐπῆρε τὸ Οὐϊβαρ κάστρον, τὸ ὁποῖον ἐδόθη μὲ βέραν· ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ ὁ γκενεράλης ἀπὸ τὸ κάστρον, ἐζήτησε νὰ τὸν δώσῃ θέλημα ὁ βεζίρης διὰ νὰ παίξῃ ταῖς τρίμπιτζαις, ὁ βεζίρης τὸν ἔδωκε λέγων, ἐπειδὴ δὲν ἐντρέπεται ἂς ταῖς παίξῃ.

'Αποκεφαλίζεται ὁ Κωνσταντῖνος Κανταχουζηνὸς ποστέλνικος.

Ὁ Γρηγόρβοδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ σεφέρει ἔγραψεν ἀπὸ τὴν στράταν καὶ ἐσφάλισαν τὸν Κωνσταντῖνον Κανταχουζηνὸν ποστέλνικον εἰς τὸ Συναγῶβι, ἄρχοντα ἐπίσημον καὶ εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος ἦτον πατὴρ τοῦ Σερβᾶν βόδα Κανταχουζηνοῦ· φθάνωντας εἰς τὸ Βουκουρέστι ἔστειλε καὶ τὸν ἐθανάτωσαν ἐκεῖ εἰς τὸ Συναγῶβι.

'Αποστασία τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης ὁ Ράδουλ Λέων βόδας, καὶ εἰρήνη μεταξὺ Τούρκων καὶ Γερμανῶν.

'Εκστρατεύσας πάλιν τὸν δεύτερον χρόνον ὁ βεζίρης κατὰ τῶν Νεμτζῶν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν πάλιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ οἱ δύο αὐθένται, ὅ τε Γρηγόρβοδας Γκίκας αὐθέντης τῆς Βλαχίας καὶ ὁ Δαμπίτζα βόδας αὐθέντης τῆς Μολδαβίας. Εἰς τὸν ὁποῖον πόλεμον νικηθέντες οἱ Τοῦρκοι, καὶ πέφτωντας καὶ ὁ γενιτζὲρ ἀγᾶς, ἐκίνησαν καὶ οἱ δύο αὐθένται χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ βεζιραζέμη, καὶ ἦλθαν ἐμπροστὰ εἰς τοὺς θρόνους των· μαθὼν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀποδημίαν αὐτῶν, ἔστειλε καὶ τοὺς ἔκραξεν, καὶ ὁ μὲν Γρηγόρβοδας φοβηθεὶς ἀποστάτησε καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν Νεμτζίαν πανοικὶ, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν αὐθέντης εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ Ράδουλ Λέων βόδας· ὁ δὲ Δαμπίτζα βόδας ἐπῆγε καὶ κλίνας τὸν αὐχένα του εἰς τὸν βεζιραζέμην, τὸν ἐσυγχώρησε καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν θρόνον του· ζητηθείσης δὲ τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ σταλθεὶς παρὰ τῆς βασιλείας ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος διὰ νὰ τὴν τελειώσῃ, καὶ τελειώσας

Neasemenea acest Vizirazemi cu cel dintêiŭ.

Era acest Ahmet Paşa neasemene în tóte şi contrar la obiceiurĭ şi la lucrărĭ părinteluĭ sĕŭ; fiind-că acesta era om înţelept, blând, liniştit şi primitor, ĭar părintele sĕŭ vĕrsător de sânge şi răpitor. Acest Ahmet Paşa a fost 15 anĭ Vizirazemi şi a murit în viziriatul sĕŭ.

Expediţia contra Nemţilor şi luarea Uĭvaruluĭ.

Intêia expediţie s'a făcut contra Nemţilor şi s'aŭ adus şi ceĭ 2 domnĭ, Grigorie Vodă şi Dabija Vodă, şi a luat castrul Uĭvar, care s'a predat cu condiţie; când era să ĭasă generalul din castru, a cerut ca să-ĭ dea voe vizirul ca să sune cu trâmbiţele, vizirul ĭ-a dat ḑicênd : fiind-că nu se ruşinéză n'are de cât să sune.

Se decapitéză postelnicul Constantin Cantacuzin.

Grigorie Vodă, întorcêndu-se de la *seferi* *), a scris de pe drum şi a închis pe Constantin Cantacuzin, postelnicul la Snagov, boer însemnat şi nobil, ce a fost părinte luĭ Şerban Vodă Cantacuzin, ajungênd la Bucurescĭ a trimes şi l-a ucis acolo la Snagov.

Rescóla luĭ Grigorie Vodă şi domn Radu Leon Vodă, şi pacea între Turcĭ şi Germanĭ.

Făcênd ĭarăşĭ în al doilea an expediţie vizirul contra Nemţilor, a ordonat să vie ĭarăşĭ la rĕsboiŭ şi ceĭ 2 domnĭ, şi Grigorie Ghica Domnul Valahieĭ şi Dabija Vodă Domnul Moldoveĭ. In acest rĕsboiŭ învinşĭ fiind Turciĭ, şi căḑênd şi Ienicer-Aga, aŭ pornit şi ceĭ 2 domnĭ, fără ştirea luĭ Vizirazemi, şi aŭ venit înainte la scaunele lor. Auḑind Vizirazemi de retragerea lor, a trimes şi ĭ-a chemat, şi Grigorie Vodă temêndu-se s'a revoltat şi a fugit cu totul în ţara Nemţéscă, şi în locul luĭ s'a făcut domn Radu Leon Vodă ; ĭară Dabija Vodă s'a dus şi plecându-şĭ grumazul sĕŭ luĭ Vizirazemi, l-a ertat şi l-a îmbrăcat cu *cavodi*, şi s'a întors ĭarăşĭ la scaunul sĕŭ. Cercându-se despre pace între Germanĭ şi Otomanĭ, şi trimes fiind de Impĕratul Panaghiotache marele dragoman ca să o sfârşéscă, şi terminând condiţiile păceĭ, s'a întors Vizirazemi în Constantino-

τὰς περὶ ἀγάπης συνθήκας, ἐπέστρεψεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἦλθε μεγάλος ἐλτζῆς τῶν Νεμτζῶν κατὰ τὴν συνήθειαν.

Θάνατος Δαπίτζα βόδα· αὐθέντης ὁ Δούκα βόδας καὶ ἔξωσις αὐτοῦ.

Ὁ Δαμπίτζα βόδας ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του, δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ἀπέθανεν· ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδα, τὸν ὁποῖον μετὰ ἓξ μῆνας τὸν ἐμαζίλευσε, μὲ τὸ νὰ ἔγραψεν εἰς τὸν χάνην γράμμα, καὶ τὸν εἶπε πατισαχὶμ, τὸ ὁποῖον γράμμα ἔπεσεν εἰς τὰ χέρια τοῦ Οὐζοῦ πασασῆ, καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὴν βασιλείαν· βλέπωντας ὁ βασιλεὺς τὸ γράμμα ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Δούκα βόδα, μὲ τὸ νὰ ἔγραψε τὸ πατισαχὶμ, καὶ ἤθελε νὰ τὸν χαλάσῃ, λέγωντας, καὶ εἶναι ἄλλος βασιλεὺς ἔξω ἀπὸ λόγου μου; μεσιτεύωντας δὲ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωήν του, ὅμως τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμεν τὸν Ἠλιᾶς Ἀλεξάνδρου βόδα.

Ἅλωσις Κρήτης.

Ὕστερον ἀπὸ δύο χρόνους ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ βεζιραζέμης τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Νέμτζους, ἐκστράτευσε κατὰ τῆς Κρήτης εἰς τὸ κάστρον τῆς Κάνδιας, τὸ ὁποῖον ἐπολεμεῖτο πρὸ εἴκοσι τριῶν χρόνων, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐπολέμησε καὶ αὐτὸς ἔτι δύο χρόνους, μόλις τὸ ὑπέταξε, καὶ κάμνωντας τὴν ἀγάπην καὶ μεταξὺ τῶν Βενετζιάνων, ἐγύρισε μετὰ μεγάλης τιμῆς εἰς τὴν Πόλιν.

Δοσίθεος Ἱεροσολύμων.

Εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἔγινεν ὁ κὺρ Δοσίθεος πατριάρχης Ἱεροσολύμων. κάμνωντας παραίτησιν ὁ κὺρ Νεκτάριος.

Διονύσιος ὁ Σπανὸς καὶ Μεθόδιος οἰκουμενικοί.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Χουμχούμης Παρθένιος, καὶ ἔγινεν ὁ κὺρ Διονύσιος ὁ Σπανὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης, τὸν ὁποῖον μετὰ τρεῖς χρόνους τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν τὸν κὺρ Μεθόδιον.

Ψευδο-Μεσσίας.

Εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ βεζιραζέμη εὑγῆκεν ἕνας Ἑβραῖος ἀπὸ τὸν Μωρέαν, ἀπὸ τὴν παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Σμύρνην, ὁ ὁποῖος ἐκήρυξε τοῦ λόγου του πῶς εἶναι Μεσσίας, καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν Ἑβραῖοι πανταχόθεν, πηγαίνοντες μὲ δῶρα καὶ μὲ πολλὴν εὐλάβειαν εἰς αὐτόν· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς περὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ἑβραίων συνελεύσεως εἰς τὸν ὑποκρινό-

pole, și a venit mare consul al Nemților după obiceiŭ.

Mórtea lui Dabija Vodă; Domn Duca Vodă și scóterea luĭ.

Dabija Vodă, după ce a venit la scaunul sĕŭ, n'a trecut mult timp și a murit; în locul luĭ s'a făcut domn Duca Vodă, pe care după 6 lunĭ l-a mazilit, pentru că ar fi scris scrisóre către han și l-a numit *padișahim* [1]), care scrisóre a cădut în mânele luĭ Uzu Pasasi, și l-a trimes la împĕrăție. Vĕdênd Impĕratul scrisórea s'a supărat pe Duca Vodă, pentru că a scris *padișahim*, și era să-l pérdă dicênd: Este și alt Impĕrat afară de mine? Mijlocind epitropul ĭ-a hărăzit viața sa, dar l-a mazilit și în locu luĭ a făcut Vodă pe Ilias Alexandru.

Cucerirea Creteĭ.

In urmă după 2 anĭ, după ce a terminat Virazemi pacea cu Nemțiĭ, a făcut expediție contra Creteĭ la castrul Candieĭ, pe care-l atacase înainte cu 23 anĭ, și după ce l-a atăcat și el încă 2 anĭ, de abia l-a supus, și făcênd pace cu Veneţieniĭ s'a întors cu mare cinste în Constantinopol.

Dosoteĭ al Ierusalimuluĭ.

Pe timpul sĕŭ s'a făcut chir Dosoteĭ patriarh al Ierusalimuluĭ, demisionând chir Nectarie.

Dionisie Spanos și Metodie (patriarhĭ) ecumenicĭ.

S'a mazilit Partenie Humhume, și s'a făcut patriarh ecumenic Dionisie Spanos, pe care l-a scos după 3 anĭ și a făcut pe chir Metodie.

Mesie fals.

In dilele acestuĭ Vizirazemi s'a ivit un ovreiŭ din Moreea, din vechea Patra, și a venit la Smirna, care predica despre el că este Mesia și a început să-l urmeze evreiĭ de pretutindenea, mergênd la el cu darurĭ și cu multă evlavie. Audind Impĕratul despre atâta adunare de Iudeĭ la falșul Mesia, a trimes firman și l-a adus la Constantinopol și l-a

μενον Μεσσίαν, ἔστειλε φερμάνι, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· ὅμως καὶ ἐκεῖ τὸν ἀκολουθοῦσαν οἱ Ἑβραῖοι· τὸ ἄκουσεν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μὲ τοὺς ὀνομασθέντας ἀποστόλους ὁποῦ εἶχε, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἐκεῖ ἐτούρκευσε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόστολοί του, εὐγάλωντας τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφένδην· μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐκατοίκησεν εἰς τὸν Κουρουτζεσμέ· τὸ ἔμαθαν πάλιν οἱ Ἑβραῖοι, καὶ ἄρχισαν νὰ συνάζωνται πρὸς αὐτὸν καθ' ἑκάστην· ἀκούωντας ὁ βασιλεὺς πῶς οὔτε ἐκεῖ ἡσυχάζει, ἔστειλε φερμάνι νὰ πατήσουν τὸ σπίτι του καὶ νὰ τὸν πάρου· πηγαίνωντας ὁ μποσταντζίμπασης μὲ τὸ φερμάνι, τὸν ηὗρεν εἰς τὸ συναγῶγι τῶν Ἑβραίων μὲ το χράμι εἰς τὸ κεφάλι καὶ ἐδιάβαζε μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἑβραίους καὶ πιάνωντάς τον τὸν ἐξώρισαν εἰς τὴν Παλαιὰν Πάτραν, καὶ ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

Ἔξωσις Ἠλιᾶς βόδα καὶ αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Δούκα βόδας.

Ἐμαζιλεύθη ὁ Ἠλιᾶς βόδας αὐθέντης τῆς Μπογδανίας, καὶ εἰς τὸν τόπον του ἔκαμεν αὐθέντην τὸν Δούκα βόδαν μὲ δεύτερην αὐθεντεῖαν.

Ἔξωσις Ράδουλ Λέοντος βόδα καὶ αὐθέντης Βλαχίας ὁ Ἀντὼν βόδας.

Εὔγαλε καὶ τὸν Ράδουλ Λέων βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν Πόλιν ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀντώνιον βόδα τὸν γέροντα.

Παναγιώτατος Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἐμαζιλεύθη καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Διονύσιος Σερογλάνης ἀπὸ Λαρίσσης.

Ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ Νεμτζίας εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἦλθεν ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τὴν Νεμτζίαν, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ Παναγιωτάκη δραγουμάνου καὶ Μανολάκη Κιουρκτζίπαση τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ βασιλεία, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ ἐκατοίκησε.

Ἔξωσις Ἀντώνβοδα καὶ ἀποκατάστασις αὖθις τοῦ Γρηγόρβοδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς πληρωθέντες οἱ τρεῖς χρόνοι τῆς αὐθεντείας τοῦ Ἀντωνίου βόδα, τὸν ἐμήνυσεν ἡ βασιλεία νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του νὰ κάμῃ μουκαρέρι

aruncat în închisóre; dar și acolo îl urmaŭ Evreiĭ; a audit Impĕratul acésta și l-a ridicat din Constantinopole cu numițiĭ apostolĭ ce-ĭ avea, și l-a trimis în Adrianopole; acolo s'a turcit și el și apostoliĭ luĭ, punêndu-șĭ numele de Mehmet Efendi. După acésta a venit în Constantinopole și a locuit la Curucesme; aŭ audit despre acésta ĭarășĭ Evreiĭ și aŭ început să se adune dilnic în jurul luĭ. Audind Impĕratul că nicĭ acolo nu se linișteste, a trimes firman ca să-ĭ calce casa și să-l ridice. Ducêndu-se Bostangi-Pașa cu firmanul, l'a găsit în sinagoga Evreilor cu *hramul*[11]) pe cap, și cetea împreună cu alțĭ Evreĭ, și prindêndu-l l-a exilat în vechea Patră, unde a murit.

Scóterea luĭ Iliaș Vodă; și Domn Moldoveĭ Duca Vodă.

S'a mazilit Iliaș Vodă, domnul Moldoveĭ, și în locul luĭ s'a făcut domn Duca Vodă cu a doua domnie.

Scóterea luĭ Radu Leon Vodă; și Domn Valahieĭ Anton Vodă.

A scos și pe Radu Leon Vodă domnul Valahieĭ, care și-a plătit datoria comună în Constantinopole, și a pus în locul sĕŭ pe Antonie bătrânul.

Preasânțitul Dionisie Seroglan.

S'a mazilit și chir Metodie, patriarh ecumenic, și în locul luĭ s'a făcut Dionisie Seroglan de la Larisa.

Grigorie Vodă din Nemția la Constantinopole.

A venit Grigorie Vodă din Nemția, și prin mijlocirea luĭ Panaghiotache Dragomanul și a luĭ Manolache Chiurcgi pașa l-a ertat Impĕratul, și a venit la casa luĭ și a locuit.

Scóterea luĭ Anton Vodă și readucerea ĭ-arăși a luĭ Grigorie Vodă.

In acele timpurĭ împlinindu-se 3 anĭ de domnie luĭ Antonie Vodă, l-a somat împĕrăția să vie la Adrianopole cu boeriĭ sĕĭ să facă mucarer (înoire) după obiceiŭ, care venind l-a

κατὰ τὴν συνήθειαν· τὸν ὁποῖον ἐλθόντα τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ φέρνωντας τὸν Γρηγόρβοδα ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀφ' οὗ ἦλθεν ἀπὸ Νεμτζίας μόνον σαράντα ἡμέρας ἔκαμε εἰς τὴν Πόλιν.

Ἐξέτασις περὶ τοῦ εἰσοδήματος τῆς Βλαχίας.

Ὁ Γρηγόρβοδας εὐθὺς ὁποῦ ἐφόρεσε καβάδι ἔπιασεν ὅλους τοὺς Κανταχουζινοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθη τότε μετὰ τοῦ Ἀντωνίου βόδα (ἔξω μόνον ὁ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε) καὶ τοὺς ἐπῆρε σιδηροδεσμίους εἰς τὴν Βλαχίαν, διὰ νὰ μαρτυρήσουν περὶ τοῦ εἰσοδήματος, ὁποῦ ἐσυνάχθη εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ Ἀντωνίου βόδα τί ἔγινε.

Ὁ Σερβάνβοδας γλυτώνει.

Ὁ δὲ Σερμπάνβοδας ἐγλύτωσε μὲ τὸ νὰ ἐπῆρε τὴν εἴδησιν πρότερον περὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Γρηγόρβοδα, καὶ ἔφυγε, καὶ ἐκρύβη εἰς τὸ σεράγι τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ ρεκιὰπ καϊμακάμη· τοῦτον παρακαλῶν θερμῶς καθ' ἑκάστην μετὰ δακρύων ὁ Σερμπάνβοδας, τὸν ἐκατέπεισε καὶ ἔστειλε φερμάνι μὲ μουπασίρην, καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν τὴν μητέρα του, τὴν γυναῖκά του καὶ τοὺς ἀδελφούς του καὶ τοὺς ἔφερεν τὴν εἰς Πόλιν.

Ἐξορία τοῦ Σερβάνβοδα.

Ὁ δὲ Γρηγόρβοδας ἐκατόρθωσε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐξωρίσθη ὁ Σερμπάνβοδας μὲ τὴν γυναῖκά του, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος στόλνικος ὁ ἀδελφός του εἰς τὴν Κρήτην.

Ἐκστρατεία κατὰ Καμενίτζας, καὶ σιδηροδέσμιος ὁ Δούκαβόδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζίραζέμη ἐκίνησε μετὰ μεγάλης δυνάμεως στρατευμάτων κατὰ τῆς Καμενίτζας, πέρνωντας ὁμοῦ τὸν χάνην μὲ τοὺς Τατάρους, καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας· ἐμβαίνωντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, εὐγῆκαν ἔμπροσθέν του πολλοὶ καὶ ἐπροσκλαίοντο πολλὰ ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα· πρὸς τούτοις τὸν ηὗρε καὶ ἄλλα σφάλματα μὲ τὰ γεφύρια ὁποῦ εἶχε φτιάσει εἰς τὴν στράταν, πῶς τάχα δὲν τὰ ἔκαμε καλά, καὶ τὸν ἐπῆρε μετὰ μεγάλης ὀργῆς σιδηροδέσμιον εἰς τὸ ὀρδί.

Ὁ βασιλεὺς εἰς Γιάσι, καὶ λόγος αὐτοῦ περὶ Τζετατζούγιας.

Ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς ἕως τὴν Τζοτζόραν ἠθέλησε

mazilit, și aducênd pe Grigorie Vodă din Constantinopole i-a dat luĭ domnia Valahieĭ, care, după ce a venit din Nemția, numaĭ 40 ḑile a făcut în Constantinopole.

Cercetare despre veniturile Valahieĭ.

Indată ce a fost îmbrăcat cu cavadi, a prins pe toțĭ Cantacuzineștiĭ cariĭ venise atuncĭ cu Antonie Vodă (esceptând pe Șerban Vodă ce a scăpat), și i-a luat punêndu-ĭ în fiére în Valahia, ca să mărturisescă despre venitul ce s'a adunat în domnia luĭ Antonie Vodă, ce s'a făcut ?

Șerban Vodă scapă.

Șerban Vodă a scăpat, fiind-că a luat știință maĭ înainte despre domnia luĭ Grigorie Vodă, și a fugit și s'a ascuns în saraiul luĭ Cara-Mustafa Pașa *Rechiap* [12]) caimacam; pe acesta rugându-l călduros ḑilnic cu lacrimĭ Șerban Vodă, l-a înduplecat și a trimes firman cu *mumbașir* [13]), și a luat din Valahia pe muma sa, pe femeea sa și pe frațiĭ săĭ și i-a adus în Constantinopole.

Exilarea luĭ Șerban Vodă.

Grigorie Vodă a reușit cu puterea banilor, și s'a exilat Șerban Vodă cu femeea sa, și Constantin-Stolnicul fratele seŭ în Creta.

Expediția în contra Camenițeĭ și punerea în fiére a luĭ Duca Vodă.

In aceste timpurĭ Sultan Mehmet împreună cu Vizirazemi s'a mișcat cu mare putere de armată contra Camenițeĭ, luând împreună cu hanul pe Tătarĭ, și pe ceĭ doĭ domnĭ, pe Grigorie Vodă domnul Valahieĭ, și pe Duca Vodă Domnul Moldoveĭ. Intrând Impĕratul în pământul Moldoveĭ, aŭ eșit înaintea luĭ mulțĭ și se plêngeaŭ de multe asupra luĭ Duca Vodă; pe lângă acestea i-a găsit și alte greșelĭ cu podurile ce a avut să facă pentru armată, precum că nu le-ar fi făcut bune, și l-a luat cu mare urgie la ordie pus în fiére.

Impĕratul la Iașĭ și cuvêntul luĭ despre Cetățuia.

Venind Impĕratul până la Țuțora, a vrut

νὰ ὑπάγῃ τεπτίλι νὰ ἰδῇ τὸ Γιάσι, τὸ ὁποῖον βλέπωντάς τον τὸν ἤρεσε διὰ τὴν τοποθεσίαν· ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Τζετατζούγιαν καὶ εἶδε τὸ μοναστῆρι (τὸ ὁποῖον τότε κοντὰ εἶχε τελειωθῇ) καὶ ἐρώτησε πόσα νὰ ἐξώδιασεν ὁ γκιάβουρας εἰς αὐτὸ τὸ μοναστῆρι, καὶ τὸν εἶπαν, τριάντα πουγγία ἄσπρα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπίστησε λέγωντας, πῶς μήτε μὲ ἑκατὸν δὲν γίνεται τέτοιον μοναστῆρι, μόνον ἂν τὸ ἔκαμε μὲ ἀδικίαις καὶ δὲν ἐπλήρωσεν, ἴσως νὰ ἔγινε μὲ τριάντα· τότε εἶπε καὶ αὐτὸν τὸν λόγον, πῶς καθὸ ἄγνωστος τὸ ἔκαμεν εἰς ἀχαμνὸν τόπον, καὶ ἴσως μετὰ τοὺς τριάντα χρόνους νὰ γκρημνισθῇ· τὸ ὁποῖον καὶ ἐγένετο, εἰς τοὺς τριάντα χρόνους ἐγκρημνίσθη τὸ ἕνα μέρος.

Ἅλωσι Καμενίτζας.

Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καμενίτζαν, καὶ τὴν ἐπολιόρκησε, καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἐπολέμησεν ἐννέα ἡμέρας, τὴν ἐκυρίευσε μὲ βέραν.

Λεηλασία Τατάρων εἰς Ποδόλιαν.

Ἐπῆγαν οἱ Τατάροι καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν Ποδόλιαν, καὶ λεηλατήσαντες τὸν τόπον ἠχμαλώτευσαν πολλούς, καὶ ὅσαις παλάγκαις ἦτον ταῖς ἐκυρίευσεν ἡ βασιλεία, ὁρίσασα ὅλην τὴν Ποδόλιαν.

Αὐθέντης τῆς Μπογδανίας ὁ Πετρετζέϊκο βόδας.

Τότε ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Μπογδανίαν τὸν Στέφανον Πετρατζέϊκο βόδαν· ὁ δὲ Δούκα βόδας ἐκινδύνευσε νὰ χαθῇ, καὶ διὰ μεσιτείας τοῦ βεζιραζέμη μὲ δύναμιν ἀσπρῶν τὸν ἐχάρισε τὴν ζωήν του καὶ τὸν ἐσυγχώρησε.

Ἐπιστρέφει ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐπιστρέφοντας ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἄφησεν εἰς τὴν Καμενίτζαν ἕνα οὐτζ-τουϊλοὺ πασᾶν.

Παναγιώτατος ὁ Γεράσιμος.

Εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἤλλαξε τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κὺρ Διονύσιον Σερογλάνην, καὶ ἔκαμε τὸν Γεράσιμον ἀπὸ Τορνόβου.

Υποτάσσεται ἡ Ὀκραΐνα τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὤντας χάτμανος τῆς Καζακίας κάπιος Δοροσένκος, ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Ὀθωμανῶν· καὶ τὸν ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καβάδι καὶ σαντζάκι κατὰ τὴν συνήθειαν.

să mérgă tiptil să vadă Iașul, pe care vědêndu-l. i-a plăcut pentru situația luĭ; s'a dus și la Cetățuia și a vědut monastirea (care atuncĭ maĭ se terminase), și a întrebat cât a cheltuit Ghiaurul cu acéstă monastire, și i-a dis: 30 pungĭ de aur, la ceea ce n'a credut dicênd, că nicĭ cu 100 nu se face așa monastire, numaĭ dacă a fâcut-o cu nedreptățĭ și n'a plătit, póte s'o fi făcut cu 30; atuncĭ a dis și acest cuvênt, cum că, ca necunoscĕtor, a făcut-o în loc nesolid, și póte după 30 anĭ să se dărâme, ceia ce s'a și întâmplat. că peste 30 anĭ s'a dărîmat o parte.

Luarea Camenițeĭ.

A plecat din Moldova Impĕratul și s'a dus la Camenița, și a încujurat-o, și după ce a lovit-o 9 dile, a cucerit-o cu condiție.

Jaful Tătarilor în Podolia.

S'aŭ dus Tatariĭ și aŭ intrat în Podolia, și jefuind Țara aŭ sclavit pe mulțĭ, și câte întăriturĭ (palanghes) a fost le-a cucerit Impĕratul, luând tótă Podolia.

Domn Moldoveĭ Petriceicu Vodă

Atuncĭ a făcut domn în Moldova pe Stefan Petriceicu Vodă, iar Duca Vodă a fost în pericul să se pérdă; și prin mijlocirea luĭ Vizirazemi cu puterea banilor, i-a hărăzit viața sa și l-a ertat.

Intórcerea Impĕratuluĭ la Adrianopole.

Intorcêndu-se Impĕratul de la rĕsboiŭ în Adrianopol, a lăsat în Camenița pe un Uttuilù Pașa.

Preasânțitul Gherasim

La Adrianopol în acel timp a schimbat pe Patriarhul Ecumenic Chir Dionisie Seroglan și a făcut pe Gherasim din Tîrnova.

Se supune Ucraina Otomanilor.

In timpul acela fiind Hatman Căzăcieĭ un Dorosencu, a închinat, Ucraina împĕrățieĭ Otomanilor; și i-a trimes Impĕratul cavadi și *sangécu* după obiceiŭ.

'Εκστρατεία Τουρκῶν κατὰ Λέχων, καὶ νίκη Τούρκων, καὶ ἀποστασία Πετρετζέϊκο βόδα.

Τὸν αὐτὸν χρόνον τὴν ἄνοιξιν πάλιν ἔκαμεν ἡ βασιλεία ἑτοιμασίαν πολέμου, διορίζωντας ἕνα πασᾶν σερασκέρην μὲ στρατεύματα, καὶ ἦλθε κατὰ τῶν Λέχων, μὲ τὸν ὁποῖον σερασκέρην ἐδιόρισε καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, τὸν Γρηγόρβοδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Στέφανον Πετρατζέϊκο βόδα· ἐρχόμενοι πρὸς τὴν Καμενίτζαν μὲ τὰ στρατεύματα εὐγῆκαν καὶ τὰ στρατεύματα τῶν Λέχων ἀπ' ἀντίκρυ, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἦτον ἀρχιστράτηγος ὁ Σομπέτζκης χάτμανος τῆς κορώνας (ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ κράλης), καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔφυγεν ὁ σερασκέρης· ὅθεν καὶ ὁ Πετρατζέϊκο βόδας βλέπωντας τὴν δύναμιν τῶν Λέχων, πρὶν νὰ γένῃ πόλεμος, ἀπεστάτησε καὶ ἔφυγεν εἰς τοὺς Λέχους.

Αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Δημητράσκο βόδας.

Πέρνωντας τὴν εἴδησιν ὁ ἐπίτροπος ὁ ὁποῖος ἦτον τότε εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ἔκαμεν αὐθέντην εἰς τὴν Πογδανίαν τὸν Δημητράσκο βόδα Καντακουζινὸν, ὥντας τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καπικεχαγιᾶς τοῦ Πετρατζέϊκου βόδα.

Φήμη ἀποστασίας τοῦ Γρηγόρβοδα καὶ αὐθέντης πάλιν ὁ Δούκα βόδας.

Μετὰ τὸν χαλασμὸν καὶ ἧτταν τῶν Τουρκῶν, ἀφ' οὗ ἐσκορπίσθησαν τὰ στρατεύματα, ἐδόθη λόγος εἰς τὸν ἐπίτροπον πῶς ἀπεστάτησε καὶ ὁ Γρηγόρβοδα, καὶ ἔγραψε γράμματα εἰς τὸν καϊμακάμην τῆς Πόλεως, πῶς ἐδόθη ἡ αὐθεντεία τῆς Βλαχίας τῷ Δούκᾳ βόδᾳ, καὶ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ κινήσῃ· καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλε μὲ ἑβδομῆντα μενζίλια καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν· τὴν δὲ δόμναν τοῦ Γρηγόρβοδα ἔγραψε νὰ τὴν βάλλουν εἰς τοὺς 'Επτὰ Γουλάδες, καὶ νὰ γράψῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν εἰς βασιλικὸν λογαριασμὸν, καὶ νὰ βουλλώσουν καὶ τὰ σπίτιά του.

Ψευδής ἡ φήμη.

"Υστερον ὅμως μετὰ δέκα ἡμέρας, γλυτώσας ὁ Γρηγόρβοδας ἀπὸ τοὺς Λέχους ὁποῦ τὸν εἶχον κρατήσει, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ἠκούσθη ὅτι ἀπεστάτησεν, ἔφθασεν εἰς τὸ Μπαμπάδαγι, ὅπου ἦτον ὁ ἐπίτροπος, τὸν ὁποῖον βλέπωντάς τον ἐχάρη καὶ πολλὰ τὸν ἐπεριποιήθη, κάμνωντάς τον καὶ μίαν φορεσιὰν ροῦχα· τὸν ἔδωκε φερμάνι νὰ ἀνοίξῃ τὸ σπίτι του, καὶ νὰ πάρῃ τὴν δόμναν του, ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντά του, τὰ ὁποῖα πέρνωντάς τα ὅλα σῶα ἐπῆγε καὶ ἐκατοίκισεν εἰς τὸ σπίτι του.

Expedițiа Turcilor contra Leșilor și învingerea Turcilor și rebelia luĭ Petriceĭcu Vodă.

In același timp primăvara iarăși a făcut Impĕrăția preparare de rĕsboiŭ, hotărînd pe un Pașa Seraschier cu armatele, și a venit contra Leșilor, cu care Seraschier a hotărît și pe amândoĭ domniĭ : pe Grigorie Voda domnul Valahieĭ și pe al Moldavieĭ Ștefan Petriceĭcu Vodă. Venind spre Camenița cu armatele, aŭ eșit și armatele Leșilor în față, peste care era comandant Sobieschi hatmanul Coroneĭ (care după aceia a fost și Craiŭ), și lovindu-se la rĕsboiŭ s'aŭ învins Turciĭ și a fugit Seraschierul ; de aceia și Petriceĭcu Vodă vĕḑênd puterea Leșilor, inainte de a se face rĕsboiul, s'a resvrătit și a fugit la Leșĭ.

Domn Moldoveĭ Dumitrașcu Vodă.

Luând înștiințare epitropul, care era atuncĭ în Babadag, a făcut domn în Moldova pe Dumitrașcu Vodă Cantacuzin, fiind în timpul acela capi-chihae a luĭ Petriceĭcu Vodă.

Vestea despre revolta luĭ Grigorie Vodă și Domn iarășĭ Duca Vodă.

După sfărâmarea și învingerea Turcilor, după ce s'aŭ împrăștiat armatele, s'a dus vestea la epitrop că s'a revoltat și Grigorie Vodă, și a scris scrisorĭ la Caimacamul Constantinopoluluĭ că s'a dat domnia Valahieĭ luĭ Duca Vodă și să se prepare să plece. Și îndată l-a trimes cu 70 de *menzilŭ* [14]), și a intrat în Vaiahia ; iar pe Dómna luĭ Grigorie Vodă a scris să o arunce în cele Șapte-Gulade și să-ĭ confisce tótă averea pe socotéla împĕrățieĭ și să-ĭ sigileze și casele.

Vestea mincinósă.

In urmă însă după 10 ḑile scăpând Grigorie Vodă de la Leșĭ, carĭ-l prinsese, de aceia a și auḑit că s'a rĕsvrătit, a sosit la Babadag unde era epitropul, pe care vĕḑêndu-l s'a bucurat și l-a primit bine, făcêndu-ĭ și un rând de strae. Iĭ aŭ dat și firman să-șĭ deschiḑă casa sa, s'-șĭ ia Dómna precum și averea sa, pe carĭ luându-le tóte intacte și fără lipsă, s'a dus și s'a așezat în casa sa.

Θάνατος τοῦ Παναγιωτάκη, καὶ δραγουμάνος ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Παναγιωτάκης μέγας δραγουμάνος, καὶ ἀντ᾿ αὐτοῦ ἔγεινεν ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ἄνθρωπος σοφώτατος εἰς τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, εἰς τὰ λατινικὰ δεύτερος Κικέρων, ὁμοίως εἰς τὰ ἀραβικὰ καὶ περσικὰ ἐντελέστατος· υἱὸς Νικολάου Μαυροκορδάτου, ἄρχοντος εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, καὶ μητρὸς τῆς δόμνης Ρωξάνδρας, τῆς ἐλλογίμου καὶ σοφωτάτης, ἡ ὁποία ἦτον μαθήτρια τοῦ σοφωτάτου ἐκείνου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον ἐπροχώρησεν εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἔγινεν ὀνομαστή, ὁποῦ ἤρχοντο περιηγηταὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ ἐσυνομιλοῦσαν μαζι της καὶ ἐθαύμαζον τὴν σοφίαν της· ἥτις θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου καὶ ἐνδόξου μεγάλου ἄρχοντος Σκαρλάτου, ὁποῦ ξεῖχε τόσας ἐπιστασίας βασιλικὰς ἐπάνω του· πρῶτον ἄνδρα εἶχε τὸν Ἀλέξανδρον βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα τοῦ μεγάλου, αὐθέντου τῆς Μπογδανίας.

Μάθησις τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ συγγράμματα αὐτοῦ.

Ὁ ρηθεὶς Ἀλέξανδρος δραγουμάνος, τὸ πρῶτον ἐσπούδαξεν εἰς τὴν Πόλιν τὰ γραμματικὰ εἰς τὸν ρηθέντα Καρυοφύλλην, ὕστερον ἐπῆγεν εἰς Πάδοβαν, ὅπου ἄρχισε νὰ σπουδάξῃ τὰ φιλοσοφικά. ἐκεῖ ὅμως διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους ἐσυνέβη φόνος, ἀφ᾿ ἧς αἰτίας ἀνεχώρισε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρώμην· ἐκεῖ τελειώνωντας ὅλην τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην ἔγινεν ἐντελέστατος· ἔκαμεν ἕνα θαυμαστὸν βιβλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον βιβλίον τόσον λυσιτελέστατον καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, ὁποῦ ἕως τώρα πέντε φοραῖς ἐτυπώθη καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον· ἐκεῖθεν πέρνωντας πριβιλέγιον περὶ τῆς τελειότητος τῆς ἰατρικῆς, καὶ κάμνωντας πρᾶξιν εἰς αὐτήν, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινε μέγας ρήτωρ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὅπου ἄρχισε νὰ παραδίδῃ καὶ μαθήματα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς προκομένους, τὸν Σεβαστόν, ὅστις ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς ἀκαδημίας, ὅπου καὶ ἀπέθανε, καὶ τὸν Σπαντονάκην διδάσκαλον, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐπροχώρησαν εἰς αὐτόν. Ἔχυμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν πολλὰ θαυμαστήν, συνέγραψε τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς βιβλίον πολλὰ ὠφέλιμον, τὸ ὁποῖον μετέρχονται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τὰ ἑλληνικά.

Συζεύγνυται ὁ Ἀλέξανδρος.

Ὑπανδρεύθη καὶ ἐπῆρε σύζυγον τὴν Σουλτάναν,

Mórtea lui Panaghiotache şi Dragoman Alexandru Mavrocordat.

Şĭ-a plătit datoria comună Panaghiotache marele Dragoman, şi în locul luĭ s'a făcut Alexandru Mavrocordat, om fórte învĕţat în limba elenă, în latineşte al doïlea Cicerone, de aseminea în arabiceşte şi persiceşte fórte perfect, fiul luĭ Neculaĭ Mavrocordat, boer nobil şi cel întâĭ în Chio, şi a mumeĭ dómneĭ Ruxandra, celeĭ prea învĕţate şi prea înţelepte, care a fost studenta prea înţeleptuluĭ aceluĭa Cariofill, şi atâta a progresat în greceşte şi s'a făcut renumită, în cât veneaŭ visitatorĭ din Evropa şi convorbeaŭ cu ea şi admiraŭ înţelepciunea eĭ. Era fiica aceluĭ renumit şi glorios mare boer Scarlat, care avea atâtea însărcinărĭ împĕrăteştĭ asupra sa. Intâĭ bărbat a avut pe Alexandru Vodă Domnul Valahieĭ, fiul luĭ Radu Vodă cel mare, Domnul Valahieĭ (Moldoveĭ?)

Invĕţătura luĭ Alexandru şi scrierile luĭ.

Amintitul Alexandru Dragoman maĭ întâĭ a învĕţat în Constantinopol literatură la dĭsul Cariofill, apoĭ s'a dus în Padova, unde a început să studieze filosofia; acolo însă discutând cu şcolariĭ s'a întêmplat un omor, din care causă a plecat şi s'a dus la Roma; acolo terminând tótă filosofia şi ştiinţa medicineĭ, s'a făcut desăvârşit, a făcut şi o carte minunată despre circulaţia sângeluĭ, care carte este atât de folositóre şi necesară, în cât până acum de 5 orĭ s'a tipărit şi iarăşĭ este greŭ de aflat. De acolo luând privilegiŭ despre desăvârşirea medicineĭ şi făcênd practică în ea, a venit în Constantinopol şi s'a făcut mare ritor al bisericeĭ celeĭ marĭ, unde a început să predea şi ştiinţele în şcólă, şi a scos discipulĭ procopsiţĭ, pe Sevastos, care a fost profesor Academieĭ domneştĭ în Bucureştĭ, unde a şi rĕposat, şi pe Spandonache profesorul, şi alţiĭ mulţĭ aŭ progresat la el. A compus şi o gramatică despre sintaxă prea minunată, a scris şi despre naştere şi distrugere, carte prea folositóre, care se întrebuinţază până în present în tóte şcolele greceştĭ.

Se însóră Alexandru Mavrocordat.

S'a însurat şi a luat de soţie pe Sultana,

ἡ ὁποία ἦτον ἀπὸ εὐγενεῖς καὶ ἐπισήμους γονεῖς· ὁ πατὴρ αὐτῆς ἦτο ὁ Γιαννάκης Χρυσοσκουλαῖος, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῆς ἡ Κασάνδρα θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξάνδρου βόδα Ἠλιᾶς ἀπὸ λαμπρὸν γένος, τὸ ὁποῖον κατάγεται ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον βόδαν Τζὲλ Μάρε.

Ὁ ἐξάδελφος τοῦ βεζίρη τὸν ἔκαμεν δραγουμάνον.

Γενόμενον περιβόητον τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἰατρικήν, ἀρρωστήσας ἕνας ἐξάδελφος τοῦ ἐπιτρόπου, ὁ ὁποῖος θέλωντας νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μπαμπαδάγι τὸν ἐπῆρε μαζί του, καὶ ἐκεῖ ἀποθνήσκοντας ὁ ρηθεὶς Παναγιωτάκης, ἔκαμε δραγουμάνον μέγαν εἰς τὸν τόπον του τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκοδάτον.

Λεηλασίαι Τούρκων εἰς Λεχίαν.

Μετὰ ταῦτα τὴν ἄνοιξιν πάλιν ἐκστράτευσεν ὁ βεζιραζέμης κατὰ τῆς Ὀκράϊνας, καὶ πολιορκήσαντες τὴν Λαοτίζιναν καὶ τὸ Οὔμανον κάστρον τὰ κατεδάφησαν, καὶ τόσον ἐλεηλάτησαν τὸν τόπον, καὶ τοσαύτη αἰχμαλωσία ἔγινεν, ὁποῦ πένετ καὶ δέκα γρόσια ἐπωλοῦνταν ὁ σκλάβος· εἶτα ἐπίστρεψεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὑποταγὴ Ὀκράϊνας εἰς τοὺς Μοσχόβους.

Βλέπωντας τὴν τοσαύτην αἰχμαλωσίαν ὁ Δοροσένκος ἀπεστάτησε πάλιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τοὺς Μοσχόβους.

Αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Ἀντὼν βόδα Ρωσσέτος.

Εὔγαλε τὸν Δημητράσκον βόδα αὐθέντην τῆς Μπογδανίας, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον, Πολίτην εὐγενῆ· ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦτον ὁ Λάσκαρης Ρωσσέτος, μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μπέλλα θυγάτης Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ ἐγγόνη τοῦ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ.

Ἡ βασιλεία εἰς Πόλιν.

Τότε ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν.

Βεζίρης ὁ Καρὰ Μουσταφαπασᾶς.

Ὕστερον πάλιν μετὰ ἓξ μῆνας ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς Ἀδριανούπολιν· ὅπου ἀσθενήσας ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς Κιπρουλόγλους ἐτελεύτησε, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Καρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶ ρεκιὰπ καϊμακάμη· ρεκιὰπ δὲ καϊμακάμην ἔκαμε τὸν Καρᾶ Ἰμπραχὴμ πασᾶν.

care era din nobilĭ şi însemnaţĭ părinţĭ. Părintele eĭ era Ienache Hrisoscoleu, ĭar muma eĭ Casandra, fiica luĭ Alexandru Vodă Iliaşŭ, din strălucit neam, care sĕ trage din Alexandru Vodă cel mare.

Vĕrul Vizirului l-a făcut Dragoman.

Devenind renumit Alexandru în medicină, şi bolnăvindu-sĕ un vĕr al epitropuluĭ, care voind să se ducă la Babadag, l-a luat cu el, şi acolo murind amintitul Panaghiotache, l-a făcut pe Alexandru Mavrocordat dragoman în locul luĭ.

Prădăciunile Turcilor în Polonia.

După acestea în primăvară ĭarăşĭ a făcut expediţie Vizirul în contra Ucraĭneĭ, şi asediind Laotizina şi castrul Umanu l-a sfărmat, şi în atâta a jefuit ţéra şi atâta sclavie a făcut, în cât cu 15 leĭ sĕ vindea sclavul; apoĭ s'a întors la Adrianopol.

Supunerea Ucraĭneĭ Moscoviţilor.

Vĕḑênd atâta sclăvie Dorosencu, s'a resvrâtit ĭarăşĭ contra Turcilor, şi a închinat Ucraĭna Moscoviţilor.

Domn Moldoveĭ Anton Vodă Roset.

A scos pe Dumitraşcu Vodă, Domnul Moldoveĭ, şi în locul luĭ a făcut pe Antonie Vodă Roset, cetăţén nobil. Părintele luĭ a fost Lascar Roset, mare logofĕt al bisericeĭ marĭ, ĭar muma luĭ Bela, fiica luĭ Ioan Cantacuzen şi nepóta luĭ Mihail Cantacuzen.

Impĕrăţia în Constantinopol.

Atuncea a pornit împĕrăţia din Adrianopol şi s'a dus în Constantinopol.

Vizir Cara Mustafa Paşa.

Maĭ în urmă ĭarăşĭ după 6 lunĭ s'a întors Impĕratul la Adrianopol, unde bolnăvindu-sĕ Ahmet-Paşa Chiprulogul a murit, şi a dat pecetea luĭ Cara Mustafa Paşa, *rechiap* Caimacam. Iar rechiap Caimacam a făcut pe Cara Ibraim Paşa.

Χουμχούμης καὶ Διονύσιος οἰκουμενικοί.

Ἀλλάχθη ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Γεράσιμος καὶ ἔγινε πάλιν ὁ Χουμχούμης, ὁ ὁποῖος μετὰ ἕνα χρόνον ἀλλάχθη καὶ αὐτὸς καὶ ἔγινεν ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἐκστρατεία κατὰ Ὀκραΐνας καὶ νίκη Ξανθῶν.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἀπεστάτησε ὁ Δοροσένκος καὶ ἐπροσκύνησε τὴν Ὀκραΐναν εἰς τοὺς Μοσχόβους, ἑτοίμασεν ἱκανὸν στράτευμα, καὶ τὸ ἔστειλε τὴν πρώτην ἄνοιξιν μὲ ἕνα σερασκέρην εἰς τὸ Τζεχρίνι, διορίζωντας καὶ τοὺς δύο αὐθέντας, δηλαδὴ τὸν Δούκα βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας, καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον τοῦ Τζεχρινίου ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι παρὰ τῶν Μόσχων, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω νικημένοι.

Πολιορκία τοῦ Τζεχρινίου παρὰ Τούρκων.

Δὲν ἠμπόρεσεν ὁ ἐπίτροπος Καρὰ Μουσταφᾶ πασᾶς νὰ ὑποφέρῃ τὴν τοιαύτην καταισχύνην, καὶ τὸν δεύτερον χρόνον ἐκίνησεν ἀτός του μετὰ μεγάλων δυνάμεων καὶ μετὰ τοῦ χάνη, ἐπῆρε τόν τε Δούκα βόδαν καὶ τὸν Ἀντώνιον βόδα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζεχρίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, τὸ ὁποῖον πολεμῶντάς το ὡς τριάκοντα ἡμέρας δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ κυριεύσῃ. ἐν τοσούτῳ ἐπρόφθασε βοήθεια ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους ὡς διακόσιαι χιλιάδες στράτευμα μετὰ τοῦ Ραμαδανότζκη κνέζου.

Προδοσία αὐτοῦ.

Βλέποντες οἱ Τοῦρκοι πῶς μὲ κανένα τρόπον δὲν ἠμποροῦν νὰ κηριεύσουν τὸ κάστρον, λέγεται πῶς νὰ ἔδωσεν ὁ βεζιραζέμης δῶρα εἰς τὸν ρηθέντα κνέζον, ἔδωκε καὶ τὸν υἱόν του ὁποῦ ἦτον σκλάβος εἰς τοὺς Ταταρους, καὶ ἔτσι αὐτὸς ὤντας μὲ τὰ στρατεύματα ἔξω τοῦ κάστρου, νὰ τὸ ἐπεβουλεύθη καὶ νὰ ἐπρόδωσε τὸ κάστρο, καὶ κάμνοντες οἱ Τοῦρκοι γιουροῦσι αὐτοὶ εὐγῆκαν ἀπὸ μέσα καὶ τὸ ἔδωκαν φωτία καὶ τὸ ἔκαυσαν.

Ὁ Ἀντὼν βόδας σιδηροδέσμιος εἰς τὴν Πόλην.

Ἐκεῖθεν γυρίζωντας ὁ ἐπίτροπος ὀπίσω ἦλθεν ἕως Κισνόδι. καὶ ἔδωκεν ἄδειαν τῷ Δούκᾳ βόδᾳ αὐθέντῃ τῆς Βλαχίας νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν θρόνον του· τὸν Ἀντώνιον βόδα Ρωσσέτον τὸν ἐμαζίλευσε, καὶ τὸν ἐπῆρε σιδηροδέσμιον μαζί.

Ὁ Σερβανβόδας προσκλαίεται ἀπὸ τὸν Δούκα βόδα.

Ἀφ' οὗ ἐπλησίασεν ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸν Δού-

Humhume și Dionisie Patriarhi ecumenicĭ.

S'a schimbat Patriarhul ecumenic chir Gherasim, și s'a făcut ĭarășĭ Humhume, care după un an s'a schimbat și acesta și s'a făcut chir Dionisie Seroglan.

Expediția în contra Ucraineĭ și învingerea Blonzilor (Rușilor).

In acel timp auḑind Impĕratul că s'a revoltat Dorosencu și a închinat Ucraĭna Moscoviților, a pregătit armată deajunsă și a trimes-o la începutul primăvereĭ cu un Seraschier la Cehrin, hotărînd și pe ceĭ doĭ Domnĭ, adică pe Duca Vodă Domnul Valahieĭ, și pe al Moldoveĭ Anton Vodă Roset, și asediind castrul Cehrin s'aŭ învins Turciĭ de Moscovĭ, și s'aŭ întors înapoĭ învinșĭ.

Asedierea Cehrinuluĭ de Turcĭ.

N'a putut epitropul Cara Mustafa Pașa să sufere ast-fel de rușine, și în al doilea an a plecat el însușĭ cu marĭ puterĭ și cu Hanul, și a luat și pe Duca Vodă și pe Antonie Vodă, și a venit la Cehrin și-l a asediat, pe care lovindu-l ca la 30 de ḑile n'a putut să-l cucerescă. In acest timp a venit ajutor de la Moscovĭ ca la 200,000 de armată cu Ramadanoschi Cnézul.

Trădarea luĭ.

Vĕḑênd Turciĭ că cu nicĭ un mod nu pot să cucerescă castrul, sĕ ḑice că a dat Vezirazemi darurĭ ḑisuluĭ Cnéz, ĭ-a dat și pe fiul sĕŭ care era sclav la Tătarĭ, și așa acesta fiind cu armatele afară de castru l-a sfătuit cu viclenie și a predat castrul, și făcênd Turciĭ iurușĭ (năvală), aceștia aŭ eșit din lăuntru și ĭ-aŭ dat foc de a ars.

Antonie Vodă legat în fiére la Constantinopole.

De acolo întorcêndu-se epitropul înapoĭ, a venit până la Chișinăŭ, și a dat voe luĭ Duca Vodă Domnul Valahieĭ să se întórne la scaunul sĕŭ; ĭar pe Antonie Vodă Roset l-a mazilit și l-a luat cu el legat în fiére.

Șerban Vodă se plânge de Duca Vodă.

După ce s'a apropiat Vizirazemi de Du-

ναβιν, ἦλθεν ὁ Σερβάνος λογοθέτης Κανταχουζηνὸς ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁμοῦ μὲ τὸν Πούρβολον στόλνικον, καὶ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Μπαγκόβανον δεύτερον ποστέλνικον, οἱ ὁποῖοι εἶχον φύγει ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ ἦλθαν εἰς τὸν βεζίρην νὰ προσκλαυθοῦν ἀπὸ τὸν Δούκα βόδαν, καὶ ἐπῆγαν μετὰ τοῦ βεζίρη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὁ Σερβάν-βοδας αὐθεντεύει καὶ ὁ Δούκα βόδας μ τατίθεται.

Μαθὼν ὁ Δούκα βόδας τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Σερμπάνου λογοθέτου, ἔστειλεν ἕως εἴκοσι ἄρχοντας εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ἐπροσκλαίοντο ἀπ' αὐτόν, πῶς εἶναι κακὸς καὶ ἐπίβουλος, καὶ νὰ τὸν ἐξωρίσῃ ὁ βεζιραζέμης· ὁ ἐπίτροπος ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἤξευρε καὶ πρότερον, δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξορίσῃ, ἀλλὰ μάλιστα τὸν ἔδωκε καὶ τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, εἰς δὲ τὴν Μπογδανίαν ἐμετάθεσε τὸν Δούκα βόδα.

Γενεαλογία τοῦ Σερβάν-βοδα.

Οὗτος ὁ Σερμπάνβοδας ἦτον ἀπὸ τὸ γένος τῶν Κανταχουζηνῶν· πατέρας του ἦτον ὁ Κωνσταντῖνος μέγας ποστέλνικος, τὸν ὁποῖον ἐθανάτωσεν ὁ Γρηγὸρ Γκίκα βόδας ὡς προείρημεν· πάππας του ἦτον ὁ Γιαννάκης Κανταχουζηνός, ὁ ὁποῖος ἐστάθη καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ ἀποστάτου.

Τουρκεύει ὁ Γιαννάκης καπικεχαγιᾶς, καὶ γίνεται κιουτζοὺκ τεφτερδάρης.

Αὐτὸν τὸν Γιαννάκην, ὅταν ὠργίσθη ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Μιχάλβοδα διὰ τὴν ἀποστασίαν του, ἐπρόσταξε νὰ περιπατήσουν μαζὶ καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες του ἀπὸ τὸ παζάρι μὲ τὰ γὲλ μούμια, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· τότε ὁ βεζιραζέμης, ὤντας φίλος τοῦ Γιαννάκη, τὸν εἶπεν, ἀνίσως καὶ τουρκεύσῃ, ἠμπορεῖ νὰ μεσιτεύσῃ διὰ λόγου του, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωήν του, ἀμὴ διὰ τοὺς ἄλλους δὲν ἠμπορεῖ· βλέπωντας καὶ αὐτὸς τὰ στενὰ ἐτούρκευσε καὶ τὸν ἔκαμαν κιουτζοὺκ τεφτερδάρην.

Τὰ περὶ τοῦ Μιχαὴλ Τζελεμπῆ Κανταχουζηνοῦ.

Τοῦτος ὁ Γιαννάκης εἶχε πατέρα τὸν Μιχαὴλ Τζελεμπῆν Κανταχουζηνόν, ἄρχοντα πλούσιον καὶ περιβόητον, ὁ ὁποῖος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον καὶ τόσον πλούσιος ἦτον, ὁποῦ τὰ τζιφτιλίκιά του καὶ τὰ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως τὸν Δούναβιν, καὶ πολλοὶ ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔφθασαν βεζιραζέμιδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας, ἀφ' οὗ ἔφθασε βεζίρης, καὶ ἐπῆγεν ὁ ῥηθεὶς Μιχάλης τὰ

nărea, a venit Şerban logofětul Cantacuzin din Valahia împreună cu Pârvu Stolnicul şi cu Constanin Brâncovénu, al doilea postelnic, care fugise din Valahia, şi a venit la Vizir să se plângă asupra luĭ Duca Vodă, şi s'a dus cu Vizirul la Adrianopol.

Şerban Vodă domneşte şi Duca Vodă se permută.

Insciinţat Duca Vodă de viclenia luĭ Şerban logofětul, a trimes până la două-ḑecĭ de boerĭ la Pórtă, şi s'a plâns contra luĭ, că este reŭ şi viclean, şi să-l exileze Vizirazemi; dar epitropul, pentru că-l ştia şi maĭ dinainte, n'a vroit să-l exileze, ci maĭ ales i-a dat şi domnia Valahieĭ; ĭar în Moldova a strămutat pe Duca Vodă.

Genealogia luĭ Şerban Vodă.

Acest Şerban Vodă era din neamul Cantacuzineştilor, părintele luĭ a fost Constantin marele Postelnic, pe care l-a ucis Grigorie Ghica Vodă, după cum am ḑis maĭ sus. Moşul sĕŭ a fost Ienache Cantacuzin, care a fost Capi-Chihaia luĭ Mihail Vodă revoltatul (cel viteaz).

Se turceşte Ienache Capi-Chihaia şi se face chiugiuc tefterdar [15]*).*

Pe acest Ienache, când s'a infuriat Impĕratul contra luĭ Mihaĭ Vodă pentru resvrătirea luĭ, a ordonat să-l preumble împreună cu alţĭ Capi-Chihaĭ aĭ luĭ din péţa cu *Ghel Mumia* [16]), şi după aceia să-ĭ decapiteze; atuncĭ Vizirazemi fiind amic luĭ Ienache, ĭ-a ḑis că dacă s'ar turci, ar putea să mijlocéscă pentru el să-ĭ scape viaţa sa, dar pentru alţiĭ nu póte. Vĕḑêndu-se şi acesta la strâmtóre, s'a turcit şi-l a făcut chiuginc tefterdar.

Despre Mihaĭ Celebi Cantacuzin.

Acest Ienache a avut părinte pe Mihail Celebi Cantacuzin, boer bogat şi vestit, care locuia în Anhial, şi era atât de bogat în cât *ţiftilicurile* [17]) şi proprietăţile luĭ ajungeaŭ până la Dunărea, şi multe agale *ciracli* [18]) de aĭ luĭ aŭ ajuns Vizirazemiĭ, dintre care unul, după ce a ajuns Vizir şi s'a dus amintitul Mihail ca să-l întâlnéscă, şi intrând în lăuntru, s'a

τὸν ἀνταμώσῃ, καὶ ἐμβαίνωντας μέσα ἔτυχε νὰ ἦναι ἐκεῖ παρὼν καὶ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως, τὸν εἶπε, καλῶς ἦλθες, Μιχαὴλ Τζελεμπῆ, κάμνωντας καὶ σχῆμα πῶς τάχα σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του· μετὰ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφ᾽ οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχαὴλ Τζελεμπῆς, τὸν εἶπεν ὁ ἰμάμης· ἐφένδημ, δὲν ἁρμόζει εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἰπῇς ἕνα γκιάβουρα τζελεμπῆ· τοῦτο ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· ἐκεῖ ὅμως ἔτυχεν ὁ χαζνεδάρης τοῦ βεζίρη, ὁ ὁποῖος εὐγῆκεν ἔξω καὶ εἶπε τῷ Μιχάλῃ ἐκεῖνα ὁποῦ ἄκουσεν ἀπὸ τὸν ἰμάμην, πῶς τάχα εἶπε τῷ ἐπιτρόπῳ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸν λέγῃ τζελεμπῆ, καὶ πῶς διὰ τὸν τοιοῦτον λόγον ἐκακοφάνη τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε εἶπεν ὁ Μιχαὴλ Τζελεμπῆς, σὲ παρακαλῶ νὰ εἰπῇς τῷ ἐπιτρόπῳ, ἂν εἶναι ὁρισμός του νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμην νὰ μὲ εἰπῇ ἐμπροστά του τζελεμπῆν· καὶ εἶπεν ὁ χαζνεδάρης τῷ ἐπιτρόπῳ· τότε ὁ ἐπίτροπος κάμνωντάς το χάζι εἶπε, μακὰρ νὰ τὸν κάμῃ. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης ἐπῆγε τὴν δεύτερην ἡμέραν εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἰμάμη, εἰς καιρὸν ὁποῦ ἔλειπεν αὐτὸς, καὶ ἀνταμώνωντας τὸν κεχαγιᾶ του τὸν εἶπεν, ἦλθα νὰ ἀνταμώσω τὸν ἐφένδην, καὶ θέλω νὰ τὸν ἐρωτήσω πόσον βούτυρον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, καὶ πόσον κριθάρι εἰς τὸν ἀχοῦρί του, νὰ μὲ δώκῃ κατάστιχον· ἐρωτῶντάς τον ὁ κεχαγιᾶς, ποῖος εἶναι, καὶ τὶ θέλει τὸ κατάστιχον; τὸν εἶπε, τὸ κατάστιχον τὸ θέλω διὰ νὰ τοῦ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὁποῦ μὲ εἶδεν ὁ ἐφένδης χθὲς εἰς τὸν ἐπίτροπον· τὸ βράδυ ἀφ᾽ οὗ ἦλθεν ὁ ἐφένδης, τὸν εἶπεν ὁ κεχαγιᾶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ ἰμάμης ἐπαράγγειλε νὰ δώκῃ κατάστιχον· ὁ Μιχάλης ὅμως μὴ προσμείνας κατάστιχον, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλεν ἕνα καράβι κριθάρι, καὶ βούτυρον ἱκανὸν, καὶ ἐσηκώθη καὶ αὐτὸς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἰμάμην· ἐμβαίνωντας μέσα, εὐθὺς τὸν ἐπροσηκώθη, καὶ τὸν λέγει, καλῶς ὥρισες Μιχὰλ τζελεμπῆ! καὶ τοῦτο οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεμπῆ, λέγωντάς τον καὶ ἄλλα μύρια ἐγκώμια. Εὐγαίνωντας ἀπ᾽ ἐκεῖ ὁ Μιχὰλ Τζελεμπῆς ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρτα τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ εὑρίσκωντας τὸν χαζνεδάρην τὸν εἶπε, σὲ παρακαλῶ, ὅταν ἔλθῃ ὁ ἰμάμης, νὰ μὲ δώκῃς λόγον νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν πηγαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὁ ἰμάμης, ἐμήνυσαν τὸν Μιχὰλ Τζελεμπῆ καὶ ἦλθε· καὶ ἐμβαίνωντας εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅπου ἦτον καὶ ὁ ἰμὰμ ἐφένδης, καθῶς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῇ ὁ ἐπίτροπος λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνως νὰ τὸν λέγῃ, καλῶς ἦλθες Μιχὰλ Τζελεμπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἐγκωμιάσῃ πρὸς τὸν ἐπίτροπον, πῶς εἶναι προκο-

întâmplat sa fie present acolo și Imamul Impěratuluĭ, ĭ-a ḑis: bine aĭ venit Mihail Celebi, făcênd și semn că adică sĕ scólă din locul sĕŭ. După întêlnire, când a eșit afară Mihail Celebi, ĭ-a ḑis Imamul: Efendi, nu-ĭ cuviincios pentru înălțimea ta, fiind epitrop al Impĕratuluĭ, să ḑicĭ unuĭ gheaur Celebi. De acésta ĭ-a părut rĕŭ epitropuluĭ. Acolo însă s'a întâmplat să fie Hasnedarul Impĕratuluĭ, care a eșit afară și ĭ-a spus luĭ Mihail acele ce a auḑit de la Imam, că adică ĭ-a ḑis epitropuluĭ că nu trebue sa-ĭ ḑică Celebi, și că pentru acest fel de cuvênt ĭ-a parut rĕŭ epitropuluĭ.—Atuncĭ a ḑis Mihail Celebi, te rog să spuĭ epitropuluĭ, dacă-ĭ cu voea luĭ, să fac eŭ însușĭ pe Imam să-mĭ ḑică înaintea luĭ Celebi, și a spus hasnedarul epitropuluĭ; atuncĭ epitropul făcênd haz a ḑis: n'are de cât să facă. Indată Mihail s'a dus a doua ḑi la casa Imamuluĭ, în timpul când lipsea el, și întâlnind pe Chihaia luĭ, ĭ-a ḑis: am venit să întâlnesc pe Efendi, și voesc să-l întreb cât unt cheltuește la bucătăria luĭ, câte lemne, cât orz la grajdurile luĭ, ca să-mĭ dea listă; întrebându-l Chihaia cine este și pentru ce voește lista? ĭ-a rĕspuns: lista o voesc pentru ca să-ĭ presentez tóte acestea de la mine, și eŭ sunt acela pe care a vĕḑut Efendi erĭ la epitrop. Séra, după ce a venit Efendi, ĭ-a spus Chehaia întêmplarea, și Imamul a ordonat să-ĭ dea lista; Mihail însă neașteptând lista, a doua ḑi a trimes o corabie de orz și unt în deajuns, și s'a sculat și el și a venit la Imam; intrând în lăuntru, îndată s'a sculat înaintea luĭ și ĭ-a ḑis: bine aĭ venit Mihail Celebi!.... și acésta nu o dată ci de două și de treĭ orĭ și adese a repețit Celebi adresându-ĭ și alte miĭ de laude.—Eșind de acolo Mihail Celebi s'a dus la ușa epitropuluĭ și aflând pe hasnedar ĭ-a ḑis: Te rog când va veni Imamul să-mĭ daĭ de veste să viŭ și eŭ. Și întru una din ḑile ducêndu-se Imamul la epitrop a anunțat și pe Mihail Celebi, și a venit, și intrând la epitrop unde era Imam Efendi, când l-a vĕḑut Imamul, înainte de a-ĭ adresa cuvêntul epitropul, a început în glas mare să ḑică: bine aĭ venit Mihail Celebi!.... de două și de treĭ orĭ, și a început să-l laude către epitrop că este procopsit și vrednic și că ast-fel de ómenĭ sunt trebuitorĭ împĕrățieĭ, și altele de acestea; iar epitropul zîmbea. După ce a eșit afară Mihail, s'a dus în odaia

μένος καὶ ἄξιος, καὶ πῶς τέτοιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὁ δὲ ἐπίτροπος ἐχαμογελοῦσεν· ἀφ' οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης ἐπῆγεν εἰς τὸν ὀδᾶ τοῦ χαζνεδάρη καὶ ἐκάθησε· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας καὶ ὁ ἰμάμης ἔξω, ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν Μιχὰλ Τζελμπῆ καὶ τὸν ἐρώτησε, τί τὸν ἔκαμες, καὶ σὲ εἶπε τὸ τζελεμπῆ; καὶ τὸν εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· τότε ἐγύρισεν ὁ βεζιραζέμης καὶ τὸν εἶπε, γιὰ σεϊτάνσιν, γιὰ σεϊτὰν ὀγλούσουν! καὶ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος νὰ λέγωνται ὅλοι οἱ Καντακουζινοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες.

Διαβληθεὶς οὗτος πῶς θέλει νὰ γίνῃ βασιλεὺς Ρωμαίων, ἀποκεφαλίζεται.

Αὐτὸν τὸν Μιχάλην Καντακουζηνόν, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα, πῶς φαντάζεται νὰ γένῃ βασιλεύς· ὅθεν ἔστειλε καπιτζίμπασην κρυφίως καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, πέρνωντας καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του· καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ πάρουν εἰς τὴν Πόλιν τὰ ἐπούλησαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα τὰ ἐπούλησαν τόσον ἐφτινά, ὅπου ἀπέμεινε παροιμία, καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς κανένα πρᾶγμα ἐφτινόν: ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτάνογλου τὸ ἐπῆρες! Καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Μιχάλη Καντακουζηνοῦ.

Καϊμακάμιδες τοῦ Σερβάνβοδα.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔλαβεν ὁ Σερβάνβοδας τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ἔστειλεν ἐμπροστὰ καϊμακάμην τὸν Κωνσταντῖνον Μπραγκοβάνον τὸν ἀνεψιόν του, διορίζωντας καὶ ἄλλους καϊμεκάμιδες· ἔστειλε καὶ γράμματα εἰδήσεως εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὑποσχόμενος πῶς τάχα θέλουν ἔχει πᾶσαν δικαιοσύνην καὶ ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ἡμέρας τῆς αὐθεντείας του, καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ὑποκριτικὴ περιποίησις τοῦ Σερβάνβοδα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του· ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν καθὼς ἦλθεν, ἄρχισε νὰ καλοπιάνῃ ὅλους μικροὺς τε καὶ μεγάλους, καὶ νὰ δειξῃ πρὸς πάντας περιποίησιν, δικαιοσύνην τε καὶ ἔλεος· καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε περισσότερον διὰ νὰ ἐλκύσῃ δύο ἄρχοντας ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ εἶχε στείλει ὁ Δούκα βόδας, νὰ τὸν ἐγκαλέσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ὄντες πιστοὶ τοῦ Δούκα βόδα, καθὼς εἶδαν τὰ συμβάντα ἔφυγαν εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ Γιοβάσκος δηλαδὴ Μπαλιάνος μέγας κλουτζάρης, καὶ ὁ Στόϊκος Μερισάνος μέγας παχάρνικος.

Hasnedaruluĭ și a șeḑut; după aceia eșind și Imamul afară, a strigat epitropul pe Mihail Celebi și-l a întrebat: ce ĭ-aĭ făcut de țĭ-a ḑis Celebi? Și ĭ-a spus istoria. Atuncĭ s'a întors Vizirazemi și ĭ-a ḑis: *ghea seitanisin*, *ghea seitan oglusun* [19])!!... Și de atuncĭ a predominat datina să se ḑică toțĭ Cantacuzeniĭ seitan ogludes.

Calomniat acesta că voește să se facă Impĕrat Romeilor, se decapitéză.

Pe acest Mihaiŭ Cantacuzen, fiind atâta de vestit și om prea bogat, l-a calomniat la Impĕrăție că-șĭ închipue să se facă Impĕrat; decĭ a trimes un Capegi Pașa pe ascuns și ĭ-a luat capul, luându-ĭ și tótă averea; și câte n'aŭ putut să le ïeie atuncĭ în Constantinopol le-a vêndut în Adrianopol la mezat. Fiind prea multe lucrurĭ, a vêndut atâta de eftin, în cât a rĕmas proverb și sĕ ḑicea când cumpĕra cineva vre un lucru eftin: omule! acesta de la mezatul luĭ Seitanoglu l-aĭ cumpĕrat!!!.. Aceste-s despre Mihail Cantacuzin.

Caimacamiĭ luĭ Șerban Vodă.

După ce dar a luat Șerban Vodă domnia Valahieĭ, a trimes înainte Caimacam pe Const. Brâncovénul, nepotul sĕŭ, numind și alțĭ Caimacamiĭ. A trimes și scrisorĭ de înștiințare la localnicĭ, făgăduind că vor avea tótă dreptatea și liniștea în ḑilele domnieĭ luĭ. și altele.

Prefacerea ipocrită a luĭ Șerban Vodă.

După acésta a plecat și el de la Adrianopol și a venit la scaunul sĕŭ; care la inceput când a venit, a început să prindă cu binele pe toțĭ și marĭ și micĭ și să arăte către toțĭ delicateță, dreptate și milă. Și acésta a făcut-o maĭ mult ca să atragă pe doĭ boerĭ din aceia ce ĭ-a fost trimes Duca Vodă, ca să-l calomnieze la Pórtă, și fiind credincios luĭ Duca Vodă, cum a vĕḑut cele ce se întêmplă, a fugit în Moldova, adică Ivascu Băléńu marele Clucer și Stoica Merișanu marele paharnic.

Κτίσις τοῦ κάστρου Δογὰν, καὶ θάνατος Δροσούλου σερδάρη.

Τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἐστάλθη προσταγὴ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερβανβοδα Καντακουζηνὸν καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδαν, νὰ πηγαίνουν νὰ φτιάσουν τὸ κάστρον Δογάν· οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ τὸ ἐτελείωσαν, τὸ φθινόπωρον ἐγύρισαν· ὅταν δὲ ἤθελε νὰ κινήσῃ ὁ Σερβάνβοδας ἀπ' ἐκεῖ ἑτοίμασε τὸν Δρόσουλον σερδάρην πῶς τάχα νὰ τὸν στείλει ἔμπροστὰ μὲ γράμματα εἰς τοὺς ἄρχοντας, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔστειλε καὶ κάπιον 'Αληβερδῆν Τάταρην μὲ καμπόσους Ταταρους, ὁποῦ τοὺς ἤξευρε πῶς εἶναι κακοὶ λησταί, ἔκραξε κρυφίως τὸν 'Αληβερδῆν, καὶ τὸν εἶπε μυστικῷ τῷ τρόπῳ, πῶς εἰς τὴν στράταν ἀφ' οὗ ἔλθῃ εἰς τὸ Μπουρλάδι, νὰ παραμερίσῃ ἀπὸ τὸν δρόμον καὶ νὰ ἀποκεφαλίσῃ τὸν Δρόσουλον, καὶ εἰς μαρτυρίαν νὰ φέρῃ τὸ κεφάλι του εἰς αὐτὸν, πρὸς δὲ τοὺς ἄρχοντας νὰ εἰπῇ πῶς ἔφυγε· τὸ ὁποῖον καὶ ἔκαμε.

Προσκαλεῖται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα ὁ Σερβάνβοδας διὰ νὰ φιλευθῇ, καὶ δὲν θέλει, καὶ φόνοι αὐτοῦ.

Ἐρχόμενος ὁ Σερβάνβοδας ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσὶ εἰς τὸ Γιάσι μετὰ τοῦ Δούκα βόδα, καὶ κονεύωντας εἰς τὸ Σέσον σιμὰ εἰς τὴν μπαλίκαν τὸ Μοναστῆρι, τὸν ἐπροσκάλεσεν ὁ Δούκα βόδας νὰ τὸν φιλεύσῃ, κάμνωντας μεγάλην ἑτοιμασίαν τῆς τραπέζης· αὐτὸς δὲ ἐγύρευσε νὰ τὸν δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τοὺς δύο ῥηθέντας ἄρχοντας τόν τε Γιοβάσκον Μπαλιάνον καὶ τὸν Στόϊκον παχάρνικον, ὁποῦ ἦτον φευγάτοι, καὶ μὴ θέλωντας ὁ Δούκα βόδας νὰ τοὺς δώσῃ. ἐσηκώθη τὴν δεύτερην ἡμέραν τὴν αὐγὴν καὶ ἐκίνησε πρὸς τὸ Φωξάνι, καὶ ἐκεῖ ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Βούλκολον βόρνικον καὶ τὸν ἐθανάτωσε μ κακὸν θάνατον· ὕστερον πάλιν ἔστειλε καὶ ἔφερον τὸν Χρήζα βιστιάρην, καὶ ῥίχνωντας τον μίαν ἀδικίαν πῶς χρεωστᾷ εἰς τὴν βιστιαρίαν τὸν ἐγύρευσε σαράντα χιλιάδας γρόσια, καὶ μὴν ἔχωντας νὰ τὰ δώκῃ τοῦ ἐπῆρεν ὅ,τι καὶ ἂν ηὗρε, καὶ ὕστερον τὸν ἐθανάτωσε.

Θάνατος Γκίνα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐρχόμενος εἰς τὸν θρόνον του, ἔστειλεν ἕνα καπετάνον, Γκίνα ὀνόματι, μὲ σλουζιτορέους εἰς τὸν Πετράσκον καπετάνον Οὐρτζιτζάνον, καὶ φέρωντάς τον καὶ ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐσκέντζευσε πολὺ, τὸν ἐθανάτωσε.

Κρεμᾶται ὁ Ράδουλος βιστιάρης.

Ὕστερον δὲ μετ' οὐ πολὺ ἔστειλε καὶ τὸν Ρά-

Zidirea castrului Dogan și mórtea luĭ Drosu Serdarul.

La începutul primăvereĭ s'a trimes ordin la amândoĭ Domniĭ, și luĭ Șerban Cantacuzen al Valahieĭ și luĭ Duca Vodă al Moldoveĭ, ca să se ducă să zidéscă castrul Dogan, care după ce l-a terminat s'a înturnat tómna. Când era să plece Șerban Vodă de acolo, a pregătit pe Drosu Serdarul ca cum adică să-l triméță cu scrisorĭ înainte la boerĭ, cu care a trimes și pe un Aliberdi tătar cu câțĭ-va tătarĭ, pe carĭ-ĭ știa că sunt bunĭ tâlharĭ, și a chĭemat pe ascuns pe Aliberdi și ĭ-a ḑis într'un chip secret, că din lagăr, după ce va sosi la Bêrlad să se retragă din drum și să tae capul luĭ Drosu, și spre mărturie să aducă capul la el, ĭar către boerĭ să spue că a fugit; ceia ce a și făcut.

Se chémă de Duca Vodă Șerban Vodă, ca să se împrietenéscă și nu voește, și uciderile luĭ.

Viind Șerban Vodă de la Dogan Calesi la Iașĭ cu Duca Vodă, și trăgênd în gasdă la *Seson* [20]) lângă Mănăstirea luĭ Balica, l-a chemat Duca Vodă ca să-l ospăteze, făcênd mare pregătire de masă: ĭar acesta căuta să-ĭ dea Duca Vodă pe ceĭ doĭ boerĭ amintițĭ, pe Ivașcu Bălénu și pe Stoica paharnicul, ce eraŭ fugarĭ, și nevoind Duca Vodă să-ĭ dea. s'a sculat a doua ḑi de diminéță și a plecat în spre Focșanĭ, și acolo a trimes de a adus pe Vêlcu Vornicu și l-a ucis cu mórte rea; ĭar maĭ pe urmă a trimes de ĭ-a adus pe Hriza Vistierul și aruncându-ĭ o nedreptate că ar datori la Vistierie, ĭ-a cerut 60,000 leĭ, și neavênd să le dea, ĭ-a luat tot ce a aflat. și în urmă l-a ucis.

Uciderea de Ghina.

După aceia viind la scaunul sĕŭ, a trimes pe un Căpitan, Ghina cu numele, cu slujitorĭ la Petrașcu căpitanul Urzicénul, și aducêndu-l și pe acela. după ce-l a schingiuit mult, l-a omorît.

Se spânzură Radu Vistiarul.

In urmă după mult timp a trimes și pe

δουλον βιστιάρην 'Οκνάρην, καὶ τὸν ἐκρέμασαν εἰς τὸ παζάρι τῆς "Οκνας.

Ξεκληρισμὸς τοῦ Δρόσουλου.

Τὸν υἱὸν τοῦ Δρόσυλου στέλλωντάς τον εἰς τὴν "Οκναν τὸν ἐθανάτωσεν ἐκεῖ μέσα, ὤντας δήμιος κάπιος κάπετάνος Κόπτζας Δημητράσκος, καὶ διὰ νὰ μὴν τὸν ἀπομείνῃ τελείως σπέρμα, μὲ τὸ νὰ εἶχεν ἔτι μίαν κόρην ὁ Δρόσουλος, ἔστειλε καὶ ἐθανάτωσαν καὶ ἐκείνην. Αὐτοὺς καὶ ἄλλους φόνους καὶ τυραννίας ἔκαμεν ὁ Σερβάνβοδας, ἕως εἰς τὸν τρίτον χρόνον τῆς αὐθεντείας του.

'Επίβουλοι τρεῖς ἄρχοντες ἀποκεφαλίζονται παρὰ τοῦ Δούκα βόδα.

Ὁ δὲ Δούκα βόδας εἰς τὴν Μπογδανίαν ἔδειξε μεγάλον ἔλεος εἰς τὸν τόπον καὶ περιποίησιν εἰς τοὺς ἄρχοντας· ἀφ' οὗ ὅμως ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Δογὰν Καλεσὶ, περνῶντας πέντε ἓξ μῆνες, τρεῖς ἄρχοντες ἄρχισαν νὰ τὸν ἐπιβουλεύωνται, διεγείροντες καὶ τοὺς σλουζιτορέους νὰ κάμουν ἐπανάστασιν κατ' αὐτοῦ, ὁ Γκιόκας Βασίλη δηλαδὴ, μέγας βιστιάρης καὶ τζιράκι τοῦ Δούκα βόδα, καὶ συγγενὴς μὲ τὴν δόμναν του, μὲ τὸ νὰ εἶχε μίαν ἀνοψιάν της διὰ γυναῖκά του, καὶ ὁ Μπόγδανος, τὸς ὁποίου ὁ υἱὸς μετὰ ταῦτα ἔγινε χάτμανος, καὶ ἄλλος ἕνας· τοὺς ὁποίους μανθάνωντας ὁ Δούκα βόδας τοὺς ἔκρινε, καὶ ἀποφασίζωντάς τους διὰ θάνατον, τοὺς ἀπεκεφάλισε.

'Ο Στεφανίτζας μπεΐζαδὲς ζητεῖ τὴν ἀρραβωνιστικήν του θυγατέρα τοῦ Δούκα βόδα.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς φθάνουσα εἰς ἡλικίαν ὑπανδρείας ἡ θυγάτηρ τοῦ Δούκα βόδα Αἰκατερίνα, καὶ οὖσα ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν Στεφανίτζα, μπεΐζαδὲ τοῦ Ράδουλ Λέων βόδα τοῦ καὶ Στριδᾶ λεγομένου, μὲ τὸ νὰ τὸν ἐγνώριζε ὁ Δούκα βόδας κακῆς πολιτείας ἄνθρωπον καὶ μέθυσον, δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὴν κόρην του εἰς αὐτὸν, μόνον ἔστειλε καὶ ἔφερεν ἀπὸ τὴν Πόλιν κάπιον Γεωργάκην Μουσελίμην, ἀρχοντόπουλον εὐγενὲς, διὰ νὰ τὸν ἀρραβωνίσῃ μὲ τὴν δομνίτζαν του· τοῦτο ἀκούσας ὁ υἱὸς τοῦ Ράδουλ βόδα, ἐπῆγε καὶ ἔδωκεν ἀναφορὰν εἰς τὸν ἐπίτροπον, παρακαλῶντας αὐτὸν νὰ μὴ τοῦ γίνῃ ἀδικία, καὶ νὰ δώσῃ ὁ Δούκα βόδας τὴν ἀρραβωνιστικήν του εἰς ἄλλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη ὁ βεζίρης πῶς θέλει τὸν κάμει νὰ τὴν δώσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ ὄχι εἰς ἄλλον.

Παναγιώτατος ὁ 'Ιάκωβος.

Τότε κατ' ἐκλογὴν συνοδικὴν ἔκαμαν οἰκουμενικὸν πατριάρχην τὸν κὺρ 'Ιάκωβον ἀπὸς Λαρίσσῃ.

Radu Vistiarul Ocnarul, și l-a spânzurat în péța Ocneĭ.

Desmoștenirea luĭ Drosu.

Pe fiul luĭ Drosu, trimețêndu-l la Ocnă, l-a ucis în lăuntru acolo, fiind călăŭ un capitan Copcea Dumitrașcu, și pentru ca să nu-ĭ rêmâe de loc sămânța, pentru că avea încă o fiică Drosu, a trimes de a ucis și pe aceia. Acestea și alte ucideri și tiranii a făcut Șerban Vodă până în al treilea an al domnieĭ luĭ.

Treĭ boerĭ intriganțĭ se decapitéză de Duca Vodă.

Iar Duca Vodă în Moldova a arătat mare milă în țară și bună voință către boerĭ: după ce însă s'a întors de la Dogan Calesi, trecênd 5 până la 6 lunĭ, a început să-l viclenéscă treĭ boerĭ, îndemnând și pe slujitorĭ să facă revoltă contra luĭ, adică: Gheoca Vasile mare Vistiar și Cirac a luĭ Duca Vodă și rudă cu dómna luĭ, pentru că avea pe o nepótă a eĭ de femeie a sa, și Bogdan, a căruia fiŭ după aceia s'a făcut Hatman, și un altul, despre care înștiințându-se Duca Vodă și judecându-ĭ, ĭ-a hotărît spre mórte și ĭ-a decapitat.

Stefăniță Beizadea cere de logodnică pe fiica luĭ Duca Vodă.

In acele timpurĭ ajungênd la vrâsta de măritare fiica luĭ Duca Vodă Ecaterina, și fiind logodită cu Stefăniță Beizadea a luĭ Radu Leon Vodă, ce sĕ numea și Strida, fiind-că l-a cunoscut Duca Vodă om cu rea purtare și bețiv, n'a voit să-ĭ dea pe fata luĭ, ci a trimes și a adus din Constantinopol pe un Iordache Muselim fiŭ de boer nobil, ca să-l logodéscă cu domnița luĭ. Acésta audind fiiul luĭ Radu Vodă, s'a dus și a dat anafora (jalbă) la epitrop, rugându-l să nu i se facă nedreptate, și să dea Duca Vodă pe logodnica luĭ la altul, și ĭ-a făgăduit Vizirul că va face să-ĭ-o dea luĭ și nu la altul.

Prea-Sânțit Iacob.

Atuncĭ după alegere sinodică s'a făcut patriarh Ecumenic Chir Iacob din Larisa.

Ὁ Δούκα βόδας λαμβάνει τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκράϊνας, καὶ ὁ Στεφανίτζας τὴν κόρην του.

Ὤντας εἰς τὴν Ὀκραΐναν χάτμανος ὁ υἱὸς τοῦ Χμίλη τοῦ ποτὲ χατμάνου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος ἀσύστατος καὶ κακότροπος, καὶ μὴν ἠμποροῦντες οἱ Καζάκοι νὰ ὑποφέρουν πλέον ταῖς ἀταξίαις του, ἐπῆγαν καὶ ἐπροσκλαύθηκαν εἰς τὴν Πόρταν· ἐπιθυμῶντας ὁ Δούκα βόδας καὶ τὴν χατμανίαν τὴν ἐζήτησεν, ὅθεν ἐπρόσταξεν ὁ βεζιραζέμης νὰ ἔλθη εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ κάμη μουκαρέρι, νὰ τὸν δώκη καὶ τὴν χατμανίαν τῆς Ὀκραΐνας, ἐπαράγγειλε νὰ φέρη καὶ τὴν κόρην του μαζὶ διὰ νὰ κριθῇ μὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα· πηγαίνωντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Πόλιν, ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην, καὶ ὕστερον πηγαίνωντας νὰ προσκυνήση τὸν βασιλέα κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κεφάλι, ἀντὶς διὰ κούκαν, ἕνα τζερκέζι καλπάκι σαμουρένιον διὰ τὴν Ὀκραΐναν, δίδωντάς τον καὶ τοποῦζι εἰς τὸ χέρι, καὶ τότε ὅταν ἐπήγαινε νὰ προσκυνήση τὸν βασιλέα, ἐκεῖ ὁποῦ ἤθελε νὰ ἔμπη εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως τὸν ἐμήνυσεν ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ δώκη τὴν κόρην του εἰς τὸν Στεφανίτζαν μπεϊζαδέ, υἱὸν τοῦ ῥηθέντος Ράδουλ βόδα, καὶ μὴν ἠμπορῶντας ἀλλεοτρόπως εἶπεν, ὁρισμός του! ὅμως πολλὰ ἐβαρυφάνη τῷ Δούκα βόδα ἡ τοιαύτη προσταγὴ τοῦ ἐπιτρόπου, ὡς τόσον, ὁποῦ ἔλεγαν οἱ οἰκεῖοί του πῶς καμίαν φορὰν δὲν τὸν ἠξεύρουν νὰ ἔλαβε τοσαύτην πίκραν, ὡς καθὼς ἐλυπήθη τότε· καὶ οὕτω τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Πόλιν μαζί του εἰς τὴν Μπογδανίαν, καὶ τὸν ἐστεφάνωσε, κάμνωντας κατὰ τὴν συνήθειαν μεγάλαις χαραῖς.

Ὁ Δούκα βόδας ἀπέρχεται εἰς Ὀκραΐναν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκίνησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ὀκραΐναν εἰς τὴν Νεμίροβαν, ὅπου ἀπεκατέστησεν ἐπίτροπόν του κάποιον Γιάννην, δεύτερον ποστέλνικον, μὲ τὸ νὰ ἤξευρε τὴν Καζάκικην γλῶσσαν, καὶ ἐδιόρισε πολκόβνικους κριτὰς διὰ νὰ κρίνουν τὸν λαόν, καὶ κάμνωντας ὡς δύο μῆνες ἐκεῖ, ἐγύρισεν ὀπίσω. Αὐτὸς ὁ Δούκα βόδας τρεῖς ἄρμαις εἶχεν εἰς τὴν βοῦλλάν του, τὴν τῆς Βλαχίας δηλαδή, την τῆς Μολδαβίας, καὶ τὴν τῆς Ὀκραΐνας τοποῦζι.

Μὲ θαυματουργίαν ἐπιστρέφει ἕνας ἐφένδης εἰς Χριστόν.

Εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦτον ἕνας Τοῦρκος. τὸ ὄνομα Παμπουροὺν Μεχμὲτ ἐφένδης. εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεὶς ἐφένδη, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ εἶχε μίαν παλλακίδα Ρούσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποία ἐβαστοῦσε τὴν πιστην της, καὶ ἐπήγαινε καὶ εἰς την ἐκκλησίαν μὲ ἄδειαν τοῦ αὐθεντός της· καὶ

Duca Vodă ia Hătmănia Ucraineĭ, şi Stefăniţă pe fiica luĭ.

Fiind în Ucraina Hatman fiiul luĭ Chmil Hatmanuluĭ de altă dată, care şi acesta era om nestatornic şi cu rea purtare, şi neputênd Cazaciĭ să sufere maĭ mult neregularităţile luĭ, s'aŭ dus şi s'aŭ plâns la Pórtă. Dorind Duca Vodă şi Hătmănia a cerut-o, deci a ordonat Vizirazemi să vie în Constantinopol ca să facă *mucarer* şi să-ĭ dea şi Hătmănia Ucraineĭ, a ordonat să aducă şi pe fiica luĭ împreună ca să se judece cu fiiul luĭ Radu Vodă. Ducêndu-se Duca Vodă în Constantinopol, a fost îmbrăcat cu cavade de către Vizir, şi în urmă s'a dus să se închine Impĕratuluĭ după obiceiŭ, ĭ-a pus pe cap în loc de cucă o *cercheza calpac*[1]) de samur pentru Ucraina, dându-ĭ şi buzdugan în mână. Şi atuncĭ când sĕ ducea să se închine Impĕratuluĭ, când era să intre spre închinăciunea Impĕratuluĭ, ĭ-a vestit epitropul că din poruncă să dea pe fiica sa, luĭ Stefăniţă Beizadea, fiiul amintituluĭ Radu Vodă, şi neputênd să facă alt-fel a ḑis: (să fie) hotărîrea luĭ; dar mult ĭ-a părut rĕŭ luĭ Duca Vodă de ast-fel ordin al epitropuluĭ, întru atât în cât ḑiceaŭ de casniciĭ luĭ că nicĭ odată nu ştiŭ să fi avut atâta amărăciune, după cum s'a intristat atuncĭ. Şi ast-fel l-a luat din Constantinopol cu el în Moldova şi l-a cununat, făcênd după obiceiŭ marĭ veseliĭ.

Duca Vodă se duce în Ucraina

După aceia a plecat şi s'a dus în Ucraina în Noembrie, unde a pus epitrop pe un Iani, al doilea postelnic, pentru că ştia limba cazăcéscă, şi a rânduit polcovnicĭ judecătorĭ ce să judece poporul, şi stând ca două lunĭ acolo s'a întors înapoĭ. Acest Duca Vodă avea treĭ embleme pe sigilul sĕŭ, adică: cea a Valahieĭ, cea a Moldavieĭ şi cea a Ucraineĭ. topuzul.

Cu minune întórce pe un Efendi la Christos.

In ḑilele acelea era un turc cu numele Patburun Mehmed Efendi la casa luĭ Reis-Efendi, om învĕţat, şi avea o întreţinută Rusă sclavă, ce-şi ţinea credinţa eĭ, şi se ducea şi la biserică cu voea stăpânuluĭ eĭ. Intr'una din ḑile a întrebat-o Efendi, care este causa că

μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν ἐρώτησε ὁ ἐφένδης, τί εἶναι τὸ αἴτιον ὁποῦ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ ἐπροφασίζουνταν καὶ ἔλεγε πῶς δὲν ἠξεύρει· ὕστερον βιάζωντάς την νὰ τὸν εἰπῇ δίχως ἄλλω τὸ αἴτιον, τὸν εἶπεν ἐκείνη· ἡμεῖς συνήθειαν ἔχομεν ὅταν πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ θέλωμεν νὰ εὔγωμεν, εἰς τὸ τέλος μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομάτι ψωμὶ ἡγιασμένον, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφένδης ὡς γραμματισμένος ἐθαύμασε, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀπορίαν, καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ καὶ τὴν τάξιν τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν ἕνα ῥάφτην ἐδικόν του νὰ τὸν φέρῃ μιαν φορεσιὰν ῥοῦχα ὡσὰν τὰ ἐδικά του, νὰ τὰ φορέσῃ νὰ γίνῃ τεπτιλι, καὶ τὸν πηγαίνῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔτζι φέρνωντάς τον τὰ ῥοῦχα ὁ ῥάφτης τὰ ἐφόρεσεν ὁ ἐφένδης, ὄντας ἀνήμερα κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἐπῆγε μαζι του εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ βλέπει ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὅ τε οἰκουμενικὸς πατριάσχης καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ μὲ τόσην παράταξιν κατὰ τὴν συνήθειαν· ὅταν δὲ εὐγῆκαν μὲ τὰ ἅγια, τὸν ἐφαίνονταν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς πῶς ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τῆς γῆς μίαν σπιθαμὴν, καὶ καὶ τόσον ἐκατανύχθη καὶ ἦλθεν εἰς ἄκραν εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἄρχισε νὰ κηρύττῃ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν πρὸς τοὺς ἐφέντιδες, τοὺς κιατάπιδες, καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάμνῃ παντοτινὰ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσε ὁ βεζιραζέμης, καὶ φέρνωντάς τον παρὼν, ἔλεγε παρρησία τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ εὐθὺς τὸν ἔστειλαν εἰς τὸ Ἀτ-μεϊδάνι καὶ τὸν ἐλιθοβόλησαν κατὰ τὸν νόμον τους.

în unele dile miróse gura ta ? Acésta pretexta și dicea că nu știe ; apoi nevoind-o de a-i spune numai de cât causa, i-a dis aceia : Noi avem obiceiul când mergem la biserică și voim să eșim, la sfêrșit ne dă preotul o bucățică de pâne sânțită, și de aceia mirósé gura mea. Iar Efendi ca învĕțat s'a minunat și a cădut în îndoélă, și voind să vadă și rânduéla bisericei nóstre, a dis unui croitor al sĕŭ să-i aducă un rând de haine ca ale lui, să le îmbrace și să mérgă tiptil cu el la biserică ; și așa aducêndu-i straile croitorul, le-a îmbrăcat Efendi, fiind în diua Duminicei ortodoxiei, și s'a dus cu el împreună la Patriarhie, și vĕdênd că liturgisește și patriahul ecumenic și al Ierusalimului cu Arhierei și cu atâta pompă după obiceiŭ, când aŭ eșit cu sântele, i se părea că Arhiereii și preoții merg de o palmă mai sus de pămênt, și atâta s'a cuprins de umilința și a venit la atâta religiositate, în cât eșind afară a început să predice credința ortodoxă efendilor, *chiatapizilor* [22]), și nu înceta de a face acésta tot-déuna până a audit și Vizirazemi, și aducêndu-l înaintea sa declară pe față credința ortodoxă, și îndată l-a trimes la *At-maidani* [23]) și l-a ucis cu petre după legea lor.

Ἐλτζῆς Μόσχων εἰς Πόλιν.

Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦλθε παρὰ τῶν Μοσχόβων ἐλτζῆς μεγάλος ὁ Προκόπιος, καὶ ἐτελείωσεν ἡ μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἀγάπη διὰ μέτου του, τὸν ὁποῖον τὸν ἐτίμησαν παρὰ πολλὰ εἰς τόσον, ὁποῦ ἔλεγον οἱ τότε ἄνθρωποι, πῶς καμίαν φορὰν δὲν ἐνθυμοῦνταν νὰ ἐτίμησαν τοιουτοτρόπως ἄλλον ἐλτζῆν.

Consul Moscoviților la Constantinopole.

In acel timp a venit de la Moscovi consul mare Procopie, și s'a terminat pacea cu Otomanii, prin mijlocirea sa, pe care l-a onorat întru atâta în cât diceaŭ ómenii de atunci că nici odată nu-și amintesc să se fi cinstit cu ast-fel de chip alt consul.

Ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Μπέτζι.

Ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν ἔχωντας παραγγελίαν ἀπὸ τὸν γέρο-Κιπρουλῆ Μεχμὲτ πασᾶν πῶς τὰ στρατεύματα καμμίαν φορὰν νὰ μὴν κάθωνται ἀργὰ, διὰ νὰ μὴν εὕρουν εὐκαιρίαν καὶ κάμουν ἐπανάστασιν ἢ καμμίαν ἄλλην ἀταξιαν, ἄρχισε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς Νέμτζους δύο κάστρη, τὸ Γιανίκι καὶ τὸ Κομαράνι· τὸ ὁποῖον ἀκούοντές το οἱ Νέμτζοι ἔστειλαν ἐλτζῆν εἰς τὴν Πόρταν νὰ ἐρευνήσῃ διὰ ποίαν αἰτίαν γυρεύουν αὐτὰ τὰ κάστρη. ἐπειδὴ καὶ μήτε ἡ διορία τῆς ἀγάπης δὲν ἐ-

Expediția contra Beciului (Viena).

Impĕrăția Otomanilor, avênd ordin de la bătrânul Chipruli Mehmet Pașa că armatele nici odată să nu șadă trândave, ca să nu găsască ocasiune și să facă revoluție saŭ altă desordine, a început să céră de la Nemți două castre : Ianichi și Comarani : ceia ce audind Nemții aŭ trimes consul la Pórtă să cerceteze pentru care pricină cer aceste cetăți, fiind-că nici terminul păcei nu s'a împlinit, fiind încă trei ani ca să se ter-

πληρώθη, ὄντες ἀκόμη τρεῖς χρόνοι νὰ τελειώσῃ· αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, πῶς τὰ στρατεύματά μας γυρεύουν πόλεμον, καὶ ἂν μᾶς δίδεται τὰ δύο ρηθέντα κάστρη θέλομεν σᾶς ἀφήσει εἰς εἰρήνην, εἶδε μὴ νὰ ἑτιμασθῆτε πρὸς πόλεμον· μὴ θέλοντες δὲ οἱ Νέμτζοι νὰ τὰ δώσουν, ἄρχισαν νὰ κάμουν οἱ Ὀθωμανοὶ μεγίστην ἑτοιμασίαν πολέμου κατ᾽ αὐτῶν, διεγείροντες ὅλα τὰ στρατεύματα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ρούμελης καὶ τὸν χάνην μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν· ἦλθε προσταγὴ καὶ εἰς τοὺς δύο αὐθέντας, τόν τε τῆς Βλαχίας Σερμπὰν βόδα καὶ τὸν τῆς Μπογδανίας Δούκα βόδα, νὰ σηκωθοῦν μὲ ὅλα τους τὰ ἀσκέρια, καὶ νὰ πάρῃ καὶ τοὺς Καζάκους τῆς Ὀκραΐνας ὁ Δούκα βόδας· ἐπρόσταξε καὶ τὸν Μιχαὴλ Ἄπαφην, τὸν κράλην τῆς Τρανσυλβανίας, νὰ ἑτοιμασθῇ καὶ αὐτὸς μὲ τοὺς Οὔγγρους καὶ νὰ πηγαίνῃ· ἐμήνυσε καὶ τὸν Τέκελην Κοῦρσον νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τὸν Ἰμπεράτορε, καὶ εἶχε μαζί του ὡς εἴκοσι χιλιάδας Οὔγγρους τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας. Ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ὁ ἴδιος ὁ σουλτὰν Μεχμέτης μετὰ τοῦ βεζίρη, καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ ἐκεῖ ἐκαρτέρησεν, ἕως ὁποῦ ἐσυνάχθησαν πανταχόθεν τὰ στρατεύματα, ὁ χάνης δηλαδή, οἱ πασάδες, καὶ οἱ αὐθένται· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἔμεινεν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὁ δὲ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα ἐκίνησε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· καὶ εἰς μὲν τὸ φανερὸν εὔγαλαν λόγον οἱ Τοῦρκοι, πῶς πιγαίνουν ἐναντίον εἰς τὰ ρηθέντα δύο κάστρη, εἰς δὲ τὸ κρυφὸν ὁ καθολικὸς σκοπός τους ἦτον νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Βιένναν· φθάνοντας λοιπὸν εἰς τὸ Γιανίκι τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ὄντας νὰ πολιορκήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ πιάσουν μετερίζια, τὴν δεύτερην ἡμέραν ἀνέβηκεν ὁ ρεῒς ἐφένδης εἰς τὸ κιουρσί, καὶ ἄρχισε νὰ διαβάσῃ ἕνα χάτι σερίφι, εἰς τὸ ὁποῖον περιείχοντο τὰ τοιαῦτα.

„Ἐσεῖς βεζιριδές μου, καὶ πασάδες μου, καὶ ἐσεῖς κουλί μου, ἀπὸ λόγου σᾶς ζητῶ τὸ κάστρο τῆς Βιέννας!“ Τοῦτο ἀκούοντές το ἔκαμαν ρατιέ, καὶ εὐθὺς ὥρμησαν ὡς λέοντες μετὰ μεγάλης ὁρμῆς, καὶ κάμνοντες γεφύρια ἐπέρασαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Βιένναν· καὶ οἱ Νέμτζοι τόσον ἦσαν ἀμέριμνοι, μὲ τὸ μὴν ἤλπιζαν πῶς θέλουν νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ, ὁποῦ ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάρουν καὶ τὸν ἰμπερατόρε ζωντανόν· καὶ εὑρίσκοντας τὰ σπίτια γεμάτα ἄρχισαν νὰ λεηλατήσουν καὶ νὰ σκλαβώσουν, εἰς τόσον ὁποῦ ἐγέμισαν οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Τάταροι ἀπὸ λεηλασίαις καὶ αἰχμαλωσίαις.

mine. Aceștia aŭ rëspuns că armatele nóstre cautǎ rĕsboiu, și dacă ne dațĭ cele douĕ castre amintite, vĕ vom lăsa în pace, ĭar de nu să vĕ pregătițĭ de rĕsboiŭ. Ne voind Nemțiĭ să le dea, aŭ început Otomaniĭ să facă mare pregătire de rĕsboiŭ contra lor, punênd în mișcare tóte armatele orientuluĭ și a Rumelieĭ și pe han cu tótă puterea luĭ. A venit ordin și celor doĭ domnĭ, al Valahieĭ Șerban Vodă și al Moldoveĭ Duca Vodă; să se ridice cu tóte armatele și să ĭea și pe Cazaciĭ Ucraĭneĭ Duca Vodă; a ordonat și luĭ Mihail Apafi, craĭul Transilvanieĭ, să se prepare și acesta cu Unguriĭ și să pornéscă; a vestit și pe Techeli Cursu să vie la resboiŭ, care sĕ resvrătise contra împĕratuluĭ și avea cu el ca la 100,000 de Ungurĭ din Ungaria de sus. A plecat din Adrianopol însușĭ Sultanul Mehmed cu Vizirul și s'a dus până la Belgrad, și acolo a așteptat până s'aŭ întrunit de pretutindenea armatele, adică: Hanul, Pașiĭ și Domniĭ. Impĕratul a remas acolo la Belgrad, ĭar Vizirazemi cu armatele a plecat contra Nemților. Pe față spuneaŭ Turciĭ că se duc contra ḑiselor douĕ castre, ĭar pe ascuns scopul lor total era să mérgă la Viena. Ajungênd dar la Ianichi a doua ḑi, și pe când era să asedieze castrul și să ĭea întăriturile, a doua ḑi diminéța s'a râdicat Reis-Efendi la *chiursi* [24]) și a început să citéscă un hatișerif, în care se cuprindea acestea: „Voĭ Viziriĭ meĭ, Pașalele mele și voĭ armata mea cer de la voĭ cetatea Vieneĭ“. Acésta auḑind, *a strâns-o* [25]) și îndată s'aŭ repeḑit ca leiĭ cu mare pornire și făcênd podurĭ aŭ trecut și s'aŭ dus la Viena. Nemțiĭ atâta eraŭ de nepăsătorĭ nu sĕ așteptaŭ ca să vie acolo, în cât puțin a lipsit de n'aŭ prins pe Impĕratul viŭ. Găsind casele pline aŭ început să jefuéscă și să sclăvéscă în atât în cât s'aŭ săturat și Turciĭ și Tatariĭ de jafurĭ și de sclavirĭ.

Πολιορκεῖται τὸ Μπέτζι καὶ ζητεῖ βοήθειαν ὁ Καῖσαρ.

Φθάνοντες λοιπὸν εἰς τὸ κάστρον τῆς Βιέννας τὸ ἐπολιόρκησαν, καὶ ἄρχισαν νὰ πιάσουν μετερίζια, καὶ νὰ τὸ πολεμήσουν μὲ τὰ λαγοῦμια καὶ τόπια·

Asedierea Beciuluĭ, și Impĕratul cautǎ ajutor.

Ajungênd la cetatea Vieneĭ aŭ asediat o și aŭ început să cuceréscă întăriturile și să o lovéscă cu *lagumiĭ* [26]) și cu tunurĭ; dar fiind

ὅμως μὲ τὸ νὰ ἔτυχεν ἱκανὸν στράτευμα Νέμτζικον μέσα εἰς τὸ κάστρον, τοὺς ἀντεστέκονταν ἀνδρείως, ρίχνοντες κουμπαράδες καὶ τόπια κατ' αὐτῶν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔπεφταν περισσοὶ Τοῦρκοι. ὁ δὲ ἰμπερατόρες πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἔφυγεν εἰς ἕνα κάστρον μακρὰν τῆς Βιέννας εἰκοσιτέσσαρες ὥραις, καὶ ἔστειλε πρέσβεις εἰς ὅλα τὰ χριστιανικὰ ρηγάτα, παρακαλῶντας νὰ τὸν βοηθήσουν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Σομπέτζκην ρῆγα τῆς Λεχίας καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν βοηθήση.

că s'aŭ întêmplat în deajunsă armată nemţéscă în lăuntrul cetăţeĭ, li sĕ opunea bărbăteşte, aruncând *cumbarade*[27]) şi tunurĭ contra lor, de care cădea mulţime de Turcĭ. Iar Impĕratul luând ştiinţă a fugit într'o cetate departe de Viena 24 de ore, şi a trimes representanţĭ la tóte regatele creştine, rugându-le să-l ajute în acéstă nevoe, a trimes şi la Sobieschi Regele Polonieĭ şi l-a rugat să-l ajute.

'Αποδιώκονται τὰ 'Οθωμανικὰ στρατεύματα.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης χριστιανικῷ ζήλῳ κινούμενος, εὐθὺς ἐδιάλεξεν ἐκλεκτὸν στράτευμα Λέχικον τριάντα χιλιάδας καὶ ἐπῆγεν ἀ(υ)τός του, καὶ ἀνταμώθη μὲ τὸν ἰμπερατόρε· καὶ ὅσον νὰ ἔλθη ὁ ρηθεὶς Σομπέτζκης μὲ βοήθειον ἔκαμεν καὶ ὁ ἰμπερατόρες οἰκονομίαν ἀπὸ λόγου του καὶ ἀπὸ βοήθειαν καὶ ἐσύναξεν ὡς πενῆντα χιλιάδες γερμανικὰ στρατεύματα, ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἔγεινεν ἀρχιστράτηγος ὁ ἴδιος Σομπέτζκης, καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν Βιένναν ἐναντίον εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι τὴν εἶχαν πολιορκισμένην ἑξηντατρεῖς ἡμέρας, καὶ ὡσὰν τοὺς εἶδαν οἱ Τοῦρκοι τόσον στράτευμα πολὺ καὶ καλὸν, ἐπῆγεν ὁ χάνης καὶ εἶπε τῷ βεζίρη νὰ ἀφήσουν τὸ κάστρον καὶ νὰ εὔγουν εἰς τὸν κάμπον νὰ πολεμήσουν, ὁποῦ νὰ ἠμποροῦν καὶ οἱ ἐδικοί του Τάταροι νὰ πολεμήσουν· ὁ βεζίρης ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούση, καὶ ἄρχισαν νὰ πολεμήσουν, καὶ ἐβάσταξεν ὁ πόλεμος ἀπὸ ταῖς τέσσαρες ὥραις ἕως εἰς ταῖς δέκα· οἱ δὲ Νέμτζοι ὄντες ἐπιτηδειότεροι εἰς τὸν πόλεμον καὶ πολεμῶντές τους τοὺς ἔσπρωχναν κατ' ὀλίγον ὀλίγον ὀπίσω, ἕως ὁποῦ ἄρχισαν καὶ ἔφευγαν οἱ Τοῦρκοι· ὁ ἰσχυρότερος πόλεμος ἔγινεν ἐμπροστὰ εἰς τὸν βεζιραζέμην, ὅτι τοὺς ἀντεσάθη φοβερὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἔφυγε, καὶ προτήτερα ἀπὸ ὅλους ὁ χάνης μὲ τοὺς Τατάρους· μὴ δυνάμενος δὲ οὔτε ὁ βεζιραζέμης νὰ ἀντισταθῆ πλέον, ἀνεχώρησε καὶ αὐτὸς, καὶ φεύγωντας ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπούδομι καὶ ἐκεῖ ἔκαμε μερικαῖς ἡμέραις.

Sĕ alungă armatele Turceşti.

Atuncĭ Sobieschi mişcat de zelul creştinesc, îndată a adunat armată alésă leşască 30,000, şi s'a dus el singur şi s'a întâlnit cu impĕratul. Şi până să vie ḑisul Sobieschi cu ajutor, a iconomisit şi impĕratul de la el şi din ajutor şi a adunat ca la 50,000 de armate germane, peste care s'a făcut generalisim însuşĭ Sobieschi, şi a plecat spre Viena contra Turcilor, pe care o asediase 63 de ḑile; şi cum aŭ vĕḑut Turciĭ atâta multă armată şi bună, s'a dus Hanul şi a ḑis Vizirului să lase cetatea şi să ĭasă la câmp să se bată, unde pot şi Tatariĭ luĭ să se bată. Vizirul însă n'a vroit să asculte, şi a început să dea resboiu şi a ţinut resboiul de la 4 césurĭ până la 10. Deci Nemţiĭ fiind maĭ îndemânaticĭ la resboiŭ şi lovindu-ĭ, ĭ-aŭ respins puţin câte puţin înapoĭ până când aŭ început să şi fugă Turciĭ. Cel maĭ tare resboiu s'a făcut în faţa luĭ Vizirazemi, pentru că sĕ opuneaŭ puternic ómeniĭ luĭ. Iar restul armateĭ a fugit şi maĭ întâĭ de cât toţĭ Hanul cu Tatariĭ; neputênd maĭ mult să resiste niciĭ Vizirazemi, a plecat şi el şi fugind s'a dus la Buda, unde a stat câte-va ḑile.

Εὐχαριστία εἰς τὸν Σομπέτζκην.

Ὁ δὲ Σομπέτζκης ἀπομένωντας εἰς τὴν Βιένναν, ἦλθε καὶ ὁ ἰμπερατόρες, καὶ τὸν εὐχαρίστησε μεγάλως διὰ τὴν βοήθειαν ὁποῦ τὸν ἔδωκεν εἰς καιρὸν ἀνάγκης.

Mulţămita luĭ Sobieschi.

Sobieschi rĕmâind la Viena, a venit Impĕratul şi ĭ-a mulţămit fórte pentru ajutorul ce ĭ-a dat în timp de nevoe.

Μεγαλοπρέπεια τοῦ Σομπέτζκη.

Μετὰ δὲ ταῦτα θέλωντας ὁ Σομπέτζκης νὰ κι-

Mândria luĭ Sobieschi.

După acestea voind Sobieschi să plece din

νήση ἀπὸ τὴν Βιένναν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Λεχίαν, ἐπῆγεν ἀπὸ τὸ Ὀστρογὸν κάστρον, ὁποῦ τὸ εἶχεν ἡ βασιλεία τῶν Τούρκων, τὸ ὁποῖον πολιορκῶντάς το τὸ ἐπολέμησε μερικαῖς ἡμέραις καὶ τὸ ἐπῆρε, ἀφ' οὗ τὸ ὑπέταξε τὸ ἔδωκε τῷ ἰμπερατόρε.

Νικοῦσιν οἱ Λέχοι τοὺς Τούρκους.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἀκούωντας τὸ πάρσιμον τοῦ Ὀστρογονίου, ἐσύναξε μερικὸν ἀσκέρι ὡς τριάντα χιλιάδες, ὁποῦ εἶχεν ἀπομείνει ἀκόμη, καὶ διορίζωντας ἓξ πασάδες τοὺς ἔστειλεν ἐναντίον εἰς τοὺς Λέχους· καὶ συγκροτηθέντος τοῦ πολέμου, ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι κατὰ κράτος, καὶ ἐχάθησαν ἀπὸ τοὺς πασάδες οἱ τέσσαρες, οἱ δὲ λοιποί, ὁ Κουστζῆ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἄλλος ἕνας ἐσκλαβώθησαν παρὰ τῶν Λέχων.

Κρίνονται τῆς Βλαχομπογδανίας οἱ αὐθένται εἰς τὸν Βεζίρην.

Ἀπὸ τὸ Μπούδουμι ἐσηκώθη ὁ ἐπίτροπος καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ ὅλους τοὺς πασάδες καὶ μὲ τοὺς δύο αὐθέντας· ὅπου οἱ αὐθένται ἔχοντες διαφορὰν ἀνάμεσόν τους διὰ ζαχιρὲν ὁποῦ ἔμεινεν ρεμασίτζα ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Τζεχρινίου, ὥντας ὁ Δούκα βόδας εἰς τὴν Βλαχίαν, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκρίθηκαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, καὶ ἐφόρτωσεν ὁ Σερμπὰν Βόδας τὸν Δούκα βόδαν μὲ ἑκατὸν σαράντα πουγγία.

Καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος μετὰ τοῦ Σερβὰν-βοδα.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐκεῖ εἰς τὸ Μπελιγράδι ἔλαμεν ἀγωγὴν καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος διὰ μίαν ποσότητα ἄσπρων ὁποῦ εἶχε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Σερμπὰν βόδα, καὶ ἐπρόσταξεν ὁ ἐπίτροπος νὰ τοῦ τὰ δώκῃ.

Βεζίρης ὁ Καρὰ Ἰμπραχίμης, καὶ χάψι ὁ μέγα. δραγουμάνος.

Ὥντας ὁ βεζιραζέμης εἰς τὸ Μπελιγράδι, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζίμπασην. καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν τὸν ἀπεκεφάλισεν, ὁμοῦ καὶ τὸν τεφτερδὰρ ἐφένδην, θυμωθεὶς διατὶ ἠνάγκασε καὶ ἔγινεν αὐτὸς ὁ πόλεμος, καὶ φέρνωντας τὸ κεφάλι του καὶ μὲ τὴν βοῦλλαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἤφεραν καὶ μερικοὺς ἀνθρώπους οἰκείους του, τὸν ρεὶς ἐφένδην, τὸν μέγαν δραγουμάνον καὶ ἄλλους· καὶ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Καρὰ Ἰμπραχὶμ πασᾷ ὁποῦ ἦτον ρεκιὰπ καϊμεκάμης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Σουλεϊμὰν πασᾶν, ὁπῦ ἦτον μέγας ἰμπροχόρης· καὶ ἀπὸ τοὺς ῥηθέντας ἀνθρώπους του ὁποῦ τοὺς ἤφεραν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τὸν μὲν

Viena şi să vie în Polonia, s'a dus pe la cetatea Ostrog, ce o ţinea împĕrăţia Turcilor, pe care înconjurăndu-o a bătut-o câte-va ḑile şi a luat-o, şi după ce a supus-o a dat-o împeratoruluĭ.

Inving Poloniĭ pe Turcĭ.

Atuncĭ Vizirazemi auḑind de luarea Ostrogulul, a adunat parte din armată ca 30,000 ce-ĭ maĭ remăsese încă, şi punênd şese paşale I-a trimes contra Leşilor; şi făcêndu-se resboiŭ, aŭ fost învinşĭ Turciĭ cu desĕvêrşire şi aŭ perdut şi patru paşale, ĭar ceĭ rĕmaşĭ, Custgi Mustafa Paşa şi un altul s'aŭ sclăvit de Leşĭ.

Se judecă Domniĭ Moldo-Valahieĭ la Vizir.

De la Buda s'a sculat epitropul şi s'a dus la Belgrad, cu tóte paşalele şi ambiĭ Domní; unde Domniĭ avênd neînţelegere între eĭ pentru zahareaua ce a rĕmas rĕmăşiţă din timpul Cehrinuluĭ, fiind Duca Vodă în Valahia, despre care s'a judecat la epitrop, şi a încărcat Şerban Vodă pe Duca Vodă cu 160 pungĭ.

Şi Marele dragoman cu Şerban Vodă.

După aceea ĭarăşĭ acolo la Belgrad, s'a judecat şi marele dragoman pentru o cantitate de banĭ ce a fost luat de la Şerban Vodă, şi a ordonat epitropul ca să-i le dea.

Vizir Cara Ibraim. şi Hapsi Marele dragoman.

Fiind Vizirazemi la Belgrad, a trimes Impĕratul pe Capegi-Başa, şi luându-ĭ sigilul l-a decapitat, împreună şi pe Tefterdar-Efendi, mâniat fiind-că l-a nevoit să facă acest rĕsbel, şi aducênd capul luĭ şi pecetea la Adrianopol. a adus şi câţĭ-va ómenĭ d'aĭ luĭ, pe Reis Efendi. pe marele dragoman şi pe alţiĭ ; şi pecetea a dat-o luĭ Cara Ibraim Paşa care era *Rechiap caimacam* şi în locul luĭ a făcut pe Soleiman Paşa, ce era mare *imbrohor* [25]; şi dintre ḑişiĭ ómeniĭ luĭ pe care I a adus în Adrianopole, pe Reis Efendi l-a spânzurat. ĭar pe marele dragoman l-a

ρεὶς ἐφένδην τὸν ἐκρέμασε, τὸν δὲ μέγαν δραγουμάνον τὸν ἐφυλάκωσε, καὶ ἔκαμε δραγουμάνον τὸν Σεφέραγα· ὁ δὲ μέγας δραγουμάνος βλέπωντας τὸν θάνατον τοῦ ρεὶς ἐφέ δη, καὶ τὴν τόσην ὀργὴν τοῦ βασιλέως, καὶ φοβηθεὶς νὰ μὴ κινδυνεύσῃ καὶ ἡ ζωή του, ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τριακόσια πουγγία ἄσπρα καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν· ἀπὸ τὰ ὁποῖα δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ ὅλα, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸν ἐφυλακωσαν· καὶ δίδωντας καὶ ἐκεῖ πάλιν ἄλλην ποσότητα οὐδὲ μὲ αὐτὰ ἠμπόρεσε νὰ τὰ ἀπογεμίσῃ, καὶ ἐπῆραν ὅλον του τὸ τίποτες εἰς βασιλικὸν λογαριασμὸν, καὶ ἐβούλλωσαν τὰ σπίτιά του· τὴν δὲ σύζυγόν του Σουλτάναν καὶ τὴν μητέρα του δόμναν Ρωξάνδραν ταῖς ἔβαλαν εἰς τὴν φυλακήν· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον μέγαν δραγουμάνον τὸν ἐπῆραν πάλιν ἀπὸ τὴν Πόλιν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ τὸν ἔβαλαν εἰς φυλακήν.

Θάνατος τῆς μητρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ ἐπέρασαν ἓξ μῆνες, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μήτηρ αὐτοῦ δόμνα Ρωξάνδρα.

Εὔγαινει ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὁ δραγουμάνος.

Μετὰ παρέλευσιν ἄλλων πέντε μηνῶν, ὄντας κοντὰ νὰ ἀπογεμισθῇ ἡ σοῦμμα τῶν τριακοσίων πουγγίων, ἐλευθέρωσαν τὴν σύζυγόν του ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ μετὰ ἕνα μῆνα εὔγαλαν καὶ αὐτόν.

Ὁ δραγουμάνος πάλιν εἰς τὴν προτέραν τιμήν.

Ἀφ' οὗ δὲ εὐγῆνεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ἐζήτησεν ἄδειαν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ ἰδῇ τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ παιδία του· καὶ ἐρχόμενος ἐκάθησε μόνον μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν δεύτερην ἡμέραν ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὸν ἐπῆραν ὀπίσω, καὶ ἄρχισεν ὁ ἐπίτροπος τὰ τὸν μεταχειρίζεται εἰς μυστικὰς ὑποθέσεις τῆς βασιλείας ἕως δύο μῆνας· μετὰ ταῦτα τὸν ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος καὶ φέρνωντάς τον εἰς τὸ βασιλικὸν μεγάλον διβάνι τὸν εἶπε τὰ τ ιαῦτα: μὲ τὸ νὰ μὴν ἐγνώρισεν ἡ βασιλεία καμμίαν δολιότητα εἰς τοῦ λόγου σου, ἀλλ' ἐδούλευσες πιστὰ, ἰδοὺ ὁποῦ πάλιν σὲ ἔκαμε μέγαν δραγουμάνον τῆς κραταιᾶς βασιλείας, καὶ σὲ ἐλέησε καὶ μὲ τὰ σπίτιά σου καὶ μὲ ταῖς ὁμολογίαις σου· (αὐταῖς ἡ ὁμολογίαις περιεῖχον ὡς πενῆντα πουγγία καὶ ἦτον ἀμανέτι διὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ τὸν ἐζητοῦσαν)· καὶ τὸν ἐφόρεσε καβάδι, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν προτέραν του τιμήν.

închis și a făcut dragoman pe Seferaga. Iar marele dragoman vĕḑênd mórtea luĭ Reis Efendi și atâta urgie a Impĕratuluĭ, și temêndu-se să nu i se primejduĭască și viața luĭ, a făgăduit să dea 300 pungĭ de galbenĭ și să-l lase. Din care dând o cantitate acolo la Adrianopole și neputênd s'o îndeplinéscă tótă, l-a adus în Constantinopole și l-a închis; și dând și acolo ĭarășĭ altă cantitate, nicĭ cu acésta n'a putut s'o umple, și ĭ-a luat tótă averea luĭ în socotéla împĕrătéscă, și a sigilat casa luĭ. Iar pe soția luĭ Sultana și pe muma luĭ Dómna Roxandra le-a aruncat în închisóre; ĭar pe Alexandru marele dragoman l-a luat ĭarășĭ din Constantinopole la Adrianopole și l-a pus la închisóre.

Mórtea mamei dragomanuluĭ.

După aceea trecênd 6 lunĭ și-a plătit datoria obștéscă în închisóre mama luĭ Dómna Roxandra.

Ese din închisóre dragomanul.

După trecerea altor 5 lunĭ, fiind aprópe să se umple suma celor 300 pungĭ, a eliberat pe soția luĭ din închisóre, și după o luna l-a scos și pe el.

Dragomanul ĭarășĭ în cinste de maĭ înainte.

După ce a eșit din închisóre, a cerut voie să se ducă la Constantinopole spre a-șĭ vedea soția sa și pe copiĭ sĕĭ; și viind a șezut numaĭ o ḑi, și a doua ḑi a trimes de la Adrianopole și l-a luat înapoĭ, și a început epitropul să-l întrebuințeze în cestiunĭ secrete a Impĕrăţieĭ până la 2 lunĭ. După aceea l-a chiemat epitropul și aducêndu-l la divanul cel mare împĕrătesc ĭ-a ḑis de aceste: Fiind-că n'a găsit împĕrăția nimic vicleșug în tine, ci aĭ servit credincios, ĭată că ĭarășĭ te-a făcut mare dragoman a putericeĭ Impĕrățiĭ, și te-a miluit și cu casa ta și cu creanțele tale, (aceste creanțe coprindea ca 50 pungĭ și eraŭ amanet pentru baniĭ ce ĭ ceruse); și l-a îmbrăcat cu *cavade* și a venit ĭarășĭ în cinstea sa de maĭ înainte.

Αἰχμαλωτίζεται ὁ Δοῦκα βόδας ὑπὸ τῶν Λέχων.

Ὁ Δοῦκα βόδας γυρίζωντας ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον του, ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἀπὸ τὸ Μπακόδι καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Τζενοῦτον τῆς Πούτνας εἰς χωρίον Δομνέστι ὀνομαζόμενον, καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων· καὶ ἕως νὰ συναχθοῦν καὶ οἱ σλουζιτορέοι, ἐπειδὴ καὶ εἶχαν φύγει ὅλοι ἀπὸ κοντά του μὲ τὸ νὰ μὴ τοὺς ἔδιδε λουφέ, καὶ αὐτὸς χωρὶς σλουζιτορέους ἐφοβᾶτο νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον του ἀπὸ τὸν Πετρετζέϊκο βόδα, ὁποῦ εἶχεν ἔλθει μὲ δύναμιν Λέχων καὶ ἐπίασεν τὸν θρόνον του· τότε λοιπὸν εὑρισκόμενος εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον, ἦλθε μία ὁρμὴ Λέχων κατ' αὐτοῦ καὶ μὲ Μπογδάνους ἀνακατωμένοι, ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους προεστὼς ἦτον κάπιος Μπαίνσκης, καὶ κατ' ἐπιβουλὴν τῶν ἐντοπίων ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων, τὴν ὥραν ὁποῦ ἐκάθετο εἰς τὸ τραπέζι, τὸν ἐπερικύκλωσαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι, καὶ πιάνοντάς τον τὸν ἐπῆραν αἰχμάλωτον εἰς τὴν Λεχίαν καὶ ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ Δημητράσκο βόδας.

Κορώνη καὶ Μοθώνη κυριεύονται ὑπὸ Τούρκων (γρ. Βενετζιάνων).

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐχάλασαν την ἀγάπην μὲ τοὺς Τούρκους καὶ οἱ Βενετζιάνοι, καὶ κινήσαντες πόλεμον κατ αὐτῶν ἐπῆγαν εἰς τὸν Μωρέαν, καὶ ἐκυρίευσαν δύο κάστρη τὴν Κορώνην καὶ τὴν Μοθώνην· εἰς τὰ βενέτικα στρατεύματα ἦτον γκενεραλίσιμος ὁ Μορεζίνης, ὁ ὁποῖος μετὰ ταῦτα ἐστάθη καὶ πρίγκηψ τῆς Βενετίας.

Οἱ Λέχοι κυριεύουσι τὴν Ποδόλιαν.

Τότε ἐφάνησαν καὶ οἱ Λέχοι πῶς εἶναι ἐναντίοι τῶν Τουρκῶν, καὶ ἐκυρίευσαν ὅλον τὸν τόπον τῆς Ποδόλιας, ὁποῦ τὸν εἶχον πάρει οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ λόγου τους.

Πολιορκεῖται τὸ Μπούδομι ὑπὸ Λεχων (γρ. Νεμτζῶν)

Οἱ δὲ Γερμανοὶ μετὰ τὸν πόλεμον τῆς Βιέννας, τὸν δεύτερον χρόνον ἔκαμαν μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσαν κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ πηγαίνοντες εἰς τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολιόρκησαν, ὅπου ἐρχόμενα καὶ τουρκικὰ στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν καὶ τὰ ἐσκόρπισαν, τὸ δὲ κάστρον δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τὸ κυριεύσουν, πλὴν δύο κάστρη τῆς ἐπάνω Οὐγγαρίας τὰ ἐκυρίευσαν, καὶ ὑπέστρεψαν ὀπίσω.

Βεζίρης ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς.

Τον ἄλλον χρόνον πάλιν ἑτοιμάσθησαν οἱ Νέμ-

Se sclăvește Duca Vodă de Poloni.

Duca Vodă întorcêndu-se de la Belgrad ca să vie la scaunul sĕŭ, a trecut prin Ardeal și pe la Bacăŭ și a venit în ținutul Putneĭ în satul numit Domneștiĭ, și a stat acolo ca să facă sĕrbătórea Nașterei Domnuluĭ; și până să se adune slujitoriĭ, fiind-că aŭ fost fugit toțĭ dinaintea luĭ, pentru că nu le-ar fi fost plătit *lufe* [19]) (léfa), și acesta fără slujitorĭ se temea să vie la scaunul sĕŭ, de Petriceicu Vodă care a fost venit cu puterea Leșilor și luase scaunul sĕŭ; deci atuncĭ aflându-se la ḑisul sat, a venit un numĕr de Leșĭ asupra luĭ amestecațĭ cu Moldovenĭ, peste cariĭ era maĭ mare un Bainschi, și prin vicleșugul localnicilor în ḑiua de Crăciun, în ora când ședea la masă, l-aŭ încunjurat într'o casă, și prinḑêndu-l s'a luat sclav în Polonia, și acolo șĭ-a dat datoria obștéscă; și în locul luĭ s'a făcut Dumitrașcu Vodă.

Corone și Metone se cuceresc de Turci (cetește Veneţienĭ).

In acel timp a stricat pacea cu Turciĭ și Veneţieniĭ, și pornind rĕsboiŭ contra lor s'a dus în Morcea și a cucerit 2 cetățĭ Corone și Metone; la armatele Veneţiene era Generalisim Morezin, care după aceea a fost și principe al Veneţieĭ.

Poloniĭ cuceresc Podolia.

Atuncĭ s'a arătat și Poloniĭ că sunt în contra Turcilor și a cucerit tot pămêntul Podolieĭ, pe care l-ar fi fost luat tot Turciĭ de la eĭ.

Se încunjură Buda de Leșĭ (cetește Nemțĭ).

Iar Germaniĭ după rĕsboiul Vieneĭ aŭ făcut mare pregătire și aŭ pornit cu rĕsboiŭ contra Turcilor, și mergênd la Buda aŭ asediat-o, unde viind armatele turceștĭ, le-aŭ învins și le-aŭ împrăștiat, Iar cetatea n'aŭ putut să o ia, afară de două cetățĭ din Ungaria de sus le aŭ supus și s'aŭ înturnat înapoĭ.

Vizir Suleiman Pașa.

In anul următor iarășĭ s'a pregătit Nem-

τζοι καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὰ χώματα τῶν Τουρκῶν πάλιν ἐνίκησαν τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἐκυρίευσαν καὶ δύο κάστρη τὸ Στουμπελιγράδι καὶ τὸ Οὔϊδαρ· βλέποντας ὁ βεζιραζέμης πῶς ἀτόνισε καὶ ἦλθεν εἰς ἀχαμνὴν κατάστασιν, ἐπροσποιήθη πῶς κάμνει παραίτησιν, καὶ πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ βασιλεὺς τὴν ἔδωκε τῷ Σουλεϊμὰν πασᾶ ρεκιὰπ καϊμεκάμη.

Κυριεύεται τὸ Πούδομι.

Μετὰ ταῦτα ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἑτοιμασίαν στρατευμάτων, καὶ ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον εἰς τοὺς Νέμτζους, τὸ ὁποῖον μαθόντες αὐτοὶ ἦλθαν μὲ ἱκανὰ στρατεύματα, καὶ πολιορκήσαντες τὸ Μπούδομι τὸ ἐπολέμησαν καὶ τὸ ὑπέταξαν· ὕστερον ἐπιστρέφοντες πρὸς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα τὰ ἐνίκησαν ἄχαμνά, καὶ φεύγωντας ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς ἐγύρισεν εἰς τὸ Μπελιγράδι.

Ἡ Ἀδριανούπολις ἀρπαλίκι εἰς τὸν Δραγουμάνον.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, ἔχωντας πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ τὸ ζιαμέτι ὁποῦ εἶχε δὲν τὸ ἔφθανεν, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον νὰ τὸν δώκῃ τὴν μητρόπολιν τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀρπαλίκι καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε, καὶ ἔβαλε τὸν Γεράσιμον Καστορίας (ὁ ὁποῖος ὕστερον ἔγινε πατριάρχης Ἀλεξανδρείας) νὰ ἀποτελῇ τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκεῖνος, καὶ αὐτὸς νὰ πέρνῃ τὸ εἰσόδημα.

Πόλεμος Νεμτζο Τουρκῶν.

Ἀπὸ τὸν χειμῶνα πάλιν ἄρχισαν οἱ Ὀθωμανοὶ νὰ κάμουν μεγάλαις ἑτοιμασίαις, καὶ τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησαν μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῶν Νεμτζῶν, καὶ συγκροτηθέντα τὰ στρατεύματα, εἰς τὴν ἀρχὴν ἐφαίνετο ἡ νίκη τῶν Τουρκῶν, ὕστερον δὲ ἐνίκησαν οἱ Νέμτζοι.

Παραιτεῖται τὴν βοῦλλαν ὁ βεζίρης διὰ τοὺς ζορμπάδες.

Τότε τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἔκαμαν ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ βεζίρη, γυρεύοντες νὰ τὸν πάρουν τὴν βοῦλλαν καὶ νὰ τὸν θανατώσουν· αὐτὸς δὲ πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἔφυγε, καὶ ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ροτζοῦκι, καὶ ἐμήνυσε τὸν Σερμπάνβοδα καὶ τὸν ἔδοκεν ἄλογα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ βασιλεῖ λέγωντας: βασιλεῦ, ἰδοὺ ἡ βοῦλλα, ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου, καὶ ὅ,τι εἶναι ὁρισμὸς τῆς βασιλείας σου κάμε εἰς ἐμένα, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησα νὰ δώσω τὴν βοῦλλάν σου εἰς τὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου· καὶ τὸν εἶπεν ὁ βασιλεὺς νὰ παραμερίσῃ, καὶ ἐκρύφθη ὁ βεζίρης.

ţiĭ și venind la întăriturile Turcilor, ĭarăşĭ aŭ învins pe Otomanĭ şi aŭ cucerit şi două cetăţĭ *Stobeligrad* şi Uĭvarul. Vĕḑênd Vezirazemi că a slăbit și a ajuns în stare de nedumerire, s'a prefăcut că dă dimisie şi luând sigilul Impĕratul l-a dat luĭ Suleiman Paşa, *Rechiap caimacam.*

Buda se cucereşte.

După aceea a făcut şi acesta preparare armatelor, şi s'a dus în rĕsboiŭ în contra Nemţilor, ceea ce auḑind eĭ aŭ venit cu armată destulă şi împrejurând (asediind) Buda, ĭ-a dat rĕsboiŭ şi a supus-o. Apoĭ întorcêndu-se spre armatele turceştĭ le-aŭ învins cu desĕvêrşire, şi fugind Suleiman Paşa s'a reîntors la Belgrad.

Adrianopole arpalic [30] *Dragomanuluĭ.*

In aceste timpurĭ marele Dragoman Alexandru, avênd multe cheltuelĭ la *sefer*, şi *ziametul* [31]) ce-l avea nu-ĭ ajungea, a cerut de la epitrop să-ĭ dea Mitropolia Adrianopoluluĭ arpalic, şi ĭ-a dat-o; şi a pus pe Gherasim al Castorieĭ (care în urmă s'a făcut patriarh Alexandrieĭ) să strângă cele ale Arhierieĭ acela, şi el să ĭa veniturile.

Rĕsboiul Nemţilor cu Turciĭ.

Din ĭarnă a început ĭarăşĭ Otomaniĭ să facă marĭ pregătirĭ, şi la ivirea primăvereĭ aŭ plecat cu marĭ puterĭ contra Nemţilor, şi ciocnindu-se armatele, la început se părea învingerea a Turcilor, dar la urmă aŭ învins Nemţiĭ.

Dă sigilul Vizirul, din causa Zorbagiilor.

Atuncĭ armatele turceştĭ aŭ făcut rebeliune contra Viziruluĭ, căutând să-ĭ ĭa sigilul şi să-l ucidă. Dar acesta luând ştiinţă a fugit şi a venit pe Dunărea la Rusciuc, şi a vestit pe Şerban Vodă şi ĭ-a dat caĭ şi s'a dus la Constantinopol la Impĕratul şi a dat sigilul Impĕratuluĭ ḑicênd: Impĕrate, ĭată sigilul, ĭată şi capul meŭ, şi ceea ce-ĭ place împĕrăţieĭ tale fă cu mine, pentru că n'am voit să daŭ sigilul tĕŭ în mânile inimicilor tĕĭ; şi ĭ-a ḑis Impĕratul să se retragă, şi s'a ascuns Vizirul.

Οἱ ζορμπάδες ζητοῦσι τὴν βοῦλλαν.

Μετὰ ταῦτα ἔστειλαν ἀπὸ τὰ στρατεύματα πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα παρακαλῶντας νὰ στείλῃ τὴν βοῦλλαν διὰ νὰ τὴν δώσουν εἰς τὸν Σιαοὺς πασᾶν.

Βεζίρης ὁ Σιαοὺς πασᾶς.

Ὁ δὲ βασιλεὺς στοχαζόμενος νὰ μὴ τοὺς δώσῃ αἰτίαν σκανδάλου καὶ κάμουν μεγαλειτέραν ἐπανάστασιν (ὡς καθὼς καὶ ἔγινε), παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς πλησίον αὐτῷ, ἤτοι ἀπὸ τὸν κιζλάραγαν καὶ ἄλλους, ἔστειλε τὴν βοῦλλαν μὲ τὸν σιλιχδάρην του τὸν Χασάναγαν, ὅστις ἦτον ἀρραβωνιασμένος μὲ τὴν κόρην του τὴν Χατιζὲ σουλτάναν, ἡ ὁποία πρότερον εἶχε τὸν Μουσταφᾶ πασᾶν Μουσαΐπην, καὶ πηγαίνωντας ὁ σιλιχδάρης μὲ τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωκε τῷ Σιαοὺς πασᾷ, ὅστις ἐβαστοῦσε τὴν κόρην τοῦ Μεχμὲτ πασᾶ γέρο Κιπρουλῆ.

Παναγιώτατος ὁ Ἰάκωβος.

Ὁ κὺρ Ἰάκωβος ὤντας εἰς τὴν Πόλιν κρυμμένος εἰς τὸ σαράγι τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας, ἐσηκώθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν εἰς τὸν νέον βεζίρην, καὶ ἐγύρευσε τὸ πατριαρχεῖον, καὶ τοῦ τὸ ἔδωσεν, εὐγάζωντας τὸν κὺρ Διονύσιον.

Ὁ Σιλικδάρης ἑνώνεται μὲ τοὺς ζορμπάδες.

Ἀφ' οὗ ἐπῆραν τὴν βοῦλλαν οἱ ζορμπάδες, ἔβαλαν τὸν σιλιχδάρην εἰς ὅρκον διὰ νὰ ἦναι μαζί τους, ὑποσχόμενοι ὅτι ἂν ἦναι μὲ τοῦ λόγου τους νὰ τὸν κάμουν Μισὶρ πασᾶν, καὶ ἠνώθη μαζί τους.

Ζορμπάδων πρὸς τὸν βασιλέα ζητήματα.

Μετὰ ταῦτα ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα μὲ τὸν σιλιχδάρην πῶς ζητοῦν τὸ κεφάλι τοῦ Σουλεϊμὰν πασᾶ, καὶ πῶς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην Ρετζὲπ πασᾶν θέλουν νὰ τὸν σφαλίσῃ ἡ βασιλεία εἰς τὸ Καπὶ Ἀρασὶ, καὶ ρεκιὰπ καϊμεκάμην νὰ κάμῃ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πασᾶν, ὅστις ἦτον γυναικάδελφος τοῦ βεζιραζέμη.

Ἄλλαξαν οἱ ζορμπάδες ὅλλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα.

Ὕστερον πάλιν ἔγραψαν τῷ βασιλεῖ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν κιζλάραγαν· καὶ ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὴν Πόλιν, σχεδὸν ὅλους τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἄλλαξαν καὶ ἔβαλαν ἐδικούς των· βασιλεὺς καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔκαμνε τὰ θελήματά τους.

Βασιλεία σουλτὰν Σουλεϊμάντ.

Ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς ὁ Κιπρουλόγλους, ὤντας

Zorbagiii pretind sigilul.

După aceea aŭ trimes de la armate representanţĭ către împěratul rugându-l să trimită sigilul ca să-l dea luĭ Ciauş Paşa.

Vizir Ciauş Paşa.

Iar împěratul socotind să nu le de pricină de scandal şi să facă o rebeliune maĭ mare (după cum s'a şi întâmplat), îndemnat şi de ceĭ din jurul sěŭ, adică de Chizlaraga şi alţiĭ, a trimes sigilul cu *silihdarul* [32]) sěŭ Hasanaga, care era logodit cu fiica luĭ, Hatizè Sultana, care avu înainte pe Mustafa Paşa Musaipin, şi ducêndu-se silihdarul cu sigilul l-a dat luĭ Ciauş Paşa, care ţinea pe fiica luĭ Mehmet Paşa bătrânul Chipruli.

Iacob Preasânţit.

Chir Iacob fiind atuncĭ în Constantinopol ascuns în casa Consululuĭ francez, s'a sculat şi s'a dus la Filipopol la noul Vizir, şi a căutat (cerut) patriarhia, şi ĭ-a dat-o, scoţênd pe chir Dionisie.

Silihdarul se uneşte cu Zorbagiiĭ.

După ce aŭ luat sigilul Zorbagiiĭ, aŭ pus la jurămênt pe Silihdar ca să fie cu eĭ, făgăduind că dacă va fi cu eĭ îl vor face *Misir* [33]) Paşa, şi s'a unit cu eĭ.

Cererile Zorbagiilor către Impěratul.

După aceea aŭ scris către împěratul cu Silihdarul că cer capul luĭ Suleiman Paşa, şi că pe rechiap caimacamul, Recep Paşa, voesc ca să-l închidă împěrăţia la Capi Arasi, şi rechiap caimacam să facă pe Mustafa Paşa Chipruloglu, care era frate de soră luĭ Vizirazemi.

Aŭ schimbat Zorbagiiĭ pe toţĭ ceĭ din jurul Impěratuluĭ.

Apoĭ aŭ scris împěratuluĭ iarăşĭ să schimbe şi pe Chizlaraga, şi cu cât sě apropieaŭ de Constantinopol, maĭ pe toţĭ ceĭ aĭ Impěratuluĭ îĭ schimbaŭ şi aŭ pus de aĭ lor. Impěratul şi din necesitate făcea voinţa lor.

Impěrăţia luĭ Sultan Suleiman.

Mustafa Paşa Chipruloglu, fiind om în-

φρόνιμος καὶ στοχαστικὸς ἄνθρωπος, ἐκατάλαβε τὸν σκοπόν τους, πῶς θέλουν νὰ ἀλλάξουν καὶ τὸν βασιλέα, καὶ στοχαζόμενος πῶς ἂν ἔλθουν εἰς τὴν Πόλιν θέλουν ἀκολουθήσει πολλαῖς ἀταξίαις καὶ ἁρπαγαῖς καὶ πολλὰ ἄτοπα, ἔγραψε τῷ βεζιραζέμη, πῶς ἐπειδὴ καὶ εἶναι ὁ σκοπός τους, νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, ἂς τὸν ἀλλάξουν πριχοῦ νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ στράτευμα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἂς βάλλουν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἔτζι ἔγινεν· ὦντας ἀκόμη ὁ βεζιραζέμης μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Τζορλοῦ, ἐπῆγε μὲ τοὺς οὐλεμάδες, καὶ ἐσήκωσαν τὸν σουλτὰν Μεχμέτην ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ τὸν ἐσφάλισαν, καὶ ἔβαλαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην· καὶ ἐλθόντα τὰ στρατεύματα ηὗραν τὸν βασιλέα εἰς τὸν θρόνον.

ţelept şi cugetător, a înţeles scopul lor că voesc să schimbe şi pe împĕratul, şi cugetând că dacă vor veni în Constantinopol vor urma multe neorânduelĭ şi jafurĭ şi multe necuviinţĭ, a scris luĭ Vizirazemi, fiind-că scopul lor este să schimbe şi pe împĕrat, lasă să-l schimbe maĭ înainte de a sosi armatele în Constantinopol, şi pună în locul luĭ pe sultan Suleiman. Şi aşa s'a făcut; fiind încă Vizirazemi cu armatele la Ciorlu, s'a dus cu ulemadele şi aŭ rădicat pe sultan Mehmet din scaun şi-l aŭ închis şi aŭ pus Sultan pe Suleiman. Şi venind armatele aŭ găsit pe împĕratul în scaun.

Βιάζουσιν οἱ ζορμπάδες τοὺς μεγιστάνας διὰ ἄσπρα.

Ὅμως οἱ ζορμπάδες ὅλο δὲν ἔπαυσαν, ὅτι ἀφ' οὗ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν, εἶχαν νὰ πάρουν πέντε λουφέδες· ἀκόμη ἐγύρευαν καὶ τὸ διατεταγμένον μπαξίσι τους, ὁποῦ ἐγίνουνταν αὐτὰ μία μεγάλη ποσότης ἄσπρων, καὶ ἄσπρα εἰς τὸ μιρὶ μάλι δὲν ἦτον· ὅθεν ἄρχισαν νὰ βιάζουν τοὺς μεγιστᾶνας, καὶ ἐπῆραν ἀπὸ ἄλλον πενῆντα πουγγία καὶ ἀπὸ ἄλλον ἑκατὸν, ἕως ὁποῦ ἀπογέμισαν τὴν σοῦμμάν τους.

Constrâng Zorbagiiĭ pe Megistanĭ (boerĭ) pentru banĭ.

Cu tóte acestea Zorbagiiĭ tot n'aŭ încetat cu desĕvêrşire, căcĭ după ce aŭ venit în Constantinopol, aveaŭ să ia cincĭ *lufede*, încă maĭ căutaŭ şi bacşişul lor legiuit, care acestea făceaŭ o mare cantitate de banĭ. Iar banĭ la *miri-mali*[34]) nu eraŭ. De aceea aŭ început a constrânge pe Megistanĭ, şi aŭ luat de la altul cincĭ-decĭ de pungĭ şi de la altul o sută, până când s'a umplut suma lor.

Ἐρδελία ὑποτάσσεται εἰς τοὺς Νεμτζους.

Βλέποντας οἱ Νέμτζοι τὴν τοιαύτην σύγχησιν καὶ ἀνωμαλίαν τῶν Τούρκων, ηὗραν εὐκαιρίαν καὶ ἔμβασαν τὰ στρατεύματά τους εἰς τὴν Ἐρδελίαν, ὦντας κράλης ὁ Μιχαὴλ Ἄπαφης· καὶ ἐπροσκύνησαν ὅλα τὰ κάστρη εἰς τοὺς Νέμτζους καὶ τὰ ἐκυρίευσαν, ἀφίνωντας γερμανικὰ στρατεύματα εἰς ὅλα τὰ κάστρη· καὶ ὑπετάχθη καὶ ὁ Ἄπαφης κράλης.

Ardealul se supune Nemţilor.

Vĕdênd Nemţiĭ aşa confusie şi desordine a Turcilor, aŭ aflat ocasie şi aŭ dus armatele în Ardeal, fiind Craiŭ Mihail Apafi. Şi s'aŭ închinat tóte cetăţile la Nemţĭ şi le aŭ stăpânit, lăsând armate germane la tóte cetăţile, şi s'a supus şi Craiul Apafi.

Οἱ ζορμπάδες δὲν ἡσυχάζουσι.

Οἱ δὲ ζορμπάδες δὲν ἡσύχασαν, ἀλλὰ συχνάκις ἐσηκόνουνταν καὶ ἐρχόμενοι εἰς τὴν Πόρταν ἐγύρευσαν πολλὰ ζητήματα, ἄλλων νὰ δώσῃ μανσούπια, καὶ ἄλλων νὰ πάρουν τὰ κεφάλια· καὶ τὰ τοιαῦτα ἄρχισαν ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριον καὶ ἐβάσταξαν ἕως τὸν φευρουάριον.

Zorbagiiĭ nu se liniştesc.

Iar Zorbagiiĭ nu s'aŭ liniştit, ci adese se sculaŭ şi ducêndu-se la Pórtă pretindeaŭ multe cererĭ: altora să li dea *manzupe*[35]) şi altora să li ia capul. Şi acestea aŭ început din Octomvrie şi aŭ ţinut până în Fevruarie.

Πνίγεται ὁ ζορμπάσης καὶ δι' αὐτὸν θανατόνεται ὁ γιενιτζάραγας.

Ὁ βεζιραζέμης στοχαζόμενος πῶς ἔρχεται ὁ καιρὸς τῆς ἐκστρατείας, καὶ βλέπωντας τὰ στρατεύματα ἀνυπότακτα, ἐσυμβουλεύθη καὶ ἐκρίθη εὔλογον, ὅτι νὰ πιάσουν τοὺς ζαπτζίδες καὶ προε-

Zorbapaşa este înecat şi pentru acesta se ucide Ieniceraga.

Vizirazemi socotind că vine timpul expediţieĭ, şi vĕdênd armatele nedesciplinate, s'a gândit şi a judecat de cuviinţă ca să prindă pe *zapciĭ*[36]) şi maĭ mariĭ Zorbagiilor şi să-l

στοὺς τῶν ζορμπάδων καὶ νὰ τοὺς θανατώσουν, καὶ νὰ τραβήξουν τοὺς γιανιτζάρους πρὸς τοῦ λόγου τους, τοὺς δὲ σπαχίδες μετὰ ταῦτα εὔκολον εἶναι νὰ τοὺς παστρέψουν· καὶ ἔτζι ἔδωκε λόγον τῷ γενίτζερ ἀγασῇ νὰ θανατώσῃ πρῶτον τὸν ζορμπάμπασην τῶν γιανιτζάρων, ὅστις πηγαίνωντας εἰς τὸν γιανιτζάραγα κατὰ τὴν συνήθειαν νὰ πίῃ τὸν καφὲν, ὅταν ἤθελε νὰ εὔγῃ τὸν ἔπνιξαν εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ κατὰ τὴν παραγγελείαν ὁποῦ τοὺς εἶχεν· μετὰ ταῦτα εὐγαίνωντας ὁ γιενίτζερ αγασῆ νὰ κάμῃ κόλι, τὸν ἀντάμωσαν οἱ δοῦλοι τοῦ ζορμπάμπαση καὶ ἄρχισαν νὰ φωνάζουν μεγαλοφώνως, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἐσκότωσε τὸν ἀγᾶν τους, καὶ οὕτως ὥρμησαν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκομμάτισαν εἰς τὸ σοκάκι.

Ζητοῦσι νὰ θανατώσουσι καὶ τὸν βεζίρην.

Μετὰ ταῦτα ἔρριξαν τὴν αἰτίαν εἰς τὸν βεζίρην πῶς ὅλα αὐτὰ ἀπὸ ἐκεῖνον προέρχονται, καὶ ἐσυμβουλεύθηκαν νὰ ὑπάγουν νὰ θανατώσουν καὶ αὐτόν· καὶ ὁ βεζίρης πέρνωντας τὴν εἴδησιν ἐσφαλίσθη εἰς τὸ σεράγι του· αὐτοὶ ἐπῆγαν καὶ τὸ ἐτριγύρισαν καὶ τὸ ἐπολεμοῦσαν· τὸ ὁποῖον ἀκούωντάς το ὁ βασιλεὺς ἔστειλε τὸν Μισίρλογλου διὰ νὰ τὸν εἰπῇ νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦ λόγου του· ὁ δὲ βεζίρης δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ λέγωντας, ὅτι ἀν πηγαίνω, αὐτοὶ θανατόνουν τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία μου, καὶ κάλλιον νὰ μὲ θανατώσουν ἐμένα μοναχόν· καὶ ἔτσι εὔγαλε τὴν βοῦλλαν καὶ τὴν ἔστειλεν εἰς τὸν βασιλέα.

Τὸν ἐθανάτωσαν.

Μετέπειτα ὥρμησε τὸ πλῆθος τῶν ζορμπάδων μέσα εἰς τὸ σεράγι του καὶ τὸν ἐκομμάτισαν, καὶ ἐδιαγούμισαν ὅλα του τὰ πράγματα· ἦτον δὲ κυριακῇ τῆς Ἀποκρέω.

Συμβούλια ζορμπάδων.

Τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸ ταχὺ ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ ζορμπάδες, σπαχίδες καὶ γιανιτζάροι, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα, τὸν μουφτῆν καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας· ἐψήφισαν δὲ καὶ βεζίρην ἕνα ζορμπάμπασην ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν σπαχίδων Ἀλῆ ἀγᾶ, ἔκαμαν καὶ γενίτζερ ἀγασῆ ἀπὸ τὸ ὀτζάκι τῶν γιανιτζάρων Κιουτζοὺκ Τζαούσην.

Ἕνας ἐμίρης σηκόνει τοὺς ζορμπάδες.

Βλέποντες οἱ σεχερλίδες καὶ οἱ πραγματευταὶ, ὅτι ἀκολουθεῖ νὰ γίνῃ μεγάλη φθορὰ, καὶ ὅτι ἐνδέχεται νὰ πατήσουν καὶ τὸ μπεζεστένη, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται τόσος θησαυρὸς, ἐσηκώθη ἕνας

ucidă, şi să tragă pe Ienicerĭ către el, ĭar pe *spahiḑĭ*[37]) uşor este apoĭ a-ĭ curăţi. Şi aşa a dat cuvênt luĭ Ienicer-agasi să ucidă maĭ întâiŭ pe Zorbapaşa al Ienicerilor, care ducêndu-se la Ienicer-aga, după obiceiŭ să bea cafea, când a voit să ĭasă l-aŭ gâtuit îndată ómeniĭ luĭ Ienicer-agasi, după ordinul ce li-a dat. După aceea eşind Ienicer-agasi să facă *coli*[38]), l-aŭ întâlnit serviĭ luĭ Zorbapaşa şi aŭ început să strige în glas mare : că acesta este care a ucis pe Aga alor. Şi aşa s'aŭ repeḑit asupra luĭ şi l-aŭ tăĭat în bucăţĭ.

Căuta să ucidă şi pe Vizir.

După aceea aŭ aruncat vina asupra Viziruluĭ, cum că tóte acestea vin de la el, şi s'aŭ sfătuit să se ducă să-l ucidă şi pe el. Iar Vizirul luând ştiinţă, s'a ascuns în seraiul luĭ. Aceştia s'aŭ dus şi l-aŭ încunjurat şi l-aŭ bătut cu rĕsboiŭ. Despre care auḑind împĕratul, a trimis pe Misirloglu ca să-ĭ spue să vină la el. Iar Vizirul n'a voit să se ducă, ḑicênd : că dacă mĕ duc, aceştia ucid pe femeea mea şi pe copiiĭ meĭ şi maĭ bine să mĕ ucidă pe mine singur; şi aşa a luat sigilul şi l-a trimes împĕratuluĭ.

L-aŭ ucis.

După aceea aŭ năvălit mulţimea Zorbagiilor în lăuntrul seraiuluĭ luĭ şi l-aŭ bucăţit şi aŭ împărţit tóte lucrurile luĭ. Era în Duminica lăsatuluĭ de sec.

Sfatul Zorbagiilor.

Iar adoua ḑi de diminéţă s'aŭ adunat toţĭ Zorbagiiĭ, Spahiḑiĭ şi Ienicerii şi aŭ făcut sfat să schimbe pe Impĕratul, pe Muftiŭ şi pe alţĭ Megistanĭ. Aŭ votat şi de Vizir pe un Zorbapaşa din *otacul*[39]) Spahiḑilor, Ali aga, aŭ făcut şi Ienicer agasi din *otacul* Ienicerilor, Chiuciuc Ceauş.

Un emir revoltă pe Zorbagiĭ.

Vĕḑênd *seherliḑiĭ*[40]) şi neguţătoriĭ că urméză să se facă mare perḑare, şi că póte să calce şi *bezestenul*[41]) unde se afla atâtea scule, s'a rădicat un emir de la bezesten şi încu-

ἐμίρης ἀπὸ τὸ μπεζεστένι, καὶ σφαλῶντας τὸ δουλάπι του, ἔδεσεν ἕνα μανδύλι εἰς μίαν βέργαν καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μεγαλοφώνως· ὅστις εἶναι μουσουλμάνος ἂς ἔλθῃ ὑποκάτω εἰς τὸ σαντζὰκ σερίφι! καὶ εὐθὺς ὅλοι ἐσφάλισαν τὰ δουλάπια τους, καὶ ἄρχισεν ὅλον τὸ πλῆθος τῶν Τουρκῶν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν φωνάζοντες κατόπιν τὸ ἀλά! ἀλά! καὶ ἕως εἰς τὴν πόρταν τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἐσυνάχθησαν ἕως εἴκοσι χιλιάδες πλῆθος· ἡ δὲ πόρτα τοῦ παλατίου ἦτον σφαλισμένη· αὐτοὶ ὅμως δὲν ἔπαυον φωνάζοντες τὸ ἀλά! ἀλά! ἱκανὴν ὥραν, ἕως ὁποῦ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ μέσα ἕνα σέχην καὶ τοὺς ἐρώτησε τί εἶναι τὰ ζητήματά τους· καὶ αὐτοὶ ἀπεκρίθησαν, ὅτι παρακαλοῦν τὸν βασιλέα νὰ εὐγάλῃ ἔξω εὐθὺς τὸ σαντζάκι σερίφι καὶ νὰ σηκώσῃ τοὺς ζορμπάδες· ἐπῆγεν ὁ σέχης καὶ τὸ εἶπε τῷ βασιλεῖ· καὶ ἦλθε πάλιν ὁ σέχης καὶ τοὺς εἶπεν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι τὸ σαντζάκι σερίφι νὰ εὔγῃ ἔξω δὲν εἶναι ὥρα, ὄντας βράδυ, ὅμως τὸ πουρνὸν ἂς ἔλθουν, καὶ εὐγάζει τὸ σαντζάκι σερίφι, καὶ τότε ὁποῖος εἶναι Τοῦρκος ἂς ἔλθῃ ὑπὸ κάτω εἰς τὸ σαντζάκι σερίφι· καὶ τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσήκωσεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὸ μέσον, δίδωντας ὁρισμόν, ὅτι ὅποιος εὕρει ζορμπᾶν νὰ τὸν σκοτώσῃ, καὶ νὰ ἦναι καλὰ σκοτωμένος· ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι παρακαλοῦμεν τώρα τούτην τὴν ὥραν νὰ κάμῃ ἔλεος, καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γιενίτζερ ἀγασῆ ἀπὸ μέσα, νὰ τὸν εὐγάλῃ ἔξω· καὶ εὐθὺς ἔκαμε τὸν ρεκιπτάρην του, ὅστις εὐγαίνωντας ἔξω τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι καὶ τὸν ἐπῆραν μὲ ἀλάϊ νὰ τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ ἀγᾶ καπισῆ· εἰς τὴν στράταν δὲ ἀπάντησε τὸν ἄλλον γιενίτζερ ἀγασῆ, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμει οἱ ζορμπάδες, καὶ τὸν ἐπαραλάβισαν· καὶ φθάνοντες εἰς τὸ ἀγᾶ καπισὶ τὸν ἐπροσκύνησαν ὅλοι γιενιτζάροι· καὶ ἀπ᾽ ἐκεῖ ἐκαβαλίκευσε μὲ πεντακοσίους γιενιτζάρους καὶ ἔκαμνε κόλι μέσα εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ὅπου εὕρισκε ζορμπάδες τοὺς ἐθανάτονε· καὶ οἱ σεχερλίδες γυρίζοντες ὀπίσω ἀπάντησαν εἰς τὴν στράταν δύο ἀπ᾽ ἐκείνους ὁποῦ εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες, καὶ τοὺς ἐθανάτωσαν. Ὁ δὲ ἐπίλοιπος λαὸς τῶν Ὀθωμανῶν ἀπὸ τὴν νύκτα ἄρχισαν νὰ ἐμαζόνουνταν εἰς τὸ σαράγι τοῦ βασιλέως ἕως τὸ μεσημέρι· τὰ σοκάκια γεμάτα, καὶ ἡ θάλασσα ὁμοίως ἀπὸ τὰ καΐκια ὁποῦ ἐκουβαλοῦνταν μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων· ἄλλος ἐβαστοῦσε τουφέκι, ἄλλος σπαθί, ἄλλος πέτραν, ἄλλος ξύλον, ἄλλος μπαλτᾶν, ἄλλος σοῦβλαν, καὶ κοντολογῆς ὅτι ἄρμα εὕρισνεν ἢ εἶχεν ὁ καθ᾽ ἕνας εἰς τὸ σπίτι του μὲ ἐκεῖνο ἔτρεχε καὶ ἐπήγαινε· τὸ ὁποῖον τοῦτο ὀνομάζεται νεφερὰμ ἀσκέρι· φθάνοντας δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὸ σαντζὰκ σερίφι ἀποκάτω, τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεύς, ὅτι τοὺς ζορμπάδες τοὺς ἐσή-

ind dulapul sĕŭ, a legat o batistă într'o vargă și a început să strige în glas mare: Cine este musulman să vie sub *sangeac serifi!* [42]) Și îndată cu toțiĭ s'aŭ închis dulapurile lor și aŭ început tótă mulțimea Turcilor să-l urmeze strigând în urmă: Alah! Alah! Și până la ușa palatuluĭ împĕrătesc s'aŭ adunat ca la două-ḑecĭ miĭ de mulțime. Iar ușa palatuluĭ era închisă. Aceștia însă nu încetaŭ să strige Alah! Alah! timp îndelungat, până când a trimes împĕratul din lăuntru un *seh* [43]) și ĭ-aŭ întrebat carĭ sunt cererile lor; și eĭ aŭ rĕspuns că rógă pe împĕratul să scótă afară curênd *sangeac seriful,* și să râdice pe Zorbagiĭ. S'a dus sehul și a spus împĕratuluĭ; și a venit ĭarășĭ sehul și a spus din partea Impĕratuluĭ, că de a scóte Sangeac-serif afară nu e timpul, fiind sară, însă diminéță las să vie și scótă Sangeac-seriful, și atuncea cine-ĭ turc să vie sub sangeac-serif. Și pe Zorbagiĭ ĭ-a scos Impĕratul din lăuntru dând hotărârĭ, că orĭ cine va găsi zorbagiŭ să-l ucidă și să fie bine ucis. Aŭ felicitat pe Impĕratul și ĭ-aŭ ḑis că-l rógă acum în acest cés să facă milă, și să facă un Ienicer-agasi din lăuntru și să-l scótă afară; și îndată aŭ făcut pe *rechiptarul* [44]) sĕŭ, care eșind afară l-aŭ salutat toțĭ și l-aŭ luat cu alaĭ ca să-l ducă la Aga-Capisi. Pe drum a întâmpinat pe alt Ienicer agasi pe care-l făcuse Zorbagiiĭ, și l-aŭ răpit; și sosind la Aga Capisi i s'aŭ închinat toțĭ Ienicerii; de acolo aŭ încălecat cu cincĭ sute de Ienicerĭ și aŭ făcut *coli* înlăuntru în Constantinopol și unde găsaŭ zorbagiĭ îĭ ucideaŭ; și *seherliḑiĭ* înturnându-se înapoĭ aŭ găsit în drum doĭ din aceia ce eraŭ cu zorbagiiĭ și ĭ-aŭ ucis. Iar rĕmășița poporuluĭ Otomanilor de cu nóptea a început să se adune la seraiul Impĕratuluĭ până la améḑă-ḑi; *socachiele* [45]) eraŭ pline și marea de asemenea (plină) de caice în care sĕ transportaŭ cu arme și ciomege; altul ținea pușca, altul sabia, altul pétra, altul lemn, altul baltag, altul suliță și în scurt orĭ ce armă găseaŭ, orĭ-ce avea fie care la casa luĭ, cu aceia alerga și sĕ ducea; ceia ce sĕ numește *neferam ascheri* [46]). Ajungênd mulțimea sub sangeac-serif le-a vestit împĕratul că pe zorbagiĭ ĭ-a rîdicat, și altă ce cerere aŭ? Aceștia aŭ rĕspuns că-l rógă să dea sigilul luĭ Chiprulogu; și le-a anunțat împĕratul că sigilul l-a dat luĭ Nisangi Ismail pașa, care este om bătrân și bun; și aŭ felicitat pe Impĕratul.

κωσε, καὶ ἄλλο τί ζήτημα ἔχουν; ἀπεκρίθησαν αὐτοὶ πῶς παρακαλοῦν νὰ δώσῃ την βοῦλλαν τῷ Κιπρουλόγλῳ· τοὺς ἐμήνυσεν ὁ βασιλεύς· ὅτι τὴν βοῦλλαν τὴν ἔδωσε τῷ νισαντζῇ Ἰσμαὴλ πασσᾷ, ὅστις εἶναι γέροντας ἄνθρωπος καὶ καλός· καὶ ἐπολυχρόνισαν τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ πασᾶ καπισὶ μὲ ἀλάϊ κατὰ τὴν συνήθειαν, εὐθὺς ἄρχισε νὰ κόπτῃ καὶ νὰ πνίγῃ ὄχι μόνον ζορμπάδες, ἀλλὰ καὶ ὅσους εἶχαν συναναστροφὴν μὲ αὐτούς· καὶ πολλοὶ ὁποῦ ἐχθρεύονταν ἄλλους ἐπῆγαιναν καὶ τοὺς ἐπαράδιδαν, ὅτι ἔχουν νὰ κάμουν μὲ τοὺς ζορμπάδες καὶ εὐθὺς τοὺς ἐθανάτονε χωρὶς καμμίαν ἐξέτασιν· καὶ πολὺ πλῆθος ἐχάθηκαν ἄδικα.

Iar Vizirazemi ducêndu-se la Paşa Capisi cu alaĭ după obiceiŭ, îndată a început să tae şi să gâtue nu numaĭ pe zorbagiĭ, dar şi pe ceĭ ce aveaŭ relaţie cu eĭ; şi mulţĭ din ceĭ ce aveaŭ vrăjmaşĭ se duceaŭ şi ĭĭ trădaŭ, că aŭ a face cu zorbagiiĭ, şi îndată ĭĭ ucideaŭ fără niciĭ o cercetare; şi multă mulţime s'a perdut pe nedreptul.

Παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος, καὶ καυγᾶς μὲ ξηλιαῖς τῶν κληρικῶν.

Prea Sânţit Calinic şi cérta cu ciomege a clericilor.

Ὁ δὲ κὺρ Ἰάκωβος ὁ πατριάρχης βλέπωντας τὸ κακὸν ὁποῦ γίνεται καὶ φοβηθεὶς μήπως τὸν συκοφαντήσουν καὶ αὐτὸν πῶς ἔγινε πατριάρχης μὲ τὴν δύναμιν τῶν ζορμπάδων, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔγινε πατριάρχης ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀπὸ Προύσης, μὲ τὴν ἐκλογὴν ὅλης τῆς συνόδου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ ἐφόρεσε καβάδι ἀπὸ τὸν βεζίρην τὸν Ἰσμαὴλ πασᾶν ἀνήμερα τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας· καὶ πηγαίνοντας δύο κληρικοὶ νὰ τὸν φέρουν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἄργησαν ὀλίγον· ὁ δὲ Καρυοφύλλης μέγας λογοθέτης, βλέπωντας πῶς ἀργοποροῦν λέγεται νὰ εἶπε, τί κάμνουν αὐτὰ τὰ βουβάλια καὶ ἀργοῦν ὡς τόσον; καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον πλησίον αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὤντας τότε μέγας σκευοφύλαξ) τὸν ἄκουσε καὶ, ὄντες σκανδαλισμένοι ἀπὸ πρῶτα, εἶπε πρὸς τὸν λαόν: ἴδετε χριστιανοὶ, ὁ ἀσεβὴς νὰ κατηγορῇ τοὺς κληρικοὺς, καὶ νὰ τοὺς λέγει βουβάλια! καὶ ὁ Καρυοφύλλης τότε νὰ τὸ ἀπεκρίθηκε λόγια ἐναντία τῆς τιμῆς του· καὶ μὴν ὑποφέρωντας ὁ μέγας δραγουμάνος ἔτρεξε καταπάνω του, ὤντας καὶ πλέον ἀνδρειωμένος, καὶ ἐδάρθησαν· ὅμως ταῖς γρονθιαῖς ταῖς ἔφαγεν ὁ Καρυοφύλλης ὡς ἀδύνατος· καὶ θέλωντας νὰ κάμῃ ἀγωγὴ περὶ τούτου, ἐμβῆκεν εἰς τὸ μέσον ὁ κὺρ Δοσίθεος Ἱεροσολύμων καὶ τοὺς ἔκαμεν ἀγάπην.

Iară chir Iacov patriarhul vĕḑênd rĕul unde merge şi temêndu-se să nu-l calomnieze şi pe el că s'a făcut patriarh cu puterea Zorbagiilor a demisionat, şi în locul luĭ s'a făcut patriarh chir Calinic din Prusa cu alegerea întreguluĭ Sinod şi a adunăreĭ, şi a fost îmbrăcat cu *cavade* de Vizirul Ismail Paşa în ḑiua Duminiceĭ Ortodoxieĭ. Şi ducêndu-se doĭ cleric̆ să-l aducă la Sânta masă după obiceiŭ, a întârziat puţin. Iar Cariofil, marele logofĕt, vĕḑênd că întârḑie, sĕ ḑice că ar fi ḑis: Ce fac aceştĭ bulaĭ şi întârḑie atâta? Şi fiind că era lângă el marele dragoman Alexandru (fiind atuncea mare Schevofilax) l-a auḑit şi, fiind scandalisaţĭ de cele de la început, a ḑis către popor: vedeţĭ creştinĭ! nepiosul să calomnieză pe clericĭ şi să le ḑică bulaĭ!!... Iar Cariofil atuncĭ ĭ-ar fi rĕspuns cuvinte nepotrivite cinsteĭ luĭ; şi nesuferind marele dragoman s'a aruncat asupra luĭ şi s'a bătut, fiind şi voinic; însă pumniĭ ĭ-a mâncat Cariofil ca maĭ slab, şi voind să se judece despre acésta, a intrat la mijloc chir Dosoteĭ al Ierusalimuluĭ şi ĭ-a împăcat.

Ἐπίτροπος ὁ Τεκίρδαγι Μουσταφᾶς.

Epitrop Techirdaghi Mustafa.

Ὁ Ἰσμαὴλ πασᾶς βεζιραζέμης, ἀφ' οὗ ἔκαμε δύο μῆνας βεζαρέτι κόφτωντας καὶ πνίγωντας, τὸν εὔγαλαν καὶ ἔκαμαν ἐπίτροπον τὸν Τεκιρδαγὶ Μουσταφᾶ πασᾶν, τὸν καὶ Σαρχὸς Μουσταφᾶ πασᾶν λεγόμενον.

Ismail Paşa Vizirazemi, după ce a făcut două lunĭ vizeratul tăind şi zugrumând, l-a scos şi a făcut epitrop pe Techirdaghi Mustafa Paşa, care se numea şi Sarhos Mustafa Paşa.

Εκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ ἅλωσις Μπελιγραδίου.

Ἀφ' οὗ ἔγινε βεζίρης ὁ ρηθεὶς Μουσταφᾶ πασᾶς, μὴν ἔχωντας καιρὸν νὰ κάμη τὴν προσήκουσαν ἑτοιμασίαν διὰ νὰ ὑπάγη εἰς τὸν πόλεμον, μὲ τὸ νὰ ἔγινε τὸν ἀπρίλιον μῆνα, ἀπέμεινε ἀ(υ)τός του καὶ ἐδιόρισε σερασκέρην τὸν Γεγὲν πασᾶν, καὶ τὸν ἀπέστειλε μὲ ἱκανὰ στρατεύματα κατὰ τῶν Γερμανῶν, ὅστις ἔδειξε τὴν ἀξιότητά του ὡς ἄξιος στρατηγὸς, ὅτι ὄχι μόνον ἔχασε τόσον στράτευμα, ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον Μπελιγράδι τὸ ἐπῆραν οἱ Νέμτζοι.

Πρέσβεις στέλλονται εἰς Νέμτζους.

Βλέπωντας τὴν κατάστασιν τῆς βασιλείας ὁ βεζιραζέμης, καὶ ὅτι τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον τὰ στρατεύματα ἀτυχοῦσιν, ἐσυμβουλεύθη μετὰ τῶν οὐλεμάδων νὰ στείλουν πρέσβεις νὰ πασχίσουν διὰ τὴν εἰρήνην· καὶ προκριθέντες ὅτε Ζουλφικὰρ ἐφένδης, φρόνιμος ἄνθρωπος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, σοφώτατος καὶ πρακτικώτατος, τοὺς ἔστειλε νὰ προβάλλουν τὰς περὶ εἰρηνης συνθήκας· καὶ ἀφ' οὗ ἐκίνησαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν, ἐπῆραν τὴν εἴδησιν, ὅτι συγκροτηθέντα τὰ στρατεύματα ἐνίκησαν οἱ Γερμανοὶ, καὶ ἕως νὰ φθάσουν εἰς τὸ Μπελιγράδι μὲ μίαν ἡμέραν προτήτερα εἶχαν τὸ κυριεύσει καὶ τοῦτο.

Σεισμός.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔγινεν ἕνας μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην ἐγκρέμνισαν πολλὰ σπίτια καὶ ἐπλάκωσαν πολλούς. τότε ὤντας ἐκεῖ εἰς τὴν Σμύρνην ὁ κὺρ Παρθένιος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας τὸν ἐπλάκωσε τὸ σπίτι καὶ ἀπέθανεν· ὁμοίως καὶ τὸν Ἰγνάτιον μητροπολίτην Σμύρνης.

Λιμπεράκης Μανιάμπεγης πέρνη τὴν δόμναν τοῦ Δούκα βόδα.

Τότε ἦτον εἰς τὸ Μπάνιο ἕνας Λιμπεράκης ὀνόματι Μάνια μπέης, ὁ ὁποῖος ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς Βενετζιάνους καὶ ὡς πανοῦργος ἐγέλασε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ βλέπωντάς τον πῶς δὲν ἡσυχάζει τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἔκαμεν ἑπτὰ χρόνους· καὶ εἰς ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τοῦ ἐπιτρόπου, εὑρέθη ἕνας ἀγᾶς φίλος τοῦ Λιμπεράκη, καὶ ἀναγκάζωντας τὸν ἐπιτροπον νὰ τὸν εὐγάλη ἀπὸ τὸ κάτεργον καὶ νὰ τὸν κάμη Μάνια μπέην, τὸν ἔκαμε· καὶ ἐπῆρε καὶ τὴν δόμναν Ἀναστασίαν τοῦ Δούκα βόδα εἰς γυναῖκα, καὶ ἔκαμε

Expediția contra Nemților și luarea Belgradului.

După ce s'a făcut Vizir dișul Mustafa Pașa, neavênd timp ca să facă prepararea cuvenită spre a se duce la rĕsboiŭ, pentru că s'a numit în luna luĭ Aprilie, a insistat el însușĭ și a rânduit Seraschier pe Gheghen Pașa, și l-a trimes cu armata în deajuns contra germanilor, care și-a arătat vrednicia luĭ ca general demn, că nu numaĭ a perdut tótă armata dar și cetatea Belgradului aŭ luat-o Nemțiĭ.

Se trimet representanți la Nemți.

Vĕdênd starea împĕrățieĭ Vizirazemi, și că în fie-care an armatele sunt fără noroc, s'a sfătuit cu ulemadele să triméță representanțĭ să vorbéscă de pace; și alegêndu-sĕ atuncĭ Zulficar Efendi, om înțelept, și marele dragoman Alexandru, prea înțelept și prea practic, ĭ-a trimes să propue condițiile de pace; și după ce aŭ plecat și aŭ ajuns la Filipopoli, aŭ luat știință, că lovindu-se armatele aŭ învins Germaniĭ, și până să ajungă la Belgrad, cu o și maĭ înainte se luase acéstă cetate.

Cutremur.

In acest timp s'a făcut un cutremur fórte mare, și maĭ ales în Smirna s'aŭ dărâmat multe case și aŭ turtit pe mulțĭ. Atuncĭ fiind acolo în Smirna și chir Partenie Patriarhul Alexandrieĭ l-a turtit casa și a murit; de asemenea și pe Ignatie Mitropolitul Smirneĭ.

Limberache Mania-bei ĭea pe Dómna luĭ Duca Vodă.

Pe atuncĭ era la Banio un Limberache cu numele Mania-bei, care s'a revoltat contra împĕrățieĭ și s'a dus la Veneţienĭ, și ca viclén a înșelat pe Veneţienĭ, și a venit ĭarășĭ la împĕrăție, și vĕdêndu-l că nu se liniștește l-a aruncat la închisóre și a făcut 7 anĭ; și în șilele acestuĭ epitrop s'a aflat un agă prieten luĭ Limberache și sforțând pe epitrop să-l scótă din închisóre și să-l facă Mania-bei, l-a făcut; și a luat și pe dómna luĭ Duca Vodă, Anastasia, de femeie, și a

μετ' αὐτῆς εἴκοσι ἡμέρας, καὶ τῆς ἔφαγε σαράντα πογγία ἄσπρα.

Θάνατος Σερβάν-βοδᾶ καὶ αὐθέντης Κωνσταντῖνος Μπραγκοβάνος Μπασαράμπας.

Ἀφ' οὗ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἦλθεν εἴδησις, ὅτι καὶ ὁ Σερμπάνβοδας Καντακουζηνὸς αὐθέντης τῆς Βλαχίας ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ κατ' ἐκλογὴν τῶν τῆς τζάρας ἀρχόντων ἐψηφίσθη αὐθέντης ὁ Κωνσταντὶν βόδας Μπασσαράμπας, καὶ ἐστάλθησαν ἄρχοντες μὲ ἀναφορὰν καὶ μὲ δῶρα, παρακαλοῦντες νὰ τὸν δοθῇ ἡ αὐθεντεία ἀπὸ τὴν βασιλείαν· καὶ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς των καὶ τὸν ἐδόθη ἡ αὐθεντεία.

Εὔγῆκε τὸ χάμρι ἐμινλίκι δόσιμον.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχοντας τὸ βασίλειον τῶν ὀθωμανῶν χρείαν ἀπὸ ἄσπρα, εὔγαλε καὶ τὸ χάμρι ἐμινλίκι, καὶ τὸ ἀγόρασε κάποιος Κιουφουρῆ Ἀχμέτης, ἄσωτος καὶ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ μιρὶ μόνον ἐχρεωστοῦσε παράνω ἀπὸ τετρακόσια πουγγία, καὶ εἰς ἄλλους ἀμέτρητα· καὶ τὸ ἀγόρασε διὰ ἑξῆντα φορτώματα ὅλης τῆς βασιλείας τὸ χάμρι ἐμινλίκι, ὁποῦ κάμνουν ἑκατὸν πουγγία, τὰ ὁποῖα, ἂν ἦτον ἄνθρωπος, μόνον ἀπὸ τὴν Πόλιν τὰ εὔγαζε, καὶ τὰ ἐπίλοιπα τὸν ἔμενον διάφορον· ὅμως τοιοῦτος ὤντας, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, δὲν ἐξεδιαλέχθη τίποτες· καὶ ὕστερον πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς Κιπρουλόγλους τὸν ἐκρέμασε, μὲ τὸ νὰ ἔκαμε τὸ τοιοῦτον, ὁποῦ εἶναι χαράμι εἰς τὴν ὀθωμανικὴν πίστην.

Παναγιώτατος ὁ Νεόφυτος.

Τότε καὶ ὁ κὺρ Νεόφυτος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως μὲ τὸ μέσον ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Χάνη, ὁποῦ εὑρέθη εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐπῆρε τὸ πατριαρχεῖον.

Εἶτα ὁ Καλλίνικος πάλιν.

Μανθάνωντάς το εἰς τὴν Πόλιν οἱ παρευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐπῆραν τὸν Καλλίνικον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν νὰ τὸν βάλλουν πάλιν πατριάρχην, καὶ ἀφ' οὗ ἔφθασαν ἐκεῖ τὸ ἥμισυ μέρος τῶν ἀρχιερέων ἐγύρισαν μετὰ τοῦ Νεοφύτου, καὶ τὸν ἐμετάθεσαν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον· ἐκίνησεν ὁ κὺρ Νεόφυτος ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν μόνον μὲ δύο ἀρχιερεῖς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ἀπέμειναν μετὰ τοῦ Καλλινίκου. καὶ ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες ἔκαμαν πατριάρχην πάλιν τὸν Καλλίνικον, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Πόλιν.

trăit cu ea 20 de dile și l-a mâncat 40 de pungĭ de banĭ.

Mórtea luĭ Șerban Vodă și Domn Constantin Brâncovénul Basarab.

După ce a sosit împĕratul la Adrianopol, a venit știință că și Șerban Vodă Cantacuzin Domnul Valahieĭ și-a plătit datoriă obștéscă, și după alegerea boerilor țĕreĭ s'a votat Domn Const. Vodă Basarab, și s'aŭ trimes boerĭ cu anafora și cu darurĭ, rugând să i să dea domnia de împĕrăție, și li s'a ascultat cererea lor, și li s'a dat domnia.

A eșit darea hamri emmlichi [47]).

In acel timp avênd Impĕrăția Otomanilor trebuință de banĭ, a scos și *hamri eminlichi* și a cumpărat-o un Chiufuri Ahmed, desfrânat și fiŭ al perdăreĭ, care la *miri* numaĭ datorea maĭ mult de 400 pungĭ, și la alțiĭ nenumărate ; și a cumpĕrat pentru *60 de greutățĭ* [48]) hamri eminlichi din tótă împĕrăția, carĭ fac 100 de pungĭ, care dacă era om, numaĭ din Constantinopol le scotea, ĭar restul îĭ rĕmânea folos. Dar fiind ast-fel după cum am dis maĭ sus, nu s'a adunat nimic, și maĭ în urmă luându-ĭ sigilul Mustafa Pașa Chipruloglu l-a spânzurat, pentru că a făcut acésta, care este *haram* în credința otomanică.

Prea Sânțit Neofit.

Atuncĭ și chir Neofit Mitropolitul Adrianopoleĭ prin mijlocul unuĭ sultan frate a Hanuluĭ, care se afla la Adrianopol, a luat Patriarhia.

Apoĭ ĭarășĭ Calinic.

Vestindu-se acésta în Constantinopol, Arhiereiĭ ce se aflaŭ aŭ luat pe chir Calinic și aŭ venit la Adrianopol să-l facă ĭarășĭ Patriarh, și după ce aŭ sosit acolo jumĕtate de parte din Arhiereĭ s'aŭ întors cu Neofit, și l-aŭ așezat la Patriarhatul ecumenic. A plecat chir Neofit din Adrianopol numaĭ cu 2 Arhiereĭ și a venit în Constantinopol; ĭar ceĭlalțĭ Arhiereĭ aŭ rĕmas cu Calinic. Și după ce a trecut 2 lunĭ a făcut patriarh ĭarășĭ pe Calinic, și aŭ venit la Constantinopol.

Εὐγῆκεν ὁ χανὲς καὶ ἡ φόλαις.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὑρισκομένη ἡ βασιλεία εἰς ἀνάγκην ἀπὸ ἔξοδα, ἐφεῦρεν ἕνα δόσιμον, καὶ εὔγαλαν ὀνομάζοντές το χανὲ, ἤγουν ὁ κάθε χανὲς ἀπὸ τριακόσια γρόσια· καὶ ἐσυνάχθη ἀπὸ ὅλον τὸ βασίλειον εἰκοσιοκτὼ χιλιάδες πουγγία ἄσπρα· τότε ἔκαμαν καὶ τὰ μαγγίρια, εὔγαλαν καὶ ταῖς φόλαις, ἡ κάθε μία ἀπὸ ἕνα δράμι, δύο εἰς τὸ ἄσπρον, καὶ μετὰ μερικαῖς ἡμέραις ταῖς ἔκαμαν ἀπὸ μίαν εἰς τὸ ἄσπρον.

A eşit hanes şi Foles [49]).

In acest timp aflându-se împĕrăţia în nevoe de cheltuélă, s'a aflat o dare şi i-a pus numele *havè*, adecă fie care hanes de 300 leĭ; şi s'aŭ adunat din tótă Impĕrăţia 28 miĭ de pungĭ de banĭ. Atuncea a făcut şi *manghiria* [50]), aŭ scos şi *foles* fie care de un dram, două la aspru, şi după câte va ḑile le-a făcut câte una la aspru.

Ἔγινε Χριστιανὸς ἕνας κιατίπης Μουσταφᾶς.

Τότε ἦτον κάποιος Μουσταφᾶ ἐφένδης κιατίπης εἰς τὸ καλέμι τοῦ ῥεὶς ἐφένδη, τὸ γένος Ἀλβανίτης, οἱ γονεῖς του Τοῦρκοι φυσικοί· τοῦτος λοιπὸν ὤντας σπουδαῖος, καλὸς εἰς τὰ ἀραβικὰ, καὶ ἔχωντας πάντοτε συναναστροφὴν μὲ τοὺς χριστιανοὺς, τὸν ἄρεσαν τὰ ἐδικά μας ἤθη, καὶ θαρρευθεὶς εἰς κάποιον Χατζῆ Γρηγόρην Χαλεπλῆν, σπουδαῖον εἰς τὴν ἀραβικὴν διάλεκτον, τὸν ἐρώτησε τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τὸν ἐκατήχησεν ὁ χατζῆ Γρηγόριος ὅλα τὰ δόγματά μας· μετὰ ταῦτα ἐπῆγεν εἰς τὸν Μωϋσῆν Συλυβρίας Ἀράπην, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἕνα ἀραβικὸν εὐαγγέλιον νὰ διαβάσῃ, καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἐδιάβασε καὶ ἐκατάλαβε τὰς παραινέσεις τοῦ Χριστοῦ, τόσον ἐθερμάνθη καὶ ἐκατανύχθη, ὁποῦ εὐθὺς ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ χριστιανός· καὶ ἐπῆγεν πρῶτον καὶ ἐφανέρωσε τὸν σκοπόν του εἰς τὸν τζελεμπῆ Γιαννάκην καὶ εἰς τὸν πατριάρχην κὺρ Καλλίνικον, ὤντας φίλος του, καὶ ὕστερον ἐπῆγεν εἰς τὸν Γαλατᾶν εἰς τοὺς Καπουτζίνους φραγκοπατέρας καὶ τοὺς εἶπε τὴν γνώμην του, καὶ τὸν ἐδίδαξαν καὶ αὐτοὶ καθὼς ἔπρεπεν· αὐτὸς ὅμως τοὺς εἶπεν, ἕνα πρᾶγμα μόνον μὲ συγχίζει, ὁποῦ βλέπω πολλῶν λογιῶν διαφοραῖς, ἄλλοι εἶναι καὶ λέγονται ἀνατολικοὶ, ἄλλοι κατόλικοι καὶ ἄλλοι ἄλλως· τὸν εἶπαν καὶ οἱ πατέρες, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ χριστιανοὶ εἶναι· ἢ ἀνατολικὸς εἶσαι ἢ κατόλικος, ἕνα εἶναι· καὶ ἔτζι ἐπίστευσε, καὶ ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ βαπτισθεὶς μετονομάσθη Στέφανος, ὅστις ἔγινε καὶ φραγκοπατέρας Φραντζεσκάνος

S'a făcut creştin un chiatipis Mustafa.

Atuncĭ era un Mustafa Efendi chiatipis la *calemul* luĭ Reis Efendi, de neam Albanez, părinţiĭ luĭ turcĭ naturalĭ. Acesta fiind studios, învĕţat la cartea arabéscă, şi avênd tot-déuna convorbirĭ cu creştiniĭ, ĭ-a plăcut obiceiurile nóstre, şi încredinţându-se la un Hagi Grigorie Halepli, învĕţat în limba arabă. I-a întrebat dogmele credinţeĭ creştine, şi l-a învĕţat Hagi Grigorie tóte dogmele nóstre. După aceia s'a dus la Moisi al Silivrieĭ Arab, şi a cerut de la el o evangelie (scrisă în limba) arabă să citéscă, şi după ce a cetit-o şi a înţeles îndemnurile luĭ Christos, atâta s'a încălḑit şi s'a cucerit, în cât îndată a hotărît să se facă creştin şi s'a dus maĭ întâĭ şi a descoperit scopul luĭ, luĭ Celebi Ienache şi patriarhuluĭ chir Calinic, fiindu-ĭ prieten, şi după aceia s'a dus la Galată la preoţiĭ francezĭ Capucini şi le-a spus socotinţa sa, şi l-a învĕţat şi aceştia cum se cade: dar acesta le-a ḑis: un lucru mĕ încurcă că vĕd deosebirĭ de multe felurĭ, alţiĭ sunt şi se numesc rĕsăritenĭ, alţiĭ catolicĭ şi alţiĭ alt-fel. Iar părinţiĭ aŭ rĕspuns, că toţĭ aceştia sunt creştinĭ, saŭ fie rĕsăritean saŭ catolic, una sunt. Şi aşa a creḑut şi s'a sculat din Constantinopol şi s'a dus în Veneţia şi botezându-se s'a numit Stefan, care s'a făcut şi preot franciscan.

Νικοῦσιν οἱ Νέμτζοι τοὺς Τούρκους καὶ ὑποτάζουσι κάστρη.

Ἔκαμε καὶ πάλιν ἑτοιμασίαν μεγάλην ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ συγκροτηθέντων τῶν στρατευμάτων, ἐχαλάσθησαν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἐγύρισαν εἰς τὴν Σόφιαν, κατεβαίνοντες οἱ Νέμτζοι παρακάτω ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι ἐπῆραν τὴν Σεμένδραν, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθαν εἰς τὸ Νύσσι καὶ τὸ Βιδίνι, καὶ τὰ ὑπέταξαν.

Inving Nemţiĭ pe Turcĭ şi supun cetăţĭ.

A făcut iarăşĭ pregătire mare Mustafa Paşa şi s'a dus la rĕsboiŭ, şi lovindu-se armatele, s'aŭ prăpădit Otomaniĭ şi s'aŭ întors la Sofia, şi pogorîndu-se Nemţiĭ maĭ jos de Belgrad a luat Semendria, şi de acolo aŭ venit la Niş şi Vidin, şi le-aŭ supus.

Βεζίρης ὁ Κιπρουλόγλους Μουσταφᾶς.

Ταῦτα βλέποντες οἱ μεγιστᾶνες τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπῆγεν ὅ, τε μουφτῆς καὶ οἱ καζιασκέριδες εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν, ὅτι ἡ βασιλεία εἶναι εἰς ἀνάγκην, καὶ πρέπει νὰ κάμουν ἕνα καλὸν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας, καὶ ὅτι ἄλλος καλλίτερος δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Κιπρουλόγλου Μουσταφᾶ πᾶσαν· ὅθεν ἔστειλεν εὐθὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἔφερεν ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ τὸν ἔδωσε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἄρχισε νὰ κάμῃ δικαιοσύναις καὶ ἐκστρατείας ἑτοιμοσίαις.

Ἔξωσις τοῦ κισλάραγα Ἀμπέραγα.

Τότε ὤντας εἰς τὴν βασιλείαν ἕνας κιζλάραγας, τὸ ὄνομά του Ἀμπέραγας, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν βασιλικὴν, καὶ μίαν τῶν ἡμερῶν ἔστειλε τὸν γιαζιτζῆ του μὲ ἕνα τεσχερὲν εἰς τὸν ἐπίτροπον, διὰ νὰ τελειώσῃ μίαν ὑπόθεσι , καὶ δίδωντας τὸν τεσχερὲν τὸν ἐρώτησεν ὁ ἐπίτροπος, εἰς τοῦ λόγου σας ἀγαμπαμπᾶς δὲν εἶναι; ἀπεκρίθη ὁ γιαζιτζῆς, ναὶ εἶναι· καὶ σὰν εἶναι εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, διατὶ νὰ μὴ τὸν φέρῃ ἐκεῖνος, μόνον ἐσύ; ἀναγνώνωντας δὲ τὸν τεσχερὲν τὸν εἶπε, τί ἀνακατώνεται ὁ ἀγᾶς καὶ εἰς τὰς ἔξω ὑποθέσεις; ἄς κυττάξῃ τὰ μέσα, καὶ νὰ τὸν εἰπῆς πῶς αὐτὸ ὁποῦ γράφει δὲν γίνεται. Ὁ δὲ γιαζιτζῆς πέρνωντας τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἐπῆγε καὶ τὴν εἶπε τῷ κιζλάραγα με θυμὸν λέγωντας, τί προσμένεις πλέον; αὐτὸς καθὼς βαστᾷ τοῦ λόγου του, θέλει τελειώσει καὶ ἐμένα καὶ ἐσένα, καὶ μόνον κύτταξε τὴν δουλειάν σου· καὶ ἐκτοτε ἄρχισεν ὁ κιζλάραγας νὰ σκάπτῃ τὸν λάκκον του· τότε ὅμως ὤντας ρεκιὰπ καϊμεκάμης ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ὁ ὁποῖος ἦτον χαζνεδάρης τοῦ Ἀχμὲτ πασᾶ και οἰκεῖος τῷ βεζίρῃ, ἐπῆρεν εἴδησιν, ὅτι ὁ κιζλάραγας πάσχει νὰ καταβάλλῃ τὸν ἐπίτροπον. καὶ μίαν ἡμέραν εἶπε τῷ γιαζιτζῆ ἐφένδη, μὲ ἔκαμαν ρεκιὰπ καϊμεκάμην, καὶ ὄντας τὰ ἔξοδά μου πολλὰ, τὰ χάσια ὁποῦ μὲ ἔκαμαν εἶναι ὀλίγα καὶ δὲν μὲ φθάνουν· ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἔχε ὑπομονὴν μερικαῖς ἡμέραις, καὶ διορθόνονται τὰ πράγματα· τότε ἐπῆγεν εἰς τὸν ἐπίτροπον ὁ Ἀλῆ πασᾶς καὶ τὸν εἶπε· τί στέκεσαι; ὁ Ἀράπης καθὼς ἐκατάλαβα σὲ ἔχει τελειωμένον! ἐπειδὴ τὸ καὶ τὸ μὲ εἶπεν ὁ γιαζιτζῆς ἐφένδης· καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ λόγια ἐμήνυσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἐπίτροπον νὰ πηγαίνῃ μέσα, καὶ ἐκατάλαβεν ὁ ἐπίτροποςπῶς τὸν θέλει δια νὰ τὸν πάρῃ τὴν βοῦλλαν· καὶ ἐμήνυσε τῷ βασιλεῖ, ὅτι εἶναι ἄχαμνὸς καὶ δ ν ἠμπορεῖ νὰ πηγαίνῃ· ἔστειλε καὶ ἐκ δευτέρου καὶ τὸν ελάλησεν ὅτι ἐξ ἀποφάσεως νὰ πηγαίνῃ· ὁ δὲ βεζιραζέμης ἔστειλε τὸν

Vizir Chiprulogl‌u Mustafa.

Acestea vĕḑênd Meghistanii Otomanilor, s'a dus și Muftiul și *Caziascerizii* [51]) la Impĕratul și a spus : că Impĕrăția este in nevoe și trebue să facă un bun epitrop Impĕrăției și că altul mai bun nu este de cât Chiprulogl‌u Mustafa Pașa.

Deci a trimes curênd Impĕratul și l-a adus din Chio și i-a dat pecetea, care a început să facă dreptăți și pregătiri de rĕsboiŭ.

Alungarea lui Chizlaraga Amberaga.

Fiind atuncea la Impĕrăție un Chizlaraga cu numele Amberaga, sĕ amestecа în ori ce afacere impĕrătéscă. Și în una din ḑile aŭ trimes pe *ghézigiul* [52]) sĕŭ cu o *teșchere* [53]) la epitrop ca să săvârșéscă o afacere, și dând teșchereaua l-a intrebat epitropul: la voi Aga Babà nu este? A rĕspuns ghézigiul că este; și dacă este, a ḑis iarăși epitropul, pentru ce să nu o aducă acela, numai tu? Cetind teșchereaua i-a ḑis : Ce se amestecă Aga și în afacerile exterióre? Caute-și cele din lăuntru, și să-i spui că acela ce scrie nu sĕ face. Iar ghézigiul luând un ast-fel de rĕspuns de la epitrop, s'a dus și i-a spus luĭ Chizlaraga cu mânie ḑicênd, ce aștepți mai mult? Acesta, după cum cugetă el, are să ne mântue și pe mine și pe tine, și caută-ți numai de tréba ta. Și de atunci a început Chizlaraga să-i sape grópa lui; atunci fiind însă rechiap Caimacam Ali-Pașa, care a fost hasnedar lui Ali-Pașa și prieten Vizirului, a luat știință ca Chizlaraga caută să dea jos pe epitrop, și într'o ḑi a ḑis lui ghézigi Efendi: M'a făcut rechiap Caimacam. și fiind cheltuelele mele multe, *hasiele* [54]) ce mi-a făcut sunt puține și nu-mi ajung; și a rĕspuns acela: ai răbdare câte-va ḑile și se vor îndrepta lucrurile. Atunci s'a dus la epitrop Ali-Pașa și i-a ḑis : Ce stai? Arapul după cât am înțeles te are mântuit! pentru că acésta și acésta mi-a spus ghézigi Efendi. Și asupra acestor cuvinte a vestit Impĕratul pe epitropul să se ducă înlăuntru, și a înțeles epitropul că-l voește spre a-i lua sigilul; și a anunțat Impĕratului că-i bolnav și nu póte veni. A trimes și adoua oră și i-a vorbit ca din ordin să vină; Iar Vizirul a trimis pe rechiap Caimacamul ca să-i ordone prin mijlocirea sa, care este ordinul lui, pentru că

ρεκιὰπ καϊμεκάμην νὰ τὸν προστάξη διὰ μέσου του τί εἶναι ὁ ὁρισμός του. ὅτι αὐτὸς εἶναι ἄρρωστος καὶ δὲν ἠμπορεῖ· καὶ εὐθὺς ἔστειλε καὶ ἐλάλησε τὸν μουφτὴν, τοὺς δύο καζιασκέριδες καὶ τὸν γενίτζερ ἀγασῆ, καὶ τοὺς εἶπεν· ἠξεύρετε καλὰ πῶς ἐγὼ τὴν βοῦλλαν δὲν τὴν ἐγύρευσα, μήτε τὴν ἤθελα· ὅμως βλέπωντας τὴν βασιλείαν εἰς τοιαῦτην κατάστασιν, τὴν ἐδέχθηκα διὰ νὰ δουλεύσω τὸ δεβλέτι· καὶἂν γνωρίζετε πῶς ἐκυβέρνησα ἀχαμνὰ, νὰ μὲ εἰπῆτε! εἶπαν ἐκεῖνοι, ὄχι! πολλὰ καλὰ κυβερνᾷς, καὶ ὅλοι σὲ θέλουν καὶ ἀγαποῦν· εἶπε πάλιν ὁ ἐπίτροπος, ἀμὴ σᾶς ἐρωτῶ, ἕνας τριάντα γροσιῶν ἀράπης νὰ ἀνακατόνῃ ἕνα βασίλειον καὶ νὰ τὸ συγχίζῃ, εἶναι πρέπον; τὸ στέργετε; τὸ ὑποφέρετε; ὄχι! ἀπεκρίθησαν ὅλοι· τότε ὁ βεζίρης τοὺς εἶπεν, ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν τὸ στέργετε, πηγαίνετε εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἰπέτε τον νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Καὶ οὕτως ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὴν ὥραν ὁποῦ ἔφθασεν ὁ ρεκιὰπ καϊμεκάμης καὶ ἐμβῆκε μέσα εἰς τὸν βασιλέα, ὁποῦ ἦτον ὅλος θυμὸς διὰ τὸν βεζίρην ὁποῦ τὸν ἐμήνυσε καὶ δὲν ἦλθε, τὸν εἶπαν πῶς ἦλθεν ὁ μουφτῆ ἐφένδης, οἱ καζιασκέριδες καὶ ὁ γενίτζερ ἀγᾶς, καὶ τοὺς ἔβαλε μέσα· καὶ καθὼς ἐμβῆκαν, μετὰ τὴν προσκύνησιν, ἄρχισε πρῶτον ὁ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ εἶπε· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, τὸ κοῦλι οἱ σκλάβοι σου οἱ γιανιτζάροι μὲ ἔστειλαν καὶ παρακαλοῦν τὴν βασιλείαν σου νὰ ἐλευθερώσῃς τὸν Δαρισαδὲτ ἀγασῆ! ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσυγχίσθη καὶ τὸν ἐκακοφάνη, λέγωντας, καὶ πῶς νὰ κάμω τὸ τοιοῦτον, νὰ τὸν εὐγάλω ἀπὸ κοντά μου; τότε καὶ ὁ Δαρισαδὲτ ἀγασῆ ἔπεσεν εἰς τὰ ποδάρια τοῦ βασιλέως, παρακαλῶντας νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ· ὁ γενιτζέραγας καὶ πάλιν· πολυχρονημένε μου βασιλεῦ, σὲ παρακαλοῦν οἱ σκλάβοι σου νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς! καὶ οὕτω βλέπωντας ὁ βασιλεὺς καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ κάμῃ ἀλλέως, τὸν ἐλευθέρωσεν· ὁ δὲ ἐπίτροπος παρέλαβεν ὅλην τὴν ἐξουσίαν, καὶ μετὰ μερικὰς ἡμέρας ἐκρέμασε καὶ τὸν γιαζιτζῆ ἐφένδην.

Ἐκστρατεία κατὰ Νεμτζῶν καὶ νίκη Τούρκων

Τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ὁ βεζιραζέμης ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐδιόρισε τὸν Τζερκὲζ Χουσεὶν πασᾶν σερασκέρην μὲ ἄλλους πασᾶδες μαζί, καὶ τὸν Κοῦρσον Τέκελην μὲ τὰ στρατεύματα, καὶ ἔγραψε καὶ τὸν Κωνσταντὶν βόδα αὐθέντην τῆς Βλαχίας νὰ ἑτοιμασθῇ μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ τοὺς ἐμβάσῃ εἰς τὴν Ἐρδελίαν· καὶ τοὺς ἔμβασε μέσα. ὁποῦ συναπαντήθηκαν μὲ τὰ Νέμτζικα στρατεύματα καὶ μὲ τὸν Χαϊζιλὲρ γκενεράλην, καὶ πολέμου γενομένου, ἔπεσεν ὁ σερασκὲρ Χουσεὶν πασᾶς, τὸ δὲ λοιπὸν στράτευμα ἐστάθηκε, καὶ ἐνίκησαν τοὺς

el este bolnav și nu póte. Și îndată a trimis și a vorbit Muftiuluĭ, celor doĭ Cazascherizĭ și luĭ Ienicer Agasi, și li-a spus: Științĭ bine că eŭ sigiliul nu l-am căutat, nicĭ nu-l vreaŭ, dar vědênd Impěrăția în acéstă stare l-am primit, pentru ca să servesc Devletuluĭ. Și dacă cunóșteți că am servit rěŭ, să-mĭ spuneți! Aceĭa aŭ ḑis: nu. Fórte bine guvernezĭ și toțĭ te vreaŭ și te ĭubesc. A ḑis ĭarășĭ epitropul: atuncĭ vě întreb: un arap în valóre de treĭ-ḑecĭ de leĭ să tulbure o Impěrăție și s'o pue în confusie, este cuviincios? vě place? o suferițĭ? Nu! aŭ rěspuns toțĭ. Atuncĭ Vizirul li-a spus: fiind-că nu vě place, duceți-vě la Impěratul și spuneți-ĭ să-l concedieze. Și așa s'aŭ dus toțĭ la Impěratul și în timpul când a sosit rechiap Caimacam și a intrat în lăuntru la Impěratul, care era cu totul supărat pentru Vizir, pentru că l-a chiemat și n'a venit, ĭ-a spus că a venit Muftiul Efendi, Cazascherizii și Ienicer Aga, și ĭ-a întrodus înlăuntru. Și după ce aŭ intrat, după închinăciune, a început întâĭ Ienicer Agasi și a ḑis: Mult înḑilite al meŭ Impěrat, *culi* [55]), sclaviĭ těĭ Ienicerii m'aŭ trimis și rógă pe Impěrăția ta să concediezĭ pe Darisadet Agasi. Iar Impěratul s'a confusat și ĭ-a părut rěŭ, ḑicênd: și cum să fac așa ceva, să-l alung de lângă mine? Atuncĭ și Darisadet Agasi a căḑut la piciórele Impěratuluĭ, rugându-l să-l concedieze. Ienicer Agasi ĭarășĭ (a ḑis): Mult înḑilitul meŭ Impěrat, te rógă sclaviĭ těĭ să-l concediezĭ! Și așa vědênd Impěratul și neputênd face alt-fel, l-a concediat. Iar epitropul a luat tótă puterea, și după câte-va ḑile a spânḑurat și pe ghézigi Efendi.

Expediția contra Nemților și învingerea Turcilor.

De la începutul primăvereĭ. Vizirazemi a plecat la rěsboiŭ și a hotărît pe Cerchez Husein Pașa Seraschier cu alte pașale împreună, și pe Cursu Techeli cu armatele, și a scris și luĭ Constantin Vodă Domnul Valahieĭ să sě gătéscă cu armatele luĭ spre a intra în Ardeal. Și le-a dus înlăuntru, unde întâlnindu-se cu armatele nemțeștĭ și cu Haiziler Generalul, și făcêndu-se rěsboiŭ, a căḑut Seraschier Husein Pașa, ĭar restul armateĭ s'a opus și aŭ biruit pe Nemțĭ, și aŭ prins

Νέμτζους, καὶ ἐπίασαν καὶ τὸν Χαϊζιλὲρ ζωντανόν· καὶ ἐμβαίνοντες μέσα εἰς τὴν Ἐρδελίαν, τοὺς ἐπροσκύνησαν οἱ Οὔγγροι, καὶ ἐκ ρώνιασαν τὸν Τέκελην διὰ κράλην τῆς Οὐγγαρίας· βλέποντες δὲ οἱ Νέμτζοι πῶς ἐμβῆκαν τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Ἐρδελίαν καὶ ἐκορώνιασαν τὸν Κοῦρσον ρῆγα τῆς Οὐγγαρίας, ἦλθαν νὰ τὴν γλυτώσουν· τὰ δὲ ὀθωμανικὰ στρατεύματα μετὰ τοῦ Τέκελη καὶ τοῦ Μπασαράμπα Κωνστατίνβοδα, ὡς εἶδαν τὴν τῶν Γερμανῶν εἰς Ἐρδελίαν ἔφοδον, ἔφυγαν καὶ ἦλθαν ὅλοι εἰς τὴν Βλαχίαν.

Ἅλωσις τῶν κάστρων τῶν Νεμτζῶν ὑπὸ Τούρκων.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης εὑρίσκωντας τὸν τόπον ἄδειον χωρὶς στρατεύματα Νεμτζῶν· ἐπῆγε καὶ ἐπῆρε τὸ Νύσσι, τὴν Σεμένδραν, ἔπειτα καὶ τὸ Μπελιγράδι· τὸ δὲ Βιδίνι τὸ εὐκαίρωσαν οἱ Νέμτζοι καὶ τὸ ἀφῆκαν· ἔγινε δὲ χαρὰ εἰς ὅλους τοὺς Τούρκους ὁποῦ πάντοτε ἐνικοῦντο, καὶ τότε ἐνίκησαν καὶ αὐτοί· καὶ ἐγύρισεν ὁ ἐπιτροπος νικητὴς εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ πέρνωντας τὸν βασιλέα ἦλθον εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἐχάρηκαν ὅλοι οἱ πολῖται.

Ὁ ἅγιος Τάφος δίδεται εἰς τοὺς Φραντζέζους.

Τότε ἔδωκεν ὁ ἐπίτροπος τὸν ἅγιον Τάφον εἰς τοὺς Φραντζέζους.

Εὐγῆκεν ὁ ἐλιᾶς, τὸ ἐφσὰτ καὶ ὁ ἐτνᾶς, καὶ καλόγηροι καὶ γιμτζίδες νὰ πληρόνωσι.

Εὔγαλε καὶ τὸ τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ἐλιᾶ, ἐφσάτ, καὶ ἐτνᾶ, τὸ πρῶτον ἐννέα γροσίων, τὸ δεύτερον τεσσάρων ἥμισυ, καὶ τὸ τρίτον δύο γροσίων καὶ ροῦπι· ὅτι πρότερον ἦτον ὁ γιοβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρεμένον τέσσερα ἥμιση γρόσια καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τριαήμισυ, ἐπίσης πλούσιος καὶ πτωχός· τότε οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες δὲν ἔδιδαν χαράτζι, καὶ οἱ γεμτζίδες δὲν ἔδιδαν μὲ τὸ νὰ ἦναι ζαχερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμτζίδες· Οἱ Ἑβραῖοι τὸ πρῶτον εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστὸν, καὶ τότε τοὺς ἔβαλε καὶ αὐτοὺς νὰ δώσουν καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδιδε θέλημα καὶ ἐφτιάνουνταν ἐκκλησίαις, ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκκλησίαις ἐφτιάσθησαν.

Βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Κατὰ δὲ τὸν δεύτερον χρόνον ἔκαμε μεγάλην ἑτοιμασίαν καὶ ἐκστράτευσε κατὰ τῶν Νεμτζῶν· ἐστηκώθη καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆγε μετ' αὐτοῦ ἕως εἰς την Ἀδριανούπολιν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐκίνησεν ὁ

și pe Haiziler viŭ. Și intrând înlăuntru în Ardeal li s'aŭ închinat Ungurii, și aŭ încoronat pe Techeli de Craiŭ Ungariei. Vědênd Nemții că aŭ intrat armatele turcești în Ardeal și aŭ încoronat pe Cursu rege al Ungariei, aŭ venit să-l elibereze. Iar armata turcéscă cu Techeli și cu Basarab Constantin Vodă, cum a vědut năvala Germanilor în Ardeal, aŭ fugit și aŭ venit cu toții în Valahia.

Luarea cetăților Nemților de Turci.

Iar Vizirazemi găsind țara deșartă, fără de armate nemțești, s'a dus și a luat Nișul și Semendria și apoi și Belgradul. Iar Vidinul l-aŭ evacuat Nemții și l-aŭ lăsat; s'a făcut bucurie tuturor Turcilor, pentru că tot-déuna eraŭ învinși, și atunci aŭ biruit și ei. Și s'a întors epitropul victorios în Adrianopol și luând pe Impěratul aŭ venit în Constantinopol și s'aŭ bucurat toți cetățenii.

Sântul mormênt se dă Francezilor.

Atunci a dat epitropul Sântul mormênt la Francezi.

Aŭ ieșit (dările) elias, efsat și etnas să plătéscă și călugării și Ghemgizii.

A scos și aceste trei feluri de haragi la creștini: *elia*, *efsat* și *etnà* [56]). Cel întêiŭ de nouě lei, al doilea de patru și jumătate, iar al treilea de doi lei și un *rup* [57]). Că mai întêiŭ a fost *ghiovas* [58]), la cel însurat patru lei și jumătate, și la cel neînsurat trei și jumătate, de asemenea bogat și sěrac. Atunci călugării și preoții nu dădeaŭ haragi și *Ghemgizii* [59]) nu dădeaŭ, pentru că eraŭ *zaheregiți* [60]). Acesta însă a pus să dea și călugării și preoții și Ghemgizii. Iudeii la început aveaŭ birul lor deosebit, și atunci i-a pus și pe ei să dea ca și creștinii. Acesta când avea ocasiune dădea permisiune și se zidiaŭ biserici, în cât în timpul sěŭ multe biserici s'aŭ zidit.

Impěrăția (lui) Sultan Ahmet.

In al doilea an a făcut mare pregătire și a făcut expediție contra Nemților. S'a sculat și Impěratul și s'a dus cu el până la Adrianopol, și de acolo s'a mișcat Vizirul cu

βεζίρης μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἦλθεν εἰς Φιλιππούπολιν, καὶ ἐκεῖ ἦλθεν εἴδησις ὅτι ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Σουλεϊμάνης, καὶ ἔκαμαν βασιλέα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ σουλτὰν Ἀχμέτην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἰμπραχίμ.

Νίκη πρῶτον Τούρκων, ἔπειτα Νεμτζῶν.

Ὁ δὲ βεζιραζέμης ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸ Μπελιγράδι καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπέρασε πέρα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ὄσεκι, καὶ ἐκεῖ συναπαντήθη μὲ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ φρικτοῦ πολέμου γενομένου πολλοὶ γκενεράλοι ἔπεσαν καὶ ἐθανατώθησαν· λέγεται δὲ νὰ ἦτον εἰς τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ὡς τριάντα χιλιάδες Ἀλβανῖται, οἱ ὁποῖοι ἔδειξαν τὴν περισσοτέραν ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἀγκαλὰ ἡ νίκη ἐφάνη νὰ ἦτον τῶν Τουρκῶν, ἐκεῖ ὅμως ἦλθεν ἕνα βόλι καὶ ἐκτύπισε τὸν βεζιραζέμην καὶ ἔπεσε σεΐτης, οἱ δὲ Τοῦρκοι κατὰ τὴν συνήθειάν τους, ὡς εἶδον, ὅτι ἔπεσεν ὁ προεστώς τους, ἔφυγαν εὐθὺς καὶ ἄφησαν τὰ τζαδίρια τους μὲ τὸν χαζνὲ καὶ ὅλον τὸ ὀρδί.

Βεζίριδες ὁ Ἀραμπατζῆ Ἀλῆ πασᾶς καὶ ὁ Σοφῆ Ἀλῆ πασᾶς.

Ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔπεσεν ὁ βεζιραζέμης ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ ρεκιὰπ καϊμεκάμη Ἀραμπατζῆ Ἀλῆ πασᾷ (ὠνομάσθη δὲ οὕτω μὲ τὸ νὰ ἐξώριζε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν ἀραμπᾶν), καὶ ἔκαμε βεζαρέτι ἓξ μῆνας, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐφάνη ἡ δούλευσίς του ἀρεστὴ τῷ βασιλεῖ τὸν εὔγαλεν· ἡ ἑτοιμασία ὅμως τοῦ πολέμου ἐγίνετο, καὶ ἤφεραν τὸν Σοφῆ Ἀλῆ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, ὅστις ἦτον ἄνθρωπος φιλοδίκαιος, ἀδωρολήπτης, τῆς αὐτῆς γνώμης μὲ τὸν Κιπρουλόγλου, καὶ ὅποιος ἐζητοῦσε θέλημα διὰ νὰ φτιάσῃ ἐκκλησίαν, τὸν ἔδιδε παρευθύς.

Ἐπιστρέφουσιν οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Ἰνπέριον, καὶ γέννησις σουλτὰν Ἰμπραχίμη.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐγύρισαν καὶ οἱ πρέσβεις ἀπὸ τὸ Ἰμπέριον, ὅ τε Ζουλφικὰρ ἐφένδης δηλαδὴ καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ἔκαμαν δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν χρόνους τέσσαρας· καὶ τοὺς ἐπῆρε μαζί του ὁ βεζιραζέμης καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, καὶ δὲν ἄρχισε πόλεμον μὲ τοὺς Γερμανούς, ἀλλ' ἐδυνάμωνε τὸ κάστρον Μπελιγράδι ὅλον τὸ καλοκαίρι· ἦλθε δὲ εἴδησις τῷ βεζιραζέμῃ πῶς ἐγεννήθη τῷ βασιλεῖ υἱὸς ὁ σουλτὰν Ἰμπραχίμης καὶ ἔγινε δονανμᾶς εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τῆς βασιλείας πέντε ἡμέραις καὶ πέντε νύκταις.

armatele și a ajuns în Filipopol, și acolo a venit știință că a rĕposat Sultan Suleiman, și aŭ făcut Impĕrat pe fratele sĕŭ, Sultan Ahmet, fiul luĭ Sultan Ibrahim.

Invingerea maĭ întâĭ a Turcilor și apoĭ a Nemților.

Iar Vizirazemi s'a dus cu armatele la Belgrad, și de acolo a trecut dincolo și s'a dus la Osechi, și acolo s'a întâlnit cu armatele germane. Și făcêndu-se rĕsboiŭ înfricoșat, mulțĭ generalĭ aŭ cădut și s'aŭ ucis. Se dice că eraŭ la armatele turceștĭ ca la 30,000 Albanezĭ, cariĭ aŭ arătat cea maĭ mare vitejie în rĕsboiŭ. Și deși victoria s'a arătat să fie a Turcilor, atuncĭ însă a venit o bómbă și a lovit pe Vizirazemi și a cădut mort (*seit* [61]): ĭar Turciĭ, după obiceiul lor, cum aŭ vĕdut că aŭ cădut conducĕtorul lor, aŭ fugit îndată și aŭ lăsat *țadiriile* [62]) lor împreună cu hazneaua și tot lagărul.

Vizir Arabagi Ali pașa și Sofi Ali Pașa.

Audind Impĕratul că a cădut Vizirazemi, a dat sigilul luĭ rechiap Caimacam, Arabagi Ali pașa, (s'a numit așa pentru că exila pe ómenĭ cu arabaua). Și a fost Vizir șase lunĭ, și fiind-că nu s'a părut serviciul seŭ plăcut Impĕratuluĭ, l-a scos. Prepararea rĕsboiuluĭ însă s'a făcut, și aŭ adus pe Sofi Ali Pașa și ĭ-aŭ dat sigilul, care era om ĭubitor de dreptate, nemitarnic, de aceĭașĭ opinie cu Chipruloglu, și orĭ care cerea permisiune să facă Biserică, ĭĭ dădea îndată.

Sĕ întorc representanțiĭ de la Imperiŭ și nașterea luĭ Sultan Ibrahim.

In acel timp s'aŭ reîntors și representanțiĭ de la Imperiŭ, adică și Zulficar Efendi și marele Dragoman Alexandru, și aŭ venit la Adrianopol. Aŭ făcut patru anĭ în Germania și ĭ-aŭ luat cu el Vizirazemi, și s'a dus la Belgrad și n'a început rĕsboiul cu Germaniĭ, ci a întărit cetatea Belgradului tótă vara. I-a venit știre luĭ Vizirazemi, că s'a născut Impĕratuluĭ fiŭ Sultan Ibrahim, și s'a făcut *donamna* [63]) în tótă stăpânirea Impĕrățieĭ cincĭ dile și cincĭ nopțĭ.

Διορία τοῦ βεζίρη διὰ τὰ χαράτζια.

Αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος ἔκαμεν ὅτι νὰ ἦναι ὅλα τὰ χαράτζια ἀλισεβιὲ, ἤγουν ὅλα ἐφσάτια.

Γυρίζει ὁ βεζίρης εἰς Ἀδριανούπολιν.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ὁ δραγουμάνος ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Τότε ἔδωκε θέλημα τὸν μέγαν δραγουμάνον νὰ ἔλθη εἰς τὸ σπίτι του ἐμπροστὰ, ὅστις ἦλθε διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Ρουτζοῦκι καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀνταμώθη μετὰ τοῦ Κωνσταντίνβοδα Μπασαραμπα, τὸν καιρὸν ὁποῦ ἐγίνοντο οἱ γάμοι τῆς δομνίτζας αὐτοῦ Στάνκας μετὰ τοῦ Ῥάδουλ μπεϊζαδὲ υἱοῦ τοῦ Ἠλιάσκου βόδα, καὶ τὸν ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ ἔγινε πενθερὸς ἀπὸ μέρους τοῦ γαμβροῦ· μετὰ ταῦτα ἐτελειώθησαν καὶ οἱ ἀρραβῶνες τῆς δομνίτζας Ἠλίνκας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σκαρλάτου· ἐκάθησε δὲ εἰς τὸ Βουκουρέστι ἕως δέκα ἡμέρας, ἔχωντάς τον ὁ αὐθέντης εἰς μεγαλωτάτην τιμὴν καὶ περιποίησιν· καὶ ὅταν ἐκίνησε διὰ τὴν Πόλιν τὸν ἐξεπροβόδισαν μὲ πομπόζον ἀλάϊ καὶ μὲ φιλοδωρήματα ἀρκετὰ, δίδωντάς τον καὶ ἱκανοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν συντροφιάσουν ἕως εἰς τὴν Πόλιν, ὁποῦ φθάνωντας ἐκάθησε δέκα ἡμέρας, καὶ πέρνωντας τὴν γυναῖκά του ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ἑτοιμασία πολέμου.

Ἄρχισε πάλιν ὁ ἐπίτροπος νὰ κάμη ἑτοιμασίαν διὰ τὴν ἄνοιξιν, διὰ νὰ ὑπάγη εἰς τὸν πόλεμον.

Βεζίρης ὁ Μπουγιουκλὴ Μουσταφᾶς.

Ὁ βασιλεὺς εἶχε συνήθειαν καὶ ἐπεριπατοῦσε καθ' ἑκάστην ἔξω τεπτίλι διὰ νὰ ἀκούση καὶ νὰ μάθη τί λέγουν ὁ κόσμος· καὶ ἄκουε πῶς ἐπαραπονοῦντο καὶ ἐπροσκλαίοντο ὅλοι ἀπὸ τὸν τερτερδάρην πῶς κάμνει ἀδικίαις· ὅθεν ἐπρόσταξε τὸν βεζιραζέμην νὰ τὸν εὐγάλη ἐξ ἀποφάσεως καὶ νὰ βάλλη ἄλλον· ἐμήνυσε καὶ ὁ βεζιραζέμης τὸν βασιλέα καὶ τὸν ἐπαρεκάλεσε νὰ τὸν ἀφήση, ἐπειδὴ εἶχεν ὅλον τὸν λογαριασμὸν τῆς τοῦ πολέμου ἑτοιμασίας ἐπάνω του, καὶ ἂν ἀλλαχθῇ αὐτὸς ἐνδέχεται νὰ γένη λάθος, ὄντας ἐπάνω εἰς τὸ κίνημα· ὁ βασιλεὺς πάλιν καὶ ἐκ δευτέρου ἐπρόσταξε σφοδρῶς, χωρὶς ἄλλο νὰ τὸν ἀλλάξη· βλέπωντας ὁ ἐπίτροπος τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τοῦ βασιλέως, ἐπῆγεν ἀ(υ)τός του εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν: ἰδοὺ, βασιλεῦ, ὁποῦ ἤφερα τὸ ἀμανέτι ὁποῦ μὲ ἔ-

Hotărîrea Vizirului despre haragĭ.

Acest epitrop a făcut ca să fie toțĭ haragiĭ *aliseviè* [64]), adecă tóte *efsatiĭ*.

Se întórce Vizirul la Adrianopol.

In tómnă la Sântul Dimitrie s'a reîntors de la Belgrad la Adrianopol.

Dragomanul vine la Bucureștĭ.

Atuncĭ a dat voe mareluĭ dragoman ca să vie înainte la casa luĭ, care a venit pe Dunărea la Rușciuc și de acolo la Bucureștĭ, și s'a întâlnit cu Constantin Vodă Basarab, în timpul când era nunta Domnițeĭ luĭ Stanca cu Radul Beizadea, fiul luĭ Iliașcu Vodă; și l-a primit cu mare cinste și a fost socru din partea gineruluĭ. După aceea s'a săvârșit și logodna Domnițeĭ Ilinca cu fiul sĕŭ Scarlat. A stat la Bucureștĭ ca ḑece ḑile, avêndu-l Domnul la mare cinste și bună-primire, și când s'a pornit pentru Constantinopol l-a urmat cu alaĭ pompos și cu presente destule, dându-ĭ și îndeajuns ómenĭ să-l acompanieze până la Constantinopol, unde ajungênd a stat ḑece ḑile, și luându-șĭ soția sa s'a dus la Adrianopol.

Pregătire de rĕsboiŭ.

Aŭ început iarășĭ epitropul să facă pregătirĭ pentru primăvară, pentru ca să mérgă la rĕsboiŭ.

Vizir Bughiucli Mustafa.

Impĕratul avea obiceiŭ a se preumbla în fiecare ḑi afară tiptil, ca să audă și să asculte ce ḑice lumea. Și a auḑit că toțĭ se jeluiaŭ și se plângeaŭ de Tefterdar că face nedreptățĭ; de aceea a ordonat luĭ Vizirazemi să-l scótă din ordin și să pună altul. A vestit și Vizirazemi pe Impĕrat și l-a rugat să-l lase, pentru că avea tótă socotéla preparăreĭ rĕsboiuluĭ asupra sa, și dacă s'ar schimba acesta, s'ar întâmpla să fie greșală, fiind asupra plecăreĭ. Impĕratul iarășĭ și de a doua óră a ordonat aspru, fără nicĭ un cuvênt să-l schimbe. Vĕḑênd epitropul socotința nestrămutată a Impĕratuluĭ, s'a dus singur la Impĕratul și a ḑis : Iată Impĕrate, că am adus amanetul ce mĭ-aĭ dat,

δωκες, καὶ ἰδοὺ καὶ τὸ κεφάλι μου· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τὸ κυβερνήσω, καὶ ὅ, τι ὁρισμὸς εἶναι τῆς βασιλείας σου· ὁ βασιλεὺς, ἀγκαλὰ καὶ ἦτον ἄνθρωπος θυμώδης, καὶ ἂν ἦτον ἄλλος ἤθελε κακοπάθει, ὅμως μὲ τὸ νὰ τὸν ἀγαποῦσεν αὐτὸν καὶ τὸν εἶχεν εἰς καλὴν ὑπόληψιν, ἐπειδὴ ἦτον καλὸς ἄνθρωπος, τόσον μόνον τὸν εἶπεν· ἐγὼ μήτε πρῶτα δὲν ἤθελα νὰ σὲ δώσω τὴν βοῦλλαν, μόνον μὲ ἀνάγκασαν πολλοί· καὶ ἔτσι ἐπροσκύνησε καὶ εὐγῆκεν ἔξω· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κιζλάραγα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τί ζητεῖ, καὶ εἶπεν· ὅτι παρακαλῶ νὰ μὲ δώσῃ ἄδειαν νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Μπροῦσαν εἰς τὸ σπίτι μου, καὶ νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ζωὴν καὶ ὑγείαν του. Καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν ρεκιὰπ καϊμεκάμην τὸν Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τὸν ἔδωκε τὴν βοῦλλαν.

Αὐθεντεύει εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντῖνος υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα.

Μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἦλθε λόγος πῶς ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Κωνσταντίνβοδας Καντεμίρης, αὐθέντης τῆς Μπογδανίας καὶ ἐκλεξαν οἱ ἄρχοντες διὰ αὐθέντην τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον τὸν Δημητράσκον βόδα, μὲ τὸ νὰ ἔλειπεν ὁ μεγαλείτερος Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἔστειλαν ἀναφοραῖς εἰς τοὺς ἄρχοντας, ὁποῦ εἶχαν ὑπάγει προτήτερα εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, νὰ ταῖς δώσουν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ νὰ παρακαλέσουν νὰ γένῃ τὸ θέλημά τους· ὅμως ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας πέρνωντας τὴν εἴδησιν, ἐπρόλαβε μὲ δύναμιν ἀσπρῶν, καὶ ἐκατώρθωσε νὰ δοθῇ ἡ αὐθεντεία εἰς τὸν γαμβρόν του τὸν Κωνσταντίνβοδα υἱὸν τοῦ Δούκα βόδα· καὶ οὕτως ἔστειλαν καὶ τὸν ἐσήκωσαν ἀπὸ τὴν Πόλιν, καὶ πηγαίνοντές τον εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐφόρεσε καβάδι διὰ τὴν αὐθεντείαν τῆς Μπογδανίας.

Γάμοι τῆς Ρωξάνδρας θυγατρὸς τοῦ δραγουμάνου.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Ρωξάνδρας θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δραγουμάνου μετὰ τοῦ Ματαίη μπεϊζαδὲ τοῦ Γρηγόρβοδα, τοὺς ὁποίους ἐστεφάνωσεν ἐκ μέρους τοῦ Κωνσταντίνβοδα Μπασαράμπα ὁ Μιχάλης σπαθάρης Καντακουζηνὸς ὤντας τότε εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Νεμτζῶν καὶ παναγιώτατος ὁ Διονύσιος Σερογλάνης.

Ἦλθε καιρὸς νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ βεζιραζέμης πάλιν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐστοχάσθη διὰ καλλίτερον νὰ μὴ πηγαίνῃ ἀπὸ τὴν στράταν τοῦ Μπελιγραδίου, καθὼς ἄλλοτε ἄλλοι βεζιραζέμιδες, ἀλλὰ νὰ ἔλθῃ νὰ περάσῃ διὰ τῆς Βλαχίας εἰς τὴν

și iată și capul meŭ. Eŭ nu sunt vrednic s'o guvernez, și ceea ce este hotărîrea Impĕrăției tale. Impĕratul deși era om mânios, și dacă era altul era să pată rĕŭ, dar fiind că-l iubea și-l avea la bună opinie, căcî era om bun, atâta numaî i-a ḑis: Eŭ nicî întêiŭ nu voeam să-țî daŭ sigilul, dar m'aŭ nevoit mulțî; și așa s'a închinat și a ieșit afară, și a ḑis Impĕratul luî Chizlaraga să-l întrebe ce cere, și ḑise: Că-l rog să-mî dea voe să mĕ duc în Brusa la casa mea și să rog pe D-ḑeŭ pentru viața și sănătatea sa. Și a vorbit Impĕratul luî rechiap Caimacam, Bughiucli Mustafa Pașa, și i-a dat sigilul.

Domnește în Moldova Constantin, fiul luî Duca Vodă.

Nu după multe ḑile a venit știre că și-a plătit obștésca datorie Constantin Vodă Cantemir, Domnul Moldoveî, și aŭ ales boeriî pentru Domn pe fiul sĕŭ cel maî tânăr, pe Dumitrașcu Vodă, pentru că lipsa cel mare Antioh Vodă în Constantinopol și a trimis anaforale la boerî, cariî se dusese maî înainte la Adrianopol, ca să le dea la Pórtă, și să o róge să fie voia lor. Dar Constantin Vodă Basarab luând știință a propus în puterea banilor și a reușit a se da Domnia ginereluî sĕŭ, Constantin Vodă, fiul luî Duca Vodă. Și așa a trimis și l-a rădicat din Constantinopol și ducêndu-l la Adrianopol, l-a îmbrăcat cu cavadi pentru Domnia Moldoveî.

Nunta Ruxandreî fiica Dragomanuluî.

In acel timp s'a celebrat nunta Dómneî Ruxandra, fiica mareluî Dragoman, cu Mateiŭ Beizadea a luî Grigorie Vodă, pe care i-a cununat, din partea luî Constantin Vodă Basarab, Mihail Spătarul Cantacuzin, fiind atuncî la Adrianopol.

Expediția contra Nemților și Preasânțit Dionisie Seroglan.

A venit timpul să facă expediție Vizirazemi iarășî contra Germanilor și s'a gândit pentru maî bine să nu se ducă pe drumul Belgraduluî, dupre cum altă dată alțî Vizirazemizî, ci să vie să trécă prin Valahia în Tran-

Τρανσυλβανίαν διὰ νὰ τὴν κυριεύσῃ· καὶ ἐρχόμενος ἕως τὸ Ρουστζοῦκι, ὁμοῦ καὶ ὁ χάνης, εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας εἰς προϋπάντησιν εἰς τὸ Ρουστζοῦκι, ἔχωντας καὶ ἄρχοντας τῆς τζάρας μαζί του, καὶ τὸν ἐδέχθη ὁ βεζιραζέμης μὲ ἱλαρότητα καὶ τὸν εἶπε, νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν θρόνον του διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ κονάκια καὶ τὰ τῆς ὁδοιπορίας ἀναγκαῖα. Τότε ἐπαρακάλεσεν ὁ Μπασαράμπα βόδας διὰ τὸν κὺρ Διονύσιον τὸν Σερογλάνην (ὁ ὁποῖος ἦτον εἰς τὴν Βλαχίαν) διὰ νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ πάλιν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, καὶ εἰσηκούσθη, καὶ φορῶντάς τον καβάδι τὸν ἔστειλεν εἰς βασιλεύουσαν.

Πολιορκεῖται τὸ Μπελιγράδι ὑπὸ Νεμτζῶν.

Τὰς ἡμέρας δὲ ὁποῦ ἄρχισαν τὰ στρατεύματα νὰ περνοῦν τὸν Δούναβιν, ἦλθεν εἴδησις ἀπὸ τὸν πασᾶν τοῦ Μπελιγραδίου, ὅτι οἱ Νέμτζοι ἐπολιόρκησαν τὸ Μπελιγράδι καὶ νὰ προφθάσῃ ὁ βεζιραζέμης τὸ ὀγληγορώτερον πρὸς βοήθειαν· καὶ εὐθὺς ὁ βεζιραζέμης ἐκίνησε μετὰ τῆς μετ' αὐτοῦ δυνάμεως καὶ φθάνωντας εἰς τὸ Μπελιγράδι τὸ ἐγλύτωσε.

Οἱ ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι τὸν Διονύσιον.

Ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος φθάνωντας εἰς τὴν Πόλιν, εὔγαλε τὸν κὺρ Καλλίνικον ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον καὶ ἀπεκαταστήθη αὐτὸς οἰκουμενικὸς πατριάρχης· ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς δὲν τὸν ἤθελαν μὲ κανένα τρόπον, ὅμως τί ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν, ἕως οὗ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ βεζιραζέμης;

Μεγάλα γιασάκια εἰς Πόλιν.

Τότε ἔκαμαν καϊμεκάμην τὸν Καλαϊλικόζ, ὅστις ἔκαμε πολλὰ κακὰ καὶ φοβερὰ γιασάκια, εἰς τόσον ὁποῦ οἱ χριστιανοὶ δὲν ἤξευραν τί φορέματα νὰ φορέσουν· ἐπείραζε καὶ τῶν ἐλτζίδων τοὺς ἀνθρώπους· καὶ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα κακὰ ἔκαμε καὶ τοῦτο· ἐπαράγγειλεν εἰς ὅλα τὰ λουτρὰ καὶ ἔκαμαν λουριά, καὶ τὸ κάθε λουρὶ εἶχεν ἀπὸ δύο κουδουνάκια μικρά, καὶ ἐπρόσταξεν ὅτι ὁποιος ξεγυμνωθῇ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ λουτρὸν νὰ λουσθῇ ὅ, τι λογῆς φυλῆς καὶ ἂν ἦτον, ἔξω ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ τὸ δέσῃ εἰς τὸ χέρι, καὶ ἔτσι νὰ ἔμβῃ μέσα.

Ἐξώσθη ὁ καϊμεκάμης διὰ μεσιτείας τοῦ ἐλτζῆ τῆς Φράντζας.

Ἐγύρισεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· τότε καὶ ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας ὢντας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐπαρασκλαύθη εἰς τὸν ἐπίτροπον ἀπὸ τὸν Καλαϊλικὸζ διὰ ταῖς ἀτιμίαις ὁποῦ ἔκαμεν εἰς

silvania, pentru ca s'o supue. Şi venind până la Rusciuc, împreună cu Hanul, a ieşit Constantin Vodă Basarab spre întâmpinare la Rusciuc, avênd şi boerĭ de aĭ ţĕreĭ cu el, şi l-a primit Vizirazemi cu veselie şi ĭ-a spus să se întórcă la scaunul sĕŭ ca să gătéscă conace şi cele necesare de drum. Atuncĭ s'a rugat Basarab Vodă pentru chir Dionisie Seroglan (care era în Valahia), pentru a-l pune ïarăşĭ patriarh ecumenic şi a fost ascultat, şi îmbrăcându-l cu cavadi, l-a trimis la cetatea împĕrătéscă.

Se asediază Belgradul de Nemţĭ.

In ḑilele când a început armatele să trécă Dunărea, a venit ştiinţă de la Paşa de Belgrad că Nemţiĭ aŭ asediat Belgradul şi să grăbéscă maĭ curând Vizirazemi întru ajutor. Şi îndată Vizirazemi a plecat cu puterea ce avea şi ajungênd la Belgrad l-a eliberat.

Arhiereiĭ nu voesc pe Dionisie.

Iar chir Dionisie sosind în Constantinopol, a scos pe chir Calinic din scaunul patriarhal şi s'a aşeḑat el patriarh ecumenic. Deşi Arhiereĭ nu-l voiaŭ cu nicĭ un chip, dar ce putea să facă până nu se va întórce Vizirazemi.

Mare ghiasachia în Constantinopol.

Atuncĭ a făcut Caimacam pe Calailicoz, care a făcut multe rele şi înfricoşate *ghiasachia* [65]), atât în cât creştiniĭ nu ştiaŭ ce veşminte să pórte. Atăca şi pe ómeniĭ Consulilor; şi pe lângă alte rele a făcut şi acésta: a ordonat la tóte băile şi a făcut *luriă* [66]) şi fie-care luriă (legătură de pele) avea câte doĭ clopoţeĭ micĭ, şi a ordonat că acel ce se va desbrăca să intre în bae să se băiască, orĭ de ce fel de naţie ar fi, exceptând pe Turcĭ, să ĭ-o lege de mână şi aşa să intre în lăuntru.

S'a dat afară Caimacamul prin mijlocirea Consulului Franciei.

S'a întors epitropul la Adrianopol, atuncĭ şi Consulul Franciei fiind la Adrianopol s'a plâns la epitropul asupra luĭ Calailicoz pentru desonórea ce ĭ-a făcut luĭ şi celor-alţĭ

αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἐπιλοίπους ἐλπίδες, καὶ εὐθὺς τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸ καϊμεκαμλίκι καὶ ἔστειλε τὸν Χουσεὶν πασᾶν Ἀμιτζάογλου.

Βεζίρης ὁ Ἀλῆ πασὰς καὶ παναγιώτατος ὁ Καλλίνικος.

Οἱ ἀρχιερεῖς μαθόντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐπιτρόπου εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐσηκώθησαν ὅλοι καὶ πέρνοντες τὸν κὺρ Καλλίνικον πατριάρχην, ἦλθον εἰς Ἀδριανούπολιν· ἐκίνησε καὶ ὁ Διονύσιος μὲ τέσσαρας ἀρχιερεῖς, μὲ τὸν Νεόφυτον Ἡρακλείας, μὲ τὸν Γαβριὴλ Χαλκηδόνος (ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισεν ὕστερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης) καὶ μὲ τῶν Δέρκων τὸν Νικόδημον καὶ μὲ τὸν Γάνου καὶ Χώρας, καὶ ἐπῆγεν κατόπιν τους· καὶ φθάνοντες ἐκεῖ τοὺς ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι κοσμικοὶ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὅμως οἱ περισσότεροι ἦτον μὲ τὸ μέρος τοῦ Καλλινίκου· καὶ ἔπεσαν εἰς κρίσες καὶ ἄρχισαν νὰ μαλώσουν, ὥστε καὶ ἐδάρθησαν εἰς τὸ διβάνι· ὁ κὺρ Διονύσιος εἶχε βοηθὸν τὸν Μπασαράμπαν βόδα, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτοὺς τοὺς καυγάδες ἐμαζιλεύθη ὁ ἐπίτροπος, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Σάμταρα μπουλουσὶ νὰ φέρῃ τὸν τεφτερδὰρ Ἀλῆ πασᾶν νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· ὅθεν ἡσύχασαν τότε καὶ οἱ καλόγηροι ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἐπίτροπος ὁ νέος, ὅστις μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔφθασεν, ἄνθρωπος καλός, φρόνιμος, μεγαλοπρεπὴς καὶ μεγαλόδωρος· τότε πάλιν ἄρχισαν οἱ καλόγηροι νὰ εὐγαίνουν εἰς τὸ διβάνι νὰ κρισολογοῦνται καὶ νὰ ὑβρίζωνται· εἰς ὅλον τὸ ὕστερον ὅμως ἐνίκησε τὸ μέρος τοῦ κὺρ Καλλινίκου, καὶ τὸν ἀπεκατεστησαν πατριάρχην, ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος ἐπαραμέρισε.

Ἀπατᾷ ὁ Ἡρακλείας τὸν τζαούσην ὁποῦ τὸν ἐπήγαινεν εἰς ἐξορίαν.

Τότε ὁ κὺρ Καλλίνικος ἀποκατασταθεὶς πατριάρχης ἐξώρισε τὸν Ἡρακλείας εἰς τὴν Κύπρον, περνῶντας ὅμως εἰς τὸ Σκούταρι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κύπρον, ἐγέλασε τὸν τζαούσην καὶ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὸ Κουσκουντζοῦκι διὰ νὰ ξεφαντώσουν εἰς ἕνα σαράγι, καὶ ἐπῆγεν ὁ ἄγνωστος· τὸ δὲ σαράγι ἐκεῖνο ἔτυχε καὶ ἦτον καϊᾶ σουλτάνας, καὶ ἐμβαίνοντες μέσα, ἀφ᾽ οὗ ἐξεφάντωσαν, εἶπε τῷ τζαούσῃ: ἐγὼ ἀπ᾽ ἐδῶ δὲν εὐγαίνω, καὶ ἐσὺ ἂν θέλῃς τὸ καλόν σου πήγαινε καὶ κρύψου· ἰδοὺ ὁποῦ σὲ δίδω καὶ ἔξοδα· ὅτι ἂν φανερώσῃς πῶς μὲ ἔχασες ἀπὸ τὰ χέριά σου, κινδυνεύεις· μόνον κάθησαι, ὥστε νὰ μὲ ἔλθῃ ἰτλὰκ φερμάνι, καὶ τότε εὐγαίνεις εἰς τὸ φανερόν.

Ἐξορίζει ὁ Μπασαράμπας τὸν σπαθάρην Λασκαράκην.

Κατ᾽ ἐκείνας τὰς ἡμέρας καὶ ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας μὲ δύναμιν ἄσπρων ἐξορίζει τὸν

consulĭ. Şi îndată l-a scos din caimăcamlîc şi a trimis pe Husein Paşa Amiţaoglu.

Vizir Ali paşa şi Preasânţit Calinic.

Arhiereiĭ audind de venirea epitropuluĭ la Adrianopol s'aŭ sculat toţĭ şi luând pe chir Calinic patriarhul aŭ venit la Adrianopol: a plecat şi Dionisie cu patru Arhiereĭ, cu Neofit al Iraclieĭ, cu Gavriil al Halcedonuluĭ (care a fost apoĭ patriarh ecumenic), cu Nicodim al Derculuĭ şi cu cel al Ganuluĭ şi Horeĭ, şi s'a dus după eĭ; şi ajungênd acolo ĭ-aŭ urmat şi alţĭ civilĭ la Adrianopol. Dar majoritatea era cu partida luĭ Calinic, şi aŭ cădut la judecăţĭ şi aŭ început a se sfădi în cât s'aŭ şi bătut la Divan. Chir Dionisie avea sprijin pe Basarab Vodă, şi în timpul acestor sfedĭ s'a mazîlit epitropul, şi a trimis Impĕratul la Samtara Bulusi să aducă pe Tefterdar Ali paşa să-ĭ dea sigilul. Deci s'aŭ liniştit atuncĭ şi călugăriĭ până să vie noul epitrop, care după patru-decĭ de dile a sosit, om bun, înţelept, impunător şi darnic. Atuncĭ ĭarăşĭ a început călugăriĭ să se ducă la Divan, să se judece şi să se insulte. La urma urmeĭ însă a învins partida luĭ chir Calinic, şi l-a reaşedat patriarh, ĭar chir Dionisie s'a retras la o parte.

Inşală al Iraclieĭ pe Ceauş, care-l ducea în exil.

Atuncĭ chir Calinic reaşedat patriarh a surgunit pe al Iraclieĭ la Cipru, însă sculându-se de la Scutari să mérgă la Cipru, a înşelat pe Ceauş şi l-a luat la Cuscumgiuc spre a se desfăta la un seraiŭ, şi s'a dus necunoscutul. Iar Seraiul acela s'a întâmplat şi a fost *Caiŭ Sultanas* [67]), şi intrând înlăuntru după ce s'a desfătat a dis ceauşuluĭ: eŭ nu ĭes de aicea, ĭar tu dacă-ţĭ voeştĭ binele tĕŭ dute şi te ascunde, ĭată-ţĭ daŭ şi de cheltuială. Pentru că de veĭ arăta că m'aĭ perdut din mânile tale, eştĭ în pericol; ci stăĭ însă ca să-mĭ vie *itlac ferman* [68]) şi atuncĭ veĭ ĭeşi la ivélă.

Exiléză Basarab pe Spatarul Lascarachi.

In timpul acela şi Constantin Vodă Basarab cu puterea banilor exiléză pe Spatarul

σπαθάρην Λασκαράκην Ρωσσέτον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἡ αἰτία ἦτον αὐτή· ἐρχόμενος ὁ ρηθεὶς νέος ἐπίτροπος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν εὐγῆκεν ἐμπρός του εἰς Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσε· καὶ τὸν εἶπεν ὁ ἐπίτροπος νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐπῆγεν· ὅμως δὲν ἡσύχαζεν, ἀλλὰ ἐπήγαινεν εἰς ταῖς πόρταις· καὶ μαθὼν ὁ Μπασαράμπα βόδας τὸν ἐξώρισε.

Κυριεύεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν Βενετίκων.

Τότε ἐκίνησε πάλιν εἰς τὸν μετὰ τῶν Νεμτζῶν πόλεμον, καὶ εἰς τὴν στράταν τὸν ἦλθεν εἴδησις πῶς οἱ Βενετζιάνοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Χίον τὴν ἐπολιόρκησαν καὶ τὴν ἐπῆραν· εὑρέθη καὶ ὁ βασιλικὸς στόλος εἰς τὴν Χίον, ὄντας καπετὰν πασᾶς ὁ Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶς μὲ εἴκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, καὶ δὲν ἐστάθη νὰ πολεμήσῃ, μόνον ἐπῆρε τὴν ἀρμάδα καὶ ἀνεχώρησε, καὶ οὕτως ἐπάρθη ἡ Χίος.

Προσταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

Μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὴν ἅλωσιν τῆς Χίου ἐμήνυσε τὸν ἐπίτροπον, ὅτι νὰ κάμῃ παντοίῳ τρόπῳ νὰ τὴν πάρῃ ὀπίσω· καὶ εὐθὺς ὁ ἐπίτροπος ἔξωσε τὸν καπετὰν πασᾶν, Δαμὰτ Χασᾶν πασᾶν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔκαμε τὸν Χουσεὶν πασᾶν Ἀμιτζάογλου.

Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Χίου.

Τότε ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ὁ Μισιρλόγλους, ὁποῦ ἦτον Ἀνατὸλ μπεηλέρμπεης, μὲ τὰ στρατεύματα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἠξεύρωντάς τον ὁ ἐπίτροπος πῶς ἔχει τὴν πρᾶξιν τῆς θαλάσσης, μὲ τὸ νὰ ἐστάθη καὶ ἄλλοτε καπετὰν πασᾶς, τὸν ἔκαμε σερασκέρην ἐπάνω εἰς τὸν καπετὰν πασᾶς καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀρμάδα, καὶ ἔκαμεν ἐπάνω εἰς τὰ γαλούνια προεστὸν τὸν Μέτζο Μόρτον, ἤγουν καπετὰν δελὲ νάβι· καὶ πηγαινάμενος εἰς ταῖς Φώκαις διὰ ξηρᾶς ὁ Μισιρλόγλους ηὗρεν ὅλην τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα καὶ τὴν ἀρμάτωσε μὲ ὅλα τὰ πρὸς πόλεμον χρειαζόμενα.

Πολιορκεῖται τὸ Πετροβαραδίνι ὑπὸ Τούρκων.

Ὁ δὲ ἐπίτροπος τότε πηγαίνωντας εἰς τὸν πόλεμον, ἦλθεν εἰς Πετροβαραδίνι καὶ τὸ ἐπολιόρκησε, καὶ τὸ ἐπολέμησε δύο μῆνας καὶ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ πάρῃ· καὶ φθάνοντας τὸ φθινόπωρον ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν.

Δευτέρα προσταγὴ τοῦ βασιλέως διὰ τὴν Χίον.

Ἀφ' οὗ ἐπίστρεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ ἐπίτροπος, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς χάτι σερίφι εἰς τὸν

Lascarachi Roset la Cipru, și pricina a fost acésta: Venind noul Epitrop din Anatol s'a dus înaintea luĭ la Nicomidia și l-a întâlnit, și ĭ-aŭ ḑis Epitropul să vie la Adrianopol și s'a dus. Dar nu s'a liniștit, ci s'a dus la Porțĭ și auḑind Basarab Vodă 'l-a exilat.

Se cucerește Chio de Venețianĭ.

Apoĭ s'a dus iarășĭ la rĕsboiŭ contra Nemților și pe drum ĭ-a venit știre că Venețianiĭ ducêndu-se la Chio a asediat-o și a luat-o. Era și marina împĕrătéscă la Chio, fiind căpitan pașă Damat Hasan pașa cu douĕḑecĭ de *galuniĭ* [69]) și cu douĕ-ḑecĭ de corăbiĭ și n'a stat să se bată, ci a luat flota și a plecat și așa s'a luat Chiul.

Ordinul Impĕratuluĭ pentru Chio.

Auḑênd împĕratul de luarea Chiuluĭ a vestit pe epitrop, ca să facă tot chipul putincios să-l ĭa înapoĭ. Și îndată epitropul a scos pe căpitan pașa Damad Hasan pașa, și în locul sĕŭ a făcut pe Husein pașa Amițaoglu.

Expediția asupra Chiuluĭ.

Atuncĭ venind din Anatol Misirloglu, care era Anatol Beilerbeĭ cu armatele ca să se ducă la rĕsboiŭ, și sciindu-l epitropul că are practică mare, pentru că a fost și altă dată Căpitan pașa, l-a făcut Seraschier asupra luĭ Căpitan pașa, și asupra întregeĭ flote, și a făcut peste galuniĭ maĭ mare pe Metzo-morto, adică capitan peste corăbiĭ. Și ducêndu-se la Foche pe uscat Misirloglu a găsit tótă flota și a armat-o cu tóte cele trebuitóre spre rĕsboiŭ.

Se asediază Petrovaradin de Turcĭ.

Iar epitropul atuncĭ ducêndu-se la rĕsboiŭ a venit la Petrovaradin și l-a asediat și l-a lovit douĕ lunĭ și n'a putut să-l ĭa și sosind tómna s'a întors la Adrianopol.

A doua poruncă a Impĕratuluĭ pentru Chio.

După ce s'a reîntors Epitropul la Adrianopol, a trimis Impĕratul *hati-șerif* luĭ Mi-

Μισιρλόγλου προστάζωντάς τον, ὅτι τὴν Χίον ἀπὸ λόγον του τὴν ἤξεύρει, μόνον νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ μὲ τὴν ἀρμάδα καὶ νὰ τὴν πάρῃ· τότε εἰς τὴν ἀρμάδα ἦτον καπετὰν πασᾶς, ὡς προέφημεν, ὁ Χουσεὶν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, ὁ ὁποῖος ὕστερον ἐστάθη καὶ βεζιραζέμης· ὁ Μετζομόρτος καπετὰν δελὲ νάβι ἔκαμε πολλαῖς ἀνδραγαθίαις εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον.

Πόλεμος Τουρκῶν καὶ Βενετζιάνων.

Βλέπωντας ὁ Μισιρλόγλους τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ἐκίνησε μὲ τὴν ἀρμάδα τὸν Ἰανουάριον μῆνα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Χίον καὶ ἐπροσκαλοῦσε τοὺς Βενετζιάνους νὰ εὔγουν εἰς τὸν πόλεμον ἡ ἀρμάδα τῶν Τουρκῶν ἦτον, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, εἴκοσι γαλούνια καὶ εἰκοσιτρία κάτεργα, τῶν δὲ Βενετζιάνων ἦτον εἴκοσι γαλούνια, εἰκοσιτρία κάτεργα καὶ ἓξ μαγούναις· καὶ ἔτζι εὐγῆκαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ κατὰ πρώτην προσβολὴν ἐπίασεν ἡ καπετάνια τῶν Βενετζιάνων φωτιάν, ὁμοίως καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦτο, τὸ λεγόμενον πατρώνα, καὶ ἐκάηκαν· οἱ Τοῦρκοι βλέποντες τοῦτο ἐνεδυναμώθησαν περισσότερον καὶ ἐπολέμησαν ἀδιακόπως ἑπτὰ ὥρας φρικτὸν πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον μόνον ἕνα κάτεργον τούρκικον ἐβούλισε, καὶ ἕνα κάτεργον τῶν Βενετζιάνων.

Ἀναχωχὴ τοῦ πολέμου.

Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀνεχώρησαν οἵ τε Τοῦρκοι καὶ οἱ Βενετζιάνοι, οἱ μὲν πάλιν εἰς ταῖς Φώκαις, οἱ δὲ Βενετζιάνοι εἰς τὴν Χίον διὰ νὰ ἐπανορθώσουν τὰ χαλασθέντα μέρη τῶν καραβίων τους· οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν πόλεμον πῶς δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἀντισταθοῦν, καὶ ὅτι τὴν Χίον τὴν χάνουν.

Βασιλεία σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ἅλωσις Χίου.

Τότε ἀπέθανεν ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ ἀνέλαβε τὸν βασιλικὸν θρόνον ὁ σουλτὰν Μουσταφᾶς, ὁ ἀνεψιός του, ὁ υἱὸς τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη· ὁ ὁποῖος καὶ αὐτός, καθὼς ἔγινε βασιλεύς, εὐθὺς ἔστειλε χάτι σερίφι εἰς τὸν Μισιρλόγλου, πῶς ἐξ ἅπαντος τὴν Χίον νὰ τὴν πάρῃ· καὶ ἔτζι ἀρματώθησαν ἐκ δευτέρου καὶ ἐπῆγαν πάλιν εἰς τὴν Χίον καὶ εὐγῆκαν εἰς πόλεμον μὲ τοὺς Βενετζιάνους, καὶ μόνον μίαν φορὰν ἔρριψαν τὰ κομμάτιά τους καὶ ἀνεχώρησαν εὐθὺς οἱ Βενετζιάνοι ἀπὸ τὴν Χίον, καὶ μὲ τόσην βίαν ἔφυγον, ὁποῦ εἰς τὰ χωρία ἔξω ἀπέμειναν ἕως ὀκτακόσιοι σολδάτοι, μὴ προφθάσαντες νὰ τοὺς συμπεριλάβουν, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· καὶ ἕνα γαλοῦνι, ὁποῦ εἶχε μέσα ζαχιρὲν καὶ γυναῖκες, θέλοντας νὰ εὔγῃ ἔξω

sirloglu ordonându-ĭ că cere Chio de la el, numaĭ de cât să se ducă cu flota să-l lovéscă și să-l ĭa. Atuncĭ era la flotă Căpitan pașa, cum am ḑis, Husein pașa Amițaoglu, care apoĭ a fost și Vizirazemi. Metzo-morto căpitanul corăbiilor a făcut multe bravurĭ în acest rĕsboiŭ.

Rĕsboiul Turcilor cu Veneţianiĭ.

Vĕḑênd Misirloglu ordinul împĕrătesc a plecat cu flota în luna luĭ Ianuarie și a ajuns la Chio și a provocat pe Veneţianĭ să ĭasă la rĕsboiŭ ; flota Turcilor era, dupre cum am ḑis maĭ sus, douĕ-ḑecĭ de *galunurĭ* și douĕ-ḑecĭ și treĭ de corăbiĭ, ĭar a Veneţianilor era douĕ-ḑecĭ de *galunurĭ* și douĕ-ḑecĭ și treĭ de corăbiĭ și șase *magune*[70]), și așa aŭ eșit la rĕsboiŭ și la întêiul atac a luat corabia căpitanuluĭ Veneţianilor foc, de asemenea și a doua, ḑisă Patrona și a ars. Turciĭ vĕḑênd acestea s'aŭ împuternicit maĭ mult și a dat rĕsboiŭ neîntrerumpt șapte césurĭ, rĕsboiŭ înfricoșat, in care numaĭ o corabie turcéscă s'a afundat și o corabie Veneţiană.

Suspendarea resboiuluĭ.

După acest rĕsboiŭ aŭ plecat și Turciĭ și Veneţianiĭ, aceștia ĭarăși la Foche, și Veneţianiĭ ĭarăși la Chio, pentru-ca să repare părţile stricate ale corăbiilor lor, cariĭ aŭ cunoscut din acest rĕsboiŭ, că nu pot să se opue îndeajuns, și că perd Chio.

Impĕrăţia Sultan Mustafa și luarea Chiuluĭ.

Atuncĭ a murit Sultan Ahmet, și a luat tronul împĕrătesc Sultan Mustafa, nepotul sĕŭ fiul luĭ Sultan Mehmet, care îndată ce s'a făcut Impĕrat a trimis *hatișerif*, la Misirloglu, că cu orĭ-ce preţ să ĭa Chio ; și așa inarmându-se de a doua óră s'a dus la Chio și a eșit la rĕsboiŭ cu Veneţianiĭ, și numaĭ odată aŭ aruncat bombele lor, și aŭ plecat îndată Veneţianiĭ din Chio, cu atâta grabă aŭ fugit în cât afară la sate aŭ rĕmas până aprópe 800 soldaţĭ, neavênd timp să-ĭ ĭa, și ĭ-aŭ sclăvit pe toţĭ și un *galun* ce avea înăuntru zaharea și femeĭ, voind să ĭasă afară din port, a ajuns de petre, și vĕḑênd ceĭ din el nevoia, că nu pot să se ducă nicĭ

ἀπὸ τὸ μπογάζι, ἐκάθησεν εἰς ταῖς πέτραις, καὶ βλέποτνες οἱ ἐν αὐτῷ τὴν ἀνάγκην, ὁποῦ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ὑπάγουν οὔτε ἐμπρὸς οὔτε ὀπίσω, εὔγαλαν φλάμπουρον βέρας, καὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν οἱ Τοῦρκοι, μὲ τὸ νὰ ἦτον χωρὶς τὸ θέλημά τους, καὶ τοὺς ἐσκλάβωσαν ὅλους· ἄφησαν ἀκόμη τέσσαρα μαγαζία γεμάτα φορέματα, παξιμάδια καὶ ἄλλον ζαχιρὲν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐπρόφθασαν νὰ τὰ πάρουν.

Κακία τῶν Βενετζιάνων.

Ἀφήσαντες οἱ Βενετετζιάνοι τὴν Χίον καὶ φύγοντες ἔκαμαν μίαν κατασκευήν· ἔσκαψαν λαγούμια τριγύρω εἰς τὸ κάστρον καὶ τὰ ἐγέμωσαν μπαροῦτι καὶ ἔβαλαν φιτίλια ἀναμένα εἰς διορίαν, ὅτι μετὰ τόσας ὥρας, ὅταν ἔμβουν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ κάστρον, νὰ πιάσουν· ἐβούλισαν τὰ καΐκια διὰ νὰ μὴν ἔχουν οἱ ἐντόπιοι μὲ τὶ νὰ εὔγουν εἰς προυπάντησιν τοῦ Μισιρλόγλου νὰ φανερώσουν καὶ τὰ λαγούμια· οἱ ἄρχοντες ὅμως τῆς Χίου εἶχαν κρύψει ἕνα καΐκι, μὲ τοῦτο ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀρμάδα καὶ ἐπροσκύνησαν, λέγοντες καὶ τὴν τῶν Βενετζιάνων κατασκευήν· καὶ ἔτσι ἔστειλαν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν.

Δὲν λεηλατίζεται ἡ Χίος ὑπὸ τῶν στρατευμάτων.

Ἔκαμεν ὁ Μισιρλόγλους δὲ μεγάλον καλὸν εἰς τοὺς ἐντοπίους, ὁποῦ δὲν ἄφηκεν τὰ στρατεύματα νὰ εὔγουν ἔξω εἰς τὸ νησί, διὰ νὰ μὴ λεηλατήσουν τὸν τόπον· καὶ ἔτσι ἐγύρισεν ὀπίσω μὲ μεγάλην φήμην καὶ ἔπαινον.

Ἐκστρατεία τοῦ βασιλέως κατὰ Νεμτζῶν, καὶ ἐπίτροπος ὁ Ἐλμὰς Μεχμέδ.

Ὁ βασιλεὺς πέρνωντας τὸ βασίλειον, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ μελετήσῃ διὰ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ πολέμου, λέγωντας, ὅτι θέλει εὔγει εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀ(υ)τός του· ὁ ἐπίτροπος ἐπάσχισε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ λέγωντας, ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ πολέμου ἔφθασε καὶ ἔπρεπε νὰ ἦναι προϋπάρχουσαν ἑτοιμασία διὰ νὰ ὑπάγῃ ὡς βασιλεύς· καὶ ἐθυμώθη ὁ βασιλεὺς κατ᾽ αὐτοῦ καὶ τὸν εὔγαλε, καὶ ἔκαμε τὸν Ἐλμᾶς Μεχμὲτ πασᾶν· τὰ στρατεύματα, ὡς ἤκουσαν ὅτι εὔγαλε τὸν τεφτερδὰρ Ἀλῆ πασᾶν, ἄρχισαν νὰ ψιθυρίζουν ὅτι χωρὶς αὐτὸν δὲν πηγαίνουν εἰς τὸν πόλεμον· τοῦτο μανθάνωντας ὁ βασιλεὺς ἔστειλε καὶ τὸν ἐγύρισαν ἀπὸ τὸν δρόμον, καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε καὶ ἐπρόσταξε νὰ δείξουν τὸ κεφάλι του εἰς τὰ ἀσκέρια διὰ νὰ ἀπελπισθοῦν. Μετὰ ταῦτα ἐκίνησαν εἰς τὸν πόλεμον καὶ πηγαίνοντες ἕως τὴν Λίποβαν παλάγκαν τὴν ἐπῆραν.

înainte nicĭ înapoĭ, aŭ rădicat steag de pace, dar nu l-aŭ primit Turciĭ, pentru că era fără voia lor și ĭ-aŭ sclăvit pe toțĭ; au lăsat înca 4 magazii pline cu haĭne, pesmețĭ și altă zaharea, fiind-că n'aŭ avut timp s'o ĭa.

Réutatea Veneţienilor.

Lăsând Veneţieniĭ Chio și fugind aŭ făcut o cursă; aŭ săpat șanțurĭ în jurul cetățeĭ și le-aŭ umplut cu pulbere de pușcă și aŭ pus fitile aprinse ca la știut timp, după atâtea césurĭ, când vor intra Turciĭ în cetate să se aprindă; aŭ înecat tóte caicele pentru ca să nu aibă localniciĭ cu ce să ĭasă spre întîmpinarea luĭ Misirloglu să-ĭ descopere și șanțurile. Boeriĭ însă din Chio aŭ fost ascuns un caicu, cu acesta s'aŭ dus la flotă și s'aŭ închinat spunênd și cursa Veneţienilor; și așa aŭ trimis și l-aŭ 'ocupat.

Nu se jefuește Chio de armate.

A făcut Misirloglu mare bine celor din localitate, fiind-că n'a lăsat armatele să ĭasă afară în insulă, ca să nu jefuĭască localitatea și așa s'a înturnat cu mare renume și laude.

Expediţia Impĕratuluĭ contra Nemţilor şi epitrop Elmas Mehmed.

Impĕratul luând Impĕrăţia a început îndată să se cugete pentru preparare de rĕsboiŭ, ḑicênd că și el însușĭ va eși la rĕsboiŭ. Epitropul căuta să-l împedice ḑicênd, că timpul rĕsboiuluĭ aŭ sosit și că trebuea să se facă prepararea maĭ înainte ca să mérgă ca Impĕrat; și s'a supărat împĕratul contra luĭ și l'a scos și a făcut pe Elmas-Mehmed pașă. Armatele, cum aŭ auḑit că a scos pe Tefterdar-Ali pașa, aŭ început să murmure, și că fără el nu se duc la resbel. Acésta auḑind Impĕratul a trimis și l-a întors de pe drum și aducêndu-l l-a decapitat, și a ordonat să arate capul luĭ la *askeri* [1]), pentru ca să se desnădĕjduéscă. După aceia plecând la rĕsboiŭ, și ducêndu-se până la Lipova-Palanca a luat-o.

Νικοῦνται κατὰ κράτος οἱ Νέμτζοι, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς Βουκουρέστι.

Ἀπαντήσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ στράτευμα τῶν Νεμτζῶν μὲ τὸν Βιτεράνον γκενεράλην, ἔδωκε πόλεμον φρικτόν, καὶ τοὺς ἐνίκησε κατὰ κράτος, καὶ ἔπεσε καὶ ὁ γκενεράλης εἰς τὸν πόλεμον· μετὰ ταῦτα γυρίζωντας ἐπὶ τὴν Ρουσάβαν, ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ εὐγῆκεν ὁ Κωνσταντίνβοδας Μπασαράμπας εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἔγινε κολαούζης του ἕως εἰς τὴν Νικόπολιν· ἐκεῖ τὸν ἐφόρεσε καβάδι αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντάς του καὶ τὸν ἐτίμησε μεγάλως. Πηγαίνωντας δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ἐδέχθησαν μετὰ πολλῆς χαρᾶς καὶ τιμῆς μεγάλης.

Se învingu cu desěvêrşire Nemţiĭ şi Impĕratul vine la Bucureştĭ.

Intêlnind Impĕratul armatele Nemţilor cu Viteran generalul, a dat rĕsboiŭ înfricoşat şi ĭ-aŭ învins cu totul, şi a căḑut şi generalul, după aceia întorcêndu-se la Rusava a intrat în Valahia, şi a eşit Constantin Basarab spre închinăciunea Impĕratuluĭ, şi a fost călăuzul sĕŭ până la Nicopol, acolo l-a îmbrăcat cu *cavade* pe el şi pe boeriĭ luĭ şi l-a onorat mult. Ducêndu-se la Constantinopol l-a primit cu bucurie multă şi cu cinste mare.

Ἐζώσθη ὁ Κωνσταντίνβοδας διὰ τὸν θάνατον τοῦ καπιτζίμπαση, αὐθεντεύει εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντῖνος (γρ. Ἀντίοχος) Καντεμίρης.

Μετ' οὐ πολὺ ἔζωσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βοεβόδαν καὶ ἔκαμεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἀντιόχην βόδαν, υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνβοδα Καντεμίρη· ἡ αἰτία τῆς μαζιλίας του ἦτον, μὲ τὸ νὰ ἐστάλθη ἕνας καπιτζίμπασης βασιλικὸς διὰ ἑκατὸν ὀγδοῆντα πουγγία ἄσπρα, ὁποῦ εἶχον ἀπομείνει ἀπὸ τοῦ πατρός του ταῖς ἡμέραις εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος καπιτζίμπασης εἶχε καὶ τοιοῦτον φερμάνι, ὅτι ἂν δὲν δώσῃ τὰ ἄσπρα, νὰ τὸν κάμῃ μανζίλην, ὁ δὲ καπιτζίμπασης τὸ ἐκαυχήθη, καὶ ἀκούωντάς τον ὁ Κωνσταντινβοδας ἐμήνυσε τὸν Μωϋσῆν σερδάρην εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἦλθε μὲ μερικὰ μπαϊράκια μίαν νύκτα εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἐπάτησε τὸ κονάκι τοῦ καπιτζίμπαση διὰ νὰ τὸν πάρῃ ζωντανόν. ἐκεῖνος δὲ ἀντεστάθη καὶ ἐπολέμησεν, ἕως οὗ τὸν ἐσκότωσαν· τότε εὑρισκόμενος καὶ ὁ μπαλτζίμπασης τοῦ καλγᾶ μέσα εἰς τὸ Γιάση τὸν ἐπῆραν σκλάβον, τοὺς δὲ λοιποὺς πραγματευτὰς Τούρκους τοὺς ἐξεγύμνωσε πέρνωντάς τους ὅλα ὅ, τι καὶ ἂν ηὗρεν. Αὕτη ἦτον ἡ αἰτία τῆς ἐξώσεως τοῦ Κωνσταντίνβοδα ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν.

S'a scos Constantin Vodă prin mórtea luĭ Capigi-başa şi domneşte în Moldova Constantin (scrie Antioh) Cantemir.

Nu după mult a scos pe Constantin Duca Vodă şi a făcut pe Antioh Vodă, fiul luĭ Constantin Vodă Cantemir, causa mazilieĭ luĭ a fost: Că s'a trimis un Capigibaşă Impĕrătesc pentru 180 pungĭ de banĭ, ce rĕmăsese datorie din ḑilele părinteluĭ sĕŭ în ţară, care Capigibaşa avea şi un ast-fel de firman, că dacă nu va da baniĭ să-l facă *mazil* [71]), ĭar Capigibaşa, se fălea de acésta, şi auḑind Constantin Vodă a vestit pe serdarul Moisi in Polonia şi a venit cu câte-va *bateruce* [72]) în o nópte la Iaşĭ, şi a călcat conacul luĭ Capigibaşa, ca să-l prindă viŭ. Acela s'a opus şi s'a bătut până l-a ucis. Atuncĭ aflându-se Balgibaşa luĭ Calga în Iaşĭ, l-a luat sclav, ĭar pe ceĭ-lalţĭ comercianţĭ Turcĭ ĭ-a jefuit luându-le tot ce aŭ aflat. Acésta a fost causa scótereĭ luĭ Constantin Vodă din Domnie.

Πόλεμος Τούρκων καὶ Νεμτζῶν.

Ὁ βασιλεὺς ἐκάθησεν ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον εἰς τὴν Πόλιν ἕως τὴν πρώτην ἄνοιξιν. Τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἡτοιμάσθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐκεῖθεν ἐκίνησεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πηγαίνοντας τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα καὶ κονεύοντας ἐκεῖθεν ἀπὸ τὸ Διμισβάρι ἑπτὰ ὥρας, ἦλθε τὸ τάμπουρον τῶν Νεμτζῶν, καὶ ἔγινε φρικτὸς πόλεμος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἕως οὗ ἐβράδυασε, καὶ ἡσύχασαν· ἔπεσαν ἐκ μέρους τῶν Νεμτζῶν ὁ Χαϊζλὲρ γκενεράλης, ἀπὸ δ τῶν Τούρκων ὁ Ζουλφικὰρ ἐφένδης· ἡ νίκη ὅμως ἐφάνη νὰ ἦναι τῶν Τουρκῶν, ἐπειδὴ

Rĕsboiul Turcilor cu Nemţiĭ.

Impĕratul a şeḑut tótă ĭarna aceia la Constantinopol până la începutul primăvereĭ; ĭar la începutul primăvereĭ s'a pregătit şi a venit în Adrianopole, de acolo a plecat la rĕsboiŭ. Şi plecând armatele Turceştĭ şi aşeḑêndu-se dincolo de Dimişvar ca şapte óre, a venit *tabîra* [74]) Nemţilor şi s'a făcut rĕsboiŭ înfricoşat din ambe părţile, până s'a făcut sară şi s'a liniştit. A căḑut din partea Nemţilor Haizler generalul, ĭar din a turcilor Zulficar Efendi. Victoria s'a părut a fi a Turcilor,

τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἀνεχώρησαν ἀφήσαντες καὶ τριανταπέντε τόπια, μὴ προφθάσαντες νὰ τὰ σηκώσουν· μετὰ τὴν νίκην ταύτην ἐκίνησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπιστρέψασα εἰς Ἀδριανούπολιν ἐξεχείμασεν ἐκεῖ.

Νικοῦνται οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸν Μωρέαν.

Τότε ἐπρόσταξε τὸν Μισιρλόγλου νὰ κινήσῃ μετὰ καὶ ἄλλων πασάδων, μετὰ στρατευμάτων καὶ μετὰ τοῦ Μάνια μπέη κατὰ τοῦ Μωρέως, οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες καὶ ἐμβαίνοντες εἰς τὸ Ἑξαμίλλι καὶ νικηθέντες ἔφυγον· ὁ Μισιρλόγλους ἐθυμώθη κατὰ τοῦ Μάνια μπέη, πῶς τάχα αὐτὸς νὰ ἔκαμε τὴν ἐπιβουλήν, καὶ τὸν ἐφοβέριζε· φοβηθεὶς ὁ Μάνια μπέης ἐμήνυσε τοὺς Βενετζιάνους καὶ ἔστειλαν δύο φεργάδαις μὲ σολδάτους εἰς τὸ παραθαλάσσιον, καὶ πηγαίνωντας αὐτὸς μὲ ὀλίγους ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του, τάχα εἰς περιδιάβασιν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, εὐγῆκαν οἱ Βενετζιάνοι καὶ τὸν ἐπῆραν.

Παίρνουν τὸ Ἀζάκι οἱ Μοσχόβοι.

Ὄντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν πόλεμον τῶν Γερμανῶν, ὡς ἀνωτέρω, ἐπῆγαν τὰ Μοσχικὰ στρατεύματα εἰς τὸ Ἀζάκι καὶ τὸ ἐκυρίευσαν, μὲ πολλὴν ὅμως αἱματοχυσίαν.

Θάνατος τοῦ Διονυσίου Σερογλάνη εἰς Βουκουρέστι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὁ πατριάρχης κὺρ Διονύσιος Σερογλάνης εὑρισκόμενος εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ῥάδουλ βόδα.

Ἀφανισμὸς τῶν Τούρκων ὑπὸ τῶν Νεμτζῶν.

Τὴν πρώτην ἄνοιξιν ἔκαμε πάλιν ἑτοιμασίαν μεγάλην πολέμου ἡ βασιλεία τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐκίνησεν α(υ)τός του ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπῆγεν ἕως εἰς τὴν Σένταν, καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν γεφύρι, καὶ τὸ μὲν στράτευμα ὅλον, ἥ τε πεζοῦρα καὶ καβάλλα μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν λοιπῶν βεζιράδων καὶ πασάδων ἐπέρασαν εἰς τὸ πέραν μέρος· ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ καὶ μετὰ τοῦ μουφτῆ καὶ τῶν καζιασκερίδων ἔμειναν ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, τάχα διὰ νὰ μὴ φύγουν ὀπίσω, ἀλλὰ νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον· εἰς δὲ τὰ καισαρικὰ στρατεύματα ἀρχιστράτηγος ἦτον ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος, ὅστις μαθὼν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἐπέρασαν τὸ πέραν μέρος ἐκίνησε, καὶ αὐτὸς μὲ τὰ στρατεύματά του καὶ ἦλθεν κατ' αὐτῶν, καὶ συγκροτηθέντος φρικτοῦ πολέμου, τόσον ἐνίκησαν τοὺς

fiind-că armatele Germane s'aŭ retras lăsând şi treĭ-ḑecĭ şi cincĭ de tunurĭ, neavênd timp să le rădice. După acéstă victorie a plecat Impěratul şi s'a întors la Adrianopol şi a ĭarnat acolo.

Se înving Turcii la Morea.

Atuncĭ a ordonat luĭ Misirloglu să plece şi cu alte paşale cu armate, şi cu Manea-Beiŭ contra Moreeĭ; cariĭ mergênd şi intrând în Examile şi învinşĭ a fugit. Misirloglu s'a mâniat contra luĭ Manea-Beiŭ, că adică el ar fi făcut viclenie şi l-a ameninţat. Infricoşat Manea-Beiŭ, a vestit pe Veneţienĭ şi aŭ trimis două fregate cu soldaţĭ la marginea măreĭ şi ducêndu-se el cu puţinĭ din aĭ luĭ, ca cum să percurgă acea partea, aŭ ĭeşit Veneţieniĭ şi l-aŭ prins.

Moscoviţiĭ ĭaŭ Azachi.

Fiind Impěratul la rěsboiul Germanilor, cum maĭ sus, s'aŭ dus armatele moscovite ia Azachi şi l-a cucerit, însă cu multă věrsare de sânge.

Mórtea luĭ Dionisie Seroglan la Bucureştĭ.

In acel timp patriarhul chir Dionisie Seroglan aflându-se la Bucureştĭ s'a plătit datoria obştéscă şi s'a înmormântat la Monastirea luĭ Radu Vodă.

Afanisirea Turcilor de către Nemţĭ.

La începutul primăvereĭ a făcut ĭarăşĭ preparare mare de rěsboiŭ Impěrăţia Otomanilor contra Germanilor, şi a plecat însuşĭ Impěratul din Adrianopol şi s'a dus până la Senta, şi acolo a făcut pod. Şi tótă armata atât pedestrimea cât şi cavaleria cu epitropul şi cu ceĭ-lalţĭ vizirĭ şi paşale a trecut de ceĭa parte; ĭar Impěratul cu Bughiucli Mustafa paşa şi cu Muftiul şi cu cazascheriziĭ a rěmas dincóce şi a ordonat s'a sfărîmat podul, ca să nu pótă să se întórne înapoĭ, ci să stea la rěsboiŭ. Iar la armatele cesareştĭ Generalisim era Principile Eugeniŭ, care auḑind că turciĭ a trecut de céstă-laltă parte, s'a mişcat şi el cu armatele luĭ şi a venit contra lor, şi făcêndu-se rěsboiŭ înfricoşat, întru atâta a învins pre turcĭ, în cât cu totul ĭ-aŭ nimicit, fiind-că să fugă înapoĭ

Τούρκους, όπου παντελῶς ἠφανίσθησαν, ἐπειδὴ νὰ φύγουν ὀπίσω δὲν εἶχαν, μὲ τὸ νὰ ἐχαλάσθη, ὡς εἴπομεν, τὸ γεφύρι, καὶ ὁ ποταμὸς ἦτον τόσον λασπώδης, ὁπού ὅποιος ἔπεφτε μέσα δὲν ἦτον δυνατὸν πλέον νὰ εὔγῃ· καὶ οὕτως ἐνικήθησαν κατὰ κράτος καὶ ἐχάθησαν ὅλοι οἱ βεζιράδες καὶ πασάδες· ὁ δὲ βασιλεὺς ὤντας ἀπὸ τὸ ἐνδῶθεν μέρος τοῦ ποταμοῦ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ βλέποντας τὴν τοιαύτην καταστροφὴν ἀνεχώρησεν, ἀφίνωντας τὰ τζαδίρια καὶ χαζνὲν καὶ ὅλα, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι, ὤντας πασᾶς τοῦ Μπελιγραδίου ὁ Χουσεῒν πασᾶς Ἀμιτζαογλοῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὴν βοῦλλαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

nu puteaŭ pentru-că sfărîmase podul. cum am spus; iar rîul era aşa de glodos în cât care cădea înlăuntru nu era cu putinţă să maĭ iasă. Şi aşa s'aŭ învins cu totul în cât s'aŭ pierdut toţĭ viziriĭ şi paşalele. Iar Impĕratul fiind de acéstă-laltă parte a rîuluĭ, cu ceĭ împreună cu el, şi vĕḑênd ast-fel de sfărîmare a plecat, lăsând *ţadiriile*, hasnaua şi tóte şi a venit la Belgrad, fiind paşă al Belgraduluĭ Husein paşa Amiţaoglu, căruia ĭ-a dat sigilul şi de acolo s'a sculat şi a venit în Adrianopol.

Εἰρήνη μεταξὺ Τούρκων καὶ Νεμτζῶν, καὶ ὁ δραγουμάνος ὠνομάσθη ἐξ Ἀπορρήτων.

Βλέπουσα ἡ βασιλεία τῶν Τουρκῶν τὸν τόσον χαλασμὸν τῶν στρατευμάτων της, ἄρχισε νὰ συμβουλεύεται περὶ τοῦ πρακτέου· τότε ἔκραξεν ὁ ἐπίτροπος τὸν μέγαν δραγουμάνον Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐρώτησε, τί πρέπει νὰ κάμουν; αὐτὸς δὲ εἶπεν, ὅτι νὰ γένῃ εἰρήνη· καὶ οὕτως ἐμήνυσαν τοὺς δύο πρέσβεις τὸν τῆς Ἰγκλιτέρας καὶ Ὁλλάνδας (οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἦσαν μεσάζοντες, καὶ τοὺς ἐπαρακινοῦσαν εἰς τὸ νὰ κάμουν τὴν ἀγάπην) διὰ νὰ ἦναι μεσῖται εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εὐθὺς ἔγραψαν εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Βενετίαν, Λεχίαν καὶ Μοσχοβίαν, καὶ ἔστερξαν ὅλοι τὴν ἀγάπην· εἶτα ἄρχισαν νὰ προβάλλουν καὶ τὰ ζητήματα τόσον τὸ ἕνα μέρος ὅσον καὶ τὸ ἄλλο, καὶ ὅλον τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον ἐπεριπατοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τῶν μεσαζόντων πηγαινοερχόμενοι ἀπὸ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο μέρος· τὴν δὲ πρώτην ἄνοιξιν ἐκίνησεν ὁ ἐπίτροπος μὲ τὰ στρατεύματα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μπελιγράδι· ἦλθον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, καὶ ἐστάθη καὶ τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μέρος καὶ δὲν ἐπολεμοῦσαν, μὲ τὸ νὰ ἐνεργοῦσαν οἱ μεσάζονταις τὰ τῆς εἰρήνης· ἐδιορίσθησαν δὲ πρέσβεις ἀπὸ μὲν τοῦ μέρους τῶν ὀθωμανῶν ὁ ρεῒς ἐφένδης, ὁ Ραμῆ Μεχμέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ὁ μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος (ὁ ὁποῖος τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλείας) καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως καὶ τῶν ἄλλων οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο καὶ αὐτοδύναμοι· καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν Καρλοβίτζαν, ὁπού γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς, ἔλαβε τέλος ἡ μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Γερμανῶν ἀγάπη, ἀποφασίζοντες πῶς ὅ,τι ἐπῆρε τὸ καθ' ἓν μέρος νὰ ἦναι καλὰ παρμένον καὶ νὰ μὴ γυρίζεται ὀπίσω.

Pacea între Turcĭ şi Nemţĭ şi Dragoman s'a numit Exaporitul.

Vĕḑênd Impĕrăţia Turcilor, atâta sfărîmare a armateĭ sale, a început a se gândi despre ce trebue de făcut. Atuncĭ a chemat epitropul pe marele dragoman Alexandru, şi l-a întrebat ce trebue să facă? Iar acesta a spus să se facă pace, şi ast-fel a încunoştiinţat pe ceĭ 2 consulĭ aĭ Engltereĭ şi a Olandeĭ (care tot-déuna era mijlocitorĭ şi ĭ-aŭ îndemnat să facă pace) ca să fie mijlocitorĭ pentru pace, şi îndată a scris în Germania, Veneţia, Polonia şi Moscova şi aŭ primit toţĭ pacea. După aceia a început să propue şi condiţiele, atât o parte cât şi cea-laltă şi tótă iarna aceia aŭ umblat ómeniĭ mijlocitorilor ducĕndu-se la o parte şi la alta; iar la începutul primăvereĭ a plecat epitropul cu armatele şi a venit la Belgrad, pe de altă parte şi armatele Germane, şi a stat şi o parte şi alta şi nu s'a bătut, pentru că lucraŭ mijlocitoriĭ pacea; s'aŭ hotărît representanţĭ din partea Turcilor reis Efendi, Rami-Mehmet numit, şi marele dragoman Alexandru (care s'a cinstit atuncĭ de Impĕratul cu titlul de Domn, adică să-i să ḑică prea strălucite beiŭ şi consilier intim a Impĕrăţieĭ) şi ceĭ 2 de o potrivă representanţĭ şi omnipotenţĭ dupre cum şi representanţiĭ altora, tot câte 2 şi omnipotenţĭ, şi s'a făcut adunarea lor la Carlovitz, unde făcĕndu-se multă desbatere a luat sfârşit pacea între Otomanĭ şi Germanĭ, hotărând că ceia ce a luat orĭ care parte să fie bine luat, şi să nu să dea înapoĭ.

Εἰρήνη καὶ μετὰ τῶν Λέχων.

Μετὰ ταῦτα ἄρχισαν καὶ μὲ τοὺς Λέχους νὰ κυττάζουν τὰς διαφοράς των, καὶ οἱ μὲν Λέχοι ἐζητοῦσαν τὴν Καμενίτζαν, οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Ὀθωμανῶν ἐζητοῦσαν τοὺς τόπους τῆς Μπογδανίας ὁποῦ τοὺς εἶχον πάρει οἱ Λέχοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, τὰ πέντε δηλαδὴ καδιλίκια Σουτζάβαν, Τζερνακοῦτζι, Χιρλέον, Χοτίνι καὶ Σορόκαν· καὶ οὕτω δίδοντες οἱ Ὀθωμανοὶ τὴν Καμενίτζαν καὶ οἱ Λέχοι τοὺς ρηθέντας τόπους τῆς Μπογδανίας, εἰρηνεύθησαν.

Καὶ μετὰ τῶν Ξανθῶν.

Ὕστερον ἄρχισαν καὶ μετὰ τῶν Μοσχόβων τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας. ὅμως μὲ τὸ νὰ ἦτον πολλαὶ αἱ μεταξὺ τούτων διαφοραὶ, ὤντας καὶ χειμῶνα καιρὸς, ἐσυμφώνησαν νὰ γίνῃ ἀρμιστίτζιον δύο χρόνους καὶ στείλουν τοὺς πρέσβεις των εἰς τὴν Πόρταν καὶ δι' αὐτῶν νὰ τρακτάρουν τὰ περὶ ἀγάπης, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε, καὶ οὕτως ἔλαβε τέλος καὶ ἡ μετ' αὐτῶν ἀγάπη.

Καὶ μετὰ τῶν Ἐνετῶν.

Μετὰ τούτους εἰρηνεύθησαν καὶ μετὰ τῶν Βενετζιάνων, δίδοντες οἱ Βενετζιάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ὁ Μωρέας, ἡ Ἁγία Μαύρα καὶ ἡ Πρέβεζα· καὶ οὕτως ἐτελείωσε καὶ μετ' αὐτῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ἐχάρησαν ὅλοι.

Μουκαρέρι εἰς τὸν Μπασαράμπαν μὲ προσθήκην τοῦ χαρατζίου.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς, πρὶν νὰ φθάσουν οἱ ἐλτζίδες ἐπρόλαβεν ὁ Μπασαράμπα βόδας καὶ ἔκαμε μουκαρέρι μὲ πολλὰ ἔξοδα, προσθέτωντας καὶ εἰς τὸ χαράτζι εἴκοσι πουγγία, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν αὐθεντείαν ἐφ' ὅλης του τῆς ζωῆς.

Ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ Βιέννης οἱ πρέσβεις, καὶ δραγουμάνος ὁ Νικολάη βόδας.

Ἐπιστρέφοντες οἱ τῶν Ὀθωμανῶν ἐλτζίδες, ὁ ρηθεὶς δηλονότι ρεῒς ἐφένδης καὶ ὁ μέγας (δραγουμάνος) Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας κοντὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, εὐγῆκεν ὁ τεφτερδὰρ ἐφένδης εἰς συνάντησιν αὐτῶν καὶ τοὺς ἐδέχθη μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα εὐγῆκε ὁ κεχαγιάμπεης καὶ τοὺς ἐδέχθη περιχαρῶς. καὶ φθάσαντες μ. πολλὴν τιμὴν εἰς τὰ τζαδίρια τοὺς ἐφίλευσεν· ὕστερον ὅλοι ἀντάμα ἐκίνησαν μὲ μεγάλον ἀλάϊ, ἔχοντες καὶ τὰ περὶ εἰρήνης γράμματα τοὺς ἀκτεναμέδες ἀνὰ χεῖρας,

Pacea și cu Polonii.

După aceia a început și cu Polonii să-și caute neînțelegerile lor, Leșii cerea Camenița, iar representanții Turcilor cereaŭ locurile Moldovei, pe care le luase Leșii în rĕsboiŭ, adică, 5 districte: Sucéva, Cernăuți, Harlaul, Hotinul și Soroca, și ast-fel dând Otomanii Camenița și Polonii amintitele locuri a Moldovei s'aŭ împăcat.

Și cu Blonzii (Rușii).

Apoi aŭ început și cu Moscoviții condițiele de pace, dar fiind-că eraŭ multe neînțelegerile între aceștia. fiind și timp de iarnă s'a hotărît să facă armistițiŭ 2 ani, să se triméță representanții lor la Pórtă și prin ei să trateze despre pace, ceea ce s'a făcut și ast-fel a luat sfârșit pacea cu ei.

Și cu Veneţienii.

După aceștia s'a împăcat și cu Veneţienii, dând Veneţienii înapoi Epactul și alte locuri de pe lângă mare, și le-aŭ rĕmas lor Morea, Sânta Mavra și Prevesa, și așa s'a terminat și cu ei pacea și s'a bucurat cu toții.

Mucarerul lui Basarab cu adăugirea haraginului.

In acele timpuri înainte de a sosi consulii a propus Constantin Vodă și a făcut mucarer cu multe cheltueli, adăugênd la bir 20 pungi, pentru ca să ia Domnia pe tótă viața.

Se întorc de la Viena representanții și dragoman Neculai Vodă.

Intorcêndu-se consulii Turcilor, adică reis Efendi și marele (dragoman) Alexandru și apropiindu-se 3 óre lângă Adrianopole, a eșit Tefterdar-Efendi spre întâmpinarea lor și i-a primit cu mare cinste, apoi apropiindu-se încă depărtare de o oră a ieșit și Chehaia Beiŭ și i-a primit cu veselie, și ajungênd cu multă cinste la tadire i-a primit cu prietinie. In urmă cu toții aŭ plecat cu mare alai, avênd și scrisorile despre pace, actenamedele [75]) in mâni și s'a dus la epitropul, care i-a primit cu

καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἐπίτροπον, ὅστις τοὺς ἐδέχθη μὲ τιμὴν καὶ μὲ μεγάλην περιποίησιν, καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ πέρνοντάς τους τοὺς ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουναις καὶ ἐχάρη μεγάλως καὶ οὕτως ἐγύρισαν εἰς τὰ κονάκιά τους· ἔκτοτε οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν τερτζιμάνον, ἀλλὰ ἐλτζήμπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγουμανίας, ἀφίνωντας διάδοχον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον βοεδόδα τὸν σοφώτατον, ὅστις κατόπιν ἔλαβε τὸν θρόνον τῆς τε Μολδαβίας καὶ τῆς Οὐγγροβλαχίας.

Ἐξορίζει ὁ ἐξ ἀπορρήτων τὸν γαμβρόν του.

Τότε ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν ὁ πρώην μέγας δραγουμάνος Ἀλέξανδρος καὶ ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τὸν γαμβρόν του Ματαίην μπεϊζαδὲν τοῦ Γρηγοράσκου Γκίκα βοεβόδα, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν θυγατέρα του Ρωξάνδραν, καὶ εὐθὺς ὁποῦ τὸν ἔφερε, τὸν ἐξώρισε εἰς τὴν Κύπρον, ὁποῦ ἔδωκε καὶ τὸ κοινὸν χρέος· τὸν ἐξώρισε μὲ τὸ νὰ ἦτον οἰνοπότης καὶ ἔφθειρε τὴν περιουσίαν τῆς θυγατρός του.

Θάνατος τοῦ Ἰακώβου εἰς Βουκουρέστι (;)

Τότε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος εἰς τὸ Γιάσι καὶ ὁ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Ἰάκωβος, καὶ ἐτάφη μετὰ μεγάλης δόξης εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια.

Μουκαρέρι εἰς τὸν Ἀντιόχη βόδα.

Ἔκαμεν ὁ Ἀντίοχος βόδας μουκαρέρι μεγάλον τῆς αὐθεντείας του.

Ἡ βασιλεία ἔρχεται εἰς Πόλιν.

Τὴν ἄνοιξιν ἐκίνησεν ἡ βασιλεία ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, μὲ τὸ νὰ ἐπρόσμενε τοὺς ἐλτζίδες μὲ τοὺς ναμέδες εἰς εἰρήνην.

Ἐλτζίδες τοῦ ἰνπερίου καὶ Βενετίας εἰς Πόλιν.

Ἦλθε ὁ μεγάλος ἐλτζῆς τοῦ ἰνπερατόρε μὲ πολλὴν δόξαν καὶ μὲ δεκαπέντε μπεϊζαδέδες καὶ ἄλλους ἀνθρώπους ὡς πεντακοσίους καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ τὸν ἐδιόρισαν χίλια γρόσια τὴν ἡμέραν διὰ ἔξοδά του· κατόπιν ἦλθε καὶ τῶν Βενετζιάνων μέγας ἐλτζῆς.

Ἀποτελείωσις ἀγάπης μετὰ Μοσχόβων.

Τότε ἦλθε μικρὸς ἐλτζῆς ἀπὸ τὴν Μοσχοβίαν

onóre și mare bună-voință și ĭ-aŭ îmbrăcat în strae de samur și luându-ĭ ĭ-aŭ dus la Impĕratul și ĭ-aŭ îmbrăcat și Impĕratul în samur și s'a bucurat mult, și așa s'a întors la conacul lor. De atuncĭ Megistaniĭ nu-ĭ ḑicea *Tergiman*[76]) ci *Elgibeiŭ*[77]), care după acésta a dimisionat din oficiul Dragomăniei marĭ, lăsând succesor pe fiĭul sĕŭ Nicolaĭ Vodă, cel prea înțelept, care apoĭ a luat scaunul și a Moldoveĭ și a Valahieĭ.

Exileză Exaporitul pe ginerile sĕŭ.

Atuncĭ a trimis în Constantinopol fostul mare Dragoman Alexandru și a adus în Constantinopol pe ginerile sĕŭ Mateiŭ Beĭzadea a luĭ Grigorașcu Ghica Vodă, care ținea pe fiĭca sa Ruxandra, și îndată ce l-a adus, l-a surgunit la Cipru unde s'a dat și datoria obștéscă. L'a exilat pentru că era bețiv și a cheltuit zestrea fiĭceĭ sale.

Mórtea luĭ Iacob în (Bucureștĭ ?) Iașĭ.

Atuncĭ s'a dat obștescul sfârșit la Iașĭ și fostul patriarh ecumenic Iacob și s'a înmormântat cu mare pompă la Mânăstirea Preasf. Feciόre, Golia.

Mucarerul luĭ Antioh Vodă.

A făcut Antioh Vodă Domnieĭ luĭ mucarer mare.

Impĕrăția se duce în Constantinopol.

In primă vară a plecat Impĕrăția de la Adrianopol și a venit în Constantinopol, pentru că o așteptaŭ consuliĭ cu *namedele* ([78]) păceĭ.

Consuliĭ Imperiuluĭ și a Veneţienilor în Constantinopol.

A venit marele consul al Impĕratuluĭ cu mare pompă și cu cincĭ-spre-ḑece Beĭzadele și alțĭ ómenĭ ca la cincĭ sute și la primit cu mare cinste și ĭ-a hotărît una mie leĭ pe ḑi pentru cheltuéla sa, apoĭ a venit și marele consul al Veneţienilor.

Terminarea păceĭ cu Moscovițiĭ.

Atuncĭ a venit și un consul mic din Mos-

κάπιος Αἰμιλιανὸς, διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, καὶ ἄρχισαν τοὺς μουκιαλεμέδες ὅ τε ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλειας καὶ ὁ ρεῒς Μεχμὲτ ἐφέντης Ραμῆ· δύο φοραῖς τὴν καθε ἑδδομάδα ἐγίνοντο οἱ μουκιαλεμέδες καὶ ἐβάσταξαν σωστὸν ἕνα χρόνον, εἶτα ἐτελείωσαν ἡ ἀγάπαις.

''Ερχεται καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶν Λεχῶν.

Μετὰ δὲ τοῦτον ἦλθεν καὶ ὁ ἐλτζῆς τῶ Λεχῶν, ὁ Λεσίνσκης, πατέρας τοῦ ρηγὸς Στανισλάβου, ὅστις ἐμβῆκεν εἰς τὴν Πόλιν μὲ τόσην παράταξιν καὶ δόξαν, ὁποῦ ἐπέρασεν ὅλους τοὺς ἄλλους ἐλτζίδες, μὲ χρυσαῖς καρέταις, μὲ ἄλογα ἐξαίρετα, καὶ οἱ ἄνθρωποί του ὅλοι στολισμένοι, καὶ τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης τιμῆς.

Καὶ τῶν Μοσχόβων.

Ἦλθε καὶ τῶν Μοσχόβων μεγάλος ἐλτζῆς ὁ κνὲζ Δημήτριος Γαλιτζῖνος μὲ τοὺς ναμέδες τῆς ἀγάπης.

Εἰς Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας πάλιν, καὶ πυρκαϊὰ εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐμαζίλευσαν τὸν Ἀντιόχον βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν καὶ ἔκαμαν πάλιν τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα, διὰ μεσιτείας τοῦ Κωνσταντίνου Μπασαράμπα βόδα, ὅμως μὲ ἔξοδα πολλά· μετὰ δὲ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπέρασαν δύο μῆνες, ἐκίνησεν ἡ βασιλεία καὶ ἐπῆγεν εἰς Ἀδριανούπολιν· καὶ ἐκεῖ εὑρισκομένη ἡ βασιλεία, ἔγινε πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ ἐκάησαν ἓξ ἐκκλησίαι καὶ ἔγινε πολλὴ φθορά.

Παναγιώτατος ὁ Γαβριήλ.

Ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ κὺρ Καλλίνικος, καὶ ἔγινε ὁ κὺρ Γαβριήλ.

Βεζίρης ὁ Ταλταμπὰν Μουσταφᾶ πασᾶς.

Τότε ἀρρώστησεν ὁ Χουσεὶν πασᾶς βεζιραζέμης εὐγάζωντας ἕνα ἀπόστεμα, καὶ βλέπωντας τοῦ λόγου του πολλὰ ἀχαμνὰ ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ τὸν συγχωρήσῃ, καὶ οὕτως ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπῆρε τὴν βοῦλλαν· ὁ δὲ βεζιραζέμης πηγαίνωντας εἰς τὸ τζεφτιλίκι του μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἐψόφησε· τὴν δὲ βοῦλλαν ἔστειλε καὶ ἤφερε τὸν Ταλταμπὰν Μουσταφᾶ πασᾶν καὶ τοῦ τὴν ἔδωκε.

Ἀκατάστατος Ταλταμπάν.

Αὐτὸς ὁ Ταλταμπὰν ἐστάθη πολλὰ ἀκατάστα-

cuva, un Emilian, ca să reguleze condiţiile păceĭ, şi a început *muchealemiḑit* [79]) şi Exaporitul Impĕrăţieĭ şi Rais Mehmet Efendi Rami. De două orĭ pe sĕptămână să făcea deliberările şi a ţinut un an întreg, apoĭ s'a terminat pacea.

Vine şi Consulul Polonilor.

După aceia a venit şi Consulul Polonilor, Lesinschi, părintele Regeluĭ Stanislav, care a intrat în Constantinopol cu atâta pompă şi măreţie, în cât a întrecut pe toţĭ ceĭ-lalţĭ consulĭ, în carete aurite, cu caĭ superbĭ şi ómeniĭ luĭ toţĭ îmbrăcaţĭ, şi l-a primit cu mare cinste.

Şi al Moscovilor.

A venit şi al Moscovilor Marele consul, Cneazul Dimitrie Galiţin cu (condiţiile) *namedele* păceĭ.

In Moldova Constantin Vodă iarăşĭ şi părjol la Adrianopol.

A mazilit pe Antioh Vodă din Moldova ş'a pus iarăşĭ pe Constantin Duca prin mijlocirea luĭ Constantin Basarab Vodă, dar cu cheltuelĭ marĭ. După accea trecênd două lunĭ a plecat Impĕrăţia şi s'a dus la Adrianopol, şi acolo aflându-se Impĕrăţia s'a făcut mare ardere de foc în Adrianopol ş'a ars şase Biserici, şi s'a făcut mare stricăciune.

Prea Sânţit Gavriil.

Ş'a dat obştescul sfârşit chir Calinic şi s'a făcut (patriarh) chir Gavriil.

Vizir Taltamban Mustafa Paşa.

Atuncĭ s'a bolnăvit Huseim Paşa Vizirazemi făcênd o apostemă şi vĕḑênd el multă neorânduélă a cerut de la Impĕratul să-l erte şi aşa a trimis Impĕratul şi ĭ-a luat sigilul. Iar Vizirazemi ducêndu-se la *teftilicul* [80]) sĕŭ nu după multe ḑile a murit. Iar pecetea a trimis şi a adus pe Taltamban Mustafa Paşa şi ĭ-a dat-o.

Nestatornic Taltamban.

Acest Taltamban a fost nestatornic şi min-

τος καὶ ψεύτης· ὁ ὁποῖος ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἐπῆγεν ὁ Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Νικομήδειαν καὶ τὸν ἀντάμωσεν, ὄντα πατρικόν του φίλον, καὶ τὸν ὑπεσχέθη εὐθὺς ὁποῦ φθάσει εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην· πηγαίνωντας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ἐμήνυσεν εὐθὺς τόν τε Ἀντίοχον βόδα καὶ Δημητράσκον βόδα τὸν ἀδελφόν του νὰ ἔλθουν, καὶ τὸν Ἀντίοχον βόδα νὰ τὸν κάμῃ αὐθέντην τῆς Μολδαβίας, τὸν δὲ Δημητράσκον αὐθέντην τῆς Βλαχίας· οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, τοὺς ἔδιδε θάρρος καὶ τοὺς ἐσυμπέραινε μὲ τὸ σήμερον καὶ τὸ αὔριον· ἕως ὁποῦ ἐπρόφθασαν ἀπὸ μὲν τὴν Μπογδανίαν ὁ Κωνσταντίνβοδας καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν ὁ Βασαράβα βόδας. καὶ δίδοντες ἄσπρα τοὺς ἀπέβαλε καὶ τοὺς ἔστειλε εἰς τὴν Πόλιν.

Βεζίρης ὁ Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶς.

Τοιοῦτος ὤντας λοιπὸν, ὡς εἴπομεν, ἀκατάστατος ὁ Ταλταμπάνης, ἐμελέτησε νὰ κάμῃ ἐπανάστασιν, νὰ θανατώσῃ τὸν μουφτῆν καὶ νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὸν βασιλέα· πέρνωντας εἴδησιν ὁ μουφτῆς τὸ ἀνέφερε τῷ βασιλεῖ, καὶ ἔστειλεν εὐθὺς καὶ φέρωντάς τον τὸν ἀπεκεφάλισε, καὶ ἔκαμε βεζιραζέμην τὸν Ραμῆ Μεχμὲτ πασᾶν, διὰ παρακινήσεως τοῦ μουφτῆ· καὶ αὐτὸς πέρνωντας τὴν βοῦλλαν ἐστοχάζετο μὲ τί τρόπον νὰ χαλάσῃ τὸν μουφτῆν, τὸν εὐεργέτην του, ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ κυβερνήσῃ, ἔχωντας ἐκεῖνος ὅλην τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀλλάζωντας τοὺς βεζίριδες ὡσὰν περκαλαμπέους.

Ὁ Μπασαράμπας ἔρχεται εἰς Πόλιν καὶ καμνει μουκαρέρι καὶ προσθήκην εἰς τὸ χαράτζι.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὤντας κάποιος Κυπροβιτζάνος ἐφαντάζετο τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος ἐπρόσπεσεν εἰς τὸν μουφτῆν καὶ ἔταξε νὰ δίδῃ κατ' ἔτος χίλια πουγγία καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῆς αὐθεντείας· καὶ ἀναφέρωντάς το τῷ βασιλεῖ, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν μικρὸν ἰμπροχόρην νὰ φέρῃ τὸν Κωνσταντίνβοδα Βραγκοβάνον ἀπὸ Βλαχίας· ὁ δὲ Κωνσταντίνβοδας ἀπὸ τοῦ φόβου του ἀσθενήσας ἀπὸ ἕνα ἀνεμοπύρωμα πολλὰ ἀχαμνὸν ἀργοπόρησε μὲ τὸ κίνημά του, ὅμως ἔστειλεν ἔμπροστὰ τὸν Μιχάλην σπαθαρην καὶ τὸν Θωμᾶν Καντακουζηνὸν καὶ ἔπεσαν εἰς τοῦ μουφτῆ τὴν πόρταν καὶ εἰς τοῦ υἱοῦ του, τοῦ νακὶπ ἐφένδη, ἔταξαν καὶ τοῦ Ραμῆ, καὶ οὕτω τοὺς ἐγύρισαν ὅλους πρὸς βοήθειάν τους, καὶ ἕως νὰ φθάσῃ ὁ Κωνσταντίνβοδας εἰς τὴν Πόλιν τοὺς ηὗρεν ὅλου ἐδικούς του· καὶ ἔτσι ἐδιορθώθηκε, καὶ ἔκαμε μουκαρέρι, ἐπρόσθεσεν ὅμως εἰς τὸ παλαιὸν χαράτζι διακόσια σαράντα πουγγία.

cinos, care venind în Anadol s'a dus Antioh Vodă în Niconidia și l-a întâlnit, fiindu-ĭ amic compatriot, și ĭ-a făgăduit că îndată ce se va duce la Adrianopol îl va face Domn. Ducêndu-se în Adrianopol a vestit îndată și pe Antioh Vodă și pe Dumitrașcu Vodă, fratele sĕŭ, să vină, și pe Antioh Vodă să-l facă Domn Moldoveĭ, ĭar pe Dumitrașcu Vodă Domn Valahieĭ: carĭ ducêndu-se în Adrianopol li dădea curaj și li făgăduea de adĭ pe mâne; până a ajuns din Moldova Constantin Vodă și din Valahia Basarab Vodă și dând banĭ ĭ-a îndepărtat și ĭ-a trimis în Constantinopol.

Vizir Rami Mehmed Pașa.

Ast-fel fiind cum am dis nestatornic Taltamban, a cugetat să facă revoluție, să ucidă pe Muftiu și să schimbe și pe Impĕrat. Luând știință Muftiul a referat Impĕratuluĭ, și a trimis îndată și aducêndu-l l-a decapitat și a făcut Vizirazemi pe Rami Mehmed Pașa prin îndemnul Muftiuluĭ. Luând și acesta sigilul se gândea în ce chip să ucidă pe Muftiul, bine făcĕtorul sĕŭ, pentru că nu putea să guverneze, avênd acela tótă puterea să schimbe pe Vizirĭ ca pe parcalabĭ.

Basarab vine în Constantinopol și face mucarer și adaos la haragi.

In timpul acesta fiind un ore-care Chiprovițan s'a închipuit să ĭea Domnia Valahieĭ, care a năzuit la Muftiŭ și a hotărît să-ĭ dea câte 1,000 pungĭ pe an și cele-lalate cheltuelĭ ale Domnieĭ. Și referându-ĭ Impĕratuluĭ, a trimis Impĕratul pe imbrohorul cel mic să aducă pe Constantin Vodă Brâncovénul din Valahia. Iar Constantin Vodă de frica luĭ bolnăvindu-se din causa uneĭ răcelĭ de frigurĭ, fiind prea slab, a întêrziat cu pornirea sa, dar a trimis înainte pe Mihail Spătarul și pe Toma Cantacuzin și aŭ năzuit la Pórta Muftiuluĭ și a fiuluĭ sĕŭ Nachip Efendi, aŭ regulat (cu banĭ) și pe Rami și ast-fel ĭ-aŭ întors pe toțĭ spre sprijinul lor și până să soséscă Constantin Vodă în Constantinopol ĭ-aŭ aflat pe toțĭ aĭ luĭ și așa s'a îndreptat și a făcut și mucarer, și a adaus însă la vechiul haragiu 240 de pungĭ.

Ἐξορίζεται ὁ Κωνσταντὶν Δούκα βόδας εἰς καβάλαν.

Τότε ὁ Βασαράμπας ἐπαραστάθη καὶ ἐμαζίλευσε τὸν Κωνσταντῖνον Δούκα βόδα ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, τὸν ὁποῖον ἔμισοῦσε καὶ ὁ Ραμῆ βεζιραζέμης, καὶ ἔγραψε τῷ Ἰσοὺφ πασᾶ σερασκέρη τοῦ Μπαμπαδάγι καὶ ἔστειλεν ἀγάδες καὶ τὸν ἐσήκωσαν μὲ φύλαξιν αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς ἄρχοντας τῆς Μπογδανίας, καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· μετὰ δύο ἡμέρας ἐξώρισε τὸν Κωνσταντίνβοδα εἰς τὴν Καβάλαν, ἔχωντας σκοπὸν νὰ τὸν χαλάσῃ· ὅμως ὄντας τὰ πράγματα συγχισμένα, μὲ τὸ νὰ ἦτον ζορμπαλίκι εἰς τὴν Πόλιν, κάμνοντες ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ τζεμπετζίδες, ἐγλύτωσεν ὁ Κωνσταντίνβοδας.

Ζορμπάδες καὶ ὀφφίκια αὐτῶν ζητοῦσι νὰ ἀλλάξωσι τὸν βασιλέα.

Οἱ ἐπαναστάται τζεμπετζίδες ὥρμησαν πρῶτον κατὰ τοῦ σεϊμένμπαση ζητῶντάς τον τὸ μπαϊράκι τῶν γιανιτζάρων, καὶ μὴ θέλωντας νὰ τοὺς τὸ δώσῃ τὸν ἐπαραλάδισαν, καὶ εὑρίσκοντες τὸ μπαϊράκι εἰς τὸν κόλφον του τὸ ἐπῆραν, καὶ ἄρχισαν νὰ μαζωχθοῦν εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνι ὅλα τὰ τάγματα. τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐπρόβαλαν ἦτον αὐτό· ὁ μὲν βασιλεὺς νὰ ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ καθήσῃ, τὸν δὲ μουφτῆν νὰ τὸν εὐγάλῃ καὶ νὰ τὸν ἐξορίσῃ (λέγουσιν ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γνώμην ἦτον καὶ ὁ βεζιραζέμης)· καὶ συμβουλευθέντες περὶ τοῦ πρακτέου, ηὗραν εὔλογον νὰ στείλουν πρέσβεις, καὶ οὕτως ἔστειλαν ἑξηντατέσσαρας ὀνομάτους, ἀπὸ κάθε τάγμα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· οἱ ζορμπάδες ἔμειναν ὅλοι μαζωμένοι εἰς τὸ Ἔτ μεϊδάνη, προσμένοντες τὴν ἀπόκρισιν· φθάσαντες οἱ ῥηθέντες πρέσβεις ἕως εἰς τὸ Χαυσάν, ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ τοὺς ἐπῆρεν ὅλους καὶ τοὺς ἐξώρισεν ἐκεῖ εἰς τὰ περίχωρα· μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοὺς ἄφησε δίδωντάς τους καὶ τὴν ἀπόκρισιν, ὅτι τότε μὲ τὸ νὰ ἦτον ζέσταις, ὤντας Ἰούλιος μὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ, ὕστερον ὅμως πρὸς τὸ φθινόπωρον ἀφ' οὗ δροσισθῇ ὁ καιρὸς, θέλει ἔλθει καὶ θέλει ἀλλάξει καὶ τὸν μουφτῆν· ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀποστάται εὐθὺς ἐσφάλισαν ταῖς πόρταις τοῦ κάστρου, ἀφίνοντες ἀνοικταῖς μόνον τὸ Μπαχτζὲ καπισὶ, τὸ Μπαλοὺκ παζάρι, τοῦ Μπαλατᾶ καὶ τοῦ Ἐδρενὲ καπισὶ, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ σηκωθοῦν ἀπὸ Πόλεως νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, διὰ νὰ ἀλλάξουν τὸν βασιλέα καὶ νὰ κάμουν τὸν σουλτὰν Ἰμπραχίμην, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη, νὰ πιάσουν καὶ τὸν μουφτῆν νὰ τὸν ἐξορίσουν· καὶ ἄρχισαν καὶ ἐσυνάθροιζαν στρατεύματα, φέροντες καὶ τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν, γαμβρὸν τοῦ Χουσεῒν πασᾶ Ἀμιτζάογλου, ὁ ὁ-

Se exiléză Constantin Duca Vodă în Cavala.

Atuncĭ Basarab a insistat și a mazilit pe Constantin Duca Vodă din Moldova, pe care-l urà și Vizirazemi și a scris și luĭ Iusuf Pașa Saraschierul de la Babadag și a trimis agale de l-a ridicat cu pază pe el și pe toțĭ boeriĭ Moldoveĭ și ĭ-aŭ adus la Adrianopol. După două ḑile a surgunit pe Constantin Vodă la Cavala, avênd de scop să-l pérdă; dar fiind lucrurile încurcate, pentru că era turburare în Constantinopol făcênd început de revoluție *gembegiziĭ* [81]), a scăpat Constantin Vodă.

Zorbagiĭ și oficiile lor căuta să schimbe pe Impĕratul.

Revoltațiĭ *gembegiziĭ* saŭ pornit maĭ întêĭ contra luĭ Seimen-pașa cerându-ĭ *bairacul* [82]) Ienicerilor și nevoind să li-l dea l-a legat și găsind bairacul în sinul sĕŭ l-a luat și a început să se adune la *Et maidan* [83]) tóte corpurile; ĭar causa care o propunea era acésta. Impĕratul să vie la Constantinopol să șadă, ĭar pe Muftiul să-l scótă și să-l exsileze (se ḑice că de acésta opinie era și Vizirazemi); și sfătuindu-se despre ce trebue sa facă a găsit cu cale să triméță represintanțĭ, și așa a trimis 64 de persóne, din fie care corp câte doĭ ómenĭ la Adrianopol. Zorbagiiĭ aŭ rĕmas cu toțiĭ la *Et-maidan*, așteptând respunsul, ajungênd ḑișiĭ representanțĭ până la *Harsan*, [84]) a trimis Impĕratul de ĭ-aŭ prins pe toțĭ și ĭ-a surgunit pe acolo prin prejur; după treĭ ḑile ĭ-a lăsat și li-a dat și respuns: că acuma fiind cald, era în Iulie, nu póte să se ducă, dar maĭ in urmă spre tómnă, după ce se va regula timpul va veni și va schimba și pe Muftiu. Acéstea auḑindu-le resculațiĭ îndată a închis porțile cetățeĭ, lăsând deschis numaĭ *Bahcè Capisi* [85]), *Baluc-pazar* [86]), *Balata* [87]) și *Edrene-Capisi* [88]) și s'aŭ hotărît se ĭasă din Constantinopol și să se ducă la Adrianopol, ca să schimbe pe Impĕrat și se facă pe Imbrahim Sultan, fiul luĭ Sultan Ahmet, și să prindă și pe Muftiu și să-l surgunéscă. Și aŭ început și aŭ adunat armata aducênd și pe Ahmed Pașa ginerile luĭ Husein Pașa Amițaoglu, care era mazilit și l-a pus Caimacam peste Constantinopol (fiind maĭ înaite Abdulah Pașa Chipruloglu și ginerile Muftiuluĭ de atuncĭ, care vĕḑênd revoluția a fugit și s'a

ποῖος ἦτον μανζίλης, τὸν ἀπεκατέστησαν καϊμεκάμην τῆς Πόλεως (ὤντας πρότερον ὁ Ἀπδουλλὰχ πασᾶς [1] ιπρουλόγλους καὶ γαμβρὸς τοῦ τότε μουφτῆ, ὅστις βλέπωντας τὴν ἐπανάστασιν ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα)· ἔφεραν καὶ τὸν Φιρασὶχ Χασὰν πασᾶν καὶ τὸν ἔκαμαν τεφτερδάρην· ἔβαλαν καὶ Σταμπὸλ ἐφένδην ἐδικόν τους, ὅτι καὶ ὁ Σταμπὸλ ἐφένδης εἶχεν ἀναχωρίσει, ὤντας καὶ αὐτὸς σηγγενὴς τοῦ μουφτῆ· καὶ ἔκαμαν στρατεύματα, πεζοῦρα μόνον ἕως ἑξῆντα χιλιάδας, χωριστὰ ἀπὸ τὴν καβάλαν, καὶ τὰ ἑτοίμασαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς βλέπωντας τὴν τόσην ὁρμήν, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθουν ὅ τε ἐλτζῆ Ἰμπραγὶμ πασᾶς καὶ ὁ Γιουροὺκ Χασὰν πασᾶς μὲ τὰ στρατεύματά τους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν εἰς τὸ Μπουζάκι κατὰ τῶν Τατάρων, ἐλάλησε καὶ τὸν γιενίτζερ ἀγασῆ μὲ τοὺς ἐκεῖ παρευρεθέντας γιανιτζάρους καὶ ἔκαμαν ὅρκον διὰ νὰ ἦναι ὅλοι μὲ τὸν βασιλέα κατὰ τῶν ζορμπάδων, καὶ τοὺς ἔδωκε μπακσίσι πρὸς εἰκοσιπέντε γρόσια τὸν καθένα· οἱ ζορμπάδες βλέποντες τὰ γινόμενα καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τοῦ βασιλέως, ἐψήφισαν τὸν μὲν Ἀχμὲτ πασᾶν, ὁποῦ τὸν εἶχαν κάμη καϊμεκάμην, βεζίρην, τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν ἀπὸ τεφτερδάρην καϊμεκάμην, ἐψήφισαν καὶ μουφτῆν ἐδικόν τους, ἔκαμαν καὶ γενίτζερ ἀγασῆ τὸν Τζαλὶκ Ἀχμέτην καὶ τὸν ἐπῆραν μαζί τους· τότε ὁ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶς, ὡς φρόνιμος, τοὺς ἐσυμβούλευσεν, ὅτι ἀφ' οὗ εὔγουν ἔξω εἰς τὴν Σηλυβρίαν νὰ βάλλη ὁ σέχης λόγον καὶ νὰ προβάλλη εἰς τὸ στράτευμα διὰ νὰ ἀνανυψώσουν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν σουλτὰν Ἀχμέτη, υἱὸν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη, ἀδελφὸν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ, καὶ ὄχι τὸν ῥηθέντα σουλτὰν Ἰμπραχίμην, ἐπειδὴ καὶ ὁ νόμος τὸ δίδει, ὤντας μεγαλείτερος, καὶ θέλει καταπεισθῇ εὐκολώτερον καὶ ἡ βασιλικὴ Πόρτα, μὲ τὸ νὰ ἦναι καὶ οἱ δύο αὐτάδελφοι· φθάνοντες εἰς τὴν Σηλυβρίαν, ἀνέβη ὁ σέχης εἰς τὸ κιουπρὶ καὶ ἔκαμε λόγον καὶ εἶπεν, ὅτι ὁ νόμος ἔτσι ἀποφασίζει, πῶς ὁ μεγαλείτερος σεϊζαδὲς πρέπει νὰ γένη διάδοχος τῆς βασιλείας, καὶ ὄχι ὁ μικρότερος· καὶ τὸ ἔστερξαν ὅλοι καὶ ἔκαμαν φατιέ· εἶτα ἐκίνησαν πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ φθάνοντες εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκόνευσαν ἐκεῖ· ἦλθε καὶ ὁ βεζιραζέμης μετὰ τοῦ γενίτζερ ἀγασῆ καὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ αὐτοί· κατόπιν ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς μέσα τοῦ σαραγίου, δίδωντάς τους ὅλους ἄρματα ἀπὸ τὸν βασιλικὸν χαζνέ, καὶ ἐκόνευσε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Χαυσὰ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὰ ἐδικά του στρατεύματα· καὶ οὕτω τὰ στρατεύματα καὶ τὰ δύο, τὰ βασιλικὰ δηλαδὴ καὶ τὰ τῶν ζορμπάδων, ἦτον ἀντίκρυ ἕνα σιμὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐσηκώθη ὁ γενιτζὲρ ἀγασῆ καὶ ἐδιώρισε τὰ στρατεύματα καὶ τὰ τόπια,

dus la Impěratul). Aŭ adus și pe Firarih Hăsan Pașa. și l-a făcut Tefterdar; aŭ pus și Stambol Efendi de al lor, pentru că Stambol Efendi se dusese, fiind și acésta rudă cu Muftiul; și aŭ făcut numaĭ armate pedestre până la 60 de miĭ, deosebit de cavalerie și li-aŭ pregătit. Iar Impěratul vědênd atâta pornire a ordonat să vie și Elgiul Imbraim Pașa și Ghiuruc Hasan Pașa cu armatele lor, cariĭ era la Bugeag contra Tătarilor, a spus și luĭ Ienicer Aga și cu Ieniceriĭ care se aflaŭ acolo și a făcut jurěmênt ca să fie toțĭ cu Impěratul contra Zorbagiilor și li-a dat bacșiș câte 25 leĭ de fie-care. Zorbagiiĭ vědênd cele ce se întâmplă și pregătirea Impěratuluĭ a votat pe Ahmed Pașa, pe care-l făcuse Caimacam, Vizir, ĭar pe Firaric Hasan Pașa din Tefterdar Caimacam, aŭ votat și Muftiu de al lor, aŭ făcut și Ienicer Agasi pe Țalih Ahmed și l-aŭ luat cu eĭ; atuncea Firaric Hasan Pașa ca ințelept ĭ-aŭ sfătuit, că după ce vor eși afară în *Siliuria* [89]) să ià *Sechul* [90]) cuvêntul și să propue armatelor ca să înalțe la scaunul Impěrătesc pe Ahmed Sultan, fiul luĭ Mehmed, fiul frateluĭ luĭ Sultan Mustafa, și nu pe ḑisul Sultan Imbraim, fiind că și legea îĭ permite ca maĭ mare, și se va convinge maĭ usor și Pórta Impěrătéscă, pentru că era amândoĭ frațĭ. Ajungând in Silivria saŭ suit *Sehul* pe *chiupri* [91]) și a țiunt cuvênt și a ḑis că legea așa hotărăște ca cel maĭ mare Seizadea să fie succesor Impěrățieĭ. și și nu cel maĭ mic. Și aŭ primit cu toțiĭ și a făcut *fatiè* [92]); apoĭ a plecat spre Adrianopol și ajungênd la *Havsa* [93]) s'aŭ așezat acolo. A venit și Vizirazemi cu Ienicer Agasi și cu armatele și s'aŭ așezat și el acolo, după aceia a venit și Impěratul in mijlocul Seraiuluĭ. dându-li la toțĭ arme din *Hasneua* Impěrătéscă și s'aŭ așezat și Impěratul la *Havsa* acolo, unde eraŭ armatele luĭ. Și așa amândouě armatele, adică Impěrătéscă și a Zorbagiilor eraŭ în față, una lângă alta. S'aŭ sculat Ienicer Agasi și a regulat armatele și tunurile, punêndu-le în ordine ca să lovéscă pe inimici; decĭ când eraŭ pușĭ în linie pentru rěsboiŭ s'aŭ întors tóte armatele Impěratuluĭ și toțĭ cu un glas aŭ ḑis *zapciilor* [94]) lor: ce voițĭ voĭ? Cum să ne batem noĭ cu frațiĭ noștri și cu *ghioldasiziĭ* [95]) noștri? Acéstă n'o facem nicĭ odată; și îndată aŭ început în gura mare. Ala! Ala! și s'aŭ dus alergând și a îmbrățișat pe ceĭ lalțĭ și a început să se săru'e. Ast-fel s'aŭ

βάλλωντάς τα εἰς τάξιν νὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς ἐναντίους· ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ἀραδιασμένα εἰς πόλεμον, ἐγύρισαν ὅλα τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως καὶ ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν εἶπαν τοὺς ζαμπίτιδές των· τί θαρρεῖτε ἐσεῖς! πῶς νὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς μὲ τοὺς ἀδελφούς μας καὶ μὲ τοὺς γιολδάσιδές μας; αὐτὸ δὲν τὸ κάμνομεν ποτέ! καὶ εὐθὺς ἄρχισαν μεγαλοφώνως τὸ, ἀλλά, ἀλλά! καὶ ἐπῆγαν τρέχοντες καὶ ἀγκάλιασαν τοὺς ἄλλους, καὶ ἄρχισαν νὰ φιλοῦνται· οὕτως ἡνώθησαν ὅλοι καὶ ἔγιναν τὸ ἕνα κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅστις βλέπων τὰ γινόμενα ἔφυγε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁμοίως καὶ ὁ Ραμῆ βεζιραζέμης, καὶ ὁ γενίτζερ ἀγασὴ καὶ ἐκρύβησαν.

Βασιλεία σουλτὰν Ἀχμέτη.

Τότε ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς καϊμεκάμης ἐπῆγεν ἐν ταυτῷ ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης καὶ τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ἐκάθησεν εἰς τὸ τάχτι· ὁ δὲ πρώην σουλτὰν Μουσταφᾶς ἐπῆγε καὶ ἐκάθησεν ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον ὁ σουλτὰν Ἀχμέτης σφαλισμένος· εἶτα ἐσηκώθηκαν τὰ στρατεύματα ὅλα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἁδριανούπολιν καὶ ἐπροσκύνησαν τὸν νέον βασιλέα· ἔπειτα εὐγῆκαν ἔξω εἰς τὰ τζαδίρια ὅ τε βασιλεὺς καὶ τὰ στρατεύματα καὶ ἄρχισαν νὰ γυρεύουν τὸ τζουλοῦσι, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον βασιλικὰ ἄσπρα νὰ τοὺς δώσουν ἐπῆραν ἀπὸ μεγάλους ἀνθρώπους καὶ πραγματευτὰς καὶ ἀπογέμισαν τὸ τζουλοῦσι

Αὐθέντης Μπογδανίας ὁ Μιχάλβοδας Ράκοβιτζας.

Κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὤντας ὁ Ἀντίοχος βόδας εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ γυρεύωντας τὴν αὐθεντείαν τῆς Μολδαβίας κρυφίως, τὸ ἄκουσαν οἱ ἄρχοντες Μπογδάνοι καὶ ἐσηκώθηκαν καὶ ἐπῆραν τοὺς ριαγιάδες ὁποῦ εἶχαν ἔλθει νὰ ἐγκαλέσουν τὸν Κωνσταντίνβοδα τόσοι παπάδες καὶ ἄλλοι παράνω ἀπὸ τριακόσιοι ὀνομάτοι, καὶ ἐπῆγαν ὅλοι ἴσια ἐκεῖ ὁποῦ ἦτον τὸ τζαδίρι τοῦ βασιλέως, καὶ βλέπωντάς τους ὁ βασιλεὺς ἐλάλησε τὸν ἐπίτροπον καὶ τὸν εἶπεν: στεῖλε νὰ ἰδῇς αὐτὴ ἡ σύναξις τί ἄνθρωποι εἶναι καὶ τί θέλουν; στέλλωντας καὶ ἐρωτῶντάς τους εἶπαν: εἴμεσθεν Μπογδάνοι, σκλάβοι τοῦ βασιλέως, καὶ μὲ τὸ νὰ εὔγαλαν τὸν αὐθέντην ὁποῦ εἴχομεν, ἤλθομεν νὰ προσκυνήσωμεν καὶ νὰ προσπέσωμεν εἰς τὸ ἔλεος τῆς βασιλείας νὰ μᾶς ἐλεήσῃ αὐθέντην ἀπὸ ἀνάμεσόν μας· ἐπῆγεν ὁ ἐπίτροπος εἰς τὸν βασιλέα καὶ εἶπε τὸ ζήτημά τους, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπε· πήγαινε λάλησέ τους· καὶ ὅποιον θέλουν ἀνάμεσόν τους, φόρεσέ τον καβάδι καὶ ἂς πηγαίνῃ. Τοὺς ἐλάλησεν ὁ ἐπίτροπος καὶ τοὺς ἐρώτησε λέγων. ποῖον θέλετε ἀπὸ ἀνάμεσόν σας νὰ φορέσω καβάδι;

unit cu toţiĭ şi s'aŭ făcut una contra Impĕratuluĭ, care vĕḍênd cele întêmplate a fugit şi s'a dus la Adrianopol, de asamenea şi Rami Vizirazemi şi Ienicer Agasi şi s'aŭ ascuns.

Impĕrăţia Sultan Ahmed.

Atuncĭ Damad Hasan Paşa Caimacamul s'a dus curênd acolo unde era Sultanul Ahmed şi l-a luat şi l-a aşezat la tact. Iar fostul Sultan Mustafa s'a dus şi s'a aşeḍat acolo unde era Sultan Ahmed închis. Apoĭ sculându-se armatele tóte aŭ venit în Adrianopol şi s'aŭ închinat nouluĭ Impĕrat. După aceia a eşit afară din *Ţadire* Impĕratul şi armatele şi a început să caute *Ţulusul* [96]), fiind că nu eraŭ banĭ impĕrăteştĭ ca să le dea a luat de la ómenĭ marĭ şi negustorĭ şi a umplut *Ţulusul.*

Domu Moldoveĭ Mihail Vodă Racoviţa.

In acele timpurĭ fiind Antioh Vodă la Adrianopol şi căutând pe ascuns Donmia Moldoveĭ, aŭ auḍit boeriĭ Moldoveĭ şi s'aŭ sculat şi a luat pe Raialele ce aŭ fost venit să acuze pe Constantin Vodă, atât preoţĭ câţĭ şi alţiĭ, maĭ mult de 300 de ómenĭ şi s'aŭ dus deadreptul acolo unde era *Ţadiriile* Impĕratuluĭ şi vĕḍêndu-ĭ Impĕratul a chemat pe epitropul şi ĭ-a ḍis: trimete şi veḍĭ acéstă adunare ce ómenĭ sunt, şi ce caută? trimeţênd şi întrebând aŭ spus: suntem moldovenĭ, sclaviĭ Impĕrăţieĭ şi fiind-că nĭ-a scos pe Domnul ce aveam am venit să ne închinăm şi să cădem la mila Impĕrăţieĭ ca să miluĭască Domn pe unul din noĭ. S'a dus epitropul la Impĕratul spunându-ĭ cererea; şi respunḍênd Impĕratul a ḍis: du-te şi le vorbeşte, şi pe care voesc dintre eĭ, îmbracă-l cu *cavadi* şi să se ducă. Li-a vorbit epitropul şi ĭ-aŭ întrebat ḍicênd: Pe care voiţĭ dintre voĭ să-l îmbrac cu *cavadi?* luând eĭ pe Mihail Vodă a ḍis: pe acesta voim!.. şi aŭ strigat tot norodul: *Fiă Dum-*

πιάνοντες αὐτοὶ τὸν Μιχάλδοδα εἶπαν, αὐτὸν θέλομεν! καὶ ἐφώναξε καὶ ὁ κοινὸς λαὸς φίϊ δουμνιατά! καὶ οὕτω τὸν ἐφόρεσεν ὁ ἐπίτροπος καδάδι, καὶ ἐγύρισε μὲ τὸ καδάδι καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν· ὁ δὲ Ἀντίοχος βόδας ἐπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν ἄπρακτος.

Ἀφανισμὸς ζορμπάδων.

Ὁ βασιλεὺς δίδωντας τὸ τζουλοῦσι τῶν γιανιτζάρων καὶ τῶν λοιπῶν στρατευμάτων, ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμε τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ γενίτζερ ἀγασὴ μὲ τρία τούγια· πρὸ τοῦ ὅμως νὰ ἔλθῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, ἐξεκίνησε δύο ἡμέρας προτήτερα τὸν ρηθέντα Τζαλὶκ Ἀχμέτην διὰ νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῶν ζορμπάδων, μήπως καὶ ἔμειναν τίποτε κουσούρια, καὶ ἐλθὼν δὲν ηὗρε κανένα· καὶ οὕτως ἔφθασεν ὁ βασιλεύς, τὸν ὁποῖον τὸν ἐπῆγαν πρῶτον εἰς τὸ Ἐΐπι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ τὸν ἔζωσαν τὸ σπαθί, καὶ ἐκεῖθεν τὸν ἐπῆγαν εἰς βασιλικὸν σεράγι, καὶ οὕτως εἰρήνευσαν τὰ πράγματα· ἦσαν δὲ τρεῖς, τέσσαρες, οἱ ὁποῖοι ἀγκαλὰ καὶ εἶχαν εἰρηνεύσει, ὅμως ὁ βασιλεὺς ἠξεύρωντάς τους πῶς ἐστάθησαν κεφάλαια τῶν ζορμπάδων, καὶ θέλοντας νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἔκαμε καπιτζιμπασίδες καὶ τοὺς ἔστειλε μὲ καδάδια εἰς τοὺς πασάδες διὰ νὰ προμηνύσουν τὸν μουσδὲν τοῦ νέου βασιλέως, δίδωντάς τὸν καθ' ἕνα ἀπὸ τρία τέσσαρα καδάδια, καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνον τὸν πασᾶν εἰς τὸν ὁποῖον ἦτον διὰ νὰ ὑπάγῃ ὁ καθένας ἀπὸ αὐτοὺς ὑστερώτερον, εὐθὺς ὁποῦ ἔλθῃ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τοῦ στείλῃ τοῦ βασιλέως, καὶ νὰ πάρῃ καὶ ὅσα ἄσπρα εὑρεθοῦν κοντά τους νὰ τὰ στείλῃ εἰς τὸ μιρί· καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τοὺς ἐσκότωσεν ὅλους.

Δίδει ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μερικὰ ἄσπρα, καὶ ἀναλαμβάνει ὁ δραγουμάνος, ὁ υἱός του, τὴν τιμήν του.

Τότε ὄντες οἱ ζορμπάδες εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἐγύρευαν καὶ ἀπὸ τὸν ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον μίαν μεγάλην ποσότητα ἄσπρων: αὐτὸς πέρνωντας τὴν είδησιν ἐκρύδη· καὶ ἐδούλλωσαν τὰ σπίτιά του εἰς τὴν Πόλιν· ἀφ' οὗ δὲ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθε καὶ ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μετὰ τοῦ Νικολάου βόδα τοῦ τότε μεγάλου δραγουμάνου, καὶ ἦσαν κρυμμένοι ἕως ὁποῦ ἔδαλαν μεσίτας· ὕστερον εὐγῆκεν ὁ Νικόλαος βοεδόδας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κεχαγιᾶν τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ μίαν ποσότητα ἄσπρων, τὰ ὁποῖα ὕστερον καὶ τὰ ἔδωσε, καὶ ἔτσι ἐδιωρθώθη, καὶ τὸν ἐφόρεσαν καδάδι διὰ νὰ ἦναι πάλιν μάγας δραγουμάνος, καὶ ἐξεδούλλωσαν καὶ καὶ τὰ ὀσπίτιά των.

nea-ta!!.. și așa l-a îmbrăcat epitropul cu *cavadi*, și s'a înturnat cu cavadi și a venit la Adrianopol, ïar Antioh Vodă s'a dus la Constantinopol fără rĕușită.

Nimicirea Zorbagiilor.

Impĕratul dând *Țulusul* Ienicerilor și celor-lalte armate s'a sculat și a venit în Constantinopol, a făcut pe Țalic Ahmed Ienicer Agasi cu treï *tugiï* înainte însă de a veni Impĕratul la Constantinopol s'a dus cu două ḑile maï înainte ḑisul Țalic Ahmed ca să cerceteze despre Zorbagiï, ca nu cum-va să fi rĕmas vre un rest și venind n'a aflat pe nimenï; și așa a sosit Impĕratul, pe care l-a dus maï întâï la *Eipi* [97]) după obiceiŭ și l-a încins cu sabie și de acolo l-a dus la Seraiul Impĕrătesc, și așa s'aŭ liniștit lucrurile. Eraŭ treï patru, cariï de și se liniștise, dar Impĕratul știindu-ï că a fost capetele Zorbagiilor, voind să-ï pérdă ï-a făcut Capegi bașe și ï-a trimis cu cavadi la Pașï ca să anunțe *musdenul* [98]) nouluï Impĕrat, dându-ï fie cariï câte treï patru cavadi și a trimis Impĕratul la acel Pașă, la care era să se ducă fie care din eï maï în urmă, îndată ce va veni să-ï tae capul și să-l trimĕță Impĕratuluï și să ïea și câțï banï va găsi asupra luï și să-ï trimĕță la *miri* [99]); și cu acest chip ï-a ucis pe toțï.

Dă Exaporitul câțï va banï și ïea cinstea sa de dragoman fiul sĕŭ.

Fiind atuncï Zorbagiï la Adrianopol a căutat să ïea și de la Exaporitul Alexandru o mare cantitate banï: Acesta fiind înștiințat s'a ascuns; și a sigilat casele luï în Constantinopol După ce a venit Impĕratul la Constantinopol a venit și Exaporitul cu Neculaï Vodă, marele dragoman de atuncï, și era ascunșï până s'aŭ luat mijlocitorï; apoï a eșit Neculaï Vodă și s'a dus la *Chihaiaua* epitropuluï și a făgăduit să dea o cantitate de banï, care în urmă a și dat-o, și așa s'a îndreptat și l-a îmbrăcat cu cavadi ca să fie ïarășï mare dragoman, și s'aŭ despecetluit și casele lor.

Ὁ Μιχάλβοδας ἐρχόμενος μὲ τοὺς ἄρχοντάς του εἰς τὴν Πόλιν, ἔκαμεν ἀγωγὴν νὰ φέρουν τὸν Κωνσταντίνβοδα ἀπὸ τὴν Καβάλλαν νὰ κριθοῦν μαζί του, λέγοντες πῶς ἔφαγεν ἄσπρα ἀπὸ τὴν τζάραν καὶ τὰ ἐγύρευαν· καὶ ἔστειλαν καὶ τὸν ἔφεραν καὶ τὸν ἐσφάλισαν· προσπίπτωντας δὲ εἰς τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν τὸν γενίτζερ ἀγασῆ, τὸν εὔγαλε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ ἔμειναν οἱ Μπογδάνοι.

Ὁ βασιλεὺς φιλεύεται ἀπὸ τὸν ἀγᾶ, τὸν ὁποῖον ὕστερον πνίγει.

Ὁ Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶς ὥντας τότε μέγας καὶ πολὺς καὶ θαρρετὸς εἰς τὸν βασιλέα, ἀνακατώνετο εἰς κάθε ὑπόθεσιν, ἔχωντας ἐλπίδα νὰ πάρῃ καὶ τὴν βοῦλλαν· καὶ τόσον εἶχε χώραν, ὁποῦ μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπροσκάλεσε τὸν βασιλέα εἰς τὸ ἀγὰ καπισὶ καὶ τὸν ἐφίλευσε· περνῶντας ὅμως μερικαῖς ἡμέραις ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς τὸν βεζιραζέμην νὰ φέρῃ τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν μαζί του εἰς τὸ σεράγι· ὁ δὲ Τζαλίκης ἐχαίρετο, θαρρῶντας πῶς θέλει νὰ τὸν δώκῃ τὴν βοῦλλαν· πηγαίνονταις μέσα, ἐμήνυσε νὰ ἔλθῃ πρῶτον ὁ Ἀχμὲτ πασᾶς βεζιραζέμης, τὸν ὁποῖον ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς νὰ φορέσῃ καβάδι τὸν Τζαλὶκ Ἀχμὲτ πασᾶν, κάμνωντάς τον Κύπρους πασασῆ· ἀφ' οὗ ἐφόρεσε τὸ καβάδι, θέλωντας νὰ εὔγῃ ἔξω νὰ καβαλικεύσῃ, δὲν τὸν ἄφηκαν, μόνον ἔχοντες ἕτοιμον τὸ σαντάλι τοῦ μποσταντζίμπαση τὸν ἔβαλαν μέσα καὶ τὸν ἐπῆγαν κατὰ τὸ Ἀχὶρ καπισὶ, καὶ ἐκεῖ εἶχαν κάτεργον ἑτοιμασμένον, καὶ βάλλοντές τον μέσα καὶ πηγαίνοντές τον ἕως εἰς τὰ νησία, τὸν ἔπνιξαν.

Ὁ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶς τεφτερδάρης μὲ τρία τούγια.

Τὸν δὲ Φιραρὶχ Χασὰν πασᾶν, εὐθὺς ὁποῦ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ἔκαμε πάλιν τεφτερδάρην μὲ τρία τούγια.

Βεζίρης ὁ Δαμὰτ Χασὰν πασᾶς.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐπέρασεν ὀλίγος καιρὸς εὔγαλαν ἀπὸ τὸ βεζαρέτι τὸν Ἀχμὲτ πασᾶν καὶ τὸν ἔστειλε νὰ καθήσῃ εἰς τὸ σπίτι του, ἐπειδὴ ὥντας καλὸς ἄνθρωπος δὲν ἀνακατώθη εἰς ταῖς τῶν ἄλλων κακοσύναις, καὶ ἔδωκε τὴν βοῦλλαν τῷ Δαμὰτ Χασὰν πασᾷ γαμβρῷ του, ὁποῦ ἐβαστοῦσε τὴν ἀδελφήν του Χατιτζὲ σουλτάναν.

Mihail Vodă venind cu boeriĭ luĭ în Constantinopol a făcut cerere să aducă pe Constantin Vodă din Cavala și să se judece împreună, ḑicênd că a mâncat baniĭ din ţară, și-ĭ cerea; și a trimis de l-a adus și l-a închis; dar căḑênd la Ţalih Ahmed Pașa Ienicer Agasi l-a scos și s'a dus la casa luĭ, și a rĕmas Moldoveniĭ.

Impĕratul se sĕrută de Ienicer Aga, pe care apoĭ îl îneca.

Ţalic Ahmed Pașa fiind atuncĭ mare și puternic și îndrăsneţ la Impĕratul să amesteca în orĭ ce afacere, avênd speranţa să ĭea în curênd și sigilul; și atâta putere avea în cât în una din ḑile a chemat pe Impĕratul la Aga Capisi și l-a sĕrutat. Trecând câte va ḑile a ordonat Impĕratul luĭ Vizirazemi să aducă cu el la Serai pe Ţalic Ahmed Pașa; ĭar Ţalic se bucura sperând că voește să-ĭ dea sigilul; intrând înlăuntru a vestit să vie maĭ întâĭ Ahmed Pașa Vizirazemi, căruĭa ĭ-a ordonat Impĕratul să-l îmbrace pe Ţalic Ahmed Pașa cu cavadi, făcêndu-l *Pasasi* [100]) de Cipru; după ce l-a îmbrăcat cu cavadi voind să ĭasă afară să încalice, nu la lăsat, ci avênd gata *sandalele* [102]) luĭ Bostangi bașa l-a vârît în ele și l a dus spre Ahir *Capisi* [103]) și acolo era o corabie gata și punêndu-l înlăuntru și ducêndu-l până la insule l-a înecat.

Firarih Hasan Pașa Tefterdar cu treĭ tugiĭ.

Iar pe Firarih Hasan Pașa, îndată ce a venit Impĕratul în Constantinopol l-a făcut ĭarășĭ Tefterdar cu treĭ tugiĭ.

Vizir Damad Hasan Pașa.

După ce a trecut puţin timp a scos din Vizirat pe Ahmed Pașa și l-a trimis să șadă la casa luĭ, fiind-că era om bun, nu se amestecca în rĕutăţile altora și a dat sigilul luĭ Damad Hasan Pașa, ginerile sĕŭ, care ţinea pe sora luĭ Sultana Hatigea.

NOTE EXPLICATIVE

La cuvintele streine întrebuințate de Cesarie Daponte în scrierea Cronicului sĕŭ.

NOTA. *Vezir azemi*, însamnă Ministru cel maĭ mare, ὁ μέγιστος ὑπουργός, cel maĭ înalt oficial din stat.

Zorbagiĭ din Zorbà-turcește, rescólă, revoluție. Insamnă aicea pe ceĭ resculațĭ orĭ revoltațĭ contra împĕrăţieĭ. De acolo și espresia: *nu face zorbà*, adică: nu face vuet, nu te împotrivi.

1). *Zamet-dzame*—turcește, însamnă îmbrăcăminte oficială, vesmânt caracteristic uneĭ funcțiunĭ.

2). *Chilitz*—Caftan—turcesc, sabie și caftan, adică l-a dat pentru bravura sa sabie și l-a îmbrăcat cu caftan; o îmbrăcăminte de onóre, întrebuințată altă dată și la investitura Domnitorilor noștri în Constantinopol, la oficialiĭ marĭ din Imperiul Otoman și din țĕrile Românescĭ, când se ridica vre-un boer la gradele din protipendadă.

3). *Chizlar-agasi*, este șeful Eunucilor din palatul Imperial, una din funcțiunile cele maĭ principale și de încredire, de aceea Chizlar-agasi are autoritate fórte mare asupra tuturor funcționarilor palatuluĭ. Cu aceștia căutaŭ Viziriĭ să fie în bune relațiunĭ spre a evita intrigile de la Palat.

4). *Mirzas*, din turcescul merd—om, însamnă dar om trimis, maĭ însamnă principe, cu deosebire purtaŭ acest nume oficialiĭ marĭ și principiĭ din casa Hanuluĭ Tătarilor.

5). *Tzelebi*—celebi turcesce însémnă bine educat, nobil. Titlul de onóre ce se da de Turcĭ Europeilor. Comnen Ipsilant ḑice: „cu titlu de Tzelebi se numeaŭ din vechime fiiĭ împĕraților detronațĭ orĭ morțĭ; dar acum să numesc cu titlul de Efendi, ca și muladiĭ. Titlul de Tzelebi a ajuns în întrebuințare la toțĭ locuitoriĭ Constantinopoluluĭ. Iar fiiĭ împĕratuluĭ se numesc *Şah-Zadede:* (veḑĭ: Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν pag. 719).

5). *Sursat*, numirea uneĭ dărĭ puse asupra supușilor din Imperiul turcesc.

6). *Şapte Gulade*, sunt cele șapte Pirgurĭ orĭ Turnurĭ ce le are marea închisóre a Turcilor, numită și Edicule. In acéstă închisóre aŭ fost mulțĭ aruncațĭ din Domnitoriĭ și Boeriĭ românĭ, mulțĭ din ómeniĭ politicĭ aĭ Turcieĭ și dintre Pașale. Inainte de a fi hotărîțĭ spre mórte și executațĭ eraŭ închișĭ în ea ómeniĭ politicĭ orĭ ceĭ presupușĭ amestecațĭ în vre-o rebeliune. Odată internațĭ în ea, puținĭ se maĭ învredniceaŭ a videa lumina sóreluĭ orĭ libertatea. Executarea maĭ adese se făcea din ordin în interiorul carcereĭ, și numaĭ persónele maĭ distinse orĭ inculpate cu vinĭ grave, eraŭ executate în presența Mareluĭ Pașe orĭ și Sultanuluĭ. Carcera Edicule este situată la méḑă-ḑi spre marea, pe zidul ce altă dată încunjura Constantinopolul pe uscat, are privire spre mare și spre continent. Zidirea este un fort mare și înalt în cât nu este cu putință a scăpa cineva, din causa înălțimeĭ zidurilor, pentru că până jos este o distanță ca de 25 metri. Tótă clădirea este de piatră, cu o singură intrare, cu 7 pirgurĭ deasupra și de mărime ca cetatea Némțuluĭ. Astă-ḑĭ grație civilisațiuneĭ moderne, nu maĭ este carceră, ci un simplu deposit de pieĭ dubite, material pentru încălțămintea armateĭ turceștĭ. M'am înfiorat când am trecut pe lângă ea ș'am observat'o, amintindu-mĭ câțĭ Domnitorĭ Românĭ și bărbațĭ politicĭ aŭ fost închișĭ în ea, câțĭ aŭ fost executațĭ și câte crime, misteriĭ și nedreptățĭ de ale violențeĭ omineștĭ a acoperit în timp de cincĭ seculĭ acele ziduri negre și sinistre!

7). *Mectupi*, corect în turcește se ḑice *mechitub* și însémnă scrisóre, epistolă, de unde *mechitub-izami*—epistola Viziruluĭ, poruncă, ordin.

8). *Cavadi* saŭ *Cawadi*—turcește însamnă îmbrăcăminte de distincțiune la Turcĭ. Greciĭ o numeaŭ Κάνδυς, Perșiĭ Σαράγης. Xenofonte o descrie: îmbrăcăminte de porfir semi-albă (Χιτὼν πορφυροῦς μεσόλευκος). Turciĭ o maĭ numesc și *Caftan*. Acéstă haină în vechime o purtaŭ numaĭ Impĕrațiĭ turceștĭ.

9). *Seferi-Sefer*, turcește însémnă expediție, rĕsboiŭ prin urmare *seferi* aicea însémnă când Grigorie Vodă se înturna de la rĕsboiu.

10). *Padișah*, cuvênt turcesc, format din *Padi-Şah*, autocrator; complectă numirea a împĕratuluĭ Turcilor este: *Padișah-i-al-i-Osman*. Prin urmare pentru că Duca Vodă a atribuit numirea de Padișah și uneĭ alte persóne l'a mazilit.

11). *Hram*, cuvênt ebreŭ derivat din limba arică și însémnă vestmêntul ce-l pun ebreiĭ până astă-ḑĭ pe cap, când se rógă.

12). *Rechiap-Caïmacam* este Ministru de ceremoniï (ceremonie de baise maines), care are mare însemnătate la Pórtă. Pe acest Ministru, când Vizir-azemi se duce în expediţie, 'l pune în locul sěŭ şi îndeplineşte tóte afacerile de stat ca şi marele Vizir. La acesta s'a refugiat Şerban Vodă în Constantinopol şi a putut să'şi scape viaţa din pericol, de sigur dându-ĭ şi banĭ pe lângă rugămintĭ.

13). *Bumbaşir;* servitor public cu puterĭ executive; (huissier), pe unul de aceştia a însărcinat Rechiap-Paşa dându'ĭ şi firman la mână spre a duce familia luĭ Serban-Vodă în Constantinopol. *Sangeac*-drapel, steag în turceşte.

14). *Menzili-Menzil,* ómenĭ de poştă pe uscat şi cariĭ eraŭ călări. Aceştĭ *menzili,* făceaŭ expediţia tuturor afacerilor politice între Constantinopol şi Principate pe uscat şi eraŭ desbrăcaţĭ de orĭ-ce umanitate. Probabil că oraşul nostru Menzil s'a luat numirea acésta pentru că era staţiune poştală.

15). Capi-Chihae, cuvênt turcesc, agent politic. Aşa se numeaŭ representanţiĭ Domnitorilor noştri la Constantinopol. şi din cariĭ în urmă aŭ ieşit mulţĭ Domnitorĭ în epoca Fanarioţilor.

Giungiuc-tefterdar, Sub director la arhivele din Provinciĭ,

16). *Ghel-Mumia,* o îmbrăcăminte ca a celor morţĭ, de colóre galbină închisă ca a pieleĭ momiilor, cu care a îmbrăcat pe representanţiĭ luĭ Mihaĭ Vitézu, i-aŭ preumblat pe strade spre priveliştea publică, şi apoĭ i-aŭ decapitat, afară de Enachi Cantacuzin ce s'a turcit şi a scăpat de mórte.

17). *Ţeftelichiile* din *Ţift-agru,* pământ de cultură, prin urmare însamnă proprietăţĭ, moşiĭ, ferme etc. etc

18). *Agale-cirachi,* cuvinte turceştĭ. Aga însémnă, domn, stěpân, aicea însă, om de misserie, păzitor de proprietăţĭ. Iar *cirac,* ucenic, discipul, om format cu posiţiune pe lângă o casă avută.

19). *Ghia Seitansi, ghia seitan oglusum,* frasă turcéscă ce însémnă: că orĭ eştĭ diavol, orĭ fiŭ de diavol.

20). *Seson*—în text este Σέσον şi din text ar resulta maĭ probabil a fi un nume de familie, de şi nu cunosc asemenea familie. Póte însă să fie şi de localitate şi atuncĭ însémnă şăs—loc întins.

Mucarer. în turceşte însémnă reînnoirea unuĭ oficiŭ. Pentru noĭ Româniĭ însémnă pe timpul Fanarioţilor reluarea iarăşĭ pe un termin hotărît a domnieĭ de către acelaşĭ persónă, în decomun era termenul de treĭ anĭ, când trebuia să facă mucarerul şi cu care ocasie Domnitoriĭ cheltuiaŭ sume colosale spre a'şĭ asigura Domnia şi înnainte. De multe orĭ nu aşteptaŭ Domnitoriĭ fanarioţĭ acest termen spre a nu fi înlocuiţĭ; iar alte-orĭ eraŭ maziliţĭ înainte de treĭ anĭ.

21). *Cercheză-Calpac,* adică căciulă cerchezéscă, (coifure de Circasien) pentru că pe lângă Moldova de altă dată i s'a dat Domnitoruluĭ Duca-Vodă şi Ucraina şi în care eraŭ Cerchezĭ.

22). *Chiatapizilor* din *Chiatib*—turceşte scriitor, sunt dar scriitoriĭ orĭ amploianţiĭ de prin oficiile publice ale Imperiuluĭ turcesc.

23). *At-Maidani*—ipodrom, localitate orĭ piaţă mare în Constantinopol, existentă până astă-ḑĭ.

24). *Chiursi,* Tribună, locul public de unde se ceteaŭ actele publice.

25). *Fatiè,* acţiunea de a strînge actele publice, suretite în formă pătrată, orĭ pe sul, după ce se citeaŭ public.

26). *Lagumii*—năvălire de ape, subminare, mlaştine, (égout) lagume.

27). *Cumbarade,* brulete, burlote, materiĭ arḑětóre, ce se aruncă asupra cetăţilor fortificate spre a le aprinde. Cu aceste burlete s'a servit marinariĭ grecĭ la 1821 de aŭ aprins flota turcéscă.

28). *Imbrohor,* este şeful domesticilor, saŭ al servitorilor Palatuluĭ. Avea mare influenţă la Pórtă.

30) *Arpalic,* însémnă pămêntul orĭ provincia dată pentru întreţinere uneĭ persóne de merit, saŭ favorite.

31). *Sefer şi Ziamet;* Sefer însémnă resboiŭ, iar Ziamet obligaţiunĭ, datoriĭ de îndeplinit; prin urmare Alexandru Dragomanul plecând la rěsboiŭ şi avênd a face multe cheltuelĭ a cerut să i se maĭ dea ca întreţinere a egimoniconuluĭ sěŭ şi veniturile Metropolieĭ de Andrianopol.

32). *Silihdar,* demnitar militar la curtea otomană.

33). *Misir-Paşa,* adică *Misir-Paşă,* consilier Impěrătesc, Paşă de întâia clasă.

34). *Miri-Mali,* Tesaurul public, averea Statuluĭ.

35). *Manzupe-Manzup,* demnităţĭ în stat, slujbe, oficiĭ.

36). *Zapcii,* ómenĭ maĭ însemnaţĭ între ceĭ mulţĭ, om ce execută ordinile date. Şi la noĭ la Românĭ mult timp persónele însărcinate cu executărĭ purtaŭ numirea de zapciĭ.

37). *Spahidii,* o specie de armată, anume cavaleria. (veḑĭ: Moeurs et usages des Turces par M-r. Guev; vol. II, pag. 284. idem A. Comnen Ipsilant — opera citată).

38). *Colă-col,* detachament de trupe.

39). *Otzac,* din *otac* şi *otag*-residenţă, casă de locuit, lagăr pentru armată. La Românĭ a rěmas cuvêntul de otac numaĭ în popor, locul unde staŭ plugariĭ în timpul aratuluĭ.

40). *Seherliḑii,* ómeni cuprinşĭ, proprietariĭ.

41). *Bezestenul, bezzazistdin-bezesteni,* piaţă mare în care se vind lucrurĭ şi se depun spre siguranţă.

42). *Sangeac-Şerifi,* Stindardul, steagul Şerifuluĭ orĭ al luĭ Mahomet.

43). *Seh,* principe, cu distincţiune din familia Impěrătéscă.

44). *Rechiptarul,* şeful ce se îngrijeşte de grajdurile orĭ caiĭ împěrăteştĭ, însémnă şi cavaler, dresětor de caĭ.

45). *Sochachiile,* stradele, uliţile, pieţele oraşelor.

46). *Neferam-ascheri,* însémnă popor înarmat, armată formată dela întâmplare din popor, în timpul insurecţiunelor.

47). *Hamri-Eminlichi,* contribuţie, dare directă.

48). *Greutatea*-aicea trebue înţelésă după měsurile timpuluĭ aceluia la Turcĭ.

49). *Hanes şi Foles,* dărĭ ce purtaŭ asemenea numirĭ.

50). *Maguria.* Monedă formată din piele.

51). *Caziascheriḑii,* judecětoriĭ superiorĭ în cestiunĭ religióse.

52). *Ghezigiul,* Scriitorul, amploiatul cancelarieĭ.

53). *Teşcherè,* Scrisóre, epistolă.

54). *Hasiele,* veniturile, pe care le are o persónă din proprietăţĭ şi altele.

55). *Culi,* serv, creatură a luĭ Dumneḑeŭ.

56). *Elià, Efsat și Etnas*, dărî diferite, ce purtaŭ aceste numirî.
57). *Rup*, este a patra parte dintr'un întreg, $^1/_4$.
58). *Ghiovas*-numire de dare.
59). *Gemghizii* — Mateloţiĭ, ómenĭ servitorĭ la corăbiĭ.
60). *Zaheregiți*—ambulanţĭ, nestatornicĭ.
61). *Seid*, mort, martir.
62). *Tzadirile*, corturile, lagărul armateĭ.
63). *Donamna*, veselie, bucurie mare, iluminaţie.
64). *Eliseviè*, egale, deopotrivă.
65). *Ghiazachia*, prădăciunĭ, jafurĭ, nedreptăţĭ.
66). *Luria*, bandă de piele orĭ pânză.
67). *Caia Sultanas*, Intendenţa Sultaneĭ.
68). *Itlac-Fermani*. Firman de eliberare, decret împĕrătesc prin care se declară o persónă de liberă.
69). *Galunii*, corăbiĭ de rĕsboiŭ, cu pânză și vêntrele, galère.*Hati-Șerif*, rescript împĕrătesc.
70). *Magune*, bărcĭ mânate de lopeţĭ și de pânze.
71). *Ascheri*, soldaţĭ, armată în lagăr.
72)- *Manzil-mazil*, distituit, dat afară din Domnie, saŭ din orĭ-ce post maĭ înalt suspendat.
73). *Bairachia*, grupe de armată ce staŭ sub un steag, pentru că trupele armatelor se socoteaŭ după drapelurĭ.
74). *Tambura*. Armata gata de resbel cu tobele sunând atacul.
75). *Actenamedele*, tractatele de pace încheîate după resbel.
76). *Tergiman*, dragoman, simplu interpret.
77). *Elgi-bei*. Șef de misiunĭ politice.
78). *Namedele*, scrisurile, tractatele încheîate, articolele de pace dintr'un tractat.
79). *Muchialemedele*, discuţiile asupra protocolelor tractatuluĭ.
80). *Țeftilicul*, proprietate, (fermes), moșiĭ etc.
81). *Gembegizii*, adunăturĭ de ómenĭ din starea de jos, când se pornesc spre rĕscólă orĭ revoltă, ómenĭ fără creștere civică, gata la orĭ ce rebeliune.
82). *Bairac*. Steag, drapel.
83). *Et-meidan*, o piaţă publică în Constantinopol ce pórtă numele de *Et-meidan*, de unde măĭdan la Românĭ.
84). *Hausan*, localitate cu aseminea numire.
85). *Bahcè-Capisi*,
86). *Buluc-Pazar*,
87). *Balata, Galata*
88). *Ederné-Capisi*. } Localităţĭ și drumurĭ de eșire din Constantinopol, situate în diferite direcţiunĭ a periferieĭ orașuluĭ.
89). *Siliuria*, Un orășel cu port în Tracia Propontidă.
90). *Șehul*, Sahul, superiorul, șeful uneĭ provinciĭ, mare demnitar.
91). *Chiupri*-pod, pedestal făcut în adins pentru a cuvênta o persónă de pe el mulţimeĭ.
92). *Fatié*, început de conînţălegere spre un scop, convenire, angajament comun.
93). *Hausa*, localitate afară de Constantinopol.
94). *Zapcii*. Comandanţiĭ inferiorĭ, șefiĭ unĭ numĕr mic de armată.
95). *Ghioldesizii*, tovarășĭ, companionĭ de acelașĭ misiune, ocupaţie.
96). *Țulusu*, probabil tesaurul armateĭ și prin urmare salariul soldatuluĭ.
97). *Eipi*, probabil o localitate unde trebuia să mérgă împĕratul.
98). *Musdem*, veste bună, noutate plăcută, schimbare de regim.
99). *Miri*-Stat, ţară,
100) *Pasasi*—Pașă.
101) *Sandalele*—bărciîe.
102) *Ahir-Capisi* — localitate.

Erorĭ strecurate în Cronicul luĭ Daponte.

pag. 8. Πουγγία ἄσπρα—pungĭ de aur, maĭ bine de
„ argint, pentru că colórea argintuluĭ este albă—ἄσπρον.
„ 12. καὶ τὸ ἔστειλεν—și o a trimis....
„ 16. Καὶ ἠκούσθη—s'a și auḑit.
„ 17. Εκαμε, nu ἔχομε, idem σύζυγον, ĭar nu σύζυγον.
„ 18. Πέντε și nu πένετ.
„ 23. Εἰς τὴν στράταν—din călătorie, idem 40.000 leĭ, ĭar nu 60.000.
„ 24. Τοῦ în loc de τοὺς ἄρχοντας—în loc de ἄρχοντας, ἀπὸ în loc de ἀπὸς.

pag. 25. Ναμίροβαν—să se cetéscă Nemirova, ĭar nu Noembrie.
„ 27. Εἴκοσι χιλλιάδας—20,000, ĭar nu 100,000.
„ 43. Ἐλθρώνισαν și nu ἐκρῶσαν.
„ 49. Πράξιν θαλάσσης — practică *de* mare, ĭar nu practică mare.
„ 56. Ἀδριανούπολις, Adrianopol,ĭar nu Constantinopol.
„ 63. Φιλεύεται—se ospătéză.

II.

CRONICUL LUI NECULAI CHIPARISSA

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΑ.

Διήγησις τῶν συμβάντων ἐν Μολδαβίᾳ κατὰ τὸ 1716 ἔτος ἐπὶ τῆς τρίτης ἡγεμονίας τοῦ ὑψηλοτάτου, γαληνοτάτου καὶ θεοφρουρίτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΡΑΚΟΒΙΤΖΑ ΒΟΕΒΟΔΑ

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1716, πολέμου γενομένου μεταξὺ Τουρκῶν τε καὶ Γερμανῶν, οἱ Γερμανοὶ εὐτύχησαν κυριεύσαντες καὶ τὸ κάστρον τὸ καλούμενον Τιμισβάρι· οἵτινες, διὰ τὴν νίκην ταύτην τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, οὐ μόνον κατὰ τῶν Τουρκῶν ἐχθρωδῶς ἐφέροντο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς χριστιανῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰς τὴν Βλαχίαν προσβολὴν ποιήσαντες, τὸν αὐτῆς αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα κύριον Νικόλαον Μαυροκορδάτον πανοικὶ ἥρπασαν, καὶ τὸν ὑπῆγαν εἰς τὴν Ἐρδελίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβάλθησαν νὰ πειράξουν καὶ τὴν Μπογδανίαν. Ὅθεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ, ὀνόματι Τίγε, ὄντας ἄνθρωπος φιλάργυρος, οὐδὲν εἰς νοῦν θέμενος εἰ μὴ τὸ μερικὸν κέρδος ὅπερ ἀντετίθετο τῷ κοινῷ, ἐπιθυμῶντας τὰ κούρση, ἐδιώρισε μερικοὺς στρατιώτας νέμτζους μαζὶ μὲ οὔγγρους κατάνους, δίδοντάς τους πέντε φλάμπουρα γερμανικά, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν Μπογδανίαν, παραγγέλλοντάς τους νὰ διαγουμίζουν τὰ πράγματα τῶν Μπογ-

NECOLAI CHIPARISSA

Istorisirea celor întâmplate în Moldova la anul 1716, în a treia Domnie a prea Inaltului, prea Stralucitului și pa̦ditului de D-d̦eŭ Domn și Egemon a tótă Moldovalahia, Domnul Domn,

IOAN MIHAIL RACOVITZĂ VOEVOD

In anul mântuireĭ 1716, fiind rĕsboiŭ între Turcĭ și Germanĭ, Germaniĭ aŭ fost fericițĭ cucerind și cetatea numită Temeșvar. Cariĭ pentru acéstă victorie îngâmfându-se, se purtaŭ vrăjmășește nu numaĭ contra Turcilor, dar și contra creștinilor, supușiĭ lor.

Și maĭ întêiŭ făcênd năvală în Valahia, pe Egemonul și Domnitorul eĭ, Domnul Necolaĭ Mavrocordat, l-aŭ rîpit cu tótă casa și l-aŭ dus în Ardeal. După aceea s'aŭ pus să încerce și Moldova. De aceea Generalul Brașovuluĭ, cu numele Tige, fiind om iubitor de banĭ, nepunêndu-șĭ în minte altă de cât propriul sĕŭ câștig, ceea ce este contrar obștieĭ, dorind prădăciunele, a hotărît pe câțĭ-va soldațĭ nemțĭ împreună cu catane ungureștĭ, dându-lĭ cincĭ *flamure* [1]) Germane, și l-aŭ trimis în Moldova ordonându-li se rîpéscă (jefuéscă)

δάνων, ἄλογα, ζῶα, καὶ εἴ τι ἄλλο εὕρουν, καὶ νὰ τὰ πηγαίνουν τῷ γενεράλη.

Ἦλθον λοιπὸν τοῦτοι, καὶ πρῶτον, διὰ νὰ ἔχουν τόπον καταφυγῆς, ἐμβῆκαν εἰς τὸ μοναστήριον τὸ λεγόμενον Κάσινον, εἰς τὰ βουνὰ ὁποῦ χωρίζουν τὴν Οὐγγαρίαν ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν, ὅπερ προσήκει τῇ Μπογδανίᾳ· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔστελλον μερικοὺς στρατιώτας καὶ συνεχῶς ἔκλεπτον τὰ πράγματα τῆς Μπογδανίας. Ἔπειτα ἐπήγαινον ποτὲ μὲν εἰς τοῦτο, ποτὲ δὲ εἰς ἐκεῖνο τὸ χωρίον, καὶ ἤρπαζον Τούρκους· τοὺς δὲ Μπογδάνους ἐχθρωδῶς τοὺς ἐγύμνοναν, καὶ ἔπαιρναν τὰ ὑπάρχοντά τους, καὶ τοὺς ἄφιναν γυμνούς.

Τῶν δὲ Μπογδάνων ὅσοι κακότροποι ἔφυγον πρὸς αὐτούς, ὁμοίως καί τινες τῶν ἀρχόντων, ἤγουν ὁ Τζαοῦρος, ὁ Μυρώνης, ὁ Βελίσκος, ὁ Κοντζέσκουλος, καὶ ἄλλοι ὅμοιοι τούτων, ἄνθρωποι χρεωμένοι καὶ ἀχρεῖοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμῶντες τὸν χαλασμὸν τῆς πατρίδος των, ἐλπίζωντες νὰ γλυτώσουν μετ αὐτοῦ ἀπὸ τὰ χρέη των, ἔδειχναν τοῖς Γερμανοῖς τὸν τρόπον τοῦ κουρσεύειν. Ὕστερον δὲ ἦλθον ἀπὸ τὸ ῥηθὲν Κάσινον καὶ ἐπίασαν ἕνα κάστρον παλαιόν, 16 ὥρας μακρὰν τοῦ Γιασίου, Νέμτζον λεγόμενον. Καὶ ἐμβαίνοντες μέσα ἐσύναξαν ζωοτροφήματα πολλὰ ἀπὸ τοὺς Μπογδάνους καὶ πολλὰ κακὰ ἔκαμναν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μπογδανίας, πάνυ ἐχθρωδῶς τε καὶ ἀντιπάλως φερόμενοι κατὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ γαληνοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Μιχαὴλ Ρακοβίτζα βοεβόδα, ἐπαπειλοῦντες καὶ φοβερίζοντες ὅτι νὰ τὸν πάρουν καὶ ζωντανόν, καθὼς ἐπίασαν καὶ τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας· καὶ ἐζήτουν ἀπ' αὐτὸν χαρίσματα. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν τὰ ζητήματά των σταθερῶς ἀποβάλλοντας, τοὺς ἔλεγε νὰ ἀφήσουν μὲ καλὸν τρόπον τὸν τόπον ὁποῦ καμμίαν βλάβην δὲν τοὺς ἐπροξένησε, καὶ νὰ παύσουν ἀπὸ τὲς ἁρπαγές. Ἀμὴ ὁ γενεράλης Τίγε, ἀπὸ τὴν λαιμαργίαν του νικηθείς, καὶ μὴ θέλοντος μὲ τοὺς χριστιανοὺς χριστιανικῶς νὰ πολιτευθῇ, χειρότερα ἐπεισμάτονεν εἰς τὰ ζητήματά του· καὶ δὲν ἐντράπη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν αὐθέντην χαράτζι παράλογον. Ὅμως ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν εἰς τὰ παράλογα ζητήματα τοῦ γενεράλη μὴ συγκατανεύοντας, αὐτὸς περισσότερον ἐμίσει τὸν αὐθέντην καὶ τὸν κατέτρεχε· διὰ τὸ ὁποῖον ἐφάνη μοι νὰ γράψω τὴν ἐπιστολὴν ὁποῦ αὐτὸς εἶχε πέμψῃ τῷ ἡγεμόνι ζητῶντας χαράτζι, διὰ νὰ ἰδοῦν οἱ πολιτικοὶ καὶ ἄξιοι ἀναγνῶσται.

lucrurile Moldovenilor, caï, animale și orï ce alt vor afla și să le ducă la General.

Venind dar aceștia, și maï întâï pentru ca să aibă loc de scapare, aŭ intrat în Monastirea numită Cașin, la munțiï cariï sĕpară Ungaria de Moldova, cariï aparțin Moldoveï. Și de acolo aŭ trimis câțĭ-va soldațĭ și continuŭ pradă lucrurile Moldoveï. Apoĭ se duceaŭ altă-dată în acesta, altă-dată în alt sat și prădaŭ pe Turcĭ ; ïar pe Moldovenĭ vrăjmășește îĭ desbrăcaŭ, și le luaŭ averea lor și-ĭ lăsaŭ goĭ.

Iar dintre Moldovenĭ, câțĭ eraŭ cu nărav răŭ fugeaŭ la eĭ, de asemenea și uniĭ dintre boerĭ, precum: Ceaur, Miron, Velișco, Cogescu, și alțiĭ asemenea acestora, ómenĭ rĕĭ și netrebnicĭ, cariĭ dorind sfărîmarea patrieĭ lor, sperând a se scăpa cu acésta de datoriile lor, arătaŭ vrăjmașilor modul de a invada. Apoĭ aŭ venit de la ḑisul Cașin și a cuprins o cetate veche 16 óre departe de Iașĭ, numită Némțu. Și intrând în lăuntru aŭ adunat proviant mult de la Moldovenĭ, și mult rĕŭ aŭ făcut locuitorilor Moldoveĭ, purtându-se fórte vrăjmășește și contrar asupra prea piosuluĭ și prea străluciluluĭ Domn și Egemon a tótă Moldovlahia, chir Ioan Mihail Racoviță Voevod, amenințându-l și înfricoșându-l că aŭ să-l ia și viŭ, după cum aŭ prins și pe Egemonul Ungrovlahieĭ și cereaŭ de la el darurĭ. Dar prea Inălțatul Egemon cererile lor cu statornicie refusându-le, le spunea să lase de bună voe țara, pentru că nu li-aŭ făcut nicĭ un rĕŭ și să înceteze de la furturĭ. Dar generalul Tige, învins de lăcomialuĭ și nevoind să se pórte creștinește cu creștiniĭ. maĭ rĕŭ să îndărătnicea în cererile luĭ. Insă prea Inălțatul Egemon la cererile neresonate a generaluluĭ neînvoindu-se, acela maĭ mult ură pe Domn și-l persecuta. Pentru care mi s'a părut să scriŭ scrisórea acésta ce a fost trimisă Egemonuluĭ cerând haragĭ, ca să vadă cetitoriĭ politicĭ și vrednicĭ.

Ἐπιστολῆς ἴσον ἥνπερ ἔπεμψεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ τῷ ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας.

Εἰς ὅσον μὲν τὸ θεῖον ἔδωκε χεῖρα βοηθείας τοῖς χριστιανοῖς καὶ τὰ ὅπλα τοῦ γαληνοτάτου

Epistolă întocmaĭ pe care o a trimis generalul Brașovuluĭ Egemonuluĭ Moldoveĭ.

„Intru cât divinitatea a dat mână de ajutor creștinilor și armele prea luminatuluĭ

καίσαρός μας εὐτύχησαν, καλῶς τὸ γινώσκει ἡ ὑψηλότης σου. Δὲν θέλω λοιπὸν νὰ βαρύνω τὰς ἀκοάς της, ἀλλ' ἐν βραχυλογίᾳ νὰ τῆς φανερώσω τὴν γνώμην τοῦ ἐξοχωτάτου γενεράλη τοῦ κομμανδάντε κυρίου κόντε Δὲ Σταινβίλλε· τουτέστι θέλει ἡ ἐξοχότης του ὅτι ἡ ὑψηλότης σας νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ δίδῃ διὰ τὸν γαληνότατον βασιλέα μας μερικὸν χαράτζι καὶ μὴ πρὸς βάρος. Εἰ δὲ καὶ κάμῃ ἄλλέως, θέλει σηκώσῃ ἡ ἐξοχότης του τὴν φιλίαν τῆς γειτονίας ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά σας καὶ ἀπὸ τὸν τόπον. καὶ θέλει στείλῃ νὰ χαλάσῃ τὸν τόπον μὲ φωτίαν καὶ μὲ σπαθί. Ἐλπίζω ὅτι θέλει στοχασθῇ αὐτὰ καὶ θέλει ἐκλέξῃ τὸ συμφέρον εἰς τὸ κοινόν. Ταῦτα. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ σκέπη εἴη μετὰ τῆς ὑψηλότητός σας.

1717 Ἰανουαρίου 2.

Τῆς ὑψηλότητός σας ταπεινὸς δοῦλος

Τίγε.

Ὅταν ὁ ἡγεμὼν ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ τὴν ἐδιάβασε, καὶ τὴν ἐγνώρισεν οὐδεμιᾶς ἀποκρίσεως ἀξίαν, ἐσιώπησεν. Ὅθεν ὁ γενεράλης περισσοτέρως θυμωθεὶς ἐβουλήθη νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην καὶ νὰ τὸν σκλαβώσῃ. Καὶ εὐθὺς ἐπρόσταξε τῷ ῥηθέντι καπετάνῳ Φράντζᾳ, ὃς ἦν προεστὼς εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον Νέμτζου νὰ ὑπάγῃ μὲ τὸ φουσσᾶτόν του εἰς τὸ Γιάσι νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην. Ὁ ὁποῖος, ὡς ἔλαβε τὴν προσταγήν, ἄρχισε νὰ ἑτοιμάζεται· καὶ μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς ἕνα χωρίον ὀκτὼ ὧρες μακρὰν τοῦ Γιασίου Τιργφρουμὸς λεγόμενον, μὲ μερικοὺς στρατιώτας του· καὶ ἐκεῖ εὑρὼν τοὺς αὐθεντικοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαττον ὄντας ὀλίγους τοὺς ἐπλάκωσεν αἰφνιδίως· καὶ δὲν ἔφθασε πῶς τοὺς ἔγδησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφόνευσεν. Ἀπ' αὐτοῦ ἐφάνη ἡ κακή του γνώμη τί ἤθελε κάμῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς.

Καθὼς ὑπῆγεν ἡ εἴδησις εἰς τὸν ὑψηλότατον ἡγεμόνα, ἐθαύμασε πολλὰ εἰς τὴν σκληρὰν καὶ βάρβαρον γνώμην αὐτοῦ. Ὅστις δὲν ἄργησε νὰ βάλῃ εἰς ἔργον τὸ σκοπόν του· ἀλλά, τῇ δεκάτῃ τοῦ Ἰανουαρίου, μὲ ὅσους στρατιώτας εἶχε Νέμτζους καὶ κατάνους καὶ κλέπτας Μπογδάνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἑλκύσῃ εἰς τὸ μέρος του, ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι ὥρᾳ ὀγδόῃ τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ἁρπάσῃ τὸν αὐθέντην ἐξαίφνης μετὰ τὸ γεῦμα κοιμώμενον.

Ἐπειδὴ ἡ ὑψηλότης του ἐπῆρεν εἴδησιν πῶς ἐβγῆκαν ἀπὸ τὸ κάστρον Νέμτζου, ὅμως μὴν ἠξεύροντας εἰς τί μέρος ἔχουν σκοπὸν νὰ πηγαίνουν, ἐπῆρε τὸ φουσσᾶτόν του καὶ ἐπῆγε τὸ ταχὺ ἕως δύο ὥρας στράταν μακρὰν τοῦ Γιασίου εἰς τὴν ὁδὸν ὁποῦ πηγαίνει πρὸς τὸ κάστρον τοῦ Νέμτζου· καὶ μὴν εὑρίσκοντας ἐχθρούς, καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον

nostru Cesar aŭ fost norocite, bine o ştie Inălţimea ta. Nu voesc dar să ostenesc audul sĕŭ, ci în scurt să-ĭ arăt opinia prea gloriosuluĭ general comandant, Domnul Conte de Ştainvill. Adică voeşte excelenţia sa ca Inălţimea ta să se prepare să dea pentru prea strălucitul Impĕratul nostru puţinĭ haragĭ. Şi să nu fie cu supărare. Iar dacă va face alt-fel, îşĭ va rădica Excelenţia sa prietenia învecinătăţeĭ de la Inălţimea vóstră şi de la ţară ; şi va trimite să jefuĭască ţara cu foc şi cu sabie. Cred că va cugeta la acestea şi va prefera ce este maĭ de interes pentru obşte. Acestea. Iar adumbrirea luĭ D-zeŭ să fie cu Inălţimea vóstră.

1717 Ianuarie 2.

Al Inălţimeĭ Vóstre plecat serv

Tige".

Când Egemonul a primit acéstă epistolă şi aŭ cetit-o aŭ socotit-o nevrednică de orĭ ce rĕspuns, şi a tăcut. De aceia generalul maĭ mult supărat a voit să răpéscă pe Domn şi să-l sclăvéscă. Şi îndată a ordonat ḑisuluĭ căpitan Franţa (Ferenţ), care era maĭ mare peste ḑisa cetate Némtul, să se ducă cu armata luĭ la Iaşĭ şi să prindă pe Domn. Acesta cum a luat ordinul a început să se prepare şi într'o ḑi a venit la o localitate, opt césurĭ departe de Iaşĭ, numită Târgul-Frumos, cu câţĭ-va soldaţĭ de aĭ luĭ şi acolo găsind pe ómeniĭ domneştĭ ce păzea, fiind puţinĭ ĭ-aŭ călcat pe neaşteptate şi nu li-aŭ ajuns că ĭ-aŭ desbrăcat, ci ĭ-aŭ şi ucis. De aicĭ s'aŭ vĕḑut socotinţa luĭ cea rea ce voĭà să facă şi după aceia.

Cum a ajuns ştiinţa la prea Inălţatul Domn s'a minunat mult de aspra şi barbara luĭ socotinţă, care n'a întârziat de a-şĭ pune scopul sĕŭ în realitate ; ci la 10 Ianuarie cu câţĭ soldaţĭ avea nemţĭ, catane şi tâlharĭ moldovenĭ, pe carĭ-ĭ atrăsăse în partea sa, a venit la Iaşĭ în ora 8 din ḑi ca să repéscă pe neaşteptate pe Domn, carele dormea după prânz.

Fiind-că prea Inălţimea sa luase ştiinţa că a eşit din cetatea Némţuluĭ, dar neştiind în ce parte aŭ scop să se ducă, aŭ luat armata sa şi s'a dus curênd loc depărtat, ca două óre de drum de la Iaşĭ, spre calea ce duce către cetatea Némţuluĭ şi neaflând pe inimicĭ, şi fiind-că era şi gheţuş mare s'a întors ĭarăşĭ la Iaşĭ

καὶ παγαιτὸς μέγας, ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸ Γιάσι, ἀφίνοντας ἕνα καπετᾶνον μὲ πενήντα ὀνομάτους πρὸς φύλαξιν. Καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ Γιάσι ἐκάθησε εἰς τὸ τραπέζι· καὶ μετὰ τὸ γεῦμα, ἔπεσε νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, καὶ παρήγγειλε καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴ σκορπισθοῦν. Ὅμως μέ τὸ νὰ ἦτον κρύον μεγάλον, ἐσκορπίσθησαν καὶ οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ σπίτια τοῦ Γιασίου διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν ὀλίγον· καὶ μέσα εἰς τὴν κούρτην ἔμεινε μόνον ἡ πεζοῦρα, οἱ σεϊμένιδες, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς κούρτης, καὶ τὰ ἰτζογλάνια, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡγεμόνος ὁ ἄρχων χάτμανος Δημητράσκος, καὶ ὁ μέγας βόρνικος Δόνιτζες. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐρχόμενοι ἐπλάκωσαν αἰφνιδίως τὸν καπετᾶνον μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἦτον εἰς φύλαξιν διωρισμένοι. Καὶ μὲ τὸ νὰ ἦτον κρύον, ἐμπῆκαν μέσα εἰς ἕνα σπίτι καὶ δὲν ἐπρόφθασαν νὰ καβαλλικεύσουν. Ὅσοι δὲ ἐπρόφθασαν καὶ ἐκαβαλλίκευσαν, κυνηγῶντάς τους οἱ κατᾶνοι τὸ κατόπιν, ἦλθον μαζὶ εἰς τὸ Γιάσι.

Εὐθὺς δὲ ὁποῦ ἔλαβεν ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν, ἐκαβαλλίκευσε μὲ ὅσους εὑρέθησαν εἰς τὴν κούρτην· καὶ συναπαντήσας τοὺς Γερμανούς, πολεμῶν μετ' αὐτῶν ἐξέφυγε τὰς χεῖράς των (ἐκεῖ ἐσκοτώθησαν τέσσαρα ἰτζογλάνια ὁποῦ ἦσαν κοντά του) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστίρι τὸ καλούμενον Τζετατζούγια, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπάνω εἰς μίαν κορυφὴν λόφου, μακρὰν ἀπέχον τοῦ Γιασίου ἕως μισὴν ὥραν. Καὶ ἐμπῆκε καὶ ἐκλείσθη ἐκεῖ, ἕως οὗ νὰ μαζωχθοῦν οἱ στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι τότε ἦσαν διεσπαρμένοι. Οἱ δὲ Γερμανοὶ ἀφέντες τὸ Γιάσι ἐδίωξαν τὸν ἡγεμόνα ἕως εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον, ἔνθα περικυκλόνοντάς τον ἔριπτον τουφέκια διὰ νὰ παραδοθῇ. Ἀλλ' ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν πρὸ ἡμερῶν εἶχε στείλῃ εἰς τὸ Μπουτζάκι διὰ νὰ ἔλθουν Τατάροι μὲ προσταγὴν τῆς μεγάλης βασιλείας εἰς φύλαξιν τῆς Μπογδανίας. Οἱ ὁποῖοι ἔφθασαν καὶ ἐκεῖνοι κοντὰ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀαρώνβοδα· καὶ στελλοντας ὁ ἡγεμὼν εἴδησιν τῶν Τατάρων διὰ νὰ φθάσουν τὸ γληγορώτερον, ἔφθασαν μετὰ δύο ὥρας. Οἱ δὲ Γερμανοὶ βλέποντες τοὺς Τατάρους κατ' αὐτῶν ἐρχομένους, ἀφέντες τὸ μοναστήριον ἐκατέβησαν εἰς τὸν κάμπον. Οἱ δὲ Τατάροι κατὰ τὴν συνήθειάν τους φωνάζοντες τό: ἀλλὰχ ἀλλὰχ περιεκύκλωσαν τοὺς Γερμανούς. Τότ καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν μετὰ τῶν περὶ αὐτῶν ἐβγαίνοντας ἀπὸ τὸ μοναστήρι, καὶ πέρνοντας μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοὺς συναχθέντας στρατιώτας (οἵτινες σκορπισμένοι ὄντες συνήχθησαν τότε) ἔτρεξε κατὰ τῶν Γερμανῶν. Καὶ ἄρχισεν ὁ πόλεμος εἰς τὲς δέκα ὥρες καὶ ἐβάστασεν ἕως τὲς πέντε ὥρες τῆς νυκτός· ἡ δὲ ἄργητα τοῦ πολέμου ἦτον ἕως οὗ ἔφθασαν οἱ σεϊμένιδες καὶ οἱ κυνηγοὶ τοῦ αὐθεντός. Οἱ δὲ Γερμανοὶ κατεσφαγμένοι καὶ τετοξευ-

lăsând un căpitan cu 50 ómenĭ spre pază. Şi întorcêndu-se la Iaşĭ s'a pus la masă; şi după masă s'a culcat să se odihnéscă puţin şi a ordonat ca armatele luĭ să nu se împrăştie. Dar fiind-că era frig mare s'aŭ împrăştiat şi ómeniĭ pe la casele Iaşuluĭ să se odihnéscă puţin; şi înlăuntru curţeĭ a rĕmas numaĭ pedestrimea, seimeniĭ şi boeriĭ curţeĭ, *iţoglaniele*[2]) şi fratele Domnuluĭ, boerul Hatman Dumitraşcu şi marele Vornic Donicĭ. Iar inimiciĭ viind a cuprins fără de veste pe căpitan şi pe ómeniĭ ce eraŭ hotărîţĭ spre pază. Şi, pentru că era frig, aŭ intrat înlăuntru în o casă şi n'aŭ avut timp să încalice. Câţĭ a rĕuşit şi aŭ încălicat urmărindu-ĭ catanele din urmă aŭ venit la Iaşĭ.

Indată ce a luat ştiinţa Domnul, a încălecat cu câţĭ se aflaŭ în curte şi întâlnind pe Germanĭ bătându-se cu eĭ a scăpat din mânile lor (acolo s'aŭ ucis patru *iţoglanĭ* ce era lângă el) şi s'a dus la Mănăstirea numită Cetăţuia, ce este pe vêrful unuĭ deal, departe de Iaşĭ ca la o jumĕtate de oră şi s'a dus şi s'a închis acolo până să se adune armatele, carĭ era atuncĭ împrăştiete. Iar Nemţiĭ lăsând Iaşul a urmărit pe Domn până la ḑisa Mănăstire, unde încunjurându-l aruncaŭ cu puştile ca să se predea, Iar Inălţimea sa Egemonul maĭ înainte a fost trimis la Bugeag ca să vie Tatariĭ, cu porunca mareĭ Impĕrăţiĭ, spre paza Moldoveĭ. Cariĭ şi aceia aŭ fost ajuns lângă Iaşĭ, la Mănăstirea luĭ Aron Vodă, trimiţênd Domnul ştiinţa Tătarilor să soséscă maĭ curênd, aŭ ajuns după două ore. Iar Germaniĭ vĕḑend pe Tătarĭ venind contra lor, lăsênd Mănăstirea s'aŭ pogorit la câmp. Iar Tătariĭ după obiceiul lor strigând Allah! Allah! a încunjurat pe Germanĭ. Atuncĭ prea Inălţatul Domn împreună cu ceĭ de pe lângă el ĭeşind din Mănăstire, şi luând cu el şi pe soldaţiĭ ceĭ adunaţĭ (cariĭ împrăştieţĭ fiind s'a adunat atuncĭ), a alergat asupra Germanilor. Şi a început rĕsboiul la 10 óre şi a ţinut până la 5 óre din nópte; ĭar întârzierea rĕsboiuluĭ a fost până a sosit Seimeniĭ şi vânătoriĭ Domnuluĭ. Nemţiĭ tăeţĭ şi împuşcaţĭ zăceaŭ morţĭ, câţĭ din eĭ aŭ rĕmas viĭ, negăsind drum să fugă, aŭ căḑut într'o râpă unul asupra altuia şi câţĭ nu s'aŭ ucis s'aŭ prins viĭ. De abea aŭ scăpat 20 şi aŭ fugit şi aceştia ră-

μένοι ἐκοίτοντο νενεκρωμένοι· ὅσοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔμειναν ζῶντες, μὴ εὑρίσκοντες δρόμον τοῦ φυγεῖν, ἔπεσαν εἰς ἕνα χάσμα ἕνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅσοι δὲν ἐσκοτώθησαν, ἐπιάσθησαν ζωντανοί. Μόλις ἐγλύτωσαν εἴκοσι καὶ ἔφυγαν καὶ αὐτοὶ λαβωμένοι, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν ἀναφέροντες τῷ γενεράλη τὰ θαυμάσια καὶ τὴν νίκην τοῦ ἡγεμόνος. Ἔτζι ἀπωλέσθει τὸ ἄθροισμα τῶν μιαρῶν τούτων ἀνδρῶν, ὁποῦ ἐβασάνισαν τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας χωρὶς νὰ τοὺς πταίση ἢ νὰ τοὺς γαίνη αἰτία βλάβης, καὶ ἔλαβον τὰς πρεπούσας αὐτοῖς ἀμοιβάς· ὅτι χωρὶς δίκαιον, μόνον διὰ τὴν ἀπληστίαν τοῦ γενεράλη, ἐφέροντο ὠμῶς κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμών, γυρίζοντας ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἐκοιμήθη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Τζετατζούγιας. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐκατέβη εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κούρτην ἔκραξε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Ταττάρων καὶ τοὺς εἶπε πῶς νὰ ἦναι ἕτοιμοι αὔριον διὰ νὰ κοινήσουν εἰς τὸ κάστρον τοῦ Νέμτζου. Καὶ ἐξέτασε διὰ τὸν καπετᾶνον Φράντζαν, καὶ τὸν εὗρεν εἰς τὰ χέρια τῶν Ταττάρων. Δίδοντας δὲ δι κόσια γρόσια, τὸν ἀγόρασεν ἀπὸ τοὺς Ταττάρους, καὶ τὸν ἔφεραν ἔμπροσθεν τῆς ὑψηλότητός του. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἠρώτησε λέγων· „τί ἐγύρευες, καπετᾶνε, καὶ ἦλθες εἰς τὸν τόπον νὰ κάμης τόσην φθοράν;“ Αὐτὸς δὲ ἀπεκρίθη· „διὰ προσταγῆς τοῦ αὐθεντός μου γενεράλη ἦλθον, ὄντας προσταγμένος παρ᾽ αὐτοῦ νὰ σὲ πάρω, καὶ πάλιν μὲ τιμὴν αὐθεντικὴν καὶ ὡσὰν αὐθέντην νὰ σὲ πάγω εἰς τὸ Μπρασοβόν.“ Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν θυμωθεὶς ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον του καὶ τὸν ἐπῆρεν ἀπὸ τὰ μαλλία κτυπῶν τὰς πέντε ἕξ ράπίσματα, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐπρόσταξε νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν· καὶ τὸν ἔβγαλαν ἔξω τῆς κούρτης καὶ τὸν ἀποκεφάλισαν. Δὲν ἤθελε τὸν φονεύση ὁ ἡγεμών, ἂν δὲν ἤθελε φονεύση καὶ αὐτὸς ὅσους ἀνθρώπους τοῦ ἡγεμόνος ἐπίασε, διατὶ ἦτον ἄνθρωπος ἀνελεήμων καὶ σκληρὸς καὶ αἱμοβόρος· διότι ὁ ἡγεμὼν ἄλλους ὅσος ἐπίασεν ἀπὸ Γερμανοὺς καὶ Οὔγγρους κανένα δὲν ἐσκότωσε· μόνον Μπογδάνους ἀποστάτας ὅσους ἐπίασεν, ἄλλους ἐκρέμασεν, ἄλλους ἐπαλούκωσε καὶ ἄλλους ἔβαλεν εἰς φωτίαν. Ἐπῆραν καὶ τὰ φλάμπουρά τους καὶ τὰ τύμπανά τους· πέντε φλάμπουρα ἦσαν μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ καίσαρος, καὶ ἕνα φλάμπουρον ἦτον τῶν κλεπτῶν.

Τῇ δὲ 13 τοῦ Ἰανουαρίου ἐκίνησεν ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν παίρνοντας καὶ τοὺς Ταττάρους μαζί, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ῥηθὲν κάστρον Νέμτζου. Ὅμως ὁ πρῶτος τῶν κακούργων Βελίσκος, βοηθείᾳ τοῦ προδότου Ἰούδα γλυτόνοντας μὲ μερικούς, εὐθὺς ἔδραμεν εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἀνέφερε τοῖς ἐκεῖσε τὰ

niţî, şi s'aŭ dus la Braşov, referind generaluluî minunile şi victoria Domnuluî. Aşa s'aŭ nimicit adunătura acestor ómenî înrĕutăţiţî, cariî schingiueaŭ ţara Moldoveî fără ca să le fie vinovată şi să li dea pricină de rĕutate, şi şî-aŭ luat resplata lor cuvenită ; că fără drept, numaî din nesaţul generaluluî s'aŭ purtat crâncen contra creştinilor.

Iar prea Inălţatul Domn întorcêndu-se de la rĕsboiŭ, a dormit la Mănăstirea Cetăţuia. Apoî a doua ḑi s'a pogorît la Iaşî şi chemând pe maî mariî Tătarilor la Curte, li-a spus să fie gata a doua ḑi să plece la cetatea Némţuluî. Şi a cercetat despre căpitanul Franţa şi l-a aflat în mânele Tătarilor. Dând 200 leî l-a cumpărat de la Tătarî şi l-a adus înaintea Inălţimeî Sale. Atuncî Domnul l-a întrebat ḑicĕnd : „Ce aî căutat căpitane, şi aî venit în ţară să facî atâta stricăciune“ ? „Iar acesta a rĕspuns : „Din ordinul Domnuluî meŭ, generaluluî am venit, poruncit fiind de el ca să te rîdic şi apoî cu cinste domnéscă să te duc la Braşov ca pe un Domn“. Iar Inălţimea sa Domnul mâniat s'a sculat de pe scaunul sĕŭ şi l-a luat de păr lovindu-l cu cincî şase palme, şi tot-odată a poruncit ca să-l decapiteze, şi l-a scos afară din curte şi l-a decapitat. N'ar fi voit să-l ucidă Domnul, dacă n'ar fi fost ucis şi el pe câţî ómenî de aî Domnuluî a prins, pentru că era om nemilos, aspru şi vărsător de sânge ; pentru că Domnul pe câţî alţiî a prins de la Germanî şi de la Ungurî, pe nicî unul n'a ucis ; numaî pe Moldoveniî revoltaţî, pe câţî î-aŭ prins, pe uniî î-a spânzurat, pe alţiî î-a înţepat şi pe alţiî î-a aruncat în foc. A luat şi stégurile lor şi timpanele lor ; cincî stégurî eraŭ cu chipul Cesaruluî şi un steag al tâlharilor.

La 13 Ianuarie a plecat prea Inălţatul Domn luând şi pe Tătarî împreună şi s'a dus la ḑisa cetate Némţul, dar întâiul dintre tâlharî Velişcu, cu ajutorul trădătoruluî Iuda scăpând cu câţî va curênd a alergat la cetate şi li-a referat cele întêmplate aicî, acia eraŭ 30

συμβάντα. Οἵτινες ἦσαν τριάντα ὀνομᾶτοι ὁποῦ ἀνέμειναν εἰς τὸ κάστρον, καὶ παραχρῆμα ἀφέντες τὸ κάστρον ἔφυγον καὶ ἄφησαν πολλὰς τροφὰς ἃς εἶχον συνηγμένας ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. Φθάνοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ ρηθὲν κάστρον, τὸ ηὗρεν εὔκαιρον· καὶ ἔβαλεν φωτίαν καὶ ἔκαυσε καὶ τὰς τροφὰς καὶ τὰς οἰκοδομὰς, καὶ ἔτζι ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι.

Οἱ δὲ Τατάροι ἐπανελθόντες ἄρχισαν, κατὰ τὴν συνήθειάν τους, νὰ σκλαβόνουν τὸν τόπον δι' αἰτίαν τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐσκλάβωσαν τοὺς Μπογδάνους· τῶν ὁποίων τὸ κρῖμα νὰ ἦναι ἐπάνω εἰς τὸν γενεράλην Τίγε καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἐβγῆκε δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐμπροσθά τους. καὶ ὅσους ηὗρε καὶ ὅσους ἠμπόρεσε ἔβγαλε ἀπὸ τὰ χέριά τους, ὅμως πάλιν περισσοὺς σκλάβους ἐπῆραν.

Εἶναι διὰ νὰ θαυμάσῃ τινὰς ἀληθινὰ τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν τοῦ γενεράλη· ὅστις ἐτόλμησε νὰ γυρεύσῃ χαράτζι ἀπὸ ἕνα τόπον τὸν ὁποῖον ἀκόμη δὲν ἐκυρίευσε. μήτε νὰ τὸν φυλάξῃ ἠμποροῦσεν. Ἀλλ' ἐκ τούτου φαίνεται πῶς ἦτον ἄγνωστος ἄνθρωπος καὶ γυμνὸς πασης πολιτικῆς εἰδήσεως· ὃς εἰς τοσοῦτον ἀφροσύνης ἦλθεν ὅτι καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν ἐκινεῖτο μὲ μανίαν· ἐπειδὴ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁποῦ ἔστειλε προσταγὴν εἰς τὸν καπετᾶνον Φράντζαν διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Γιάσι, ἔστειλε καὶ εἰς τὸν Τζαοῦρον εὑρισκόμενον εἰς τὸ Κάσινον καὶ τὸν παρήγγειλε νὰ ὑπάγῃ νὰ σκλαβώσῃ τὴν ἀδελφὴν τοῦ αὐθεντός. Ὅστις, κατὰ τὴν προσταγὴν, ἐσηκώθη μὲ 150 στρατιώτας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τῆς ἀδελφῆς τοῦ αὐθεντὸς καὶ, ἀπόντος τοῦ ἀνδρός της, τὴν ἥρπασε μοναχὴν, ἀφίνοντας τὰ βρέφη της εἰς τὸ σπίτι της· καὶ με τόσην ἀτιμίαν τὴν εὐγενεστάτην ἀρχόντισσαν τὴν ἐπῆγαν εἰς τὸ Μπρασοβὸν καὶ τὴν ἔβαλαν εἰς φύλαξιν· ἥτις ὡς ἔμφρων τὴν τοῦ ἀδελφοῦ της μιμηθεῖσα ἀνδρεῖαν, ἔκαμε τρόπον ὡς ἀνὴρ ἀνδρειόφρων καὶ ἔφυγε, καὶ ἐπέρασε πεζὴ τὰ βουνὰ τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Μπογδανίαν πρὸς τὸν θεοσεβέστατον ἡγεμόνα τὸν αὐτῆς ἀδελφόν.

Ἔλεγον οἱ εὑρεθέντες τότε εἰς τὸ Μπρασοβὸν πῶς εἰς τὴν κούρτην τοῦ γενεράλη ἐγένετο καθ' ἑκάστην παζάρι καὶ ἐπολοῦντο ὑποκάμισα γυναικῶν καὶ φουτᾶδες καὶ μεργζάνια καὶ ἄλλα ροῦχα καὶ στολὲς γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν, καὶ ζῶα· τὰ ὁποῖα εἶχαν κλέψῃ οἱ στρατιῶται του ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Μπογδάνους, καὶ τὰ εἶχαν ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν, διὰ νὰ χορτάσουν τὴν ἀπληστείαν του.

Ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡγεμὼν ἐπρόσταξε νὰ μαζωχθοῦν τὰ σώματα τῶν πεφονευμένων Γερμανῶν εἰς ἕνα τόπον· καὶ ρίπτοντας ἐπάνω εἰς αὐτὰ χῶμα, ἔκαμαν μοβίλαν, ἤγουν βῶλον μέγαν· ὅστις ὑπάρχει εἰς τὴν στράταν τῆς Κωνσταντινουπόλεως

de ómenĭ ce rĕmăsese în cetate, și îndată părăsind cetatea aŭ fugit și aŭ lăsat mult proviant ce-l avea adunat din răpirĭ și nedreptățĭ. Ajungênd Domnul la ḑisa cetate, a găsit-o deșartă; și a pus foc și a ars și proviantul și zidurile și așa s'a întors la Iașĭ.

Iar Tătariĭ întorcêndu-se a început, după obiceiul lor, să sclăvéscă țara din causa Nemților și a sclăvit pe Moldovenĭ; a cărora crimă să fie asupra generaluluĭ Tige și asupra urmașilor luĭ. Dar a eșit Domnul înaintea lor și pe câțĭ ĭ-a aflat și pe câțĭ a putut ĭ-a scos din mânile lor, dar totușĭ aŭ luat mulțĭ sclavĭ.

Este lucru ca să se mire cine-va în adevĕr de purtarea politică a generaluluĭ, care a îndrăsnit să céră haragĭ de la o țară pe care încă n'o cucerise și nicĭ n'a putut s'o țină. De aicĭ se vede că a fost om ignorant și gol de tótă știința politică; care a venit la atâta nebunie în cât și în contra femeilor pleca cu furie; fiind-că în acciașĭ ḑi când a trimis ordin căpitanuluĭ Franța ca să vie la Iașĭ a trimis și pe Ceaur ce se afla la Cașin și ĭ-a poruncit să se ducă să sclăvéscă pe sora Domnuluĭ. Care după poruncă s'a sculat cu 150 de soldațĭ și s'a dus la casa suroreĭ Domnuluĭ, și lipsind bărbatul eĭ, a răpit-o pe ea singură, lăsându-ĭ copiĭ în casa sa; și cu atâta necinste a dus'o la Brașov pe prea nobila boerésă și a aruncat-o în închisóre; care imitând ca înțeléptă bărbăția frateluĭ sĕŭ, a făcut chip ca un bărbat înțelept și a fugit, și a trecut pe jos munțiĭ Ungarieĭ, și a venit în Moldova cătră ĭubitorul de Dumneḑeŭ Domn fratele eĭ.

Ḑiceaŭ ceĭ ce se aflaŭ atuncea la Brașov că la curtea generaluluĭ se făcea în fie-care ḑi mezat, și se vindea: cămeșĭ femeeștĭ, fuste, mărgénurĭ și alte strae și îmbrăcămințĭ femeeștĭ și bărbăteștĭ, și animale, pe care le furase soldațiĭ de la sermaniĭ Moldovenĭ, și li-aŭ fost dus la el, ca să-ĭ sature nesațul sĕŭ.

Iar prea Inălțatul Domn a ordonat să se adune trupurile Germanilor morțĭ într'un loc; și aruncând de-asupra lor pămênt a făcut movilă, adică grămada mare; care este în drumul Constantinopoluluĭ, în fața loculuĭ unde

ἀντικρὺ τοῦ τόπου ὅπου ἔγινεν ὁ πόλεμος· καὶ ἔκαμε καὶ τζαρδάκι θαυμαστὸν μὲ σταυρὸν πέτρινον καὶ μὲ ἐπιτάφιον εἰς ἀθάνατον μνήμην τοῦ πράγματος.

Ὅμως εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, ἤγουν εἰς τὸ Κάσινον, ἦταν Νέμτζοι καὶ κατᾶνοι, τοὺς ὁποίους ἔκαμνε χρεία διὰ νὰ διώξῃ καὶ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν τόπον, ὁποῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ὑψηλότης του. Καὶ ἔτζι πάλιν ἔστειλε καὶ ἐμήνυσε νὰ ἔλθουν Ταττάροι. Καὶ ἔγραψε καὶ γράμματα κρυφίως καὶ ἔστειλεν εἰς τοὺς πέραν τοῦ Σιρετίου Μπογδάνους, λέγοντάς τους πῶς νὰ περάσουν ὅλοι πρὸς τὸ ἐνθάδε τοῦ Σιρετίου μέρος, διατὶ μέλλει νὰ καβαλλικεύσῃ ἡ ὑψηλότης του ἔχοντας μαζί του καὶ Ταττάρους, καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τοὺς ἐναντίους ὁποῦ εὑρίσκονται κατὰ τὸ Κάσινον· διότι ὅσοι εὑρεθοῦν πέραν τοῦ Σιρετίου, ἐνδέχεται νὰ τοὺς σκλαβώσουν οἱ Ταττάροι λέγοντάς τους πῶς εἶναι χαίνηδες, καθὼς καὶ ἔγινεν.

Ὅμως οἱ Μπογδάνοι δὲν ἐψήφησαν τὴν προσταγὴν τοῦ αὐθεντός, θαρροῦντες πῶς οἱ κλέπται ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ Κάσινον ἠμποροῦν νὰ τοὺς διαυθεντεύσουν· καὶ ἔτζι ἦλθον οἱ Ταττάροι. Ὅμως ἦσαν πολλοὶ ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας τὸν ἀριθμόν, τοὺς ὁποίους βλέποντας ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τοὺς μιρζᾶδες· „ἐγὼ ἐμήνυσα νὰ ἔλθουν μόνον δύο χιλιάδες, καὶ διατὶ ἤλθετε τόσοι;“ Εἶπε καὶ πρὸς τοὺς πρώτους τοῦ στρατεύματος τὸν Ἀρσλᾶν μιρζᾶ καὶ τὸν Μπὲγ μιρζᾶ· „πῶς ἐφέρατε μαζί σας τόσο πλῆθος Ταττάρων, ὁποῦ ἐνδέχεται νὰ παραπατοῦν ἀπὸ τοῦ λόγου σας νὰ κάμουν καμμίαν αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ ὕστερον δὲν ἠμπορεῖτε καὶ α(υ)τοί σας νὰ δώσητε λόγον τῇ βασιλείᾳ; Ἐπειδὴ βασιλικὴ προσταγὴ δὲν εἶναι νὰ πειραχθῇ ὁ ραγιᾶς, ἀλλὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοὺς ἐναντίους.“ Καὶ ἐτζι αὐτοὶ ἔμασαν ὅλους τοὺς μιρζᾶδες εἰς ἕνα τόπον, λέγοντας πῶς ὁ Μπογδάνμπεγης δὲν θέλει τόσον στράτευμα· ὅθεν τυχαίνει νὰ γυρίσετε ὀπίσω.“ Οἱ δὲ Ταττάροι ἀπεκρίθησαν· „ἡμεῖς ἐπειδὴ ἤλθομεν ἐδῶ, τώρα πηγαίνωμεν μαζί του· καὶ καμμίαν πείραξιν δὲν θέλομεν κάμῃ εἰς τὸν τόπον,“ Ὡσὰν τὸ εἶπον τοῦ ἡγεμόνος, ὁ ἡγεμὼν τοὺς εἶπε· „δὲν πιστεύω νὰ μὴν κάμουν βλάβην εἰς τὸν τόπον.“ Καὶ ἔτζι πάλιν οἱ ρηθέντες δύο μιρζᾶδες μετὰ τῶν λοιπῶν μιρζάδων ἔκαμαν μίαν ὁμολογίαν ἔγγραφον πῶς νὰ μὴ κάμουν καμμίαν πείραξιν εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τον ραγιᾶν, καὶ την ἐνεχείρισαν τῷ ἡγεμόνι.

Καὶ οὕτω δὲ τῇ 13 Φεβρουαρίου ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὸ Γιάσι, παίρνοντας μαζί του καὶ τοὺς Ταττάρους. Καὶ πηγαίνοντας πρὸς τὸ Κασίνον, ὅσους Κατάνους εὑρῆκαν, ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ζωντανούς· ἐπίασαν καὶ

a fost rĕsboiul, şi a făcut cerdac minunat cu cruce de pétră şi cu inscripţie spre nemuri'óre amintire a faptuluĭ.

Dar în ţara Moldoveĭ, adică la Caşin, eraŭ Nemţĭ şi catane, pe carĭ trebuea să-ĭ alunge şi pe aceştia din ţară, spre a se putea să se liniştéscă Inălţimea sa. Şi aşa ĭarăşĭ a trimis şi a vestit să vie Tătariĭ. Şi a scris şi scrisorĭ secrete şi li-a trimis la Moldoveniĭ de peste Siret, ḑicêndu-le ca să trécă toţĭ de astă-laltă parte a Siretuluĭ, spunênd că are să călăréscă Inălţimea sa, avênd cu el şi Tătarĭ, şi se duce la vrăjmaşiĭ cariĭ se află pe la Caşin; pentru că câţĭ se vor afla dincolo de Siret se póte să-ĭ sclavéscă Tătariĭ, spuindu-le că sunt hainĭ, după cum s'a şi întâmplat.

Dar Moldoveniĭ n'aŭ ascultat de porunca Domnuluĭ, socotind că tâlhariĭ cariĭ se află la Caşin pot să-ĭ apere; şi aşa aŭ venit Tătariĭ. Dar eraŭ mulţĭ, peste 10 miĭ la numĕr, pe care vĕḑêndu-ĭ Domnul a ḑis către Mirzacĭ: „Eŭ am anunţat ca să vie numaĭ două miĭ şi de ce aţĭ venit atâţea“? A ḑis şi către ceĭ întâĭ aĭ armateĭ, către Arslan Mirza şi către Beg Mirza: „Cum de aţĭ adus cu voĭ atâta mulţime de Tătarĭ, cariĭ pot să calce cuvêntul vostru şi să facă vre-o sclavie în ţară după obiceiul lor, şi în urmă nu veţĭ putea nicĭ voĭ să daţĭ socotélă Impĕrăţieĭ? Fiind-că ordinul Impĕrătesc nu este ca să supăraţĭ raĭaŭa, ci să mergeţĭ contra inimiculuĭ.“ Şi aşa aceştia aŭ adunat tóte mirzalele într'un loc, spunêndu-le că Bogdan Beĭ nu voeşte atâta armată, de aceia trebue să vĕ întórceţĭ înapoĭ, ĭar Tătariĭ aŭ rĕspuns: „Noĭ fiind-că am venit aicĭ, acum mergem cu el; şi n'avem să facem nicĭ o supărare ţĕreĭ;“ şi când ĭ-a spus acésta Domnuluĭ, Domnul le-a ḑis: „Nu cred să nu facă rĕŭ în ţară.“ Şi aşa apoĭ ḑişiĭ doĭ Mirzacĭ cu ceĭ-lalţĭ Mirzacĭ a făcut o mărturie în scris ca să nu facă nicĭ o supărare în ţară şi în Raia şi a înmânat-o Domnuluĭ. Şi aşa de la 23 Februarie a plecat Domnul de la Iaşĭ, luând împreună cu el şi pe Tătarĭ, şi ducêndu-se spre Caşin, câte catane a găsit pe toţĭ ĭ-aŭ ucis, ĭar pe alţiĭ ĭ-aŭ prins viĭ; a prins şi pe căpitanul Andreĭ; după aceia s'a dus la Caşin. Iar vrăjmaşiĭ s'aŭ închis înlăuntru în Caşin, avênd şi sacaluşe; unde

τὸν Ἀνδρέαν τὸν καπετᾶνον· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάσινον. Οἱ δὲ ἐναντίοι ἐκλείσθησαν μέσα εἰς τὸ Κάσινον ἔχοντες καὶ τζακαλόζια· εἰς τὸ ὁποῖον μέσα ἦτον καὶ ὁ Τζαοῦρος. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸ στράτευμά του ἐπεριτριγύρισε τὸ Κάσινον, προστάζοντας τὸ στράτευμά του νὰ κόψουν ξύλα νὰ κάμουν σκάλες διὰ νὰ κάμουν γιουρούσι, ἐπειδὴ τὸ τειχίον τοῦ κάστρου εἶναι ὑψηλὸν καὶ δυνατόν.

Οἱ δ Τατάροι ὡς εἶδαν πῶς ἐκλείσθησαν οἱ ἐναντίοι μέσα καὶ ἄρχισαν νὰ ρίχνουν τουφέκια καὶ τζακαλόζια, ἐτραβίχθησαν ὀπίσω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔχωντας τὸ κάστρον περικυκλωμένον ἔστειλε νὰ ἰδῇ ποῦ εἶναι οἱ Τατάροι. Ἦλθον δὲ οἱ ἀποσταλέντες καὶ εἶπον τῷ ἡγεμόνι πῶς οἱ Τατάροι διεμοιράσθησαν εἰς δύο καὶ πᾶν νὰ σκλαβώσουν τὸν τόπον. Ὅθεν εὐθὺς ὁ ἡγεμὼν ἄφησε τὸ Κάσινον καὶ ἐκαβαλλίκευσε μὲ το στράτευμά του, καὶ ἐγύρισεν ὀπισω διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν. Μ᾽ ὅλον τοῦτο οἱ Τατάροι ἔκαμαν μεγάλην αἰχμαλωσίαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ὅσους σκλάβους ηὗρεν ἔμπροσθά του τοὺς ἔβγαλεν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Τατάρων, δέρνοντας καὶ τοὺς Τατάρους, καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ Γιάσι. Μεγάλην φθορὰν καὶ ἀφανισμὸν ἔκαμαν οἱ Τατάροι εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας, ὁποῦ δὲν ἔμεινε μήτε χωρίον, μήτε μοναστήρι ἀπ᾽ ὅσα ἦταν πέραν τοῦ Σιρετίου, ὁποῦ νὰ μὴν ἐκουρσεύθη. Ὅμως μὲ τὸ νὰ μὴν ἤκουσαν τὴν προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, ὁποῦ τοὺς ἔγραψε νὰ περάσουν εἰς τὸ ὦδε μέρος τοῦ Σιρετίου, ὅτι εἶναι νὰ περάσῃ ἡ ὑψηλότης του μαζὶ μὲ Τατάρους κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διὸ καὶ αὐτοί, ὡς παραβάντες τὴν προσταγὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τῶν Τατάρων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Γιάσι, ἐκρέμασεν ἀπὸ τοὺς πόδας τὸν ρηθέντα καπετᾶνον Ἀνδρέαν, τρυπῶντας τοὺς ἀστραγάλους τῶν ποδῶν του· ὅστις ἐστάθη ἕωθεν μέχρις ἑσπέρας ζῶν καὶ φωνάζων μεγάλως, καὶ τότε δὴ πρὸς ἑσπέραν ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν ἐτουφεκίσασαν κρεμάμενον.

Διὰ δὲ τὴν αἰχμαλωσιαν ὁποῦ ἔγινεν εἰς τὸν τόπον τῆς Μολδαβίας, ἔγραψεν ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν πῶς οἱ Τατάροι ἔκαμαν μεγάλην φθορὰν εἰς τὸν τόπον. Ὅθεν ἡ κραταιὰ βασιλεία ἔδωκε φερμάνια καὶ ἔστειλεν ἀγᾶδες εἰς τὸ Μπουτζάκι, διὰ νὰ ἐβγάλουν τοὺς ρηθέντας αἰχμαλώτους Μπογδάνους· καὶ ἔβγαλαν ὅσους ἠμπόρεσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Τατάρων. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἀνέμειναν, κρύπτοντάς τους οἱ Τατάροι. Ὕστερον ὅμως ὁ ἡγεμὼν ἐξετάζοντάς καὶ περὶ ἐκείνων, ἔβγαλε τοὺς πλείονας.

Ἐν ἔτει δὲ τῷ αὐτῷ 1717, μὴν παύοντας πάλιν οἱ ἐχθροὶ τοῦ λεηλατεῖν καὶ πολλὰ κακὰ ποιεῖν ἐν τῷ τόπῳ τῆς Μολδαβίας, θέλων ὁ θεοσεβὴς

înlăuntru era și Ceaur. Iar Domnul cu armata sa a încungiurat Cașinul, ordonând armateĭ sale să tae lemne, să fabrice scărĭ și să facă iurușŭ, fiind-că zidul cetățeĭ era înalt și tare. Iar Tătariĭ, cum aŭ vĕḑut că s'aŭ închis vrăjmașiĭ înlăuntru și a început să arunce cu puștele și cu sacalușele, s'aŭ retras înapoĭ. Iar Domnul avênd cetatea încungiurată, a trimis să vaḑă unde sunt Tătariĭ; aŭ venit ceĭ trimișĭ și aŭ spus Domnuluĭ: că Tătariĭ s'aŭ împărțit în două și se duc să sclăvéscă țara. Deci îndată Domnul a lăsat Cașinul și a încălecat cu armata sa și s'a întors înapoĭ să împedice pe Tătarĭ de la sclavie. Cu tóte acestea Tătariĭ aŭ făcut mare sclavie în țara Moldoveĭ. Iar Domnul câțĭ sclăvițĭ aŭ aflat inaintea luĭ, ĭ-aŭ scos din mânile Tătarilor, bătêndu-ĭ și pe Tătarĭ, și s'a întors la Iașĭ. Mare stricăciune și pustiire a făcut Tătariĭ în țara Moldoveĭ, în cât n'aŭ rĕmas niciĭ sat, niciĭ Mănăstire ce a fost peste Siret, pe care să n'o fi prădat, dar fiind-că n'aŭ ascultat ordinul Domnuluĭ ce li-aŭ scris să trécă de ceea-laltă parte a Siretuluĭ, pentru că era să trécă Inălțimea sa cu Tătariĭ contra vrăjmașilor, pentru aceia și aceștia, ca uniĭ ce aŭ călcat porunca Domnuluĭ, s'aŭ sclavit de Tătarĭ.

Venind Domnul la Iașĭ, a spânzurat de picióre pe zisul căpitan Andreĭ, găurindu-ĭ fluerile piciórelor luĭ, care a stat de diminéța până séra viŭ și strigând tare. Și atuncĭ tocmaĭ spre séră a pus Domnul și l-a împușcat spânzurat.

Pentru sclăvia ce s'a făcut în țara Moldoveĭ a scris Domnul puternica Impĕrăție, că la Tătariĭ aŭ făcut mare stricăciune în țară. Deci puternica Impĕrăție a dat firman și a trimis și Agale la Bugeag ca să scótă pe ḑișiĭ sclavĭ Moldovenĭ ; și a scos pe câțĭ aŭ putut din mânile Tătarilor. Dar ceĭ maĭ pe mulțĭ aŭ rĕmas ascunșĭ de Tătarĭ. Maĭ pe urmă însă cercetând Domnul și despre aceia, a scos pe ceĭ maĭ mulțĭ.

In acelașĭ an 1717. Neîncetând ĭarășĭ inimiciĭ să jefuĭască și să facă multe rele în țara Moldoveĭ, voind ĭubitorul de Dumneḑeŭ

ἡγεμὼν νὰ λητρώσῃ τὸν τόπον του τῆς ἐκείνων κακεντρεχείας καὶ βλάβης καὶ ζημίας, καὶ παροτρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος μεγάλου ποστελνίκου του κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Βυζαντίου, ἔβγαλε τὰ τούγιά του, μαΐου πρώτη, προστάζοντας νὰ συναχθοῦν περὶ αὐτὸν πανταχόθεν τὰ στρατεύματά του. Πρὸς τούτοις ἐμήνυσε καὶ τῷ σουλτάνῳ ὃς ἦν σερασκέρης εἰς τὸ Μπουτζάκι, καὶ ἔπεμψε τῇ ὑψηλότητί του τετρακοσίους Τατάρους. Καὶ οὕτω δή, μαΐου εἰκοστῇ, ἐκίσευσεν ὁ ἡγεμὼν σὺν Θεῷ πανστρατὶ κατὰ τῶν ἀντικειμένων λαμβάνοντας σὺν ἑαυτῷ καί τινας τῶν ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων τοῦ παλατίου του, τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Καντακουζηνόν, παίρνοντας μαζὶ καὶ τόπια ἕξ καὶ τζεπχανέν. Ὅταν δὲ ἑτοιμάζονταν διὰ νὰ κινήσῃ, ἦλθε καὶ προσταγὴ ἀπὸ τὴν βασιλείαν καὶ τζοχαδάρης τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου διὰ τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μῦρα, Κάσινον καὶ Φωξάνι· διὰ τοὺς ὁποίους ἔγραψαν ἄλλοι καὶ ἐφανέρωσαν εἰς τὴν βασιλείαν πῶς εἶναι εἰς τὰ Μῦρα πέντε χιλιάδες, καὶ δύο χιλιάδες εἰς τὸ Κάσινον, καὶ ἑπτακόσιοι εἰς τὸ Φωξάνι καὶ πῶς κάμνουν καὶ παλάγκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Μπογδανίας. Ἀκούοντας δὲ ὁ ἡγεμὼν αὐτὰ ὁποῦ ἔγραψεν ἡ βασιλεία εἰς τοῦ λόγου του, ἀναγκαζόμενος μίαν ὥραν πρότερον, ἔκαμε τὴν ἑτοιμασίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν· καὶ ἐκίνησεν ἀπὸ τὸ Γιάσι εἰς τὲς 20 τοῦ μαΐου. Καὶ ἔστειλεν ἔμπροσθὰ τριακοσίους Μπογδάνους καὶ τοὺς ῥηθέντας τετρακοσίους Τατάρους μαζὶ μὲ τὸν Κρουπέντζικην, διὰ νὰ πιάσουν γλῶσσαν. Καὶ ἔτζι φθάνοντας ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι, ἐγύρισε καὶ ὁ Κρουπέντζικης μὲ τοὺς Τατάρους, οἵτινες ἔφερον καὶ ἕως πενήντα κατάνους· τὸν δὲ καπετᾶνον τους τὸν ἐσκώτωσαν.

Καὶ ἐκάθησεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ Μπουρλάδι μίαν ἡμέραν. Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν ἐκίνησεν ἀπ᾽ ἐκεῖ μὲ τοὺς Τατάρους καὶ πηγαίνοντας ἕως οὗ ἔμεινεν πέντε ὧραι ἕως εἰς τὸ Σιρέτι, ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του καβάλλαν ἕως χιλίους ὀκτακοσίους, ὁμοῦ καὶ τοὺς Τατάρους. Καὶ ἐδιώρισεν ἀρχηγὸν ἐπάνω εἰς τὸ στράτευμα τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικόν του Κωνσταντῖνον καὶ τοὺς ἔστειλε διὰ νὰ πηγαίνουν ἔμπροσθὰ νὰ κτυπήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ εὑρίσκονταν εἰς τὰ Μῦρα τριγύρω. Κινῶντας λοιπὸν ὁ μέγας ποστέλνικος μὲ τὸ στράτευμα, καὶ φθάνοντας πρὸς ἑσπέραν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Σιρέτι, ἐπεχειρίσθη νὰ περάσῃ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν ποταμὸν μετὰ πολλῶν τῶν περὶ αὐτόν· καὶ πλέοντας μὲ τὸ ἄλογόν του, μὲ τὸ νὰ ἦτον ἡ νὺξ ἀφεγγὴς καὶ τὸ πέραμα ἀφανές, ἐκινδύνευσε νὰ

Domn să scape țara sa de rĕutatea, perderea și stricăciunea acelora, și îndemnat și de prea gloriosul boer marele Postelnic, Domnul Constantin Visantie, a scos *tugiele* [4]) luĭ, la 1 Maiŭ, ordonând să se adune împrejurul sĕŭ de pretutindenea armatele sale. Pe lângă acesta a maĭ vestit și Sultanuluĭ, care era Seraschier la Bugeag, și a trimis înălțimeĭ sale 400 de Tătarĭ: Și așa la 20 Maiŭ, s'a mișcat Domnul cu tótă armata sa contra vrăjmașilor, luând împreună cu el și pre uniĭ din prea glorioșiĭ boerĭ aĭ palatuluĭ sĕŭ, pe boerul marele Vornic Donicĭ, și pe boerul mare'e Postelnic Constantin, luând împreună și 6 tunurĭ și *țephane* [5]). Când se pregătea să plece, a venit și poruncă de la Impĕratul și *Ciohodarul* [6]) prea Inălțatuluĭ epitrop pentru vrăjmașiĭ ce se afla la Mira, Cașin și Focșanĭ; despre carĭ aŭ scris alțiĭ și aŭ arătat la Impĕrăție că sunt la Mira 5,000, 2,000 la Cașin, și 7.000 la Focșanĭ; și că fac și *falangă* [7]) la marginea Moldoveĭ. Audind Domnul acestea ce scrie Impĕrăția către el, nevoindu-se cu o oră maĭ înainte, a făcut pregătire contra vrăjmașilor; și a plecat de la Iașĭ la 20 Maiŭ. Și a trimis înainte 300 de Moldovenĭ și pe ceĭ 400 de Tătarĭ împreună cu Crupenschi, ca să ĭea știință. Și așa ajungând Domnul la Bêrlad, s'a întors Crupenschi cu Tătariĭ, cariĭ aŭ adus și până la 50 de catane; íar pe căpitanul lor l-a ucis.

Și a șĕdut Domnul la Bêrlad o di. Și a doua di a plecat de aicĭ cu Tătariĭ și ducêndu-se până unde a rĕmas 5 ore, până la Siret, a rânduit din armata luĭ până la 1,800 cavalerĭ, împreună cu Tătariĭ. Și a pus conducĕtor peste armată pe marele boer Postelnicul Constantin, și l-aŭ trimis să se ducă înainte să lovéscă pe vrăjmașiĭ ce se aflaŭ la Mira împrejur. Plecând decĭ marele Postelnic cu armata, și sosind spre séră la rîul ce se chiema Siret, s'a încercat să trécă în nóptea aceia rîul cu mulțĭ de pe lângă el; și intrând cu calul sĕŭ, pentru că nóptea era neluminată și trecerea nevĕdută, s'a periclitat să se înece. Dar cu buna-voință a luĭ Dumnedeŭ a trecut de ceia parte nevătămat. Decĭ era în-

πνιγῇ. Ὅμως Θεοῦ εὐμενείᾳ ἐπέρασε εἰς τὸ πέραν μέρος ἀσινής. Ἦτον δὲ σκοπὸς νὰ ὁδοιπορήσουν πρὸς τὰ Μῦρα ὁλονυκτίς, διὰ νὰ πατάξουν τὸ πρωὶ αἰφνιδίως τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους τῶν δυσμενῶν. Ὅμως ἔμειναν ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ Σιρετίου περιμένοντες καὶ τοὺς λοιποὺς, ἐπειδὴ τῶν Τατάρων οἱ πλείους ἔμειναν εἰς τὸ ἄλλο μέρος φοβούμενοι νὰ πλεύσουν τὸν ποταμὸν ἐν νυκτί. Ἡμέρας δὲ γεγονυίας ἐκίνησαν ἐκεῖθεν ἅπαντες εἰς τὸ Ὀτοπέστι· ἔνθα καλόγερόν τινα εὑρηκότες ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ τῶν κατάνων ποῦ εὑρίσκονται. Ὅστις, μὲ τὸ νὰ ἦτον τζασίτης καὶ ἀπεσταλμένος παρ᾽ ἐκείνων νὰ κατασκοπεύσῃ, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καταψεύσθη λέγων πῶς οἱ κατάνοι ὅσοι ὑπῆρχον εἰς τὰ Μῦρα καὶ εἰς τὸ Φωξάνι, ὑπάγησαν εἰς τὸ Κάσινον. Καὶ ἔτζι ἐστάθη ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἐλάλησε τοὺς καπετανέους ὁποῦ ἦσαν μαζί του, κάμνοντας συμβουλὴν τί νὰ κάμουν, καὶ ηὗραν εὔλογον „ἐπειδὴ ἤλθαμεν ἕως ἐδῶ, ἂς πᾶμεν καὶ ἕως τὰ Μῦρα νὰ ἰδοῦμεν.“ Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν. Τὸν δὲ καλόγερον ἄφησαν εὐλαβούμενοι εἰς τὸ σχῆμα. Πηγαίνοντας δὲ ὀλίγον ηὗραν ἕνα γέροντα τὸν ὁποῖον ἠρώτησαν διὰ τοὺς κατάνους εἰς τί μέρος εὑρίσκονται. Καὶ τοὺς εἶπε πῶς εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Ἔτζι φθάνοντας εἰς τὸ Ὀτοπέστι, οἱ κατᾶνοι ἦταν κάτω εἰς τὰ σπίτια εἰς τὸ μέρος τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Βλαχίας. Ὅμως οἱ περισσότεροι ἦταν εἰς τὸ πέραν μέρος ἕως διακόσιοι ὀνομᾶτοι διὰ φύλαξιν τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ. Καὶ ἔτζι αἰφνιδίως τοὺς ἐπλάκωσαν· καὶ ἄλλους ἐπίασαν, καὶ ἄλλους ἐσκότωσαν, καὶ πολλοὶ ὀλίγοι ἂν ἔφυγαν· τοὺς ὁποίους κυνηγῶντας τὸ κατόπιν, ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔφυγαν ἔμπροσθὰ ἔδωσαν λόγον τοῖς ἐν τῇ Μύρᾳ κατάνοις, καὶ ἐβγῆκαν ὅλοι τους ἀπὸ τὰ Μῦρα ἐδῶθεν ἕως μισὴν ὥραν· καὶ ἐκεῖ ἀντικρύθηκαν μὲ τοὺς Μπογδάνους ὁποῦ ἐπήγαιναν ἔμπροσθά. Τοὺς δὲ κατάνους ὁποῦ ἐπίασαν εἰς τὸ Ὀτοπέστι, τοὺς ἠρώτησαν πόσοι εἶναι εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ εἶπαν· „δύο χιλιάδες.“ Καὶ ἔτζι σὰν ἀνταμώθησαν μὲ τοὺς κατάνους ὁποῦ ἐβγῆκαν ἀπὸ τὰ Μῦρα, ἐπολεμοῦσαν ἕως οὗ ἔφθασαν ὅλοι. Καὶ ὡσὰν ἔφθασαν, ἐβάστασεν ὁ πόλεμός τους ἕως δύο ὧρες· καὶ ἔτζι τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄρχησαν νὰ φεύγουν. Καὶ κυνηγῶντάς τους οἱ Μπογδᾶνοι, ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν, καὶ ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς ἄφιναν τὰ ἄλογά τους καὶ ἔφευγαν εἰς τοὺς λόγκους, καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν. Καὶ κυνηγῶντας τους, δὲν ἐπρόφθασαν ἀπὸ τὸν φόβον τους νὰ ἔμπουν εἰς τὰ Μῦρα, ἀλλ᾽ ἔφευγαν εἰς τὰ βουνά. Τὸν δὲ Ρανίτην, ὁποῦ ἦτον προεστὼς ἐπάνω εἰς ὅλους τοὺς τῶν κατάνων καπετάνους, τὸν ἐκυνήγησαν ἕως μίαν ὥραν φεύγοντα ἀπὸ τὰ Μῦρα μέσα

tunerec ca să mérgă spre Mira tótă nóptea, pentru ca să calce diminéța pe neașteptate pe ceĭ ce se aflaŭ acolo dintre vrăjmașĭ. Dar a rĕmas acolo la marginea Siretuluĭ, așteptând și pe ceĭ-lalțĭ, fiind-că dintre Tătarĭ ceĭ maĭ mulțĭ aŭ rĕmas de ceea-laltă parte, temêndu-se să înóte prin rîŭ nóptea. Făcêndu-se ḑiuă s'aŭ mișcat cu toțiĭ la Odobeștĭ; unde aflând pe un călugăr l-a întrebat despre catane unde se află, care, pentru că era *țasit* *) și trimis din partea lor să spioneze, n'a spus adevĕrul, ci a mințit spunênd că catanele câte eraŭ la Mira și la Focșanĭ s'aŭ dus la Cașin. Și așa a stat marele boer Postelnicul și a vorbit cu căpitaniĭ, cariĭ eraŭ împreună cu el, făcênd sfat ce să facă și a găsit cu cale: „Fiind-că am venit până aicea să mergem și până la Mira să vedem“. Și așa aŭ plecat. Iar pe călugăr l-aŭ lăsat respectându-ĭ portul. Ducêndu-se puțin a găsit pe un bătrên, pe care l-a întrebat despre catane, în ce parte sĕ găsesc? Și li-aŭ spus că sunt la Mira. Astfel ajungênd la Odobeștĭ, catanele eraŭ jos pe la case, în partea Moldoveĭ și a Valahieĭ. Dar ceĭ maĭ mulțĭ eraŭ de ceea-laltă parte, ca la două sute de ómenĭ, pentru paza altora din Mira, și așa pe neașteptate ĭ-aŭ cuprins, și pe uniĭ ĭ-aŭ prins, iar pe alțiĭ ĭ-aŭ ucis. Aceĭ ce aŭ fugit înainte aŭ dat de știre catanelor din Mira, și aŭ eșit toțĭ din Mira încóce, ca de jumătate de oră; și acolo s'aŭ întâlnit cu Moldoveniĭ cariĭ mergeaŭ înainte. Iar pe catane, ce li-aŭ prins la Odobeștĭ, ĭ-aŭ întrebat, câțĭ sunt la Mira. Și a spus: „două miĭ“. Și așa fără a se întâlni cu catanele ce aŭ eșit din Mira, a dat rĕsboiŭ până aŭ venit toțĭ. Și cum aŭ sosit, aŭ ținut rĕsboiul până la două césurĭ, și așa ĭ-aŭ sfărâmat; și aŭ început să fugă. Și urmărindu-ĭ Moldoveniĭ, pe alțiĭ ĭ-aŭ ucis, pe alțiĭ ĭ-aŭ prins. Și alțiĭ din eĭ aŭ părăsit caiĭ lor și aŭ fugit în luncĭ, și fórte puținĭ aŭ scăpat. Și urmărindu-ĭ, n'aŭ avut timp de frică ca să intre în Mira, ci aŭ fugit la munțĭ. Iar pre Ranit, ce era șef asupra tuturor căpitanilor de catane, l-a urmărit ca un ceas, fugind din Mira înlăuntrul munților. Care abea s'a scăpat cam cu treĭ-ḑecĭ de ómenĭ.

εἰς τὰ βουνά. Ὅστις μόλις ἐλυτρώθη ἕως μὲ τριάντα ὀνομάτους.

Ὁ δὲ ἄρχων ποστέλνικος ἐλθὼν εἰς τὰ Μῦρα. τὰ ηὗρεν ἑτοιμασμένα διὰ τὸν πόλεμον μὲ τζαργφελέκια καὶ τροφὰς ἀρκετὰς καὶ τζακαλόζια ἕξ, καὶ τὴν πόρταν μαζὶ τοῦ μοναστηρίου τὴν εἶχαν σιδηρᾶν, καὶ ἔξωθεν ἑτέραν ξυλίνην μὲ τζαργφελέκια. Καὶ ἔτζι, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὥρα τοῦ κεντιοῦ, ἔδωκαν φωτίαν τὰ τζαρχφελέκια καὶ τὲς πόρτες καὶ τὰ ἔκαυσαν, καὶ ἐπῆραν καὶ τὰ τζακαλόζια. Ηὗραν καὶ δύο βαρέλλια μπαρούτι, καὶ καίοντάς τα ἐγύρισαν βράδυ εἰς τὸ Ὀτοπέστι, καὶ ἔστειλαν λόγον τῷ ὑψηλοτάτῳ ἡγεμόνι. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφθασε τὸ ταχὺ εἰς τὸ Ὀτοπέστι.

Ἀμὴ ἕως οὗ ἦσαν οἱ Μπογδᾶνοι εἰς τὰ Μῦρα, οἱ Τατάροι ἐπῆγαν καὶ ἐπάτησαν τὸ Φωξάνι, κυνηγῶντας τοὺς κατάνους ὁποῦ ἦταν ἕως ὀγδοήντα. Καὶ οἱ Τατάροι μὲ αἰτίαν τῶν κατάνων εἰς τὸ Φωξάνι ἄργισαν καὶ ἐσκλάβωσαν καὶ Βλάχους ραγιᾶδες. Οἵτινες ἐπίασαν καὶ τὸν μέγαν τοῦ Φωξανίου καπετᾶνον, καὶ τὸν ἔφεραν εἰς Ὀτοπέστι μαζὶ μὲ τὰ μπαϊράκια του. Ὅμως γυρίζωντας ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος ἀπὸ τὰ Μῦρα, καὶ βλέποντας τὴν σκλαβίαν ὁποῦ ἔκαμαν οἱ Τατάροι, ἐστάθη καὶ ἔβγαλεν ὅλους τοὺς Βλάχους ὁποῦ οἱ Τατάροι εἶχαν σκλαβώση ὁμοῦ καὶ τὰ πράγματά τους, ἔτι δὲ καὶ τὸν καπετᾶνον τοῦ Φωξανίου, καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ Φωξάνι στέλλοντας καὶ ἕνα μιρζᾶν μὲ πέντε Τατάρους νὰ φυλάξουν τὸ Φωξάνι ἀπὸ τοὺς Τατάρους.

Εἰς τὲς 30 τοῦ μαΐου ἔγινεν ὁ πόλεμος εἰς τὰ Μῦρα, ἐν ἡμέρᾳ τῆς Ἀναλήψεως. Τὸ δὲ ταχὺ ἐλθὼν ὁ ἡγεμών· ἐπῆγε μὲ τὰ στρατεύματά του πεζικὰ καὶ καβάλλαν ἐν μελουργίᾳ σαλπίγγων καὶ τυμπάνων εἰς τὰ Μῦρα. Καὶ ἔτζι, κατὰ τὴν προσταγὴν βασιλικήν, ὁποῦ ἦτον νὰ χαλάσουν τὸ τοιχόκαστρον τῆς Μύρας, ἔβαλε καὶ τὸ ἐχάλασαν. Καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ δύο ἡμέρες· καὶ ἔστειλε τὰ στρατεύματά του εἰς τὰ βουνὰ κατὰ τῶν κατάνων, καὶ τοὺς ἐμάζοναν ὅπου τοὺς εὕρισκαν.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπὸ τὰ Μῦρα καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Ὀτοπέστι καὶ ἐκάθισε μὲ τὰ τζαντίρια του τρεῖς ἡμέρες. Καὶ ἔστελλε τὰ στρατεύματά του ὅπου εὑρεθοῦν κατᾶνοι πρὸς τὸ μέρος εἴτε τῆς Μπογδανίας, εἴτε τῆς Βλαχίας· καὶ τοὺς ἐπίαναν καὶ τοὺς ἔφερναν. Καὶ τοὺς μὲν Οὔγγρους ἐκρατοῦσε, τοὺς δὲ Μπογδάνους καὶ Βλάχους, ἄλλους μὲν ἐκρεμοῦσεν, ἄλλους δὲ ἔκοπτεν πρὸς σωφρονισμὸν τῶν λοιπῶν.

Τὰ δὲ σπίτια τοῦ Ῥανίτη ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, περνῶντας ἀπ' ἐκεῖ ὁ ἡγεμὼν ἔβαλε καὶ τὰ ἔκαυσαν καὶ τοὺς μύλους του. Ἕνα του δὲ ἀμπέλι, ὁποῦ ἦτον πάλιν εἰς τὸ μέρος

Iar boerul Postelnic venind la Mira, a găsit-o gata de rĕsboiŭ cu *țarhfelechia* [9]) și proviant îndeajuns și șese sacalușe, și pórta împreună cu a Mănăstireĭ o avea de fier și pe afară alta de lemn cu *țarhfelechia*. Și așa fiind-că era óra chindieĭ, a dat foc *țarhfelichiilor* și porților și le-aŭ ars și aŭ luat și sacalușile. Aŭ găsit și două balerce de praf de pușcă, și ardêndu-le s'a întors séra la Odobeștĭ, și a dat știință Prea Înălțatuluĭ Domn. Iar Domnul a sosit curênd la Odobeștĭ.

Dar până când eraŭ Moldoveniĭ la Mira, Tătariĭ s'aŭ dus și aŭ călcat Focșaniĭ, urmărind catanele, unde eraŭ ca la opt-decĭ. Și Tătariĭ, sub pretextul catanelor la Focșanĭ, aŭ început și aŭ sclăvit și raiale Valahe. Cariĭ aŭ prins și pe marele căpitan al Focșanilor, și l-a dus împreună cu eĭ la Odobeștĭ, împreună cu *bairachiile* [10]) luĭ. Dar întorcêndu-se marele boer Postelnicul de la Mira, și vĕdênd sclavia ce aŭ făcut Tătariĭ, a stat și a scos pe toțĭ Valahiĭ pe cariĭ ĭ-aŭ fost sclăvit Tătariĭ, împreună și lucrurile lor, încă și pe căpitanul Focșanilor, și ĭ-a trimis la Focșanĭ, trimițênd și pe un Mirzan împreună cu cincĭ Tătarĭ să păzască Focșaniĭ de Tătarĭ.

La 30 Maiŭ s'a făcut rĕsboiul la Mira, în ḑiua Înălțăreĭ. Iar Domnul venind iute a sosit cu armata sa pedestră și cavalerie în sunetul trâmbițelor și a tobelor la Mira. Și așa, după porunca împĕrătéscă, care era să sfarame cetatea de ḑidiŭ a Mireĭ, a pus și a sfărîmat-o. Și a șeḑut acolo două ḑile. Și a trimis armata luĭ la munțĭ contra catanelor, și-ĭ adunaŭ de pe unde-ĭ găseaŭ.

Și așa s'a întors de la Mira și a venit la Odobeștĭ și a șeḑut cu *țandiriile* [11]) sale treĭ ḑile. Și a trimis armatele sale pe unde se aflaŭ catane spre partea și a Moldovieĭ și a Valahieĭ, și-ĭ prindeaŭ și-ĭ aduceaŭ. Pe Ungurĭ îĭ ținea, iar pe Moldovenĭ și Valahĭ, pe alțiĭ îĭ spânzura, pe alțiĭ îĭ tăea spre cumințenia celor-lalțĭ.

Iar casele luĭ Ranit ce eraŭ în partea Valahieĭ, trecênd pe acolo Domnul, a pus și le-a ars, și morile luĭ. O vie a sa, care era

τῆς Βλαχίας, ἔβαλε τοὺς στρατιώτας του πεζοὺς μὲ τὰ σπαθιὰ καὶ τὸ ἐχάλασαν.

Ἦλθε καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τοῦ Φωξανίου τῆς Βλαχίας, καὶ ἐπροσκύνησε τὸν ἡγεμόνα, παρακαλῶντας τον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Τατάρους καὶ τὰ στρατεύματά του νὰ μὴν κάμνουν εἰς τὴν Βλαχίαν ζημίαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τὸν ἀπεκρίθη· „ἐγὼ ἐπρόσταξα νὰ μὴν γένῃ καμμία ζημία εἰς τὴν Βλαχίαν· ἀμὴ νὰ πιάσουν τοὺς κακοὺς καὶ ἐναντίους νὰ μοῦ τοὺς φέρουν.“ Οἱ δὲ Τατάροι ἠγανάκτουν μεγάλως κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ὁποῦ ποσῶς δὲν ἔστεργε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸ μέρος τῆς Βλαχίας· ὅστις ἀντιφερόμενος πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε νὰ ἀκούουν ὅ, τι τοὺς διορίσῃ καὶ ὅ, τι τοὺς λέγῃ· εἰ δὲ καὶ ἀκούσῃ νὰ κάμουν ἁρπαγὲς εἰς τὸ μέρος τῆς Βλαχίας, πῶς τοὺς τοιούτους θέλει τοὺς κακοποιήσῃ διώκοντάς τους ἕως εἰς τὸ Μπουτζάκι. Καὶ ἔτζι καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι δὲν ἔκαμαν κάμμίαν ἁρπαγὴν εἰς τῆς Βλαχίας τὸ μέρος. Τὸ δὲ αἴτιον ὁποῦ ἐφοβοῦντο καὶ ἐπείθοντο τῷ ἡγεμόνι ἦτον μὲ τὸ νὰ ἦταν ὀλίγοι.

Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν, δηλαδὴ τῇ 4, ἐκίνησεν ἀπὸ τὸ Ὀτοπέστι μὲ τὰ στρατεύματά του νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ Κάσινον· καὶ πάλιν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὰ φουσσᾶτα του τὴν καβάλλαν καὶ πεζοῦραν καὶ τοὺς Τατάρους μαζὶ διὰ νὰ πηγαίνουν ἐμπροσθά. τὴν μὲν πεζοῦραν ἀπὸ τὰ βουνά, ἀπὸ τὸ στενώτερον μέρος, τὴν δὲ καβάλλαν ἀπὸ τὴν πλατεῖαν ὁδόν, διὰ νὰ πᾶν ἐξαφνικὰ νὰ πατήσουν τοὺς ἐχθροὺς ὁποῦ ἦσαν εἰς τὸ Κάσινον. Καὶ ἐδιώρισε πάλιν τὸν μέγαν ποστέλνικον ἀρχηγὸν εἰς τὰ στρατεύματα. Πηγαίνοντες δὲ εἰς τὸ Κάσινον, τὸ ηὗραν εὔκαιρον· ἐπειδὴ οἱ ἐχθροὶ μαθόντες περὶ τῶν ἐν τῇ Μύρᾳ πῶς ἐχαλάσθησαν, ἔφυγαν. Καὶ ἔτζι, μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθροὺς εἰς τὸ Κάσινον, ἐπῆγαν κατὰ τὸ Οἰτούζι, γυρεύοντες τοὺς ἐχθρούς. Καὶ ἐπῆγαν ἕως εἰς τὸ σύνορον τῆς Οὐγγρίας· καὶ μὴν εὑρίσκοντες τοὺς ἐχθρούς, ἐγύρισαν ὀπίσω εἰς τὸ Κασινον καὶ ἀνταμώθησαν μὲ τὸν ἡγεμόνα. Καὶ ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν εἰς τὸ τειχόκαστρον εἰς δύο μέρη λαγούμι, καὶ τὸ ἐγκρέμισεν ἀπὸ τὰ ῥηθέντα δύο μέρη.

Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ἀπ᾽ ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἐδιώρισεν εἰς τὲς ἄκρες καὶ ἄφησε στρατεύματα, καὶ ἐγύρισε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος.

Ἀπὸ τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὲς ἄκρες, ἐκεῖνα ὁποῦ ἦσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὄκνας ἐπῆγαν καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ σύνορα τῆς Οὐγγρίας καὶ εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπῆραν ἕως δύο χιλιάδες πρόβατα ὁποῦ ἦσαν ἐκεῖ, καὶ κατάνους ὅσους ηὗραν τοὺς ἐπίασαν καὶ τοὺς ἔφεραν.

Iarăşĭ în partea Valahieĭ, a luat pe soldaţiĭ seĭ pedestrĭ cu săbiile şi aŭ sfărîmat-o.

A venit şi marele căpitan a Focşanilor Valahieĭ, şi s'a închinat Domnuluĭ, rugându-l să opréscă pe Tătarĭ şi armatele luĭ să nu facă stricăciunĭ în Valahia. Iar Domnul a rĕspuns : „Eŭ am ordonat să nu să facă nicĭ o stricăciune în Valahia, ci încă să prindă pe rĕĭ şi vrăjmaşĭ să mi-ĭ aducă“.

Iar Tătariĭ s'aŭ supărat fórte contra Egemonuluĭ, care de loc nu învoia să-ĭ lase să selăvéscă partea Valahieĭ ; care purtându-se cu asprime către eĭ ḑicea : să asculte ce li hotărăşte şi ceea ce le spune ; ĭar dacă va auḑi că fac jafurĭ în partea Valahieĭ, pe nişte aseminea îĭ va pedepsi urmărindu-ĭ până la Bugeag. Şi aşa şi eĭ temêndu-se n'aŭ făcut nicĭ o prădăciune în partea Valahieĭ. Iar causa pentru care se temeaŭ şi se supuneaŭ Domnuluĭ a fost pentru că eraŭ puţinĭ.

După treĭ ḑile, adică : în a patra, aŭ plecat din Odobeştĭ cu armatele luĭ să se ducă la Caşin. Şi ĭarăşĭ a hotărît din armata luĭ cavalerie, pedestrime şi Tătarĭ împreună ca să se ducă înainte. Pedestrimea prin munţi, pe la partea cea maĭ îngustă, ĭar cavaleria pe calea cea maĭ largă, ca să se ducă să calce de odată pe inimicĭ, cariĭ eraŭ la Caşin. Şi a hotărît ĭarăşĭ pe marele Postelnic şef peste armate. Ducêndu-se la Caşin l-a găsit deşert ; pentru că vrăjmaşiĭ, auḑind despre ceĭ din Mira că s'aŭ strivit, aŭ fugit. Şi aşa neîntâlnind pe vrăjmaşĭ la Caşin, s'aŭ dus la Oituz, căutând pe inimicĭ. Şi s'aŭ dus până la marginea Ungarieĭ, şi neaflând pe vrăjmaşĭ, s'aŭ întors înapoĭ la Caşin şi s'aŭ întâlnit cu Domnitorul. Şi a făcut Domnul la cetatea de zid din două părţĭ şanţurĭ, şi o a crăpat la cele două ḑise părţĭ.

Şi aşa s'a întors de aicea la Iaşĭ, şi a orânduit la margenĭ şi a lăsat armate şi s'a întors învingĕtor şi purtător de biruinţă.

Din armatele ce aŭ lăsat la margenĭ, acele ce eraŭ către părţile Ocneĭ s'aŭ dus şi aŭ intrat în margenile Ungarieĭ şi în întâiul sat al Ungarieĭ. Şi aŭ luat ca la două miĭ de oĭ ce eraŭ acolo, şi catane câte aŭ găsit ĭ-aŭ prins şi ĭ-aŭ luat.

Μετέπειτα δὲ περνῶντας ὀλίγες ἡμέρες, ἦλθε προσταγὴ ἀπὸ τὴν κραταιὰν βασιλείαν διὰ νὰ πηγαίνη ὁ ἡγεμὼν εἰς τὴν Οὐγγρίαν μετὰ τοῦ σουλτάνου Ἀζαμὲτ Γκιρέη, καὶ μετὰ τοῦ Κολτζὰκ ἀγᾶ, καὶ μετὰ τοῦ Ἀσδεργὰζ γενεράλη. Καὶ ἔτζι ἦλθε δευτέρα προσταγή. καὶ ἐκίνησεν εἰς τὴν πρώτην τοῦ Αὐγούστου, παίρνοντας καὶ ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτάτους ἄρχοντάς του τὸν ἄρχοντα μέγαν βόρνικον Δόνιτζε, καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν ποστέλνικον Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν ἄρχοντα μπᾶνον, καὶ τὸν ἄρχοντα βεστιάρην Κωνσταντῖνον Γαβριλίτζην. καὶ τὸν ἄρχοντα μέγαν κόμισον Γεωργάκην Κανταcουζηνόν. Ἐρχόμενος δὲ καὶ ὁ σουλτᾶνος, ἀνταμώθηκαν εἰς τὴν Τζοτζόραν· καὶ ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Μποτεσάνι, ἔνθα ἀντάμωσαν καὶ τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν, ὁποῦ εἶχεν ἔλθη ἀπὸ τὸ Χοτίνι. Εἶχεν ὁ σουλτᾶνος ἕως ἐννέα χιλιάδες Ταττάρους· εἶχε καὶ ὁ Κολτζάκης ἕως ἑπτακοσίου· εἶχε καὶ ὁ ὑψηλότατος ἡγεμὼν τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑξακοσίους. Καὶ ἀνταμωθέντες μὲ τὸν Κολτζάκην, ἠρώτησε καὶ διὰ τὸν Ἀσδεργὰζ γενεράλη· καὶ εἶπε πῶς ἦτον νὰ κινήση καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ Χοτίνι.

Ὅμως κάμνοντας συμβουλὴν ἀνάμεσόν τους, δὲν τὸ ηὗραν εὔλογον νὰ καθίσουν νὰ ἀργοπορήσουν, διὰ νὰ μὴν πάρουν εἴδησιν οἱ ἐχθροί. Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι· καὶ ἐκεῖ ἐσυμβουλεύθησαν τί λογῆς νὰ βαλθοῦν τὰ στρατεύματα εἰς ἀράδαν διὰ νὰ ἔμπουν εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἐβάλθησαν εἰς τοιαύτην τάξιν: ἤγουν ἡ πεζοῦρα τοῦ ἡγεμόνος ἔμπροσθά, ἕνα μὲν διὰ νὰ ἀνοίγη στράταν, ἄλλο δὲ μὲ τὸ νὰ εἶναι βουνά, νὰ εἶναι ἡ πεζοῦρα καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν πρὸς φύλαξιν· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὴν πεζοῦραν ὁ Κολτζάκης μὲ τοὺς ἀνθρώπους του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν Κολτζάκην ὁ ἡγεμὼν μὲ τὰ στρατεύματά του· καὶ κατόπιν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα ὁ σουλτᾶνος ἔχοντας κοντά του καὶ τριακοσίους Ζαπορογάνους Καζάκους. Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν μὲ τοιαύτην τάξιν κατὰ τῆς Οὐγγρίας.

Καὶ ἐκίνησαν ἀπὸ τὸ Κουμπουλούγκι, καὶ ἐπέρασαν τὸ βουνὸν Μαστακανέσι, περνῶντας τὸ νερὸν τὴν Μπιστριτζαν. Καὶ ἔκαμαν τὸ πρῶτον κονάκι εἰς τὸ βουνὸν τὸ λεγόμενον Σοχάρδο. Καὶ ἐκίνησαν τὴν δεύτερην ἡμέραν, καὶ ἐπέρασαν τὴν Κιόσναν τὸ νερόν, ὁποῦ εἶναι σύνορον τῶν βουνῶν τῆς Μπογδανίας καὶ τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ἐπέρασαν εἰς τὸ βουνὸν ὅπου ἦτον ἡ βίγλα τῶν Οὔγγρων· ἥτις ἦτον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἔχοντας καὶ τζαρδάκι ὑψηλόν. Ὅμως ἐδιώρισαν ἔμπροσθα ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ Κολτζάκη ἕως τριακοσίους ὀνομάτους, διὰ νὰ πιάσουν ἐκείνους ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν. Ὅμως, μὲ τὸ νὰ ἦτον βουνὸν ὑψηλόν, τοὺς εἶδαν

După aceea trecênd puţine ḑile, a venit poruncă de la puternica Impĕrăţie ca să se ducă Domnul în Ungaria cu Sultan Azamet Ghireĭ şi cu Colceag aga, şi cu Asderhaz Generalul. Şi aşa a venit al doilea ordin şi a plecat la întâiŭ August, luând şi dintre ceĭ maĭ glorioşĭ boerĭ aĭ luĭ, pe boerul marele Vornic Donicĭ, şi pe boerul marele Postelnic Constantin şi pe boerul Banu, şi pe boerul Vistier Constantin Gavriliţă, şi pe boerul marele comis Iordachi Cantacuzin. Venind şi Sultanul s'aŭ întâlnit la Ţuţora ; şi aŭ plecat şi s'aŭ dus la Botoşanĭ, unde aŭ întâlnit şi pe Colceag aga, ce venise de la Hotin. Avea Sultanul până la nouĕ-miĭ de Tătarĭ, avea şi Colceag până la şapte-miĭ, avea şi prea Inălţatul nostru Domn treĭ-miĭ şase-sute. Şi întâlnindu-se cu Colceag, a întrebat şi despre Asderhaz Generalul ; şi a spus că era să plece şi el de la Hotin.

Dar făcênd sfat între eĭ, n'aŭ găsit cu cale să stea să întârzie, spre a nu lua ştiinţă vrăjmaşiĭ Şi aşa aŭ plecat şi s'aŭ dus la Câmpul-Lung ; şi acolo s'aŭ sfătuit în ce chip să pună armatele în ordine spre a năvăli în Ungaria, şi s'a aşeḑat în următórea ordine : adică pedestrimea Domnuluĭ înainte, întâĭ pentru a deschide drumul, alta pentru că eraŭ munţĭ, să fie pedestrimea păzită de amândouă părţile : apoĭ după pedestrime Colceag cu ómeniĭ luĭ. Şi după Colceag Domnul cu armatele luĭ ; şi apoĭ după Domn Sultanul avênd lângă el şi treĭ-sute de zaporovanĭ Cazacĭ. Şi aşa aŭ plecat în aşa ordine asupra Ungarieĭ.

Şi aŭ plecat de la Câmpu-Lung, şi aŭ trecut muntele Măstăcăneştĭ, luând apa Bistriţeĭ. Şi aŭ făcut întâiul conac la muntele numit Soiard. Şi au plecat adoua ḑi, şi aŭ trecut apa Chiosna, care este marginea munţilor între Moldavia şi Ungaria. Şi aŭ trecut la muntele unde era vedeta Ungurilor, care era în vêrful munteluĭ, avênd şi cerdac înalt. Dar aŭ rânduit înainte din armatele Domnitoruluĭ şi a luĭ Colceag, ca la treĭ sute ómenĭ, ca să prindă pe aceĭ ce eraŭ în drum. Dar fiind-că era muntele înalt, ĭ-aŭ vĕḑut de departe şi aŭ fugit, şi locul fiind greŭ de trecut, n'aŭ putut să alerge iute ca să reu-

μακρόθεν καὶ ἔφυγον· καὶ, ὁ τόπος μὲ τὸ νὰ ἦτον δύσβατος, δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ταχυδρομήσουν νὰ προλάβουν νὰ τοὺς πιάσουν. Ἀλλὰ, φθάνοντας ἐκεῖ ηὗραν τὰ ἀγγεῖα τους μὲ τὸ μαγείρευμα εἰς τὴν φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν οἱ βιγλάτορες ἐκεῖνοι, καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τὸ καλούμενον Ῥόδναν· τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπὸ τὸ ἕνα τὸ βουνὸν ἕως τὸ ἄλλο παρκάνια· καὶ ἦταν καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι ὁποῦ ἐφύλαγαν μὲ ἕνα καπετᾶνον. Παίρνοντας δὲ εἴδησιν οἱ κατᾶνοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁποῦ ἐφύλαγαν εἰς τὸ βουνὸν, ἐσηκώθησαν καὶ οἱ κατᾶνοι, καὶ ὅστις ἐπρόφθασε καὶ ἔφυγαν. Τὸ χωρίον δὲ ἦτον μέγα ἕως διακόσια σπίτια καὶ παράνω. Οἱ δὲ τριακόσιοι ἄνθρωποι ὁποῦ ὑπῆγαν βλέποντες πῶς οἱ βιγλάτορες ἔφυγαν, ἔπεσαν κατόπιν τους καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ ῥηθὲν χωρίον ἤγουν τὴν Ῥόδναν. Καὶ βλέποντες πῶς οἱ ἄνθρωποι ἔφυγαν, ἀπέμειναν ἐκεῖ. Καὶ ηὗραν μόνον ἕως εἴκοσι ἀνθρώπους ἐκεῖ καὶ τοὺς ἐπίασαν.

Ὁ δὲ ἡγεμὼν μὲ τὸν σουλτᾶνον καὶ μὲ τὸν Κολτζάκην, μὲ τὸ νὰ ἦσαν τὰ βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα καὶ τόπος δυσδιόδευτος, δὲν ἐπρόφθασαν εἰς τὴν Ῥόδναν· ἀλλὰ περνῶντας τὸν τόπον ὅπου ἦτον ἡ οὔγγρικη βίγλα, ἀνέμειναν εἰς τὰ βουνά. Τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν πρὸς μεσημβρίαν ἔφθασε καὶ ὁ ἡγεμὼν μὲ τὸν Κολτζάκην, καὶ ἐκατέβη εἰς τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Οὐγγρίας τὴν Ῥόδναν, καὶ ἐκόνευσαν ἐκεῖ καὶ ἔδωκαν τῷ χωρίῳ φωτίαν, καὶ ἔκαυσαν καὶ τὰ παρκάνια. Καὶ ἐκάθισαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν καρτεροῦντες καὶ τὴν ἔλευσιν τῶν Τατάρων· οἵτινες ἄργησαν, μὲ τὸ νὰ ἦτον ὁ τόπος δύσβατος. Ἀπὸ δὲ τοὺς Τατάρους ὁποῦ ἦτον μετὰ τοῦ Ἀζαμὲτ Γκιρέη σουλτάνου ὡς δύο χιλιάδες, βλέποντες πῶς ὁ τόπος εἶναι δύσβατος καὶ βουνὰ μεγάλα, ἐγύρισαν ὀπίσω χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ σουλτάνου.

Ὄντες δὲ εἰς τὴν Ῥόδναν, ὑπῆγαν πέντε ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη ἕως μισὴν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τὰ στρατεύματα γυρεύοντας κἀνὲν εὕρημα. Καὶ ἔτζι μέσα ἀπὸ τὸ βουνὸν ἔρριψαν τουφέκια ἐπάνω τους· καὶ ἕνα μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλον δὲ ἐλάβωσαν, καὶ ἔφυγαν καὶ ἦλθον ὀπίσω καὶ ἔδωκαν εἴδησιν τὸν Κολτζάκην. Ὅστις ἐκαβαλλίκευσε καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα λέγοντας πῶς εἶναι ἕνα τάμπουρον ἔμπροσθα καὶ καὶ εἶναι ὅλοι Οὖγγροι καὶ κατᾶνοι μαζωμένοι ἐκεῖ καὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ ἔφυγαν ἀπὸ τὰ χωρία· καὶ πρέπει νὰ διορίσῃ στράτευμά του καὶ νὰ ὑπάγουν νὰ τοὺς κτυπήσουν. Ἐπῆγεν ὁ Κολτζάκης καὶ τὸ εἶπε καὶ τὸν σουλτᾶνον· ὁ δὲ σουλτᾶνος δὲν ἐδιώρισεν ἀπὸ τὸ στράτευμά του, λέγοντας πῶς οἱ Τατάροι δὲν εἶναι διὰ βουνὰ, ἀλλὰ ὁ Μπογδάνμπεγης ἂς στείλῃ ἀπὸ τὸ στράτευμά του. Καὶ ἔτζι ὁ ἡγεμὼν ἐν

șéscă să-ĭ prindă. Ci sosind acolo, aŭ găsit cazanile lor cu mâncarea pe foc. Si așa s'aŭ dus aceĭ din vedete și aŭ înștiințat la cel întâĭ sat numit Rodna, care era de la un munte până la altul *parcane* [1]), și eraŭ și una sută catane ce păzeaŭ cu un căpitan. Luând știință Catanele de la ómeniĭ ce păzeaŭ la munte s'aŭ rădicat catanele, și orĭ care a avut timp a și fugit. Satul era mare, ca la douĕ-sute case și maĭ mult. Iar ceĭ treĭ-sute de ómenĭ ce s'aŭ dus, vĕḑênd că ceĭ din vedete aŭ fugit, aŭ plecat după eĭ și ĭ-aŭ ajuns séra la ḑisul sat, adică la Rodna. Și vĕḑênd că ómeniĭ fug, aŭ stat acolo. Și aŭ găsit numaĭ ca la una-sută ómenĭ acolo și ĭ-aŭ prins.

Iar Domnul cu Sultanul și cu Colceag, fiind-că eraŭ munțiĭ marĭ și anevoioșĭ și locul greŭ de trecut, n'aŭ ajuns la Rodna; ci luând locul unde era vedeta unguréscă, aŭ stat la munțĭ. Iar a doua ḑi spre améḑă ḑi a sosit și Domnul cu Colceag și s'a pogorît la cel întâiŭ sat al Ungarieĭ Rodna. Și a staționat acolo și a dat satuluĭ foc, și a ars și *parcanele*, și a stat în acea ḑi așteptând și sosirea Tătarilor, cariĭ aŭ întârḑiat fiind locul greŭ. Iar dintre Tătariĭ cariĭ era cu Azamet Ghireĭ Sultanul, ca la douĕ-miĭ, vĕḑênd că locul este greŭ, și munțĭ marĭ, s'aŭ întors înapoĭ fără știrea Sultanuluĭ.

Fiind la Rodna, s'aŭ dus cincĭ ómenĭ a luĭ Colceag ca jumătate de oră departe de armate căutând să afle ceva. Și așa din mijlocul munteluĭ aŭ aruncat cu puștĭ asupra lor; și pe unul l-a ucis, pe altul l-a rănit, și a fugit și a venit înapoĭ și a dat de știre luĭ Colceag. Care a încălecat și a venit la Domn, ḑicênd că este o tabără înainte și că sunt toțĭ Ungurĭ și catane adunațĭ acolo și ómeniĭ ce aŭ fugit din sate; și trebue să hotărască armatele sale și să se ducă să-ĭ lovéscă. S'a dus Colceag și a spus și Sultanuluĭ, ĭar Sultanul n'a hotărît din armatele luĭ, ḑicênd că Tătariĭ nu sunt pentru munțĭ, ci Domnul Moldoveĭ să trimită din armatele sale. Și așa Domnul atuncĭ a pus și a sunat trompetele să se pregătéscă arma-

τῷ ἅμα ἔδαλε καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες νὰ ἑτοιμασθοῦν τὰ στρατεύματά του, καὶ ἐδιώρισε πεζουραν καὶ καβάλλαν χιλίους πεντακοσίους ἀνθρώπους ὅλους τουφεκλῆδες, διορίζοντας τὸν ἄρχοντα ποστέλνικον στρατάρχην, καὶ ἐκίνησε μὲ τὰ στρατεύματά του. Ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζάκης διακοσίους ἀνθρώπους, καὶ ὑπῆγαν καὶ ἐπεριπάτησαν εἰς τὰ βουνὰ πέντε ὥρες γυρεύοντας τοὺς ἐχθρούς. Ὅμως οἱ ἐχθροὶ ἔφυγαν, καὶ δὲν εὑρῆκαν τινάν, καὶ ἐγύρισεν ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος, καὶ ἦλθε μὲ τὰ στρατεύματα εἰς τὸν ἡγεμόνα.

Τὴν δ᾽ ἄλλην ἡμέραν ἐκίνησαν παίρνοντας τὴν στράταν κατὰ τὸ κάστρον Μπίστριτζαν. Τὰ δὲ χωρία δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὁποῦ ἦσαν εἰς τὴν στράταν, οἱ Τατάροι καὶ οἱ Λιπκᾶνοι ὁποῦ ἦσαν μὲ τὸν Κολτζάκην ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν, χωρία μεγαλώτατα καὶ σπίτια μεγάλα. Τὲς δὲ γυναῖκες τὲς γερόντισσες καὶ γέροντας καὶ βρέφη, τὰ ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὸ σπαθί.

Τὴν δὲ ἄλλην ἡμέραν ὁποῦ ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν Ρόδναν, ὥρᾳ μεσημερίου, ἐβγῆκαν ἔμπροσθὰ ἑκατὸν πενήντα Νέμτζοι καὶ ἑκατὸν κατᾶνοι, διὰ νὰ πάρουν γλῶσσαν καὶ νὰ ἰδοῦν τί εἶναι. Μαζὶ ἦτον καὶ ὁ μέγας καπετᾶνος τῆς Μπίστριτζας ὀνόματι Φράντζας. Τοὺς ὁποίους καθὼς τοὺς ηὗραν εἰς ἕνα στενὸν τόπον ἐν ταὐτῷ τοὺς ἐχάλασαν· καὶ ἄλλους μὲν ἐσκότωσαν, ἄλλους δὲ ἐπίασαν ὁμοῦ καὶ τὸν καπετᾶνον, καὶ τὸν χάτμανον ὅστις ἐστὶ δεύτερος τοῦ καπετάνου, καὶ ἄλλους πολλούς. Καὶ πολλὰ ὀλίγοι ἐγλύτωσαν φεύγοντες εἰς τὰ βουνά, καὶ ἔφυγαν καὶ ἔδωκαν λόγον εἰς τὸ κάστρον.

Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μικρὸν πρὸ μεσημβρίας, ἔφθασαν εἰς τὸ κάστρον τῆς Μπίστριτζας, καὶ ἔκαμεν ὁ ἡγεμὼν ἀλάγι τὸ ἀσκέρι του, ὁμοῦ καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἐπεριτριγύρισαν τὸ ἕνα μέρος τοῦ κάστρου· τὸ δὲ ἄλλο μέρος ἦτον ὁ σουλτᾶνος με τοὺς Τατάρους. Τὸ δὲ κάστρον τῆς Μπίστριτζας εἶναι μεγάλον· ὅμως τόπια δὲν εἶχε, μόνον τζακαλόζια· καὶ εἶχε Νέμτζους ἕως ἑξακοσίους, ξεχωριστὰ οἱ κατᾶνοι καὶ ξεχωριστὰ οἱ Νεμεσῆδες οἱ ὁποῖοι λογοῦνται ἄρχοντες τῆς Οὐγγρίας· οἵτινες ἐμαζώχθησαν ὅλοι εἰς τὸ κάστρον ἀπὸ τὰ χωρία. Καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας ἔβαλεν ὁ ἡγεμὼν καὶ ἐλάλησαν οἱ τρουμπέττες διὰ νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ προσκυνήσουν. Καί, βλέποντας πῶς δὲν προσκυνοῦν, ἐπρόσταξε νὰ δώσουν εἰς τὸ βαροῦσι τοῦ κάστρου φωτίαν. Καὶ ἔτζι ἔδωκαν φωτίαν τῶν σπιτίων τοῦ βαρουσίου, τὰ ὁποῖα ἦσαν μεγάλα καὶ εὔμορφα. Καὶ καιόντάς τα ἐμήνυσε τῷ σουλτάνῳ νὰ κάμουν γιουροῦσι εἰς τὸ κάστρον. Ὁ δὲ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἀπεκρίθησαν πῶς οἱ Τατάροι εἰς κάστρον γιουροῦσι δὲν κάμνουν. Καὶ ἐτραβίχθηκαν οἱ Τατάροι ὀπίσω ἕως μίαν ὥραν μακρὰν τοῦ

tele luĭ și a hotărit pedestrime și cavalerie ca la una-mie cincĭ-sute de ómenĭ toțĭ pușcașĭ, punênd pe boerul postelnic General și a plecat cu armata sa. A trimis și Colceag două-sute de ómenĭ și s'aŭ dus și aŭ umblat la munțĭ cincĭ óre căutând pe vrăjmașĭ.

Dar inimiciĭ aŭ fugit și n'aŭ găsit pe nimene, și s'a întors boerul marele Postelnic și a venit cu armata luĭ la Domnitor.

Iar a doua ḑi a plecat luând drumul spre cetatea Bistrița. Iar satele dea-drépta și dea stânga ce eraŭ în drum, Tătariĭ și Lipcaniĭ cariĭ eraŭ cu Colceag, tóte le-aŭ pus în foc, sate fórte marĭ și case marĭ. Iar pe femeile cele bătrîne și pe bătrînĭ și copiĭ ĭ-aŭ trecut sub sabie.

Iar în altă ḑi când a plecat din Rodna, pe amiaḑă-ḑi, aŭ eșit înainte una sută cincĭḑecĭ de Nemțĭ și o sută de catane ca să ia știință și să vaḑă ce este. Era împreună și căpitanul Bistrițeĭ, cu numele Franța. Pe cariĭ cum ĭ-aŭ aflat la un loc strîmt, acolo ĭ-aŭ nimicit ; și pe uniĭ ĭ-aŭ ucis, pe alțiĭ ĭ-aŭ prins împreună cu căpitanul și pe Hatmanul, care este al doile după căpitan, și pe mulțĭ alțiĭ. Și fórte puținĭ aŭ scăpat fugind la munțĭ, și s'aŭ dus și aŭ dat de știre la cetate.

Iar în ḑiua a treĭa, puțin după amiaḑă, a sosit la cetatea Bistrița și a făcut Domnul alaiŭ la armata luĭ, împreună și Colceag aga și a încunjurat o parte a cetățeĭ ; ĭar la ceealaltă parte era Sultanul cu Tătariĭ. Iar cetatea Bistrițeĭ este mare ; dar tunurĭ n'avea, numaĭ sacalușe ; și eraŭ Nemțĭ ca la șase-sute, deosebit catanele, și deosebit Nemesiḑiĭ, cariĭ sĕ socotesc boeriĭ Ungarieĭ, cariĭ s'aŭ adunat toțĭ în cetate de la sate. Și după treĭ ore a pus Domnul și a sunat trompetele ca să ĭasă din cetate să se închine. Și vĕḑênd că nu se inchină a ordonat și a dat la *varușul* [11]) cetățeĭ foc. Și așa a dat foc caselor varușuluĭ, care eraŭ marĭ și frumóse ; și arḑêndu-le a vestit pe Sultan să facă ĭuruș în cetate. Iar Sultanul și Mirzaziĭ aŭ rĕspuns că Tătariĭ nu fac iuruș în cetate. Și s'aŭ întors Tătariĭ în urmă ca la o óră departe de cetate. Iar Domnul împreună cu Colceag stăteaŭ sub cetate și aruncaŭ din lăuntrul cetățeĭ cu sacalușele și cu puștele ; de aseminea și de di-

κάστρου. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ὁμοῦ μὲ τὸν Κολτζάκην ἀνέμεινεν ὑποκάτωθεν τοῦ κάστρου, καὶ ἔρριχναν ἔνδοθεν τοῦ κάστρου τζακαλόζια καὶ τουφέκια. Ὁμοίως καὶ ἀπέξω ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ ἡγεμόνος τὰ φουσσᾶτα καὶ τοῦ Κολτζάκη ἕως οὗ ἐβραδίασε.

Βλέποντας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς οἱ Τατάροι ἐτραβίχθηκαν ὀπίσω, ἐλάλησε τὸν Κολτζάκην, καὶ ἔκαμαν συμβούλιον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν πῶς ἰδοὺ ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους ἐτραβίχθη ὀπίσω, καὶ μᾶς ἄφησεν ἡμᾶς. Κάμνει χρεία λοιπὸν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν τί σκοπὸν ἔχουν. Καὶ ἐκαβαλλίκευσεν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ ἡγεμὼν τὸν ἄρχοντα ποστέλνικόν του, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν σουλτᾶνον. Καὶ ὁ ποστέλνικος ἐχαιρέτησεν ἐκ μέρους τοῦ αὐθεντός του τὸν σουλτᾶνον λέγοντας· „ὁ ἡγεμὼν σᾶς χαιρετᾷ καὶ ἐρωτᾷ τί εἶναι ὁ ὁρισμός σας, καὶ τί σκοπὸν ἔχετε;“ Ἀπεκρίθη ὁ σουλτᾶνος μὲ τὴν συμβουλὴν τῶν μιρζάδων πῶς „αὔριον τὸ πουρνὸν νὰ κινήσωμεν πρὸς τὸ Μαραμόροσι καὶ νὰ κινήσῃ καὶ ὁ μπέγης μπέγης μαζί μας.“ Καὶ ἔτζι ἐγύρισαν ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς καὶ ὁ ἄρχων μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθον εἰς τὸν ἡγεμόνα. Τοῦ δὲ ἡγεμόνος οἱ ἄνθρωποι ἐπίασαν ἕνα κάτανον τὴν νύκτα, τὸν ὁποῖον τὸν ἔστειλαν ἀπὸ τὸ κάστρον νὰ δώσῃ λόγον τῷ γενεράλῃ τοῦ Σιμπινίου, καὶ ἐδιάβασαν τὸ γράμμα ὁποῦ ἔγραφε πρὸς τὸν γενεράλην οὕτω·

„Σήμερον τὸ ταχὺ ἐλάβομεν τὸ χαροποιόν σου „γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον μᾶς γράφεις πῶς τὰ χρι„στιανικὰ ὅπλα ἐτρόπωσαν τοὺς Τούρκους, καὶ πῶς „ἐπάρθη τὸ Μπελιγράδι, καί ἐχάρημεν. Ὅμως „μετὰ τρεῖς ὥρας μᾶς ἦλθε μεγάλη ζάλη, καί „εὑρισκόμεσθεν ὅλοι εἰς τὸν θάνατον καί εἰς τὴν σκλα„βιαν· ἐπειδὴ ἐξαίφνης εἴδαμεν Τατάρους καί Τούρ„κους καί τὸν πρίντζιπε τῆς Μπογδανίας μὲ πεζοῦ„ραν καί καβάλλαν· οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπεριτριγύρισαν τὸ „κάστρον· καί, ἂν δὲν φθάσῃ ἡ βοήθειά σου. αὔ„ριον εἴμεσθεν ὅλοι μας χαμένοι.“

Διαβάζοντας τοῦτο τὸ γράμμα ὁ ἡγεμὼν εἶπε πρὸς τὸν Κολτζὰκ ἀγᾶν· „τοῦ βασιλέως μας τὸ τάμπουρον ἐχαλάσθη, καί τὸ μεϊδάνι ἀνέμεινεν εἰς τοὺς Νέμτζους. Λοιπὸν πρέπει καί ἡμεῖς νὰ κάμωμεν κυβέρνησιν. Τὰ δὲ λόγια τοῦ σουλτάνου καί τῶν μιρζάδων ὁποῦ λέγουν νὰ πηγαίνουν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, δὲν εἶναι καλὴ συμβουλή· διότι τοῦ Μαραμοροσίου ἡ στράτα ἐβγαίνει πρὸς τὴν Λεχίαν· ἡ δὲ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους· ὅθεν ἐγὼ δὲν πηγαίνω νὰ πατήσω τὸν λέχικον τόπον. Σὺ δέ, ἂν θέλῃς νὰ πηγαίνῃς μαζί μὲ τοὺς Τατάρους, πάγαινε· ἐγὼ δὲν πηγαίνω.“ Εἶπε καί ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα· „ἐκεῖ ὁποῦ πηγαίνεις, πηγαίνω καί ἐγώ.“

nafară de cetate, de la armatele Domnuluĭ și a luĭ Colceag, până a înserat.

Vĕḑênd Domnul că Tătariĭ s'aŭ retras în urmă, a vorbit cu Colceag și a făcut sfat, ḑicênd Domnul către Colceag aga cum că Sultanul cu Tătariĭ s'aŭ retras în urmă, și ne-aŭ lăsat pe noĭ. Si trebue dar să-l întrebăm ce scop are. Și a încălecat Colceag aga, și a trimis și Domnul pe boerul Postelnicul sĕŭ, și s'a dus la Sultan. Și Postelnicul a heretesit din partea Domnuluĭ sĕŭ pe Sultan ḑicênd: „Domnul te heretesește și te întrébă care este hotărîrea vóstră și ce scop avețĭ?“ A rĕspuns Sultanul cu sfatul Mirzazilor că: „mâne în ḑorĭ de ḑiuă să plecăm la Maramureș, și să plece și Domnul cu noĭ.“ Și așa s'a întors Colceag aga și boerul marele Postelnic și a venit la Domn. Iar ómeniĭ Domnitoruluĭ aŭ prins o catană nóptea, pe care l-a trimis din cetate, ca să înștiințeze pe generalul Sibiuluĭ, și a cetit în scrisóre ce era scrisă către general așa:

Astăḑĭ de diminéță am primit epistola ta îmbucurătóre, în care ne scriețĭ că armatele creștine aŭ invins pe Turcĭ, și că s'aŭ luat Belgradul și ne-am bucurat. Dar după treĭ óre ni-aŭ venit mare tulburare și ne aflăm cu toțiĭ spre mórte și sclavie. Pentru că de odată am vĕḑut Tătarĭ și Turcĭ și pe Principele de Moldova cu pedestrime și cavalerie, cariĭ ne-aŭ încunjurat cetatea, și dacă nu va sosi ajutorul tĕŭ, mâne suntem cu toțiĭ perduțĭ.“ Cetind acéstă scrisóre Domnitorul a ḑis către Colceag aga: „Armata Împĕratuluĭ nostru s'a sfărimat și terenul a rĕmas a Nemților, prin urmare trebue și noĭ să ne îngrijim; iar cuvintele Sultanuluĭ și a Mirzazilor, ce ḑic să mergem spre Maramureș nu este sfat bun. Pentru că drumul Maramureșuluĭ merge spre Polonia, apoĭ eŭ nu mĕ duc să calc țara Polonilor. Iar tu de voeștĭ să mergĭ împreună cu Tătariĭ, dute, eŭ nu mĕ duc.“ A rĕspuns și Colceag aga către Domn: „unde te ducĭ, mĕ duc și eŭ.“

Καὶ ἔτζι πάλιν εἰς τὲς πέντε ὥρες τῆς νυκτὸς, ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν τὸν μέγαν ποστέλνικόν του, καὶ ἔστειλε καὶ ὁ Κολτζὰκ ἀγᾶς ἕνα του ἀγᾶν πρὸς τὸν σουλτᾶνον, λέγοντας ὁ ἡγεμὼν τὸν ποστέλνικόν του νὰ εἰπῇ τῷ σουλτάνῳ καὶ τοῖς μιρζάδαις πῶς ἡ στράτα τοῦ Μαραμοροσίου ἐβγαίνει εἰς τὴν Λεχίαν, καὶ ἡ βασιλεία ἔχει ἀγάπην μὲ τοὺς Λέχους, καὶ δὲν πρέπει νὰ πηγαίνωμεν ἀπ' ἐκεῖ, μόνον νὰ πηγαίνωμεν κατὰ τοῦ Μπρασοβοῦ τὴν στράταν. Καὶ ὅταν εἶναι νὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, νὰ ἔβγωμεν ἀπὸ τὸ μπογάζι τοῦ Ὀϊτουζίου· ἡ ὁποία εἶναι καλίτερη στράτα παρ' αὐτὴ ὁποῦ ἤλθομεν. Εἰ δὲ καὶ θέλουν πάλιν νὰ ἔβγωμεν ἀπ' αὐτὴν τὴν στράταν ὁποῦ ἤλθομεν, νὰ στείλω τὴν πεζοῦραν μου νὰ φυλάξῃ τὸ στόμιον, καὶ νὰ ἀφήσωμεν καὶ κόσουρον, ἤγουν τὰ ἀγιρλίκιά μας, εἰς τὸ στόμιον, καὶ ἔτζι νὰ δώσωμεν ὁρμὴν πρὸς αἰχμαλωσίαν τοῦ τόπου τῆς Οὐγγρίας. Καὶ ὅταν μὲν φανῇ εὔλογον, τότε νὰ ἐβγωμεν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν. Εἰ δὲ καὶ δὲν μὲ ἀκούσουν, καὶ γυρεύσουν νὰ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ Μαραμόροσι, ἐγὼ δὲν πηγαίνω, καὶ ἂς πηγαίνουν ὅπου θέλουν."

Ἔτζι ἐπῆγεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος τῷ σουλτάνῳ. Ὁ δὲ σουλτᾶνος ἀπεκρίθη· „βλέπω πῶς ἡ συμβουλὴ καὶ τὰ λόγια τοῦ μπεγῆ εἶναι καλά· μόνον οἱ μιρζάδες καὶ οἱ Τατάροι δὲν στέργουν, ἐπειδὴ καὶ λέγουν ἔτζι πῶς πηγαίνοντας κατὰ τὴν στράταν τοῦ Μπρασοβοῦ δὲν εὑρίσκουν τογιούμι πολὺ, ἐπειδὴ ὁ κόσμος ἔμαθε πῶς ἐμπήκαμεν εἰς τὴν Οὐγγριαν, καὶ ἔφυγαν εἰς τὰ κάστρα. Ἀμὴ, ὡσὰν ὑπαγωμεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, εὑρίσκομεν πολλοὺς νὰ αἰχμαλωτίσωμεν· καὶ οἱ Λέχοι ὄντες φίλοι μας, μήτε τοὺς πειράζομεν, μήτε μᾶς πειράζουν, καὶ περνοῦμεν ἀπὸ τὸ σύνορόν τους, καὶ δὲν κάμνομεν ζημίαν." Ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων ποστέλνικος καὶ εἶπεν· „ὁ μπέγης λέγει πῶς πρέπει νὰ κάμωμεν ἀνδραγαθίαν, νὰ δείξωμεν καὶ δούλευσιν τῆς βασιλείας, καὶ ὄχι νὰ κοιτάζωμεν μόνον εἰς τὴν διαρπαγήν." Ἀπεκρίθησαν ὅλοι οἱ μιρζᾶδες· „ἡμεῖς διὰ κούρση ἤλθομεν καὶ κούρση γυρεύομεν· καὶ ἂν θέλῃ ὁ μπέγης νὰ ἔλθῃ μαζί μας, καλά· εἰ δὲ καὶ μὴ, ἡμεῖς πηγαίνομεν κατὰ τὸ Μαραμόροσι." Καὶ ἔτζι ἐγύρισεν ὁ μέγας ποστέλνικος καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὰ ὅσα ὁ σουλτᾶνος καὶ οἱ μιρζᾶδες ἐλάλησαν.

Ὁ ἡγεμὼν δὲ μὲ μεγάλην καρδίαν καὶ ἀνδρείαν ἐστέκετο ἐπάνω εἰς τὰ ποδάρια παννύχιον (ἤγουν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς) χωρὶς ἀνάπαυσιν ὁμοῦ καὶ ὅλον του τὸ φουσσᾶτον, ἔχοντες τριγυρισμένον τὸ κάστρον. Τὴν δὲ νύκτα ἔπαυσαν τὰ τουφέκια καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τὸ δὲ ταχὺ ἔστειλεν ὁ ἡγεμὼν νὰ ἰδῇ τί κάμνουν οἱ

Şi aşa ïarăşi la cincï césurï din nópte, a trimis Domnul pe marele sĕŭ Postelnic, şi a trimis şi Colceag aga o agă a sa cătră Sultanul, dicênd Domnul Postelniculuï sĕŭ să spună Sultanuluï şi Mirzazilor, „că drumul Maramureşuluï merge spre Polonia, şi Impĕrăţia are pace cu Poloniï, şi nu trebue să se ducă pe acolo, ci să mergem numaï pe drumul Braşovuluï. Şi când va fi să ïeşim din Ungaria, să ïeşim prin strâmtórea Oituzuluï, care este maï bun drum de cât acel pe care am venit. Iar ïarăşi dacă voim să ïeşim prin acéstă cale pe care am venit, să trimit pedestrimea mea să păzască strîmtórea şi să lăsăm şi *cosurile*[14]), adică *agirlichiile*[15]) nóstre la strimtóre şi aşa să dăm năvală la sclăvirea ţĕreï Ungarieï. Şi când ni se va păre a potrivit, atuncï să ïeşim din Ungaria. Iar dacă nu mĕ vor asculta şi vor căuta să se ducă pe la Maramureş, eŭ nu mĕ duc, şi las să se ducă unde voesc."

Şi aşa s'a dus marele Postelnic şi a spus rĕspunsurile Domnuluï la Sultan. Atuncï Sultanul a rĕspuns: „Vĕd că sfatul şi cuvintele Beiuluï sunt bune; numaï Mirzaziï şi Tătariï nu voesc, fiind-că şi dic aşa: că ducêndu-se pe drumul Braşovuluï nu găsesc ghïumi *(prada)*[16]) multă, pentru că lumea a audit că am intrat în Ungaria şi a fugit la cetăţi. Insă, dacă ne vom duce spre Maramureş, vom afla mulţi ca să-ï sclăvim. Şi Leşiï fiind amiciï noştri, nicï nu-ï supărăm, nicï ne vor supăra, şi trecem pe la confinia lor şi nu vom face stricăciune." A rĕspuns boerul Postelnic şi a dis: „Beiul dice că trebue să facem bravură, să arătăm şi să servim Impĕrăţieï şi să nu ne uităm numaï la jafurï." Aŭ rĕspuns toţi Mirzaziï: „Noï am venit pentru câştig şi jafurï căutăm, şi dacă voeşte Beiul să vină împreună cu noï, bine; ïar dacă nu, noï ne ducem spre Maramureş." Şi aşa s'a întors marele Postelnic şi a venit la Domn, şi ï-a istorisit luï câte aŭ vorbit Sultanul şi Mirzadele.

Domnul cu mare inimă şi bărbăţie a stat în piciórе tótă nóptea (adică în tot timpul nopţeï n'a dormit), fără nicï o odihnă împreună şi cu tótă armata luï, avênd cetatea încunjurată. Nóptea aŭ încetat puştele şi din o parte şi din alta. Iar diminéţa a trimis Domnul să vadă ce fac Tătariï, şi s'aŭ dus şi n'aŭ găsit nicï unul,

Τατάροι· καὶ ὑπῆγαν καὶ δὲν ηὗραν κανέναν, ἐπειδὴ καὶ ἐμίσευσαν. Ἀκούσας δὲ ὁ ἡγεμὼν πῶς ὁ σουλτᾶνος ἐκίνησε μὲ τοὺς Τατάρους καὶ ἐδιάβη, εἶπε πρὸς τὸν Κολτζάκην· „ἐπειδὴ οἱ Τατάροι ἐδιάβηκαν, πρέπει νὰ γυρίσωμεν καὶ ἡμεῖς ὀπίσω.“ Καὶ ἔτζι ἐκίνησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω. παίρνοντας ἄλλην στράταν, ἡ ὁποία πάλιν εἰς τὴν Ῥόδναν ἔβγαινε καὶ αὐτή. Καὶ ἔτζι πάλιν τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὅλα εἰς φωτίαν τὰ ἔβαλαν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν εἶχε προσταγὴν εἰς τὸ στράτευμά του Νέμτζους καὶ κατάνους νὰ σκοτόνουν καὶ νὰ σκλαβόνουν· ἀμὴ Μπογδάνους νὰ μὴ σκλαβόνουν (Μπογδάνους ὁποῦ λέγω εἶναι ὄχι Μπογδᾶνοι τῆς Μπογδανίας, ἀμὴ Μπογδᾶνοι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι γέννημα καὶ θρέμμα εἰς τὴν Οὐγγρίαν), ἀλλὰ νὰ τοὺς κρύπτουν, νὰ μὴν τοὺς πάρουν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Κολτζάκη, ἂν καλὰ καὶ πολλοὺς ἐπῆραν. Καί, ὡσὰν ἐπῆγαν εἰς τὸ χωρίον Ῥόδναν, ἀπέμειναν τὸ βράδυ ἐκεῖ, προστάζοντας ὁ ἡγεμὼν καὶ βάλλοντας μεγάλες φύλαξες.

Τὸ πουρνὸ δὲ ἐκίνησαν καὶ ὑπῆγαν τὸ βράδυ καὶ ἐπέρασαν τὸ νερὸν Κόσναν. Καὶ ἐκεῖ ἀντάμωσεν ὁ ἡγεμὼν καὶ τὸν Ἀσδεργὰζ γενεράλην· ὁ ὁποῖος εἶχε καβάλλαν καὶ πεζοὺς ἑκατὸν εἴκοσι ἀνθρώπους· τὸν ὁποῖον ἠρώτησεν ὁ ἡγεμών, διατὶ ἔκαμε τόσην ἄργητα. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη πῶς δὲν ἦτον ἕτοιμος. Τὸ βράδυ δὲ ἀνέμεινεν ἐκεῖ· τὸ δὲ ταχὺ ἐκίνησαν ὅλοι ὁμοῦ, καὶ ἔφθασαν τὸ βράδυ εἰς τὸ Κουμπολούγκι.

Ἐχάρη δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ἄρχοντές του πῶς ἐγύρησαν νικηταὶ καὶ μὲ καλὸν κατευόδιον εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας. Τὸ ταχὺ δὲ ἦλθεν ὀλάκης εἰς τὸν ἡγεμόνα ἀπὸ τοὺς καϊμακάμηδες ὁποῦ ἄφησεν εἰς τὸν θρόνον του, καὶ τὸν ἔγραφαν πῶς κατᾶνοι καὶ Νέμτζοι πολλοὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ὄκνας καὶ νὰ προφθάσῃ τὸ γληγορώτερον νὰ μὴν ἔλθουν καὶ κτυπήσουν τὸ Γιάσι. Ἀκούοντας δὲ ταῦτα ὁ ἡγεμὼν ἐσυγχύσθη, καὶ εἶπε νὰ λαλήσουν οἱ τρουμπέττες νὰ κινήσουν. Καὶ ἔτζι ἐκίνησεν ὁ ἡγεμὼν μὲ βίαν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν θρόνον του.

Καὶ μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἦλθον ἕως εἰς τὸ Φωξάνι, μὲ τὸ νὰ ἦταν τὰ φουσσᾶτα του κουρασμένα, δὲν ἦτον μόδος νὰ πηγαίνῃ ἀπάνω τους ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ, ἐπειδὴ ἡ καβάλλα του ἀπέμεινε πεζή, διότι τὰ ἄλογά τους ἐχάλασαν εἰς τὰ δύσβατα βουνὰ τῆς Οὐγγρίας· ἡ δὲ πεζοῦρα του ἦτον ἀποσταμένη. Ὅθεν συλλογισθεὶς ὅτι ἕως οὗ νὰ ἑτοιμασθῇ νὰ μὴν τύχῃ οἱ ἐχθροὶ καὶ ἔλθουν εἰς τὸ Γιάσι, εἶπε τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς πραγματευταῖς νὰ πάρουν τὰς γυναῖκας των καὶ τὰ παιδία των νὰ πηγαίνουν εἰς τὴν Τζοτζόραν, καὶ ἔτζι ἐπῆγαν

fiind-că plecase deja. Audind Domnul că Sultanul a plecat cu Tătarii şi a trecut, a dis către Colceag: „fiind-că Tătarii aŭ plecat, trebue să ne întórcem şi noi înapoi.“ Şi aşa s'aŭ mişcat şi s'aŭ întors înapoi, luând alt drum, care şi acesta ieşa iarăşi la Rodna. Şi aşa iarăşi câte sate eraŭ de-adrépta şi de-astânga tóte le-aŭ trecut sub foc.

Iar Domnitorul avea dat ordin la armatele lui să ucidă şi să slăvéscă Nemţi şi catane; iar Moldoveni să nu sclăvéscă (Moldovenii ce dic nu sunt Moldovenii Moldoviei, ci Moldoveni (Români) creştini ortodocşi născuţi şi crescuţi în Ungaria); ci să-i ascundă să nu-i iea ómenii lui Colceag, deşi pe mulţi i-aŭ luat. Şi când s'aŭ dus la satul Rodna, aŭ stat nóptea acolo, ordonând Domnul şi punênd mari străjĭ.

Armata [17]) a plecat şi s'a dus sara şi a trecut apa Coşna. Şi acolo a întâlnit Domnul şi pe generalul Asderhaz, care avea cavalerie şi pedestrime o sută douĕ-deci de ómeni; pe care l-a întrebat Domnitorul: de ce a făcut atâta întârdiere? Iar el a rĕspuns că n'a fost gata. Sara a stat acolo; iar de diminéţă aŭ plecat cu toţii împreună, şi aŭ ajuns sara la Câmpul-lung. S'aŭ bucurat Domnul şi boerii lui că s'aŭ întors victorioşi şi aŭ avut bună reintórcere în pământul Moldovei. Curând a venit olac la Domn de la Caimacamii ce aŭ lăsat în scaunul sĕŭ, cari-i scrieaŭ că catane şi Nemţi mulţi aŭ intrat în ţara Moldovei pe partea Ocnei, şi să alerge mai iute ca să nu vie şi să lovéscă Iaşul. Audind acésta Domnul s'a confusat şi a dis: să sune trompetele să plece. Şi aşa a plecat cu grabă Domnul, şi atreia di a sosit la Iaşi, la scaunul sĕŭ.

Şi luând ştiinţă că inimicii aŭ venit până la Focşani, pentru că armatele sale eraŭ ostenite, nu era chip să se ducă asupra lor până nu se vor pregăti, fiind-că cavaleria sa i-a rĕmas pe jos, căci caii lor s'aŭ zdruncinat în munţii cei greŭ de trecut ai Ungariei; iar pedestrimea lui era căduta. Deci cugetându-se că, până se va pregăti, să nu se întâmple ca inimicii să vină la Iaşi, a dis boerilor şi neguţitorilor să-şi ia femeile şi copiii lor să se ducă la Ţuţora; şi aşa s'aŭ

ὅλοι εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἦτον τὸν κάμπον τοῦ Γιασίου, εὑρισκόμενος πάντοτε καβαλλάρης φυλάγοντας καὶ τὸ Γιάσι καὶ τὴν Τζοτζόραν, καὶ ἡτοίμαζε τὰ φουσσᾶτα του. Ἔστειλε δὲ καπετανέους εἰς τὸ πέραν μέρος τοῦ Σιρετίου, ἕνα μὲν πρὸς φύλαξιν, ἄλλο δὲ διὰ προσταγὴν εἰς τὸν τόπον νὰ μαζωχθοῦν ὅλοι ἐκεῖ, καὶ πῶς ἑτοιμάζεται καὶ ἡ ὑψηλότης του· καὶ ὅταν κινήση νὰ εἶναι και ἐκεῖνοι ἕτοιμοι. Οἱ δὲ ἐχθροὶ μανθάνοντας πῶς ἐγύρισεν ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν, καὶ πῶς ἦλθεν εἰς τὸ Γιάσι καὶ ἑτοιμάζεται νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἐφοβήθησαν καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω· οἱ ὁποῖοι ἐπῆραν πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὸν τόπον, ἀγελάδια καὶ πρόβατα. Ὁ δὲ ἡγεμὼν μανθάνοντας πῶς οἱ ἐχθροὶ ἐγύρισαν ὀπίσω, ἔστειλεν εἰς τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἐμαζώχθησαν εἰς τὸ Σιρέτι προσταζοντάς τοὺς νὰ ὑπάγουν τὸ κατόπιν τους κυνηγῶντας τους. Καὶ ἔτζι ἐπῆγαν καὶ τοὺς ἔφθασαν εἰς τὸ μπογάζι, ἤγουν εἰς τὸ σύνορον. Οἱ ἐχθροὶ δὲ ἀπὸ τὸν φόβον τους ἄφησαν τὰ πράγματα ὅσα ἐπῆραν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας καὶ ἔφυγαν. Οἱ δὲ ἄνθρωποι τοῦ ἡγεμόνος ἐπῆραν τὰ πράγματα καὶ ἐγύρισαν ὀπίσω. Καὶ ἐδιώρισεν ὁ ἡγεμὼν πεντακοσίους ἀνθρώπους νὰ φυλάγουν τὰ δύο μπογάζια τὸ Ὀϊτοῦζι καὶ τὸ Τετρούσι.

Καὶ ἔτζι ἦλθεν εἰς τὸν θρόνον του εἰς τὸ Γιάσι· καὶ ἦλθαν καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πραγματευταὶ εἰς τὰ σπίτιά τους· καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας ἦλθεν ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος ἀπὸ τοὺς γενεράληδες Μπρασοβοῦ τε καὶ Σιμπινίου, λέγοντας πρὸς τὸν ἡγεμόνα πῶς „οἱ γενεράληδες σὲ χαιρετοῦν καὶ τὴν φιλίαν σου ἀγαποῦν, καὶ πῶς ἀπὸ τώρα καὶ ἔμπρὸς νὰ περάσετε εἰρηνικὰ καὶ ὡσὰν γείτονες·“ Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἡγεμὼν πῶς „ἡ αἰτία δὲν εἶναι ἀπὸ λόγου μου, ἀλλ' ἀπὸ λόγου τους καὶ ἔγινε τόση φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς εἰς τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας· ἂν καλὰ καὶ ἐγὼ ἀναγκαζόμενος ἐμπῆκα εἰς τὸν τόπον τους καὶ εἶδαν τί φθορὰ καὶ ἀφανισμὸς τοὺς ἔγινε· καὶ εἶναι ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν τους, διότι ἂν δεν μ' ἐπείραζαν, μητ' ἐγὼ δὲν τοὺς ἐπείραζα

Ὅμως ἐπειδὴ τώρα θέλουν τὴν φιλίαν μου, θέλω καὶ ἐγὼ την ἐδικήν τους φιλιάν· καὶ νὰ περάσωμεν εἰρηνικὰ ὡσὰν γειτόνοι, καὶ νὰ μὴν στέλλουν κατάνους νὰ πατοῦν τὸν τόπον τῆς Μπογδανίας· εἰ δὲ πάλιν καὶ στείλουν κατάνους, νὰ ἠξεύρουν πῶς ἡ κραταιὰ βασιλεία μὲ ἔδωσε φερμάνια καὶ ἐξουσίαν πῶς ὁποτε μηνύσω ὅσους Ταττάρους θέλω, νὰ ἔλθουν, οἱ ὁποῖοι εἶναι καὶ ἕτοιμοι καὶ παρακαλοῦν· καὶ ἄλλο φερμάνι εἰς τὰ Παραδούναβα, ὁπόταν μηνύσω τοὺς σπαχήδες, νὰ ἔλθουν καὶ αὐτοί. Καὶ ἄλλοι πολλοι εἶναι ὁποῦ μὲ παρακαλοῦν νὰ ἔλθουν μετ' ἐμοῦ· καὶ ὡσὰν τοὺς φέρω, τοὺς παίρνω καὶ ἔρχομαι καὶ ἐμπαίνω εἰς τὸν

dus cu toțiĭ acolo. Iar Domnul era în câmpul Iașuluĭ, aflându-se tot-déuna calare, păzind și Iașul și Țuțora și-șĭ prepara armatele sale. A trimis căpitanĭ în partea ceĭa-laltă a Siretuluĭ pe deoparte pentru pază, ĭar pe de alta cu poruncă in localitate să se adune cu toțiĭ acolo; și că se pregătește și Inălțimea sa; și când va pleca să fie și aceĭa gata· Apoĭ inimiciĭ audind că Domnitorul s'a întors din Ungaria și că a venit la Iașĭ și să prepară să facă expediție contra lor, s'aŭ înfricoșat și s'aŭ întors înapoĭ; aceștia aŭ luat multe lucrurĭ din țară, ialovițe și oĭ. Iar Domnitorul înștiințat că inimiciĭ s'aŭ întors înapoĭ, a trimis la armatele ce se adunase la Siret ordonându-le să se ducă după eĭ urmărindu-ĭ. Și așa s'aŭ dus și ĭ-aŭ ajuns la strîmtóre, adică la margine. Inimiciĭ de frica lor li-aŭ lăsat lucrurile câte aŭ luat din țara Moldoveĭ și aŭ fugit. Apoĭ ómeniĭ Domnitoruluĭ aŭ luat lucrurile și s'aŭ întors îndărăt. Și a rânduit Domnul cincĭ-sute de ómeniĭ să păzască cele două strimtorĭ, Oĭtuzul și Trotoșul.

Și așa a sosit la scaunul sĕŭ la Iașĭ, și aŭ venit și boeriĭ și neguțtoriĭ la casele lor; și după dece dile a venit om trimis de la generaliĭ Brașovuluĭ și Sibiuluĭ, dicând către Domn: „Că generaliĭ te heretisesc și le place amiciția ta, și că de acum și înainte să petrecețĭ pacĭnicĭ și ca niște megieșĭ.“ A rĕspuns și Domnul: „că causa nu este de la mine, ci de la eĭ de s'a făcut atâta stricare și afanisire în țara Moldoveĭ; deși și eŭ nevoit am intrat în țara lor și aŭ vĕdut ce stricare și ce afanisire li s'aŭ făcut; și este din causa lor, căcĭ dacă nu ne supărau, nicĭ eŭ nu-ĭ supăram. Insă fiind-că acum voesc prietenia mea, voesc și eŭ prietenia lor și să petrecem cu pace ca megieșĭ și să nu trimită catane să calce țara Moldoveĭ. Apoĭ dacă ĭarășĭ vor trimite catane, să știe că puternica Impĕrăție mi-a dat firmane și putere, că orĭ când voĭu înscĭința cățĭ Tătarĭ voesc, pot să vie, cariĭ sunt și gata și să și rógă; și alt firman la cetățile de peste Dunărea, ca orĭ când voiŭ anunța pe spahizĭ să vină și acestia. Și alțiĭ mulțĭ sunt cariĭ ne rógă să vină cu mine; și când ĭ-așĭ aduce, îĭ ĭeŭ și vin și năvălesc în țara vóstră; și dacă voiŭ intra, nu voiŭ eși degrabă. Și cugetați-vĕ cum cele maĭ de pe urmă vor fi

τόπον σας· καὶ ὡσὰν ἔμπω, δὲν θέλω ἔβγη γρήγορα· καὶ συλλογισθῆτε τὰ ὑστερινὰ πῶς θέλουν γένη χείρονα τῶν προτέρων. Ὅμως, ἂν βαστάξετε τὴν φιλίαν, τὴν βαστῶ κἀγὼ, καὶ δὲν θέλετε ἔχη κἀμμίαν ζημίαν ἀπὸ λόγου μου."

Ἀπεκρίθη καὶ ὁ ἀπεσταλμένος· „τὴν φιλίαν σου θέλομεν καὶ ἀγαπῶμεν." Καὶ ἔτζι ἐμίσευσε πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ εἶπε τὰς ἀποκρίσεις τοῦ ἡγεμόνος. Ἔπειτα πλέον ἄρχισεν ὁ γενεράλης τοῦ Μπρασοβοῦ νὰ στέλη γράμματα φιλικὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα· ὁμοίως καὶ ὁ ἡγεμὼν ἔστελλεν ἀνθρώπους του εἰς τὸ Μπρασοβὸν, καὶ ἠγόραζαν ἐκεῖνα ὁποῦ τὸν ἐχρειάζονταν· καὶ ἔτζι ἐπέρασαν εἰρηνικά.

Ὁ δὲ σουλτάνος καὶ οἱ Τατάροι ὁποῦ ἐπῆγαν κατὰ τὸ Μαραμόροσι, ἐπῆγαν ἕως εἰς τὴν Μπάγιαν, καὶ τὰ ὅσα χωρία ἦσαν δεξιά τε καὶ ἀριστερὰ ὅλα τὰ ἐπυρπόλησαν, καὶ ἔκαμαν μέγα κοῦρσος καὶ μεγάλην σκλαβίαν καὶ ἐφορτώθησαν· Καὶ μὴν ἔχοντες τί νὰ κάμουν, ἐγύρισαν ἀπὸ τὸ Μαραμόροσι νὰ ἔβγουν ἔξω, μαθαίνοντες πῶς οἱ Λέχοι εἰς τὸ σύνορον θέλουν τοὺς ἐμποδίση νὰ μὴν τοὺς ἀφήσουν νὰ περάσουν ἀπὸ τὸν τόπον τους. Ὅμως περνῶντας τὰ δύσβατα βουνὰ τοῦ Μαραμοροσίου, ἐβγῆκαν ἔνδοθεν τῶν βουνῶν τινες κατᾶνοι ἔμπροσθὲν τους· οἵτινες εἰς στενοὺς τόπους ὄντες ἔδωκαν φωτίαν κατ' αὐτῶν αἰφνιδίως. Τότε οἱ Τατάροι ἔρριψαν τὸ κοῦρσος ὁποῦ εἶχαν καὶ τἄλογά τους, σκοτωμένους καὶ τοὺς σκλάβους· καὶ, ἀφίνοντες τοὺς σκοτωμένους ὁμοῦ καὶ τὰ κοῦρση ἐκεῖ εἰς τὴν στενοῦραν, ἔφυγαν· ἐπειδὴ οἱ Τατάροι τόπους στενοὺς καὶ βουνὰ καὶ τουφέκια δὲν ἀγαποῦν. Καὶ, μὲ τὸ νὰ ἦσαν βουνὰ μεγάλα καὶ δύσβατα, οἱ περισσότεροι ἄφησαν καὶ τἄλογά τους, καὶ ἐπέρασαν πεζοί. Καὶ ἔτζι ἐπέρασαν ἀπ' ἐκεῖνα τὰ βουνὰ καὶ ἐβγῆκαν πάλιν εἰς τὸ Κουμπουλούγκι. Σκλαβίαν καὶ κοῦρσος ἔβγαλαν ὀλίγον, ἐπειδὴ τοὺς περισσοτέρους ἐσκότωναν καὶ τοὺς ἄφησαν· ὅτι εἶχαν πολλοὺς, ὁ κάθε Τατάρης ἀπὸ πέντε ἕξ. Καὶ ἔτζι ἐβγῆκεν ὁ σουλτᾶνος μὲ τοὺς Τατάρους πρὸς τὴν Μπογδανίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Μπουτζάκι.

Πολλὰ ὀδυνηραὶ καὶ θλιβεραὶ ἔτυχον ἐν Μολδαβίᾳ αἱ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ συμφοραί. Μ'ὅλον τοῦτο ὁ εὐσεβέστατος αὐτὸς ἡγεμὼν κύριος Ἰωάννης Μιχαὴλ Ῥακοβίτζας βοεβὸδ ς, ὁ παντάγαθος καὶ ὄντως ἐσθλὸς καὶ, ἵν' ὁμηρικῶς εἴπω, ἰσόθεος φὼς κυβερνήσας τὰ πράγματα ἐμφρόνως τε καὶ ἀνδρειοφρόνως, πολλῶν ἀγαθῶν σὺν Θεῷ τε καὶ τοῖς ὑπὸ χεῖρα ἐγένετο πρόξενος. Ἡ γὰρ αὐτοῦ ὑψηλότης ὄντας ἡγεμὼν ἀγαθὸς, πρὸς δὲ καὶ ῥωμαλέος, ὄντας λέγω ἀμφότερον ἡγεμὼν τ'ἀγαθὸς κρατερὸς τ'αἰχμητὴς, ἐστάθη ἀντίπαλοις τοῖς ἀντιπάλοις καὶ πολέμιος τοῖς πολεμίοις· καὶ κατέβαλεν, ὡς ἄλλος Ἡρακλῆς μεγαλόψυχος, τὴν σοβαρὰν καὶ ἐπηρμένην ἐφρὺν

maĭ rele de cât cele dintăiŭ. Dar dacă veţĭ păzi prietenie, o voiŭ păzi şi eŭ, şi nu veţĭ avea nicĭ o pierdere din partea mea". A rĕspuns şi trimisul: „Voim prietenia ta şi o dorim." Şi aşa a plecat spre Ungaria şi a spus respunsurile Domnitoruluĭ. Apoĭ a început generalul Braşovuluĭ să trimită scrisorĭ de prietenie către Domn; de asemenea şi Domnul a trimis ómenĭ la Braşov şi cumpăraŭ aceea ce-ĭ trebuea, şi aşa aŭ petrecut cu pace.

Iar sultanul şi Tătariĭ cariĭ s'aŭ dus spre Maramureş, s'aŭ dus până la Baia şi câte sate eraŭ de-adrépta şi de-astînga la tóte li-aŭ dat foc şi aŭ făcut mare pradă şi mare sclăvie şi s'aŭ încărcat de prădĭ. Şi neavênd ce să facă, s'aŭ întors de la Maramureşĭ să ĭasă afară, audind că Leşiĭ la confiniĭ voesc să-ĭ oprésca, să nu-ĭ lase să trécă prin ţara lor. Insă trecênd munţiĭ greŭ de trecut aĭ Maramureşuluĭ, aŭ ĭeşit din lăuntrul munţilor înaintea lor unele catane, cariĭ fiind în locurĭ strîmte, aŭ dat focurĭ contra lor pe neaşteptate. Atuncĭ Tătariĭ aŭ aruncat prada ce aveaŭ şi caiĭ lor, ucidênd şi pe sclavĭ, şi lăsând pre ceĭ ucişĭ împreună cu prada acolo în strîmtóre, aŭ fugit; fiind-că Tătariĭ locurĭ strîmte şi munţĭ şi împuşcătură nu ĭubesc. Şi pentru că eraŭ munţiĭ marĭ şi greŭ de trecut, ceĭ maĭ mulţĭ aŭ lăsat şi caiĭ lor şi aŭ trecut pe jos. Şi aşa aŭ trecut peste aceştĭ munţĭ şi aŭ intrat ĭarăşĭ în Câmpul-lung. Sclavĭ şi pradă aŭ avut puţină, fiind-că pe ceĭ maĭ mulţĭ ĭ-aŭ ucis şi ĭ-aŭ lăsat. Că aveaŭ mulţĭ, fie-care Tătar cincĭ, şase. Şi astfel a intrat Şultanul cu Tătariĭ în Moldavia şi s'a dus în Bugeag.

Multe nenorocirĭ durerόse şi triste s'aŭ întâmplat în Moldova în aceste vremĭ. Cu tóte acestea, acest prea pios Domnitor, Domnul Ioan Mihail Racoviţă Voevod, cel în tóte bun şi cu adevĕrat eminent, şi ca să mĕ exprim omeric: bărbat egal deilor, guvernând lucrurile cu judecată şi bărbăţie, s'a făcut pricină de multe bunurĭ, cu ajutorul luĭ D-deŭ şi a celor de sub mâna sa.

Căcĭ Inălţimea sa fiind Domn bun, apoĭ şi puternic, era dic în ambele privirĭ: principe bun şi puternic resboitor, şi a fost protivnic celor protivnicĭ şi rĕsboinic celor rĕsboinicĭ;

τῶν δυσμενῶν. Οἵτινες, ὅταν ἦλθον εἰς Γιάσιον διὰ νὰ ἁρπάσουν τὸν καλὸν τοῦτον ἡγεμόνα ἀπὸ τὸν θρόνον του, ἂν ἴσως ἡ ὑψηλότης του δι' ἀνανδρίαν καὶ τῶν πολεμικῶν ἀπειρίαν ἤθελε γίνῃ ὑπ' αὐτῶν δορυάλωτος, ἤθελαν προξενήσῃ πάντως τῇ Μολδαβίᾳ τὴν ἐσχάτην αὐτῆς ἀπώλειαν καὶ ἐρήμωσιν. Ἐπειδὴ οἱ Τατάροι, ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ Γιάσι, ἂν τὸ εὕρισκαν χωρὶς ἡγεμόνα, ἤθελαν αἰχμαλωτίσῃ οὐ μόνον τὰ πέριξ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δηλαδὴ τὸ Γιασιον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν τὴν Μολδαβίαν ὁλόκληρον. Ἀλλ' ἡ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσα τοῦ Θεοῦ πρόνοια, διὰ νὰ μὴν ἐπακολουθήσῃ τῷ τόπῳ ὁ παντελὴς αὐτοῦ ὄλεθρος, φαίνεται βέβαια πῶς εἶχε προωρισμένην τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα εἰς τὸ νὰ εὑρεθῇ εἰς τοιούτους ταραχώδεις τε καὶ κινδυνώδεις καιροὺς ἡγεμὼν ἐν Μολδαβίᾳ ὡς ἄλλος λαμπροπυρσόμορφος ἥλιος· ὅστις, καθὼς ἔσθ' ὅτε ἐπιπροσθούμενος ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ σώματος ἐκλείπει, καὶ γίνεται σκοτία εἰς τὸν ὑπὸ σελήνην τοῦτον κόσμον, μ' ὅλον τοῦτο εἰς τέλος ἀποστάντος αὐτοῦ πάλιν προβάλλει τὰς αὐτοῦ λαμπηδόνας καὶ καταφωτίζει καὶ θάλπει πᾶσαν τὴν περίγειον λῆξιν τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ αὐτοῦ ἐκλαμπρότης εἰ καὶ ναυαγίοις πολλοῖς περιέπεσεν, εἰ καὶ τρικυμίαις πολλοῖς προσεπάλαισεν, εἰ καὶ πάντα τὰ δεινὰ καὶ οἱ κίνδυνοι εἰς τὸν καιρὸν του (κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος) εἴπερ ποτὲ συμβεβήκασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φρόνησίν του, καὶ διὰ τὰ ἡρωϊκὰ του ἔργα καὶ ἔνδοξα κατορθώματα, σύμμαχον ἔχων τὸν Θεόν, καὶ ἑαυτὸν τῶν κινδύνων ἐλύτρωσε, καὶ τὸν τόπον του ἀπὸ τὸν παντελῆ ἀφανισμὸν ἠλευθέρωσε, καὶ κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἠρίστευσε (τουτέστιν ἠνδραγάθησε) καὶ τοὺς ἀπώλεσεν.

Αἱ ἀρεταὶ τοῦ θεοδοξάστου τούτου ἡγεμόνος καὶ ἥρωος ἐκατασκεύασαν πολύγλωττον τὴν φήμην· καὶ θέλουσιν αὐταὶ κηρύττῃ τὰς ἡρωϊκὰς του πράξεις,

ἔς τ' ἂν ὕδωρ τε ῥέοι καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλοι,
ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμποι, λαμπρά τε σελήνη.

Εἰς τούτου τὸν θρόνον λέγουσιν ὅτι ἐνατενίζοντάς τινας ἤθελε τὸν ἰδῇ πάντως περικυκλωμένον ἀπὸ τὴν φρόνησιν, ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν, καὶ ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον πλῆθος τῶν ἀρετῶν ὁποῦ ἀκολουθοῦσιν ὡς ἀρχηγὸν τὴν εὐσέβειαν· καὶ ἤθελεν ἐννοήσῃ μὲ θάμβος πῶς ἐκατάστησε δύσβατον τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκετο. Μόνη γαρ ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης κατ' ἐξαίρετον λόγον ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἤνθει ὡς ῥόδον, ἔστιλβεν ὡς ἄστρον, κατηύγαζεν ὡς ἥλιος ἐν μέσῳ τῶν ἡγεμόνων· ὥστε διὰ τὰ ἡρωϊκὰ αὐτοῦ κατορθώματα καὶ ἄξια ἐπαίνων ἀνδραγαθήματα, καὶ διὰ

şi a învins, ca alt Ercule cu suflet mare sprîncéna arogantă şi îngâmfată a vrăjmaşilor. Carii, când aŭ venit la Iaşi, ca să răpéscă pe acest bun Domnitor din scaunul sĕŭ, dacă cum-va Inălţimea sa, prin nebărbăţie şi neexperienţe de cele ale rĕsbóelor, s'ar fi făcut de eĭ prisonier, ar fi pricinuit în adevĕr Moldoveĭ ultima sa perdere şi ruinare. Fiind-că Tătariĭ, când aŭ ajuns la Iaşi, dacă l-ar fi găsit fără Domnitor, ar fi sclăvit nu numaĭ cele din jurul sĕŭ, dar şi chiar Iaşul, şi în scurt ḑicênd tótă Moldova. Dar Pronia divină, care economiseşte tóte spre un scop, pentru ca să nu urmeze ţereĭ desĕvârşita eĭ peire, se pare că a avut de sigur predeterminat pe prea Inălţimea sa ca să se afle în aceste vremĭ tulburate şi primejdióse Domnitor în Moldova, ca un alt sóre lucitor şi încălḑitor; care, dupre cum câte odată (sórele) acoperit de corpul luneĭ, lipseşte, şi să face întuneric în acea parte a lumeĭ de sub lună, cu tóte acestea la sfârşit reişind el iarăşĭ îşĭ aruncă luminele luĭ şi luminéză şi încălḑeste tótă regiunea pământuluĭ; în aseminea mod şi Strălucirea sa, de şi a căḑut în multe naufragiĭ, deşi s'a luptat contra multor valurĭ, deşi tóte greutăţile şi primejdiile maĭ mult de câte orĭ când s'aŭ întâmplat în vremea sa (pentru judecăţile ce le ştie D-ḑeŭ); dar prin virtutea şi înţelepcĭunea sa, şi prin faptele sale eroice şi resultate glorióse, avênd într'ajutor pre D-ḑeŭ, şi pre sine, s'a scăpat de primejdiĭ şi a eliberat şi ţara de ruinarea eĭ desĕvârşită, şi a fost eroic contra vrăjmaşilor (adică victorios) şi ĭ-aŭ destrus.

Virtuţile acestuĭ de D-ḑeŭ slăvit Domn şi eroŭ a pregătit o famă mult-vorbită; şi acestea vor proclama faptele sale eroice:

până când apa va curge, şi arboriĭ marĭ vor înflori,
şi sórele înalţându se va lumina, şi frumósa lună.

La tronul acestuia, se ḑice că avêndu-şĭ cine-va privirile aruncate, l-ar vedea tot-déuna încunglurat de prudenţa, de dreptate, de milă, şi de cea-l-altă mulţime a virtuţilor, care urméză peitatea ca pre o începătóre lor. Şi ar înţelege cu mirare cum a făcut grea de precurs Inălţimea la care a ajuns. Numaĭ singură Inălţimea sa, ca prin esceptiune în acele timpurĭ, înflorea ca roza, lucea ca o stea, strălucea ca un sóre în mijlocul Egemonilor. In cât prin faptele sale eroice şi prin victoriile sale vrednice de laudă, şi prin ast-fel şi atâtea vir-

τὰς τοσαύτας καὶ τηλικαύτας αὐτοῦ ἀρετὰς μόλις ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος ἤθελεν εἶσθαι ἱκανὸς νὰ ἐγκωμιάσῃ ἀξίως καὶ ἀποχρώντως τὴν αὐτοῦ γαληνότητα, λέγων πρὸς τοῖς ἄλλοις τῶν ἐγκωμίων καὶ τοῦτο „οὔ τί σε ἀνδρὸς θνητοῦ πάϊν ἔμμεναι οἴομαι, ἀλλὰ θεοῖο."

Ὁ θεοφρούρητος οὗτος ἡγεμὼν ὡς θεοσεβὴς καὶ χριστοτερπής, καὶ πάντων, ὡς ὑπὸ πάντων θρυλλεῖται, τῶν καλῶν ἐραστὴς δὲν ἔλειπε νὰ ἔχῃ περὶ αὐτὸν καὶ ἄρχοντας εὐγενεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ γένους λογίους τε καὶ πεπαιδευμένους. Ἐξ ὧν εἷς ὑπῆρχε καὶ ὁ ἐνδοξολογιώτατος ἄρχων μέγας ποστέλνικος αὐτοῦ, κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Βυζάντιος. οὗτινος τὰ παρὰ τῆς τύχης ἀγαθὰ καὶ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ προτερήματα ἀφίνω νὰ τὰ ἐπαινοῦσι καὶ νὰ τὰ ἐκθειάζουσιν ἄλλοι· ἐγὼ δ᾽ ἐκεῖνα μόνον τῶν αὐτοῦ ὑπεράγαμαι ὅσα τῆς οἰκείας ἤρτητο προαιρέσεως, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ μεγαλόψυχον, τὸ ἀκαπήλευτον τῆς πρὸς πάντας καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς εὐνοίας τε καὶ ἀγάπης, τὴν ἐν πᾶσιν ἐπανθοῦσαν εὐγένειαν, καὶ ὅσοις ἄλλοις ὁμοίοις τὸ ἐν πᾶσιν ἄριστον περιγράφεται ἦθος· ἅτινα πάντα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ τε καὶ παραπλήσια εἰς ἓν συνέδραμον, τὴν θεοείκελον αὐτοῦ ἐνδοξότητα. Ἀνθ᾽ ὧν ἁπάντων καὶ ὁ ὑψηλότατος ἐκεῖνος ἡγεμὼν γνωρίζοντας αὐτὸν πιστότατον καὶ ἀξιώτατον εἰς ἐκπλήρωσιν πάντων τῶν ἑαυτοῦ προσταγμάτων, τὸν εἶχε μεταχειρισθῆ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὰς κατὰ τῶν πολεμίων ἐφόδους, καθὼς εἰς τὴν παροῦσαν φαίνεται ἱστορίαν, ὁποῦ τὸν εἶχε στρατάρχην κατὰ τῶν δυσμενῶν· ὅστις ὡς ἀνδρεῖος καὶ μεγαλόψυχος ἔρριπτεν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, καὶ ἐπήγαινεν ἀνδρειοφρόνως ἔμπροσθα μὲ τὸ στράτευμα εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀντιπάλων, μὴ ψηφῶντας οὐδόλως τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του, μόνον διὰ νὰ σταθῇ πιστὸς καὶ εὐάρεστος εἰς τοιοῦτον ἡγεμόνα ἡρωϊκώτατον καὶ συνετώτατον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεός, βλέποντας τὸ φίλτρον καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην ὁποῦ πρὸς τὸν φιλόχριστον αὐτὸν ἡγεμόνα ἡ αὐτοῦ ἐνδοξότης προσέφερε πάντοτε, τὸν ἐλύτρωσε ἀπὸ ὅλους ἐκείνους τοὺς κινδύνους καὶ τὸν διεφύλαξε καὶ ἐν τοῖς εἰσέπειτα χρόνοις ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὀρθοδοξοτάτου ἡγεμόνος ἐκείνου· ὅντινα ἡ παντέφορος καὶ παντεπίσκοπος τοῦ Θεοῦ πρόνοια καὶ κηδεμονία συντηροῦσα καὶ περιέπουσα ἐστερέωσεν εἰς τὸν ὑψηλότατον καὶ θεοβράβευτον αὐτοῦ θρόνον μὲ εὐζωΐαν, εὐπραγίαν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν, εἰς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ θεόθεν ἐμπιστευθέντος αὐτῷ χριστωνύμου πληρώματος καὶ εἰς εὔκλειαν καὶ καύχημα παντὸς τοῦ γένους τῶν ὀρθοδόξων, εἰς ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα.

tuţĭ ale luĭ, abea Omer cel cu maĭ mare vóce dintre poeţĭ ar fi fost îndeajuns să laude după vrednicie şi suficient serenitatea luĭ, ḑicênd pe lângă alte laude acésta: nu te socotesc a fi fiŭ a unuĭ bărbat muritor, ci a unuĭ D-ḑeŭ".

Acest de D-ḑeŭ păzit Egemon, ca pios şi plăcut luĭ Christos şi dupre cum de cătră toţĭ se vorbeşte, ĭubitor de tóte cele frumóse, n'a lipsit a avea în jurul sĕŭ şi boerĭ nobilĭ din neamul grecilor învĕţaţĭ şi educaţĭ. Dintre carĭĭ unul a fost şi prea slăvitul învĕţat boer, marele sĕŭ Postelnic, Domnul Constantin Vizantie, a căruĭ calităţĭ bune şi corporale date de sórtă, le las să le laude şi să le admire alţiĭ. Eŭ numaĭ pe acele din ale sale le admir câte pornea din propria sa bună-voinţă: ĭubirea de dreptate, măreţia inimeĭ, nefăţăria către toţĭ, curata şi sincera bună-voinţă şi dragoste, nobleţa înfloritóre în tóte şi câte altele de aseminea, ce descriŭ moravul cel maĭ bun în tóte; care aceste tóte şi cele înrudite şi de aseminea acestora contribuĭaŭ la una: măreţia sa ce aseminea D-ḑeireĭ. Pentru tóte acestea şi acel prea înalt Domnitor cunoscêndu-l prea credincios şi prea demn în îndeplinirea tuturor ordinilor luĭ l a întrebuinţat pe lângă altele şi în atacurile contra vrăjmaşilor, dupre cum se vede şi în acéstă istorie, când l-a avut general contra inimicilor; care ca brav şi mare la suflet se arunca pe sine în primejdiĭ şi mergea bărbăteşte înainte cu armata în faţa inimicilor, nepăsându-ĭ de loc despre pericolul vieţeĭ sale, numaĭ spre a sta credincios şi bine plăcut la un ast-fel de Domn prea eroŭ şi prea înţelept. Dar de aceea şi D-ḑeŭ vĕḑênd dragostea şi ĭubirea de inimă pe care o aducea tot-déuna Slăvirea sa către acest Domn ĭubitor de Christos, l-a scăpat din tóte acele primejdiĭ şi l-a păstrat şi în timpurile cele după acestea, sub adumbrirea aceluĭ prea ortodox Domnitor. Pe care Pronia luĭ D-ḑeŭ cea a tóte ţiitóre şi a tóte conducĕtóre şi protecţia cea conservatóre şi prevĕḑĕtóre l-aŭ întărit în prea înălţatul şi de D-ḑeŭ dăruitul sĕŭ scaun în mulţĭ anĭ, în prosperare şi în stare de pace, spre consolidarea şi ameliorarea plinireĭ celeĭ cu numele de Christos încredinţată luĭ de la D-ḑeŭ, şi spre nume bun şi fama a tot neamuluĭ ortodox, în anĭ prea mulţĭ şi întru toţĭ fericiţĭ.

NOTE EXPLICATIVE

IN

Cronicul luĭ Necolaĭ Chiparissa, la cuvintele streine întrebuințate de el în expunerea evenimentelor.

1). Φλαμπούρα—*flamură*, steag. Prin urmare eraŭ cincĭ grupurĭ de armată, fie-care cu stégul lor. (Vedĭ Satha Bibliotheca graeca Medii aevi, vol. II pag. 635).

2). *Itzoglanii* — copiĭ de casă, saŭ armata de pe lângă Domnitor și care se compunea din ómenĭ devotațĭ persóneĭ Domnitoruluĭ și aceștia adese eraŭ streinĭ și nu pământenĭ, maĭ ales pe timpul fanarioților.

4). *Tug* și *Tui* orĭ *tughiuri*, însemnéză corp de armată, maĭ însemnă cóďă de cal, de sigur pentru că soldațiĭ purtaŭ pe coĭfurile lor canafurĭ făcute din păr de coďĭ de cal. Cu cât avea maĭ multe canafurĭ din coďĭ de cal, cu atât însémnă că are o funcțiune maĭ mare în armată. De acolo proverbul la Turcĭ: *uți tuilu pașa*. Pașă cu treĭ coďĭ—Vizir.

5). Corect se ďice *tophanè*, și însémnă locul unde staŭ tóte tunurile cu cele necesare lor, pulbere, ghiulele etc. arsenal.

6). *Ciohadar* cuvênt turcesc ce însémnă servitor, om în serviciŭ de conrespondențe, curier oficial.

7). Cuvêntul falangă φάλαγξ este grecesc și aicea însamnă că a dispus Domnul a se așeďa liniĭ de soldațĭ pe la marginile Moldoveĭ, spre a observa invasiunea inamicilor. Corp de armată pentru observare.

8). *Țașit* din *dzasoys*, turcește, ce însémnă spion, κατάσκοπος, prin urmare călugărul în cestiune a fost trimis de armata austriacă spre a spiona armata Moldovenilor, a'ĭ induce în eróre de'l vor prinde, și a raporta, dacă va scăpa, Austriacilor cele ce va fi observat.

9). *Țarhfelechiĭ* în turcește, însémnă tóte cele necesare rĕsboiuluĭ, adică mașinăriĭ, care de transport, munițiile etc. etc. însémnă și tunurĭ de asediŭ și de câmp.

10). *Bairachiile—bairac*—în turcește însémnă stég, prin urmare l'aŭ luat cu armatele luĭ cu tot, armatele avênd și stindarde.

11). *Țadir ordu-țadiri*, lagărul armateĭ, prin urmare însémnă lagăr, în care a stat Domnitorul treĭ ďile împreună cu armata sa, ș'apoĭ ĭ-aŭ trimis prin locurile Moldoveĭ și a Valahieĭ pe unde eraŭ catane spre a'ĭ urmări și prinde.

12). *Parcanie*, corect *Parpacania barbacana*, întăritură exterióră, a forturilor din munțĭ.

13). *Varusi*, corect *Varoș*, turcește, însémnă casele și tóte clădirile afară de cetate, προάστειον. A dat dar foc tuturor caselor din afară de cetate.

14 și 15). *Coșurile* turcește, *agirlic*, greutate, povară, muniție, prin urmare ș'aŭ propus să lase greutățile ce le avea în strâmtorĭ, și să năvăléscă maĭ ușureĭ la pradă în Transilvania.

τογίεμι, maĭ corect δογΐοὺμ pradă, jaf, răpire din partea armatelor năvălitóre.

Erorĭ strecurate în Cronicul luĭ N. Chiparisa.

pag. 86. Κοντζέσκουλος—maĭ probabil Conțescu, de cât Cogescu, s'a omis în traducere frasa: „*și nu s'a rușinat să céră de la Domn haragiu nelegal*.

„ 69. Κάστρον—în loc de κάστον, ραπίσματα—în loc de ρπίσματα.

„ 70. Și la Ceaur în loc de: și pe Ciaur.

„ 72. A scris Domnul la.... cĭ Tătariĭ—în loc că la Tătariĭ.... Μολλαβίας cetește Μολδαβίας.

„ 73. S'a omis în traducere frasa: „*Și pe boerul Marele Comis Gheorghi Cantacuzin.*

„ 74. S'a omis iarăși frasa: *Și prea puțini aŭ fugit; pe carii gonindu-i din urmă.*

pag. 77. Πρὸς φύλαξιν—*spre pază*, în loc de păďită

„ 78. Ἕως εἴκοσι ἀνθρώπους—*ca la 200 ómeni*, iar nu 100. Cuvîntul λαὶ trebue exlus, ca neavênd loc în text.

„ 80. S'a omis frasa: *Iar împĕrăția are pace cu Polonii.*

NB. Aceste omiterĭ provin din causă că în manuscriptul meŭ și care probabil să fie a luĭ N. Chiparissa, lipsesc; exist însă în publicația acestuĭ Cronicar făcută de D-l Emil Legrand în Epistolaire grec, și le-am intercalat numaĭ în textul grecesc. 'Mĭ pare că conținutul fraselor ar reclama interpunerea lor.

III

CATALOGUL ISTORIC

a ómenilor însemnaţĭ din seculul XVIII, dintre carĭĭ marea majoritate aŭ trăit în ţările Române Valahia şi Moldova

DE

CHESARIE DAPONTE

(Publicat de pe manuscriptul autograf a luĭ Daponte)

Κατάλογος ἱστορικὸς ἀξιόλογος τῶν καθ᾽ ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ρωμαίων, καί τινων μεγάλων συμβεβηκότων καὶ ὑποθέσεων, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ χιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἔτους, ἕως τοῦ ἐνεστῶτος ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου· καταστρωθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου Δαπόντε Σκοπελίτου, τοῦ μετονομασθέντος Καισαρίου.

'Ανδρῶν σοφῶν ἄθροισις καὶ ἐπισήμων,
οὓς ὁ νῦν ἐβλάστησεν, ὡς ῥόδα, χρόνος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Διονύσιος ὁ Σερογλάνης (Σερογλάνης λέγεται πολίτης) σοφώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· τούτου φαίνονται δύο εὐχαὶ εἰς τὴν Παναγίαν, ἀνυμνοῦμεν τὴν δόξαν της. τὰς ἔχω, καὶ τὸ παρὸν ὑπόμνημα.

„Ὑπόμνησις περὶ τοῦ θαύματος ὅπερ πεποίηκεν ἡ Κυρία Δέσποινα Θεοτόκος πρὸς τὸν ἀχρεῖον αὐτῆς δοῦλον Διονύσιον, τάχα καὶ Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπλήσθη χαρᾶς ὄντως στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἀγαλλιάσεως, δι' ἧς ἀναγγέλλειν οὐκ ἂν σιγήσωμεν τὰ τοῦ Θεοῦ μεγαλεῖα, καὶ ἀνακηρύττειν εἰς δόξαν αὐτοῦ τὰ θεῖα τεράστια· καὶ κατὰ τὸν δίκαιον Τωβίαν, καιρός ἐστιν εἰπεῖν, „Μυστήριον

Catalog istoric important al Romeilor însemnaţĭ ce aŭ existat în timpul nostru, şi a altor marĭ întâmplarĭ şi afacerĭ, începênd de la anul una-mie şepte-sute până la anul present optdecĭ şi patru (1700—1784) lucrat de Constantin Daponte Scopelitul, care după aceea s'aŭ numit Chesarie.

Adunarea bărbaţilor înţelepţĭ şi importanţĭ, pe carĭ i-a odrăslit acum timpul ca rose.

PATRIARHIĬ CONSTANTINOPOLULUI

Dionisie Seroglan (Seroglan se ḑice cetăţan [1]) fórte învĕţat, Patriarh al Constantinopoluluĭ. A acestuia se vĕd două rugăciunĭ la Preasânta Fecióră, să cântăm gloria eĭ; le am, şi presenta istorisire.

Amintire despre miraculul, ce a făcut Dómna Stĕpâna Nascĕtóre de D-ḑeŭ către nedemnul eĭ serv Dionisie, ca Patriarh al Constantinopoluluĭ.

„S'a umplut de bucurie gura nóstră şi de veselie limba nóstră, pentru care nu vom tăcea a anunţa măririle luĭ D-ḑeŭ şi a predica minunele divine spre gloria luĭ. Şi după dreptul Tobie este timpul de a ḑice : Bine

[1]) Notă pe marginea manuscriptuluĭ.

Βασιλέως γὰρ φησὶ κρύπτειν καλὸν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον“· οὐ κρύπτοντες τὸν βυθὸν τοῦ ἐλέους, καὶ τὴν βρύσιν τῶν ἀπείρων θαυμάτων τῆς Θεομήτορος, ὅσα φημὶ δι' αὐτῆς ἀεννάως, χάριτι τοῦ μονογενοῦς αὐτῆς υἱοῦ, τοῖς ἐν θερμῇ τῇ πίστει καὶ τῷ τῆς εὐλαβείας ἐντόνῳ, πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς καταφεύγουσι δαψιλεύεται, προσεπαριθμοῦντες τοῖς μυριαρίθμοις αὐτῆς θαύμασι καινόν τι, καὶ πρόσφατον ἕτερον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἡμέραν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς τῶν ἀπελπισμένων ἐλπίδος, παραδόξως ἡμῖν τεθαυματούργηται, πρὸς τοῖς ἄλλοις θαυμασίοις, οἷς ἐποίησε πρὸς ἐμὲ, ἰάσατο τὴν ἐκτήκωσιν, ἠλευθέρωσε τῆς φυλακῆς, τῶν ἐναντίων τὴν καταστροφὴν ἐνεδείξατο, ἐποίησε καὶ τοῦτο τὸ τεράστιον.

Πρὸ γὰρ ἤδη τριῶν ἐνιαυτῶν, πάθει μέ τινι σωματικῷ παριπεσεῖν ἐξ ἁμαρτιῶν μοι ἐγένετο, ὅπερ βουβωνοκοίλης ἦν εἶδος μέχρι τῶν κάτω τὴν ὄγκωσιν ἐπιτεινόμενον, οὗτινος ἀνιάτου διαμείναντος καὶ πολλήν μοι τὴν θλίψιν δσημέραι προστρίβοντος, τέως ἀμηχανήσας τοῖς ὅλοις, παλάμας ἱκετηρίους ἐξέτεινα πρὸς τὴν κοινὴν τῶν πιστῶν προστασίαν καὶ τῶν καταπονουμένων ἀντίληψιν, ἐκ βάθους ψυχῆς αὐτῆς δεηθεὶς ῥύσασθαί με τοῦ δεινοῦ ἐκείνου συμπτώματος, μηδαμόθεν ἑτέρωθεν ἀπαλλαγὴν ἔτι τοῦ νοσήματος, ἢ ἐξ αὐτῆς καὶ μόνης με προσδοκᾷν καθομολογοῦντα τοῖς λόγοις, κα ἐπιβεβαιοῦντα τοῖς δάκρυσι.

Κἀντεῦθεν ἀνυπερθέτως μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, ἡμέρας οὔσης κυριωνύμου, δεκάτην τρίτην ἄγοντος τοῦ Ἰουλίου μηνὸς, κατὰ τὸ τρέχον δηλαδὴ τοῦτο χιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν καὶ ἔννατον ἔτος, κατέλαβον τὴν ἔξω τῶν τειχίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπ' ὀνόματι τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, βρύουσαν ἐκεῖθεν τὰς ἰάσεις Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ οὖσαν καὶ ὀνομαζομένην οὑτωσὶ φερωνύμως· ἐν ᾗ τὸν ὕμνον τῆς παρακλήσεως, σὺν ἁγιασμοῦ ῥαντίσμασιν εὐλαβῶς ἐξετελέσαμεν· εἶτα τῶν σωτηρίων αὐτῆς ναμάτων ἀντλήσαντες, καὶ νιψάμενος ἐν μεθέξει με γενέσθαι τῆς ψηχικῆς καὶ σωματικῆς ἰάσεως, ἱκέτευον τὴν τοῦ ἐλέους πηγὴν, ὡς ἄλλοι πάνυ πολλοὶ τῆς σφῶν σωτηρίας τετυχηκότες ἐκ τῆς ἐν πίστει ἀρύσεως τῶν σεβασμίων αὐτῆς ῥείθρων καθιστόρηνται. Παραχρῆμά τ' ἐκεῖθεν ἀνακάμπτων, ἐν χρήσει ἐγενόμην διὰ τὸ μακροδιάστατον ἱππεύσεως. καὶ τοῦ ἵππου πρὸς οὐδεμιᾶς ὁρωμένης αἰτίας, ἀλλὰ προνοίας κέντροις, ἀοράτως πληγέντος, εὐλυπορεῖν οὐκ ἰσχύομεν· ἀλλὰ ὧδε κἀκεῖσε δι' αὐτοῦ τεταγμένοις κινήμασιν ἀπροαιρέτως ἐφερόμεθα, καὶ μόλις ἀνεσώθημεν οἴκαδε περιαλγεῖς ἅμα καὶ λίαν ἐγκοποι· τούτοις τοιγαροῦν τοῖς ἀκαθέκτοις ὁ ἵππος κινήμασι

este, se dice, a ascunde secretele Impĕratului, dar măreţ a predica lucrările lui D-deŭ. Nu ascundênd abisul mileĭ şi isvorul nespuselor miracule a Născĕtórei de D-deŭ; câte, dic, neîncetat se sĕvârşesc prin ea cu graţia unuia-născut al eĭ Fiiŭ celor ce se refug cu ardĕtóre credinţă şi cu piositate tare, la sprijinul eĭ, enumerând la nenumăratele eĭ miracule, ceva noŭ, şi alta de curând. Decĭ in dina acésta chiar, a speranţeĭ celor desnădăjduiţi, ni s'aŭ sĕvârşit minunĭ într'un mod extraordinar, pe lângă alte miracule, ce le-aŭ făcut pentru mine, a vindecat slăbiciunea mea, m'a eliberat din închisóre, şi a arătat nimicirea contrarilor meĭ, în fine a făcut şi acéstă minune. Cu treĭ anĭ deja maĭ înainte cădênd eŭ într'o suferinţă corporală, ce mi s'a întâmplat din causa pĕcatelor mele, felul eĭ era bube pe pântece întindêndu-se umflătura până jos. De care rĕmânênd ne vindecat şi aducêndu-mĭ multă întristare dilnic, în fine istovind tóte mijlócele de vindecare, am întins mânile rugătóre către protectóra comună a credincioşilor şi ajutătórea celor suferindĭ, rugându-mĕ din adâncul sufletuluĭ către Ea, de a mĕ vindeca de acea cumplită suferinţă, mărturisind prin cuvinte că nu sperez maĭ mult vindecare de bólă de nicăirĭ de aĭurea, ci numaĭ dela Ea singură, şi întărind (cuvintele) cu lacrimĭ. După aceea imediat după sânta Liturgie, fiind dina de Duminică, în treĭ-spre-dece a luneĭ luĭ Iuliŭ, anul curgĕtor una mie şepte-sute-şepte-deci şi nouĕ, am sosit afară de zidurile Constantinopoluluĭ, la isvorul cu numele Stĕpâneĭ nóstre Născĕtóre de D-deŭ, *Zoodohon-pighi*, de unde isvorĕsc vindecările, din care causă este şi ast-fel numit. Acolo am sĕvârşit cu piositate căntarea Paraclisuluĭ, spălându-mĕ cu aghiazmă. După acea am scos apă din mântuitórele eĭ isvóre şi m'am spălat ca să se facă mie părtaşe de vindecarea sufletuluĭ şi a trupuluĭ, rugând pe Isvorul mileĭ, dupre cum şi alţĭ mulţĭ şi-aŭ găsit mântuirea lor, cum se istoriseşte din scóterea cu credinţă a apelor eĭ respectabile. Curând de acolo întorcêndu-mĕ eram în stare de a călări o mare distanţă; ĭar calul, prin nicĭ o causă altă vĕdută, ci prin cercările Proniel, rănindu-se într'un mod nevĕdut, nu puteam să înaintez; dar prin mişcările luĭ regulate în oparte şi in alta, ne-am dus fără voe şi de abea ne-am salvat de acolo suferind şi fórte ostenițĭ tot de odată.

θλίψας, ὡς δοκεῖ, καὶ κενώσας ἀφορητὶ καὶ ἠρέμα τὴν ὄγκωσιν τοῦ οἰδήματος, ἀντὶ χειρὸς ἀκεστορίδος τινος, ὑπὲρ κατάληψιν καὶ αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως ὅλους τοὺς ἰχῶρας ἀπεμάξατο. Καὶ μεθ' ἱκανόν ἔγωγε γνοὺς ἐμαυτὸν ἄλλον ἀντ' ἄλλου σχεδὸν, ὡς ἄρδην τῆς ὀγκώσεως ἀφανισθείσης, (ὢ τῶν θαυμασίων σου Κύριε) ἐξεστηκὼς ἐγενόμην: καὶ ἀνθωρὸν ὑγειὴς ἀποκαταστάς, ὄναρ ἔλεγον εἶναι τὸ παράδοξον ἐκεῖνο τεράστιον. Διὸ δοξάζειν τὴν ὑπερένδοξον Δέσποιναν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, σὺν πᾶσι τοῖς περὶ ἐμέ, τοῖς πρότερον εἰδόσι τὴν ὄγκωσιν καὶ τὸ πάθος, καὶ ἀνυμνεῖν ἐξεγειρόμεθα, καὶ εὐχαριστηρίους ᾠδὰς αὐτῇ ἀναπεμψάμενοι τῆς περὶ ἡμᾶς αὐτῆς κηδεμονίας, καὶ ταχείας ἀντιλήψεως, καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ χαλεποῦ ἀρρωστήματος· ἐν αὐτῇ τε τὴν σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἴασιν ἐκείνου τοῦ νοσήματος βεβαίως καὶ ἀνεπισφαλῶς ἀναγράφοντες κηρύττομεν ἀσιγήτως τὴν ταύτης εὐεργεσίαν ἐν θαύματι καὶ πᾶσιν ἐπιβεβαιοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος ὑπομνήματος, ὅπως ἐν περιστάσει, καὶ θλίψει, καὶ παθῶν παντοίων ἐφόδῳ γεγονὼς ἕκαστος, ταχέως ἐν πίστει προσδράμῃ τῇ Πανάγνῳ μητρὶ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐ καταισχυνθήσεται. Ἀλλὰ δι' αὐτῆς τοὺς δεσμοὺς διαρρήξει πάσης κακώσεως, καὶ τῶν δεινῶν ἁπάντων χάριτι τοῦ Μονογενοῦς αὐτῆς ἂν σωθήσεται, ὡς ἐγώ. Περὶ τούτου δὲ καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν θαυμασίων, ὧν ἐποίησε καὶ ποιεῖ καθ' ἑκάστην εἰς ἐμέ, ὕμνον, καὶ εὐχαριστίαν μετ' εὐχῆς ἀναπέμπω τῇ Κυρίᾳ μου, καὶ δέξαι ταῦτα ὡς νηπίου ψελλίσματα.

Μεγαλύνων, μεγαλύνω σε, Ἄχραντε, τὴν τὸ γένος ἡμῶν μεγαλύνασαν. Δυσωπῶν, δυσωπῶ σε, Πανύμνητε, τὴν ἀεὶ δυσωποῦσαν τὸν Κύριον· ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν εὐλογῶν, προσκυνῶ, καὶ δοξάζω σε ὁ ἀχρεῖος ἐγὼ καὶ ἀνάξιος δοῦλος σου. Ποίαν γὰρ ἱκεσίαν προσάξω σοι, τὴν ἀεὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἱκετευούσῃ χριστιανῶν, ὁ ἐναγὴς, καὶ ἐσπιλωμένος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, καὶ τοῖς νοήμασι, τῇ καθαρᾷ καὶ ἀμώμῳ μητρὶ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός; Ποίας χεῖρας ἐκτείνω πρὸς τὴν βαστάσασαν χερσὶ τὸν τῶν ὅλων Θεὸν; ὅμως κατησχυμένῳ προσώπῳ, καὶ εἰς γῆν νεύοντι προσπίπτω σοι: Ἔπιδε ἐπ' ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν, ἱκέτευσον τὸν κοινὸν δεσπότην, καὶ πλάστην τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος. Ἐξιλέωσαι ὡς μήτηρ τὸν φιλοικτίρμονα Κύριον· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα· σκεπασάτω με ἡ δεξιά σου· τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου ἀνεπιβούλευτον διατήρησον· φώτισόν μου τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν καθάρισον· ἵνα ὑμνῶ καὶ μεγαλύνω σε, περὶ ὧν ἐποίησας, καὶ καθ' ἑκάστην ποιεῖς,

Deci prin aceste mișcări neregulate, calul sdruncinând, cum se pare, și deșertându-se cu încetul și pe nesimțite volumul umflăturei, în locul unei mâni medicale, mai pre sus de ori-ce pricepere și însășI a simțirei, s'aŭ curățit tóte puróele. Iar eŭ m'am cunoscut cu timpul pe mine a fi mai altul, fiind-că s'aŭ nimicit cu totul umflătura, și am devenit surprins (o! minunele tale Dómne !). Dintr'acest ceas devenind sănătos, diceam ca vis este acel miracul extraordinar. Pentru aceea ne rîdicăm a glorifica și a cânta pe Prea Mărita Stĕpână cu voce tare împreună cu toți cei din prejurul meŭ, carii știaŭ umflătura de mai înainte și suferința. Trimițĕnd ei cânturi de mulțămire pentru îngrijirea sa cea pentru noi, și a ajutorului repede a și vindecărei de bóla grea. Ei dar negreșit adscriind salvarea nóstră și vindecarea cu siguranță de acea bólă, predicăm netăcut bine-facerea ei prin minune și asigurăm pe toți prin acéstă istorisire; pentru că ori carĭ întâmplându-se în nevoi, în întristări, în atacuri de felurite suferinți, să alerge curând cu credință la Preacurata Maica Domnului, D-deului și Mântuitorului nostru Iisus Christos și nu se va rușina. Pentru că prin ea sĕ nimicesc legăturile a tótă rĕutatea și a tuturor suferințelor, și cu grația Unui născut al sĕŭ Fiiŭ se va mântui, precum eŭ. Pentru acésta și pentru alte multe minuni ce aŭ făcut și face către mine în fie-care di, înalț prin rugăciune cântări și mulțămiri Dómnei mele, și primește acestea ca o cântare copilăréscă:

Mărind te măresc, Preacurată, care ai mărit neamul nostru, rugând te rog Prea laudată, care în tot-déuna ai rugat pe Domnul pentru ertarea pĕcatelor nóstre. Bine-cuvêntând mĕ închin și te glorific eŭ netrebuicul și nedemnul servul tĕŭ. Căci ce fel de rugăciune să-ți aduc Ție, care te rogi în totdéuna pentru toți creștinii, eŭ cel vinovat și în·inat și cu simțurile și cu cugetările, Ție curată, neîntinată, Maica luminei adevĕrate? Ce mâni să întind către ceea ce a ținut în mâni pe D-deul totului? dar cu fața rușinată și privind spre pământ, cad la Tine. Privește spre mine pĕcătosul; rógă pe Stĕpânul comun și Creatorul făpturei omenești, solicită pentru mine ca Mumă pe Domnul cel iubitor de îndurare, întinde mâna Ta, acopere-mĕ cu drépta Ta. Conservă restul vieței mele neinvidiat; luminéză-mi mintea și curățește-mi inima, ca să Te cânt și să Te măresc

ἐξαιρέτως εἰς ἐμέ, τῇ θερμῇ προστασίᾳ σου, καὶ κραταιᾷ βοηθείᾳ σου, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν".

Τούτου φαίνονται καὶ αἱ παροῦσαι ἐπιστολαὶ εἰς Ρωσσίαν, καὶ αἱ ἀποκριτικαὶ εἰς αὐτόν.

Διονύσιος ἐλέῳ θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμη, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τοῖς γαληνοτάτοις, κραταιοτάτοις, εὐσεβεστάτοις, καὶ χριστιανικωτάτοις, ἐλέει Θεοῦ, μεγάλοις αὐθένταις, καὶ μεγάλοις δουξίν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβίτζῃ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβίτζῃ, πάσης μεγάλης μικρᾶς τε καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορσι, πολλῶν τε ἄλλων αὐθεντιῶν καὶ γαιῶν Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν πατρικοῖς καὶ προπατορικοῖς κληρονόμοις, καὶ κυρίοις, καὶ ἐξουσιασταῖς, κατὰ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγαπητοῖς, καὶ περιποθήτοις υἱοῖς τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν, ἔλεος, εἰρήνην βαθεῖαν, κράτος ἀκαταμάχητον, καὶ ἀστασίαστον διαμονὴν ἐπευχόμεθα παρὰ τῆς ζωαρχικῆς, ὁμοουσίου, καὶ τρισυποστάτου Θεότητος, σωτηριωδῶς τε καὶ νικηφόρος συντηρουμένοις, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχήν, εὐλογίαν, καὶ συγχώρησιν.

Ὥσπερ τῷ πυρὶ αὐτομάτως ἕπεται τὸ φωτίζειν, καὶ τῷ μύρῳ τὸ εὐωδεῖν, οὕτω καὶ τοῖς φιλοθέοις ἤθεσί τε καὶ τρόποις ἀναγκαίως ἀκολουθεῖν τὸ ὠφέλιμον· τοῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος, Βασιλείου τοῦ οὐρανοφάντορος διαγγέλλοντος πάνυ καὶ κηρύττοντος συνῳδά τι τούτῳ, καὶ τοῦ τῶν Νυσσαέων Γρηγορίου του θειοκήρυκος, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρὸς ἔννοιαν, τούς τε πόρρω, καὶ τοὺς πέλας ἐπωφελεῖν, καθάπερ τὰ τῶν ἀρωμάτων εὐώδη τῆς ἰδίας εὐπνοίας τούς γε προσπελάζοντας, καὶ τὸν παρακείμενον ἀέρα ἀποπληροῖ, καὶ τὸν φύσει ἀγαθὸν παρεκτικὸν ἀγαθῶν παντοιων, καὶ τοῖς λοιποῖς γίνεσθαι. Ἡμῶν δὲ τὴν ἀψευδεστάτην ταύτην γνῶσιν διὰ τῆς δεδοκιμασμένης πείρας ἀριδήλως πεπληροφορημένων ἐπὶ τὴν κραταιοτάτην ἀκρώρειαν τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος τῶν γαληνοτάτων ἡμῶν ἐν Χριστῷ Βασιλέων, τὴν περαίωσιν τῶν ἀποφθεγμάτων τούτων φιλοθέως ἐπέγνωμεν. Καὶ γὰρ ἡμᾶς τοὺς πρὸς Θεὸν θερμοτάτους ὑμῶν εὐχέτας βασιλοπρεποῦς καὶ πανσεβάστου γράμματος κατόχους γενέσθαι καταξιώσαντες, μεγάλην ἡμῖν τὴν χαρὰν καὶ τὸ καύχημα ἀνεξάλειπτον πάντως προυξενήσατε, πολλῷ δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῇ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἱκετηρίῳ προτροπῇ τε, καὶ δεήσει ἐπικαμφθέντες, τὸν ἐγχειρισάμενον ἡμῖν τὸ βασιλικὸν, καὶ ἀσπάσιον γράμμα Παρθένιον ἱεροδιάκονον, τὸν τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος κὺρ Γαβριήλ, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλειτουργοῦ, βοηθείᾳ

pentru cele ce aĭ făcut și d̦ilnic facĭ esceptional mie, prin zelósa Ta protecție și puternicul Tĕŭ ajutor, acum și tot-déuna și în vecil vecilor, amin.

A acestuia se vĕd și presentele epistole (trimese) în Rusia, și respunsurile cătră el.

Dionisie cu mila luĭ D-d̦eŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ-nouă, și Patriarh Ecumenic.

Prea strălucițilot, prea puternicilor, prea pioșilor și prea creștinilor, prin grația luĭ D-d̦eŭ, marilor Domnĭ și marilor Ducĭ Ión Alexievicĭ, și Petru Alexievicĭ, autocratorĭ a tótă Rusia Mare și Mică și Albă, și a multor altor domniate, și pămênturĭ occidentale și orientale și clironomĭ tuturor părților nordice din părințĭ și din strămoșĭ și domnĭ și despunătorĭ. In Sântul Spirit iubițĭ și prea dorițĭ fiĭ aĭ Smerenieĭ nóstre, har, milă, pace îndelungată, stĕpânire nebiruită, și stare netulburată vĕ poftim dela începătorul vieței, consubstanțialul și Tri-ipostatul D-d̦eŭ, menținêndu-vĕ în mântuire și în victorie; iar de la noĭ rugăciune, bine-cuvêntare și ertare.

După cum foculuĭ 'ĭ urméză de la sine de a lumina, și miruluĭ de a mirosi, ast-fel și iubitórelor de D-d̦eŭ obiceiurĭ și modurĭ le urméză cu necesitate de a fi de folos; de asemenea lumina ecumenică, cerescul Vasile, a anunțat în deajuns și predicat și împreună cu el și Grigorie al Nisselor, cuvêntătorul de D-d̦eŭ, că folosește cugetarea omuluĭ bun și pe ceĭ de departe și pe ceĭ de aprópe.

După cum parfumurile aromatelor umplu aerul de evaporația lor și pe ceĭ ce se apropie și pe cel ce este pe loc, și face pe cel bun din natura luĭ de a trăda bunurĭ multiple și altora. Așa și noĭ informațĭ invederat de acéstă nemincinósă cunoștință prin o experiență încercată, am recunoscut în mod divin, la stĕpânirea superióră a mărețeĭ regalitățĭ a prea luminaților voștri în Christos regĭ, potrivirea acestor sentințe. Și dar noĭ, rugătorĭ ferbințĭ cătră D-d̦eŭ pentru voĭ, învrednicindu-ne să fim posedătorĭ aĭ scrisoreĭ regale și pióse, ne-ațĭ causat mare bucurie și o laudă cu totul neștérsă; cu atât maĭ mult că înduplecând prin o îndemnare rugătóre și prin cererea smerenieĭ nóstre pe însĕrcinatul de noĭ Partenie Ierodiacon, cu scrisórea regală și respectósă, pe al Prea sântuluĭ Mitropolit al Halcedonieĭ, Chir Gavriil, a aceluĭ în Sântul

ἐνεχυρώσατε, καὶ ἐλέους πτέρυξιν ὑμῶν τοῦ βασιλικοῦ ἐκοσμήσατε. Χρυσόβουλλον τε ἐλεημοσύνης βασιλικὸν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος καινὸν ἐδωρήσασθε, πρὸς τὰ βασιλικὰ τῆς οἰκτιρμοσύνης ὑμῶν σπλάγχνα χάριν βοηθείας εἰς πάλιν ἀνακάμψαι προστακτικόν. Ἅτινα δήπερ τὴν κατὰ τὴν Χαλκηδόνα σεβασμίαν Μονὴν τῆς μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, καὶ τὸν ἱερώτατον αὐτὸν Ἀρχιερέα στενοχωρούμενον ἀνεπτέρωσαν μικρόν, καὶ ἐθεράπευσαν. Ἔνθεντοι τὰς χεῖρας πρὸς ὕψος ἐπαίροντες καὶ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὁλοψύχως εὐχαριστίας τρόπῳ ὑμῖν τοῖς Κραταιοτάτοις χαριζόμενοι, μετὰ τοῦ μεγαλοφωνοτάτου ἐν προφήταις Ἡσαΐου ἀναβοῶντες φθεγγόμεθα: ἰδοὺ βασιλεῖς δίκαιοι βασιλεύουσι· εὐλογήσει ὑμᾶς λαὸς ὁ πτωχός, καὶ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσιν ὑμᾶς· ἐγένεσθε γὰρ πάσῃ ταπεινῇ πόλει βοηθοί, καὶ τοῖς ἀθυμήσασι δι' ἔνδειαν σκέπη. Καὶ παρακαλοῦμεν ἐκτενῶς, ὅπως στηρίξῃ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν βραχίονα ὑμῶν τῇ ἀηττήτῳ αὐτοῦ δυνάμει. Καὶ παράσχηται ὑμῖν εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, πάσης στάσεως ἀνώτερον, καὶ ἐμφυλίου πολέμου. Οὐ τῆς τυχούσης λύπης ἀδόκιμοι καὶ ἡμεῖς γεγόναμεν, ὦ γαληνότατοι αὐτοκράτορες, περὶ τῆς ληστρικῆς ἁρπαγῆς τῶν ἱερῶν ἐκείνων λειψάνων· Ἵλεως γένοιτο ἡμῖν ὁ Θεός, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ὑπεράπειρον ἔλεος εἴη ὑμῖν ἀνεξάλειπτον. αχϟε. Μαΐῳ Μηνί.

Τοῦ αὐτοῦ.

Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς βασιλευούσης μεγαλοπόλεως Μοσχοβίας καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν πατριάρχῃ κυρίῳ Ἀδριανῷ· Τῷ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, ὑγείαν πολυχρόνιον καὶ ἐπίδοσιν πνευματικὴν ἄνωθεν ἐπευχόμενοι, τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ἀπονέμομεν.

Καὶ σώμασι μὲν τοῖς ἀνθρωπίνοις, μακαριώτατε ἀδελφέ, οὐ τὴν αὐτὴν φαρμακείαν προσφέρειν τοὺς ἀκέστορας δέον, οὐδὲ τοὺς εὐφρονοῦντας τῶν ἀνθρώπων ἐπ' αὐτὴν παροτρύνειν τὴν ἑρμηνείαν θέμις ἐστίν. Ἀλλ' ἄλλοις μὴν ἄλλην τὴν θεραπείαν, ἤγ' εὐεκτοῦσιν ἤγε καὶ κάμνουσιν ἐνεργεῖν, καὶ κοινῶς τῶν πάντων ἐπιμελεῖσθαί τε καὶ φροντίζειν ἀνάγκη. Ἀλλὰ κἀπὶ τοῖς τὰ ψυχικὰ πάθη νοερῶς τὰς ἰάσεις παρέχειν ἐμπιστευθεῖσι, καὶ κατὰ τὴν ἀκροτάτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς κρηπῖδος ὑψότητα προβιβασθεῖσιν ἐλλογίμοις τῷ ὄντι, καὶ εἰδήμοσιν ἰατροῖς τοῖς πνευματικοῖς τοῦτο οὐκ ἀνοίκειον. Ἄνωθεν γὰρ αὐτοῖς ἰσχύς, καὶ χάρις θεία χαρί-

Spirit iubitul nostru frate și conliturgisitor, l-ațĭ întărit cu ajutor și l-ațĭ împodobit cu aripele mileĭ vóstre înpĕrăteștĭ și ĭ-ațĭ dăruit un noŭ hrisov împĕrătesc de miluire din partea maestățeĭ vóstre împĕrăteștĭ, prin care-ĭ poruncițĭ a se reîntórce ĭarășĭ pentru ajutor la îndurările împĕrăteștĭ ale misericordieĭ vóstre. Cu care (ajutor) sânțita monastire din Halcidon a Mareĭ Martirĭ Eufimia și prea Sântul eĭ Arhiereŭ lipsit fiind, s'aŭ întraripat puțin și s'aŭ ușurat.

De aceea rădicând mânile spre înălțime și rugăciunĭ patriarhale și bine cuvêntărĭ din tot sufletul în chip de mulțemire, adresându-vĕ vouĕ celor prea puternic, strigând dicem, cu cel mare la voce între profețĭ Isaia: iată împĕrațĭ dreptĭ împĕrățesc: vĕ va bine-cuvênta pe voĭ poporul cel sĕrac, și cetățĭ de ómenĭ nedreptățițĭ vĕ vor grăi de bine, căcĭ v'ațĭ făcut ajutătorĭ la tótă cetatea înjosită și acoperemênt celor necăjițĭ de lipsă. Ne rugăm continuŭ ca sa întăréscă Domnul D-deŭ brațul vostru cu neînvinsa luĭ putere și să vĕ dea vouĕ împĕrăție pașnică, maĭ presus de tótă rescóla și de resbelul civil. Nu de puțină supĕrare și noĭ am fost petrunșĭ O! Serenisimĭ autocratorĭ, despre răpirea tâlhăréscă a acelor sânte reliquiĭ. D-deŭ să ne fie nouĕ îndurător, a căruia har și nemĕsurata milă fie vouĕ nedeslipită. 1695, luna Maiŭ.

A aceluĭașĭ

Prea fericituluĭ, prea sântuluĭ, din grația luĭ D-deŭ, arhiepiscop a mareĭ politiĭ împĕrătescĭ Moscua, și a tótă Rusia și a tuturor părților nordului, patriarhuluĭ chir Adrian, ĭubituluĭ în Duhul Sânt și mult doritului frate a smereniеĭ nóstre și conliturgisitor, dorindu-ĭ de sus sănătate îndelungată și propășire spirituală, 'ĭ trimetem salutare în Christos.

Precum prea fericite frate, nu se cuvine doctorilor a prescrie corpurilor omeneștĭ acelașĭ medicament și niciĭ pe ceĭ ce cugetă bine dintre ómenĭ nu este permis aĭ îndemna la aceleșĭ esprimare de cugetare. Ci este de nevoe a se îngriji cine-va și a se ocupa de toțĭ în genere, că la alțiĭ alt medicament lucréză, dupre cum sunt sănătoșĭ, saŭ bolnavĭ. Așa acésta nu este nepotrivit chiar și doctorilor spiritualĭ cărora li s'a încredințat a înlesni intelectual vindecărĭ patimelor sufleteștĭ și ca, în adevĕr invĕțațĭ și cu cunoscințe, sunt înaintațĭ la cea maĭ înaltă culme a trepteĭ bisericeștĭ. Căcĭ de sus lor

ζεται πρὸς τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, τὰς μὲν τῶν ψυχῶν ἀλγηδόνας καὶ μώλωπας εὐστοχάστως ἀποσοβεῖν, καὶ εἰς τὸ ὄντως ὑγιὲς ἀποκαθεστάναι· τὰς δὲ κακοηθείας τῶν τρόπων εὐμηχάνως ἀποσκορακίζειν, καὶ εὐήθεις ἀποτελεῖν, πάντας γε πάντως οἰακοστροφεῖν καὶ ἰθύνειν καὶ ἐς ἐφετὸν ὁδηγεῖν τὸ ἀκρότατον. Καὶ γὰρ γνωστῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, ἐν Παροιμιῶν βίβλῳ γέγραπται, καὶ ἐπιστήσεις καρδίαν σου ἐπὶ σαῖς ἀγέλαις. Τοιαύτη γε μὴν ἡμῖν ἐγνώσθη ἡ τῆς σῆς μακαριότητος πνευματική, και ὁλολαμπὴς κοσμιότης, ἐπιμελείᾳ διαπρέπουσα περὶ τὴν λογικὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην, καὶ χάρισιν εὐδοκιμοῦσα ταῖς πνευματικαῖς. Διὸ καὶ δεόμεθα τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ, ὅπως μένῃ ἡ σὴ ἁγιότης εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους συντηρουμένη, καὶ τῷ κράτει τῆς θείας ἰσχύος σωτηριωδῶς ἐνδυναμουμένη, καὶ ὀρθοτομοῦσα τὴν εὐσέβειαν, τὴν πρὸς ἅπαντα ὠφέλιμον οὖσα, καὶ ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης, κατὰ τὸ τοῦ Σκεύους τῆς ἐκλογῆς πρὸς Τιμόθεον λόγιον. Δεδέγμεθά σου τὴν σεβασμίαν καὶ φίλην ἐπιστολήν, Μακαριότατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, τὴν πνευματικῆς γέμουσαν εὐφροσύνης, καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς εὐνοίας σου τῆς ἀδελφικῆς καὶ ἀδόλου καταφανὲς ἐγεγόνει τὸ σύμβολον· τὴν γὰρ τῶν φιλοχρίστων ψυχὴν εὐφραίνειν οἶδε καὶ χωρὶς θέας ἡ κοινὴ τῶν ἀδελφῶν μνήμη, καὶ τὸ κατὰ πνεῦμα ἐς ἀλλήλους φανταστικόν. Ἡμεῖς μέντοι, τῇ θείᾳ χάριτι καὶ τῇ τῶν θεοπειθῶν τῆς σῆς μακαριότητος εὐχῶν ἀρωγῇ, τὸ ὑγιὲς ἔχομεν, γήρατι μὲν καμφθέντες, τῶν θορύβων ἀπεχόμεθα. Καὶ ἡσυχίᾳ σχολάζοντες, ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων σωτηρίας τὸ θεῖον ἐξελεούμεθα, μέχρις ἂν τῇ θείᾳ κελεύσει, ἡ ἐκ γῆς γῆ εἰς γῆν καὶ παλιν ἀπελεύσοιτο. Ἐπέγνωμεν δέ, ὦ πνευματικὴ φιλότης καὶ ἣν ἡ σὴ μακαριότης ὁλότροπον ἔδειξε συνδρομὴ τῷ παρὰ τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κὺρ Γαβριήλ, τοῦ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ, καὶ συλλειτουργοῦ, πεμφθέντι ἱεροδιακόνῳ Παρθενίῳ. Καὶ τὴν πρὸς τοὺς γαληνοτάτους μεγάλους Αὐθέντας καὶ αὐτοκράτορας σύστασιν τὴν συνεχῆ καὶ τὴν βοηθείας χάριν παραίνεσιν, τήν τε τοῦ βασιλικοῦ αὐτῶν ἐλέους ἀποστολῆν, καὶ τὴν τῆς σῆς μακαριότητος ἐλεήμονα συμβοήθειαν, ἐφ οἷς ὁ ἱερώτατος οὗτος ἀρχιερεὺς εὐφράνθη, μικρὸν πως ἀναῤῥωσθεὶς καὶ βοηθηθείς. Ἐδεξάμεθα καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱεροδιακόνου Παρθενίου, ὅπερ ἡμῖν ἀπέστειλας ἀδελφικῆς ἀγάπης τεκμήριον. Καὶ εὐχαρίστως χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ σῇ Μακαριότητι· ἣν τινα διατηροίη Κύριος ὁ Θεὸς ὑγιαίνουσαν, καὶ εὐθυμοῦσαν κατὰ τὸν διπλοῦν, ἀνωτέραν τε πάσης προσβολῆς ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ ἐπ'

le este puterea și grația divină, ce li se hărăzește de la Părintele luminilor, pentru a vindeca cu chibzuință durerile și ranele sufletelor și pentru a restabilì în adevĕr sănătatea; iar rĕlele conduite a le înlătura cu iscusință și a confăptui la deprinderì bune, și pe toțì a-ì guverna în adevĕr și a-ì diregui și aì conduce la cea maì înaltă tréptă de perfecțiune. Pentru că în cartea Parimiilor se scrie: cu știință veì cunóște sufletele turmeì tale și-'țì veì tinde inima ta spre turmele tale. Ast-fel în adevĕr ni s'a făcut nouĕ cunoscut modestia spirituală și luminósă a prea fericireì tale cu grije, escelând în turma rațională a luì Christos și înflorind prin harurile spirituale. De aceea și ne rugăm D-ḑeuluì tuturor ca să stea Sânțenia ta conservată în perióde de mulțì anì și împuternicită, spre mântuire, cu tăria divineì puterì și îndreptând evsevia, care este de folosință tuturor și care posedă făgăduința viețeì de acum și aceleì viitóre, dupa ḑicerea vasuluì alegereì către Timoteì. Am primit stimata și dorita ta epistola, prea fericite în Christos frate, plină de veselie spirituală, care s'a făcut semn evident despre buna-voință către noì a frățieì și sincerităței tale. Căcì știe să înveseléscă sufletul iubitorilor de Christos, și numaì amintirea comuna a fraților fără a se vede, cum și representarea reciprocă în spirit. Noì din grația luì D-ḑeŭ, și cu ajutorul rugăciunilor primite de D-ḑeŭ a fericireì tale, suntem sănătoșì, gârbovit de bătrêneţe, ne abținem de tulburărì și perzistăm in liniște, rugând divinitatea pentru mântuirea tuturor, până când prin chemarea divina, pămêntul din pămênt în pămênt iarășì se va întórce. Cunóștem, o spirituală amiciție! și ajutorul pe care în tot modul fericirea ta l-a arătat către prea sântul Mitropolit al Halcidonieì, Kir Gavriil, iubituluì în Christos frate și conliturgisitor, prin trimesul Ierodiacon Partenie. De asemenea și recomandarea continuă către prea luminațiì marì Domnì și Autocratorì și îndemnul către ajutor, și trimiterea mileì împĕrăteștì a lor și conajutorul milostiv al fericireì tale, pentru care acest prea sânt arhiereŭ s'a bucurat, reîntărit puțin ceva și ajutorat. Am primit și noì prin același Ierodiacon Partenie ceea ce nì-ațì trimes ca semn de frățéscă iubire, și cu plăcere mulțămim fericireì tale; pe care s'o conserve Domnul D-ḑeŭ sănătósă și voiósă pentru amândouĕ vieţele, maì presus de

ἀγέλαις οὐρανίαις τοῖς θείοις Ἱεραρχίαις συναγελασθησομένην, εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ ἀρχιποίμενος Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, τοῦ τῶν ὅλων δεσπότου. Ἀμήν.

Ἀδριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς βασιλευούσης μεγάλης τῶν πόλεων Μοσχοβίας καὶ πάσης Ῥωσίας, καὶ πάντων τῶν βορείων μερῶν Πατριάρχης.

Διονυσίῳ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ πολυχρονίως ὑγιαίνειν, καὶ διὰ πάντὸς ἀποστολοκηρύκτως ἥδεσθαι

Τὸ τῆς ὑμετέρας παναγιότητος θεόφρον πρὸς τὴν ἡμῶν μετριότητα γράμμα, ὡς ἐπισκεπτικὸν, καὶ τῆς ἐπὶ τὸν της ἁγίας καθ' ὑμᾶς ἐκκλησίας οἰκουμενικὸν θρόνον καταστάσεως ἐκφαντικὸν λαβόντες, τῷ τῶν ἁπάντων ποιητῇ, καὶ παντεπόπτῃ Θεῷ χάριτας ὁμολογοῦμεν, τὴν σὴν Μακαριότητα πάλιν ὡς καλὸν ποιμένα τῆς καθ' ὑμᾶς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἅμα τε σοφὸν καὶ πανέμπειρον καταστήσαντι, ὅπως τὸν λαὸν τοῦ Κυριου, ἐν παντὶ κατορθώματι κατέχων ἐπίδοσιν, ἐπὶ τὰς εὐαγγελικὰς τῆς ἀπεράντου καὶ πανευθύμου ζωῆς ἄγῃς· ὅθεν τῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν οἴκτων δεόμεθα, ἵνα ἐν πάσῃ θεαρέστῳ ἐργασιᾳ τῆς σῆς Μακαριότητος τὰς ὁδοὺς ἐνωπιον αὐτοῦ κατορθῇς· ἧς ἕνεκα καὶ λοιπῶν τῶν πρὸς αὐτὸν εὐποιιῶν, παντὶ τῷ τῶν Χριστιανῶν συστήματι, εἰρηνικὴν τε καὶ εὐτυχῆ ζωὴν δωρήσηται. Προσέτι τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιοτητι πολλῶν ἐτων κύκλους ἐν εὐεξιᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ σώματος αὐτῆς, προς την των ὀρθοδόξων σύστασιν ἐφιέμεθα, καὶ θεαρέστως τὸ λογικὸν τοῦ Χριστου ποιμνιον ποιμαίνουσαν, τῆς οὐρανιου, καὶ ἀϊδίου μετὰ πάντων τῶν Ἁγιων μακαριοτητος ἐπιτυχεῖν, καὶ γλυκυτάτην τὴν τοῦ Κυριου φωνην ἀκοῦσαι: εἰσελθε εἰς χαρὰν ἐπουράνιον του Κυρίου σου. Ἔτι παρακαλοῦμεν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ ἀδελφικὴν σου ἀγάπην, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δι' ἐκφαντικῶν σου γραμμάτων, περὶ τῆς ἡμων διαγωγῆς ἐπισκέπτειν, μη ἀμνήμων ἔστω. Ἐπειδήπερ ημεῖς ἀεὶ τῆς ἀφ' ὑμῶν ἐπισκέψεώς τε καὶ πληροφορίας ἤτοι πῶς οἱ τῆς καθ' ὑμᾶς ἱερᾶς συνόδου πρόκριτοι τὴν διαγωγὴν ποιοῦσιν, ὁμοίως μοναχοὶ τε καὶ λαϊκοὶ ἐν τινι καταστασει διάγουσιν, εἰδέναι βουλομεθα. Ἡμεῖς μὲν θειᾳ χαριτι κατὰ τὸ παρον ἐν τῃ ζωῇ ἐσμεν, ἕως οὗ ἔλθῃ, ὃ ἀπόκειται· καὶ κατα τὴν σὴν πρὸς ἡμᾶς περὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Γαβριὴλ τῆς

tot atacul inimicilor vĕḑuțĭ și nevĕḑuțĭ și connumĕrată cu tagmele cereștĭ a divinilor ĭerarhĭ, cu buna-voința și cu harul Arhipăstoruluĭ Domnuluĭ nostru Iisus Christos, Stĕpânul tuturor. Amin.

Adrian cu mila luĭ D-ḑeŭ Arhiepiscop împĕrătescteĭ, mareĭ între cetățĭ Moscua, și a tótă Rusia și Patriarh a tuturor părților nordice.

Luĭ Dionisie, din grația luĭ D-ḑeŭ Arhiepiscop Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouĕ și Patriarh ecumenic, în Christos Domnul pace în mulțĭ anĭ și în tot-déuna bucuria cea de apostolĭ predicată.

Epistola înțeléptă a Prea Sânțieĭ Vóstre către Smerenia Nóstră, ca visitătóre și arătătóre a stăreĭ tronuluĭ Ecumenic a sânteĭ vóstre Bisericĭ primind'o, aducem mulțemirĭ Creatoruluĭ a tóte, și vĕḑĕtoruluĭ a tóte D-ḑeŭ, carele a instituit pe prea fericirea ta ĭarășĭ, ca bun pastor a mareĭ Bisericĭ a luĭ Christos, din timpul vostru, ca pre un înțelept și prea experient, ca pe poporul Domnuluĭ să-l conducĭ în cele evangelice la viață eternă și prea fericită, ca cel ce posedezĭ progrese în tótă virtutea. De aceea ne rugăm milelor Fiuluĭ luĭ D-ḑeŭ și Mântuitoruluĭ nostru ca în tótă lucrarea plăcută luĭ D-ḑeŭ a fericireĭ tale să țĭ se îndrepte căile înaintea Luĭ, peutru care,cum și pentru alte facerĭ de bine către el, să dăruĭască la tótă mulțimea creștinilor pace și viață fericită. Pe lângă acestea, poftim Sânțenieĭ Vóstre cursurĭ de mulțĭ anĭ în buna sănătate a sufletuluĭ și a corpuluĭ pentru întărirea orthodocșilor și păstorind plăcut luĭ D-ḑeŭ turma rațională a luĭ Christos să afle fericirea ceréscă și eternă, împreună cu toțĭ sânțiĭ și să auḑĭ prea dulcele glas al Domnuluĭ: Intră întru bucuria cerescă a Domnuluĭ tĕŭ. Maĭ rugăm ĭubirea ta frățéscă în Christos ca și după acésta prin epistole încunoștiințătóre să cercetezĭ de petrecerea nóstră și să nu fie ne amintitóre. Pentru că noĭ tot-déuna prin cercetărĭ și încunoștiințărĭ voim a ști și cum se pórtă ceĭ maĭ însemnațĭ aĭ sântuluĭ vostru Sinod, de asemenea și monahiĭ și laiciĭ în ce stare se află. Noĭ din grația luĭ D-ḑeŭ pentru present suntem în viață, până va sosi aceea ce-ĭ prescris. Și după îndemnarea vóstră către noĭ despre Prea Sânțitul Mitropolit Gavriil al Halcedonuluĭ vom face o recomandare în favórea sa

Χαλκυδόνος παραίνεσιν, ἵνα πρὸς τοὺς γαληνοτάτους ἡμῶν αὐτοκράτορας ὑπὲρ αὐτοῦ προστασίαν ποιήσωμεν· ὅτι αὐτὸς διὰ τὴν τῶν Χριστιανῶν συναγωγὴν, τῇ αὐτοῦ προθυμίᾳ ἐπὶ δανεισμῷ ὑπόχρεως γενόμενος πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἀνάκτισιν τοῦ θείου ναοῦ τῆς ὑγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος, καὶ πανευφήμου Εὐφημίας, τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ὄντος προεχώρησεν ὡς καὶ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ γνωστὸν ἡμῖν ἐγένετο, πρὸ τοῦ τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Παρθένιον πρὸς ἡμᾶς παραγενέσθαι. Ἡμεῖς κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν, τοῖς μεγάλοις, καὶ γαληνοτάτοις ἡμῶν αὐτοκράτορσιν, Ἰωάννῃ Ἀλεξιοβίτζῃ, Πέτρῳ Ἀλεξιοβίτῃ προὐβάλλομεν καὶ τὴν βασιλικὴν ταύτην ἐκλαμπροτάτην μεγαλειότητα, περὶ τῆς συμβοηθείας ἐν τῷ χρέει τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος παραίνεσιν ἐποιήσαμεν. Κἀκεῖνοι γοῦν οἱ μεγάλοι αὐτοκράτορες κατανεύσαντες, κατὰ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν ἠλέησαν, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος τῇ αὐτοῦ πανιερότητι διὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτῆς πεντήκοντα ρούμπλια ἐπέμφθησαν. Παρ' ὃ καὶ εἰς σημεῖον τοῦ ἀδελφικοῦ ἡμῶν φίλτρου, καὶ δεξιότητος τῇ ὑμετέρα μακαριότητι δι' αὐτοῦ πάλιν.

Ἐγράφη ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγάλῃ τῶν πόλεων Μοσχοβίᾳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζσβ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας αχυδ'. μηνὶ μαΐῳ.

„Οἱ Βασιλεῖς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Διονυσίῳ.

Θείῳ ἐλέει ἡμεῖς οἱ γαληνότατοι καὶ κραταιότατοι μεγάλοι βασιλεῖς καὶ αὐτένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες, κνέζοι, Ἰωαννης Ἀλεξιοβίτζης, Πέτρος Ἀλεξιοβίτζης, πάσης μεγάλης, μικρᾶς, καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορες, Μοσχοβίας, Κιοβιου, Βλαδημιρίου, Νοβογραδίου, Βασιλεῖς Καζανίου, Βασιλεῖς Ἀστραχανίου, Βασιλεῖς Σιβηρίου, αὐθένται Ψκοβίας, καὶ μεγάλοι δοῦκες Σμολέντζκας Τουερίας, Ἰουγορίας, Περμίας, Βιατκίας ἢ Βιάτκης, Βουλγαρίας, καὶ τῶν ἑξῆς· αὐθένται, καὶ μεγάλοι δοῦκες Νοβογραδίας, τῆς κατωτέρω, Τζερνιγοβιας ἢ Τζερνιχοβίας, Ρεζανίας, Ροστοβίας, Ἰαροσλαβίας, Βελοζερίας, Οὐδορίας, Ὀβδορίας, Κοντινίας, καὶ παντὸς τοῦ βορείου κλίματος μονάρχαι, καὶ ἡγεμόνες τῆς κατ' Ἰβηρίαν γῆς, τῶν τε Καρταληνῶν, καὶ Γρουθινικῶν ἢ Γρυζηνῶν, βασιλέων καὶ τῆς Καβαρδικῆς γῆς, τῶν τε Τζερκασίων, καὶ ὀρεινῶν ἡγεμόνων, καὶ ἄλλων πολλῶν τοπαρχιῶν, καὶ γαιῶν ἀνατολικῶν τε καὶ δυτικῶν καὶ ἀρκτικῶν ἢ βορείων πατρικοὶ καὶ προπατορικοὶ κληρονόμοι, αὐθένται, καὶ ἐξουσιασταί. Ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης τῷ παναγιωτάτῳ, καὶ μακαριοτάτῳ Κυρίῳ Διονυσίῳ, ἐλέει θεοῦ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, βαθεῖαν εἰρή-

cătră prea luminaţi noştri autocratori. Fiindcă el în adevĕr aŭ început, pentru adunarea creştinilor, a edifica şi rădica divinul templu a sântei gloriósei şi marei martire, prea lăudata Eufimia cea din Halcedon, din zelul sĕŭ ajungênd a fi şi dator cu împrumut, care şi din scrisorile sale ni-s'aŭ făcut cunoscut, mai înainte de a veni la noi Arhidiaconul seŭ Partenie. Noi cât aŭ fost cu putinţă din partea nóstră, am prevenit pe marii şi prea luminaţii autocratori Ión Alexievici şi Petru Alexievici şi am făcut îndemnare cătră acéstă împĕrătéscă prea strălucită măreţie pentru ajutorul datoriei Prea Sânţiei sale. Şi acei mari autocratori, admiţênd, după voinţa lor 'l-aŭ miluit, tot odată şi de la smerenia nóstră i s'aŭ trimis prea Sânţiei sale cinci-ḑeci de ruble, prin Arhidiaconul sĕŭ. Pentru care în semn de amiciţie între noi frăţéscă şi salutare prea fericirei vóstre (trimetem) prin el iarăşi.

S'a scris în împĕrătéscă, mare între cetăţi, Moscua, dela zidirea lumei 7202, iar dela economia încorporarei 1694, luna Maiŭ.

Înpĕraţii Patriarhului Ecumenic Dionisie.

Din graţia lui D-ḑeŭ Noi Serenisimii şi prea puternicii marii împĕraţi şi domnii şi marii duci, Cneji Ión Alexievici, Petru Alexievici, autocratori a tótă Rusia Mare, Mică şi Albă, a Moscuvei, Chiovului, Vlademirului, Novogradului; împĕraţi ai Cazanului, împĕraţi ai Astrahanului, împĕraţi ai Serbiei, domni Pscovei şi marii duci de Smolensca, Toveria, Iuguria, Permia, Viatzca, Bulgariei şi a altora. Domni şi mari duci Novgorodului de jos, Cernicovului, Rizanei, Rostovului Iaroslaviei, Belozeriei, Hudorei, Ovdorei, Continiei şi monarhi peste tótă partea nordică şi egemoni a pămêntului din Iberia şi a regilor Cartalinilor şi Grutinilor şi a pământului Cavardic şi a Cercasienilor şi a principilor din munţi şi ai altor multe localităţi şi pămênturi orientale, occidentale şi nordice, clironomi ai părinţilor şi strămoşilor, domni şi dispunători. Măreţia nóstră înpĕrătéscă prea Sânţitului şi prea fericitului Domnului Dionisie, din graţia lui D-ḑeŭ Arhiepiscop Constantinopolului, Romei nouĕ şi Ecumenic Patriarh vĕ dorim să vĕ învredniciţi de o adâncă linişte, o petrecere sigură

νην, ἀσφαλῆ τε διαμονὴν ἐν Ὀρθοδοξίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς, ὑγείαν τε καὶ εὐημερίαν, ἅμα δὲ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐν Τριάδι ἁγίᾳ δοξαζομένου καταξιωθῆναι ἐφιέμεθα. Ἔπεμψε πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας, πρὸς τὴν ἡμετέραν μεγαλειότητα, ἀπὸ τῆς μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, τῆς ἐν Χαλκηδόνι οὔσης, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Χαλκηδόνος Γαβριήλ, τὸν ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ Παρθένιον, ἱκετεῦσαι ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας ἐλεημοσύνης χάριν· τὰ δὲ ἅγια λείψανα, ἅπερ εὐλογίας χάριν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἦσαν ἀπεσταλμένα, ἥρπασαν παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιπεσόντες ληστρικῶς οἱ ἀσεβεῖς κλέπται. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς τοὺς μεγάλους αὐθέντας πρὸς τὴν ἡμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα ἔγραψεν ἡ σὴ Παναγιότης περὶ αὐτοῦ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος τοῦ πανιερωτάτου, δηλοποιοῦσα ἡμῖν τὴν ἀνακαίνισιν τῆς μονῆς τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας, περί τε τῶν συμβεβηκότων αὐτῷ λυπηρῶν, καὶ ζημιῶν ἐν τῇ ἀνακαινίσει ταυτης καὶ ἵν' ὅπως ἡμεῖς οἱ μεγάλοι αὐθένται, ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης εὐδοκήσωμεν, τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ μονῇ τὸ τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἔλεος ἀποδοῦναι· ὅθεν ἡμεῖς οἱ μεγάλοι αὐθένται, ἡ ἡμετέρα βασιλικὴ μεγαλειότης, τὸν προγραφέντα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος ἀρχιδιάκονον, καὶ τὴν λοιπὴν αὐτοῦ συνοδίαν, πρὸς τὸν ἡμέτερον βασιλικὸν θρόνον προσεγγίσαι, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς πεμφθεῖσαν αὐτῆς ἐπιστολὴν δέξασθαι ὡρίσαμεν, καὶ ἀκούσαντες περὶ τῆς συμβάσης αὐτῆς ἐν ὁδῷ ἁρπαγῆς ἐλυπήθημεν· τῆς δὲ ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἔλεος, ἱκεσίας ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἱεραρχίας, ἐπέμφθη πρὸς αὐτὸν τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Χαλκηδόνος μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ σαμούρια, τιμῆς ἑκατὸν πεντήκοντα ρουμπλίων, πρὸς τούτοις καὶ πεντήκοντα χρυσᾶ φλωρία. Ἔτι δὲ καὶ ἡμέτερον χρυσόβουλλον, τῆς ἡμετέρας δηλαδὴ βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐδόθη αὐτοῖς καινόν, δι' οὗ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἐλεύσονται εἰς τὸ βασίλειον ἡμῶν ἐλεημοσύνης χάριν· τὸν δὲ προρρηθέντα ἀρχιδιάκονον ἐλεήσαντες τῷ τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος ἐλέει, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς μετὰ τοῦ παρόντος τῆς ἡμετέρας βασιλικῆς μεγαλειότητος γράμματος ἀπεφήναμεν. Πρὸς τούτοις παραδίδομεν ὑμᾶς τῷ Θεῷ, εἰς συντήρησιν· ἡμᾶς δὲ ἐγχειρίζομεν ταῖς ἁγίαις αὐτῆς εὐχαῖς, καὶ τῇ εὐλογίᾳ.

Γέγραπται ἐν τῇ αὐλῇ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγαλοπόλει Μοσχοβίᾳ, ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ζσβ', ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, τῆς βασιλείας ἡμῶν ἔτει δεκάτῳ τρίτῳ".

în ortodoxie a Bisericeĭ Orientale a luĭ Christos, sănătate, prosperitate, împreună cu mântuirea sufletéscă dela Domnul şi D-ḑeŭ, cel Sânt, glorificat în Treime. A trimis la Noĭ, mariĭ domnĭ, către măreţia nóstră, dela monastirea Sânteĭ Martire Eufimia, cea din Calcedon, Prea Sânţitul Mitropolit al Halcedonuluĭ Gavriil pe arhidiaconul sĕŭ Partenie, spre a ne ruga pe noĭ, mariĭ domnĭ, pentru milă. Iar sântele reliquiĭ cariĭ pentru bine-cuvêntare aŭ fost trimise către noĭ mariĭ domnĭ, cu arhidiaconul le-aŭ furat dela el, căḑênd în cale asupra sa tâlhăreşte nepioşiĭ hoţĭ. După acésta către mariĭ domnĭ, către a nóstră măreţie regală, a scris Prea Sânţia ta despre acest Mitropolit al Calcedonuluĭ Prea Sânţit, anunţându-ne reînoirea monastireĭ a sânteĭ gloriósă, mare martiră Eufimia, şi despre împrejurările sale întristătóre şi perderĭ în acéstă reînoire; pentru ca noĭ mariĭ domnĭ, regala nóstră măreţie, să bine voim a da milă mareţia nóstre regală la acéstă sântă monastire. Decĭ noĭ mariĭ domnĭ, regala nóstră măreţie, pe citatul Arhidiacon a prea Sânţituluĭ Mitropolit al Halcedonuluĭ, şi ceea-l-antă sinodie a luĭ am hotărît, de a se apropia de tronul nostru regal şi să primim epistola sa trimisă nouĕ şi auḑind despre intêmplarea furtuluĭ aceluĭa în drum ne am întristat; Iar mila măreţieĭ nóstre regale, din causa cereréĭ aceleĭ hierarhiĭ, s'a trimes către însuşĭ prea Sânţitul Mitropolit al Calcedonuluĭ cu Arhidiaconul sĕŭ samure în preţ de 150 de ruble, pe lângă aceste şi 50 galbenĭ în aur. Incă şi hrisovul nostru, adică a măreţieĭ nóstre regale s'a dat lor din noŭ, prin care de acum înainte vor veni în regatul nostru pentru milă. Am gratificat şi pe sus ḑisul Arhidiacon cu mila măreţieĭ nóstre regale şi declarăm că l'am trimis către voĭ cu presenta scrisóre a măreţieĭ nóstre regale. Pe lângă acestea vĕ predăm luĭ D-ḑeŭ spre conservare; Iar noĭ ne încredinţăm sfintelor vóstre rugăciunĭ şi bine-cuvêntăreĭ.

S'a scris în curtea regalităţeĭ nóstre, în marea politie regală Moscua, în anul de la ḑidirea lumeĭ 7202, luna Iulie; Iar al regieĭ nóstre în al 13 an.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου, ὅστις ἀπέθανεν εἰς Βουκουρέστιον· αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ!
Μετ' αὐτὸν ἔγινε πατριάρχης Ἰάκωβος ὁ Χίος· ἀπεθανε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Βουκουρέστιον.
Εἶτα Καλλίνικος ὁ σοφώτατος.
Εἶτα Νεόφυτος.
Εἶτα Γαβριήλ.
Εἶτα Ἀθανάσιος ἀπὸ Ἀδριανούπολιν. Οὗτος μετὰ τὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου παραίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς Γιάσιον ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ περιβοήτου Βασιλείου τοῦ Ἀλβανίτου, ὅστις εἴκοσι χρόνους αὐθεντεύσας, ἔκτισε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ δύο περίφημα μοναστήρια, τῆς Παναγίας τοῦ Γκόλια, τὸ Βατοπαιδινόν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας, καὶ τὸ τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τῆς νέας, ὁποῦ αὐτὸς ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ τὸ ἔφερεν. Ἐπλήρωσε δὲ καὶ ὅλον τὸ χρέος τοῦ ἁγίου Τάφου, δίδωντας ἑβδομῆντα χιλιάδας φλωρία· ἔργα καὶ καλὰ, καὶ μεγάλα, καὶ βασιλικὰ, ὄχι αὐθεντικά· αἰωνία ἡ μνήμη του! Ὁ δὲ Ἀθανάσιος εἰς Γιάσιον ὤντας, καὶ κατοικῶντας εἰς τὸ ἐκεῖ ἔξω τοῦ Γιασίου μοναστήριον Παγῶνι λεγόμενον, νῦν δὲ κρημνισμένον καὶ μὴ φαινόμενον, μετόχιον τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει βασιλικοῦ μοναστηρίου Ξηροποτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔβαλε τὴν μετάνοιάν του, ἀφιέρωσε καὶ τὴν βιβλιοθήκην του. Ἐκεῖ οὖν εἰς τὸ Παγῶνι ἡσυχάζωντας, συνθεσεν ὕμνους, καὶ προσεφώνησεν αὐτοὺς Βασιλείῳ τῷ ἡγεμόνι, ὧν ἡ ἐπιγραφή.

„Ἀθανασίου Πατριάρχου Ὕμνος πρὸς τὴν ἀειπάρθενον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, ὧν ἡ ἀκροστιχίς: Ἀθανάσιος ἐλέῳ Θεοῦ, ὁ πρώην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ θεοφρουρήτῳ Ἡγεμόνι Μολδοβλαχίας,

Κυρίῳ Ἰωάννῃ Βασιλείῳ

Ἀρχαγγέλων, Ἀγγέλων τὰ τάγματα,
νοερῶν στρατιῶν τὰ συστήματα,
τὰ φρικτά σου, Παρθένε, θαυμάσια
μεγαλύναι οὐδόλως ἰσχύουσι,
σὺ γὰρ εἶ αὐτῶν δόξα καὶ καύχημα·
πῶς ἐγὼ οὖν τολμήσων δοξάσαι σε;
ἀπορῶ, τρέμων ὅλος ἐξίσταμαι,
ἀλλὰ θάρρυνον σύ με, καὶ πρόσδεξαι·
σοὶ γὰρ θαρρῶν προστρέχω, δέξαιμε Παναγία.

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀθανασίου ἐχρημάτισε πρωτοσύγγελος ὁ Καισάριος βυζάντιος, ἄνθρωπος πολυμαθής, καὶ ἐπίσημος· τούτου σώζεται καὶ πασχάλιον κυκλοειδὲς αἰώνιον.

Aceste despre patriarhul Dionisie care a rěposat în Bucureştĭ, eternă amintirea luĭ [1]).
După el s'a făcut patriarh Iacov din Chio, aŭ murit şi acesta în Bucureştĭ [2]).
Apoĭ Calinic cel prea-înţelept [3]).
Apoĭ Neofit [4]).
Apoĭ Gavriil [5]).
După aceea Atanasie din Andrianopol [6]).
Acesta, după demisionarea din tronulŭ ecumenic, a venit în Iaşĭ, în domnia renumitului Vasile Albanitu; care domnind 20 anĭ, a zidit pe lângă altele şi cele douĕ monastirĭ prea însemnate: a Prea Sânteĭ (Născĕtóre) Golia, cea a Vatopeduluĭ, la care este icónă făcĕtóre de minunĭ a Prea Sântei; şi cea a Sânţilor Treĭ-Ierarhĭ, afierosită comunităţeĭ Sântuluĭ Munte, în care sunt reliquiile Sânteĭ Paraschive cea nouă, pentru care acesta a trimis în Cetate (Constantinopol) şi le-a adus. Aŭ plătit încă şi tótă datoria Sântuluĭ Mormânt, dând 70,000 de galbenĭ; lucrurĭ şi bune şi marĭ şi regale. Iar nu domneştĭ; eternă fie amintirea luĭ. Iar Atanasie fiind la Iaşĭ şi locuind acolo la monastirea ḑisă Păun, afară din Iaşĭ, însă acum ruinată şi nevĕḑută, metohu a monastireĭ regale din Sântul munte, Xiropotamul, în care şĭ-a luat metania sa, a afierosit şi biblioteca sa. Decĭ acolo la Păun stând în linişte a compus imne, pe care le am, şi le-a dedicat luĭ Vasile Egemonul, a căror titlu este: A luĭ Atanasie Patriarhul, imne către pururea fecióra şi Născĕtórea de D-ḑeŭ Maria, a căreia acrostih este: Atanasie cu mila luĭ D-ḑeŭ fost Patriarh ecumenic, prea piosuluĭ şi păzituluĭ de D-ḑeŭ Egemon al Moldo-Vlahieĭ,

Domnuluĭ Ión Vasilie.

Ordinele Arhanghelilor, a Angelilor, sistemele armatelor spirituale, nu sunt de loc în stare a mări înfricoşatele tale minunĭ Prea Curată; tu dar eştĭ gloria lor si lauda. Cum dar eŭ voiŭ îndrăzni a te glorifica, nu ştiŭ, tremurând cu totul sunt în extaz, dar încurajază-mĕ tu şi mĕ primeşte; către tine îndrăznind alerg, primeşte-mĕ Prea Sântă.

Pe timpul patriarhieĭ luĭ Atanasie a fost protosinghel Kesarie Visanti, om prea învĕţat şi însemnat. Se conservă şi o pascalie a luĭ în forma de ciclu perpetuŭ.

Κύριλλος ἀπὸ Κυζίκου Ἀθανασίου διάδοχος.

Κυπριανὸς ἀπὸ Σμύρνης διάδοχος.

Κοσμᾶς ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διάδοχος, καὶ πάλιν Ἀλεξανδρείας.

Ἱερεμίας Πάτμιος ἀπὸ Καισαρείας διάδοχος.

Παΐσιος κιουμουρτζόγλους Νικομηδεὺς, ἀπὸ Νικομηδείας διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ νησὶ τῆς Χάλκης.

Νεόφυτος Πάτμιος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἐν τῇ Πάτμῳ τοῦ Θεολόγου ἱερὸν μοναστήριον· τοῦτον ἐξελθόντα ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχίου, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, ὁρμήσας ἕνας ἀρβανίτης, τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ μαχαῖρι.

Σεραφεὶμ ἀπὸ Νικομηδείας διάδοχος, ἀγραφιώτης, ἀπὸ τὴν μεγάλην Καστανιά.

Κύριλλος μωραΐτης ἀπὸ Νικομηδείας· καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει σκήτην τῆς Ἁγίας Ἄννης εἰς τὸ κτισθὲν παρ᾽ αὐτοῦ κελλίον.

Καλλίνικος ἀπὸ τὸν Σωτῆρα τῆς ζαγορᾶς, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Προϊλάβου· Τοῦτος ζῆ, καὶ εἶναι εἰς τὴν πατρίδατου· ἔχει καὶ ἀδελφὸν τὸν νῦν Δημητριάδος Γρηγόριον. Ἀυτὸς τὴν Δημητριάδα ἐπισκοπὴν οὖσαν Λαρίσης ἐτίμησεν εἰς Ἀρχιεπισκοπήν, διὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ἀδελφὸν του.

Ἀυτὸς ἔχει καὶ συγγράμματα, ἀλλ᾽ ἀτύπωτα.

Σεραφεὶμ Ἀλβανίτης ἀπὸ Φιλιππούπολιν· ἐξόριστος δὲ ὢν εἰς τὸ ἅγιον ὄρος, κατέφυγεν εἰς τὴν ἀρμάδα τῶν Μοσχόβων, καὶ μετ᾽ αὐτῆς ὑπῆγεν εἰς τὸ Πετρουμποῦργ. Καὶ παρὰ τῆς βασιλίσσης προσδεχθεὶς, καὶ φιλοδωρηθεὶς, ὡς ἔλεγαν, ἑξῆντα χιλιάδας Ῥούμπλια, καὶ πέντε κατ᾽ ἔτος, καὶ τὴν βασιλικὴν καρέταν τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ (μεγάλη φιλοδωρία, εἰ οὕτως ἔχει) ἐστάλθη εἰς Ἴσναν εἰς ἕνα μοναστήριον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν. Κατέφυγε δὲ εἰς τὴν ἀρμάδα, νομίζωντας ὄχι, ἀμὴ πιστεύωντας βέβαια αὐτὸς, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ συμφώνως τὸ ἔλεγαν παῤῥησία, καὶ Ἑβραῖοι, καὶ Ἀρμένιοι καὶ Φράγγοι, καὶ Ῥωμαῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι, πῶς πέρνεται ἡ πόλις ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους διὰ νὰ γίνῃ αὐτὸς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, νὰ πάρῃ τὸ ὄνομα· Πλὴν ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύῃ.

Ἰωαννίκιος Καρατζᾶς Βυζάντιος, ἀπὸ πρωτοσύγγελος τοῦ Πατριαρχείου Πεκίου, ἀπὸ Πεκίου Χαλκηδόνος, καὶ ἀπὸ Χαλκηδόνος Πατριαρχης, καὶ ἔτι ζῆ, καὶ κάθηται εἰς τὰ ἐν τῇ Χάλκῃ ὀσπήτιά του.

Σαμουὴλ τῆς Χαντζερλοῦς υἱὸς, βυζάντιος, φιλόσοφος, ἀπὸ Δέρκων, καὶ ἀπέθανεν εἰς Χάλκην. Οὗτος προεβίβασε τὸν Δέρκων εἰς τὸν ὄγδοον βαθμὸν, ὁποῦ σήμερον εἶναι.

Μελέτιος Τενέδιος ἀπὸ Λαρίσης, καὶ ἀπέθανεν εἰς

Ciril din Kizic, succesor luĭ Atanasie.

Ciprian din Smirna succesor.

Cosma din Alexandria succesor, şi ïarăşĭ la Alexandria.

Eremia Patmianul din Cesaria, succesor.

Paisie Kiumurţoglu din Nicomidia, din al Nicomidieĭ succesor, şi a reposat în insula Halke.

Neofit Patmiul, a reposat în sânta monastire a teologuluĭ, în Patmos. Pe acesta când ïeşa din biserica patriarhală, după sânta liturg e a Duminiceĭ, aruncându-se asupra luĭ un albanit, l'a lovit cu cuţitul.

Serafim din Nicomedia succesor, Agrafiot, din marea Castania.

Chiril Moraitul din Nicomidia. A reposat în schitul Sântuluĭ Munte, a Sânteĭ Ane, în kilia zidită de el.

Calinic din Sotira Zagoreĭ, insemnat prin eruditiune, dela Proilav. Acesta trăeşte şi este în patria luĭ. Are şi frate pe cel de acum Grigorie al Dimitriadeĭ. Acesta a înnăltat Dimitriada, ce era episcopie a Larisieĭ, la arhiepiscopie, pentru a onora pe fratele sĕŭ.

Acesta are şi scrierĭ, dar neimprimate.

Serafim albanitul din Filipopol. Fiind exilat la Sântul Munte a fugit în flota Moscovilor şi după aceea s'a dus la Petersburg. Iar de împărătésă primit şi dăruit cu darurĭ, cum dicéŭ, cu 65,000 ruble anual, şi cu caretă regală a împărăteseĭ Elisabeta (mare dăruire, dacă era astfel) şi a fost trimis la Izna, la o monastire, unde a şi murit.

S'a refugiat în flotă, nu socotind, ci credênd el cu siguranţă, după cum şi tóte popórele, şi unanim o spunéŭ pe faţă şi Evreiĭ, şi Armeniĭ, şi Franghiĭ (Catoliciĭ din imperiul otoman) şi Romeiĭ, precum şi însuşĭ Turciĭ, cum că să ïea Cetatea (Constantinopol) de Moscoviţĭ, pentru ca să se facă acesta întâiul patriarh al Constantinopoluluĭ, ca să ïa numele. Dară altele sunt cugetările ómenilor şi altile ordonă D-deŭ.

Iónikie Karagea, Bisantian, din protosinghel al Patriarhuluĭ de Pechiŭ, din al Pechiuluĭ al Halcedonuluĭ, şi din al Halcedonuluĭ patriarh: şi încă trăeşte şi şede în casele luĭ din Halchi.

Samuil fiul Hangerleĭ, Bisantian, filosof, din Derka, şi a reposat la Halchi. Acesta a inaintat pe (arhiereul) de Derca la al optulea grad unde este astădĭ.

Meletie Tened din Larisa şi a reposat în

Τένεδον. Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τούτου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξηνταεννέα, τὸν Ἀπρίλλιον μετὰ τὰς δέκα, τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, ἐστάλθησαν ἀπὸ τὴν Πόρτα Γιανίτζαροι, ἐπάτησαν τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ἐσίκωσαν τὸν Πατριάρχην αὐτὸν Μελέτιον μὲ τρεῖς τέσσαρας Ἀρχιερεῖς, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ πρώην Εὐρίπου, τὸν πρωτοσύγγελον, τὸν ἀρχιδιάκονον, τὸν οἰκονόμον, καὶ ἄλλους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ λαϊκούς, νοταρίους, καὶ παρατυχόντας, ἕως τριάντα· τούτους ὅλους τοὺς ὑπῆγαν εἰς τὸ Πασᾶ-Καπισὶ εἰς τοῦ Μουζούρκγα τὴν φυλακήν· ἐκεῖθεν ἀπέλυσαν τοὺς ἀρχιερεῖς, ἐκτὸς τοῦ Εὐρίπου, καὶ τινας ἄλλους, τὸν δὲ Πατριάρχην, πρωτοσύγγελλον, ἀρχιδιάκονον, οἰκονόμον, καὶ ἄλλους ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι, τοὺς ἔστειλαν εἰς τὸν Μποσταντζήμπαση εἰς τὸν Φοῦρνον· τῇ δὲ μεγάλῃ τετράδῃ ἢ πέμπτῃ, ἀφοῦ ἐσκέντζευσαν τὸν πρωτοσύγγελλον, τὸν οἰκονόμον καὶ ἄλλους νύκτα, παρόντος τοῦ βασιλέως, ὄντας νὰ βάλλουν εἰς σκεντζὶ καὶ τὸν Πατριάρχην, ἐπρόφθασεν, ἦλθε δρομαῖος μέσα ἀπὸ τὸ βασιλικὸ σαράγι ὁ μπὰς Καρακουλάκης, λέγωντας, γιανκίνι μέσα εἰς τὸ σαράγι! Καὶ εὐθὺς ἐσηκώθη τεταραγμένος ὁ βασιλεύς, εἰπών, ἀθῶοι οἱ ἄνθρωποι τοῦτοι, καὶ νὰ μὴ σκεντζευθῇ πλέον κανείς, ἕως δευτέρας μου προσταγῆς. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐπρόσταξε καὶ ἀπέλυσαν πάντας· ἀπέθαναν δὲ τρεῖς τέσσαρες ἀπὸ τὰς βασάνους, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Εὐρίπου, τὸν ὁποῖον ἐβασάνισαν ἐξαιρέτως, λέγοντες νὰ ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος Στέφανος, μὲ τὸ νὰ τὸν ὡμοίαζε. Καὶ τὸν μὲν Πατριάρχην ἐξώρισεν εἰς Μιτυλήνην, τὸν δὲ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιον ἔκαμε Πατριάρχην. Ταῦτα δὲ πάντα ἔγιναν δι' αὐτὸν τὸν εἰς τὸ Μαυροβοῦνι φημιζόμενον τότε Στέφανον, τὸν πρῶτα ὑπήκοον, καὶ ὕστερα πολεμάρχον ἐναντίον τῆς βασιλείας, διὰ παρακινήσεως τῆς Ρωσσίας, μὲ τὸ νὰ εὐγῆκε φήμη, ἂν καὶ ψευδής, ὅτι εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Μαῦρον Ὄρος, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν τεπτίλι, καὶ διεβλήθη, μὲ ἀρζουχάλι πάλιν Χριστιανῶν ὁ Πατριάρχης, πῶς τὸν ὑπεδέχθη, καὶ τὸν ἐφύλαξε, καὶ πῶς γράφει εἰς τοὺς Μοσχόβους, καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ δὲ Μαῦρον Ὄρος αὐτὸ εἶναι εἰς τοῦ Ἰπεκίου τὴν ἐπαρχίαν, ὑψηλόν, δύσβατον, ὡς τὰ βουνὰ τῆς Μάνης εἰς τὸν Μωρέα, καὶ τῶν Σφακιῶν εἰς τὴν Κρήτην.

Θεοδόσιος, Κρὴς ἀπὸ Θεσσαλονίκης, ὁ ῥηθεὶς καὶ ἔτι ζῇ τυφλός.

Σωφρόνιος Πτολεμαεύς, ἀπὸ Πτολεμαΐδος Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπίσημος δι' ἀρετὴν καὶ μάθησιν, μάλιστα εἰς τὰ ἀραβικά, καὶ διὰ τὰς διδαχάς, ὅπου ἔκανε καὶ τούρκικα, καὶ ρωμάϊκα· τοῦτος μόνος εἰς τοὺς καιροὺς μας ἀπέθανεν εἰς τὸν θρό-

Tened. In timpul patriarhieĭ acestuia la 1769 în April ḑece, în sĕptămâna mare, s'a trimes de la Pórtă ianicerĭ, aŭ călcat patriarhia. şi aŭ rădicat pe acest patriarh Meletie cu 3 până la 4 arhiereĭ, între care era şi fostul (arhiereŭ) al Evripuluĭ, pe protosinghel, pe arhidiacon, pe iconom şi pe alţĭ din catalogul sânţit şi laicĭ însemnaţĭ şi pe alţiĭ de la întâmplare, până la 30. Pe toţĭ aceştia ĭ-aŭ dus la Paşa Capisi, la închisórea *Burzuga* [7]).

De aicea aŭ eliberat pe arhiereĭ, afară de al Evripuluĭ şi alţiĭ óre-care. Iar pe Patriarh, protosinghel, arhidiacon, iconom, şi pe alţiĭ peste 20, ĭ-aŭ trimes la Bostanghi Başa la *Furn*. Iar în marea Mercure saŭ Joi după ce aŭ schingiuitŭ (martirizat) pe protosinghel, pe iconom, şi pe alţiĭ, nóptea, în presenta împăratuluĭ, când era să pue în spânḑurătóre şi pe patriarh, a sosit, venind iute dela Seraiul înpărătesc, Basi Caraculaki ḑicênd: *ghiachini* [8]) la Seraĭ în lăuntru, şi curênd s'a sculat furios împăratul ḑicênd: aceştĭ ómenĭ sunt inocenţĭ şi să nu se spânzure maĭ mult nimenĭ până la a doua a mea poruncă. Iar a doua ḑi a ordonat şi a eliberat pe toţĭ. Aŭ murit 3 până la 4 de muncĭ, între care a fost şi a Evripuluĭ, pe care l-a muncit cu deosebire, ḑicênd că este el însuşĭ Ştefan, pentru că'ĭ sémănă. Pe patriarh l-a surgunit în Mitilini, şi a făcut patriarh pe Teodosie din Tesalonic. Tóte aceste s'aŭ întâmplat din causa renumituluĭ de atuncĭ Ştefan al Montenegruluĭ, întâiŭ supus şi în urmă rebel în contra împărăţieĭ, prin indemnarea Rusieĭ, pentru că ĭeşise vestea deşi falşa că a ĭeşit din Montenegru şi a venit tiptil în Cetate (Constantinopol). Şi s'a calomniat cu arzuhale ĭarăşĭ patriarhul creştinilor că l'ar fi primit şi l-ar fi îndosit, şi că ar scrie Moscovilor şi altile. Iară Montenegru acesta este în Eparhia Ipeculuĭ, înalt, greŭ de trecut, ca munţiĭ Mane în Morea şi Sfachiĭ în Creta [9]).

Teodosie Chritul din Tesalonic cel ḑis maĭ sus şi trăeşte încă orb.

Sofronie Ptolomeŭ din Ptolemaida Ierusalimuluĭ, şi din al Ierusalimuluĭ al Constantinopoluluĭ. Insemnat pentru virtute şi eruditiune, maĭ ales în arabă, şi pentru discursurile ce a făcut şi în turceşte şi greceşte. Acesta singur în timpurile nóstre aŭ murit pe tron. Eternă amintirea

νον· αἰωνία ἡ μνήμη του! Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πατριαρχείας του, πατριαρχεύσαντος ἔτη ἕξ, ἔγινεν ἡ δυστυχισμένη ἀγάγη τῶν Μοσχόβων καὶ τῶν Τούρκων· ὁ πόλεμος ἄργισεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐννάτῳ, ἐκράτησε χρόνους ἕξ, καὶ πάντοτε νικηταὶ οἱ Μόσχοβοι, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ἀμὴν νὰ παρθῇ ἡ Πόλις, καὶ ἤθελε παρθῇ, ἂν ἔζοῦσε καὶ ἐβασίλευεν ὁ μέγας Πέτρος. Διὰ τοῦτο ὠνόμασα δυστυχισμένην τὴν ἀγάπην, ὡς ἀνωφέλευτον, ἥτις ἔγινεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πέμπτῳ Ἰουλίου 15.

Γαβριὴλ Σμυρναῖος, ἀπὸ παλαιῶν Πατρῶν, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας.

Γεράσιμος Κρητικὸς, σοφώτατος καὶ ἁγιώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας· τούτου φαίνονται τρεῖς τόμοι μεγάλοι συγγράμματα, διδαχαί, καὶ ἄλλα, καὶ πρὸς τὸν διαληφθέντα βασιλέα Πέτρον ἐπιστολή, καὶ πρὸς τὴν βασίλισσαν Ναττaλίαν τὴν μητέρα του, τὰς ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν τὰς γράφω, ἡ περίληψις αὐτῶν εἶναι: ἐλεημοσύνη, καὶ ἀνακαίνισις τῶν βασιλικῶν χρυσοβούλλων· Φαίνεται πρὸς τούτοις καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τοῦ Κύκου (ὅταν ὑπῆγεν εἰς Κύπρον καὶ τὴν ἐπροσκύνησε) ἐγκώμιον, (τὸ ἔχω), καὶ μαρτυρία, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Κύκου θαυματουργὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας εἶναι μία τῶν τριῶν τῶν ἱστορηθεισῶν παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὡς εἶναι καὶ ἐκείνη ὅπου εἶναι εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον· τοῦτο τὸ βεβαιώνει καὶ τὸ συνοδικὸν του συγγίλλιον, ὅπου ἔγινε παρὰ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Σερογλάνη, τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὸ πλάτος δὲν γράφω οὔτε αὐτὸ, οὔτε τὸ ἐγκώμιον, τὸ ὁποῖον εἶναί βαθὺ καὶ δυσκολονόητον· ἀντὶς αὐτῶν δὲ γράφω μίαν ἀπὸ τὰς δύο ἐπιστολάς, ὁποῦ πρὸς τὸν αὐθέντην Βασαράβαν ἔγραψεν ἀπὸ Πόλεως, καὶ ἀναφέρει καὶ ἐπαινεῖ τὸν Πατριάρχην Διονύσιον, καὶ παρακαλεῖ τον αὐθέντην νὰ τυπώσῃ τὸ ῥητορικὸν βιβλίον, ὅπου ἐσύνθεσε.

„Γεράσιμος ἐλέῳ Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ κριτὴς τῆς Οἰκουμένης

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ τε καὶ ἐκλαμπροτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρῷ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπᾳ βοεβόδᾳ, υἱῷ κατὰ πνεῦμα ποτεινοτάτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάριν καὶ ἔλεος παρὰ

luĭ. La începutul patriarhieĭ luĭ, patriarhisind şese anĭ, s'a făcut nenorocita pace a Moscovilor şi a Turcilor. Resboiul a început în anul 1769 şi a ţinut şese anĭ, şi tot-déuna a fost învingătorĭ Moscoviĭ şi a ajuns aprópe de a lua Constantinopol şi era să se ia dacă trăia şi împărăţia marele Petru. De aceea am numit nenorocită aceea pace, ca nefolositóre, care s'a întâmplat în anul 1775 Iulie în 15 [10].

Gavriil Smirnénul din vechea Patra, acum din graţia luĭ D-ḑeŭ al Constantinopoluluĭ, D-ḑeŭ să'l întăréscă.

Patriarhiĭ Alixandrieĭ

Gherasim Criticos, prea înţălept şi prea sânt, Patriarh al Alexandrieĭ, a acestuia se věd treĭ tomurĭ marĭ, scrierĭ, discursurĭ, şi alte, şi epistola către Impěratul Petru şi către Regina Natalia, Muma sa, le am, dar pentru estensiunea lor nu le transcriu.

Conţinutul lor este milostenia şi reînoirea chrisóvelor împěrăteştĭ. Se věd pe lângă acestea şi către Prea curata dela Chycu un engomiu (când s'a dus în Cipru şi s'a închinat) şi mărturie că în Sânta Monastire Chycu este icóna făcětóre de minunĭ a Prea Curateĭ, una din cele treĭ zugrăvite de sântul Apostol şi Evanghelist Luca, după cum este şi acea ce'ĭ în marele Spileŭ (Cavernă). Acésta o confirmă şi singhiliul sinodic ce s'a făcut de patriarhul Dionisie Seroglan. 'L posed şi pentru mărime nu'l transcriu nicĭ pe acesta, nicĭ engomiul, ce este adânc şi greŭ de înţeles. Iar în locul lor transcriu una din cele două epistole ce a scris din Constantinopol către Domnul Basarab [11]), care recomandă şi laudă pe Patriarhul Dionise şi rógă pe Domn se imprime scrierea retoriceĭ, ce a compus.

Gherasim cu mila luĭ D-ḑeŭ Papă şi Patriarh a mareĭ cetăţĭ a Alexandrieĭ şi judecător a Universuluĭ,

Prea piosuluĭ, prea înălţatuluĭ şi prea Strălucituluĭ Domn şi Egemon a tótă Ungro-Valahia, Domnuluĭ Domn Ión Constantin Basarab Voevod, fiŭ în Sântul Spirit prea dorit a modestieĭ nóstre, har şi milă de la D-ḑeŭ

Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν ἀποστολικὴν εὐλογίαν καὶ εὐχήν.

Ἐπειδὴ καὶ οὐχὶ μόνον δι' ἀκοῆς καὶ φήμης, ἀλλὰ καὶ αὐτοψεὶ νὰ ἐγνωρίσαμεν τὸν ἔνθεον ζῆλον, ὁποῦ ἡ εὐσεβεστάτη σου Ἐκλαμπρότης, ὑψηλότατε Ἡγεμών, ἔχει εἰς τὴν ὑπέρφωτον πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡσὰν ὅπου μὲ πολυειδεῖς τρόπους γυρεύεις νὰ τὴν συστήνῃς, καὶ αὐτὴν ποτὲ νὰ μὴ χωρίσῃς ἀπὸ τὰ ἀγαπητά σου σκηνώματα· διὰ τοῦτο ἐσυλλογίσθημεν, διὰ τὸ μέγα καὶ θειοχαρίτωτον ἀξίωμα τῆς Πατριαρχείας, ὁποῦ πλουσίῳ ἐλέει ὁ ἐν ἁγίοις δοξολογούμενος θεὸς μᾶς ἐχάρισεν εἰς τὸν ἁγιώτατον, καὶ ἀποστολικὸν τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας θρόνον, στέφος τίμιον νὰ συμπλέξωμεν τὸ παρὸν εἰς ψυχῶν σωτηρίας ὁδηγίαν βιβλίον ρητορικὸν, καὶ νὰ στεφανώσωμεν τὴν μακαρίαν σου ψυχήν. Εἰς τὸ ὁποῖον διὰ κλῆμα ἀμάραντον εὑρήκαμεν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, ἔχοντα βότρυν τὸν πέπειρον αὐτὸν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ διὰ μαργαρίτας καὶ διαυγεῖς λίθους, τὰς ἁγίας πληγὰς εἰς τὴν ἀμίαντον καὶ καθαρωτάτην αὐτοῦ σάρκα, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην λαμπρότητα, τὰς ἐκχύσεις τῶν παναχράντων αἱμάτων τοῦ ὅλου σώματος. Δέξαι λοιπὸν τὸ ἅγιον στέφος τοῦτο, καὶ μὴν ἀμελήσῃς νὰ παρασταίνεσαι εἰς τὸν ἅπαντα κόσμον τοιοῦτος ὡραϊσμένος, καὶ λελαμπρυσμένος. Ἡ δὲ παράστασις μεμιγμένη καὶ μὲ ἄλλο πλῆθος ἀρετῶν, ὁποῦ εἰς ἰδικήν σου κοσμιότητα φέρεις, εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ὁλοπόθητος σου θέλησις εἰς τὴν τυπογραφίαν τοῦ βιβλίου. διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ τὸ ὄφελος ἀντάμα μὲ τὴν φήμην τοῦ εὐσεβεστάτου σου ὀνόματος εἰς τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ συμπροθυμητὴν ἔχεις τὸν παναγιώτατον, καὶ λογιώτατον οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κύριον Διονύσιον, τὸν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν· καὶ γὰρ ἡ αὐτοῦ Παναγιότης παρακινουμένη ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ ἄπειρον ἀγάπην τὴν πρὸς θεὸν, καὶ πρὸς τὰ ἠγαπημένα του τέκνα, διὰ τὸ ἐκείνων ψυχωφελὲς ὅλως διόλου τὴν τυπογραφίαν ταύτην ἐπισπεύδει νὰ γένῃ· καὶ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡμᾶς μὲν παρώτρυνεν νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο τὴν ἐκλαπρότητά σου εἰς τὸ νὰ τυπωθῇ μεσιτεύει: τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων, νὰ βάλῃ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἔργον εἰς ἐκεῖνο τὸ ταμεῖον, ὁποῦ ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας τὰς θεϊκάς του πράξεις ἐπεσώρευσε, διὰ νὰ χαίρεται εἰς τὰς οὐρανικὰς ἀναπαύσεις μὲ τοιοῦτον ἀθάνατον πλουτισμόν. Καὶ οἱ δύο λοιπὸν ὡς ἐν Χριστῷ πατέρες τῆς ἐκλαμπρότητός σου ἐρασμιώτατοι, μετὰ ἀδιάλυτα τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας

şi de la noï bine-cuvêntare apostolică şi rugăciune.

Fiind-că nu numaï prin auḑ şi renume, dar şi cu însuşï vederea am cunoscut zelul divin ce prea piósa ta strălucire, prea înalte Egemon, are pentru credinţa cea prea luminătóre a Domnuluï nostru Isus Christos, de óre-ce prin diferite modurï cauţï a o recomanda, şi nicï odată să nu o separï de iubitele tale locuinţï. De aceea ne am cugetat, pentru marea şi dăruita de D-ḑeŭ demnitate a Patriarhieï, ce cu bogată milă D-ḑeŭ cel glorificat întru sânţï ne-aŭ dărui a fi în Prea sântul şi apostolicul tron a Biserriceï Alexandrieï, ca să împletim ca cunună de onóre, presenta carte retorica, manuducătóre spre mântuirea sufletelor şi cu dênsa să încununăm fericitul têŭ suflet. La care ca viţă neveştejită am aflat a fi cinstita şi de viaţă făcĕtóre Cruce, având de strugure copt pe însuşï Domnul nostru Iisus Christos. şi ca margaritare şi petre strălucite pe sântele rane ale corpuluï sĕŭ celuï nepătat şi prea curat şi ca orï-ce altă strălucire curgerile sângïurilor cu totul curate a întreguluï corp. Primeşte dar acéstă cunună şi nu neglija de a te presenta în tótă lumea ast-fel ornat şi înfrumuseţat; apoï presentarea unită şi cu altă mulţime de virtuţï ce porţï în conduita ta, este şi acésta, voinţa ta cea a tot doritóre la imprimarea acesteï cărţï, pentru a se respândi folosul de odată cu reputaţia piosuluï têŭ nume în mulţimea creştinilor ortodocşï. Maï ales că aï conlucrător dispus pe prea sânţitul şi prea învĕţatul fost Patriarh al Constantinopoluï, Domnul Dionisie. frate şi conliturgisitor al nostru în sântul Spirit. Căcï prea sânţia sa mişcat de marea şi nespusa dragoste cea către D-ḑeŭ şi către fiï ïubiţï în Christos, pentru folosul cu totul sufletesc a acelora, se grăbeşte să să facă acéstă tipărire. Pe de o parte ne aŭ îndemnat şi pe noï să o terminăm (cartea), ïar pe de alta mijloceşte către prea strălucirea ta să o imprime, având acest scop, de a pune şi acest lucru bun în aceea visterie, în care, din tinereţa sa, aï adunat faptele sale divine, spre a se bucura în repausurile cereştï cu acest avut nemuritor. Ambiï dar, ca părinţï prea ïubitorï în Christos a prea străluciriï tale înconjurându-te cu legăturele nedeslegate a rugăciuneï şi a bine-cuvêntăreï, te îndemnăm la acéstă faptă bună, şi nu numaï la acésta, dar şi la altele ce întâmplător ne vor veni.

δεσίματα περικυκλώνοντές σε, εἰς τὴν ἀγαθοεργίαν ταύτην παρακινοῦμεν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς ταύτην, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ὁποῦ προχείρως θέλουσι μᾶς ἔλθει· ἐπειδὴ γνωρίζομεν τὸν ἐκ καρδίας πόθον, ὁποῦ ἔχεις εἰς τὸ νὰ τελειώνῃς ὅλα τὰ Θεῖα θελήματα, διὰ τὰ ὁποῖα θέλεις ἀξιωθῇ νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ τοῦ χρυσαυγοῦς στόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ λαμπρᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τό: εὖ δοῦλε ἀγαθέ, καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω, εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου, ἐκεῖ συναυλιζόμενος, πᾶσι τοῖς δικαίοις, νὰ δοξάζῃς, καὶ νὰ εὐλογῇς τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τῆς τρισυποστάτου, καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, Πατρὸς, υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος· ἀμήν".

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου, ὅστις λέγεται, ὅτι εὐγῆκε καὶ ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Σαμουήλ, σοφὸς καὶ αὐτός, διάδοχος Γερασίμου.

Κοσμᾶς Πάτμιος ἀπὸ Πισιδείας, διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Ματθαῖος Ἀντριώτης ἀπὸ Λιβύης, διάδοχος, καὶ παραιτηθεὶς ἦλθε καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Κουτλουμουσίου, ἀνακαινίσας πολὺ μέρος αὐτοῦ. Τοῦτος Λιβύης ὤν, καὶ εἰς Βουκουρέστιον ἐλθὼν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντὶν Βόδα, ἐχρημάτισε διὰ μεσιτείας μου πνευματικός του, καὶ διὰ μεσιτείας του πατριάρχης, γενομένης τῆς μεταθέσεως εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Ἐλθὸν δὲ εἰς τὴν Πόλιν, ἦλθαν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα εἰς αὐτὸν γράμματα ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, βασιλέα τῆς Εὐδαίμονος Αἰθιοπίας, τῆς νῦν Χαμπεσίας, καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα του Μάρθαν· ἔγραφεν, ὅτι ἔχωντας πολέμους μὲ ἕνα βασιλέα γείτονα ἀλλόφυλον, τὸν ἐνίκησε, καὶ ὅτι ἔχει τώρα σκοπὸν καὶ πόθον, νὰ ὑπάγῃ νὰ πολεμήσῃ, νὰ πάρῃ τὸν ἅγιον Τάφον· πρὸς τούτοις ἐζητοῦσε καὶ ἐπαρακαλοῦσε νὰ στείλῃ διδάσκαλον ἄξιον, εἰ δυνατὸν Ἀρχιερέα, νὰ τὸν διδάξῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ βιβλία τὰ λεγόμενα Πρακτικὰ τῶν Συνόδων· καὶ τὸν ἐστάλθηκαν, ὁμοῦ δὲ καὶ ἕν Τετραβάγγελο μικρὸ ἀσημωμένο, καὶ κομπολόγια δικά μου, κεχριμπάρι μπαλγαμὶ μεγάλο, χοντρό, καθαρό, τιμῆς φλωρίων δέκα. Μὲ ἐπαρακίνησεν ὁ Πατριάρχης νὰ ὑπάγω ἐγώ, καὶ δὲν ἠθέλησα· καὶ ἐστάλθη ἀντ' ἐμοῦ Στέφανος ἱερομόναχός τις, νήσου Σίφνου διδάσκαλος, μαζὶ μὲ κάποιον Σισίνιον ἰατροφιλόσοφον, καὶ πεντὲξ παιδία· ὅταν δὲ ὑπῆγαν εἰς Χαμπεσίαν, καὶ ἀντάμωσαν τὸν βασιλέα, καὶ ἐνεχείρισαν τὰ πατριαρχικὰ γράμματα, καὶ τὰ βιβλία, καιρὸς πολὺς δὲν ἐπέρασε, καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἔγινε διάδοχος ὁ υἱός;

Pentru că cunóştem dorinţa din suflet ce aĭ pentru a îndeplini tóte voinţele divine. Pentru care te veĭ învrednici de a audi din gura cea de aur a Domnuluĭ nostru Iisus Christos în aceea di strălucită: Bine serv bun şi credincios, peste puţine aĭ fost credincios peste multe te voĭ pune, întră întru bucuria Domnuluĭ tĕŭ. Acolo unindu-te cu toţĭ drepţi, să glorificĭ şi să bine-cuvintezĭ numele cel supra-cântat a Treimeĭ, ceĭ în treĭ Ipostase şi nedespărţite, Părinte, Fiiŭ şi Sânt Spirit. Amin.

Atâta şi despre patriarhul Gherasim, care se dice că aŭ ieşit şi ca sânte móşte, eternă amintirea luĭ.

Samuel, înţălept şi acesta, succesor luĭ Gherasim.

Cosma din Patmiu, din al Pisidieĭ, succesor şi aŭ reposat în tron.

Matei Andriotul din al Libieĭ succesor şi dimisionând a venit şi a reposat la sânta Monastirea Cutlumus din sântul Munte, reînoind mare parte a ei. Acesta fiind libian şi venind la Bucureştĭ în dilele Domnuluĭ meŭ Constatin Vodă s'a făcut prin mijlocirea mea Spiritualul sĕŭ şi prin mijlocirea sa Patriarh, făcêndu-se permutarea la Bucureştĭ. Venind în Constantinopol aŭ sosit la una mie şapte sute cincĭ decĭ către el scrisorĭ de la Iisus, Regele Etiopieĭ fericite a Hampesieĭ de acum, şi dela muma sa Marta. Scria că avênd resboĭ cu un Rege megieş de alt ném, 'la invins, şi că acum are scop şi dorinţă să méargă şi să se batĭ şi să ia sântul Mormênt. e lângă acestea cerca şi se ruga să i se trimită dascălĭ vrednicĭ, dacă 'ĭ posibil Arhiereŭ, spre a'l învĕţa Ortodoxia Bisericeĭ Orientale, şi cărţile ce se numesc practicalele Sinódelor. Şi I-aŭ trimis împreună şi un tetravanghel mic aurit şi metaniile mele, de chihrinbar balgamic, marĭ gróse şi curate, de preţ de dece galbenĭ. M'a îndemnat Patriarhul să mĕ duc şi eŭ şi n'am voit şi a trimes în locul meŭ pe un Ştefan Ieromonah, profesor în insula Sifnu, împreună cu un Sisinie doctor învĕţat şi cincĭ şase copiĭ. Când aŭ ajuns în Hambezia şi aŭ întâlnit pe Rege şi I-aŭ înmânat scrisorile patriarhale şi cărţile, mult timp n'a trecut şi a murit regele şi s'a făcut succesor fiiul sĕŭ, neaseminea părinteluĭ sĕŭ. Se dice că 'la otrăvit Boeriĭ luĭ, Copţiĭ,

του, ἀνόμοιος τοῦ πατρός του· εἶπασι δὲ, πῶς τὸν ἐφαρμάκωσαν οἱ ἄρχοντες του Κόπται, μαθόντες ταῦτα τὰ κατ' αὐτὸν· ἀπέθανε καὶ ὁ Σισίνιος, ἔμεινε δὲ ὁ Στέφανος, τὸν ὁποῖον παραλαβὼν, ἕνας ἄρχωντας, τὸν ἔστειλεν ἔξω εἰς ἕνα χωρίον του, καὶ ἐκεῖ ἄνοιξε σχολεῖον ὁ Στέφανος.

Ἰξοὺ καὶ ὁ τίτλος τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας:

Κράτιστε, γαληνότατε, θεόστεπτε, ἀήττητε, νικητὰ καὶ τροπαιοῦχε, ἐλέῳ Θεοῦ αὐθέντα μέγιστε, βασιλεῦ καὶ αὐτοκράτωρ τῆς ἄνω καὶ μειζονος Αἰθιοπίας, καὶ τῶν μεγίστων βασιλειῶν, ἐξουσιῶν τε καὶ χωρῶν, βασιλεῦ τῆς Γοάνης, Καφάτης, Φεντιγὸρ, Ἀγκότης, Βαρoῦ, Βαλιγουνάζης, Ἄδης, Βιγγούης, Γοκάνμης, ὅπου αἱ πηγαὶ τοῦ Νείλου. Ἀμαρῆς Βαγοναμέτρου, Ἄμβης, Βαγγούτζης, Τιγρεμαών, Σαβαίμ, πατρίδος τῆς βασιλίσσης Σαββᾶ, Βαρναγγάσης, καὶ κύριε μέχρι Νουβίας τῆς ἕως Αἰγύπτου, ἠγαπημένε, καὶ ἐπιθυμητὰ τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ρωμαίων, τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς, ἀποστολικῆς, καὶ καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, Κύριε Κύριε Ἰησοῦ.

Εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα ἕνα, Ἀπριλίου εἰκοσιέξ, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Θωμᾶ, αὐθεντεύωντας ὁ Ἰωάνβοδας εἰς Μπογδανίαν, ἀδελφὸς μικρότερος τοῦ προγραφέντος Κωνσταντίνβοδα, καὶ ἐγὼ ὤντας μεγάλος γραμματικὸς ὑπῆγα νὰ γειτονεύσω τὸν ῥηθέντα μητροπολίτην Λιβύης Ματθαῖον, ὤντας καὶ αὐτὸς τότε ἐκεῖ εἰς τὸ Γιάσι, καὶ ἔχωντας κονάκι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστύριον τῆς ἁγίας παρασκευῆς, τὸ Σιναΐτικο· καθήμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ συνομιλοῦντες, ἐρρέθη λόγος περὶ τῶν Κοπτῶν· ὅτι δηλαδὴ τὸ βασίλειον αὐτῶν εἶναι εἰς τὴν Εὐδαίμονα Αἰθιοπίαν, τὴν κοινῶς λεγομένην Χαμπεσίαν, πλησίον εἰς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου, καὶ τὰς πηγάς, βασίλειον εὐρύχωρον, καὶ πολυάνθρωπον, πλὴν Ἀράπιδες ὅλοι καὶ μαυροπρόσωποι, καὶ ὅτι ἀγαποῦν δυνατὰ τοὺς Ρωμαίους, καὶ ἐπιθυμοῦσι τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν, περὶ ἧς πολλάκις ἔγραψαν, καὶ δὲν διαλείπουσι νὰ γράφουν εἰς τοὺς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας· γείτονας τότε εἷς τῶν τραπεζοκαθημένων, Χῖος ὁ ἀνὴρ, εἶπεν, ὅτι εἶναι ἕως σαράντα χρόνοι, ὁποῦ ὑπῆγεν ἐκεῖ ἕνας Σκοπελίτης, ὁ ὁποῖος τόσον εὐδοκίμησεν καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια, ὁποῦ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τοῦ ἐπιτρόπου, ἤγουν ἔγινε βεζίρης ἑνὸς τοιούτου μεγάλου βασιλείου, ἕνας νησιώτης, καὶ ἐκεῖνος Σκοπελίτης, καὶ τὸν ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς καὶ γαμβρόν του, δίδωντας αὐτῷ τὴν θυγατέρα του· τοῦτο ἀκούσας ἐγώ, καὶ Σκοπελίτης ἐγώ, καὶ καλοξετάζωντας, ὡς ἀμφιβάλλωντας, τὸ ἐβεβαίωσεν ὁ ἅγιος Λιβύης λέγωντας, ὅτι ἀληθινὰ τὸ

audînd aceste despre el. A reposat și Sisinie, și a rĕmas Ștefan pe care luându-l un boer 'la trimis afară la o localitate așa și acolo a deschis scóla Ștefan. Iată și titlul regeluĭ Hambesieĭ.

Prea puternice, prea strălucite, de D-deŭ încoronate, ne învinse, invingător, și triumfător, din grația luĭ D-deŭ Domn prea Mare, Rege și autocrator Etiopieĭ de sus și de mijloc și a celor maĭ marĭ regate, autorităţĭ și ţărĭ. Rege al Tuaneĭ, Cafateĭ, Fentigor, Angotiĭ, Varuluĭ Valigunaziĭ, Adiĭ, Vinguis, Gocamnis unde sunt isvórele Niluluĭ. Amariseĭ Voganametru, Ambis, Vanguzis, Tigremaon Savaim patrieĭ regineĭ Sava, Varnangasei și Domn până la Nubia cea până la Egipet, Iubite și dorite a némuluĭ ortodox a Romeilor, a sânteĭ orientale apostolice și catolice Bisericĭ marĭ a luĭ Christos, Domnuluĭ Domn Iisus.

La 1741, April în 26 în Lunea luĭ Toma domnind Ión Vodă în Moldova, frate maĭ mic a sus disuluĭ Constantin Vodă, și eŭ fiind mare secretar m'am dus să mĕ fac cunoscut cu disul Mitropolit al Libieĭ Mateĭ, fiind și acesta atuncĭ acolo la Iașĭ, și avênd conac în Sânta Monastire a Sânteĭ Paraschive Sinaitică. Ședênd la masă și convorbind aŭ venit vorba despre Copţĭ, că adică regatul lor este în Etiopia fericită, care îndecomun se dice Hampesia, lângă isvórele și cataractul Niluluĭ, regat întins și populat, dar numaĭ arabĭ și negrĭ la faţă, și că iubesc tare pe Romeĭ, și că doresc unirea lor cu Biserica orientală. Despre care adesea aŭ scris și nu lipsesc de a scrie la patriarhul Alexandrieĭ ca megieșĭ. Atuncĭ unul din commeseni, bărbat hiot, a dis că sunt la 40 anĭ de când a fost acolo un Scopelit, care atâta a fost de bine primit și a înaintat în regat (la funcţiune), în cât s'a înălţat și la demnitatea cea maĭ înaltă de Epitrop, adică a fost vizir unuĭ ast-fel mare rege, uninsular și acela Scopelit. L'a făcut regele și ginere al sĕŭ dându'ĭ luĭ pe fica sa. Acésta audind eŭ, Scopelit și eŭ, cercetând bine, pentru că mĕ îndoiam, o a întărit acésta sântul Libie dicênd: ca în adevĕr a audit și el și maĭ ales a dis că au audit și numele luĭ.

Un alt óre-care Antonie Andriotul compatriot cu Miviul commesan și acesta, a

ἤκουσε καὶ αὐτὸς, μάλιστα εἶπε νὰ ἤκουσε καὶ τὸ ὄνομά του. Ἕτερος δὲ τις Ἀντώνιος Ἀντριώτης, τοῦ Λιβύης συμπατριώτης, συντρώγωντας καὶ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι, τί τόπου ἄνθρωπος νὰ ἦτον ἐκεῖνος δὲν ἐνθυμᾶται νὰ ἤκουσεν, ἠξεύρει ὅμως διὰ βέβαιον, ἀκούσας παρὰ πολλῶν, ὅτι Ρωμαῖος ἦτο, καὶ ναύτης ὤντας ὑπῆγεν ἐκεῖ, καὶ ἔγινε καὶ βεζίρης, καὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Χαμπεσίας.

Κυπριανὸς Κύπριος, φιλόσοφος, ἀπὸ παπᾶς διάδοχος, καὶ ἀπέθανε ποδαλγὸς εἰς τὴν Πόλιν.

Γεράσιμος Λέριος, ἀπὸ Μέτρων ἐπισκοπῆς τοῦ Ἡρακλείας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀλεξανδρείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἀντιοχείας.

Κύριλλος Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Σίλβεστρος Κύπριος, ἐνάρετας, ἐλεήμων, ζωγράφος, διάδοχος ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον· αἰωνία ἡ μνήμη του· οὗτος ἦλθε διὰ ζητείαν εἰς τὸ Γιάσι, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐτέντου μου Ἰωάν βοδα· ἐδίδασκεν ἐπ' ἐκκλησίας, ἐλειτουργοῦσε δὲ καὶ Ἀραβικὰ, ὅτι ἤξευρεν· ἐτύπωσε καὶ λειτουργίαν Ἀραβικὴν, καὶ Ἑλληνικὴν ἀντάμα εἰς τὸ Γιάσι, καὶ Ἀντιμίνσια.

Φιλήμων Πολίτης, ἀπὸ Χαλεπίου διάδοχος, ἀπέθανεν εἰς τὸν θρόνον.

Δανιὴλ Χῖος, ἀπὸ παπᾶς ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸ στερεώνῃ.

Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων.

Δοσίθεος Μωραΐτης, ἀπὸ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, διάδοχος τοῦ σοφωτάτου Νεκταρίου τοῦ Κρητικοῦ, μαθητοῦ εἰς τὰ γραμματικὰ γενομένου Μελετίου ἱερομονάχου τοῦ Μακρῆ, εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικὰ Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις· τούτου σώζονται βιβλία δύο τυπωμένα, τὸ ἕνα Ἑλληνικὸ, μεγάλο εἰς τὰς προσκομισθείσας αὐτῷ παρὰ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ Λατίνων θέσεις, τὸ δὲ ἄλλο, ὁ ἀραβικὸς Χρονογράφος ὁ κοινός· τοῦ δὲ Δοσιθέου συγγράμματα φαίνονται πολλότατα· πρῶτον ἡ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων μεγίστη βίβλος, καὶ ἔτι τρεῖς τόμοι, Ἀγάπης, Χαρᾶς, καὶ Καταλλαγῆς. Εἶχεν ἐνθυμητικὸν καὶ ζῆλον εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐξαίρετον ὁ Δοσίθεος· τριάκοντα εκτὼ χρόνους τὴν πατριαρχείαν ἐκράτησεν, καὶ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τέσσαρας εἰς τὴν Πόλιν ἀπέθανε· αἰωνία ἡ μνήμη του. Δὲν βαστῶ, βιά-

ḑis că din ce loc a fost omul acela nu'şĭ aduce aminte să fi auḑit; dar ştie ca sigur, auḑind de la mulţĭ că aŭ fost Romeŭ şi fiind corăbier s'a dus acolo şi aŭ ajuns şi vizir, şi ginere împĕratuluĭ Hampeseĭ.

Ciprian din Cipru filosof, din preot succesor şi aŭ reposat în Constantinopol de podagră.

Gherasim din Leriu de la Episcopia Metrelor deveni Arhiepiscop Iracliei, şi acum cu mila luĭ D-ḑeŭ al Alexandrieĭ, D-ḑeŭ să'l întăréscă.

Patriarhiĭ Antiohieĭ

Chiril Patriarh Antiohieĭ, a reposat în tron.

Silvestru succesor din Cipru, virtuos, milostiv pictor, a reposat în tron, eternă amintirea luĭ. Acesta a venit pentru milostenie la Iaşĭ, în ḑilele domnuluĭ meŭ Ión Vodă. Invĕţa prin biserici şi liturgisa şi arăbeşte, căcĭ ştia.

A imprimat şi liturgie de odată în arăbeşte şi eleneşte în Iaşĭ şi Antimenze.

Filimon Constantinopolitan succesor din al Halepuluĭ şi a reposat în tron.

Daniil din Hio, din preot acum cu mila luĭ D-ḑeŭ al Antiohieĭ, D-ḑeŭ să'l întăréscă.

Patriarhiĭ Ierusalimuluĭ

Dositeiŭ Moraitul [1]), din al Cesarieĭ al Palestineĭ patriarh al Ierusalimuluĭ, succesor al prea înţeleptuluĭ Nectarie Criteanul, care a fost discipul în literatură luĭ Meletie Macri Iromonahul, ĭară în filosofie luĭ Teofil Coridaleŭ din Athena. A căruĭa se păstréză două cărţĭ imprimate, una mare greceşte, la propoşiţiunile propuse luĭ de latiniĭ din Ierusalim, ĭară alta cronograful comun arabic. Iar a luĭ Dositeĭ se vĕd fórte multe scrierĭ: 1) Despre aceĭ ce aŭ patriarhisit în Ierusalim, o carte fórte mare şi alte treĭ tomurĭ despre Dragoste, de Bucurie şi de Impăcăcĭune.

Avea dorinţă şi zel esceptional în orthodoxie Dositeŭ. A ţinut patriarhia treĭ-ḑecĭ şi opt de anĭ şi la una mie şépte sute patru a rĕposat în Constantinopol, eternă amintirea luĭ. Nu pot răbda, mĕ grăbesc să scriŭ

ζομαι νὰ γράψω καὶ τὴν ὑποκειμένην ἐπιστολὴν τοῦ Δοσιθέου πρὸς ἕνα ἐπίσημον· ἡ χάρις βιάζει με, καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἡ πολλαῖς, καὶ ἁρμοδιώταταις ἱστορίαις της· ἐγὼ τόσον ἅλας εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν νὰ εὕρω δὲν μ'ἔτυχε.

„Δοσίθεος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἄρχοντι Σπαθαρίῳ Κυρίῳ Νικολάῳ χάριν ἀπὸ Θεοῦ πρὸς ἔργα σωτηριώδη.

Τὸν Φαληρέα, φασί, Δημήτριον, μετὰ τὴν ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν δεξιωθέντα ἱκανῶς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου, πέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις δωρεὰς, μεγαλοψυγίαν ἅμα καὶ φιλαδελφίαν ἐπιδεικνύμενος· αὐτὸς δ'ἀποδημήσας ἡμῶν, οὐδὲ χάρτην μικρὸν πέμψαι ἠνέσχου· καίτοι Δημήτριος μὲν παρ' Ἀθηναίων, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ πέφευγεν· αὐτὸς δὲ παρ' ἡμῶν πολλοῖς προτερήμασιν ἐφοδιασθεὶς ἐξεδήμησας, καὶ ἀποδημήσας τῆς ἡμετέρας καὶ φιλοστοργίας καὶ φιλίας πεῖραν ἀπείληφας. Εἰ δὲ καὶ ὅτι πατρίδα τὴν θρεψαμένην σε Ῥωμαίων γῆν ἀπαρνούμενος, καὶ τοὺς γονέας τῇ λήθῃ παρέδωκας, ταῦτα ποιεῖς, οὐκ ἀγαθὸν σου τὸ ἔργον. Ζήνων γὰρ καὶ Κλεάνθης οἱ στωϊκοί, καί τοι Ἀθήνησι φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησαν Ἀθηναῖοι γενέσθαι, ἵνα μὴ δόξωσι τὰς Ἀθήνας (ἴσως πατρίδας) ἀδικεῖν, καὶ τοι γε Διὸς καὶ Ἡφαίστου ἐγόμενοι τῶν μὴ ὄντων Θεῶν· αὐτὸς δὲ Χριστιανὸς ὤν, ᾧ ἀθέμιτον τὸ ὁπωσοῦν ἀδικεῖν, πῶς τῆς πατρίδος, καὶ μάλιστα τοιαύτης οὔσης, καταφρονῶν οὐκ αἰσχύνῃ; Εἰ δ' ὅτι ἡμεῖς πτωχοί, ὑμεῖς δὲ πλουτεῖτε, ἀρκετὴ ἀπόκρισις τό: „Ἀριστοτέλης ἀριστᾷ, ὅταν δοκῇ Φιλίππῳ, Διογένης δὲ ὅταν Διογένῃ“· μήτε πραγματείας, μήτε ἄρχοντος, μήτε ἡγεμόνος τὴν συνήθη δίαιταν περισπῶντος· ἢ ἴσως τοῦτό σοι οὕτως ἔδοξεν, ἵνα κατ' Ἐπίκουρον, λάθης βιώσας; Ἀλλ' ὦ τέκνον, πῶς λανθάνειν δύναιό σου τὸ βιοῦν; ἔγνωσάν σε γὰρ τοσαῦθα βάρβαρα ἔθνη πρεσβεύοντα, Σκύθας τε καὶ Βακτρίους παρελάσαντα, καὶ ἐπέκεινα τῶν τοῦ Μακεδόνος ὁρίων ἀποδεδημηκότα, (ἵνα ἡ Λακεδαίμων μείζονα φρονῇ Μακεδόνων, ὡς τούτων πρόσκαιρος ἡ ἀρχή, ἐκείνης δὲ ἀθάνατος ἡ ἡγεμονεία), καὶ ὑπὸ Καθόης φιλοξενηθέντα, καὶ δὴ ἐν αὐλαῖς εὐσεβείας (ἴσως βασιλείας) κατασκηνούμενον. Καὶ πῶς ἀδικιῶν τὴν τύχην, ἐπελάθου ἐπικουρείου ἀποφθέγματος, λάθε βιώσας; Δεῖ γοῦν σε καὶ τῇ πατρίδι ἀποδοῦναι πρόσφορον τὸ χρέος καὶ τῷ πατρὶ ἐμοὶ δηλοῦν συνεχῶς τὰ κατὰ σὲ, καὶ τὰ περὶ σέ. Εἰ δὲ καὶ Παυσανίας ἐπαινεῖται τὴν τῆς Ἑλλάδος συγγραψάμενος περιήγησιν, πόσω μᾶλλον ἔσται σου εἰς μνημόσυνον ἂν τὴν πρὸς

și următórea epistolă a luĭ Dositeiŭ către un individ însemnat. Mĕ silește frumuseția și subiectul epistoleĭ, cum și variatele și prea armonicile istorisirĭ a eĭ. Eŭ n'am întâmpinat atâta sare în altă epistolă.

Dositeiŭ cu mila luĭ D-deŭ Patriarh sânteĭ cetățĭ Ierusalimul și a tótă Palestina, prea onorabiluluĭ și prea învĕțatuluĭ arhon Spătar, Domnuluĭ Nicolaĭ, grație dela D-ḑeŭ pentru lucrurĭ mântuitóre.

Se ḑice că Dimitrie Falerea după fuga sa din Atena în Egipet, primit cu demnitate de Ptolomeŭ a trimes Atheneilor darurĭ dovedind marinimie, precum și amiciție frățéscă; Iar tu ducêndu-te de la noĭ n'aĭ îngrijit să trimițĭ nicĭ o mică scrisóre. De și Dimitrie a fugit dela Athenienĭ ca să nu móră; Tu însă încărcat dela noĭ cu multe prerogative te aĭ dus și plecând aĭ luat probă de prietenia și iubirea nóstră. Iar dacă facĭ acestea, negând adecă patria ce te a nutrit,—pămêntul Romeilor,—și dând uitareĭ pe părințĭ, lucrul tĕŭ nu este bun. Căcĭ Zinon și Cleante stoicĭĭ, de și filosoféŭ la Athena, dar n'aŭ voit să devină Atheneĭ, ca să nu pară că nedreptățesc Athena *(póte patria, scris pe margine)* de și se ținéŭ de Joe și Ifest, cariĭ nu eraŭ în adevĕr Dumneḑeĭ. Iar tu creștin fiind, căruia este nepermis a nedreptăți în orĭ ce mod, cum nu te rușinezĭ? a desprețui patria și mai ales când este de ast-fel? Iar dacă facĭ acestea, pentru că noĭ suntem sĕracĭ și tu bogat, este suficient respunsul: Aristotel prânzește când îĭ convine luĭ Filip, iar Diogen când 'ĭ convine luĭ Diogen. Căcĭ nicĭ afacerile, nicĭ vre un boer, nicĭ vre-un principe nu ne destrage de la viața obișnuită. S'aŭ póte aĭ luat hotărîrea acésta așa ca să trăeștĭ uĭtat, după ḑisa luĭ Epicur? Dar o fiiule! cum aĭ putea să-țĭ tăĭnueștĭ viața ta? Căcĭ te-a cunoscut pe tine atâtea popóre barbare, ca representant, trecênd pe lângă Bactriĭ și ducându-te dincolo de cofiniele Macedonenilor (pentru ca Lacedemona să cugete maĭ pre sus de cât Macedonenil, căcĭ puterea acestora a fost temporală, iar egemonia acelia nemuritóre) și de Cathoi fiind ospătat și în curțĭ (împĕrăteștĭ) primit. Și cum nedreptățind sórta te-aĭ prins de ḑicerea luĭ Epicur: Să trăeștĭ în uitare? Decĭ trebue ca tu să plăteștĭ datoria cuvenită și patrieĭ și mie părinteluĭ, arătând continu cele pentru tine și cele din jurul tĕŭ. Iar dacă este lăudat și

Καθόαν περιήγησιν ἐξηκριβωμένως συγγράψας, πέμψης ἡμῖν; πόσα δηλονότι ἔθνη κεῖται παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ τίσι διαλέκτοις χρᾶται, καὶ πῶς τῷ θείῳ λατρεύει, καὶ ποσταῖοι ἀπὸ τῆς βασιλευούσης πόλεως εἰς τὸν ὠκεανὸν ἀπέρχονται, καὶ εἰς Σίνας, καὶ τὶ τὰ ἐκείνων τῶν τόπων· ἅτινα, εἰ καὶ ἐν τῷ γεωγραφικῷ ἄτλαντι κεῖνται, ἀλλὰ ῥητέον πρὸς τέρψιν καινῶς, καὶ τὰ δοκοῦντα κοινὰ, δὸς δ'εἰπεῖν, ὅτι καὶ πιστότεροι τῶν ὤτων οἱ ὀφθαλμοί· μιμήθητι Θουκυδίδην περὶ τὴν Σκαπτὴν λεγομένην ὕλην ἐν Θράκῃ συγγράψαντα, τά γε νῦν αὐτοῦ εὑρισκόμενα, καὶ Ξενοφῶντα, καὶ ἄλλους, ἵνα ἡ πατρὶς εὐχομένη μνημονεύῃ σου. καὶ ἡμεῖς δόμεθα τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας σου, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ παρ' ἡμῶν εὐχὴ καὶ εὐλογία, καὶ συγχώρησις, εἴη μετὰ σοῦ.

Ἀπὸ Οὐγγροβλαχίας τῇ δ ἡμῶν ἀποδημίᾳ αχπθ' Δεκεμ."

„Τῷ μακαριωτάτῳ, ἁγιωτάτῳ, καὶ σοφωτάτῳ δεσπότῃ ἡμῶν, καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, Κυρίῳ, Κυρίῳ Δοσιθέῳ, τὴν ὀφειλομένην ἐδαφιῆ καὶ εὐλαβῆ προσκύνησιν, καὶ πᾶν εἴ τι ἀγαθὸν, καὶ σωτήριον.

Ἐν δίκῃ γε, καὶ οὐκ ἀπεικότως, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, μέμψιν τινα δικαίαν ἡμῖν διὰ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς κατεμέμφθης πολλοῖς μὲν ἐπισωρεύουσα σοφοῖς παραδείγμασι, καὶ μάλιστα τῷ σοφῷ Φαληρεῖ ἐκείνῳ Δημητρίῳ, καὶ τῇ περὶ αὐτὸν ἱστορίᾳ συγκρίνουσα τὰ ἡμέτερα. Ἔχει μὲν ἄρα οὕτω καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, ὥστε πολλάκις καὶ μέμψασθαι οὐκ ἔξεστι, διὰ τῶν πολλῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων ἕνεκα. Τὸ δὲ γε ἀμνημονεῖν σου τοῦ φιλοστόργου, καὶ εὐεργέτου πατρὸς, καὶ δὴ καὶ αὐτῆς τῆς ἐνεγκαμένης, τηλικαύτης οὔσης, οὐχ ὅτι γε ἀχάριστον καὶ αἰσχύνης ἄξιον, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦτο καὶ μονονοὺ ἀσεβὲς, καὶ ἀνόσιον καὶ παρ ἡμῖν αὐτοῖς κρίνεται. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐχ ὅτι πλουτοῦμεν καὶ τῇ τῆς ἀστάτου τύχης εὐῤῥοίᾳ συμπεριφερόμενοι, ὑμῶν οὐ μεμ ἡμεθα· ἀλλ' ὅτι, ἐν οἷς μὲν ἡμεῖς δεινοὶ, οὐχ ὁ νῦν καιρὸς, ἐν οἷς δ' ὁ παρὼν καιρὸς, οὐχ ἡμεῖς δεινοὶ, καὶ ταῦτα δὲ εἰσὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Τὸ δὲ κατ' Ἐπίκουρον βιοῦν, καὶ τὸ λάθε βιώσας, φιλοσοφῆσαι, οὐκ ἔτι τούτου ἡμῖν μέλει· πρὸ χρόνων γὰρ ἱκανῶν, ὡς καὶ αὐτόθι ἤκουσται· μετὰ τὰς πολλὰς ἐκείνας περιηγήσεις, μόλις ποτὲ νόμῳ φύσεως γυναικὶ συνεζεύχθημεν, καὶ τοῦτό γε οὐκ ἄνευ προνοίας καὶ κελεύσεως τῶν κρατούντων· περὶ δὲ τῆς τῶν Σίνων

Pausania descriind cutrierarea Greciel, cu cât maI mult 'ţI va fi ţie spre amintire dacă descriind cu deamăruntul volagiul la Cathoa ni'l veI trimite nouě? Adică: câte popóre locuesc în cale şi ce limbI întrebuinţéză şi cum adóră pe D-ḑeŭ; şi în câte ḑile se póte ajunge dela capitala împěrătéscă până la Océn şi China şi care sunt popórele acelor locurI. Care deşi în Atlasul geografic sunt, dar ar trebui istorisite în chip noŭ spre plăcere şi lucrurile ce se par comune; pentru că ochiI sunt maI credincioşI de cât urechele, cum se ḑice. Imită pe Tucidid, carele la numita şapte-ili în Tracia şi-a compus operele până acum aflate ale luI, şi pe Xenefon şi pe alţiI, pentru ca patria cu fală să te amintéscă. Iar noI ne rugăm D-ḑeuluI celuI Sânt pentru sănătatea şi mântuirea ta. A căruia har şi neměsurată milă şi rugăciunea din partea nóstră şi bine-cuvântarea şi ertarea să fie cu tine.

Din Ungro-Valahia în al 4 volagiu al nostru. 1689, Decemvrie" [18]).

„Prea fericituluI, prea sântuluI şi prea înţeleptuluI Stěpânului nostru şi Patriarh a Sântei Cetăţi Ierusalimul şi a tótă Palestina, DomnuluI Domn DosotheIu datorita închinăcIune până la pămênt şi respectósă şi tot ce'I bun şi mântuitor.

Cu dreptul şi nu fără cuvênt, o divină şi sânţită persónă ni-aţI imputat o imputare dréptă prin epistola vóstră, adunând multe înţelepte exemple; Iar maI cu sémă a aceluI înţălept Dimitrie Falereŭ şi comparând ale nóstre cu istoria relativă de el. Dar ast-fel sunt cele relative la noI, în cât adesea chIar nu ni se póte imputa din causa multor împrejurărI a timpuluI. A nu ne aminti însă de Iubirea şi bine-facerea ta părintéscă şi maI cu samă de aceea ce ne-a produs (patria), care este atât de însemnată, nu numaI că este lucru ingrat şi demn de ruşine. dar încă chIar şi nepios şi necuvios precum o credem şi noI înşuşI. Dar nu ne amintim de voI, nu pentru că suntem bogaţI şi ne purtăm de cuvêntul noroculuI nestatornic, ci că, în cele ce noI suntem în putere a face, nu ne este timpul de acum oportun; Iar în cele ce ne permite timpul present, nu suntem noI putincIoşI, ceea ce vra să ḑică că aceste nu depind de noI. ApoI că vieţuim epicureic şi că filosofăm trăind în uitare, încă nu ne-am gândit la acésta; pentru că cu mulţI anI înainte, precum şi acolo s'a auḑit, după a-

πρεσβείας, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ρωσσίας μέχρι Σιμπηρίας, κἀντεῦθεν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς θρυλλουμένης ἐκεινων ἀρχῆς, καὶ πόλεως Πεζίνου, ἔνθα τὰ τῶν Σίνων, ἤτοι Χίνων βασίλεια, ἐκπεποίηνται βίβλοι τρεῖς σλαβονιστὶ, ὧν αἱ μὲν δύο, ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα ἀρχῆς, καὶ τῆς πρεσβείας ἐχόμενοι, οὐ πάνυ περίεργοι, ἀλλὰ δὴ καὶ σύντομοι, ἡ δὲ τῶν Σίνων πλατυτάτη τε καὶ τοῖς περιέργοις ἔργον χαρίεν τε καὶ εὐνούστατον· ἑλληνιστὶ δὲ μέχρι τοῦ νῦν οὐδεμία τούτων ἐκδέδοται, τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ὥρας τοῦτο μὴ συγχωρούσης. Καὶ γὰρ οὐκ ἔξεστι τὰ μόνοις τοῖς αὐτοκράτορσιν ἐνταῦθα γνωστά, καὶ διὰ θείας αὐτῶν προσταγῆς, καὶ δαπάνης, κατορθωθέντα, καὶ ἑτέροις ταῦτα κοινῶσαι, καὶ μεταπέμψασθαι· κίνδυνος γὰρ ἐπακολουθεῖ τοῖς ταῦτα καὶ τολμῶσι, καὶ πράττουσι. Νῦν δὲ ἐλθων ὁ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος πεμφθεὶς πρὸς τὰ ἐνταῦθα αὐτοκρατορικὰ τῶν μεγάλων καὶ ἀνικήτων αὐτοκρατόρων ἴχνη, (ὁ) πανοσιώτατος καὶ ἐλλογιμώτατος ἅγιος ἀρχιμανδρίτης τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ, καὶ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ θρόνου, Κὺρ Χρύσαντος, ὁ καὶ ὑμέτερος πρὸς μητρὸς ἀνεψιὸς, ἵνα δεηθῇ περὶ τῆς τυπώσεως τῶν σταλέντων βιβλίων, τόλμῃ καὶ φρονήσει ἑλληνικῇ, καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ ἐξόδοις οὐκ ὀλίγοις, δι' ἐπιταγῆς, ὥς φησι, τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, μετήνεγκε τὸ τῶν Σίνων πονηθὲν βιβλίον εἰς γλῶσσαν Ἑλληνικὴν, ὅπερ παρ' ἡμῶν μὲν ἔλαβε σλαβονιστὶ, διὰ δὲ τῶν ἐνταῦθα σπουδαιολόγων, καὶ τῆς αὐτοῦ ἤδη τριτον διορθώσεως, μόλις μετηνέχθη εἰς ὅπερ καθορᾶται παρ' ἐλπίδα τανῦν· παρ' οὗ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς ἱστορηθήσεται, καὶ ὁ πλατυσμὸς, καὶ τὰ κυριώτερα μέρη ταύτης τῆς σχεδὸν ἀπείρου ἀρχῆς, καὶ τὰ διαστήματα τοῦ τε Ὠκεανοῦ, καὶ τῆς Σιμπηρίας ἐκ τῆς βασιλευούσης, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τοῖς φιλοΐστορσι· φέρει γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν τῶν Μοσχόβων ἀρχὴν, ὡς ὁ μυθευόμενος Ἄτλας τὸν Ὄλυμπον· περὶ δὲ γε Καθόης, οὐκ ἔστιν ἄλλη βασιλεία ἀναμεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Σίνων, εἰμὴ τὰ τῶν Σίνων βασίλεια, καὶ ἡ πολυθρύλλητος ἐκείνων ἀρχὴ, ἥτις καὶ παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ ἐν τῷ ὀγδόῳ πίνακι τῆς Ἀσίας περιγράφεται συντόμως. Σῖναι γὰρ τοὔνομα παρ' Ἕλλησι τὸ πάλαι ἐν πολλοῖς βιβλίοις κεῖται. Ἔνθεν τοι οἱ Λατῖνοι εἰς Κίναν μετέβαλον, οἱ δὲ Σκύθαι, καὶ Ρῶσσοι, καὶ ἄλλαι γλῶσσαι εἰς Κιτάϊν, ὡς καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ εἰς Κιτάϊν καὶ Τζίναν, εὑρίσκονται γὰρ καὶ ἐν τῇ τῶν Σίνων μητροπόλει Ἀγαρηνοὶ, καὶ πολλὰ τούτων μετζίτια· ἅτινα δὲ ἐν τοῖς παλαιοῖς γεωγράφοις περὶ τούτων ἐξέδοντο, δὸς δ'εἰπεῖν καὶ νέοις κἂν τοῖς πίναξιν αὐτῶν καταγράφωνται, καὶ μάλιστα τὰ ἀναμεταξὺ Σιμπηρίας, καὶ Σίνων, λη-

cele multe voiajurĭ, de abia ne am căsătorit cu o femee după legea natureĭ şi acésta nu fără îngrijirea şi ordinul stĕpânitorilor. Cât despre misiunea la Chinezĭ şi despre (voiajul) din Rusia până în Siberia şi de aicĭ până la confiniile renumiteĭ stăpânirĭ a acelora şi a cetăţeĭ Pezin (Peching) unde sunt palatele Sinilor saŭ a Chinejilor, am compus treĭ cărţĭ în slavoneşte; dintre care două, ca referitóre la oficĭul de aicĭ şi la misiune, nu sunt tocmaĭ curióse, ba încă sunt şi scurte. Iar cea despre Chinejĭ este fórte pe larg şi operă graţiósă şi plăcută curioşilor; nu s'a publicat nicĭ una din aceste în greceşte fiind-că nicĭ timpul şi nicĭ împrejurările nu a permis acésta. Pentru că nu este cu putinţă cele cunoscute aicĭ numaĭ autocratorilor şi realisate prin cheltuĭala şi ordinul lor divin ale comunica şi a le trimete aceste şi altora; căcĭ pericolul îĭ urmăreşte pe aceĭ ce ar îndrăzni şi ar face aceste. Acum însĕ venind trimisul din partea prea fericireĭ vóstre la palatile (urmele) de aicĭ înpĕrăteştĭ, ale marilor şi neînvinşilor autocratorĭ, prea piosul şi prea învĕţatul sânţitul arhimandrit a tronuluĭ vostru apostolic şi a prea sântuluĭ Patriarh Chir Hrisant, care este şi nepotul vostru după mumă ca să se róge pentru imprimarea cărţilor trimese. Prin curaj şi cugetare elenică (pe margine stă: limbă) şi cu asiduitate şi cheltuelĭ nu puţine, prin ordinul, precum ḑice el, a prea fericireĭ vóstre a tradus cartea scrisă despre Chinezĭ în limba grécă; pe care dela noĭ a luat'o în slavoneşte, dar prin tinerĭ studioşĭ de aicĭ, şi după corectarea sa deja de treĭ orĭ, de abia s'a adus la starea ce se vede acum preste speranţă. De către care şi prin viŭ graĭ vi se va istorisi si estinderea şi părţile cele maĭ principale a acesteĭ stăpânirĭ maĭ nesfârşite, şi depărtările şi de Océn şi de Siberia a capitaleĭ şi cele l'alte necesare ĭubitorilor de istorie; căcĭ cuprinde în ea tótă stăpânirea Moscovilor, precum fabulosul Atlas Olimpul. Cât despre Cathoa nu este altă împĕrăţie între noĭ şi între Chinejĭ, de cât carti-erul împĕrăţesc al Chinejilor, şi renumita stăpânire acelora. Care şi de Ptolomeĭ în tabela a 8-a a Asieĭ se descrie în resumat. La grecĭ din vechime în multe cărţĭ stă numele *Sinĭ* [14](Chinejĭ) de unde Latiniĭ l'a schimbat în China, ĭară Tătariĭ şi Ruşiĭ şi alte limbĭ în *Chitai* precum şi Agarineniĭ în Chitaĭ şi *Ţina*; căcĭ se află şi

ρος ἅπαντα ἀνεφάνησαν. Οὐδεὶς γὰρ πρὸ ἡμῶν τὰ μεταξὺ 'Οβίου ποταμοῦ, καὶ ἕως αὐτῆς τῆς Κίνας, ἢ εἶδε σαφῶς, ἢ διέγραψε· καὶ εἴτις τι συνέγραψεν, οὐκ ἀληθῶς, ὡς παρ' ἀνθρώπων χυδαίων μαθητευθεὶς τὰ περὶ αὐτῶν· πολλὰ γὰρ εἰσὶ τὰ ἀπὸ Σιμπηρίας καὶ μέχρι τῶν ὁρίων τῶν Σίνων, ποταμοὶ τε δηλαδὴ μέγιστοι, καὶ παμπληθεῖς, καὶ λίμναι μέγισται, καὶ μάλιστα ὁ Μπαϊκαλης λεγόμενος λιμὴν, ὅστις καὶ θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος κέκληται, διήμερος μὲν πλοῦς ὢν τὸ εὖρος, δωδεκαήμερος δὸ τὸ μῆκος, τὸ δὲ βάθος ἀχανής, οἷον πέλαγος, ὃν καὶ δὶς ἐπλεύσαμεν· ἐξουσιαζόμενα πάντα ὑπὸ τῆς πανευδαίμονος ταύτης τῶν Μοσχόβων ἀρχῆς· ὄρη τε ὅτι πλεῖστα ὑπερμήκη, νιφόεντα καὶ τὰ Ριφαῖα ἐκεῖνα, καὶ ἡ ψαμμώδης θάλασσα, ἥτις καὶ μέχρις αὐτῆς (τῆς) 'Ινδικῆς ἐπεκτείνεται· ἔθνη δὲ τε μυρία, οἷα φύλλα δένδρεσι, καὶ πολύγλωττα, ἤθη τε καὶ εἴδη ἡμῖν διαφέροντα, καὶ εἰδώλοις ἀλλοκότοις λατρεύοντα. 'Αλλὰ ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα ἴσως πέραν τοῦ δέοντος γέγονε (γεγραπται)· πλὴν ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἀμνύμονες τῶν ὑμετέρων προσταγμάτων ἐγκαλοίμεθα. Τὰ δὲ πάντα ὁ ρηθεὶς λογιώτατος ἀρχιμανδρίτης εἴποι πλατύτατά τε και ἀκριβέστατα· Διαφυλάττοι ἡ θεία Πρόνοια τὴν ὑμετέραν τρισολβίον Μακαριότητα εἰς χρόνους πολλοὺς, ἐκτὸς παντὸς ἐναντίου, σὺν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, ἧς καὶ αἱ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν σὺν ἐμοὶ ἐν βίῳ παντί.

'Απὸ τῆς βασιλευούσης Πόλεως Μοσχόβας ᾳχϟγ, μηνὶ 'Ιουλίῳ.

Τῆς ἡμετέρας θεοπροβλήτου Μακαριότητος,
δοῦλος πιστὸς καὶ υἱὸς κατὰ πνεῦμα,
Νικόλαος Σπαθάρης".

Χρύσανθος Μωραΐτης, Νοταρᾶς, σοφώτατος καὶ εἰς τὰ λατινικὰ, διάδοχος καὶ ἀνεψιὸς Δοσιθέου· ἐπατριάρχευσε χρόνους εἰκοσιὲξ, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἐστάθη μαθητὴς εἰς τὰ μαθηματικὰ Καισαρίου τοῦ προγραφέντος. 'Εσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσε βιβλίον διδαχῶν, καὶ γεωγραφικόν, καὶ ἄλλα, ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Κίνας ἀτύπωτον, ἀλλ' ἀξιοτύπωτον, τὸ ἔχω, **Κιτάια δουλεύουσα** τὸ ὠνόμασεν, ἤτοι βιβλίον περιέχον τὸν πόλεμον, ὁποῦ οἱ Τατάροι τῆς Μπογδόας ἐσήκωσαν κατὰ τῶν Σίνων, δηλαδὴ

în Metropola Chinejilor agarenĭ și multe *metgitit* (gîamiĭ) [15]) de ale acestora. Câte însĕ în geografiĭ vechĭ s'a publicat, încă și în cele noĭ și în tabelele lor se însémnă și maĭ ales popórele dintre Siberia și China, sunt tóte falșe. Căcĭ nimene înnainte de noĭ tele între rîul *Obi* și până chiar la China nu le-a vĕḑut pe deplin și nicĭ le-a descris; și dacă le-a descris cine-va însă nu adevĕrat, pentru că a auḑit de la ómenĭ neculțĭ (proștĭ) despre aceste. In adevĕr sunt multe popóre dela începutul Siberieĭ până la confiniile Chineĭ și rîurĭ fórte marĭ și fórte multe, și lacurĭ fórte marĭ și maĭ ales lacul ce se ḑice „*Baĭcal*“. Care și Mare se numeste din causa mărimeĭ, avênd lățime de două ḑile cu corabia, iar lungimea de douĕ-spre-ḑece, și adâncimea nesfârșită, ca o mare, pe care de douĕ orĭ am plutit. Tóte se stĕpânesc de prea fericita acéstă stăpânire a Moscovilor, munțĭ întinșĭ cât de mult, plinĭ de zăpadă, și vestițiĭ Rifeenĭ și marea de nisip care se întinde chĭar până la Indiĭ. Popóre miĭ de miĭ, câte frunze pe copacĭ, cu multe limbĭ, și moravurĭ și obiceĭurĭ deosebite de ale nóstre, și închinându-se la idolĭ curioșĭ. Dar aceste sunt ast-fel și maĭ ales póte s'aŭ făcut peste cuviință (s'a scris maĭ mult de cât trebue) *(pe margine)*. Dar ca să nu fim și ĭarășĭ acusațĭ ca ne aducătorĭ aminte a sântelor Vóstre ordine. Iar despre tóte, ḑisul prea învĕțatul arhimandrit vĕ va spune fórte pe larg și fórte acurat.

Fie să păzéscă pronia divină pe prea fericirea Vóstră cea întreit norocită la mulțĭ anĭ, scutită de tot contrarul, în tótă fericirea; și a căria rugăcĭunĭ de îndurare către D-ḑeŭ să fie cu mine în tótă viața.

Din împĕrătésca cetate a Moscoveĭ 1693 luna Iulie, al prea fericireĭ vóstre de D-ḑeŭ păzite serv credincĭos și fiŭ spiritual [16]).

Neculaĭ Spatar.

Chrisant Moraitul, Notara, prea învĕțat și în latinește, cuccesor și nepot a luĭ Dositheĭ. A patriarhisit 26 de anĭ și aŭ reposat în Constantinopol, eternă amintirea luĭ. Acesta a fost discipol în matematicĭ a luĭ Chesarie supramintit. A compus și imprimat o carte de predicĭ și de geografie și altele; încă și despre China neîmprimată, dar vrednică de imprimat, o am. A numit'o *Chitaĭa* șerbită saŭ carte cuprinḑênd resbelul, ce Tătariĭ din *Bogdoa* a rădicat contra Chinejilor, adică Chi-

Κιταϊτῶν, καὶ ἐκυρίευσαν τὸ βασίλειον αὐτῶν, καὶ ἄλλα διάφορα· τοῦτο εἶναι τὸ βιλίον, ὁποῦ ὁ Νικόλαος Σπαθάρης γράφει· Τούτου σώζονται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ παροῦσαι αὗται δύο ἐπιστολαί.

„Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε Δέσποτα, καὶ ἀρχιεράρχα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Κύριε, Κύριε Ἰννοκέντιε τρισκαιδέκατε, τὴν ὑμετέραν μεγίστην Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας, τὴν ὀφειλομένην ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἀπονέμομεν προσαγόρευσιν.

Ἤκουσται πρὸ πολλοῦ καὶ πανταχοῦ ἡ πρόβασις τῆς ὑμετέρας μεγίστης μακαριότητος εἰς τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ πρωτοκορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὑπερεχάρημεν πνευματικῶς, ὄντες εὐέλπιδες, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἱερᾶς ἀρχιερατείας αὐτῆς ὄψεται ἡ ἁγία τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία εἰρηναίαν καὶ εὐτυχῆ κατάστασιν, διὰ τῆς ὑμετέρας ἀποστολικῆς ἐξουσίας καὶ αγρύπνου κηδεμονίας, καὶ προστασίας, ἣν ὁ ἅγιος Θεὸς διαφηλάττοι εὐδαιμονοῦσαν ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον αὐτῆς θρόνον ἄχρι βαθυτάτου γήρως καὶ πρεσβείου. Τὰ εἴ τι εἴχομεν σκοπὸν νὰ σημειώσωμεν θάρρει πνευματικῷ, τῇ ὑμετέρᾳ μεγίστῃ Μακαριότητι, θέλει τὰ ἀναφέρει, ἂν ὁρίσῃ νὰ δώσῃ καιρὸς ἱκανῆς ἀροάσεως, ζώσῃ φωνῇ ὁ αἰδεσιμώτατος Κύριος Ἰωάννης Φίλιππος Μεδιολάνος, ὁ καὶ βαρδιάνος χρηματίσας τῆς ἐνταῦθα ἁγίας Σιών, ὅν τινα ἔγνωμεν ἄνδρα νουνεχῆ, μετριόφρονα, διακριτικόν, ἐν καθαρότητι βίου καὶ σεμνότητι ζωῆς περιπατοῦντα, καὶ τὴν κοινωφελῆ ἀσπαζόμενον εἰρήνην. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ ἠσακουσθῶμεν, δεόμενοι νὰ ὁρίσῃ, νὰ φυλάττῃ κάθε ἁγία ἐκκλησία τὰ ἀρχαῖα αὐτῆς ἔθη καὶ ὅρια· νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν ἄτακτον καὶ ὑπερήφανον ὀφρὺν τινῶν, ἐχόντων μὲν μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένων, ὡς χωλευόντων ἀμφοτέραις ταῖς ἰγνύαις, καὶ περιπεζόντων ἀδεῶς ἐξίσου τήν τε Ἀνατολικὴν καὶ Δυτικὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν. Ἕως πότε ἀνέχεται, Μακαριώτατε καὶ ἐπιεικέστατε πάτερ καὶ δέσποτα, ὁ ἀποστολικὸς ὑμῶν θρόνος, καὶ ἡ ὑπεροχικὴ αὐτοῦ ἀξία, νὰ διώκεται ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὑπὸ τινων διεφθαρμένων καὶ ἀναιδῶν ἀνθρωπαρίων, οἵ τινες ἀγωνίζονται, τῇ δοκήσει μὲν τάχα πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῶν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν εἰς ἀπώλειαν; Μνήσθητι, μέγιστε ἀρχιεράρχα, τὸ τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν κορυφαῖον αὐτοῦ εἰπόντος, „καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου“· καὶ ἐπίρριψον ἐπὶ τὸν καιρὸν τῆς ἱερᾶς σου ἀρχιερατείας τοὺς πνευμανικούς σου ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ποτὲ μὲν ὑπέρλαμπρον, ἀεὶ δὲ εὐσεβεστάτην, καὶ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἐρθοτομοῦσαν, τανῦν ὅμως πικρῶς πιεζομένην καὶ ταραττομένην ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων χαλεπῶν καὶ ἀγρίων κυμάτων. Εἰ δὲ μήγε, κἂν πρόσ-

tailor, și a ocupat înpĕrăția lor și alte diferite. Acésta este cartea ce o scrie Niculaĭ Spătarul. De la el se conservă pe lângă altele și aceste douĕ epistole.

Prea fericite și prea sânțite stĕpâne și Archierarh al Vecheĭ Rome, Domnul Domn Inochente al trei-spre-ḑecelea, trimetem salutare prea mareĭ Vóstre fericirĭ, cu pietatea datorită în sântul Spirit.

S'a auḑit de demult și pretutindenea înaintarea prea fericireĭ vóstre la tronul prea sânt și apostolic a întâiuluĭ corifeŭ al apostolilor și ne am prea bucurat sufletește având bună speranță că în timpul acesteĭ sânțite archierațiĭ va vedea sânta biserica luĭ Christos stare liniștită și fericită, prin autoritate apostolică și îngrijirea ne adormită și protecțiunea vóstră; pe care D-ḑeŭ cel sânt s'o pazască fericită pre tronul eĭ cel prea sânt până la cea maĭ adâncă bătrânețĕ și vechime. Despre cele ce avem in scop să scriem cu curaj spiritual prea mareĭ vóstre fericirĭ. le va raporta, dacă va bine-voi să dea timp suficient de ascultare, prin viŭ graiŭ prea respectabilul D-n Ión Filip Mediolanul, carele fu cvardian a sântuluĭ Sion de aice; pe care l'am cunoscut bărbat înțelept, cu zel modest, cu purtărĭ distinse, cu viața curată, trăind religios, și plăcându-ĭ pacea de obște folositóre. Deci ne rugăm să fim ascultațĭ, rugându-vĕ să hotărîțĭ ca să'șĭ păzască fie care sântă biserică obiceĭurile vechĭ și marginele séle; să strunéscă sprincéna cea necorectă și îngânfată a unora care aŭ forma evseviei, dar négă puterea eĭ. Ca uniĭ ce schiopătézĕ de ambele genunche și batjocoresc fără frică de o potrivă și St. biserică orientală și cea occidentală.

Până când óre va suferi, prea fericite, și prea blânde părinte ș stĕpâne, tronul vostru apostolic și demna supremație a eĭ, să se persecute biserica orientală de către uniĭ coruptĭ și nerușinațĭ omulețĭ? Carĭ se ostinesc în aparență adică pentru edificarea sufletelor, iar în realitate prin lucrările lor spre perdere. Amintiți-vĕ prea mare Arhierarh ceea ce Domnul a ḑis către corifeul sĕŭ: *Și tu când-va întorcându-te ajută pre frațiĭ tĕĭ.* și aruncă în timpul sânteĭ tale Arhierațiĭ ochiĭ tĕĭ spiritualĭ și asupra bisericeĭ orientale, care când-va era prea strălucită, t t déuna prea piósă, și drept îndreptând cuvêntul adevĕruluĭ, iar acum crud oprimată și tulburată de multe valurĭ diferite, grele și sălbatice.

ταξον, ἐπικύρωσον, νομοθέτησον ἵνα ἐῶσι ταύτην ἀνεπηρέαστον οἱ ταράττοντες ψευδάδελφοι: καὶ τοῦτο νομίζεται παρ' ἡμῶν μέγιστον καὶ ἐξαίρετον εὐεργέτημα, καὶ ἀπαρχὴ τῆς καλοκἀγαθίας, καὶ φιλανθρώπου εὐγνωμοσύνης αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς· ἀπονέμοντες καὶ ἡμεῖς πάντατε καὶ πανταχοῦ ἐλευθέρως τὴν κανονικὴν ὀφειλομένην τιμὴν, καὶ ὑπεροχὴν τῶν μακαριωτάτων μεγίστων ἱεραρχῶν, τοῦ ἁγιωτάτου αὐτῆς ἀποστολικοῦ θρόνου, καὶ ἐξαιρέτως νῦν πρὸς τὴν ὑμετέραν μεγίστην παναγιότητα φερόμεθα μὲ ἄκραν εὐλάβειαν· πάλιν οὖν ἐκ συνοχῆς καρδίας, καίτοι ταὐτολογοῦντες, παρακαλοῦμεν ἐκ καρδίας, δεόμεθα ὁλοψύχως, ὅπως φροντίσῃ ἡ μεγίστη αὐτῆς Μακαριότης περὶ τῆς κοινῆ εἰρήνης τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἀταραξίας τῆς Ἁγίας Γῆς, καὶ ἡμῶν, ἵνα ἔξῃ ἀείποτε τὸν ἀρχηγέτην τῆς εἰρήνης συνεργοῦντα καὶ συμπράττοντα ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς· καὶ χαρίζοιτο τῇ μακαριωτάτῃ, καὶ σεβασμιωτάτῃ αὐτῆς κορυφῇ μακρότητα ἡμερῶν, μετὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν οὐρανίων, καὶ ἐπιγείων".

„Ὁ γηραιὸς Πατριάρχης Χρύσανθος, τῷ νεάζοντι, σοφωτάτῳ, καὶ αἰδεσιμωτάτῳ ἀββᾷ Κυρίῳ Νικολάῳ Κομνηνῷ Παπαδοπούλῳ χαίρειν καὶ ὑγειαίνειν.

Βραχέα φθέγγονται οἱ λυπούμενοι· λυπούμενοι μὲν ἡμεῖς ἐσμὲν, ὁ δὲ λυπῶν αὐτὸς· ἐπείπερ ἀποστερεῖς ἡμᾶς ἤδη ἐν τοσούτοις ἔτεσι τῶν ποθηνοτάτων σου γραμμάτων, ὧν οὐδὲν ἄλλο ἡμῖν θυμηδέστερον, τῶν ἀπὸ τοῦ Παταβίου ἀγωγίμων. Εἰ οὖν βραχέα φθεγγόμεθα διὰ τῆς ἐπιστολῆς, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' αἴτιος αὐτὸς ἂν εἴης· σύγγνωθι δὲ, καὶ διατέλει ὑγιὴς ἐν μακροβιότητι, περιπόθητε ἀεὶ ἡμῖν, σοφώτατε καὶ ἀξιάγαστε καθηγητὰ, καὶ διδάσκαλε, μετὰ ἐπιτάσεως τοῦ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς φίλτρου. Εἰ γὰρ ἡ φιλία, ὡς ποιότης οὖσα ψυχῆς, αὔξεσθαι καὶ ἐπιτείνεσθαι πέφυκε, δίκαιον ἄρα καὶ θεοφιλὲς τοῖς ὡς ἀληθῶς φιλοῦσί τε καὶ ἀντιφιλουμένοις, ἀεὶ ἐπίτασιν ἐπ' ἐπιτάσει φίλτρου ἐγγίνεσθαι, καὶ προστίθεσθαι, τῷ θείῳ πειθομένοις Ἀποστόλῳ, τῶν μὲν ὄπισθεν ἐπιλανθάνεσθαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι ἀποφαινομένῳ. Ἔρρωσο, θεολογικώτατε, μετὰ ὀρθοῦ φρονήματος, καὶ ὀρθοδοξίας ἀείποτε ἐπιτειθέμενος, ὅτι μία καὶ μόνη ἀρχὴ, καὶ αἰτία ἐν τῇ θείᾳ καὶ προσκυνητῇ Τριάδι, ἤτοι υἱοῦ, καὶ Πνεύματος, ὁ ἀναίτιος καὶ ἄναρχος Πατήρ".

Μελέτιος ἀπὸ Καισαρίας Χρυσάνθου διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Iar de nu, cel puţin ordonă, dictéză, legisléză, ca să o lasă pre acésta nesupărată fraţiĭ mincinoşĭ ce o tulbură; şi acésta se va socoti de noĭ bine-facerea cea maĭ mare şi extra ordinară, şi începutul a adevĕrateĭ bunătăţĭ şi a recunoştinţeĭ umane a vóstre cătră noĭ. Dându-vĕ şi noĭ tot-dé-una şi în tot locul cu liberalitate onórea canonică cuvenită şi supremaţia prea sântuluĭ şi apostoliculuĭ eĭ tron a prea fericiţilor şi prea marilor Ierarhĭ, şi escepţional acum cătră prea marea vóstră sanctitate ne referim cu prea mare evlavie. Decĭ iarăşĭ din frângerea inimei, deşi repeţind acelaşĭ lucru, ne rugăm din inimă, dorind din suflet ca să îngrijască prea marea eĭ fericire despre liniştea comună a sânteĭ bisericĭ a luĭ Christos şi în special despre netulburarea pămêntuluĭ sânt şi a nóstră; ca să aibă pe începătorul păceĭ în tot-déuna conlăptuitor şi conlucrător în tóte căile sale; şi fie să se dăruĭască prea fericiteĭ şi prea venerateĭ vóstre persóne (creştet) lungime de zile. împreună cu tóte bunurile cereştĭ şi pămênteştĭ [17]).

Bătrînul patriarh al Ierusalimuluĭ Hrisant, tânăruluĭ, prea înţeleptuluĭ, şi prea respectabiluluĭ Abba Kir Nicolaĭ Komnen Papadopol bucurie şi sănătate.

Ceĭ întristaţĭ vorbesc puţin, întristaţiĭ suntem noĭ, iar tu cel ce ne întristezĭ. Fiind-că ne privezĭ acum în atâţa anĭ de prea doritele tale scrisorĭ, pentru că nimica alta nu ne este maĭ dorit de cât sosirea lor din Patavia. Decĭ dacă ne esprimam în scurt prin epistolă nu sunt eŭ causa, ci tu. Iartă şi fiĭ sănătos în lungimea vieţeĭ, prea dorite al nostru în totdéuna prea înţelepte şi admirate profesor şi dascăl, pentru întărirea iubireĭ ceĭ cătră noĭ. Căcĭ dacă amiciţia, ca calitate a sufletuluĭ dela natură sporeşte şi se întinde, este drept prin urmare şi plăcut luĭ D-ḑeŭ ca ceĭ ce în adevĕr iubesc şi sunt iubiţĭ, tot-déuna să facă întărire peste întărirea iubireĭ şi să se adauge supunându-sĕ divinuluĭ Apostol, ce ḑice: de a uĭta cele trecute şi a spori în cele viitóre. Fiĭ sănătos Mare Teologule, cu dréptă judecată sporind tot-déuna în ortodoxie pentru că una şi singură este începătoria şi causa în divina şi închinata Treime, adecă cel fără causă şi fără început Părinte al Fiĭuluĭ şi al Spirituluĭ.

Meletie din al Chesarieĭ succesorul luĭ Chrisant, şi a reposat în Constantinopol.

Παρθένιος ὁ κοντόφθαλμος, Ἀθηναῖος, φιλόσοφος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Καισαρίας διάδοχος, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν. Οὗτος ἦλθεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ Γιάσι διὰ ζητείαν, εἰς τὰς ἡμέρας καὶ αὐτὸς τοῦ αὐθέντου μου Ἰωὰν βοδα, καὶ τὸν ἐκατέβη δαμλᾶς, καὶ ἦλθεν εἰς θάνατον, ἐπιάσθη δὲ ἡ γλῶσσά του, καὶ ἐτραύλιζεν ἕως θανάτου· καὶ ἐγύρισε πάλιν εἰς Βουκουρέστι, αὐθεντεύοντος Κωνσταντὶν βοδα, ἀθελφοῦ τοῦ Ἰωὰν βοδα· οὗτος μ' ἐτίμησε μὲ τὸ ὀφφίκιον τῆς πρώτης πεντάδος τῶν κληρικῶν, μ' ἔκαμε δηλαδὴ μέγαν Ἐκκλησιάρχην τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων. Ἰδοὺ καὶ ἡ μαρτυρία.

„Παρθένιος ἐλέῳ Θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Τοὺς πρὸς βοήθειαν ἱερῶν προθυμουμένους ταῖς ἐκ τῶν ἱερῶν τιμᾶσθαι εὐεργεσίαις προσήκει· τὸν κοπιῶντα γὰρ γεωργὸν τῶν καρπῶν ἀπολαμβάνειν, ἡ ἀποστολικὴ φωνὴ διατάττεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ λογιώτατος μέγας γραμματικὸς τοῦ ὑψηλοτάτου, καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας, Κυρίου, Κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Βοεβόδα, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ υἱοῦ καὶ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριότητος, Κύριος Κωνσταντῖνος Δαπόντες, ἐνθέρμῳ ζήλῳ πρὸς βοήθειαν τοῦ Παναγίου τάφου, κατὰ τὸ δυνατὸν φέρεται, δεῖν ἔγνω ἡ μετριότης ἡμῶν, καὶ πατριαρχικοῦ θρόνου τιμῆσαι· καὶ δὴ τῇ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, προβιβάζεται αὐτὸν καὶ προχειρίζεται μέγαν ἐκκλησιάρχην τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου θρόνου. Διὰ τὸ τὰς διατριβὰς δὲ τανῦν ἐν Γιασίῳ ποιεῖσθαι καὶ μὴ δυνάμενον τῆς ἡμετέρας χειροθεσίας τυχεῖν, διὰ τοῦ παρόντος ἰδιοχείρου πιττακίου παρέχει αὐτῷ τὸν τοῦ μεγάλου ἐκκλησιάρχου κλῆρον, ὄντα τῆς πρώτης πεντάδος ὑπὸ τὸν μέγαν ῥήτορα· ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐπεδόθη αὐτῷ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν γράμμα εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ἐν ἔτι αψμδ', κατὰ μῆνα Φεβρουάριον".

Ἐφραὶμ Ἀθηναῖος, φιλόσοφος, ἀπὸ Βηθλεὲμ καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Πόλιν.

Σωφρόνιος ὁ προρηθείς.

Ἀβράμιος Ἀμπατζᾶς, σκλάβος, ὁ ἐγκρατευτὴς, καὶ αὐτὸς ἀπὸ Βηθλεέμ, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἱεροσολύμων. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ. Τοῦτος πρωτοσύγελλος ὤν, καὶ ταξειδεύων κατὰ τὴν Προῦσαν, εἰς δύο ταξείδια ὁποῦ ἔκαμεν εἴκοσι κοντὰ χρόνους, ἔφερε, λέγουσιν, εἰς τὸν ἅγιον Τάφον πουγγία πεντακόσια, σύναξιν τόσῳ μεγάλην, ὁποῦ οὐδὲ πατριάρχαι δὲν ἔκαμαν.

Partenie Miopul, atenian și filosof și acesta din al Cesarieĭ succesor, și a reposat în Constantinopol. Acesta a venit dela Bucureștĭ la Iașĭ pentru milă în ḑilele Domnuluĭ meŭ Ión Vodă și l-a lovit dambla, și era să móră, și s'a legat limba luĭ și vorbea gângav până la mórte. Și s'a întors iarășĭ în Bucureștĭ pe când era Domn Constantin Vodă, fratele luĭ Ión Vodă. Acesta m'a onorat cu oficĭul primeĭ *pendade* a Clericilor, adică m'a făcut mare eclisiarh al Tronuluĭ Ierusalimuluĭ. Iată și mărturia;

Partenie cu mila luĭ D-ḑeŭ Patriarh sânteĭ Cetățĭ Ierusalimul și a tótă Palestina.

Ceĭ cu bună voință către ajutorul celor sânțite se cuvine să se cinstéscă cu binefacerĭ de la cele sânțite. Căcĭ agricultorul muncitor să se folosĭască de rodurĭ, ordonă vocea apostolică. Decĭ, fiind-că și prea învĕțatul marele secretar a prea înălțatuluĭ și iubitoruluĭ de D-ḑeŭ Domn și Egemon a tótă Moldo-Vlahia, Domnul Domn Ión a luĭ Necolaĭ Voevod, în Sântul Spirit iubit fiŭ și prea dorit a smerenieĭ nóstre, Domnul Constantin Daponte, cu zel ferbinte spre ajutorul prea Sântuluĭ Mormânt este plecat după putință, a recunoscut smerenia nóstră că trebue al onora și cu un oficiŭ al prea sântuluĭ nostru apostolic și patriarhicesc Tron. Și dar prin grația prea sântuluĭ și desăvârșitoruluĭ Spirit se înaintéză acesta și să prohirisește mare eclisiarh al prea sântuluĭ nostru Tron. Fiind însĕ ca acum trăește în Iașĭ și nu póte a lua hirotesia de la noĭ, prin presentul pitac autograf i se dă luĭ funcțiunea de mare eclisiarh, fiind în pendada întâia, sub marele ritor. De aceea și spre dovadă i s'a dat luĭ acest present decret patriarhicesc spre confirmare.

Din Constantinopol în anul 1744, în luna luĭ Februariŭ [18]).

Efrem Atenianul filosof, din al Vethleemuluĭ, și a reposat în Constantinopol.

Sofronie cel ḑis maĭ sus.

Avraam Ambagea sclav, cel abstinent, și acesta din al Vethleemuluĭ, acum cu mila luĭ D-ḑeŭ al Ierusalimuluĭ, D-ḑeŭ să'l întăréscă. Acesta fiind protosinghel și plutind spre Brusa, în douĕ voĭajurĭ ce a făcut aprópe 20 de anĭ, a adus, ḑic, la sântul Mormênt 500 de pungĭ, suma atât de mare în cât niciĭ patriarhiĭ n'a făcut.

Ἀβράμιος λοιπὸν, Χρύσανθος, Δοσίθεος, Νεκτάριος, Γεράσιμος, Ἀθανάσιος, Διονύσιος, εἶναι οἱ ἐπίσημοι Πατριάρχαι, καὶ ἡ καλλονὴ τῶν εἰς τοὺς καιροὺς μας ἱεραρχῶν.

Προκόπιος Ζαγοραῖος ἀπὸ Καισαρίας, ὁ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ Ἱεροσολύμων· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ· ἀπέθανε καὶ αὐθὸς εἰς τὴν Πόλιν.

ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

Ὁ Κύπρου Φιλόθεος, Κύπριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γαβριὴλ ὁ Χαλκιδόνος ὁ προγραφείς, περὶ οὗ ἔγραψε Διονύσιος ὁ Πατριάρχης εἰς Ρωσσίαν, ὡς γέγραπται, ἐπίσημος διὰ τὴν ἀνακαίνησιν τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, τὴν εὐχὴν της νὰ ἔχωμεν.

Μελέτιος Ἰωαννίτης, ὁ ἀπὸ Ἄρτης Ἀθηνῶν, ὁ περίφημος γεωγράφος, καὶ συγγραφεὺς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, καὶ πολλῶν λόγων πανηγυρικῶν,, καὶ διδακτικῶν, καὶ ἀστρονόμος, καὶ ἰατρὸς, Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἤκουσα, ὅτι πέρυσι ἐτυπώθη εἰς τρεῖς τομους εἰς Βιένναν. Τοῦτος ἀπελθὼν εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὰ μετατεθῇ εἰς τὰ Ἰωάννινα, διὰ ἀναφορῶν καὶ δεήσεων τῶν Ἰωαννιτῶν, μετετέθη εἰς τὴν ἄλλην καὶ καλλιτέραν ξωὴν· ἀπέθανεν ἔτει αψιδ'. αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἠλίας Μηνιάτης, Κεφαλλωνίτης. ὁ Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων ὁ περιβόητος, ὁ νέος Χρυσόστομος, ὡς τὸν μαρτυρεῖ τὸ βιβλίον του. Αὐτὸς ἔχει καὶ ἄλλο βιβλίον τυπωμένον εἰς Λείψιαν κατὰ λατίνων, Πέτρα Σκανδάλου λεγόμενον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἱερόθεος Κομνηνὸς ἰατροφιλόσοφος, ὁ Δρύστρας. Τοῦτος ἐξήγησεν εἰς ἁπλῆν φράσιν τὰ ἀποφθέγματα βασιλέων, στρατηγῶν, καὶ φιλοσόφων, τὰ ἔχω καὶ τὰ ἐπροσφώνησε καὶ ἐπρόσφερεν εἰς τὸν Κωνσταντὶν βοδα τὸν Μπραγκοβάνον τῷ αχυζ'. ἔτει. Ἔτι ἐσύνθεσε τὸν βίον τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, λαβὼν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ἱτορικοὺς τόμους τῆς Βυζαντίδος, καὶ τὸν ἐπρόσφερε τῷ σοφωτάτῳ ἄρχοντι μεγάλῳ στολνίκῳ Κωνσταντίνῳ τῷ Καντακουζηνῷ· τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν, ἄξιον τύπου, ἀξιώτατον, μάλιστα τὰ ἀποφθέγματα· ἀμὴ τίς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὁποῦ τὰ τυπώσῃ ὡς χρυσὰ τῷ ὄντι βιβλία καὶ χρησιμώτατα, μάλιστα εἰς αὐθέντας. Τούτου σώζεται καὶ ἡ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βόδα ὑποκειμένη αὕτη ἐπιστολή.

„Οὐχ ἐς τοσοῦτον ἀνὴρ μυρεψὸς, ἅπαντα μὲν

Prin urmare Avram, Hrisant, Dositheiu, Nectarie, Gherasim, Atanasie, Dionisie sunt patriarhiĭ ceĭ maĭ insemnaţĭ, şi splendórea Ierarhilor în timpurile nóstre.

Procopie Zagoreul, din Cesaria, acum din mila luĭ Dumneḑeŭ al Ierusalimuluĭ; Dumneḑeŭ să'l întărescă; a murit şi acesta în Constantinopol.

Arhiereiĭ.

Filotheiu al Cipruluĭ, din Cipru, însemnat prin erudiţiune.

Gavriil al Halcedonuluĭ, cel maĭ sus ḑis; despre care a scris Dionisie patriarhul în Rosia, precum s'a scris, însemnat prin înnoirea templuluĭ Sânteĭ Eufimiĭ, să'ĭ avem rugăciunea eĭ.

Meletie din Iónina din al Arteĭ deveni episcop Athenelor, renumitul geograf şi scriitor a istorieĭ eclisiastice şi a multor discursurĭ panegirice şi didactice, şi astronom şi doctor. Istoria Eclisiastică, am auḑit ḑilele acestea, că anul trecut s'a imprimat la Viena în treĭ tomurĭ. Acesta venind în Constantinopol pentru a se strămuta la Iónina, prin anaforale şi cererile Ióninenilor, s'a strămutat la cea-l-altă şi maĭ bună viaţă. A reposat la anul 1714, eternă amintirea luĭ. [19]).

Ilie Miniat cefalonit, (episcop) al Cerniceĭ şi Calavritelor, renumitul noul Hrisostom, precum 'l mărturiseşte cartea luĭ. Acesta are şi altă carte imprimată în Lipsca contra latinilor,numita Piatră Scandaleĭ, eternă amintirea luĭ [20]).

Ieroteĭ Comnen doctor-filosof, al Dristreĭ, acesta a intrerpretat în limba vorbitóre sentinţele înpĕraţilor, generalilor şi filosofilor, le am. Şi le-a adresat şi le-a dedicat luĭ Constantin Vodă Brâncovénul la anul 1697. Incă a compus şi viaţa înpĕratuluĭ Ión Cantacuzin. luând'o din tomurile istorice a Bisanţuluĭ, şi a dedicat'o prea înţeleptuluĭ boer maréluĭ Stolnic Constantin Cantacuzin. O am şi acésta, vrednică de imprimat, fórte vrednică, maĭ ales sentinţele. Dar cine să le imprime? Şi ferici: acel ce le va imprima, ca cărţĭ în adevĕr de aur. şi fórte necesare maĭ cu sémă Domnilor. Se conservă dela el şi acéstă următóre epistolă către D-l Nicolaĭ Vodă.

Un bărbat fabricant de miresme purtând

τῶν ἀρωμάτων τὰ εὐωδέστερα, καὶ τερπνότερα ἑαυτῷ περιφέρων, μύροις δὲ παντοδαποῖς καὶ βαλσάμοις, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ περιλαλήτῳ σιλφίῳ, ἐς βάθος καὶ δυσεκνίπτως ἐμβεβαμμένας εἴη ἐσθῆτας περιβαλλόμενος, κἂν αὐτὸ τὸ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου ἀναλάβηται σῶμα, καὶ τὸν δι᾽ οὗ δίεισιν, οἷός τ᾽ ἔστιν ἐμπιμπλᾶν εὐωδίας ἀέρα, ὅσον ἀνὴρ σοφός, καὶ παντοίοις ἀρετῶν, τῶν ἔκ τε φύσεως, ἔκ τε φιλοπονίας αὐτῷ προσγεγενημένων κάλλεσι, καὶ λόγων ἰδέαις ὡραϊσμένος· ταῖς δι᾽ ὧν παρέρχεται, καὶ χώραις, καὶ πόλεσι, ταῖς τε ἔγγιστα, καὶ ταῖς πόρρω, τῶν παρ᾽ αὐτῷ θαυμασίων χαρίτων, καὶ τῆς ἐνοικούσης σοφίας, καὶ ὠφελείας, διαδιδόναι κοινωνικῶς, τὰς τῶν ἀκροωμένων τοῖς ἡδίστοις τε καὶ ἀρίστοις τῶν λόγων κατευωδιάζειν οἶδε ψυχάς, καὶ εἰς θαῦμα, καὶ ἔπαινον ἑαυτοῦ διεγείρειν τοὺς ἐντυγχάνοντας· τοιαύτην ἐγὼ τίθεμαι τὴν σὴν θεσπεσίαν, καὶ πάνσοφον τῷ ὄντι ψυχὴν, μεγαλοπάροχε, καὶ σοφώτατε ἡγεμὼν· καὶ τούτου κήρυκες διαπρύσιοι, ὅσοι τῆς τερπνοτάτης εὐωδίας τῶν παρ᾽ αὐτοῖς πανσόφων λόγων τε καὶ γραμμάτων παραπολαύσαντες ἔτυχον· οὐ μὴν ἀλλά, καὶ ἄλλον αὐτὴν ἂν προσείποιμι τηλαυγέστατον ἥλιον· τοῦτο γὰρ ἤδη δεύτερον ἐς τὸν μεσημβρινὸν τῆς ἡγεμονείας Μολδαβίας, τῆς δυστυχοῦς μὲν διὰ τὰς τῶν Σκυθῶν λεηλασίας, σκηπτοῦ δικην αὐτῇ προσπεσόντων, καὶ διὰ τὴν στέρησιν τῆς ὑμετέρας ἔμφρονος προστασίας, δι᾽ αὐτὴν δὲ καὶ μόνην τὴν παρουσίαν τῆς ὑμετέρας ἐκλαμπρότητος εὐδαίμονος, κατὰ θείαν βουλὴν πάντως ὑπεραρθεῖσα ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης, τὰς αὐτῆς κηδεμονικὰς ἀκτῖνας προνοητικῶς ἐπαφίησιν ἅπασι, πρὸς θάλψιν τῶν πάντῃ καταψυγμένων τῷ σκυθικῷ κρύει λαῶν τε καὶ πόλεων. Ἔνθεν τοι καὶ τοὺς μὲν λόγων γλιχομένους πανσόφων, τῇ παρ᾽ ἑαυτῆς γλυκητάτῃ κατευωδιάζει καὶ θέᾳ, καὶ ὁμιλίᾳ, τοὺς δε συνετιζει βουλαῖς ἔμφροσι, τῶν δὲ κυταυγάζει τῇ λαμπροτάτῃ αὐτῆς παρουσίᾳ τὰ πρόσωπα· τοὺς δὲ περιθάλπει ταῖς ἐνθέσμοις δίκαις, ὁποῖα κριτὴς ἀδέκαστος ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῖς προσερχομένοις θεσμοδοτοῦσα, τοὺς δὲ χειρὶ δαψιλεῖ, ὅσοι δηλαδὴ κατατρύχονται τῇ πενίᾳ, καταπλουτίζουσα. Ἐν οἷς οὐδ᾽ αὐτὸν ἐμὲ τὸν διάπυρον αὐτῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐχέτην παρέδραμεν ὅλως ἀπαραμύθητον· ἀλλὰ καὶ τοι τῆς ἡδίστης αὐτῆς θέας ἀπολειφθέντα, καὶ διὰ τοῦτο ἀλγοῦντα πάνυ καὶ ὀδυνόμενον, τῇ παρ᾽ αὐτῆς πανσόφῳ καὶ γλαφυρωτάτῃ τὴν φράσιν ἐπιστολῇ κατευωδίασε πόρρωθεν, και κατηύγασε, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ κάλλει τῶν λέξεων τὔφρανε, καὶ τοῖς νοήμασιν ὤνησε, καὶ κατελάμπρυνε μου, οἷα δαψιλεστάτῳ φωτὶ τὴν διάνοιν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀποτυχίας μου ταύτης ἐξηκέσατο λύπην, οὐ μετρίως ἀσχάλλοντος. Ἀνθ᾽

cu sine tóte aromatele cele maĭ mirositóre şi maĭ plăcute, de ar fi îmbrăcat cu vestminte muĭate cu totul cât să nu se ştérgă în tot feliul de mirurĭ şi balsame, chĭar şi în vestitul silfiŭ (silvie orĭ asafetida), şi dacă ar lua asupra sa însuşĭ corpul luĭ Alexandru Macedonénul (blestemat) şi altul prin care transpiră miresmele, nu este cu putinţă a se înplea aerul de miros atâta pre cât un bărbat înţelept şi onorat cu tot felul de virtuţĭ frumóse din natură şi din munca sa şi cu ideĭ de învĕţăturĭ, póte să respândéscă în genere prin ţările şi politiile ce cutriera de aprópe şi de departe, o parte din graţiele sale miraculóse şi din înţelepcĭunea ce o posedă şi din folosinţa eĭ, şi să parfumeză sufletele ascultătorilor, cu cele maĭ bune şi maĭ plăcute învĕţăturĭ şi să misce pre aceĭ cu care s'ar întâlni spre admirarea şi lauda sa. Astfel eŭ consider în adevĕr sufletul tĕŭ cel divin şi prea înţelept, prea darnice şi prea înţelepte Egemon. Şi predicatorĭ despre acesta ardenţĭ sunt câţĭ s'a întâmplat să beneficieze de miresmele prea plăcute a prea înţeleptelor tale cuvinte şi scrierĭ. Nu numaĭ atâta, dar încă te-aşŭ saluta şi ca pre un alt prea luminos sóre. Pentru că acum a doua óră înălţindu-te pe meridianul (culmea) Egemonieĭ Moldavieĭ celeĭ nenorocite din causa prădăcĭunilor Tătarilor, care a căḑut asupra eĭ ca un trăsnet din lipsa protecţieĭ înţelepte a Vóstră; dar fericite şi numaĭ prin presenţa străluciriĭ Vóstre, după voinţa divina în adevĕr, supra-înălţindu-se înălţimea Vóstră, a respândit razele îngrijitóre ale sale providenţial tuturor, pentru încălḑirea popórelor şi a politiilor celor cu totul îngheţate de frigul Tătarilor.

Dă, pe de o parte pe ceĭ ce doresc cuvinte prea înţelepte, îĭ umple de mirosul prea dulce a priviriĭ şi a vorbeĭ tale, ĭar pe de alta, sfătueştĭ pe uniĭ prin cuvinte înţelepte, ĭar pe alte individe le luminezĭ cu lumina presenţeĭ tale; pe alţiĭ 'ĭ îndulceştĭ cu judecăţile legale, ca cel ce eştĭ judecător inparţial, de pe tron făcĕnd dreptate celor ce se apropie. Iar pe alţĭ cu mâna darnică îmbogăţindu-ĭ pe câţĭ adică sufĕr de sĕrăcie. Intre care nicĭ pe mine, zelosul tĕŭ către divinitate rugător, nu m'aĭ trecut cu vederea cu totul nemângâêt. Dar deşi n'am avut parte de prea plăcuta ta vedere, şi pentru aceea suferind mult şi pătimind, cu epistola ta

ὅτου, καὶ ὡς μὴ προειδὼς τὴν ταύτης διὰ τῆς ἐμῆς δυστυχοῦς ἐπαρχίας διάβασιν συγγνώμης, παρ' αὐτῇ τῇ εὐμενεστάτῃ καλοκἀγαθίᾳ τυχεῖν ἄξιος ἂν κριθείην. Ἄλλως γὰρ πτέρυγας ἂν περιστερᾶς, δαυϊτικῶς εἰπεῖν, παρειλήφειν, καὶ πρὸς ὑπάντησιν, καὶ ἀπόλαυσιν τῆς σῆς πανσόφου Ὑψηλότητος ἐπετάσθην, καὶ κατετρυφήκειν τῶν ταύτης χαρίτων, καὶ τοι μὴ ῥεῖθρα λόγων ἐκχέαι βουλόμενος, ὥς με ὑπερβολῇ χρησαμένη σου ἡ ὑψηλότης ἐξήρει· ποῦ γὰρ παρ' ἐμοὶ τούτων; πολλοῦ γε καὶ δεῖ ῥεύματα δὲ καὶ λιβάδας δακρύων θερμῶν, ἐν οἷς πλημμυρῶ, ἅτε δεινά, καὶ πέρα δεινῶν πεπονθὼς παρά τε τοῦ θηριωνύμου Ἀσλάνη, καὶ τοῦ συνηγόρου, καὶ ἀντιλήπτορος ἐκείνου, οὗ τοὔνομα, ἵνα μὴ λυπήσω, παρέρχομαι. Καὶ οἶμαι τὴν ἀποτυχίαν κατὰ θείαν ἡμῖν γεγονέναι τὴν πρόνοιαν, ἵνα μὴ ψυχὴν ἡγεμονικήν, καὶ φίλοις συναλγῆ, ἅτε φύσει φιλοικτίρμονα πεφυκηῖαν, λυπήσω, τὰς ἐμὰς συμφορὰς ἐνώπιον τῆς σῆς μεγαλειότητος ὄμμασι δακρυρρόοις ἀφιλοσόφως ἀποκλαιόμενος. Οὐκ ὀλίγην οὖν παρὰ τῆς θαυμαστῆς, καὶ σοφωτάτης αὐτῆς ἐπιστολῆς καρπωσάμενος τὴν ὄνησιν καὶ παραμυθίαν, μεγάλας αὐτῆς τὰς χάριτας οἶδα· ἔνθεν τοι καὶ οὐ διαλείπω καὶ τῆς ὑπερουσίου δεόμενος καὶ θείας δυναμέως, ἵνα ἐνισχύῃ αὐτὴν εἰς διοίκησιν εὐάρεστον τουτησὶ τῆς θεοσδότου ἡγεμονίας. καὶ περιφρουρῇ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιαροῦ, προσεπιδαψιλευομένης αὐτῇ ὑγείαν μακρόβιον, εἰρήνην τε, καὶ πᾶσαν ἄλλην εὐδαιμονίαν μέχρι γήρους βαθυτάτου, καὶ λιπαροῦ. ἀμήν".

cea prea înțeléptă și prea elegantă în expresiunî, m'aî fertificat de departe și m'aî luminat și m'am bucurat prin frumuseța cuvintelor din ea și m'am folosit de cugetările eî, mî-a luminat, ca prin o lumină abondentă, mintea și mi s'a vindecat întristarea pentru acea lipsă a mea, nu puțin necăjindu-mě. Pentru care ca unul ce n'am prevěḑut trecerea vóstră prin acéstă nenorocită pentru mine Eparhie, am creḑut a fi vrednic a afla ertare dela prea bine-voitóre ta bunătate. Cacî în alt mod așî fi luat aripî de porumb, exprimându-mě davitic, și așî fi sburat spre întâmpinarea prea înțelepteî tale înălțimî, și m'așî fi desfătat de grațiele eî; de și n'așî fi voit să-'mî curgă riurî de cuvinte, dupre cum m'aî caracterisat înălțimea ta exprimându-te în imperbole. Căcî unde sunt la mine aceste? sunt chïar prea lipsit; rîurî însă și pârae ferbințî de lacrămî în care mě înnec, sunt prea multe, ca unul ce am suferit cumplit și maî mult de cât cumplit, dela cel cu numele de fiară Aslan și dela conasociatul și apărătorul aceluïa, a căruïa nume, spre a nu vě întrista, 'l las la o parte. Și socot că nenorocirea ni s'a întâmplat nouě după pronia divină, ca să nu întristez sufletul egemonic și compătimitor cu amicil, care din natură este creat îndurător,deplângând nenorocirile mele în fața măririeî tale cu ochiî plinî de lacrimî în mod nefilosofic. Decî nu puțin din epistola admirabilă și prea înțeléptă a eî căpătând folosință și mângâere 'î mulțămesc fórte mult.

Apoî nu voî lipsi rugând pe ființa (cea maî presus de ființe) și puterea divină de a o întări în guvernarea plăcută a acesteî Egemoniî de D-ḑeŭ păzite și să o păziască maî presus de tot rĕul, dându-î cu îmbelșugare sănătate îndelung înzilită, pace și tótă alta fericire până la cea maî adâncă și vigurósă bătrânețĕ. Amin

Διονύσιος Χῖος, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ πατριαρχείου Ἀδριανουπόλεως, ἔχει καὶ βιβλίον τυπωμένον λόγων διαφόρων.

Νεόφυτος Λέριος ὁ Σμύρνης, ὁ εὐεργετικός, καὶ δραστικός.

Νεόφυτος Κρητικός, ἀπὸ Μυρέων, καὶ διδάσκαλος τῶν μπεϊζαδέδων τοῦ αὐθέντου μου Κωνσταντὴν βοδα· διὰ μεσιτείας αὐτοῦ ἔγινεν Οὐγγροβλαχίας· ἐπίσημος διὰ μαθησιν.

Γρηγόριος Βλάχος, συμμαθητής μου, ἀπὸ Μυρέων καὶ αὐτὸς μετετέθη Οὐγγροβλαχίας, καὶ ζῇ, ἀρχιερετεύων ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη.

Dionisie Hiul, din Arhidiacon al Patriarhieî (episcop) al Adrianopoleî, are și carte imprimată de cuvinte diferite [22]).

Neofit Leriŭ al Smirneî, cel bine făcĕtor și activ.

Neofit Criticul din al Mirelor și profesor al Beizadelilor Domnuluî meŭ Constantin Vodă, prin mijlocirea luî a devenit al Ungro-Vlahieî, însemnat prin erudițiune [23]).

Grigorie Vlahul, conscolarul meŭ, din al Mirelor și acesta s'a strămutat a fi al Ungro-Vlahieî și trăește, arhieratisind peste 20 de anî.

Καισάριος Βλάχος, ἀπὸ πρωτοσύγγελλος Φιλαρέτου Ζακυνθίου τοῦ πρὸ τοῦ Γρηγορίου ἀρχιεαρτεύσαντος, ἔγινεν ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Κραγιόβᾳ τῆς Βλαχίας Ριμνικίου· ἐτύπωσε καὶ βιβλίον εἰς Βουκουρέστι· ἐτύπωσεν εἰς Βενετίαν καὶ τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ ἐγὼ ἐμεταγλώττισα. Ἐπισημότατος αὐτὸς ἐστάθη ὄχι διὰ μάθησιν, ὅσον διὰ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ μεγαλοδωρίαν· ζήσας γὰρ εἰς τὸν θρόνον ὄχι δέκα χρόνους, ἐξώδιασε, λέγουσιν, εἰς τύπους βιβλίων, καὶ τυπογραφίαν, καὶ σχολεῖα, καὶ ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, καὶ πτωχούς, ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα πουγγία· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Διονύσιος Σκοπελίτης, Σκοπέλων ἐπίσκοπος ἀπὸ πρωτοσύγγελλος τῆς Λαρίσσης, ἄχολος, ἀόργητος, πρᾶος, ὡς ὀλίγοι. Ἀρχιεράτευσε χρόνους σαρανταέξ, ὡς ὀλίγοι, καὶ ζήσας ὑπὲρ τοὺς ἐννενήκοντα, ὡς ὀλίγοι, ἐτελειώθη. Εἴπασιν, ὅτι ἔλεγε πῶς ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγεννήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου παπᾶς ἐχειροτονήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀρχιερεύς· καὶ ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομῆντα ἓξ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωσὴφ Τορνόβου, ὀνομαστὸς δι' ἀρετήν, καὶ προκοπήν· καὶ κάνωντας παραίτησιν, ὑπῆγεν εἰς τὸν ἅγιον Ὄρος, καὶ ἡσύχασε καὶ ζήσας χρόνους ἱκανούς, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου σώζεται καὶ αὐτὴ ἡ εὐχὴ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφήν.

Ἰωσὴφ Τορνόβου προσευχὴ Ἀλφάβητον ὡραία διάστιχος, καὶ δίστιχος· εἰς δὲ τὸ τέλος ἀκροστιχίζει.

Kesarie Vlahul, din protosinghel al luĭ Filaret Zachintiul, ce a arhieratisit înainte de Grigorie, s'a făcut Episcop al Râmnicuļuĭ, în Craiova Valachieĭ. A imprimat şi o carte în Bucureştĭ, a imprimat în Veneţia şi cartea sântuluĭ Grigorie Dialogul, pe care eŭ am parafrasat-o. Acéstа a stat fórte însemnat nu atâta pentru erudiţiune, cât pentru milostenie şi dărnicie. Căcĭ trăind în tron nicĭ 10 anĭ, a cheltuit, ḑic, în imprimarea cărţilor şi pentru tipografie şi şcolĭ şi bisericĭ şi la monastirĭ şi la săracĭ peste 150 pungĭ. Eternă amintirea luĭ [24]).

Dionisie Scopelitul, Episcop al Scopelelor, din protosinghel al Lariseĭ, ne viclean, ne mânios, blând ca puţinĭ.

A arhieratisit 46 anĭ ca puţinĭ, şi trăind peste 90 anĭ ca puţinĭ, s'a săvârşit. Spun că ḑicea, că în ḑiua sântuluĭ Dimitrie s'a născut, în ḑiua sântuluĭ Dimitrie s'a hirotonisit preut, în ḑiua Sântuluĭ Dimitrie arhereŭ şi în ḑiua Sântuluĭ Dimitrie la 1776 a reposat. Eternă amintirea luĭ [25]).

Iosif al Târnovuluĭ renumit prin virtute şi prin învĕţătură şi dându-şĭ dimisiunea s'a dus la sântul munte şi s'a liniştit, şi trăind anĭ deajunşĭ a reposat în pace, eternă amintirea luĭ. Dela el se conservă şi acéstа rugăciune, cu acest titlu:

Iosif al Târnovuluĭ, rugăciune dupre alfabet, frumósă, în poesie distică, ĭară la sfârşit este acrosticul:

Ἰωσὴφ Τορνόβου.

Iosif al Târnovuluĭ.

NOTA. Fiind-că acéstă poezie este o simplă rugăcĭune, care-l scrisă artistic şi-şĭ are meritul eĭ literar numaĭ în original, şi fiind-că nu cuprinde nimic în sine care ar avea interes pentru Istoria nóstră a Românilor, pentru acest cuvênt n'am tradus-o, ce am inserat-o aşa cum stă în manuscriptul autograf, spre a se conserva integritatea scriereĭ luĭ Daponte.

Εὐχὴ

Εὐχὴ ἐν στίχοις εὐφυῶς ἡρμοσμένη,
καὶ ἐξ ἐράνου, καὶ οἴκοθεν, ἐς φάος,
ἀχθεῖσα πόνῳ ἀλιτροῦ ῥακενδύτου,
ἔξοντος μάτην, Ἰωσὴφ μονοτρόπου.

Ἄναρχον φῶς, παρεκτικὸν αἴγλης ἀκατασκίου.
ἄχρονον φῶς, τρισάκτινον, αὐγάζον μου τὰς φρένας.
ἄφραστον φῶς, οὐ τοῖς βροτοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγγέλοις.
ἄναψον φῶς μου τῆς ψυχῆς ἀμαυρωθείσης ὅλως.
ἁγνότατον, καὶ καταρὸν, ἄσπιλον μόνον φάος.
ἀντιλαβοῦ μου τῆς ψυχῆς, ἄνεσιν δὸς φροντίδων.
ἀνδρεῖον δέ γε λογισμόν, ἄτρωτον βράβευσόν μοι.
ἀρχή, καὶ μέση βασιλεῦ, ἀλλὰ καὶ τέλος πάντων,
ἂν ἐκ ψυχῆς, ἂν ἐκ φρενός, ἂν ἐξ αὐτῆς καρδίας,
ἄρξωμαι μόνον θρηνωδεῖν, ἀφ' ἡμερῶν ζωῆς μου,
ἅπερ ἐσφάλην ἐν φρεσὶν ἄγαν λοξοκινήτοις,

ἀμηχανῶ πρὸς ὀδυρμοὺς,
ἀλλ' ὁ παραγενόμενος
αὐτὸς κἀμοῦ τῶν μιαρῶν
ἀσώτως ζῶντα μ' οἴκτειρον
ἀδυνατῶ ἀρκέσαι·
ἁρματωλοὺς τοῦ σῶσαι,
ἀμνημονήσας ἔργων,
ἄλλην καθάπερ πόρνην.

* * *

Βάσιν οὐκ ἔχω βασιλεῦ,
βασιλικὴν, ἐκκλίνουσαν
βίον δὲ ζῶ κτηνότροπον,
βόρβορον φεῦ περίκειμαι,
βάρος καὶ μὴν τῷ τῶν πολλῶν
βάρεις ἐμὰς δὲ τῆς ψυχῆς
βαρύνας, καταβέβληκε
βοῶσι τοίνυν, τὸν πολὺν
βραβεύσας ἄλλο βάπτισμα
βυθοῦ παθῶν ἐξαγαγὼν,
βαίνουσαν μέσην τρίβον,
βάσεις τὰς ἀντιθέτους·
βάναυσον, καὶ πηλώδη·
βεβήλων σπουδασμάτων,
βάρει πλημμελημάτων·
βάρβαρος πυργοσκάπτων,
βῶλον καθάπερ ἕνα,
βόρβορον καθαρόν μου·
βλύσιν τὴν τῶν δακρύων·
βίβλῳ με γράφου ζώντων.

* * *

Γῆ, καὶ σποδὸς ὡς πεφκὼς,
γέγονε χοῦς ἡ δόξα μου,
γοίννυμαι κόσμου τοῖς τερπνοῖς·
γενοῦ λοιπόν μοι χαρμονὴ,
γονυπετοῦντι δουλικῶς
γέλωτα δὲ περίτρεψον
γρήγορον δός μοι λογισμὸν,
γήϊνον γὰρ πανασθενὲς
γῇ, καὶ σποδῷ σκυέζων·
γάμου στολὴν οὐκ ἔχω·
γέλως εἰμὴ δαιμόνων·
γόνε πρὸς ἀνάρχου·
γνώμῃ πενθηκωτέρᾳ·
γηγενῶν βροτοκτόνου·
γλίχομαι γὰρ σωθῆναι·
γένος εἰμὶ, καὶ χαῦνον.

* * *

Δεῦρο ψυχὴ τριτάλαινα.
Δαβὶδ ἐκ λόγων ψαλμῳδοῦ
δόλον ἐκ γλώσσης ἀφελοῦ·
Δάκρυσι βρέχε τὴν στρωμνὴν
δόξαν τὴν ἄνω θέλησον·
δάνειζε μόνῳ τῷ Χριστῷ,
δάμαζε σάρκα τύραννον·
δὸς καὶ μερίδα τοῖς ἑπτὰ·
δράμε πρὸς ὄρος ἀρετῶν,
δέχου τὴν τούτου γαμετὴν
Δεῦρο κἂν νῦν ἀθλία,
διδάσκου τὰ πρακτέα·
δίδου πτωχοῖς, ὡς ἔχεις·
δοῦλος παθῶν μὴ γίνου·
δόξαν τὴν κάτω πάτει·
δῶρα δίδοντι ξένα·
δαίμονας λύκους ἄγχε·
δὸς τοῖς ὀκτὼ τὸ πλέον·
δρόμον τοῦ Λὼτ ζηλοῦσα·
δεῖγμα σῆς ῥαθυμίας.

* * *

Ἔχεις πολλοὺς ὑπογραμμοὺς·
εἰς τὸ σωθῆναι προφανῶς,
εἰπὼν γὰρ λόγον ὁ λῃστὴς
εὕρηκε λόγῳ τὴν Ἐδὲμ,
ἔλαβε μόνην ἀφορμὴν,
ἐν ἱερῷ δὲ ἀναβὰς
ἔχων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν
εὔσπλαχνε Πάτερ οἰκτιρμῶν,
εὗρεν εὐθὺς τὴν ἄφεσιν
ἕξεις καὶ σὺ συγχώρησιν
Ἔχεις ἀπείρους τύπους·
ἔχεις, ἂν μόνον θέλῃς·
ἕνα τὸ, μνήσθητί μου,
εἶδε Δεσπότου σπλάγχνα·
ἔδωκε τόσην χάριν·
ἕτερος ὁ τελώνης,
ἐν στερνοκτύποις λόγοις
εἶπεν, ἱλάσθητί μοι·
ἐκταπεινῆς καρδίας·
ἐξομολογουμένη.

* * *

Καισάριος Βλάχος, ἀπὸ πρωτοσύγγελλος Φιλαρέτου Ζακυνθίου τοῦ πρὸ τοῦ Γρηγορίου ἀρχιεαρτεύσαντος, ἔγίνεν ἐπίσκοπος τοῦ ἐν Κραγιόβᾳ τῆς Βλαχίας Ριμνικίου· ἐτύπωσε καὶ βιβλίον εἰς Βουκουρέστι· ἐτύπωσεν εἰς Βενετίαν καὶ τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ ἐγὼ ἐμεταγλώττισα. Ἐπισημότατος αὐτὸς ἐστάθη ὄχι διὰ μάθησιν, ὅσον διὰ τὴν ἐλεημοσύνην, καὶ μεγαλοδωρίαν· ζήσας γὰρ εἰς τὸν θρόνον ὄχι δέκα χρόνους, ἐξώδιασε, λέγουσιν, εἰς τύπους βιβλίων, καὶ τυπογραφίαν, καὶ σχολεῖα, καὶ ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, καὶ πτωχούς, ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα πουγγία· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Διονύσιος Σκοπελίτης, Σκοπέλων ἐπίσκοπος ἀπὸ πρωτοσύγγελλος τῆς Λαρίσσης, ἄχολος, ἀόργητος, πρᾶος, ὡς ὀλίγοι. Ἀρχιεράτευσε χρόνους σαρανταέξ, ὡς ὀλίγοι, καὶ ζήσας ὑπὲρ τοὺς ἐννενήκοντα, ὡς ὀλίγοι, ἐτελειώθη. Εἴπασιν, ὅτι ἔλεγε πῶς ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐγεννήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου παπᾶς ἐχειροτονήθη· ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀρχιερεύς· καὶ ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομῆντα ἓξ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωσὴφ Τορνόβου, ὀνομαστὸς δι' ἀρετὴν, καὶ προκοπήν· καὶ κάνωντας παραίτησιν, ὑπῆγεν εἰς τὸν ἅγιον Ὄρος, καὶ ἡσύχασε καὶ ζήσας χρόνους ἱκανούς, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου σώζεται καὶ αὐτὴ ἡ εὐχὴ μὲ αὐτὴν τὴν ἐπιγραφήν.

Ἰωσὴφ Τορνόβου προσευχὴ Ἀλφάβητον ὡραία διάστιχος, καὶ δίστιχος· εἰς δὲ τὸ τέλος ἀκροστιχίζει.

Ἰωσὴφ Τορνόβου.

Εὐχή

Εὐχὴ ἐν στίχοις εὐφυῶς ἡρμοσμένη,
καὶ ἐξ ἐράνου, καὶ οἴκοθεν, ἐς φάος,
ἀχθεῖσα πόνῳ ἀλιτροῦ ῥακενδύτου,
ἔξοντος μάτην, Ἰωσὴφ μονοτρόπου.

Kesarie Vlahul, din protosinghel al lui Filaret Zachintiul, ce a arhieratisit înainte de Grigorie, s'a făcut Episcop al Râmnicului, în Craiova Valachiei. A imprimat și o carte în București, a imprimat în Veneția și cartea sântului Grigorie Dialogul, pe care eŭ am parafrasat-o. Acésta a stat fórte însemnat nu atâta pentru erudițiune, cât pentru milostenie și dărnicie. Căci trăind în tron nici 10 ani, a cheltuit, ḑic, în imprimarea cărților și pentru tipografie și școli și biserici și la monastiri și la săraci peste 150 pungi. Eternă amintirea lui [24].

Dionisie Scopelitul, Episcop al Scopelelor, din protosinghel al Lariseĭ, ne viclean, ne mânios, blând ca puțini.

A arhieratisit 46 ani ca puțini, și trăind peste 90 ani ca puțini, s'a săvârșit. Spun că ḑicea, că în ḑiua sântului Dimitrie s'a născut, în ḑiua sântului Dimitrie s'a hirotonisit preut, în ḑiua Sântului Dimitrie arhereŭ și în ḑiua Sântului Dimitrie la 1776 a reposat. Eternă amintirea lui [25].

Iosif al Târnovului renumit prin virtute și prin învĕțătură și dându-și dimisiunea s'a dus la sântul munte și s'a liniștit, și trăind ani deajunși a reposat în pace, eternă amintirea lui. Dela el se conservă și acésta rugăciune, cu acest titlu:

Iosif al Târnovului, rugăciune dupre alfabet, frumósă, în poesie distică, iară la sfârșit este acrosticul:

Iosif al Târnovului.

NOTA. Fiind-că acéstă poezie este o simplă rugăciune, care-i scrisă artistic și-și are meritul ei literar numai în original, și fiind-că nu cuprinde nimic în sine care ar avea interes pentru Istoria nóstră a Românilor, pentru acest cuvênt n'am tradus-o, ce am inserat-o așa cum stă în manuscriptul autograf, spre a se conserva integritatea scrierei lui Daponte.

Ἄναρχον φῶς, παρεκτικὸν
ἄχρονον φῶς, τρισάκτινον,
ἄφραστον φῶς, οὐ τοῖς βροτοῖς
ἄναψον φῶς μου τῆς ψυχῆς
ἁγνότατον, καὶ καθαρὸν,
ἀντιλαβοῦ μου τῆς ψυχῆς,
ἀνδρεῖον δέ γε λογισμὸν,
ἀρχὴ, καὶ μέση βασιλεῦ,
ἂν ἐκ ψυχῆς, ἂν ἐκ φρενὸς,
ἄρξωμαι μόνον θρηνωδεῖν,
ἅπερ ἐσφάλην ἐν φρεσὶν

αἴγλης ἀκατασκίου.
αὐγάξον μου τὰς φρένας.
ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγγέλοις.
ἀμαυρωθείσης ὅλως.
ἄσπιλον μόνον φάος.
ἄνεσιν δὸς φροντίδων.
ἄτρωτον βράβευσόν μοι.
ἀλλὰ καὶ τέλος πάντων,
ἂν ἐξ αὐτῆς καρδίας,
ἀφ' ἡμερῶν ζωῆς μου,
ἄγαν λοξοκινήτοις,

ἀμηχανῶ πρὸς ὀδυρμοὺς,
ἀλλ' ὁ παραγενόμενος
αὐτὸς κἀμοῦ τῶν μιαρῶν
ἀσώτως ζῶντα μ' οἴκτειρον
ἀδυνατῶ ἀρκέσαι·
ἁρματωλοὺς τοῦ σῶσαι,
ἀμνημονήσας ἔργων,
ἄλλην καθάπερ πόρνην.

* * *

Βάσιν οὐκ ἔχω βασιλεῦ,
βασιλικὴν, ἐκκλίνουσαν
βίον δὲ ζῶ κτηνότροπον,
βόρδορον φεῦ περίκειμαι,
βάρος καὶ μὴν τῷ τῶν πολλῶν
βάρεις ἐμὰς δὲ τῆς ψυχῆς
βαρύνας, καταδέδληκε
βοῶσι τοίνυν, τὸν πολὺν
βραδεύσας ἄλλο βάπτισμα
βυθοῦ παθῶν ἐξαγαγὼν,
βαίνουσαν μέσην τρίδον,
βάσεις τὰς ἀντιθέτους·
βάναυσον, καὶ πηλώδη·
βεδήλων σπουδασμάτων,
βάρει πλημμελημάτων·
βάρβαρος πυργοσκάπτων,
βῶλον καθάπερ ἕνα,
βόρδορον καθαρόν μου·
βλύσιν τὴν τῶν δακρύων·
βίδλῳμε γράφου ζώντων.

* * *

Γῆ, καὶ σποδὸς ὡς πεφκὼς,
γέγονε χοῦς ἡ δόξα μου,
γοίννυμαι κόσμου τοῖς τερπνοῖς·
γενοῦ λοιπόν μοι χαρμονὴ,
γονυπετοῦντι δουλικῶς
γέλωτα δὲ περίτρεψον
γρήγορον δός μοι λογισμὸν,
γήϊνον γὰρ πανασθενὲς
γῆ, καὶ σποδῷ σκυέζων·
γάμου στολὴν οὐκ ἔχω·
γέλως εἰμὴ δαιμόνων·
γόνε πρὸς ἀνάρχου·
γνώμη πενθηκωτέρα·
γηγενῶν βροτοκτόνου·
γλίχομαι γὰρ σωθῆναι·
γένος εἰμὶ, καὶ χαῦνον.

* * *

Δεῦρο ψυχὴ τριτάλαινα.
Δαδὶδ ἐκ λόγων ψαλμωδοῦ
δόλον ἐκ γλώσσης ἀφελοῦ·
Δάκρυσι βρέχε τὴν στρωμνὴν
δόξαν τὴν ἄνω θέλησον·
δάνειζε μόνῳ τῷ Χριστῷ,
δάμαζε σάρκα τύραννον·
δὸς καὶ μερίδα τοῖς ἑπτὰ·
δράμε πρὸς ὄρος ἀρετῶν,
δέχου τὴν τούτου γαμετὴν
Δεῦρο κἂν νῦν ἀθλία,
διδάσκου τὰ πρακτέα·
δίδου πτωχοῖς, ὡς ἔχεις·
δοῦλος παθῶν μὴ γίνου·
δόξαν τὴν κάτω πάτει·
δῶρα δίδοντι ξένα·
δαίμονας λύκους ἄγχε·
δὸς ταῖς ὀκτὼ τὸ πλέον·
δρόμον τοῦ Λὼτ ζηλοῦσα·
δεῖγμα σῆς ῥαθυμίας.

* * *

Ἔχεις πολλοὺς ὑπογραμμοὺς·
εἰς τὸ σωθῆναι προφανῶς,
εἰπὼν γὰρ λόγον ὁ ληστὴς
εὕρηκε λόγῳ τὴν Ἐδὲμ,
ἔλαβε μόνην ἀφορμὴν,
ἐν ἱερῷ δὲ ἀναβὰς
ἔχων τὸ βλέμμα πρὸς τὴν γῆν
εὔσπλαγχνε Πάτερ οἰκτιρμῶν,
εὗρεν εὐθὺς τὴν ἄφεσιν
ἕξεις καὶ σὺ συγχώρησιν
Ἔχεις ἀπείρους τύπους·
ἔχεις, ἂν μόνον θέλῃς·
ἕνα τὸ, μνήσθητί μου,
εἶδε Δεσπότου σπλάγχνα·
ἔδωκε τόσην χάριν·
ἕτερος ὁ τελώνης,
ἐν στερνοκτύποις λόγοις
εἶπεν, ἱλάσθητί μοι·
ἐκταπεινῆς καρδίας·
ἐξομολογουμένη.

* * *

Ζήτει ψυχή τὰ μένοντα·
ζῆσαι, πενθοῦσα σὺν Χριστῷ,
ζάλην φυγοῦσα κοσμικήν,
ζῶσαι σαυτὴν τῶν ἀρετῶν
ζύμην λοιποῦσα παλαιάν,
ζύμην θερμὴν τοῦ πνεύματος,
ζῶ μὲν ὁ Παῦλος οὐκ ἐγὼ
ζωὴ Χριστός, ἀλλὰ καὶ σὺ
ζυγοῦ Χριστοῦ περίφραξον
ζυγὸν σκοποῦσα τὸν τὰς σὰς
ζῆλου τοὺς σωζομένους·
ζῆσον ἐστενομένως·
ζόφον φρενῶν ἀπέδρα·
ζώνη τῇ πολυπλόκῳ·
ζήλωσον ἄλλην νέαν,
ζήσεις γὰρ οὕτω ξένως·
ζῇ δ' ἐν ἐμοί, κραγάζει,
ζῆσον ψυχὴ κρειττόνως·
ζεύγλῃ τὸν τράχηλόν σου·
ζυγοστατοῦντα πράξεις·

* * *

Ἤνοιξα θύραν οὐδαμῶς
ηὔξησα πάθη τῆς ψυχῆς·
ηὐλίσθην ὅπου σύγχησις
ἡδηύθην πάσαις ἡδοναῖς·
ᾔνεσα δὲ τὸν ποιητὴν
ἡ σὴ λοιπὸν ἀντίληψις,
ἡ φωτοπλουτοπάροχος,
ἤξατο νῦν Παμβασιλεῦ,
ἠπορημένοις οἴκου·
ἦλθον εἰς ᾅδου χάος·
ἡ θορυβοτυρβώδης·
ἤθη χρηστὰ παρεῖδον·
ἡμέρας οὐδ' ἐράπαξ·
ἡ χάρις πλαστουργέ μου,
ἡ χορηγὸς ἐλέους,
ἡξάτω, σώζουσά με·

* * *

Θῆρες πολλοὶ κοιτάζουσι
θυμῶν ὀργὴν καὶ κάκωσιν
θαῦμα φυγεῖν τοὺς θηρευτάς,
θάνατον φεῦ οὐ προσδοκῶ,
θυροκρουστεῖν οὐ δύναμαι
θρόνους, καὶ δόξας, καὶ τιμὰς
θρόνον φρικτὸν οὐ φρίττω δέ,
Θεέ, Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν
θύραν τῆς σῆς χρηστότητος,
θαῤῥῶν γὰρ νῦν προσέρχομαι
θηρεῦσαι τὴν ψυχήν μου·
θέλοντες καὶ διψῶντες·
θαῦμα τοὺς ψυχοφθόρους·
θάνατον οὐκ ἐλπίζω·
θύραν τῆς μετανοίας·
θέλω τοῦ κόσμου τούτου·
θρόνον τὸν τοῦ Κυρίου·
θέλοντα πρόσαξόν με·
θάλασσαν ἔχων οἴκτου·
θάῤῥει τῷ σῷ Χριστέ μου·

* * *

Ἰξῷ τῶν δόλων ὁ σατᾶν
ἶσα στρουθοῖς καὶ πετεινοῖς,
ἰδοὺ γὰρ πάλιν ὁ φθορεὺς
ἱστᾷ μου μέσον τῶν φρενῶν,
ἰσχὴν δ' οὐκ ἔχω τοῦ φυγεῖν·
ἱδρῶτες ἐθρομβώθησαν
ἱστώντων πάντων τῶν ἐχθρῶν
ἵνα γοῦν σῶτερ σώσῃς με
ἴχνος μηδὲν καταλιπὼν
ἴθηνον τρίβον τὴν ἐμήν·
ἰξεύειν με σπουδάζει·
ἴδε Χριστὲ τὸν δόλον·
ἰνδάλματα μορφώσας,
ἵνα με βάλῃ κάτω·
ἵσταμαι δέ, καὶ τρέμω·
ἱδρῶτες τῆς ψυχῆς μου·
ἱστώντων τόσους δόλους
ἵνα πρὸς φῶς εἰσάξῃς,
ἰχῶρος ἐν ψυχῇ μου,
ἵλαθι, σύγγνωθί μοι·

* * *

Καλὸν ψυχή μου κατὰ νοῦν
καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ Κριτοῦ
καὶ πρὸς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν
κρεῖσσον γὰρ μᾶλλον πένεσθαι,
καλὸν πενθεῖν τὰ πταίσματα,
καταφρονεῖς τῶν ἐντολῶν,
κόσμου ποθεῖς τὰς ἡδονάς,
κρίσιν ἐκείνην φέρειν,
κτᾶσθαι τοὺς συνηγόρους,
κενῶσαι πάντα πλοῦτον·
καὶ μὴ πλουτεῖν ἀθέσμως·
καὶ μὴ γελᾶν καὶ παίζειν·
καὶ τοῦτο μέχρι τίνος;
καὶ πόσον χρόνον τοῦτο;

καὶ γὰρ ὁ χρόνος ἅπας σου,
καθάπερ ἄνθος οἴχεται·
κάμπτε συχνῶς τὸ γόνυ σου,
κατὰ τὸν ψαλμογράφον,
κἂν πρὸς μικρὸν ἀνθήσῃ·
κτῶ τοῦ Κριτοῦ τὸν οἶκτον·

* * *

Λύχνος Χριστὲ τοῦ νόμου σου
λήμην μακρὰν ἀπόῤῥιψον
λώβης δαιμόνων λυτρωτὰ,
λοιμῶν καθέδρας μ' ἔξελοῦ,
λαμπάδων φῶς οὐκέκτημαι
λάβοιμι δὲ τὸν φόβον σου,
λίθος ὡς ὢν ἀκρόγονος,
λιμαγχονοῦντος χαλεπῶς·
λόγου σωτὴρ ὑπὲρ ἀργοῦ
λόγον λοιπὸν παράσχου μοι,
λαμψάτω τὴν ψυχήν μου
λόγε τῶν ὀφθαλμῶν μου·
λύτρον μοι δίδου τάχος·
λύμης κακοσυμβούλων·
λάμπων σοφαῖς παρθένοις
λάμποντα τὴν ψυχήν μου·
λέπτηνον χάραν λύκου,
λιμῷ τῶν ἐντολῶν του·
λόγον σοι μέλλον δοῦναι·
λαλοῦντα τὸ συμφέρον·

* * *

Μόνη ψυχὴ καταφρονεῖς
μεγάλων ὄντως ἐντολῶν
μὴ φόβον ὅλως ἔχουσα,
μέλλουσι δέ σε μάστιγες
μὴ μεταγνοῦσαν τῶν κακῶν,
μῦρα ποσὶ σὺν δάκρυσι
μυρίσασα τοὺς πόδας σου,
μῦρον ἐγὼ δακρύμικτον
μόνην φωνὴν, τὴν, ἥμαρτον,
μύρῳ δὲ σὺ ἀφέσεως
μειζόνως ὑπὲρ πάντας
μεγάλου μόνου Λόγου·
μᾶλλον καὶ μᾶλλον πταίεις·
μετὰ μικρὸν κολάζειν,
μὴ μεταμεληθεῖσαν·
μόνη Σωτὴρ ἡ Πόρνη
μετανοοῦσα ὅλη·
μηδόλως κεκτημένος
μῦρον καθάπερ φέρω
μύρισαι τὴν ψυχήν μου·

* * *

Νυμφίε Λόγε Δέσποτα,
νεκρὰν γὰρ πίστιν κέκτημαι,
νῆψον ψυχὴ γρηγόρησον,
νίψαι καλῶς τὸ πρόσωπον
νεῦσον πρὸς φῶς τὸ νοερὸν,
νικήσεις γάρ σου τοὺς ἐχθροὺς
ναὶ, ναὶ, ψυχὴ θερμάνθητι·
νόμον σαρκὸς ἐκνίκησον
νέκρωσον πάθη χαλεπὰ
νῦν οὖν, ὡς ἔχεις τὸν καιρὸν,
Νυμφῶνα σου πῶς βλέψω;
νεκρῶν ἐξ ἔργων ὅλων·
νῆψον ὀψὲ καὶ μόλις·
νίτρῳ τῆς μετανοίας·
νέμε τὸ βλέμμα ταύτης·
νίκην ἐν ταύταις ξένην·
ναὶ, μὴ νυστάξῃς ἔτι·
νόμῳ τοῦ πνεύματός σου·
νόμῳ Χριστοῦ φαρμάκων·
νῆφε ψυχὴ παντοίως·

* * *

Ξενεῖμε Σῶτερ ὁ λῃστὴς,
ξύλον μὲν δείξας ἡδονῶν,
ξανεῖς δὲ τοῦτον λυτρωτὰ
ξόανα πάντα δυσμενῶν
ξυρῷ δὲ πάλιν ὁ φθορεὺς
ξενώσας πάσης ἀρετῆς,
ξυρὸν δὲ τούτου νικητὰ,
ξυντρίψας, δεῖξον ἄπρακτα,
ξένισον δὲ τὸν δοῦλόν σου,
ξηνῆκα γὰρ τὴν χάριν σου
ξενεῖμε μέχρι πόσου·
ξένον τῆς σῆς ξενίας·
ξένοις ξεσμοῖς, ὁ πρῶτος
ξύλῳ σταυροῦ πατάξας·
ξυρίζει δουλοτρόπων·
ξένου φωτὸς ὁ ξένος·
ξίφος δὲ πάλιν φόνου
ξένῳ σου Σῶτερ κράτει·
ξένον τυγχάνοντά με
ξένην, φρικτὴν, καὶ υόμην

* * *

'Οδόντας πάλιν ὀδεινὸς
ὀδηνηροὺς θανατικοὺς,
ὅλους δὲ τούτους ἐξελὼν,
ὅλον ἐξ ὅλου γλύκανον,
ὁ λύχνος πᾶλιν τῆς ψυχῆς
ὁλοτελῶς ἀποσβεσθεὶς,
ὁ τῶν φρενῶν ἐξεταστὴς,
ὅλον φωστὴρ ὑπάναψον,
ὁ σὸν γὰρ Σῶτερ καὶ ψιλὸν
ὅλος ὑπάρχει χαρμονὴ,

ὄφις ἐνέπειρέ μοι
ὅλους μεστοὺς πικρίας·
ὅλου Σωτὴρ τοῦ κόσμου,
ὅλος πέλων γλυκύτης·
ὁ φρενοφωτιστής μου,
ὅλος ὑπάρχει σκότος·
ὁ φῶς οἰκῶν τὸ θεῖον,
ὅπως ὁρῶ τὸ φῶς σου·
ὄνομα σχὼν ἐν μάχαις,
ὅλος φωτὸς καὶ νίκης·

* * *

Πυρὸς ἐκείνου θέλουσα
πρὸς τὸν Δεσπότην ἐκτενῶς
πῦρ γὰρ αὐτὸς ἐκδαπανοῦν
πολλάς μοι ὁμισόκαλος
ποσὶν ἐμοῖς ἐξήπλωσε
πῶς οὖν ἐκφύγης θήρατρα;
περιστερᾶς ἐκζήτησον
παγχρύσους λέγω χάριτας
πίστιν, ἀγάπην, προσευχὴν,
πατεῖς γὰρ οὕτως ἔμπρακτα

Πυρὰν φυγεῖν ψυχή μου,
πέμψον εὐχὰς βυθίους·
πλημμελημάτων ὕλην
παγίδας εὐτρεπίσας,
πάσας αὐτὰς κυκλόθεν·
πῶς χαμαιπλόκους βρόχους;
πτέρυγας πετασθῆναι,
Πνεύματος παναγίου,
πρᾶξιν ἐλπίδος πλήρη·
πόνους βαρεῖς τοῦ πλάνου·

* * *

Ῥύμαις ἐμαῖς ἀξυνατῶν,
ῥοπήμου γὰρ φαυλότροπος
ῥώμη δὲ σῇ πανσθενουργῷ
ῥᾷστα καὶ γὰρ ἀρθήσομαι
ῥοπάλων πλάνος λογισμῶν
ῥυπαίνομαι ταῖς πονηραῖς
ῥαστώνῃ, καὶ δεσμούμενος
ῥιζοτομοῦντα τῶν παθῶν
ῥύστης λοιπόν μοι φάνηθι,
ῥανίδι σῆς χρηστότητος

ῥώμαις ἐμαῖς ἀντέρων,
ῥώννυσι τοὺς ἐχθροὺς μου·
ῥῶσιν ψυχή μου δίδου·
ῥύστου τυγχάνοντός σου·
ῥώννυσι φεῦ ὀστέα·
ῥυπαροπραγμοσύναις
ῥύστην οὐκ ἔχω τρόπον,
ῥίζας ἐκ τῆς καρδίας·
ῥύστης φρενῶν σωτήρ μου·
ῥεῖθρα μοι δὸς δακρύων·

* * *

Σύνες ψυχὴ ψυχρόσπλαγχνε
σειραῖς δεθείσῃ τῶν παθῶν
σπεῦσον πρὸ τέλους τὸ λοιπὸν
σῖτον γὰρ ὥσπερ ᾔτησε
συλῆσαι δὲ τὴν πίστιν σου
σποδὸν ἡγοῦ καὶ σκύβαλα,
σώφρων γενοῦ, σπουδαστικὴ,
σαυτὴν καλῶς στηρίζουσα
σταυροφοροῦσα τὸν Χριστὸν

σύνες ὡς πόσον χρόνον
σιδηροχαλκοπλόκοις,
σάλου πολλοῦ ῥυσθῆναι·
σατᾶνσε συνιάσαι·
σαίνει τερπνοῖς τοῦ βίου·
σκωληκοσαπροφάγα·
σεμνοπρεπὴς στερρόφρων·
στύλῳ στερρᾶς ἐλπίδος·
σκέπην κρατίστην σχοῦσα·

* * *

Τίμοι, καὶ σὺ παγκάκιστε
τίμοι βασκαίνεις βάσκανε
τί τὸ Χριστοῦ πλαστούργημα
τρυφῆς 'Εδὲμ ἐξώρισας
τιμῆς τῆς πρὶν ἐστέρησας,
τάχα με βλέπων ἀσθενῆ,

τίμοι, καὶ σὺ βελίαρ;
τόσον, καὶ τόσον χρόνον;
τύπτοις χερσὶ βεβήλοις;
τίμε καὶ πάλιν βάλλεις;
τίμε φθονεῖς καὶ πάλιν;
τοῦτο τῷ τρόπῳ βάλλεις;

τύπῳ σταυροῦ πατάξωσε
τί τοῦτο λέξω πρὸς Χριστόν·
τὸν λύκον τοῦτον οὐχ' ὁρᾷς;
τοῦτο βοήσας τῷ Χριστῷ,

τάλαν οὐ ἔτι φέρω·
τάχυνον πρόστηθί μοι·
τίμοι πρὸς τοῦτον μάχη;
τρέψωσε λύκε πλάνε·

* * *

Ὑμνολογῶσε βασιλεῦ
ὕψῶ δὲ τὸ πανύψιστον
ὕψους ἀνάσσων οὐρανῶν,
ὑμνολογῶσε δουλικῶς
ὕπνου καὶ τύρβης μεριμνῶν,
ὑλομανοῦντα λογισμὸν,
ὕφασμα δέμου τῆς ψυχῆς
ὑπὸ παθῶν φθοροποιῶν,
ὑσσώπῳ σῆς χρηστότητος
ὑπερλευκάνας συμπαθῶς

ὕμνον εὐχαριστίας·
ὕψος τῆς ἐξουσίας·
ὕψιστε, παντεργάτα·
υἱὲ Θεοῦ, καὶ Λόγε·
ὕψωσον σὸν οἰκέτην,
ὕλαις ἐμπεφυρμένον·
ὕβριν παθῶν ἀσχέτων,
ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας,
ὑδάτων δὲ δακρύων,
ὕπερθεν δεῖξον σπίλων·

* * *

Φεῦγε ψυχὴ τὰς κοσμικὰς
φλεγέτω πόθος σε Χριστοῦ
φρένας φωτίζων ἀπλανῶς,
φίλησαι τρόπον βέλτιστον,
φροῦδα τὰ πάντα γίνωσκε
φωναῖς ᾀσμάτων ψαλτικαῖς
φόβον ἐχθρῶν μὴ φοβηθῇς·
φαλάγγας γὰρ σατανικὰς
φεῦγε ψυχὴ τὰς ἡδονὰς
φρενοβλαβῶς μὴ συσχεθῇς,

φαντασματοσκοπίας·
φρυκτωροφεγγοβόλως·
φ όγας ἐχθρῶν σβεννύων
φλήναφον λόγον μίσει·
φρόνει τὸν ἄνω κόσμον·
φάρυγγα σὸν γλυκαίνου
φόβον φοβοῦ τὸν θεῖον·
φόβῳ Χριστοῦ σκεδάσεις
φεῦγε, πρὸς ὅσος σώζου·
φθάσεις, ἂν οὕτω τρέχῃς

* * *

Χαρᾶς σου Σῶτερ ἐκ πολλῶν
χώρᾳ μακρᾷ πεπλάνημαι,
χρόνους πολλοὺς λιμώττω δὲ
χαίρων δὲ, δοῦλον ἔχεμε
χωρίζων σῆς χρηστότητος,
χαρᾶς δὲ τῆς χρηστότητος
χρήζων ἐμῆς ἐπιστροφῆς
χεῖρας εἰς ὕψος αἴρειν δὲ
χοιρώδους γνώμη ἐξελοῦ·
χρήζω γὰρ σῆς χρηστότητος

χρόνων ὑστερημένος,
χοίρου τροφὴν σιτοῦμαι·
χρηστῶν σου προσταγμάτων·
χώρας μακρᾶς πολίτης·
χραίνομαι χοίρου τρόπον·
χῶρον τῆς σῆς παρέχων·
χεῦμα βλεφάρου δίδου·
χάριν ἐμῆς συγγνώμης·
χώρᾳ τῇ σῇ με τάξον·
Χριστέ μου, Πλαστουργέ μου·

* * *

Ψάλλει Δαδ ὁ ψαλμῳδὸς,
ψείστην καλῶν ἐξεστικῶς
ψέγων οὐ φύσιν τῆς ψυχῆς,
ψάλλουσι παῖδες λυτρωτῇ
ψῦχος καὶ καῦσον εὐλογεῖ
ψυχὴ καὶ σὺ διηνεκῶς
ψαῦσον ψυχῆς μου τῆς νεκρᾶς
ψυχὴ πτωχαῖς τὸν ἄρτον σου
ψωμίσωμεν τοὺς χρῄζοντας
ψιχίων ὅπως τύχωμεν,
ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις ἱλεοῦ
ψόας παθῶν ὅπως ῥυσθῇς.

ψαλλέτω τῇ κιννύρᾳ·
ψυχὴν αὐτοῦ πᾶσαν·
ψηχῆς δὲ μοχθηρίαν·
ψαλμὸν τὸν τῆς ὀγδόης,
ψυχῶν τὸν ψυχοσώστην·
ψάλλε τῷ σῷ Δεσπότῃ·
ψύχωσον ζωοδότα·
ψώμιζε τοὺς πεινῶντας·
ψιχίων τῆς τραπέζης·
ψυχὰς τῶν λιπαινόντων·
ψυχὴ τὸν ποιητήν σου·
ψεκάδος ὅπως τύχῃς·

* * *

῏Ω φεῦ ψυχὴ μεταλλεῖν
ὢ πῶς οὐ φέρεις κατὰ νοῦν
ὥραν θανάτου φοβερὰν,
ὢ πῶς οὐ τρέμεις τὴν τομὴν,
ὠλεσικάρπου σιγηρᾶς,
ὢ πῶς ἐφυλλοῤῥόησας·
ὡς ἄλλη τὶς τερέβινθος
ὥρα τοῦ τέλους πρὸ θυρῶν,
ὢ φεῦ καὶ σὺ καταφρονεῖς
ὥρα λοιπόν σοι πρὸς Χριστὸν,
ὢ Σῶτερ σῶσον δωρεὰν,
ὡς ἐλεήμων οἴκτειρον,

ὧν πλημμελεῖς οὐκ ἔχεις·
ὥραν φρικὴν ἐκείνην,
ὡς ἁμαρτωλοτάτη·
ὥσπερ συκῆς ἀκάρπου,
ὡς καὶ πυρὸς ἀξίας
ὢ πῶς ἐναπεψύγης,
ὥρα πικροῦ χειμῶνος·
ὥριμον δὲ τὸ θέρος
ὢ τῆς ἀναισθησίας·
ὡς ὁ τελώνης κράζειν·
ὡς εὔσπλαγχνος δεσπότης,
ὡς ἀγαθὸς παράσχου,

Ἰδοὺ ἡ ἀκροστιχὶς, Ἰωσὴφ Τορνόβου·

Ἴασιν, κάθαρσιν ψυχῆς,
ὡραῖον δέμοι Ἄγγελον
Σταυρῷ τῷ σῷ δὲ στκύρωσον,
ἥβης γὰρ πρώτης εἰς χαρὰς
φόβον σου πώποθ᾽ ὁ οἰκτρὸς
τοῖς γὰρ τερπνοῖς ἐδούλευσα
ὄμβρους δακρύων οὖν μοι δὸς,
ῥύπου σαρκὸς καὶ πνεύματος
νύκτωρ, καὶ ἦμαρ κράζωσοι,
ὅλον καταγηράσαντα
βάπτισον δὲ σῶν οἰκτηρμῶν
ὁ μὴ ἐνθεὶς μετάνοιαν
ὑπερβαλλόντι ἀλλ᾽ ἐμοὶ

ἵνα νικᾶς ἐν κρίσει·
ὥρα δὸς τῇ ἐσχάτῃ·
σταυρόν με ὧδε φέρειν
ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου·
φόβον οὐκ ἐφοβήθην
τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου
ὅπως κἂν ἐν τῷ γήρᾳ
ῥάκη ἐκπλήνω ῥύστα·
νέον με κτίσον Σῶτερ,
ὅλαις ταῖς ἁμαρτίαις·
βαπτίσματι τὸ τάλαν·
ὅλως τοῖς μὴ σφαλεῖσι,
Ὕψιστε βρειτοὺς πάντας:—261

Τοῦ αὐτοῦ προς τὸν Λήμνον μητροπολίτην Παρθένιον αψνγ΄. Μαΐου ζ΄. Τροπάρια, Ἦχος β΄. Οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ.

Παρθένιε ἐν Χριστῷ, Παρθένιε ποντίφεξ, χαῖρ᾽ ἐκ περιουσίας ἐν τῷ ἀναληφθέντι εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας.

Ἦλθέ σου ἀδελφὲ, τὸ γάλα ὅσον ἦλθε· καὶ πάλιν νεοπήκτῳ, τυρῷ μίξον καὶ ἄλλο, καὶ χάριτας σοι οἴσομαι.

Ἔχεις γὰρ τὴν ἰσχὺν, καὶ θέλησιν ἐξίσου· καὶ ποίησον ἀγάπην, ἵνα Χριστόν σε ἄλλον, μετὰ Χριστὸν κηρύσσωμεν.

Ἐξ ἁγίου Ὄρους, ὁ σὸς ὅπως τὸν θέλεις
Ἰωσὴφ ὁ γέρων.

Γεννάδιος ἀπὸ τὸν ἐν Χαλκιδόνι χωρίον Πενταπείχιον, Παντείχι τώρα λεγόμενον, ἀπὸ παπᾶς Χαλεπίου μητροπολίτης Ἀντιοχείας πρωτόθρονος, καὶ μετὰ τέσσαρας χρόνους παραιτήσας τὸν θρόνον,

A aceluiaşĭ cătră Mitropolitul Limnuluĭ Partenie, 1753 Maiŭ 7. Tropare, glas II. *Casa luĭ Evfrafta.*

Partenie în Christos, Partenie Pontefice, bucură-te cu îmbelşugare pentru că te-aĭ înalţat întru toţĭ veciĭ.

Ţĭ-a venit ţie frate, laptele cât ţĭ-a venit; şi iarăşĭ închiagă-l din noŭ, amestecă cu brânză şi alt (lapte) şi-ţĭ vom fi recunoscĕtorĭ.

Aĭ deopotrivă şi putere şi voinţă; şi fă agapă (masă), spre a te predica ca pe un alt Christos, după Christos.

Din Sântul Munte, al tĕŭ după cum voeştĭ
Iosif cel bătrân (26).

Ghenadie din localitatea Pentahul, în Halcedonia, ce se numeşte acum Pantihi, din preut al Halepuluĭ mitropolit întâiuluĭ tron al Antiohieĭ, şi după patru anĭ dimisionând din

ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος· ἐπίσημος καὶ διὰ τὴν μάθησιν, ἦτον γὰρ ἐπιστήμων, καὶ διὰ τὴν διαγωγήν· εἶχε γὰρ ζῆλον, καὶ ἐπεθυμοῦσε νὰ διορθώνη ψυχὰς καὶ νὰ εἰρηνεύῃ τοὺς εἰς ἔχθραν εὑρισκομένους· ὅθεν καλούμενος, καὶ μὴ καλούμενος, παντοῦ εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ σκήτας, καὶ κελλία ἐπρόφθανεν· ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὸν Ἰβήρων καὶ Χλωροποτάμου τὰ μοναστήρια.

scaun a venit la sântul munte. Insemnat și prin erudițiune, căcĭ era învĕțat și cu purtare bună. Avea zel și dorea se îndrepteze sufletele și să pacifice pe aceĭ ce se afla în inimiciție; de acea chemat și nechemat să ducea pretutindinea la monastirĭ, schiturĭ și chiliĭ. In particular însă la monastirea Ivirilor și Hloropotamuluĭ.

Ἔξω ἀπὸ τὴν Τρίπολιν τὴν πόλιν τῆς Συρίας
κάθηται Μοναστήριον μέγα τῆς Παναγίας,
μέγα, ἀλλὰ καὶ θαυμαστὸ διὰ τὴν δύναμίν της,
καὶ Παλαμέντι λέγεται, τιμᾷ τὴν Κοίμησίν της,
καὶ συναθροίζει ἄμετρον λαὸν 'ς τὴν ἑορτήν της
διὰ τὴν παρουσίαν της, καὶ τὴν φανέρωσίν της.
Τὸ Μοναστήριον αὐτὸ πολλὰ δεδοξασμένο
ἐπλούτησε προνόμιον μόνον κ' ἐξακουσμένο,
ὁποῦ εἰς ἄλλον της ναὸν ὑπ' οὐρανὸν τοιοῦτον
ἀκόμη δὲν ἠκούσθηκεν, ὡς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον.
Ἀνήμερα τὴν ἑορτήν, ὅταν ὁ ἱερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ Ἀρχιερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον.— Ἀλλὰ χαρίσατέ μου
ἀκρόασιν παρακαλῶ, κ' ἐδῶ ἀκροαταί μου,
χαρίσετέ μου καὶ τ' αὐτία, καὶ αὐτήν σας τὴν καρδίαν
εἰς τὸν παρόντα λόγον μου, 'ς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν·
ὅτι ὁ λόγος μου αὐτὸς ἔχει τῇ ἀληθείᾳ
θαῦμα, χαράν, κατάνυξιν, ἀντάμα καὶ τὰ τρία·
μὲ τὸν ἐδιηγήθηκεν αὐτὸς ὁ Χαλεπίου,
ἀρχιερεὺς Γεννάδιος ἐκ στόματος ἰδίου,
ὤντας παρὼν εἰς τὸν ναὸν μέσα καὶ λειτουργῶντας,
καὶ τοῦτο ὀφθαλμοφανῶς τὸ θέαμα ὁρῶντας,
Ἀκούσατε ἔθνη, καὶ λαοὶ, ἀκούσατε Ρωμαῖοι,
Φράγγοι, Ἀρμένοι, Λούτεροι, ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι!
ἀξίωσέ με νὰ τὸ πῶ, Κυρά μου Παναγία,
τὸ πρᾶγμα, καθὼς γίνεται ὅλον ἐν ἀληθείᾳ,
εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς δόξαν τοῦ ναοῦ σου,
καὶ δόξαν τῶν Ρωμαίων δὲ, λαοῦ σου τοῦ πιστοῦ σου,
καὶ εἰς αἰσχύνην ἐκείνων, ὁποῦ κατηγοροῦσι
τὴν τῶν Ρωμαίων τωρινῶν πίστην, καὶ ἀθετοῦσι,
λέγοντες πῶς δὲν γίνονται θαύματα 'ς τὸν καιρόν μας·
πλὴν ἔγιναν, καὶ γίνονται, ναί, μὰ τὸν Κύριόν μας,
θαύματα, ὁποῦ σὰν αὐτὰ εἰς ἄλλας ἐκκλησίας
ἄλλων φυλλῶν δὲν γίνονται, ὄχι, ἐπ' ἀληθείας.
Καὶ μαρτυρεῖ τὸ θαῦμ' αὐτό, κατ' ἔτος παρρησίᾳ
γινόμενον, ὡς ἑκατῶν μαρτύρων μαρτυρία.
Ἀνήμερα τὴν ἑορτήν, ὅταν ἀρχιερέας
τὴν λειτουργίαν ἐκτελῇ, ἢ καὶ ὁ ἱερέας,
μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον πάραυτα ἐκτελεῖται
κάποιος ἦχος 'ς τὸν ναὸν ὡσὰν βροντὴ ἐκχεῖται,
ὡσὰν νὰ δίδῃ εἴδησιν, ὡς ὅταν ἐξεχύθη
τὸ Πνεῦμα εἰς τοὺς μαθητὰς καθὼς μᾶς ἱστορήθη.

Εὐθὺς ὁ κόσμος, ὁ λαὸς ὅλος ὁ μαζωμένος,
ὤντας ἀπὸ τὰ πέρυσι 'ς αὐτὸ βεβαιωμένος,
νοεῖ πῶς ὥρα καὶ καιρὸς ἦλθεν ἡ Παναγία
νὰ εὔγῃ νὰ φανερωθῇ εἰς ὅλους παρρησίᾳ·
καὶ πέφτει κάτω προσκυνεῖ, καὶ κλέει, καὶ φωνάζει,
καὶ με τὰ μάτια τέσσαρα, καὶ χαίρει, καὶ κοιτάζει.
Τότε ἡ Παναγία μας, τὸ λέγω κ' ἡ καρδιά μου
πηδᾷ, θαρρεῖς, καὶ δάκρια τρέχουν ἀπ' τὴν χαράν μου·
τότε ἡ Παναγία μας, ὑμνοῦμεν τὤνομά της,
κηρύττ μεν τὴν δόξαν της, καὶ τὰ θαυμασιά της,
τότε ἡ Παναγία μας, τίς μή σε μακαρίσει
Δέσποινα καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην σου ὑμνήσει;
τότε ἡ Παναγία μας, τότε ἡ Δέσποινά μας
εὐγαίνει ἀπὸ τὸ ἅγιον βῆμα, βοήθειά μας!
ὁ παπᾶς πλέον σιωπᾷ, εἶναι εἰς ἀγωνίαν,
καθὼς καὶ ὅλος ὁ λαὸς διὰ τὴν Παναγίαν.
Μεσολαβεῖ διακοπὴ 'ς τὴν θείαν λειτουργαίν,
ἀφήνει τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὴν ἀκολουθίαν·
καὶ Κύριε ἐλέησον! ὅλη ἡ ἐκκλησία
βοᾷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ τὰ μικρὰ παιδία,
ὅλοι ἐκεῖ ξεσκούφωτοι μικροί τε καὶ μεγάλοι,
καὶ σκεπασμένο δὲν θωρεῖς κανένα πιὸ κεφάλι.
Καὶ βασιλεὺς ἂν εὑρεθῇ, δὲν γίνεται ἀλλέως,
ἀνάγκη νὰ ξεσκουφωθῇ, ὡσὰν καὶ ὁ χυδαῖος.
Τότε ἡ Παναγία μας, ἂς πολυπλασιάσω
τὸ ἅγιόν της ὄνομα, διὰ νὰ τὸ χορτάσω·
Τότε ἡ Παναγία μας νὰ 'χωμεν τὴν εὐχήν της,
εὐγαίνει ἀπ' τὸ ἱερὸν ὡς ἀπ' τὴν κάμαρήν της,
ἀόρατος, καὶ ὁρατὴ, πῶς νὰ σᾶς τὸ μιλήσω
δὲν ξεύρω πῶς ἀγαπητοὶ, νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω,
τόσον ἠξεύρω νὰ σᾶς πῶ, νὰ σᾶς ὁμολογήσω,
ὅτι μεγάλ' ἡ πίστης μας νὰ σᾶς εὐαγγελίσω.
Βασίλειον ἐχάσαμεν, βασίλειον, σοφίαν,
τὴν Πίστιν ἐτηρήσαμεν, τὴν Πίστιν τὴν ἁγίαν,
ὡς ἕνα δένδρο σὰν νὰ πῇς ὁποῦ τὰ φύλλα χάνει,
καὶ τὸν καρπὸν, τὴν ῥίζαν δὲ φυλάττει νὰ μὴ πεθάνῃ.
Ἀόρατος, καὶ ὁρατὴ τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
φαίνεται, καὶ δὲν φαίνεται, πρᾶγμα δι' ἀπορίαν,
γεμίζει τοῦ ἀνθρώπου δὲ τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν
ἐλπίδ', ἀγάπην, καὶ χαρὰν ἀληθινὴν, γλυκεῖαν.
Ἀλλὰ καὶ φόβος ἐν ταὐτῷ, φόβος τῇ ἀληθείᾳ,
σοῦ ἔρχεται καὶ τρέμει δὲ, καὶ χαίρει ἡ καρδία.

"Ανθρωπον τέλειον θωρεῖς, τέλεια καὶ κοιτάζεις,
εἰς σχῆμα ὅμως γυναικός, ὁποῦ νὰ μὴ δυστάζῃς,
καὶ εἰσοδεύ' εἰς τὸν ναόν, 'ς τὴν ἐκκλησίαν μπαίνει,
καὶ περπατεῖ, πλὴν δὲν πατεῖ τὴν γῆν, καὶ ὑπαγαίνει·
καὶ ὁ ναὸς ὅλος εὐθὺς γεμίζει εὐωδίαν,
καὶ ταύτην ἀνεξήγητον, ἄρρητον οὐρανίαν.
Περπατεῖ μέσα 'ς τὸν ναόν, ἀλλὰ εἰς τὸν ἀέρα,
καὶ τὴν ἐβλέπει ὁ λαός, διότι εἶναι μέρα,
τὴν βλέπουν ὅλοι τὴν θωροῦν, πλὴν συνεσκιασμένα,
ὁ ἴσκιος, ὁ τύπος της φαίνεται 'ς τὸν καθένα.
Τὸν τοῖχον, τοῖχον περπατεῖ ἄνω τῶν στασιδίων,
ὡς πνεῦμα, ὡσὰν ἄγγελλος, ὡς ἕνα σῶμα θεῖον.
Καὶ μοναχὴ δὲν περπατεῖ, ὅτι δὲν τῆς τυχαίνει,
γιατὶ εἶναι βασίλισσα, μὰ συντροφιασμένη,
καὶ διὰ τοῦτο ὁ λαὸς βλέπει, θωρεῖ καὶ δύο
μαζί της ὁποῦ περπατοῦν καιρῷ ἐν τῷ ἰδίῳ,
ἀνδρῶν εἰς σχῆμα καὶ οἱ δύο ἀνδρῶν, ἀλλὰ κ' νέων,
ἀγγέλων της, φῶς φανερόν, δὲν ἔχει λόγον πλέον·
ὁ μὲν ἀπὸ τὰ δεξιά, ἀριστερὰ δ' ὁ ἄλλος.
συνεσταλμένοι καὶ οἱ δύο οἱ ἄγγελοι μεγάλως.
Καὶ οὕτω περιέρχεται ὅλην τὴν ἐκκλησίαν
μὲ τῶν ἀγγέλων τὴν διπλῆν αὐτῶν δορυφορίαν
ἀργὰ ὡσὰν βασίλισσα, ἐν ὅσῳ τὸ Πιστεύω
νὰ τελειώσω, πλὴν ἀργά, ἀνίσως δὲν λαθεύω.
"Επειτα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἐμπαίνει πάλιν
ἡ Παναγία Δέσποινα ἀπ' τὴν μερίαν τὴν ἄλλην.
'Εδῶ γίνεται ἄφαντος, ἀμὴ ἡ εὐωδία
μένει, ἐν ὅσῳ νὰ γενῇ ἡ θεία λειτουργία. (112)

Aceste versurĭ neavênd nicĭ o însemnătate, le am reprodus numaĭ in grecesçte pentru conservarea complectă a scriereĭ luĭ Daponte.

Γεράσιμος Κυπρίος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ βιζύης Νικομηδίας ὁ νῦνν.

Δαμασκηνὸς 'Αλβανίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ἀπὸ Μελενίκου Θεσσαλονίκης, καὶ παραιτησάμενος ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον "Ορος.

Γρηγόριος, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ Λυχνιδῶν, καὶ παραιτησάμενος ἦλθε εἰς τὸ ἅγιον "Ορος. εἶναι ἀπὸ Μποκοβίτζα χωρίον τῶν 'Αγράφων, ἄλλος εἶπεν ἀπὸ τὸ Παλιοκάτουνο, καὶ ζῇ, καὶ εἶναι εἰς τὸ τῶν 'Ιβήρων.

Θεοδώρητος Μωραΐτης, ἀπὸ ἀρχιδιάκονος τοῦ Πατριαρχίου ἔγινε Λακεδαιμονίας, καὶ παραιτιθεὶς ἦλθεν εἰς τὸν ἅγιον "Ορος· ἐπίσημος δι' ἀρετήν, ὅτι τόσον ἐφάνη ταπεινός, ὥστε εὐθὺς ὑπετάγη εἰς τὸν γέροντα, ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἔκοπτε ξύλα, καὶ ἔφερνε καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὸν μῦλον, καὶ ἔκαμνε κοντολογῆς πᾶσαν ὑπηρεσίαν μετὰ χαρᾶς, εὑρισκόμενος εἰς τὴν νέαν σκήτην τοῦ ἁγίου Παύλου· τόσον δὲ αὐτὸς ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς, οἱ παραιτούμενοι καὶ ἐρχόμενοι διὰ νὰ ἡσυχάσουν, γίνονται καλόγηροι, ἤγουν λαμβάνουσι τὸ μέγα σχῆμα τῶν μοναχῶν, καὶ δὲν λειτουργοῦσι πλέον, ἀλλάζουσι δὲ καὶ τὸ ὄνομά τους, ὡς αὐτὸς ἀπὸ Θεοδώρητος Θεοφάνης μετωνομάσθηκε· καὶ ζῇ.

Παρθένιος 'Ιωαννίτης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν, ὁ παλαιῶν Πατρῶν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου φυγὼν μετὰ πάντων τῶν εἰς τὸν Μωρέαν ἀρχιερέων ἕως δέκα, καὶ τινων πλουσίων λαϊκῶν, ὑπῆγεν εἰς Μοσχοβίαν.

Μακάριος Νοταρᾶς ὁ Κορίνθου, καὶ Κορίνθιος, ὅστις παραιτηθείς, ἦλθε εἰς τὸν ἅγιον "Ορος, μετὰ δέ τινας χρόνους ἀπῆλθεν εἰς Χίον, καὶ λαβὼν ἓν τῶν ἐκεῖσε μονηδρίων, μένει ἐκεῖ ἡσυχάζων ἕως τῆς σήμερον, ἐπίσημος διὰ προκοπὴν ὤντας καὶ αὐτός, καὶ ζηλωτὴς καλῶν ἔργων· διὸ ἐπαρακίνησε δύο πραγματευτάς, καὶ ἐτύπωσαν δύο ἀξιό-

Gherasim Chipriul, însemnat prin erudițiune, din al Vizeĭ, acum al Nicomidieĭ.

Damaschin Albanitul, însemnat prin erudițiune, din al Meleniculuĭ al Tesaloniciei și demisionând a venit în sântul munte.

Grigorie, însemnat prin erudițiune, al Lihnidelor și demisionând a venit la sântul munte. Este din Bocovița, din sat din Agrafe, altul dice din Paliocătun, și trăește și este la Ivir.

Teodoret Moraitul, din arhidiacon al Patriarhuluĭ s'a făcut al Lacedemonieĭ și demisionând a venit la sântul munte. Insemnat prin virtute, pentru că atâta s'a arătat de ascultător, în cât curând s'a supus la un bătrên ca unul din monahĭ; tăia lemne și aducea și ducea la móră și făcea în scurt tot serviciul cu plăcere, aflându-se la noul schit al sântuluĭ Pavel. Atât acesta, precum și alțĭ arhiereĭ, demisionațĭ și veniți să se liniștéscă să fac călugărĭ, adică primesc marea schimă a monahilor și nu liturgisesc maĭ mult; își schimbă și numele lor, precum acesta din Teodoret s'a numit Teofan și trăește.

Partenie Iónitul, renumit prin erudițiune, al Vechelor Patre; și în timpul rĕsboiuluĭ fugind cu toțĭ arhiereiĭ de la Morea, până la dece, și cu alțĭ bogațĭ civilĭ, s'a dus în Moscva.

Macarie Notara, al Corintuluĭ și Corintian, care demisionând a venit la sântul munte; după câți-va anĭ a venit în Chio, și luând una din monastirile micĭ de acolo, stă acolo liniștindu-se până astă-dĭ, însemnat fiind prin erudițiune și acesta și zelos de fapte bune. Pentru care a îndemnat pe doĭ negocianțĭ și a

λογα μεγάλα βιβλία, τὴν Φιλοκαλίαν, καὶ τὸν Εὐεργετινὸν, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἐσήκωσε, ψυχωφελέστατα καὶ τὰ δύο, μάλιστα ἡ Φιλοκαλία, ἡ ὁποίαν βιβλίον οχι, ἀλλὰ βιβλιοθήκη πρέπει νὰ λέγεται, ὡς πολλῶν ἁγίων Πατέρων συγγράμματα περιέχουσα· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῆ.

Σεραφεὶμ ὁ ἀπὸ Πισσιδείας, (Πισσιδεία δὲ εἶναι ἡ νῦν λεγομένη Ἀττάλεια) ὁ Ἀγκύρας, ὁ ζῶν, καὶ παραιτηθεὶς, ἐπίσημος ἱεροκήρυξ. Τοῦτος ἐτύπωσε Θέατρον τὸ βασιλικὸν, τὴν τοῦ Μακαρίου Πατμίου ἱερὰν Σάλπιγγα, Πνευματικὴν κιθάραν, Χρηστοήθειαν, καὶ ἄλλα βιβλία. Ἐμεταγλώττισε καὶ τὸ Κυριακοδρόμιον, Συναξάρια καὶ Ἁμαρτολῶν Σωτηρίαν, καὶ ἄλλα, τὰ πάντα ὡς δέκα, εἰς γλῶσσαν Τούρκικην μὲ ρωμαϊκὰ γράμματα διὰ τοὺς Καραμανλίδες, ὡς ἔμπειρος εἰς τὰ Τούρκικα· ἔργον καλὸν, καὶ ὁποῦ ἄλλος τις πρὸ αὐτοῦ δὲν τὸ ἔκαμεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῆ.

Κύριλλος Κρητικὸς, ὁ νῦν Σιναίου ὄρους, ἐπίσημος διὰ μάθησιν ἱεροκήρυξ Αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς Βενετίαν καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ μακαρίου Ἀναστασίου Σιναΐτου, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῆ.

Θεόφιλος Ἰωαννίτης, ὁ νῦν Καμπανίας, ἕνας τῶν ἐπισκόπων τοῦ Θεσσαλονίκης, ἐπίσημος διὰ μάθησιν· ἔκαμε καὶ τοῦτος βιβλίον, καὶ τὸ ὠνόμασε Ταμεῖον Ὀρθοδοξίας, καὶ τὸ ἐτύπωσεν· ἐμποδίσθη δὲ ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν νὰ ἀναγινώσκεται, διά τινα, ὡς φαίνεται, ἐμποδισμένα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀπαράδεκτα, καὶ γραμμένα εἰς τὸ βιβλίον του.

Διονύσιος Δαπόντες, Ἀντριώτης, ὁ Ἀδραμερίου νῦν εἷς τῶν ἐπισκόπων καὶ αὐτὸς τοῦ Θεσσαλονίκης, καὶ τοῦτος ἐπίσημος διὰ μάθησιν.

Γεράσιμος Λέριος ὁ Ἡρακλείας, ἰσχυρὸς κατὰ τὰ πολιτικὰ ἀνάμεσα εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ δραστήριος· ἀπέθανε γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα.

Γαβριλάκης ἀπὸ τὰ Βουρλὰ, ἀπὸ Σερρῶν Νικομηδείας, ἰσχυρότατος καὶ αὐτὸς γέρων, ἀπέθανεν, ἐξορισθεὶς ἅπαξ καὶ δὶς λογιάζω.

Μελέτιος Πολίτης, ἀπὸ Προύσης Νικομηδείας, ἰσχυρότατος. Τοῦτος ἐξωρίσθη εἰς τὸ Σινᾶ, ἐκεῖθεν ἔγινεν ἰτλάκι, ἦλθεν εἰς Χίον, καὶ τώρα πάλιν ἐξωρίσθη.

Εὐγένιος Κορφιάτης, ὁ εὔγλωττος, καὶ πολυμαθὴς, ὁ πρῶτος ἀρχιερατεύσας τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Πολτάβας, καὶ νέας Σερβίας, ὁ ζῶν· τοῦτος ἔκαμε δική του Λογικὴν, καὶ ἀπελθὼν εἰς Λειψίαν τὴν ἐτύπωσε, και ἄλλα. Ἐδῶ ἐγνωρίσθη διὰ τὴν προκοπὴν παρὰ τοῦ ρηγὸς τῆς Προυσίας Φριδερίκου,

împrimat douĕ cărţĭ marĭ însemnate, Filocalia şi Everghetinul (bine-făcĕtorul) pe care le-a luat dela sântul munte; şi amândouĕ fórte folositóre de suflet, maĭ ales Filocalia, care nu carte, ci bibliotecă s'ar cuveni să se cheme, ca una ce cuprinde multe scrierĭ a sânţilor părinţĭ. D-ḑeŭ să-ĭ înmulţéscă aniĭ.

Serafim din al Pisidieĭ (Pisida este ceea ce acum se ḑice Attalia) al Anghireĭ, care trăeşte şi a dimisionat, însemnat, predicator; acesta a împrimat Teatrul Impĕrătesc, Trompeta sântă a fericituluĭ Patmianu, Chitara spirituală, Hristoithia şi alte cărţĭ. A tradus şi Chiriacodromiul, Sinacsariile, Mântuirea pĕcătoşilor şi altele, tóte ca la ḑece, în limba turcéscă cu litere greceştĭ, pentru Caramanlizĭ, ca cunoscĕtorĭ, de limba turcă; lucru bun şi pe care nimenĭ altul înainte de el nu l-a făcut. D-ḑeŭ să'l înḑiléscă [27]).

Chiril Criticos, acum al munteluĭ Sinaĭ, însemnat prin erudiţiune, predicator; acesta s'a dus în Veneţia şi a împrimat cartea fericituluĭ Anastasie Sinaitul, Episcop Antiohieĭ. D-ḑeŭ să'l înḑiléscă [28]).

Teofil Iónitul, acum al Campanieĭ, unul din Episcopiĭ Tesaloniceĭ, însemnat prin erudiţiune. A făcut şi acesta o carte şi a numit'o Tesaurul Ortodoxieĭ şi a împrimat'o. S'a oprit de marea biserică să se citéscă, pentru unele, precum se vede, împedicărĭ din partea bisericeĭ, ca ne admise şi scrise în cartea sa [29]).

Dionisie Daponte Andriot, acum al Adrameriuluĭ, unul din Episcopĭ şi acesta al Tesaloniceĭ şi renumit prin erudiţiune.

Gherasim Leriŭ al Iraclieĭ, puternic în politică între arhiereĭ şi activ. A murit bătrîn peste 80 anĭ.

Gavrilache din Vurla din al Serelor al Nicomidieĭ, prea puternic şi acesta a reposat bătrên, surgunit mi se pare odată şi a doua oră.

Meletie Cetăţénu, din al Prussieĭ al Nicomidieĭ, fórte puternic. Acesta s'a surgunit la Sinaia. Acolo s'a făcut *itlachi* [30]), a venit în Chio, şi acum iarăşĭ s'a surgunit.

Eugenie Corfiatul, orator şi prea erudit, cel întâiŭ care a arhieratisit în Pultava Rusieĭ şi Noua-Serbia, care trăeşte. Acesta a făcut Logica sa, şi ducêndu-se în Lipsca aŭ împrimat'o, şi altele. Aicĭ s'a făcut cunoscut, pentru învĕţătură, cu regele Prusieĭ Friderik,

καὶ παρά τινος ἄρχοντος Μοσχοβίτου, ὅστις ἀπελθὼν εἰς Μοσχοβίαν, ἀνέφερε τῇ βασιλίσσῃ Αἰκατερίνῃ περὶ αὐτοῦ, ἥτις τὸν ἔφερε καὶ τὸν ἔβαλε διδάσκαλον εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ τοῦ υἱοῦ της καὶ διαδόχου Παύλου, καὶ συνέτρωγε· τοῦ ἔδωκε καὶ προνόμιον νὰ μὴν ὑπόκηται εἰς τὴν Σύνοδον· φθονήσασα δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἀπατήσασα, ὡς εἴπασι, τὴν βασσίλισσαν, πῶς τάχα πρέπει νὰ τιμηθῇ μὲ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ὄνομα, καὶ κάνωντάς τὸν ἀρχιερέα. τὸν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὰ βασίλεια, καὶ τὸν ἐπέταξεν εἰς Πολτάβαν, διὰ νὰ μὴν ἔχῃ τὸν μὴ ὑποκείμενόν της, καὶ μάλιστα Γραίκουλον. Ἐγὼ ποτὲ μαζὶ μ' αὐτὸν, ὄντα ἱεροδιάκονον καὶ ἱεροκήρυκα εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν Πόλιν, ἀνταμώθηκα, ὥντας μὲ τὸ μέγα τίμιον ξύλον τοῦ Χλωροποτάμου καὶ ζητῶντας ἐλεημοσύνην· καθήμενοι δὲ εἰς ἕνα ἀρχοντικὸ εἰς τὸ τραπέζι εἰς τὸ Σταυροδρόμι, ἔλεγεν αὐτὸς καὶ ἐβεβαίωνε, πῶς εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην ἄνθρωποι δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ ἑβδομῆντα μιλλιούνια, ἐγὼ δὲ διαβάζωντας τὴν ἱστορίαν τῆς Κίνας εἶδα ὁποῦ γράφει, ὅτι μόνον εἰς τὸ βασίλειον ἐκεῖνο τῆς Κίνας, ὡς πολυάνθρωπον καὶ εὐρύχωρον, εἶναι τόσα μιλλιούνια ἄνθρωποι.

și cu un boer moscovit: care ducêndu-se în Moscva a referat împĕrătesei Ecaterina despre el: aceia l'a adus și l'a pus profesor de grecește și de latinește fiuluĭ eĭ și succesor Pavel, și ședea la o masă, ĭ-a dat și prerogativa de a nu fi supus Sinoduluĭ. Invidiindul Sinodul și înșelând, precum ḑic, pe împĕrătésa că adică se cuvine să se cinstéscă cu numele de arhiereŭ, și făcêndu-l Arhiereŭ, l-a scos dela palat și l-a aruncat în Pultava, ca să nu aibă pe cel nesupus eĭ și maĭ ales un grec. Eŭ când-va fiind împreună cu el când era ierodiacon și predicator la patriarhie în Constantinopol, m'am întâlnit, fiind cu marele și cinstitul lemn al Hloropotamuluĭ, și căutând milostenie; ședând la un boer la masă în Stavrodromi, a ḑis acesta și a încredințat că în tot universul nu sunt ómenĭ maĭ mulțĭ de 70 de milióne. Iar eŭ cetind istoria Chineĭ am vĕḑut că scrie. că numaĭ în împĕrăția acea a Chineĭ ca populată și întinsă, sunt atâtea milióne de ómenĭ [31]).

Νικηφόρος Θεοτόκης Κορφιάτης, ἐπιστήμων, διάδοχος Εὐγενίου παραιτηθέντος, καὶ τώρα εἶναι μαζὶ καὶ οἱ δύο ἐκεῖ εἰς Πολτάβαν. Ἔκαμε καὶ αὐτὸς βιβλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσε.

Nicifor Theotochi Corfiat, erudit, succesor al luĭ Eugeniŭ ce e dimisionat; și acum sunt împreună amêndoĭ acolo la Pultava. A compus și acesta carte de învĕțăturĭ și a imprimat-o [32]).

Ταῦτα μὲν περὶ Ἀρχιερέων, νῦν δὲ περὶ ἱερομονάχων, καὶ ἄλλων λέγομεν.

Aceste despre arhiereĭ. Acum să spunem despre Ieromonachĭ și alțiĭ.

Ἱερομόναχοι, ἱερεῖς, ἱεροδιάκονοι, καὶ μοναχοί.

Ieromonahĭ, Ierei, Ierodiaconĭ și Monahĭ.

Ἱερόθεος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ἐπιστήμων, διδάσκαλος τῆς ἐν Σκοπέλῳ σχολῆς, και διδάσκαλός μου εἰς τὰ γραμματικά· τὸν ἔφερεν ὁ πατέρας μου ἐπὶ τούτου διὰ λόγου μου ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τῶν Ἰβήρων τὴν μονὴν, μὲ τὸ μέσον τοῦ πρώην Ἄρτης Νεοφύτου· μετὰ δέκα χρόνους δὲ παραιτήσας τὸ σχολεῖον, ὑπέστρεψεν εἰς τῶν Ἰβήρων. Ἐκεῖθεν μετὰ χρόνους διὰ ἡσυχίαν ὑπῆγεν εἰς τὰ Γιοῦρα τὸ ἐρημονῆσι, Γύαρον ὀρθῶς λεγόμενον· ἐδῶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του! εὑγῆκεν ἅγιον λείψανον, καὶ θαυματουργεῖ ἡ κάρα του. ὁποῦ εἶναι εἰς τῶν Ἰβήρων, ἐθαυματούργησε δὲ καὶ ζωντανός. Ἐμεταγλώττισε, καὶ ἐτύπωσε τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ.

Iroteĭ Ieromonah Morait. erudit, profesor al șcóleĭ din Scopel și profesorul meŭ în literatură; l'a adus părintele meŭ în acest scop pentru mine dela sântul munte, dela monastirea Ivir prin mijlocirea luĭ Neofit, fost al Arteĭ. După ḑece anĭ dimisonând dela școlă s'a întors la Ivir; de aicĭ după câțĭ-va anĭ pentru liniște s'a dus la Ghiura, insulă nelocuită, Ghiaron cu dreptul numindu-se. Aicĭ a reposat. Eternă amintirea luĭ, și a eșit sânte móște, și capul luĭ face minunĭ, care este la Ivir, făcea minunĭ și când trăia. A tradus și tipărit cartea sântuluĭ Efrem [33]).

Ὁ δὲ Ἄρτης Νεόφυτος ἦτον καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ἐφημίσθη, ὅτι ὀργανίζει νὰ γίνῃ πατριάρχης· καὶ θέλωντας καὶ μὴ θέλωντας, ἔκαμε παραίτησιν, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον

Iar Neofit al Arteĭ a fost și acesta din aceĭ însemnațĭ, și se respândise vestea că lucréză să se facă Patriarh: și vrênd nevrênd 'șĭ a dat dimisia, și venind în sântul munte s'a

Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τῶν Ἰβήρων, καὶ ἐδῶ ἐτελειώθη. Αὐτὸς ἐτύπωσεν εἰς ξεχωριστὴν φυλλάδα τὴν εἰς τὸ Μηναῖον ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου, ὡς συνωνόματός του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μελέτιος ἱερομόναχος, ἐπιστήμων, μαθητὴς Ἱεροθέου, ἐνάρετος δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ ἀπέθανεν εἰς τῶν Ἰβήρων· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μεθόδιος ἱερομόναχος Ἀνθρακεὺς, ἐπιστήμων, διδάσκαλος εἰς Καστορίαν. Τοῦτος μετὰ τοῦ διδασκάλου μου Ἱεροθέου, πρὸ τοῦ ἐλθεῖν εἰς Σκόπελον, ἀπελθὼν, ἢ μᾶλλον ἀναγκασθεὶς ὑπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου κριθεὶς κατεκρίθη ὡς δεχθεὶς αἵρεσιν νεοφανῆ ἑνὸς Ἰταλοῦ, Μολίνου τὸ ὄνομά του, φλυαροῦντος καὶ λέγοντος, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ ὅτι πάντα τὰ ὄντα εἶναι κατὰ φαντασίαν, καὶ βεβαιώσας αὐτὸ ὁ Μεθόδιος μὲ συγγράμματά του, τὰ ὁποῖα ἐκαύθησαν εἰς τὸ πατριαρχεῖον, βάλλωντος αὐτὸς εἰς αὐτὰ τὴν φωτίαν ἀ(υ)τός του, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς τοιούτοις, ἔμπροσθεν τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, καὶ τοῦ πατριάρχου Χρυσάνθου, εἰς τοὺς 1723. Ἐξεδόθη δὲ καὶ γράμμα συνοδικὸν, προστάζωντος ἵνα καίωνται, ὁποῦ ἐὰν εὑρεθοῦσι τὰ συγγράμματα, καὶ τετράδια, τὰ περιέχοντα τὴν νεοφανῆ ταύτην αἵρεσιν. Ἐδιορθώθη δὲ, καὶ καύσας, καὶ πτύσας, καὶ ἀναθεματίσας αὐτὰ, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν συγχώρησιν παρὰ τῆς Συνόδου, καὶ τὴν ἱερωσύνην, ὅτι καθῃρέθη. Αὐτὸς ἔχει τυπωμένον καὶ βιβλιαρίδιον, Βοσκὸς λογικῶν προβάτων, λεγόμενον.

Μητροφάνης Γρηγορᾶς, ἱερομόναχος ὁ ἐκ Δωδώνης, ἐπιστήμων· ἡ δὲ Δωδώνη θαρρῶ νὰ ἦναι κατὰ τὸ Ἀργυρόκαστρον, ἢ κατὰ τὰς Θήβας. Τοῦτος ἔχει ἐπιγράμματα εἰς τὸ περὶ Καθηκόντων βιβλίον τοῦ Νικολάου βόδα, καὶ ἐπιστολὰς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπαινον νικοτιανῆς, ἤγουν τοῦ τουτουνίου, ἐναντίον τοῦ ψόγου, ὁποῦ ἔκαμεν ὁ Νικόλαος βόδας· τὰ ἔχω ἐγὼ αὐτὰ, καὶ τὰς ἐπιστολάς. Ἔχει ἐπιγράμματα καὶ εἰς τὴν Ἑβδομαδαριὰν τυπωθεῖσαν εἰς Βουκουρέστι, καὶ κανόνας, καὶ προσόμοια εἰς πολλοὺς ἁγίους, καὶ διαφόρους στίχους. Ἔκαμε καὶ Θεοτοκάριον, ὡς τοῦ Ἀγαπίου, συναθροίσας πάντα τὰ θεοτοκία τροπάρια, ὁποῦ εἶναι εἰς τὰ δώδεκα Μηναῖα, Παρακλητικὴν, Τριῴδιον, Πεντακοστάριον, καὶ ὅσα δὲν ἔφθασαν, τὰ ἐσύνθεσεν αὐτὸς, καὶ τὸ ἀπογέμισεν.

Ἰδοὺ καὶ μία του ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐθέντην Νικόλαον βέδαν.

„Τῷ πανημέρῳ κράτει τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος τὴν δουλικὴν προσκύνησιν.

Ἅπτομαι τῶν ποδῶν της, ἵνα ἄρῃ ἀπ' ἐμοῦ τὴν μεγίστην καὶ ἀπροσδόκητον συκοφαντίαν, ἣν ἔπλασαν ἢ ἐνόμισαν κατ' ἐμοῦ οἱ εἰπόντες (ὦ, φρίξον ἥλιε, καὶ στέναξον ἡ γῆ βοῶσα!) προφα-

dus la Ivir. și aicĭ s'a sfârșit. Acesta a împrimat în filadă deosebită serviciul din Mineĭ a sântuluĭ martir Neofit, ca avênd un nume cu el, eternă amintirea luĭ [34]).

Meletie Ieromonahul, erudit discipol al luĭ Ieroteĭu, virtuos și acesta și a reposat la Ivir, eternă amintirea luĭ.

Metodie Ieromonahul Antracian, profesor învățat în Castoria; acesta împreună cu profesorul meŭ Ieroteĭu, maĭ înainte de a veni la Scopel, ducêndu-se saŭ maĭ bine nevoit s'a dus în Constantinopole și judecat de sântul sinod s'a condemnat ca primind noua eresie a unuĭ italian numit Molin, care bărfea și dicea pe lângă altele și: că tóte ființele sunt imaginare, și confirmând acésta Metodie în scrierile sale, care s'a ars la Patriarhat, punêndu-le foc el însușĭ la aceste, după cum este obiceĭu la asemenea (casurĭ), în fața patriarhuluĭ Ierimia și a Patriarhuluĭ Hrisant la 1723. S'a edat și scrisóre sinodică, ordonând să se ardă orĭ unde s'ar afla scrierile luĭ și caietele ce coprind acéstă eresie nouĕ. Dar s'a îndreptat ardênd și scuipând și anatematisând aceste, a cerut și a luat ertare dela Sinod și preoția, pentru că era caterisit. Acesta are imprimată și o cărticică, numită ; Păstorul oilor cuvêntătóre [35]).

Mitrofan Grigoraș Ieromonah din Dodona învĕțat; ïar Dodona presupun că este pe la Arghirocastru, saŭ pe la Thebe. Acesta are epigrame la cartea luĭ Neculaĭ Vodă: Despre oficiĭ, și epistole către el, și o laudă nicotianeĭ adică tutunuluĭ, în contra ocăreĭ ce-ĭ a făcut Necolaĭ Vodă, le am și eŭ aceste și epistolile. Are o epigramă și la Evdomadariul împrimat în Bucureștĭ și canóne și prosomiĭ la mulțĭ sânțĭ și diferite stihurĭ. A făcut și un Theotocar ca a luĭ Agapie, adunând tóte troparile theotocale, ce sunt în cele 12 Minee, Paraclis, Triod, Pendicostar, și câte nu aŭ ajuns le a compus el, și le aŭ îndeplinit.

Iată și o epistolă a luĭ către D-l Nicolaĭ Vodă.

Putereĭ prea îndurate a prea înțelepteĭ tale înălțimĭ închinăcĭunea de serv.

Mĕ apuc de piciórele eĭ ca să ridice de asupra mea calomnia cea prea mare și neașteptată, ce a plăsmuit saŭ a socotit asupra mea ceĭ ce aŭ pronunțat. (O! înfricoșază-te sóre,

νέστατον ψεῦδος καὶ ἄπιστον πάσῃ νοητῇ καὶ αἰσθητῇ φύσει, ὅτι ὁ Μητροφάνης οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι στίχους δυνάμενος εἰς τὴν περὶ τῶν καθηκόντων πάνσοφον βίβλον τῆς σῆς Ὑψηλότητος· ὦ μιαρωτάτου δευτέρου προδότου στόματος, πῶς ἐξέχεε τὸν ἰὸν τοῦτον ταῖς ἀκοαῖς τῆς σῆς Ὑψηλότητος; Ἀλλ' ἡμεῖς (δεῖ γὰρ ἀπο ογηθῆναι, καὶ οὕτως κακῶς ἔχοντες τῷ στοματι) καὶ αὐτὸ τὸ ζῆν προυδώκαμεν ἄν, πάντα ποιοῦντες, καὶ πράττοντες, τοῦ μόνον ὀφθῆναι εὐάρεστοι τῇ σῇ Ὑψηλότητι. Ἐπεὶ δὲ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς τὴν μέχρι γήρως ἄνοσον ἡμῶν ζωὴν (οὐ γαρ ἠρρωστήσαμεν ποτὲ, οὔτε κλίνης ἐδεήθημεν, τῇ ἀρρωστίᾳ μὴ παρούσῃ), μετὰ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ζυγοστατήσας, ὡς οἶμαι, τί γὰρ ἂν ἄλλο εἴη; συνεχώρησεν ἡμῖν τὴν ἀρρωστίαν, σωτηρίας ψυχῆς φάρμακον, καὶ ἦμεν ζῶντες, ἐκ τῆς ἀναπνοῆς μόνον γινωσκόμενοι, οὐδὲ γὰρ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διακριδὸν εἴχομεν εἰς τὰ ὁρώμενα, ὅτε τὸ πρόσταγμα τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος ὡς ἡμᾶς ἧκε τὸ γλυκὺ, ἅμα καὶ καταθύμιον, ὅθεν ἐστιχουργήσαμεν οὐδὲν, πῶς γὰρ; ἠνιάθημεν δὴ, ὥστε καὶ ἥδιστα ἀποθανεῖν τότε πρῶτον προῃρήμεθα. ἢ ζῆν, ἐν τοιαύτῃ ἐ εεινῇ καταστάσει ὄντες· ἔχοντες ὅμως τινας στίχους, οὓς σημεῖον προσκυνήσεως τῇ σῇ Ὑψηλότητι προσοίτειν προεποιήσαμεν, τούτους τῷ ἀρχιγραφεῖ σου τῆς Ὑψηλότητος, τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἐν Χριστῷ τέκνῳ, ἀντὶ τῶν ἀπαιτηθέντων ἐνεχειρίσαμεν. Καὶ αὕτη ἡμῶν ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ τῆς σῆς Ὑψηλότητος ἡ ἀληθεστάτη ἀπολογία, ὡς καὶ αὕτη μαρτυρεῖ ἡ εἰσέτι καὶ νῦν ἀπὸ ὀσφύος μέχρι ποδῶν κατακρατοῦσα τοῦ σαρκίου ἡμῶν ἀρρωστία, ἡ καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας τῆς σῆς Ὑψηλότητος κατὰ μικρὸν ἀπάγουσα, εἴθε δὲ καὶ τοῦ παρόντος βίου· ἐπειδὴ οὐ μόνον τῶν ἱερῶν ἀμφίων ἡμᾶς ἐπεστέρησεν, ἐγκεκοσμημένους χρυσίῳ σταυροὺς καὶ ζώνας, ἐπιμανίκιά τε, καὶ ἐπιτραχήλια, καὶ τὰ λοιπὰ, τούτων πωλήσαντες, ἃ πόνοις ὑδρῶσι πολλοῖς, καὶ ἐν πολλοῖς ὄτεσιν ἐκτησάμεθα, ἀλλὰ καὶ τῆς τὰ πάντα χρυσῆς, καὶ εὐεργέτιδος ὄψεως τῆς σῆς Ὑψηλότητος ἀπομακρύναι ἀπειλεῖ. Τῷ οὖν συκοφαντίσαντι, ὅστις ἂν εἴη, συγχωρήσειεν ὁ Θεὸς, ὃς σοῦ τὴν σοφωτάτην Ὑψηλότητα μέχρι γήρως βαθυτάτου εἰρηνικὴν, καὶ ἄνοσον ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ στηρίξοι, ἀμήν.

Ὁ δοῦλος, καὶ εὐχέτης τῆς σοφωτάτης σου Ὑψηλότητος, ζῶθαπτος.
Μητροφάνης"

suspină cu bocet pămêntulo!) o minciună prea evidentă și necredută la tótă cugetarea și simțirea naturală, că Mitrofan putênd n'a voit să compue Stihurĭ la cartea prea înțeléptă a înălțimeĭ tale: Despre oficiĭ. O ce gura fórte pângărită a unuĭ al doile trădător, cum varsă veninul acesta în audul înălțimeĭ tale? Dar noĭ (căcĭ trebue să ne apărăm de și suntem atât de bolnavĭ cu trupul) chiar și acéstă viață ne am trăda-o, tóte făcênd și lucrând numaĭ să ne vedem plăcuțĭ înălțimeĭ tale; dar fiind-că iubitorul de ómenĭ D-deŭ, viața nóstră sănătósă păstrând-o până la bătrânețe (căcĭ nu am fost bolnav nicĭ odată și nicĭ am avut nevoe de pat, lipsind bóla) și după cum socot, cu pĕcatele nóstre cântărind o, că ce alta póte fi? nĭ-a dat nouĕ bóla acésta, ca medicament de mântuire suflețéscă. Și eram încă cu viață cunoscêndu-o acésta numaĭ din respirare, căcĭ lumina ochilor noștri nu o puteam aținti destins la cele vĕdute, când ordinul prea înțeleptеĭ tale înălțimĭ a sosit la noĭ, plăcut și tot odată dorit; de aceea n'am versificat nimica, că cum putem? Nĭ-am întristat decĭ atât, în cât maĭ cu plăcere am fi preferat atuncĭ să și murim decât să trăim, fiind în o aseminea stare deplorabilă. Avênd însă câte-va versurĭ, pe care le făcusem maĭ nainte spre a le dedica înălțimeĭ tale, ca semn de închinăciune, pe acestea primuluĭ secretar al înălțimeĭ tale, iubituluĭ nostru în Christos fiiu, le am înmânat în locul celor cerute. Și acésta este apologia prea adevĕrată a nóstră înaintea luĭ D-deŭ și a înălțimeĭ tale. Precum acésta o mărturisește și bóla care predominéză corpul nostru încă și acum dela copse până la picióre, bólă care abătând câte puțin și buna-voință a înălțimeĭ tale dela noĭ, fie să ne îndepărteze și din viața presentă. Fiind-că ne a lipsit (bóla) nu numaĭ de vestmintele sânțite, ornate cu crucĭ în aur, de încingătorĭ, mânecare și epitrahile și cele-lalte de felul acesta, vîndênd-le, care cu ostenelĭ și cu sudorĭ multe în timp de mulțĭ anĭ le câștigasem, dar ne amenința a ne îndepărta și de vederea cea cu totul binefăcĕtóre, și de aur a Inălțimeĭ tale. Decĭ pe calomniator, orĭ care ar fi, ĭerte-'l D-deŭ, carele fie să întărĭască prea ințălépta ta înălțime în domnie pașnică și sănătósă până la cele maĭ adâncĭ bătrânețe. Amin.

Servul și rugătorul prea înțeleptеĭ tale înălțimĭ, de viŭ înmormêntat [16]).

Mitrofan.

Οἱ Στίχοι.

Ὁ Νικόλαος τῶν σοφῶν ἡ λαμπρότης,
ὁ τοῦ Ἀλεξάνδροιο Μαυροκορδάτου,
σοφοῦ τὰ πάντα ἐξ ἀπορρήτων γόνος·
ὁ οὐρανόφρων Ἡγεμὼν Οὐγγροβλάχων,
τέθηκε ναῷ τῷδε ἐκ βάθρων βάσιν·
τείχεσσι δ' ὑψηλοῖσιν ἔτι τειχίσας,
κίοσσί τε ξεστοῖσιν ἱδρύσας λίθων,
ἐφ' ἧς σθένος πέπηγεν ἁψίδων ἅπαν,
ἐφ' ὧν καθίζει πᾶς ὁ τῶν τρούλων γύρος·
τἄνδον σιδηρᾶ ἀσφαλίζεται πύλη.
Κἄπειτα φρουρὸν δυσμάχητον ἐκ πόλου
ἵστησι, κλήσει Νικόλαον τὸν μέγαν,
μνήμης ἕκητι εἰς ἀπείρους ἡλίου
κύκλους, ἑαυτοῦ, καὶ τοκήων, καὶ τέκνων.
Ἰδοὺ γράφομεν καὶ ἄλλους στίχους εἰς ἄλλους διαφόρους ὑποθέσεις, ὀλίγους ἐκ τῶν πολλῶν, ὧν ἐποίησεν.

Εἰς ταλανισμὸν τοῦ παρόντος βίου ἀπὸ τῶν οὐδὲν εἶναι λογιζομένων

Θέρους ἐν ὥρᾳ, χιών, οὐ ψυχρότης
πτήσσει βροτείαν, ἀλλὰ τὸ πνῖγος, φύσιν,
πληθύς τε μυιῶν, ψυλλαίων τ' ἀδδηφάγων·
βομβεῖ γὰρ ἡ μέν, ἡ δὲ πηδᾷ ἐκτόπως,
τῷ δήγματι ἄμφω εἰσάγουσαι τὴν λύμην
πᾶσι βροτοῖσιν, ὦ βίου, κακοῦ βίου!
ἕκητι τούτων, καὶ ὅσων βροτοκτόνων,
κώνωπος ἠχῆς τε, ἀλγεινῆς ἅμα
φθειρῶν τ' ἐχουσῶν πάντα σώματ' ἀργίης.

Εἰς ἑαυτὸν πενόμενον.

Τίς τῷ πολύτλᾳ καὶ ξένῳ δ' ἀνεστίῳ
δώσει στιχουργῷ, εἵνεκα στιχουργίης,
ἔδεσμα, εἷμα μέχρι τέρματος βίου;

Ἕτερον.

Φῶς ἦσθα Σῶτερ, ἀλλ' ἀναβάλλῃ σκότος,
ὡς κρύφιος· φώτιζε γοῦν με, καὶ σκέπε,
τὸν Μητροφάνη Γρηγορᾶν, καὶ σὸν λάτρην.

Πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ Κυζίκου Μητροφάνη παραιτησάμενον,

Θήβης ἑπταπύλοιο κλυτὸν πέδον εἰσέτι κλαίει,
καὶ μεδέουσ' ἀκτῆς Κύζικος Ἀσιάδος·
κάλλιπες ἀμφοτέρῃσιν ἄχος μέγα· κἀμφοτέρων γὰρ
ἄσπετον εὖχος ἔης, φαίδιμε Μητρόφανες.

Stihurĭ.

Nicolaĭ, lumina înţelepţilor, descedente luĭ Alexandru Mavrocordat, a aceluĭ înţelept în tóte,—Exapolitul. Egemonul Ungro-Vlahilor, cu minte ceréscă a pus bazele din temelie a acestuĭ templu, puternic zidindul, cu murĭ înalţĭ şi edificându-l cu columne de petre sculptate, pe care se rezimă tótă puterea arcadelor şi pe care stă tot cercul turlelor. Cu pórta, săpată cu florĭ de micşunele de fer asigură interiorul, şi după acea păzitor din cer neînvins pune pre cel numit marele Nicolaĭ, pentru amintirea în ciclurĭ nenumĕrate solare a sa şi a născĕtorilor şi a fiilor sĕĭ.

Iată scriem şi alte stihurĭ, în alte sujete deosebite, puţine din cele multe ce a compus.

La tânguirea despre viaţa presentă din partea celor ce cugetă că nu există nimica.

In timpul vereĭ, nu zăpada, nu frigul îngrozeşte omenirea, ci consumă natura arşiţa şi mulţimea muştelor şi a puricilor nesatuĭ: căcĭ una bâzie, altul sare din loc în loc, producênd ambiĭ cu muşcatul supĕrare tuturor ómenilor; O Viaţă! Viaţă urîtă, din causa acestora şi atâtor insecte de ómenĭ ucigătóre, a ţinţaruluĭ iute, şi supărător şi tot-o-dată a păduchilor ce se ţin de tóte corpurile dedate leneĭ.

La sĕrăcia sa.

Cine va da nenorocituluĭ şi streinuluĭ pribeag mâncare făcĕtoruluĭ de versurĭ, pentru versurĭ, îmbrăcăminte: până la sfârşitul vieţeĭ?

Alta.

Lumină eştĭ Mântuitorule, să pĭară dar întunericul ca misterios. Luminéză-mĕ şi mĕ umbreşte pe mine Grigoraş Mitrofanul, adoratorul tĕŭ.

Cătră Moşul sĕŭ al Chiziculuĭ Mitrofan, când a dimisionat

Câmpia renumită al Thebeĭ cea cu şépte porţĭ încă plânge şi Chizicul ce predomină litoralul Asieĭ; pentru că aĭ lăsat ambelor mare durere; căcĭ amânduror aĭ fost falǎ nespusă, strălucite Mitrofane.

Εἰς τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ.

Ἆθλα λυροκτυπίης πιστεύομεν ἀμφιονείης,
ἔπλετ' ἐπεὶ καὶ νῦν εἴκελος Ἀμφίονος,
αἱμυλίην καὶ ἤθεα, καὶ νέον, εὐκλεὲς ἔρνος,
γαίης Καδμηΐδος δῖος ὁ Μητροφάνης.

La elocuența luĭ.

Credem învingerele de cântare ale Sireĭ Amfioniene, fiind-că și acum fu asemenea luĭ Amfion în elocuență, moravurĭ și minte divinul Mitrofan, glorióșă vlăstare a pământuluĭ Cadmeeanu.

Εἰς πρᾳότητα.

Ῥώμη, γένος, πλοῦτός τε, καὶ ὡραιότης,
εἰς οὐδὲν εἰσὶν, εἰ ἄπεστι πρᾳότης.

La blândeța.

Putere, neam, bogăție și frumusețe nimica nu sunt, când lipsește blândeța.

Εἰς φρόνησιν, καὶ ῥώμην.

Φρόνησιν οἶδα, ἣν λύει οὐδὲν πάθος,
ῥώμην τε αὖθις, ἧς φρόνησις ἡγέτης.

La înțelepcĭune și tărie.

Sciu în înțelepciune, ce nu se surpă de niciĭ o patimă, cunosc ĭarășĭ puterea, căria îĭ este conducătóre înțelepcĭunea.

Εἰς τοὺς αὐτούς.

Ὃς οὐκ ἀγείρει, κοῦρος ὤν, οἷς γηράσει,
οὗτος κατ' ἄμμου τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν
δομεῖ ἀβούλει, καὶ βιώσει δυσφόρως.

La aĭ luĭ.

Cine nu adună, tînĕr fiind, cu ce să înbătrânéscă, acesta îșĭ zidește neînțelepțeșta casa sa pe năsip și va trăi cu greutate.

Εἰς ἔρωτα.

Ὡς δυσκάθεκτος, ὦ ἔρος, πόθος πέλεις,
ἀλλ' ἀμβλυωπεῖς, ὅτ' ἐρᾷς δυσειδέων.

La amor.

O amor! ce dor greŭ de stĕpânit eștĭ, dar eștĭ orb, când ĭubeștĭ pe ceĭ urîțĭ.

Εἰς Ἀηδόνα.

Δεῦρ' ὦ ἀηδὼν ᾠδικὴ ᾠδαῖς ξέναις,
λυπούμενόν με ταῖς ἀνάγκαις τοῦ βίου,
ποίησον ἡσθῆναί τε καὶ φυγεῖν ὅλως
κόσμου τὰς ἄρκυς, καὶ γενέσθαι εἰς ὄρη,
ὅπου μέριμνα οὐ πάρεστι τοῦ βίου,
οὐδ' ὁ φθονῶν μοι εἵνεκ' ἄρτου τῷ ξένῳ.

La Privighitóre.

Vino o Privighitóre cântăréță de ode streine, fă-mĕ pe mine cel întristat de nevoile viețeĭ să mĕ bucur și să fug cu totul de cursele lumeĭ, să mĕ duc în munțĭ unde nu maĭ este grijă de viață și niciĭ acela, care să'mĭ pismuéscă mie pânea ca strein.

Εἰς τὴν αὐτήν.

Ἦρος φανέντος, καὶ ῥόδων μυριπνόων,
ἀηδόνων μέλισμα ἥσέ μου φρένας.

La aceĭașĭ.

Cu arătarea primăvereĭ, și a roselor mirosităre, melodia privighitorelor îmĭ încântă mintea mea.

Εἰς κοχλίαν.

Γέννημα Ἕρσης, ἠδ' ἡλίου πέλω,
οἶκον δι' οἰκῶ, ὃν παρέσχε μοι φύσις,
πτύω δ' ἅπαντας αἱρετιστὰς σιέλῳ·
κἂν τῇ κεφαλῇ ὀρθίων κέρα δύο,

La Culbecŭ (Melc).

Progenitură sunt a Erseĭ (una din femeile luĭ Danaŭ) și a Sóreluĭ, locuesc locuința pe care mĭ-a dat'o natura, stupesc pe toțĭ Ereticiĭ cu scuipat, și redicând în cap douĕ

Χριστὸν διφυῆ δηλόω χριστονύμοις·
ὁ εὐστόμαχος μικρότατος Κοχλίας. (62).

Οἱ δὲ ἅγιοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμε κανόνας, καὶ τὰ λειπὰ, εἶναι τοῦτοι:

Ἰαννουρίου ιη'. εἰς τὸν ὅσιον Ἰάκωβον ἀκολουθία τελεία δεδοξολογημένη, μὲ τελετὴν, καὶ καθήσματα, καὶ αἴνους, αἰτήσει Γεωργίου Μαγιώτα.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολοθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, αἰτήσει Ἀνθίμου τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Συμεὼν, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου Ἀνδρέου, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἱεροθέου, ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, αἰτήσει Ἱεροθέου ἱεροδιακόνου τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἀναπλήρωρις τελείας ἀκολο.θίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρττρος Κλήμεντος Ἀγκύρας μετὰ τοῦ ἁγιου Ἀγαθαγγέλου, αἰτήσει Κλημέντος Ἀδριανουπόλεως.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀ.ηνογένους, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Ἀναπλήρωσις τελείας ἀκολοθείας τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ.

Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς φυλακῆς, τῶν δεσμῶν, καὶ τοῦ θανάτου, ὅπου ἐπιφανεὶς ὁ ἅγιος ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὄντα εἰς Ζίχναν, χωρίον του Δραμας, ἐπι τῆς πατριαρχίας Ἰακώβου τοῦ Χίου, Ὀκτωβρίου κέ. ἡμέρα πέμπτη, τὴν νύκτα, ξημέρωμα τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου, εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους ὀγδοῆντα ἑπτὰ, εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ζορμπάδων, ὁποῦ ἐκατέβησαν τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ, καὶ ἀνέβησαν τὸν Σουλτὰν Ἰμπραήμ.

Τοσαῦτα περι τοῦ Μητροφάνους, ὅστις ἀπέθανε εἰς Βουκουρέστι, ζήσας ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ὅταν δεκαεπτὰ ἢ δεκαοκτὼ χρονῶν ὤντας εἰς ἡλικίαν ἐγὼ, ὑπῆγα εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλιους ἑπτακοσιους τριάντα τὸν Ἰούλιον, αὐθεντεύοντος ὁ Μιχάλβοδας Ρακοβιτζας ὁ Μπόγδανος, δέκα μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο ζορπαλίκι του ζορμπάμπασι Πατρώνα, ὁποῦ κατέβασε τὸν Σουλτὰν Ἀχμετ καὶ ἀνέβασε τὸν Σουλτὰν Μαχμουτ, τότε ἐγνώρισα τὸν Μητροφάνη, τὸν ἐσυναναστράφηκα, καὶ αὐτὸς ἀ(υ)τος του μὲ εἶπεν, ὅτι ἦτον ἑκατὸν

córne, arăt pe Christos cel în două naturĭ Creştinilor, eŭ prea micul culbec cel bun de gură.

Iara sfinţiĭ la care a făcut canóne şi altele, sunt aceştia:

Ianuarie în 18, serviciŭ complect la cuviosul Iacov, doxologisit cu litie şi catisme şi laude, prin cererea luĭ Gheorghe Maiota.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sântuluĭ ieromartir Antim, prin cererea luĭ Antim al Ungro-Vlahieĭ [87].

Indeplinirea serviciuluĭ pe deplin a sântuluĭ cuviosuluĭ Simeon, celuĭ tulburat sufleteşte pentru Christos, prin cererea aceluiaşĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a cuviosuluĭ Andreĭ, celuĭ neliniştit sufleteşte pentru Christos, prin cererea aceluiaşĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sântuluĭ ieromartiruluĭ Ieroteĭ, Episcopul Atheneĭ, prin cererea luĭ Ieroteĭ Ierodiaconul Ungro-Vlahieĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sântuluĭ Clement al Anghireĭ, cu a sântuluĭ Agatanghel, prin cererea luĭ Clement al Adrianopoleĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a luĭ Antenogen, prin cererea aceluiaşĭ.

Indeplinirea serviciuluĭ complect a sântuluĭ ieromartir Elefterie, prin cererea aceluiaşĭ.

Canon paraclitic la sântul Dimitrie, pentru eliberarea de închisóre, de legăturĭ şi de mórte, ce sântul i-a dat luĭ, fiind la Zihna, localitate din Drama, pe timpul patriarhieĭ luĭ Iacob din Hio, Octombre în 25. ḑiua Joĭ, nóptea în spre luminatul ḑileĭ serbătóreĭ sântuluĭ, la 1787, în ḑilele zorbagiilor, cariĭ aŭ dat jos pe Sultanul Mahmut şi aŭ ridicat pe Sultanul Ibraim.

Aceste relative la Mitrofan, care a reposat în Bucureştĭ, trăind peste 100 anĭ. Eternă amintirea luĭ [88].

Când eram eŭ de 17, saŭ de 18 anĭ în vrêstă, m'am dus la Bucureştĭ la 1730, în Iulie, domnind Mihail Vodă Racovitză Moldovanul, ḑece lunĭ în urmă dela marele zorbalâc a luĭ Zorba-Paşa Patron, care a dat jos pe Sultanul Ahmed şi a înălţat pe Sultanul Mahmud, atuncĭ am cunoscut pe Mitrofan, mĕ întâlniam cu el şi însuşĭ el 'mĭ

τεσσάρων χρονῶν, καὶ δὲν ἐπέρασε καιρὸς καὶ ἐτελειώθη.

Ἀναστάσιος Γόρδιος ἱερομόναχος, ἦτον ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀγράφων, περίφημος πολυμαθὴς, ἐνάρετος, ἔχει ἐπιστολὰς ἑλληνικὰς πρὸς τοὺς τότε ὁμοίους του, τὰς ἔχω καὶ βιβλίον κατὰ Λατίνων, ἀτύπωτον, τὸ ἔχω· εἰς τοῦτο γράφει ἐναντίον τῶν χρησμῶν, καὶ μὲ τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἀποστόλου ἀποδείχνει, ὅτι δὲν θέλει ἀναστηθῆ πλέον ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων, ὡς προείπασιν οἱ χρησμοὶ, καὶ οἱ πτωχοὶ Ρωμαῖοι πιστεύοντες χαίρουσι· μὲ τὸ ὁποῖον συμφωνῶ κ' ἐγὼ, καὶ λεγω, ἐπειδὴ οἱ χρησμοὶ δὲν ἀλήθευσαν εἰς τοὺς χρόνους ὁποὺ γράφουσι, πῶς ἦτον νὰ ἀναστηθῇ, καὶ δὲν ἀναστήθη, δὲν θέλει πλέον ἀναστηθῆ· ὅτι οἱ χρόνοι, ὁποῦ γράφουσιν οἱ χρησμοὶ νὰ ἀνάστηθῇ, ἦτον εἰς τοὺς τριακοσίους εἴκοσι μετὰ τὴν ἅλωσιν· εἰς δὲ τοὺς τριακοσίους εἴκοσι τούτους χρόνους συνέβη καὶ ἔτρεξαν αὐτοὶ οἱ ἓξ χρόνοι τῶν πολέμων, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπλησίασαν, ἐπερικύκλωσαν τὴν Πόλιν, τὴν ἐστένεψαν καὶ νὰ τὴν πάρουν, δὲν τὴν πῆραν. Διὰ τοῦτο δὲν θέλουν δυνηθῇ πλέον οἱ Ρῶσσοι νὰ τὴν πάρουν μὲ ὅσους τρόπους καὶ ἂν μεταχειρισθοῦν, καὶ ὅσας δυνάμεις καὶ ἂν κατεβάσουν εἰς τὸ Κρίμι, τὸ ὁποῖον τώρα ὅλον τὸ ἐκυρίευσαν, καὶ τὸν χάνην ἀπέβγαλαν, καὶ τὸν ἔστειλαν, καὶ κάθηται εἰς τὴν Ἀσίαν, εἰς τὸ Ταμάνι, τοῦ Κριμιοῦ ἀντίκρυτα. Διότι ἐὰν τὸ βεβαιωμένον διὰ χρησμῶν, ὁ Θεός βιασθεὶς (νὰ μὲ συγχωρήσῃ δὲ ὁ Θεὸς, ὁποῦ τολμῶ, καὶ τὸ λέγω) ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας μας, τὸ ἐμπόδισε, παρεχώρησε καὶ δὲν ἔγινεν εἰς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἔπρεπε νὰ γίνῃ, προκρίνας καλλέτερον τὸ νὰ ἀργήσουν, νὰ ματαιωθοῦν τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων ἀνδρῶν, ἀστρονόμων, καὶ σοφῶν, καὶ ἁγίων του τὰ λόγια, παρὰ νὰ βασιλεύσουν οἱ βασιλείας ὄχι, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς τῇ ἀληθείᾳ ἀνάξιοι, πῶς εἶναι τρόπος λοιπὸν ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ γίνῃ ἡ ἀνάστασις τῆς Ρωμαϊκῆς βασιλείας, ὁποῦ πλέον βεβαίωσις, χρησμὸς, καὶ χρησμολόγου ἄλλου τινὸς δι' αὐτὴν δὲν ἀπέμεινε; Τούτων οὕτως ἐχόντων λοιπὸν, δὲν θέλουν βασιλεύσει πλέον εἰς τὴν Πόλιν, οὔτε Ρωμαῖοι, οὔτε Ροῦσσοι, ἕως τῆς συντελείας. Ἄς μᾶς ἐλεήσῃ δ' ὁ πολυέλεος Θὸς, καὶ ἂς μᾶς δώσῃ τὴν βασιλείαν του τὴν οὐράνιον, καὶ ἂς λείπψῃ αὐτὴ ἡ ἐπίγειος. Καὶ εἶναι τὸ ἴδιον, ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψε φόλα, καὶ φλωρὶ μᾶς ἐδωθηκε καὶ ὡσὰν νὰ μᾶς ἔλειψαν χώματα, καὶ μαργαριτάρια μᾶς ἐδόθηκαν. Τὸν Γόρδιον τὸν ἐζήτησεν ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν Ἀντώνιον ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ δὲν ὑπῆγεν, ὡς τὸν Διογένην ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ δὲν ὑπῆγεν. Εὖγε

spune: că era de una sută patru anĭ. Şi n'a trecut timp şi s'a sfârşit.

Anastasie Gordiul Ieromonah, era din eparhia Agrafelor, renumit, mult erudit şi virtuos. Are epistole elineştĭ către ceĭ de pe atuncĭ seminĭ aĭ luĭ, le am; şi o carte contra Latinilor netipărită, o am. In acésta scrie în contra profeţilor şi cu Apocalipul St. Ión Teologul, şi Apostolul dovedeşte că nu va reînvia maĭ mult împĕrăţia Romeilor, precum a preḑis profeţiile; şi seĭmaniĭ Romeiĭ credênd se bucură! Cu care mĕ unesc şi eŭ şi ḑic: Fiindcă profeţiile nu s'a adeverit în timpurile despre care sciŭ, că era să se restabiléscă şi nu s'a restabilit, nu se va maĭ restabili. Că timpurile, despre cariĭ scriŭ profeţiile că se va restabili, eraŭ la 320 după luarea (Constantinopoluluĭ). Iar aceştĭ anĭ 320 s'aŭ împlinit şi a trecut aceştĭ şase anĭ aĭ resbelelor, în care s'a apropiat, aŭ asediat Constantinopolul, l'aŭ constrâns, dar de luat nu l-aŭ luat. De aceea nu vor putea maĭ mult Ruşiĭ să-l ia, cu orĭ câte chipurĭ vor întrebuinţa şi orĭ câte puterĭ vor pogorî în Crimea, pe care acum a cucerit'o cu totul şi a alungat şi pe Han, şi l'a trimis de locueşte în Asia, în Taman, în faţa Crimeeĭ. Căcĭ daca cea ce era asigurat prin profeţiĭ, D-ḑeŭ nevoit (să mĕ ierte D-ḑeŭ pentru că îndrăsnesc şi o spun) din causa pĕcatelor nóstre a înpedecat, a îngăduit de nu s'a întâmplat în timpul în care trebue să se facă; judecând ca maĭ bine să rămână fără efect şi să se paraliseze nişte aseminea cuvinte a unor ast-fel de ómeniĭ, astronomĭ şi înţĕleptĭ şi sânţĭ aĭ luĭ, de cât sa împĕrăţéscă ceĭ nevrednicĭ, nu de împĕrăţie, ci nicĭ măcar de viaţa acésta. Cum dar este chip de acum şi înainte să se facă restabilirea împĕrăţieĭ Romeice, despre care maĭ mult nicĭ o asigurarea, o profeţie a altuia óre-care profet n'a rĕmas în acésta privire. Acestea aşa fiind, nu vor împĕrăţi în Constantinopol nicĭ Romeiĭ, nicĭ Ruşiĭ, până la sfârşit. Să ne miluiască dar mult Milostivul D-ḑeŭ şi să ne dea împĕrăţia luĭ cea ceréscă, şi lipsiască acéstă pămêntéscă. Şi este egal ca şi cum nĭ-ar lipsi pitac şi nĭ s'ar da galbenĭ; saŭ ca cum nĭ-ar lipsi lutul şi nĭ s'ar da mărgăritare.

Pe Gordiu l'a chemat Neculaĭ Vodă şi nu a venit, ca pe Marele Antonie Marele Constantin şi nu s'a dus; ca pre Diogen Marele Alexandru şi nu s'a dus. Bravo de aceştĭ treĭ bărbaţĭ în adevĕr filosofĭ; de a-

τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν τριῶν, καὶ ὄντως φιλοσόφων! διὰ τοῦτο καὶ αἰωνία ἡ μνήμη τους. Ἰδοὺ καὶ δύο ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν του.

„Λογίῳ ἀνδρὶ, καὶ πρεσβυτέρῳ θεοσεβεῖ, τῷ ἐκ Νέας Κώμης κυρίῳ Ἀντωνίῳ, ὁ ἐξ Ὑπερχινιατῶν Ἀναστάσιος Γόρδιος εὖ πράττειν.

Τῆς μὲν πρὸς ἐμὲ σου φιλικῆς διαθέσεως εὖγε καὶ ὑπέρευγε, μάλα δικαίως ἂν εἴποιμι, τῇ δὲ κατά τινα παραβολὴν, ἡ σύγκρισιν παρειλημμένη σοι τοῦ κώνωπος χρήσει, οὔτ' ἂν συναινέσαιμι, οὔτ' ἂν ἄλλως ταύτης θαυμάσαιμι. Καὶ μή μοι, πρὸς φιλίας αὐτῆς, τοιαύταις καὶ τοσαύταις πρὸς ἀδόλως καὶ φιλοῦντας καὶ φιλουμένους χρῶ ταῖς ὑπερβολαῖς, τὸ γὰρ μηδὲν ἄγαν, καὶ τὸ πᾶν μέτρον ἄριστον οὐκ ἀγνοεῖς, εὖ οἶδα, ὡς τοῖς τυγοῦσιν εἰρημένα εἰσὶ τῶν σοφῶν· ἔρρωσο, καὶ ὅροις φιλίας τῆς κατὰ φιλοσοφίαν ἐμμένειν μᾶλλον καὶ οὐ τῆς κατὰ τοὺς πολλοὺς, καὶ τῆς ἄλλως ἐχούσης, πρὸ παντὸς αἱροῦ. Πάτρηθεν ἀνθεστηριῶνος τρίτῃ φθίνοντος, αψιβ'.

„Τῷ αὐτῷ.—Τοῦ παιδὸς ἡ νόσος ἐκ παχέων φαίνεται, καὶ φλεγματωδῶν καὶ γλισχρῶν, τὴν κεφαλὴν καταλαβόντων, κἀκεῖθεν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι κατερχομένων· διὸ καὶ χρόνιός ἐστι διοίκούης τὸ σῶμα φυσικῆς δυνάμεως· εἰ δέ τις βοηθήμασί τισιν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ προσφόροις χρήσασθαι βούληται, ἑτέροις μὲν ἰσχυροτέροις οὐ δυνατὸν, φλεβοτομίᾳ δηλαδὴ καὶ καθάρσει, τοῖς ἐπὶ τῶν μεγάλων νοσημάτων κρατίστοις, κλυστῆρσι δὲ κάτωθεν μαλακωτέροις πρῶτον, εἶτα καὶ ἐμετικοῖς ἄνωθεν ἠπίοις, ἔξεστι· πρὸς τούτοις ἐρίοις ἔξωθεν πιναροῖς, ἐμβραχεῖσιν ἐλαίῳ πυρὶ θερμαινομένῳ, καὶ ἤδη κοχλάζοντι· ἔτι δὲ καὶ ἐλαίοις ἑτέροις, ἀφ' ἑαυτῶν οὖσι θερμοῖς, ἀλειφομένου τοῦ πεπονθότος τόπου, οἷον τὸ δάφνιον, καὶ χαμαιμήλιον, εἰ δυνατὸν εὑρεθῆναι καὶ πυριάμασι μετὰ σπόγγου καινοῦ, συνεχῶς ἐμβρεχομένου θερμῇ τῇ λεγομένῃ ρακῇ, πιεζομένου τε καὶ ἐπιτιθεμένου. Τούτοις, κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν καὶ κατεπείγουσαν χρείαν, χρηστέον· καὶ τὸ πᾶν τῆς ὑγείας εἴη παρὰ τῆς τὰ πάντα νικώσης θείας δυνάμεως· Ἔρρωσο καὶ τοὺς φίλους πάντας ὑπερ ἐμοῦ πρόσειπε. Ἐκ τοῦ πατρίου δαπέδου, βοηδρομιῶνος θ'. αψιστ'."

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Κρητικὸς, ἐξηγητὴς τοῦ Ψαλτηρίου· αἰωνία ἡ μνήμη του.

ceea și eternă amintirea lor. Iată și două din multele epistole ale luĭ.

Invĕțatuluĭ bărbat și bătrânuluĭ pios, Domnuluĭ Antonie din Noul Sat, Anastasie Gordiŭ din Ipereniate sănătate.

Despre disposiția ĭubireĭ tale cătră mine, după tótă dreptatea așĭ putea a-țĭ ḑice bine și fórte mulțămesc. Iar cât despre exemplul țințaruluĭ de care te serveștĭ, ca în o asemănare óre-care, orĭ comparare, nu m'aș învoi, și nicĭ n'așĭ putea de alt-fel al admira. Și nu'mĭ întrebuințez, pentru numele a însășĭ amiciţieĭ, atâtea și ast-fel de iperbole nepotrivite între ceĭ ce cu sinceritate ĭubesc și sunt ĭubițĭ. Căcĭ nu ignorezĭ, sciŭ bine, că nimic prea mult și că tot ce-ĭ măsurat este fórte bun, pre cum s'a ḑis aceste de orĭ-care dintre filosofĭ, fiĭ sănătos. Persistă maĭ ales în marginele amicițieĭ celeĭ după filosofie și înainte de tóte preferă, acésta și nu cea vulgară și cu totul de altfel. Din patrie Antisterion în treĭ spre fine 1712.

Aceluĭașĭ.

Bóla copiluluĭ pare a fi din serurĭ de grasimĭ, flegme și mucosităţĭ cuprinḑênd capul și de aicea pogorându-se în părțile de jos. De aceea în cât-va este și chronică și greŭ de combătut de cătră puterea fisică, ce guvernéză corpul. Iar dacă cine-va ar voi să întrebuințeze unele ajutorurĭ folositóre uneĭ ast fel de etățĭ. altele maĭ puternice nu se póte, adică: luarea de sânge și curățenie, care sunt cele maĭ bune la bólele marĭ; ci glistice maĭ moĭ maĭ întâĭ de jos; apoĭ se póte întrebuința și medicamente maĭ line de vărsat pe gură. Pe lângă acéste lână cu suc mulată cu unt de lemn încălḑit la foc și cam clocotit. Incă și cu unsorĭ de alt-fel, ce sunt prin natura lor calde să se ungă locul suferinduluĭ, adecă: unt de dafne și mușețel, dacă'ĭ cu putință să se găséscă, și cu fricțiunĭ cu un burete noŭ mucat continu în rachiŭ ferbinte, muind, apăsând și frecênd. Aceste se cade ale întrebuința în timpul present și la necesitatea urgentă. În general sănătatea vine dela puterea divină, care învinge tóte, fiĭ sănătos și salută pe toțĭ amiciĭ din partea mea. De pe pământul patrieĭ, Voidromion, 9. 1716. [39]).

Atanasie Ieromonahul Criticos, interpretatorul psaltireĭ, eternă amintirea luĭ [40]).

'Αντώνιος Κατήφυρος, ἱερομόναχος Ζακύνθιος, ἔκαμε γραμματικὴν, καὶ μετάφρασιν ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν εἰς τὴν παλαιὰν κ ὶ νέαν γραφὴν μὲ εἰκονογραφίας, καὶ τὴν ἐτύπωσεν, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Βησσαρίων Μακρῆς ἱερομόναχος Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς, ἔκαμε τὴν τυπωμένην τεχνολογικὴν γραμματικήν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Μακάριος ὁ κουφὸς ὁ Μαριδάκης. ἱερομόναχος Κρητικὸς, ἀδελφὸς Θεοδοσίου Πατριάρχου τοῦ τυφλοῦ, ἔκαμε καὶ ἐτύπωσε διδαχῶν βιβλία δύο Τοῦτος ἐλθὼν εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ αὐθέντου Κωνσταντὴνβοδα, τοῦ αὐθέντου μου, καὶ διδάσκων εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, μὲ εἶπεν ὁ αὐθέντης, ἂν εἶμαι ἄξιος, τὴν ὥραν ὁποῦ διδάσκει ἐπ' ἄμβωνος, νὰ γράφω τὰ διδασκόμενα· ὑπεσχέθην ἐγὼ, ἂν καὶ δύσκολον τὸ ἔργον, καὶ καθήμενος εἰς τόπον, ὁποῦ δὲν μὲ ἔβλεπε, ἔγραφα· καὶ ἔγραψα, ὡς δεκάτου διδαχαῖς, καὶ ἄρεσα τὸν αὐθέντην, ὁποῦ ταῖς ἔδειχνα, καὶ τοῦ ταῖς ἐδιάβαζα. ἂν καὶ ὅλα τὰ λόγια σωστὰ. ἀνελλιπῶς δὲν τὰ ἔγραψα, ὅτι τοῦτο ἀδύνατον καὶ εἰς τὸν ταχύτατον ταχυγράφον· μ' ἐστοχάσθηκε δὲ μίαν ἀπὸ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν ἄμβωνα. καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου ἀφίνωντας, γυρίζει, μὲ κυτάζει καὶ λέγει: κάλλιον νὰ σ'ἔλειπε γραμματικὲ τὸ γράψιμον! ἤθελε συντύχει σκληρὰ, καὶ μὲ ἐπιπλήξει μὲ δίκαιον, ἀμὴ ἐκατάλαβεν. ὅτι ἀδείᾳ αὐθεντικῇ τοῦτο γίνεται. Τὸ 'καμε δὲ ὁ αὐθέντης, ὅτι μὲ εἶπε, καὶ τὸν εἶπα, νὰ ἀντιγράφη ταῖς διδαχαῖς, νὰ ταῖς προσφέρη τὸν αὐθέντην, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὁ Μακάριος. Ἄλλοτε μὲ εἶπε πάλιν ὁ αὐθέντης, καὶ τὸν εἶπα νὰ μὲ μάθη ρητορικὴν, καὶ νὰ τὸν δίνη τὸν μῆνα δεκαπέντε γρόσια· ἐγὼ δὲ διὰ φιλαδελφίαν, παίρνωντας δύο συμμαθητὰς, ἐποῦ εἶχαν τὴν αὐτὴν μὲ λόγου μου δύναμιν, καὶ φιλοσοφικὰ ἐδιαβάζαμεν, ὑπῆγα καὶ τοῦ εἶπα τὸν λόγον τοῦ αὐθέντου, πως εἶπε διὰ τοὺς τρεῖς, καὶ τὸν μισθόν· καὶ ἔστερξε καὶ μᾶς εἶπε νὰ συνθέσωμεν ἕως ἕνα φύλλον ἑλληνιστὶ εἴ τι θέλομεν ὁ καθένας μας, καὶ νὰ τοῦ τὰ πᾶμε· καὶ τὰ ὑπήγαμεν· καὶ μᾶς εἶπεν, ἀφήσατέ τα καὶ πηγαίνεται, καὶ αὔριον ἔλατε· μᾶς εἶπε τὴν αὔριον ὅτι —εἶπα νὰ σᾶς μάθω ρητορικῆν, ἀμὴ δὲν σᾶς μαθαίνω.

Νικόλαος ἱερομόναχος Μαυροειδὴς Κεφαλλονίτης, ἱεροκήρυξ καὶ αὐτὸς, καὶ εὐφραδής· ἔκαμε καὶ τοῦτυς β.βλίον διδαχῶν, καὶ τὸ ἐτύπωσεν εἰς τὸ Γιάσι, ᾳψνστ'.

Παρθένιος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ἔκαμε ἐξήγησιν ἁπλῆν νόμων καὶ κανόνων συνοδικῶν, καὶ τὴν ἐτύπωσε.

Antonie Catifor, ieromonah, Zachintén, a făcut o gramatică și o traducere din italienește în grecește, Testamentul Vechĭ și Noŭ cu iconografiĭ și o a imprimat, eternă amintirea luĭ [41]).

Visarion Macri ieromonahul, Iónit, profesor la școla din Iónina, a făcut gramatica tehnologică care a imprimat'o, eternă amintirea luĭ [42]).

Macarie Cuful (surdul) Maridache. ieromonah din Creta, frate a luĭ Teodosie Patriarhul cel orb; a făcut și imprimat două cărțĭ de învĕțăturĭ. Acesta venind în Bucureștĭ în ḑilele Domnuluĭ Constantin Vodă. Domnul meŭ, și predicând în Curtea domnéscă, mĭ-a ḑis Domnul, dacă sunt vrednic, în óra în care vorbește pe amvon să scriŭ cele ce învață. Eŭ am promis, deși lucrul era greŭ, și așeḑându-mĕ în un loc unde nu mĕ vedea am scris. Și am scris maĭ la ḑece discursurĭ de ale sale, și 'ĭ plăcea Domnuluĭ când i le arătam și i le citém; deși tóte cuvintele luĭ pe deplin și fără lipsă nu le-am scris, pentru că acésta'ĭ cu neputință și la cel maĭ iute tahigraf. M'a observat odată, din multele datĭ, de sus din amvon, și lăsând continuarea discursuluĭ, se întórce, mĕ privește și ḑice: Maĭ bine ar fi fost să'țĭ fi lipsit scrisórea secretarule! S'ar fi purtat maĭ aspru și să mĕ ocărască cu dreptul, dar a înțeles că se face acésta cu voea domnéscă. Acésta a făcut'o Domnul, pentru că mĭ-a ḑis, și ĭ-am spus să prescrie discursurile și să le dedice Domnuluĭ și n'a voit Macarie. Altă dată iarășĭ mĭ-a ḑis Domnul, și ĭ-am spus să mĕ învețe retorica și să'ĭ dea pe lună cincĭ-spreḑece leĭ. Iar eŭ din iubirea frățéscă luând doĭ colegĭ, care avea aceeașĭ putere cu mine și studiasem filosofia, m'am dus și ĭ-am spus cuvêntul Domnuluĭ, ce a ḑis pentru toțĭ treĭ și plata și ĭ-a plăcut. Și nĭ-a ḑis să compunem ca o filă în elinește orĭ ce voește fie-care din noĭ și să i-le ducem, și i le am dus. Și nĭ-a ḑis lăsațĭ le, duceți-vă și mâne venițĭ. A doua ḑi nĭ-a spus: că am ḑis să vĕ învĕț retorica, dar nu vĕ învĕț [43]).

Nicolaĭ ieromonah Mavroid din Cafalonia, predicator și acesta, și elocuent. a făcut și acesta o carte de învĕțăturĭ și o a imprimat la Iașĭ. 1756 [44]).

Partenie ieromonah Morait, a făcut o interpretare apla a legilor și a canónelor sinódelor și o a imprimat [45]).

Ἰωαννίκιος ἱερομόναχος Κύπριος, προεστὸς τῆς εἰς τὸν Γαλατᾶ ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἐδίδασκε καὶ αὐτὸς ἐπ' ἐκκλησίας χρόνους· εἶχε καὶ ἀδελφὸν Ἀθανάσιον, ἱερομόναχον καὶ αὐτὸν, καὶ λογιώτατον, καὶ προεστὸν τῆς εἰς τὰ Ταταῦλα ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

Ἀγάπιος ἱερομόναχος, Μεσολογγίτης, λογιώτατος καὶ τοῦτος καὶ μεγαλόφωνος, καὶ μουσικώτατος, καὶ προεστὸς τῆς εἰς τὸν Γαλατᾶ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ ἐδίδασκε καὶ αὐτός.

Δωρόθεος, ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Γιακουμῆ μαθητὴς, ἐπιστήμων, φιλόσοφος. καὶ πρῶτος τῶν καθ' ἡμᾶς λεγομένων φιλοσόφων, καὶ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς.

Θεοδόσιος ἱερομόναχος Σκυλίτζης, Χῖος καὶ τῆς Χίου διδάσκαλος· οὗτος εἶχε καὶ ἀδελφὸν Στρατῆ τὸ ὄνομά του, ἰατρὸν περίφημον τόσον, ὥστε καὶ εἰς τὴν Πόλιν ἐφέρθηκε, διὰ νὰ ἰατρεύσῃ τὸν βασιλέα.

Γεράσιμος ἱερομόναχος ἀπὸ Κουζγουντζοῦκι, ὁ λεγόμενος Ἄκακος, ἐπιστήμων, μαθητὴς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Πάτμῳ σχολῆς τοῦ Μακαρίου, ἀπέθανεν εἰς Κρήτην, καὶ εὑγῆκεν ἅγιον λείψανον· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Λῆμνον, καὶ τῆς Λήμνου διδάσκαλος, καὶ εἰς τὴν Λῆμνον ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰς τὸν καιρὸν τῶν πολέμων ἐκόπηκε, τοῦτο ποθῶν· ὅτι τοῦτος ζῶν, πολλοὶ πολλάκις τὸν ἤκουσαν, ὁποῦ ἔλεγε, „Θεέ μου ἀξίωσαί με νὰ χάσω μαρτυρικὸν θάνατον!" καὶ τὸν ἔλαβε· τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐκόπη καὶ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Λήμνου, δὲν ἠξεύρω τὸ ὄνομά του· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος Μεσσολογγίτης, ἀποστολικὸς κήρυξ, ἀκτήμων, ἀνάργυρος, ἅγιος· ὅτι καὶ προεῖπε τινα, καὶ ἐθαυτούργησε, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν ἐπροξένησεν εἰς τὰς χώρας, καὶ χωρία καὶ νησία, ὁποῦ κοντὰ δύο χρόνους ἐπεριπάτησεν· ἀρχινῶντας ἀπὸ ἅγιον Ὄρος, ἀπὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, εἰς τὸ ὁποῖον πρῶτον ἀνέβη εὐγαίνωντας ἀπὸ τὸ καΐκι, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ ἔβαλε λόγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἶτα ἐφεξῆς καὶ εἰς ἄλλα μοναστήρια. Ἀπεκεφαλίσθη δὲ (αἰωνία ἡ μνήμη του), εἰς τὸ χωρίον Μπεράτι, κατὰ τὸ Πρεμετὶ, νύκτα ἀπὸ δύο ἀνθρώπους τοῦ πασσᾶ, φθόνῳ καὶ κακίᾳ τῶν Ἑβραίων, μὲ τὸ ἐσύκωσε ὁ Κοσμᾶς πανηγύρια καὶ ἀλισβερίσιν, ὁποῦ ἐγίνοντα τὴν Κυριακὴν, καὶ τὰ ἐδιώριστε τὸ Σάββατον, καὶ ἔδωκαν χρήματα τὸν πασσᾶν, προσθέσαντες καὶ συκοφαντίας διαφόρους, πῶς τάχα παρακινεῖ τοὺς Ρωμαίους νὰ ἑνωθοῦν μὲ τοὺς Μοσχόβους νὰ κινηθοῦν κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ἀποκεφαλίσαντες δὲ αὐτὸν, τὸν ἔρριψαν εἰς τὸν

Iónichie ieromonahul din Cipru, proestos la biserica luĭ Christos din Galata; a predicat și acesta anĭ în Bisericĭ. A avut și un frate Athanasie ieromonah și acesta și fórte învĕțat și proestos la Biserica Tatavla a sântuluĭ Dimitrie.

Agapie ieromonahul din Mesolonghi, fórte învĕțat și acesta și cu o voce fórte tare și prea învĕțat în musichie și proestos la Biserica Sântuluĭ Nicolaĭ din Galata, tot în acelaș timp, și predica și acesta [46]).

Doroteĭ ieromonahul din Mitilini, student al luĭ Giacumi, om de știință și filosof. și întâiul filosof a timpurilor nóstre, și profesor la șcóla din Constantinopol.

Teodosie ieromonahul Schilița din Hio și profesor în Hio. Acesta avea și frate ce se numea Strati, doctor atât de renumit în cât a fost adus și în Constantinopol ca să vindece pe împĕratul [47]).

Gherasim ieromonahul din Cuscungiuchi, care se chemă fără rĕutate, om învĕțat și discipul și succesor la șcóla din Patmos a luĭ Macarie, a reposat în Creta și s'a făcut sânte móște, eternă amintirea luĭ [48])

Cosma ieromonah din Limn și profesor la Limn și la Limn de Turcĭ a fost tăeat în timpul resbelelor, dorind acésta. Că acesta trăind adese mulțĭ l'a audit că dicea: „D-deul meŭ învrednicește-mĕ să iaŭ mórte martirică"! și a luat'o, în acelașĭ timp a fost tăeat și Arhiereul din Limn, nu sciŭ numele luĭ, eternă amintirea luĭ [49]).

Cosma ieromonahul din Mesolonghi, predicator apostolic, sĕrac, fără de argint, sânt; acesta a și predis ceva, și a făcut minunĭ și a adus mult folos localităților, satelor, și insulilor în care a umblat aprópe doĭ anĭ. Incepênd dela Sf. Munte, dela sânțita Monastire Hloropotamul la care s'a dus maĭ întâĭ, ieșind din caic și a venit la chilia mea, și a făcut cuvênt în Biserică, apoĭ în urmă și la alte Monastirĭ. I s'a tăiat capul, eternă amintirea luĭ. la satu Berati, lângă Premeti. nóptea de doĭ ómenĭ aĭ Pașeĭ, din reaua invidie a Evreilor, pentru că Cosma a ridicat (suspendat) iarmarócele și alișverișiurile ce se făceaŭ Duminicile și le-a hotărât Sâmbăta. și aŭ dat banĭ Pașeĭ adăogênd și calomniĭ diferite, că adică ar îndemna pe Romeĭ să se unéscă cu Moscoviĭ și să se miște contra Turcilor. Tăindu-i-se capul l'a aruncat în rîul din apropiere. Creștiniĭ conduşĭ de lumina care cum dic uniĭ

πλησίον ποταμόν· χριστιανοὶ δὲ ὁδηγηθέντες ἀπὸ τὸ φῶς, ὁποῦ ὡς εἴπασι, κατέβαινεν εἰς τὸ σῶμα τὸ ἐπῆραν, καὶ τὸ ἔθαψαν. Δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, ὁποῦ καὶ τὴν σήμερον εἰς τοιούτους πανα θλίους καὶ παναχρείους καιρούς, εὑρίσκονται τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἰς τὸ γένος μας. Δόξα σοι ὁ Θεός!

Χρύσανθος ἱερομόναχος, ἀδελφὸς αὐτοῦ τοῦ νεοφανοῦς ἁγίου, ἐπιστήμων, ζῇ, καὶ κρατεῖ τὸ σχολεῖον τῆς Πάρου.

Χρύσανθος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν μετὰ τὸν Ἱερόθεον διδάσκαλος Σμύρνης.

Διονύσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πορταριὰ χωρίον Δημητριάδος· ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος ἦλθεν εἰς τὸ Πιπέρι τὸ ἐρημονῆσι, ὁποῦ ἦτο πρῶτα μία ἐκκλησία τῆς Παναγίας, καὶ ἐμόναζεν ὁ ἱερομόναχος ἐκεῖνος, ὁ Βάρδα Φόβος λεγόμενος, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Δημητριάδος· ἔκτισε δὲ ὁ Διονύσιος ἐλθὼν καὶ δευτέραν ἐκκλησίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μὲ πεντὲξ κελλία, καὶ ἐσύστησε πεντὲξ πατέρων σκήτην. Ἐδῶ ἀπὸ τὴν Πόλιν ἦλθα ἐγώ, καὶ ἐφόρεσα τὰ μαῦρα παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα ἕνα, ἀνήμερα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ ἀπὸ Κωνσταντῖνος μετωνομάσθην Καισάριος, καὶ ἄλλαξα μὲν τὰ φορέματα, καὶ τὸν τόπον, δὲν ἄλλαξα δὲ τὸν τρόπον· καὶ ἐπληρώθη καὶ εἰς ἐμὲ ἡ παροιμία ἡ λέγουσα „ὁ λύκος ἂν κ'ἐγήρασε, κι'ἄλλαξε τὸ μαλλί του, ἡ γνώμη του δὲν ἄλλαξεν ὅμως κ' ἡ κεφαλή του". Αὐτὸς ὤντας εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Λαύρας ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Πόλιν, ὁποῦ ἦτον διδάσκαλος εἰς τὸν ἄρχοντα καπι-κεχαγιᾶ τὸν Ἀραπάκη, μετεγλώττισεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸ βιβλίον Συμεὼν τοῦ νέου Θεολόγου· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ζαχαρίας ἱερομόναχος, ἀπὸ ταῖς Μηλιαῖς, χωρίον Δημητριάδος καὶ τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ τώρα εὑρίσκεται γέρων ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα, ἐπιστήμων καὶ ἐνάρετος.

Ἀγαθάγγελος ἱερομόναχος Μωραΐτης, ὁ νῦν ἱεροκήρυξ εἰς τὴν Πόλιν, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Χαλκηδόνος· ἔκαμε σχολεῖα εἰς μερικὰ χωρία, καὶ πολλὴν ὠφέλειαν εἰς τοὺς χριστιανούς· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Ἰωάννης, ὁ καὶ Ἰωάσαφ, ἱερομόναχος Ρόδιος, ἱεροκήρυξ καὶ αὐτός· ἐστάθη εἰς τὴν Σκόπελον ὑπὲρ τοὺς δέκα χρόνους διδάσκαλος, καὶ ἀναχωρήσας ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ὑπῆγεν εἰς τὴν Σαλονίκην, εἰς τὴν Ρόδον, εἰς τὴν Χίον, εἰς τὴν Σμύρνην· καὶ ὅπου ἂν ὑπῆγε, καὶ ὑπάγει κηρύττει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκει τὴν σήμερον· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ· ἔκαμε καὶ αὐτός, ἤκουσα, ἐξήγησιν εἰς Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων, καὶ τὴν ἐτύπωσε.

se pogorâ asupra corpuluï, l'a luat și l'a îngropat. Glorie fie luï D-ḑeŭ, că și astă-ḑî în aceste timpurï prea grele și prea netrebnice se găsesc aseminea ómenï în némul nostru. Mărire ţie D-ḑeule [50])!

Chrisant Ieromonahul, fratele acestuï noŭ sânt, om de știinţă, trăește și conduce școla din Patmos [51]).

Chrisant Ieromonahul Moraït, acum profesor din Smirna, după Iroteï.

Dionisie Ieromonahul din Portaria, o localitate în Dimitriada; dela sântul munte a venit la Peperi, insulă deșartă, unde era la început o Biserică a prea Curateï, și trăea în singurătate acel ieromonah ce se numea Varda Fovos și acesta din Eparhia Dimitriadeï. A zidit Dionisie, venind, și a doua Biserică a Izvoruluï dătător de viaţă cu cincï șase chiliï și a înfiinţat schitul celor cincï șase părinţî. Acii am venit eŭ din Constantinopol și am îmbrăcat haine negre dela el, la 1751, în ḑiua Sântuluï Dimitrie și din Constantin m'am numit Chesarie. Am schimbat îmbrăcămintea si locul, dar n'am schimbat și traiul; și s'a împlinit asupra mea proverbul ce ḑice: „Lupul deși a îmbătrânit și ș'a schimbat părul sĕŭ, dar năravul cu tóte acestea nu la schimbat și nicï capul sĕŭ". Acesta fiind în sântul munte, la sânta Monastire Lavra, venind din Constantinopol, unde era profesor la boerul Capechihae, la Arapachi, a tradus în limba vorbitóre cartea luï Simeon noul teolog, eternă amintirea luï [52]).

Zaharia Ieromonahul dela Milies, localitate și acésta a Dimitriadeï, unde și acum se află bătrân peste opt-ḑecï de anï, este om de știinţă și virtuos.

Agatanghel Ieromonah Moraït, acum predicator în Constantinopol și în Eparhia Halcedonuluï, a făcut școle în câte-va sate și mult folos la creștinï, D-ḑeŭ să'l îndilésca.

Ión, care se numește și Iosaf Ieromonahul, din Rodos predicator și acesta a fost la Scopel peste ḑece anï profesor și plecând s'a dus la sântul Munte. S'a dus la Salonic, Rados, Hio și Smirna. Și orï unde s'a dus și se duce predică cuvêntul luï D-ḑeŭ și învaţă până astăḑî. D-ḑeŭ săï dea mulţï anï. A făcut și acésta, cum am auḑit, interpretarea la Cântarea Cântărilor ș'a imprimat'o [53]).

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Πάρον, ἐπιστήμων, καὶ διδάσκαλος τὴν σήμερον εἰς τὴν Σαλονίκην.

Κύριλλος ἱερομόναχος ἀπὸ τὰ Φουρνά, χωρίον τῶν Ἀγράφων, ἐπιστήμων, εἶναι εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ κάθηται εἰς ταῖς Καρυαῖς.

Ραφαὴλ ἱερομόναχος, Ἀρτινὸς, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος δι' ἀρετὴν καὶ προκοπήν· οὗτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξήγησεν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ ὄρει ἀσκήσαντος, διεξοδικὸν ὄντα καὶ πολὺν, ὡς δύο ψαλτήρια, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ τυπωθῇ, δὲν ἠκούσθη δὲ νὰ ἐτυπώθη· ἡ μνήμη του εἶναι Νοεμβρίου ζ'. Τοῦτος ὁ ὅσιος Λάζορος, τὴν ἁγίαν εὐχήν του νὰ ἔχωμεν, πρὶν ὑπάγει θάρρῶ εἰς τὸ Γαλήσιον ὄρος, ὑπῆγεν εἰς Μιτυλήνην, ὁποῦ ἦτον ἐξόριστος Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος· ἀνταμόνωντάς τον, τὸν εὐλαβήθη ὁ ἄρχωντας, καὶ τοῦ ὑπεσχέθη, ἂν βασιλεύσῃ νὰ ἀνατίσῃ καὶ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἐν τῇ Χίῳ μονύδριον τῆς Παναγίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο· καὶ βασιλεύσας ἔστειλε καὶ ἔκτισε τὴν ὀνομαστὴν, καὶ ὀνομαζομένην τώρα Νέαν Μονὴν, τὴν μεγάλην, καὶ πλουσίαν διὰ τὰ πολλὰ κτήματα, καὶ τοὺς ἕως τριακοσίους πατέρας, ὁποῦ ἔχει.

Παίσιος ἱερομόναχος Μιτυληναῖος, Καψοκαλυβίτης, ἐπίσημος, καὶ ἄξιος τοῦ καταλόγου καὶ αὐτός· πρῶτον μὲν ὅτι ἔφτιασε ταῖς δύο στράταις τοῦ Καψοκαλυβίου, τὴν ἀπάνω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Κερασία, καὶ τὴν κάτω, ὁποῦ πάγει εἰς τὴν Λαύρα, ἔργον μέγα, καὶ πολὺ, καὶ δυσκολοκατόρθωτον, ὁποῦ ἦτο πρῶτα φόβος, καὶ τρόμος νὰ ταῖς περιπατήσῃ ἄνθρωπος, μὴ πέσῃ, καὶ κρημνισθῇ, καθὼς ἐγὼ ταῖς εἶδα, καὶ ταῖς ἐπεριπάτησα· καὶ ἀγκαλὰ ἐξωδιάσθη ὑπὲρ τὰ χίλια γρόσια, τὰ ἔδωκαν ὅμως δύο φίλοι του, καὶ φίλοι μου, Χρουμουζάκης, καὶ Ἀντώνιος, ἀπὸ τὴν Πόλιν, ἀπελθόντες εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἦλθαν ἐδῶ, καὶ ταῖς εἶδασι, πρὶν νὰ γενοῦσι, καὶ ταῖς ἐπεριπάτησαν, καὶ φόβος τοὺς ἐπερίλαβε. Δεύτερον ὅτι εἰς τὸ κελλί του ἔχει ὡς δέκα καλογήρους, ὁποῦ ἄλλος κελλιώτης δὲν ἀξιώθηκε· τρίτον, ὅτι εἰς τὴν Σκόπελον ἀπελθὼν, τοῦ ἐπαράδωκαν οἱ ἀπόγονοι τῶν κτητόρων τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως, ἔρημον, καὶ μανδρὶ τῶν γιδοπροβάτων, τὸ πλησίον εἰς τὸ ἐμὸν καὶ πατρικόν μου μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, μεγάλη ἡ χάρις της, καὶ τὸ ἐκυβέρνησε, καὶ τὸ ἀνθρώπισε, καθὼς φαίνεται· καὶ τέταρτον, ὅτι διὰ πατριαρχικοῦ γράμματος ἐπροστάχθη νὰ κάμῃ κοινόβιον εἰς τὸ τοῦ Ξενόφου ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καθὼς πρωτήτερον ἦτον εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια, καὶ τὸ ἔκαμε, τὸ ἐσύστησε, καὶ

Athanasie Ieromonah din Paros, om de științǎ și profesor acum la Salonic.

Chiril Ieromonah din Furna, localitate în Agrafe, om de știință. Este la Sântul Munte și șade la Caries.

Rafaili Ieromonahul, Artinianul, Capsocalivit, însemnat prin virtute și învĕțătură. Acesta pe lângă altile a explicat din Elinește și viața sântului Lazăr ascetuluĭ din Muntele Galisiuluĭ, fiind pe larg și mare, ca douĕ psaltirĭ și a trimis'o să se imprime, dar n'am audit că s'ar fi imprimat. Amintirea luĭ este la Noemvrie în 7. Acest cuvios Lazăr, să'l avem rugăciunea luĭ, mi se pare că înainte de a se duce la Muntele Galisiu s'a dus la Mitilini unde era exilat Constantin Monomahul și întâlnindu'l l'a venerat boerul și l-a făgăduit că dacă se va face Impĕrat va rezidi și va mări Mônăstirea din Hio a Prea curateĭ, cea ce s'aŭ și întâmplat. Și împĕrățind a trimis și a zidit renumita și numita acum Monastirea Nouĕ, cea mare și bogată pentru multe proprietățĭ și care are până la treĭ sute de părințĭ [54]).

Paisie Ieromonahul, Mitilineŭ, Casocalivitul, însemnat și demn de catalog și acesta. Maĭ întâĭ pentru că a făcut dela douĕ căĭ la Cavsocaliviŭ, cea de asupra care duce la Cerasia și cea de jos care duce la Lavră, lucru mare și mult și greŭ de realisat; căcĭ era la început frica și témă ca să mérgă om pre ele să nu cada să se sfărame, dupre cum eŭ le-am vĕdut și am umblat. Și cu tóte că s'a cheltuit peste una mie leĭ, i le a dat însă doĭ amicĭ aĭ luĭ și prietenĭ aĭ meĭ, Hurmusachi și Antonie, cariĭ ducêndu-se din Constantinopole la Sântul Mormênt de acolo a venit aicea, și le-a vĕdut, înainte de a se face și aŭ umblat pre ele și Ia luat frică. Al doilea că avea la chilia luĭ ca dece călugărĭ, precum nu s'a învrednicit al chiliot. Al treilea că ducêndu-se la Scopel I a predat strănepoțiĭ Ctitorilor Sânta Monastire a Sânteĭ Schimbărĭ la Fața, ruinată și staul de oĭ —capre, alăturea cu a mea cea părintéscă, Mônastirea a Pre sânțiteĭ Buneĭ Vestirĭ mare este harul eĭ; și a pus-o în bună stare și a locuit-o cu ómenĭ precum se vede. Al patrulea că prin epistola patriarhală i s'a ordonat să facă chinoviŭ la Monastirea Xenofui a Sântuluĭ Gheorghe. dupre cum înainte era pe la tóte Monastirele. Ș'a făcut'o s'a instituit'o și acum sunt ca la treĭ decĭ de părințĭ

εἶναι τώρα ὡς τριάντα πατέρες, καὶ συντρώγουσι καθ' ἡμέραν μέσα εἰς αὐτὸ, ὁποῦ πρῶτα οὔτε δέκα δὲν ἦσαν· καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς, ἐξ οὗ πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, νὰ τὸ στερεώσῃ, καὶ νὰ τὸ αὐξήσῃ, ὡς καλὸν, ἐπαινετὸν, καὶ θεάρεστον. Ἀμήν.

Ταῦτα μὲν καὶ περὶ ἱερομονάχων τῶν ἐπισήμων, νῦν δ περι τῶν ἱερέων γραπτέον.

Φραγκῖσκος ἱερεὺς Σκοῦφος, Κρητικὸς, ῥήτωρ, ὁ κορυφαῖος τῶν εἰς τοὺς καιροὺς μας ῥητόρων, ἡ ζωντανὴ ῥυτορικὴ, ἡ ἀληθινὴ σειρὴν, ἡ θελξικάρδιος γλῶσσα· τοῦτος ἔκαμε καὶ ὁτύπωσε βιβλίον Τέχνης ῥητορικῆς, τὸ ἐξαίσιον, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, καὶ εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου λόγον θαυμάσιον, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἰωάννης Πατούσας, ἱερεὺς Ἀθηναῖος· τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα του, ἐδιάλεξεν ἀπὸ διαφόρους φιλοσόφους, καὶ πατέρας τῆς ἐκκλησιας λόγους, ποιήματα, καὶ ἔκαμε τοὺς τέσσαρας τόμους τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων χρησίμους· αἰωνια ἡ μνήμη του.

Ἀβράμιος ἱερεὺς· τούτου φαίνονται διδαχαὶ εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τέσσαρες, εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου τέσσαρες, εἰς τοὺς πρωτοκορυφαίους Πέτρον καὶ Παῦλον δύο, καὶ μία εἰς τὸ „Εὑρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ“· ἐξαίρεταις ὅλαις, εὔφραδεῖς, καὶ ἀξιοτύπωταις· αἰωνία ἡ μνήμη του! τὰς ἔκαμε δὲ εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ Μπραγκοβάνου· τὰς ἔχω.

Γεώργιος ἱερεὺς Μαγιώτας· φαίνονται καὶ τούτου διδαχαῖς ἐξαίρεταις· αἰωνία ἡ μνήμη του· τὰς ἔκαμε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου Μπραγκοβάνου, καὶ μίαν εἰς τὸν ὅσιον Ἀλύπιον τὸν Στυλίτην· τὰς ἔχω. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁποῦ φαίνεται ἐδῶ εἰς τὸν Μητροφάνη τὸν Γρηγορᾶν.

Ἀντώνιος ἱερεὺς, ὁ φίλος τοῦ προγραφέντος Γορδίου, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.

Μπαλάνος Ῥίζος, ἱερεὺς Ἰωαννίτης, διδάσκαλος τῆς εἰς τὰ Ἰωάννινα σχολῆς· τούτου φαίνονται τυπωμένοι τρεῖς τόμοι τῶν μαθηματικῶν.

Γεώργιος ἱερεὺς Φατζέας, ἀπὸ τὸ Τζυρῆγο, ὁ ὕστερον καὶ Φιλαδελφείας χρηματισας εἰς Βενετίαν· τούτου φαίνονται τέσσαρες τόμοι, Γραμματικὴ γεωγραφικὴ λεγόμενοι, τυπωμένοι, ὅτι γράφει διὰ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς γῆς, τοὺς μετέφρασε ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν εἰς τὸ Ῥωμαϊκόν· τοὺς ἔχω.

Τοσαῦτα, καὶ περὶ τῶν ἱερέων· ἂς γράψωμεν τώρα καὶ περι τῶν ἱεροδιακόνων.

Μακαριος Πάτμιος, διάκονος ἐνάρετος, Γιακουμῆ μαθητὴς, ἐπιστήμων, περίφημος δι' ἀρετὴν, καὶ διὰ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ πρῶτος ἄνοιξεν εἰς τὴν

și mănâncă împreună în fie care ḑi în lăuntru, unde la început nicĭ ḑece nu eraŭ. Și Sântul D-ḑeŭ, dela care este tot binele și mântuirea, să o întărescă, și să o crescă. Ca lucru bun, lăudabil și plăcut luĭ D-ḑeŭ. Amin [55]).

Aceste despre ieromonahiĭ ceĭ maĭ însemnațĭ, acum trebue să scriem și despre preoțĭ.

Francisc ĭereŭ Scufu, din Creta, retor, corifeul retorilor din timpurile nóstre, retorică vie, adevĕrata sirenă, limbă fermecătóre. Acesta a făcut și imprimat cartea, Arta retoriceĭ, escelentă, cititorul înțelégă, și la tăĭerea capuluĭ Mergĕtoruluĭ înainte discurs admirabil, eternă amintirea luĭ [56]).

Ioan Patusa, preot atenian, acesta pe lângă alte ale sale a cules din diferițĭ filosofĭ și părințĭ de aĭ bisericeĭ cuvinte și poesiĭ și a făcut cele patru tomurĭ de enciclopedie, necesară elevilor șcólelor, eternă amintirea luĭ [57]).

Avraam preot, a acestuĭa sunt învĕțăturĭ la Buna-Vestire patru, la patimile Domnuluĭ, patru, la primiĭ corifeĭ Petru și Pavel două și una la: „Am aflat pe Iisus fiul luĭ Iosif“, escelente tóte, elocuente și demne de imprimat, eternă amintirea luĭ. Le a făcut la Bucureștĭ pe timpul domnieĭ luĭ Brâncovanu, le am [58]).

Gheorghie preot Maiota, și acestuĭa sunt învĕțăturĭ escelente, eternă amintirea luĭ. Și aceste le a făcut pe timpul domnieĭ fericituluĭ Brâncovanu, și una la cuviosul Alipie Stilitul, le am. Acesta este acela ce se vede aicĭ la Mitrofan Grigoraș [59]).

Antonie preot, amicul celuĭ maĭ sus amintit Gordie, din Eparhia Fanaruluĭ și Neohoruluĭ.

Balan Rizu preot Iónit, profesor la școla din Iónina, a luĭ se vĕd treĭ tomurĭ imprimate de matematică.

Gheorghie preot Frangeŭ din Cirigo, după aceĭa fiind Episcop și al Filadelfieĭ veni la Veneția, a acestuia se vĕd patru volume, Gramatică geografică numite, imprimate, pentru că scriŭ despre cele patru părțĭ a pămêntuluĭ, le a tradus din italienește în grecește, le am.

Atât și despre preoțĭ. Să scrim acum și despre ierodiaconĭ.

Macarie Patmianul diacon, virtuos, student a luĭ Giacumi, om de știință, renumit prin virtutea și pentru școla, ce întâĭ a înființat

Πάτμον, καὶ ἀπὸ αὐτὸ πολλοὶ ἄνοιξαν τὰ ὀμμάτιά τους, ἐπρόκοψαν, ἐτιμήθησαν, καὶ ἕως τὴν σήμερον σώζεται. Τοῦτος ἐσύνθεσε βιβλίον διδαχῶν, ἱερὰν Σάλπιγγα ὀνομάσας, καὶ ἄλλο ῥητορικὸν, καὶ ἐτυπώθησαν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀνανίας διάκονος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς, αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ ἐτύπωσε γραμματικὴν περὶ μορίων, καὶ τὴν ὀνόμασε, Σπλάγχνον Γραμματικῆς.

Ἄνθιμος διάκονος, ἐδίδασκεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὴν αὐθεντείαν Κωνσταντήνβοδα τοῦ αὐθέντου μου· ἔχω ταῖς διδαχαῖς του.

Νεόφυτος διάκονος Μωραΐτης, προκομμένος· καὶ τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσε καὶ γραμματικὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον μεγάλην, καὶ τὴν ἐτύπωσεν εἰς τὸ Βουκορέστι, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· ἐξήγησε καὶ τὸν περὶ παρθενίας λόγον τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Κυπριανὸς διάκονος Κρητικὸς, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Γιάννη, οἱ νῦν διδάσκαλοι τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σχολείου.

Αὐξέντιος διάκονος, Ἀντριώτης, ὁ ἐπονομασθεὶς Ὅσιος. Τοῦτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπίσημος, ἀλλ' ἐπισημότατος καὶ περιβόητος εἰς Ἀνατολὴν, καὶ Δύσιν, ὄχι διὰ μάθησιν, ἦτον γὰρ ἀμαθὴς, ἀλλὰ διὰ τὴν φαινομένην εἰς αὐτὸν ἀρετήν· τὸ τέλος ὅμως δὲν ἐστάθη μὲ τὴν ἀρχήν του παρόμοιον, διὸ λέγουσι, „μηδένα πρὸ τέλους μακάριζε“· ἐπρωτοφάνη δὲ τοιοῦτος εἰς τὸ Κατιρλὶ χωρίον Νικομηδείας, πρῶτα δὲ ἦτον εἰς τὸν Γαλατᾶ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κανδηλάπτης· καὶ ἔτρεχαν οἱ Χριστιανοὶ εἰς αὐτὸν, καὶ ἐσυνάζοντο εἰς τὸ Κατιρλὶ χιλιάδες· ψέματα δὲν γράφω, ὑπερβολὴν δὲν κάνω, α(υ)τός μου ὀφθαλμοφανῶς τοὺς εἶδα τρεῖς φοραῖς, μίαν ὅταν μὲ τὸ Νικόλαον Σκορδίλην Παριανὸν, ποτὲ ἀρχιϊατρὸν τοῦ αὐθέντου μου, ὑπῆγα, ἄλλην, ὅταν μὲ τὸν Ματθαῖον Ἀλεξανδρείας, καὶ τρίτην ὅταν μὲ τὸν Χαλεπίου Γεννάδιον ὑπῆγα, καὶ ἔμεινα σχεδὸν μῆνα· οὐ μόνον δὲ ὁ χυδαῖος λαὸς, ἀμὴ καὶ οἱ ἐπίσημοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόντισσαις, δόμναις, καὶ ἀρεντάδες, διδάσκαλοι, ἱερεῖς, ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ Πατριάρχαι, ὁ ῥηθεὶς Ματθαῖος καὶ Παΐσιος, καὶ Κύριλλος, οἱ ὄντες μαζίλιδες· νομίζω πῶς ἐσυνάζοντο τόσοι, ὅσοι εἰς τοὺς παλαιοὺς μεγάλους ὁσίους μας, Ἀντωνίους καὶ Παχωμίους, καὶ τοὺς ὁμοίους· ὅθεν ἐθαύμαζαν Φράγγοι, Ἀρμένιδες, Ἑβραῖοι, καὶ Τοῦρκοι, καὶ οἱ μεγάλοι των Τουρκῶν, και κανεὶς δὲν ἐμπόδιζε, καὶ τοῦτο θαῦμα. Αὐτὸς δὲ ἄνωθεν ἀπὸ σπίτι, φαινόμενος ἀπὸ τὸ παραθύρι, ὅταν ἦτον κόσμος πολὺς καὶ δὲν τοὺς ἐχωροῦσε τὸ σπίτι, ἐδίδασκε· καὶ μερικαῖς φοραῖς διδάσκωντας, ἐφαίνονταν φῶς, καὶ ζωγραφίαις διά-

în Patmos, și dela acesta mulți s'aŭ deschis ochiĭlor, aŭ învĕțat, s'aŭ onorat, și până astădĭ există. Acesta a compus o carte de învĕțăturĭ numind'o: Trompeta Sântă și alta retorica și s'aŭ împrimat, eternă amintirea luĭ [60]).

Anania diacon, profesor școleĭ din Constantinopol, acesta a compus și a împrimat o gramatică, despre particule s'a numit'o: Inima gramaticeĭ.

Antim diaconul, a profesat la Iașĭ pe timpul luĭ Constantin Vodă, Domnul meŭ, am învĕțăturile luĭ [61]).

Neofit diaconul, Morait, învĕțat. Și acesta pe lângă altele a compus o gramatică mare peste mĕsură s'a împrimat'o la Bucureștĭ, unde a și reposat, a interpretat și Cuvêntul Sântuluĭ Vasilie despre feciorie [62]).

Ciprian diaconul din Creta, împreună cu fratele sĕŭ Giani, cariĭ sunt acum profesorĭ școleĭ din Sântul Munte.

Auxențiŭ diacon Andriot, supranumit cuviosul. Acesta a fost nu însemnat, dar fórte însemnat și renumit în Orient și Occident, nu pentru învĕțătură, căcĭ era neînvĕțat, ci pentru virtutea vĕdută în el. Sfêrșitul n'a fost însă una cu începutul, de aceea se dice: Nu ferici pe nimene înainte de sfêrșit. S'a arătat ca ast-fel la Catirli, localitate a Nicomedieĭ. La început a fost la Galata, în Biserica luĭ Christos ca eclisiarh, și se ducéŭ Creștiniĭ la el și se adunaŭ la Catirli miĭ, minciunĭ nu scriŭ, iperbole nu fac. Eŭ însumĭ cu ochiĭ meĭ ĭ-am vĕdut de treĭ orĭ; odată când am fost cu Nicolaĭ Scordili Parianul, când-va primul doctor a Domnuluĭ meŭ; altă dată când eram cu Mateiŭ al Alexandrieĭ, și a treia dată când m'am dus cu Ghenadie al Halepuluĭ și am rĕmas ca o luna. Nu numaĭ poporul de jos, dar și ceĭ însemnațĭ, boerĭ și cucóne, Dómne și magnațĭ, profesorĭ, preoțĭ, arhiereĭ, cum și Patriarhĭ, ca disul Mateiŭ și Paisie și Ciril, fiind mazilițĭ. Socot că se adunaŭ atâța ca în timpurile vechĭ la mariĭ noștri cuviosĭ, Antoniĭ și Pahomiĭ și ceĭ asemenea. De acea se minunaŭ Franghiĭ (Papistașiĭ), Armeniĭ, Evreiĭ și Turciĭ și ceĭ marĭ aĭ Turcilor și niminea nu împedica acest lucru minunat. Acesta de deasupra de pe casă arătându-se pe ferêstră, când era lume multă și nu-Ĭ încăpea casa, învĕța; și adesea învĕțênd apărea foc, și diferite figurĭ și a luĭ

φοραις καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς Παναγίας, πράγματα, όποῦ δὲν ἐφαίνονταν, οὐδὲ ὅταν ἐδίδασκαν Βασίλειος, καὶ Χρυσόστομος· ἐγὼ δὲν ἔτυχα τότε νά τὰς ἰδῶ· καὶ θαύματα ἔλεγον ἐκαμεν, οὔτε θαύματα ἔτυχε νὰ ἰδῶ. Μ' ἐτυχε δὲ νὰ ἰδῶ τὸν διδάσκαλον Κριτίαν, όποῦ ἦλθεν ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν σύνοδον, καὶ τὸν εἶπε νὰ παύσῃ νὰ μὴ κηρύττῃ διὰ τὸν ἀναβαπτισμὸν, ὡς νεωτερισμόν· ὅτι ὁ Αὐξέντιος διδάσκων ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ ξαναβαπτίζωνται οἱ Φράγγοι, καὶ οἱ 'Αρμένοι, ὅταν προσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλυσίαν μας, οἱ μὲν 'Αρμένοι, ὡς μὴ ὀρθῶς βαπτισμένοι, ὅτι λέγουσι: βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· καὶ πάλιν ἐκ τρίτου τὰ ἴδια λόγια, καὶ τὸ ἀμήν· τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δεκτὸν εἰς ἡμᾶς, εἶναι ἐμποδισμένον ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς μὴ ὀρθὸν, ὅτι βαπτίζονται εἰς τρεῖς πατέρας, καὶ εἰς τρεῖς υἱοὺς, καὶ εἰς τρία ἅγια πνεύματα· οἱ δὲ Φράγγοι βαπτίζονται ὀρθὰ, ὡς ἡμεῖς, πλὴν τινὲς βαπτίζονται ἐνδεδυμένοι μὲ τὰ ροῦχά τους, καὶ ραντίζονται μόνον εἰς τὸ μέτωπον· οἱ τοιοῦτοι λοιπὸν μόνον, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ τὸ λέγω, νὰ βαπτίζωνται γυμνοί· καὶ οὐ μόνον Φράγγος, ἀμὴ καὶ Ρωμαῖος, ἂν ἐβαπτίσθη ἐνδεδυμένος, ἀνάγκη νὰ ξαναβαπτισθῇ γυμνὸς, ἀλλέως βαπτισμένος, οὐδὲ λέγεται, οὐδὲ εἶναι. 'Ο δὲ Αὐξέντιος ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Κριτίαν ἔλεγεν· „ὁρισμὸς τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἂς ἦναι νὰ παύσω, νὰ μὴ ἐκφωνῶ τὸ ξαναβάπτισμα· ἀμὴ ἐγὼ βιαζόμενος μέσα μου, πρώτην φορὰν τὸ ἐξεφώνησα καὶ τώρα πάλιν, καὶ πάντοτε βιάζομαι νὰ τὸ ἐκφωνῶ, νὰ τὸ διατάξω· καὶ ὅταν τὸ μιλῶ, τὸ μιλῶ ὡς θεωρῶντας ἔμπροσθέν μου μίαν κεφαλὴν, μίαν φαλάκρὴν (τὸν 'Απόστολον Παῦλον ἐννοῶν) ὁποῦ μὲ κινεῖ εἰς τὸ νὰ τὸ μιλῶ, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ σιωπίσω". Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα συνέβηκαν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Αὐξεντίου, ὁ ὁποῖος ἤκμασε καὶ αὔξησε δύο μόνον χρόνους, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους πενῆντα καὶ πενῆντα ἕνα· τέλος δὲ ἐξωρίσθη εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἀπ' ἐκεῖ φεύγωντας, ἦλθε πάλιν εἰς τὸ Κατιρλὶ κρυφὰ, καὶ μὲ ἀπόφασιν νὰ μὴν ἀκουσθῇ πλέον τὸ ὄνομά του· καθὼς καὶ δὲν ἠκούσθη, παρὰ εἰς ἐμένα, καὶ πρὸς ἄλλους δύο τρεῖς ἀναγκαίους· καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ Κατιρλὶ νομίζω νὰ ἐτελείωσεν· αἰωνία ἡ μνήμη του. Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα περὶ αὐτοῦ ὁ θέλων μαθεῖν, ἂς ἀναγνώσῃ τὸ βιβλίον μου: Καθρέπτην τῶν γυναικῶν, τὸ λεγόμενον.

Christos și a Prea Curateĭ, lucrurĭ ce nu se arătaŭ nicĭ când învĕțaŭ Vasilie și Chrisostom, eŭ nu m'am întâmplat nicĭ odată să le vĕd și ḑicéŭ că face și minunĭ și nicĭ minunĭ nu mi s'a întâmplat să vĕd. Mi s'a întâmplat să vĕd pe profesorul Critia, care a venit trimis de Patriarh și Sinod și ĭ-a ḑis: Să înceteze să nu predice anabaptismul (rebotezarea) ca inovațiune. Pentru că Auxențiŭ învĕțând ḑicea, că trebue să se reboteze Frangiĭ și Armeniĭ când vin la Biserica nóstră. Armeniĭ ca nedrepțĭ botezațĭ; fiind-că ḑic: Se botéză servul luĭ D-ḑeŭ în numele Tatăluĭ, și a Fiĭuluĭ și a Sf. Spirit amin. Și iarășĭ a doua óră aceleașĭ cuvinte și amin, și încă de a treia óră aceleașĭ cuvinte și amin, care lucru nu este admis la noĭ, este oprit de Sf. Părințĭ. ca nedrept. Pentru că se botéză în treĭ Tațĭ, Fiĭ și Sfinte Spirite. Iar Franghiĭ se botéză drept, ca și noĭ decât uniĭ se botéză îmbrăcațĭ cu hainele lor, și se stropesc numaĭ la frunte; aceștia dar numaĭ, ḑicea, și eŭ o ḑic acésta, să se reboteze golĭ; și nu numaĭ Franghiĭ, dar și Romeiĭ dacă saŭ botezat îmbrăcațĭ, și este necesar să se reboteze desbrăcat, în alt mod botezat nicĭ se chémă nicĭ este. Iar Auxențiŭ respunḑênd luĭ Critia ḑicea: decisiunea Patriarhuluĭ și a Sinoduluĭ fie pentru ca să încetez, de a nu anunța rebotezarea. Eŭ însă împins de înteriorul meŭ am anunțat'o pentru întâia dată, și acum iarășĭ, și tot-déuna mĕ simpt nevoit a o anunța și a o învĕța. Și când o pronunț, o pronunț ca vĕḑênd înaintea mea un cap pleșuv (înțelegând pe Apostolul Pavel) care mĕ îndémnă de a o vorbi și nu pot s'o tac. Acestea și de acestea s'a întâmplat în ḑilele luĭ Auxențiŭ, care a înflorit și a sporit numaĭ doĭ anĭ, la 1750 și 51. In fine a fost exilat la Sântul Munte, și de acolo fugind a venit iarășĭ la Catirli pe ascuns și cu hotărâre de a nu se auḑi maĭ mult numele luĭ, precum nicĭ s'a arătat, decât mie și la vre-o doĭ treĭ de nevoe și socotesc că s'a sfârșit acolea la Catirli, eternă amintirea luĭ. Aceste și altele multe despre el cel ce voește să scie, citéscă cartea mea care se numește: *Oglinda Femeilor* [68]).

Ἰδοὺ δὲ καὶ οἱ μοναχοί.

Ἀγάπιος μοναχὸς Κρητικὸς, ὁ ἐξηγητὴς τοῦ Ψαλτηρίου, καὶ μεταφραστὴς τῶν συναξαριῶν τῆς ἐκκλησιας μας, καὶ συγγραφεὺς τῆς ἁμαρτωλῶν σωτηρίας, τοῦ γεηπονικοῦ, καὶ ἄλλων, ὁ φιλόθεος, καὶ φιλόψυχος, ὅτι πάντα ταῦτα εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ εἰς σωτηρίαν ψυχῶν τὰ ἔκαμεν ὁ μακαρίτης· αἰωνία ἡ μνήμη του, καὶ πολὺς ὁ μισθός του.

Ἀγάπιος μοναχὸς Ἰθακήσιος, ἀποστολικὸς κῆρυξ, ἐνάρετος, ἀκτήμων, ἀνάργυρος· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔτυχε ποτὲ νὰ εὑρεθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς ἡμέρας τοῦ ἁγίου Πάσχα, τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων, ὁποῦ ἔδιδαν ἄδειαν, οἱ Ρωμαῖοι τρεῖς ἡμέρας νὰ φοροῦν ὅ,τι θέλουν, καὶ νὰ χορεύουν εἰς τὸ Φανάρι, καὶ εἰς τοὺς πλησίον ἐκεῖ τόπους παρρησίᾳ, εἰς τὰ σοκάκια μέσα, εἰς ταῖς στράταις, καὶ νὰ φωνάζουν, καὶ νὰ τραγῳδοῦν μὲ βγιολιὰ, καὶ μὲ μουσικὰ ὄργανα, καὶ μὲ κανάταις κρασιά· τοῦτο τὸ ἔφθασα καὶ ἐγὼ, καὶ ὀφθαλμοφανῶς τὸ εἶδα καὶ αὐτὸ καὶ τὸν Ἀγάπιον, ὁποῦ ἦλθεν εἰς τὴν Σκόπελον, καὶ εἶχε τὴν φιλίαν τοῦ πατρός μου· ὅταν δὲ τοῦτοι οἱ χοροὶ ἐγίνονταν κατὰ μέρος, τάγματα τάγματα, ἤγουν τὰ κασάπ-ογλάνια μὲ τὰ κασάπ-ὀγλάνια, οἱ γουναράδες μὲ τοὺς γουναράδες, καὶ τὰ λοιπὰ τάγματα, ρουφέτια λεγόμενα, παρομοίως. Τότε ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς τὸ μετόχιον τοῦ ἁγίου Τάφου ὁ Ἀγάπιος· καὶ ἐξελθόντες εἰς τὴν πόρταν οἱ πατέρες, διὰ νὰ ἰδοῦν τοὺς χοροὺς νὰ εὐθυμήσουν, εὐγῆκε καὶ ὁ Ἀγάπιος· καὶ βλέπωντας ἕνας τέτιος ἄνθρωπος, ὡς ἦτον ὁ Ἀγάπιος, μίαν τέτοιαν ἀταξίαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀσχημοσύνην νὰ γίνεται εἰς τέτοιας ἁγίας ἡμέρας, ἐντράπη, ἐλυπήθη, ἐδάκρυσε, ἐστέναξε· καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι,—ἄχ Χριστιανοὶ, ἄχ Ρωμαῖοι, ἐφώναξεν, ἔτζι ἑορτάζεται ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου; ἔτζι δοξάζεται ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Χριστὸς, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν! Ταῦτα λέγων αὐτὸς, κοπτει τὸν λόγον του εὐθὺς ἕνας ἀπὸ τοὺς συμπαρεστῶτας ἐκεῖ πατέρας, καὶ,—βλέπεις, δάσκαλε, λέγει, βλέπεις αὐτοὺς, ὁποῦ σήμερον χορεύουν, πηδοῦν, φωνάζουν, πίνουν, καὶ ἀτακτοῦν, ὡς λέγεις, καὶ ἀσχημονοῦν, καὶ τοὺς λυπᾶσαι, καὶ κλαίεις; αὔριον ἂν γίνῃ μία βασιλικὴ προσταγὴ, νὰ ἀρνηθοῦν τὸ Χριστὸν, πρῶτοι αὐτοὶ πάλιν θέλει τρέξουν νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ νὰ σφάζωνται ὡς τὰ πρόβατα! Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἐκεῖνος, ἐκεῖ μόνον, βλέπεις τὸν Ἀγάπιον (θαρρεῖς καὶ τὸν βλέπω) καὶ εὐθὺς ἀλλάζει τὸ πρόσωπον εἰς τὸ χαρούμενον, εὐθὺς εὐγάζει, τινάζει τὸ ράσο, καὶ τρέχῃ νὰ μπῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν χορὸν νὰ χορεύσῃ· πιάνοντές τον δὲ εὐθὺς οἱ πα-

Agapie Monahul Criticos, interpretătorul Psaltiriei și traducătorul Sinaxariilor Bisericei nóstre și scriitorul *Mântuireĭ pĕcătoșilor,* a Agriculturei și a altora, iubitorul de D-ḑeŭ și iubitorul de suflet; căci tóte spre gloria luĭ D-ḑeŭ și mântuirei sufletelor le-a făcut fericitul, eternă amintirea luĭ, și fie multă plata luĭ [64]).

Agapie Monahul din Ithaca, predicator apostolic, virtuos, sérac, fără de argint, eternă amintirea luĭ. Acestuĭa i s'a întâmplat când era să vie în Constantinopol în ḑilele sântelor Paștĭ, în timpul Impăraților, cariĭ dădea voe Romeilor treĭ ḑile ca să pórte orĭ cine ce voesc și să jóce la Fanar și în locurile aprópe de acolo, în față de *Secachia*, în lăuntru *Stradelor* și striga și cânta din vióre și cu alte instrumente musicale și (beaŭ) cu canele vin. Aceasta am ajuns'o și eŭ și am vĕḑut'o cu înșușĭ ochiĭ meĭ și pe Agapie, ce a venit la Scopel și era amic cu tatăl meŭ. Când se făceaŭ aceste dansurĭ deosebite clase, clase, adică *casap-olganiĭ cu casap olganiĭ*, blănariĭ cu blănariĭ și cele-lalte clase, care de aseminea se numea și *rufetiĭ* [65]). Atuncĭ s'a întâmplat să fie la metohul Sântului Mormênt și Agapie și ieșând la pórtă părinţiĭ ca să vadă danțurile și să se veselécă a ieșit și Agapie. Și vĕḑênd un ast-fel de om, cum era Agapie, o ast-fel de desordine a crestinilor și rușine să se facă în ḑile atât de sânte s'a rușinat, s'a întristat, a lăcrămat și a suspinat; și clătind cu capul a strigat: O Creștinilor, O Romeilor! Așa se serbătorește Invierea Domnuluĭ? Așa se glorifică cel ce a înviat din morțĭ Christos, adevĕratul D-ḑeul nostru? Acestea ḑicênd el, curând îĭ tae cuvêntul sĕŭ unul din părinţiĭ privitorĭ acolo; și, veḑĭ dascăle, ḑice, veḑĭ pe aceștia, cariĭ astăḑĭ jócă, saltă, răcnesc, béŭ și sunt în desordine, cum ḑicĭ, și să pórtă nerușinat și-ţĭ pare rĕŭ și-ĭ plângĭ? Mâne dacă se va da un ordin împărătesc de a nega pe Christos, aceștia iarășĭ mai întâĭ vor alerga să se martirizeze pentru Christos și să se tae ca oile! Acestea ḑicênd acela, numaĭ 'l veḑĭ de o dată pe Agapie (mi se pare că 'l vĕd) și curând schimbându-șĭ fața în veselă, iute scóte și aruncă rasa și alérgă să intre și el în joc să jóce. Dar apucându'l curând părinţiĭ și ţinêndul și nelăsându'l, Agapie a strigat:

τέρες, καὶ κρατῶντες καὶ μὴν ἀφίνοντές τον·—ἀφήσατέ με! ἐφώναζεν ὁ Ἀγάπιος· ἀφήσατέ με νὰ ὑπάγω νὰ χορεύσω καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς φιλοχρίστους, καὶ μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ! Ὁ Πατριάρχης τὸ μέγα Σάββατον ἔστελνεν εἰς τὸ Πασᾶ-καπισὶ εἰς τὸν βεζὶρ-κεχαγιασῆ τὸν πρωτοσύγγελλον μὲ δύο χιλιάδες κόκκινα αὐγὰ, καὶ ἐζητοῦσε τὴν ἄδειαν ταύτην· ὁ κεχαγιάμπεης τὸ ἔλεγε τὸν βεζίρη, ὁ βεζίρης ἐμηνοῦσε τὸν βασιλέα στέλλωντας μέσα εἰς τὸ βασιλικὸ σαράγι καὶ κόκκινα αὐγὰ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔδιδε τὴν ἄδειαν. Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας καὶ πατριαρχικῆς λειτουργίας, ἀναβαίνωντας ὁ Πατριάρχης μετὰ πάντων τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ συνοδικὸν, καὶ πίνοντες τὸν καβὲ, ἀνέβαιναν καὶ οἱ παρευρεθέντες εἰς τὴν λειτουργίαν χριστιανοὶ, καὶ ἐφιλοῦσαν ὅλοι τὸ χέρι τοῦ Πατριάρχου, καὶ ὁ Πατριάρχης τοὺς ἔδιδε μὲ τὸ χέρι του ἀπὸ δύο (κόκκινα) αὐγὰ τὸν καθένα· καὶ καταβαίνοντες εἰς τὴν αὐλὴν, ἀρχηνοῦσαν τὸν χορὸν ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ χορεύοντες ὅσον ἤθελαν μέσα, εὔγαιναν καὶ ἐχόρευαν καὶ ἔξω εἰς τὰ σοκάκια, δίχως ὅμως γυναῖκα, εἶτα ἐρχόμενα τὰ τάγματα, ἀνέβαιναν καὶ αὐτοὶ, καὶ προσκυνοῦντες, καὶ πολυχρονοῦντες τὸν Πατριάρχην, καὶ ὁ Πατριάρχης δίδωντάς τους τ᾽ αὐγὰ, τοῦ ἐφιλοῦσαν τὸ χέρι· καὶ οὕτω καταβαίνοντες, εὐθὺς ἀρχινοῦσαν τὸν χορὸν, καὶ χορεύοντες εὔγαιναν, καὶ χορεύοντες πήγαιναν· οὕτως ἐγίνετο τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐστέκονταν, καὶ τοὺς ἔβλεπαν πλῆθος καὶ Τουρκῶν καὶ τῶν ἄλλων φυλῶν, ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν Γαλατᾶ, καὶ ἀλλαχόθεν. Καμμίαν φορὰν ἔλεγαν, πῶς ἤρχετο τεπτίλι καὶ ὁ βεζίρης αὐτὸς, καὶ ὁ βασιλέας. Καὶ ἔτζι μὲ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἑορτῆς τῶν Ρωμαίων συνεώρταζαν καὶ τὰ ἔθνη, καὶ ἦτον εἰς τὴν Πόλιν μία κοινὴ χαρὰ, καὶ πανήγυρις τὰς τρεῖς ἐκείνας ἡμέρας. Τώρα δὲ, θέλει εἶναι τριάντα χρόνοι, ὁποῦ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα, ἐσηκώθη ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Ρωμαίους καὶ αὐτὸ τὸ προνόμιον. Ἤθελα γράψει ἐδῶ καὶ τὴν αἰτίαν, διατὶ βάφομεν τὰ αὐγὰ, καὶ ἔπρεπε, τὴν ἐζητοῦσεν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ, καὶ διήγησις τοῦ χοροῦ· ἀμὴ, ἐπειδὴ τὴν ἔγραψα εἰς ἄλλα δύο τρία βιβλία μου, ἐδῶ δὲν τὴν γράφω.

Ἰάκωβος μοναχὸς, Πάτμιος, Μακαρίου μαθητὴς, ἐνάρετος, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, ἔμεινε καὶ ἐδίδασκεν, ὁποῦ καὶ ἀνεπαύθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἱερόθεος μοναχὸς, Ἰθακήσιος, ὁ Ἐλεγκτικὸς, Μακαρίου καὶ αὐτὸς μαθητὴς, ὁ συστήσας καὶ αὐξήσας τὸ εἰς τὴν Σμύρνην σχολεῖον, ὁποῦ καὶ ἀπέθανεν· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Χριστόφορος μοναχὸς, Ἀρτινὸς, λογιώτατος καὶ

lăsaţi-mĕ, lăsaţi-mĕ să mĕ duc să joc şi eŭ cu aceştĭ ĭubitorĭ de Christos şi martirĭ a luĭ Christos! Patriarhul în Marea Sâmbătă trimetea la Paşa Capigi la Vizirul Chehaghia pe Protosinghel cu două miĭ de ouĕ roşiĭ şi cerea acéstă permisiune. Chehaghia Beiŭ spunea Visiruluĭ şi Visirul făcea cunoscut Impăratuluĭ, trimeţênd şi în saraiul împărătesc şi ouĕ roşiĭ şi Impăratul dădea permisiune. Iar în sânta şi marea Dumineca a Paştelor, după sfêrşirea sânteĭ liturgiĭ patriarhiceştĭ, ridicându-se Patriarhul cu toţĭ Arhi-reiĭ la Sinod şi bând cafea se rîdica şi Creştiniĭ ce se afla presenţĭ la liturgie, şi săruta toţĭ mâna Patriaruluĭ şi Patriarhul le dedea cu mâna sa câte două ouĕ (roşiĭ) fie-căruia, şi pogorându-se în curte începeŭ jocul dela Patriarhie; şi jucând cât le plăcea în lăuntru ĭeşaŭ şi jucaŭ şi afară, maĭ mult la *Socachia*, însă fără femeĭ. Apoĭ venind breslele se rîdica şi aceştia (la sinod) şi închinându-se şi heretisind mulţĭ anĭ Patriarhuluĭ şi Patriarul dându-le şi lor ouĕ 'ĭ săruta mâna şi ast-fel pogorându-se îndată începea danţul, şi jucând ĭeşa şi jucând se ducea. Ast-fel era treĭ ḑile şi stătea şi 'ĭ videa mulţime şi de Turcĭ şi de alte seminţiĭ venind din Galata şi de pe aiurea. Câte odată ḑice că vinea tiptil şi însuşĭ Visirul şi chiar Impăratul. Şi ast-fel cu ocasia sărbătoreĭ Romeilor sĕrbătorea şi popórele şi era în Constantinopol o bucurie comună şi adunare mare în acele treĭ ḑile. Acum vor fi treĭḑecĭ de anĭ, unde pe lângă altele s'a suspendat dela sârmaniĭ Romeĭ şi acéstă prerogativă. Aşĭ fi voit să scriŭ aicĭ şi causa pentru ce boim oule, şi trebuea, o cerea acest tratat şi istorisirea joculuĭ; dar fiind-că o am scris în alte două treĭ cărţĭ de ale mele, aicea n'o scriŭ. [66])

Iacov Monahul, din Patmos, discipul a luĭ Macarie, virtuos şi ducêndu-se la sântul Munte a rĕmas şi a învĕţat, unde a şi reposat, eternă amintirea luĭ.

Ierotheĭ Monahul, din Ithaca, mustrătorul, discipul şi acesta a luĭ Macarie care a înfiinţat şi a rîdicat şcóla din Smirna, unde a şi reposat, eternă amintirea luĭ.

Christofor Monahul, Artinean, fiind prea

φιλήσυχος ὢν ἦλθεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος καὶ ἡσυχάζει.

Βησσαρίων μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Ραψάνη ἐπαρχίας τοῦ Πλαταμῶνος, λογιώτατος καὶ αὐτὸς, καὶ φιλήσυχος, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἡσυχάζει.

Ἀκάκιος μοναχὸς ἀπὸ χωρίον Γόλιτζα ἐπαρχίας Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ὁ νεοφανὴς ὅσιος. Οὗτος ἐλθὼν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ περιελθὼν σχεδὸν τὰ μοναστήρια ὅλα καὶ ἀσκητήρια, τέλος ὑπῆγεν εἰς τὴν σκήτην τὴν λεγομένην Καψοκαλύβι, ὁποῦ ἦσαν τότε δύο μόνον ἢ τρία κελλία, τώρα δὲ ὑπὲρ τὰ τριάκοντα· καὶ μείνας χρόνους ἱκανοὺς, καὶ ἀποκτήσας μαθητὰς, καὶ πολλὰ προειπὼν καὶ ὀπτασίας ἰδὼν, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα ἐκοιμήθη· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τρεῖς δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ρωμανὸς Καρπενησιώτης, καὶ Νικόδημος ἀπὸ τὸ Ἀλμπασάνι, καὶ Παχώμιος Ροῦσσος σκλάβος, τοῦτοι οἱ τρεῖς ἐπιθυμήσαντες νὰ μαρτυρήσουν διὰ τὸν Χριστὸν, καὶ λαβόντες τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν γέροντά τους, ἀνεχώρησαν καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὁ μὲν Ρωμανὸς ἀπελθὼν εἰς τὴν Πόλιν, ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ Νικόδημος ἀπελθὼν εἰς τὸ Ἀλμπασάνι, τὴν πατρίδα του, προσταγῇ τοῦ ἐκεῖσε Πασσᾶ, καὶ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη· ὁ δὲ Παχώμιος ἀπελθὼν εἰς τὴν ἀνατολὴν, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Φιλαδελφίας, εἰς χωρίον Οὐσακὶ λεγόμενον, καὶ αὐτὸς ἐκαρατομήθη· αἰωνία καὶ μακαρία ἡ μνήμη τους· ἡ ἱστορία τους φαίνεται εἰς πλάτος περιεχομένη εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Ἀκακίου, τὸν ὁποῖον ἔχω καὶ αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὁσίων ἀσκητῶν, καὶ ἄλλων νεοφανῶν ἁγίων μαρτύρων, των μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντων ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα: εἶναι δὲ ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ περισσότεροι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὡς ἄγνωστα εἰς ἐμὲ, γνωστὰ δὲ παρὰ τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα γινώσκοντι, δὲν περιέχονται εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον τῶν νεοφανῶν μαρτύρων, κατὰ διαφόρους χρόνους καὶ τόπους μαρτυρησάντων, ὁμοίως δὲ καὶ ἀσκητῶν, ὧν ταῖς πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεὸς, ἐλέησον, καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

Φώτιος μοναχὸς, ἀπὸ τὰ κατὰ τὸ Νύσσι μέρη· εἶναι ὡς δέκα χρόνους ὁποῦ ἀπέθανεν εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, γέρων ὀγδοηκοντούτης, καὶ ἐτάφη εἰς τὸ Κουτλουμοῦσι· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος ἔζησεν αἴθριος, ἀκτήμων, ἄοικος, ὡς τοὺς παλαιοὺς, χωρὶς κελλί· τὸ κελλί του ἦτον ἕνας πλάτανος, ὁποῦ εἶχε κάτω κουφάλα· ὁ πλάτανος δὲ ἦτο μέσα εἰς τὸ ῥέμα, ὁποῦ πάγει εἰς τῶν Ἰβήρων· κρημνισθέντος δὲ τοῦ πλατάνου, ὑπῆγε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω εἰς ἕνα βράχον ἐκεῖ πλησίον· ἐδῶ ὑπήγαινα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐγὼ καὶ τὸν ἔβλεπα,

învĕțat și liniștit, a venit la sântul Munte și se liniștește.

Visarion Monahul, din localitatea Rapsani eparhia Platamon, fórte învĕțat și acesta și liniștit și venind în sântul Munte se liniștește.

Acachie Monahul, din localitatea Galitza, eparhia Fanaruluî și Neohoruluî, cuvios noŭ apărut. Acesta venind la sântul Munte și cutrierând maî tóte monastirile și schiturile, la urmă s'a dus în schitul ce se numește Cavsocalivit, unde atuncî era 2 saŭ 3 chiliî, îar acum peste 30, și rămâind acolo anî mulțî și câștigându-șî ucenicî, și multe predicênd, vĕḑênd și videniî, la 1730 a adormit. Eternă amintirea luî.

Treî dintre studiențî luî, Roman Carpenisiotul și Nicodim din Albașanî și Pahomie Rusul, sclav. Aceștî treî voind să se martirizeze pentru Christos și luând permisiune dela bătrânul lor a purces și s'aŭ dus în lume. Roman venind în Constantinopole i s'a tăeat capul. Iar Nicodim venind la Albașanî, patria luî, din ordinul Pașeî de acolo și luî i s'a tăeat capul. In fine Pahomie ducându-se în orient, prin Eparhia Filadelfieî, în localitatea numită *Usachi* și acestuia i s'a tăeat capul. Eternă și fericită amintirea lor. Istoria lor pe larg se cuprinde în viața cuviosuluî Acakie, pe care o am și eŭ, și a altor cuvioșî ascețî și a altor sânțî martirî noî apăruțî, care sunt dupe luarea Constantinopoluluî peste 30; dar sunt peste o mie și maî mulțî, a cărora nume ca necunoscut mie, cunoscute însă luî D-ḑeŭ, care cunóște tóte, nu se cuprind în acéstă carte aceî martirî noî apăruțî, martirisațî în diferite timpurî și locurî, de asemene și a ascețilorș cu a cărora rugăciunî Christóse D-ḑeule, miluește-ne și ne mântuește pe noî. Amin [67]).

Fotie Monahŭ din părțile Insulilor. Sunt ca ḑece anî de când a murit la sântul Munte, bătrân de 80 anî și s'a înmormêntat la Kutlumusi, eternă amintirea luî. Acesta a trăit sub cerul gol, sĕrac, fără casă, ca ceî vechî, fără chilie. Chilia luî era un Plop, care avea jos o boștură. Platanul era în calea care ducea la Ivir. Căḑênd plopul s'a dus și s'a așezat într'o ripă aprópe de acolo. M'am dus și eŭ acolo pe lângă alțiî și l'am vĕḑut. Lucra lingurî cu *schepurna* [68]) numaî, dar nu le

ἐδούλευε χουλιάρια μὲ τὸ σκεπάρνι καὶ μόνον, ἀμὴ τὰ κακοδούλευεν· ἐκουβαλοῦσε ξυλάρια, καὶ τὰ ὑπήγαινεν εἰς τὰ κελλία, καὶ τὸν ἔδιδαν ψωμὶ, καὶ τὸν ἐκερνοῦσαν· ἂν τὸν ἔδιδαν τινὲς καὶ παράδες, καὶ ἦταν πολλοὶ, τοὺς ἐγύριζε, καὶ ἐκρατοῦσε δύο, ἢ ἕνα μόνον, ἢ ἕνα ἄσπρο, λέγωντας, τόσο κάνουν τὰ ξύλα, ὁποῦ ἔφερεν, ἢ τὰ χουλιάρια, ὁποῦ ἔδιδεν. Ἔκανε τὸν τρελλὸν, συνομιλίαν δὲν ἔκανεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν δὲν ἔμπαινεν· ἐπρόλεγε καὶ αὐτὸς, πλὴν ἄλλα σωστὰ, ἄλλα αἰνιγματωδῶς· ὅθεν πριχοῦ νὰ ἔλθουν οἱ Μόσκοβοι, ἔλεγε παρόντος μου καὶ ἄλ ων πολλάκις,—ἔρχονται Φράγγοι, ἔρχονται κουρσάροι, τί νὰ γένωμεν; τί νὰ κάμωμεν; καὶ ἄλλα τοιαῦτα· καὶ θαύματα ἔλεγαν πῶς ἔκαμαν τὰ χουλιάριά του εἴς τινας τόπους, ὁποῦ τὰ ἔπερναν, καὶ τὰ ὑπήγαιναν οἱ προσκυνηταὶ τοῦ ἁγίου Ὄρους, ὅτι μὲ αὐτὰ τινὲς ἔλαβαν τὴν θεραπείαν. Δοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ καὶ εἰς τοὺς καιρούς μας, ἠξιώθημεν νὰ ἀκούωμεν, καὶ νὰ βλέπωμεν ὁσίους ἄνδρας ἀπὸ τὸ γένος μας.

Τόσοι μοναχοὶ, ἱεροδιάκονοι, ἱερεῖς, ἱερομόναχοι, ἀρχιερεῖς, καὶ πατριάρχαι εἶναι γραμμένοι ἐνταῦθα εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν κατάλογον, τοὺς ὁποίους ἐγὼ καὶ ἄλλοι δύο τρεῖς ἐνθυμήθημεν καὶ ἐγράψαμεν· εἶναι ὅμως ἀναμφιβόλως, εἶναι βέβαια, καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, καὶ τοῦ καταλόγου ἄξιοι, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς μὴν ἠξεύροντες δὲν ἐγράψαμεν. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ εἶναι ὁ νῦν Πάφου τῆς ἐν Κύπρῳ, Πανάρετος Κύπριος, περὶ οὗ μὲ εἶπαν, ἀφοῦ ἐτελείωσα τὸν κατάλογον· εἶναι δὲ καθὼς μὲ παρέδωκαν, ἐπίσημος ὄχι, ἀλλ' ἐπισημότατος, εἰς τὰ γράμματα ὄχι, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρετὰς, εἰς τὰ πράγματα· καὶ εἶναι οὕτως πανάρετος, ζωντανὴ ἀρετή· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Εἶναι λοιπὸν Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως εἰκοσιδύο, Ἀλεξανδρείας ἕξ, Ἀντιοχείας τέσσαρες, Ἱεροσολύμων ἑπτὰ, καὶ μὲ τὸν Νεκτάριον ὁποῦ δὲν ἀριθμεῖται εἰς τὸν κατάλογον ὀκτώ· ὅλοι οἱ Πατριάρχαι σαράντα. Εἶναι ἀρχιερεῖς εἰκοσιοκτὼ, μὲ τὸν Πανάρετον δὲ, καὶ μὲ τὸν Ἄρτης Νεόφυτον, καὶ μὲ τὸν Λήμνου, ὁποῦ δὲν συναριθμοῦνται εἰς τὸν κατάλογον τριανταένας· ἱερομόναχοι εἰκοσιεννέα, μὲ τὸν Καισάριον δὲ, καὶ μὲ τὸν Βάρδα Φόβον, ὁποῦ δὲν εἶναι εἰς τὴν ἀράδα τοῦ καταλόγου τριανταένας. Ἱερεῖς ἑπτά· διάκονοι πέντε· μοναχοὶ δώδεκα· οἱ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου κληρικοὶ ὅλοι εἶναι ἑκατὸν εἰκοσιέξ. Ἀλλ' ἐπειδὴ μέσα εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, ἐβασίλευσαν καὶ βασιλεῖς ἐπίσημοι, καὶ ἡμέτεροι, ὡς τῆς ἡμετέρας θρησκείας, ἂν καὶ ἦσαν Μόσκοβοι, μ' ἐφάνη εὔλογον καὶ ἀκόλουθον νὰ τοὺς γράψω καὶ αὐτοὺς, νὰ τοὺς βάλλω εἰς τὸν κατάλογον, γράφωντας καὶ ἄλλα τινὰ

lucra bine. Căra lemne și le ducea la chilii și'i dădea pâne și'l cinstea; și dacă unii 'i dădea și parale și era multe, le întorcea înnapoi, și 'și conserva două saŭ una numai, saŭ un aspru ḑicênd: că atâta fac lemnele ce a adus și lingurile ce a dat. Făcea pe nebunul, la sfat nu sta, în biserică nu intra. Preḑicea și acesta, dar altele sigure, iar altele enigmatice. Așa: că curând vor veni Moscovii, ḑicea în fața mea și a altor mulți, că vor veni Franghii, că vor veni Cursarii **), ce să ne facem? și ce să facem? și altele de asemenea. Și ḑicéŭ că lingurile lui făcea minuni în unele locuri, unde le cumpara și le duceaŭ închinătorii sântului munte, pentru că cu aceste unii 'și căpătaŭ vindecare. Laudat fie numele lui D-ḑeŭ de cei ce ne am învrednicit în timpurile nóstre să auḑim și se vedem bărbați cuvioși din némul nostru.

Atâța Monahi, Ierodiaconi, Ierei, Ieromonahi, Arhierei și Patriarhi sunt scriși aicea în acest sânțit Catalog, pe care eŭ și alți doi-trei ne am adus aminte și i-am scris. Este însă ne îndoibil, este sigur că sunt și alții însemnați și vrednici de Catalog, pe care noi ne știindu-i, nu'i am scris. Pe lângă alții este și acum Panaret din Cipru, al Pafului din Cipru, despre care mi-s'a spus după ce am terminat Catalogul. Este, după cum mi-a istorisit, nu însemnat, ci fórte însemnat, nu în literatură, ci în virtuți, în fapte, și este în adevĕr în totul virtuos, virtutea vie, D-ḑeŭ sĕ-i îmulțéscă anii. Sunt dar 22 de Patriarhi ai Constantinopolului, 6 ai Alexandriei, 4 ai Antiohiei, 7 ai Ierusalimului și cu Nectarie care nu se numĕră în Catalog 8. Toti patriarhii 40. Sunt arhierei 28 cu Panaret și cu Neofit al Artei și cu al Limnului, care nu s'a connumĕrat in Catalog sunt 31. Ieromonahi 29 cu Chesarie, dar și cu Varda Fricosul care nu sunt în șirul Catalogului 31. Ierei 7, Diaconi 5, Monahi 12. Toți cei din sântul cler în Catalog sunt 126. Dar fiindcă în intervalul acesta de 84 ani a împărățit împărați însemnați și de ai noștri și de ai religiei nóstre, deși era Moscovi mi-a părut cuviincios și lucru potrivit ca sĕ-i scriŭ și pe ei și sĕ-i pun în Catalog. Scriind și alte óre-care lucruri împărătești și lucrări vrednice și de scris și de auḑit, care de alt cine-va nu s'a scris; pe care cetindu-le omul

βασιλικὰ πράγματα, καὶ ὑποθέσεις ἀξίας γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς, ὁποῦ ἀπὸ ἄλλον τινὰ δὲν ἐγράφησαν, τὰ ὁποῖα διαβάζωντας ὁ ἄνθρωπος, ἢ γράφωντας, ἢ ἀκούωντας, ὄχι μόνον δὲν τὰ βαρύνεται, ἀμὴ νομιζω, ὅτι καὶ ἡδύνεται. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀρχινῶ, καὶ ἀκούσατε.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Πρῶτος πάντων λοιπὸν ἀπὸ τοὺς καιρούς μας ἐβασίλευε, ἔλαμπεν εἰς Μοσκοβίαν, ὡς ἄλλος ἥλιος, καὶ εἰς φῶς σχεδὸν εἰπεῖν εὐγενείας, χρηστοηθείας, καὶ βασιλείας, τὸ ἔθνος ἐκεῖνος μετέφερε, καὶ ἀπὸ ἀγριέλαιον εἰς καλλιέλαιον μετεκέντρισε καὶ ἐτίμησεν, αὐτὸς ἐστάθη ἐκεῖνος ὁ μέγας Πέτρος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ μέγας Ἀλεξιοβίτζης, υἱὸς ἤγουν Ἀλεξίου, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν· οὗτος ὁ μέγας, ζήλῳ πυρούμενος τῆς ἐλευθερίας τῶν χριστιανῶν καὶ ὀρθοδόξων Ρωμαίων, καὶ φίλτρῳ ἀδελφικῷ, ἐκινήθη πανστρατιᾷ κατὰ τῶν Τουρκῶν, σύμμαχον ἔχων, διὰ τροφὰς καὶ μόνον τὸν Μπραγκοβάνον αὐθέντην τῆς Βλαχίας. Ἐλθὼν δὲ ἕως εἰς τὸν Προῦτον ποταμὸν τῆς Μπογδανίας, ἀπαντήθη ἀπὸ τὸν βεζίρη, καὶ πολεμηθεὶς καὶ νικηθεὶς, καὶ περικλεισθεὶς ἀπὸ τοὺς Τούρκους, (ὡς τώρα εἰς τοὺς πολέμους αὐτοὺς ὁ βεζίρης ἀπὸ τοὺς Μοσχόβους), ἤθελε πιασθῇ, ἐὰν ἡ μεγάλη δόσις τῶν χρημάτων καὶ τζεβαερίων τῆς βασιλίσσης ἐκείνης Αἰκατερίνης δὲν ἐπρόφθανε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, καθὼς τὸ βιβλίον τῆς περὶ αὐτοῦ ἱστορίας, Βίος Πέτρου τοῦ μεγάλου ὀνομαζόμενος, καὶ τυπωθὲν, ὁμιλεῖ. Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοὶ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχω καὶ ἕνα βιβλιαρίδιον χειρίσιον, ὡς πέντε κόλλαις, ὅπερ ἐγκωμιάζει, καὶ παρακινεῖ τὸν βασιλέα τοῦτον Πέτρον, νὰ σηκωθῇ κατὰ τῶν Τουρκῶν. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς ἔχων τὸν πόθον τῆς τῶν Χριστιανῶν ἐλευθερίας, εὑρὼν παρακινητὴν καὶ τον δίχως ὄνομα τοῦτον διδάσκαλον καὶ συγγραφέα τοῦ βιβλίου τούτου, ὡς νομίζω, ἐσηκώθη· πλὴν, κρίμασιν οἷς οἶδε Θεὸς, οὐ μόνον δὲν εὐωδώθη, ἀμὴ, καὶ ὡς εἴπαμεν, ἐκινδύνευσε· ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ βιβλίου αὐτή ἐστί.

Θρίαμβος.

Ἤτοι λόγος ἐγκωμιαστικὸς πρὸς τὸν εὐσεβέστατον, θεόστεπτον, καὶ κραταιότατον, μέγιστον βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα τῆς Μοσκοβίας, Κύριον Κύριον Πέτρον Ἀλεξιοβίτζην, διὰ τὴν τῆς Ἀζωβίας ἅλωσιν· προσέτι δὲ καὶ προτροπὴ πρὸς τὸν αὐτὸν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας, καὶ στρατηγοὺς αὐτοῦ, ὅπως ἐγείρωσι πόλεμον κατὰ των Ἀγαρηνῶν.

saŭ scriindu-le saŭ auḑindu-le nu numaĭ că nu se îngreuiază, dar încă socot că-ĭ face şi plăcere. Iată dar încep şi ascultaţĭ.

Impăraţiĭ Rusieĭ.

Cel întâĭ deci dintre toţĭ care a împărăţit în timpurile nóstre, şi a strălucit în Moscva, ca alt sóre, şi a adus pe poporul acela la lumină şi maĭ a ḑice la civilisaţie, la obiceiurĭ bune şi la imperiŭ; şi din maslin sălbatic l'a altuit în maslin cultivat şi l'a onorat. Acesta a fost acel mare Petru, de aceea s'a şi numit Mare Alexievicĭ, adică fiul luĭ Alexe, despre care am scris maĭ sus. Acest Mare aprins de zelul libertăţeĭ creştinilor şi ortodoxilor Romeĭ şi pentru iubirea frăţéscă s'a ridicat în masă contra Turcilor, avênd de aliat pentru nutriment numaĭ pe Brâncovénul, domnul Valahieĭ. Venind până la rîul Prut al Moldavieĭ s'a întâmpinat de Vizir şi a fost bătut şi învins şi asediat de Turcĭ (ca acum în resbelele aceste Visirul de către Moscoviţĭ); era să fie prins, dacă marea dare de banĭ şi de juvaerurĭ a împărăteseĭ acelia, Ecaterina, n'ar fi prevenit să'l elibereze. Dupre cum vorbeşte cartea istorieĭ despre el, şi imprimată, numită viaţa luĭ Petru cel mare. Iar eŭ fraţilor pe lângă altele am şi o cărticică manuscript, ca cincĭ cóle, care laudă şi îndémnă pe imparatul acesta Petru, ca să se ridice contra Turcilor. Decĭ împăratul avênd dorinţa de eliberarea creştinilor aflând îndemnător şi pe dascalul acesta fără nume şi scriitor a acesteĭ cărţĭ, după cum socot, s'a sculat (cu resboĭ). Dar pentru judecăţile pe care le ştie D-ḑeŭ, nu numaĭ nu a prosperat, dar încă şi precum am ḑis, s'aŭ periclitat. Iar începutul cărţeĭ este acésta.

Triumf.

Saŭ discurs laudător către prea piosul, păzitul de D-ḑeŭ, şi prea puternicul marele împărat şi autocrator al Moscoveĭ, Domnul Domn Petru Alexievicĭ, pentru luarea Azovuluĭ, încă şi îndemnarea către el şi către toţĭ boeriĭ şi generaliĭ luĭ ca se misce resbolu contra Agarenilor.

Ἀνίσως καὶ ὅλα τὰ ὄντα χαίρωνται, διατὶ φαίνεται ὁ ἥλιος εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ μάλιστα, ὁποῦ κρύπτεται, ὄχι πολὺν καιρὸν, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνην νύκτα, χαίρωνται, λέγω, διατὶ τὰ χόρτα, ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι πεσμένα, σηκώνονται, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κελαδοῦσιν, εὐγαίνοντας εἰς ὑπάντησίν του, τὰ θηρία ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς κατοικίας των καὶ χαίρονται ἔμπροσθέν του· πόσην χαρὰν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι. ὁποῦ πρὸ πολλοῦ, λείποντας τὸ βασιλικὸν, τὸ ἱερὸν, τὸ γαληνὸν πρόσωπον τῆς ὑμετέρας μεγίστης βασιλείας. σήμερον ἀνέτειλεν εἰς ἡμᾶς, ὡς λαμπρότατος ἥλιος, καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτον καιρὸν εὐτυχέστατον, καὶ τοιαύτην νίκην κατὰ τῆς Ἀζωβίας ὑπέρλαμπρον, καὶ θεόπεμπτον; Διὰ τὴν ὁποίαν νίκην ὁ μέγας τῶν οὐρανῶν Θεὸς, τὴν μὲν μεγίστην ταύτην βασιλείαν ἐκατέστησεν ἐνδοξοτέραν, παρὰ ἄλλοτε, εἰς τοῦ λόγου σου δὲ ἔδωκε πᾶσαν εὐλογίαν καὶ τελειότητα. Θεοχαρίτωτε βασιλεῦ, οἱ πλανῆται, ἡ φύσις, καὶ τύχη, μὲ ἄκραν συμφωνίαν ἀναμεταξύ των σὲ ἐσχημάτισαν εἰς ἕνα σῶμα θεοχαρίτωτον, θεοκόσμητον, καὶ θεοσύνθετον! ἡ σελήνη σὲ ἐχάρισε θαυμαστὴν σύγκρασιν εἰς τὸν νοῦν· ὁ Ἑρμῆς τὴν συμβουλευτικὴν σοφίαν· ἡ Ἀφροδίτη ἱλαρὸν πρόσωπον, ἱλαρὰ ὄμματα, τὰ ὁποῖα πέμπουσιν, ὡς σπινθῆρας, ἔλεος, καὶ ἀγαθότητα ὁ ἥλιος τὴν ἰδιότητά του, νὰ γεννᾷς δηλαδὴ μεγάλους πρίγγιπας, καὶ βασιλεῖς, καὶ νὰ φωτίξῃς ὅλον σου τὸ ὑπήκοον διὰ τῶν προσταγμάτων Ὁ Ἄρης σὲ ἐστόλισε μὲ νίκην, ῥώμην, καὶ δύναμιν, καὶ ἑτοίμασε τρόπαια μεγαλοπρεπέστατα· ὁ Ζεὺς σὲ ἔδωκε τὴν ἰδίαν του καλοκαγαθίαν. εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς τολμήσαντες ἐθαῤῥήσαμεν νὰ παῤῥησιασθοῦμεν εἰς τόσον μέγαν αὐτοκράτορα· ὁ Κρόνος σὲ ἐχάρισε τὸν τρόπον, διὰ νὰ κερδίσῃς πολλὰς βασιλείας. Ἡ φύσις, ὅσην ἐξοχότητα περικρατεῖ εἰς τὸν κόλπον της, ὅσην ὡραιότητα, ὅσην μεγαλειοτητα τὴν ἐξέχυσε εἰς τοῦ λόγου σου. Ἡ τύχη σὲ ἐστόλισε μὲ ὅλην τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀρετὰς, ὁποῦ ἔχει. Λοιπὸν ἐσὺ, ὡσὰν ἕνα καὶ ἐξαίρετον θαῦμα τῆς τύχης. τῆς φύσεως, τῶν πλανητῶν, καὶ τοῦ Θεοῦ, ἐκατέβηκες εἰς ταύτην τὴν γήϊνον ζωὴν. γεμάτος ἀπὸ ἀρετάς. ἀπὸ δόξαν, ἀπὸ ἐπαίνους· μὲ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ὤντας περιτειχισμένος, μήτε τὸ τοῦ θανάτου δρέπανον, μήτε κανένα ἄλλο ἐμπόδιον θέλει δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὰ θαυμαστά σου ἐγκώμια καὶ ἐπιτηδεύματα, ὁποῦ νὰ μὴ περάσουν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεὰν, ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἐξ ἡλικίας εἰς ἡλικίαν. Τί ὅμως θέλομεν νὰ πολυλογοῦμεν; τί κάμνει χρεία, νὰ ἀνάπτωμεν κηρὶ ἔμπρὸς εἰς τὸν ἥλιον; τί κάμνει χρεία τὰ σκοτεινὰ λόγια τὰ ἰδικά μας, νὰ κρύπτωμεν ὡσὰν μὲ σύγνεφα,

Dacă póte se bucură tóte fiinţele, pentru că apare sórele în Orient şi maĭ ales pentru că se ascunde nu mult timp, ci numaĭ o singură nópte; se bucură ḑic, pentru ca earba acolo unde este patulită se ridică; pasările ceriuluĭ ciripesc, eşind în întâmpinarea luĭ; fiarele ĭes din locuinţele lor şi se înveselesc înnaintea luĭ. Câtă bucurie trebue să avem noĭ ómeniĭ care de demult lipsindu-ne împărăţia, sacra şi luminata persónă a prea mareĭ tale împărăţiĭ astăḑĭ a răsărit la noĭ, ca sórele cel maĭ luminos, şi maĭ cu sémă în ast-fel de timp prea fericit şi în o ast-fel de nópte lucind şi trimes de D-ḑeŭ contra Azovuluĭ? Pentru care victorie Marele D-ḑeŭ al ceriurilor, a făcut'o maĭ măréţă decât altă dată pe acésta prea mare împărăţie, ĭar ţie ţĭ-a dat tótă binecuvêntarea şi desĕvirşirea. Prea dăruite de D-ḑeŭ impărat. planeţiĭ, natura şi norocul cu o prea mare combinaţiune între dinsele te-a format un corp fórte dăruit de D-ḑeŭ, prea civilisat şi combinat. Luna ţĭ-a hărăzit în minte un crier miraculos; Ermis înţelepciunea consfătuitóre; Afrodita faţa veselă, ochiĭ vioĭ, care trimet ca scânteĭ mila şi bunătatea; sórele particularitatea ta, ca să naştĭ marĭ principĭ şi împăraţĭ şi să luminezĭ pe toţĭ supuşĭ tăĭ prin ordine; Marte te a înfrumuseţat cu victorie, vigurositate şi putere şi ţĭ-a preparat trofee fórte măreţe; Joia ţĭ-a dat propria ta bunătate, la care şi noĭ îndrăznind ne am încurajat să ne presentăm la un aşa de mare autocrator. Cron ţĭ-a hărăzit maniera ca să câştigĭ multe împărăţiĭ. Natura câtă abondenţă cuprinde în sînul eĭ, câtă frumuseţă. câtă măreţie le a revĕrsat în tine. Norocul te a înpodobit cu tótă buna norocire şi cu tóte virtuţile ce le are. Prin urmare tu, ca unul si esceptional miracul al sórteĭ, al natureĭ. al plantelor şi a luĭ D-ḑeŭ te aĭ pogorît în acéstă viaţă pămêntéscă plin de virtuţĭ, de glorie şi de laude. Fiind întărit cu tóte aceste nicĭ coasa morţeĭ, nicĭ un alt obstacol nu va putea să împedice minunatele tale îndeletnicirĭ. care să nu trécă din generaţiunĭ în generaţiunĭ, dela popor la popor şi dela etate la etate. Pentru ce însă voim să lungim vorba? pentru ce este de nevoe să aprindem lumina înaintea sóreluĭ? pentru ce, este necesar cu cuvinte întunecate de ale nóstre să ascundem, ca cu norĭ, gloria ta cea prea

τὴν καθαρωτάτην, καὶ ὑπερτάτην σου δόξαν. Ἀρκετὸν εἶναι νὰ εἰποῦμεν μόνον, ὅτι ὤντας ὁ μόνος ὀρθοδοξότατος τῶν ὑπὸ τὸν ἥλιον πάντων βασιλέων, γυρεύεις νὰ στηρίζῃς, καὶ νὰ βεβαιώνῃς τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερμαχεῖς, καὶ ἀγωνίζεσαι. Αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερον αἴτιον, ὁποῦ μᾶς ἐπαρακίνησε νὰ προσφέρωμεν τὸν ταπεινόν μας τοῦτον λόγον πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν μεγαλειότητα . . . .“ καὶ πάγει λέγωντας. Τὸ δὲ τέλος τοῦτο: „Σὺ, ὦ βασιλεῦ, διὰ νὰ κατέβῃς εἰς τὴν γῆν, προσέλαβες παρὰ μ ν τοῦ Θεοῦ τὴν ψυχὴν, ἐκ τῶν Σεραφεὶμ τὴν ἀγάπην, ὑπὸ τῶν Χερουβεὶμ τὴν ἐπιστήμην, ὑπὸ τῶν Δυνάμεων τὴν δύναμιν, ὑπὸ τῶν κυριοτήτων τὴν κυριότητα, ἐκ τῶν ἀρχῶν τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῶν θρόνων τὴν βασιλείαν, ἐκ τῶν ἐξουσιῶν τὴν ἐξουσίαν, ἐκ τῶν Ἀρχαγγέλων τὴν κυβέρνησιν, ἐκ τῶν Ἀγγέλων τὴν ὁδήγησιν, ἐκ τῶν πλανητῶν ἀστέρων τὴν ἀγαθὴν κλίσιν, ἐκ τοῦ Κρόνου τὴν φρόνησιν, ἐκ τοῦ Διὸς τὴν εὐκρασίαν, ἐκ τοῦ Ἄρεως τὴν ἀνδρείαν, ἐκ τοῦ Ἡλίου τὴν εὐπρέπειαν, ἐκ τῆς Ἀφροδίτης τὴν διακόσμησιν, ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ τὴν εὐφράδειαν, ἐκ τῆς σελήνης τὴν σωφροσύνην, ἐκ τοῦ ἀέρος τὴν φαιδρότητα, ἐκ τοῦ ὕδατος τὴν διαφάνειαν, καὶ ἐκ τῆς γῆς τὴν στερεότητα. Ὦ τελειότατον ἔργον τοῦ Θεοῦ! ὦ τελειότατον δῶρον ἐκ τοῦ Θεοῦ καταπεμφθέν! δῶρον τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀλλὰ δῶρον εἰς τοὺς αἰῶνας ἅπαντας ἀθάνατον, καὶ ἀτελεύτητον! Θησαυρὲ βασιλεῦ, Πέτρε Ἀλεξιοβίτζη, ἐξῆλθες ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῶν ἀγαθῶν, καὶ χαρισμάτων τοῦ Παναγίου πνεύματος. Πέτρε, ἡ στερεοτάτη πέτρα τῶν ὀρθοδόξων· Πέτρε ὁ τιμιώτατος λίθος τοῦ κόσμου, ὁ στέφανος τοῦ ἀρκτικοῦ, καὶ ἀνταρκτικοῦ πόλου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ὁ νέος καὶ καθαρώτατος Ἄτλας, ὁ στύλος ὁ ἀσάλευτος τῶν σφαιρῶν τῆς ἁγίας σου βασιλείας, διὰ τὴν ἀσύγκριτόν σου πρόνοιαν. Ὦ τελειότης, χωρὶς ἔγκλημα, διὰ ὁποίαν ἐκείνη ἡ γλῶσσα ὁποῦ δὲν λαλεῖ, εἶναι ἀτελής: ὦ τελειότης, τὴν ὁποίαν οἱ παλαιότατοι τῶν σοφῶν ἐπεθύμησαν κατὰ πολλὰ νὰ λαλήσουν, καὶ νὰ θεωρήσουν, καὶ νὰ προσκυνήσουν· ὦ τελειότης, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ παναγιώτατος, καὶ σοφώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, κύριος Καλλίνικος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πάπας, καὶ πατριάρχης μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, κύριος Γεράσιμος, ὁ μακαριώτατος, καὶ λογιώτατος πατριάρχης Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, κύριος Κύριλλος, ὁ μακαριώτατος, καὶ σοφώτατος πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριος Δοσίθεος, ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς Μοσκοβίας, κύριος Ἀδριανὸς,

curată și prea mare. Este destul să dicem numaĭ, că fiind singurul cel maĭ ortodox dintre toțĭ împěrațĭ de sub sóre, cauțĭ să întăreștĭ și să asigurĭ ortodoxia și pentru acea te bațĭ în resbóĭe și te lupțĭ. Acésta este a doua causă care ne aŭ îndemnat să dedicăm acest modest discurs al nostru către măréța Vóstră Impěrăție. Și continuă, autorul vorbind . . . *Iar sfârșitul este acesta*: Tu o Impěrate! pentru ca să te pogorĭ pe pământ aĭ luat dela Dumnedeŭ sufletul, de la Serafimĭ amórea, de la Heruvimĭ știința, de la Puterĭ puterea, de la Domniĭ domnia, de la Incepătoriĭ începătoria, de la Tronurĭ împěrăția, de la Stăpâniĭ stăpânirea, de la Arhanghelĭ guvernămêntul, de la Ingerĭ conducerea, de la Planețiĭ stelarĭ înclinarea cea bună, de la Cron înțělepciunea, de la Joia temperamentul, de la Marte bărbăția, de la Sóre imposanța, de la Afrodita frumusețа, dela Ermis eloquența, de la Lună prudența, de la Aer veselia, de la Apă strevederea și din Pământ tăria. O prea perfectă operă a luĭ D-deŭ! O prea perfect darŭ, trimes de la D-deŭ! darŭ al secululuĭ present, darŭ însă nemuritor și nesfîrșit în tóte seculile. Tesaure împěrate, Petre Alexievicĭ, aĭ eșit din tesaurul bunătăților și a darurilor Sântuluĭ Spirit; Petre, piatra cea maĭ solidă a ortodoxilor; Petre, piatra cea maĭ de preț a lumeĭ; coróna poluluĭ artic și antartic a Răsărituluĭ și a Apusuluĭ, noul și prea curatul Atlante, columna cea neclătită a sferilor sânteĭ tale împěrățiĭ, pentru pronia ta cea necomparată. O perfecțiune! fără pată pentru care limba acea care nu vorbește este imperfectă, o perfecțiune! despre care ceĭ maĭ vechĭ dintre înțelepțĭ ar fi dorit ceĭ maĭ mulțĭ să vorbéscă, să o privéscă și să o închine. O perfecțiune! pentru care prea sântul și prea înțěleptul Arhiepiscop al Constantinopoluluĭ, Romeĭ nouě, și Patriarh ecumenic, Domnul Kalinik; prea fericitul și prea înțěleptul Papă și Patriarh a mareĭ cetățĭ a Alexandrieĭ, Domnul Gherasim; prea fericitul și prea învěțatul Patriarh a politieĭ luĭ D-deŭ, mareĭ Antiohiĭ, Domnul Kiril; prea fericitul și prea înțěleptul Patriarh al sânteĭ cetățĭ Ierusalim și a tótă Palestina Domnul Dosoteiŭ; prea fericitul și prea sântul Patriarh al Moscoveĭ, Domnul Adrian; prea sânțițiĭ Mitropolițĭ de peste tot universul, Arhiepiscopĭ ortodoxĭ, prea iubițiĭ de D-deŭ episcopĭ, prea piosiĭ egumenĭ și prea

οἱ ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἱερώτατοι μητροπολῖται, ὀρθόδοξοι ἀρχιεπίσκοποι, θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, πανοσιώτατοι ἡγούμενοι, καὶ οἱ πανευλαβέστατοι ἱερεῖς, προσεύχονται Κυρίῳ τῷ Θεῷ, διὰ νὰ ὑποτάττῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς πάντα ἐχθρὸν, καὶ πολέμιον. Ὦ Μοσκοβία μεγαλόπολις, βασιλική, καὶ εὐδαιμονεστάτη, τώρα ἐμπρὸς εἰς τοῦ λόγου σου, ἂς παύσῃ ὅλη ἡ οἰκουμένη νὰ ἐπαίρεται εἰς τὰ οἰκεῖά της καλλωπίσματα, ἂς παύσῃ ἡ Ἱσπανία νὰ σεμνύνεται εἰς τὰ ἐδικά της μέταλλα· ἂς παύσῃ νὰ ὑπερηφανεύεται ἡ Δαλματία διὰ τὸ χρυσίον ὅπου ἔχει· ἂς παύσῃ ἡ Βρεττανία νὰ καλλωπίζεται εἰς τὸ ἀργύριόν της· ἂς παύσουν τὰ εὐδαίμονα νησία νὰ ἀλαζονεύωνται εἰς τὰ πετεινά των· ἂς παύσῃ ἡ Βαβυλωνία νὰ ὑπερηφανεύηται εἰς ὡραιότατά της πεύκια· ἂς παύσῃ Φοινίκη νὰ ὑπερηφανεύεται εἰς τὰς πορφύρας της· ἂς παύσῃ ἡ Μακεδονία νὰ ἐγκωμιάζεται εἰς τὴν στυπτηρίαν της, ἡ Σπάρτη εἰς τὸ ἀλαβάστρον της, ἡ Ἀσσυρία εἰς τὸ μετάξι της, ἡ Ἰουδαία εἰς τὸ βάλσαμόν της, ἡ Κιλικία εἰς τὸ κρόκον της, ἡ Φρυγία εἰς τὰ κυπαρίσσια, ἡ Ἀθήναις εἰς τὸ κηρὶ καὶ τὸ μέλι της, ἡ Ἰδουμαία εἰς τοὺς φοίνικας, ἡ Αἰθιοπία εἰς τὰ ἀρώματα, ἡ θάλασσα τῆς Γένοβας εἰς τὸ μερτζάνι, ἡ Πάφος εἰς τὰ ἄνθη, ἡ Ἀραβία εἰς τὰ εὐώδη, ἡ Νουμιδία εἰς τὰ μάρμαρα, ὁ Ὠκεανὸς εἰς τὰ μαργαριτάρια, ἡ Περσία εἰς τὴν νάρδον, ἡ Γαλλία εἰς τὰ μῆλα, τὸ Πορτόγαλλον εἰς τοὺς παπαγάλλους, τὸ Βρουνδίζιον εἰς τοὺς καθρέπτας, ἡ Σαββᾶ εἰς τὰ λιβάνια, ἡ Κέρκυρα εἰς τὸ λάδι, ἡ Ζάκυνθος εἰς τὰς σταφίδας, ἡ Κρήτη εἰς τὰ πωρικὰ, ὁ Μωρέας εἰς τὸ πρινοκόκκι, ἡ Κεφαλληνία εἰς τὰ μόσχατα· ἂς παύσουν λοιπὸν αὐταῖς ὅλαις ἡ ἐπαρχίαις, ὅλα τὰ βασίλεια, καὶ ἂς μεγαλύνεται μόνον ἡ θεοφρούρητος Μοσκοβία, ἐπειδὴ καὶ εἶναι στολισμένη μὲ ὅλαις ταῖς χάριτες καὶ τὰ προτερήματα τοῦ μεγίστου αὐτῆς βασιλέως Πέτρου Ἀλεξιοβίτζη, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ μὲν γέροντες εἶναι εὐχαριστημένοι νὰ ἀποθάνωσιν, μὴν ἔχοντες ἄλλο τι περισσότερον νὰ ἐπιθυμήσωσιν, οἱ δὲ νέοι ἀγαποῦν νὰ ζήσωσιν ὅτι τώρα ἄνοιξεν ἡ πόρτα τῆς εὐτυχεστέρας καὶ ἐνδοξοτέρας ἡλικίας“ . . . καὶ τὰ ἑξῆς.

Τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου τοῦ βασιλέως, αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος δὲ ὁ ἀνωτέρω θρίαμβος ἔγινε κατὰ μίμησιν τοῦ κατωτέρω θριάμβου, ὁποῦ ἔγινε πρὸς Ἀλέξιον τὸν τοῦ Πέτρου πατέρα, προτροπῇ τῆς κλεινῆς ἀριστοκρατίας τῶν Βενετζάνων, τὸν δωδέκατον χρόνον, ὅταν ἐπολεμεῖτο ἡ Κρήτη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

religioșiĭ preuțĭ se rógă luĭ D-ḑeŭ ca să supue sub stĕpânirea ta pe tot inimicul și rebelul. O mare poliție Moscva, înpărătéscă și prea fericită, acum în fața ta să înceteze tot universul de a se mândri cu înfrumusețările sale proprii. Să înceteze Spania de a se lăuda cu minele sale, să înceteze de a se mândri Dalmația cu aurul ce-l are, să înceteze Britania de a se îngâmfa cu argintul eĭ, să înceteze insulile fericite ca să se desfăteḑe cu paserile lor, să înceteze Babilonia de a se mândri cu arboriĭ eĭ ceĭ prea frumoșĭ, să înceteze Fenicia de a se îngâmfa cu porfirile eĭ, să înceteḑe Macedonia de a se lăuda cu minele sale astringente, Sparta cu alabastrul eĭ, Asiria cu matasa eĭ, Iudea cu balsamul eĭ, Cilicia cu șofranul eĭ, Frigia cu chiparosiĭ eĭ, Atena cu céra și mierea eĭ, Idumea cu fenicile, Etiopia cu aromatele, Marea genoveză cu mărgénul, Paful cu florile, Arabia cu parfumurile, Numidia cu marmora, Océnul cu mărgăritarele, Persia cu nardul, Galia cu merele, Portugalia cu papagaliĭ, Brundizul cu oglinḑile, Sava cu livantul, Cercera cu untul de lemn, Zachintul cu strafidele, Creta cu fructele, Morea cu *prinocochiĭ* [70]), Cefalonia cu moshata. Să tacă prin urmare tóte aceste cetățĭ, tóte provinciile, tóte împĕrățiile, și să se mărészcă numaĭ păzita de D-ḑeŭ Moscva; fiind-că este înfrumusețată cu tóte grațiile și prerogativele celuĭ maĭ mare împĕrat al eĭ, Petru Alexievicĭ, și maĭ cu sémă în timpul present. In care bĕtrâniĭ sunt mulțămițĭ să móră ne avênd ce să doréscă alt ceva maĭ mult, ĭară tineriĭ doresc să trăiască pentru că acum s'aŭ deschis pórta etățeĭ lor celeĭ maĭ fericite și maĭ glorióse. *Și cele lalte.*

Aceste despre pururea amintitul Petru împĕratul, eternă amintirea luĭ. Acest triumf de maĭ sus s'a făcut după imitarea triumfuluĭ de maĭ jos, ce s'a făcut luĭ Alexie părintele luĭ Petru prin indemnul renumiteĭ aristocrațiĭ a Venețienilor în al doi-spre-ḑecelea an, când Creta a fost lovită cu resboiŭ de Turcĭ. Iar începutul este acesta [71]).

Θρίαμβος κατὰ τῆς τῶν Τουρκῶν βασιλείας.

Ἤτοι λόγος παραθαρρυντικὸς πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀήττητον βασιλέα τῆς Μοσκοβίας, κύριον Ἀλέξιον Μιχαηλοβίτζην, ἐκδοθεὶς παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητὸς, ἀββᾶ καὶ καθηγουμένου τῆς μονῆς τοῦ μεγάλου Γεωργίου Σκαλωτοῦ, προεστῶτος τοῦ μοναστηρίου Στροβηλέας, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ κοινοῦ τῆς φιλοσοφίας τε καὶ θεολογίας διδασκάλου, κατὰ ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν διάλεκτον ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις.

Τῷ εὐσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ βασιλεῖ, ὑπερασπιστῇ τῆς ἁγίας ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, κυρίῳ ἡμετέρῳ, Κυρίῳ Ἀλεξίῳ Μιχαηλοβίτζη, μεγάλῳ δεσπότῃ τῆς μεγάλης. μικρᾶς καὶ Λευκῆς Ρωσσίας, μονάρχῃ τῆς Μοσκοβίας, Κιοβίας, καὶ τῶν ἑξῆς, ὅσα καταθύμια ἐν Θεῷ.

Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ γέγραφέ ποτε λόγον πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον, παραινούμενος κατὰ τῶν ἐν Περσίᾳ μοναρχούντων βαρβάρων στρατεύσαντα, τὴν Ἑλλάδα τῆς δουλείας ἐλευθερῶσαι· ὃν ἀναγνοὺς ὁ ἐξ ἐκείνου Ἀλέξανδρος, καὶ πρὸς τῶν λόγων ἐρεθισθεὶς ἐστράτευσε κατὰ Δαρείου, ὃν κατὰ κράτος νικήσας, τοὺς μὲν Ἕλληνας ἀνέδειξεν αὐτοκράτορας, ἑαυτῷ δὲ ἀθάνατον κλέος καὶ μέγα τοὔνομα προεξένησεν, ὅθεν καὶ μέγας ἐκλήθη Ἀλέξανδρος. Ἔγωγε δὲ τανῦν λόγον οὐ πρὸς τὸν Μακεδόνα Φίλιππον γράφων, ἀλλὰ πρὸς σὲ τὸν ἀήττητον, καὶ εὐσεβῆ βασιλέα, τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον Ἀλέξιον ἐπιστέλλων, οὐ παραινοῦμαι τὴν κατὰ τῶν Χριστιανῶν τυράννου μάχην, τοῦ τὴν Ἑλλάδα βαρβαρώσαντος, καὶ τὴν Χριστιανωσύνην πατάξαντος, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οἰκείοις θαύμασι, καὶ προρρήσεσι, τὴν σὴν εὐμένειαν πρότερον ἐπὶ τό δε παρώτρυνεν. Ἀλλὰ λόγοισιν ἀκραιφνέσι παραθαρρύνων τὸ βέβαιον τῆς νίκης, τὸ ῥᾴδιον τῆς τῶν Ἀγαρηνῶν καταλύσεως, καὶ τὸ χρήσιμον τῆς τῶν Ἑλληνορωμαίων ἐλευθερίας σαφῶς ἐκτιθέμενος, δι᾽ ὧν ἀθάνατον κλέος καὶ ὄνομά σοι μέγα δοθήσεται. Δέξαι τοίνυν τὸν πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν λόγον, Βασιλέων ὀρθοδοξότατε, καὶ ἀναγνῶναι ἱλέῳ βλέμματι ἀξιῶ μὴ ἀπαξιώσειας.

Ἔρρωσο μετὰ τῆς σῆς Βασιλείας. Ἐν ταῖς κλειναῖς Βενετίαις· κατὰ τὸ αχνστ΄. ἔτος τὸ σωτήριον, Φευρουαρίου εἰκάδι.

Τῆς σῆς ἀήττητος βασιλείας δοῦλος ταπεινὸς,
Γεράσιμος μοναχὸς Βλάχος.

Τοῦτος ἐσύνθεσε δύο βιβλία, τὸ μὲν λεξικὸν, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰς τὰ σχολεῖα, καὶ τυπωμένον· τὸ δὲ, ἐρωτήματα διάφορα. καὶ σχόλια

Triumf contra împěrăției Turcilor.

Saŭ cuvênt încurajator către prea piosul și ne învinsul împěrat al Moscveĭ, Domnul Alexie Mihailovicĭ. Edat de Gherasim Vlahul din Creta, Abate și Egumen Monastireĭ mareluĭ Gheorghe Scalotu, proestos Monastireĭ Strovilea, predicator al sânteĭ Evangeliĭ, și comun profesor de filosofie și teologie în limba elenă și latină, în celebrele Vețeţiĭ [73]).

Prea piosul și iubitorul de Christos împěrat, apărătoruluĭ sânteĭ bisericĭ orientale, Domnuluĭ nostru, Domnuluĭ Alexie Mihailovicĭ mareluĭ nostru Stěpân a mareĭ, miceĭ și a albeĭ Rosie, Monarhuluĭ Moscveĭ, Kievuluĭ și celor lalte, câte's dorite în Domnul.

Isocrat ritorul atenean a scris când va un cuvênt către Filip Macedonénu, îndemnându-l ca să facă o espediție în Persia contra Monarhilor Barbarĭ, și să elibereze de sclavie Grecia; pe care cetindu-l Alexandru fiĭul aceluia și aprins de cuvinte, a făcut espediția contra luĭ Darie; pe care învingêndu-l cu totul, pe de o parte pe Elenĭ i-a arătat autocratorĭ, ĭar pe de alta 'șĭ-a făcut un nume mare și renume nemuritor, de aceea s'a și chemat marele Alexandru. Iar eŭ cuvêntul de acum nu'l scriŭ către Filip Macedonénu, ci către tine împěrate ne învins și pios, către cel trimes omul luĭ D-ḑeŭ Alexie, nu îndemn la resboĭ contra tiranuluĭ creștinilor, care a barbarisat Grecia și a călcat în picióre creștinătatea. Fiind-că D-ḑeŭ prin propriele luĭ miracule și preḑicerĭ a îndemnat la acésta maĭ întâĭ buna voința ta; ci vě încurajez prin cuvinte ne mincinóse la victorie sigură, la ușóra distrugere a Agarenilor și așeḑând bine libertatea greco-romeilor trebuinciósă, pentru care ți se va da nume mare și renume nemuritor. Primește dar acest discurs către piositatea ta împěrate prea ortodox și cetindu-l cu ochĭ milostivĭ să mě învrednicesc a nu fi despreţuit. Fiĭ sănătos cu împěrăţia ta. In celebrele Veneţiĭ la 1656 anul mântuireĭ Februar 20, a împěrăţieĭ tale celeĭ neînvinsă serv supus subscris.

Gherasim Monah Vlahul.

Acesta a compus două cărţĭ, un lexicon care se întrebuinţéză în școlĭ și este imprimat; iar alta diferite întrebărĭ și comentariĭ teologice

θεολογικά, ἀτύπωτον. Τοῦτος ὕστερον ἐχρημάτισε καὶ μητροπολίτης τῆς εἰς Βενετίαν Φιλαδελφίας. Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ἀλεξίου, αἰωνία ἡ μνήμη του.

Δεύτερος δὲ βασιλεὺς Μοσκοβίας ἐχρημάτισεν Ἄννα Ἰαννόβνα, θυγάτηρ Ἰωάννου, ἀδελφοῦ Πέτρου, ἐγγονὴ δὲ Ἀλεξίου. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα πέντε, συνέβη ἡ τετραετῆς μάχη Τουρκῶν, Μοσκόβων τε καὶ Νεμτζῶν· καὶ οἱ μὲν Νέμτζοι δὲν εὐτύχυσαν, οἱ δὲ Μόσκοβοι ἐπῆραν τὸ Ἀζάκι καὶ τὴν Μπογδανίαν, αὐθεντεύοντος Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα. Ἐστάθη εἰς τὸ Γιάσι ἡμέρας δύο ὁ φέλτ-μαρεσὰλ Μούνιχ, τὸν ἐφίλευσαν οἱ ἄρχοντες μεγαλοπρεπῶς, ἐδιώρισεν εἰς τὸ Γιάσι δόσιμον ὀκτὼ χιλιάδας φλωρία, καὶ τὰ ἐσύναξεν. ἔστειλε καὶ εἰς τὸ Φωξάνι τὸν μπεϊζαδὲ Καντεμίρην (δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὁποῦ ἦτον πρὸ χρόνων εἰς Μοσκοβίαν, φυγὼν ἀπὸ Μπογδανίαν) μὲ Κατάνους, καὶ ἐπάτησαν καὶ τὴν Βλαχίαν, αὐθεντεύοντος Κωνσταντήνβοδα τοῦ Μαυροκορδάτου. Γενομένης δὲ ἀγάπης, ἡ μὲν Βλαχία καὶ Μπογδανία ἐδόθησαν πάλιν εἰς τοὺς Τούρκους, τὸ δὲ Ἀζάκι ἐκρημνίσθη. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς μάχης ταύτης ἐφάνη εἰς τὸν οὐρανὸν κομήτης, ἔφεγγεν ἕως σαράντα νύκτας. Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς βασιλίσσης ταύτης, εἶχαν τιμὴν οἱ Λουτερο-καλβῖνοι, ὅθεν ἐπροβιβάσθησάν τινες καὶ εἰς μεγάλα ὀφφίκια, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦτον καὶ ὁ ρηθεὶς Μοῦνιχ.

Τρίτος βασιλεὺς ὁ Ἰωάννης, βρέφος δύο μηνῶν, υἱὸς Μεκλεμποὺργ, ἀνεψιὸς Ἄννης, παρ' αὐτῆς διαταχθείς, καὶ προβιβασθεὶς εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαράντα, τὸν ὀκτώβριον, τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ μῆνα, ὁποῦ καὶ ἡ Ἄννα ἀπέθανε.

Τέταρτος βασιλεὺς ἡ φιλελεήμων καὶ εὐσυμπάθητος ψυχὴ Ἐλισάβετ Πετρόβνα, θυγάτηρ Πέτρου τοῦ μεγάλου. Αὐτὴ ἐβασίλευσε κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τεσσαρακοστὸν πρῶτον ἔτος τὸ σωτήριον, Νοεμβρίου εἰκοστῇ πέμπτῃ, καὶ ἀπεβλήθη Ἰωάννης τὸ βρέφος, ὤντας δεκατεσσάρων μηνῶν, ὡς ἀτόπως προβιβασθείς· τόπος γὰρ ἦτο καὶ ἀράδα μετὰ τὴν Ἄνναν, ἡ Ἐλισάβετ νὰ βασιλεύσῃ· τὸ μανιφέστον αὐτῆς, καθὼς τὸ μανιφέστον τοῦ βρέφους, καὶ τὸ μανιφέστον Ἄννης, τὰ ἔχω καὶ τὰ τρία, τ' ἀφίνω δὲ διὰ συντομίαν, καὶ γράφω τὰ κατωτέρω, ὡς νοστιμώτερα, καὶ ἀξιόγραπτα, καὶ δυσεύρετα καὶ κουριόζα πράγματα.

neimprimate. Acesta maĭ în urmă a fost şi Mitropolit al Filadelfieĭ în Veneţia. Atâta despre pururea amintitul Impĕrat Alexie, eternă amintirea luĭ.

Al doilea împĕrat a Moscoveĭ a fost Ana Ianovna, fica luĭ Ión, fratele luĭ Petru, nepóta luĭ Alexie. In împĕrăţia eĭ, la 1735 s'a întêmplat resboiul de patru anĭ a Turcilor, Moscoviţilor şi Nemţilor. Şi Nemţiĭ n'aŭ fost fericiţĭ, ĭar Moscoviĭ a luat Azachĭ şi Moldova, pe când era Domn Grigore Vodă Ghica. A stat în Iaşĭ două zile Feld-mareşal Munih; l'a primit boeriĭ cu pompă mare, aŭ impus la Iaşĭ o dare de 8000 galbenĭ şi ĭ-a adunat [73]). A trimes şi la Focşanĭ pe Beizadea Cantemir (nu'mĭ aduc aminte de numele luĭ, care a fost maĭ înnainte în Moscva, fugind din Moldova) cu catane şi a călcat şi Valahia pe când domnea Constantin Vodă Mavrocordat [74]). Făcêndu-se pace, Valahia şi Moldova s'a dat ĭarăşĭ la Turcĭ, ĭar Azachi s'a primejduit [75]). La începutul acestuĭ resboĭ s'a arătat pe cer un comet, şi a luminat până la 40 de nopţĭ. In ḑilele împĕrăteseĭ aceştia avea cinste Lutero-Calviniĭ, de acea uniĭ s'aŭ înălţat şi la oficiele marĭ, unul din eĭ a fost şi ḑisul Munih.

Al treile împĕrat Ión, copil de două lunĭ, fiul luĭ Meclemburg, nepotul Aneĭ. Prin ea s'a orânduit şi s'a înaintat la 1740 în Octombre în acelaş an şi lună când a murit Ana.

Al patrule împĕrat milostiv şi suflet prea simpatic Elisabeta Petrovna, fica luĭ Petru cel Mare. Acésta a împĕrăţit la 1741 anul mântuireĭ, Noembre în 25. şi s'a detronat copilul Ión, fiind de 14 lunĭ ca înnaintat fără loc, căcĭ locul a fost şi rândul după Ana să împĕrăţéscă Elisabeta. Manifestul aceştia precum şi manifestul copiluluĭ şi manifestul Aneĭ le am pe trustrele, şi le las pentru scurtare şi scriŭ cele maĭ de jos ca maĭ nostime, maĭ vrednice de scris greŭ de aflat, şi lucrurĭ curióse.

Ὁμιλία τῶν μετὰ χαριεντισμοῦ γενομένων προσρήσεων εἰς δύο ἀκροάσεις· ὁποῦ ἡ μεγίστη αὐτοκρατορὶς Ἐλισάβετ ἔδωκε τῷ Μουχαμὲτ Χουσεῒν Χάνη Πέρση, περιφήμῳ πρέσβει· ἡ πρώτη ἀκρόασις ἐδόθη τῇ ιστ΄. Μαΐου, ἡ δὲ δευτέρα τῇ κά. ἰουνίου. τῷ αψμβ΄. σωτηρίῳ ἔτει.

Ἀκρόασις πρώτη.

Ὁ ἱπποκόμος πρίγγιψ Κοράκην ὑπάρχων προδιωρισμένος ἵνα ὑποδεχθῇ τὸν ῥηθέντα πρέσβυν, ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ πρὶν τοῦ γεύματος. Καὶ φθάσας ἐκεῖ, ἀνήγγειλε τῷ πρέσβει τὴν ἀκρόασιν. ἣν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης λίαν εὐσπλάγχνως ηὐδόκησεν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γενέσθαι. Διὸ προστεταγμένος ὁ αὐτὸς ἱπποκόμος ἐπορεύετο πρὸς τὸν ῥηθέντα πρέσβυν, νὰ τὸν συντροφεύσῃ ἕως τὴν αὐλήν· μετὰ δὲ τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ὥδευσαν ὡς ἀκολουθεῖ· ά. ἡ ἱππικὴ σπεῖρα μὲ τὴν σημαίαν, τύμπανα καὶ σάλπιγγας· β΄. τέσσαρες ὀφφικιάλοι ἱππεῖς ῥῶσσοι ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐλαττόνων· γ΄. ἐννέα αὐλικοὶ δίφροι, ὁ εἷς ὄπισθεν τοῦ ἑτέρου, φέροντες ὑποκείμενα ἀξιωματικά τε καὶ εὐγενῆ, καὶ εἰς τὸ δέκατον δίφρον ἐκαθέζετο ὁ Βαϊάνοβης πέρσης μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ· δ΄. τὸ ἱππικὸν τοῦ πρέσβεως τετρακόσιοι· έ. τέσσαρες μείζονες ὀφφικιάλοι ῥῶσσοι· στ΄. τὸ ἱππικὸν τῆς αὐλῆς μὲ τὸν γυμναστήν του· ζ΄. ἀπὸ τὰ δύο πλάγια μέρη ἓξ αὐλικοὶ δρομεῖς, καὶ ὑπηρέται πεζοὶ εἰκοσιεννέα, ἐνδεδυμένοι ἱμάτια λαμπρά· ή. ὁ στρατοπεδάρχης· θ΄. οἱ καλούμενοι σιεσίμπασοι, ἤτοι τοξόται τοῦ πρέσβεως τριακόσιοι· ί. δύο χιλιάρχοι ἄριστα κεκοσμημένοι· ιά· εἷς ἔξιππος αὐλικὸς δίφρος· κύκλῳ τούτου ἓξ ἀπὸ τοὺς κοινῶς λεγομένους ἀϊδοὺκ, καὶ εἰς τὰς ἀναβάθρας ἀμφοτέρωθεν δύο εὐγενεῖς παῖδες, ἤτοι καλούμενοι Πάγιοι· εἰς τὸν δίφρον τοῦτον ἐκαθέζετο ὁ πρέσβυς, καὶ ἔναντι αὐτοῦ ἐκάθητο ὁ ῥηθεὶς Πρίγγιψ Κορακήν· ιβ΄ ἔμπροσθεν τούτου. καὶ ἐκ τῶν δύο πλαγίων μερῶν ἐπορεύοντο τετρακόσιοι Πέρσαι· ιγ΄. ὄπισθεν τούτου τοῦ δίφρου ἡ σημαία τοῦ πρέσβεως, καὶ πλησίον ταύτης συνακολουθοῦντες διακόσιοι Πέρσαι ἱππεῖς· ιδ΄. περιέκλειεν αὐτὴ ἡ ὁδοιπορία ἕναν ὀφφικιάλον καὶ εἰκοσιτέσσαρας στρατιώτας ἱππεῖς ἐκ τῶν σωματοφυλάκων. Εἰς τὴν αὐλὴν ἵστατο μία σπεῖρα γρανατιέρων εἰς δύο ἀράδες ἐκ τῶν δύο πλαγίων μερῶν τῆς γεφύρας, ἀπὸ τὸν πυλῶνα ἕως τὴν σκάλαν· ἀπὸ αὐτὸν τὸν πυλῶνα ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δεξιὰ πρὸς τὴν σκοπιὰν, καὶ ἀριστερὰ πρὸς τὰ παλάτια τοῦ Γολοβίνου ἐστέκετο ἑτέρα μία σπεῖρα ἐκ τῶν σωματοφυλάκων μὲ τὴν σημαίαν, καὶ μουσικὰ ὄργανα, ἡ ὁποῖα ἦτον ὁδηγουμένη ἀπὸ

Vorbirea celor întêmplate cu heretisirĭ pronunțate la douĕ audiențe, ce prea marea autocratoră Elisabeta a dat luĭ Muhamet Hussein Hanuluĭ Persieĭ, renumituluĭ ambasador. Intâia audiența i s'a dat la 16 Maĭ, iar a doua la 21 Iunie anul mântuireĭ 1742.

Audiența întâia.

Cavalerul principe Korakin fiind hotărît, ca să priméscă pe ḑisul ambasador a plecat către el în óra a 9-a înnainte de masă; și ajungênd acolo a anunțat ambasadoruluĭ audiența, pe care respectata autocratoră cu tótă îndurarea a bine-voit să se facă în acea ḑi. Pentru care ordonatul acesta cavaler a purces către ḑisul ambasador spre a-l asocia până la palat. După felicitările obicĭnuite a plecat după cum urméză: 1) O legiune de cavalerie cu stindardul, timpane și trompete, 2) patru oficialĭ cavalerĭ rușĭ din rîndul celor maĭ micĭ, 3) nouĕ trăsurĭ de ale palatuluĭ una după alta, conținênd persóne însemnate și nobile, ĭar în a ḑecea trăsură ședea Vaianov Persul cu epistola Șahuluĭ, 4) cavaleria de patru sute a ambasadoruluĭ, 5) patru oficialĭ rușĭ maĭ micĭ, 6) cavaleria curțeĭ cu șefu eĭ, 7) pe ambele părțĭ șése curierĭ aĭ curțeĭ și douĕ-ḑecĭ și nouĕ de servitorĭ pe jos îmbrăcațĭ în haine strĕlucite. 8) comandantul, 9) aceĭ ce se numesc Siesimbașiĭ, s'aŭ treĭ sute de săgetătorĭ aĭ ambasadoruluĭ, 10) doĭ colonelĭ fórte frumos îmbrăcațĭ, 11) o trăsură impĕrătéscă cu șése caĭ; împrejurul căria era șése din aceĭ ce se numesc în decomun Haiducĭ și la scărĭ de ambele părțĭ doĭ din copiĭ nobilĭ ce se numesc *pagĭ;* în acésta trăsură ședea ambasadorul, ĭar în fața luĭ ședea ḑisul principe Korakin, 12) în fața luĭ pe ambele părțĭ lăturașe mergeaŭ 400 de Perșĭ, 13) în urma acesteĭ trăsurĭ era stindardul ambasadoruluĭ, și lângă el urmaŭ 200 de cavalerĭ Perșĭ, 14) închia acéstă recepțiune un oficial și 24 de soldațĭ cavalerĭ din guardă. La curte sta o legiune de granadirĭ în douĕ șirurĭ pe ambele părțĭ a punțeĭ de la pórtă până la scară. Dela aceste scărĭ pe ambele părțĭ pe cea dréptă spre observator și cea stângă spre palatele luĭ Golovin stătea altă legiune din guardie cu stindardul, cu musica instrumentală și care era condusă de cel maĭ mare oficial Petru Țadaef. Intrând ambasadorul pe pórtă atuncĭ s'a comandat

τὸν μειζονα ὀφφικιάλον Πέτρον Τζιαδάεφ. Ἐμβὰς ὁ πρέσβυς εἰς τὸν πυλῶνα, τότε ἐξεφωνήθη εἰς τὸ νὰ παρρησιάσωσι τὰ ὅπλα· καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐκρούσθησαν τὰ τύμπανα, καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα, οἱ ἐν τοῖς δίφροις ἀξιωματικοὶ φθάσαντες εἰς τὰς πύλας ἐπέζευσαν, οἱ δίφροι δὲ ἐστράφησαν ὀπίσω· ὁ δὲ δίφρος, ἐν ᾧ ἐκαθέζετο ὁ πρέσβυς, ἠκολούθησεν ἕως τὴν σκάλαν· εἰς τὰς κατοικίας ἀρχηνῶντας ἀπὸ τας πρῶτας πύλας ἕως τὴν κοινῶς λεγομένην σάλαν, ἤγουν μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως, ἀπὸ τὰ δύο πλάγια μέρη ἐστέκοντο σαράντα ἔσχατοι ὀφφικιάλοι μὲ τὰς λόγχας· καὶ εἰσερχόμενος ὁ πρέσβυς τὸν ἐχαιρέτησαν μὲ τὸ σχῆμα τῶν λογχῶν. Ἡ δὲ γενομένη συναπάντησις πρὸς τὸν πρέσβυν εἶναι αὐτή· πρῶτον κάτω εἰς τὴν σκάλαν ἀπαντήθηκεν ἀπὸ δύο θαλαμηπόλους· δεύτερον ἐπάνω εἰς τὴν σκάλαν ἀπὸ δύο προεστῶτας τοῦ κοιτῶνος· τρίτον εἰς τὸ πρῶτον ἀνώγεον ἀπὸ δύο τενέντε γκενεραλέους, Θεόδωρον Μπούμοφ, καὶ Ἰωάννην Ἰσμαήλοφ· εἰς τὸ ὕστερον ἀνώγεον ἔμπροσθεν τῆς σάλας τῆς ἀκροάσεως εἰς τὰς πύλας. ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν μυστικὸν συμβουλάτορα, κόμητα Μοῦνιχ· εἰς τὰς πύλας τῆς ἀκροάσεως ἀπὸ τὸν ἐνεργητικὸν μυστικὸν συμβουλάτορα καὶ ἀρχιοικονόμον, σταυροφόρον κόμητα Μπεστόζεν Ρισύμην. Εἰς τὸ μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως δεξιὰ τοῦ θρόνου παρίσταντο αἱ οἰκοδέσποιναι τζεβαιροπεριχυμέναι, οἱ δὲ σταυροφόροι ἀριστερά· ὁ πρέσβυς καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματικοί του, πρὶν νὰ ἔμβουν εἰς τὸ μεσαύλιον τῆς ἀκροάσεως, εὐγάλασι τὰ ὑποδήματά τους, καὶ χωρὶς νὰ βαστάζωσι μαχαίρας, καὶ ξίφη, ἐπορεύοντο ὄπισθεν τοῦ πρέσβεως. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ μεσαύλιον καὶ ὁ Βαϊάνοβης μὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ, καὶ ἔτι ἄνδρες εἴκοσι ἀπὸ τοὺς ἐξαιρέτους, καὶ ἀξιωματικούς, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν ὄπισθεν. Εἰσερχόμενος λοιπὸν σὺν πᾶσι τοῖς περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοῖς μερικὰ βήματα, ἐποίησαν πρώτην προσκύνησιν τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορικῇ σεμνότητι, ἔπειτα εἰς τὸ μέσον τοῦ μεσαυλίου δευτέραν, καὶ πλησιάσαντες εἰς διάστημα μερικῶν βημάτων ἐγγὺς τοῦ θρόνου, ὁμοίως καὶ τρίτην προσκύνησιν. Καὶ οὕτως ἐστάθη εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, (ἐγγὺς τοῦ ὁποίου ἐστάθη ὁ Βαϊάνοβης, κρατῶν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ), καὶ ἐξεφώνησε πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν σεμνότητα περσικῇ διαλέκτῳ ἐγγράφως οὕτω.

Γαληνοτάτη, Κραταιοτάτη, Μεγίστη Δέσποινα, Αὐτοκρατορὶς, Ἰνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας. Αὕτη ἡ φιλικὴ, καὶ μεγίστη ἐπιστολὴ ἀπεσταλμένη εἰς τοῦτον τὸν εὐτυχέστατον καιρὸν ἀπὸ τὴν αὐτοῦ σεμνότητα, γαληνότητα, μεγαλειότα, Αὐθέντην Καίσαρα, ὅμοιον τῆς δόξης τοῦ Δζεμοίδου, καὶ Φεριδούνου, εἰς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἐξουσίαν ὅμοιον τοῦ

de i s'aŭ presentat armele şi de odată s'aŭ audit tobele şi musica instrumentală. Demnitarii din trăsurĭ ajungênd la pórtă s'a dat pe jos, ĭar trăsurile s'a înturnat înapoĭ; acea însă în care şedea ambasadorul a înaintat până la scară. La locuinţă începênd dela întâile uşĭ până la ceea ce se numeşte în de comun sala, adică sala din mijloc a audienţiĭ, de ambele părţĭ şedea ceĭ maĭ de pe urmă oficialĭ 40 cu suliţe şi intrând ambasadorul l'a salutat prin semnul suliţilor. Iar recepţiunea făcută ambasadoruluĭ este acésta: maĭ întâĭ jos la scară s'a întîmpinat de doĭ şambelanĭ, al doile de asupra scăreĭ de doĭ maĭ marĭ aĭ caseĭ, al treilea la etajul întâĭ de doĭ generalĭ adjutanţĭ Teodor Bumoff şi Ivan Ismailoff. La catul de pe urmă naintea saleĭ de audienţă la uşĭ (s'aŭ întîmpinat) de consilierul de taină în activitate comitele Munih; la uşile audienţeĭ de consilierul şi arhieconomul secret în activitate, comitele Stavrofor Bestofen Riumin. In mijlocul saleĭ de audienţă în partea dréptă a tronuluĭ sta damele de onóre pline de juvaerurĭ, ĭar stravroforiĭ de a stânga. Ambasadorul şi toţĭ demnitariĭ luĭ, înainte de a intra în sala de audienţă şi-a scos încălţămintele lor şi fără să pórte cuţite şi săbiĭ a plecat după ambasador. A intrat în sală şi Vaianov cu epistola Şahuluĭ încă şi 20 de bărbaţĭ din ceĭ maĭ însemnaţĭ şi demnitarĭ, ĭar restul a remas în urmă. Intrând dar cu toţĭ demnitariĭ din jurul sĕŭ a făcut câţĭ-va paşĭ salutând întâia dată pe respectabila şi prea marea autocratoră, după aceea la mijlocul saleĭ a doua şi apropiindu-se la o distanţă de câţĭ-va paşĭ apróре de tron de aseminea şi a treia salutare. Şi ast-fel a stat în loc, (lângă care a stat Vaianov ţinênd epistola Şahuluĭ) şi a vorbit către respectabila autocratoră în limba Persică înscris ast-fel:

Prea strĕlucită, prea puternică, prea mare stăpână, autocratoră, împĕrătésa a tótă Rusia. Acéstă epistolă amicală şi de fórte mare preţ trimésă în acest timp prea fericit dela respectabila sa prea paşnicul, prea marele Domn, Cezar, egal cu gloria luĭ Djiemid şi Feridin, ĭar cu puterea şi cu stăpânirea egal cu Darie şi

Δαρείου, καὶ Ἀλεξάνδρου, βραβευτὴν βασιλειῶν, δοτῆρα ἡγεμονειῶν, ἐξουσιαστὴν τοῦ κόσμου, βασιλέα τῶν βασιλέων Περσῶν, ἀξιώτατον, ὥσπερ τὸν Σολομῶντα, εὐτυχέστατον, νικητὴν τῶν ἐχθρῶν, στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τόπον τῶν ἡγεμονειῶν, ἔχοντα τὴν σημαίαν τοῦ Ἡλίου, δοτῆρα τῶν στεφάνων τῶν ἡγεμονειῶν τῆς Ἰνδίας, καὶ τῆς τουρκῶν γῆς· αὐτοκράτορα τῆς Ὑρκανίας, κειμένης ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ περιφήμου κυρίου Σιὰχ τῶν Σιαχῶν ὅλου τοῦ κόσμου, Ναδὶρ Μπέκαν, οὗπερ τὴν ἡγεμονείαν Κύριος διαφυλάξοι αἰωνίως. Εἰς τὸν ὁποῖον καιρὸν ηὐδόκησε νὰ προσφέρῃ τὴν ἐπευχὴν τοῦ ἀναβιβασμοῦ εἰς τὸν θρόνον τῆς σῆς μεγαλειότητος, γαληνοτάτη, παρομοία τῆς ἀξιότητος τῆς Μαριὰμ, καὶ Σαββᾶς, μεγίστη ἔχουσα ἀναρίθμητον στράτευμα, θρόνε μεγαλειότητος, καὶ στέφος εὐτυχέστατον, ἡγεμονείαι κεκοσμημέναι ἐκλεκτωτάτη, καὶ δεδοξασμένη ἀνακετκξὺ τῶν ἐκ τοῦ Μεσσίου βασιλειῶν, πλατισμὲ χριστιανισμοῦ, αὐτοκρατορὶς, μεγίστη δέσποινα, ἰνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας ὁποῦ ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὸ κράτος τῆς σῆς μεγαλειότητος, καὶ σεμνότητος. διὰ ὑψηλοῦ προστάγματος, ἐγχειρίζω ταύτην τὴν ἐπιστολὴν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ πρέσβεως, ἐνεχείρισεν ὁ πρέσβυς τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορίδι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σιάχ· ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν ηὐδόκησεν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης νὰ θέσῃ τὴν χεῖρα της. καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν τὴν παρέλαβεν ὁ φὲλτ μαρεσάλος, σταυροφόρος, πρίγγιψ Δολγορούκοφ, ὅστις παρίστατο ἐγγὺς τοῦ θρόνου, καὶ ἔθεσεν αὐτὴν εἰς τὸν προετιμασμένον τόπον ἐπειδὴ ὁ βασιλικὸς καγγελάριος, καὶ ὑποκαγγελάριος εὑρίσκοντο ἀσθενεῖς· καὶ εἰς ἀπόκρησιν τοιαύτης ἐνφωνήσεως ἐπροστάχθη ὁ αὐθὸς φέλτ-μαρεσάλος ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν σεμνότητα, διὰ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν πρέσβυν, καὶ νὰ ἀποκριθῇ διὰ μέσου τοῦ ἑρμηνέως Τζιελεύσκη οὕτως. Ἡ ὑπερτάτη αὐτοκρατορὶς μὲ ἐξαίρετον εὐχαρίστησιν ἔλαβε τὴν ἐπευχὴν τῆς αὐτοῦ σεμνότητος Σιάχ, ἕνεκεν τοῦ ἀναβιβασμοῦ αὐτῆς εἰς τὸν ἴδιον πατρικὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον· τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης εὐχρεστότατόν ἐστι τῇ μεγίστῃ αὐτοκρατορίδι· δι' οὗ νεωστὶ πεπληροφορημένη διὰ τὰ ἀγαθὰ ἐφετὰ μέτρα ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης ἐκ μέρους της ἀληθῶς ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ ἀμοιβαίας ἀφορμὰς, νὰ ἐπευχηθῇ τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα Σιάχ, μὲ κάθε εὐτυχῆ, καὶ εὐδαίμονα ἀποτελέσματα. Καὶ πρακτικῶς νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἐντελῆ ἀγάπην, καὶ κλίσιν πρὸς τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα Σιάχ· καὶ νὰ στερεώσῃ ἀσυγχύτως τὴν καλὴν συμφωνίαν, καὶ τὴν αἰωνίως στερεὰν ἀγάπην, εὐτυχῶς ἑδραιωμένην ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν δύο τούτων αὐλῶν, καὶ πάνυ πλεῖστα

Alexandru, remunerĕtorul împĕraţilor, dătătorul de egemoniĭ, stăpânitorul lumeĭ, împĕratul împĕraţilor Perşilor, foarte demn ca Solomon, fórte fericit, invingĕtorul inimicilor, tăria ceruluĭ în locul egemonilor, avênd stindard sórele, dătător de coróne principatelor Indieĭ şi a pământuluĭ Turcilor, autocrator al Ircanieĭ ce stă sub protecţia renumituluĭ Domn, Şah al Şahilor a tótă lumea, Nadir Becan, a căruia domnie domnul să o păzéscă in etern. (Pe margine se citeşte Nidir însemnéză ales). In care timp a bine voit se'şĭ exprime dorinţa pentru radicare la tron a maestăţeĭ tale, serenisimă. Asemenea cu demnitate Mariameĭ şi Saveĭ, prea măreaţă, avênd armată nenumărată, tronule al maestăţeĭ şi coróna prea fericită, cea maĭ alésă printre egemoniĭ, frumósă şi glorificată între împĕrăţiele dela Mesia, rĕspânditórea creştinismuluĭ, autocratoră, prea mare stăpână, împĕrătésă a tótă Rusia. Pentru ca D-ḑeŭ să păzéscă stăpânirea măreţiĭ şi a maestăţeĭ tale, prin ordinul înalt, 'ţĭ înmânez acéstă epistolă. După cetirea acesteĭ oraţiunĭ a ambasadoruluĭ a înmânat ambasadorul epistola Şahuluĭ prea mareĭ autocratore. Asupra căria a bine-voit maestatea sa imperială să pună mâna eĭ; şi în acelaşĭ timp a luat'o feld-mareşal cruciter, principele Dolgorukof, care sta lângă tron şi a pus'o în locul preparat; fiind-că cancelarul împĕrătesc şi sub-cancelarul se aflaŭ bolnavĭ şi spre respunsul acesteĭ oraţiunĭ s'a ordonat acelaşĭ feld-mareşal de maestatea împĕrătéscă ca să se apropie de ambasador şi să rĕspundă prin mijlocul interpretuluĭ *Celevski* ast-fel: Prea înalta autocratoră cu escepţională mulţemire a primit felicitarea maestăţeĭ sale Şahuluĭ, pentru înălţarea eĭ la tronul sĕŭ autocratoric părintesc; acest semn de iubire este fórte plăcut prea mareĭ autocratore, pentru care de curând informându-se de bunele relaţiĭ dorite, maestatea imperială din partea eĭ în adevĕr doreşte să aibă motive reciproce, ca să poftéscă maestăţeĭ sale Şahuluĭ resultate în totul bune şi fericite; şi în faptă să confirme pace şi relaţiunĭ perfecte către măreţia sa Şahu, şi să întăréscă ne tulburat buna conînţelerere şi să confirme pacea perpetuă, care există, din fericire statornică între aceste douĕ curţĭ şi care se va prelungi fórte mult. Pentru care escelenţa sa ambasadorul fórte temeĭ-

πλατηνθησομένην. Διὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἐξοχότατος πρέσβυς κράτιστα δύναται νὰ πληροφορήσῃ τὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα Σιὰχ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ αὐτῆς αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἐπαγγέλεται τὸ αὐτοκρατορικὸν αὐτῆς ἔλεος. Μετὰ ταῦτα ἐκαλέσθη ὁ πρέσβυς, καὶ ἀνεχώρησεν, ἀκολουθοῦντες αὐτὸν πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοί, τραβιζόμενοι ὀπισθοφανῶς, καὶ κάμνοντες πάλιν κοσμίως τὰς τρεῖς προσκυνήσεις, ὡς εἰς τὴν εἴσοδον. Εἰς τὰ κονάκια τόσον εἰς τὸν πρέσβυν, ὅσον καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἅπαντας ἐδόθη τράπεζα βασιλικὴ τρεῖς ἡμέρας· εἰς τὴν πρώτην ἦτον εἰς τὴν τράπεζαν ὁ ῥηθεὶς ἱπποκόμος πρίγγιψ Κορἀκην, ὁ μείζων γκενεράλ, ὑποχιλίαρχος ἐκ τῶν σωματοφυλάκων Ἀπράξην, καὶ ὁ διορισθεὶς ἐκ τῆς αὐλῆς ἕνεκεν τῆς αὐτῆς τραπέζης, ὁ τοῦ κοιτῶνος μέγιστος διοικητὴς Τατιστίεφ. Διὸ καὶ ἐπὶ τούτου ἔστησαν τρεῖς μεγάλας κεκοσμημένας σκηνὰς ἐν τῷ περιβόλῳ, ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Ἀκρόασις δευτέρα, γεγονεία τῇ κά. Ἰουνίου.

Εἰς τὰς ἐννέα ὥρας πρὶν τοῦ γεύματος ἐστάλθη ὁ πρὸς τὸν πρέσβυν διωρισμένος τῆς ὑποδοχῆς, ὁ ἐνεργητικὸς μυστικὸς σύμβουλος, συγκλητικός, καὶ σταυροφόρος Ναρίσκην. Καὶ φθάνωντας ἐκεῖ, ἀνήγγειλε τῷ πρέσβει ὅτι, ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἱλέως ηὐδόκησε νὰ τοῦ φανερώσῃ τὴν ἐφετικὴν ἀκρόασιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Διὸ ὁ προσταγμένος ἤρχετο διὰ νὰ συνοδεύσῃ τὸν πρέσβυν· καὶ μετὰ τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ὥδευσαν κατὰ τὴν προγραφεῖσαν τάξιν μὲ κάπιαν ὀλίγην διαφορὰν, καὶ ἔγινεν ἡ ἐκφώνησις αὕτη. Γαληνοτάτη, κρατίστη, μεγίστη δέσποινα, αὐτοκρατορὶς, ἰνπερατρίτζα πάσης Ῥωσσίας. Ἐπειδὴ τὸ μοναρχικὸν, καὶ ἐφετὸν γράμμα τῆς μεγαλειότητος θείᾳ χάριτι καὶ ἐπιδόσει, τοῦ ὑπερτάτου, μεγίστου, γαληνοτάτου, ἀξιωτάτου ὥσπερ ὁ Σολομὼν περιφήμου ὥσπερ Φεριδοὺν, καὶ Δζιεμσὶδ, τροπαιούχου ὥσπερ ὁ Μπεϊράμ, δικαιοτάτου ὥσπερ ὁ Νουσιρβὰν, δοκιμωτάτου ὥσπερ ὁ Χοσρόης, ἀγγέλους ἔχωντας δορυφοροῦντας, πληρεξίου· δεδοξασμένου, ὥσπερ ὁ Δαρεῖς, καὶ Ἀλέξανδρος, διδακτοῦ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐξολοθρευτοῦ τῶν ἀδικιῶν, καὶ ἁρπαγῶν, βασιλέως τῶν βασιλευόντων, προστακτοῦ παντὸς τοῦ κόσμου, κατακυριεύοντος τῶν ἡγεμονειῶν, δοτῆρος τῶν στεφάνων, στερεωτοῦ τῶν θρόνων, κοσμήτορος τῶν στεφάνων, Σιὰχ τῶν Σιαχῶν καὶ τῶν θρόνων, ἐκλεκτοτάτου τῶν δεσποτειῶν, εὐτυχεστάτου αὐτοκράτορος τῆς Ὑρκανίας, καὶ Κυρίου τῶν κυρειευόντων, τῶν ὄντων ὑπὸ τὴν αὐτοῦ σκιὰν, ὑπερθαυμάστου κυρίου Ναδὶρ, ἡ ἀσυγ-

nic póte să informeze pe maestatea să Şahul, către care maestatea sa imperială 'i anunţă mila sa autocratorică. După aceea s'a chemat ambasadorul şi a purces urmându'l toţiĭ demnitariĭ din jurul sĕŭ, retrăgêndu-se cu faţa în dărat şi făcênd ĭarăşi cu cuviinţă cele treĭ salutărĭ, ca la întrare. La conace atât ambasadoruluĭ cât şi tuturor celor din jurul sĕŭ li s'a dat masă împĕrătéscă treĭ zile. La întâia, a fost la masă ḑisul cavaler principele Corakin, cel maĭ mare general, Apraxin, sub-colonel din guardă şi rânduitul dela curte pentru acéstă masă, guvernatorul cel maĭ mare a caseĭ, Tatistieff. Pentru care în acest scop s'a aşeḑat treĭ marĭ corturĭ înfrumuseţate în grădină, în acelaşĭ loc.

Audienţa a doua sĕvêrşită la 21 Iunie.

La nouĕ ore înainte de prânz s'a trimis la ambasadorul cel rânduit pentru primire consilierul secret în activitate, sfetnicul şi cruciferul Narischi. Şi ajungênd acolo a anunţat ambatadoruluĭ, că mărirea sa autoratorică cu milă a bine-voit să-ĭ anunţe audienţa dorită în acea ḑi. Pentru care ordonatul a început a asocia pe ambasador. Şi după salutările obicĭnuite a plecat după ordinea prescrisă cu óre-care puţină diferenţă şi s'a făcut acéstă oraţiune: Serenisimă prea puternică şi prea mare stăpână, autocratoră şi împĕrătésă a tótă Rusia. Fiind-că că epistola maestăţeĭ din graţia luĭ D-ḑeŭ şi buna sa voinţă, a prea înaltuluĭ, prea mareluĭ, serenisimuluĭ prea demnuluĭ, ca şi Solomon, renumituluĭ, ca şi Feridun şi Djemid, triumfătoruluĭ ca şi Beiram, fórte dreptuluĭ ca şi Nusirvan, fórte stimatuluĭ ca şi Hosroe, avênd îngerĭ purtătorĭ de lăncĭ, plenipotentuluĭ şi glorificatuluĭ ca şi Darie şi Alexandru, învĕţătoruluĭ al dreptăţeĭ, nimicitoruluĭ al nedreptăţilor şi răpirilor, împĕratuluĭ împĕraţilor, ordonatoruluĭ peste tótă lumea, pre dominatoruluĭ al egemonilor, dătătoruluĭ de coróne, întăritoruluĭ tronurilor, înfrumuseţătoruluĭ corónelor, Şahul Şahilor şi tronurilor, cel maĭ ales dintre despoţĭ, cel maĭ fericit autocrator al Ircanieĭ şi domnul domnitorilor, care sunt sub umbra

κρίτου Μπέκα, όπου Κύριος νὰ διαφυλάττη τὴν ἡγεμονείαν του. Εἰς τὴν παρομοίαν τοῦ παραδείσου ἀκρόσιν ἤδη ἐνεχειρίσαμεν τῇ ὑμετέρᾳ σεμνότητι, μεγίστη, γαληνοτάτη, εὐδαιμονεστάτη, ἀξιωτάτη, ὥσπερ τὴν Μαριὰμ, καὶ τὴν Σαββᾶν· ἀσυγκρίτῳ τὴν μεγαλειότητα, ὑπερτάτη μοναρχίσῃ· ἧς ὁ στέφανος ἐφάμιλλος ἐστι τῷ ἡλίῳ, καλλωπιζούσῃ τὸν στέφανον, καὶ τὸν θρόνον, στιλβούσῃ ἐπὶ τῆς ἡγεμονείας καὶ μεγαλειότητος, ὡς ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Σελήνη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ· ἐκλεκτωτάτη, καὶ δεδοξασμένῃ ἐν μέσῳ τῶν ἐκ τοῦ Μεσσίου βασιλέων, καισαρίσσῃ, εἰρηνοφόρῳ, φιλοστοργοτάτῃ δεσποίνῃ, ἐχούσῃ ἀναρίθμητον στράτευμα, ἀνακαινιζούσῃ τὸ ρητὸν τοῦ Ἰησοῦ, πλατευούσῃ τὸν χριστιανισμὸν, μεγίστῃ ἰνπερατρίτζῃ, καὶ αὐτοκρατορίδι πάσης Ρωσσίας, ἧς τὴν ἐπικράτειαν αἰωνίως ὁ Θεὸς διαφυλάξειε. Διὰ τὴν ὑπερτάτην χάριν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος ἐν πάσῃ τῇ ἐνταῦθα διατριβῇ μου ἣν ὑπερμέτρως ἀπήλαυσα, τώρα ἀπεφάσισα (προτρέρωντας βαθυτάτην προσκύνησιν μὲ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ κρασπέδου)· διὰ νὰ ἀπέλθω ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῆς αὐτοκρατορικῆς της μεγαλειότητος. Εἰς τοιοῦτον καιρὸν λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ παρακαλέσω ὅτι, ὅλα μου τὰ πταίσματα, καὶ ἐλαττώματα, ὁποῦ ὤντας ἐδῶ ἔπραξα, εὐσπλάγχνως νὰ μοῦ τὰ συγχωρήσετε, καὶ νὰ μὲ ἀξιώσετε τῶν προσταγμάτων σας πρὸς δούλευσίν σας, ὧν εἰς ἐδικήν μου ἄκραν ὑποχρέωσιν εὐδοκήσατε νὰ μὲ ὠφελήσετε· ἐγὼ δὲ εἰλικρινῶς ἐπιθυμῶ, ὅτι ὁ εὐτυχισμένος Πλανήτης αἰωνίως νὰ καταλάμπῃ ἀναμεταξὺ τοιούτων δύο μεγίστων, καὶ ἐξαιρέτων μοναρχιῶν, κεχαρισμένων ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν.

Εἰς ἀπόκρισιν τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως, διὰ προσταγῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξεφώνησεν ὁ ἱστάμενος ἐγγὺς τοῦ θρόνου ἐνεργητικὸς μυστικὸς σύμβουλος τῆς βασιλείας ὑποκαγγελάριος καὶ σταυροφόρος κόμης Μπεστουζιὲρ Ριούμην διὰ τοῦ ἑρμηνέως Τζιεκαλεύστο οὕτως. Ἡ μεγίστη αὐτοκρατορὶς γαληνοτάτη, κραταιοτάτη, αὐγουστοτάτη ἰνπερατρίτζα πάσης Ρωσσίας, εὐαρέστως εἰσήκουσε τόσον διὰ γράμματος τοῦ μεγίστου Σιάχ, ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν πρέσβυν, ὅσον καὶ διὰ στοματικῆς ἐπὶ τούτου παραστήσεώς του, διὰ τὴν φιλικὴν ἐπευχὴν τοῦ αὐτοῦ μεγίστου Σιάχ, ἕνεκεν τοῦ ἀναβιβασμοῦ τῆς μεγίστης αὐτοκρατορίδος εἰν τὸν διαδοχικὸν πατρῷον ἰνπερατορικὸν θρόνον πάσης Ρωσσίας· καὶ διὰ τὴν ἐπιβεβαίωσιν ἕνεκεν τῆς ἀπαραλάκτου μεταξὺ τῶν δύο ἡγεμονειῶν διατηρήσεως τῆς καλῆς ἀγάπης ὁποῦ εἶναι κατὰ τὰς συνθήκας· ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ὅλον ἐκεῖνο οὐ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ ὑπονοεῖ, παρὰ εἰς εὐχαρίστησιν· καὶ ἀπὸ μέρους τῆς

luĭ, prea miraculosul Domn Nadir saŭ necomparabiluluĭ Beca a căruia egemonie D-ḑeŭ să o păzéscă. In audienţa egală cu a Paradisuluĭ deja am înmânat respectuosităţiĭ vóstre celeĭ prea marĭ, prea strĕlucite, prea fericite, prea demne, precum Marian şi Sava; necomparată cu măreţia, cea maĭ înnaltă monarhă, a căruia corónă se întrece cu a Sóreluĭ, înfrumuseţéză coróna şi tronul, strĕluceşte peste egemonie şi măreţie ca şi sórele şi luna peste firmamentul ceresc. Cea maĭ alésă şi maĭ gloriósă în mijlocul împĕrăţiilor luĭ Mesia, cezară pacifică şi prea iubitóre stĕpână, avĕnd o armată nenumĕrată, reînnoitóre cuvĕntuluĭ luĭ Iisus, respânditóre creştinismuluĭ, prea mare împĕrătésă şi autocratóră a tótă Rusia a căria stĕpânire D-ḑeŭ în veci să o păzéscă. Pentru prea marea graţie a măreţieĭ vóstre în tot timpul şedereĭ mele aicĭ, pe care cu îmbelşugare am primit'o, acum m'am hotărît (dănd o închinăciune fórte profundă prin sĕrutarea póleĭ vesmĕntuluĭ), ca să es din curtea autocratorică a măreţieĭ tale. In acest timp 'mĭ iau curajul să o rog, ca tóte greşelile şi lipsurile mele, ce fiind aicĭ le am făcut, cu milostivire să mi le ertaţĭ; şi să mĕ învredniciţĭ de ordinele vóstre spre serviciul vostru de care veţĭ bine voi să mĕ folosiţĭ spre a mea prea mare îndatorire. Eŭ cu sinceritate doresc ca prea fericitul planet etern să lucéscă între aceste două prea marĭ şi escelente monarhiĭ prea dăruite de D-ḑeŭ cel a tóte puternic.

La auḑirea acesteĭ cetirĭ din ordinul autocratoric a pronunţat cel ce sta lângă tron, consilierul tainic în activitate a împĕrăţieĭ sub-cancelarul şi stavroforul comite Bestuzieff Riumin prin interpretul Ceacalevski, ast-fel: Prea marea autocratóră, prea strĕlucita, prea puternica, prea augusta împĕrătésa a tótă Rusia cu plăcere a auḑit atât prin scrisórea prea mareluĭ Şah, ce a luat'o de la ambasador; cât şi prin gura representantelui în acest scop pentru felicitarea amicală a prea mareluĭ sĕŭ Şah cu înălţarea prea mareĭ autocratóră la succesiunea părintéscă a tronuluĭ imperatoric a tótă autocratoria Rusieĭ şi pentru afirmarea neschimbată între aceste două egemoniĭ de conservarea buneĭ păcĭ ce este după tratate. Măreţia autocratorică tótă acésta nu o cugetă în alt mod decât spre mulţămire; şi din partea prea mareĭ măreţieĭ autocratorice este un scop

αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος ἐντελῆ σκοπὸν ἔχει, τὴν καλῶς στερεωμένην ἀναμεταξὺ τῆς ρωσσικῆς αὐτοκρατορείας, καὶ περσικῆς βασιλείας ἀγάπην, συνθήκην, καὶ σύμφωνον ἀριστογειτωνίαν· οὐχὶ μόνον αἰωνίως ἀπαραλλάκτως νὰ διαφυλάττη, καὶ ὑπερβολικὰ νὰ στερεώνη, ἀλλὰ καὶ νὰ πλατείνη, καθὼς ἡ πανηγυρικὴ πρεσβεία τοῦ μεγίστου Σιὰχ ἀξιοῖ, καὶ ὅλαι αἱ ἀξιέπαινοι μεταχειρίσεις τοῦ πρέσβεως· εἰς τοῦτο μὲ ξεχωριστὴν εὐχαρίστησιν ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης ἔμεινεν εὐχαριστημένη. Διὰ τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ ὁ αὐτὸς πρέσβυς δραστικῶς νὰ βεβαιώση τὸν μέγιστον Σιάχ· ἐπειδὴ εὐχαριστήθη ὁ μέγιστος Σιὰχ νὰ κράξη τὸν αὐτοῦ κύριον πρέσβυν εἰς τὴν αὐλήν του· οὕτω καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ μεγαλειότης ἐπρόσταξε νὰ τὸν πέμψη μὲ τὴν πρέπουσαν τιμὴν τῆς ἀξίας του, καὶ νὰ τὸν συντροφεύση ἕως τὰ σύνορα μὲ κάθε αὐτάρκειαν· τελευταῖον τὸν αὐτὸν πρέσβυν βεβαιώνει τῆς αὐτῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος τὸ ἔλεος καὶ τὴν καλοκαγαθίαν. Μετὰ ταῦτα ὁ εἰρημένος ὑποκαγγελάριος ἐπῆρε τὴν γραφὴν κειμένην ἐγγὺς τοῦ θρόνου, τειλιγμένην μὲ χρυσοῦφαντον, καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ σεμνότης εὐδόκησε νὰ ἐπιθέση τὴν χεῖρά της ἐπάνω εἰς αὐτὴν, καὶ ἐν ταυτῷ ὁ ὑποκαγγελάριος τὴν ἐνεχείρισε τῷ πρέσβει διὰ τοῦ Σιάχ. Μετὰ ταῦτα ἐκαλέσθη ὁ πρέσβυς ἀπὸ τὸν ὑποκαγγελάριον, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀνεντροπαλίστως· καὶ ἐξερχόμενος, ἐπροσκύνησε τρεῖς φοραῖς, καθὼς καὶ εἰς τὴν εἴσοδον· καὶ ἐσυντροφιάσθη ὁμοίως ἕως εἰς τὸ κατάλυμά του κατὰ τὸν τρόπον τῆς εἰσόδου· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐδόθει τῷ 6'. πρέσβει τράπεζα βασιλικὴ ἡμέρας ὀκτώ. Αὐτὸς ἐλτζῆς τῶν Περσῶν εἶχεν ἔλθη πρὸ τοῦ νὰ βασιλεύση ἡ Ἐλισάβετ· καὶ εἶχεν ἀνταμώση τὸν Μεκλεμποὺργ, καὶ τὸν υἱόν του, τὸ βρέφος μὲ τὰ δῶρα, ὁποῦ ἀπὸ τὴν Περσίαν ἔφερε, τὰ δὲ δῶρα ἦσαν αὐτά· ἕνα τιμπάρι μὲ διαμάντια, καὶ ἄλλους λίθους πολυτίμους· ἕνα σκαμνὶ μὲ πετράδια πολύτιμα, μία βρακοζώνη μὲ διαμάντια· δώδεκα ταψία τραπέζης μαλαματένια μὲ πολυτίμους λίθους, ἔχοντα κάθε ταψὶ ἀπὸ τέσσαρα ὡρολόγια πολύτιμα· δώδεκα μαλαματένια δοχεῖα, ὡσὰν κουβάδες, μὲ λίθους καὶ αὐτὰ πολυτίμους. Ἔλεγαν δὲ πῶς οἱ Πέρσαι ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους ἐζητοῦσαν βοήθειαν στρατεύματα δεκαπέντε χιλιάδας πεζοῦραν, πεντακόσια τόπια, πεντακοσίους τοπτζίδες, καὶ κουμπαράδες.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ συνέβη πόλεμος ἀναμέσος Μαρίας Τερέσας, ρηγίσσης Οὐγγαρίας, θυγατρὸς Καρόλου, γυναικὸς τοῦ ἰνπεράτορος Φραγκίσκου, καὶ Φριδερίκου ρηγὸς Προυσίας, ὅταν ἀπὸ ἐλέκτωρ τοῦ ἰνπερίου ἐκηρήχθη

deplin, consolidarea bună între autocratoria Rusică și împĕrăția Persică, pacea, tratatul, și o conînțelegere prea bună de megieșie; nu numaĭ etern neschimbată să o păzéscă și să o confirme maĭ mult, dar și să o estindă, după cum pretinde misiunea publică a prea mareluĭ Șah, și alte relațiĭ vrednice de însemnat a ambasadoruluĭ. Pentru acésta respectuositatea autocratorică cu o deosebită plăcere a rĕmas mulțămită. Pentru care póte însușĭ ambasadorul să asigure puternic pe prea marele Șah: fiind-că a avut plăcere prea marele Șah să cheme pe al sĕŭ domn ambasador la curtea sa; așa și măreția autocratorică a ordonat să-l trimată cu tótă onórea cuvenită demnitățeĭ luĭ și să-l asocieze până la hotare cu tóte cele de trebuință. In sfêrșit asigură pe acelașĭ domn representant prea mareĭ sale autocratoriĭ cu milă și cu bună voință. După acea ḑisul sub cancelar a luat scrisórea ce sta lângă tron învălită în o pânză aurită și respectuositatea autocratorică a bine voit să pună mâna de asupra eĭ și atuncĭ sub cancelarul a înmânat'o ambasadoruluĭ pentru Șah. După aceea s'a chemat ambasadorul de către sub-cancelar și a plecat de acolo împreună cu aceĭ din jurul sĕŭ în liniște. Și eșind s'aŭ închinat de treĭ orĭ ca și la intrare; și s'a acompaniat de aseminea până la locuința sa după modul întrăreĭ. Și din acea ḑi; iarășĭ s'a dat ambasadoruluĭ masă regală opt ḑile. Acest representant al Perșilor a fost sosit înnainte de a împĕrăți Elisabeta; și a întâlnit pe Meclemburg și pe fiiul sĕŭ copilul cu darurĭ ce aducea din Persia, iar darurile era aceste: un *timbar* [76]) cu diamante și alte petre de mult preț, un scaun cu petre scumpe, o cingĕtóre cu diamante, 12 *farfuriĭ* de masă, de aur cu petre scumpe, avênd fie-care farfurie câte 4 ceasornice de mare preț, 12 vase de aur, ca niște cane, cu petre și aceste scumpe. Ḑiceaŭ că Perșiĭ cereaŭ dela Moscovițĭ ajutor de armată de 5000 pedestri, 500 tunurĭ, 500 topciĭ și *cumbarade* [77]).

Pe timpul împĕrăției Elisabeteĭ s'a întêmplat resboiŭ între Maria Teresa, Regina Ungarieĭ, fiica luĭ Carol, femea împĕratuluĭ Francisc, și între Frideric regele Prusieĭ, când din Elector al imperiuluĭ s'a declarat rege Frideric și regat in-

ρηγας ὁ Φριδερίκος, καὶ αὐτοδέσποτος βασιλεὺς, καθὼς καὶ εἰς ἄλλο μου βιβλίον τὸ ἔγραψα· ὅστις τόσον εὐτύχησεν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον, καὶ τόσον τόπον τοῦ ἰνπερίου ἐκυρίευσεν, ὁποῦ ἂν ἔλειπεν ἡ ῥωσσικὴ βοήθεια, ἤθελε κυριεύσει καὶ αὐτὸν ἰνπερατορικὸν θρόνον τὸ Μπέτζι, ὡς ἔλεγαν· τὰ δὲ συχνὰ ἰδιόχειρα τῆς Μαρίας πρὸς τὴν Ἐλισάβετ, καὶ παρακαλέματα βασιλίσσης, καὶ κινήματα γυναικὸς πρὸς γυναῖκα, ἐκίνησαν τὴν τῶν Μοσκόβων βοήθειαν· καὶ ἀναδεχθέντες οἱ Μόσκοβοι τὸν κατὰ τοῦ Φριδερίκου πόλεμον, τὸν ἐνίκησαν, τὸν ἐμπόδισαν, καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ ἀγαπήσῃ μετὰ τοῦ Καίσαρος, ταὐτὸν εἰπεῖ μετὰ τοῦ ἰνπεράτορος.

Τόσον δὲ ἐλεήμων καὶ μαγαλόδωρος ἦτον ἡ Ἐλισάβετ, ὥστε ὁποῦ ἐφοβήθησαν οἱ ἄρχοντες μὴ πτωχύνῃ τὸ θησαυροφυλάκιον, καὶ τῆς ἔλεγαν νὰ περιμαζώξῃ τὸ χέρι της, ἐμπόδιζαν καὶ τοὺς πρὸς αὐτὴν προσερχομένους ἐντοπίους, καὶ ξένους καὶ ζητοῦντας ἐλεημοσύνην. Μίαν ἡμέραν, (ἀπὸ τοῦτο καταλαμβάνετε καὶ τὰ ἄλλα της) μίαν ἡμέραν, ἐπίσημον δὲ ἡμέραν, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, καθημένη μετὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ἡγουμένων, ὡς ἔθος, εἰς τὸν καφὲ, ἢ εἰς τὸ τζάϊ, τῆς ἔφεραν ἕνα μεγάλον δίσκον μαλαματένιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον δύο χιλιάδες φλωρία καινούρια, ὁποῦ τὰ ἔκαμαν καὶ αὐτὰ καὶ τὸν δίσκον ἀπὸ ἕνα νεοφανὲς καινούριο μέταλλο, ὁποῦ τότε ἐκείνας τὰς ἡμέρας εὑρέθη. καὶ τὰ ἔφεραν διὰ νὰ τὰ ἰδῇ, καὶ νὰ τὰ χαρῇ. Ἡ δὲ Ἐλισάβετ πιάνοντας τὸν δίσκον, ἀφοῦ ἐκύταξε καὶ αὐτὸν καὶ τὰ φλωρία, καὶ ὀλίγον τι τὰ ἐμάλαξεν ἔκραξεν ἕνα ἀπὸ τοὺς παρακαθημένους ἡγουμένους, ἀλλὰ νέον, καὶ ὡραῖον, καὶ τοῦ ἐχάρισε καὶ τὸν δίσκον καὶ τὰ φλωρία του· τὸν ὁποῖον μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ ἀρχιερέα τὸν ἔκαμε.

Ματθαῖος ὁ Ἀλεξανδρείας, (ἀκούσατε καὶ ἄλλο παραστατικὸν τῆς πλουσίας της δόσεως) ἔστειλε Μελέτιον τὸν ἀρχιμανδρίτην πρὸς αὐτὴν μὲ γράμματα πατριαρχικὰ ὁποῦ τὰ ᾽γραψα ἐγὼ μὲ τὸ χέρι μου, εἰς τὴν Πόλιν ὤντας ὁ Πατριάρχης, κ᾽ ἐγὼ παρακαλῶντας νὰ τὸν στείλῃ τριῶν χρυσοβούλλων τῆς Μοσκοβίας ἐτήσιον τριῶν ἐκλησιῶν, τοῦ πατριαρχείου, τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἁγίου Σάββα, καὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ τρία τὰ ἠλέησεν ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς Ἀλέξιος Μιχαηλοβίτζης, ὁ πάππος τῆς Ἐλισάβετ. Οὐ μόνον δὲ αὐτὰ αὐτὸς, ἀμὴ καὶ ἄλλα ἐλέη εἰς ἄλλα μοναστήρια τῶν Ῥωμαίων διὰ χρυσοβούλλων ἰδίων του ἐδιώρισεν. Εἶχαν δὲ περάσῃ κοντὰ τριάντα χρόνοι, ὁποῦ ἦταν ἀπλήρωτα αὐτὰ τὰ Ἀλεξανδρινὰ, καὶ ἐποσοῦντο τὰ ἐτήσια ἕως εἴκοσι πουγγία· ἡ δὲ μακαρίτισσα Ἐλισάβετ

depedent, după cum și în altă carte a mea am scris. Care în atâta a fost de fericit în acest resboiŭ și atâta loc a cucerit din imperiŭ, în cât dacă lipsea ajutorul rusesc era să cuceréscă și însușĭ tronul împĕrătesc Beciul (Viena), după cum spunéŭ. Iară desele epistole autografe a Marieĭ către Elisabeta și rugămintele împĕrăteseĭ către împĕrătésă și sentimentele femeĭ către femee, a mișcat ajutorul Moscoviților. Și reluând Moscoviții resbelul în contra luĭ Frideric l-a învins, l-aŭ impedicat, și l-aŭ silit să se împace cu Cezarul, adică cu Imperatorul.

Atât de milostivă și dăruitóre era Elisabeta, în cât se temea boeriĭ să nu sĕrăcéscă tesaurul public; și 'ĭ dicéŭ să-șĭ restringă mâna eĭ, și impedicaŭ și pe aceĭ ce se aduna în jurul eĭ localĭ și strĕinĭ și care-ĭ ceréu milostenie. Intr'o di (din acésta înțelegețĭ și altile de ale eĭ). Intr'o di, di însemnată, ședênd după sânta liturgie cu boeriĭ și arhiereiĭ și arhimandriții și egumeniĭ, ca de obiceiŭ, la cafe s'aŭ la ciaĭ, i'a adus un mare disc de aur; pe care era 2000 galbenĭ noĭ ce-ĭ fabricase și pe aceștia, și discul dintr'un metal noŭ aflat ce s'a descoperit în dilele acelea și ĭ-aŭ adus ca să'ĭ vadă și să se bucure. Iar Elisabeta luând discul, după ce s'a uitat și la el și la galbenĭ și ĭ-aŭ atins puțin, a strigat pe unul din egumeniĭ ce ședea lângă ea, dar tênĕr și frumos, și ĭ-aŭ hărăzit și discul și galbeniĭ luĭ; pe care nu după mult l'aŭ făcut și arhiereŭ.

Mateĭ al Alexandrieĭ (ascultațĭ și alt exemplu representând dărnicia sa bogată) a trimes pe Meletie arhimandritul la ea cu scrisorĭ patriarhale. Pe care le am scris eŭ cu mâna mea, fiind în Constantinopol Patriarhul și eŭ; rugând'o să-ĭ trimétă subvențiunea după treĭ hrisóve a Moscoveĭ la cele treĭ bisericĭ: a patriarhieĭ, a Alexandrieĭ sântul Sava, și a St. marele Martir Gheorghe, pe care pe trustrele le-a miluit în tot-déuna pomenitul împĕrat Alexe Mihailovicĭ, moșul Elisabeteĭ. Nu numaĭ aceste dar și alte mile la alte monastirĭ greceștĭ aŭ hotărît prin propriile luĭ hrisóve. Eraŭ deja trecuțĭ cam treĭ-decĭ anĭ de când eraŭ neplătite aceste ale Alexandrieĭ și se resuma subvențiunea anuală până la 20 de pungĭ. Iară fericita Elisabeta

καὶ αὐτὰ ἐπλήρωσε, καὶ τὸν Πατριάρχην χάριν δέκα πουγγία ἀπέστειλε, καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην χίλι γρόσια ἐφιλοδώρησε. Μὲ αὐτὰ ἠδυνήθη νὰ ἀνακαινίσῃ ὁ Πατριάρχης τὸ Κουτλουμοῦσι, ὡς εἴπαμεν, καὶ ἄλλα τινὰ κτίρια εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς Αἴγυπτον· χάρις μεγάλη, καὶ βασιλοπρεπής, ὄχι ὥσπερ ἡ πρὸς τὸν Χαλκηδόνος πατρικὴ χάρις ἑκατὸν πενῆντα ρουμπλίων σαμούρια, καὶ πενῆντα φλωρία, χάρις ὀλίγη καὶ φειδωλή, καθὼς ἡ προγραφεῖσα ἐπιστολὴ τοῦ πάππου της δηλοποιεῖ.

Τὸ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πλησίον τοῦ Ἄθωνος ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἶναι κτίριον τοῦ ἁγίου Παύλου, υἱοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου Μιχαὴλ Ραγκαβέ, βασιλέως Ρωμαίων, τοῦ αὐτοῦ λέγω, ὁποῦ ἔκτισε καὶ τὸ Χλωροποτάμου διὰ χειρὸς τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος, ἐκεῖνο δὲ τὸ ἔκτισεν ὕστερον διὰ χειρὸς τοῦ τότε κράλη τῶν Βουλγάρων, δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸ ὄνομά του, ὅστις εἶχεν εἰς γυναῖκα Ἑλένην τὴν θυγατέρα τοῦ Ρωμανοῦ· καὶ παρ' αὐτοῦ ὁ Παῦλος, ὡς ἅγιος, ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὄρος προσκληθεὶς, ὑπῆγεν εἰς Βουλγαρίαν, καὶ τὸν ἐχριστιάνισε καὶ αὐτόν, καὶ τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ δὲ τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ τὴν μεσητείαν, ἔστειλεν ὁ κράλης καὶ ἔκτισε τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Παύλου. Ὁ κράλης πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀφιέρωσε καὶ πεντὲξ κομμάτια τίμια ξύλα, ὁποῦ εἶχαν χαρίσει εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κράληδες, ὁποῦ ἐχριστιάνιζαν, οἱ βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων, διὰ νὰ εἰρηνεύωσι, καὶ νὰ μὴ τοὺς πολεμοῦσι· τὰ ὁποῖα τὰ ἐκόλλησε, καὶ τὰ ἔβαλλε μέσα εἰς ἕνα σταυρὸν, ἐκατασκεύασε, τὸν ὁποῖον τὸν ἔχουν καὶ τώρα οἱ Ἁγιοπαυλῖται· τοῦτον δὲ τὸν σταυρὸν λαβὼν ὁ σκευοφύλαξ, ὁ καὶ ἀρχιμανδρίτης, ἀπῆλθε χάριν ἐλεημοσύνης εἰς Μοσχοβίαν εἰς τὰς εὐτυχισμένας ἐκείνας ἡμέρας τῆς Ἐλισάβετ· ἡ δὲ Ἐλισάβετ χάριν εὐλαβείας ἐξεκόλλησεν καὶ ἐπῆρεν ἕνα κομμάτι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ τίμια ξύλα μακρὺ ὡν ἕνα ἁρμὸν τῶν δακτύλων, ὡς εἶναι καὶ τὰ ἄλλα, καὶ δι' αὐτὸ ἔκαμε τῶν ἐναπολειφθέντων τὴν θήκην πολύτιμον· ἔδωκε δὲ καὶ χρυσόβουλον ἀξιοθέατον, νὰ λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον τοῦτο τοῦ ἁγίου Παύλου ἀπὸ τὴν Μοσχοβίαν κατ' ἔτος ἑκατὸν ρούμπλια νομίζω. Ὄντας δὲ φιλελεήμων ἡ Ἐλισάβετ, ἦτο καὶ συμπαθητική. ἐκεῖνο γὰρ σύρνει τοῦτο, ἡ ἐλεημοσύνη δηλαδὴ τὴν συμπάθειαν· ὅθεν εἰς τὰς ἡμέρας της κεφάλια δὲν ἐκόπηκαν, αἵματα δὲν ἐχύθηκαν, οἱ δήμιοι δὲν ἐχρειάσθηκαν· ὡς καὶ οἱ κλέπται τῆς Ρωσσίας, καὶ οἱ φονεῖς καὶ ἄλλοι ἄξιοι θανάτου δὲν ἐθανατόνονταν, ἀλλ' ἄλλοι ἐξωρίζονταν, ἄλλοι δὲ εἰς μεταλλικοὺς τόπους, καὶ ἄλλοι ἀλλοῦ νὰ δουλεύουν καταδικάζονταν, καὶ ἄλ-

și pe aceste le-a plătit și patriarhuluĭ ĭ-a trimes darŭ ḑece pungĭ, și a dăruit și pe Arhimandritul cu o mie de leĭ. Cu aceste a putut să reînoiască patriarhul (monastirea) Kutlumuseĭ, cum am ḑis, și alte zidiri în Alexandria și în Egipt. Har mare și regal nu precum darul părintesc către al Halcedonuluĭ samure de 150 de ruble și 50 de galbenĭ; darŭ mic și sgârcit după cum epistola părinteluĭ eĭ arată.

In sântul Munte lângă Aton, la sânțita monastire a St. Gheorghe este o zidire a sântuluĭ Pavel, fiiul prea piosuluĭ Mihail Rangabe, împĕratul Romeilor, același, ḑic, care a zidit și Hloropotamu prin mâna prea piosuluĭ împĕrat Roman cel bĕtrân. Pe acea a ḑidit-o maĭ în urmă prin mâna sa craiul de atuncĭ al Bulgarilor, nu'mĭ amintesc numele luĭ: care avea de femee pe Elena fiica luĭ Roman. Și de acesta Pavel ca sânt s'a chemat dela sântul Munte, s'a dus în Bulgaria și la creștinat și pe el și pe Bulgaria și altele. Pentru dragostea sântuluĭ Pavel și mijlocire a trimes craiul și a zidit acéstа monastire, care se numește a sântuluĭ Pavel în acelaș loc unde era ascet, venind după sevârșirea Hloropotamuluĭ. Decĭ la acéstă monastire a St. Pavel craiul a afierosit pe lângă altele și 5—6 bucățele din st. lemn, ce i le-a dăruit luĭ și celor lalțĭ craĭ înainte de dênsul care era creștinĭ, împĕrații Romeilor, ca să aibă pace și să nu-ĭ bată cu resboiŭ. Pe care (bucățele) le a conunit, le-a legat, și le-a pus în o cruce ce o a făcut, pe care o posed acuma Aghiopavliții. Acéstă cruce luând'o Skevofilaxul și Arhimandritul s'a dus pentru milă la Moscova în ḑilele cele fericite a Elisabeteĭ. Iar Elisabeta pentru evlavie a desprins și a luat o bucată din acele cinstite lemne, lungă ca o închietură de degete precum sunt și cele lalte; și pentru acea a făcut celor ce a remas o cutie de mult preț. A dat și hrisov și demn de vĕḑut, ca să ia monăstirea acésta a St. Pavel din Moscua câte 100 de ruble anual, socot. Fiind Elisabeta milostivă era și simpatică, căcĭ acea atrage la acésta: adică milostenia la simpatie. De acea în ḑilele eĭ capete nu s'aŭ tăĭat, sînge nu s'aŭ vĕrsat, calăĭ nu s'a întrebuințat; în cât și tâlhariĭ rusieĭ, și ucigătoriĭ și alțiĭ vrednicĭ de mórte nu s'a omorît. Dar alțiĭ s'aŭ surgunit uniĭ la locurile de mine, și alțiĭ aiurea

λοι εἰς ταῖς φυλακαῖς ἀπερρίχνονταν. Τοιαύτη χρυσῆ βασίλισσα ἐφάνη εἰς τοὺς καιρούς μας ἡ Ἐλισάβετ, αἰωνία ἡ μνήμη της.

Ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ Μαρίας τῆς Τερέσας ἀνέφερα, καὶ ἐπειδὴ τὰς ἐπαρχίας καὶ τόπους τῆς Μοσκοβίας καὶ Χαμπεσίας σᾶς ἐφανέρωσα, πρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι νὰ φανερώσω καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς Γερμανίας, διὰ νὰ μάθετε καὶ αὐτάς, πολυμαθεῖς νὰ γενῆτε, καὶ νὰ μὲ συγχωρῆτε.

Δίπλωμα βασιλικὸν διὰ τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ὁποῦ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εὐτυχοῦς αὐτῆς στέψεως ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ εἰς τὰς διοικήσεις, καὶ τάξεις τοῦ βασιλείου Οὐγγαρίας.

Ἡμεῖς Μαρία Τερέσα, θείᾳ χάριτι βασίλισσα Οὐγγαρίας, καὶ τῆς Μποεμίας, Δαλματίας, Κροβατίας, Σκλαβωνίας, Ρουτίας, Σερβίας, Γαλιτίας, Λιδομερίας, Κουμανίας, Καλγατίας. Ἀρχιδοὺξ Αὐστρίας, δοὺξ Μπουργουντίας, Μπραπαντίας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Σιλεσίας, Μεδιολάνων, Στιρίας, Καρινθίας, Καρνιολίας, Μάντουας, Πάρμας, Πλακεντίας, Λιαμπούργης, Γιλδρίας, Ριτεμπούργης, Μωραβιας, τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Λουτατίας. Κόμης Χαπιμπούργης, Φιλανδρίας, Τερόλης, Φερετιμπούργης, Γορικίας, Τραδικίας, Ἀρτεσίας, Λογγοβαρδίας, Ἀσαλκίας. Κόμης Χαμυρίας, Μαρσίας, Σκαβωνίας, Τουλιμένης, Μαγόνης, τῶν ἁλῶν, καὶ τῆς Μελιδίας. Ἐξ ὑπανδρείας δούκισσα Λοταργγίας, καὶ Μπάρι· μεγάλη δουκέσα Ἑλμίνας· ὡς τοῦ προρρηθέντος βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῶν λοιπῶν βασιλειῶν, καὶ τῶν μερῶν τῶν ἡνωμένων αὐτοῖς βασίλισσα· καὶ πάγει λέγωντας....

Ἐδόθη εἰς βασιλικὸν κάστρον τοῦ Μποζονίου αψμα'. Ἰουνίου κγ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέφερα καὶ περὶ τοῦ Ταχμάσκουλ Χάν, πρέπον, καὶ ἀκόλουθον εἶναι, νὰ γράψω τὴν κατὰ τοῦ Μόγολ νίκην αὐτοῦ· διὰ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὑπεριφανεύθη, καὶ ὁ ἐλτζῆς τοῦ εἶπε τὰ ὅσα εἶπεν ὑπερήφανα ἀνωτέρω.

s'aŭ condemnat să muncéscă, ĭar alţiĭ aŭ fost aruncaţĭ în închisorĭ. Ast-fel de aurită împĕrătésă s'a arĕtat în timpurile nóstre Elisabeta, eternă amintirea eĭ.

Dar fiind-că am raportat despre Maria Teresa şi fiind-că am arĕtat provinciile şi localităţile Moscoveĭ şi posesiunele eĭ este cuviincios şi consequent să arĕtăm şi provinciile Germane, pentru ca să le ştiţĭ şi pe aceste şi să fiţĭ maĭ învĕţaţĭ, şi mĕ ertaţĭ.

Diplomă împĕrătéscă pentru prea marea sânţita mareţie împĕrătéscă, care pe timpul fericiteĭ sale încoronarĭ s'a hotarît sa se dea la administraţiile şi gradele regatuluĭ Ungarieĭ.

Noĭ Maria Teresa, din graţia luĭ D-ḑeŭ, regina Ungarieĭ şi a Boemieĭ, Dalmaţieĭ, Chorvatieĭ, Sclavonieĭ,Rutenieĭ, Serbieĭ, Galiţieĭ, Lidomerieĭ, Cumanieĭ, Kalgatieĭ, Arhiducesa Austrieĭ, Ducesa Burgundieĭ, Brabanteluĭ de sus şi a Silezieĭ de jos, Mediolanuluĭ, Stirieĭ, Carintieĭ, Carnioleĭ, Mantueĭ, Parmeĭ, Placentieĭ, Limburguluĭ, Ghildreĭ, Ritemburguluĭ, Moravieĭ de Sus şi de Jos, Lituanieĭ. Contesa Hamburguluĭ, Filandieĭ, Tiroluluĭ, Feredemburguluĭ, Goricieĭ, Tradicieĭ, Artesieĭ, Longobardieĭ. Azalcieĭ, Comtesa Hamireĭ, Marsieĭ, Scavonieĭ, Tulimeneĭ, Mahoniĭ de la mare, şi a Melediei. Din căsătorie ducesă Lotaringieĭ şi Baruluĭ; Mare ducesă D'Elmina precum şi a sus ḑisuluĭ regat a Ungarieĭ şi a altor regate şi împĕrătésă părţilor celor unite cu ele. Şi continuă ḑicênd....

S'a dat în castru împĕrătesc din Bozoniu la 1741 Iunie 23 Dar fiind-că am raportat şi despre Hanul Tahmasculuĭ este de nevoe şi consequent să scriŭ şi învingerea luĭ asupra luĭ Mogol; pentru care acesta s'a mândrit şi representantul sĕŭ a ḑis câte a spus maĭ sus cu superbie.

[1] Lăsăm acestă descriere netradusă, pentru cuvêntul că nu are nicĭ un interes pentru noĭ Românĭ, dar o publicăm in textul original spre a se conserva complectă scrierea luĭ Daponte.

Περιγραφὴ τῆς νίκης τοῦ Ταχμάσκουλου κατὰ τῶν Ἰνδῶν.

Ὁ Μεχμὲτ Σὰχ μονάρχης τῆς Ἰνδίας, μέγας Μόγολ δίδει τῷ Ταχμάσκουλ τὸν τίτλον, νὰ ὀνομάζεται Σὰχ ναδὶρ, βασιλεὺς τῶν βασιλέων, βασιλεὺς τοῦ καιροῦ, καταφύγιον τῶν Μωαμετάνων, παράδειγμα τῶν νικητῶν, διάδοχος, καὶ μιμητὴς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος· ἔπειτα λέγει οὕτως.

Ὁ μέγας Σὰχ Ναδὶρ στέλλωντάς μοι ἕνα του πρέσδυν, διὰ νὰ τρατάρωμεν μερικὰς ὑποθέσεις, ἔκαμα ὅσον ἦτον δυνατὸν, διὰ νὰ τὸν ἐπιστρέψω τὸ ὀγληγορώτερον· ὁ Σάχης δὲν εἶχεν ἀνάγκην, νὰ ξαναπέμψῃ εἰς τοῦ λόγο μου τὸν Μωαμὲτ χὰμ τὸν βιχὰν, ἐὰν οἱ ἐδικοί μου μινίστροι δὲν ἤθελαν εἶστε ἀμελεῖς· οἱ ὁποῖοι ἀργοπόρησαν νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀπόκρισιν, συμπεραίνοντες τὸν Μωαμὲτ μὲ διαφόρους ὁμιλίας. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἐπεθύμησαν μᾶλλον νὰ μὲ βάλλουν εἰς μίαν ὑπόσχεσιν νὰ κάμω νὰ προξενιθοῦν διχόνιαι μεταξὺ τῶν ἡμετέρων δύο βασιλειῶν, ἀντὶς νὰ βάλλουν εἰς πρᾶξιν ἐκεῖνο, ὁποῦ ἐγὼ τοὺς ἐπρόσταξα. Αὕτη ἐστάθη ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν μὴν ὑποφέρωντας ὁ Σὰχ ναδὶρ τὴν μετ' ἀργοπορείαν ἐπάνοδον τῶν πρεσδειῶν του, ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν ἐδικήν μας ἐπικράτειαν. Ἐκεῖ ἠκολούθησαν πόλεμοι, ἀλλὰ ἡ νίκη φανερωθεῖσα εἰς βοήθειάν του, καὶ ἡ τύχη συμδοηθοῦσα αὐτῷ, ἔφθασεν εἰς τόσον, ὁποῦ ἐκυρίευσεν τὴν ἐδικήν μου βασιλείαν.

Αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς τὸ Δέλι ὡς μονάρχης, μὲ ὑπέταξεν, ἐπῆρεν ὅλα μου τὰ τζεδαέρια, καὶ λίθους πολυτίμους· προσέτι ἠθέλησεν ἀπὸ λόγου μου νὰ τοῦ δώσω κατάστιχον τῶν ἐδικῶν μου εἰσοδημάτων, ὑποσχεθεὶς νὰ μὲ στερεώσῃ πάλιν ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον μου. Διὰ τοῦτο ἐγὼ τὸν φανερώνω νόμιμον μονάρχην, καὶ κύριον πασῶν τῶν γαιῶν, τῶν τοποθεμένων πρὸς τὸν Πονέντε· δηλαδὴ τὴν ἐπαρχίαν Νόνδδεχ, τὴν θάλασσαν σμίδαν, τὸ ποταμὸν Σάγγαριν, τὸ Χαμπαοὺρ, τὸν ἰσθμὸν τοῦ Καμποοὺλ, τὰ ὄρη τοῦ Πάταν, καὶ τοῦ Τιὰτ, τὸ κάστρον Τέσελ, τοῦ Κονταμπὰτ, καὶ ὅλα τὰ πέριξ τοῦ Πάτα, καὶ τοῦ Τάτα, κρατῶντας διὰ λόγου μου ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Ἰνδογουστάν. Αὕτη ἡ παράδοσις περιέχει ὅλην τὴν ἐπαρχείαν, τοποθεμένην ἀπὸ τὸ Κανταχὰρ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ. Ἰδοὺ καὶ τὸ κατάστιχον τῶν λαφύρων, ὁποῦ ὁ ταχμάσκολ χὰν ἔκαμεν εἰς ταύτην τὴν νίκην· οἱ Ἐλέφαντες, αἱ κάμηλοι, ἡ ἀρτελάρια, τὰ τζαντήρια, καὶ ἄλλαι πολεμικαὶ ἀποσκευαὶ, ὁποῦ ἐπάρθησαν εἰς διαφόρους πολέμους, ὑπερδαίνουν τὴν τιμὴν τριῶν κουρωνίων· τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ρούσπια εὐγαλμένα ἀπὸ τὸν θυσαυρὸν τοῦ μεγάλου Μόγολ πρὸς δεκαπέντε κουρώνια· τὰ μαργαριτάρια, καὶ λίθοι πολύτιμοι παντοίου εἴδους πρὸς ὀκτὼ κουρώνια· ἡ βασιλικὴ κλίνη τοῦ Μωάμεθ σὰχ γεμάτη ἀπὸ τζεδαέρια ἐτιμήθη ἑπτὰ κουρώνια· ὁ βασιλικὸς θρόνος κεκοσμημένος ἀπὸ διαμάντια ἐτιμήθη ἐννέα κουρώνια· τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, καὶ ἄλλα ἀργυρᾶ παρόμοια ταψία, κεχαλλωπισμένα καὶ αὐτὰ ἀπὸ πολυτίμους λίθους, ἐτιμήθησαν ἕνδεκα κουρώνια· τὰ μετριτὰ ἄσπρα καὶ τὰ τζεδαέρια ὁποῦ ἐπάρθησαν ἀπὸ τὰς παλλακίδας, καὶ ἀπὸ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὑπερδαίνουν τὰ τρία κουρώνια· ἡ ἀπόκτησις τῆς λεηλασίας τῆς πόλεως τοῦ Δέλι πλησιάζει πρὸς τὰ δέκα κουρώνια· ἡ φορολογία ὁποῦ ἐδιωρίσθη εἰς τοὺς οἰκήτορας τιμᾶται ἄλλα δέκα κουρώνια· ἡ ἀπόκτησις ἀπὸ τοὺς Ὀνκουὶλστ, καὶ ἄλλα πρόσωπα ὁποῦ ὑπερετοῦσαν τοὺς Ὀμτάμπας, Νάχαλστ, καὶ Ραϊάτστ, πλησιάζει ὁμοίως εἰς τὰ δέκα κουρωνία· ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπάρθη ἀπὸ τὸν Κομορδιχὰμ μουσαίπην τοῦ μεγάλου Μογολ τιμᾶται δεκαὲξ κουρώνια· καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ ἐπάρθη ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα τοῦ Καδορδὰμ, Μοντζαφορκὰμ, Ἀλκαμεδχὰμ, καὶ Σατασχὰμ, καὶ ἀπὸ ἄλλους μινίστρους μουσαΐπιδες, (οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν ὅλοι κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ θέλησιν τοῦ Ταχμάσκουλ χὰν) συμποσοῦται ἡ ὁλότης ἑκατὸν ἕνδεκα κουρώνια. Ἂς εἶναι δὲ εἰς εἴδησιν τοῦ καθ ἑνὸς, πῶς τὸ κουρώνιον κάμνει δέκα μιλλιούνια ρούσπια, καὶ τὸ ρούσπιον κάμνει πενῆντα ἄσπρα τῆς Φράντζας. Ὅθεν ὅλη ἡ προρρηθεῖσα σοῦμμα τῶν κουρωνίων συμποσοῦται δύο χιλιάδες ἑπτακόσια ἑδδομηνταπέντε μιλλιούνια λίτραις τῆς Φράντζας· πλοῦτος τόσον ἄμετρος. Ὅμως τὸ περισσότερον μέρος ἐπάρθη ἀπὸ τὴν πόλιν μόνον τοῦ Δέλι. Καὶ μὲ πολὺν κόπον ἤθελε τὸ πιστεύσῃ καθένας, ἐὰν δὲν ἠξεύρωνταν ποῖα νὰ ἦναι τὰ πλούτη τῆς Ἰνδίας, καὶ ἐὰν δὲν ἠξεύτωνταν ἀκόμη πῶς τὰ ἐργόχειρά της, καὶ οἱ καρποὶ ὁποῦ ἡ γῆ δίδει, λαμδάνουν μεγάλας σούμμας χρυσίου τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ Εὐρώπην, ἡ ὁποίαις σούμαις δὲν εὐγαίνουσι πλέον ποτὲ ἀπὸ τὸν τόπον. Προσέτι ὁ Ταχμάσκουλ χὰν ἐδιώρισεν εἰς τὸν μέγαν Μόγολ ἐτήσιον δόσιμον τριῶν κουρωνίων, ἤγουν ἑδδομηνταπέντα μιλλιούνια μονέδα τῆς Φράντζας· ἐδιώρισε καὶ τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα τῆς κούρτης τοῦ αὐτοῦ Μόγολ πρὸς πέντε κουρώνια ἀπὸ ρούσπια, ἤγουν ἑκατὸν δέκα μιλλιούνια λίτραις. Ἡ κακὴ κυδέρνησις τῆς βασιλείας τοῦ Μόγολ ἐπροξένησεν αὐτὴν αἰφνήδιον καταστροφὴν, ὁποῦ ὁμοία αὐτῆς δὲν ἀναγινώσκεται εἰς τὰς ἱστορίας. Ἀνεστέναζε τὸ πλῆθος, ὁ λαὸς ἀπὸ τοὺς μεγιστάνους· ὁ δὲ Μεχμὲτ σὰχ πρέντζιπες ἀνάξιος, καὶ ἀνίσχυρος, ὅλος βεδυθισμένος εἰς τὰς ἡδονὰς, ἄφηνε τὴν φροντίδα τῆς βασιλείας εἰς τοὺς δύο τυο μοσαΐπιδες, Καουδορὰμ, καὶ Καμορδιχὰμ, οἱ ὁποῖοι εἰς ἄλλο δὲν ἐπρόσεχαν, παρὰ εἰς τὸ νὰ θησαυρίζουν· ἡ ἐπικράτεια ὑστερεῖτο ἀπὸ στρατεύματα, διότι οἱ Γκενεράλιδες οἱ ὁποῖοι εἶχαν χρέος νὰ τὰ πληρώνουν, καὶ νὰ τὰ φυλάττουν, ἐσφετέριζαν ταῖς σούμμαις, ὁποῦ δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐλάμδαναν· οἱ ἀποστάται τῆς ἄκρης τοῦ Μαλαμπὰρ, καὶ τοῦ Κουρομανδὰλ εἰσήρχοντο μὲ ἄλλα πλήθη ἀρματωμένα ἕως εἰς τὸ Ἰνδουστάν· ἔνθα ἡ παρὰ μικρὰ ἐναντιότης, ὁποῦ παρ'

αὐτῶν προϋπαντεῖτο, ἐφανέρωνε τὴν εὐκολίαν ὁποῦ ἦτον, διὰ νὰ ὁρμήσουν κατὰ τῆς βασιλείας. Καὶ εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ Ταχμάσκουλ χὰν ἐξάπλωνε τὰς νίκας του μὲ μίαν ἀρμάδα ὀγδοῆντα χιλιάδων ἱππέων. καὶ εἴκοσι χιλιάδων πεζῶν, καλὰ ἁρματωμένων, καὶ ἐξησκημένων, φέρωντας μαζί του διακόσια πενῆντα κομμάτια τόπια· ἐστέκετο ἐξ ἐναντίας ὁ Μεχμὲτ σὰχ εἰς τὸ Δέλι ἥσυχος, καὶ ἀξεγνίαστος· λογιάζωντας πῶς νὰ ἔχαμεν ἕνα μεγάλο πρᾶγμα. συνάζωντας ἕνα στρατόπεδον διακοσίων χιλιάδων ἱππέων. καὶ πεντακοσίων χιλιάδων πεζοῦρα, ἔξω ἀπὸ πέντε χιλιάδας ἐλέφαντας ἁρματωμένους εἰς πόλεμον, καὶ ὀκτὼ χιλιάδας κομμάτια τόπια· μὲ αὐτὴν τὴν διαφορὰν ὅμως, πως ἕνα τοιοῦτον πολυάριθμον στρατόπεδον, ἦτον συναθροισμένον μὲ πολὴν σύγχησιν, καὶ ἔλλειπὲς ἀπὸ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τῆς τροφῆς του· ὁ πόλεμος ὁποῦ ἠκολούθησεν εἰς τὰς εἰκοσιδύο τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριακονταεννέα, ὁποῦ ἐχάθηκαν ἑκατὸν χιλιάδες ἄνθρωποι, καὶ ἕνα μέρος ἀπὸ τὴν φαμιλίαν τοῦ Μόγολ, ἐφανέρωσε τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ, καὶ ἐβεβαίωσε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ εἰς τὸν Ταχμάσκουλ χὰν, (χὰν, καὶ σὰχ, λέγεται βασιλεὺς), ὁ ὁποῖος ἔκοψε καὶ μονέδα μὲ αὐτὰ τὰ λόγια. Ὁ σὰχ ναντὶρ ἐγεννήθη, διὰ νὰ εἶναι βασιλεὺς τοῦ κόσμου· αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἀνωτέρω, ὡς ἀνεγνώσετε ἀγαπητοὶ, ἔγραψα τὴν εἰς Πετρούπολιν παράταξιν τοῦ ἐλτζῆ τῶν Περσῶν, καὶ μὲ ἐκείνην, ἀμφιβολία δὲν εἶναι, πῶς σᾶς ἐχαροποίησα· πρέπον καὶ ἀκόλουθον εἶναι, νὰ γράψω τώρα ἐδῶ καὶ τὴν παράταξιν τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμβάσματος τοῦ ἐλτζῆ τῶν Μοσκόβων· τὸ ὁποῖον ἔγινεν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους σαρανταεννέα, Μαρτίου ιζ΄. ἕκτη ὥρα τῆς ἡμέρας· διὰ νὰ σᾶς χαροποιήσω καὶ μὲ τὴν περιγραφὴν αὐτῆς, ὅτι ἀγαπῶ, καὶ χαίρομαι νὰ χαροποιῶ καὶ ἀκούσατε καὶ αὐτὴν μετὰ χαρᾶς.

Πρὸ πάντων ὁ τοῦ Μογζούραγα ταϊφὰς, εἰκοσιοκτὼ γιανιτζάροι κετζελίδες ἀπὸ δύο δύο ὑπήγαιναν, σούμπασης καὶ χασάμπασης, καὶ γεδεκλίδες μὲ τοὺς τζεβεζέδες σαράντα, ἀπὸ δύο δύο καὶ αὐτοί· εἶτα δύο τρουμπετάσιδες μόσκοβοι μὲ τρουμπέταις ἀσημένιαις παίζοντες. Δώδεκα γεδέκια με χρυσᾶ τζολτάρια, καὶ ράχτια ἐξαίρετα· ἐξ αὐτῶν τὰ ὀκτὼ ἦσαν μὲ καπλάνια σκεπασμένα ἐκλεκτότατα, τὸ δὲ δωδέκατον ἦτον ἄξιον θέας, μεγάλο, καὶ ὑψηλόν· μία καρέτα μὲ ἕξ ἄλογα μαῦρα· ἐκάθονταν εἰς αὐτὴν ἕνας ἐπίσκοπος Μόσκοβος, καὶ εἰς τὰ παράθυρα τῆς καρέτας ἐστέκονταν ἕνα παιδὶ ἔμπροσθέν του νέον, μὲ χρυσὸν πῖλον εἰς τὸ κεφάλι, καὶ μὲ τζουλούφια, καὶ ροῦχα ὁλόχρυσα· δευτέρα καρέτα μὲ ἕξ ἄλογα μαῦρα καὶ αὐτὴ μὲ γούναις τοῦ ἐπισκόπου, ροῦχα, καὶ ἄλλα· σαράντα ραγιτάριδες καβάλα μὲ πράσινα ροῦχα χρυσᾶ, ἀπὸ τέσσαρες εἰς τὴν ἀράδα, ἁρματωμένοι, κρατῶντες τὰ τουφέκια πρεζεντὶρ, φοροῦντες εἰς τὰς κεφαλὰς σκούφιες μαλαματοκαπνισμέναις σουβλεραῖς, ὡσὰν τῶν Μπαλτατζίδων μὲ τὴν Μάρκα τῆς Μοσκοβίας, νέα μόδα. Ἐπροπορεύετο ἀπὸ αὐτοὺς ἡ σημαία τοῦ τάγματος κόκκινη χρυσῆ κεντητὴ μὲ μαργαριτάρια, ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ σταύρωσις. Κατόπιν τῆς σημαίας δύο τύμπανα πολλὰ μεγάλα, καπλαντισμένα μὲ ἀσῆμι· τὰ ἐκτυποῦσαν, καὶ ἀποτελοῦσαν ἦχον τινὰ φοβερὸν τοῦ πολέμου. Δεκατρεῖς μουζικάντοι πεζοῦρα, παίζοντες ὡραιότατα, οἱ ἑπτὰ μὲ ἀσημένιαις τρομπέταις, οἱ πέντε μὲ μεγάλους αὐλοὺς, καὶ ὁ ἕνας μὲ φλογέραν λεπτήν. Ἑβδομηνταὲξ γρανατιέροι, ἀπὸ τέσσαρες πορευόμενοι πεζοῦρα μὲ πράσινα ροῦχα χρυσᾶ. φοροῦντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὰς κεφαλὰς σκούφιαις ὅμιαις τῶν ραγιτάρων· ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ἐμπρὸς τὴν σημαίαν τοῦ τάγματος, καὶ κατόπιν τέσσαρες ἐπίλεκτοι, καὶ προεστῶτες τοῦ τάγματός των· καὶ ἔπειτα δύο τύμπανα καὶ αὐτὰ μὲ ἀσῆμι, καὶ τὰ ἐκτυποῦσαν, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ τάγματος ἄλλα δύο· καὶ ἦταν ὅλοι ἁρματωμένοι μὲ ἅρματα ὁποῦ ἔστραπταν, καὶ τὰ τουφέκια τὰ ἐβαστοῦσαν ἐπάνω ὀρθὰ ὡς νικηταὶ, ὄχι ὡσὰν οἱ νέμτζοι κάτω, ὡς νικημένοι. Εἰκοσιοκτὼ σταφιέριδες πεζοὶ μὲ πράσινα χρυσᾶ φορέματα, χωρὶς ἅρματα, μὲ ἕνα τοποῦζι μόνον ἀσημένιον εἰς τὸ χέρι, πηγαίνοντες ἀπὸ δύο, δεκαὲξ μουζικάντοι ἐκ στόματος καβάλα, μὲ καζάκικα ροῦχα κόκκινα φορεμένοι, καὶ δύο τρουμπετάσιδες παίζοντες ταῖς τρουμπέταις. Τριανταδύο ἁρματωμένοι μὲ ἄσπρα ροῦχα χρυσᾶ, μὲ καπέλα εἰς τὸ κεφάλι, μὲ σταυροὺς ἀπάνω χρυσοὺς κεντιτοὺς, ὅλοι καβάλα, σιδηροφορεμένοι ἕως τὰ γόνατα, ὁποῦ ἀποροῦσαν οἱ ἄνθρωποι βλέποντες· τρία δὶλ ὀγλάνια τῆς αὐλῆς καβάλα· ὁ δραγουμάνος τοῦ ἐλτζῆ καβαλάρης μὲ δύο τζοχαδάριδες. Ὕστερα ὁ μαρεσὰλ δὲ κόρτε, τουτέστιν ὁ κεχαγιᾶς του χρυσοφορεμένος, ἄνθρωπος εὔμορφος περιτριγυρισμένος ἀπὸ τέσσαρα νέα παιδία ὁλόχρυσα, ὁποῦ ἐκρατοῦσαν τοπούζια ἀσημένια μακρέα ὡσὰν δεκανίκια. Ἔπειτα εἰκοσιτέσσαρες νέοι χρυσοφορεμένοι εὐγενεῖς. ἐξ ὧν ἓξ ἦσαν μπεϊζαδέδες, ἀπὸ δύο δύο εὐτάκτως πηγαίνοντες. Ὕστερον ἀπ᾽ αὐτοὺς εἴκοσι ζαΐμιδες, εἰκοσιοκτὼ τζαουσάδες, ὁ τζαουσλὰρ ἐμίνης, ὁ μέγας δραγομάνος καβάλα μὲ καντερὲ, τοποῦζι, τζολτάρι χρυσὸ, καὶ τρεῖς τζοχαδάριδες, δύο καπιτζιμπασίδες, ἕνας δύο τουγιῶν πασᾶς μὲ ἓξ τουφεκτζίδες, ὁποῦ ἐσυνόδευσε τὸν ἐλτζῆ ἀπὸ τὰ σύνορα, ὁ τζαβούσμπασης μὲ δέκα τζοχαδάριδες, προπορευόμενος πολὺ διάστημα ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ἐλτζῆν. Τότε καὶ

'Ελτζῆς Γόσποδ Ρομαντζὸβ ὀνόματι, ἄνθρώπος ἡγεμονικὸς, καὶ μεγαλόσωμος, ἡλικίας τεσσαράκοντα χρονῶν καὶ ἐπέκεινα· ἐφοροῦσε ροῦχα ἀσπρόχρυσα. εἰς τὸ στῆθος εἶχε σταυρὸν μαλαματένιον κόκκινον μὲ πετράδια πολύτιμα, δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τῆς καβαλαρίας του τὸ σημεῖον. 'Εμβῆβε δὲ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔκαμε τοῦτο τὸ θαυμασιώτατον ἀλάγι μὲ στρατιωτικὰ φορέματα, κατὰ τὴν φραγγῶν περιέργειαν καὶ παρατήρησιν· καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀμὴ καὶ ὅλοι του οἱ ἄνθρωποι ἐφοροῦσαν τὰ φορέματα τῆς στράτας· δὲν ἔβαλαν, ὅταν εἰς τὴν Πόλιν ἐμβῆκαν, ἄλλα, αὐτὰ τὰ λαμπρὰ καὶ χρυσὰ ὁποῦ εἴπαμεν, καθὼς κάμνουν οἱ Γερμανοὶ, οὔτε εἶχαν ξένους ἀνθρώπους εἰς τὸ ἀλάγι τους, ἀμὴ ἦταν ὅλοι τους Μόσχοβοι· τριγύρω του ὁ 'Ελτζῆς εἶχε σωματοφύλακας ὀκτὼ δεξιᾷ, καὶ ὀκτὼ ἀριστερᾷ· οἱ ὀκτὼ ἐφοροῦσαν σκούφιαις κατιφένιαις μακριαῖς μὲ φτερὰ, καὶ μακρὰ ροῦχα χρυσᾶ· οἱ ἄλλοι ὀκτὼ ἐφοροῦσαν χρυσαῖς σκούφιαις μὲ τζουλούφια, καὶ ἐβαστοῦσαν αὐτοὶ μὲν ἀσημένια δεκανίκια, ἐκεῖνοι δὲ μπαλτᾶδες ἀσημένιους ζαρίφικους. Κατόπιν ἀκολουθοῦσιν οἱ δύο κονσιλιέριδες τοῦ ἰνπερίου, ὁ Βισνακὸβ ἀριστερᾷ, καὶ ὁ Κανιόλης δεξιᾷ, ὅστις εἶναι νὰ μείνῃ εἰς τὴν Πόλιν ρεσιδέντες. 'Απ' αὐτοὺς ὕστερα ἦταν καμιὰ δεκαριὰ δοῦλοι τους καβάλα, καὶ καμιὰ τριανταριὰ τοῦρκοι τζοκαδάριδες. Εἰς ὅλο δὲ τὸ ἀλάγι τοῦτο ἦτον ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο στεκόμενοι γιανιτζάροι κετζελίδες ἕως τετρακόσιοι.

'Αλλ' ἐπειδὴ ἔγραψα παράταξιν 'Ελτζίδων, ὡς ἀξίαν γραφῆς τε καὶ ἀκοῆς, καθὼς φαίνεται, ἀναγινώσκων δὲ τινὰς αὐτὴν, ἢ καὶ ἀκούωντας, ἔρχεται βέβαια εἰς ἐπιθυμίαν, νὰ ἀκούσῃ καὶ παράταξιν βασιλέως, νὰ μάθῃ καὶ αὐτὴν, ὡς ἔμαθεν ἐκείνην, φυσικᾶ γὰρ ὅλοι οἱ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ μάθουν ὀρέγονται· ἰδού σοι ἀγαπητὲ καὶ ταύτην του τὴν ἐπιθυμίαν ἀναπληρῶ, γράφω καὶ παράταξιν βασιλικὴν, καὶ ἄκουσαι καὶ αὐτὴν, ἥτις ἔγινε τὸν αὐτὸν χρόνον, Δεκεμβρίου κέ. ἡμέρᾳ πέμπτῃ.

Παράταξις βασιλικὴ, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Σουλτὰν Μαχμοὺτ ἐπῆγεν εἰς τὸ ζηαφέτι τοῦ Βεζιραζὲμ 'Αχμὲτ πασᾶ εἰς τὸ πασᾶ καπισί.

'Εξελθὼν τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἕνας καρακουλάκης τοῦ 'Επιτρόπου, καὶ φέρωντας τὴν εἴδησιν τῆς βασιλικῆς ἐξελεύσεως, εὐθὺς ὁ Κεχαγιάμπέης, ὁ Ρεῒς ἐφένδης, ὁ Μεκτουπτζῆς, ὁ τζαβούσμπασης, οἱ τεσχερετζίδες, οἱ καπιτζιμπασίδες, καὶ ὁ ταλχιτζῆς, ὅλοι αὐτοὶ δραμόντες ἔξωθεν τοῦ πασᾶ καπίου, πλησίον τῆς ἐκεῖ βρύσεως ἐστάθησαν· μαζὶ δὲ καί τινες ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας θυμιατήρια, κατζία κοινῶς λεγόμενα ἀσημένια με κάρβουνα ἀναμμένα καὶ μὲ ἀρώματα, οὐδαγάτζη καὶ ἄμπαρη, καὶ ραντιστήρια, μὲ ροδόσταμα, καὶ ἀνθόνερο· διὰ νὰ εὐωδιάσῃ ὁ τόπος, καὶ ἡ πόρτα, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ὁ βασιλεύς· ὁ δὲ γενίτζερ ἀγασὴ Χασὰν πασᾶς κινῶντας ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ ἀλάϊ κιοσκιοὺ, καὶ ἀπελθὼν εἰς προϋπάντησιν, ἐφάνη ὁ βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον προσκυνήσας ἕως ἐδάφους ὁ γενιτζάραγας, καὶ ἀσπασάμενος τὴν γῆν, ἐκίνησε πρὸς τὸ πασᾶ καπί· φθάσας δὲ ὁ βασιλεὺς πλησίον τῆς βρύσεως, ὁ Κεχαγιάμπεης, ὁ Ρεῒς ἐφένδης, ὁ μεκτουπτζῆς, ὁ τζαούσμπασης, οἱ τεσχερετζίδες, καὶ οἱ καπιτζιμπασίδες, ὅλοι ἐνδυμένοι μὲ ἐρκιανλίδικαις γούναις προσκυνήσαντες, καὶ φιλήσαντες τὴν γῆν, μὲ τὸ δεξιὸν τους χέρι, ἐκίνησαν ὅλοι πεζοί. 'Εν πρώταις ὁ καπιτζιλὰρ κεχαγιασὴς, ὁ σελὰμ ἀγὰς, καὶ ὁ ταλχιτζὴς πηγαίνοντες ἐμπροστὰ, κατόπιν αὐτῶν ἠκολούθουν ἀπὸ τρεῖς τρεῖς οἱ καπιτζιμπασίδες· εἶτα οἱ ἀγάδες τοῦ ρεκιαπίου, εἶτα ὁ ρεῒς ἐφένδης, ὁ τζαούσμπασης, ὁ μεκτουπτζῆς, καὶ οἱ τεσχερετζίδες· κατόπιν τούτων ὁ γενιτζέραγας ἐκ τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ ὁ κεχαγιάμπεης ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ· εἶτα ὁ βεζίρης, ἱστάμενος ἔξωθεν τοῦ πασᾶ καπίου πλησίον ἐργαστηρίου ἑνὸς σαράφη· καὶ ἀσπασάμενος καὶ αὐτὸς τὴν γῆν μὲ τὸ δεξιὸν χέρι, ὡς ἔθος τοῖς ἀγαρινοῖς, ἐκίνησεν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ ρεκιαπίου πεζός. Μετὰ τοιαύτης τοίνυν δόξης, καὶ προπομπῆς ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν εἰς τὸ πασᾶ καπὶ, ἐμβῆκεν ἀπὸ τὴν πόρταν τῶν ἰτζαγάδων· οἱ δὲ ρηθέντες σελαμλαντίζος τές τον, τὸν κατέβασαν εἰς τὸ μπινέκτασι, ἔνθα παριστάμενοι, ὁ μὲν Βεζίρης δεξιᾶ, ὁ δὲ γενιτζέραγας ζερβᾶ, ἐμβῆκαν εἰς τὴν βασιλικὴν μασχάλην· καὶ προπορευομένων τῶν ἀρζαγάδων, ἀνέβασαν αὐτὸν εἰς τὸ ἀρζ ὀντασί· ἐκεῖ στεκόμενος ὁ Βεζίρης ἔμπροσθέν του, ἐμβῆκεν ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν χρηματιστικὴν οἰκίαν, αὐτὴν τὴν λεγομένην ἀρζ ὀντασί.

Συνομιλήσαντες δὲ ἐδῶ ἕως μίαν ὥραν, ἐζήτησεν ὁ βασιλεὺς τοὺς πεχλεβάνιδες, εἰς τόπον καλούμενον κοὺμ μεϊντάνι, καὶ ἐπάλευσαν· εἶτα φέρωντας ἐκ μέρους τοῦ Μποσταντζίμπασι τὰ σκυλία τὰ λεγόμενα σαμψώνια, ἐπάλευσαν μὲ μία ἀρκοῦδα. Μετὰ ταῦτα ζητήσας ὁ βασιλεὺς τράπεζαν, ὁ κεχαγιάμπεης πηγαίνωντας εἰς μαγηρεῖον τοῦ 'Επιτρόπου, ἐσίκωσε τὰ φαγητὰ, καὶ φέρωντας αὐτὰ ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως, εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τζινίτικου ὀδᾶ, τἄφηκαν ἐκεῖ. Διατασσομένων δὲ τῶν φαγητῶν κατὰ τὸ βασιλικὸν ἔθος· καὶ ἱσταμένων ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλικοῦ Σιλικδάρη, καὶ τῶν χὰς ὀδαλίδων· καὶ συνομιλοῦντος τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Σιλικδάρη, ἦλθεν ὁ Κισλάραγας εἰς τὸν ὀδᾶ πλησίον τοῦ ἀρζοδᾶ· καὶ

οὕτως ἤρξατο ἐσθίειν ὁ βασιλεὺς μόνος, ὡς ἔθος τοῖς τῶν ἀγαρηνῶν βασιλεῦσι. Μετὰ τὴν τράπεζαν δὲ διὰ προσταγῆς ἐλθὼν ὁ Ἐπίτροπος, συνωμίλησε μετ᾽ αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν τζινίτικον ὀδᾶ δύο καὶ τρεῖς ὥρας, παίζοντες οἱ τζεγγίδες εἰς τὸ κοὺμ μεϊντὰν, καὶ ὕστερα τὰ λεπτὰ σάζια. Οὕτως ἐγλέντισαν ἕως δύο ὥρας, εἶτα τὸ δειλινὸν ἔγιναν τὰ αὐτά. Μετὰ δὲ τὴν βρῶσιν καὶ τοῦ δειλινοῦ φαγητοῦ, ἐλθὼν ὁ Κισλάραγας εἰς τὸ ἀρζοδασὶ, ἐφόρεσε πρῶτον τὸν Κεχαγιάμπεην ἐρκιανλίδικην γοῦνα, ὕστερα τὸν βεκιλχάρτζην, καὶ τὸν τεσριφατζῆν, καὶ ἄλλους ἕως εἴκοσι. ὡσὰν ἀστζίμπασίδες καὶ ἰμπροχόριδες. Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ βασιλικὸ σεράγι, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ἀλάϊ κιοσκιοῦ μὲ τὴν αὐτὴν προπομπὴν, καὶ παράταξιν. Καὶ ὁ μὲν Βεζίρησς ἔξω ἀπὸ τὸ πασᾶ καπὶ ὀλίγον τι διαβὰς, ἐφίλησε τὴν γῆν, καὶ ἐγύρισε· πλησίον δὲ τῆς βρύσεως ὁ ρεῒς ἐφένδης, καὶ οἱ λοιποί· ὑπὸ κάτω δὲ τοῦ ἀλάϊ κιοσκιοῦ φιλήσας τὴν γῆν καὶ ὁ γενιτζάραγας, ἐπλησίασεν εἰς τὸ βασιλικὸ ρεκιάπι, καὶ φιλίσας αὐτὸ τρεῖς, ὑπέστρεψεν ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ σοοὺκ τζεσμέ. Τὸ ζιαφέτι αὐτὸ ἐκόστισε τὸν ἐπίτροπον περὶ τὰ διακόσια πουγγεῖα· ἐπειδὴ ἐπρόσφερε τῷ βασιλεῖ ζωνάρια, χαντζάρια, ὡρολόγια πολύτιμα ὅλα τζεβαερένια, καὶ ἄλλα εἴδη τζεβαερίων. Ἐφιλοδώρησε καὶ ὅλους τοὺς μέσα, ἀρχίζωντας ἀπὸ τὸν Δαρισκδὲτ ἀγασὴ, ἤγουν τὸν κισλάραγα, ἕως τοὺς μικροτέρους· καὶ ξεχωριστὰ ἀπ᾽ αὐτὰ ἔξω εἰς τὸ βασιλικὸ ἐτμπαγὶ, ὄντας ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ πασᾶ καπὶ, εὐγῆκε, καὶ ἐσκόρπισε πεντὲξ φοραῖς φλωρία, καὶ ξεχωριστὰ ὁ κεχαγιαμπέης.

Ἤθελα σᾶς περιγράψῃ ἄρχοντες καὶ τὸν πόλεμον, καὶ τὴν κατὰ τῶν Σφετζῶν νίκην, ὁποῦ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον ἔκαμε ὁ φὲλτ μαρεσὰλ γκενεράλης κόντε Λάσιη μόσκοβος, ὁποῦ σᾶς προεῖπα, ἐδῶ ὄντας ὁ τόπος καὶ τῆς περιγραφῆς αὐτοῦ καὶ δηλώσεως, ἂν δὲν ἐφαινόμουν βαρετὸς μὲ τὴν πολυλογίαν, καὶ δὲν ἤθελα ἀναγνώσῃ τό: Πᾶν μέτρον ἄριστον. Καὶ ἀγκαλὰ τὸ μέτρον ἐγὼ τὸ ἐπέρασα, καὶ ἐλάλησα ἐδῶ ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὑπερέβην τοὺς κανόνας τῶν καταλόγων· ὅτι οἱ κατάλογοι τοιούτους καὶ τοσούτους λόγους δὲν δέχονται, ὅτι δὲν λέγονται πλέον κατάλογοι, ἀλλὰ ἱστορίαι. Διὰ τοῦτο κἐγὼ τὸν παρόντα κατάλογον οὐχ ἁπλῶς κατάλογον, ἀλλὰ ἱστορικὸν κατάλογον τὸν ὠνόμασα. Ἐπέρασα δὲ τὸ μέτρον, καὶ ἐλάλλησα ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὅτι κρίμα ἐνόμισα νὰ κρύπτω τόσους χρόνους, καὶ τόσους λόγους ἀξιολόγους· τοὺς ὁποίους ἀπὸ τοὺς χρόνους ὁποῦ ἐχρημάτισα γραμματικὸς τῶν δύο ῥηθέντων αὐθέντων καὶ ἀδελφῶν, Κωνσταντίνου, καὶ Ἰωάννου, ἀπόκτησα ὡς ἄλλος νομίζω οὐδείς· καὶ ἐχαιρόμουν εἰς τὰ κτήματά μου αὐτὰ, καὶ ἄλλα ὡσὰν αὐτὰ, ὡς ὁ εὑρίσκων σκ(ο)ῦλα πολλά· καὶ ἐφύλαττα τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ ἄλλους ὡσὰν αὐτοὺς, ὡς κειμήλιά μου καὶ θυσαυρούς.

Κρίμα λέγω τὸ εἶχα τὸ νὰ τοὺς κρύπτω, καὶ μόνος ἐγὼ νὰ τοὺς χαίρομαι, καὶ νὰ μὴ τοὺς φανερώσω, καὶ νὰ μὴ τοὺς μεταδώσω εἰς ὠφέλειαν πολλῶν, καὶ μάθησιν, καὶ χαρὰν, καὶ τὸ ἔκαμα, ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος.

Λέγουσι γὰρ, ὅτι ἕνα καιρὸν ἦτον ἕνας βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε μάλαμα πολὺ, καὶ πετράδια πολύτιμα, διαμάντια, ρουμπίνια, σμαράγδια, ζαφείρια, μπαλάσια, καὶ τὰ λοιπὰ ὅλα καὶ πάμπολλα, καὶ τὰ εἶχε μέσα εἰς τὸ θυσαυροφυλάκιον.

Voiam să vĕ descriŭ boerilor și resboiul și victoria asupra Suedilor, pe care maĭ în același timp a făcut'o Feld-mareșal general Contele Lasie Moscovitul despre care v'am spus maĭ sus, aicĭ ar fi locul și a descriereĭ sale și manifestăreĭ sale, dacă n'aș părea îngreuietor cu multă vorbă și dacă n'aș fi citit, că tótă mĕsura este cea maĭ bună. Cu tóte că eŭ am trecut mĕsura, și am vorbit aicĭ peste mĕsură trecênd regulele catalógelor. Pentru că catalógele nu cuprind de astfel și atâtea cuvinte pentru că nu s'ar ḑice maĭ mult atuncĭ catalóge ci istoriĭ. De aceĭa și eŭ presentul catalog, nu l'am numit simplu catalog, ci catalog istoric. Am trecut dar mĕsura și am vorbit peste mĕsură pentru că am socotit că este pĕcat să ascund atâțĭa anĭ și atâtea cuvinte însemnate, pe care le-am câștigat, socot ca niminea altul pe timpul cât am fost ca secretar celor doĭ ḑișĭ domnĭ și frațĭ Constantin și Ión, și mĕ înveselém în aceste proprietățĭ ale mele, ca și cel ce află scule multe; și am păstrat aceste cuvinte și altele ca aceste ca odóre și tesaure a mele.

Ḑic că o socot ca pĕcat sĕ le ascund și numaĭ eŭ singur să mĕ veselesc și să nu le arĕt și să le predaŭ spre folosul, spre învĕțătura și spre bucuria multora, și am făcut'o ca împĕratul acela:

Că să ḑice că într'un timp era un împĕrat care avea aur mult și petre de mult preț, diamante, rubinurĭ, smarande, safirŭ, balase [78]) și de altele tóte și fórte multe și le ținea în tesaurul sĕŭ. Cu timpul i-a venit în minte,

Μετὰ καιρὸν δὲ τοῦ ἦλθε λογισμὸς, καὶ φρόνιμος λογισμὸς, τί νὰ τὰ κάμῃ, ὁποῦ νὰ κάμῃ νὰ τὰ ἰδοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ καὶ αὐτοὶ νὰ τὰ χαροῦσι, καὶαὐτὸν νὰ ἐπαινοῦσιν, ὅτι κῆπος ὁ κλησμένος (καθὼς λέγ' ἡ παροιμία) καὶ ἡ βουλλωμένη βρύσις, ἄχριστα τῇ ἀληθείᾳ. Ἐστοχάσθη λοιπὸν, καὶ συνάζει ὅλους τοὺς χρυσοχόους, ὁποῦ ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἦτανε· τοὺς παραδίδει ὅλα ἐκεῖνα τὰ πετράδια, τοὺς δίδει καὶ μάλαμα· καὶ τοὺς προστάζει νὰ κατασκευάσουν μίαν μεγάλην ἔλαφον μὲ τὸ ἐλαφόπουλο, καὶ τὰ δύο αὐτὰ ὅλα μάλαμα, καὶ νὰ κολλήσουν ἐπάνω εἰς αὐτὰ, εἰ δυνατὸν ὅλα ἐκεῖνα τὰ πετράδια. Ἀφ' οὗ δὲ τὰ ἔκαμαν κατὰ τὴν προσταγὴν, καὶ τὰ εἶδεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν ἄρεσαν, ὅτι ἦταν ἀπαράλλακτα ὡσὰν ἦταν ζωντανὰ, καὶ ἀκτινοβολοῦσαν ὡς ἀκτινοβολᾷ ὁ Ἥλιον· ἐπρόσταξε, καὶ καταμεσῆς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἔκαμαν ὀντάδες, καὶ εἰς μὲν τὸν ἕνα ὀντᾶ σκεπασμένον ἀνοικτὸν δὲ ἀπὸ παντοῦ, ἔστησαν τὴν ἔλαφον καὶ τὸ ἐλαφάκι, τὴν μάνα μὲ τὸ παιδί· εἰς δὲ τὸν ἄλλον ἐκάθονταν ἄνθρωποι βασιλικοὶ καὶ τὰ ἐφύλαγαν, καὶ ἕνας διὰ νὰ γράφῃ ὅσα λέγουν περὶ αὐτῶν ὅσοι ἔρχονται, καὶ τὰ βλέπουσι, καὶ τὸ βράδυ ὑπήγαινεν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰ ἐδιάβαζεν. Ἐδιαλάλησε δὲ εἰς τὴν βασιλείαν του ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς ἄλλας βασιλείας καὶ τόπους, ἐμήνυσε νὰ ἔρχωνται νὰ βλέπωσιν, ὡς θαυμαστὰ, καὶ ἄξια βλέψεως πράγματα. Ἔτρεχαν, καὶ ἤρχονταν λοιπὸν πανταχόθεν ἐντόπιοι καὶ ξένοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ, εὐγενεῖς καὶ χωρικοὶ, καὶ τὰ ἔβλεπαν, καὶ βλέποντες ἐθαύμαζαν, ἐχαίρονταν, τοὺς τεχνίτας ἐπαινοῦσαν διὰ τὴν τέχνην, καὶ τὸν βασιλέα ἐμακάριζαν διὰ τὸν πλοῦτον, καὶ διὰ τὴν σοφίαν αὐτὴν ὁποῦ ἐσοφίσθη, καὶ ἔκαμε τὴν ἔλαφον αὐτὴν, καὶ τὸ ἐλαφόπουλο, πράγματα θαυμαστὰ, πολύτιμα, καὶ πανεύμορφα, ὁποῦ ἄλλος βασιλεὺς ποτὲ δὲν τὰ ἔκαμε· τὰ ξετιμοῦσαν δὲ πολλοὶ, ἔλεγαν καὶ πόσα ἀξίζουσι, καὶ ἄλλος ἔλεγεν ἑκατὸν χιλιάδας πογγεῖα, ἄλλος διακοσίας μυριάδας, ἄλλος τριακοσίας, καὶ ἄλλοι περισσότερα. Καὶ ἦτον τὸ πρᾶγμα ἕνα θέατρον τοῖς πᾶσι, καὶ ἐντοπίοις, καὶ ξένοις ἀξιοθαύμαστον, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως διήγημα παντοῦ περιβόητον, καὶ πανήγυρις καθημερινὴ διὰ τὴν συνάθροισιν τοῦ λαοῦ ἡ πόλις ἐφαίνετο. Ἦλθε δὲ μὲ τὰς ἄλλας πολλὰς χιλιάδας τοῦ λαοῦ, ἦλθε καὶ ἕνας πτωχὸς καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καὶ αὐτὸς, καὶ ἰδὼν αὐτὰ, καὶ ψηλαφήσας αὐτὰ, καὶ στοχασθεὶς αὐτὰ εἶπεν:

„Ἂν βρέξ ἀπρίλλης δώδεκα κιόμαῖς μία καὶ φίνα,
„ἀξίζει τὸ λαφόπουλο μὄλην τὴν ἐλαφίνα".

Εἶπε δὲ αὐτὸς αὐτὸ, ὅτι ἤκουσεν ὁποῦ τὰ ξε-

şi judecată înţêléptă, ce să le facă, cum se facă ca să le vadă ómenii pentru ca şi acestia să se veseléscă şi el să se laude. Căcĭ era o grădină închisă (după cum ḑice proverbul) şi un isvor astupat, în adevěr neîntrebuinţat. A socotit dar şi a adunat pe toţĭ giuvaergiĭ care eraŭ în acea politie. Le predă tóte acele petre şi le dă şi aurul şi le ordonă să facă o mare cerbóică cu puiul eĭ şi amândouě aceste tóte de aur şi să lipiască de asupra lor dacă 'ĭ cu putinţă tóte acele petre. După ce le-a făcut după ordin şi le-a věḑut împěratul şi ĭ-a plăcut, pentru că era fără comparaţie ca viĭ şi strělucea cum strělucesce sórele; şi a ordonat ca în mijlocul curţeĭ împěrătesţĭ să facă odăĭ. Şi într'o odae acoperită şi deschisă din tóte părţile a pus cerbóica cu puĭul adică mama cu copilul; ĭar în o altă şedea ómeniĭ împěrătesţĭ şi le păzeau, ĭar altu ca să scrie ce ḑic despre ele câţĭ vin şi le věd, şi sara se ducea la împěratul şi i le citea. A publicat împěratul în împěrăţia luĭ şi a vestit şi la alte împěrăţiĭ şi locurĭ sa vie ca să vadă lucrurĭ miraculóse şi vrednice de věḑut. Alergau şi vineau din tóte părţile localĭ şi strěinĭ, bărbaţĭ şi femeĭ, bogaţĭ şi sěracĭ, nobilĭ şi ţěranĭ şi le videaŭ; şi věḑêndu-le se minunaŭ, se bucuraŭ, pe artişţĭ ĭĭ lăudaŭ pentru artă, şi pe împěratul 'l fericeaŭ pentru bogăţia şi pentru înţelepciunea aceĭa ce a cugetat şi a făcut acéstă cerbóică şi pe puiul eĭ, lucrurĭ miraculóse, de mult preţ şi prea frumóse, pe care alt împěrat nu le-a făcut nicĭ o dată. Le preţuiaŭ mulţĭ, se pronunţau şi cât valoréză, altul ḑicea 100,000 de pungĭ, altul 200 de miriade, şi altul 300, şi alţĭ maĭ mult. Şi era lucrul un tétru tuturor demn de admirat şi celor localĭ şi strěinilor; şi numele împěratuluĭ povestire renumită pretutindene şi oraşul apărea ca o adunare (bâlciŭ) ḑilnică prin aglomerarea poporuluĭ. A venit împreună cu alte multe miĭ din popor şi un sěrac şi intrând în curtea împěrătéscă şi el, şi věḑênd aceste şi atingêndu-le şi cugetând la ele a ḑis:

Dacă plouě în luna luĭ April 12 (ḑile) şi în Maiŭ una şi termina, valoréza puĭul cu cerbóica cu tot.

A ḑis acesta acésta pentru că auḑia, că

τιμοῦσαν ἄλλοι ἐκεῖ, καὶ εἶπαν καὶ αὐτὸν νὰ εἰπῇ, τὶ ἀξίζουν αὐτά. Τὸν λόγον τοῦτον ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, ἐθαύμασε· νὰ τὸν καταλάβῃ δὲ, οὔτε ὁ βασιλεὺς, οὔτε ὁ γραμματικὸς, οὔτε ἄλλος τις τῶν ἀρχόντων δυνήθηκεν· ὅθεν ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἦλθεν ὁ πτωχὸς, καὶ τὸν ἐρώτησε τὴν ἐξήγησιν, καὶ τὶ ἄνθρωπος εἶναι. Ἐγὼ, εἶπεν ὁ πτωχὸς, εἶμαι γεωργὸς, καὶ τόσους χρόνους ὁποῦ ὀργώνω, καὶ σπέρνω τὴν γῆν, ἐστοχάσθηκα βασιλεῦ, πῶς ἀπ' αὐταῖς ταῖς τόσαις βροχαῖς ὁποῦ εἶπα, ὅλη ἡ εὐθηνία ὅλων τῶν γεννημάτων ὅλης τῆς γῆς, ἀμπελιῶν, χωραφίων, κήπων, ἐλαιώνων, μελισσώνων, καὶ ἄλλων εἰς ὅλον τὸν κόσμον γεννᾶται καὶ γίνεται· ὅλα λοιπὸν τὰ γεννήματα ταῦτα, καὶ εἰσοδήματα, ἀνίσως ἦτον δυνατὸν ἕνας νὰ τὰ συνάξῃ, καὶ νὰ τὰ πουλήσῃ, ἡ πούλησις αὐτῶν φθάνει, καὶ κάνει τὴν τιμὴν τῆς Ἐλάφου, καὶ τοῦ παιδίου της. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐθαύμασαν ὅλοι τοῦ γεωργοῦ τὴν σοφίαν, καὶ στόχασιν. Καὶ προστάζει ὁ βασιλεὺς, καὶ φέρνουν καφτάνι, καὶ τὸν φορεῖ, τὸν κάνει ἄρχοντα καὶ αὐτὸν, καὶ ἕνα ἐκ τῶν συμβούλων του.

Πέμπτος βασιλεὺς Ρωσσίας ἐστάθη Πέτρος, ὁ ἔγγονος Πέτρου τοῦ μεγάλου, καὶ ἀνεψιὸς Ἐλισάβετ τῆς βασιλίσσης, ὅστις ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν Ἄνναν ἀδελφὴν τῆς Ἐλισάβετ, καὶ θυγατέρα τοῦ Πέτρου, ἥτις ἀπελθοῦσα εἰς Σβετζίαν ὑπανδρεύθη, καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν, ὅστις ἔλαβεν εἰς γυναῖκα Αἰκατερίναν, ἀνεψιὰν τοῦ ἀνωτέρω ρηθέντος Φριδερίκου βασιλέως Σβετζίας, καὶ υἱοθετήθη παρ' αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ ἦναι αὐτὸς ἄτεκνος, ὅστις ἕως τὴν σήμερον ζῇ, καὶ βασιλεύει γέρος ὑπέργηρος. Τοῦτος ὁ Πέτρος μετὰ τὸν θάνατον τῆς θείας αὐτοῦ Ἐλισάβετ, ἐδιωρίσθη παρ' αὐτῆς διάδοχος τοῦ ἰμπερίου τῆς Μοσκοβίας· ὅθεν ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Σβετζίαν μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Σβέτζας τῆς νεονύμφου, ἦλθε καὶ ἔλαβε τὴν βασιλείαν ἐβασίλευσε δὲ ὀλίγον, πόσον δὲν ἠξεύρω· μὲ τὸ νὰ ἐφάνη γὰρ, ὡς εἴπασιν, ἐναντίον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Μοσκόβων, καὶ ἐσπούδαζε νὰ ἀνατρέψῃ ὅρους τινὰς τοπικοὺς, παλαιοὺς, βασιλικοὺς, καὶ ὀρθῶς κειμένους, τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν, ἐφυλακώθη, καὶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τὴν λύπην, ἄλλοι δὲ λέγουν ἀπὸ φαρμάκι ὁποῦ τοῦ ἐδόθη, ἀπέθανεν.

Ἕκτος βασιλεὺς Μοσκοβίας εἶναι ἡ νῦν ἐλέῳ Θεοῦ βασιλεύουσα Αἰκατερίνη ἡ χήρα, ἡ τοῦ Πέτρου γυνὴ, διαδεχθεῖσα τὴν βασιλείαν εὐθὺς μετὰ τὸν ἄωρον θάνατον τοῦ ἀνδρός της, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑξηντιδύο, τὸν Ἰούνιον· τὴν δὲ ὀρθοδοξίαν διδαχθεῖσα εἰς τὴν Σβετζίαν τὴν πατρίδα της, πρὶν νὰ στεφανωθῇ τὸν Πέτρον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν υἱὸν Παῦλον ὀνόματι, ὅστις ζῇ,

acolo le valora și alțiĭ și ĭa ḑis și luĭ să spue cât valoréză. Acest cuvênt auḑindu-Ĭ împĕratul s'a minunat; ca să'l înțĕlégă însă n'a putut niciĭ împĕratul, nicĭ secretarul, nicĭ altul din boerĭ. Decĭ a poruncit împĕratul și a venit sĕracu și l'a întrebat esplicarea și ce om este. Eŭ, a ḑis sĕracul, sunt agricultor și atâția anĭ de când arŭ și samăn pămêntul, am socotit împĕrate, ca din aceste și atâtea ploĭ, ce am ḑis, tótă eftinătatea tuturor seminților de pe tot pămêntul, și a vielor, țarinilor, grădinilor, maslinilor, a stupilor și a tuturor în tot pămêntul se naște și se face; prin urmare tóte semințele aceste și productile dacă ar fi posibil ca unul să le adune și să le vînḑă, vinderea lor ar fi suficientă și ar face prețul cerbóiceĭ și a puiuluĭ eĭ. Acésta auḑind împĕratul și boeriĭ s'aŭ minunat toțĭ de ințelepciunea și cugetarea agricultoruluĭ și ordonă împĕratul și I-a adus caftan și-l îmbracă, și-l făcu boer și pe acesta și unul dintre consilieriĭ luĭ [79]).

Al cincilea împĕrat al Rusieĭ a fost Petru, strĕnepot luĭ Petru cel Mare și nepot împĕrăteseĭ Elisabeta; care s'a născut din Ana sora Elisabeteĭ, fiica luĭ Petru. Care ducêndu-se în Suedia s'a măritat și l-a născut pe acesta. Acesta a luat de soție pe Ecaterina, nepóta amintituluĭ maĭ sus Frideric rege al Suedieĭ, care s'a înfiet de el pentru că era fără copiĭ, care până astă-ḑi trăește și împĕrățește, bĕtrân fórte bĕtrân. Acest Petru după mórtea mătușeĭ sale Elisabeta s'a rânduit de ea succesor a Impĕrățieĭ Moscoveĭ: de unde s'a sculat (a venit) din Suedia cu femeia luĭ Suedă, de curând căsătorit și a venit și a luat împĕrăția, aŭ împĕrățit puțin, însă cât nu știŭ. Pentru că s'a arătat, cum spun, contrar credințeĭ Ortodoxe a Moscoviților și căuta să sfărâme unele obiceiurĭ locale vechĭ împĕrăteștĭ și drept făcute, a căḑut din împĕrăție și s'a încarcerat și înlăuntru în carceră a murit de supărare, alțiĭ ḑic că de otravă ce i s'a dat.

Al șésele împĕrat al Moscoveĭ este ceea ce împĕrățește acum din mila luĭ D-ḑeŭ văduva Ecaterina, femea luĭ Petru. Priimind împĕrăția curând după mórtea prematură a bărbatuluĭ sĕŭ la 1762, la Iunie; iar ortodoxia a învĕțat'o în Suedia, patria sa, maĭ înainte de a se cununa cu Petru, cu care a născut un fiŭ cu numele Pavel, care trăește și

καὶ βασιλεύει μὲ τὴν μητέρα του· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς πολυχρονῇ, καὶ νὰ τοὺς στερεώνῃ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἔγεινεν ὁ μετὰ τῶν Τουρκῶν πόλεμος τῶν Μοσκόβων, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Σωφρονίου Κωνσταντινουπόλεως ἐγράφη, ἐδῶ σιωπᾶται· ἐδῶ καὶ ὄχι ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ γραφῇ, ἐγράφη δὲ ἐκεῖ ἀτόπως, μὴν ὤντας ὁ τόπος του· διατί; διότι τότε, ὅταν περὶ Πατριαρχῶν ἔγραφα, δεν εἶχα σκοπὸν νὰ γράψω καὶ περὶ βασιλέων, ὕστερα μὲ ἦλθεν ὁ βασιλικὸς σκοπὸς τοῦτος, διὸ μὲ συμπαθεῖτε οἱ ἀναγινώσκοντες.

Τοσαῦτα μὲν καὶ περὶ βασιλέων, νῦν δὲ περὶ Αὐθέντων τῶν ἐπισήμων, οὐχὶ πάντων, καιρὸς νὰ εἰποῦμεν, καὶ λέγομεν.

ΑΥΘΕΝΤΑΙ ΚΑΙ ΔΡΑΓΟΜΑΝΟΙ

Δούκας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ ἐπισημοτάτου ἐκείνου Βασιλείου Βοεβόδα, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀθανασίου, ἐπίσημος, διότι ἐχρημάτισε τριῶν αὐθεντειῶν αὐθέντης, Βλαχίας, Μπογδανίας καὶ Ὀκραίνης, ὡς ἄλλος κανείς, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράψαμεν· αὐθέντευσε δὲ τέσσαρες πέντε φοραῖς· ἐπίσημος, ὅτι αὐθεντεύωντας αὐτὸς εἰς Μπογδανίαν, ἔγινεν εἰς τὸ Γιάσι τυπογραφία, ὁποῦ δὲν ἦτο, καὶ ἐτυπώθη παρὰ Δοσιθέου πατριάρχου τὸ βιβλίον Συμεὼν Θεσσαλονίκης, δαπάνῃ αὐθεντικῇ, καὶ τὸ βιβλίον Νεκταρίου τοῦ πατριάρχου, ὁποῦ προεγράψαμεν, μέγα τι ὄντας ἡ τυπογραφία· καθὼς εἰς τὴν αὐθεντείαν τοῦ πατρός του ἐν Γιασίῳ συνηθροίσθη σύνοδος κατὰ Καλβίνων, καὶ ἔγινε τὸ βιβλίον, ὁποῦ ὀνομάζεται ὀ ρ θ ό δ ο ξ ο ς ὁ μ ο λ ο γ ί α· μέγα τι καὶ ἡ σύνοδος. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις εἶναι τοῦτος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῶν πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων, Τζετατζούγια λεγόμενον, ὁποῦ πλησίον τοῦ Γίασι ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον τὸ ἀφιέρωσεν. Ἡ ἁγία εἰκὼν τῆς Παναγίας μου, ἡ Μοσκόβικη, ὁποῦ μόνον τὸν λαιμὸν, χωρὶς χειρῶν, καὶ τὸ πρόσωπον ἔχει, ἡ περιηργυρωμένη, ἡ εἰς πολλὰ βιβλία μου, μάλιστα εἰς τὸν Καθρέπτην τῶν γυναικῶν, ἐπαινουμένη, ἡ παρὰ τῶν βλεπόντων πάντων θαυμαζομένη, ἡ εἰς τὸ ἐν Σκοπέλῳ πατρικόν μου μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας εὑρισκομένη, ὁποῦ εἶναι καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Μανδηλίου ἡ περιηργυρωμένη, καὶ ἴση κατὰ μῆκος καὶ πλάτος μὲ τῆς Παναγίας, θαυμαστὴ καὶ αὐτὴ, ὁποῦ τὴν ἐζωγράφησε Σίλβεστρος ὁ Ἀντιοχείας, ὤντας ζωγράφος, ὡς γέγραπται· αὐτὴ λοιπὸν ἡ τῆς Παναγίας εἰκὼν, ὁποῦ εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χρυσοστόμου εὑρέθη, καὶ τὴν ἐζήτησα, καὶ μ᾽ ἐδόθη παρὰ τοῦ μακαρίου

împĕrăţeşte cu muma sa: D-ḑeŭ să le dea mulţi anĭ şi să-ĭ întăréscă. Pe timpul împĕrăţieĭ eĭ a fost resbelul Moscoviţilor cu Turciĭ: care pentru că s'a scris pe timpul patriarhieĭ luĭ Sofronie al Constantinopoluluĭ, aicea se tace. Aicea şi nu acolo trebuea scris, s'a scris însă acolo fără cuvênt, nefiindu'ĭ locul sĕŭ. Pentru ce? Pentru că atuncĭ când scriam despre Patriarhĭ, n'avem în scop să scriŭ şi despre împĕraţĭ, în urmă mĭ-a venit acest scop regal, pentru care mĕ ĭertaţĭ cititorilor.

Acestea despre împĕraţĭ, ĭar acum despre Domniĭ ceĭ maĭ însemnaţĭ nu despre toţĭ, este timpul să vorbim şi să ḑicem.

Domniĭ şi Dragomaniĭ [80]).

Duca renumit pentru părintele sĕŭ, pentru că a fost fiiŭ a aceluĭ fórte însemnat Vasilie Vodă, despre care am scris pe timpul patriarhieĭ luĭ Atanasie; însemnat pentru că a fost Domn a treĭ domniate Valahieĭ, Moldoveĭ şi Ucranieĭ, ca nimenea altul, precum şi în alte (locurĭ) am scris. A domnit de patru cincĭ orĭ. Insemnat, că domnind el în Moldova s'a făcut în Iaşĭ tipografie [81]) unde nu era şi s'a imprimat de Dosoteiŭ patriarhul cartea: Simeon Tesalonicul, cu cheltuélă domnéscă şi cartea luĭ Nectarie patriarhul, ce o am amintit maĭ înainte, mare lucru fiind în adevĕr tipografia. Dupre cum în domnia părinteluĭ sĕŭ s'a adunat în Iaşĭ Sinod contra Calvinilor, şi s'a făcut cartea ce se numeşte *Mărturisirea Ortodoxa*; mare lucru în adevĕr a fost şi Sinodul [82]). Insemnat pe lângă acestea este acesta şi pentru renumita sânţită Monastire a proto-corifeilor Apostolĭ ce se numeşte Cetăţuea, ce a ḑidit-o lângă Iaşĭ şi o a afierosit sântuluĭ Mormênt [83]). Sânta icónă a mea a sânteĭ Prea-curateĭ, moscovică (făcută în Moscova), care are numaĭ gâtul, fără de mânĭ şi faţă, ferecată cu argint, şi lăudată în multe cărţĭ de ale mele, maĭ cu samă în Oglinda femeilor şi admirată de toţĭ vĕḑĕtoriĭ şi care se află în Scopelo, monastirea părintéscă a Prea-curateĭ Buneĭ-Vestirĭ; unde este şi icóna sânteĭ *Mahrame*, ferecată împrejur cu argint şi egală cu a Prea-curateĭ în lungime şi lăţime, minunată şi acésta, pe care o a zugrăvit Silivestru al Antiohieĭ, fiind zugrav, dupre cum este scris. Decĭ acésta Icónă a Prea sânteĭ Născĕtóreĭ, care s'a

τούτου αὐθέντου, Δούκα ἦτον. Ὅστις εὑρέθη διά τινα χρείαν εἰς τὸ κατηλίκι τῆς Πούτνας, εἰς χωρίον Δομνέστι, τὰ Χριστούγεννα, καὶ εἰς τὸ τραπέζι καθήμενος, ἦλθαν Λέχοι, μαζὶ δὲ καὶ Μπόγδανοι, καὶ πιάνοντές τον, τὸν ἐπῆραν εἰς τὴν Λεχίαν, ἐκεῖ ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος· αἰωνία ἡ μνήμη του· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἔγινεν αὐθέντης ὁ Δημητράσκος Κανταχουζινός.

Ἔφερε δὲ τοὺς Λέχους ὁ Στέφανος Πετρετζεϊκοβόδας, καὶ ἐσήκωσε τὸν Δούκα βόδα, διὰ νά πάρῃ τὴν αὐθεντείαν· δὲν τὴν ἐπῆρεν ὅμως αὐτός, ἀλλ' ὁ Δημητράσκος σταλθεὶς ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Κωνσταντῖνος Δουκουλέτζης, υἱὸς τοῦ Δούκα βόδα, αὐθέντης καὶ αὐτὸς Μπογδανίας, ἐπίσημος διὰ τὸν πατέρα, καὶ διὰ τὴν ἐξαίρετον προκοπὴν τῶν γραμμάτων· ἡ δὲ προκοπὴ γνωρίζεται ἀπὸ τὴν σύνθεσιν τῆς πρὸς τὸν ἐξ Ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον ταύτης ἐπιστολῆς.

„Ἄφρων ἂν εἴην εἴ γε ὑπὲρ τοῦ μὴ καθήκοντος, καὶ μὴ δικαίου ἀντιβολῶν, τυχεῖν τῆς σῆς προστασίας καὶ ἀντιλήψεως, κἄτα μὴ ἐπιτυχών, (οἷα δὴ ἀτυχεῖν δίκαιον τὸν τοιοῦτον), ἐν αἰτίᾳ τὴν ἐν ἡμῖν πεποιήμην φιλίαν· εἴθε μήτ' ἔγωγε παρὰ τοσοῦτον ἄδικος εἴην, παρ' ὅσον καὶ τοὺς φίλους συναδικῆσαι παρακαλεῖν· οὔθ' αὕτη ἡ θεία σου, καὶ φιλόσοφος κεφαλὴ συνάροι ποτὲ τοῖς ἀδίκοις, ἢ γὰρ κὲν δειλός τε, καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην, καθ' Ὅμηρον φάναι, ἢν οὐχ ἧττον ἐπιστρεφοίμην των τῆς σῆς εὐκλεεστάτης καὶ πανενδόξου ψυχῆς, ἢ τῶν ἐμῶν αὐτῶν· τί γὰρ ἂν ἕτερον εἴη ἀρετὴ φιλίας, ἢ τὸ εὖ φρονεῖν πρὸς ἀλλήλους τοὺς φίλους; ἡνίκα ὅταν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος ἠξίουν ταύτην τὴν φίλην σου, καὶ θεσπεσίαν τῷ ὄντι ψυχήν, πῶς οὐκ ἂν εὔελπις εἴην, αὐτίκα σχεῖν ἐπίκουρόν τε καὶ πρόμαχον; εἰ γὰρ πᾶσι κοινῶς τοῖς δεομένοις ὑπὲρ δικαίων ὑπάρχει πρόφρων ἀντιλήπτωρ καὶ ἑτοιμότατος, πολλῷ μᾶλλον φίλῳ τε καὶ συγγενεῖ, ἐκτόπως ἠδικημένῳ, τὴν παρ' ἑαυτῆς αὐτάρκη ἀντίληψιν ἐλπίζεται χαρίζεσθαί μοι, ἄλλως τε καὶ πρὶν ἐν πολλαῖς δυσχερείαις πολλάκις παρὰ τῆς σῆς καλοκαγαθίας εὐεργετηθέντι· ἐφ' ᾧ οὔτ' εἴ μοι δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα εἶεν, ὡς κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν εἰπεῖν Ἀγαμέμνονα, τῶν ἐφικτῶν ἦν, ἀξίας ὁμολογῆσαι τας χάριτας· οἷς δὲ ἠδίκημαι καὶ παρ' ὧν καὶ ὅπως, ἄκουσον πρὸς Θεοῦ. Ἔγωγε μέν, ὡς οὔτε ποτ' αθλήσας, οὔτε αὖ χρυσίον ἢ ἀργύριον ἐπαγγειλάμενος, τὴν ἡγεμονείαν ἐκομησάμην τῆς Μολδαβίας παρὰ τῆς τῶν Ὀθωμανων μεγίστης ἀρχῆς, καὶ Θεὸς αὐτός, καὶ ἄνθρωποι μάρτυρες· ἴσασι δὲ πάντες, ὅτι καθάπερ ὁ ἐμὸς πατὴρ Δούκας, ὁ περιβόητος, ἀν-

aflat la Iași la Monastirea St. (Ioan) Hrisostom și am cerut-o și mi-a dat-o, era a acestuĭ fericit Domn Duca [84]. Care (domn) se afla pentru óre-care trebuință în districtul Putna, la satul Domneștĭ, de Crăciun, și pe când ședea la masă a venit Leșiĭ împreună cu Moldoveniĭ și prindêndu-l l-a luat în țara Leșască și acolo s'a dat (plătit) datoria comună, eternă amintirea luĭ. In locul luĭ a fost Domn Dumitrașcu Cantacuzin.

A adus pe Leșĭ Ștefan Petriceicu-Vodă și a rĕdicat pe Duca Vodă, ca se ĭa Domnia luĭ, dar n'a luat-o însă acesta, ci Dumitrașcu trimis din Constantinopol.

Constantin Duculeț, fiĭul luĭ Duca Vodă, Domn și acesta Moldoveĭ, însemnat pentru părintele sĕŭ și pentru cultura sa esccepțională în literatură (grécă). Iar erudițiunea luĭ se cunóște și din compunerea acesteĭ epistole către Alexandru Mavrocordat Exaporitul.

Nebun așĭ fi să pretind a obținea protecția și sprijinul tĕŭ, dacă te-așĭ ruga pentru ceva necuviincios și nedrept; și apoĭ nereușind (cum este și drept să nu reușască un atare individ) să arunc vina asupra amicițieĭ nóstre. Fie că nicĭ eŭ să nu fiŭ atât de nedrept în cât să îndemn și pre amicĭ la nedreptate, nicĭ divina și filosófa ta persónă să vină vre-o-dată în ajutor celor nedreptĭ. In adevĕr fricos și om de nimic m'așĭ numi, cum dice Omer, dacă nu m'așĭ întórce către sentimentele prea ilustruluĭ și prea gloriosuluĭ tĕŭ suflet maĭ puțin decât către ale mele: Că ce alta ar fi virtutea amicițieĭ de cât ca amiciĭ să cugete bine uniĭ despre alțiĭ. Dar când, pentru ce este drept și cuviincios, apelez la iubitul și intr'adevĕr divinul tĕŭ suflet, cum n'așĭ avea bune speranțe că îndată l'așĭ avea ajutător și apărător? In adevĕr, dacă în genere sufletul tĕŭ este fórte grabnic și cu bună voință ajutător tuturor celor ce cer dreptate cu atâta maĭ mult este de sperat că-mĭ va dărui mie, amiculuĭ și rudeĭ ceĭ fără sémĕn nedreptățite, deplina sa ajutorință. Maĭ ales că și maĭ nainte in multe strimtorirĭ adesa fuĭ bine-făcut de buna ta voință. Pentru care, chiar de așĭ avea dece limbĭ, orĭ dece gurĭ, cum dice Agamemnón în Omer, nu mĭ-ar fi îndeajunse spre a atesta dupre demnitate mulțĕmirile mele. Apoĭ în ce sunt nedreptățit, și de cine, și cum, ascultă pentru D-deŭ: Eŭ din parte-'mĭ fără să intrighez și fără să promit aur orĭ argint, am

θαιρετέος τοῦ Καντεμίρι, οὕτω κἀυτὸς τῶν υἱέων ἐκείνου μετ' ἐκεῖνον ἡγεμονεύειν· ὡδίπως τοίνυν κριθέντος, καὶ ψηφισθέντος τοῖς τότε κρατοῦσιν ἡμῶν, ἠξιώθην τοῦ πράγματος, κἂν ἠδικηθῆναι, φαίη τις ἂν, τοὺς ἐκείνους παῖδας, ἀλλ' οὐκ ἐξ αὐτοῦ, οὐδὲ δι' αὐτὸν, ἀλλὰ παρὰ τῆς ψηφοφόρου ἀρχῆς, καὶ διὰ τὴν δαίμονα. Ἐγὼ δὲ ἀδιάβλητος ἅμα καὶ ἀνεπίληπτος· οὔτε γὰρ ληστρικῶς τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ ἐναλλόμενος, οὔτε ἀναξίως ἀνεβιβάσθην· εἰ δὲ μὴ ἦν αἱρετέος δι' ἐμαυτὸν ὁ πηλίκος ἐγὼ, ἀλλ' οὖν διὰ τὸν φύσαντά με, ὁμολογηθήσεται πάντως συνίειμι, καὶ ταύτην σου τὴν ἔξοχον καὶ θείαν σου κεφαλὴν συγκατανεύειν τοῖς εἰρημένοις, καὶ χαίρω εἰδὼς ἱλαρῶς τοῖς γραφομένοις προσέχουσαν· τοὺς δὲ ὡς οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μυρίοις τρόποις, καὶ χρυσίου ὁλκῶν οὐκ ὀλίγων ἁδραῖς ταῖς ἐπαγγελίαις ἀδιαλείπτως ἐπιβουλευσαμένους, καὶ διαφόρους συκοφαντίας καὶ σκαιωρίας κατ' ἐμοῦ, τοῦ μηδὲν ἀδικήσαντος, συρραψαμένους, (ὡς οὐδὲ ἦν ποτε, ὅτε ἦν, αὐτοὺς ἠρεμεῖν) ὥστ' ἂν ἁβροτάταις καρδίαις κρατούντων ἐντετυχικότας, οὐκ ἀποτεῦξαι τοῦ καὶ πεῖσαι, καὶ ἀφαιρήσασθαί με τῆς ἡγεμονείας, τίς οὐκ ἐπίσταται; τίς οὐ συμμαρτύρεται; κἂν τοιῷδε, καὶ τοσῷδε ἱκανῷ οὐκ ἠγάπησαν τῷ πραχθέντι, ἀλλ' ἐλεηθέντι παρὰ τοῦ ἐμοὶ ἐλεήμονος βασιλέως· οἱ δὲ προσεπιτίθεσάν μοι, ἄχρις εἰ δυνατὸν, καὶ θανάτῳ παραδοθῆναι, οἱ ἀλιτήριοι, καὶ ἀπηνεῖς τελχῖνες. Καὶ ἦν τέως οὐκ ἀκίνδυνον, εἰ μὴ Θεὸς καὶ σαὶ χεῖραις ἀντιλήψαιντο, καὶ χρήμασι ποιήσαιντο πορίσασθαί μοι τὴν σωτηρίαν. Ἀλλὰ τί ταῦτ' εἰδότι πάντ' ἀγορεύω, ὅσα παρ' ἐκείνων ἔπαθον χαλεπὰ, ὅσα εἰργάσαντο ἄδικα; Ἐπὶ τούτοις ἄρτι πάσης τῆς περιουσίας οἰκτρῶς ἐστέρημαι, ἐπὶ τούτοις οὐκ ἔστι σχολάζειν ἀπὸ τοῦ δεδιέναι τὸν ἔσχατον κίνδυνον. Ἀλλ' ὦ Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε, κακοὶ κακῶς ἀπόλοιντο, οἱ πάντων τῶν ἐμοὶ κακῶν ἀρχιτέκτονες! εἰ δὲ σὸς φίλος ὁ οὕτως πάσχων, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν, καὶ θειότατε, τίς ὑπὲρ φίλου ἀμύνεσθαι οὐκ ἄττει, οὐ σφύζει, οὐ σφαδάζει τῷ πνεύματι; φεῖσαι οὖν, καὶ χεῖρα ὄρεξον, οὐ γὰρ μόνον σὸς εἰμὶ φίλος, ἀλλὰ καὶ συγγενής· ἂν δὲ κἀκεῖνοι τὸ φιλεῖν ἀκκίζονται, καὶ ὑποποιοῦνται χαρίζεσθαι, οὐ πιστευτέον παρακαλῶ, οὔτε ἀνθαιρετέον τὸ ὕπουλον καὶ ὑποβολιμαῖον ἦθος τοῦ ἁπλοῦ καὶ γνησίου. Καὶ γὰρ ἐξονυχίσαντες τὸ φιλεῖν, καὶ ἀκριβωσάμενοι τὴν ἀρχὴν, μᾶλλον ἀρχαῖον εὕροιμεν τὸ καθ' ἡμᾶς, ἅτε δὴ καὶ πατρῷον κειμήλιον πανυ κλεινὸν, στερρόν τε καὶ τιμαλφέστατον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ᾠκειῶσθαι πρὸς ἀλλήλους αὐτήν τε κἀκεῖνόν μοι τὸν τῆς μακαρίας μνήμης γενέτην πιστεύεται, ὡς μηδενὸς ὄντος ἑτέρου τοῦ παραθήξαντος ἐπὶ τούτῳ, μὴ ὅτι τοῦ φι-

obținut Domnia Moldovei dela imperiul cel prea mare al Otomanilor; iar despre acésta am martur pre însuși D-ḑeŭ și pre ómeni. Apoi toți știŭ că, precum tatăl meŭ Duca cel vestit se alesă a domni înaintea luĭ Cantemir, așa și eŭ după dênsul în locul fiilor aceluia. Deci lucrul așa judecându-se și decretându-se de stĕpânii noștri de atuncĭ m'am învrednicit de Domnie. Póte ar ḑice cine-va, că feciorii luĭ Cantemir s'aŭ nedreptățit; acésta nu se făcu de dênsul nicĭ pentru dênsul, ci de împĕrăția decretatóre și de sórtă. Eŭ însă nu sunt de vină nicĭ de bănuit; căcĭ nu m'am aruncat tâlhărește asupra tronuluĭ luĭ, nicĭ fuĭ rĕdicat cu nedemnitate pe el. Și dacă nu puteam fi ales pentru-că eŭ eram atât de tênĕr, cel puțin orĭ-cine va atesta că fuĭ ales din causa născĕtoruluĭ meŭ. Ințeleg că și escelenta și divina ta persónă consimțeşte la cele ḑise, și mĕ bucur știind că cu plăcere ĭa aminte la cele scrise. Dar adversariĭ meĭ, nu așa, ci prin miĭ de chipurĭ și promisiunĭ marĭ de valorĭ, nu micĭ, de aur, necontenit întrigând și țesênd asupra mea, celuĭ întru nimica vinovat, tot felul de calomniĭ și comploturĭ, (de óre-ce eĭ nu puteaŭ de loc a se liniști) în fine, aflând inimele stĕpânilor Turcĭ prea sensibile la acestea, nu remaseră fără resultat, ci i-aŭ convins încă a-mĭ rĕdica și domnia. Tóte aceste cine nu le știe? Cine nu le va mărturisi? Și nu s'a mulțumit cu o atare faptă atât de cumplită; ci sceleratiĭ și crudiĭ blĕstemațĭ s'aŭ aruncat asupra mea, celuĭ miluit de milosul meŭ împĕrat, cu așa furie în cât de era putincios, mĕ trădau și morțeĭ. Și eram întru cât-va nu fără pericul, dacă D-ḑeŭ și mânele tale nu m'ar fi ajutat și nu mi-ar fi înlesnit prin banĭ câștigarea mântuireĭ. Dar ce să-țĭ maĭ spun ție tóte relele ce am suferit dela aceĭa, și câte nedreptățĭ mi-aŭ făcut? Pe lângă aceste sunt acum jalnic lipsit de tótă averea, pentru care nu pot a mĕ liniști de frica periculuĭuĭ celuĭ maĭ estrem. Dar o prea glorióse și prea mare D-ḑeule, ca niște rĕĭ, rĕĭ să péră făuritoriĭ tuturor rĕlelor mele! O prea înțelepte și divine bărbat, dacă cel ce așa pătimeşte este amic al tĕŭ, cine nu încércă, nu dorește și nu se aprinde cu spiritul de a ajuta pre un amic: Indură-te decĭ și întinde mâna; că nu sunt numaĭ amic al tĕŭ, ci și rudă. Iar dacă și aceĭa (dușmaniĭ) se fățăresc a te

λεῖν ἀληθῶς· οὐδὲ γάρ, οὐδὲ βρότειον αἷμα ᾠκείωσεν ἡμᾶς ἀλλήλους, οὐδ' ἄλλη τις πρόφασις, καὶ περίστασις, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον πρῶτον συνῆψεν ἡμῶν τὰς καρδίας, εἶτα εἰργάσατο τὴν συγγένειαν· ὅπου δὲ τὸ πνεῦμα οἰκειώσεως σύνδεσμος, καὶ ἀγάπης παραίτιον, τί τῆς συγγενείας ἐκείνης ἀνώτερον, τί τῆς ἀγάπης ἐκείνης ὑψηλότερον; ἣν δὲ εἴδωμεν, καὶ τὸ χαρίζεσθαι οὐ μικρὸν οὐδ' ἀπαράμιλλον ἦν ἀλλήλοις, ἀλλὰ παρὰ μὲν ἐκείνων τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης πατρὸς δωρεῶν πρεπούσαις φιλοφροσύναις ἐδεξιοῦτο ἡ σὴ πάνσοφος, καὶ φιλάρετος κεφαλή, παρὰ δὲ ταύτης ἐπαίνοις καὶ ἔργοις φίλοις αὖθις ἐκεῖνος ἑκάστοτε ἀντεφιλοφρονεῖτο. καὶ ἦν ἰδεῖν οὕτος ἀμειβόμενον τὸ φιλεῖν παραπλήσιον ἑκατέρωθεν· τοῖς δὲ οὐκ ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἐν ῥήμασι μόνον ψιλοῖς εἴη πάντως μορφούμενον, χροῒ δῆλον, ὁ Φερεκύδης φησίν· εἰδέ ποτε παρ' αὐτῶν καὶ τὸ χαρίζεσθαι γένοιτο, παρὰ πολὺ τῶν ἴσων ἂν ἀπολίποιτο· κἀκεῖνο δ' αὖθις δέον γίνεσθαι μᾶλλον, ἤπερ εὐνοίᾳ κρίνεσθαι ἄξιον ὅτου χάριν, πῶς ἂν δίκαιον καταδημαγωγῆσαι τὸ ἑδραῖόν σου τῆς ψυχῆς, καὶ μετασκευάσαι τὰ κάλλη τοῦ ταύτης ἡγεμονικοῦ κατὰ τὴν ἑαυτῶν πονηρίαν, ἐφ' ᾧ προσέτι δύνασθαι ἀδικεῖν φίλον καὶ οἰκεῖον, καὶ σώζεσθαι πονηροὶ καὶ φύντες, καὶ τραφέντες, καὶ αὐξηθέντες; ἢ πῶς φίλον ἄνδρα ἐσχάτως κινδυνεύοντα, φιλόσοφος παρίδοι ψυχή, δυναμένη μὲν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ συναντιλαμβάνεσθαι, μὴ αἱρουμένη δέ; Οὐκοῦν δέομαι, πάνυ δέομαι, οὐ μόνον τὸ κακὸν ἥκιστα ξυγχωρεῖν τῇ οἰκείᾳ ἀπεκτείνεσθαι ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ χρονιζόμενον πρὸς τὸ δυσαπόσπαστον γενέσθαι καὶ δυσαπάλλακτον, λυμῆναί τε καὶ ἄλλους τῶν σῶν οἰκείων καὶ φίλων, ἀλλὰ κἀμὲ δικαιῶσαι, καὶ συναριστεῦσαι κατὰ τῶν κοινῶν πολεμίων· οὐκ ἀρκεῖ, εἴπερ ἄρα δοῦναι δίκην τοὺς πονηρούς, καὶ περιαιρεῖσθαι τούτων τὸ δύνασθαι ἀδικεῖν, ἀλλὰ χρεὼν καὶ τὸν ἀδικηθέντα φίλον τοῦ δικαίου τυχεῖν· ὡς γὰρ καὶ δύναται ὅσα βούλοιτο, καὶ βούλοι· τὸ εὖ πράττειν τοὺς οἰκείους, καὶ φίλους μᾶλλον, ἢ τοὺς ἄλλως πως ἔχοντας, ἀμφότερά μοι τῶν πιθανῶν. Οὕτως οὖν χαριζομένη μοι, οὐ μόνον εἰς ἐγκώμιον, παρὰ πᾶσιν ὑποκείσεται ταύτῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο, παρὰ μὲν Θεῷ ἔσεται δίκαιος, καὶ πολλῶν, καὶ ἀγαθῶν μισθῶν στεφηφόρος, παρ' ἡμῶν δὲ κομίσεται πάντως τὰς χάριτας, οἵας οὐκ ἂν δύναιντο, οὔτε βούλοιντο δοῦναι οἱ ἀντικείμενοι. Ἐρρωμένως καὶ εὐδαιμόνως βιώῃς, πάντων μοι τὸ τιμαλφέστατον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, καὶ ὅ,τι ἂν ἕτερον πρὸς ταῦτα ἐφεύροι τις ἀγαθόν, καὶ φίλον ἐπιθεῖναι. αχψζ'.

iubi și se prefac a-ți plăcea, te rog să nu-ĭ credĭ: nu se cade a preferi moravul viclén și fals înaintea celuĭ simplu și sincer. Căcĭ cercetând cu amĕrunțime și urmărind începutul amicițieĭ nóstre l'am aflat în ce ne privește pre noĭ maĭ vechĭ; de óre-ce este sculă părintéscă prea slăvită solidă și fórte prețiósă. Pentru care cred eŭ, că s'aŭ și familiarisat între sine persóna ta și tatăl meŭ de fericită amintire, fiind-că nimic alta nu v'aŭ ințețit la acésta, de cât sentimentul de adevĕrată iubire. In adevĕr nu sânge peritor ne-a împrietenit pre noĭ între sine, nicĭ alt pretext și împrejurare, ci spiritul cel sânt maĭ întâĭ a unit inimele nóstre, și apoĭ a efectuat înrudirea. Iar unde spiritul este legătura de familiaritate și causător de iubire, ce póte fi maĭ pe sus de acea înrudire, și ce maĭ înalt de cât acea iubire? Cercetând am putea videa că și gratificarea unuĭa către altul nu era mică, nicĭ fără întrecere; ci persóna ta cea a tot înțeléptă și virtuósă se trata cu cuvenite presente de darurĭ de către tatăl meŭ de fericită amintire, Iar dênsul tot-déuna in schimb primea mulțămire de laude și de acte amicale din partea ta. Și așa se putea videa iubirea de o potrivă corespunḑênd din ambele părțĭ. Iar la adversarĭ amiciția n'ar putea ast-fel a se forma de cât prin vorbe góle, vĕḑută numaĭ la peliță, cum ḑice Ferecide. Apoĭ daca din partea lor ar avea loc vre o dată și gratificarea ar rĕmânea acésta cu mult maĭ inferióră de ce s'ar cuveni, și încă s'ar face maĭ mult de frică de cât să merite a fi considerat din rîvnă. Pentru care cum ar fi drept a'țĭ turbura statornicia sufletuluĭ tĕŭ, și a schimba frumsețile mințeĭ tale dupre rĕutatea acestora întru atâta, în cât să pótă fi nedreptățit un amic și familiar și să fie salvat niște rĕĭ, ce ca atare fură și născuțĭ și nutrițĭ și crescuțĭ? s'aŭ cum un suflet filosof ar trece cu vederea pre un bărbat amic în estrem pericul, putênd al ajuta cu fapta și cu cuvêntul dar ne vrênd? Decĭ, mĕ rog, fórte mĕ rog, nu numaĭ să nu cedezĭ de loc rĕutățeĭ a se întinde prin propia sa energie, ca nu învechindu-se și devenind grea de smuls și de înlăturat, să vatĕme și pre alțĭ familiarĭ și amicĭ aĭ tĕĭ; ci și mie să-'mĭ facĭ dreptate și nu este de ajuns să înving pre inamicĭ comunĭ, (daca cum-va rĕiĭ vor fi pedepsițĭ și li se va curma aces-

tora puterea de a nedreptăţi), dar se cuvine ca şi amicul nedreptăţit să obţie dreptate. Căci precum poţĭ câte aĭ voi, aşa să le şi dispuĭ: fericirea familiarilor şi a amicilor maĭ mult de cât acelor de alt soĭ, cred că ambele aceste le voeştĭ. Decĭ aşa sastifăcêndu-mĕ pre mine, acest lucru nu numaĭ va provoca laudă din partea tuturor, ci încă veĭ fi drept înaintea luĭ D-ḑeŭ şi încununat cu multe şi bune resplăţĭ. Iar dela mine numaĭ decât veĭ primi mulţămirĭ, pre care oposanţiĭ nu le ar putea nicĭ ar voĭ a le da. Să trăeştĭ sănătos şi fericit, tu carele 'mĭ eştĭ din tóte cel maĭ scump cu fapta şi cu numele şi cu tot ce alta s'ar maĭ putea adăogi la calitatea de bun şi amic. 1697.

'Εν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὁ Δούκα βοδας αὐθεντεύωντας τὴν Βλαχίαν, μετετέθη διὰ προσταγῆς τῆς βασιλείας εἰς τὴν Μπογδανίαν, ὁ δὲ Σερβάνβοδας, ὤντας μέγας λογοθέτης, ἔγινεν αὐθένης Βλαχίας. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος, ὡς Κανταχουζηνὸς, ὅτι ἐκατάγετο ἀπὸ τὴν γενεὰν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Κανταχουζηνοῦ. Πατήρ του ἦτον ἐκεῖνος ὁ μέγας ποστέλνικος Κωνσταντῖνος, ὁποῦ τὸν ἐθανάτωσεν ὁ πρῶτος Γρηγόρβοδας ὁ Γκίκας· διὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ φυλλάδα διὰ στίχων, καὶ ἐτυπώθη εἰς Βενετίαν· πάππος του δὲ ὁ Γιανάκης, πρῶτος καπικεχαγιᾶς τοῦ Μιχάλβοδα τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου, καὶ περιφήμου, διὰ τὸν ὁποῖον εἶναι καὶ φυλλάδα διὰ στίχων τυπωμένη, καὶ τοῖς πᾶσι γνωστή. Καὶ διὰ τὴν ἀποστασίαν τοῦ Μιχάλβοδα ἐπρόσταξεν ὁ βασιλεὺς, αὐτὸν μαζὶ, καὶ τοὺς ἄλλους καπικεχαγιάδες μὲ τὰ γ ε λ μ ο ύ μ ι α ἀπὸ τὸ παζάρι νὰ τοὺς περιπατήσουν, καὶ νὰ τοὺς ἀποκεφαλίσουν· αὐτὸς δὲ διὰ νὰ μὴν ἀποκεφαλισθῇ, ἐτούρκεψε, καὶ ἔγινε κιουτζοὺκ τεφτερδάρης. Αὐτὸς δὲ εἶχε πατέρα τὸν τσελεπὴ Μιχάλη Κανταχουζηνὸν, τὸν πλουσιότατον· τοῦτος ἐκατοικοῦσεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον, τὰ δὲ τζιφτιλίκια καὶ ὑποστατικά του ἔφθαναν ἕως εἰς τὸν Δούναβιν, καί τινες ἀγάδες τζιράκια ἐδικά του ἔγιναν καὶ βεζίρεδες· ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕνας ἀφοῦ ἔφθασε καὶ ἔγινε βεζίρης, ἐπῆγεν ὁ Μιχάλης νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, νὰ τὸν συγχαρῇ, ἐμβαίνωντας δὲ μέσα εἰς τὸν ὀδᾶ (ὁποῦ ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ ὁ ἰμάμης τοῦ βασιλέως), τὸ εἶπεν ὁ βεζίρης—καλῶς ἦλθες, Μιχὰλ τζελεμπῆ, κάνωντας καὶ σχῆμα, πῶς σαλεύει ἀπὸ τὸν τόπον του. Μετὰ δὲ τὴν ἀντάμωσιν, ἀφοῦ εὐγῆκεν ἔξω ὁ Μιχάλης, εἶπεν ὁ ἰμάμης εἰς τὸν βεζίρη: δὲν ἁρμόζει, ἐφένδημ, εἰς τὴν ὑψηλότητά σου, ὤντας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως, νὰ εἴπῃς ἕνα κιάβουρα τζελεπῆ. Τοῦτος ὁ λόγος ἐκακοφάνη τὸν ἐπίτροπον· τίποτες ὅμως δὲν ἀποκρίθηκεν· ὤντας δὲ παρὼν

In ḑilele acelea Duca Vodă domnind în Valahia s'a transferat prin ordinul împĕrătesc în Moldavia. Iar Şerban Vodă fiind mare logofăt, s'a făcut domn Valahieĭ. Acesta a fost însemnat ca Cantacuzinén, pentru că se pogora din genealogia Impĕratuluĭ Ión Cantacuzin. Părintele sĕŭ a fost acel mare Postelnic Costantin, pe care l'a ucis Grigore Ghica Vodă cel dintăiŭ, despre mórtea luĭ s'a făcut şi o broşură în stihurĭ, s'a tipărit în Veneţia. Moşul sĕŭ Enache întăiul Capichihae a luĭ Mihaĭ Voda aceluĭ vechĭ şi renumit, despre care este şi o broşură în stihurĭ tipărită şi tuturor cunoscută [85]). Şi pentru rebeliunea luĭ Mihaĭ Vodă a ordonat împĕratul ca pe el şi pe alţĭ Capichihae cu *ghelmumiele* [86]) din piaţă sĕ-ĭ priumble şi să le tae capetele, ĭar acesta ca să nu i se tae capul s'a turcit şi devenit *Chiuciuc Tefterdari.* [87]) Acesta a avut părinte pe celebi Mihaĭ Cantacuzineanul, pe acel fórte bogat. Acesta locuia în Anhial, iar *Ciftilichiele* [88]) şi proprietăţile luĭ se întindeaŭ până la Dunărea şi unele agade ciracĭ de aĭ luĭ s'a făcut şi Visir. Dintre care unul după ce aŭ ajuns şi s'a făcut Visir, s'a dus Mihaĭ ca să'l întălnéscă şi să'l feliciteze; intrând în lăuntru in odae (unde s'aŭ întêmplat să fie şi Imamul [89]) împĕratuluĭ) ia ḑis Vizirul: bine aĭ venit *celebi* [90]) Mihaĭ, făcênd şi semnul că se scólă din locul sĕŭ. După întălnire, după ce a eşit Mihaĭ afară, a ḑis Imamul către Vizir nu este cuviincios Efendi înălţimeĭ tale, fiind Epitropĭ impĕratuluĭ se ḑicĭ celebi la un ghiaur. Acest cuvênt l-a supărat pe Epitrop însă n'a rĕspuns nimic. Fiind prezent *hasnedarul* [91]) Viziruluĭ, a eşit curând şi a spus luĭ Mihaĭ cuvintele Imamuluĭ şi că l-a întri-

ὁ χασνεδάρης τοῦ βεζίρη, εὐγῆκεν εὐθὺς καὶ εἶπε τὸν Μιχάλη τὰ λόγια τοῦ ἰμάμη, καὶ ὅτι ἐβαρυφάνηκαν τὸν βεζίρη· εἶπε δὲ ὁ Μιχάλης—ὕπαγε καὶ εἰπὲ τὸν βεζίρη, ἂν ἦναι ὁρισμός του νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἰμάμη, νὰ μὲ εἰπῇ καὶ αὐτὸς ἐμπροστά του τζελεπῆ· ὁ βεζίρης τὸ ἔκαμε χάζι, καὶ μακὰρ νὰ τὸν κάμη, τοῦ εἶπεν. Εὐθὺς ὁ Μιχάλης λοιπὸν ἐπῆγεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἰμάμη, ηὗρε τὸν κεχαγιᾶ, καὶ λέγει του: δός μοι κατάστιχο, πόσο βούτυρο ὁ ἐφέντης τὸν χρόνον ἐξοδιάζει εἰς τὸ μουτπάκι του, πόσα ξύλα, πόσο μέλι, πόσο κηρὶ, καὶ πόσο κριθάρι εἰς τὸ ἀχοῦρί του διὰ νὰ τοῦ τὰ προσφέρω ὅλα αὐτὰ ἀπὸ λόγου μου· καὶ εἰπὲ τὸν ἐφένδη, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Μιχάλης ἐκεῖνος, ὁποῦ μὲ εἶδεν εἰς τὸν βεζιραζέμη· ἔδωκεν ὁ κεχαγιᾶς τὸ κατάστιχο, καὶ τὸ βράδυ, ὅταν ἦλθεν ὁ ἐφέντης, τοῦ εἶπε τὴν ὑπόθεσιν· ὁ δὲ Μιχάλης, τὴν δευτέραν ἡμέραν ἔστειλε καράβι μὲ τὰ εἰρημένα πράγματα, εἶτα ὑπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἰμάμη· ὁ δὲ ἰμάμης τὸν ἐπροσηκώθη καὶ τὸν λέγει, „καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ“· καὶ εἰς τὸ λακιρδὶ ἀπάνω πολλαῖς φοραῖς ἐπολυπλασίαζε τὸ τζελεπῆ, λέγωντάς του καὶ ἄλλα ἐγκώμια. Εὐγαίνωτας δὲ ἀπ' ἐδῶ ὁ Μιχάλης, ὑπάγει εὐθὺς εἰς τὸ Πασακαπὶ, εὑρίσκει τὸν χασνεδάρη, καὶ τοῦ λέγει, ὅταν ὁ ἰμάμης ἔλθη εἰς τὸν βεζίρη νὰ μὲ στείλῃς λόγον. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐλθὼν πάλιν ὁ ἰμάμης, ἐμυνήθη ὁ Μιχάλης, καὶ ἦλθε. Ἐμβαίνωντας δὲ εἰς τὸν βεζίρη, καθὼς τὸν εἶδεν ὁ ἰμάμης, πρὶν νὰ τὸν εἰπῇ ὁ βεζίρης λόγον, ἄρχισε μεγαλοφώνως νὰ τοῦ λέγῃ—καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ! καλῶς ἦλθες Μιχὰλ τζελεπῆ! δύο καὶ τρεῖς φοραῖς· ἄρχισε δὲ καὶ νὰ τὸν ἐπαινέσῃ εἰς τὸν βεζίρη, λέγωντας πῶς εἶναι ἄξιος καὶ πῶς τέτιοι ἄνθρωποι εἶναι χρειαζόμενοι εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ὁ δὲ βεζίρης ἐχαμογελοῦσεν. Ἀφοῦ δὲ εὐγῆκεν ἔξω ὁ ἰμάμης, λέγει ὁ βεζίρης τὸν Μιχάλη, τί τὸν ἔκαμες, καὶ σε εἶπε τζελεπῆ, καὶ τόσα ἐγκώμια; καὶ τοῦ ἐδιηγήθη τὴν ὑπόθεσιν· τότε ὁ βεζιραζέμης τοῦ λέγει, „γιὰ σεϊτὰν σιν, γιὰ σεϊτὰν ὀγλούσουν!“ ἀπὸ τότε ἐπεκράτησεν ὁ λόγος, καὶ λέγονται οἱ Καντακουζηνοὶ Σεϊτὰν ὀγλοῦδες. Τοῦτον τὸν Μιχάλη, ὄντα τοιοῦτον περιβόητον καὶ ὑπέρπλουτον ἄνθρωπον, τὸν ἐδιάβαλαν εἰς τὸν βασιλέα φθόνῳ κινούμενοι, πῶς φαντάζεται νὰ γίνῃ βασιλεὺς, καὶ ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς καπιτζήμπαση, καὶ ἐπῆρε τὸ κεφάλι του, καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ ὅσα δὲν ἠμπόρεσαν τότε νὰ τὰ πάρουν εἰς Πόλιν διὰ τὸ πολὺ πλῆθος, τὰ ἐπούλησαν εἰς Ἀδριανούπολιν εἰς τὸ μεζάτι· ὄντας δὲ παρὰ πολλὰ πράγματα ἐπουλήθηκαν τόσον φτηνὰ, ὁποῦ ἀπόμεινε παροιμία καὶ λέγεται, ὅταν ἀγοράσῃ τινὰς πρᾶγμα

stat pe Vizir; ïar Mihaï a ḑis dute şi spune Viziruluï dacă este şi opiniunea luï să fac eŭ şi pe însuşĭ Imamul să'mĭ ḑică şi el în faţa luĭ celebi. Iar Vizirul a făcut haz, şi ï-a ḑis, măcar de l-ar face celebi. Deci Mihaï curând s'a dus la casa Imamuluï, a găsit pe Chihaia şi ï-a ḑis, dă-mĭ lista cât unt cheltueşte pe an domnul tĕŭ la bucătăria luï, câte lemne, câtă mïere, câtă ciară, cât ovĕs la grajdiul luï ca să i le fac eŭ tóte present. Şi spune domnuluï, că eŭ sunt acela Mihaï pe care m'a vĕḑut la Vizirazemi. A dat Chihaia lista şi séra, când a venit Domnul sĕŭ, ï-a spus afacerea. Iar Mihaï a doua ḑi a trimes o corabie cu ḑisele lucrurĭ, apoï s'a dus şi el la Imam. Iar Imamul s'a sculat înnaintea luï şi ïaŭ ḑis bine aĭ venit celebi Mihaï şi deasupra la *lachirdi* [1]) a repeţit de multe orĭ celebi, spuindu-ï şi alte laude. Eşind de aicĭ Mihaï s'a dus curând la Paşa Capĭ şi găseşte acolo pe *hasnedar* şi 'ĭ spune, când va veni Imamul la Vizir să-ï trimeată rĕspuns. Deci într'o ḑi venind ïarăşĭ Imamul i s'a anunţat luï Mihaï şi a venit. Intrând la Vizir, cum l-a vĕḑut Imamul maï înnainte de a vorbi Vizirul a început în glas mare să-ï ḑică: bine aï venit celebi Mihaï, bine aĭ venit ïar a doua óră celebĭ Mihaï, de două şi treï orĭ. Apoï a început să-l şi laude către Vizir ḑicênd: cât este de vrednic şi cât de necesarĭ sunt ast-fel de ómenĭ la împĕrăţie şi altele de aceste, ïar Vizirul a zîmbit. După ce a eşit afară Imamul a ḑis Vizirul către Mihaï ce ï-aï făcut de ţi-a ḑis celebi şi atâte laude? Şi ï-a istorisit afacerea. Atuncĭ Vizirazemi ï-a ḑis: *Ghïa seitan sin, ghïa seitan oglusun.* Şi de atuncĭ a predominat vorba şi Cantacuzeniï se numesc *Seitan ogludes.* Pe acest Mihaï fiind om atâta de renumit şi fórte bogat, l-a calomniat la împĕratul mişcaţi de invidie, că s'ar închipui să devină împĕrat, şi a trimis împĕratul pe Capigĭ Paşa şi ïa luat capul şi tótă averea luï. Iar câte n'a putut să le ïea atuncĭ în Constantinopol pentru marea mulţime le a vêndut în Adrianopol la mezat, fiind lucrurĭ prea multe s'a vêndut atât de eftin în cât a rĕmas proverbul şi se ḑice când cumpĕră cine-va un lucru eftin: omule acest lucru l-aĭ cumpĕrat de la mezatul luĭ *Seitan oglu.* Aceste despre Mihaï Cantacuzin, eternă amintirea luï. [2])

φτηνό, „ἄνθρωπε, αὐτὸ ἀπὸ τὸ μεζάτι τοῦ Σεϊτὰν ὀγλοῦ τὸ ἀγόρασες“; Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μιχάλη τοῦ Καντακουζηνοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἡγεμονεύοντος τοῦ Σερβάνβοδα εἰς Βλαχίαν, καὶ αὐθεντεύοντος τοῦ Δούκα βόδα εἰς Μπογδανίαν, συνέβη εἰς τὴν Πόλιν τοῦτο τὸ ἱερὸν συμβεβικὸς καὶ ἀξιοδιήγητον, καὶ ἀκούσατε. Εἰς τὸ καλέμι τοῦ ρεΐζ ἐφέντη ἦτον ἕνας τοῦρκος τὸ ὄνομά του Μεχμὲτ ἐφέντης Πατμπουροὺν, ἄνθρωπος γραμματισμένος, καὶ σεμνῆς πολιτίας· τοῦτος εἶχε παλλακίδα Ροῦσσαν σκλάβαν, ἡ ὁποῖα ἐκρατοῦσε τὴν πίστιν της, καὶ ὑπήγαινεν εἰς τὴν ἐκλησίαν μὲ τοῦ ἀφεντός της τὴν ἄδειαν. Μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν ἐρώτησεν ὁ ἐφέντης, τί εἶναι τὸ αἴτιον, καὶ μερικαῖς ἡμέραις εὐωδιάζει τὸ στόμα σου; αὐτὴ δὲ προφασιζομένη ἔλεγε, δὲν ἠξεύρει· ἀμὴ βιάζωντάς την. τὸν εἶπεν ἐκείνη· ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ συνήθειαν ἔχομεν, ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. καὶ εἶναι νὰ εὔγωμεν, τότε μᾶς δίδει ὁ παπᾶς ἀπὸ κομμάτι ἁγιασμένο ψωμὶ, καὶ τὸ τρώγομεν, καὶ διὰ τοῦτο εὐωδιάζει τὸ στόμα μου· ὁ δὲ ἐφέντης, ὡς γραμματισμένος, ἐθαύμασε, καὶ εἰς ἀπορίαν ἔπεσε· καὶ θέλωντας νὰ ἰδῇ τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας μας, εἶπεν εἰς ἕνα ράφτην ἐδικόν του, καὶ τὸν ἔφερε ροῦχα ὡσὰν τὰ δικά του, τὰ ἐφόρεσεν, ἔγινε τεπτίλι, καὶ ὑπῆγαν μαζὶ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνήμερα τὴν κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας. Καὶ βλέπει, ὁποῦ ἐλειτουργοῦσεν ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ ὁ τὸν Ἱεροσολύμων μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον· ὅταν δὲ εὔγηκαν μὲ τὰ Ἅγια, τὸν ἐφάνηκαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἱερεῖς, πῶς δὲν ἐπατοῦσαν κάτω τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπεριπατοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὴν γῆν μίαν πιθαμήν. Τοῦτο ἰδὼν αὐτὸς ὀφθαλμοφανῶς, τόσον ἐκατανύχθη, καὶ ἦλθεν εἰς ἄκραν εὐλάβειαν, ὁποῦ εὐγαίνωντας ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἄρχισεν εὐθὺς νὰ κηρύττῃ τὴν πίστην τῶν χριστιανῶν παρρησίᾳ πρὸς τοὺς ἐφένιδες, τοὺς κιατίπιδες· καὶ τοῦτο δὲν ἔλειπε νὰ τὸ κάνῃ, ἕως ὁποῦ τὸ ἄκουσεν ὁ ρεῒς ἐφέντης, καὶ αὐτὸς ὁ βεζίρης, καὶ φέρωντάς τον ἔμπρός του, καὶ λέγωντάς του νὰ παύσῃ, ἐκεῖνος πάλιν ἔλεγε τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῶν Ρωμαίων· ὅθεν τὸν ἔστειλεν εἰς τὸ Ἄτ-μεϊδάνι, καὶ ἐκεῖ τὸν ἐλιθοβόλησαν.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἂς γυρίσωμεν· ὁ Σερβάνβοδας ἐστάθη ἔνδοξος, καὶ ἐπίσημος, διὰ τὸ βασιλικὸν αἷμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκατάγετο, ἐστάθη ἐπίσημος καὶ διὰ τὸ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Κοτροτζάνι λεγόμενον, ὁποῦ ἔκτισε πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου,

Domnind Şerban Vodă în Valahia şi fiind domn în Moldova Duca Vodă, s'a întêmplat în Constantinopol acest fapt sânţit şi demn de istorisit, ascultaţi: La *calemul* [94]) luĭ Efendi Reis era un turc, numele sĕŭ Mehmet Efendi Patburun, om învĕţat şi de o purtare respectabilă. Acesta avea metresă pe o sclavă rusă care ţinea credinţa eĭ şi se ducea la biserică cu voia stĕpânuluĭ eĭ. In una din ḑile a întrebat'o stĕpânul care este causa că în unele ḑile mirósă gura eĭ? Iar ea pretextând ḑicea că nu ştie, dar ameninţindu-o, acea la spus: Noĭ creştiniĭ avem obiceiŭ când ne ducem la biserică şi este să eşim atuncĭ ne dă preutul o bucăţică de pâne sânţită şi o mâncăm şi pentru aceia mirósă gura mea. Dar stĕpânul ca învĕţat s'a minunat şi a căḑut în nedumerire şi voind să vadă ordinea serviciuluĭ bisericeĭ nóstre, a ḑis unuĭ croitor de aĭ sĕĭ să'ĭ aducă strae ca ale luĭ, pe care le aŭ îmbrăcat şi a mers tiptil şi a intrat împreună în biserica Patriarhieĭ în ḑiua Duminiceĭ ortodoxieĭ. Şi a vĕḑut cum liturgisa Patriarhul Ecumenic şi cel al Ierusalimuluĭ cu arhiereĭ şi cu atâta regularitate după obiceiŭ pentru respectarea ḑileĭ. Când a eşit cu sântele ĭ-a părut că arhiereiĭ şi preuţiĭ nu calcă pe pămênt ci umblă pe de asupra pămĕntuluĭ ca de o palmă. Acésta vĕḑênd el cu ochiĭ luĭ în atâta s'a schimbat şi a venit la evlavie mare în cât eşind afară din biserică a început îndată să predice credinţa creştinilor pe faţă către *Efendiḑĭ Chiatipiḑĭ* [95] şi acésta n'a încetat de a o face până când a auḑit Reis Efendi şi însuşĭ Vizirul: şi aducêndu-l înaintea luĭ şi ḑicêndu-ĭ să înceteḑe, acela ĭarăşĭ vorbea de credinţa ortodoxă a Romeilor. Deci l-a trimes la *At-Meidani* [96]) şi acolo l-a ucis cu petre.

Dar să ne întórcem la subiectul nostru. Şerban Vodă a fost glorios şi însemnat pentru singele împĕrătesc din care se trăgea. A fost însemnat pentru renumita sânţită monastire a Adormireĭ Maiceĭ Domnuluĭ, ce se numeşte Cotrocenĭ ce a ḑidit'o lângă Bucureştĭ şi aŭ

καὶ τὸ ἀφιέρωσε εἰς τὰ εἴκοσι μοναστήρια τοῦ ἁγίου Ὄρους, καθὼς διαλαμβάνει τὸ αὐθεντικὸν χρυσόβουλον, τὸ ὁποῖον τὸ ἔχω, καὶ διὰ τὴν συντομίαν τὸ ἀφίνω καὶ αὐτὸ, ὡς καὶ ἄλλα, ὡραιότατον δὲ μοναστήριον καὶ πλούσιον, εἰσόδημα ἔχει ἕως δεκαπέντε πουγγία. Εἰς τοῦτο εἶναι δέκα χρόνοι, ὁποῦ ἡγουμενεύει Ἰγνάτιος ἱερομόναχος Χλωροποταμινὸς Σκοπελίτης, καὶ στέλνει εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος πέντε πουγγία κατ᾿ ἔτος, ἐτήσιον δόσιμον. Ἐπίσημος πρὸς τούτοις ὁ αὐθέντης Σερβάνβοδας ἦτον καὶ διὰ τὸ ἡγεμονικὸν καὶ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος· δὲν ἐστάθη φοβεροπρόσωπος, μεγαλόκορμος, καὶ μεγαλόφωνος αὐθέντης τόσον, ὅσον αὐτός· ὅθεν ἠκούσθη ἕως καὶ εἰς τὸν βεζίρη, ἴσως καὶ εἰς τὸν βασιλέα· καὶ ὄντας χρεία βασιλικὴ ἀγᾶς νὰ σταλθῇ εἰς Βλαχίαν, ἐδιωρίσθηκεν ἕνας, τὸν εἶπαν δὲ διὰ τὸν Αὐθέντην, πῶς εἶναι τοιοῦτος, καὶ τοσοῦτον φοβερός· θαυμάζομαι, εἶπεν αὐτὸς, ὁποῦ μὲ τὸ λέτε τάχα νὰ μὲ ἐξιππάσετε· Τοῦρκος ἐγὼ, καὶ ἀγᾶς, καὶ ἀπεσταλμένος μὲ βασιλικὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ φοβηθῶ ἕνα γκιάβουρα, καὶ αὐθέντης ἂς ἦναι; ἐγὼ μάλιστα νὰ τὸν κάμω νὰ φοβηθῇ ἐκεῖνος ἀπὸ λόγου μου, ἐκίνησε λοιπὸν, καὶ ὑπήγαινεν· οἱ δὲ ἄρχοντες καπικεχαγιάδες προλαβόντες ἔγραψαν εἰς τὸν αὐθέντην, καὶ ἐφανέρωσαν τὰ κατ᾿ αὐτόν· ὅθεν ὁ αὐθέντης ἔστειλεν ἄρχοντα εἰς Γκιούργκιοβο ἐκεῖ, ὁποῦ ἦτο νὰ ἔλθῃ, περνῶντας τὸν Δούναβιν, εἰς προϋπάντησίν του· τὸν ἐπρόσταξε δὲ να μὴν τὸν φέρῃ ἴσα εἰς Βουκουρέστι, ὁποῦ εἶναι μία ἡμέρα, ἀμὴ νὰ τὸν ὑπάγῃ ἀπὸ ἄλλαις στράταις νὰ τὸν ἀργοπορήσῃ ἑβδομάδα· καὶ οὕτως ἔγινεν. Ἀφ᾿ οὗ δὲ ἦλθεν ὁ ἀγᾶς εἰς Βουκουρέστι, καὶ ἀντάμωσεν τὸν αὐθέντην, καὶ ἐνεχείρισε τὸ μεκτοῦπι τοῦ βεζίρη, καὶ τὸ ἐδιάβασεν ὁ διβὰν-ἐφέντης, τοτε σηκώνεται ὁ αὐθέντης ἀπὸ τὸν τόπον του, καὶ πάραυτα γονατίζει, κακίζει, θυμώνει, καὶ ἀπὸ τὸν θυμόν του κοκκινίζει, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην καὶ τρανὴν, λέγει πρὸς τὸν ἀγᾶ—βασιλικὴ χρεία καὶ βιαστικὴ, καὶ γράμμα τοῦ βεζιραζέμη τοῦ αὐθέντου μας, καὶ εὐθὺς ὁποῦ πέρασεν τὸν Δούναβιν, ἀντὶ νὰ πετάξῃς νὰ ἔλθῃς τὸ γληγορώτερον, σὺ ἔκαμες τόσας ἡμέρας. περιπατῶντας ἀργὰ, βαριὰ διὰ τὸ χουζοῦρί σου; ἔτζι δουλεύουν τὴν βασιλείαν; ἔτζι δουλεύουν οἱ πιστοὶ δοῦλοι, καὶ φρόνιμοι; Ταῦτα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπὼν μὲ θυμὸν πλαστὸν, ἀλλὰ φοβερὸν, καὶ φοβερότερος ἀπὸ τὸ συνειθισμένον γενόμενος δια τον θυμὸν, προστάζει τὸν διβὰν-ἐφέντη· τώρα, τούτην τὴν ὥρα, τὸν λέγει, γράψαι τὸν αὐθέντην μας τὸν βεζίρη· καὶ φανέρωσαι τὴν ἄργητα τῆς ἐντιμότητός του, διὰ μὴν ἀποδώσῃ ὁ αὐθέντης μας τὴν ἄργητα τῆς τελειώσεως τῆς βασιλικῆς προσταγῆς εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ σταλθῇ μὲ μετζίλι τὸ γράμμα μας. Ταῦτα ἰδὼν καὶ ἀκούσας ὁ με-

afierosit-o la 20 de monastirĭ din Sântul Munte, după cum trateaḑă hrisovul sĕŭ domnesc, pe care 'l am, şi pentru scurtare 'l las şi pe acesta ca şi altele, monastire prea frumósă şi bogată, şi are venit până la 15 pungĭ. La acésta (monastire) ḑece anĭ sunt de când igumeneşte Ignatie Ieromonah Scopelit de la Hloropotam, şi trimete la Sântul Munte 5 pungĭ în fie care an, dare anuală. Insemnat pe lângă aceste a fost domnul Şerban Vodă şi pentru caracterul sĕŭ serios şi igemonic. N'a fost domn atâta de impunĕtor cu chipul mare cu corpul, şi puternic cu vocea atâta cât acest om, pentru care s'a auḑit până la Vizir şi póte şi la împĕratul. Şi fiind trebuinţă ca să se trimétă un Agă împĕrătesc în Valahia, s'a hotărît unul; căruia 'ĭ a spus de domn că este ast-fel şi atât de teribil; Iar acesta a ḑis mĕ minunez, că-mĭ spuneţĭ ca dóră să mĕ speriaţĭ, eŭ sunt turc şi agă şi trimes cu afacere împĕrătéscă şi să mĕ tem de un ghiaur, fie şi domn? Eŭ maĭ ales 'l voĭ face pe el să se téma de mine şi decĭ s'a pornit şi s'a dus. Iar boeriĭ capichihaiade prevenind a scris către domn şi ĭ-a arĕtat cele relativ de el, decĭ domnul a trimes un boer la Giurgiŭ, acolo unde era să vie şi trecĕnd Dunărea spre întimpinarea luĭ ĭ-aŭ ordonat ca să nu vie de a dreptul la Bucureştĭ, unde este (cale) de o ḑi, ci să 'l ducă pe alte căĭ şi să 'l întârḑie o sĕptĕmână, şi ast-fel s'a făcut. După ce a venit Aga la Bucureştĭ şi a întâlnit pe Domn ĭ-a înmânat *metcupul* [97]) Vizirului şi l-a citit *Divan Efendi.* [98]) Atuncĭ se scólă domnul curând de la locul sĕŭ, ingenunchie, se întristéză, se mânie şi de mânie se înroşeşte şi cu o voce mare şi sonoră ḑice către Agă : trebuinţă împĕrătéscă şi grabnică şi scrisórea Vizirului şi Domnuluĭ meŭ ! Şi îndată ce aĭ trecut Dunărea în loc să sborĭ şi să viĭ maĭ iute aĭ făcut atâtea ḑile primblându-te cu încetul pentru *huzurul* [99]) tĕŭ ? Aşa se serveşte împĕrăţia? Aşa servesc servitoriĭ credinciosĭ şi cuminţĭ? Aceste şi altele de felul acesta ḑicĕnd cu o mânie prefăcută dar teribilă şi maĭ temĕtor devenind de cât obişnuit din causa mânieĭ, ordonă luĭ Divan-Efendi: acum, în acest cés, 'ĭ ḑice, să scriĭ domnuluĭ meŭ Vizir şi arată întârḑierea onorabilităţiĭ sale; ca să nu se dea de domnul meŭ asupra nóstră întârḑierea realisăreĭ ordinuluĭ împĕrătesc şi să se trimétă scrisórea mea cu *menḑil.* [100]) A-

γάλαυχος ἐκεῖνος ἀγᾶς καὶ ἄφοβος, σᾶς ἀφίνω, ἀκροαταὶ, νὰ στοχασθῆτε, καὶ νὰ εἰπῆτε, πόσον ἐφοβήθηκε, τί λογῆς ἐκατεστάθηκε, γάτα βρεμένη, ὡς λέγει ὁ λόγος, ἔγινεν, ἔχασε καὶ φωνὴν καὶ ὄψιν, ἐντράπη, ἐφοβήθη, ἐτρόμαξε. Καὶ, ἀμὰν, λέγει πρὸς τὸν αὐθέντην, ἀμὰν μπέη, νὰ μὴ γίνη τοῦτο τὸ κακὸ εἰς ἐμὲ, νὰ μὴ γραφθῇ τὸ γράμμα! ταῦτα, καὶ ἄλλα λέγωντας ὁ ἀγᾶς καὶ παρακαλῶντας τὸν αὐθέντην, ὁ αὐθέντης ἐγέλασε, καὶ τὰ ἑξῆς. Αὐθεντεύσας δὲ ἔτη δέκα, ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας Μπραγκοβάνος, Καντακουζινὸς, αὐθέντης Βλαχίας ἐξαίρετος. Μπασαράμπας ἐλέγετο μὲ τὸ νὰ ἐκατέβαινεν ἀπὸ τὸ γένος τοῦ περιφήμου, ἐκείνου παλαιοῦ αὐθέντου Σερβάνβοδα Μπασαράμπα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκατέβενεν καὶ ὁ ἀνωτέρω Σερβάνβοδας ὁ θεῖός του, καὶ Μπασαράμπας κ᾽ ἐκεῖνος ἐλέγετο· Μπραγκοβάνος δὲ ἀπὸ τὸ Μπραγκοβένι, χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν τῶν Μπραγκοβάνων τὰ σπίτια· Καντακουζινὸς δὲ ἐκ μητρὸς ἀδελφῆς τοῦ Σερβάνβοδα τοῦ θείου του. Τοῦτος ἐχρημάτισεν ὄχι ἐπίσημος, ἀλλ᾽ ἐπισημότατος, περιβόητος, καὶ ἐξάκουστος, καὶ διὰ τὴν πολυχρόνιον αὐθεντίαν, ὅτι αὐθέντευσε εἰκοσιπέντε χρόνους καὶ μῆνας ἕξ, κ ὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ πλούτου καὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐκκλησίας, καὶ μοναστήρια, ὁποῦ μέσα καὶ ἔξω τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισεν· ἐξεραίτως δὲ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, κατὰ μεσῆς τοῦ Βουκουρεστίου, ἀφιερωμένον εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, καὶ κάθισμα τῶν Πατριαρχῶν, ὅταν ὑπάγουσιν εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ ἐδῶ εἰς πολλὰ μέρη του καταλόγου ἔγραψα· τοῦτος εἶναι ὁ Αὐθέτης ἐκεῖνος, εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ ὁποίου ἡ Βλαχία ἦτον ὡς τὸ ῥόδι ἀπὸ ἀνθρώπους γεμάτι· ἦσαν γὰρ ἑπτακόσιαις χιλιάδες ἀνδρόγυνα καὶ τώρα μόλις ἑβδομῆντα· τοῦτος ὁ Βλαχμπεης ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη καὶ πρίγγιψ τοῦ Ἰνπερίου τῆς Γερμανίας, διὰ δανεικὰ χρήματα, ὁποῦ εἰς καιρὸν χρείας τῶν ἰνπερατόρων ἐδάνεισε. Τοῦτος εἶναι ὁ ἡγεμὼν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ τζέκαν τοῦ ἁγίου Μάρκου ἔβαλε μεγάλην ποσότητα ἀσπρῶν, ὁποῦ οἱ ἔγγονοι καὶ δυσέγγονοί του ἕως προχθὲς ἔπαιρναν, δὲν εἰξεύρω ἂν καὶ ἕως τῆς σήμερον, διάφορον μόνον ἐτήσιον πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν, ἑξῆντα πουγγία νομίζω. Αὐτὴ δὲ ἡ τόσο πολλὴ ποσότης, δὲν ἐσυνάχθη ἀπὸ τὸ ὑπήκοον, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Τζάρας, ἀπὸ χαράτζια δηλαδὴ, καὶ ἄλλα δοσίματα, καθὼς τώρα συνάζουν οἱ τωρινοὶ αὐθένται, ἀλλὰ ἦτον ὅλη σύναξις τῶν εἰσοδημάτων τῶν πραγμάτων

cestea vĕdênd şi audind acel Agă lăudăros şi ne temĕtor, vĕ las ascultătorilor, să vĕ închipuiţĭ şi să spuneţĭ cât s'a temut, şi în ce posiţiune a fost; s'a făcut ca o mâţă ploată cum dice vorba. [101])

Şi a perdut şi vocea şi privirea, s'a ruşinat, s'a temut şi s'a înfricoşat. Şi aman dice cătră domn: [102]) aman Beĭ, să nu mi se facă mie acest rĕŭ, să nu se scrie scrisóre. Acestea şi altele dicênd Aga şi rugându-l pe Domn, Domnul a rîs şi cele-lalte. Domnind 10 anĭ a reposat şi s'a înmormêntat în monastirea luĭ, eternă amintirea luĭ.

Constantin Basarab Brâncovanul, Cantacuzinean, domn escelent al Valahieĭ. Basarab, se dicea, pentru că 'şĭ pogora némul din acel vechiŭ celebru domn Şerban Vodă Basarab. de la care se trăgea şi cel maĭ de sus Şerban Vodă moşul sĕŭ, şi se dicea şi acela Basarab. Iar Brâncovanul de la satul Brâncovenii, unde era casele Brâncovenilor. Cantacuzinén însă după mamă, sora luĭ Şerban Vodă moşuluĭ sĕŭ. Acesta a fost nu însemnat ci fórte însemnat renumit şi prea audit, şi pentru domnia luĭ cea îndelungată, pentru că a domnit 25 de anĭ şi 6 lunĭ, şi pentru mulţimea bogăţieĭ, şi pentru multele biserici şi monastire ce le aŭ zidit în lăuntru şi in afară de Bucureştĭ. Esceptional însă sânta monastire a sântuluĭ Mareluĭ Martir Gheorghie în mijlocul Bucureştilor, dedicată Sântuluĭ Mormênt, şi reşedinţa patriarhilor, când venea la Bucureştĭ. Acesta este acela despre care aice în multe locurĭ a catalogului am scris. Acesta este domnul acela în dilele căruia Valahia era ticsită de ómenĭ ca o rodie [103]) era 700,000 de familiĭ, ĭar acum abia 70 (de miĭ). Acesta este acel Vlah-Beĭ ce s'a numit şi principe a imperiuluĭ Germanieĭ pentru imprumutul de banĭ cu care a împrumutat la timpul de nevoe pe împĕrat. Acesta este domnul acela, care a pus atâta mare cantitate de aur în Veneţia la banca sântuluĭ Marcu, de unde nepoţiĭ şi strenepoţiĭ sĕĭ până maĭ alaltă-erĭ cred că luaŭ, nu ştiŭ dacă nu şi până astă-dĭ, numaĭ procent anual 3%, 60 de pungĭ. Acéstă cantitate atâta de mare nu s'a adunat de la supuşĭ, de la locuitoriĭ ţăreĭ, adică dela haragĭ şi alte dărĭ, după cum adună acum domniĭ actualĭ. Ci tótă strînsórea (de banĭ) era din veniturile lucrurilor luĭ de la stupĭ, oĭ, boĭ, caĭ, porcĭ, grădinĭ şi pămênturĭ, şi din unele veniturĭ domneştĭ

του, μελισσώνων, προβάτων, βοϊδίων, ἵππων, χοίρων, ἀμπελίων, χωραφίων, καί τινων εἰσοδημάτων τῆς αὐθεντικῆς του καμάρας, ὄχι τῆς βιστιαρίας· ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ἐσυνάζετο τὸν καθ᾽ ἕκαστον χρόνον, μεγάλη ποσότης, καὶ οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦταν χρυσοῖ εὐτυχέστατοι, ὄχι ὡς οἱ τωρινοὶ, σιδηροὶ, δυστυχέστατοι. Δὲν ἔτρωγαν καὶ οἱ Τοῦρκοι τότε, ὅσα τρώγουν τώρα, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν τοὺς ἐτάγιζον οἱ τότε τόσα, ὅσα τοὺς ταγίζομεν ἡμεῖς τώρα. Τοιοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν θρόνον τῆς Βλαχίας τὸν ἀνέβασεν ὑπὲρ τὸν θρόνον τῆς Μπογδανίας, μὲ δόσιν χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ μὲ μέσον τοῦ τότε δραγομάνου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ὅτι πρότερον ἡ Μπογδανία ἦτο τιμιωτέρα ἀπὸ τὴν Βλαχίαν. Ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μακαρίτου τούτου αὐθέντου, δύο συγγενεῖς του καὶ ἄρχοντες, μεγάλοι ἄνθρωποι ἐχρημάτισαν, ὁ μέγας στόλνικος Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς ὁ ἐπιστήμων, καὶ θεῖός του, ἀδελφὸς τοῦ Σερβάνβοδα, περὶ οὗ ἀνώτερον εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ἔγραψα, καὶ ὁ μέγας σπαθάρης Μιχάλης, ὅστις ἔκτισε τὸ εἰς Βουκουρέστιον ἱερὸν καὶ ἐπίσημον μοναστήριον τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο καὶ θαυμαστὸν καμπαναρίον τὸ καλούμενον Κόλτζα, καὶ τὸ ἐδιώρισε νοσοκομεῖον κοινὸν, καὶ ἄμισθον. Τέλος πάντων αὐτὸς ἐσυμφώνησε μὲ τὸν βασιλέα Πέτρον ἐναντίον τῶν Τουρκῶν, ὡς προέγραψα, καὶ γνωσθεὶς, καὶ εἰς τὴν Πόλιν φερθεὶς, ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸ κατὰ τὸν αἰγιαλὸν κιόσκι τὸ βασιλικὸν, μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν, αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν ὁρῶντος τοῦ βασιλέως. Συνειθίζουσι δὲ οἱ Τοῦρκοι, καὶ ὅταν ἦναι νὰ κόψουν χριστιανὸν, τὸ λέγουν νὰ τουρκέψῃ, διὰ νὰ γλυτώσῃ τὴν ζωὴν, τὸν τάζουν καὶ τάματα· τοῦτο τὸ ἔκαμον καὶ ἐδῶ τώρα εἰς τοὺς μπεϊζαδέδες, καὶ μὲ σπουδὴν μεγάλην τὸ ἔκαμαν, ὡς εἰς νέους καὶ αὐθεντόπουλα· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῶν παρὼν καὶ ὁρῶν τὸ γινόμενον, καὶ φοβούμενος καὶ τρέμων, μὴ φοβηθῇ κανεὶς ἐξ αὐτῶν τὸν θάνατον καὶ τουρκέψει, τοὺς ἐπαρακαλοῦσε θερμῶς, τοὺς ἔλεγε, τοὺς ἐφώναζε, νὰ φυλαχθοῦν, νὰ μὴ γελασθοῦν, καὶ προδώσουν τὴν ἁγίαν τους πίστην. καὶ διὰ πρόσκαιρον ζωὴν καὶ τιμὴν, χάσουν τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ δόξαν, καὶ τιμὴν ἀνεκλάλητον, ἧς καὶ ἐπέτυχον οἱ μακάριοι· ἧς γένοιτο καὶ ἡμᾶς πάντας ἐπιτυχεῖν. Ἀμήν. Δὲν ἠμπόρεσα νὰ βασταχθῶ νὰ μὴ γράψω τὸν πανηγυρικὸν τοῦτον λόγον, διὰ δύο τινὰ, πρῶτον μὲν ὡς μπεγζαδὲ λόγος, καὶ λόγος ῥητορικὸς, καὶ μπεγζαδέδων λόγοι καὶ σοφοὶ εἶναι ὀλιγοστοὶ, μᾶλλον οὐδεὶς, ἢ μόνον αὐτὸς εἷς, ὅτι ἐγὼ ἄλλον δὲν εἶδα· δεύτερον δὲ, ὡς πρὸς τὸν ἅγιον Στέφανον τὴν ἁγίαν εὐχήν του νὰ ἔχωμεν, ὁποῦ καὶ

ale cămăreĭ, nu a le visticrieĭ. [104]) Din tóte aceste se adunaŭ în fie care an mare cantitate şi vremele acele a aceluĭ timp era de aur fórte fericite, ĭar nu ca aceste de acum de fer şi fórte nenorocite. Nu mâncaŭ şiturciĭ atuncĭ cât mănâncă acum; s'aŭ, ca să spun adevĕrul, nu'ĭ îndopaŭ aceĭ pe atuncĭ atâta cât 'ĭ îndopăm noĭ ceştĭ de acum. Acesta este acela care a ridicat scaunul Valahieĭ maĭ presus de scaunul Moldoveĭ cu dare de banĭ la împĕraţie şi prin mijlocul dragomanuluĭ de atuncĭ Niculaĭ Mavrocordat; pentru ca maĭ înainte Moldavia era maĭ respectată de cât Valahia. Pe timpul domnieĭ acestuĭ fericit domn două némurĭ de a sale şi boerĭ a fost ómenĭ marĭ. Marele Stolnic Constantin Cantacuzin cel învĕţat şi moşu-sĕŭ, frate cu Şerban Vodă, despre care maĭ sus la Arhiereĭ am spus; Marele Spătar Mihaĭ care a didit la Bucureştĭ sânţita şi însemnata Monastire a celor treĭ Ierarhĭ cu acea înaltă şi minunată clopotniţă, ce se numeşte Coltza şi a hotărît'o ospiciŭ comun şi fără plată. In fine acesta s'a înţĕles cu împĕratul Petru contra Turcilor, precum am scris maĭ sus, şi cunoscut fiind şi adus în Constantinopol i s'a tăcat capul la chioşcul împĕrătesc de lângă mare, împreună cu patru fiiĭ aĭ sĕĭ, eternă amintirea lor, privind împĕratul. [105]) Ob'cinuesc Turciĭ şi când este ca să tae un creştin îĭ dice să se turcéscă, pentru ca să'şĭ scape viaţa şi îĭ légă şi ochiĭ. Acésta a făcut-o şi aicea acum la Beisadele şi o aŭ făcut cu multă îngrijire, ca la tinerĭ şi fiĭ de Domn. Iar Părintele lor present şi vĕdênd cea ce se face şi temĕndu-se şi tremurând ca nu cum-va să se témă vre unul din eĭ de mórte şi să se turcéscă, îĭ ruga cu căldură, îĭ sfătuea, li striga să se păzască ca să nu se facă de rîs şi să'şĭ trădea sânta lor credinţă. Şi pentru viaţa trecĕtóre şi onóre să piardă viaţa eternă şi gloria şi onórea nespusă, pe care a şi căpătat'o fericiţiĭ. pe care fie să o câştigăm şi noĭ. Amin. N'am putut să mĕ opresc de a nu scrie acest discurs panigiric pentru două resóne. Intâĭ pentru că este discurs a unuĭ Beisade, şi discurs oratoric, şi discursurile înţĕlepte de a le Beisadalelor sunt fórte puţine, póte niciĭ unul, afară de acest unul, pentru că eŭ altul n'am vĕdut; al doilea, că este la Sântul Ştefan, a căruia rugăciune să o avem, pentru că şi eŭ 'l respectez şi 'l iubesc şi voĭ

ἐγὼ τὸν τιμῶ, καὶ τὸν ἀγαπῶ, καὶ ὅλοι ἐσεῖς καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί, καὶ ἐξαιρέτως αὐτὸς ὁ Χριστὸς, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν ἐμαρτύρησε· καὶ ἀγκαλὰ ἐτυπώθη ἐν Βουκουρεστίῳ εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἕνα, ὀλίγοι δὲ τὸν ἔχουσι. Ἔγινε δὲ ὁ λόγος, καὶ ἐτυπώθη, ζῶντος τοῦ αὐθέντου πατρός του.

Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν πρωτομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Στέφανον, συντευθεὶς παρὰ Στεφάνου υἱοῦ τοῦ γαληνοτάτου καὶ φιλοχρίστου ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίου Κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα.

Μακαριώτατοι αἰῶνες ἦσαν ἐκεῖνοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ μαρτυρολογία τῶν ἁγίων ὅταν ἐκηρύττετο, ἐπαρακίνα τοὺς ἀκροατὰς εἰς μίμησιν τῶν Μαρτύρων. Πόσαις φοραῖς ἡ λαμπροτάτη Πανήγυρις τοῦ Πρωτομάρτυρος ἐκαρποφόρησε νέους ἀθλητὰς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως; Πόσαις φοραῖς οἱ αἱματόβαφοι λίθοι τοῦ Πρωτοάθλου ἐγέννησαν Μαρτύρων διαδήματα; Ἐγκωμιάζετο ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐγλωττίαν ὁ μέγας ἀνταγωνιστὴς, τῶν ἱερῶν ἀνταγωνιστῶν τὸ καύχημα, τῶν σεπτῶν διακόνων τὸ ἐγγαλόπισμα, καὶ τότε οἱ ἀληθινοὶ τοῦ Χριστοῦ στρατιῶται ἀκούοντες τὰ ἐγκώμια, ἐμελετοῦσαν τὰ μαρτύρια· καὶ ἄλλος ἐζήτα γλυκασμὸν εἰς τοὺς πόνους του ἀπὸ τοὺς αἱματωμένους λίθους. Ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας. Δευτερ: λγ′. Ἄλλος ἐσπούδαζε νὰ ἐκβάλῃ ἔλαιον, διὰ νὰ ἔχῃ δύναμιν εἰς τὴν πάλιν· Καὶ ἔλαιον ἐκ στερεᾶς πέτρας· ὅλοι τους ἤθελαν ὡς θεμέλια τῆς σταθερότητος, διὰ νὰ μὴ πέσουν πολεμούμενοι ἀπὸ τὴν τυρανικὴν ἀπανθρωπίαν. Ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου· ψαλ: λθ′. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τώρα δὲν ἐνοχλεῖται τόσον ἡ εὐσέβεια, καὶ δὲν ἀνθοῦσι πλέον εἰς τόσον πλῆθος οἱ Μάρτυρες, ποῖον εἶναι τῶν ἐπαίνων τὸ ὄφελος; ποῖον τῆς πανηγυρικῆς ὑμνολογίας τὸ κέρδος; ὁ γενναιότατος ἀθλητὴς, καὶ πρωτομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Στέφανος ἠμπορεῖ μὲ τὴν δύναμίν του, καὶ χάριν, νὰ παρηγορήσῃ τοὺς τεθλιμμένους. Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον· νὰ νουθετίσῃ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους. Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ, καὶ τῷ Πνεύματι, ᾧ ἐλάλει· νὰ παρακινήσῃ τοὺς ὀργίλους, καὶ μνησικάκους εἰς ἀγάπην. Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, Πραξ: στ′. Τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Θεοῦ εἰς εὐσέβειαν. Πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πιστει. Κάθε ἄνθρωπον εἰς ὑπομονὴν, εἰς τὴν πίστιν. Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως, καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα ἐν τῷ λαῷ. Προσέχετε λοιπὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνικητοῦ στεφηφόρου ὅσοι φιλομάρτυρες, καὶ ἄρχομαι.

toţî şi toţî creştiniî şi în special însuşî Christos pentru a căruia dragoste şi onóre s'a martirisat. Şi de şi s'aŭ imprimat la Bucureştî la 1701, dar puţinî 'l-aŭ. S'a compus discursul şi s'a imprimat pe când trăea Domnul Părintele sĕŭ.

Discurs panigiric la întâiul Martir a luî Christos Stefan, compus de Stefan, fiĭul prea strĕlucituluî şi prea iubitoruluî de Christos, Domn a tótă Ungro-Valahia, Domnul Domn Ioan Constantin Basarab.

Fórte fericite secule a fost acele in care, când se predica mărturisirea sânţilor mişca pe ascultătorî la imitarea martirilor. De câte orî adunarea cea prea strĕlucită a acestuî întâĭ martir a fructiferat noî atleţî aî credinţeĭ ortodoxe? De câte orî petrele pline de sînge a întâiuluî atlet a dat cununî martirilor? Se laudă de oratoria eclisiastică marele luptător, lauda luptătorilor sânţiţî, înfrumuseţarea respectată a diaconilor şi atuncî adevĕraţiĭ soldaţî a luî Christos audindu'î laudele iî studiaŭ muncile. Şi unul caută dulcéţa în suferinţile luî prin pietrele singerate, „ce isvora miere din piatră". (Deut. 33). Altul se îngrija să iee unt de lemn ca să aibă putere în luptă; „şi unt de lemn din piatra cea tare". Toţî 'l voia, ca temelie de statornicie, să nu cadă bătêndu-se de neomenia tiranică. Şi a aşedat pe piatră piciórele mele (psal 39). Dar fiind-că şi acum nu ne supără atât de mult piositatea şi nu înfloresc maî mult în atâta mulţime martirii care este folosul laudelor? Care este profitul imnologieĭ panegirice? Prea generosul atlet şi întâiul martir a luî Christos Stefan póte cu puterea luî şi harul sĕŭ să mângăe pe aceî întristaţî „şi *ucidea cu petre pe Stefan*" se îndemne pe sânţiţiî dascălî, şi nu *putea să se opune cu înţelepciunea şi cu duhul la ceea ce vorbea*," să îndemne pe ceî mânioşî şi resbunătorî la iubire. „Dómne nu le considera lor pĕcatul acesta" (fapt 6); pe servitoriî luî D-ḑeŭ la piositate. Şi multă mulţime de acelor sânţiţî s'a supus credinţeî. In fine îndemna pe orî care om la răbdare la credinţă. Iar Stefan plin de credinţă şi de putere făcea minunî şi semne în norod. Luaţî aminte, dar la istoria neinvinsuluî purtător de cunună, câţî sunteţî iubitorî de martirî, şi încep:

Ὅλοι οἱ Μάρτυρες ἔδειξαν βέβαια μεγάλην ἀρετὴν εἰς τὸν κόσμον· ἀμὴ ὁ ἀνδρικώτατος ἀρχηγὸς τοῦ μαρτυρικοῦ στρατεύματος, ἐφάνη χάριτος τόσον ἔμπλεως, καὶ δυνάμεως, ὁποῦ ἀνίσως καὶ ἡ ἀρετὴ, καθὼς ἔπλαττον οἱ παλαιοὶ μυθορρήμονες, ἤθελε κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν διὰ νὰ ἐνσαρκωθῇ, δὲν ἤθελεν εὕρῃ ἐπιτηδειότερον δοχεῖον ἀπὸ τὴν καρτερὰν καὶ ἡρωϊκὴν καρδίαν τοῦ Στεφάνου· φαίνεται πῶς νὰ ἐπρόβλεπαν καὶ οἱ ἐχθροί του τὴν πολλὴν δύναμιν ὁποῦ εἶχεν ὁ φιλόχριστος νέος, μάλιστα ὁποῦ ἔβλεπαν καὶ τὰ θαύματα. Ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐσυνάχθησαν περισσότεροι ἐναντίον του διὰ νὰ νικήσουν ἴσως εὐκολώτερα. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Κιλικίας, καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. Μεγάλη ἐπανάστασις ἐναντίον ἑνὸς καὶ μόνου· πολὺ πλῆθος καθ᾽ ἑνὸς ὥρμησεν ἀριστέως. πέντε πόλεων ἄνδρες ἐφ᾽ ἕνα κατέδραμον νεανίαν· μία ἀκέραιος Πεντάπολις κατὰ μόνου ἠγέρθη τοῦ Στεφάνου. Ὦ πόσον ὄχλον ἡ κακία συνήγαγεν· ὢ πόσον δῆμον ὁ φθόνος συνήθροισε, Λιβερτίνους, Κυρηναίους, Ἀλεξανδρεῖς, καὶ τοὺς ἀπὸ Κιλικίας, καὶ Ἀσίας. Ἐλογίαζαν οἱ παμπόνηροι καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς θέας νὰ ἐκφοβήσουν τὸν ἀνίκητον ἀριστέα· καὶ μόλον τοῦτο δὲν παύει θεολογῶν ὁ Στέφανος· λύει προβλήματα, σαφηνίζει ἀπορίας, καὶ νικᾷ τὸ συνέδριον, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ, τῷ Πνεύματι, ᾧ ἐλάλει. τοὺς ὑβρίζει μὲ παρρησίαν ὁ ἅγιος, διὰ νὰ συγχίσῃ τὴν ἀσθενῆ τους αὐθάδειαν, ὑμεῖς τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· θαυμαστὴ σοφία τοῦ ἱερωτάτου Λευΐτου. Πῶς ἐκατάλαβες τοὺς τολμηροὺς Λιβερτίνους, τοὺς φιλομάχους Κυρηναίους, τοὺς μαλακοὺς Ἀλεξανδρεῖς καὶ φιληδόνας, τὰ ψεύδη τῆς Κιλικίας, καὶ τὴν αἰσχρὰν τῆς Ἀσίας ὑπερηφάνειαν· πῶς δὲν ἐφοβήθης τὴν Ἀρχιερέων μανίαν, δὲν ἐδειλίασες τῶν ἱερέων τὴν θρασύτητα· πῶς δὲν σὲ κατέπληξαν οἱ λόγοι τῶν πρεσβυτέρων· πῶς δὲν σὲ διετάραξε τῶν γραμματέων ἡ ἀπειλή. πῶς δὲν ἀπέκοψαν τὴν μεγάλην σου προθυμίαν τῶν συκοφαντῶν τὰ ψεύδη· μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ ἀλήθεια, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνατρέφεται μὲ τὰ καλὰ ἔργα· ὢ πόσοι ἔχουσι τὸ στόμα μελίρρoον, καὶ φαρμακερὰν τὴν καρδίαν, χρυσόστομοι ἄνδρες, καὶ σιδηρόκαρδοι. Πόσοι ὡσὰν οἱ γνώμονες ὁποῦ περιέρχονται τριγύρω εἰς τὰ ὡρολόγια, δείχνουσι τὰς ὥρας, καὶ νουθετοῦσι τοὺς ἄλλους, μένοντες αὐτοὶ πάντοτε ἄγνωστοι, καὶ ἀμαθεῖς· ὁ λόγος τοῦ Πρωτομάρτυρος δὲν ἦτον κενὸς, τὸν ἀκολουθοῦσαν τὰ θαύματα· ἐχάριζε χωλοῖς μὲν τὸν δρόμον, παρετοῖς δὲ τὴν ὑγείαν ἀνέπεμπε, παντοίαις τε ἀσθενείαις συνεχομένοις τὴν

Toţĭ martiriĭ a arĕtat de sigur mare virtute în lume; dar începĕtorul cel maĭ brav al armateĭ martirilor ce s'a arĕtat plin de atâtea har şi putere în cât póte şi virtutea, după cum o plăsmuiaŭ vechiĭ mitologĭ, s'ar fi pogorît din cer ca să se încorporeze, n'ar fi aflat o accepţiune maĭ potrivită de cât inima tare şi eroică a luĭ Stefan. Se pare că a prevĕdut şi inimiciĭ luĭ marea putere, ce avea iubitorul de Christos tênĕr, maĭ cu sémă pentru că vedea şi minunele: *Sĕvârşa minunĭ şi semne marĭ în popor*. Şi de aceea s'aŭ adunat maĭ mulţĭ în jurul sĕŭ pentru ca să'l învingă póte maĭ uşor. S'aŭ ridicat deci uniĭ din sinagoga ce se numea a Libertinilor, Cirineilor şi a Alexandrenilor şi a celor din Cilicea şi Asia căutând pe Stefan; mare revoluţie în contra unuia şi singur. Multă mulţime s'aŭ pornit contra unuia, cel maĭ bun; 5 politiĭ de bărbaţĭ a alergat contra unuĭ tênĕr, o pendapolă complectă s'a revoltat contra unuia, a luĭ Stefan. O! câtă mulţime adună reutatea, o cât popor întrunesçe invidia, Libertinĭ, Cirineĭ, Alexandrenĭ şi pe aceĭ din Cilicea şi Asia. Socoteaŭ înrĕutăţiţiĭ că şi prin acéstă privire 'l vor înfricoşa pe neînvinsul atlet; şi cu tóte aceste nu incetéză Stefan teologisind, deslégă probleme, determină neînţelegerĭ şi învinge Sinedriul; şi nu putea să se opue înţelepciuneĭ şi spirituluĭ cu care vorbea; îĭ ataca cu presenţa sântul, pentru a cufunda îndrăznéla lor slabă„ voĭ vĕ opuneţĭ sântuluĭ Spirit"; înţelepciune miraculósă a prea sânţituluĭ levit. Priviţĭ, cum a învins pe îndrăzneţiĭ libertinĭ, pe iubitoriĭ de discuţiĭ Cirineĭ, pe moleşiţiĭ şi iubitoriĭ de plăcere Alexandrinĭ, minciunele Ciliciеĭ şi îngâmfarea ruşinósă a Asieĭ. Cum de nu te aĭ temut de mânia arhiereilor şi nu te aĭ înfricoşat de îndrăznéla preoţilor? Cum de nu te a învins cuvintele bĕtrânilor? Cum de nu te a tulburat ameninţarea cărturarilor? Cum de nu 'ţĭ a întretăeat marea ta dorinţă minciunele clevetitorilor? Mare putere are adevĕrul şi maĭ ales când se nutresçe cu lucrurĭ bune; o câţĭ aŭ gura oratorică şi inima vindicătóre, bărbaţĭ hrisostomĭ şi cu inima de fer. Câţĭ ca arĕtătoriĭ ce se preumblă în jurul orologiilor, arată órele şi conduc pe alţiĭ, dar eĭ înşuşĭ rĕmân tot-déuna necunoscĕtorĭ şi ignoranţĭ. Cuvêntul Proto-Martiruluĭ nu era deşert, 'l succedaŭ minunele: Căcĭ hăraza celor schiopĭ

εὐρρωστίαν ἐδωρεῖτο, ἐποίει τέρατα, καὶ σημεῖα· ἤτον ὁ λόγος του φωνὴ ὁρατὴ, καὶ φωνὴ ὡσὰν ἐκείνη, ὁποῦ εἶδεν εἰς τὴν Θείαν Ἀποκάλυψιν ὁ μυστογράφος Ἰωάννης· ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν, ἥτις ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ ἐπιστρέψας. εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς. κεφ: ά. ὁποῦ ἦσαν οἱ φωταυγέστατοι χαρακτῆρες τῆς οὐρανίου φωνῆς· ὅμως ὅσον εἶναι φιλαλήθης ὁ Στέφανος, καὶ ὁμολογεῖ παρρησίᾳ, πῶς βλέπει τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, τόσον πλέον σκληρύνονται οἱ ἐχθροί του, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. Ὅταν ἐκατέβαινε μετὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον συνομιλίαν, ἀπὸ τὸ Σινᾶ ὄρος ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς, καὶ ἔφερνε τὰς πλάκας τοῦ νόμου εἰς τοὺς Ἑβραίους, ἤτον τόσον δεδοξασμένος· ὁποῦ μὲ τὸ νὰ μὴν ἐχώρει μέσα τὸ ὑπέρμετρον φῶς ἡ ψυχὴ, ἐπλημμύριζεν ἔξω εἰς τὸ πρόσωπόν του ἡ λάμψις· ἀμὴ τῶν Ἑβραίων ἡ τυφλότης ἐκάλυψε τὸ ἀγλαόμορφον μέτωπον τοῦ Μωϋσέως· ἐξόδου κεφ. λδ΄. Τοῦτο συμβαίνει τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸν Πρωτομάρτυρα· ἐξηγεῖ τὸν νόμον, ἑρμηνεύει τοὺς Προφήτας, κηρύττει Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐστράπτει ἀπὸ τὴν εὐμορφίαν· εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον Ἁγίου. Τόσον ὁποῦ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν τὰς ἀκτίνας οἱ ἀσεβέστατοι, προστρέχουν εἰς τοὺς λίθους, διατὶ δὲν ἠμποροῦσι νὰ ἀντισταθοῦν μὲ τὴν ἄπιστόν του ἀμάθειαν, οὐκ ἠδύναντο ἀντιστῆναι, διὰ τοῦτο ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας. Καὶ τοῦτο δὲν φθάνει, σπουδάζουσιν οἱ θηριωδέστατοι νὰ τὸν λιθοβολήσουν, νὰ τὸν θανατώσουν. Καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτὸν, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν· ἔξω τῆς πόλεως. Ὦ μεγάλη δόξα τοῦ Στεφάνου· ἔνθα τὸν βασιλέα ἐσταύρωσαν, ἐκεῖ τὸν στρατιώτην βάλλουσι λίθοις. Ὁ Χριστὸς ἔξω τῆς πύλης ἔπαθε, καὶ ὁ Στέφανος ὁμοίως ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβολίθη, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. Ἄγετε λοιπὸν ὦ φιλομάρτυρες, ἐγέρθητε, τί καθεύδομεν; ἃς ἀκολουθήσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν ἀθλιτὴν, ἃς συνοδεύσωμεν εἰς τὴν ἄθλησιν τὸν ἀγωνοθέτην· ἃς συντροφιάσωμεν εἰς τὸ στάδιον τὸν νέον ὁπλίτην· ἃς ἀκολουθήσωμεν ἔξω τῆς πόλεως, τὸν Στέφανον τὸν βλέπετε ἐκεῖ, νέον εἰς τοὺς χρόνους, ἁπαλὸν τὴν ἡλικίαν, μὲ πόσην μεγαλοψυχίαν καρτερεῖ, μὲ πόσην καρτερίαν ὑπομένει, μὲ πόσην ὑπομονὴν ὑποφέρει· καὶ ὑποφέρωτας καταφρονεῖ τὴν μεγάλην ὁρμὴν, καὶ ὀργὴν τῶν ἀντιπολεμούντων Ἰουδαίων. Ἰδέτε τον πῶς στέκει δυνατὸς τὴν ψυχὴν, κραταιὸς τὴν γνώμην, γενναῖος τὸ φρόνημα, ἰσχυρὸς τὴν καρδίαν. πῶς ἀφόβως καταβάλλει τοὺς κατ᾽ αὐτοῦ ἀπειρτ-

umblarea și trimetea sănătate celor paralisațí: dăruía celor cuprinșí de variate bóle însănătoșare, și făcea minunî și semne; cuvêntul luí era vóce vĕdută și vócea ca aceea ce a vĕdut în divina descoperire scriitorul misterios Ión. „M'am întors să vĕd vócea ce vorbea cătră mine și înturnându-mĕ am vĕdut 7 candele de aur“ (capit. 1). Unde eraŭ caracterile sale purtătóre de lumină a vócei cereștî; cu cât însă este iubitor de adevĕr Stefan și mărturisește pe față că vede cerurile deschise și pe Iisus stând de a drépta luí D-deŭ, cu atât maí mult se învêrtoșa cu inima inimicií luí și se aprindea în inimele lor și scrișneaŭ cu dințiî asupra sa. Când s'a pogorît după 40 dile de convorbire vĕdĕtorul de D-deŭ Moisi din muntele Sinaí și a adus tab'ele legî la Evreî, era atâta de glorificat în cât sufletul pentru că nu cuprindea în interiorul sĕŭ lumina cea nemĕsurată, strĕlucirea suprabonda în afară pe fața luí. Dar orbirea Iudeilor a acoperit fruntea cea strĕlucitóre a luí Moisi (Exod. cap. 34). Acésta se întêmplă astă-dí și la întâiul martir. Esplică legea, înterpretă profețiî, predică pe Iisus Nazarinénu și fața sa lumínéză de înfrumusețare. Vedea fața luí ca fața îngeruluí, cu cât nu putea să sufere radele nepioșiî alerga la pietre, pentru că nu puteaŭ să se opue cu necredinciósa lor ignoranță. Nu puteŭ să se opue de aceea scrișnea din dințî. Și acésta nu este de ajuns, se ocupă acești prea selbaticí să'l ucidă cu pietre, să'l omóre: și s'aŭ aruncat cu toțiî asupra luí și scoțêndu-l afară din cetate l-a ucis cu pietre. Afară din cetate, o mare glorie a luí Stefan, acolo unde a restignit pe Impĕratul aruncă cu pietre asupra soldatuluí! Christos a suferit în afară de porțile cetățií și Stefan aseminea afară de porțile cetățií a fost ucis cu pietre,—și scoțêndu-l afară din cetate l-aŭ ucis cu pietre. Haide decí o iubitorilor de martirí, sculați-vĕ, ce ședețí? Haide să urmăm și noí la luptă pe atlet, haí să asociem la încoronare pe luptătorí, haí să însoțim în arenă pe tênărul atlet, haí să-l urmăm afară din cetate pe Stefan. 'L vedețí acolo, tênĕr de aní, fraged cu vrâsta, cu câtă tărie de suflet suportă, cu câtă resistență sufere, cu câtă persistență îndură; și suferind desprețuește marea lor pornire și mânia iudeilor rebelí. Vedețí'l cum stă tare cu sufletul, decis cu opiniunea.

μήτους τὴν καρδίαν· ἐκεῖνοι τὸν σύρνουν ὡς παράνομον, ὡς ἔνοχον τοῦ θανάτου, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ· ἄλλοι τὸν ὑβρίζουν ὡς βλάσφημον. τὸν βλασφημοῦσιν ὡς παραβάτην νόμου, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ· ἄλλοι τὸν σύρουσιν, ἄλλοι τὸν βαροῦσιν, ὅλοι κράζουσι μιᾷ φωνῇ, λιθοβολείσθω Στέφανος, καὶ ὁ Στέφανος γελᾷ. Ἐκεῖνοι μεγάλῃ φωνῇ κράζοντες, συνέχουσι τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὡς ἄγριοι λύκοι ὁρμοῦσιν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν· καὶ ὁ Στέφανος ἔχωντας μὲ τὰ μάτια τὰς χεῖρας του ἀνατεταμένας εἰς τὸν οὐρανὸν, κράζει ἐκ βάθους καρδίας: Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Οἱ Ἰουδαῖοι διψασμένοι, θέλουν νὰ σβύσουν τὴν δίψαν τους μὲ αἷμα· καὶ ὁ Στέφανος, θαυμάσατε γενναιότητα, καὶ ὁ Στέφανος διψῶντας τὴν σωτηρίαν τους, τοὺς κερνᾷ τὸ ἐδικόν του· οἱ Ἰουδαῖοι ἀγωνίζωνται νὰ τοῦ φέρουσι θάνατον, καὶ ὁ Στέφανος εὔχεται, νὰ λάβουν συγχώρησιν· οἱ Ἰουδαῖοι τρέχουσιν εἰς τοὺς λίθους, καὶ ὁ Στέφανος γυρίζει εἰς τὰς εὐχάς· οἱ Ἰουδαῖοι φράττουσι τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὁ Στέφανος ἀνοίγει ἐπικαλούμενος τὸ στόμα του· οἱ Ἰουδαῖοι δεν παύουσι λιθοβολοῦντες, καὶ ὁ Στέφανος διὰ τοιαύτην τιμωρίαν δὲν σιωπᾷ ποσῶς τὴν θεολογίαν· ἀμὴ μὲ ἄτροπον γνώμην, καὶ καρδίαν ἄτρομον κηρύττει· ὢ σταθερότης· ὢ ἀνδρεία· ὢ γενναιότης τοῦ Στεφάνου. Κηρύττει τὸν Χριστὸν λιθοβολούμενος, τοὺς λίθους ὡς ἄνθη δεχόμενος. Μεγάλην ὑπομονὴν κατ' ἀλήθειαν ἔδειξεν ἐδῶ ὁ Νέος ἀριστεὺς, νὰ μὴν ὀργίζεται, νὰ μὴ θυμώνεται, ὅσοι ζοῦμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅλοι, καθὼς ἡ δοκιμὴ τὸ ἀποδείχνει, ἔχομεν τὴν ἐδικήν μας δυστυχίαν, πᾶσιν ὁ βίος ἀβίωτος· καὶ μὲ ὅλον τοῦτο ἄλλοι ἄφτουσιν ὡς τὸ θειάφι, καὶ δίδουσι μυσαρὰν δυσωδίαν ἀπὸ θυμὸν. καὶ ἀπείθειαν ἐναντίον εἰς τὸ θέλημα τοῦ Παντοκράτορος. Ἄλλοι καίονται ὡς ἡ δάφνη, κτυποῦντες, καὶ γογγίζοντες μέσα εἰς τὴν φλόγα τῆς ταλαιπορίας. καὶ τῆς θλίψεως ὁποῦ τοὺς δοκιμάζει· καὶ ἄλλοι ὡς τὰ μυριστικὰ βότανα, καὶ ἀρώματα πέμπουσι χαριεστάτην εὐωδίαν χωρὶς γογγυσμὸν, χωρὶς θόρυβον. Εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον ἐφάνη καὶ ὁ Στέφανος, τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρησάντων, πρᾶος, γενναῖος, εἰρηνικός· λοιδορούμενος δὲν ἀντελοιδόρει, ἐμπαιζόμενος ὑπέμενε· τὴν ὕβριν ἐλογίαζεν ὡς τιμήν. ὡς ἄστρα τοὺς λίθους· τὸ αἷμα ὁποῦ ἔτρεχεν ἀπὸ τὴν ἱερὰν του σάρκα, τὸ ἐμελέτα ὡς ἕνα πέλαγος, διὰ νὰ ὑπάγῃ περνῶντας τὸ πρὸς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον· χρηματίσας ἔνθα Χριστὸς (τὸ ψάλλει χαριέστατα καὶ ἡ Ἐκκλησια εἰς τὸν κανόνα ᾠδὴ ά. τροπ. γ΄.) χρηματίσας ἔνθα Χριστὸς δι' αἵματος μεταβέβηκεν· ἢ πάλιν ἠμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν, πῶς ἐστοχάζετο τὸ πλῆθος τῶν λίθων, ὡς ἕνα ὄρος· εἰς τὸ ὁποῖον

generos cu cugetarea, tare cu inima. Cum fără frică învinge pe ceĭ necircumscrişĭ cu inima contra luĭ. Aceia 'l târăsc ca călcător de lege, ca vinovat de mórte şi Stefan rîde; alţiĭ 'l insultă ca blesfemător, 'l înjură ca călcător de lege şi Stefan rîde; alţiĭ 'l târăsc, alţiĭ 'l lovesc peste cap, toţĭ strigă în o voce: să se ucidă cu pietre Stefan, şi Stefan rîde. Aceia cu o voce mare strigă, astupându-şĭ urechile lor, şi ca lupĭ sĕlbatecĭ se aruncă cu furie de o dată asupra luĭ; şi Stefan avênd ochiĭ şi mâinele sale întinse spre cer strigă din adâncul inimeĭ: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. Iudeiĭ insetând voesc să 'şĭ stingă setea cu sînge şi Stefan, admiraţĭ generositate! şi Stefan dorind mântuirea lor îĭ adapă cu al sĕŭ sînge. Iudeiĭ se anevoesc să'ĭ aducă mórtea şi Stefan se rógă ca eĭ se ĭee ertare; Iudeiĭ alérgă la pietre, ĭar Stefan se întórnă la rugăciunĭ; Iudeiĭ 'şĭ astupă urechile lor, ĭar Stefan 'şĭ deschide gura sa rugându-se; Iudeiĭ nu încetéză aruncând cu pietre, ĭar Stefan pentru ast-fel de pedépsă nu încetéză de loc teologisind, ci încă cu opiniune nestrĕmutată şi cu inima hotărîtă predică: O! statornicie. O! bărbăţie. O! generositate a luĭ Stefan. Predica pe Christos fiind lovit cu pietre şi primeşte pietrele ca florĭ. Mare rĕbdare în adevĕr a arĕtat aice noul atlet, să nu se supere, să nu se irite. Câţĭ trăim în lume, toţĭ, după cum experienţa o demonstră, avem nenorocirea nóstră, la toţĭ viaţa este de nesuferit, şi cu tóte acestea alţiĭ ard ca puciósa şi respândesc o odóre displăcută din causa mânieĭ şi a nesupunereĭ contra voinţeĭ Creatoruluĭ a tóte. Alţiĭ se ard ca dafinul, lovindu-se şi murmurând în flacăra nenorocireĭ şi a întristăreĭ unde se ispitesc. Şi alţiĭ ca plantele mirositóre şi aromatice exaléză un miros fórte plăcut, fără murmur şi fără tulburare. In acelaş mod s'a arĕtat şi Stefan martirizătorilor pentru Christos, blând, generos, paşnic. Ocărît fiind n'a ocărît în potrivă, ridiculizat fiind a suferit. Insulta o socotea ca onóre, pietrele ca astre. Sîngele ce curge din sânţitul sĕŭ corp îl socotea ca o mare pentru a trece mergênd la Stĕpânul sĕŭ şi Domnul, dorind a fi acolo unde este Christos (acésta o cântă fórte plăcut şi biserica în canon oda 1. tropar 3), fiind mutat prin sînge unde este Christos, saŭ ĭarăşĭ putem să dicem că socotea mulţimea petrelor ca un munte pe care înălţindu-se

ἀναβαίνωντας, ἤθελε φθάση εὐκολώτερα εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁποῦ ἔβλεπεν ἀνεωγμένους. Καθὼς τὸ προεῖπε μὲ στόμα προφητικὸν ὁ Ἰζεκιήλ· ἐν ὄρει ἁγίῳ Θεοῦ ἐγεννήθης σὺ, ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων ἐγεννήθης, Κεφ. κή, καὶ καλῶς εἶπε λίθων πυρίνων. Διατί ἦσαν λίθοι κεκαυμένοι ἀπὸ τὴν ὀργὴν, ἀπὸ τὸν θυμὸν τῶν Ἰουδαίων· οἱ ὁποῖοι διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν.

Ὑπέμενε λοιπὸν ὁ γενναιότατος ἀθλιτὴς τὴν ὁρμὴν, τὴν ἀγριότητα τῶν Ἑβραίων· μάλιστα καὶ τοὺς ἠγάπα, μιμητὴς ἐπιμελέστατος τοῦ Χριστοῦ ὁποῦ λέγει: Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν. Τοῦτο τὸ ἔργον εἶναι χρησιμώτατων βιβλίον, μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε κάθε χριστιανὸς νἀναγνώση τὸ χρέος του. Ἐλιθοβολεῖτο ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους ὁ προθυμότατος, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἐφρόντιζε την ὕβριν, ἀμὴ ἐζήτα καὶ συγχώρησιν ἀπὸ τὸν πανοικτίρμονα διὰ τοὺς ὑβριστάς. Δὲν ἀνέμενε νὰ συγχωρήση, ἀφ᾽ οὗ χωνεύση τὴν καταφρόνησιν, ἀμὴ ἐσυγχώρει καταφρονούμενος, καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ὀνειδισμοῦ του, Κύριε μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ἐπεθύμα νὰ λάβουν ἀπὸ τὸν Σωτῆρα καὶ Θεὸν ζωὴν ἀθάνατον, ἐκεῖνοι ὁποῦ τοῦ ἐπροξενοῦσαν τὸν θάνατον· ὅταν ἐπολεμῆτο ἀπὸ τοὺς δυσσεβεῖς, ἐδέχετο μετὰ χαρᾶς τὸν πόλεμον, καὶ ὀρθὸς· ἀμὴ ὅταν ἤθελε νὰ προσευχηθῇ διὰ τοὺς ἐχθρούς του, ἐγονάτιζε, καὶ ἐμψύχωνεν ὅλας τὰς ρανίδας τοῦ ἰδίου του αἵματος, διὰ νὰ τοῦ βοηθήση, ὡς εὔλαλοι φωναὶ, πρὸς τὸν ὕψιστον ζωοδότην. Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ: Κύριε μὴ στήσης αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ὢ φωνὴ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἠχὼ τῆς φωνῆς ἐκείνης, ὁποῦ ἐκεῖ πάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ ζωοδόχον στόμα τοῦ σταυρωθέντος Ἐμμανουὴλ. Πάτερ ἄφες αὐτοῖς. Πλουσιωτάτην ἀνταμοιβὴν ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἀχαρίστους ὁ Στέφανος, ἀντὶ λοιδορίας εὐχὴν ἀξιέπαινον, ἀντὶ λιθοβολισμοῦ πηγὴν χαρίτων, ποταμοὺς χρυσοῦ πολυτίμου· ὢ ψυχὴ γενναιοτάτη τοῦ Πρωτομάρτυρος· τώρα ὁποῦ ἐκοπίασες, ὁποῦ ἐπληρώθη τὸ στάδιον, ὕπαγε εἰς τὴν ἑτοιμασμένην σοι δόξαν. Κύριε Ἰησοῦ δέξαι τὸ πνεῦμά μου· Κύριε Ἰησοῦ, ἐσὺ ὁ ζωῆς χορηγὸς λάβε τὸ πνεῦμά μου· ἐσὺ ὁ ἐμψυχώσας φυσήματι τὸν ἄνθρωπον, χώρισον τώρα τὴν ψυχήν μου τοῦ σώματος· Κύριε δέξαι τὸ πνεῦμά μου· ἐσὺ ὁ κρατῶν τῶν ψυχῶν, μετάστησον τὴν ἀσώματον, τὸν γὰρ δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Αἰτοῦμαι σε Κύριέ μου, δέξαι ὅσον τάχος, λάβε ἐκεῖ πάνω εἰς τὰς οὐρανίους του μονὰς, εἰς τὰς λαμπρότητας τῶν ἁγίων σου τὴν κεκοπιασμένην μου ψυχήν. Τὸ ἔργον μου ἐτελείωσα, ἐκήρυξα τὸ ὄνομά σου, ἐφανέρωσα τὴν θεότητά σου, δὲν

voia să ajungă maĭ ușor la cerurĭ, pe care le vede deschise. După cum a preḑis'o cu gura profetul *Iezechiil* în muntele sânt a luĭ D-ḑeŭ te aĭ născut tu, în mijlocul petrelor arḑĕtóre te aĭ născut, (cap. 28) și bine a ḑis petre arḑĕtóre; pentru că eraŭ petre arse de urgia și de mânia Iudeilor; care ardea cu inimile lor și scrîșnéŭ cu dințiĭ asupra sa.

Deci a suferit prea generosul atlet pornirea și sĕlbătăcia Iudeilor și maĭ ales 'ĭ și iubea, imitător prea îngrijitor a luĭ Christos, care ḑice: „Iubițĭ pe vrăjmașiĭ voștri". Acéstă acțiune este o carte fórte folositóre în care fie care creștin trebue să 'șĭ cetéscă datoria sa. S'a ucis cu petre de Iudeĭ cel maĭ inocent, și nu numaĭ nu le lua în considerare insulta, dar încă le a cerut și ĭertare pentru insulte de la cel prea milostiv. N'a așteptat să ĭerte după ce va consuma despreţul, dar a ĭertat despreţuind, și la culmea insultelor lor zice: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. Dorea să ĭee de la Mântuitorul și D-ḑeŭ viața nemuritóre aceĭ ce 'ĭ căuta mórtea. Când se combătea de nepioșĭ a primit cu bucurie și drept resbelul; dar când a voit să se róge pentru inimiciĭ luĭ a îngenuchet și încuraja tóte picăturile sîngeluĭ sĕŭ propriŭ, pentru ca să voéscă să-l ajute, ca vocĭ eloquente, către cel prea Inalt dătător de viață. Și îngenunchind a strigat cu vóce mare: Dómne nu le socoti lor pĕcatul acesta. O! vóce, s'aŭ maĭ propriŭ ḑicênd ecoŭ al voceĭ acelia ce a eșit de asupra, acolo pe Golgota, din gura cea dătătóre de viață a luĭ Emanuel cel rĕstignit: Părinte ĭartă-le lor. Fórte bogată rĕsplată a hărăzit nemulțămitorilor Stefan, în loc de insulte rugăciune vrednică de laude, în loc de petre ucigătóre isvor de darurĭ, rîurĭ de aur de mult preț. O! suflet prea generos al intâiuluĭ martir! Acum când te aĭ ostenit, când țĭ-aĭ împlinit stadiŭ mergĭ la gloria ce'țĭ este preparată: Dómne Iisuse primește sufletul meŭ, Dómne Iisuse, tu ce eștĭ dătătorul vieţeĭ, primește sufletul meŭ, tu cel ce aĭ însuflețit cu suflare pe om separă acum sufletul meŭ de corpul meŭ. Dómne primește sufletul meŭ, tu care stĕpâneștĭ peste suflete, chiamă la Tine pe cel necorporal, căcĭ mergerea am sĕvêrșit, credința am păzit. Mĕ rog ție Dómne al meŭ primește cât maĭ curând, ĭa acolo sus in locuințele cerurilor tale, la strĕlucirile sânți-

ἔκρυψα τὴν δόξαν σου, ἀντεστάθην ὅσον σθένος τοῖς ἐχθροῖς σου, αἰχμάλωτον κατέστησα τὸν κοσμοκράτορα, ὕβρεις διὰ σὲ ὑπέμεινα, λιθασμὸν ἐδέχθην, ἔδειξα θνητοῖς πῶς παίζεται θάνατος, ἔδειξα βροτοῖς, πῶς αἱ διὰ σὲ πληγαὶ εἶναι ἀθανασίας πηγαί, οἱ ὑπὲρ σοῦ πόνοι εἶναι ἡδοναί, ἡ διὰ σὲ νέκρωσις εἶναι ἀνάπαυσις, ὁ ὑπὲρ σοῦ θάνατος εἶναι ὕπνος. Δέξαι λοιπὸν Κύριε τὸ πνεῦμά μου· κάμεμε κληρονόμον τῆς βασιλείας σου· τὴν ὁποίαν ἐβίασα μὲ τόσους λίθους, μὲ ὅσους κατέβαλλόν με οἱ ἀγνώμονες ἐχθροὶ τῆς θεότητός σου· χάρισαί μοι τὸν δικαιοσύνης στέφανον ἐκεῖ πάνω εἰς τὸν οὐρανόν· τὸν ὁποῖον ἐδῶ εἰς τὴν γῆν οἱ ἀγῶνες μοῦ ἔπλεξαν· Κύριε δέξαι τὸ πνεῦμά μου. Ἀλλ' ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, ναί· καὶ δὲν ἔφθανε νὰ ἀνοιχθῇ μία θύρα διὰ τὸν Στέφανον; ὄχι. Διατί καθώς, ὅταν ἐνικοῦσαν εἰς τὰ ὀλύμπια, καὶ εἰσήρχοντο εἰς τὴν Πατρίδα οἱ νικηταὶ ἀθλοφόροι, δὲν ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὴν θύραν τῆς πόλεως τὴν κοινήν, ἀμὴ ἀπ' ἐκείνην ὁποῦ τοὺς ἄνοιγαν οἱ πολῖται πλατεῖαν καὶ μεγαλοπρεπῆ· ὁμοιοτρόπως καὶ ὅταν ἐξήρχετο θριαμβευτὴς ὁ Στέφανος, ὄχι ἀπὸ τὰ ὀλύμπια, ὡς οἱ παλαιοί, ἀλλ' ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ διαβολικοῦ στρατεύματος, καὶ ἔμελε νὰ εἰσέλθῃ μέσα εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς οὐρανίου βασιλείας, ἐπρόσταξεν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς κτίσεως νέον ἀνεωγμὸν εἰς τοὺς οὐρανούς. Καὶ διὰ νὰ μὴν εἰσέλθῃ ὁ Πρωτομάρτυρος ἀπὸ τὴν κοινὴν θύραν, ὁποῦ εἶδεν ὁ Ἰωάννης. Καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ· ἀποκαλ. κεφ ά. τοῦ ἐκατασκεύασεν ὁ Πάνσοφος Ἀρχιτέκτων πλατυτέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν χαράν, καὶ ἀγαλλίασιν, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους. Καὶ ἦτον κατὰ πολλὰ πρεπωδέστατον νὰ περάσῃ ἀπὸ νέαν θύραν ὁ Στέφανος, ὁ πρῶτος ὁποῦ ὡδήγησεν εἰς τὴν ἄνω μακαριότητα ὅλους ἐκείνους, ὁποῦ τὸν ἠκολούθησαν εἰς τὸ μαρτύριον· διατί ἔμελλε νὰ σύρῃ μὲ λόγου του καὶ ἄλλους μάρτυρας, διὰ τοῦτο ἠνοίχθη ὁ Παράδεισος. Πολλοὺς τῷ Κυρίῳ προσήγαγες Μάρτυρας, διὸ ὁ οὐρανός σοι ἠνοίγη· ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν σήμερον εἰς τοὺς αἴνους τῆς ἑορτῆς τροπ. γ'. ὅσοι ἀνέβησαν ἔπειτα, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν μυστικὴν Ἱερουσαλήμ, ὅλοι χρεωστοῦσιν εἰς τὸν Στέφανον τὴν εἰσέλευσιν. Κράζω σας μάρτυρας τοῦ λόγου μου ἐσᾶς τοὺς τροπαιοφόρους Γεωργίους, Δημητρίους τοὺς Μυροβλύτας, Γοδδελάας γενναιοτάτους, Χαραλάμπεις τοὺς ἀητήτους, Βλαδημύρους τοὺς ἀξιαγάστους. Ἐλᾶτε καὶ σεῖς Θέκλαι, Βαρβάραι, Αἰκατερῖναι, καὶ ὅσοι εἶστε ἀπὸ τὸ τροπαιοφόρον σύστημα τῶν Μαρτύρων, ὁποῦ μὲ τὴν χύσιν τοῦ αἵματός σας ἐβάψετε τὴν πορφύραν τῆς Ἐκκλησίας· φθάσατε, λέγω, τὸ ὀγληγορώτερον· μαρτυ-

lor tĕĭ, sufletul meŭ cel ostenit. Lucrul meŭ l'am sĕvârşit, numele tĕŭ l'am predicat, am arĕtat dumneḑeirea ta, nu am ascuns gloria ta, m'am opus cât 'ĭ cu putinţă vrăjmaşilor tĕĭ, şi am constituit sclav pe stĕpânitorul lumeĭ; insulte pentru tine am suferit, lapidare am primit, am arĕtat muritorilor cum se dejócă mórtea, am arĕtat ómenilor că ranele pentru tine sunt isvóre de nemurire, suferinţele pentru tine sunt plăcerĭ, mortificarea pentru tine este linişte, mórtea pentru tine este somn. Primeşte decĭ Dómne sufletul meŭ; fă-mĕ clironom împĕrăţieĭ tale pe care am luat'o cu atâtea petre, cu câte m'a lovit nerecunoscĕtoriĭ vrăjmaşĭ aĭ Dumneḑeireĭ tale. Hărăzeşte'mĭ cununa dreptăţeĭ acolo sus în cer, pe care aice pe pămênt luptele mi-a împletit'o. Dómne primeşte sufletul meŭ. Dar iată vĕd cerurile deschise, da, cerurile deschise, şi incă nu s'a deschis o uşă pentru Stefan? Nu. Pentru că precum când invingeaŭ la jocurile olimpice şi intraŭ în patria lor învingĕtoriĭ încoronaţĭ, nu intra prin pórta comună a cetăţeĭ, ci prin acea mare şi largă, ce le o deschidea cetăţeniĭ. De aseminea şi când a eşit victorios Stefan, nu de la jocurile olimpice, ca ceĭ vechĭ, ci din resboiul armateĭ diabolice şi era să intre în metropola împĕrăţieĭ cereştĭ, a ordonat Autocratorul creatureĭ o nouĕ deschidere în cerurĭ. Şi acésta pentru ca să nu intre întâiul martir pe uşa comună pe care o aŭ vĕḑut Ión. Şi ĭată uşa deschisă în cer (apocalips cap. 1), ĭ-a preparat Arhitectul cel prea înţelept o uşă maĭ largă respectiv de intrare în bucurie şi veselie, vĕd cerurile deschise. Şi era cu mult maĭ mărétă spre a trece prin noua pórtă Stefan, cel întâĭ care a condus la fericirea cea de sus pe toţĭ aceia, ce l'a urmat la martir. Pentru că era să atragă cu el şi pe alţĭ martirĭ pentru aceia i s'a deschis Paradisul. Mulţĭ martirĭ aĭ adus D-luĭ, pentru care ţi s'a deschis cerul, cântă şi biserica astă-ḑĭ la lăudările sĕrbătoriĭ (troparul 3), câţĭ s'a înălţat după aceea, şi a intrat în Ierusalimul mistic, toţĭ datoresc luĭ Stefan intrarea. Strigaţĭ voĭ martiriĭ meĭ, voĭ triumfătoriĭ Gheorghiĭ, Dimitriĭ isvorătoriĭ de mir, generoşiĭ Govdela, neînvinşiĭ Haralambĭ şi Vladimiriĭ aceĭ prea demnĭ. Veniţĭ şi voĭ Thecle, Varvare, Ecaterine şi câte sunteţĭ din ordinul triumfător al martirelor, câte cu curgerea

ρήσατε τὴν ἀλήθειαν· δὲν σᾶς ἔδειξεν ὁ Στέφανος τὸν δρόμον, διὰ νὰ εἰσέλθετε ἐκεῖ πάνω εἰς τὰς αἰωνίους ἀναπαύσεις; φαίνετέ μου, εἰ καὶ σιωπῶντες, ὅλους νάκούω ἐκεῖθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανίους Μονὰς, μιᾷ φωνῇ νὰ μαρτυρῶσουν. Ἡμεῖς διὰ τὴν μακαριότητα ὁποῦ χαιρόμεθα, ὁμολογοῦμεν χάριν τοῦ Στεφάνου· τοῦτον ὅλοι τιμῶμεν ὡς διδάσκαλον· τοῦτον ὅσοι ἐβάδισαν τὸν μαρτυρικὸν δρόμον, ὅλοι, ὅλοι τὸν δοξάζουσιν ὡς ἀρχηγόν τους. Καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος, ὁποῦ ἡρπάγη ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ἡρπάγη διὰ μέσου τοῦ πρωτομάρτυρος. Καὶ ἀνίσως καὶ ζῶντας ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἐκαυχᾶτο πῶς ἦτον πολίτης τοῦ οὐρανοῦ· ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, πρὸς φιλιπ. κεφ. γ'. Ἂς ἔχῃ τὴν εὐχαριστίαν ὁ Στέφανος, ὁποῦ τοῦ ἄνοιξε τὴν θύραν· ὢ δόξα τοῦ Πρωτομάρτυρος. Διηγοῦνται οἱ φυσιολόγοι, πῶς ἡ γῆ δὲν δέχεται πλέον μέσα εἰς τὰ σπλάγχνα της ἐκεῖνον τὸν ὄφιν, ὁποῦ ἐδάγκασε τινὰ πικρῶς, καὶ θανασίμως· καὶ τοῦτο ἐσυνέβη δικαιότατα εἰς ἐκεῖνον τὸν φαρμακερὸν ὄφιν τὸν Κάϊν· ὅθεν ἐβόα μὲ λύπην ὁ ἀθλιώτατος, ἔσομαι στένων, καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔσται πᾶς ὁ εὑρίσκων με ἀποκτενεῖ με. γενέ. κεφ. δ'. Βλέπωντας λοιπὸν ὁ Πρωτομάρτυς πῶς οἱ παράνομοι Ἑβραῖοι, ὁποῦ ἦσαν γεννήματα ἐχιδνῶν, τὸν ἐδάγκασαν φαρμακερῶς, διατὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας, καὶ τὸν ἐλιθοβόλουν· διὰ νὰ μὴν ἀπομείνουν διωγμένοι ἀπὸ τὴν γῆν, μὲ τὴν δύναμιν τῶν εὐχῶν του, Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, τοὺς ἀνοίγει τὸν οὐρανὸν, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους. Καὶ μὲ τὸ νὰ εὑρίσκετο μὲ τούτους τοὺς λιθοβολιστὰς, ὁ συμβοηθὸς καὶ ὁ Παῦλος, Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ· πράξ. κεφ. ή. μὴν ὑποφέρωντάς τον πλέον ἡ γῆ, ἐμεσίτευσεν ὁ Στέφανος πρὸς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν, καὶ ἐκατέβη, νὰ τὸν ὑψώσῃ ἕως εἰς τὸν οὐρανόν· καθὼς τὸ ὁμολογεῖ μὲ τὸ ἴδιόν του στόμα ὁ αὐτὸς Παῦλος. Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς εἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ· πρὸς Κορινθ. β'. κεφ. ιβ'. Ἀνίσως λοιπὸν ἠνεῴχθη ὁ Παράδεισος, ὄχι διὰ τὸν Στέφανον μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ ὅλον τὸ πλῆθος ὁποῦ τὸν ἠκολούθησε, ποῖα γλῶσσα νὰ διηγηθῇ τὴν τιμὴν, καὶ τὴν δόξαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ἐδέχθησαν αἱ οὐράνιαι δυνάμεις; ποῖον στόμα νὰ εἰπῇ τοὺς κρότους τῶν Ἀγγέλων, τοὺς ἐπαίνους τῶν Ἀρχαγγέλων, τοὺς ἀσπασμοὺς τῶν Προφητῶν, τῶν μακαρίων, καὶ νοερῶν οὐσιῶν τὰ σκιρτήματα; φθάνει μόνον νὰ εἰποῦμεν, πῶς ἔβλεπεν ὁ θεοφιλέστατος Πρωτομάρτυς τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, δηλαδὴ ἕτοιμον νὰ τὸν στεφανώσῃ, ὡς γενναιότατον ἀθλη-

sîngeluĭ vostru a-ţĭ văpsit porfira Bisericeĭ; alergaţĭ, dic, maĭ iute. Mărturisiţĭ adevĕrul, nu v'a arĕtat Stefan drumul, pentru ca să intraţĭ acolo sus în liniştile eterne? Arĕtaţi-mĭ mie, de şi tăcênd, toţĭ ca să aud de acolo din cămările cerurilor, că se mărturiseşte în o vóce. Noĭ pentru fericirea de care ne bucurăm mărturisim har luĭ Stefan; pe acesta toţĭ 'l respectăm ca învĕţător, pe acesta toţĭ aceĭ care am călĕtorit drumul martiric, toţĭ 'l glorifică ca conducĕtor al lor, şi insuşĭ Pavel care s'a răpit până la al treilea cer, s'a răpit prin mijlocul acestuĭ întâĭ martir şi pentru care, póte şi trăind pe acest pămênt, se mândrea că era cetăţén al ceruluĭ; pentru că cetăţenia nóstră este în cerurĭ (către Filips. cap. 3); aibă dar mulţumirea Stefan că 'ĭ a deschis uşa. O! glorie a întâiuluĭ martir! Istorisesc fisiologiĭ, că adică pămêntul nu primeşte maĭ mult în sînul sĕŭ pe acel şarpe, care a muşcat pe cine-va cu otrăvire şi mortal; şi acésta s'a întêmplat fórte cu dreptul la acel otrăvitor şarpe Cain; de aceia strigă cu întristare nenorocitul: voĭ fi intristat şi tremurând pe pămênt şi cu putinţă de a mĕ ucide tot acel ce mĕ va afla (facere cap. 4). Vĕdênd deci întâiul martir că Iudeiĭ ceĭ călcătorĭ de lege care era fiĭ de vipere, că l'a muşcat înveninat pentru care scrişnea cu dinţiĭ şi l'a ucis cu pietre, pentru ca să nu rĕmâe persecutaţĭ pe pămênt, prin puterea rugăciunelor luĭ, Dómne ĭartă-le lor pĕcatul acesta, le deschide cerul; vĕd cerurile deschise. Şi fiind că se afla cu aceştĭ lapidătorĭ ca conajutător şi Pavel, ĭar Savlu era de acord la uciderea luĭ (Fapt. cap. 8). nesuferindu'ĭ maĭ mult pe pămênt a mijlocit Stefan către iubitorul de ómenĭ D-deŭ şi a convenit ca să'l înalţe până la cer, după cum însuşĭ Pavel mărturiseşte prin gura sa: am vĕdut pe un om în Christos maĭ înainte cu 14 anĭ în trup nu ştiu, s'aŭ afară din trup nu ştiu, D-deŭ ştie, răpit un asemene până la al treilea cer (către Corintenĭ 2. cap. 12). Dacă în fine s'a şi deschis Paradis, nu pentru Stefan numaĭ, ci şi pentru tótă mulţimea care l'a urmat. Ce limbă va istorisi onórea şi gloria cu care l'aŭ primit puterele cereştĭ? Care gură va spune aplausele îngerilor, laudele arhanghelilor. salutările profeţilor, complimentele fericitelor şi spiritualelor fiinţe? Ajunge numaĭ să zicem: cum a vĕdut iubitorul de D-deŭ pro-

τήν. Συγκροτοῦμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Πιστοὶ, καὶ συμπανηγυρίζομεν τὴν ἐπουράνιον εὐφροσύνην, καλλίνικε τοῦ Χριστοῦ Πρωτομάρτυς· τιμοῦμεν τοὺς λίθους, ὁποῦ ἐπύρωσες μὲ τὸν ζῆλόν σου, ὁποῦ ἔβαψες μὲ τὸ αἷμά σου· τιμοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου, ὁποῦ ἐφάνη πρόσωπον Ἀγγέλου, τὴν καρδίαν σου, ὁποῦ ἐφάνη καρδία ἔρωτος· δεῖξαι μας ἐρωτικώτατε ἅγιε τῆς Ἐκκλησίας, νἀγαποῦμεν τὸν πλησίον μας, νἀγαποῦμεν τοὺς ἐχθρούς μας, νὰ γενοῦμεν μιμηταί σου ἐπιμελέστατοι. Εὔχου εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὁποῦ εἶδες ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ προανάρχου γεννήτορος, νὰ διαφυλάττῃ σῶαν καὶ πανευδαίμονα μίαν ζωντανὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς σου, τὸν φιλόχριστον, καὶ χριστιανικώτατον ἡμῶν ἡγεμόνα καὶ κύριον. Δεήθητι αὐτοῦ τοῦ ἐσταυρωμένου Ναζωραίου, τοῦ ὁποίου τὴν θεότητα μέχρι θανάτου ἐκήρυξες, νὰ διατηρήσῃ τοὺς εὐγενεστάτους ἄρχοντας, μέλη τίμια, καὶ ἄξια τοιαύτης εὐσεβοῦς πολιτείας. Τρισευδαίμων ὁ νῦν καιρὸς, ὁποῦ ἠμπορεῖ μὲ παρρησίαν νὰ κηρύττει ὁ ῥήτωρ, καὶ νὰ ἐγκωμιάζῃ τὴν πραότητα, τὴν φιλαδελφίαν. Ὢ πόσον χαροποιεῖται ἡ ἐναρετωτάτης σου ψυχὴ μὲ τὴν κήρυξιν, καὶ ἔπαινον τοιούτων ἀρετῶν, θεοφρούρητε, καὶ θεόσκεπτε ἡγεμόν. Σημεῖον εἶναι βέβαια, ἐπειδὴ καὶ χαίρεσαι, ἀκούωντας κηρυττομένην, καὶ ἐγκωμιαζομένην τὴν εὐμένειαν, καὶ τὴν φιλοφροσύνην, πῶς ἔχεις μέρος εἰς τὸ κήρυγμα, πῶς ἔχεις μέρος εἰς τὸ ἐγκώμιον. Διατὶ ἕκαστος οἷς ἥδεται (καθὼς ἐγνωμοθέτησαν οἱ ἐπιστήμονες) τούτοις καὶ τιμώμενος γάννυται. Μὲ τοιοῦτον ἀξιοπρεπέστατον κηδεμόνα, μὲ τοιαύτην ἐνάρετον κεφαλὴν, ἄπρεπον φαίνεται νὰ μὴν εὑρίσκωνται ὅλα τὰ μέλη σύμμορφα, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν τους χάριν. Καὶ συναριθμεῖται τάχα μὲ τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Σωτῆρος τινὰς μισάδελφος, ἢ χαιρέκακος; Διασκορπισθήτωσαν τέλος πάντων τὰ νέφη, ὁποῦ χωρίζουσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸ ἄκρον ἀγαθόν· φύγετε ματαιότης, πλάνη, φιληδονία· δὲν ἀνέμεινε πλέον τόπος διὰ λόγου σας εἰς τὴν καρδίαν μας· θέλομεν νὰ μιμηθοῦμεν τὸν Πρωτομάρτυρα, νὰ μάθωμεν ἀπὸ τὴν διδαχήν του τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας.

Βασιλεύοντος τοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάνη, καὶ βεζιρεύοντος τοῦ Κιοπρουλῆ Μουσταφᾶ πασσᾶ, εὐγῆκε τριῶν λογιῶν χαράτζι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ἐλᾶς, ἐφσάτ καὶ ἐτνᾶς· ὁ ἐλᾶς γροσίων ἐννέα, τὸ ἐφσάτ τεσσάρων ἥμισυ, καὶ ὁ ἐτνᾶς δύο καὶ ῥοῦπι· πρῶτα ἦτον ὁ γιοβᾶς, εἰς τὸν ὑπανδρευμένον τέσσαρα ἥμισυ γρόσια, καὶ εἰς τὸν ἀνύπανδρον τρία ἥμισυ· τότε οἱ καλόγεροι καὶ οἱ παπάδες χαράτζι δὲν ἔδιναν, οὔτε οἱ γεμιτζίδες, μὲ τὸ

tomartir pe Iisus stând, adică: gata de a'l încununa ca pe cel maĭ voinic atlet, aplaudăm și noĭ credincioșiĭ și conserbătorim bucuria ceréscă bravule victorios a luĭ Christos întâiule martir. Respectăm pietrele ce te aŭ înflăcărat cu zel și pe care le aĭ udat cu sîngele tĕŭ; respectăm persóna ta care s'a arĕtat persónă de înger, inima ta care s'a arĕtat inimă de dragoste. Arată-ne nouĕ prea iubite sânte a sericeĭ, să iubim pe aprópele nostru, să iubim pe vrăjmașiĭ noștri și să ne facem imitătoriĭ tĕĭ ceĭ maĭ zeloșĭ. Rógă pe Iisus pre care l-aĭ vĕḑut blând din a a drépta Născĕtoruluĭ celuĭ fără de început, ca să conserve complectă și prea fericită o icónă vie a virtuțeĭ tale, pe iubitorul de Christos și pe prea creștinul nostru Egemon și Domn. Rógă-te Nazarinénuluĭ celuĭ rĕstignit a căruia divinitate până la mórte o aĭ predicat, să conserve pe nobiliĭ boerĭ, membre onorate și demne de o ast-fel de cetățenie piósă. De treĭ orĭ este fericit acest timp pentru că póte pe față predicatorul orator să laude blândeța și iubirea de frate. O cât se bucură sufletul tĕŭ cel prea virtuos cu predica și lauda acestor virtuțĭ, păzite de D-ḑeŭ și respectate Egemon! Este semn sigur, fiind că te bucurĭ auḑind predicându-se și lăudându-se buna voință și înțelepciune, pentru că aĭ parte la predică și parte la laudă; pentru că fie care în aceea ce află mulțămire (după cum a opinat învĕțațiĭ) în aceea și respectând se bucură. Cu un ast-fel de îngrijitor vrednic de respectat, cu ast-fel de cap virtuos se pare necuviincios ca să nu se afle tóte membrele de acord și cu propria sa bucurie. Conumĕrațĭ óre cu poporul cel ales al Mântuitoruluĭ și pe uniĭ urătorĭ de frațĭ saŭ de aceĭ ce se bucură de nenorocire? Resipéscă-se deci nouriĭ tuturor cariĭ separă pe om de bunul absolut; fugițĭ de deșertăciune, înșelăciune și desfrînare; n'a rĕmas maĭ mult loc pentru voĭ în inimile nóstre; voim să imităm pe primul martir, să învĕțăm din învĕțămêntul sĕŭ calea mântuireĭ [106]).

Impĕrățind Sultanul Suleiman și fiind vizir Kioprulogl Mustafa Pașa a eșit treĭ felurĭ de *haragĭ* [107]) la creștiniĭ *elas*, *efsat* și *etnas* [108]); elas 9 leĭ, efsat $4\frac{1}{2}$; iar etnas 2 leĭ și un ort. Cel întâiŭ aŭ fost *ghiovas* [109]) la cel însurat 4 leĭ și jumătate și la cel neînsurat $3\frac{1}{2}$. Atuncĭ călugăriĭ și preuțiĭ nu da haragĭ și niciĭ *Gemzit* [110]) pentru că sunt *Zaergiĭ* [111]). Insă acest vizir a pus să dee și călu-

νὰ ἦναι ζαερετζίδες· αὐτὸς ὅμως ὁ βεζίρης ἔβαλε νὰ δώσουν καὶ οἱ καλόγηροι, καὶ οἱ παπάδες, καὶ οἱ γεμιτζίδες· οἱ Ἑβραῖοι πρῶτα εἶχαν τὸ χαράτζι τους ξεχωριστὸ, τώρα τοὺς ἔβαλαν καὶ αὐτοὺς μαζὶ νὰ δίδουν, καθὼς καὶ οἱ Χριστιανοί. Αὐτὸς ἐν εὐκολίᾳ ἔδινεν ἄδειαν, καὶ ἐκτίζοντο ἐκκλησίαις· ὅθεν εἰς τὸν καιρόν του πολλαῖς ἐκτίσθηκαν, καὶ ἀνεκτίσθηκαν.

gării și popii și gemzizii. Evreii la început 'și avea haragii lor separați iar acum i-a pus și pe aceștia să dea împreună, după cum și creștinii. Acesta cu ușurință dădea permisiune, și se zidea biserici; de aceea în timpul lui multe s'a zidit și reînnoit.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος, ἀπὸ δραγομάνος τῆς βασιλείας αὐθέντης Μπογδανίας δύο φοραῖς, τὴν πρώτην χρόνους τέσσαρας, τὴν δευτέραν ἕνα, αὐθέντης δὲ Βλαχίας ἕνδεκα χρόνους, καί τι πρός· ὀνομαστὸς διὰ τὸν πατέρα, ὅτι ἦτον ὁ ὀνομαστὸς ἐκεῖνος Ἀλέξανδρος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ καλούμενον Βακαρέστι, ὁποῦ πλησίον τοῦ Βουκουρεστίου ἔκτισε, καὶ εἰς τὸν ἅγιον Τάφον ἀφιέρωσεν· ὀνομαστὸς δὲ καὶ διὰ φιλοσοφίαν, ὡς ἄλλος τῶν αὐθέντων οὐδεὶς, καὶ διὰ τὸ περὶ καθηκόντων βιβλίον, (τὸ ἔχω), ὁποῦ ἐσύνθεσεν ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ καὶ ἐτύπωσε καὶ τὰ δύο. Αὐτὸς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχει καὶ ἕτερον σύγγραμμα ὀλίγον, ἕως τρεῖς κόλλαις, οὗ ἡ ἐπιγραφή.

Neculai Mavrocordat, din dragoman a împĕrăției, domn al Moldovei de două ori, întâiŭ 4 ani al doilea 1; Domn Valahiei 11 ani și mai mult. Renumit pentru părintele sĕŭ, pentru că părintele sĕŭ a fost renumitul acela Alexandru Exaporitul. Renumit și pentru vestita sânțita monastire a sântei Treimi, numită Văcăreștii ce a zidit-o lângă București, și a afierosit-o Sântului Mormênt. Renumit și pentru înțelepciune ca nimene altul dintre domni, și pentru cartea *Despre Oficii* (o am) ce aŭ compus'o elinește și latinește, și le a imprimat pe amândouă. Acesta pe lângă altele are și altă scriere mică până la trei cóle. A căria titlu este:

Διάλογος περὶ ζωῆς καὶ θανάτου· τὰ τούτου πρόσωπα, ἄνθρωποι φιλόϋλοι καὶ φιλόκοσμοι, θάνατος, δικασταὶ, ψυχαὶ σοφῶν ἀνδρῶν. Ἄνθρωποι.

Dialog despre viață și mórte. Persónele acestuia: ómenĭ materialiștĭ și iubitorĭ de lume, mórtea, judecatorii, sufletele ómenilor înțelepți. Ómenii.

Μέχρι πόσου ὦ ἑταῖροι τὸ δυστυχὲς τῶν ἀνθρώπων γένος ὑπὸ τοῦ Χάρωνος ξίφους τυραννηθήσεται; καὶ τοσαύτην ὑπέραντλον ὑποστήσεται δουλαγωγίαν, οὐδ' ἀκαρεῖ συγχωρούμενον τῆς τοῦ κόσμου παραπολαύειν ἡδύτητος· ἀλλ' ὅσαι ὧραι τῷ φόβῳ κατατηκόμενον τῶν τε παρόντων, καὶ προσδοκομένων τοῦ θανάτου δεινῶν, καὶ ἀθυμίας ὅσην πλείστην πίνον τρυγίαν, ὑπό τε τῆς ὀδύνης διεσθιόμενον, καὶ καταδαπανώμενον; Πῶς ἀνεχόμεθα ἄνδρες τοσοῦτοι, καὶ τηλικοῦτοι, τοσούτῳ πλούτῳ περιρρεόμενοι, καὶ τοσαύτῃ κτημάτων περιουσίᾳ δορυφορούμενοι· τὸν κατάπτυστον, καὶ μηδαμινὸν. καὶ, κατὰ τὴν παροιμίαν, οὐδὲ τριῶν ὀβολῶν ἄξιον πορθμέα τὸν Χάρωνα, ἡμῶν περιγίνεσθαι, καὶ μονονουχὶ, ὥσπερ Ἐλέφαντας, κατὰ τὸν δημώδη λόγον, ἀπὸ κρόκης δεσμουμένους, ἕλκεσθαι παρ' αὐτοῦ, μηδὲν ἀντιτείνοντας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τῇ τοσαύτῃ κακουχίᾳ, καὶ τῶν τοιούτων καλῶν ἀποστερήσει, καὶ οἱονεὶ φόρον ὑποτελοῦντας αὐτῷ ἕκαστον ὀβολὸν..... καὶ πάγει λέγωντας.

Până când o amicilor nenorocitul gen al ómenilor se va tiranisi de sabia cea nemilósă a lui Haron? și va suferi atâta sclavie nesuportată, nici ca unui mic vermușor nu-i este permis de a participa din plăcerea lumei; ci ținuți de frică tot timpul de primejdiile trecute și viitóre ale morței, și de intristare bând cât mai mult din drojdii consumându-ne de dureri și nimicindu-ne? Cum să suferim atâția bărbați și ast-fel cuprinși de atâta bogăție și încunjurați de atâta avere imobilă, pe stupidul, și de nimica și carii după proverb nu valoreađă nici trei oboli, pe conducĕtorul Haron să fie superior nouă și mai ca Elefanții, după đicerea populară, deslegați de legătură ne atragem spre el nimica opunând? Dar și pe lângă atâta rĕutate și lipsirea de atâtea bunuri 'i mai dăm și fie care un obol ca dajdie....... Și urmézā đicênd:

Αὐτὸς ἔχει καὶ ψόγον νηκοτιανῆς, ἤγουν τοῦ τουτουνίου, οὗ ἡ ἀρχή.

Acesta are și o ocară nicotianei adică tutunului a căruia început este:

Οὐαὶ φασὶ τοῖς λέγουσι τὸ γλυκὺ πικρὸν, καὶ

Vai, spun, celor ce đic amarul dulce și

τὸ πικρὸν γλυκύ. Ἀλλ' οὐ μόνον τὸ λέγειν γλυκὺ τὸ πικρὸν οὐ τὰς τυχούσας ἐπικομίζει τῶν εὐθυνῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ παρεᾶν τὸ πικρὸν τοῦ γλυκέος, κατεξανίστασθαι καὶ τοὺς τούτου προστάτας ἐπικροτεῖν, οὐ μικρᾶς κέκριται παρανομίας, καὶ ἀδικίας· καὶ τὰ ἑξῆς παράνω ἀπὸ μίαν κόλλαν. Ἔκαμε τὸν ψόγον αὐτὸν ἐναντίον τοῦ ἐπαίνου, ὁποῦ ἔκαμε Μητροφάνης ὁ Γρηγορᾶς ὁ προγραφεὶς, περὶ οὗ καὶ ἐκεῖ, ὡς φαίνεται, ἔγραψε.

Ἰδοὺ καὶ ἡ πρὸς Μητροφάνην τοῦ Νικολάου βόδα ἐπιστολή.

dulcele amar. Dar nu numaĭ a ḑice dulcele amar nu aduce întêmplătóre eftinătățĭ; ci și lăsând să se înalțe amarul dulceluĭ și să predomine pe protectoriĭ acestuia, nu micĭ se judecă nelegiuirile și nedreptățile...... Și așa maĭ încolo maĭ mult de o cólă. A făcut și acesta ocară în contra laudeĭ ce a scris Mitrofan Grigoraș cel descris maĭ sus, despre care și acolo cum se vede am scris.

Epistola următóre nepresentând nicĭ un interes istoric pentru noĭ Românĭ o publicăm numaĭ în original.

Τῶν μὴ συνιέντων τὸ γνῶθι σαυτὸν, καθιστορήκασι πάλαι τινὰ συγγράψαντα βίβλον πολύφυλλον, παρατυχεῖν φυλοσόφῳ, ὅπως ἀναγνοὺς ὅπη γνοίη τι οἷον εἰπεῖν παρὰ χορδὴν εἰρημένον, κηρῷ σημειώσει. Μετελθὼν ἀμέλει τὴν βίβλον ὁ φιλόσοφος, καὶ οὐδαμοῦ ταύτης ὀρθὸν λόγον εὑρὼν, ἅπασαν τῷ κηρῷ κατακλύζει, καὶ τῷ κακῶς ταύτην συνθέντι τε καὶ πονήσαντι οὑτωσὶ ἀποδίδωσι. Ἔδει μὲν οὖν, ἔδει καὶ ἡμᾶς τὸ σὸν τουτὶ εἰκαῖον λογύδριον μέλανος καὶ ἀσβόλης ἐμπλήσαντας καὶ ἀναχρεμψαμένους ἐς αὐτὸ, οὕτως ἀπορρίψαι σοι τῷ τέκτονι τῶν κακῶν. Ἐκεῖνο ζητῶ πρὸς ἐμαυτὸν κατὰ τὸν παρὰ τῷ Σαμοσατεῖ Λυκίνον, πῶς ἄρ' ἐς λαβύρινθον τοιοῦτον ἐμπέπτωκας, καὶ νόσον μεγίστην ἐνόσησας; Πόθεν τοσαῦτα κακὰ συνελέξω καὶ ἐν ὁπόσῳ χρόνῳ, καὶ ὅπου κατακλείσας εἶχες τοσοῦτον ἑσμὸν ἀτόπων καὶ διαστρόφων ὀνομάτων, ὧν τὰ μὲν αὐτὸς ἐποίησας, τὰ δὲ κατωρυγμένα ποθὲν ἀνασπῶν, καὶ τοσοῦτον βόρβορον συνερανίσας κατήντλησας τῶν ἀκουόντων, ἢ μᾶλλον τῆς σῆς κεφαλῆς, διαστρέφων τὴν γλῶτταν, καὶ ἡμᾶς τοὺς νῦν προσομιλοῦντας καταλιπὼν, πρὸ χιλίων ἐτῶν ἡμῖν διαλέγει; καὶ συσκευασάμενος ῥήματα παμπάλαιά τε καὶ ὑπὸ χρόνου αἰνιγματώδη, ἐκπαταγεῖς ἡμῶν τὰ ὦτα· οἰόμενος μέγα τι εἶναι τὸ ξενίζειν περὶ τὰς λέξεις, καὶ τὸ καθεστικὸς νόμισμα τῆς φωνῆς παρακόπτειν; πόθεν δ' ὦ εὐήθης, μεμάθηκας ἐν ταῖς περὶ τῶν καθόλου δείξεσι τὸν δεῖνα καὶ τὸν δεῖνα μάρτυρας παρεισάγειν, τί δέ σοι διὰ τοῦ Φραντζέσκου βεβούληται; ἢ τάχα μηδεμίαν ἔχων ἀπόδειξιν ὑγιᾶ, ἐπὶ τοῖς ἐκείνου λόγοις, ὡς ἐς χρυσορρήγετον καταπέφευγας; Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ ψόγῳ τῆς νικοτιανῆς, οὐ διὰ Φραντζέσκων καὶ Γραμπουζέων τοὺς ἐμοὺς ἀποδέδειχα λόγους, οὓς σὺ ῥοὰς ἔφης ἐπισπᾶσθαι σιέλων, τὰς τῇ σῇ μᾶλλον προσαρμοζούσας ὑπήνῃ, ἀλλὰ διὰ στερεμνίων καὶ φυσικῶν ἀποδείξεων· οὐκ ἐπιγέγραφα δὲ τοὐμὸν ὄνομα, οὐμενοῦν αἰσχυνόμενος, πῶς γὰρ, ὅπου γε καὶ ἐναβρύνομαι τῆς ἀληθείας ὑπερμαχῶν· ἀλλὰ τῷ σοφῷ πειθόμενος Βασιλείῳ, μὴ ἔλεγχε λέγοντι τοὺς κακοὺς φανερῶς δήπουθεν καὶ ἀναίδην, ἵνα μή σε μισήσωσιν. Ἀρκεῖ σοι τὰ γεγραμμένα, ἢ ἔτι ἐλεεῖν ἀνάγκη τὸν κάλαμον· ἀλλὰ κατά γε τὴν ἐμὴν, ὡς ἱστὸς ἀράχνης, ὡς ὕφασμα Πηνελόπης, τὰ σὰ διαλέλυνται λήρηματα· ὅθεν καὶ τέλος τῇ ἐπιστολῇ ἐπιτίθημι· εἴθε δὲ τῶν ἐλέγχων ἀπόναιο.

Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ αὐθέντης, πρὸς ὃν ἔγραψεν ὁ Μητροφάνης (Γρηγορᾶς) τὴν ἐπιστολὴν, ὁποῦ ἐκεῖ φαίνεται, καὶ τοὺς στίχους, οἱ ὁποῖοι ἐγράφησαν ἄνωθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος· ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος, ὁποῦ γράφουν οἱ στίχοι, εἶναι παρακκλῆσι εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἔγραψε καὶ ὁ Δρύστρας Ἱερόθεος τὴν ἐπιστολήν· τούτου υἱοὶ καὶ διάδοχοι ἐστάθηκαν, ὁ Κωνσταντήνβοδας, καὶ Ἰωάνβοδας οἱ Μαυροκορδάται, καὶ αὐθένται μου· ὁ μὲν Κωνσταντήνβοδας αὐθέντευσεν εἰς Βλα-

Acesta este domnul acela către care a scris Mitrofan epistola ce se vede maĭ sus și stihurile ce s'a scris de asupra porțiĭ templuluĭ St. Treimĭ. Iar st. Nicolaĭ unde sunt scrise stihurile, este paraclis la aceeașĭ monastire a St. Treimĭ. Acesta este acela, către care a scris și Ieroteĭ al Distreĭ epistolă. Fiĭ și succesoriĭ a acestuia, a fost Constantin și Ión Mavrocordațiĭ Voevoḑĭ și domnĭ aĭ meĭ. Constantin Vodă a domnit în Valahia și Moldova de ḑece orĭ și a zidit

χίαν καὶ Μπογδανίαν δέκα φοραῖς, ἔκτισε δὲ καὶ τὸ εἰς Βουκουρέστι ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἀφιερώσας αὐτὸ εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας θρόνον, διὰ τὴν πρὸς τὸν Σίλβεστρον Ἀντιοχείας εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ Γιάσι ὑπῆγεν εἰς τὸ Βουκουρέστι· ὁ δὲ Ἰωάνβοδας αὐθέντευσε μιαν φορὰν μόνον εἰς Μπογδανίαν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς χρόνους· εἰς τοῦτον ἐγὼ ἐστάθηκα γραμματικὸς μεγάλος, καὶ καμινάρης, καὶ τὰ ἑξῆς, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ βιβλίον μου Κῆπος Χαρίτων λεγόμενον εἰς πλάτος φαίνονται ἱστορούμενα. Αὐτὸς ἀπέθανε μανζίλης εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα σαράγι του, τῇ δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα, καθήμενος εἰς τὸ θρονὶ μὲ τὸ τζιμποῦκι εἰς τὸ στόμα του· τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος εἶναι τώρα δραγομάνος τῆς βασιλείας· ὁ δὲ ἀδελφός του Κωνσταντήνβοδας ἀπέθανεν εἰς τὸ Γιάσι εἰς τὸν θρόνον του, ὅταν τὸ ἐκυρίευσαν οἱ Μόσκοβοι τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μαχης, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν μητρόπολιν μὲ μεγάλην τιμὴν τῶν Μοσκόβων, τέσσαρες γκενεραλέοι ἐσήκωσαν τὸ νεκροκράβατον εἰς τοὺς ὤμους των· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τούτου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος αὐθεντεύει τὴν σήμερον εἰς τὴν Μπογδανίαν. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Νικόλαος βόδας, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ ὁ πατὴρ τοῦ Νικολάου βόδα, ὁ σοφώτατος καὶ ὀνομαστότατος, καὶ ἐξαίρετος τῶν Ρωμαίων, ὁ μέγας δραγομάνος καὶ ἐξ ἀπορρήτων ὀνομασθεὶς, ὡσὰν ὁποῦ ἐμέτεχε καὶ ἤξευρε καὶ αὐτὸς τὰ τῆς βασιλείας ἀπόκρυφα. Τὸ τζιράκι, καὶ ὁ διάδοχος τοῦ μακαρίτου ἐκείνου καὶ περιφήμου Παναγιωτάκη μεγάλου δραγομάνου, ὅστις ἦτο Πολίτης, ἀπὸ ἀσήμους γονεῖς, ἐχρημάτισε ἐπισημότατος· ὁ πατέρας του ἦτο γούναρης· μικρὸ παιδὶ τὸ ἐπῆρεν ὁ Μελέτιος Συρίγου, ὁ θεολόγος καὶ σοφώτατος ἄνθρωπος, τὸ ἔβαλε καὶ ἐσπούδαξεν ἑλληνικὰ, λατινικὰ, περσικὰ, ἀραβικὰ, καὶ τὸν ἔκαμε δραγομάνον τοῦ ἐλτζῆ τῶν Νεμτζῶν, μὲ καιρὸν ἔγινε καὶ δραγομάνος τῆς βασιλείας τῶν ὀθωμανῶν· τοῦτος ἀνεκαίνισε μέρος πολὺ τοῦ βασιλικοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Παναγίας εἰς τὸ νησὶ τῆς Χάλκης, εἶναι καὶ ζωγραφισμένος εἰς τὸ τραπεζάριον· τοῦτος, δὲν ξεύρω διατι ἀνάγκην ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀρμενίους τὸ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπίσημον ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου· τοῦτος ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ διβανίου ἐφιλονείκησε περὶ πίστεως μὲ ἕναν ἐφέντην, καὶ τὸν ἐθαύμασαν καὶ Τοῦρκοι· ἡ φιλονεικία αὕτη εἶναι γεγραμμένη, καὶ γνωστὴ εἰς πολλοὺς, λανθασμένη δὲ καὶ διεφθαρμένη ἀπὸ τοὺς ἀντιγραφεῖς, οἵτινες ἀντιγράφουσι βιβλία, καὶ καλὰ κάνουσι, δὲν τὰ διαβάζουσι δὲ ὕστερα νὰ διορθώσουν τὰ λάθη, ὅτι ἀνάγκη νὰ λανθάσωσι, κακὰ κάνουσι·

în Bucureşti st. monastire a st. Spiridon, afierosindu-o tronuluĭ Antiohieĭ, pentru evlavia şi iubirea către Silvestru al Antiohieĭ, care de la Iaşĭ a venit la Bucureştĭ. Iar Ión Vodă a domnit numaĭ o dată în Moldova maĭ mult de treĭ anĭ; la acesta am fost eŭ mare secretar, şi căminar şi altele pe care în cartea mea *Grădina Grațiilor* [112]) ḑise să vĕd istorisite pe larg. Acesta a murit mazil în Constantinopol, în seraiul sĕŭ de la Mega-Revma, a doua ḑi după Paşte şeḑĕnd în scaun cu ciubucul în gură. Fiul acestuia Alexandru este acum dragoman a împĕrăţieĭ, ĭar fratele sĕŭ Constantin Vodă a murit în Iaşĭ în scaunul sĕŭ, când l-a supus Moscoviĭ în întâiul an al rĕsboiuluĭ, şi s'a înmormêntat în Metropolie cu mare cinste de către Moscovĭ; patru generalĭ ĭ-aŭ dus sicriul pe umerile lor. Vecĭnică amintirea luĭ. Feciorul acestuia Alexandru domneşte astă-ḑĭ în Moldova, a murit şi Niculaĭ Vodă şi s'a înmormêntat la Monastirea luĭ. Vecĭnică amintirea luĭ.

Alexandru Mavrocordat, părintele luĭ Nicolae Vodă cel prea înţelept şi prea renumit şi escelent între Romeĭ, marele dragoman numit Exaporitul, pentru-că lua parte şi ştia şi acesta cele secrete ale împĕrăţieĭ. Ciracul şi succesorul acestuĭ fericit şi renumit Panaghiotache marele dragoman carele era Constantinopolitan din ném neînsemnat a devenit însă fórte însemnat. Părintele sĕŭ era blănar. De mic copil l-a luat Meletie Sirigu Teologul [118]) om fórte însemnat; l-a pus şi a studiat elina, latina, arabica şi persica şi l-a făcut dragoman consuluiuĭ nemţilor; cu timpul a ajuns şi dragoman a împĕrăţieĭ Otomanilor. Acesta a reînoit mare parte a sânţiteĭ monastirĭ împĕrăteştĭ a Născĕtóreĭ de Dumneḑeŭ din insula Halchi este şi zugrăvit la Trapezare. Acesta nu ştiŭ din ce nevoe a dat Armenilor însemnata sântă Monastire a sântuluĭ Iacob frateluĭ domnuluĭ din Ierusalim. Acesta în divanul împĕrătesc a discutat despre credinţă cu un Efendi şi l-a admirat şi Turciĭ; discuţia acésta este scrisă şi cunoscută la mulţĭ, dar greşită şi alterată de prescriitorĭ: carĭ prescriŭ cărţĭ şi bine fac însă nu le citesc maĭ la urmă, ca să îndrepte greşelile, de aceia cu necesitate să greşesc şi rĕŭ fac, şi ast-fel s'a alte-

καὶ οὕτω διεφθάρησαν πάμπολλα βιβλία, καὶ διαφθείρονται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοιούτους ἀμελεῖς, ἢ καὶ ἀμαθεῖς ἀντιγραφεῖς· ὁ Θεὸς νὰ τοὺς κρίνῃ, ὅτι πολὺ κακὸ κάνουσι. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Παναγιωτάκη, ἔγινεν αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πολυμαθέστατος εἰς τὰ ἑλληνικὰ ὄχι μόνον, ἀμὴ καὶ λατινικὰ, καὶ ἀραβικὰ, καὶ περσικὰ ἐντελέστατος, πρὸς τούτοις καὶ ἰατρὸς ἐξαίρετος. Ἦτον υἱὸς Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς Χίου, μητρὸς δὲ τῆς δόμνας Ρωξάνδρας τῆς σοφωτάτης. Αὐτὴ ἐστάθη μαθήτρια τοῦ σοφωτάτου, καὶ μεγάλου λογοθέτου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννου Καρυοφύλλη, καὶ τόσον εἰς τὰ μαθήματα ἐπροχώρησε, καὶ ἔγινεν ὀνομαστὴ, καὶ ὁποῦ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην χρήσιμοι ἄνθρωποι εἰς τὴν Πόλιν ἐρχόμενοι, ἤρχοντο, ἐσυνωμιλοῦσαν μαζί της, καὶ τὴν ἐθαύμαζαν. Ἦτον θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ περιφήμου ἄρχοντος Σκαρλάτου ὁποῦ εἶχε τόσας βασιλικὰς ἐπιστασίας ἐπάνω του. Πρῶτον ἄνδρα εἶχεν τὸν Ἀλέξανδρον αὐθέντην τῆς Βλαχίας, υἱὸν τοῦ Ράδουλ βόδα τοῦ μεγάλου αὐθέντου τῆς Μπογδανίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμαθε τὰ γραμματικὰ εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸν ῥηθέντα Καρυοφύλλην, ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς Πάδοβαν, καὶ ἀρχίσας νὰ σπουδάξῃ τὰ φιλοσοφικὰ, καὶ διαφερόμενος μὲ τοὺς σχολαρίους, συνέβη φόνος, καὶ μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου ἔφυγε, καὶ ὑπῆγεν εἰς Ρώμην· ἐδῶ ἐτελείωσε τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ἰατρικήν· ὅθεν ἔκαμε βιβλίον περὶ τῆς κινήσεως τοῦ αἵματος, τόσον σοφὸν καὶ ἀναγκαῖον, ὁποῦ ἐτυπώθη πεντὲξ φοραῖς, καὶ πάλιν εἶναι δυσεύρετον. Ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔγινεν μέγας ῥήτωρ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ὕστερα δὲ καὶ μεγάλος λογοθέτης· ἐστάθη καὶ διδάσκαλος εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εὔγαλε μαθητὰς ἐξαιρέτους, τὸν Σεβαστὸν, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς Βουκουρέστι, καὶ τὸν Σπαντωνῆ, ὁποῦ ἐστάθη διδάσκαλος εἰς τὴν Πόλιν. Ἔκαμε τὴν περὶ συντάξεως γραμματικὴν, ἐξήγησε τὸ περὶ γεννήσεως καὶ φθορᾶς βιβλίον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὴν ἐξήγησιν ταύτην τώρα σπουδάζουσιν εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα· ἐσύνθεσε καὶ τὸ βιβλίον τὸ ὀνομαζόμενον Ἰουδαϊκὰ, ὁ δὲ υἱός του Νικόλαος βόδας τὸ ἐτύπωσεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους δεκαέξ.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐστράτευσαν οἱ Τοῦρκοι, ὑπῆγαν εἰς Βιένναν, καὶ Μπέτζι λεγομένην, καὶ τὴν ἔπερναν, ἂν ὁ ῥήγας Λεχίας Ἰωάννης Σομπιέτζκης, προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν βασιλέα Νεμτζῶν, δὲν ἐπρόφθανε βοηθός. Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου, μετὰ Θεὸν, οὐ μόνον τὸ Μπέτζι ἐγλύτωσεν, ἀμὴ καὶ κατὰ κράτος ἐνικήθησαν οἱ Τοῦρκοι. Τότε ὁ βασιλεὺς αὐτῶν σουλτὰν Μεχμέτης, ὤντας εἰς Ἀ-

rat fórte multe cărțĭ și se alteréză dilnicĭ de ast-fel de negligențĭ și ignoranțĭ prescriitorĭ, D-deŭ să'ĭ judece că mult rĕŭ fac. După mórtea luĭ Panaiotache a fost acest Alexandru cel prea învĕțat nu numaĭ la grecește ci și la latinește și arabicește și persicește desĕvêrșit, pe lângă aceste și doctor escelent. A fost fiiŭ luĭ Nicolaĭ Mavrocordat nobilul și cel întâĭ din Hio avênd de mumă pe Ruxandra cea prea înțéléptă. Acésta a fost elevă prea înțeleptuluĭ și mareluĭ logofăt a mareĭ bisericĭ Ión Cariofil și atâta a progresat în studiŭ și s'a făcut renumită în cât mulțĭ din Europa ómenĭ de valóre venind în Constantinopol se duceaŭ și conversaŭ cu ea și o admiraŭ. A fost fiică a aceluĭ renumit boer Scarlat, care avea atâtea oficiĭ asupra sa. A avut dintâĭ bărbat pe Alexandru domnul Valahieĭ, fiul luĭ Radu Vodă mareluĭ Domn a Moldoveĭ. Alexandru a învĕțat carte în Constantinopol la disul Cariofil apoĭ s'a dus în Padova și a început să studieze filosofia și certându-se cu scolariĭ s'a întêmplat un omor și din causa omoruluĭ a fugit și s'a dus la Roma, aci a terminat filosofia și medicina. Acolo a făcut carte despre circulația sîngeluĭ atâta de înțéléptă și necesară în cât s'a tipărit de cincĭ șase orĭ și totușĭ este grea de găsit. De acolo a venit în Constantinopol și s'a făcut mare orator a mareĭ bisericĭ, apoĭ și mare logofăt. A fost și profesor la scólă și a scos și uceniciĭ escelențĭ, pe Sevastos, ce a fost profesor la Bucureștĭ. și pe Spandone ce a fost profesor în Constantinopol. A făcut și o gramatică despre sintaxă, a interpretat cartea luĭ Aristotel despre naștere și mórte și acéstă interpretare o studiază acum în tóte scólele greceștĭ. A compus și cartea numită Iudaica, Iar fiul luĭ Nicolae Vodă a imprimat'o la Bucureștĭ la 1716 [114]).

In timpul acela a făcut expediție Turciĭ și s'aŭ dus la Viena ce se dice și Becĭ, și o luaŭ, dacă regele Poloniei Ión. Sobieski, chemat de împĕratul Nemților nu sosea cu ajutor; cu ajutorul căruia și cu a luĭ D-deŭ nu numaĭ Beciul s'a eliberat, ci și Turciĭ a fost învinșĭ cu totul. Atuncĭ împĕratul lor Sultan Mehmed, fiind la Adrianopol, ruși-

δριανούπολιν, ἐντραπεὶς καὶ θυμοθεὶς, τὸν βεζίρην ἔκοψε, τὸν ρεῒζ ἐφέντην ἐκρέμασε, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐφυλάκωσε μαζὶ καὶ τὴν γυναῖκα του Σουλτάναν, θυγατέρα Ἰωαννάκη Χρυσοσκουλαίου, καὶ τὴν μητέρα του Ρωξάνδραν, ὡς τάχα αὐτοὶ τὸν παρακίνησαν καὶ ἔκαμε τὸν πόλεμον· καὶ ἔκαμε δραγομάνον Τοῦρκον τὸν Σεφὲρ ἀγᾶ· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος φοδηθεὶς μὴ χάσῃ τὴν ζωήν του, ὡς οἱ ρηθέντες, ἔταξε τριακόσια πουγγία νὰ τὸν ἀφήσουν, ἐξ ὧν δίδωντας μίαν ποσότητα ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ τὰ ἀποπληρώσῃ, τὸν ἔφεραν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ πάλιν τὸν ἐφυλάκωσαν μέσα εἰς τὸ Ζιντὰν-καπί· δίδωντας δὲ καὶ ἐδῶ ἄλλην ποσότητα, καὶ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲ μ' αὐτὰ νὰ τ' ἀπογεμίσῃ τὰ τριακόσια, ἐπῆραν ὅλο του τὸ τίποτες εἰς τὸ μιρί· καὶ μετὰ ἓξ μῆνας ἀπέθανεν εἰς τὴν φυλακὴν ἡ μητέρα του· καὶ μετὰ ἄλλους ἓξ μῆνας ἐλευθέρωσαν καὶ αὐτὸν, καὶ τὴν γυναῖκά του. Τώρα ἐδῶ μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ἐγεννήθη ὁ Νικόλαος βόδας· μετὰ δὲ δύο μῆνας τὸν ἀπεκατέστησαν πάλιν εἰς τὴν δραγομανίαν, τὸν ἐχάρισαν τὰ χρεωστούμενα, καὶ ὅλο τὸ τίποτέ του, ὁποῦ εἰς τὸ μιρὶ ἐπάρθηκεν. Ἡ ἐλευθερία του λέγουσιν, ὅτι ἔγινε θεόθεν, διὰ ἕνα ὄνειρο, ὁποῦ εἶδεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἤκουσα, ὅταν ἤμουν καὶ ἐγὼ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν φυλακὴν φυλακωμένος διὰ πενῆντα πέντε πουγγία, χρέος τοῦ Ἰωάνδοδα τοῦ αὐθέντου μου, ὁποῦ ἀδίκως μὲ ψευδομαρτιρίας ἐχθροί μου τινὲς, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, μὲ τὸ ἐφόρτωσαν· τὸ ὄνειρον φαίνεται εἰς τὸ φυλακῆς ἐγκώμιον, ὁποῦ ἔκαμα, καὶ εἶναι εἰς τὸ βιβλίον μου τὸ καλούμενον Πατερικὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, ὁποῦ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτυπώθη καὶ αὐτό· εἴθε δὲ καὶ τὰ ἐναπολυφθέντα. Ἔχωντας δὲ ὁ ἐξ ἀπορρήτων πολλὰ ἔξοδα τοῦ σεφερίου, καὶ μὴν ὄντας ἀρκετὸ τὸ διωρισμένο παρὰ τῆς βασιλείας ἐτήσιον εἰσόδημα, ἐζήτησε καὶ του ἐδώθη ἀρπαλίκι ἡ Ἀδριανούπολις χηρεύουσα· καὶ ἔκαμεν Ἀδριανουπόλεως τὸν ἀπὸ Καστορίας σοφώτατον Γεράσιμον, ὅστις ἔγινεν ὕστερον καὶ Ἀλεξανδρείας, ὡς γέγραπται· καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιτελοῦσε τὰ τῆς ἀρχιεροσύνης, ὁ δὲ ἐξ ἀπορρήτων ἔπερνε τὸ εἰσόδημα. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔγινε μεγαλώτατος σεισμὸς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἐκρημνίσθηκαν πολλὰ σπήτια, καὶ ἐπλάκωσαν πολλούς. Τότε ὄντας εἰς τὴν Σμύρνην καὶ Παρθένιος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπλακώθη ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ ἀπέθανεν, ὁμοίως καὶ ὁ Ἰγνάτιος μητροπολίτης Σμύρνης· ἔγινε δὲ Ἀλεξανδρείας ὁ ρηθεὶς Γεράσιμος.

Ἐκείνους τοὺς καιροὺς συνέβη καὶ ἐκεῖνο τὸ μεγάλο ζορμπαλίκι εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸν θρόνον τὸν ρηθέντα σουλτὰν

nat și supărat a tăiat pe Vizir, a spânzurat pe Reis Efendi ĭar pe Alexandru l-a închis împreună cu femeĭa luĭ Sultana, fiica luĭ Ionachi Hrisoscoleŭ, și pe muma luĭ Ruxanda sub pretext că aceștia l-aŭ îndemnat și a făcut resboĭ și a făcut dragoman turc pe Sefer Agă. Ĭar Alexandru temêndu-se să nu-șĭ piardă viața sa, ca ceĭ ḑișĭ, a dat 300 de pungĭ ca să'l lase. Din care dând o cantitate acolo în Adrianopol și neputênd să o împlinéscă l-a dus în Constantinopol și ĭarășĭ l-a închis în lăuntru în *Zintan-Capi* [115]. Dând și aicĭ altă cantitate și neputênd nicĭ cu aceste să împlinéscă cele 300 de pungĭ, ĭ-a luat tot ce avea la *Miri* [116]; după șase lunĭ a murit în închisóre muma luĭ și după alte șase lunĭ s'a eliberat și el și femeia luĭ. Acum aci în lăuntru în închisóre s'a născut Nicolaĭ Vodă, Ĭar după două lunĭ l-a restabilit ĭarășĭ în dragomanie, ĭ-a hărăzit cele datorite și tótă averea luĭ ce ĭ-o luase la Miri. Eliberarea luĭ ḑic că s'a făcut de la D-ḑeŭ printr'un vis ce a vĕḑut împĕratul; l-am auḑit când eram și eŭ în lăuntru în acea închisóre închis pentru 55 pungĭ, datoria luĭ Ión Vodă domnuluĭ meŭ care pe nedreptul mĕ încarcă cu mărturiĭ mincinóse unii din vrăjmașiĭ meĭ. D-ḑeŭ să'ĭ erte [117]. Visul se vede la engomiul ce am făcut închisoreĭ, și este în cartea mea numită Patericul st. Grigorie Dialogu, unde pe lângă altele s'aŭ imprimat și acésta, dea D-ḑeŭ și pentru cele rĕmase. Avênd Exaporitu multe cheltuelĭ la *sefer* [118]) și nefiindu'ĭ de ajuns veniturile hotărîte de împĕrăție a cerut și i s'a dat *arpalîc* [119]) orașul Adrianopol fiind vĕduv. A făcut pe învĕțatul Gherasim din Castoria al Adrianopolieĭ, care a fost în urmă și al Alexandrieĭ, după cum s'a scris. Acesta sĕvêrșea cele ale arhieriei, ĭar Exaporitul lua venitul. In timpurile acele a fost mare cutremur, maĭ ales în Smirna, și s'a ruinat multe case și a turtit pe mulțĭ; atuncea fiind în Smirna și Partenie al Alexandrieĭ a fost turtit de case și a murit; de aseminea și Ignatie Mitropolitul Smirneĭ. S'a făcut Gherasim cel amintit al Alexandrieĭ.

In aceste timpurĭ s'a întêmplat și acel mare zorbalâc la Adrianopol și a dat din tron pe amintitul Sultan Ahmet și a rădicat

Μεχμέτην, καὶ ἀνέβασαν τὸν σουλτὰν Σουλεϊμάνην. Ἔχοντες δὲ οἱ Τοῦρκοι συχνοὺς πολέμους μὲ τοὺς Γερμανοὺς καὶ πάντοτε δυστυχεῖς, ἐσυμβουλεύθησαν νὰ στείλουν εἰς τὴν Γερμανίαν πρέσβεις, νὰ ζητήσουν εἰρήνην· καὶ ἐδιαλέχθησαν δύο, ὁ Ζουλφικὰρ ἐφένδης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὑπῆγαν, καὶ ὕστερον ἀπὸ τέσσαρας χρόνους ἐγύρισαν. Δὲν ἐπέρασαν δὲ χρόνοι πολλοί, καὶ ἔχοντες πάλιν οἱ Τοῦρκοι πολέμους μὲ τοὺς Νέμτζους, μὲ τοὺς Μοσχόβους, καὶ μὲ τοὺς Λέχους, καὶ πάλιν δυστυχισμένους, μάλιστα ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Νεμτζῶν μὲ τὸ νὰ ἦτον ἀρχιστράτηγος ἐκεῖνος ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος, ὅστις ἐνίκησε τὰ στρατεύματα τῶν Τούρκων τόσον, ὥστε ὁποῦ ἠφανίσθησαν, ἐχάθηκεν ὁ βεζίρης, καὶ ὅλοι οἱ μετ' αὐτοῦ πασάδες καὶ τὰ ἀσκέρια ὁποῦ εἶχαν περάσει τὸν ποταμὸν μὲ γεφύρι καὶ ἦλθαν ἐπάνω εἰς τὸν τόπον τῶν Νεμτζῶν· ὁ δὲ βασιλεὺς δὲν ἐπέρασεν, ἔμεινεν εἰς τὴν Σένταν μετὰ τοῦ Μπουγιουκλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ, μετὰ τοῦ μουφτῆ, καὶ τῶν καζιασκερίδων ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν μέρος, καὶ ἐπρόσταξε καὶ ἐχάλασαν τὸ γεφύρι, διὰ νὰ μὴ γυρίσουν ὀπίσω τὰ ἀσκέρια, ἀλλὰ θέλοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ σταθοῦν εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τοῦτο ὅλοι ἐχάθηκαν· καὶ ὁ βασιλεὺς βλέπωντας τὸν τόσον ἀφανισμὸν, καὶ ἀφίνωντας καὶ χαζνὲ, καὶ τζαντήρια, καὶ ὅλα, ἔφυγε καὶ ἦλθεν εἰς Μπελιγράδι, καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἔχοντες λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι τοὺς πολέμους αὐτοὺς καὶ χαλασμοὺς, ἐσυμβουλεύθηκαν περὶ τῶν πρακτέων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν πάλιν ἐλτζῆδες· καὶ οὕτως ἐστάλθηκαν ἀπὸ μέρους τῶν Τουρκῶν, ὁ ρεῒζ ἐφέντης Ραμῆ Μεχμέτης, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις τότε ἐτιμήθη παρὰ τῆς βασιλείας μὲ τίτλον αὐθέντου, τὸ νὰ λέγεται δηλαδὴ ἐκλαμπρότατος μπέης, καὶ ἐξ ἀπορρήτων· καὶ οἱ δύο ἰσότιμοι, καὶ αὐτοδύναμοι πρέσβεις· ὁμοίως ἐστάλθηκαν καὶ τῶν ἄλλων βασιλειῶν οἱ πρέσβεις ὅλο ἀπὸ δύο, καὶ αὐτοδύναμοι πληρεξούσιοι. Καὶ ἔγινεν ἡ συνέλευσις αὐτῶν εἰς τὴν Καρλοβίτζαν, καὶ γενομένης πολλῆς λογοτριβῆς ἔλαβε τέλος ἡ ἀνάμεσον Ὀθωμανῶν, Γερμανῶν, Λέχων καὶ Μοσχόβων ἀγάπη, δίδοντες ὀπίσω εἰς τοὺς Λέχους οἱ Τοῦρκοι τὴν Καμενίτζαν, καὶ ἀντιλαβόντες τὰ πέντε καδηλίκια τῆς Μπογδανίας, Σουτζάβαν, Τζερναοῦτζι, Χιρλέο, Χοτίνι, καὶ Σορόκαν, ὁποῦ εἶχαν πάρει οἱ Λέχοι. Μετὰ τούτους εἰρήνευσαν καὶ μὲ τοὺς Βενετζιάνους, δίδοντες οἱ Βενετζιάνοι ὀπίσω τὸν Ἔπακτον καὶ ἄλλους παραθαλασσίους τόπους, καὶ κρατήσαντες τὸν Μωρέαν, τὴν ἁγίαν Μαύραν, καὶ τὴν Πρέβεζαν. Ἐπιστρέψαντες δὲ οἱ ἐλτζίδες, ρεῒς ἐφέντης καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ πλησιάσαντες τρεῖς ὥρας σιμὰ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, ὁποῦ ἦτον ὁ βασιλεὺς, εὐγῆκεν ὁ

pe Sultanul Suleiman. Avênd turciĭ adesea resbóle cu Germaniĭ și tot-déuna nenorocite s'a sfătuit să trimétă solĭ la Germanĭ ca să céră pace; și s'a ales doĭ zulficar Efendi și Alexandru, și s'a dus și în urmă după patru anĭ s'a întors. N'a trecut mulțĭ anĭ și avênd Turciĭ ĭarăși resboĭ cu Nemțiĭ, cu Moscoviĭ și cu Leșiĭ, ĭarăși nenorocit maĭ ales din partea Nemților pentru că era generalisim principele acela Eugeniŭ care a invins armatele Turce în atâta în cât le-a nimicit. S'a perdut vizirul și tóte pașalele cu el și tótă armata ce a fost trecut rîul pe pod și a venit în țéra Nemților; ĭar împĕratul n'a trecut, ci a rĕmas la *Sentan*[180]) cu Bughiucli Mustafa Pașa, împreună cu Muftiul și cu caziascherițiĭ de ceastă laltă parte. Și a ordonat și a stricat podul ca să nu se întórcă îndărăt armatele, ci voind și nevoind să stea la resboĭ și de aceia cu toțĭ s'a perdut. Impĕratul vĕḑênd atâta nimicire și lăsând și haznéua și corturile și tóte a fugit și a venit în Belgrad și de acolo la Adrianopol. Deci avênd turciĭ aceste resbóie și perderĭ s'a sfătuit despre ce este de făcut și s'a hotărît să trimétă ĭarăși representanțĭ. Și astfel s'a trimes din partea Turcilor Reis Efendi Rami-Mahmed și Alexandru care atuncĭ s'a cinstit de împĕratul cu titlul de efendi adecă de a i se ḑice: prea strălucite beĭ și Exaporit, ambiĭ representanțĭ egalĭ în cinste și deplin împuternicițĭ. De asemenea s'a trimes și de la alte împĕrățiĭ tot câte doĭ representanțĭ deplin împuternicițĭ. Și s'a făcut întrunirea lor la Carlovitz, și făcêndu-se multă discuție, a luat sfârșit pacea între Otomanĭ, Germanĭ, Leșĭ și Moscovĭ, dând îndărăt Turciĭ Leșilor Camenița și luând înapoĭ cele cincĭ districte ale Moldavieĭ: Sucéva, Cernăuțĭ, Hârlăŭ, Hotin și Soroca, pe care le luase Leșiĭ. După acestea a făcut pace și cu Venețieniĭ dând Venețieniĭ înapoĭ Epactul și alte locurĭ litorale și ținênd Morea, Sânta Maură și Preveza. Inturnându-se representanțiĭ Reis Efendi și Alexandru și apropiindu-se ca treĭ ore de Adrianopol unde era împĕratul, a eșit Tefterdar-efendi spre întîmpinarea lor; apropiindu-se încă depărtare de o oră a eșit și Kehaia beĭ și ĭ-aŭ priimit și venind la lagăr ĭ-a salutat. In urmă cu toțiĭ împreună cu alaĭ și cu actele păceĭ în mână s'a dus la Epitrop, și ĭ-a înbrăcat cu blane de samur. Apoĭ luându-ĭ s'a dus și la

τερτερδὰρ ἐφέντης εἰς συνάντησιν αὐτῶν· πλησιάσαντες ἔτι μιᾶς ὥρας διάστημα, εὐγῆκε καὶ ὁ κεχαγιάμπεης, καὶ τοὺς ὑπεδέχθη, καὶ ἐλθόντας εἰς τὰ τζαντήρια, τοὺς ἐφίλευσεν· ὕστερα ὅλοι ἀντάμα μὲ ἀλάγι, καὶ μὲ τὰ γράμματα τῆς ἀγάπης βαστῶντές τα εἰς τὰς χεῖρας, ὑπῆγαν εἰς τὸν Ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἐφόρεσε σαμουρόγουναις, καὶ περνῶντάς τους ὑπῆγεν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς ἐφόρεσε καὶ ὁ βασιλεὺς σαμουρόγουνας, καὶ οὕτως ἦλθαν εἰς τὰ κονάκια τους. Ἀπὸ τότε λοιπὸν οἱ μεγιστᾶνες δὲν τὸν ἔλεγαν πλέον τερτζιμάνον, ἀλλ' ἐλτζήπεην, ὅστις μετὰ ταῦτα ἔκαμε παραίτησιν τοῦ ὀφφικίου τῆς μεγάλης δραγομανίας εἰς τὸν Νικόλαον βόδαν. Εἶχε δὲ καὶ ἄλλον υἱὸν, ὀνόματι Ἰωάννην, εὐμορφώτατον, ὅστις διεδέχθη τὴν δραγομανίαν, ἀφοῦ ἔγινεν ὁ ἀδελφός του Νικόλαος αὐθέντης Μπογδανίας, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ἔγινε καὶ Βλάχμπεης, καὶ μετὰ δύο χρόνους ἀπέθανε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον του εἰς Βουκουρέστι· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου· αἰωνία ἡ μνήμη του. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ὁποῦ εἶχεν, εἶχε καὶ αὐτὴν, τὸ νὰ μὴ μένῃ ποτὲ ἀργὸς, ἐνθυμούμενος τὸ, χρόνου φείδου· διὸ ἔκανε χρεία, μὴν ὄντας συνομιλία, ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ, ἢ νὰ γράφῃ, ἢ τὸ θαυμασιώτερον, ἕνας τοιοῦτος ἄρχοντας νὰ προσεύχεται τόσον, ὥστε ὁποῦ καὶ εἰς τὸ καΐκι, καὶ εἰς τὸ ἄλογο καβαλάρης ἐμελετοῦσε ψαλμοὺς καὶ εὐχάς· ἀκούσατε ἡγεμόνες καὶ σύνετε, μάθετε αὐθένται καὶ ἄρχοντες, καὶ ζηλώσατε! Ἤθελα, καὶ ἔπρεπε, νὰ γράψω ἐδῶ καί τινας εὐχὰς, ὁποῦ αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐσυνείθιζε κάθ' ἡμέραν καὶ τὰς ἔλεγε, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ ὀχληρὸς μὲ τὴν πολυλογίαν, τὰς ἄφηκα καὶ αὐτὰς, ὡς καὶ ἄλλα.

Ὕστερα δὲ ἀπ' αὐτὸν ἕως τῆς σήμερον ἐδραγομάνευσαν ἕως εἴκοσιν, ἀμὴ ὡς τοῦτον οὐδείς· καὶ ὕστερον ἀπὸ τὸν Νικόλαον αὐθέντευσαν εἰς Μπογδανίαν, ἕως εἴκοσι, καὶ ἄλλοι τόσοι εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ ὡς τοῦτον, καὶ ὡς τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν Σερμπάνον κανείς· διὰ τοὺς κατωτέρω δύο μόνον ἀκόμη γράφω, καὶ ὄχι ἄλλον.

Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, υἱὸς τοῦ ἀγᾶ Γιαννάκη, υἱοῦ χατμάνου Κωνσταντίνου Λαζοῦ, ἀπὸ κεχαγιᾶς ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀγάπην. Τοῦτος ἐστάθη ἐπίσημος διὰ τὴν πολυχρόνειον αὐθεντείαν, ὅτι αὐθέντευσεν ὑπὲρ τοὺς ὀκτὼ χρόνους, ὡς ἄλλος οὐδεὶς τώρα εἰς αὐτοὺς τοὺς καιροὺς, ἐπίσημος διὰ τὴν καλοσύνην καὶ ἐλεημοσύνην, καὶ ἄλλα καλὰ ὁποῦ εἰς τὴν Βλαχίαν ἔκαμε, καὶ διδασκάλους ἐδιώρισεν εἰς τὰ σχολεῖα μὲ μεγάλους μισθοὺς, καὶ τροφὰς πτωχῶν μαθητῶν ἐτησίους ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πουγγία· ἐπίσημος διὰ τὸ μονα-

împěratul și I-a îmbrăcat și el cu blane de samur și așa a venit la conacele lor. De atuncĭ dar magnații nu'ĭ dicea maĭ mult *tergiman* [151]) ci *Elgi beĭ*. [152]) Acesta după aceste a dimisionat din oficiul de mare dragoman a luĭ Nicolae Vodă; avea însă și alt fiŭ cu numele Ión fórte frumos, care a succedat în dragomanie după ce s'a făcut fratele sěŭ Nicolae domn Moldavieĭ și după mórtea luĭ a fost și Vlah beĭ și după doĭ anĭ a murit și acesta în scaunul sěŭ la Bucureștĭ. Atâta și despre Alexandru Exaporitul eternă amintirea luĭ.

Acesta pe lângă altele virtuțĭ ce avea, avea și acésta: să nu fie niciĭ odată fără ocupație amintindu-șĭ proverbul profită de timp. De aceea 'l întrebuința ne avênd convorbirĭ, saŭ să citéscă saŭ să scrie saŭ ceea ce este maĭ curios unuĭ boer să se închine atât în caic cât și călare pe cal, cetea psalmĭ și rugăciunĭ. Ascultațĭ egemonĭ, și învěțațĭ minte, învěțați-vě domnĭ și boerĭ și urmați'l. Am voit și trebuia să scriŭ aci și unele rugăciunĭ ce acesta a compus și avea deprinderea dilnică să le pronunțe, dar ca să nu mě arět greoĭ cu vorba mea multă, le las și pe aceste după cum și altele.

In urmă de la el și până astă-dĭ a fost dragomanĭ ca la douě-decĭ, da ca el nimene; și în urmă după Neculaĭ a domnit în Moldova ca la douě-decĭ, și alțĭ pe atâția în Valahia, dar ca acesta și ca Constantin și ca Șerban nimenea. Scriu însă numaĭ despre ceĭ doĭ de maĭ jos și nu despre altul.

Alexandru Ipsilant, fiul luĭ Aga Iannachi, fiul hatmanuluĭ Constantin Lazu, din Capichihaie s'a făcut domn în Valahia îndată după pace. Acesta a fost însemnat prin domnia cea de mulțĭ anĭ, pentru că a domnit maĭ mult de opt anĭ, ca nimene altul acum în aceste vremurĭ. Insemnat pentru bunătatea și milostivirea sa, și alte bunurĭ ce a făcut în Valahia, a numit și profesorĭ la scóle cu salare marĭ, și nutriment anual elevilor sěracĭ maĭ mult de douě-decĭ de pungĭ. Insemnat pen-

στήριον, όπου πλησίον του Βουκουρεστίου έκτισε, εις τό έν τῷ άγίῳ Όρει ιερόν μοναστήριον του Γρηγορίου τό αφιέρωσεν· επίσημος και διά την νέαν αυθεντικήν κούρτην, όπου έκ θεμελίων έξω του Βουκουρεστίου έκτισεν, ότι ή πρώτη ή παλαιά είναι κατά μεσῆς· ή δέ προτητερινή ή έξ αρχῆς ήτον εις τό Τιργόβιστον, τρεῖς ημέρας μακράν του Βουκουρεστίου, και διά τό μάκρος από τό Βουκουρέστι, και τόν Δούναβιν την άφηκεν ό Σερβάνβοδας νομίζω, ή ό ανεψιός του Κωνσταντήνβοδας, και ελθόντες εις Βουκουρέστι έκτισαν την κούρτην, τό παλάτιον ήγουν, τα αυθεντικά οσπήτια. Τέλος εμαζιλεύθη, εξωρίσθη, ανεκλήθη, ήλθεν εις την Πόλιν, και κάθηται τώρα εις τό εις τόν Κουρούτζεσμε οσπήτιόν του, όπου τό λέγουν πεντακοσίων πουγγίων, και περισσότερον, ότι εσήκωσεν πολύν πλούτον από την Βλαχίαν, ώς ουδείς έτερος τώρα εις αυτούς τούς καιρούς.

Γρηγόριος Γκίκας, υιός του αποκεφαλισθέντος Αλεξάνδρου Γκίκα μεγάλου δραγομάνου, από δραγομάνος και αυτός έγινε Βλάχμπεης, και τόν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης εσκλαβώθη από τούς Ρούσσους, εσηκώθη από την Βλαχίαν, και εστάλθη εις Πετρούπολιν· ευθύς δέ όπου ετελείωσεν ή αγάπη εστάλθη από την Πετρούπολιν αυθέντης εις Μπογδανίαν. Και εστέρχθη μέν και εβεβαιώθη και παρά τῆς βασιλείας τῶν Όθωμανῶν, πλήν σάν μέ στανιό, κάνωντας, ώς λέγει ό λόγος, τα πικρά γλυκά· ότε μετά δύο χρόνους εστάλθη καπιτζίμπασης και επῆρε τό κεφάλι του· και άγκαλά μέ αιτίαν άλλην και έγκλημα, διά νά μή σκανδαλισθῆ ή βασιλεία τῶν Ρωσσῶν, ή αληθινή όμως αιτία ήτο μέ τό νά ήτον απεσταλμένος από την Ρωσσίαν, και φρονεῖ τα τῶν Ρώσσων, και τόν έχουν οι Ρῶσσοι κατάσκοπον. Άλλ' επειδή αναφέραμεν και περί του πατρός του, ακόλουθον είναι νά γράψωμεν και περί αυτοῦ· και λοιπόν λέγομεν.

Αλέξανδρος ό ρηθείς ήτον έκ μέν του πατρός Γκίκας, ήγουν Αρβανίτης· τῶν δέ Γκίκιδων τό γένος τοῦτο επίσημον, ώς παλαιόν αυθεντικόν· έκ δέ μητρός Μαυροκορδάτος, υιός Ρωξάνδρας, θυγατρός του έξ απορρήτων· είχε δέ αδελφόν Γρηγοράσκον μέγαν δραγομάνον· αφού δέ εκεῖνος αυθέντευσεν, έλαβεν αυτός την δραγομανίαν. Κατά δέ τό χιλιοστόν επτακοσιοστόν τεσσαρακοστόν πρῶτον έτος, εικοστῆ έκτη Ίανουαρίου, πρώτη ώρα τῆς νυκτός, έστειλεν ό επίτροπος και έφερεν αυτόν, και ευθύς όπου εμβῆκε, χωρίς νά τόν σογλετιρδίση, τόν εσήκωσεν εις τό χάψι του Μουζούραγα εις τό τουμπρούκι· τῆ τρίτη δέ ώρα υπῆγεν ό μπασπακικουλού Απδήαγας μέ καμία εικοσαριά τζοχαντάριδες εις τό εις τό Φανάρη οσπήτιόν του, και κτυπῶντας και κλοτζῶντας την

tru monastirea ce a ḑidit lângă Bucurescĭ. Şi a afierosit-o la st. Munte, la sânta monastire a sântuluĭ Gheorghe. Insemnat pentru noua curte domnéscă ce a zidit-o din temelie afară din Bucureştĭ pentru că întâia cea veche era în mijloc; ĭară cea din vechime, cea de la început a fost în Têrgoveştea, treĭ ḑile departe de Bucureştĭ, şi pentru depărtarea de Bucureştĭ şi Dunărea, socot că a lăsat'o Şerban Vodă saŭ nepotul sĕŭ Constantin Vodă şi venind la Bucureştĭ aŭ zidit curtea, adică palatul. casele domneştĭ. In sfârşit s'a mazilit s'a surgunit şi s'a chemat şi a venit în Constantinopol şi şade acum în casa luĭ la *Curucesme*. Ḑic că ca la 500 de pungĭ şi maĭ mult a rîdicat bogăţie din Valahia, ca nimene altul acum în aceste timpurĭ [133]).

Grigorie Ghica fiul decapitatuluĭ Alexandru Ghica, marele dragoman, din dragoman şi acesta s'a făcut Vlah-Beĭ, şi în anul întâĭ al resbeluluĭ s'a sclăvit de Ruşĭ, s'a ridicat din Valahia şi s'a trimis în Peterburg. Indată ce s'a terminat pacea s'a trimis din Peterburg Domn în Moldova. Ş'a fost priimit şi întărit şi de împĕrăţia Otomanilor, dar fără de voe făcênd cum ḑice vorba amarul dulce. Pentru că după doĭ anĭ s'a trimis Capigi Başă şi ĭ-a luat capul. Şi de şi pentru altă pricină şi vină, pentru ca să nu se scandalizeze împĕrăţia Ruşilor. Adevĕrata însă causă a fost pentru că era trimes (pus) de Ruşĭ şi că cugeta ruseşte şi-l aveaŭ Ruşĭ ca şpion. Dar fiind că am raportat şi despre tatăl sĕŭ urméză să scriem şi despre el. şi prin urmare ḑicem [134]).

Amintitul Alexandru era din tată Ghica, adică Albanit; ĭar némul acesta al Ghiculeştilor este însemnat ca vechĭ domnitor, ĭar după mamă din Mavrocordat. fiŭ al Ruxandreĭ, fiica luĭ Exaporitu. A avut frate pe Grigoraşcu marele dragoman, după ce acela a domnit a luat acéstă dragomanie. Pela anul 1741 Ianuarie 26 în césul întâĭ din nópte a trimes Epitropul şi l-a ridicat şi îndată ce s'a dus. şi fără să'l *sogletirdisasca* [135]) l-a rĕdicat la Hapsi la Mugzuraga în *Tumbruchi* [136]). Pe la treĭ óre s'a dus Baş-Bachicul Apdiagas cam cu 20 de ceocadaris la casa luĭ din Fanar şi bătênd şi lovind la pórtă a deschis'o, a intrat s'a suit în casă, a sigilat camerele şi limanul şi s'a dus şi

πόρταν, τὴν ἄνοιξεν, καὶ ἐμβῆκεν, ἀνέβηκεν, ἐβούλλωσε τοὺς ὀδάδες, καὶ τὸ λιμάνι, καὶ ἔπεσε, καὶ ἐκοιμήθη· τὸ δὲ ταχὺ ἦλθαν ἄνθρωποι τοῦ δεφτερδάρη, καὶ ὁ μεγάλος βασιλικὸς ἰμπροχόρης, καὶ ἀνοίξαντες ὅλους τοὺς ὀδάδες καὶ συντούκια καὶ δολάπια, ἔγραψαν τὰ πράγματα ὅλα· καὶ τὴν αὐτὴν νύκτα ὑπῆγεν ὁ ἰμπροχόρης καὶ εἰς τὸ χωρίων Κουροὺ-τζεσμὲ, καὶ ἐβούλλωσε καὶ τὰ ἐκεῖ ὀσπήτιά του, καὶ ἔγινε μεγάλη ἐξέτασις διὰ τὸ τίποτές του· καὶ τὸ πλέον πολύτιμον τὸ ἔβαλαν εἰς μαγούνα, καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τὸ μπάμπι-χουμαγιοὺν, ἤγουν τὸ βασιλικὸ σεράγι· καὶ τὰ πλέον ἐκλεκτὰ, ἤγουν τζεβαερικὰ, μαλαματικὰ καὶ ἀσημικὰ τὰ ἐπῆραν ἴσα εἰς τὸν βασιλέα· ὁ δὲ βασιλεὺς ἄλλα μὲν ἐκράτησε, ἄλλα δὲ ἔστειλε μέσα εἰς τὸ ἐντεροὺν χασνεσί. Καὶ ὁ μὲν ἄθλιος δραγομανος ἐκείτετο εἰς τὴν φυλακὴν μὲ δύο ἀλυσίδας εἰς τὰ ποδάρια· ὁ δὲ κεχαγιάμπεης ἔστελνε τὸν κιατίπην του ἀκολούθως τὰς τρεῖς ἡμέρας, δύο καὶ τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν, καὶ τὸν ἐρωτοῦσε διὰ τὸ τίποτές του· ἐκεῖνος δὲν ἔλεγεν ἄλλο, παρὰ πῶς, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχη, μέσα εἰς τὸ σπῆτι του εἶναι, καὶ οἱ ἄνθρωποί του τὸ ξεύρουν. Τῇ δὲ πρώτῃ Φεβρουαρίου ἄνοιξαν ὅλα του τὰ χαρτία, τὰ ἐδιάβασαν, καὶ εὑρέθηκαν ὁμολογίαι τριακοσίων ὀγδοήντα ὀκτὼ πουγγίων, ἄσπρα μετρητὰ ὑπὲρ τὰ εἴκοσι, καὶ μὲ τὴν ὕλιν τῶν ὀσπιτίων, καὶ μ' αὐτὰ τὰ ὀσπήτια ὑπὲρ τὰ ἑπτακόσια. Τὴν ἰδίαν ὥραν ὁποῦ ἐσήκωσαν τὸν δραγομάνον, ἐξώρισαν καὶ τὸν ρεῒς ἐφέντην εἰς τὴν Κανστάνπολιν τὴν πατρίδα του· αἱ δὲ αἰτίαι τῆς τοιαύτης καταδίκης διάφοροι ἐλέγοντο, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐπιάσθηκε γράμμα, ὁποῦ ὁ δραγομάνος ἔγραψεν εἰς τοὺς Γερμανοὺς, πῶς τὰ δῶρα ὁποῦ ἔστειλαν εἰς τὸν ρεῒς ἐφένδην, εἰς ἄλλα πρόσωπα τὰ ἔδωκεν. Ἄλλοι λέγουν πῶς εἶναι διὰ τὰ σύνορα τῆς Βόσνας, ἐπειδὴ εἰς τὰ τρατάτα δὲν περιέχονται καθαρὰ τὶ λογῆς νὰ ξεχωρισθοῦν, ἀλλὰ μὲ λέξεις ἐκβίβοκας, τὰς ὁποίας οἱ Γερμανοὶ τὰς μεταχειρίζονται τώρα καθὼς θέλουν, καθὼς τοὺς συμφέρει· καὶ ἄλλοι, πῶς εἶναι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βελιγραδίου, τὸ ὁποῖον οἱ Γερμανοὶ εὐθὺς τότε εἰς τὰς ἀρχὰς ὁποῦ ἐνικήθησαν, ἦτον διὰ νὰ τὸ δώσουν, ὁ δὲ ρεῒς ἐφέντης μετὰ τοῦ δραγομάνου τὸ ἀνάλαβε, λέγωντας πῶς πρέπει νὰ προσμείνουν, ἕως νὰ ἔλθη ὁ ἐλτζῆς τῆς Φράντζας, καὶ ἔτζι ἔχοντες καιρὸν οἱ Γερμανοὶ τὸ ἐκρήμνισαν, καὶ τὸ ἔδωκαν κρημνισμένον· τῇ δεκάτῃ Φεβρουαρίου μηνυθεὶς ὁ ἐπίτροπος ἀπὸ τὸν βασιλέα, ὑπῆγε καὶ ἔκαμε μίαν ὥραν, γυρίζωντας ἐπρόσταξε καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ χάψι ὁ μουζούραγας, ὁ σούμπασης, καὶ ὁ χασάσπασης, καὶ εὔγαλαν τὸν ταλαίπωρον δραγομάνον, βαστῶντές τον δύο ἀπὸ τὸ ζωνάρι, καὶ τὸν

s'a culcat; apoĭ curând a venit ómeniĭ luĭ Tefterdar și marele imbrohor împĕrătesc și deschiḑênd tóte odăile și sipitele și dulapurele a catagrafiat tóte lucrurile. In aceeașĭ nópte s'a dus imbrohorul și în mahalaua Curucesme și a sigilat și casa luĭ de acolo și s'a făcut mare cercetare de tótă averea luĭ. Și ce era maĭ de preț le a pus în *magune* [127]) și le a dus la Babihumaium, adecă în saraiul împĕrătesc. Iar cele maĭ alese adecă: giuvaericale, aurăriĭ și argintăriĭ le a luat de a dreptul la împĕrăție. Apoĭ împĕratul pe unele le-a luat, ĭar pe altele le a trimis *Enderun-Hasnesi*. Nenorocitul dragoman ședea în închisóre cu douĕ lanțurĭ în picióre. Iar Chihaia beĭ trimitea pe chiatipul sĕŭ continu în treĭ ḑile de douĕ și de treĭ orĭ pe ḑi și-l întreba despre averea luĭ, acela nu spunea altă de cât că ceea ce are este în lăuntrul caseĭ sale și ómeniĭ luĭ știŭ. Decĭ la 1 Februarie s'a deschis tóte hârtiile luĭ, le a citit și a găsit inscrisurĭ de 388 de pungĭ, banĭ în numĕrar peste 20, și cu obiectele din casă și cu casele făcea maĭ mult de 700. In aceeașĭ óră când a rĕdicat pe dragoman a surgunit și pe Reis Efendi în orașul Castanpole patria luĭ; ĭară causele acesteĭ condemnărĭ le spunea diferite și pe lângă altele, că s'a prins scrisórea ce dragomanul a scris la Nemțĭ, că darurile ce le a trimes luĭ Reis Efendi și altor persóne le a dat; alțiĭ ḑic, că ar fi confiniile Bosniĭ; fiind-că în tratate nu se cuprindea curat unde se hotărăsc, ci prin cuvinte echivoce. Pe aceste Germaniĭ le întrebuințéză acum cum voesc și cum le convine; și alțiĭ că este pentru cestiunea Belgraduluĭ pe care Germaniĭ curând atuncĭ la început când a fost învinșĭ era ca să'l dea. Iar Reis Efendi împreună cu dragomanul a amânat-o ḑicênd că trebue să aștepte până va veni representantul Franțiĭ și așa avênd timp Germaniĭ l-a sfărâmat și l-a dat ruinat. La 10 Fevruarie vestit Epitropul de împĕratul s'a dus și a făcut o oră și maĭ mult. întorcêndu-se curênd a ordonat și a intrat la Hapsiĭ Mugzuraga, Sum Bașa și Hasas Bașa. Și a scos pe nenorocitul dragoman ținându-l doĭ de supțiorĭ, și l-a dus înainte la Alaĭ Chioschiu la *Demir Capi* unde ședea împĕratul. A strigat Arizic: *Padișahim, bendinu devlete sadacatile hismetigim, adalet egle* [128]). Dar socletirmesdem l-a decapitat. La 11

ὑπῆγαν ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀλάϊ-κιοσκιοὺ εἰς τὸ Δεμὶρ καπὶ, ὁποῦ ἐκάθετο ὁ βασιλεύς· ἐφώναξε δὲ ὁ ἀρροίζινος· „Πατισαχὶμ πεντίνου δεβλετὲ, σαδακάτιλε γιζμὲτ-ἰτζὶμ, ἀδαλὲτ ἐγλέ!“ ὅμως σογλετίρμεσδεν τὸν ἀπεκεφάλισαν. Τῇ δὲ ἐνδεκάτῃ διὰ προσταγῆς τοῦ ἐπιτρόπου ἐπροβιβάσθη εἰς τὸ ὀφφίκιόν του τὸ τῆς μεγάλης λογοθεσίας τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ μέγας σκευοφύλαξ ἰατρὸς Μιχαλάκης Μαμορᾶς· ὁ δὲ μέγας χαρτοφύλαξ, καὶ μέγας σπαθάρης Μιχαλάκης Ρωσσέτος εἰς τὸ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος, καὶ μέγας χαρτοφύλαξ ἔγινε ὁ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος Σοῦτζος· τῇ δὲ εἰκοστῇ ὁ ἐπίτροπος ἐφόρεσε καββάδι διὰ δραγομάνον τὸν Γιαννάκην Μπόγδανον, τὸν ἐπρόσταξε δὲ νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς τὸ μοὺρ, ὡς ὁ ἄλλος, παρὰ εἰς μόνον τὸ τοῦ δραγομανλικίου.

Τοῦτος ἦτον ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὡσὰν νὰ πῇς ἀπὸ τὰ χωρία τῆς Μπογδανίας, τὸ ἐπινόμι Καλμούκης, ποταπὸς τὸ γένος, ἀρχὴ δὲ τοῦ γένους του καὶ τιμή. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Πόλιν, ἔγινε γραμματικὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀποκεφαρισθέντος, εἶτα καὶ καπικεχαγιᾶς τοῦ αὐθέντου τῆς Βλαχίας Γρηγόρβοδα τοῦ Γκίκα, ἀδελφοῦ τοῦ ἀποκεφαλισθέντος, καὶ ἀπὸ καπικεχαγιᾶς δραγομάνος, καὶ ἀπὸ δραγομάνος μετὰ καιρὸν αὐθέντης Μπογδανίας τῆς πατρίδος του, καὶ ἀπὸ Καλμούκης μετωνομάσθη δι' εὐφημίαν Καλλιμάχης. Τότε εὑρέθηκα κ' ἐγὼ εἰς Μπογδανίαν ἐλθὼν ἀπὸ Βλαχίαν, μὲ τὸ μέγα, καὶ πηχιαῖον ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, προσκυνοῦμεν τὴν δύναμίν του, ἐλεημοσύνην ζητῶν διὰ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Χλωροποτάμου, καὶ λαμβάνων πλουσίως. Τότε συνέβη καὶ ἡ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἐπιστασία ἑνὸς σουλτάνου ἀδελφοῦ τοῦ Ταταρχάνη, μὲ τὸ νὰ ἐζητοῦσε νὰ εὐγάλῃ τὸν ἀδελφὸν, νὰ γίνῃ αὐτὸς Ταταρχάνης· ἡ δὲ βασιλεία διατὶ δὲν τὸν ἤθελε, ξέχασα τὴν αἰτίαν· καὶ πατήσας τὴν Μπογδανίαν, ὡς γειτονεύουσα τῆς Ταταρίας ἡ Μπογδανία, τὴν ἐλεηλάτησε, καὶ ἐσκλάβωσε πολλοὺς, καὶ ἦλθεν ἕως εἰς τὸν ποταμὸν Προῦτον, πλησίον τοῦ Γιασίου τέσσαρας ὥρας· ἐκίνησε νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς τὸ Γιὰς, νὰ ἁρπάξῃ, νὰ ρημάξῃ, νὰ σκλαβώσῃ, καθὼς καὶ τὴν Τζάραν. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ ἐν αὐτῷ σταυρωθέντος μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, (προσκυνοῦμεν τὸ ὄνομά του), φῶς φανερὰ τοὺς ἐμπόδιτε, Σεπτεμβρίου δεκάτῃ τετάρτῃ, ἀνήμερα τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ· τότε γὰρ εἶχαν κινήσει, καὶ εὐθὺς τὴν αὐτὴν ὥραν εἶχαν γυρίσει, μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχαν συμφωνήσει. Καθὼς ποτὲ τὸν Χοσρόην βασιλέα Περσῶν, καὶ ἄλλους, ἡ δύναμις τοῦ ἁγίου μανδηλίου ἐμπόδισεν, ὁποῦ ἐπολεμοῦσαν τὴν Ἔ-

prin ordinul Epitropuluĭ s'a înaintat la oficiul sĕŭ Doctorul Mihalache Mamora, logofĕtul cel mare a mareĭ biericĭ, marele schevofilax. Iar mare hartofilax și mare spătar Mihalache Rosĕt în oficiul de mare schevofilax; ĭar mare hartofilax s'a făcut marele sluger Alexandru Suțu. La 20 Epitropul a îmbrăcat cu cavadă de dragoman pe Enache Bogdan și ĭ-a ordonat să nu se amestece la *Mur*, [129]) ca cel-alt, ci numaĭ la oficiul de dragoman.

Acesta era din țéră, ca cum am ḑice din țéra Moldoviĭ, cu supra numele Calmuchi, de ném de jos și începĕtor némuluĭ sĕŭ și cinsteĭ. Venind în Constantinopol s'a făcut secretar luĭ Alexandru celuĭ decapitat, apoĭ și Capichihaia Domnuluĭ Valahiĭ Grigorie Vodă Ghica, fratele celuĭ decapitat și din Capichihaia, dragoman și din dragoman cu timpul Domn Moldoviĭ patriĭ luĭ, și din Calmuchi s'a numit Eufimie Calimah. Atuncĭ mĕ aflam și eŭ în Moldova venind din Valahia cu marele și cam de un cot lemnul cinstiteĭ crucĭ, să ne închinăm puteriĭ sale, căutând milostenie pentru sânta monastire a Hloropotamuluĭ și luând cu îmbelșugare [130]). Atuncĭ s'a întêmplat și rebeliunea asupra împĕrățiĭ a unuĭ Sultan fratele luĭ Tatar-han pentru că cauta să scótă pe fratele sĕŭ și să se facă el Tatar-han, ĭară împĕrăția pentru că nu-l voia a perdut causa. Și călcând Moldova, ca una ce Moldova este megieșă Tatarieĭ aŭ jefuit-o și aŭ sclăvit pe mulțĭ și aŭ venit până la rîul Prut, în apropiere de Iașĭ de 4 césurĭ. S'aŭ mișcat să vie și la Iașĭ să prăde să jafuiască și să sclavéscă după cum și țara. Iară puterea cinstiteĭ crucĭ, saŭ maĭ bine ḑicênd, aceluĭ rĕstignit pe ea a mareluĭ D-ḑeŭ și Mântuitoruluĭ nostru Iisus Christos, să ne închinăm numeluĭ luĭ, ĭ-a împedicat într'un chip vĕḑut la Septembrie 14, în ḑiua Inălțăriĭ Cruciĭ, căcĭ atuncĭ se mișcase și îndată în aceeașĭ óră s'a și întors pentru că nu se înțelegea. Dupre cum altă dată Hosroe împĕratul Perșilor și alțiĭ puterea sânteĭ Mahrame ĭ-aŭ împedecat, pe ceĭ ce daŭ resbel Edeseĭ în care era sânta

δεσσαν, εἰς ἣν ἦτο τὸ ἅγιον μανδήλιον, μεγάλη ἡ χάρις του. Τοῦτο δὲ τὸ θαυμαστὸν ἐμπόδιον, φύγοντες τινὲς Μπόγδανοι ἀπὸ τὸ ταμπουρο τῶν Ταταρων, ὁποῦ ἦσαν σκλαβωμένοι καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ Γιὰς, τὸ ἐδιηγοῦντο εἰς τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἰς ὅλους, καὶ ὅλοι ἐδώκαμεν δόξαν τῷ τὸν ὅλων Θεῷ, ἀπηλπισμένοι ὄντες, τὰ τῶν ἀπηλπισμένων παθόντες, θρήνους, κλαυθμοὺς, καὶ ὀδυρμοὺς, καὶ ὁ αὐθέντης μὴν ὤντας εἰς τὸ Γιὰς, ἦτον ἀκόμη εἰς τὴν Πόλιν, προσμένωντας νὰ καταπέσῃ ἡ ἀποστασία, καὶ εἶτα νὰ ἔλθῃ. Ἡ ἱστορία αὕτη φαίνεται εἰς πλάτος μὲ ὅλα τὰ περιστατικά της εἰς τὸ βιβλίον μου, Κῆπος Χαρίτων λεγόμενον. Τοῦτος ὁ ἡγεμὼν ἦτο πρᾳότατος, ἄλλος Διονύσιος Σκοπέλων(?), καὶ μετὰ τρεῖς χρόνους μανζιλευθεὶς, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ζήσας ὡς λέγουσιν, ἕως ἑκατὸν δέκα χρόνους, ἀπέθανεν εἰς τὸ εἰς τὸν Κουροὺ-τζεσμὲ ὀσπήτιόν του ἐν εἰρήνῃ.

Γρηγόριος τούτου υἱὸς αὐθεντεύσας εἰς Μπογδανίαν· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρες χρόνους νομίζω, ἐφέρθη εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἀπεκεφαλίσθη. μαζὶ καὶ ὁ Νικολάκης Σοῦτζος μπᾶς καπικεχαγιᾶς του, καὶ μέγας δραγομάνος. τῷ πρώτῳ ἔτει τοῦ πολέμου, ὅταν τὰ εἰς Μπογδανίαν ἀπελθόντα ἀσκέρια τῶν Τουρκῶν ἐνικήθηκαν ἀπὸ τοὺς Μοσκόβους, καὶ ἐδιώχθηκαν, διὰ νὰ σκεπασθῇ ἡ ἐντροπὴ τοῦ διωγμοῦ μὲ τὸν φόνον αὐτῶν τῶν ἀθῴων, τάχα πῶς δὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς τὰ τῆς Μπογδανίας, καὶ διὰ τὴν κακὴν κυβέρνησιν αὐτῶν δὲν ἐπρόκοψαν οἱ Τοῦρκοι· καὶ ἔγινε τὸ ἴδιον, ὁποῦ ὁ λόγος λέγει, ἔφταιξεν ὁ γάδαρος, κ᾽ ἔδειραν τὸ σαμάρι.

ΑΡΧΟΝΤΕΣ, ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ

Κωνσταντῖνος Δράκος Σοῦτζος. Πολίτης, περιφανὴς, ἐπίσημος, διὰ τὴν ἀρχοντίαν καὶ τὴν προκοπὴν, ὅτι ἦτον εἰς τὰ ἑλληνικὰ, λατινικὰ, καὶ ἀραβικὰ ἄριστος, ὡς ὀλίγοι· ὅθεν ἔκαμε καὶ λεξικὸν ἑλληνοτουρκικόν· εἶχε καὶ βιβλιοθήκην. Ἐστάθη πὰς καπικεχαγιᾶς Κωνσταντήνβοδα, καὶ καπιγιολδάσης μου, καὶ πατὴρ πέντε υἱῶν· ἀπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἕνας, ὁ ῥηθεὶς μέγας χαρτοφύλαξ καὶ μέγας σουτζλιάρης Ἀλέξανδρος, ἐκρεμάσθη παρὰ τὸ βεζίρη εἰς τὴν Πόρτα τοῦ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπητίου του, διαβληθεὶς, ὅτι εἶχε σκλάβαν Τούρκα καὶ τὴν κοιμᾶται· ἢ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, ὅτι ὠργάνιζε διὰ νὰ αὐθεντεύσῃ πάλιν ὁ Κωνσταντήνβοδας, μανζίλης ὤντας, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸ κατορθώσῃ, διεβλήθη· ὁ ἄλλος ὁ Νικολάκης μέγας δραγομάνος ἀπεκεφαλίσθη. ὡς γέγραπται· ὁ δὲ Μιχαλάκης ὁ μικρότερος αὐθεντεύει τώρα εἰς τὴν Βλαχίαν.

Mahramă, mare este harul eĭ. Acéstă minunată împedecare uniĭ Moldovenĭ fugind din lagărul Tătarilor unde eraŭ sclăviţĭ venind la Iaşĭ o istorisea la boerĭ, şi la toţĭ şi cu toţiĭ dădeaŭ mărire D-ḑeuluĭ tuturor, fiind desperaţĭ şi suferind ca ceĭ desperaţĭ, plângerĭ, lăcrămĭ şi vaete. Iar Domnul nefiind la Iaşĭ, era încă în Constantinopol, aşteptând ca să înceteze rebeliunea şi apoĭ să vie. Istoria acésta se vede pe larg cu tóte împrejurările în cartea mea numită *Gradina Graţiilor*. Acest domn era blând, alt Dionisie din Scopel, şi după treĭ anĭ mazilit şi dus în Constantinopol, şi trăind precum ḑic până la 110 anĭ a rěposat în pace în casa luĭ la Curucesme.

Grigorie, fiul acestuia, domnind în Moldova după 3 saŭ 4 anĭ socot s'aŭ adus în Constantinopol şi s'a decapitat împreună cu Niculache Suţu Başa Capichihaia al sĕŭ, şi mare dragoman în anul I al resboiuluĭ; când armatele turceştĭ duse în Moldova a fost învinse de Moscovĭ şi alungate. Ca să se astupe ruşinea alungăriĭ cu uciderea acestor nevinovaţĭ că adică n'a guvernat bine cele din Moldova, şi din reaua lor guvernare n'aŭ reuşit Turciĭ. Şi s'a făcut de asemenea cum ḑice cuvêntul: A greşit Măgarul şi a bătut şaua.

Boerĭ, Comercianţĭ şi Profesorĭ.

Constantin Dracu Suţu Constantinopolit însĕmnat pentru boeria luĭ şi pentru procopsala sa, pentru că era cel maĭ tare ca puţinĭ în elină, latină şi arabică fórte tare. De aceea a făcut şi Lexicon elino-turc, avea şi bibliotecă. A fost şi Baş-Capichihaia luĭ Constantin Vodă şi Capichioldaş al meŭ, şi părinte a 5 fiĭ. Dintre eĭ unul, ḑis mare hartofilax şi mare sluger Alexandru a fost spînzurat de vizir în pórta luĭ, la casa sa, din Fanar, bănuit că are o sclavă turcă şi trăeşte cu ea, saŭ a spune adevĕrul că organisa ca să domnĭască ĭarăşĭ Constantin Vodă, care era mazilit, şi pentru ca să nu reuşască a fost acusat. Altul Neculache marele dragoman a fost decapitat, după cum s'a scris. Iar Mihalache cel maĭ mic domneşte acum în Valahia.

Ἰακωβάκης, Πολίτης Σταυροδρομίτης, περιφανὴς καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀρχοντίαν, Ρίζου πραγματευτοῦ υἱός, καπιγιολδάσης μου καὶ αὐτός. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸν Κωνσταντήνβοδα, καὶ εὐδοκιμήσας, ἔφθασε μέγας σπαθάρης, καὶ πενθερὸς δύο αὐθέντων, τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Γρηγορίου Γκίκα καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα τοῦ ἐξαδέλφου του· τοῦτος ὁ Ἰακωβάκης τόσον ἐστάθη ἐπίσημος, ὥστε εἰς τὸν πρῶτον χρόνον τῆς μάχης ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς βασιλείας ἐλτζῆς μαζὶ μὲ ἕνα τοῦ δεβλετίου νὰ ὑπαγουν εἰς τὸ ὀρδὶ τῶν Μοσκόβων διὰ τὴν ἀγάπην, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μὴν ἔγινε τότε. Τοῦτος ἔχει εἰς τὸ Σταυροδρόμι, καὶ εἰς τὸν Μπουγιοὺκ-δερὲ σπήτια ἑκατὸν πουγγίων, καὶ περισσότερον, καὶ βιβλιοθήκην. Ἐτύπωσε καὶ αὐτὸς ἕνα τῶν βιβλίων μου, περιέχον ἄλλα τινὰ καὶ τρεῖς λόγους πανηγυρικούς, ἕνα πρὸς Ἰωσὴφ τὸν μνήστορα, καὶ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόθεον, καὶ υἱόν του, δεύτερον πρὸς τὸν ἅγιον Νικόλαον, καὶ τρίτον πρὸς τὸν ἅγιον Γεώργιον, τὴν εὐχήν τους νὰ ἔχωμεν.

Ἡ δὲ βιβλιοθήκη αὐτοῦ, καὶ τοῦ Σούτζου, καὶ ἄλλων ἀρχόντων καὶ ἀρχιερέων, ἔγιναν ἀπὸ τὴν μίαν βιβλιοθήκην Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων, Νικολάου βόδα, καὶ Κωνσταντήνβοδα, ἥτις ἐπουλήθη, ζῶντος τοῦ Κωνσταντήνβοδα, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος του, καθὼς ἐπουλήθη καὶ τὸ εἰς τὸ Φανάρι ὀσπήτιόν του· αὐτὴ δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἦτον μεγάλη, εἶχε χιλιάδας βιβλία, ὡς τριῶν τοιούτων μεγιστάνων βιβλιοθήκη.

Γεώργιος Πολίτης, υἱὸς Σταυράκη ἰατροῦ ἐπισήμου, ἐπισημότερος δὲ αὐτός, ἢ διὰ νὰ εἴπω ἀληθέστερον, ἐπισημότατος πάντων τῶν τότε μεγιστάνων Ρωμαίων, καὶ ἐνδοξότερος, ὅτι ἐχρημάτισεμ εγάλος σπαθάρης, καὶ πρῶτος καπικεχαγιᾶς καὶ ἄλλου αὐθέντου, καὶ τοῦ Στεφάνβοδα Ρακοβίτζα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, αὐθέντης τοῦ αὐθέντου Στεφάνβοδα, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ἡμέρας ὑπερυψώθη, ὑπερπλούτησεν, ὡς πρὸ χρόνων εἰς τοὺς χρόνους μας ὁ Γιαγκούπης Ἀρμένης ὁ ἀποκεφαλισθείς, καὶ ἔγινε περίφημος τόσον, ὥστε ἡ φήμη του ἔφθασε καὶ εἰς τὸν βασιλέα. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου, ὅσο μεγάλη καὶ ἂν ἦναι, ὡς ὄναρ παρέρχεται, καὶ ὡς ἄνθος μαραίνεται, πολλῷ μᾶλλον Ρωμαίου, καὶ σκλάβου Τουρκῶν, καὶ τοῦτος λοιπὸν παρὰ τῆς βασιλείας καταδικασθείς, ἐκρεμάσθη ἔμπρὸς εἰς τὴν πόρτα τοῦ εἰς τὸ Μέγα Ρέμα νεοκτιστοῦ σπητίου του,, καὶ ἔγινε τὸ τίποτές του, ὅλο ἀφεντικό, τὸ ὁποῖον τὸ εἶπαν ἄλλοι μὲν ὑπὲρ τὰ χίλια, ἄλλοι δὲ χιλιάδας πουγγία. Καὶ παρῆλθον, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα καὶ ἐγώ, ὡς ὁ Δαβίδ, τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. Ἕως τίνος λοιπόν, ὦ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἕως πότε ἐστὲ βαρυκάρδιοι; ἵνα

Iacobache Constantinopolitanul Stravrodromit, însemnat și acesta pentru erudiția luĭ și boeria, fecior comerciantuluĭ Rizu capighioldaș al meŭ și acesta. Venind la Constantin Vodă și fiind bine primit a ajuns mare Spătar și socru a doĭ domnĭ, luĭ Grigorie Ghica decapitatul și luĭ Alexandru Ghica vĕrul aceluia. Acest Iacobache atât a devenit de însemnat în cât în anul dintâiŭ al resbeluluĭ s'a orînduit de împĕrăție representant împreună cu unul din divan, ca să se ducă în lagărul Moscovilor pentru pace, de și nu s'a făcut atuncĭ. Acesta are la Stravrodrom și la Buiuc-dere case de 100 de pungĭ și maĭ mult și bibliotecă. A imprimat și acesta una din cărțile mele cuprinḑênd alte óre-care și treĭ cuvinte panigerice; unul către Iosif logodnicul și Iacov fratele Domnuluĭ și fiul aceluia; al doilea la St. Nicolae și al 3-lea la Sântul Gheorghie, să le avem rugăciunea lor.

Iară biblioteca luĭ și a luĭ Suțu și a altor boerĭ și arhiereĭ s'a format din o bibliotecă din a luĭ Alexandru Exaporitul, Nicolae Vodă și Constantin Vodă, care s'a vîndut trăind Constantin Vodă, ca să se plătéscă datoria luĭ, după cum s'a vîndut și casa luĭ de la Fanar. Iar acéstă bibliotecă era mare avea miĭ de cărțĭ, ca bibliotecă acestor 3 boerĭ [181]).

Gheorghie Constantinopolitanu, fiul luĭ Stavrachi doctor însemnat dar maĭ însemnat acesta, dacă este să spun adevĕrul, fórte renumit între toțĭ boeriĭ de atuncĭ romeĭ, și maĭ glorios. A fost mare spătar și întâiul Capichihaia și altuĭ domn și luĭ Stefan Racovița W. saŭ maĭ propriŭ ḑis domn domnuluĭ Stefan Vodă; în ḑilele căruia s'a prea înălțat și prea îmbogățit, după cum cu câțĭ-va anĭ înainte în timpul nostru armanul Iacup cel decapitat. Și a devenit atât de rĕspândită vestea luĭ în cât a ajuns și la împĕratul. Dar fiind-că tótă slava omuluĭ orĭ cât de mare ar fi, ca visul trece și ca flórea se veștejește, cu atât maĭ mult a unuĭ romeŭ și sclav turcilor. Și acesta prin urmare a fost condemnat de împĕrăție și spênzurat înaintea porțiĭ luĭ la casa luĭ cea din nou zidită din Mega-revma, iar averea luĭ tótă s'a făcut împĕrătéscă; care spun uniĭ, că era maĭ mult de o mie, iar alțiĭ miĭ de pungĭ. Și a trecut și iată nu era; și l'am căutat și eŭ, ca David locul luĭ și nu am aflat

τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητῆτε ψεῦδος; ἰδοὺ νὰ, ἀπ' αὐτὸν, καὶ ἄλλους πολλούς. ὡσὰν αὐτοὺς, καὶ σεῖς γνωρίσατε τὸ τέλος τῆς ματαιότητος καὶ τὸ κέρδος τοῦ ματαίου καὶ ψευδοῦς τούτου κόσμου! Μίαν ἡμέραν μὲ τὴν γυναῖκά του μαζὶ καὶ μὲ τοῦτον συντρώγοντας ἐγὼ, ὄντας εἰς τὴν Πόλιν, ἔχωντας τὸ τίμιον ξύλον, καὶ ἔχωντας τὸ σπῆτί του σπῆτί μου, κονάκι μου, ὅθεν ἔχωντας καὶ τὴν φιλίαν ἐξαίρετον, καθὼς καὶ πάντων τῶν Φαναριωτῶν τέσσαρας χρόνους, ὁποῦ εἰς τὴν Πόλιν διέτριψα, εἶχα τὴν φιλίαν καὶ σπῆτιά τους κονάκια· καὶ μεγαλορρημονῶντας ὁ μακαρίτης, λέγωντας, πῶς διὰ τὴν δικαιοσύνην του καὶ τὴν σωφροσύνην του εὐτυχεῖ, καὶ πολλάκις ἀπὸ Βλάχους, καὶ ἀπὸ Μπογδάνους κατατρεχθεὶς, ὁ Θεὸς τὸν ἐγλύτωσε, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἄλλους τινὰς κατακρίνωντας, τὸν εἶπα ἐγὼ—δὲν εἶναι, ἄρχον ἀδελφὲ, ὅλα τὰ γλυτώματα ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀρετήν μας, ἀμὴ μερικαῖς φοραῖς εἶναι καὶ διὰ διόρθωσίν μας, μερικαῖς δὲ καὶ διὰ κακόν μας χειρότερον! Ἕνα καιρὸν (τὸν εἶπα καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν), ἕνας κλέπτης κοιμώμενος ὑποκάτω εἰς ἕνα τειχόκαστρο παλαιὸ, ἐφάνη ἄγγελος, καὶ τοῦ εἶπε, σήκω, παραμέρισαι, ὅτι εἶναι νὰ πέσῃ ὁ τοῖχος· ἐξύπνησεν ὁ κλέπτης, ἐσηκώθη, ἐπαραμέρισεν, ἔπεσεν ὁ τοῖχος· ὅθεν ἐχάρη, καὶ εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν, ὁποῦ τὸν ἐγλύτωσεν, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ὑπάγει εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσφέρει λαμπάδα, λιβάνι, καὶ λάδι δι' εὐχαριστίαν· τὴν νύκτα δὲ βλέπει πάλιν τὸν ἄγγελον, καὶ τοῦ λέγει,—διατί ἐπρόσφερες εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκεῖνα, ὁποῦ ἐπρόσφερες; τὰ ἐπρόσφερες τάχα διὰ εὐχαριστίαν, ὁποῦ σ' ἐγλύτωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ ἐθάρρεψες, πῶς ἀρέσει τὸν Θεὸν ἡ πολιτεία σου; ὄχι δὲν τὸν ἀρέσει! ἀμὴ σ' ἐγλύτωσε, διὰ νὰ λάβῃς πικρὸν καὶ ἄτοιμον θάνατον, καθὼς σὲ πρέπει! Δὲν ἐπέρασαν ἡμέραις, καὶ πιάνουν τὸν κλέπτην, καὶ τὸν κρεμνοῦν. Τώρα, καὶ ἡ εὐγενεία σου (καὶ νὰ μὲ συμπαθήσῃς ὅτι μὲ θάρρος καὶ πόνον μιλῶ) μὴ νομίζῃς ὅλα ἐκεῖνα τὰ γλυτώματα διὰ τὴν καλοσύνην σου, καὶ τὰ πέρνεις ὅλα διὰ καλόν σου, ἀμὴ συλλογίσου καὶ τὰ ἐναντία, καὶ πρόσεχε! Τὸν εἶπα καὶ ἄλλην φορὰν ἄλλα, καὶ ὅτι ν' ἀφήσῃ τὴν Πόλιν, νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἕνα μὲν διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὸν ἅγιον Τάφον, ὡς ἄλλοι πολλοὶ, δεύτερον, διὰ νὰ δώσῃ ἐλεημοσύνην πολλὴν, ὡς πολὺ πλούσιος, νὰ κυβερνηθοῦν οἱ ἐκεῖσε, καὶ τρίτον, διὰ νὰ λησμονηθῇ τὸ ὄνομά του, μὴ βλέποντες τὸ πρόσωπόν του μερικὸν καιρὸν, ὁποῦ καὶ Τοῦρκοι, καὶ Ἑβραῖοι, καὶ Ἀρμένιδες, καὶ Φράγγοι, καὶ Ρωμαῖοι τὸν Σταυράκογλου καθ' ἡμέραν τὸν εἶχασιν εἰς τὸ στόμα τους, ὡς καὶ ρημάδα τὸν εὔγαλαν μετὰ τὸν θάνατόν του διὰ στοίχων, καὶ τὴν ἐτύ-

locul lui. Până când dar o fiĭ aĭ ómenilor, până când veţĭ fi greoĭ la inimă? Pentru ce iubiţi deşĕrtăciunea şi căutaţĭ minciuna? Iată, na, de la acesta şi de la mulţĭ alţiĭ ca acesta şi voĭ cunósteţĭ sfârşitul deşertăciuneĭ, şi câştigul deşert şi pe mincinoşiĭ lumeĭ! Intr'o ḑi împreună cu femea luĭ şi cu el mâncând eŭ, fiind în Constantinopol, avênd cinstitul lemn, şi avênd casa mea conac, de aceea îĭ eram şi amic sincer, după cum şi tuturor Fanarioţilor timp de 4 anĭ, cât am stat în Constantinopol, avém dar prietenia şi casele lor conac. Şi îngâmfându-se fericitul ḑicea: Că pentru dreptatea luĭ şi pentru înţelepciunea luĭ este fericit; şi că adese persecutat de Valahĭ şi de Moldovenĭ, D-ḑeŭ l-a scăpat şi altele de acestea şi pe alţiĭ criticându-ĭ, eŭ ĭ-am ḑis: Nu sunt frate boerule tóte reuşitele din partea luĭ D-ḑeŭ pentru virtuţile nóstre, ci une orĭ pentru îndreptările nóstre, iar alte orĭ şi pentru un rĕŭ maĭ mare al nostru. Intr'un timp (ĭ-am spus astă istorie) un tâlhar dormind subt un zid vechiŭ a uneĭ cetăţĭ i s'a arĕtat îngerul şi a ḑis scólă, dă-te de oparte, că are să cadă zidul. S'a trezit tâlharul, s'a sculat, s'a dat de oparte şi a căḑut zidul. De acea s'a bucurat şi a mulţămit luĭ D-ḑeŭ pentru că l-a scăpat. A doua ḑi se duce la biserică şi dă o luminare, tămâe şi unt-de-lemn spre mulţămire. Dar în timpul nopţiĭ vede iaraşĭ pre înger şi îĭ ḑice: Pentru ce aĭ dus acela ce aĭ adus la biserică? Le-aĭ dus óre spre mulţămire, că te-a scăpat D-ḑeŭ de mórte şi că cugeţĭ, că îĭ place luĭ D-ḑeŭ purtarea ta? Nu, nu'ĭ place: ci te-a scăpat ca să ieĭ o mórte amară şi necinstită după cum ţi se cuvine. N'a trecut multe ḑile şi-l prind pe acest tâlhar şi-l spênzură. Acum domnia ta (şi mĕ iartă că cu îndrăznélă şi durere vorbesc) nu socoteştĭ tóte acele succese pentru bunătatea ta şi să le ia-ĭ tóte pentru binele tĕŭ, ci te gândeşte şi la cele din potrivă şi ia aminte. I-am spus şi altă dată alte şi că trebue să lase Constantinopolul şi să se ducă la Ierusalim, pe de o parte, ca să se închine Sântuluĭ Mormênt ca mulţĭ, pe de alta, ca să dea milostenie multă, ca fórte bogat, ca să'ĭ ajute pre ceĭ de acolo. In sfârşit ca să i se uite numele luĭ nevĕḑêndu-ĭ faţa cât-va timp, pentru-că şi Turciĭ şi Evreiĭ şi Armeniĭ şi Papistaşiĭ şi Romeiĭ avea în fie care ḑi în gura lor pe Stavra-

πωσαν εἰς Βενετίαν. Αὐτὸς δὲ ζῶντας ἔστειλε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς Λειψίαν εἰς δύο τόμους τὸ θεολογικὸν βιβλίον Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, διὰ μεσιτείας τοῦ Πτολεμαΐδος, ὕστερον δὲ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου. Ἰωσὴφ δὲ ὁ Βρυέννιος ἔζουσεν ὅταν ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων ἐψυχομαχοῦσεν, ἐπὶ τῆς βασιλείας, θαρρῶ, Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου. Ὁ μακαρίτης Σταυράκογλους ἦτο μεταδοτικὸς, καὶ μεγαλόδωρος· ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας γρόσια ἔστειλε, καὶ ἀνεκτίσθη ἕνας ὁλόκληρος τοῖχος τοῦ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων μετὰ κελλία, καὶ ἕνα παρακλῆσι τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἔδωκε κ᾽ ἐμένα πρὸς τοῖς ἄλλοις πεντακόσια γρόσια, καὶ ἀγόρασα τὸ μάλαμα μὲ τὸ ὁποῖον ἐστόλισα τὸ τίμιον ξύλον, τὸ ὁποῖον μὲ τὸ μάλαμα τοῦτο, μὲ τὰ διαμάντια, καὶ τὰ σμαράγδιά του, μ᾽ ἐκόστησεν ὑπὲρ τὰ πέντε πουγγία· ἔτι μ᾽ ἔδωκεν ἑκατὸν πεντήκοντα γρόσια, καὶ ἀγόρασα μίαν κανδήλαν ἀσημένιαν μίαν καὶ ἥμιση ὀκᾶ. Μ᾽ ἔδωκε καὶ ὁ σπαθάρης Ἰακωβάκης ἄλλα τόσα, καὶ ἀγόρασα ἄλλην μίαν παρομοίαν· ἔφερα καὶ ἀπὸ τὴν Μπογδανίαν μίαν δύο ὀκάδες, καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν μίαν δύο ἥμιση ὀκάδες, καὶ εἶναι ταις τώρα καὶ ἡ τέσσαρες κανδήλαις εἰς τὸ Χλωροποτάμου ἕνα ἀξιοθέατον θέαμα. Ἔτι, ὅταν ἔγινε εἰς τὴν Πόλιν ὁ βασιλικὸς δονανμᾶς διὰ τὴν γένναν τοῦ βασιλόπαιδος μίαν ἑβδομάδα, καὶ ἐκλείσθηκαν τὰ κριτήρια, καὶ ἀνοίχθηκαν ἡ φυλακαῖς, καὶ ἔλλειψε το ἀλισβερίσι, καὶ ἐφεγγοβολοῦσαν τὴν νύκτα διὰ τὰ πολυάριθμα φῶτα, καὶ ἐγελοῦσαν ἡ ἡμέραις διὰ τὰ μυριάριθμα παίγνια καὶ ταῖς χαραῖς, καὶ ἐστολίσθηκαν τὰ τζαρσία, καὶ ἐστολίσθηκαν τὰ σπίτια μικρῶν τε καὶ μεγάλων, Τουρκῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, καὶ συνεριζόντο ποῖον τὸν ἄλλον νὰ περάσῃ εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ ὀσπιτίου, εἰς καθρέπταις, εἰς πολυκάνδηλα, ὡρολόγια κρεμαστὰ, στρωσίδια, καὶ ἄλλα διάφορα, καὶ σπάνια, καὶ ὅλα πολύτιμα πράγματα. Τότε δὴ τότε ὅταν ταῦτα ἐγίνοντο, ἐγὼ ἐκείτουμουν ἀσθενὴς εἰς τὸ Ἐγρίκαπι, καὶ ἦλθεν ὁ προεστὼς ἐκεῖ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῆς θαυματουργοῦ νὰ μὲ ἰδῇ· καὶ συνομιλοῦντες, μὲ εἶπε διὰ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὅτι δὲν ἔχει σκέπασμα καθὼς πρέπει. Καὶ εὐθὺς γράφω πρὸς αὐτὸν, Ἄρχοντα, λέγωντας, τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ὁρίζει, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ἡ εὐγενεία σου ἀποδίδωντας τὰ Καίσαρος Καίσαρι, ἐστόλισες την αὐλόπορτα στολισμὸν χιλίων γροσῶν καὶ ἀπέκενα, καὶ καλὰ ἔκαμες. Ἀπόδος καὶ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ, καὶ στόλισαι καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας, καὶ θέλεις κάμει καλλίτερα. Δὲν ἄργητεν ὁ ἀφρόζικος, ἔκαμε, καθὼς ὁ λόγος λέγει, τὸ γοργὸ

coglu, dupre cum și versurĭ în stihurĭ a eșit după mórtea luĭ, și s'aŭ imprimat în Veneția. Acesta trăind a trimes și a imprimat în Lipsca teologia în două tomurĭ, carte a luĭ Iosif Vrieniu, prin mijlocirea luĭ Sofronie al Ptolemaideĭ și maĭ în urmă al Constantinopoluluĭ. Iosif Vrieniŭ a trăit pe când împĕrăția romeilor 'șĭ da sufletul, mi se pare, pe timpul împĕrățiĭ luĭ Ión Paleologul. Fericitul Stavracoglu era politicos și darnic; maĭ mult de 10000 de leĭ a trimes și a zidit cu zid întreg sânta monastire a Ivirilor cu chiliĭ, care este în sântul Munte și un paraclis al sântuluĭ Gheorghe. Mĭ-a dat și mie pe lângă altele 500 de leĭ și am cumpĕrat aurul cu care am înfrumusețat cinstitul lemn; ceĭa ce cu aurul acesta, cu diamantele și smaragdele m'a costat maĭ mult de 5 pungĭ. Mĭ-a maĭ dat încă și 150 leĭ și am cumpĕrat o candelă de argint de o oca și jumătate. Mĭ-a dat și Spătarul Iacobache pe atâta și am cumpĕrat alta asemenea; am adus și din Moldova una de 2 ocale și din Valahia una de 2 ocale și ½, și sunt tóte 4 aceste candele la Hloropotam, o vedere vrednică de admirat. Incă când s'a întêmplat în Constantinopol *Donanma* [182]) împĕrătesc, pentru nașterea unuĭ copil o sĕptămână; și s'a închis judecătoriile și s'a deschis închisorile și lipsa aliș-verișul și să eluminaŭ nopțile de luminĭ nenumĕrate și să amusaŭ ḑiua prin jocurĭ și veseliĭ de miĭ de felurĭ și s'a înfrumusețat *țarșiile* [183]) și s'aŭ împodobit casele și acelor micĭ și acelor marĭ și a Turcilor și altora și să concuraŭ care să întréca pe altul în înfrumusețarea caseĭ sale cu oglindĭ și candelĭ multe, cu ceasornicĭ atârnate, cu covóre și cu alte objecte deosebite și rarĭ, și tóte lucrurĭ de mult preț; atuncĭ, da atuncĭ, când avea loc acestea, eŭ zăcém bolnav la *Egri-Capi*, și a venit superiorul de acolo al bisericiĭ prea sânteĭ Născĕtóreĭ, făcĕtóreĭ de minunĭ, să mĕ vadă; și vorbind mĭ-a spus de sânta masă, că nu are un acoperemênt demn, după cum se cuvine. Și îndată scriu către acest boier ḑicĕnd: Sânta Evangelie hotărăște, dațĭ cele ale Cesaruluĭ Cesaruluĭ, și cele ale luĭ D-ḑeŭ luĭ D-ḑeŭ. Decĭ fiind-că nobleța ta a dat cele ale Cesaruluĭ Cesaruluĭ, aĭ înfrumusețat porțile caseĭ tale cu valorĭ de miĭ de leĭ și maĭ mult, și bine aĭ făcut, dă și cele a luĭ D-ḑeŭ luĭ D-ḑeŭ și trimete și înfrumusețază și sânta masă a

καὶ χάριν ἔχει, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν στέλνει μὲ τὸν γραμματικόν του Σταθάκη τὸν Ζαγοριανὸν ἕνα κουμάσι χρυσὸ δεκαπέντε γρόσια τὴν πῆχην, καὶ μὲ μηνᾶ ὅσο θέλω νὰ χωρίσω, νὰ κρατίσω, καὶ ἐχώρισα δέκα πήχεις· δὲν ἔφθασεν τοῦτο, καὶ τόσο πολύ, ἀμὴ ἔστειλε τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ μίαν λαμπάδα ὀκάδες δέκα· τοιοῦτος μεγαλόφρων καὶ μεγαλόδωρος ἦτον ὁ ἄρχοντας αὐτός, ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσῃ· καὶ πολλὴν ἐλεημοσύνην ἐκεῖ εἰς τὸ Μέγα Ῥέμα ἔδιδε, καὶ πολλῶν χωριανῶν πτωχῶν ἐπλήρονε τὰ χαράτζια. Ἔτι ἦλθαν εἰς τοῦ λόγου μου ὁ Κυπριανὸς Ζαγοριανός, καὶ Μακάριος ὁ Ψαριανός, οἱ ὁποῖοι ἔκτιζαν μονύδρια, ὁ μὲν Μακάριος εἰς τὰ Σκάντζουρα, ὁ δὲ Κυπριανὸς εἰς τὸ Γυμνοπελαγῆσι, καὶ Κυρὰ Παναγιὰ λεγόμενον, νησιὰ καὶ τὰ δύο μικρὰ ἀκατοίκητα, πλησίον τῆς Σκοπέλου, καὶ ἦλθαν ἐπὶ ταὐτοῦ χάριν ἐλεημοσύνης, καὶ βοηθείας, διὰ νὰ τὰ ἀποτελειώσωσιν. Ἔτυχε δὲ τότε νὰ κτίζῃ τὸ εἰς τὸ Μέγα Ῥέμα ὀσπίτιον, καὶ τοὺς ἔστειλα πρὸς αὐτὸν μὲ ἕνα μου γραμματίδιον—ἄρχοντα, λέγωντας, ἡ εὐγενεία σου κτίζεις σπήτια διὰ λόγου σου, κτίζουσι καὶ αὐτοὶ ὀσπίτια διὰ τὸν Θεόν· πῶς καὶ πόσα λοιπὸν πρέπει, καὶ χρεωστεῖς νὰ τοὺς δώσῃς, διὰ νὰ τὰ τελειώσωσιν, ἡ σύνεσις γινώσκει τῆς εὐγενείας σου· καὶ τοὺς ἔδωκε ἑκατὸν γρόσια, τὸν καθ' ἕνα πεντήκοντα.

Κωνσταντῖνος Ξυπόλητος ἀπὸ τὸν Σωτῆρα χωρίον τῆς Ζαγορᾶς, ἐπίσημος καὶ αὐτός, ὅτι ἐχρημάτισε μεγάλος γραμματικὸς καὶ ἀγαπητὸς τοῦ Νικολάου βόδα, τοῦ δὲ υἱοῦ του Κωνστανήνδοδα καὶ ἄγας, καὶ κόμισος, καὶ σύμβουλος μυστικός. Τοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, περὶ οὗ, ἀνωτέρω ὡς φαίνεται, γράφει ὁ Μητροφάνης Γρηγορᾶς, καὶ τὸν ὀνομάζει ἀρχιγραφέα. Τοῦτος μὲ ἐπρωτόβαλεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην, εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριανταπέντε, καὶ μ' ἐπρόσφερε διὰ δεύτερον γραμματικὸν εἰς τὸν Κωνσταντὴνδοδα, εὑρὼν με εἰς τὸ Βουκουρέστι σπουδάζοντα. Ἀπέθανε δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν τόπον του· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Ἰδοὺ καὶ τὸ ἐν εἴδει ἐπιστολῆς ἐμὸν λογύδριον πρὸς αὐτόν, ὅταν ἐκίνησε διὰ την πατρίδα του, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὸν τριακοστὸν ἕβδομον ἔτος τὸ σωτήριον.

Κωνσταντῖνος Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἐλογίμῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

bisericiĭ Născĕtóreĭ de D-ḑeŭ şi veĭ face maĭ bine. N'a întârḑiat bogatul, a făcut după cum ḑice cuvêntul: Iuţéla are şi bunul eĭ. In aceeaşĭ ḑi trimete cu gramaticul sĕŭ Statachi Zagorian, un cumaş de aur de 15 leĭ cotul şi cu poruncă câtă voesc să taĭ şi să ĭeŭ, şi am tăiat 10 coţĭ. N'a fost de ajuns acésta şi atât de mult, ci a trimis a doua ḑi şi o lumînare de 10 ocale. Ast-fel de generos şi darnic a fost boerul acesta, D-ḑeŭ să'l ĭerte. Multă milostenie făcea în *Mega-revma* şi plătea la mulţĭ ţăranĭ sĕracĭ dările. Incă veniră şi la mine Chiprian Zagorénul şi Macarie Psarénul, cariĭ zideaŭ Monastirĭ, Macarie la Scanţura, ĭară Chiprian la Ghimnopelagisa ḑisă şi Dómna Pelaghia, insule amêndouĕ micĭ nelocuite, lângă Scopel. Şi a venit în scop de milă şi ajutor, pentru ca să le termine. Să întêmplă atuncĭ, ca să zidéscă case în Mega-revma şi ĭ-am trimis către el cu o scrisorică a mea: Boerule, am ḑis, dumnéta zideştĭ case pentru dumnéta şi aceştia zidesc case pentru D-ḑeŭ. Când şi cât trebue să le daĭ ca să sfârşéscă lucrarea, ştie conştiinţa nobleţiĭ tale; şi le a dat 100 leĭ, fie căruia câte 50.

Constantin Xipolit din Sotira, sat în Zagora, însemnat şi acesta pentru că a fost mare secretar şi iubit luĭ Nicolaĭ Vodă, ĭar fiiluluĭ sĕŭ Constantin Vodă şi Agă şi Comis şi Consilier tainic. Acesta este acela despre care scrie, dupre cum se vede maĭ sus, Mitrofan Grigoraş şi îl numeşte Prim Secretar. Acesta m'a întrodus pentru întâĭa dată în curtea domnéscă la 1735 şi m'a recomendat pentru al doilea secretar luĭ Constantin Vodă, aflându-mĕ eŭ la Bucureştĭ studiind; şi a murit ducêndu-se în ţara sa. D-ḑeŭ să-l odihnéscă. Iată şi cuvinţelul meŭ către el în formă de epistolă, când s'a dus în patria luĭ la 1737 anul mântuiriĭ.

Epistola o dăm numaĭ in textul original neavênd nicĭ o importanţă pentru Istorie.

Οὐκ ἄξιον, ὦ Ἀλέξανδρε, καὶ τὴν τοῦ φίλου ἡμῶν προπομπὴν παραδοῦναι τῇ λήθῃ· ἐλθούσης γὰρ τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ἔμελεν ὁ ἥρως τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀπάραι, (ἣν δὲ αὕτη τῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν τετάρτη, ἑβδόμη ἐπὶ δεκάδι τοῦ τρέχοντος ἀνθεστηριῶνος) καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τῆς ἡμέρας ἄρτι διαγελώσης, οὐκ ὀλίγον προβαλούσης τὸν φοῖβον, ἑώρων πανταχόθεν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπὶ τῷ τὸν ἥρω ἀσπάσασθαι, ὡς ἐπί τι πάνδημον συρρέοντας θέατρον, πολὺν τὸν ἱδρῶτα ἐκ τῶν μετόπων σταλάζοντας, πνευστιῶντάς τε καὶ ἐρυθραινομένους τὰ πρόσωπα, ἵνα μὴ καὐτῆς τῆς ἐσχάτης ἐξιτηρίου προσηγορίας αὐτοῦ, ὡσπερεί τινος ἀπολαύσεως δαιμονίας ἑαυτοὺς ὑστερήσωνται. Παρῆσαν δὲ χορὸς ἀρχιερέων οὐ τόσον εὐάριθμος, ἱερέων ὅτι πολλότατοι, εὐγενῶν ἀρχόντων χορεία, χρησίμων πραγματευτῶν σμῆνος ἀξιοθέατον· ἐῶ λέγειν τοὺς ἐπ' ἐλέῳ δεδραμηκότας, οἵους τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Κυρίου, τὰς χήρας τῶν γυναικῶν, τὰ ὀρφανὰ τῶν παιδίων, τοὺς κολοβοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ παρασήμους, οἵτινες ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐθρήνουν τὴν συμφορὰν, ἐπόνουν τὸν χωρισμὸν, πατέρα τὸν ἥρω κατονομάζοντες, εὐεργέτην, κοινὸν ἀγαθόν· ἔνθα καὶ τὸ τοῦ σοφισοῦ, (ὅστις ἄν ποτε ἦν) πέρας εἰληφέναι τὸ λόγιον πέπεισμαι, κοινὸν ἀγαθὸν εἰπόντος ἐστὶ χρηστὸς εὐτυχῶν· ὁ δὲ τὰς χεῖρας ἀνοίγων, πάντας εὐδοκίας ἐνεπίμπλα, κατὰ τὸν θεοπάτορα. Ὑπὸ τοιούτων οὖν καὶ τοσούτων ἀνδρῶν περικυκλούμενος πάντας ἐδεξιοῦτο, τοὺς πάνταν ἠσπάζετο, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Παῦλον, γενόμενος, τοῖς ἀρχιερευοῦσι μεθ' ὅσης οἷόν τε εὐλαβείας καὶ ὑποκλίσεως προσφερόμενος, ταῖς εὐλογίαις αὐτῶν καταστέφετο, τέκνον ὑπακοῆς, γόνος εὐλαβείας, καὶ υἱὸς ἀρετῆς οἰκότως ὀνομαζόμενος τοῖς ἄρχουσιν, ἄρχων καὶ οὗτος καὶ ὢν καὶ δεικνύμενος ἀσμένως τούτους καὶ καταλλήλως ἠσπάζετο· οὐχ ἧττον δὲ καὶ τοὺς ἐμπόρους τῷ χαρίεντι αὐτοῦ προσώπῳ ἐπατενίζων, ὅλους ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς, κατὰ τὴν μαγνῆτιν τὸν σίδηρον πρὸς ἑαυτὸν ἐφελκύετο· ὅθεν πάντων ἀλγούντων ἐπὶ τῇ διαζεύξει καὶ ἀναβοώντων, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μόνον ἀλεπάλληλοι φωναὶ ἐπηκούοντο—μεῖνον ἔτι μικρὸν μεθ' ἡμῶν· ἐγγὺς τὸ ἔαρ, ἐγγὺς τὸ Πάσχα, καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἀπεδήμησον· μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀθυμοῦντας, οὐ γὰρ ἕξομεν τὸ ἀπὸ τοῦδε τὸν παραμυθήσοντα· οὐ εὐπορήσομεν τοιούτου προστάτου καὶ συνηγόρου πρὸς τὸν αὐθέντην. Ἄθλιοι! ἐκπεπτώκαμεν τῶν ἐλπίδων, τῆς εὐζωίας ἡμῶν, θάνατον μόνον τὴν εὐζωίαν ἡμῶν τὸν ἀφαιρέσαντα νενομίκαμεν, καὶ ἰδοὺ πρὸ τοῦ θανάτου ταύτην οἱ δυστυχεῖς ἐστερήθημεν. Καὶ ὅλως ταῦτα, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐπιβοῶντες, καὶ δυσανασχετοῦντες ἐπὶ τῷ πάθει, οὐκ ἤθελον τοῦ ἥρωος τὸ σύνολον ἀποστῆναι, ἀλλ' εἷς τὴν δεξιὰν κατεφίλει, ἄλλος τὴν λαιὰν ἐναπέθλιβεν· ὁ μὲν τοῦτον ἐνηγκαλίζετο, ὁ δὲ τὰς χεῖρας τοῖς ὤμοις ἐπετίθει, καὶ ἄλλος τὸ χάριεν αὐτοῦ κατησπάζετο πρόσωπον, εἰσὶν οἵτινες καὶ τῶν γονάτων ἐφήπτοντο· καὶ ἄλλοι, μὴν ἔχοντες διὰ τὸ πλῆθος μέλος τι τοῦ σώματος ἀποδράξασθαι, τῶν ἱματίων ἐπελαμβάνοντο· καὶ ἁπλῶς πάντες ἐν ἔργῳ ἦσαν, πάντα κάλων, κατὰ τὴν παροιμίαν, κινοῦντες, τῆς εἰς τὸ πρόσω ἀπείργοντες. Ἐγὼ δὲ, εἰ καὶ γραφῇ ἀπερίληπτον, τὼ χεῖρε τῇ κεφαλῇ προσαράσσων, καὶ τοῖς ὄνυξι, κατὰ τὰς μυίας ἀποβαλούσας τὰ τέκνα τὰ πρόσωπα καταξαίνων, καὶ ὀδυνηρῶς ὀδυρόμενος, τό: ὤτοι τοι! ἐπεβόων, καὶ τὸ οἴμοι, οἴμοι ὁ δύστηνος! ἀνεκραύγαζον, τὴν αἰσχύνην πόρρω που. ὡσεί τινα ἐπιλεπίδα τοῦ προσώπου ἀποξέσας καὶ ἀποτιναξάμενος, μηδαμῶς τὸ ἀρρενωπὸν τῆς φύσεως ἐπὶ νοῦν βάλλων, καὶ ἐνθυμούμενος· καὶ τὰ δάκρυα τῷ ἐδάφει τῆς γῆς ἐναπέρρεον, τὸν τοῦ Ἀλκιόνου κῆπον ἱκανὰ ποτίσαι καὶ ἀποκλύσασθαι· τῷ τοσούτῳ δὲ πλήθει οὐκ ἐξαρκούμενος πρὸς τὰς νεφέλας τὰ ὄμματα ἀνατείνων, ράνετέ μοι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀνέκραζον κατὰ τὸν μεγαλοφωνότατον προφήτην, ὕδωρ, οὐκ εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλιάσεως, ἀλλ' ἀθυμίας τε καὶ πικρότητος, ἵνα κλαύσω τὴν ἀπαραμύθητον συμφορὰν, τὸ ἀπαράμιλλον πάθος, τὴν στέρησιν, λέγω, καὶ τὸν χωρισμὸν οὐχὶ τοῦ φίλου, ἀλλὰ τοῦ φιλτάτου, οὐχὶ τοῦ εὐεργέτου, ἀλλὰ τοῦ πατρὸς, οὐχὶ τοῦ προστάτου, ἀλλὰ τοῦ φιλστοργοτάτου· πᾷ βῶ; πᾷ στῶ; πᾷ κέλσω; κατὰ τὴν Εὐριπίδου, Ἑκάβην, ὁ δείλαιος! πρὸς τίνα τοῦ λοιποῦ καταφύγω ὁ ἄθλιος; τίς μου τὰς ξυμβαινούσας συμφορὰς. ὡς ἱστὸν ἀράχνης εἰσέτι διαλύσας παραμυθήσεται; τίς μου τὰ πάθη καὶ τὰ βάρη ἀναλαβὼν, καὶ τὰς ἐμὰς ὡς οἰκείας πληγὰς λογισάμενος, τὸ ἀκεσόδυνον εὕροι, καὶ τοῖς σοφοῖς καὶ ἡδίστοις τῶν λόγων, ὡς παιονίοις φαρμάκοις, καταμαλάσσοι, καὶ ἐξιῷτο; Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ τοῦ ἡλίου κατεπειγομένου παρασκευάσαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἄριστον, καὶ ὁ ἥρως συγκατηπείγετο. Ἔνθα μὲν ἦν ἰδεῖς, ὦ φιλότης Ἀλέξανδρε, οὓς μὲν δακρυρροοῦντας, οὓς δὲ κοπτομένους, ἄλλους δὲ κεκραγότας καὶ ὀλολύζοντας, οἰκείαν συμφορὰν καὶ χωρισμὸν γονέων τὴν ἐκείνου οἰομένους στέρησιν, καὶ αὐτὸν δ' ἐν μέσῳ ἱστάμενον ὅλον ἔρωτα, καὶ αὐτὰς τῷ προσώπῳ ἐπανθούσας τὰς χάριτας προβαλλόμενον, τοὺς πάντας εὐπροσηγοροῦντα, καὶ τὰς ἐξιτηρίους

προσφωνοῦντα προσρήσεις· οἱ δ' ἅμα πάντες εὐφημοῦντες ἐπηύχοντο, καὶ τὰς δεξιὰς προτείνοντες, καὶ ἀλλήλους περιπτυσσόμενοι, τὸν ἥρω ἐκ καρδίας ἠσπάζοντο. Ὡς δ' ἐπέβη τοῦ ἵππου, τὸν ἀναβολέα καὶ τὰ χρυσᾶ χαλινὰ δακρυρροοῦντος ἐμοῦ κατέχοντος, καὶ τὸν τελευταῖον τοῖς παρεστῶσι λαοῖς δακρυρροήσας καὐτὸς ἀσπασμὸν προσεφώνησε, τότε δὴ τότε καὶ τὸ πλῆθος, ὡς μὴ κατὰ καιρὸν ἡ ἀπόλαυσις τοὺς ἵππους ἐπαναβάντες, τῷ ἥρωϊ συνεπόμπευον, σεβοῦντες διὰ τῆς ἀγορᾶς, τὴν ἐκείνου προπομπὴν οἰκίαν ἕκαστος τιμὴν χαριζόμενος· ὁ δ' ἥρως, ἥλιος ὡς ἐνδιαπρέπων τοῖς ἀστράσιν, ὡς ἀκτῖνας τὰς χεῖρας εἶχε, τὸν πλοῦτον ὡς φῶς τοῖς προσαιτοῦσι διασκορπίζων, καὶ πένησιν. Οὕτω τύνοιν τοῦ ἥρωος συμπάντων ἡμῶν ἐφ' ἵππου διαλεληθότος, καὶ τοῦ Βουκουρεστίου τῆς πόλεως προσελθόντες, τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῇ ἐπὶ τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος Βακαρέστιον καλουμένη τῷ ἁγίῳ Τάφῳ ὑποτελούσῃ ἅπαντες παραγεγόναμεν ὁ δὲ τοὺς κατ' ἐκείνην οἴακας ἐπιτετραμμένος, πανιερώτατος μητροπολίτης Βηθλεὲμ Ἀνανίας ἀσμένως τοῦτον σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν καὶ φιλοφρόνως ὑποδεξάμενος, τῆς τραπέζης προπαρασκευασμένης, ἅπαντες ἀνεκλίθημεν, τῶν ἀρχιερέων, τριῶν ὄντων προκαθημένων, ἀφ' ὧν ἔνεστι θαυμάσαι τὸ ὑπερέχον τοῦ ἀνδρὸς καὶ πολύτιμον· ἀριστήσαντες δὲ, καὶ τοὺς ἵππους πάλιν ἐπαναβάντες, οὐ πρότερον τοῦ ἥρωος διεζεύχθημεν, ἢ ἡμιωριαίῳ αὖθις διαστήματι προβεβήκειμεν. Ζήλου τοίνυν τὸν ἥρω, Ἀλέξανδρε, ἵνα καὐτὸς ζηλωτὰς ὅτι πλείστους καὶ ἐπαινέτας σαυτοῦ διὰ βίου ἕξει, καὶ μετὰ θάνατον. Ἔρρωσο.

Περιγραφὴ τινὸς συμβεβηκότος ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ αὐτῷ ἔτει.

Ἐννάτην Ἰουνίου εἴχομεν, ὁ δὲ ὑψηλότατος ἡμῶν αὐθέντης Κωνσταντήνβοδας τὸ τῶν ἱπποφάγων Ταρτάρων συναχθὲν πλῆθος ὁρῶν καὶ τὸν ἀπὸ τούτου ἐγγινόμενον φόβον τοῖς Βλάχοις προϋφορώμενος, ἐπέταξε τούτους ἐν τῇ κούρτῃ ἅπαντας ἀθροισθῆναι· καὶ δὴ συνελθοῦσι πᾶσιν (ἦσαν δὲ ἓξ καὶ τριάκοντα) τριήμερον ἔτι μεῖναι τῇ πόλει ὡρίσατο, κἄτα τῶν τῆς Βλαχίας ὁρίων ἀπᾶραι· καὶ ταῦτα μὲν τῇ πέμπτῃ τετέλεσται· τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ παρασκευὴ, περὶ δείλην ὀψίαν, ὁ ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μοναστηρίῳ ἱερὸς καὶ μέγας κώδων πληττόμενος, τοὺς μὲν θάνατόν τινος, τοὺς δὲ πυρκαϊὰν (ἥτις καὶ ἀληθὴς ἦν), λέγειν ἐποίει τὸ συμαινόμενον. Ἀπρότος δέ τις ἐκεῖσε παρευρεθεὶς, τὴν Ταττάροι! φωνὴν (εἴθε μὴ ὤφειλεν), ἀνεβόησε, καὶ τοιαύτην, οἵαν ὁ ποιητὴς φησὶν στεντόριον· καὶ δὴ παραχρῆμα τοῖς ὠσὶ πάντων ἐνηχηθεῖσα, διὰ τὴν τῶν Τατάρων αὐτοῖς προενυπάρχουσαν εἴδησιν, ἀπαξάπαντας συνετάραξε· καὶ οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ ἐκρύπτοντο, ἄλλοι δὲ καθωπλίζοντο, καὶ ἄλλοι ἐρραβδοφόρουν· τὰ μοναστήρια κατεκλείοντο, τὰ ξενοδοχεῖα κατησφαλίζοντο, αἱ τῶν πλουσίων οἰκίων περιεστοιχίζοντο φύλαξιν, αἱ τῶν ἐνδεῶν ἐκενοῦντο, οἱ ἄνδρες τὰς ρομφαίας ἐπὶ τὸν μηρὸν περιεζωσμένοι, καὶ τὰ πυροβόλα ὅπλα ἀνὰ χεῖρας κατέχοντες, τὰ τῶν μοναστηρίων καὶ ξενοδοχείων περιέθεον τείχη, τὰς πύλας καὶ τοὺς μετεωροτέρους τῶν τειχῶν τόπους κατειλημένοι· αἱ γυναῖκες ἀγκαλοφοροῦσαι τὰς οὐσίας, τοῖς μοναστηρίοις κατέφευγον, αἱ δὲ ταῖς ἁρμαμάξαις εἰσδῦσαι, τοὺς ἵππους ἀνὰ τὰ πεδία ἤλαυνον· αἱ οἰκουροῦσαι παρθένοι τὴν αἰδῶ τοῦ προ-

Descrierea întêmplăriĭ din Bucureștĭ în același an.

Era 9 Iunie, Prea Inălțatul nostru Domn Constantin Vodă, vĕḑênd mulțimea adunată a Tătarilor mâncătorĭ de caĭ, și prevĕḑênd téma Valahilor prevenită din acésta, le-a ordonat, ca să se adune cu toțiĭ în curtea domnéscă. Și dar adunându-se cu toțiĭ (era 36) a hotărît să rĕmâe în oraș 3 ḑile și apoĭ să se ducă la confiniile Valahiĭ, ĭar acésta s'a întêmplat Joĭ. Iar a doua ḑi care este Vinerĭ în revĕrsatul zorilor, sunându-se marele clopot din sânta Monastire a Sântuluĭ Gheorghe, uniĭ ḑiceaŭ, că însamnă că s'a întêmplat un mort, ĭar alțiĭ foc (cea ce era și adevĕrat). Aflându-se un aprod acolo (aprod, céuș, curier) a strigat Tătariĭ! Bine ar fi fost să nu maĭ aibă voce și ast-fel, dupre cum ḑice poetul, sonoră. Și dar curênd auḑindu-se la urechile tuturor, pentru că preexista între orășenĭ știrea despre Tătarĭ cu toțiĭ s'aŭ turburat. Și uniĭ aŭ fugit, alțiĭ s'aŭ ascuns, alțiĭ s'aŭ înarmat și alțiĭ aŭ luat ciomege. Monastirile s'aŭ încueat, otelurile s'aŭ închis, casele bogaților s'aŭ înconjurat cu pază, ĭar acelor sĕracĭ s'aŭ deșertat. Bărbațiĭ punênd pariĭ pe umerĭ și avênd în mâinĭ armele de foc s'aŭ așeḑat pe zidurile Monastirilor și a otelelor ocupând locurile cele maĭ înalte ale zidurilor și porțile. Femeile, avênd în brațe averile, alergaŭ în Monastirĭ, ĭar altele punêndu-se în trăsurĭ mâna caiĭ spre șesurĭ. Fetele de casă, aruncând rușinea de pe fața lor, precurgea stradele văitându-se. Și era însemnat de a

σώπου αὐτῶν ἀποξέσασαι, τὰς ἀγυιὰς ὀλολύζουσαι περιήρχοντο· καὶ ἦν ἰδεῖν τὰς μὲν λειποθυμούσας, τὰς δὲ δακρυρροούσας, ἄλλας μὲν καταθριπτομένας τὰ πρόσωπα, ἄλλας δὲ τὰς κεφαλὰς προσαρασσούσας τοῖς τείχεσι, τὸν θάνατον κρείσσω τῆς ταταρικῆς αἰχμαλωσίας νομίζουσαι. Καὶ ὅλως οὐδὲν ἄλλο, κατὰ τὸν πολυμαθέστατον Συνέσιον, τῇ πόλει ἠκούετο, ἢ ἀνδρῶν οἰμωγαὶ, γυναικῶν ὀλολυγαὶ, παίδων ὀλοφυρμοί. Καὶ εἰς μεῖζω τὸ πρᾶγμα προὐχώρησεν ἄν, εἰ μὴ ὁ πρωτοσπαθάριος ἀπὸ τῶν πρὸς αὐτὸν προσφυγόντων τὴν αἰτίαν μαθὼν, τὸν ροῦν τῶν δίκην ποταμίων ρευμάτων φευγόντων δυνάμεσιν ἀνεχαίτισε, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς αὐτῶν θόρυβον καταστείλας ὀπισθοδραμεῖν καὶ καθηρεμεῖν παρεκάλεσε· τὸν δ᾽ ἀπρόσον κολάσας τὸν δυστυχῆ, ταῖς ὄκναις τοῦ ἅλατος ὁ ἡγεμὼν κατεδίκασεν.

Κωνσσαντῖνος Βεντούρας Παριανὸς, δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ καπιτὰν πασᾶ Τζανοὺμ Χότζα ἐχρημάτισε, καὶ ἀπεκεφαλίσθη, δὲν ξεύρω τῷ διατί· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· ἐπίσημος διὰ τὸ δραγομανλίκι, καὶ τὴν ἀξιότητά του. Εἰς αὐτὸν ὁ πατέρας μου, ἔχωντας τὴν φιλίαν του, μ᾽ εὔγαλεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ὁποῦ ἐτελείωσα τὰ γραμματικὰ, μ᾽ ἐσήκωσεν ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, κα μὲ ἔστειλεν εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους τριάντα, παιδὶ ἕως δεκαεφτὰ χρονῶν· καὶ αὐτὸς μ᾽ ἔστειλεν εἰς τὸν τότε αὐθέντην τῆς Βλαχίας Μιχάλβοδας Ρακοβίτζα, τὸν πατέρα τοῦ ἀνωτέρω Στεφάνου βόδα, ὅστις μετ᾽ ὀλίγον μαζιλευθεὶς, ἔμεινα ἐγὼ εἰς τὸ Βουκουρέστι εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ ἐσ ουδαζα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ τὰ ἑξῆς φαίνονται εἰς τὸν Κῆπον Χαρίτων.

Νικόλαος Μαυρογένης, ἀπὸ τὴν Πάρον καὶ αὐτὸς, ὁ νῦν δραγομάνος τοῦ βασιλικοῦ στόλου, ἐπίσημος διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ξεχωριστὴν ἀγάπην τοῦ νῦν καπιτὰν πασᾶ Χασὰν πασᾶ Τζεζάερλη, φιλορωμαίου ξεχωριστοῦ καὶ τούτου ὄντος, καὶ ἰσχυροῦ διὰ τὴν ἀξιότητά του, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην του βασιλέως· ὅθεν ἡ μεγάλη ἀγάπη τοῦ καπιτὰν πασᾶ τούτου πρὸς τὸν δραγομάνον τοῦτον, ἐμεγάλωσεν αὐτὸν, καὶ ἐπλούτισεν, ὅσον οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ δραγομάνων, καὶ μετ᾽ αὐτὸν λογιάζω. Τοῦτον δὲν σφάλλω ἂν τὸν ὀνομάσω διφυῆ, ὡς ὠνομάζετο ἐκεῖνος ὁ παμπάλαιος καὶ πολυθρύλλητος Αἰγύπτιος Κέκρωψ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς καὶ νομοθέτης, καὶ πολιστὴς τῆς Ἀθήνας· ὅτι πρῶτα εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς δραγομανίας χρόνους τρεῖς τέσσαρες ἐφάνη σκληρὸς, καὶ ἔκαμεν ὄχι ὀλίγα δεινά. τώρα δὲ χρόνους πεντὲξ ἔναιε καὶ κάνει ὅλο καλὰ, καὶ πολλά· αὐτὴ δὲ ἡ ἀλλοίωσις ἀπὸ τὸ κακὸν ἐπὶ τὸ καλὸν, εἶναι ἀλλοίωσις τῆς φιλανθρωπίας

le vedea pe unele leșinate, pe unele scăldate în lacrămĭ, altele zgâriindu-'șĭ fețele și în fine altele lovindu-se cu capetele de pereți, socotind că mórtea este de preferat de cât sclavia Tătară. Și în general nimic alt, dupre prea învĕțatul Sinesie, să audia în oraș de cât mugetul bărbaților, bocetul femeilor și țipetul copiilor. Și ar fi progresat lucrul maĭ mult dacă Protospătarul n'ar fi oprit cu putere, șuvoiul celor ce fugeaŭ, ca valurile rîurilor, aflând causa de la ceĭ ce fugea la el, și liniștind tulburarea sufletuluĭ lor și rugându-ĭ să se întórcă înapoĭ și să se liniștéscă. Iară pre nenorocitul aprod l-a condemnat Domnitorul la ocnele de sare [184]).

Constantin Ventura Parian a fost Dragoman marineĭ împĕrătești în dilele luĭ Căpitan Pașa Geanum Hogea, și a fost decapitat, nu știŭ pentru ce, D-deŭ să-l odihnéscă. Insemnat pentru dragomania și vrednicia luĭ. La acesta părintele meŭ, avêndu-ĭ amiciția, m'a scos de la scólă, unde terminasem *Gramatica*, m'a luat din patria mea și m'a trimis la 1730, copil fiind ca de 17 anĭ. Și acesta m'a trimes atuncĭ la Domnul Valahiĭ Mihail Vodă Racovitza, părintele luĭ Stefan Vodă celuĭ maĭ de sus; care curênd fiind mazilit, am rĕmas eŭ în Bucureștĭ la Monastirea Sântuluĭ Gheorghe și am învĕțat la scólă, ĭar continuarea să vede în *Grădina Grațiilor* [185]).

Nicolaĭ Mavroghene, și acesta din Paros, Dragoman acum marineĭ împĕrăteștĭ. Insemnat pentru dragostea escepțională a luĭ Căpitan Pașa de acum, Hasan Pașa Cesaerli, ĭubitor de Romeĭ, escepțional fiind și acesta și puternic pentru vrednicia luĭ și pentru că-l ĭubia împĕratul. Deci marea ĭubire a acestuĭ Căpitan Pașă către acest doragoman l-a făcut mare și bogat, în cât cu nimene din dragomaniĭ înainte de el, socot, că nu se póte compara. Pe acesta nu greșesc, dacă îl voĭ numi în două naturĭ, după cum s'a numit acel prea vechiŭ și prea renumit egiptean Cecrops, întâĭul rege și legislator și fundator al Ateneĭ. Pentru că maĭ întâĭ la începutul dragomanieĭ luĭ vr'o treĭ patru anĭ s'a arĕtat aspru și nu puține, rele a făcut. Iar acum de cincĭ șése anĭ a făcut și face numaĭ bune și multe. Acéstă schimbare din rĕŭ în bine este schimbarea luĭ D-deŭ celuĭ ĭubitor

τοῦ Θεοῦ, τοῦ θέλοντος πάντας σωθῆναι, καὶ εἰς τὸν παράδισον ἐλθεῖν· ὅθεν ἐζωγράφισεν ἐκκλησίας, ἐκαλλιέργησε μοναστήρια, ἐσύστησε σχολεῖα εἰς ἕνα δύο νησία, ἐκατέβασε νερά, ἔκαμε βρύσεις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔστειλε καὶ εἰς ἐμένα, ὤντας εἰς Σκόπελον εἰς τὸ πατρικόν μου ἱερὸν μοναστήριον τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας, γρόσια ἑκατόν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Δημήτριος Σκαναβῆς, Χῖος, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς διὰ τὸν ἔρωτα τῆς σουλτάνας, διὰ τὸν ὁποῖον ἐμεγαλύνθη καὶ αὐτὸς, καὶ ἐπλούτησεν, ὡς οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ πραγματευτῶν Χιωτῶν, καὶ μετ' αὐτὸν νομίζω· ὅθεν αὐτὸς εἶναι ὁ νῦν πραγματευτὴς τῆς σουλτάνας, καὶ ὅλων τῶν κατὰ καιροὺς βεζιράδων· καλοπροαίρετος ὅμως ὄντας, ἔκαμε καὶ αὐτὸς, καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά, πληρόνει καὶ κάθε χρόνον τριακόσια γρόσια τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὸ Καψοκαλύβι τοῦ ἁγίου Ὄρους πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, διὰ να τὰ διδῃ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔλεος πολὺ καὶ μεγάλο· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ.

Πετράκης Καραμανλῆς, σαράφης τοῦ βασιλικοῦ ταραπχανᾶ, ἐπίσημος καὶ αὐτὸς, ὅτι εἰς ὀλίγους χρόνους ἀπὸ πτωχὸς ἔγινε πλούσιος, ἀπὸ μικρὸς μεγάλος· ὑπηρέτης ἦτον εἰς ἐργαστήριον ἑνὸς σαράφη, καὶ ἀπ' ἐκεῖ δὲν ξεύρω τὸ διατί ἐπροχώρησε, καὶ ἐμβῆκεν εἰς τὸ ταραπχανᾶ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τόσον ἐπλούτησε καὶ ἐτιμήθη, ὁποῦ ὑπερέβη ὅλους τοὺς σαράφιδες· ἔκαμε καὶ σπῆτι εἰς τὰ Θεραπιά, ὁποῦ δὲν τὸ ἔχει ἄλλος· ἔχει καὶ εἰς Μαγουλεῖον, τὸ καὶ Μοχλιὸ λεγόμενον, τὸ σπῆτι τοῦ ῥηθέντος Γιακούπη, ἔχει καὶ εἰς τὸ Φανάρι. Ὁ δὲ τόσος πλοῦτος δὲν εὐγῆκε μόνον ἀπὸ τὸν ταραπχανᾶ, πλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἀπὸ τὸν ῥηθέντα αὐθέντην Ἀλέξανδρον, τὸν ὁποῖον ἐδιαφέντευε, καὶ ὑπερασπίζετο. Ὄντας δὲ καὶ αὐτὸς καλοπροαίρετος, ἔκανε καὶ κάνει πολλὰ ψυχικά· δύο τρία μοναστήρια ἁγιορίτικα, τοῦ Ἐσφιγμένου, τοῦ ἁγίου Παύλου, καὶ τοῦ Διονυσίου, ὑπερασπίζεται καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὰ ἐλάφρωσεν ἀπὸ τὰ μεγάλα χρέη, ὁποῦ ἐχρεωστοῦσαν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς, κόπτωντας τοὺς τόκους, καὶ πέρνωντας τὰ ὑποστατικά, ὁποῦ δυναστικῶς ἐκρατοῦσαν, καὶ ἀποδίδωντας ταῦτα εἰς τὰ μοναστήρια. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ τὰ καλὰ ὁποῦ ἔκανε, πληρώνει καὶ αὐτὸς κάθε χρόνον ἑπτακόσια γρόσια τὸ ἐτήσιον δόσιμον τῶν εἰς τὴν σκήτην τῆς ἁγίας Ἄννης πατέρων· ἔκαμε καὶ γράμμα, νὰ τὰ δίδῃ μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ὁ υἱός του· ἔργα μεγάλα καὶ καλά· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυχρονῇ. Ὁ Σκαναβῆς αὐτὸν ἐζήλευσε, καὶ ἔκαμεν ἐκεῖνος τὸ εἰς τὸ Καψοκαλύβι ἐκεῖνο ἔλεος.

de ómenĭ, cel ce voeşte ca toţĭ să se mântuiască şi să intre în Paradis. Pentru că a zidit bisericĭ, a înfrumuseţat Monastirĭ, a înfiinţat scolĭ la una saŭ două insule, a adus ape, a făcut cişmele şi altele de acestea. Mĭ-a trimes şi mie fiind la Scopel, la Sânţita Monastire părintéscă a mea, Buna Vestire a Născĕtóreĭ, 100 de leĭ, D-ḑeŭ să-ĭ înmulţéscă ḑilele.

Dimitrie Scanave, Hiot, însĕmnat şi acesta pentru amorul Sultaneĭ către el. Din care causă s'a mărit şi acesta şi s'a îmbogăţit ca nimene înainte de el dintre comercianţiĭ Hioţĭ. De aceea acesta este acum comerciantul Sultaneĭ şi a tuturor Vizirilor din vremĭ. Fiind cu bune plecărĭ, a făcut şi acesta şi face multe lucrurĭ sufleteştĭ; plăteşte 300 de leĭ dare anuală părinţilor din Sântul Munte de la Cavsocalive. A făcut şi a scris, ca să dea şi după mórtea luĭ şi fiul sĕŭ milă multă şi facere de bine sufleteştĭ, D-ḑeŭ să'ĭ înmulţască aniĭ.

Petrache Caramanliu, zaraful monetărieĭ împĕrăteştĭ, însemnat şi acesta pentru că în puţină vreme din sĕrac s'a făcut bogat şi din mic mare. Era servitor la un comptoir de zaraf şi de acolo nu ştiŭ pentru ce a înaintat şi a intrat la monetărie. De unde atâta s'a îmbogăţit şi cinstit în cât întrece pe toţĭ zarafiĭ şi a făcut şi case la Terapia, dupre cum nu are altul. Are şi la Maguliŭ, ce să numeşte şi Muhliŭ casa a amintituluĭ Iacup, are şi la Fanar. Iar atâta bogăţie n'a făcut-o numaĭ din monetărie, ci şi din Valahia de la amintitul Domn Alexandru, pe care l-a sprijinit. Era şi acesta bine făcĕtor, a făcut şi face multe lucrurĭ sufleteştĭ. Două treĭ monastirĭ de la sântul Munte a Esfigmenuluĭ, a sântuluĭ Pavel şi a luĭ Dionisie, le apără cu cuvêntul şi cu fapta, le a uşurat de datoriele cele marĭ ce datoriaŭ la ceĭ de afară, tăindu-le procentele şi luând imobilile, ce cu forţă le stĕpâneaŭ şi le a redat Monastirilor. Pe lângă aceste bunurĭ ce a făcut, plăteşte şi acesta în fie-care an 700 de leĭ dare anuală părinţilor de la schitul Aneĭ. A făcut şi scrisóre ca să dea după mórtea luĭ şi fecioru-sĕŭ; lucrurĭ marĭ şi bune, D-ḑeŭ să-ĭ înmulţéscă aniĭ. Scanave l'a invidiat, a făcut şi acela milă acolo la Capsocalive [186].

Πάνος Μαρούτζης, Ἰωαννήτης, ὁ νῦν εἰς Βενετίαν οἰκῶν καὶ πραγματευόμενος· τοῦτος, καθὼς ἀκούεται, ὑπερέβη πάντας καὶ πραγματευτάς, καὶ ἄρχοντας Ρωμαίους, οὐ μόνον τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Βλαχίᾳ, καὶ Μπογδανίᾳ, καὶ Σερβίᾳ, καὶ τοὺς εἰς τὰς κομπανίας Βιέννας καὶ Μπρασοβοῦ καὶ ἀλλαχοῦ εὑρισκομένους, τοὺς ὑπερέβη δὲ οὐ μόνον εἰς τὸν πλοῦτον ἀμὴ καὶ εἰς τὴν τιμήν. Τοῦτος ὑπῆγεν εἰς τὴν Βιένναν, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος Καῖσαρ· τοῦτος ὑπῆγεν εἰς τὸ Παρίσι, καὶ τὸν ἐδεξιώθη αὐτὸς ὁ ἴδιος ρῆγας, ὁμοίως καὶ ὁ ρῆγας τῆς Ἰγκλητέρας, καὶ ὁ ρῆγας τῆς Προυσίας· ὑπῆγε δὲ καὶ εἰς Πετρούπολιν, ἔλαβε καὶ ἐκεῖ μεγάλην δεξίωσιν, ἐτιμήθη δὲ καὶ μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἱππέως ἐκ τῆς τάξεως τῆς ἁγίας Ἄννης, καὶ ὠνομάσθη Μόσκοβος καβαλιέρος, καθὼς ταῦτα πάντα φαίνονται εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ τυπωθέντος εἰς Βενετίαν βιβλίου μου, ὀνομαζομένου Χρηστοήθεια. Πρὸ αὐτοῦ οἱ Καραγιάννιδες ἦσαν ὀνομαστοὶ πραγματευταὶ εἰς Βενετίαν καὶ αὐτοί, αὐτὸς δὲ πολλῷ τῷ μέτρῳ τοὺς ὑπερέβηκε, καὶ τὸ ὄνομα ἐκεινῶν τώρα μόλις ἀκούεται· καὶ τὸ παράδοξον, ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἀπ' ἐκείνους τὴν ἔλαβε, καὶ μέσα εἰς τριάντα χρόνους ὡς τόσον ἀνέβηκεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ. Ὁ προγραφεὶς Ἀγκύρας ὑπῆγεν δὶς εἰς Βενετίαν διὰ τύπον βιβλίων, ἐφέτος ἦλθε καὶ εἰς τὴν Σκόπελον, καὶ ἐδίδασκε κάθε Κυριακὴν τὴν μεγάλην τεσσαρακοστήν, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι τὸν εἶπαν, πῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἁγίου Μάρκου, κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα βιβλία, εὑρίσκεται καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης χειρόγραφος, εἰς ὀγδοήντα τόμους διηρημένη, καὶ οἱ ἐκεῖσε ἄρχοντες εἶπαν καὶ ἐπαρακίνησαν τὸν Πάνον τοῦτον, νὰ τοὺς τυπώσῃ, εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς ὠφέλειαν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ μνημόσυνόν του· καὶ ἀκούσας πῶς χρειάζονται ἔξοδα τριακόσια πουγγία, δὲν τὸν ἐβάσταξεν ἡ καρδία του νὰ τὰ κάμῃ, καὶ ἔμειναν, στέκονται ἀργοί, ἀνωφελεῖς, ὡς ἀτύπωτοι· φεῦ τῆς ζημίας, ὁποῦ ἐπάθαμεν ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας! ἀνάθεμά σε φιλαργυρία!

Ἰάκωβος, καὶ Γιακουμῆς λεγόμενος, Μωραΐτης, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλοσοφικῆς σχολῆς· τοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐσύνθεσεν λόγον ἑλληνικὸν διεξοδικόν, ἐγκωμιαστικὸν εἰς τὸν ἐξ ἀπορρήτων Ἀλέξανδρον, εἶναι (αὐ)τος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τοῦ λεγομένου Ἰουδαϊκά, καὶ ἕτερον λόγον εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μπραγκοβάνον· τοῦτος δὲν ἐτυπώθη· ἀπέθανε δὲ τυφλός.

Ἀντώνιος Σπαντωνῆς, Βυζάντιος, ἐπιστήμων, καὶ διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς· τοῦτος ἐσύνθεσεν τὴν ἑλληνικὴν Χρηστοήθειαν, ἥτις παραδίδεται

Panu Maruţe, Ioanit trăitor acum în Veneţia şi care este comerciant. Acesta după cum se aude a întrecut pe toţĭ comercianţiĭ şi boeriĭ Romeĭ, nu numaĭ pe ceĭ din Constantinopole ci şi pe ceĭ din Valahia şi Moldova şi Serbia, şi pe ceĭ din compania Vieniĭ şi a Braşovuluĭ, şi pe ceĭ ce se află aiurea. Îĭ a întrecut nu numaĭ cu bogăţia ci şi cu cinstea. Acesta s'a dus în Viena şi l-a primit însuşĭ Chesarul; acesta s'a dus şi la Paris şi la primit chiar regele, dupre cum şi Regele Englitereĭ şi regele Pruseĭ. S'a dus şi la Petersburg şi i s'a făcut şi acolo mare primire. A fost cinstit şi cu cavaleria de cavaler al ordinuluĭ Sânteĭ Aneĭ şi s'a numit cavaler moscovit, după cum aceste tóte să věd la începutul cărţeĭ mele tipărită în Veneţia numită Christoithia. Inainte de el Caraghianiziĭ eraŭ renumiţĭ comercianţĭ în Veneţia. Dar acesta cu mult ĭ-aŭ întrecut şi numele lor de abia se maĭ aude acum; şi ceia ce este curios, că acesta începutul şi l-a luat de la aceĭa şi în timp de 30 de anĭ atâta s'a rĕdicat, D-ḑeŭ să-ĭ înmulţéscă aniĭ. Al Anghireĭ cel amintit maĭ sus s'a dus de douĕ orĭ în Veneţia pentru imprimarea cărţilor. Anul acesta a venit la Scopel şi predică în fie-care Duminică din postul mare, şi mĭ-aŭ ḑis că i s'ar fi spus, că în biblioteca sântuluĭ Marcu pe lângă alte cărţĭ se află înterpretarea vechiuluĭ şi nouluĭ Testament, manuscript divizat în 80 de tomurĭ; şi că boeriĭ de acolo a ḑis şi a rugat pe acest Panu ca să le imprime spre mărirea luĭ D-ḑeŭ, spre folosul némuluĭ nostru şi pentru pomenirea luĭ. Şi auḑind că trebueşte o cheltuĭală de 300 de pungĭ nu l-a lăsat inima ca să dea şi a rĕmas, staŭ părăginite, nefolositóre şi neimprimate. Câtă perdere am suferit din causa ĭubireĭ de argint, anatema să fiĭ avariţie [187]).

Iacob, ḑis şi Ghiacume, Morait, filosof, profesor la scóla de filosofie din Constantinopol. Acesta pe lângă altele a compus un cuvênt elenic amănunţit de lauda luĭ Alexandru Exaporitul. Există la începutul cărţeĭ numită Iudaica, şi alt cuvênt luĭ Constantin Brâncovanul, acesta nu s'a imprimat. A murit orb [188]).

Antonie Spandone, Bizantin, învĕţat şi succesor la acéstă scólă. Acesta a compus Christoithia Grecéscă, care se predă ca obiect

μάθημα εἰς τὰ σχολεῖα διὰ τὴν καλὴν φράσιν· τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐξήγησα, καὶ ἐτυπώθη, ὡς εἴρηται. Αὐτὸς εἶναι τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ὁ μαθητής, ὁποῦ ἔγραψα.

Δασκαλάκης (δὲν ξεύρω τὸ ὄνομά του) Πολίτης, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ ἀπέθανε τρελλός.

Κριτίας Προυσιανός, φιλόσοφος, εὔγλωττος, ἄριστος εἰς τὰ ἑλληνικά, λατινικά, ἀραβικά, καὶ μέγας ἐκκλησιάρχης τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Τούτου φαίνονται διάφορα λογίδρια, καὶ σημειώσεις, καὶ ἐξηγήσεις. Ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἀπὸ τὸ λατινικὸν ἐξήγησις τοῦ βιβλίου τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἡ ἀξιέπαινος· ἐμεταγλώττισε καὶ τὴν λογικὴν εἰς τὸ ἀραβικόν, καὶ τὴν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν βεζίρην, καὶ τοῦ ἐδιωρίσθη λουφές.

Ἰωάννης Τζανῆς, Μιτυληναῖος, ἐπιστήμων, μέγας πριμμικύριος, καὶ ὕπατος τῶν φιλοσόφων· προνόμιον, τίτλος, ὁ ὁποῖος παρὰ τοῦ πατριάρχου δίδεται εἰς τὸν πλέον προκομένον, ἀρχῆθεν ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν βασιλέων μας παραδεδομένος, καθὼς ἐδόθη καὶ εἰς τὸν Κριτίαν, καὶ εἰς τὸν Γιακουμῆ, καὶ ἄλλους πρὸ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτος συνέγραψε διάφορα λογίδρια, καὶ στίχους ἑλληνικούς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὴν Παναγίαν τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν εὐχαριστηρίους, ὅταν τὸν ἰάτρευσεν ἀπὸ διάρροιαν κοιλίας αἱματώδη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦλθεν εἰς θάνατον, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ ἰατρούς, ὧν ἡ ἐπιγραφή·

în scóle pentru stilul eĭ cel frumos, pe care eŭ am explicat'o, şi am imprimat'o, cum s'a ḑis. Acesta este studentul luĭ Exaporitul ce 'l-am amintit [139]).

Dascalache (nu'ĭ ştiŭ numele luĭ), Constantinopolitan, succesor la acea scólă. A murit nebun [140]).

Critia Prusianu, filosof, elocvent, şi fórte desĕvêrşit în greceşte, latineşte şi arabiceşte, şi Mare eclesiarh a mareĭ Bisericĭ a luĭ Christos. A acestuia se vĕd diferite cuvinţele şi însemnărĭ şi esplicărĭ, cu deosebire traducerea din latineşte a cărţeĭ St. Dionisie Areopagitul cea vrednică de laudă. A tradus şi logica în limba arabă şi a dedicat'o Viziruluĭ şi ĭ-a hotărît *lufes* [141]).

Ión Gĭani, Mitilineŭ, om de ştiinţă, mare primichir şi cel maĭ mare între filosofĭ. Pronomiŭ, titlu, ce se dă de Patriarh celuĭ maĭ învĕţat, de la început din timpul împĕraţilor noştri predanisit acest obiceiŭ, dupre cum s'a dat şi luĭ Critias şi luĭ Ghiacume şi altora înainte de el. Şi acesta aŭ compus deosebite cuvinte micĭ şi stihurĭ greceştĭ. Incă şi către Născĕtórea de D-ḑeŭ *Zoodohu Pighi* stihurĭ de mulţămire, pentru că l-a vindecat de disenterie, de care era ca să móră, desperând doctoriĭ; titlu acestora este [142]):

Στίχοι ἰαμβικοί, εὐχαριστήριοι πρὸς τὴν ἀκένωτον Ζωοδόχον Πηγήν.

Βασιλέως μὲν μυστήριον καλύπτειν,
ἔργα δὲ θεῖα πᾶσιν ἀνακηρήττειν,
θεμιτόν ἐστι, τῶντις Πατερων εἶπε.
Πρόσθεν ἱκανῶν παραρρυέντων χρόνου,
Περὶ θερινὰς ἡλίου τροπὰς ὄντος,
εἰς θεραπεῖα ξυμβὰν ἀποδημῆσαι,
χωρίον παράλιον ἐν καταστένῳ,
φόβῳ λοιμικῆς τὴν Πόλιν κατασχούσης·
καὶ γῆς ἄλλους ἄλλοθι φυγαδευούσης·
κἀκεῖσε διάγοντι, ἐνέσκηψέ μοι
πάθος τι δεινόν, διάρροια κοιλίας,
αἱματόευσαν τὴν ἔξοδον ποιοῦσα,
καὶ σφοδροῖς με πλήττουσα ὀδεινῶν κέντροις,
οὐ δή τα τροφῆς μεταλαβεῖν, οὐδ' ὕπνου
τῇ συνεχείᾳ τῆς ἐκροῆς ἀνεῖσα·
ὃ γὰρ ἠρούμην βρωτόν, ἢ ποτὸν ἅπαν,
ἄπεπτον μένον, κἀναλλοίωτον ὅλως
πρὸς σαρκὸς τροφήν, στομάχου καχεξία,
εἰς χυμὸν μετέβαλε διεφθορότα,
καὶ πρὸς ἔκρισιν ἔσπευδε παραυτίκα·
καὶ τί γὰρ ἄλλο; ἢ ῥύακες αἱμάτων
κατεφέροντο, ἰχῶρι πεφυρμένοι·
ἐντεῦθεν γενόμενος κλινήρης πάντῃ,
μηδὲ ποσὶν ἵστασθαι ἰσχύων ὅλως,
ὡς παραλυθεὶς τὰ ἔνδον, καὶ τὰ ἔξω,
Νόσου παρανάλωμα οἰκτρὸν ἐκείμην·
ἄρτι δὲ λωφήσαντος τοῦ κοινοῦ βλάβους,
τὸ ἐμὸν προέκοπτεν ἀκμάζον πάθος,
ἀνεπίδεκτον τυγχάνον θεραπείας.
Ἐντεῦθεν μεθίσταμαι, εἰς Βυζαντίδα,
κείμενος οἴκοι ἀκίνητος διόλου,
ἀμενηνὸν σκίασμα, ἄταφος νέκυς,
τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἄντικρυς ἀπεγνωσμένος·
χρόνος ἱκανὸς ἐν μέσῳ παρετάθη,

καὶ ἰατρῶν ἤλεγχε τὸ πάθος χεῖρας,
οὐ βοηθείαις πολυειδῶν φαρμάκων
μαλαυσόμενον, οὐ τέχνη καθυπεῖκον,
ἀσκληπιαδῶν σπευδόντων ἀπαρκέσαι,
κοπιώντων δὲ εἰς μάτην, τὸ τοῦ λόγου.
Ἦν γὰρ ἀτεχνῶς κορυφωθὲν καθάπαξ,
καὶ εἰς τελευτὴν τοῦ βίου κατεπεῖγον.
Οὕτως οὖν εἰς ἔσχατα κινδύνου ὄντι,
πάσης ἐλπιδος τοῦ ζῆν ἀπορραγείσης,
πρὸς ἱερὰν Ἄγκυραν ἔδοξε βλέψαι,
λύσειν ἐξευρεῖν τοῦ πάθους ἠλπικότι·
ἅπαξ οὖν καὶ δὶς μετάπεμπτον τὸ πρῶτον
προσενεχθὲν ἔπινον πίστει, καὶ πόθῳ
τὸ ζωήρρυτον τῆς Θεοτόκου νᾶμα·
εἶτα δὲ συχνοῦ διαλοιπόντος χρόνου,
καὶ πρὸς τὴν Πηγὴν σωματικῶς ἀπήχθην,
ὅθεν ἐκβλύζει τὰ ζωηφόρα ρεῖθρα·
ἦν δ' ἄρα ἔτους ἡ χειμέριος ὥρα,
ἑβδομάδος δὲ τῶν νηστειῶν τῆς πρώτης.
ἡμέρα τὸ Σάββατον, ἐν ᾗ τελεῖται
Θεοδώρου Τήρωνος ἡ σεπτὴ μνήμη·
πυκνὸς δὲ κατέπιπτε νιφετὸς τότε,
ψύχους ὑπερβάλλοντος πιμπλῶν ἀέρα,
ὡς μηδ' ἁπλῶς ἄνθρωπον ὑγιᾶ ὄντα
τολμᾶν προκύψαι μικρὸν του δοματίου·
ἐμὲ δὲ πίστις ὑπέλθαπε ρωννῦσα,
καὶ πρὸς τὴν Πηγὴν φοιτᾶν ἀνεζωπύρει,
δυοῖν πάντως θάτερον εὑρεῖν θαρροῦντα.
ἢ ραΐσαντα ἐπανακάμψαι οἴκοι,
τοῦ τῆς ζωῆς νάματος ἐμφορηθέντα·
ἢ τοῦτο μὴ δόξαν γε τῇ Θεοτόκῳ,
τῆς προθεσμίας τυχὸν καταλαβούσης,
ἐκεῖσε κἂν γοῦν παρὰ τὰς δεξιόδους
τελευτήσαντα τῆς κρήνης ἐνταφῆναι.
Ἀλλ' ἡ χάρις δήπουθεν τῆς Θεοτόκου
εὐμενῶς προσβλέψασα ἐνθέρμῳ πίστει,
ἐκράτει πάντως, καί μοι ζωὴν ἐνέπνει.
Τελεσθείσης γὰρ θυσίας ἀναιμάκτου,
Μετασχὼν πρῶτον τῶν Θείων Μυστηρίων,
Πηγῆς ἔπειτα ἐνεφορούμην πλεῖστα,
και χερσὶν ἐμαῖς ἀρυσάμενος νᾶμα,
ἀκορέστῳ ἔπεινον ψυχῆς προθέσει,
νίψας ὁμοῦ πρόσωπον, χεῖρας, καὶ μέλη,
ἐν οἷς τὸ ἄγλος καὶ πηλὸν ἐπιχρίσας.
Καὶ ὦ τῶν σῶν Δέσποινα ξένων θαυμάτων,
εὐθὺς ἐμαυτοῦ ράονος ἐπησθόμην,
εἰς λειοτέραν μεθαρμοσθέντος ἕξιν,
ρωσθέντων μελῶν τῶν πρὶν ἐκλελυμένων,
καὶ συσχεθείσης κοιλιακῆς ἐκροίας.
Καὶ δῆτα θύσας εὐχαριστίους ὕμνους,
ἐπάνειμι οἴκαδε, τὸν ἀρραβῶνα
κομισάμενος ἧς ἤλπισα ὑγείας·
κατὰ μικρὸν γὰρ παρήκοντος τοῦ χρόνου,
τὸ μὲν πάθος πέπαυται ὑπεκχωρῆσαν·
αὐτὸς δὲ λελύτρωμαι, ἰαθεὶς τούτου
τῷ τῆς ζωοδότειρος ἐλέει πάντως,
ἐξ ἀκενώτου ἀβύσσου κενωθέντι,
καὶ ὑπὲρ ἐμὴν ἀξίαν δωρηθέντι.
Ἀλλ' ὦ Πάναγνε τοῦ Θεοῦ Λόγου Μῆτερ,
σὺ μὲν, ὡς ζωῆς τεκοῦσα τὸν δοτῆρα,
οὐκ ἀδυνατεῖς καὶ τοὺς νεκροὺς ζωῶσαι,
οὐδὲ θαυμαστόν ἐστιν, εἴπερ θαυμάτων,
καὶ ἰάσεων ἀναβλύζεις πλημμύρας.
Ὃ γὰρ φύσει δύναται ὁ σὸς γε τόκος,
τοῦτο χάριτι πλουτεῖς ἀνεκλαλήτῳ
καὶ τὸν σὸν υἱὸν ἐκμιμουμένη πάντως,
τὰ ὑπερφυῆ τερατουργεῖς μεγέθη·
ἡμεῖς δὲ οἱ δοῦλοι σου πῶς δυνηθῶμεν
ἀνθομολογεῖν τὴν χάριν πρὸς ἀξίαν,
ὑπὲρ ὧν εὖ πάσχομεν ἀδιαλείπτως
ἐκ τῆς ἀβύσσου τῆς σῆς εὐεργεσίας
ἀπειροδώρων ἀγαθοεργημάτων,
ὄντων ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ νοῦν, καὶ λόγον,
καὶ σιγῆς μᾶλλον, ἢ λόγου δεομένων;
ὥσπερ γὰρ ὁ τόκος σου ἄφραστος ὤφθη,
καὶ ἀγγελικοὺς ὑπερανίσχων νόας·
οὕτω καὶ τὰ σὰ Παρθένε μεγαλεῖα
ἄρρητα καὶ ἄφατα ἅπασι μένει,
καὶ ὅλως ἀνέπαφα βροτείαις γλώσσαις·
ὅλῃ δὲ μόνον ψυχῇ, καὶ διανοίᾳ,
καρδίᾳ, καὶ χείλεσιν εὐχαριστοῦντες,
ὀφείλομεν ἅπαντες τιμὴν, καὶ δόξαν,
καὶ προσκύνησιν σὺν πόθῳ τε καὶ πίστει
ἀπονέμειν σοι εἰς ἅπαντας αἰῶνας ͵αψνγ: 118.

(Ne coprindênd nicĭ un interes istoric aceste versurĭ, le am dat numaĭ in original).

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος, φιλόσοφος, διδάσκαλος τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς ἐπὶ τῆς αὐθεντείας τοῦ μεγάλου Μπραγκοβάνου, ὅστις τὸν ἀγαποῦσε δυνατὰ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ μάθησιν, καὶ τὸν ἐπροκάθιζε πρὸ πάντων τῶν ἀρχόντων, τιμὴν ὁποῦ ἄλλος αὐθέντης εἰς ἄλλον διδάσκαλον δὲν τὴν ἔδωκεν, οὔτε τὴν δίδει. Αὐτὸς ἐσύνθεσε, καὶ ἐτύπωσεν εἰς τὸ Βουκουρέστι δύο βιβλία, τὸ

Sevastos Trapezundiul, filosof, profesor scóleĭ domneștĭ din Bucureștĭ, pe timpul domnieĭ Mareluĭ Brâncovanu; care'l iubia mult pentru multa luĭ învĕțătură și l-a pus maĭ sus de toțĭ boeriĭ, onóre pe care alt Domnitor n'a dat'o altuĭ profesor și nicĭ o daŭ. Acesta a compus și imprimat în Bucureștĭ douĕ cărțĭ *Eortologiul* și învĕțătura Dogmatică.

'Εορτολόγιον, καὶ τὴν Δογματικὴν διδασκαλίαν· αὐτὸς ἐξήγησεν εἰς τὸ ἁπλοῦν τὸν τοῦ Συνεσίου λόγον πρὸς τὸν βασιλέα 'Αρκάδιον, καὶ τὰ τοῦ 'Αγαπητοῦ κεφάλαια πρὸς τὸν βασιλέα 'Ιουστινιανὸν, καὶ τοὺς τοῦ 'Ισωκράτους πρὸς Δημόνικον καὶ Νικοκλέα βασιλεῖς Κύπρου λόγους, καὶ τοὺς ἐπροσφώνησε καὶ τοὺς ἐπρόσφερε τῷ Μπραγκοβάνῳ, συγγράμματα ἀξιολογώτατα, καὶ ἀξιοτύπωτα, ὡς τὰ τοῦ προγραφέντος Δρύστρας 'Ιεροθέου, τὰ ὁποῖα τὰ ἔχω καὶ αὐτά, ἀλλὰ τίς νὰ τὰ τυπώσῃ; καὶ μακάριος ὅστις τὰ τυπώσει! χρυσὴ δουλειὰ θέλει κάμει ἐπ' ἀληθείας, ὡς χρυσᾶ τῷ ὄντι βιβλία, καὶ τοῦ χρυσοῦ τιμιώτερα καὶ χρησιμώτερα, μάλιστα εἰς αὐθέντας. Αὐτὸς ἔκαμε καὶ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐξαίρετον, τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν, καὶ ἄλλα αὐτὸς ἄξια λόγου τοιαῦτα ἐσύνθεσεν. Αὐτὸς εἶναι ὁ τοῦ ἐξ 'Απορρήτων μαθητής, ὁποῦ ἔγραψα· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

Μάρκος Κύπριος, διάδοχος τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἀπέθανε δὲ ἀπὸ φάγουσαν (ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσῃ) καὶ ἡ αἰτία αὐτή· ὁ διαληφθεὶς Γεράσιμος 'Αλεξανδρείας ὑπῆγεν εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸν αὐθέντην Μπραγκοβάνον, καὶ τὸν ἐπαρακάλεσε νὰ τυπώσῃ τρεῖς τόμους μεγάλους, ὡς τοῦ Χρυσοστόμου, συγγράμματά του, λόγους πανηγυρικοὺς, διδαχὰς, καὶ ἄλλα, ὁποῦ ἐπὶ τούτου εἶχε φέρει, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγὼ τοὺς εἶδα καὶ τοὺς ἐδιάβασα, ἔχωντάς τους ὁ διαληφθεὶς Ματθαῖος 'Αλεξανδρείας εἰς τὴν Πόλιν· ὁ αὐθέντης τοὺς ἔδωκεν εἰς τὸν Μάρκον ὡς διδάσκαλον νὰ τοὺς θεωρήσῃ, ὁ Σεβαστὸς ὄντας ἀποθαμένος, ὡς φαίνεται· ὁ δὲ Μάρκος θεωρήσας τούτους καὶ ἀναγνοὺς, εἶπε τῷ ἡγεμόνι νὰ μὴ τυπωθοῦν, ὡς ἐσφαλμένοι εἰς μέρη τινὰ, καὶ ἐγγίζοντες τὸ δόγμα τῆς ἐκκλησίας μας· μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ πατριάρχης, εὔγαλε, λέγουν, τὸ καμηλαῦκί του, καὶ εἶπε—Κύριε, εἰ μὲν καὶ εἶπεν ὁ Μάρκος ἀλήθειαν, συγχωρημένος εἴη· εἰδὲ μὴ, φάγουσα νὰ φάγῃ τὸ στόμα του!

Γεώργιος Χρυσόγονος, Τραπεζούντιος ἀνεψιὸς Σεβαστοῦ, διάδοχος Μάρκου, καὶ διδάσκαλός μου εἰς τὰ φιλοσοφικά. Αὐτὸς ἐσύνθεσε διάφορα λογύδρια πανηγυρικὰ εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν γέννησιν καὶ ἀνάστασιν, τὰ ὁποῖα ἐκεῖ εἰς τὸν αὐθέντην συνηθείζουν κατ' ἔτος καὶ τὰ λέγουν οἱ μαθηταί. 'Εσύνθεσε κανόνας καὶ τροπάρια εἴς τινας τῶν ἁγίων, καὶ ἀκολουθίας τελείας εἰς τὸν ἅγιον Χαράλαμπον, διὰ τὴν ἁγίαν κάραν, τὴν ὁποίαν οἱ αὐθένται στέλλουσι, καὶ τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πανούκλαν· ἐτυπώθη δὲ καὶ εἰς τὰ μηναῖα, ὁποῦ Γεώργιος ὁ τυπογράφος ἐτύπωσεν· οὐ μόνον δὲ αὐτή, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς τὸν ἅγιον 'Αχίλλιον, ἀλλουνοῦ ποίημα· ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ῥηθέν-

Acesta a interpretat în limba vorbitóre cuvêntul luĭ Sinesie cătră împěratul Arcadie şi capitulile luĭ Agapet cătră împěratul Iustinian şi cuvintele luĭ Isocrat cătră Demonic şi Nicolaĭ împěraţiĭ Cipruluĭ şi le aŭ pronunţat şi dedicat luĭ Brâncovanu, scrierĭ de fórte mare preţ şi vrednice de a se imprima, dupre cum şi cele amintite a luĭ Ieroteiŭ al Dristreĭ, le am şi pe acestea, şi altele, dar cine să le imprime? Fericit va fi cine le va imprima. Va face în adevĕr un serviciŭ de aur, că în adevĕr sunt cărţĭ de aur şi maĭ scumpe de cât aurul şi trebuitóre maĭ ales Domnitorilor. Acesta a făcut şi la naşterea luĭ Christos un discurs escelent, 'l am şi pe acesta, şi altele de acestea vrednice de laudă a compus acesta. El este student a luĭ Exaporitul precum am amintit. D-ḑeŭ să'l odihnéscă. [143])

Marcu Cipriŭ, succesor la acéstă scólă, a murit de cancer, D-ḑeŭ să'l miluiască şi pentru pricina acésta. Amintitul Gherasim al Alexandrieĭ s'a dus la Bucureştĭ, pe timpul Domnieĭ luĭ Brâncovanu şi l'a rugat să imprime treĭ tomurĭ marĭ ca ale luĭ Chrisostom, scrierile luĭ, discursurĭ panigerice, didahiĭ şi alte, pe care le a adus în acest scop, pe care le am vĕḑut şi eŭ şi le am cetit, avêndu-le ḑisul Mateiŭ al Alexandrieĭ în Constantinopol. Domnitorul le-a dat profesoruluĭ Marcu ca să le observe, fiind mort Sevastos, după cum se pare. Iar Marcu observêndu-le şi cetindu-le a spus Domnuluĭ ca să nu le imprime ca greşite în unele părţĭ, ca atacând dogma Bisericeĭ nóstre. Auḑind acésta Patriarhul, a scos, ḑic, calimavca sa şi a ḑis: Dómne, dacă cum-va a spus adevĕrul Marcu să fie iertat; iar dacă nu cancerul să-ĭ mănânce stomahul luĭ. [144])

Georgie Chrisogon, Trapezuntiŭ, nepotul luĭ Sevastos, succesor luĭ Marcu şi profesorul meŭ în filosofie. Acesta a compus diferite cuvinte panigerice cu ocasia Nascereĭ luĭ Christos şi la înviere, pre care acolo obicĭnuesc scolariĭ anualĭ a le pronunţa la Domnĭ. A compus canóne şi tropare la órecare sânţĭ, şi întréga rânduélă la sântul Haralampie, pentru sântul luĭ cap, pe care Domniĭ trimit de 'l aduc la timp de ciumă. S'a tipărit şi la Minee de Georgie tipograful. El a tipărit nu numaĭ acésta dar şi rânduïala la sântul Ahileu, compunere a altuia óre-care, sub ḑisul Patriarh Iónichie Caragea.

τος Ἰωαννικίου Καρατζᾶ, ἄνευ ειδήσεως καὶ ἀδείας αὐτοῦ, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦναι εἰς τὰ παλαιὰ μηναῖα· ὅθεν ὡς νεοφανῆ ἐμποδίσθηκαν νὰ μὴ πουληθοῦν, καὶ διαδοθοῦν εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ μόλις μὲ δόσιν ἀσπρῶν ἔλαβεν ὁ νεωτεριστὴς τυπογράφος ἄδειαν, καὶ τὰ ἐπούλησε. Καὶ οὕτως ἐπολιτεύθησαν ἡ δύο αὐταῖς πανηγυρικαῖς ἀκολουθίαις, μὴν ὄντας πρότερον. Αὐτὸς ἐσύνθεσε καὶ τὸν παρόντα ιαμβικὸν κανόνα εἰς τὸν αὐθέντην Νικόλαον. οὕτινος ἡ ἀκροστιχὶς διὰ στίχων ἡρωελεγείων.

Σήμερον ἀχράντοιο Πατρὸς παῖς, ἄμβροτος αἴγλη,
κόσμον Νικόλεων δῶκεν ἀριπρεπέα
ὄρχαμον ἡγεμόνεσσι σοφώτατον ἔξοχα φῶτα,
εἴακαι εὐσεβέων ἐν Δακίᾳ διέπειν.

Ὠδὴ ά. ἦχος β'. ὁ εἱρμός· Στίβει θαλάσσης κυματούμενον σάλῳ.

Στίφη σοφῶν τε, καὶ ἀρίστων ρητόρων
ἥρωα θεῖον, εὐσεβοῦς λαοῦ νίκην,
μέγαν σοφόν τε ταινιώσατ' ἐνδίκως,
ἔστεψεν ὅνπερ τῆς Δακίης ἡγέτην
ῥώμη κραταιὰ δεξιᾶς ἡ Δεσπότου
Ὄντως ἐδείχθη εὐσθενείαι ὁ χρόνος
νῦν ὀρθοδόξοις τῆς κατοίκοις Δακίας,
ἀπορραγείσης τῆς κακῆς δυσθυμίας·
χαίρουσι πάντες ἡδονῇ σὺν ἀπλέτῳ,
ῥόδον γὰρ εὐκτὸν τῶν σοφῶν κρατεῖ βλάχων.
Ἄναξ ἀνάκτων, τοῦ Θεοῦ παῖς καὶ Λόγε,
νίκας παράσχου Νικολάῳ φαιδίμῳ·
τήρει λοιπούντων εὐμενῶς ἀεὶ ἄνω,
ὄλβον πενήτων, καὶ διώκτην αἰσύλων,
ἵκται γάρ, ἡμᾶς ἐκσαῶσαι τῶν πόνων.

Ὠδὴ γ'. ὁ εἱρμός· Ὅσοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχου.

Ὅσοι λατρευταὶ τῆς τριφώτου οὐσίας,
Πατρὸς, γόνου τε, καὶ Παρακλήτου κράτους,
ἀγαλλιῶμεν, καὶ κρατήσωμεν χεῖρας,
τῷ δὲ πλέκοντες ἡγέτῃ μελωδίας,
ῥώμη γὰρ ἐστὶν ἐνδεῶν πεπτωκότων.
Ὄρθρος φαεινὸς δυστυχοῦσιν εὑρέθη,
σωτὴρ πενήτων, κινδυνευόντων λύσις,
παλινδρομοῦσι συμπαθὴς καὶ προστάτης·
ἅπας λάτρης οὖν εὐσεβὴς τοῦ Δεσπότου
ἵνα κραταιὰν τοῦ Θεοῦ δοξάζετο.
Σύμφωνον ᾠδὴν οὐρανῶν τῷ Δεσπότῃ
ἁγνῶς τελῶμεν, τῷ δεδοκότι κλέος,
μοιρηγενῆ τε, καὶ φιλόπτωχον σκέπην,

însă fără știrea și voia luĭ, de óre-ce nu se află în Mineele vechĭ. Pentru care ca novisme s'a oprit a se vinde și respândi în Bisericĭ. Și numaĭ după dare de banĭ novistul tipograf luă voie de le vîndu. Și așa s'a generalisat aceste două rânduelĭ panigerice, ne fiind maĭ 'nainte. El compusă și presentul canon Iambic la Domnul Nicolaĭ (Mavrocordat), a căruia acrostih la versurile Eroelegiace în grecește este următorul [145]).

Astă-ḑĭ fiĭul tatăluĭ celuĭ neatins, strălucire nemuritóre, a dat pre Nicolaĭ podóbă prea destinsă, primul între principĭ, fórte înțelept cu luminĭ escelente, ca să conducă în Dacia cârmele celor pioșĭ.

Oda I, glas 2. irmos: Valul cel învĕluit al mareĭ.

Adunărĭ de înțelepțĭ și de ritorĭ eminențĭ cu dreptul încununațĭ pre divinul eroŭ, victoria poporuluĭ pios, pre marele înțelept și pre principele Dacieĭ, pe care l-a încoronat puterea cea tare a drepteĭ stĕpânuluĭ.

Acum în adevĕr s'a arĕtat locuitorilor ortodoxĭ aĭ Dacieĭ timpul vĕrtoșieĭ, perind descurajarea cea rea; toțĭ se bucură cu plăcere nemărginită, căcĭ rosa cea dorită a înțelepților stĕpânește preste Vlahĭ.

Împĕrate al împĕraților, Fiule a luĭ D-ḑeŭ și Cuvinte, dă învingerĭ strĕlucituluĭ Nicolaĭ; păzește'l pururea în favóre maĭ pre sus de ceĭ ce l'ar supĕra, cel ce este fericirea sĕracilor și persecutătorul nelegiuiților; că a venit să ne mântuiască de necazurĭ.

Oda III, irmos: Câțĭ ne am isbavit din cursele vechĭ.

Câțĭ suntem adoratorĭ aĭ ființeĭ celĭ în treĭ luminĭ, a Tatăluĭ, a Fiuluĭ și a putereĭ Mângâitoruluĭ, să ne veselim și să plesnim cu mânele, melodiĭ împletind acestuĭ principe; căcĭ este puterea scăpătaților lipsițĭ.

Zare luminósă s'a arĕtat nenorociților, mântuitor sĕracilor, scăpare celor în pericule, compătimitor și protector celor scăpătațĭ; decĭ tot închinătorul pios să slăvéscă puterea cea tare a luĭ D-ḑeŭ stĕpânuluĭ.

Cântare armoniósă din inimă să facem stĕpânuluĭ cerurilor, celuĭ ce ne-a dat glorie, acoperemênt norocit și priitor sĕracilor, gu-

βίον κύβερνον κοιρανοῦντα σωφρόνως,
ρίπτοντα ἡμῖν πρὸς Θεὸν τὴν ἐλπίδα.

Ὠδὴ δ'. ὁ εἱρμός· Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας.

Ὀρθῶς ἀτεχνῶς ἡγεμὼν προεκρίθης,
τὴν γὰρ κυρείαν τῶν Δακῶν, ὧν ἐκράτεις
ὃν δ' αὖ κατεῖχες θῶκον Οὐγγροβλαχίας,
σύμφωνον εἰσαῦθις γε ἀρρήτοις λόγοις
ἄντικρυς αὐτὸν πρὸς Θεοῦ ἴσχος πάλιν.
Ἰστᾷ ὁ Πατρὸς Παμφαέστατος Λόγος
γραικῶν ἁπάντων, καὶ σοφῶν, καὶ ρητόρων
λάμπουσαν αἴγλιν ἐν θρόνῳ τῆς Βλαχίας
ἥδιστον, ἀστράπτουσαν εὐθείᾳ δίκῃ,
κάλλιστον, εὐκτὴν, εὐμενῶς ἐστεμένην.
Οἰκτρὰν προσιδὼν, τληπαθῆ τὴν Δακίαν,
σοφῶν ὁ πάντων κηδεμὼν, καὶ Δεσπότης,
μέμνηται αὖθις πλάσματος ἐξαιρέτου,
ὅθεν σε καὶ δέδωκεν αὐτῇ ἀρτίως
νίκην κραταιὰν, εὐσεβοῦς λαοῦ σθένους
Νομὴν πρὸς ἁγνὴν, καὶ φερέσβιον φέρειν,
ἴσοις μὲν ζυγοῖς ὀρθοδόξοις φρουρέειν,
κάλλος δὲ πᾶσι Πνεύματος φωταυγίαν,
ὅσοις γε τυγχάνουσιν ἐν τῇ σῇ σκέπῃ,
λάμψας προσηνῶς νῦν προσῆλθες ὦ κράτορ.

Ὠδὴ ε'. ὁ εἱρμός· Ἐχθροῦ ζοφώδους, καὶ βεβορβορωμένου.

Ἐχθροὺς ζοφώδεις, καὶ λυμαντῆρας λύκους,
ὡς σφόδρα πέμψον τῆλε τῆς κακῆς δίκης,
νέαν προσορμίζων δὲ σὴν ποίμνην τρίβον,
δόξαν τ' ἐς εὐάρεστον εὐθείας δίκης,
ὦκα κρατηνθεὶς ἐκ σαώσεις σοὺς λάτρας.
Καθώς περ εὖχος ἰσραηλίταις πάλαι
ἐπῆλθε ρύστης θέσκελος Μωσῆς μέγας,
νῦν σ' ἐν πολυστρόφοισιν οὔσῃ ἐν τύχαις,
Ἄναρχος ἐξέπεμψεν οὕτω Παντάναξ
ρώμην κραταιὰν τῇ πολυτλήτῳ τζάρα.
Ἰδοὺ ἐδείχθη Παντάνακτος ἡ χάρις
πρὸς τοὺς κατοίκους πάντας Οὐγγροβλαχίας
ρύστης ἀπεστάλη γε ἐξ ἀκηράτου
ἔλαμψε παγκράτιστος ἡ θυμηδία,
πᾶς δῆτα θερμῶς ὡς πατρὶ προσελθέτω.

Ὠδὴ στ'. ὁ εἱρμός· Ἐκ ποντίου λέοντος ὁ τριέσπερος.

Ἐκ νυκτὸς ἐρρύσθημεν ἐκ τῶν θλίψεων,
ἄραντες ὕμνους, αἰνέσωμεν Κυρίου,

vernator ce cârmuește cumpětat viața, ridicându-ne speranța cătră D-deŭ.

Oda IV, irmos: Curățiți cu focul tainiceĭ priviri.

Cu dreptul în adevĕr aĭ fost preferit altora de principe; căcĭ domnia Dacilor preste cariĭ stĕpâniaĭ și apoĭ tronul Ungro-Vlahieĭ pre care'l posedaĭ, îl obțiĭ din noŭ deadreptul de la D-deŭ, conform ĭarășĭ unor rațiunĭ nespuse.

Cuvêntul cel prea luminos al Tatăluĭ, dintre toțĭ greciĭ, înțelepțĭ și oratorĭ, instaléză în tronul Valahieĭ lumină, ce prea plăcut luminéză și strĕlucește prea frumos prin drépta judecată, cea dorită și cu favóre încununată.

Vĕḑênd Dacia cea miseră și mult suferitóre îngrijitorul tuturor înțelepților și stĕpânul, și-aŭ amintit ĭarăș de făptura cea alésă; pentru care te-a și dat pre tine eĭ ca o victorie tare și puterea poporuluĭ celuĭ pios.

Ca să ducĭ la pășunea cea curată și de viață dătătóre, păzindu-ĭ cu potrivite regule ortodoxe, aĭ venit acum, stĕpâne luminând cu blândețe pre toțĭ ceĭ ce se afla sub protecția ta prin frumseță și luminarea spirituluĭ.

Oda V, irmos: Spălațĭ prin curățirea spirituluĭ.

Pre dușmaniĭ ceĭ întunecațĭ și pre lupiĭ ceĭ stricătorĭ alungăĭ cât maĭ departe de réua judecată, ĭar pre turma ta îndrépt-o în cale nouă și la slava cea plăcută a drepteĭ judecățĭ, ca în curând întărindu-te, să mântueștĭ pre serviĭ tĕĭ.

Precum spre fala israeliților a venit de demult marele Moisi mântuitor divin, așa acum împĕratul a tóte cel neînceput te-a trimes pre tine putere tare mult pătimașeĭ țărĭ, ce era în întâmplărĭ mult alunecóse.

Iată s'a arĕtat harul împĕratuluĭ a tóte cătră toțĭ locuitoriĭ Ungro-Vlahieĭ; salvator s'a ivit de la cel nepângărit, și veselia a strĕlucit cu multă putere. Decĭ orĭ-cine cu rîvnă să se apropie ca de un părinte.

Oda VI, irmos: Profetul cel de treĭ ḑile din pântecele leuluĭ.

Din nóptea întristărilor ne-am mântuit; înălțind cântărĭ să lăudăm pre Domnul, că

ὃν γὰρ παρέσχε κοιρανεῖν, πατὴρ πέλει,
ῥόδον τὸ καλλίφυλλον εὐσεβοφρόνων,
χάριν τεθεικὼς ἀμπλακημάτων λύσιν.
Ἀνακτόρων δόμοισιν εὐκρινέστατος
μόνος γινώσκει κοιράνων ἀκρώνιον,
ὅθεν πρὸ πάντων ἡγετῶν προεκρίθης,
νεωτέρων πάντων τε, ἀρχαίων ἅμα.
ἥρως γὰρ ἦσθα ὡς σελασφόρος γίγας.
Γεννητόρων πέφυκας εὐγενέστατος,
ἔργοις ἀρίστοις ἐκπρέπεις ὡς ἥλιος,
μέγα κλεΐζῃ εὐσεβείας τοῖς τρόποις,
ὀμβροβλύτης πέφυκας τοῖς ὑπηκόοις
νάουσι ῥείθροις δαψιλεστάτοις νόου.

Ὠδὴ ζ'. ὁ εἱρμός· Ἔφλεξε ῥείθρῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας.

Ἔστεψε κράντορ εὐμενεστάτην κάραν
σαυτοῦ ὁ πάντων κηδεμὼν καὶ Δεσπότης,
σὴν εὐσέβειαν εὖ γινώσκων, καὶ μένος,
ἱμερτὸν ἡμῖν εὐμενῆ τε προστάτην,
σώστην ἄριστον, ναυαγοῦσι λιμένα.
Ὅρους ὁ τάξας οὐρανοῦ τε καὶ γαίας,
φωστῆρσι φέγγος ἐντιθεὶς ἐν Μαρτίῳ,
ὦ τρισμέγιστε κοιρανούντων ἀκρότης,
τὴν εὐσθένειαν, καὶ κράτος προστασίας
αὖσοι δέδωκε μηνὶ τῷ τοῦ Μαρτίου.
Τῷ τηνικαῦτα μηνὶ ὡς τοῦ Μαρτίου
ὁ ταγματάρχης Γαβριὴλ τῇ Παρθένῳ
Νύμφῃ ἔλεξε τὴν βροτῶν καινουργίου,
εὐκληρίας οὕτω δὴ Οὐγγροβλαχίας
ξένης τέτευχε, σοῦ τεθέντος νῦν θρόνῳ.
Ὄντος ἐν ἕδρα ὥσπερ ἥλιος κάθη,
χρυσᾶς προπέμπων ἡλιώδεις ἐμφάσεις,
ἄρισθ' ἅπαντας εὐσεβεῖς διοικέων,
φάους λάτρας τε πληρόων, ἠδὲ ξένους,
ὦ λαμπρόφωτε, ὀρφανῶν ὁ προστάτης.

Ὠδὴ η'. ὁ εἱρμός· Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται.

Τὰς ἀκρότητας τῶν λόγων τρυγώμενοι
ἀγνῶς ἀρίστων τῶν καλῶν ἐπαινέται,
ὅλον κράτιστον τῶν λόγων τὸν προστάτην,
εὔγξι μύθων ταινιώσατε πρόφρον,
αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡγεμὼν μουσιτρόφος.
Κροτεῖται Μοῦσαι, ἀγλαόθρονοι κόραι,
αἰνεῖτε λαμπρῶς παμφαῶς μελῳδίαις
σειρῆνα θείαν, Νικόλαον ἡγέτην,
εὔθυμον ὄντως, εὐσεβῆ, ἀνδροτρόφον,
ὑμῶν κράτιστον, καὶ συνέστιον φίλον.
Σεμναί τε θεῖαι τ', ἀγλαόχρυσοι κόραι,
ἐράσμιαι μέν, τῶν καλῶν δ' ἀεὶ φίλαι,
βραβεῖα τούτοις ὡς διδοῦσ' εὐφημίας,

părinte este cel ce ni s'a dat spre guvernare; roza cea frumos înfrunḑită acelor cu minte piósă, dând har și iertare de greșale.

Cel maĭ distins în casele împĕraților singur numaĭ cunoștĭ escelența Domnilor. Pentru aceea aĭ fost preferat înaintea tuturor principilor atât acelor maĭ tinerĭ cât și acelor bĕtrânĭ. Căcĭ eștĭ eroŭ ca un gigant strĕlucitor.

De la natură eștĭ cel maĭ nobil dintre părințĭ; prin fapte eminente te distingĭ ca Sórele, mult eștĭ slăvit prin purtărele-țĭ piόse, vărsător de plóie te aĭ făcut supușilor, cariĭ revarsă rîurĭ îmbelșugate de minte.

Oda VII, irmos: Ars'a în apa capetele balaurilor.

Încoronatu-țĭ-a, Dómne prea blândul tĕŭ creștet, protectorul tuturor și stĕpânul, bine cunoscênd pietatea și virtutea ta, cel ce eștĭ nouĕ protector dorit și blând, mântuitor prea bun și liman celor primejduițĭ pe mare. Cel ce a rânduit hotare cerulul și pământuluĭ și a pus lumină luminătorilor în Martie, o escelență întreit mare a Domnitorilor, și ție ți-a dat tot în luna luĭ Martie domnia și puterea protecțieĭ.

Precum atunce în luna luĭ Martie Voevodul Gabriel, a spus Fecióreĭ mirese înoirea muritorilor, așa da, Ungro-Valahia obținu norocire stranie, punêndu-te acum tu pe tron.

In adevĕr ca un sóre șeḑĭ pe tron respândind raḑe aurite solare, guvernând prea bine pre toțĭ credincioșiĭ și împlând de lumină pre serviĭ tĕĭ și pre strĕinĭ, o lumină strĕlucitóre, protectorul celor lipsițĭ.

Oda a VIII; irmos: Făptura slobodă se cunóște.

Voĭ culegĕtorĭ aĭ înălțimelor științelor și lăudătorĭ sincerĭ a celor maĭ escelente frumusețĭ, cu farmec de cuvinte încununațĭ voĭ pre cel maĭ eminent protector al științelor; că acesta este Domnitor elev al Muselor. Aplaudațĭ Muse, vergure cu tronurĭ ilustre, lăudațĭ la arĕtare cu strĕlucite melodiĭ siréna cea divină, pre principele Nicolaĭ, cel în adevĕr cu bună inimă, pios, nutritor de ómenĭ, amicul și soțul vostru cel maĭ bun.

Venerate și divine vergure ilustru aurite, iubite și pururea iubitóre de artele frumóse, ca unele cele dațĭ premiĭ de renume, încu-

ἔρισμ' ἐπαίνων ὡς ὑπάρχουσαι μόναι,
ᾠδαῖς χάραν δὴ στέψατ' εὐσεβεστάτην.

Ὠδὴ Θ'. ὁ εἱρμός· Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου σου θαυμάτων.

Νῦν τῶν ὑπὲρ νοῦν πᾶν γένος Μυστηρίων
ἔσχε βρότειον πεῖραν ἐμφανεστάτην.
Ναοὶ γὰρ εὗρον παντελῆ εὐκοσμίαν,
δι' ἧς κατακρατοῦσιν τῶν ἐναντίων,
ἄμπαυμ' ἕκαστος, ἔρμα θ' οἱ πεπτωκότες.
Κράξωμεν εὐκτῶς οὐρανῶν τῷ Δεσπότῃ,
ἴσον φύλαττε ἄμβροτε, χρονοκράτορ
ἀρχὸν Βλαχίης ἀκλινῆ ἐν τῷ Θρόνῳ,
δοτῆρα μὲν τελοῦντα τῆς εὐποτμίας,
ἴνδαλμα σεπτὸν δ' εὐσεβῶν μέγα κλέος.
Ἔμπλησον Ἁγνή, μητράνανδρε, Παρθένε
Πάντων ἄριστον ἀκράτου εὐζωίας
ἐν τῷ δὲ θεοτώκῳ Οὐγγροβλαχίας πάσης,
ἰδωνὸν ἀεὶ σὺν τέκνοις, καὶ συμβίῳ,
νίκην κράτιστον, Νικόλαον ἡγέτην.

nunaţĭ decĭ cu ode creştetul cel prea pios, că singure sunteţĭ fundament al laudelor.

Oda IX; irmos: O minunele natureĭ tale.

Acum tot némul muritor avu esperienţa prea arĕtată de minunele cele maĭ pre sus de minte. Că templele aŭ aflat deplină ornamentare prin care întrec pre protivnicĭ; repaus sunt pentru fie-cine şi sprijinire pentru ceĭ scăpătaţĭ.

Cu rugă să strigăm către stĕpânul cerurilor, nemuritorule, Domnule al timpuluĭ, păzeşte întreg pre Domnitoru Valahieĭ, neclintit pe tron, ca cel ce este dătător de fericire, ideal scump şi mare falǎ a credincioşilor.

Feciórǎ curată, mamă fără bărbat, umple de nemărginit bun traĭ pre cel maĭ escelent din toţĭ, în acest tron al întregeĭ Ungro-Vlahiĭ, pre principele Nicolaĭ, voios pururea împreună cu copiĭ şi soţia, şi prea puternic în victoriĭ.

Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἕτερος Κανὼν, μετενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ Κανόνος τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως.

Ὠδὴ α'. ἦχος α'.

Ἀναπαύσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί, θεία Κυρίου χάρις, ἐν γὰρ εἰρήνῃ διαρκεῖ, εὐζωΐα τε λαμπρᾷ, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διετήρησεν, ἐπινίκιον ᾄδοντας.

Καθαρθῶμεν ἀδικίας, καὶ ὀφθῶμεθα δικαιοσύνης, φωτὶ καὶ ἀναπαύσεως, ἡμᾶς ἐξαστράπτοντα, καὶ χαίρετε φάσκοντα, Νικόλαον πάνσοφον, ἡγεμόνα θαυμάσιον.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω, ἑορτάζετο δὲ κόσμος, ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος. Αὐθέντης γὰρ δίκαιος ἐν Βλαχίᾳ καθέζεται.

Ὠδὴ γ'.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν, οὐ ἐκ κρήνης βρυούσης ὕδωρ φθειρόμενον, ἀλλ' εὐνομίας Πηγὴν, κοιράνου ὀμβρήσαντος Χριστοῦ, ἐν ᾧ καὶ λυτρούμεθα.

Νῦν πᾶσα πεπλήρωται χαρᾶς, ἡ Δακία καὶ χαίρει τοῖς κατορθώμασιν· ἑορτάζετο γοῦν καὶ κροτείτω, ὡς ἔχουσα χρηστὸν, Αὐθέντην καὶ δίκαιον.

Χθὲς ἐβυθιζόμην τοῖς κακοῖς, ἀνεγείρομαι σήμερον ὑψουμένῳ σοι. Οὐγγροβλαχίᾳ βοᾷ, αὐτός με νῦν κούφισον κακῶν, ἐν τῇ αὐθεντείᾳ σου.

Tot de acela către acelaş, alt Canon imitaţie dupre Canonul purtătóreĭ de lumină învieri.

Oda I, glas I.

Ḑiua învierei să ne luminăm popóre, că harul divin al Domnuluĭ se perpetuă în pace, şi în bun traĭ strĕlucit Christos D-ḑeŭ ne-a conservat pre noĭ cântându-ĭ de biruinţă.

Să ne curăţim de nedreptate şi să vedem pre Nicolaĭ prea înţeleptul, principe admirabil, strĕlucindu-ne cu lumina dreptăţeĭ şi a învierei şi ḑicêndu-ne: Bucuraţi-vĕ.

Cerurile dupre cuviinţă să se bucure, şi pămêntul să se veseléscă, serbézǎ lumea tótă vĕḑută si nevĕḑută; că Domn drept domneşte în Valahia.

Oda III.

Veniţĭ să bem băutură nouă nu din fôntână isvorâtóre de apă stricăcĭósă, ci de la împĕratul Christos, carele a isvorît isvorul buneĭ legĭ, prin care ne şi eliberăm.

Acum tótă Dacia s'a umplut de bucurie şi se felicită de îmbunătăţirĭ; decĭ se serbézǎ şi să aplaudézǎ ca una ce are Domn bun şi drept.

Ierĭ mĕ afundam în rele, astă-ḑĭ mĕ rĕdic prin înălţarea ta; Ungro-Vlahia strigă: Înşu-ţĭ mĕ uşurézǎ acum de rele, în domnia ta.

Ὠδὴ δ'.

Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς τῶν θεηγόρων ἐντολῶν, ἵσταται ὁ Δοὺξ καὶ δεικνύει πολιτείαν ἄριστον, διαπρυσίως λέγει γάρ, σήμερον σωτηρία ἐνταῦθα, ὅτι ὑπάρχω αὐθέντης θεοδώρητος.

Μαυροκορδάτων εὐγενῶν, ὁ εὐθαλέστατος βλαστὸς, κοίρανος πιστῶν μέγα κλέος εὐθὺς προσηγόρευται, ἄμωμος δὲ ὡς ἄγευστος κηλίδος, τῆς αἰσχρᾶς ἀδικίας, καὶ ποιμὴν ἀληθὴς τέλειος λέλεκται.

Οὐγγροβλαχία ἡ χαρὰ, ὁ εὐφημούμενος ἡμῖν, νίκη τοῦ λαοῦ χριστωνύμου ὑπὲρ πάντων κήδεται, φαύλων τὸ καθαρτήσιον, καὶ αὖθις ἐν τῷ θρόνῳ ὡραῖος, εὐθυδικίας ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ Θεοπάτωρ μὲν Δαυὶδ, πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ σκιρτῶν, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Ἅγιος, τῆς ἀδικίας ἄφεσιν ὁρῶντες, εὐφρανθῶμεν ἐνθέως, ὅτι ἐπέμφθη θεόθεν ἀπολύτρωσις.

Ὠδὴ ε'.

Ὀρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέως, καὶ ἀντὶ δώρων τὸν αἶνον προσοίσωμεν Νικολάῳ· καὶ Χριστῷ βοηθήσωμεν, δικαιοσύνης ἥλιε, πᾶσι χαρὰν ἡμῖν δέδωκας.

Τὴν ἄμετρον κηδεμονίαν, οἱ ταῖς τῶν φαύλων σειραῖς συνεχόμενοι δεδορκότες, πρὸς χαρὰν ἐπείγεσθε τὰ νῦν, ἀγαλλομένῳ ποδὶ, λύσιν κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσέλθωμεν λαμπαδιφόροι, τῷ ὑψωθέντι λαμπρῶς ἐν τῷ θρόνῳ τῷ τῆς Βλαχίας, καὶ συνεορτάσωμεν ταῖς φιλεόρτης τάξεσι, στέφοντες τόνδε τοῖς ᾄσμασιν.

Ὠδὴ στ'.

Ἀνῆλθες ἐν ταῖς ἀνωτάτοις βαθμοῖς, καὶ συνέτριψας ζυγοὺς βαρυτάτους, κατόχους πεπεδημένων σφοδρῶς· καὶ λαμπρότατος ὡς φωστὴρ ἀεὶ λαμπρὸς, ἐπὶ θρόνον καθέζῃ.

Φυλάξας τὰ δίκαια πάντα καλῶς, ἀνυψώθης ἐν θρόνῳ ὁ τὰς κλεῖς τῆς κακίας ἐκλυμηνάμενος ἐν τῷ θώκῳ σου, καὶ ἀνέῳξας ἡμῖν εὐνομίας τὰς πύλας

Σῶτερ τὸ ὀρθοδόξων καύχημα, ἡγεμόνα θαυμαστὸν ἀσινῆ περιέποις, ἀντικειμένων πάντων ἀνώτερον, παγγενῆ σὺν παισὶ, πολυχρόνιον μέγαν.

Oda IV.

La divina strajă a poruncelor celor de D-ḑeŭ spuse, șede ducele și face arĕtat un guvernămênt prea bun; căcĭ cu glas resunător ḑice: Astă-ḑĭ este aicĭ mântuire, că sunt Domn de la D-ḑeŭ dăruit.

Dintre nobiliĭ Mavrocordăteștĭ vlăstarea cea maĭ înflorită, Domn îndată s'a denumit ca mare fală a credincioșilor, ĭar neprihănit ca negustător de tina urâteĭ nedreptățĭ, și perfect s'a numit ca un păstor adevĕrat.

Bucuria Ungro-Vlahieĭ este cel lăudat de noĭ, că se îngrijește maĭ pre sus de tóte de victoriosul popor creștinesc, prin curățire de ceĭ rĕĭ: acum ĭarășĭ pe tron ne-a strĕlucit frumos sórele drepteĭ judecățĭ.

D-ḑeescul părinte David alerga săltând înaintea chivotuluĭ umbreĭ; ĭar noĭ poporul cel sânt a luĭ D-ḑeŭ vĕḑênd perirea nedreptățeĭ, să ne veselim D-ḑeește, că s'a trimes de la D-ḑeŭ eliberare.

Oda V.

Să mânecăm cu mânecare adincă și în loc de darurĭ laudă să aducem luĭ Nicolaĭ; și să strigăm la Christos sóre al dreptățeĭ, nouĕ tuturor bucurie ne-aĭ dat.

Nemĕsurata protecție vĕḑênd voĭ ceĭ ținuțĭ în cătușe de ceĭ rĕĭ, cu piciore vesele alergațĭ acum la bucurie, aplaudând eliberarea cea vecĭnică.

Cu luminĭ în mânĭ să ne apropiem de cel ce s'a înălțat strĕlucit pe tronul Valahieĭ și să serbătorim cu clasele cele ĭubitóre de serbărĭ, încununând pre acesta cu cântărĭ.

Oda VI.

Suitu-te-aĭ în cele maĭ de sus grade, și aĭ sfărimat jugurĭ prea grele, ce constrîngea pre ceĭ fórte încătușațĭ; și fórte strĕlucit ca un luminător pururea luminos șeḑĭ pe tron.

Păzind bine tóte drepturile te-aĭ înălțat pe tron, tu carele aĭ stricat cheile rĕutățeĭ în domnia ta, și ne-aĭ deschis nóuĕ porțile buneĭ legiurĭ.

Mântuitorule, fala ortodoxilor, păzește nevătămat pre admirabilul Domnitor maĭ pre sus de toțĭ dușmaniĭ, cu copiĭ și cu tot némul, mare și la mulțĭ anĭ.

Ὠδὴ ζ'.

Ὁ Παῖδας ἐκ καμίνου ρυσάμενος, καὶ Βλάχους διέσωσε, πάθους χαλεποῦ τῆς ἀδικίας πανσθενῶς, εὐφροσύνης τ' ἐνδύει εὐπρέπειαν, ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν Πατέρων Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετ' ἀνέρων χορεύσατε, καὶ χαίρετε σήμερον· ὃν γὰρ ὡς σεπτὸν ἐπεποθοῦμεν Αὐθέντην ἀπελαύσαμεν, κοίρανον ζῶντος Θεοῦ, εὐγνώμονα μηνυτὴν, ὃν Χριστοῦ λατρευταὶ εὐαγγελίσασθε.

Κακίας ἑορτάζομεν νέκρωσιν, βάρους τὴν καθέρεσιν, ἄλλης βιοτῆς δικαιοσύνης ἀπαρχὴν, καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸ αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογιτὸν τῶν πατέρων Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος, οὗτος ὁ Σωτήριος Δοὺξ καὶ λαμπραυγὴς, τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς ἀφέσεως ὢν αὐτοδίδακτος· ἐν ᾧ λαμπρότατον φῶς, ἐνδίνως καὶ εὐσεβῶς πᾶσιν ἐξέλαμψεν.

Ὠδὴ ή.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ δικαία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἑορτῶν ἑορτὴ, καὶ πανήγυρίς ἐστι τῶν πανηγύρεων, ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε οἱ πιστοὶ ἐν Δακίᾳ θεᾶσθε, τὴν θείαν εὐφροσύνην, ἐν τῷ λαμπρῷ τὰ νῦν θρόνῳ. καθημένην σεμνῶς, καὶ κραυγάζουσαν τοῖς Πᾶσι καὶ λέγουσαν, ἰδοὺ ἡ σοφία συνῆλθε τῇ δυνάμει.

Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου σεπτὴ Δακία· ἰδοὺ γὰρ ἡγεμών σοι λαμπροφεγγὴς ἐληλύθη, ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας τὰ τέκνα σου, ἐν σοὶ συναθροίζων, Χριστὸν ὑπερυψοῦντα.

Πάτερ Παντοκράτορ, καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα, τρισὶν ἑνιζομένη ἐν ὑποστάσεσι φύσις, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, φυλάξαις ἀκλόνητον ἐν τοῖς ἡγεμόσι, Βλαχίας τὸν προστάτην.

Ὠδὴ θ'.

Φωτίζου ἀγάλλου Οὐγγροβλαχίας ὁ λαὸς, ἡ γὰρ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε· χόρευε νῦν, καὶ εὐφραίνου λαμπρῶς, σὺ δὲ λαμπρὲ κοίρανε ἀγάλλου, δικαιοσύνης τὸ ἄγαλμα.

Ὢ πράος ὢ φίλης, ὢ γλυκυτάτης σου φωνῆς, τῶν κακῶν καθαιρέτη ἐπηγγείλω ἔσεσθαι, μέχρι τερμάτων αἰῶνος τοῦ σοῦ· ἣν οἱ Πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος, κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

Oda VII.

Cel ce a liberat pre tinerĭ din cuptor și cu putere mare a scăpat pre Valahĭ de suferința cea grea a nedreptățeĭ, se îmbracă cu ornamentul de veselie, singurul bine-cuvêntat D-ḑeul părinților și prea glorificat.

Femeĭ cu bărbațiĭ dănțuițĭ și vĕ bucurațĭ astă-ḑĭ, căcĭ am dobândit pre augustul Domn ce-l doriam, principe de la D-ḑeŭ cel viŭ, arĕtător de recunoștință pre carele voĭ închinătorĭ a luĭ Christos bine să-l vestițĭ.

Serbăm perirea rĕutățeĭ, nimicirea sarcinilor și începutul alteĭ viețĭ de dreptate, și săltând lăudăm pre causatorul, singurul bine cuvêntat D-ḑeul părinților și prea glorificat.

Ca un adevĕrat pios și ĭubitor de D-ḑeŭ, acest duce mântuitor și luminos, este însușĭ instruitor ḑileĭ ceĭ luminate a ĭertăreĭ; prin tr'însul deci cu dreptul și pios a strĕlucit tuturor lumina cea prea strĕlucitóre.

Oda VIII.

Acéstă dorită și dréptă ḑi, una din sâmbete, împĕrătésă și dómnă, serbătóre a serbătorilor și solemnitate este solemnităților, în care bine-cuvêntăm pre Christos în vecĭ.

Venițĭ credincioșilor de vedețĭ în Dacia divina bucurie măreț ședênd în tron cel acum luminat, strigând tuturor și ḑicênd: Iată înțelepciunea s'a unit cu puterea.

Rĕdică împregiur ochiĭ augustă Dacie; că ĭată Domnitorul tĕŭ a venit strĕlucitor de lumină, adunând în tine de la apus și méḑă-nópte, de la mare și rĕsărit pre fiiĭ tĕĭ, cariĭ prea înalță pre Christos.

Părinte a-tot-ținitorule, Cuvinte și Spiritule, fire unită în treĭ ipostasurĭ, supranaturală, prea divină, păzește neclătit între principĭ pre protectorul Valahieĭ.

Oda IX.

Luminézǎ-te, veselește-te poporul Ungro-Valahieĭ, că gloria Domnuluĭ preste tine a rĕsărit; dănțuește acum și te bucură strĕlucit; veselește-te și tu strĕlucite principe, podóba dreptățeĭ.

O voce blândă, amică și prea dulce, tu aĭ promis să ne fiĭ stĕrpitor de rele, până la terminele véculuĭ tĕŭ; de care credincioșiĭ

Ὦ ὕψιστε κράντος, ὦ Παμφαέστατε Χριστὲ, ὦ σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ δύναμις, δίδου ἡμῖν ὑγιέστατον καὶ ἀστεμφῆ, τὸν καθηγεμόνα τὸν μέγαν, τοῦτον Νικόλαον.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν στίχοι καρκηνικοί.

Ὁ πάνυ Ναὸν νωμῶν, νόα νῦν ἄπο
ἀμαθίας ἄλεν, ἵν ἐλάσαι θαμὰ
νόσων ἀπόρων, νωρῶν νώροπ' ἄνοσον·
ἀρχικὰ Σωτὴρ ἄρα ῥητῶς ἃ κιχρᾷ,
ἄρδε νόμιμον Ἄννα νόμιμον ἕδρα.

Ἡ ἐξήγησις.

Ὁ σφόδρα τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ ἐπιμελούμενος, τὸν νοῦν τώρα μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν ἐδίωξε, διὰ νὰ διώκῃ συχνὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν πτωχῶν, ἤγουν τὴν πτωχεῖαν, κάμνωντας τὸν νοῦν λαμπρὸν, ἄνοσον, δυνατόν. Ὦ Χριστὲ Σωτὴρ βασιλεῦ, αὐθεντικὰ, ἤγουν πλούσια, εἶναι ἐκεῖνα ὁποῦ δίδει ἐλεεῖ ὁ Αὐθέντης αὐτός· λοιπὸν πότιζε, πολυπλασίαζε δηλαδὴ τὸν δίκαιον τοῦτον Αὐθέντην δίκαιον εἰς τὸν θρόνον του.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ὁμηρόκεντρα.

Ἴστω νῦν τάδε γαία, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
πάντη ὥς τοι φοῖβε νόμος βεβλήαται ᾠδῆς
ἡ μὲν ἀν' ἤπειρον πορτὶ τρόφον, ἡ δ' ἀνὰ νήσους·
πᾶσαι δὲ σκοπαί τοι ἄδον, καὶ πρώονες ἄκροι
ὑψηλῶν ὀρέων, ποταμοὶ θ' ἅλαδε προρρέοντες,
ἀκταὶ τ' εἰς ἅλα κεκλιμέναι, λιμένες τε θαλάσσης,
ἀνδράσιν ὅττι πέλεις περιτιμήεις τε, μέγας τε,
πάντας ἐπ' ἀνθρώπους ἐπειὴ πολυώνυμος ἔπι·
μοῦσαι μὲν διὸ πᾶσαι ἀμοιβόμεναι ὀπῇ καλῇ.
αὐτὰρ ἐϋπλόκαμοι χάριτες, καὶ εὔφροναις ὧραι,
ὕμνον ἀείδουσι, θέλγουσι δὲ φῦλ' ἀνθρώπων·
πᾶσαν τοίνυν ἴδιο χάριν, τέρψαιο δὲ θυμόν·
ἀεὶ τιμήσαιο διαμπερὲς ἤματα πάντα,
ἀντιβοίησιν ἵλαε. δικαιοτάτων ἀγὲ φωτῶν,
χάρμα μέγ' ἀνθρώποισι. κακῶν τ' ἐλατὴρ ὀδυνάων,
καὶ μάκαρ, εὐμενὲς ἦτορ ἔχων, πένησιν ἀρωγὲ,
θεσπέσιε, γλυκερὴ σοῦ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδὴ,
μουσῶν, καὶ χαρίτων καλὸν χορὸν ἀρτυνέων γε·
θνητοῖς δ' ἀνθρώποισιν ὅδ' ὄλβιος, ὅνκεν σὺ θυμῷ
πρόφρων τιμήσεις, τῷ δ' ἄφθονα πάντα πάρεστι·
βρίθει μὲν ἡ ἄρουρα φερέσβιος, ἡ δὲ κατ' ἀγροὺς

ne bucurăm, avêndu-te ancoră de speranță.

O prea înălțate Dómne, o prea luminate Christóse, o înțelepciune și cuvinte a luĭ D-ḑeŭ și putere, dă-ne nouĕ prea sănătos și nebântuit pre acest mare domnitor pre Nicolaĭ. [146])

VERSURĬ CARCINICE

(Saŭ care dupre mersul racului în grecește cetite de la stânga spre drépta și îndĕrept dau tot aceleaș cuvinte și sens).

Tot ale aceluia cătră acelașĭ.

Cel ce se îngrijește fórte de temple, șĭ-a îndepărtat mintea de la ignoranță, ca să îndepărteze adesea bólele lipsiților, făcêndu-șĭ virtutea mințeĭ nebolnăvicĭósă; o împĕrate Mântuitorule, domneștĭ sunt darurile ce espres le face Domnitorul, pre care întărește-l ca pre un drept în tronul cel drept.

(Aceste versurĭ carcinice le-a parafrasat însușĭ autorul, înțelegênd că din causa concisiuneĭ și a cuvintelor cu sens alterat, nu putea fi pricepute de alțiĭ.)

VERSURĬ OMEROCENTRICE

(Saŭ cules din Omer).

Spre lauda luĭ Nicolaĭ Mavrocordat tot de Georgie Trapezuntiu.

Să știe acum aceste pământul, și désupra cerul cel larg, că modul cântăreĭ tale, Febe [147]), s'a respândit pretudindenea preste continentul cel de junice nutritor și preste insule. Te cântă tóte priveliștele, și culmele estreme ale înalților munțĭ, rîurile curgĕtóre în mare, țĕrmurile înclinate la mare și porturile măreĭ, că eștĭ prea onorat și mare între bărbațĭ, căcĭ preste toțĭ ómeniĭ eștĭ maĭ renumit. Pentru care tóte musele alternând (preschimbându-se) cu frumósă vóce, încă și grațiele cele cu plete frumóse și órele nopțeĭ îțĭ cântă imne, și fermecă némurile ómenilor. Decĭ fie să veḑĭ tot gratitudinĭ, să-țĭ înveseleștĭ sufletul, să fiĭ pururea onorat în tóte ḑilele, tu blândule cu ceĭ protivnicĭ, conducĕtorule al bărbaților celor dreptĭ, bucurie mare ómenilor și persecutător de rele suferințĭ; și o fericite, cu inimă milósă ajutătorule al sĕracilor; divinule, din gura ta curge vorba dulce, în cât formézĕ cor frumos de muse

κτήνεσιν εὐθηνεῖ, οἶκος δ' ἐμπίπλαται ἐσθλῶν,
σοῦ γάρ τοι θυμὸς πρόφρων, καὶ μῆτις ἀρίστη,
ἕς τ' οὖν ὕδωρ τε ρέῃ, καὶ δένδρεα μακρά τε θήλῃ,
ἠέλιός τε ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
καὶ ποταμοὶ ρέουσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα,
οὖλέ τε, καὶ μέγα χαῖρε, θεὸς δέ τοι ὄλβια δοίη·
δὸς μάκαρ εἰρήνης τε μένειν ἐν ἀπήμοσι θεσμοῖς,
δυσμενέων προφυγόντα μόθον, κῆρας τε βιαίους·
ἀθάνατον τ' εἶναι, καὶ ζώειν ἤματα πάντα,
ρηϊδίως αἰῶνα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν,
εὔκηλον διάγοντα ἐνισφετέροσι δόμοισι·
δὸς τῷ τοι χαίροντι ἐς ὥρας πάντας ἱκέσθαι,
ἐκ δ' αὖ ὡράων εἰς πολλοὺς ἐνιαυτούς. 34

și de grațiĭ. Ferice de acela dintre ómeniĭ muritorĭ, pre care sufletul tĕŭ voios l'ar onora, aceluia tóte ĭĭ sunt în abondență: țarina cea dătătóre de ale vieței ĭĭ îmbelșugată, câmpiele abundéză de animale și casa plină de cele bune; căcĭ sufletul tĕŭ ĭĭ este favorabil și gândul prea bun. Decĭ până când apa ar curge, și înalțiĭ arborĭ ar înflori, sórele rĕsărind și luna lucitóre ar strĕluci, rîurile ar curge și marea s'ar învălui, fiĭ sănătos și multă salutare, ĭar D-ḑeŭ să-țĭ dea tóte fericirile! Fă fericite, să petrécă în dispozițiunĭ de pace neturburate, evitânduĭ lupta cu dușmaniĭ și restriștele violente, să fie nemuritor și să tră̆éscă înḑilit ușor petrecêndu-șĭ în anĭ deplinĭ vécul liniștit în palatele sale. Fă ca cel ce salutéză să ajungă în óre pre toțĭ și ĭarăș din óre la mulțĭ anĭ.

(Acéstă poesie este un conglomerat de versurĭ din imnile luĭ Omer la Apolon, Ermes, Efest, Dionis.)

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτόν.

Σῶσαις ὑψιμέδον, φαεσίμβροτε, ἄφθιτε, Σῶτερ·
ἐνδικαίως διέποις τ' ἀστεμφέα κράντορα θεῖον,
κοίρανον εὐσεβέα, στάθμην σοφίῃ ἀριγνώτῳ,
ἰδμοσύνῃ θ' ἁπάσῃ θείοις τ' ἐνὶ δόγμασιν ὄντως,
νηφάλιον Νικόλαον, νηπενθέα, νηοχαρῆα,
ἱλαρὸν, ἰσχυρόβουλον, ἰθύντατον, ἱμερόεντα,
κοσμον, κλειτογενῆ, καλλιστεφέα, κλυτιάδην,
ὄρχαμον, ὀρθόπολιν, ὀλβιστὴν, ὀλβιόδωρον,
λαμπραυγῆ, λαμπτῆρα, λιγυρὸν, λαμπετόωντα,
ἄσμενον, ἀνθεμόεντα, ἀγακλυτὸν, ἀστερόεντα,
ὄλβιον, ὀβριμόεργον, διόγνιον, οὐρανομύστην,
σώφρονα, σεμνότατον, σειρήνων, σεμνολόγημα·
φρούρεε δὴ θεράπονθ' ὑψίθρονε σὸν Νικόλαον,
οὐγκροβλάχωνμέγ'ἄϊσμα,φαάντατονἔμφρονα φῶτα,
φαίδιμον ἡγεμόνεσι, σοφώτατον ἔξοχα πάντων,
πλείονας ἐς λυκάβαντας ἐν εὐποτμίᾳ,καὶὑγείᾳ. 16

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Αὐθέντην Κωνσταντήνβοδα, υἱὸν τοῦ Νικολάου βοδα
διὰ στίχων λεοντίων.

Ἐν τῇ συνέσει Δυναστοῦ
τῇ τοῦ κοιράνου φρονήσει
οὕτω σαυτοῦ τῇ συνέσει

Ἡ γὰρ σαυτοῦ ὑψιλότης
ζητήσει δικαιοσύνην,
ὡς ὢν υἱὸς τῆς εἰρήνης

Ἀρχαὶ, τιμαί τε καὶ θρόνοι
ἡ δ' ἀρετὴ ταῦτα πάντα
διὸ κεκόσμηκας Κράτορ

Ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ,
σὺ δὲ κοιράνων ἀκρότης
ἐν τῷ Θεῷ διαμένεις,

Ἐν τῇ τοῦ βίου κοιλάδι
τοὺς οὐρανίους λειμῶνας
ὡς πέλων τῆς εὐσεβείας

ἡ πόλις οἰκοδομεῖται·
τὰ πλήθη εὐδοκιμοῦσι·
Οὐγκροβλαχίας εὖ ἕξει.

ἀεὶ ἐργάσεται κρίμα,
πραότητα καὶ εἰρήνην,
τοῦ εἰρηνάρχου δεσπότου.

τὴν ἀρετὴν οὐ κοσμοῦσι,
κατακοσμεῖ θαυμασίως,
ἣν εἴληφας κοιρανίαν.

ἐν τῷ Θεῷ πάντως μένει·
σχὼν τὴν ἀγάπην πρὸς πάντας
καὶ ὁ Θεὸς ἐν σοὶ μένει.

στρεφόμενος ἐναρέτως,
σαυτῷ προπαρασκευάζεις,
τὸ εὐκλεέστατον ἄνθος.

Θεὸς ἁπάντων Δεσπότης
αὐτὸς ἰθύνειε ταύτην
ἐς πανευδαίμονας πλείστους
ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν,
φυλάττοι, καὶ διεξάγοι
λυκάβαντας μετ' εἰρήνης.

Πηγὴ σοφίας ὑπάρχων.
τὴν πάρεδρον αὐτοῦ θρόνου,
ἵνα καλῶς καὶ πανσόφως
χαρίσαιτό σοι σοφίαν
τὴν θείαν, καὶ ὑπερτάτην,
τὸ ποίμνιον διοικήσῃς.

Ἀκράδαντον ἐν τῷ θρόνῳ
ἀκύμαντον ἀστεμφέα,
διατηροίη τὸ θεῖον
Οὐγκροβλαχίας ἁπάσης,
πανεύθυμον, ὑγιέα,
τὸ σὸν περίδοξον κράτος.

Ἀντικειμένους δὲ πάντας
ὑπὸ ποσὶ τοῖς ἐκλάμπροις
συντρίψειε κατὰ κράτος
ἐν σώμους, καὶ ἀσωμάτους
ὦ κράτιστε ἡγεμόνων,
Θεὸς ὁ δούς σοι τὸ κράτος.

Ἥλιος ὥσπερ ἀνίσχων
κἀκεῖθεν ἐπιδημήσας
νῦν ἐφαπλοῖς τὰς ἀκτίνας
τῆς πόλεως Κωνσταντίνου,
ἐς πατρικὸν τὸν σὸν θρόνον,
τοῖς πᾶσι τῆς εὐποιΐας.

Ἥλιος ὄντως ὑπάρχεις
ὡς ἀρεταῖς ἐσταλμένος,
ὡς ἀθυμίας τὰ νέφη
ὡς χάρισι χρυσαυγίζων,
ὡς βρύων εὐεργεσίαις,
τῳόντι διασκεδάζων.

Φωστὴρ καθάπερ ὁ μέγας
τὸν δὲ περίγειον κόσμον
ζωὴν παρέχων τοῖς ζώοις,
αὐγάζει καὶ περιθάλπει
μαρμαρυγαῖς χρυσολάμπροις,
καὶ τοῖς φυτοῖς τε καὶ χλόαις.

Οὕτως ὁμότροπε κείνῳ,
ἀπάραις τῆς Κωνσταντίνου.
τῶν ὀρθοδόξων τὰ πλήθη
πανέκλαμπρε Κωνσταντῖνε,
θάλποις ταῖς σαῖς εὐποιΐαις
τῶν ὑπὸ σὴν ὄντων χεῖρα.

Θεὸς ὁ πάντων Δεσπότης
ζυγοῖς δικαίας προνοίας
ἀνέδειξέ σε ποιμένα
κηδόμενος τοῦ ποιμνίου,
τῆς ἀνωτάτω, καὶ θειας
τῶν πατρικῶν ἐκλογάδων.

Στόματα νῦν τῶν ῥητόρων
πρὸς ἔπαινόν τε καὶ δόξαν
τῶν σῶν μεγίστων χαρίτων,
καὶ κάλαμοι φιλοσόφων
κινοῦνται πάνυ προθύμως
ὧν δέδοκέ σοι τὸ θεῖον.

Ὄρθρος λαμπρὸς ἀνεφάνης
φαίνωντε, καὶ περιθάλπων
ἀκτινοβόλους ἐκπέμπων
τοῖς πλήθεσιν Οὐγκροβλάχων
αὐτόχθονάς τε καὶ ξένους,
τῶν δωρεῶν δαψιλείας.

Οὐρανὸς ἀκούετο
ὁ Παντοκράτωρ Δεσπότης
τέθηκε νῦν θαυμασίως
ἐνωτιζέσθω ἡ γαῖα,
τὸν λύχνον τὸ φωτοφόρον
ἐπὶ τὴν ὄντως λυχνίαν.

Πέπαυται νῦν ἀθυμία,
ἀνέτειλεν εὐθυμία,
τοῖς οὖσιν ἐν τῇ Δακίᾳ,
οἴχεται νῦν δυστυχία,
ἀνέλαμψε εὐτυχία
καὶ πάσῃ Οὐγκροβλαχίᾳ.

Ἵλεως, πρᾶος, εὐγνώμων,
ἡδυεπὴς συμπαθής τε,
πατὴρ καθάπερ φιλόπαις
καὶ τῶν πταιόντων συγγνώμων.
καὶ χριστομίμητος πέλεις,
φιλόστοργος, φιλοικτίρμων.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν διὰ στίχων
πολιτικῶν.

Ὁ παντοκράτωρ Κύριος, πηγὴ ἡ τοῦ ἐλέους,
οὐσία ὑπερούσιος, τῶν αἰτιῶν αἰτία,
ἡ χάρις ἡ πανάφθονος, τῶν οἰκτιρμῶν τὸ πλῆθος,
τῆς εὐσπλαγχνίας πέλαγος, τῶν ὄντων ἡ ὀντότης,
εἰδὼς τὴν σὴν εὐσέβειαν τὴν ἀστεμφῆ καὶ θείαν,
ὦ ἡγεμόνων κράτιστε, ὦ ἡγεμόνων δόξα,
κοίρανε θεοκόσμητε, μέγιστε Κωνσταντῖνε·
καὶ ὡς τυγχάνεις ἄριστος πλήρης τῆς εὐλαβείας,
ἄγαλμα πανυπέρλαμπρον, χαρίτων πεπλησμένων,

πηγὴ ἡ χρυσοβρύουσα τὰς θεαρέστους πράξεις,
καὶ εὐποιΐας δαψιλεῖς, καὶ ἀγαθοεργίας
λειμὼν πανευθαλλέστατος, θάλλων ταῖς εὐποιΐαις,
ταμεῖον τὸ χρυσόϋλον τῶν δωρεῶν τῶν θείων,
ἔσοπτρον τὸ ἁγνότατον, ἐντρέφων θεῖον φόβον,
τῶν ἡγεμόνων κορωνὶς τῶν πανεκλαμπροτάτων,
πάντων φροντιστικώτατος ξένων, καὶ αὐτοχθόνων,
πραότατος, πανέκλαμπρος χριστομιμήτοις ἔργοις,
στέμμασι πλείσστοις ἀρετῶν κατακεκοσμημένος,
πράξεσιν αἰθερίαις τε. καὶ ὑψηλαῖς, καὶ θείαις,
πανεύφημος, πανένδοξος, τῶν πάντων εὐεργέτης,
καὶ ὡς ῥιζόθεν ἐκτεμεῖς γενναίως καὶ προθύμως,
πράξεις αἰσχρὰς, καὶ ῥυπαρὰς, καὶ πᾶσαν ἀδικίαν,
δόγματα τὰ ἀλλότρια τῆς φαύλης δυσσεβείας,
ἀποδιοπομπούμενος, ὡς ὄχεων ἀγέλας·
καὶ κυβερνήσεις ἐμμελῶς τῶν εὐσεβῶν τὰ στίφη,
ὡς ἱμερόεις, ὡς λαμπρὸς βλαστὸς τῶν ἡγεμόνων,
κλάδος πανευθαλλέστατος ἐξ ἀγαθῆς τῆς ῥίζης,
τῆς εὐσεβείας ἄγαλμα, ἀστὴρ δικαιοσύνης
παμφαεστάτη ἡ ἀκτὶς ἡλίου τοῦ πανσόφου,
τοῦ Νικολάου τοῦ κλεινοῦ, τοῦ πρώην ἡγεμόνος,
ἀνθ᾽ ὧν ὁ μέγας ἥλιος ὁ τῆς δικαιοσύνης,
Θεὸς, ἡ πάντων τῶν καλῶν πρωταίτιος αἰτία,
ὕψωσεν, ἀνεβίβασεν εἰς θρόνον τῆς Βλαχίας,
σὲ τὸν πανευσεβέστατον υἱὸν τῆς εὐλογίας,
ἵλεων, εὐμενέστατον, χαρίεντα, καὶ πρᾶον,
τὴν πατρικὴν δικαίως σοι παρέσχε λαμπραυγίαν,
δικαιοσύνης τῆς σεπτῆς ὡς πέλων ἡ ἀκρότης,
τοὺς ἀντιπάλους ἅπαντας, καὶ τοὺς ὑπεναντίους
καταтροπώσας εὐσθενῶς ὑπὸ ποσί σου κράτορ·
ὅστις ὡς πέφυκε δοτὴρ τῆς σῆς ἡγεμονίας,
ζυγοῖς δικαιοσύνης τε παρέσχε σοι τὸ κράτος,
οὕτω διαφυλάξοι σε πανεύτυχον καὶ σῶον,
ἐν τῷ ὑψίστῳ καὶ λαμπρῷ Οὐγγροβλαχίας θρόνῳ,
τῶν ἐναντίων νικητὴν, καὶ ἐνεδρῶν τῶν τούτων,
ἐν παμπληθέσιν ἔτεσιν, ἐν κύκλοις πολλῶν χρόνων,
ὡς Ἡρακλέους μιμητὴν κατὰ τῆς ἀδικίας,
ἢ μᾶλλον χριστομίμητον ἐν τοῖς δικαίοις ἔργοις,
ἀνατροπέα τῶν δεινῶν, καὶ φαύλης πολιτείας,
ἵνα τοὺς λύκους τοὺς δεινοὺς ὀλέσῃς κατὰ κράτος,
καὶ σὺν αὐτοῖς ἀγεληδὸν πᾶν εἶδος αἰσχρουργίας·
καὶ ὡς ποιμὴν πανάριστος, θεοσεβὴς, καὶ θεῖος,
τὴν θείαν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ, τῶν εὐσεβῶν τὰ πλήθη,
εἰσάξῃς πρὸς πανάριστον νομὴν εὐθυδικίας,
ἀπαλλαγῆς τε τῶν χρεῶν, καὶ μεγαλοδωρίας·
ὁ δὲ Παντάναξ ὁ Θεὸς Παμβασιλεὺς καὶ πλάστης,
κρατήνοι, στερεώσειε τὴν σὴν ἡγεμονίαν
εἰς παμπληθεῖς λυκάβαντας, ἐν κύκλοις πολλῶν χρόνων
πανευτυχῆ, εὐδαίμονα, ἀκράδαντον, καὶ θείαν. 58 [148])

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἄρχοντα Καμαράσιν Ἰωάννην.

Δέχου πανένδοξε ἀνδρῶν Σκαρλάτε Ἰωάννη,
ἀρχιταμία φίλτατε, καὶ κηδεστὰ οἰκεῖε
τοῦ σοφωτάτου κραταιοῦ αὐθέντου Νικολάου,
τὸ δὲ τὸ πονημάτιον, ἀναγραμματισμόν μοι
τοῦ σοῦ σεμνοῦ ὀνόματος εἰς μνήμην αἰωνίαν.
(ἀρχιταμίας, καμαράσης, κηδεστὴς, γαμβρὸς).

Ἴν᾽ ἄνω ἧς.

Ἴν᾽ ἄνω ἧς παρὰ Θεοῦ τιμαῖς τε καὶ ἀξίαις,
ἵνα τερφθῇς ἐν οὐρανῷ ὁμοῦ μετὰ δικαίων,
ὑπὸ Θεοῦ τετίμισας, καὶ δόξης ἀπολαύεις,
καὶ ἀπολαύσεις ἐς ἀεὶ ἀπείρονας εἰς χρόνους.

Σὴν ναίω.

Σὴν ναίω χάριν ἔνδοξε, καὶ δαψιλῶς λαμβάνω
τὰς χάριτας ἑκάστοτε σὺν πλείστοις ὁμοῦ ἄλλοις·
χαριτοβρύτην, χαριστὴν, καὶ μέγαν δωροδότην
πεποίηκέ σε ὁ Θεὸς, ὁ κηδεμὼν ἁπάντων.

Νῷ ἂν ἧς.

Νῷ, καὶ φρονήσει ἀκριβεῖ, καὶ λίαν ἐχεφρόνως
πορεύῃ ἂν τὸ στάδιον τὸ τοῦ παρόντος βίου.
ἐμμένων ἀμετράτεπτος τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἔχεις,
καὶ προστιθεὶς ἄλλ᾽ ἀγαθὰ ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι.

Νῷ ναίῃς.

Σὺν νῷ οἰκήσιας ἀεὶ σὺν νῷ γε καὶ διάξεις,
ὅποι περ ἂν σὺ πορευθῇς, ὑπάρχων ἐστεμμένος
ταῖς χάρισι, ταῖς δωρεαῖς, καὶ ταῖς εὐεργεσίαις,
αἷς καθ᾽ ἑκάστην κέχρησαι, εὐεργετῶν τοὺς πάντας.

Σιὼν νῆα.

Ὥς τινας νῆα ἀρετὰς ὀχούμενος, ἐντεῦθεν
πρὸς τὴν Σιὼν ἀνάδραμε τὴν ἄνω, τὴν ἐν πόλῳ.

Σαίνων ἡ.

Σαίνων, περιποιούμενος τοὺς ἅπαντας ὑπάρξει
ὁ Ἰωάννης ὁ κλεινὸς, τῶν εὐγενῶν ἡ δόξα.

Αἴνων ἧς.

Ἀεὶ ἐπαίνων, καὶ τιμῶν, ταῖς ἀγαθοεργίαις
ὑπάρχεις ἀξιούμενος, ὡς τὰ ἐπαίνου πράττων.

Ναῶν ἶς ἡ.

Υἱός τε χαριτόκομος, υἱὸς τῆς εὐσεβείας,
δύναμις πάντως πέφυκε Ναῶν τῶν σεβασμίων.

Ἄνω ἴσην.

Ἄνω πορείαν τὴν στενὴν, ἴσιν ἀπαραβάτως
ἀδεῶς τρέχεις, ἐντελῶς, τὰς ἐνδολὰς φυλάττων.

Ἴσην νάω.

Ἴσην δικαίαν τὴν ὁδὸν τοῦ βίου διατρέχων,
ἴσην καὶ τὴν πρὸς οὐρανὸν, φησὶν, ἐγὼ ἀνέλθω.

Ἴσην ὦαν.

Δικαίως ταύτην τὴν ζωὴν τὴν κάτω κεκτημένος,
δικαίως πρὸς οὐράνιον λειμῶνα κατοικήσεις.

Ἄσων ἠνί.

Ἰδοὺ κἀγὼ σὺν ἅπασιν, ὁρῶν τὰς εὐποιΐας,
αἰνέσω προτεθύμημαι τὸν μέγαν Ἰωάννην.

Ἄσων νηί.

Πᾶς τις ἐνωτιζόμενος τὰς πράξεις τὰς ἐνθέους,
καὶ ἐν νηὶ προσέρχεται ἰδεῖν, καὶ ἐπαινέσαι.

Ἀ ὤνησιν.

Βαβαὶ μεγίστην ὤνησιν πολλῶν πτωχῶν, καὶ δούλων
τὸν δὲ Θεὸς ἐξέπεμψε, τῶν εὐγενῶν τὸ κλέος.

Ἰωνᾶς ἦν.

Καὶ ἦν, καὶ ἔσται ἐς ἀεὶ πλήρης τοῦ θείου ζήλου,
πανευλαβὴς, πανευσεβὴς, ὡς Ἰωνᾶς ὁ θεῖος.

Ἀΐων νῆς.

Ἀκούων σὺ τῶν ἐντολῶν, φωνῶν τε τῶν πενήτων
πλεύσεις καλῶς, καὶ εὐσταλῶς εἰς οὐρανοῦ λιμένα.

Ἴσα νηῶν.

Τὰ ἴσα δικαιώματα Ναῶν τῶν τοῦ Κυρίου
ἐς σὴν ψυχὴν συνήθροισας πολλῇ τῇ δαψιλείᾳ.

Ἀΐων σήν.

Ἀκούων ἕκαστος τὴν σὴν μεγίστην προστασίαν,
καὶ δαψιλῆ τὸν ἔλαιον, προσέρχεται προθύμως.

Ἄνω ἶς ἤν.

Ἄνω ὑπάρχων τῇ τιμῇ, ἄνω καὶ τῇ ἀξίᾳ,
ἀνώτατος, καὶ δύναμις τοῖς ἔργοις ἐγεγόνει.

Νησῶν Ἴν.

Ἴα τὰ κατορθώματα πανεύοσμα τυγχάνει
νησῶν, καὶ χέρσου, καὶ παντὸς τοῦ περιγείου κόσμου.

Ἰάσων ἦν.

Ἰάσων παναλκέστατος, ὁ νοητὸς καὶ θεῖος
Αἰήτην τὸν πολέμιον ὀλέσας κατὰ κράτος

Ἴων ἧς ἄν.

Τῶν Ἴων εὐοσμώτερος, καὶ πάντων τῶν ἀνθέων
ταῖς αἰθερίαις πράξεσι τυγχάνεις παραδόξως.

Σάων ἠνί.

Ἰδοὺ τελέθεις ἀγαθὸς, τοῖς πλείστοις εὐεργέτης,
σώζων, φυλάττων, εὐποιῶν, ἀόκνως περισκέπων.

Ἂν νῆς Ἴω.

Ἕκαστος ἐκκηλούμενος ταῖς ἀγαθοεργίαις,
ἔφησεν ἂν πανευμενῶς, ὅπη περ ἂν ἀπίῃς,
κἀγὼ σὺν σοὶ πορεύσομαι, κράτιστε εὐεργέτα.

Ναίω ἧς.

Ὡς ἄριστος, ὡς δίκαιος, οἰκήσαις ἂν εἰρήνῃ,
τοῖς πᾶσιν ἀγαπώμενος, ἀπόβλεπτος τοῖς πᾶσι.

Νάων ἴης.

Ταῖς παναρίστοις πράξεσιν οἰκήσιον ἀπελεύσῃ
μετὰ τοῦ βίου στάδιον ἐς οὐρανοῦ παστάδα.

Ἂν αἰνῆς.

Ὑπάρχων εὐμενέστατος, πραότατος, ἡ δύς τε
αἰνέσειας, φιλήσειας τοὺς σοὶ οἰκειωθέντας.

Σιὼν ὠνῇ.

Εὐχαῖς, καὶ πίστει εὐσεβεῖ, καὶ πράξεσιν ἐνθέοις
ὠνεῖται εὐμαρέστατα Σιὼν τὴν οὐρανίαν.

Σινᾶ Νηῷ.

Μεγίστην τὴν εὐλάβειαν προσφέρει θαυμασίως
ἐν τῷ Ναῷ τῷ τοῦ Σινᾶ, ὡς ὄντι ἐν τῷ ὄρει,
ἐν ᾧ Θεὸς ἐτέλεσε παράδοξα θαυμάτων.

Σιὼν ἂν ᾖ.

Σιὼν ἂν ὀνομάζοιτο ψυχὴ ἡ τρισολβία
τοῦδε τοῦ τρισευδαίμονος Σκαρλάτου Ἰωάννου,
ὡς οὖσα οἰκητήριον Θεοῦ τοῦ παμμεγίστου.
Ναὸς γὰρ πέλεται Θεοῦ ὁ ἀρετῇ συζήσας.

Ἀνίυς ὤν.

Τῆς λύπης δὲ γενόμενος θανάτῳ τῆς συνεύνου,
χαρᾶς ἀπείρου ἔμπλεως μετέπειτα γενήσῃ·
ἡ τοὺς ἀνίης τῆς πικρᾶς τῇ τύχῃ γεγονότας
χαροποιῶν, καὶ κυβερνῶν, εἰ ταύτης καθαιρέτης.

Ἰάσῃ νῶν.

Τὰς ἀθυμίας τὰς πικρὰς, ἐλλείματα, καὶ τύχας
ἡμῶν ἰάσῃ ἔνδοξε συχναῖς εὐεργεσίαις.

Ἰῶν ἂν ἧς.

Μόνος ἂν ἧς ἀνάπλεως παντοδαπῶν χαρίτων,
ὡς μόνος τὰ τῆς χάριτος ἀεὶ τελῶν ἐκθύμως.
Πρὸς τούτοις ἑπταγραμμάτων τὸ ὄνομα τυγχάνει
σοῦ τοῦ ἐνδόξου καὶ κλεινοῦ, ὡς πᾶσι καθορᾶται.
Μυστηριώδης ἀριθμὸς ὁ τοῦ Ἑπτὰ τυγχάνει
ἀνθ' ὅτου καὶ ἐξύμνηται ἀνδράσι τοῖς πανσόφοις.
Ἑπτὰ γὰρ καθεστήκασι τοῦ οὐρανοῦ Πλανῆται.
Ἑπτὰ δὲ κλίμασι ἡ γῆ διήρηται ἐντέχνως.
Ἑπτὰ τὰ αἰσθητήρια τυγχάνουσιν ἀνθρώπου.
Ἑπτὰ δὲ καθεστήκασι καὶ πᾶσαι αἱ κινήσεις.
Ἑπτὰ καὶ τὰ φωνήεντα ὑπάρχει τῶν γραμμάτων.
Ἑπτὰ δὲ καὶ τὰ μόρια, ἐπίτασιν δηλοῦντα·
καὶ δὶς ἑπτὰ τυγχάνουσιν αἱ στάσεις τῶν ῥητόρων,
Ἑπτὰ καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος τελοῦσι·
Ἑπτὰ δ' αὖ στύλοις ἥδρασται ὁ τῆς σοφίας οἶκος·
Ἑπτὰ δὲ τὰ μυστήρια τελοῦσι ἐκκλησίας·
Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας τε αἰνοῦμεν τὸν Δεσπότην·
καὶ λύσιν ἐξαιτούμεθα ἡμῶν ἀμπλακημάτων·
τοιούτου τοίνυν τετευχὼς ὀνόματος τιμίου,
καὶ αἰθερίοις πράξεσιν ὑπάρχων ἐστεμμένος,
ὡς ὄρνις οὐρανόθρεπτος, πέλεια χρυσοπτέρυξ,
γενναίως ἀναπτήσειας ἐς οὐρανοῦ λειμῶνα
μετὰ βαθὺ, καὶ λιπαρὸν, πανεύδαιμον τὸ γῆρας. 106

Ἔχει καὶ ἄλλους εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο ἡγεμόνας στίχους, καὶ τοὺς ἄφηκα διὰ βραχυλογίαν· ἔχει καὶ παραινετικὰ τετράστιχα, τἄφηκα καὶ αὐτά, δὲν τὰ ἔγραψα, καὶ γράφω τὰς ἐπιστολὰς, ὁποῦ ὁ μακαρίτης ζῶντας σεμέμα ἔγραψε, καθὸ γραφῆς ἀξίας διὰ τὴν σύνταξιν, καὶ τὰς ὑποθέσεις.

Aceste versurĭ nepresentând nicĭ un interes istoric special pentru noĭ Românii, le am dat numaĭ în original.

Γεώργιος Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ τῷ δευτέρῳ γραμματικῷ, ἀνδρῶν λογίῳ ἐρασμιωτάτῳ, εὖ πράττειν.

ά.) Ἔμελλεν ἄρα καὶ φοιτητὴς οὐχ' ἁπλῶς, οὐδὲ τῶν τυχόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν προὐχόντων, καὶ μάλιστα ξυνήθων, ἐπιλαθέσθαι καθηγητοῦ φιλοῦντος οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπερφιλοῦντος, ὡς ἔγνωσται ἡλίου φανώτερον, καὶ οὐδὲ ψιλοῦ προσρήματος ἀξιῶσαι,, καὶ ταῦτα δυστυχήμασι προσπαλαίσαντος, καὶ νόσῳ λοιμώδει καταχρασθέντος, καὶ ὑπερορείου γεγονότος, καὶ διαιτωμένου ἐν ὄρεσιν· ἡνίκα οὐ μόνον τὸν προσφοιτήσαντα, καὶ τὰ εἰκότα φιληθέντα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἁπλῶς ἐγνωκότα, καὶ θέας μόνης καὶ ὁμιλίας κεκοινωνηκότα, κατοικτεῖραι προσῆκε, καὶ συνάχθεσθαι καὶ μεμνῆσθαι συνεχῶς, ἐπιστεῖλαί τε καὶ παραμυθήσασθαι; Ἀλλὰ τούτων ἁπάντων τὸ ἀνώμαλον τῆς τύχης, ὡς οἶμαι, παραίτιον· αὕτη γὰρ ὑμᾶς μὲν ἐν ἀρχείοις τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι ὁσημέραι, καὶ ἡγεμόσι λαμπροτάτης συνεῖναι, ἀνδράσιν εὐγενέσιν, ἄρχουσι μεγαλοπρεπέσι, λεῷ πολυμιγεῖ τε καὶ πολυγλώσσῳ, φρουράρχαις τε καὶ φρουραῖς περιστοιχεῖσθαι, καὶ ὡς ἔν τινι πολυάνδρῳ τὸ λυποῦν ὑποκλέπτειν θεάτρῳ παρεσκεύασεν. Ἡμᾶς δὲ ἅπαν τοὐναντίον, ἐν ὄρεσι καὶ ὕλαις περιπολεῖν, μετὰ χωρικῶν ἀγραυλεῖν, κολιοῖς τε καὶ κορώναις συγκρώζειν, ἵπποις τε καὶ βουσὶ περιστοιχίζεσθαι, καὶ ἐν πολιχνίῳ περιορεῖσθαι. Ἐν τοσαύτῃ τοίνυν ἀθυμίᾳ, μόνην ἐσχήκαμεν ἂν παραμυθίαν, τὰς παρὰ τῶν εὐνῶν ἐπιστολὰς, ὧν γε ὡς ἐν στερήσει τυγχάνομεν, σὺ αὐτὸς μάρτυς ὁ μᾶλλον πάντων ὀφείλων ἐπιστεῖλαι, καὶ μὴ ἐπιττείλας τὸ σύνολον. Οὕτω παρα-

Gheorghie Domnuluĭ Constantin al doïlea secretar, ïivĕţatuluĭ între barbaţĭ, prea ïubituluĭ fericire.

1). Se cuvine óre ca să mĕ uite, nu un simplu elev, nicĭ dintre ceĭ ordinarĭ, ci din ceĭ însemnaţĭ şi încă dintre familiarĭ, pe mine profesorul ce nu numaĭ l-am ïubit, ci şi prea ïubit după cum este ştiut maĭ clar de că Sórele, şi nicĭ măcar de un singur cuvênt să mĕ învrednicesc pe când sunt lovit de nenorocirĭ, şi atins de bóla ciumeĭ, fiind retras şi trăind în munţĭ? Pe când se cuvinea a avea milă, a compătimi şi aţĭ aminti continu, al cerceta şi al mângâea nu numaĭ pre mine la care aĭ învĕţat şi te am ïubit, dar şi pe un simplu cunoscut pe care l-aĭ vĕḑut numaĭ şi aĭ petrecut conversând. Dar causa tuturor acestora este nestatornicia noroculuĭ, socot. Acesta va dispus a vĕ face ḑilnic petrecerile în cancelariĭ, a vĕ întreţinea cu Domnĭ strĕluciţĭ, cu bărbaţĭ nobilĭ, cu boerĭ măreţĭ, cu norod şi variat şi de alt ném, să vĕ înconjuraţĭ de garde şi de ofiţerĭ de gardă şi ca într'un teatru plin de ómenĭ ţi se alungă urîtul. Iar noĭ în totul din contra ne învârtim prin munţĭ şi crângurĭ, trăind cu ţăraniĭ, cloncănind ca coţofanele şi ciórele şi ne încunjurăm de caĭ şi boĭ şi ne mărginim într'un sătuleţ. Deci în ast-fel de întristare singura mângâere am avea epistolile din partea bine-voitorilor, de care suntem lipsiţĭ; tu singur eştĭ martur, care maĭ ales

μυθοῦνται φίλοι τοὺς φίλους; οὕτω μέμνηνται τῶν ἀποδήμων οἱ ἐπίδημοι; τῶν ἀνιωμένων οἱ ἐν εὐθυμίαις; Τὸ σαυτοῦ ἐξελληνιζόμενον ὄνομα, στερέμνιον ἄνδρα δηλοῖ, καὶ σταθηρόν. Μὴ τοίνυν ὦ 'γαθὲ τὰς πράξεις ἀσυμφώνους τῷ σῷ ἀποδείξεις ὀνόματι. Ἀλλά γε τοῖς ἀδόλως φιλοῦσιν ἀδόλως σύνεσο. εὐσταθὴς ἐς φίλους, καὶ φιλίας καὶ ὤν, καὶ δυνάμενος· καὶ χαῖρε φιλίας τιμῶν, θεῖόν τι χρῆμα, καὶ σχὸν ἐν ἰσοζυγίᾳ τὸ εἶναι· ἔρρωσο, καὶ φίλει τοὺς σὲ φιλοῦντας, καὶ μέμνησον τῶν σοῦ μεμνημένων. ᾳψλη, Ὀκτωβρίου ιβ'.

β'.) Τὰ ἔναγχός σοι ἐπισταλέντα μοι γράμματα, τὰ φιλίας ὑπερβαλλούσης, καὶ ἀγάπης ἀνυποκρίτου γέμοντα ἐδεξάμην ἀσμένως, καὶ ἀναλεξάμενος, διεχύθην τὴν ψυχήν, ὅτι ὑγιαίνοντά σε κατήγγελον. Πρὸς δέ, ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τούτοις διαυγεστάτῳ, ἐνορῶν τὸ σὸν πρός με ὑπερέχον τοῦ ἔρωτος, ἐμαυτὸν εὐδαιμόνισα, ὡς τοιοῦτον σχόντα φοιτητήν τε καὶ φίλον. Τοῦτο μὲν διπλόης ἄνευ καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπῶντα, τοῦτο δὲ αὐτοβουλήτως ὑπείκοντά μοι, καὶ ὑπενδοῦντα. ὡς καθηγητῇ φιλοστόργῳ. ἅδε προεγεγράφειν χαριεντισμοῦ τε καὶ ἀστειότητος ἦν, ἀλλ' οὐκ ἐξεπίτηδες· καὶ γὰρ ἀνέκαθεν ἔρως ὑμῶν σφοδρὸς ἐνέστακταί τε καὶ ἐνεσκίρρωταί μου τῇ ψυχῇ· καὶ οἷον τεῖχος ἀδιάρρηκτον ὑπ' αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ᾠκοδόμηται· ὥστε οὐδὲ ταῖς μεγίσταις ἑλεπόλεσι, καὶ κριοῖς στερροτάτῳ ἐστομωμένοις σιδήρῳ, κατασεισθήσεσθαι, ἐφ' ᾧ ἄγαλμα σὸν πάνυ καλὸν ὑπερίδρυται, ὅλους ἀπαστράπτον ἔρωτάς τε καὶ χάριτας· ἴσθι οὖν ὦ λῷστε τὸν σὸν Γεώργιον καὶ φιλήσαντά σε, καὶ φιλοῦντα, καὶ φιλήσοντα. Καὶ ἣν παιδευτὴν ἐσόμενον, διδῷ Θεός, ἐλευθερίων μαθημάτων, ὡς πρότερον· τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τῶν εὐκτῶν, καὶ ἐρατοτάτων, ἵν' ἴδοιμί σε τὸν κύκλον τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἀπαρτίσαντα, καὶ μή γε τόξον κύκλου, ἤγε ἡμικύκλιον ἡμιτέλεστον γεγραφότα τῶν παιδευμάτων· ἀλλ' ὅλον κύκλον, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον καταλήξαντα, τῶν ἐπιπέδων σχημάτων τὸ κάλλιστόν τε καὶ πολυχωρότατον. Ἔρρωσο, καὶ εὐτύχει, καὶ φίλει, καὶ ἐπίστελλε, ἵνα τῶν ἴσων ἀξιωθείης.

Τὴν παμφιλτάτην αὐτῆς λογιότητα, καὶ Κωνσταντινικὴν γραμματικότητα ἥδιστα προσαγορεύω καὶ ἀσπάζομαι ἐν Χριστῷ.

γ'). Ἐπεὶ τὰ τῶν φίλων κοινά, φίλοι δ' ἡμεῖς,

datorind să trimiţi, şi n'aĭ trimis de loc. Aşa mângâe amiciĭ pe amicĭ? Aşa 'şĭ amintesc ceĭ rĕmaşĭ de ceĭ duşĭ? De ceĭ ce sufer, ceĭ ce sunt în fericirĭ? Numele tĕŭ grecisat însamnă bărbat neschimbător şi statornic. Decĭ, amice, nu arĕta numele tĕŭ neconform cu faptele, ci fiĭ sincer cu ceĭ ce te ĭubesc în sinceritate, constant în amiciţie cu amiciĭ şi să fiĭ şi să te arĕţĭ, şi te bucură respectând lucru D-deesc şi să aĭ în cumpănă pre *a fi*. Fiĭ sănătos şi ĭubeşte pre ceĭ ce te ĭubesc, şi aminteşte de ceĭ ce'şĭ amintesc de tine. 1738. Octomvrie 2.

II). Epistolele ce cu grăbire mĭ-aĭ trimis ce sunt pline de o amiciţie nemĕsurată şi de o ĭubire neipocrită, le-am primit cu plăcere şi cetind mĭ-a înveselit sufletul pentru că'mĭ vestĭaŭ că eştĭ sănătos. Pe lângă acésta, ca într'o oglindă strĕvĕḑĕtóre zăream ĭubirea cea abundentă a ta către mine, că sunt fericit pentru că am ast-fel de elev şi amic; pe de o parte pentru că fără duplicitate şi sincer mĕ ĭubeştĭ, ĭar pe de alta că benevol mi te supuĭ şi mĕ 'ascultĭ ca pe un profesor şi ĭubitor de elevĭ. Iar aceea ce am scris era graţiosităţĭ şi glume şi nu seriosităţĭ. Căcĭ în tot-déuna dragostea puternică către voĭ mĭ-a întărit şi mĭ-a împuternicit sufletul meŭ şi ca un zid nesurpat mi se zideşte de ĭubire, în cât nicĭ cu cele maĭ marĭ maşinĭ şi berbecĭ de fier prea tarĭ n'ar putea s'o sgudue, pe care statua ta se razimă fórte bine, strĕlucind tuturor ĭubire şi graţie. Decĭ cunoştĭ, o amice, pe Gheorghie al tĕŭ ce te-a ĭubit, te ĭubeşte şi te va ĭubi. Şi dacă va da D-ḑeŭ şi voĭ maĭ fi profesor de ştiinţele libere, ca maĭ în trecut (căcĭ acésta'ĭ dorinţa mea cea maĭ aprinsă) ca să te vĕd, că aĭ terminat ciclul ştiinţelor Enciclopedice, şi nu o parte numaĭ a cicluluĭ orĭ un semiciclu pe jumĕtate desĕvĕrşit cuprinḑĕnd studiile; ci tot ciclul începĕnd de la un ştiut semn şi terminându-se tot acolo, cel maĭ perfect şi cel maĭ estins din formele liniilor dintr'un cerc. Fiĭ sănătos şi fericit şi ĭubeşte şi trimete epistole pentru ca şi tu să te învrednicestĭ aseminea.

Salut şi sarut în Christos pe prea ĭubitul învĕţat şi secretar Constantin.

3). Fiind-că amicilor sunt tóte comune,

κοινὰ ἄρα τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀνθ' ὧν ἐξυφάνσι σοι δεῖν ἔγνων τὰ κατ' ἐμὲ ἵνα εἴης χαίρου, ὡς ἀλλοτριοφρονῶν, (ὅπερ οὐδ' εἰς νοῦν ποτ' ἀνέλαβον) ἢ ἀχθόμενος, ὡς σαυτοῦ τἀμὰ λογιζόμενος· οἶσθα τοῦ ἡμετέρους σκήνους τὸ ἀδρανὲς, καὶ πρὸς τὰς νόσους εὐκατάφορον, καὶ περὶ τὰς ἰάσεις δυσανάκλητον· καὶ ὥς γε καταποτίοις, καὶ ἑτέροις ἰατρῶν φαρμάκοις ὑπερείδε τότε, καὶ ἀνελαμβάνετο· νῦν δὲ τὸ μὲν σαρκίον ταὐτὸ περιφέρομεν, διὰ δὲ τὸ ὀρεσιτροφεῖσθαι, καὶ πόρρω πη ἀποπλανᾶσθαι πόλεως, φαρμακοπωλείου, καὶ ἀκεστόρων, τῶν ἀλεξινούσων ὑστερούμεθα φαρμάκων. Ἔπεισι τοίνυν, τῷ μὲν σκήνει νοσάζεσθαι, ἀσχάλλειν δὲ τῇ ψυχῇ, καὶ τῶν ἀνιώντων ἀπαλλαγῆναι οὐχ οἷόν τε. Ἄκος ἕν μοι διὸ ὑπολέλειπται, ἐὰν τὰς ἐν ὄρει διατριβὰς, καὶ πρὸς τὴν σώσουσαν πόλιν κατιέναι, θείᾳ δέτε συνάρσει, καὶ ἰατρῶν ἐπικουρίᾳ τὴν ὑγείαν ἀνακαλέσασθαι. Ἔμπαλιν δέ με κατορρωδεῖν, καὶ ὑποτρέσαι, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀναστέλλειν παρασκευάζει, τὸ τῆς ἐπαπειλούσης νόσου λοιμῶδες, τὸ δίκην ἐφαπλωθὲν τοῦ τληπαθοῦς Βουκουρεστίου νέφους ἰώδους, καὶ πᾶσαν ἡλικίαν καταφαρμάξαν, καὶ ἐκθερίσαν. Ἀνθ' ὅτου δεῖν ἔγνωκα περὶ τῆς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ἐπανελεύσεως πυνθάνεσθαι, εἴγε τὸ θεῖον κράτος τὸ τῆς νόσου ἤμβλυνε κέντρον, καὶ, εἴμε δυνατὸν, ἀνοιμωκτεὶ ἐπανιέναι ἔρρωσο.

δ'). Προφητικαί τε, καὶ εὐαγγελικαὶ διακελεύονται φωναὶ, τοῖς μὲν δεομένοις ἀμελητὶ τὴν κατὰ δύναμιν ἐπικουρίαν προσάγειν· πάντων δὲ μάλιστα τοῖς ἐξ ἑτέρας θρησκείας εἰς τὴν ἡμετέραν μετασκευαζομένοις, καὶ ἐκ τῆς ἀγριελαίου εἰς τὴν καλλιέλαιον μετεγκεντριζομένοις. Γνοὺς τοίνυν σαυτὸν προθυμότατον ἐκπληρωτὴν τῶν τοιούτων θείων φωνῶν, πέπομφά σοι τὴν δὲ τὴν ἀναφορὰν ἐγχειρίζειν τῷ ἡγεμόνι, καὶ ἐκτελεῖν τὸ ζητούμενον. Ἔξεστι δέ σοι ῥαδίως τοῦτο κατεργάσασθαι, κοινολογουμένῳ μετὰ τοῦ ὅλως πνέοντος ἔλεος, καὶ εὐποιΐαν ἡγεμόνος· ὅπερ διαπραξάμενος, χαριέστατος ἔσῃ Θεῷ τε τῷ ἐλεήμονι, κἀμοὶ τῷ ἀξιοῦντι, καὶ Ἰακώβῳ τῷ λίαν χρῄζοντι τῆς σῆς βοηθείας· ἔρρωσο.

Τῷ παμφιλτάτῳ μοι τῶν φοιτητῶν, καὶ φίλων,
Κυρίῳ Κωνσταντίνῳ ὑγείαν τε καὶ σωτηρίαν
καὶ τὴν τῶν ποθουμένων ἐπίτευξιν.

έ). Ὀστρέων ἐφίεμαι τὸν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης, ὧν τυχεῖν, ἐμοὶ δυσχερὲς, διὰ τὸ ἄποθεν οἰκεῖν τῶν ἀρχείων, ἐν οἷς ταῦτα συγκομίζονται· ὅθεν

noĭ suntem amicĭ, prin urmare ale nóstre sunt comune. Pentru care socotind, că tu nu trebue să râvneştĭ asupra mea, ca să te veseleştĭ ca unul ce cugetĭ alt-fel (lucru ce nicĭ mĭ-aŭ trecut prin minte), s'aŭ că te necăjeştĭ ca cugetând cele ce sunt ale mele a fi ale ale. Cunoştĭ slăbiciunea corpuluĭ meŭ şi că'ĭ plecat spre bóle şi cu anevoe de îndreptat prin medicamente şi că se sprijină şi susţiue prin bĕuturĭ şi alte medicamente de ale doctorilor. Iar acum am tot acel corp, dar pentru că trăesc în munţĭ şi sunt prea îndepărtat de farmaciele oraşuluĭ şi de medicĭ, sunt privat de medicamente preservative. Decĭ fiind-că cu trupul sunt bolnăvicios, ĭar în suflet mĕ mulţumesc, şi că nu'ĭ cu putinţă a scăpa de supărărĭ, de aceea un léc îmĭ lipseşte, lăsând petrecerea mea din munţĭ şi venind în oraşul mântuitor, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ şi cu îngrijirea doctorilor să'mĭ recapăt sănătatea. Din contra mĕ tem prea mult şi ca nu cumva să nu mĕ întorc înapoĭ şi să 'mĭ oprescă pornirea ciuma de bólă ameninţătóre, ca una ce s'a întins norĭĭ otrăvitorĭ asupra nenorocituluĭ Bucureştĭ răpind şi secerând tótă vrêsta. Pentru care socot, că trebue să întrebĭ despre venirea nóstră la voĭ, dacă boldul bóleĭ s'a înfrânt în puterea luĭ D-ḑeŭ, şi dacă 'ĭ cu putinţă ca eŭ să mĕ întorc fără primejdiĭ. Fiĭ sănătos.

4). Cuvintele şi cele profetice şi cele evangelice ordonă de a da curênd după putere ajutor celor ce aŭ nevoe; tuturor dar maĭ ales celor ce de la altă religie a venit către a nóstră şi s'a altuit cel sĕlbatec în maslin bun. Cunoscêndu-te pe tine gata îndeplinitor unor ast-fel de cuvinte D-ḑeeştĭ, ţi am trimis ţie acéstă jalubă de a o înmâna Domnitoruluĭ şi a îndeplini cererea. Îţĭ este cu uşurinţă ţie a sĕvêrşi acésta, vorbind cu Domnitorul care'ĭ cu totul plin de milă şi bine facere; care lucru desĕvêrşindu-se veĭ fi bine plăcut Milostivuluĭ D-ḑeŭ, mie celuĭ ce pretind şi luĭ Iacob celuĭ ce are fórte mare nevoe de ajutorul tĕŭ, fiĭ sănătos.

Prea ĭubituluĭ meŭ între studenţĭ şi amicĭ,
Domnuluĭ Constantin, sănătate şi mântuire
şi îndeplinirea celor dorite.

5). Doresc de stridiĭ de acele din Constantinopol, de care 'mĭ este cu greŭ a găsi, pentru că locuesc departe de deposit, unde

αὐτὸς, ὡς ἐν ἀρχείοις οἰκῶν, καὶ φίλος ὤν, καὶ φίλους πλουτῶν, μάλιστα τοὺς ταῦτα κομίσανταις, πέμψεις, οἶδα, λαβὼν, παρ' ὧν οἶδας· ἔρρωσο φίλτατε.

στ'). Ὁ μὲν πατριάρχης Ἰσαὰκ, ὦ φίλων ἄριστε, πρῶτον εἱστιάθη, ἔπειτα τὴν εὐλογίαν τῷ ἑστιάσαντι παρέσχετο. Ἐγὼ δὲ καὶ πλεῖον τοῦ Ἰσαὰκ ποιήσω, ὡς τῆς νέας χάριτος τελῶν, ἐκεῖνος δὲ τῆς ἀρχαίας, Καὶ πρὶν φαγεῖν, καὶ πρὸ τοῦ τῶν ὀστρέων ἀπογεύσασθαι, παρέχω σοι τὴν εὐλογίαν δαψιλεστάτην· οὐ γὰρ δρόσον οὐράνιον, καὶ ποιότητα γήϊνον κατεγνῶμαί σοι. Ἀλλὰ δέομαι Ὀλυμπίου ἄνακτος ἵνα σχοίης ἀμετάπτωτον τὴν ὑγείαν, προβιβασμὸν ἐπὶ τὰ τελεώτερα τῆς τε μαθήσεως, τῆς τε ἀξίας, καὶ τῆς ἐν Θεῷ προκοπῆς καὶ αὐξήσεως. Εὔθυμός τε διατελοίης, καὶ εὐεργετικὸς, καὶ περιφανὴς, καὶ καταθυμίοις ἐν ἅπασιν ἐπιτυχής. Ἔρρωσο φίλτατε, καὶ αὖθις καιροῦ δραξάμενος τοιούτου, μέμνησο τοῦ σοῦ Γεωργίου.

ζ'). Ἀπὸ τὸ μεγάλωμα τοῦ χάρτου ἐκατάλαβα τὸ, πῶς γραμματικὸς αὐθεντικὸς ἔστιν ὁ πέμψας τὰ δῶρα ἀπίδια, διὰ τὰ ὁποῖα εὐχαριστῶ πολλὰ, ὅτι καὶ τ' ἀπίδια πολλά. Διπλοῦν τὸ δῶρον, τὸ μὲν ὕδιστον, τὸ δὲ ξηρὸν, καὶ στερέμνιον· ὧν τὸ μὲν ἡδὺ, τῆς ἀδόλου φιλίας, καὶ ἀκραιφνοῦς διαθέσεως, καὶ εἰλικρινεστάτης ἀγάπης ἐστὶ τεκμήριον· τὸ δὲ στερεὸν, τὸ τῆς φιλίας στερέμνιον, καὶ μόνιμον, καὶ εὐπαγὲς ὑποδηλοῖ, καὶ οἷον ἀκράδαντον, καὶ ἀπερίτρεπτον· τὸ δὲ πόρρωθεν, καὶ ἀπὸ Στεφανουπόλεως (Μπρασοβὸ) τελεῖν τὰ δῶρα. σημεῖον ὑπάρχουσι τῆς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἡμῶν φιλίας, καὶ διαρκεσούσης ἐπιμήκιστον· ζῆθι ἐς μακραίωνας τριπόθητε τὸν σοὶ ὁμωνυμοῦντα, ἐμοὶ δὲ ἄκρᾳ φιλίᾳ ᾠκειωμένον ἄρχοντα ἄγαν κύριον Κωνσταντῖνον (τὸν προγραφέντα Ξυπόλυτον Ζαγοριανὸν λέγει) προσκυνῶ.

Τὴν λογιότητά της ἄρχον γραμματικὲ, κύριε Κωνσταντῖνε Δαπόντε ὁλοψύχως ἀσπάζομαι, καὶ πατρικῶς περιπτύσσομαι.

η'). Χθὲς λαβὼν παρὰ τοῦ παιδὸς τὸ ραβάσιόν της, εἰ καὶ ἐτρώθην τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνασχολούμενος μετὰ τοῦ ἄρχοντος ἰατροῦ σινιὸρ Δεπάστε, δὲν εἶχα εὐκαιρίαν νὰ ἀποκριθῶ, καὶ ἂς ἔχω συγγνώμην· νῦν δὲ συλλυπούμενος πατρικῶς διὰ τὴν ἀνιαρὰν ἀγγελείαν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποδημίας τοῦ μακαρίτου αὐταδέλφου της, καὶ ἱεροδιακόνου Φιλοθέου εἰς Κων/πολιν γενομένης, τοῦτο συντόμως λέγω, ὅτι κἀγὼ συναλγῶ, καὶ οἰκτείρω τὸ πάθος, καὶ ταλανίζω ἀδελφὸν, τοιοῦ-

se aduc acestea. Decĭ tu ca unul ce trăeştĭ la deposite şi 'mĭ eştĭ amic şi bogat de amicĭ, maĭ ales de aceştĭ ce le aduc acestea, 'mĭ veĭ trimite de sigur prin cine ştiĭ. Fiĭ sănătos amice.

6). Patriarhul Isac, o ĭubite amice! Întâĭ a mâncat şi apoĭ a dat bine-cuvêntare celuĭ ce a mâncat; ĭar eŭ voiŭ face şi maĭ mult de cât Isac, ca fiind sub noul har, pe când acela sub cel vechiŭ. Şi înainte de a mânca şi înainte de a gusta din stridiĭ, îţĭ daŭ cea maĭ îmbelşugată bine-cuvêntare. Căcĭ nu 'ţĭ doresc ţie desfătarea cerêscă şi calitatea pămêntêscă, ci mĕ rog regeluĭ Olimpuluĭ ca să fiĭ continu sănătos şi să progresezĭ tot maĭ mult în învĕţătură şi demnitate şi în înaintarea şi sporirea cea în D-ḑeŭ şi să fiĭ vesel bine-făcĕtor, însemnat şi câştigător de tóte dorinţele cele bune. Fiĭ sănătos amice, şi de câte orĭ aĭ timp aduţĭ aminte de Gheorghe al tĕŭ.

7). De pe mărimea hârtieĭ am înţeles, că cel ce mĭ-a trimis presentul de pere este secretar Domnesc, pentru care îţĭ mulţămesc mult, pentru că şi perele sunt multe. Darul este îndoit, pe de oparte dulce, pe de altă uscat şi tare. Decĭ dulcele este dovada de vorbire sinceră şi de o dispoziţie de amiciţie nevicléna şi adevĕrată; ĭar tăria arată soliditatea amiciţieĭ, persistentă şi tare, adică nestricată şi neprefăcută. Apoĭ de departe a-mĭ trimite presente, de la Braşov, este semn a amiciţieĭ nóstre ceĭ de mulţĭ anĭ şi care va continua cât maĭ mult. Să trăeştĭ la mulţĭ anĭ mult ĭubite. Mĕ închin celuĭ cu un nume ca tine, şi cu care am trăit în cea maĭ mare prietenie boeruluĭ Aga Constantin. (Aminteşte pe cel ḑis maĭ sus Zagorianul Xipolit).

Salut din suflet şi parinteşte îmbrăţişez pe învĕţatul, boerul secretar Domnul Constantin Daponte.

Erĭ luând de la servitor epistola ta, de şi mi s'a rănit inima, dar ocupându-mĕ cu boerul doctor Senior Depasta, n'am avut timp să'ţĭ rĕspund, şi să am ertare. Acum însă compătimind cu tine părinteşte pentru întristătórea veste a reposăreĭ în Constantinopol a fericituluĭ tĕŭ frate şi Ierodiacon Filoteiŭ întêmplată în Constantinopol, acésta ḑic în scurt, pentru că şi eŭ compătimesc şi regret suferinţa, şi deplâng de mórtea unuĭ ast-fel de frate prea

τον φίλτατον ἀδελφὸν ἀποβεβληκότα, καὶ μηκέτι τοῦτο ὀψόμενον. Ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος; τί δὲ καὶ τὸν ἀπελθόντα τοῖς θρήνοις ὀνήσαιμεν; τοιγαροῦν ὡς νουνεχὴς, καὶ πεπαιδευμένος, ἀνάλαβε σεαυτὸν, καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ φιλοσόφησον πάθει· θνητοὶ γὰρ πάντες ἐσμὲν, καὶ ἐπίκηροι, καὶ ὁδὸν τὴν αὐτὴν πορευόμεθα ξύμπαντες, εἰ καὶ ὁ μὲν τάχιον, ὁ δὲ βράδιον. Ἐκεῖνος οὐκ ἔτι ἀναστρέψει εἰς ἡμᾶς, ἀλλ᾽ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν ἀπελευσόμεθα· ὡμολόγει τοίνυν τῷ κρείττονι χάριτας, ὅτι τὸν σαυτοῦ ἀδελφὸν ἐκ τῶν τοῦ βίου τούτου ἀνωμαλιῶν καὶ κλυδώνων ἀνήρπασε, καὶ ἐν τῇ οὐρανίῳ μακαριότητι προσελάβετο. Ἔρρωσο τοίνυν τὸ ἀπὸ τοῦδε ἀλύπως, καὶ φιλοσόφῳ φρενὶ σαυτὸν παραμύθησον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ τὸ ἐμὸν πρὸς αὐτὸν εὐτελὲς, καὶ ἀτελὲς πονημάτιον· ἀφ᾽ οὗ ἔξω ἀπὸ τὴν Τζάραν, ὁποῦ ἦτον φευγάτος διὰ τὴν πανοῦκλαν, ἦλθεν εἰς Βουκουρέστιον, καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἀπὸ φίαγγον ἀπέθανεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ.

Ἔμελλεν ἄρα, Πανιερώτατε, καὶ θεοπρόβλητε μητροπολῖτα, εὐγενέστατοι ἄρχοντες, χρήσιμοι πραγματευταὶ, περίλυποι συμμαθηταὶ, καὶ ἅπας ὁ τοῦ Κυρίου λαὸς περιούσιος. Ἔμελλε, λέγω, ἡμῖν, καὶ τοῦτο τῆς τληπαθοῦς Βλαχίας τὸ ἀπολειφθὲν κάλλος ἰδεῖν ἀμαυρούμενον, τῆς ἐκτακείσης ἀρούρας τὸν πολύχουν στάχυν ἐκθερυζόμενον, τὸ ἀγλαόκαρπον δένδρον τοῦ κατανεμηθέντος λοιμῶνος ἀπορριζούμενον ἐκρυῆσαν τὸ ἄνθος, καὶ τῆς κυψέλης τὴν σοφὴν ἀποπτύσασαν μέλισσαν, καὶ τῷ ἐπουρανίῳ προσφοιτήσασαν μελισσῶνι, μελισσουργήσασαν ἐπὶ γῆς τῶν μελισταγῶν ἐπιστημῶν τὴν ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον διδασκαλίαν καὶ ἔκδοσιν. Βαβαὶ τοῦ κακοῦ, φεῦ τῆς συμφορᾶς, οἴμοι τῶν δεινῶν! ὑπέστης μὲν γὰρ, ὢ ἱερὸν πέδον, ὀρθόδοξος γῆ, ὀνομαστὴ Βλαχία, ὑπέστης δεινὰ, καὶ πέρα δεινῶν κακοῖς προσωμίλησας! Κατανικαὶ ἔφοδοι τοῦ σοῦ προσώπου τὸ κάλλος ἀνήλωσαν, τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ ὅπλα τὸ στῆθος κατῆραξαν, τοὺς μαστοὺς ἡ Ταταρικὴ λύσσα ἀπέθλιψε, τὴν νηδὺν ὁ πικρὸς λοιμὸς συγκατέστειλεν, ἡ πανώλης τὰς χεῖρας ἀπέταμεν, ἡ φλογινὴ ρομφαία (πυρκαϊά) τὴν κόμην ἐκείρατο. Ἀλγεινὰ ταῦτα πάντως, καὶ δύσποιστα, καὶ ἱκανὰ ἐκπλῆξαι ἀκοήν τε καὶ ὅρασιν! ἀλλ᾽ οὔπω τὴν καρδίαν ἐτέτρωσο, οὔπω τὰς ὄψεις πεπήρωσαι.....

Τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὡς καλὸν ἄνθρωπον καὶ διδάσκαλον, καὶ ἀστεῖον, τὸν ἀγαποῦσαν πάντες οἱ ἄρχοντες, πρὸ πάντων δὲ ὁ πάντων ἐξαίρετος Δουδέσκουλος, περὶ οὗ ἔπρεπε νὰ γράψω εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀλησμόνησα· ἰδοὺ δὲ τὸν γράφω ἐδῶ.

Iubit și pe care nu'l voĭ maĭ videa. Dar ce folos cu acestea? Ce am folosi pe reposat cu lacrămile? Decĭ ca un om cu minte sănătósă și învĕțat fățĭ curaj, și filosofézǎ asupra acesteĭ suferințĭ. Cu toțiĭ suntem muritorĭ și trecĕtorĭ, și acelaș drum avem al urma cu toțiĭ, de și unul maĭ curênd, altul maĭ târḑiŭ. Acela nu se va reîntórce maĭ mult la noĭ, dar noĭ ne vom duce la el. Decĭ arată mulțămirĭ celuĭ prea puternic pentru că a scos pe fratele tĕŭ din vijeliile și desordinele viețeĭ acestia, și l-a luat în fericirea ceréscă. Fiĭ sănătos dar de acum neîntristat și te mângâe cu judecata filosofică.

Iata și lucrarea mea catra acela fara valóre și nedesĕvêrșită, dupa ce afara din Țara, unde era fugit din pricina ciumeĭ, a venit în Bucureștĭ și curênd a murit de diabet. D-ḑeŭ sa'l odihnésca.

Era óre Preasfințite și de D-ḑeŭ păzite Mitropolite, prea nobililor boerĭ, comercianțĭ trebuitorĭ, triștilor conșcolarĭ și tot poporul ales a luĭ D-ḑeŭ, era óre vĕ repet să videm și acéstă nenorocire a Valahieĭ, frumusețа remasă înegrită, smuls spicul cel bogat din brasda topită, smuls arborele cel fructifer de distrugĕtórea cĭumă, flórea dispărută și înțelépta matcă sburată din fagurĭ și îndreptându-se către matca ceréscă, producênd miere pre pămênt din dulcețile științelor prin învĕțătură și compunere, mierea și céra cea maĭ dulce! Vaĭ! câtă rĕutate! Vaĭ câtă nenorocire! Vaĭ câtă întristare! Căcĭ aĭ suferit, o sântă țară, pământ ortodox, renumită Valahie, aĭ suferit întristare și maĭ mult de cât întristare, stând în împrejurărĭ grele! Năvălirile din partea învingĕtorilor asupra țăreĭ tale țĭ-a vestejit frumusețа, țĭ-a sdrobit pieptul sabia celor din Agar, țĭ-a stors țițile turbarea tatarică, te a împuținat amara cĭumă, țĭ-a tăiat mânele pesta, focul consumator țĭ-a ars cóma. Durerόse sunt tóte aceste și de jelit și îndeajunse se spărie orĭ ce auḑire și vedere! Dar încă nu țĭ-a vulnerat inima, încă nu țĭ-a strivit vederile....

Pe acest om ca bun bărbat și profesor și cetățén 'l ĭubiaŭ toțiĭ boeriĭ maĭ ales cel maĭ escelent Dudescu, despre care trebuea să scriŭ la rândul boerilor, dar am uitat. Dar ĭată îl scriŭ aicea [149].

Κωνσταντῖνος Δουδέσκουλος· οὗτος εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν αὐθέντας τῆς Βλαχίας ἐστάθη καὶ σπαθάρης, καὶ λογοθέτης, καὶ Βόρνικος, καὶ μπάνος, ἐτιμήθη μὲ ταῖς μεγαλείτεραις ἀρχοντίαις, ὡς ἄξιος καὶ ξεχωριστὸς ἀπὸ ὅλους· ἦτον γὰρ ἄνθρωπος μεγαλοπρεπὴς, ὡς ἦτο καὶ μεγαλόσωμος, καὶ πολιτικὸς, καὶ καλογερικὸς, εὐλαβὴς, φιλακόλουθος, φιλόπτωχος, καὶ φιλομόναχος. Μὲ ἔδωκεν, ὅταν ἥμουν εἰς Βουκουρέστι μὲ τὸ τίμιον ξύλον, ὡς πεντακόσια γρόσια· ὑπεσχέθη, ἔβαλε καὶ μετάνοιαν εἰς τὸ τίμιον ξύλον, νὰ ἔλθῃ μαζί μου εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, τὸν ἐμπόδισε δὲ ἕνας ἱερομόναχος, καὶ ἔμεινεν· ἔγινε δὲ καλόγηρος, καὶ μετωνομάσθη Κλήμης, καὶ ἀπέθανεν· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ· τοιοῦτος ἄρχωντας Βλάχος καὶ Μπόγδανος δὲν ξαναγεννᾶται!

Ἀλέξανδρος Λαρσινὸς, διδάσκαλος, διάδοχος Γεωργίου, μαθητὴς δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ ῥηθέντος Μακαρίου τοῦ Πατμίου.

Δημήτριος Μωραΐτης Νοταρᾶς, ἀνεψιὸς Χρυσάνθου τοῦ πατριάρχου, ἰατροφιλόσοφος, ἀμφοτεροδέξιος, ἤγουν ἐπιστήμων εἰς τὰ ἑλληνικὰ καὶ λατινικὰ, ἀπέθανεν εἰς τὸ Βουκουρέστι· ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύσῃ. Τοῦτος κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα μετέφρασεν· ἀπὸ τὸ λατινικὸν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καὶ Γεωγραφίαν, τὴν ἔχω, ἧς ἐπιγραφή. „Σύντομος μερισμὸς τῆς ὑδρογείου σφαίρας“· ἔχει δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοὺς στίχους τούτους.

Constantin Dudescu. Acesta în timpurile Domnitorilor Valahieĭ a fost şi Spătar şi Logofĕt şi Vornic şi Ban; a fost onorat cu cele maĭ marĭ boeriĭ ca un vrednic şi deosebit între toţĭ, era om imposant dupre cum era şi corpolent, şi politicos, şi călugăros, şi pios, şi ĭubitor de rânduéla bisericéscă, şi ĭubitor de săracĭ şi ĭubitor de monahĭ. Mĭ-a dat când eram la Bucureştĭ cu cinstitul lemn ca cincĭ sute leĭ. A promis, a luat şi hotărîre la cinstitul lemn să vină împreună cu mine la Sântul Munte, dar l-a împedecat un ieromonah şi a rĕmas. Şi s'a călugărit şi s'a numit Climent şi a murit. D-ḑeŭ să'l repauseze. Ast-fel de boer Valac şi Moldovan nu se maĭ arată [150]).

Alexandru Larisiu, profesor, succesor luĭ Gheorghie, elev şi acesta a amintituluĭ Macarie Patmianul [151]).

Dimitrie Morait Notara, nepot luĭ Chrisant Patriarhul, filosof şi doctor, învĕţat în în ambele, ştiia greceşte şi latineşte, a murit în Bucureştĭ. D-ḑeŭ să'l odihnéscă. Acesta pe lângă altele a tradus din latineşte în limba nóstră şi Geografia (o am) a căruĭa titlu este: *Scurtă împarţire a sfereĭ pămênteştĭ*; are la început stihurile următóre:

Γεωγραφία σύντομος φωνῆς ἐκ λατινίδος
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἁπλῆν καλῶς μεταφρασθεῖσα
παρὰ σοφοῦ ἀκέστορος, τοὔνομα Δημητρίου
τὸ γένος ὄντος Νοταρᾶ τοῦ Πελοποννησίου,
ἧς ἡ ἐπιδιόρθωσις καὶ κρίσις ἡ τελεία
ἐγένετο νοΐ λεπτῷ τοῦ μακαριωτάτου
ἁγιωτάτου τε πατρὸς, ὁμοῦ καὶ σοφωτάτου
ἱεράρχου προσκυνητοῦ τῶν Ἱεροσολύμων,
δεσπότου, καὶ ποιμάντορος κυρίου κὺρ Χρυσάνθου,
τοῦ ἐπωνύμου πάντως γε ἄνθους χρυσαυγεστάτου,
παρ' οὗ καὶ ἀφιέρωται κυρίῳ Γρηγοράσκῳ *)
Γκίκᾳ τῷ πάνυ, καὶ κλεινῷ, καὶ πανευγενεστάτῳ
τῆς κραταιᾶς τῷ ἑρμηνεῖ μεγάλῳ βασιλείας·
ὃν ὁ τῶν πάντων Κύριος Θεὸς διατηροίη
ἔνδοξον καὶ περίβλεπτον, λίαν τετιμημένον
εἰς ἔτη μαθουσάλια, πανευτυχῆ τε ἅμα,
μετ' ἀγαθῶν τε τῶν λοιπῶν καὶ τῶν καταθυμίων,
μετὰ τῶν οὐρανίων τε ὁμοῦ καὶ ἐπιγείων.

*) Τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀποκεφαλισθέντος Ἀλεξάνδρου λέγει.

Αὐτὴ ἡ Γεωγραφία εἶναι ὡς τέσσαρες κόλλαις, ἀξιόλογος δὲ καὶ ἀξιοτύπωτος. Ἔχει καὶ μίαν πλαστὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ γράψω καὶ καὶ αὐτὴν, ὡς ἀξίαν γραφῆς καὶ εἶναι αὐτή.

Acéstă Geografie este ca de patru cóle, însemnată însă şi vrednică de a fi imprimată. Are şi o epistolă fantastică, pe care nu pot de cât s'o transcriŭ şi pe acésta, pentru că şi acésta este demnă de a fi scrisă [152]).

Ἐπιστολὴ πρὸς φιλόσοφον, ἐν ᾗ περιγράφεται οἰκία ἐρημική.

Εἴχαμεν χθὲς ἡμέραν, ἡ ὁποία ὡμοίαζε Φίλιππον τὸν Ἀμύντου· διότι ἐμποδίζωντας τὰς ἀκτίνας τοῦ καυστικοτάτου φοίβου νέφη, ἐπάνω εἰς τὸν ὁρίζοντα τοῦτον ἐκτεταμένα, ἔγινε μία γλυκυτάτη δρόσος ἀνάμεσα εἰς τὸ φῶς, καὶ εἰς τὴν σκιὰν τόσον, ὥστε μᾶς ἐφάνη ὄχι ἡμέρα καιροῦ· ὅταν ὁ οὐράνιος σκύλος ἀρχηνᾶ νὰ λυσσᾶ μαινόμενος, καὶ ποιεῖ τὰ πάντα πυρίκαυστα, καὶ δίδει ἐρωμανίαν οἶστρον εἰς τὰς γυναῖκας περισσότερον. Ἀλλ' ὅταν αἱ ἀηδόνες ἀπὸ ἐαρινοὺς ἔρωτας ἐρεθιζόμεναι, καὶ ἀπὸ νέαις πρασινάδες παρακινούμεναι, προσκαλοῦσι καὶ νέαις, καὶ νέους, ὡς καὶ τοὺς γέροντας εἰς ἀκοὴν τῆς ἡδίστης φωνῆς, ὁποῦ εἰς τοὺς φραγμοὺς, καὶ εἰς τὰ δάση μουσικόλαλον κάμνουσι τὴν ᾠδήν· μὴ φοβούμενοι λοιπὸν καῦσιν ὁ φιλέρημος, καὶ ἐγὼ, ἐκατέβημεν εἰς μίαν λίμνην, διὰ νὰ τέρψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὴν θέαν τῶν ὑδάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τρεῖς πηγὰς εἰς τόπους ἐξίσης πεδινοὺς, καὶ ἐξίσης εἰς τὴν ποσότητα, καὶ ποιότητα. Ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν οἱ ὀχετηγοὶ, ὁποῦ φέρουσι τὰ νερὰ μὲ σωλῆνας εἰς τὰς πόλεις, ἔχει κάθε μία δέκα οὐγγίας ὕδατος· τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον καθαρὸν, ὁποῦ ἠμποροῦσαν νὰ γίνουν καὶ ἄλλοι νάρκισοι νεκροὶ, θεωροῦτες τὰς ἰδίας εἰκόνας. Καὶ ἂν, πρὸ τοῦ νὰ χυθοῦσιν εἰς τὴν λίμνην, ἐσμίγοντο, ἤθελαν κάμῃ αὗται αἱ πηγαὶ ποταμὸν ὄχι εὐκαταφρόνητον, διότι ἠθέλαμεν τὸν ὀνομάσῃ ἄλλον Ἀλφειὸν, ἢ Εὐρώταν. Εἶχε δὲ ἡ λίμνη τόσην γαλήνην, ὅσην ἂν εἶχε τὸ Αἰγαῖον ποτὲ, ἢ τὸ Κάϊρ, δὲν ἤθελε στείλῃ μήτε λινάρι, μήτε ζαχαρικὰ εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, καθὼς μήτε ἡ Βενετία, μήτε ἡ Ἰγκλητέρα εἰς τὴν Σμύρνην τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ μάλινα. Ἀντὶ προβάτων, καὶ κτηνῶν εὑρήκαμεν ἀγέλας διαφόρων πτηνῶν· καὶ ἄλλα μὲν ἐβύθιζαν, κυνηγῶντας τοὺς ἀφώνους οἰκήτορας· ἄλλα δὲ ὡσὰν συλλογιζόμενα ἐστέκασιν εἰς τὰ ἀκρόλιμνα, εἰς φιλακὴν τῶν τέκνων· τὰ ὁποῖα ὄντας ἀκόμι ἄπτερα δὲν ἔδερνε τὸν ἀέρα ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς πιθαμαῖς περισσότερον. Κλίναντες ἔπειτα κατὰ τὰ ἀρκτῶα, εὑρήκαμεν μίαν νέαν λίμνην, ἡ ὁποία δὲν ἦτον, ὡς ἡ πρώτη, μελάνυδρος, ἀλλὰ μιμουμένη τὸν χρυσὸν, τῶν ἀνθρώπων τὸν τύραννον, ἔκαμνε χρυσοφεγγῆ τὰ αὐτῆς κύματα· τὰ ὁποῖα τόσον ἤδυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁποῦ μὲ ἀπάτην πλησίον μᾶς ἔσυραν, καὶ τὸ θαῦμα ἦτον, ὁποῦ μέσα εἰς τόσον πέλαγος δὲν ἔβλεπες μηδαμῶς ἐξοχήν· αἴτιον δὲ τοιαύτης ἰσότητος εἶναι τὰ ὕδατα τῶν τριῶν πηγῶν· τὰ ὁποῖα οἱ ἐπιμελεῖς γεωργοὶ κατὰ εὐθέτους περιόδους χωρὶς πολλοῦ κόπου στρέφοντες, ποτίζουσιν ἐξίσης τὰ γεννήματα· τὰ ὁποῖα ὄντας σπαρμένα εἰς γῆν ἐξίσης γόνιμον, καὶ ὁμαλῶς εἰργασμένην, τρέφονται ὅλα ἰσοστάσια. Ἀπ' ἐδῶ προβαίνοντες ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀντικρύζει εἰς τὰ ὄμματά μας μία εὐρυχωροτάτη κοιλὰς, ἥτις ὅμως εἰς τόσον κρυφία, ὁποῦ μόλις γνωρίζεται· διότι πάντοθεν ἀπὸ ὑψηλότατα ὄρη στεφανοῦται, πλὴν μιᾶς ὁμαλῆς πύλης, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι τὸ ἔμπασμα. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν κοιλάδα, ἀπὸ τὰ πολλὰ δένδρα, ἄλλα ἀειθαλῆ, ἄλλα φιλορροοῦντα, καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ ὕδατα, ἐξορίζεται ἡπερισσὴ ζέστη, καὶ γελῶσι πάντοτε ἡ πρασινάδες· βλέποντες ἡμεῖς τόσην εἰρήνην, ἔχοντες καὶ διάφορον τὴν τῶν πτηνῶν μελῳδίαν, ἐδιετρίψαμεν μὲ μεγάλην, ὅμως ἀθῴαν ἡδονήν. Καὶ τόση ἦτον ἡ γαλήνη, ὁποῦ ἀγκαλὰ καὶ ὁ τολμηρὸς, καὶ αἱμοβόρος Ἄρης συγκροτεῖται εἰς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ἅρματα, ἡμεῖς μηδὲ φωνὴν, μηδὲ ἦχον τοῦ τοσούτου θορύβου δὲν αἰσθανόμεθα. Καὶ στοχαζόμενοι, ἐθαυμάσαμεν, πῶς ὁ πάνσοφος Ἀριστοτέλης δὲν ἤγειρεν ἐδῶ τὸ αὐτοῦ Λύκειον, ἢ τὴν Ἀκαδημίαν του ὁ γενναῖος Ἀκάδημος. Ἐλυπήθην καταπολλὰ ὁποῦ δὲν ἐγεννήθην, μήτε ἀνετράφην ἐδῶ· διότι ἤθελα ἔχῃ περισσοτέραν ὠφέλειαν ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῆς κακίας, παρὰ ἀπὸ τὴν γνῶσιν τῆς ἀρετῆς· καὶ τοῦτο εἶναι φανερὰ, διότι ὅσοι ἀπὸ τοὺς προπάτορας τὴν ἔρημον ἐκατοίκησαν, μετὰ τὴν τελευτὴν ὅλοι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐξαπέταξαν. Μετὰ τὴν διατριβὴν ταύτην ἔσυρα τὸν φιλέρημον εἰς ἕνα μου περιβόλιον· τὸ ὁποῖον ἐγὼ νομίζω ἀπὸ τοὺς κρεμαστοὺς κήπους τῆς Σεμιράμιδος τιμιώτερον· καθὼς ἡ φυσικὴ τροφὴ εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν κατασκευαστὴν εἰς τὰ σώματα, διότι ἡ φύσις, ὡς λέγει μοι ἡ φιλοσοφία σου, ἀγαπᾷ, καὶ κάλλιον ἀναπαύεται εἰς τὰ ἁπλούστερα. Αὐτοῦ τὸ ῥόδον, ὁ κρῖνος, αὐτοῦ ἡ ἀνεμώνα, αὐτοῦ τὸ ἴον, εἶναι ὁ λαὸς ἐκεῖνος, μὲ τὸ ὁποῖον συνομιλοῦμεν· ἡ βρύσις, καὶ τὰ δένδρα μᾶς κάμνουσι, καὶ αἰσθανόμεθα, ὅτι ἀγροικηκαὶ θεότητες εὐμενῶς ἐφεδρεύουσι τοῦ τόπου, καὶ ἡμεῖς εὐλαβῶς καὶ καθήμεθα, καὶ περιπατοῦμεν· φαρμακερὰ θηρία αὐτοῦ δὲν ἐμφωλεύουσι, φασιανοὶ δὲ, κόσσυφοι, περιστεραὶ, πέρδικαις, καὶ τρυγόνες τοὺς κλάδους βαρύνουσι· καθὼς καὶ τὰ πωρικὰ ἕως εἰς τὴν γῆν τὰ φυτὰ κλίνουσι, μήτε ἀφήνουσι τοὺς καρποὺς, ἐὰν χεὶρ ὀρεγωμένη δεν τοὺς μαζώξῃ. Διότι τὰ στοιχεῖα εἶναι τόσον καλὰ συγκερασμένα, ὁποῦ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο δὲν ἀντιστέκεται· ἀλλὰ γλυκεῖς ζέφυροι παντονινὰ σχεδὸν πνέουσι, βορέας δὲ, ἢ νότος, ἢ ποτὲ δὲν θορυβοῦσιν, ἢ σαγανάκια, καὶ ὀλίγον γνωρίζονται, διότι καὶ τὰ δένδρα, καὶ τὰ ὄρη τοὺς ἐμποδίζουσιν. Εἰς μίαν ἄκραν τοῦ περιβολίου εἶναι κτισμένος ὁ οἶκός μου· τὸν ὁποῖον δὲν στολίζουσι χρυσὸς, καὶ ἄργυρος, μήτε Ἀπελλοὺς, ἢ Φειδίου

θαυμάσια εἰς τοὺς περιέργους τεχνάσματα· μήτε κρύπτεται εἰς αὐτὸν τὸ πολύτιμον τοῦ Ξέρξου κλῆμα, μὲ τὰ ὀλόχρυσα, καὶ τζεβαερένια σταφύλια· μήτε κομπάζεται ἡ εὐρυχωρία τοῦ Παλατίου τοῦ Νέρωνος, μήτε τοῦ Βατικανοῦ ἡ πολύαντρος μηχανή. Ἀλλὰ πέτρα ἁπλῶς πελεκητὴ εἶναι τριῶν οἰκιδίων μετὰ τοῦ γραμματίου, καὶ ὕλη, καὶ κειμήλιον· πλὴν τούτων διὰ ξεχωριστὴν ψυχαγωγίαν ἔχω μέσην οἰκίαν, τὴν ὁποῖαν ἐγὼ ὀνομάζω μουσεῖον μου· ἴσως ἄλλος τινὰς ἤθελε τὴν ὀνομάση ἄντρον τῆς Καλυψοῦς δίας θεάων, ἀγκαλὰ καὶ ἐκεῖνο ὄστρακα, καὶ πῶρα ἐλάμπρυναν. Εἰς τοῦτο φυλακωμένος ἐγώ, διὰ τῶν κτισμάτων, ὡς διὰ κλιμάκων, ἀναβαίνων εἰς τὰ οὐράνια, τόσον ὑψηλὰ μὲ τὴν μελέτην, ὁποῦ ἔχω πάντοτε ἔμπροσθέν μου τὰ κάλλη τὰ ἀνεκλάλητα τοῦ ἐμπυρίνου οὐρανοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀναμφίβολος τῶν μακαρίων ψυχῶν καθέδρα. Μέσα εἰς τοῦτο ἄλλο δὲν εἶδεν ὁ φιλέρημος παρὰ τὰς ἐννέα Μούσας, τῶν ὁποίων ἡ κάθε μία ἰδίαν ᾠδὴν ἔψαλεν. Ἄλλη δηλαδὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἄλλη τοῦ Ἀχιλλέως τοὺς πολέμους, ἄλλη τοῦ Ὀδυσσέως τὴν πλάνην, ἄλλη τῆς Διδοῦς τοὺς ἔρωτας, ἄλλη Ἰάσωνος καὶ Μηδείας, Θησέως καὶ Ἀριάδνης ταῖς ἀγάπαις, ἄλλη Πυράμου, καὶ Θίσβης, Λεάνδρου, καὶ Ἡροῦς τοὺς δυστυχεῖς πόθους· ποῖα τῶν Ἡρώων, ποῖα τῶν ἡμιθέων τὰ κατορθώματα· ἄλλη ἀναβαίνουσα ὑψηλότερα, τὴν τοῦ Ἰκάρου καὶ φαέθοντος πτῶσιν ἐτραγώδησεν. Ἀναμεταξὺ τούτων ἔκαμνε προκαθεζόμενος ὁ φοῖβος Ἀπόλλων τὸ ἐνδόσιμον. Θαυμαστὴ ἡδονή, καθαρὰ ἡδονή· τρυφὴ ἀξία τῶν μακαρίων ψυχῶν, ἐβόα ὁ φιλέρημος· ὢ ὁποίαν ἡμέραν ἔχασες· ὢ φιλόπολι! διὰ ποίαν αἰτίαν ἠμέλησες νὰ ἔλθης εἰς ταύτην τὴν ἔρημον; Ἐγὼ δὲ εἶπα, θέλω νὰ τοῦ γράψω τὰ πάντα, ἴσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν μισήσει τοὺς θορύβους, καὶ βδελυροὺς ἔρωτας τῆς Πόλεως. Ἐγαίνοντες ἡμεῖς ἔξω ἀπὸ τὸ μουσεῖον, εἴδαμεν, ὅτι ὁ ἥλιος εἶχεν ἀναβῆ ἕως εἰς τὸ μεσουράνημα· καὶ ἀκολουθοῦσε τόσο καλὰ ἡ ἀρχὴ τῆς ἡμέρας ὁποῦ τὸ φῶς δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ βλάψη τῶν ἀσθενούντων τὰ ὄμματα· μήτε ἤθελε φανῆ εἰς τὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν, ἂν φυσικὴ ἢ τεχνικὴ εἶναι ἡ κοκκινάδα, ἢ ἡ ἀσπράδα ἀλάθαστα. Τοιαύτη κρᾶσις ἀπὸ φῶς καὶ σκότος ἔκαμνεν ἕνα τρίτον καιρόν, ὁποῦ δὲν ἔχει ὄνομα, ἢ ἂν ἔχει σιμὰ εἰς τοὺς σοφούς, εἰς ἐμένα εἶναι ἀγνώριστον. Τότε τὸ σῶμα διὰ νὰ ἀποκτίση τὴν δύναμιν, ὁποῦ ματὰ τὴν νηστείαν ἔχασεν, εἰς τροφὴν μᾶς ἐπαρακίνησε· τὴν ὁποίαν ἐπήραμεν, μετρίαν, καὶ λιτὴν τράπεζαν ἔχοντες, σιμὰ εἰς τὴν δροσερὰν, καὶ κρυσταλλοειδῆ βρύσιν, τρώγοντες λευκὸν ἄρτον, τυρούς, γάλατα, χόρτα ἰαματικά, γλυκύτατα πωρικά, καὶ σβένοντες τὴν δίψαν μὲ τὸ νερὸ τόσο κρύο, ὁποῦ ἐφαίνετο, ὅτι ἡ τοῦ Μαΐου δρόσος ἀπέστιψεν. Ἠμπορούσαμεν νὰ φάγωμεν ἀπὸ κυνήγια ἐξαίρετα· ὅμως ἡ σωφροσύνη τῆς ἐρήμου συνειθίζη νὰ τὰ διαφυλάττη, καὶ ὄχι νὰ τὰ φονεύη, χύνωντάς των τὰ αἵματα. Μετὰ μιᾶς ὥρας συνομιλίας ὀλίγος, καὶ γλυκὺς ὕπνος μᾶς εὔφρανε· καὶ ἀφήνοντες τὸν μορφέα, πάλιν τὴν περιήγησιν ταύτης τῆς ἐρημικῆς μου βασιλείας ἠκολουθήσαμεν· τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τὴν ἀποξενώση τινὰς ἀπ' ἐμέ· ὅτι ἐγὼ ἤμουν ὁ Κολόμβος ὁποῦ τὴν ηὗρα· ἐγὼ ὁ Φερδινάνδος ὁποῦ τὴν ἐκυρίευσα· μήτε ὅμως φοβοῦμαι τὰ φιλοκερδῆ ἅρματα τῶν Κελτῶν, μήτε τὸν ριψοκίνδυνον τῦφον τῶν Βρετανῶν, μήτε τὰς φιλαργύρους χεῖρας τῶν Βαταβῶν, μήτε τὴν ὑπερηφάνιαν ὀφρὺν τῶν Ἰσπανῶν. Διότι ἡ χώρα ὅλη τῆς βασιλείας μου ὑστερεῖται ἀπ' ἐκεῖνα τὰ μέταλλα, καὶ τὰ βάλσαμα διὰ τὰ ὁποῖα αὐτοὶ τόσα αἵματα ἀθώων δεσποτῶν καὶ βασιλέων ἔχυσαν· καὶ τόσον εἶναι ἀγαπητή, καὶ πολύτιμος, ὁποῦ δὲν ἤθελα νὰ ἔχω μήτε τὸν πατέρα μου συμμέτοχον, μήτε ἄλλον τινά, πλὴν Χρυσάνθου Νοταρᾶ, τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, τοῦ ἀνεψιοῦ, καὶ διαδόχου τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου Δοσιθέου, καὶ Νικολάου Μαυροκορδάτου, τοῦ περιωνύμου ἡγεμόνος Οὐγκροβλαχίας, τοῦ καὶ πρότερον Μολδαβίας χρηματίσαντος, τοῦ υἱοῦ, καὶ διαδόχου τῆς δραγομανίας τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων· ὅτι αὐτοὶ καὶ οἱ δύο ἠμποροῦσαν ἀναμφιβόλως νὰ αὐξήσουν, καὶ νὰ στολήσουν, τὸ μουσεῖον μου. Ἀγκαλὰ καὶ πολλοὶ νομίζουσιν, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλοῦ ἄνδρες ἄξιοι. καὶ θαυμάσιοι, παρὰ ὅσοι πλέουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Ἀδρίαν, καὶ μεσόγαιον· καὶ ὅσοι περιϊόντες τὸν Ρῆνον, καὶ τὸν Ἴστρον, κατεβαίνουσιν εἰς τὴν Θράκην, καὶ Μακεδονίαν· οἱ ὁποῖοι ὅμως ὁμοῦ μετὰ σώματά των καὶ μελέτας μᾶς φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ πολοστὸν μέρος τῆς ἀγρίας, καὶ ψυχροτάτης αὐτῶν ἄρκτου. Διὰ νὰ περιγράψω τὴν ἀρετήν, καὶ σοφίαν τοῦ Χρυσάνθου, ἐτύχαινε νὰ ἔχω γλῶσσαν χρυσῆν, καὶ νοῦν ὁμηρικόν. Διατὶ καθὼς ἀναμεταξὺ τῶν Θεῶν, ὁ Ζεὺς ἦτον κράτιστος, μέγιστος, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀναμεταξὺ τῶν τωρινῶν σοφῶν, ἐνομίσθη ὁ ἐξαίρετος ὕπατος. Καὶ καθὼς ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, τοῦ ἦτον φίλος ἀπὸ τῶν ὀλίγων ὁ πρῶτος, οὕτω καὶ εἰς τὴν μάθησιν τοῦ ἦτον ὁ πλησιέστατος· ζεῦγος φήμης πολλῆς, ζεῦγος μνήμης καλῆς, ζεῦγος σοφίας, ζεῦγος ἀξιαγάστου ἀρετῆς· ἦσαν καὶ οἱ δύο πολύγλωσσοι, ὅμως ὁ αὐθέντης Νικόλαος, ὡσὰν ὁποῦ ἐστάθη καὶ δραγομάνος τῆς Βλαχίας, ἐσυνωμίλει μὲ ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ μὲ πολλοὺς τῶν Ἀσιανῶν εὐφραδέστατα. Ἡ ἐρημία μου ποτὲ δὲν μὲ ἐλύπησε, παρὰ μόνον ὅταν ἤκουσα, εἰς αὐτὴν ὦτας,

τὸν θάνατον τούτων δύο περιβλέπτων ἀνδρῶν. Ἠθέλησε δὲ ὁ Θεὸς, νὰ μᾶς ἀφήσουν μεγάλην παρηγορίαν, καὶ ἀείμνηστον μνημόσυνον τῆς αὐτῶν ἀρετῆς. Ὁ γὰρ Πατριάρχης φαίνεται εἰς τὴν ὀνομαστοτάτην αὐτοῦ εἰς τὰ σφαιρικὰ εἰσαγωγὴν, ἀναβιοὺς Πρόκλος, καὶ Ἀρχιμήδης· ὁ δὲ Νικόλαος εἰς τὴν περὶ καθηκόντων βίβλον, δὶς μέχρι τοῦ νῦν τύποις ἑλληνικοῖς, καὶ λατινικοῖς ἐκδοθεῖσαν, νέος Κικέρων, καὶ Ἀμβρόσιος. Τὰ δ. τούτου φιλοθέου πάρεργα ἔχουσιν ἔντιμον τόπον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων χειρόγραφα. Πρὸς τούτοις ἀφῆκεν ὁ εὐκλεέστατος ἡγεμὼν καὶ ζώσας εἰκόνας τοῦ προσώπου του, καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ θρόνου του τέσσαρα τούτων ἡ πρώτη ὁ Κωνσταντῖνος θάλπει μετὰ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης τὴν καθέδραν του· ἡ δὲ δευτέρα Ἰωάννης ὁ περίβλεπτος Μπεϊζαδὲς μὲ ἐλπίδας χρηστὰς ἑτέρων δύο βλαστῶν, Ἀλεξάνδρου, καὶ Σουλτάνας. Μετὰ ταῦτα, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ προκείμενον, ἐνθυμοῦμαι, ὅτι οὐ πολὺ προβαίνοντες, παρακινοῦντος μὲ τοῦ ἀγαπητοῦ φιλερήμου, διότι ἤλπιζε νὰ λάβῃ ἀκόμι περισσοτέραν τέρψιν, μηδαμῶς ἀποτώμενος· ἠκούσαμεν ἦχον τινὰ γλυκύτατον, καὶ ὑδάτων πολλῶν μουρμούρισμα, καὶ ἀκολουθοῦντες τὴν βοὴν, ἀνέβημεν εἰς παραμικρὸν λόφον· ὅθεν ἴδομεν ἕνα ποταμὸν, τοῦ ὁποίου ἡ πηγὴ εἰς μικροὺς λίθους, καὶ ῥίζας δένδρων οὖσα περιπεπλεγμένη, καὶ διὰ ὀλίγον διάστημα ὀξὺ ῥέουσα, ἐκείνην τὴν βοὴν ἐσχημάτιζεν· ἔπειτα ἔπιπτεν εἰς πεδιάδα τόσον ὁμαλὴν, διὰ τῆς ὁποίας τόσον ἥσυχα ἔτρεχεν, ὁποῦ ἂν δὲν εἴχαμεν ἰδῇ τὴν πηγὴν, δύσκολα ἠθέλαμεν γνωρίσῃ πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῖον μέρος ὑπάγει νὰ ποτίζῃ· δὲν ἔπαυε νὰ χαίρεται ὁ φιλέρημος· δὲν ἔπαυε δὲ καὶ νὰ ἐπαινῇ τὸν παντοτινὸν ἴσκιον τῶν δένδρων, τὴν κατάψυχρον δρόσον, τὴν χροερὰν, καὶ καταπράσινον θέαν τῶν τοῦ ποταμοῦ χειλέων, τὰς λεπτοτάτας αὔρας, ὁποῦ τὰ ὕδατα ἔπεμπαν, τὸ μελίφθογγον τῶν ποιητικῶν κύκνων κελάδημα· οἱ ὁποῖοι φιλόζωοι ὄντες, ἐκ πάντων τῶν μερῶν εἰς τὴν ἐρημίαν μου, ὡς εἰς ἄσυλον τόπον κατέφυγαν. Καὶ μὴ θαυμάσῃς, ὅτι τοιοῦτος λαὸς συντρέχει εἰς ταῦτα τὰ μέρη, διότι ὄντες τῶν Μουσῶν τρόφιμοι οἱ κύκνοι, καὶ τῆς ἀκακίας τέκνα, ἀγαπῶσι τὴν ἡσυχίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀφθόνως προξενεῖ ἡ ἐρημία, ἀθόρυβον κατοικίαν χορηγοῦσα. Ἔπαιζαν εἰς τὰ ἀμφότερα χείλη τοῦ ποταμοῦ, ἀπὸ ἔμφυτον ἔρωτα παρακινούμεναι δορκάδες, ἔλαφοι, αἶγες, λαγοὶ, καὶ ἄλλα παρόμοια, εἰς τόσον ὁποῦ τὰ βασιλικὰ ζωοτροφεῖα ἔχουσι τὶ νὰ φθονήσουν εἰς ἡμᾶς· καὶ δὲν μᾶς ἀφίνουσι νὰ ἐπιθυμήσωμεν, νὰ ἔχωμεν τὰ διάφορα, καὶ πολυάνθρωπα ἔθνη τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων Βυζαντίου, μήτε τῆς εὐρυχωροτάτης καθέδρας τῆς Γαλλίας Παρισίου. Ἀπ' ἐδῶ ἐξορίζονται κἄντε ἑρπετὰ, κἄντε πτηνὰ, κἄντε τετράποδα αἱμοβόρα, ἢ ἰοβόλα ὁποῦ ἐνεδρεύουσι. καὶ ἐπιβουλεύονται τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων· τόσων, ὥστε πολλαῖς φοραῖς διὰ τὸ καῦμα παραδίδομεν εἰς τὰ χόρτα ἀναμεταξὺ τῶν ἀνθέων τὰ ἡμέτερα σώματα· καὶ μήτε σφῆκες βοῶσιν εἰς τὰς ἀκοάς μας, μήτε ὄφεις τριγύρωμας συρίζουσι· καὶ εἰς τὰ μέσα, καὶ πυκνότατα δάση ἄρκτων, ἢ λύκων ἁρπάγιον ἴχνη δὲν φαίνονται, καὶ τὰ ἥμερα ποίμνια δὲν φοβερίζουσιν. Ἀλλ' εἶναι ὅλα εἰρήνη, ὅλα ἡσυχία, ὅλα ἀσφάλεια, ὅλα χαρὰ, ὅλα ἄκακος ἡδονὴ, ὅλα δαψιλεστάτη τρυφή· τόσον ὁποῦ δὲν ἀμφιβάλλω πλέον ὅτι γράφοντες οἱ σοφώτατοι ποιηταὶ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, δὲν ψεύδονται· καθὼς μερικοὶ σοφισταὶ, ὁποῦ χάσκουσι μόνον εἰς τὰ νέα ἀναιδῶς τε καὶ ἀσυλλογίστως, καταφρονοῦντες τὴν σεβασμίαν παλαιότητα, διϊσχυρίζονται. Ταῦτα εἶναι τὰ κάλλη, καὶ ἡ τρυφαῖς ταύτης τῆς οἰκίας μου· ὅμως μὴ καταπεισθῇς φιλόπολι, ὅτι ἐδυνήθην ἐγὼ νὰ τὰ περιγράψω ὅλα καὶ εἰς τρόπον ὁποῦ ἄλλος νὰ μὴν ἔχῃ τί νὰ προσθέσῃ· ἢ ὁποῦ τὰ ὄμματα νὰ μὴν ἠμπορέσουν νὰ ἰδοῦσι πολλὰ περισσότερα, καὶ ὡραιότερα· ὅθεν ἔρχου, καὶ ἴδε, καὶ ἔρρωσο.

Ἐκ τῆς ἀγροικῆς οἰκίας.

Δημήτριος Ππμπέρης Προκόπιος, ἀπὸ τὴν Ὄχριδα ἦτον θαρρῶ, ἢ ἀπὸ τὴν Μοσχόπολιν, ἰατροφιλόσοφος καὶ αὐτὸς, καὶ ἀμφοτεροδέξιος, ἤγουν ἐπιστήμων καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ, καὶ εἰς τὰ λατινικὰ, καὶ συνωνόματος, καὶ σύγχρονος μὲ τὸν ἀνωτέω· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Βουκουρέστι, ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρίσῃ καὶ τοὺς δύο, καλοὶ ἄνθρωποι καὶ οἱ δύο, καὶ στολὴ τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἱ δύο, καὶ ἔντιμοι κοντὰ εἰς τοὺς Αὐθέντας καὶ εἰς τοὺς Ἄρχοντας. Τοῦτος ἐσύνθεσε

Dimitrie Pamber Procopie, mi se pare că este din Ohrida, saŭ din Moshopol și acesta doctor și filosof și desěvêrșit în amândouĕ, adică știutor și la grecește și latinește și cu acelașĭ nume și în acelaș timp cu cel maĭ de înainte. A murit și acesta la Bucureștĭ. D-ḑeŭ să'ĭ ierte pe amândoĭ, că eraŭ ómenĭ bunĭ amândoĭ și înfrumusețarea Bucureștilor amândoĭ și respectațĭ de către Domnĭ și boerĭ. Acesta a compus diferite scrierĭ, prin

διάφορα, ἐξόχως δὲ τὸ ὑπόμνημα, ἤγον ἑρμηνεία εἰς τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλέους, ποιηθεῖσαν ἀπὸ τὸν Ἡσίοδον, τὴν ἔχω· ἔτι καὶ δύο ἑκατοντάδας ἑλληνικῶν ἱστοριῶν πλατύτερον πρὸς σαφήνειαν ἔγραψεν· ὧν ἡ ἐπιγραφή.

escelente amintirĭ saŭ înterpretărĭ la scutu luĭ Hercul, făcută de Esiod, o am; apoĭ şi doĭ seculĭ din scriitoriĭ grecĭ le aŭ scris maĭ pe larg pentru a fi înţeleşĭ, a cărora titlu este:

Le dăm numaĭ în original.

Συλλογὴ μύθων, καὶ ἱστοριῶν, ἐν ἐνίοις τῶν λόγων, καὶ διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ ἐν ἄλλοις σποράδην, καὶ ἀκροθιγῶς μνημονευομένων· ἐρανισθεῖσα ἐκ διαφόρων Λατίνων καὶ Ἰταλῶν, καὶ εἰς ἑλληνικὴν φράσιν συνθεῖσα παρὰ Δημητρίου Παμπέρη Προκοπίου τοῦ ἰατροῦ, εἰς εὐχερεστέραν κατάληψιν τῶν σχολαζόντων εἰς τὰ μαθήματα· εἰσὶ δ᾽ ὀλίγ᾽ ἄττα καὶ αὐτολεξὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἑλληνικῶν βίβλων ἀντιγεγραμμένα. Τοῦ δὲ ὑπομνήματος προηγοῦνται αἱ δύο αὗται ἐπιστολαί.

Γεωργίῳ τῷ ἐλλογιμωτάτῳ διδασκάλῳ Δημήτριος ὁ ἰατρὸς χαίρειν.

Συνεθέμην μέν, οὔπω δ᾽ ἐθεασάμην εὐμενεῖ ὄμματι τὰ παρόντα ὑπομνήματα εἰς τὴν ἡσιόδειαν ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλέους, εὐλαβούμενος τὸ φύσει φίλαυτον· ὑφ᾽ οὗ συμβαίνει κολακεύεσθαι ῥαδίως, καὶ παραλογίζεσθαι ὡς τὰ πολλὰ τοὺς συγγράφοντας περὶ τὰ οἰκεῖα συγγράμματα· ταύτῃ τοι δίχ᾽ ἀναβολῆς, ὑποτίθημι, φέρων αὐτά, τῇ σῇ κριτικωτάτῃ εὐθύνῃ. Κωμιζόμενος οὖν ἀσμένως, ραθεωρῶν τε τῷ ὀρθῷ τῶν λόγων κανόνι, ἀδεκάστῳ προθέσει, καὶ φιλαληθείας πνεύματι, μετάθες, ἄφελε, πρόσθες τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα, τὰ περιττά, τὰ ἐλλείποντα· ἵν᾽ ἐπαναλύσῃ πρὸς τὸν πέμψαντα, τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἀντὶ Θερσίτου νηρεύς, ἔρρωσο.

αψλζ΄. Ταμιλιῶνος ἕκτη μεσοῦντος.

Δημητρίῳ τῷ ἐξοχοτάτῳ ἰατρῷ Γεώργιος διδάσκαλος χαίρειν.

Ἀνέγνων τὴν ἐφαιστότευκτον ἀσπίδα τοῦ εὐσθενεστάτου τῶν ἡρώων, τὴν ἔπεσι μὲν ποιητῇ τῷ Ἡσιόδῳ ἐκφρασθεῖσαν, ὑπομνηματισθεῖσαν δέ σοι κάλλιστα, καὶ σαφέστατα· ἥτις σιδηροαργυροδιάχρυσος οὖσα, σχολίοις τοῖς σοῖς, οἷον ἀδαμασίτισι διακεκόσμηται. Ἀνθ᾽ ὅτου ὡς θεότευκτος, ἀντίτυπος τε καὶ δημητριοκόσμητος, εἴ τις τῶν βασκάνων βέλη κατ᾽ αὐτῆς ἐπαφιέναι τολμήσειε μώμου, ταῦτα στερρῶς ἀποκρούσεται, καὶ ἀντεπαφήσει κατὰ τοῦ βάλλοντος ἔρρωσο [153]).

Λάζαρος Σκρίβας, Τραπεζούντιος, ἐπιστήμων· ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἐπαινεῖ τὸ ὑπόμνημα, διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

Lazăr Scriba Trapezundian, om de ştiinţă, care şi acesta laudă scrierea amintită prin acéstă epistolă [154]).

Dăm acéstă epistolă numaĭ în original.

Διελθόντι μοι μετὰ σκέψεως τὰ παρόντα σχόλια, πολλοῦ ἄξιον μέχρι τέλους ἀπήντησε τὸ ὑπόμνημα, τῷ ὄντι τοῦ σοῦ νοὸς γνήσιον ἀποκύημα. Ἑρμηνεύθη καλῶς, συνθήκην φέρει λέξεων τῇ ὑποθέσει κατάλληλον· ἐμέλησε δὲ αὐτῷ καὶ τῶν μύθων, ὧν ἡ ἄγνοια μακρὰν ἐμποιεῖ, ἀηδίαν τοῖς τῶν παλαιῶν συγγράμμασιν ἐντυγχάνουσι. Καὶ καθόλου τὸν τῶν ἀρχαίων μιμεῖται τύπον, οὔτε τοῦ δέοντος ἀποδέον, οὔτε μὴν περιττεῦον τῆς χρείας, ἔρρωσο. Ἑκατομβαιῶνος ἐννάτη μεσοῦντος [155]).

Ἰωακεὶμ Βοῦρος Καββᾶκος, Χῖος, διδάσκαλος τῆς ἐν Χίῳ σχολῆς, ὁ ἐλεήμων, ὅθεν ὅταν ἀπέθανεν, εἴπασιν, ὅτι ἐφάνη τυπωμένος σταυρὸς εἰς τὴν δεξιάν του.

Εὐστράτιος Ἀργέντης Χῖος, ἰατροφιλόσοφος, ἀμφοτεροδέξιος πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶς ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

Ióchim Buros, Cavac, Hiot, profesor în scóla din Hio, milostiv, de acea când a murit, ḑic, că s'a arĕtat o cruce imprimată în mâna sa cea dréptă.

Eustratie Argente, Hiot, doctor şi filosof abil, către acesta Cosma al Alexandrieĭ a scris următórea epistolă:

O dâm acéstă epistolă numaĭ în original.

Ἐντιμότατε, σοφολογιώτατε, καὶ εὐγενή. ἐν ἰατροῖς τε ἄριστε, καὶ ἀξιέπαινε, ἅγιε διδάσκαλε κύριε Εὐστράτιε Ἀργέντη, υἱὲ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητ τῆς ἡμῶν μετριότητος. χάριν, ἔλεος, καὶ ὑγείαν ἀπὸ Θεοῦ ἀξιοῦμεν εἶναι σοι· παρ' ἡμῶν δὲ ἀποστολικὴν εὐλογίαν, καὶ εὐχὴν πνευματικήν.

Τέκνον ἡμῶν πνευματικὸν, εὐγενέστατε κὺρ Εὐστράτιε· καιρός ἐστιν εὐστρατεῦσαί σε στρατεῖαν τὴν θεοφιλῆ, φωνῆς ἐκείνης μεμνημένος γε τῆς προφητικῆς· ἥτις ἐν τῷ τῶν παροιμιῶν κεφαλαίῳ 8-ῳ φησί. Σὺ τὴν σοφίαν κήρυξον καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰπέ· νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν· εἰσακούσατέ μου, σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ἐνθέων ἀνδρῶν διδάγματα ἀληθῆ, δόγματά τε εὐσεβῆ· τοιαύτην οὖν τὴν πνευματικὴν σοφίαν, υἱὲ ἀγαπητὲ, δι' ἧς τοῦ θείου λόγου ἡ ἀλήθεια φανεροῦται, προτρέπομέν σε πρὸς Θεοῦ, παρακινοῦντες σε διὰ Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεὸν, εἰς σωτηρίαν τῶν πολλῶν, ἐγγράφως κήρυξον, καί γε παρά τε βιβλίων κανονικῶν, ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν εὐκρινῶς διασάφησον· τοῦτο μὲν πρὸς ὁδηγίαν τῶν τε ἁπλουστέρων Χριστιανῶν, καὶ κατάληψιν τῶν ἀπεριέργων φιλευσεβῶν. Τοῦτο δὲ, ὅπως γνῶσι τὴν τῶν διεστραμμένων σοφιστῶν πανουργίαν τὴν ἀκάθεκτον· οὕτως οὖν ποιῶν, τὰ μὲν τῇ λήθῃ συγχωσθέντα δόγματά τε καὶ διδάγματα ὀρθόδοξα εἰς φῶς ἐξάξεις τῇ φιλοπονίᾳ σου· τοῖς δὲ βαρέως ταῦτα διακρίνειν, καὶ κατανοεῖν ἔχουσι, σύνεσιν ὀρθὴν, καὶ κατάληψιν δώσεις ἀληθῆ τῇ τῆς διαλέκτου ἁπλότητι. Ἡμεῖς δήπουθεν υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ κύριε Εὐστράτιε πολυμαθέστατε, πνεύματι ἀληθείας, ζέσειτε πίστεως ὀρθοδόξου, τὴν τοιαύτην σοι προτροπὴν, ἤγε παράκλησιν ἐνεθέμεθα· σὺ δὲ ψυχῇ Θεῷ παραθεμένη, τὴν πρὸς Θεοῦ μισθαποδοσίαν ἐλπίζουσα, ἕξεις ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ζωὴν τὴν αἰώνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, Ἀμήν.

αψμα', Ἀπριλλίῳ.

Ὁ ἐλέῳ Θεοῦ Πάπας, καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
Κοσμᾶς ὁ καλοκάγαθος, καὶ εὐχέτης αὐτῆς.

Κωνσταντῖνος Γοδράτος Χῖος, ἐπιστήμων, ἔχει καὶ τυπωμένον βιβλίον περὶ σφαιρῶν χρήσεως.

Δημήτριος Ρόδιος, ἐπιστήμων, μαθητὴς καὶ αὐτὸς Μακαρίου τοῦ Πατμίου, καὶ διδάσκαλος εἰς Ρόδον.

Βασίλειος Κουταλιανὸς, μαθητὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Μακαρίου, καὶ διδάσκαλος εἰς Πάτμον.

Γεώργιος Σιατιστινὸς, διδάσκαλος εἰς τὸ Γιάσι· ἀπέθανε δὲ τυφλὸς εἰς τὴν Πόλιν εἰς τὸ Φανάρι.

Νικόλαος Λιαδρομίτης, διδάσκαλος καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Γιάσι, μαθητὴς δὲ τοῦ Μακαρίου.

Νικόλαος Στίγνης ἐξ Ἰωαννίνων, ἐπιστήμων, διδάσκαλος εἰς Βοσκόπολιν, καὶ ἀλλοῦ· καὶ ζήσας ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα ἔτη, ἀπέθανε.

Νικόλαος Τζουρτζούλης, Μετζοβίτης, ἐπιστήμων, μαθητὴς τοῦ Μπαλάνου· αὐτὸς ἐστάθη καὶ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ εἰς τὸ Γιάς διδάσκαλος. Ἐξήγησε καὶ τὸν τοῦ σοφοῦ βασιλέως Λέοντος χρησμὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως Κωνσταντινουπόλεως τὸν, Βύζαντος αὐλὴ, ἑστία Κωνσταντίνου, καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους. Ἐξήγησε καὶ τὸν τοῦ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως, τοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ διδασκάλου, χρησμὸν τὸν, φῦλον τὸ βαβυλώνιον τρὶς ἑκατὸν κατάρξει, τῆς Ἑπταλόφου καί τι πρὸς, καὶ τοὺς ἐφεξῆς στίχους· ὁ χρησμὸς τοῦτος ἔγινε ἐν ἔτει ἑπτακοσιοστῷ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου βασιλέως Ρωμαίων, ὅταν ἄρχισε νὰ ἀκούεται τὸ

Constantin Godrat, Hiot, om de ştiinţă, are şi o carte imprimată despre întrebuinţarea sferelor.

Dimitrie Rodianul, om de ştiinţă, student şi acesta a luĭ Macarie Patmianul profesor la Rod.

Vasilie Cutalianul, student şi acesta a luĭ Macarie şi profesor în Patm.

Gheorghie Siatistianul, profesor la Iaşĭ, a murit însă orb la Constantinopol în Fanar [156]).

Nicolaĭ Liadromit, profesor şi acesta la Iaşĭ, student a luĭ Macarie [157]).

Nicolaĭ Stignu din Iónina, om de ştiinţă, profesor la Voscopol, şi pe aiurea, şi trăind peste opt-ḑecĭ de anĭ a reposat [158]).

Nicolaĭ Cercel, Metzovit, om de ştiinţă, student a luĭ Balan, acesta a fost şi la sântul Munte şi la Iaşĭ profesor. A interpretat şi profeţia înţeleptuluĭ împĕrat Leon despre reînvierea Constantinopoluluĭ, curţeĭ bisantine, locuinţa luĭ Constantin, (cel Mare) şi următórele stihurĭ. A explicat şi Profeţia luĭ Stefan al Alexandrieĭ, ecumenic profesor, viţa Babilonică 'l va stĕpâni de treĭ orĭ o sută pe cel cu şapte munţĭ (eptalofŭ) şi ceva maĭ mult şi următórele stihurĭ. Acéstă profeţie s'a făcut în anul şapte sute, pe timpul împĕrăţieĭ luĭ Heraclie Impĕratul Romeilor

ὄνομα τοῦ Μωάμεθ, ἔχω τὴν ἐξήγησιν· ἥτις ἔγινε παρ᾽ αὐτοῦ ἐν Γιασίῳ, ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ὀγδόῳ· δὲν ἐπέγραψε δὲ τὸ ὄνομά του, τοὺς Τούρκους φοβούμενος, ἀλλ᾽ ἐπέγραψεν οὕτως. Ἑρμηνεία παρὰ Ποσειδῶνος τοῦ σοφωτάτου, καὶ ἐπιστημονικωτάτου. Εἰς αὐτὴν ἀποδείχνει, ὅτι εἰς τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομῆντα τέσσαρας, ἤγουν εἰς τοὺς τριακσίους εἴκοσι χρόνους, ἀφ᾽ οὗ οἱ Τοῦρκοι ἐπῆραν τὴν Πόλιν, θέλει τὴν πάρη ὁ Μόσκοβος. Ἐψεύσθη δὲ καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ χρησμοὶ αὐτοὶ οἱ δύο, καὶ ἄλλοι ἕως δέκα, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἔγραψα· ἐψεύσθησαν δὲ, διὰ τὴν ἀναξιότητα ἡμῶν τε καὶ τῶν Ρώσσων, καὶ ἀχρειότητα, ἡ ὁποῖα τώρα εἰς τοὺς ἓξ τούτους χρόνους τῶν πολέμων ἐφάνη ἡλίου φανώτερον. Δὲν ἐντρέπομαι νὰ τὸ εἰπῶ, καὶ τὸ εἶπα πολλάκις· οὔτε φοβοῦμαι, ὁποῦ νὰ τὸ σιωπήσω· ὅτι ἐὰν ἐγὼ σιωπήσω, οἱ λίθοι κεκράξονται.

αψπθ΄. Μαρτίου κζ΄. ἀπόθανεν ὁ σουλτὰν Χαμίτης, ὅστις ἐβασίλευσε χρόνους δέκα καὶ πέντε, καὶ μῆνας δύο· ἔζησε δὲ τὰ πάντα τῆς ζωῆς του χρόνους ἑξήκοντα καὶ πέντε· ἐβασίλευσε δὲ ὁ Σελίμης υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ, ὁ ὁποῖος εἶναι χρόνων εἴκοσι καὶ ὀκτὼ Μαρτίου κζ΄. ἡμέρα τρίτη.

Μετὰ τὴν ἅλωσιν, ἀπὸ Γενναδίου δηλαδὴ ἐχρημάτισαν πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως 118 μὲ τὸν ἤδη πατριαρχεύοντα κὺρ Νεόφυτον, ἐξ αὐτῶν ὅμως τῶν πατριαρχῶν, ἄλλος ἐστάθη δύο φοραῖς, καὶ ἄλλος τρεῖς, καὶ ἄλλος δώδεκα μόνον ἡμέρας, ἐξ αἰτίας τῶν ἐπαράτων κληρικῶν.

când a început a se audi numele luĭ Mohamet, am explicarea care s'a făcut de el în Iașĭ în anul una mie șépte sute șase ḑecĭ și opt, nu s'a subsemnat însă numele sĕŭ, temêndu-se de Turcĭ, dar a subscris ast-fel: Interpretarea de către Posidon cel maĭ înțelept și maĭ învĕțat, în care dovedește, că la una mie șapte sute șapte ḑecĭ și patru, adică la treĭ sute două ḑecĭ de anĭ, după ce Turciĭ a luat Constantinopolul, 'l vor lua Moscovitul. A mințit dar și acesta și amândouĕ aceste profețiĭ, și altele ca la ḑece, dupre cum am spus și maĭ înainte. A mințit dar pentru nevrednicia nóstră și a Rușilor și bicisnicia care acum în acești șase anĭ a resbelelor s'a arĕtat maĭ luminat de cât sórele. Nu mĕ rușinez s'o spun ș'am spus'o adese. Și apoĭ nicĭ mĕ tem, pentru ce s'o tac; pentru că dacă eŭ voiŭ tăcea pietrele vor striga [159]).

1789. Martie în 27 a reposat Sultanul Hamit, care a împĕrățit cincĭ-spre-ḑece anĭ și douĕ lunĭ. A trăit toțĭ aniĭ viețeĭ sale șase-ḑecĭ și cincĭ de anĭ. A împĕrățit Selim fiĭul luĭ Mustafa, care este de douĕ ḑecĭ și opt de anĭ, Martie 27, ḑiua de Marțĭ.

După luarea Constantinopoluluĭ, adică de la Ghenadie, a fost Patriarhĭ la Constantinopol 118 cu cel ce este acum patriarh Chir Neofit. Din acești Patriarhĭ însă, altul a fost de douĕ orĭ, și altul de treĭ orĭ, ĭar altul numaĭ douĕ-spre-ḑece ḑile, din causa blestemaților clericĭ.

IV.

VIAȚA LUĬ IOAN NECULAĬ PETRU MAVROGHENI

DE

PROFESORUL THEODOR

Ἐγκώμιον, ἤτοι βίος τοῦ ἐν ἡγεμόσιν ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου τε, καὶ μεγαλοπρεπεστάτου Κυρίου Κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗ

κατὰ το αψπστ΄ ἔτος

χρηματίσαντος ἐπὶ Χαμίτου τοῦ ἐν βασιλεῦσι κραταιοτάτου, καὶ γαληνοτάτου, καὶ τοῦ ἐν ἁλικρείοσιν ὑψηλοτάτου Χασὰν πασσᾶ τοῦ Γιζάερλη.

Οὐδὲν οὕτω τῶν πάντων (οὔτε γὰρ ἡ πατρὶς, οὔτε τὸ γένος κἂν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν κατάγοιτό τις, κἂν ἀπὸ Κόδρου, ἢ Κέκροπος) χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα, ὡς ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἄσκησις· ἐκεῖνο μὲν, ὅτι φησὶ Πιττακὸς ὁ Μιτυληναῖος φιλόσοφος, ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, τοῦτο δὲ, ὅτι ἀνὴρ ἀδόκημος. οὐδενὸς λόγου ἄξιος κατάγε τὸν εἰπόντα, διότι τοῦτο ἐπαινῶ τὸν νηίτην νόμον· ὃς τὴν κώπην πρότερον ἐγχειρίσας τῷ νῦν κυβερνήτῃ, κἀκεῖνον ἐπὶ τὴν πρῷραν ἀγαγὼν, καὶ πιστεύσας τὰ ἔμπροσθεν, οὕτως ἐπὶ τῶν οἰάκων καθίζει μετὰ τὴν πολλὴν τυφθεῖσαν θάλασσαν, καὶ τὴν τῶν ἀνέμων διάσκεψιν. Ὅπερ δὲ ἐπὶ τῆς νηὸς ὁ κυβερνήτης, τοῦτ'

Engomiŭ saŭ viața prea înalțatuluĭ, prea piosuluĭ și prea mărețuluĭ între principĭ Domnuluĭ Domn.

IOAN NICOLAĬ PETRU MAVROGENI.

La anul 1786.

Carele a domnit în timpul luĭ Hamit prea puterniculuĭ și prea serenisimuluĭ între împĕrațĭ și a luĭ Hasan Pașa Ghizaerli prea înalțatuluĭ între Capitaniĭ pe Mare.

Nimic din tóte: nicĭ patria, nicĭ nému chiar de s'ar trage de la rĕsăritul sóreluĭ, saŭ de la Codru orĭ Cecrops, nu caracterisézâ așa pre un bărbat ca funcția și esperiența. Căcĭ despre una, Pitacus, filosof Mitilineŭ, ḑice, că *domnia arată pre barbat*, ĭar despre alta, că adică un bărbat neîncercat nu este de nicĭ o valóre; óre-cine se esprimă așa: „Pentru acela laud legea marinarilor, care maĭ ântâiŭ punênd vêsla în mâna celuĭ ce are a fi cârmaciŭ și aducêndu-l la proră și încredințându-ĭ partea dinnainte a corăbieĭ, așa numaĭ îl instalézâ la cârme.

ἐπὶ τῆς πόλεως ὁ ἡγεμών. Διὸ καὶ ὀφείλει οὐ πλουτίνδην ἀλλ' ἀριστίνδην, ὥσπερ ἐπὶ τῆς νηὸς ἐκεῖνος ἐκλεγεσθαι, ναὶ μὴν καὶ προκινδυνεύειν τῆς πόλεως, μηδ' ὡς οἱ πολλοί, ἄλλα μὲν φρεσὶ κεύθειν, ἄλλα δὲ βάζειν ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω· πολλοὶ μὲν γὰρ λέγουσιν ὡς ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων τὰ χρηστὰ τοῖς σοφοῖς κατάγεται ἔθη, καὶ πλείστοις τῶν τε θύραθεν καὶ τῶν τῆς ἡμετέρας αὐλῆς σοφῶν λόγος ἐγένετο εἰπεῖν τι ἢ γράψαι παιδεία, πέρι καὶ ἀρετῆς, καὶ πᾶσι τὸ καλὸν ἀμφοῖν τούτοιν πρόδηλον, ὀλίγοι δέ τινες καὶ ταῦτα ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἐζήλωσαν, καὶ τοὺς ζηλώσαντας περιεποίσθησαν, μᾶλλον δὲ οὐδ' ὀλίγοι, ἀλλὰ μόνος, ἢ μετ' ὀλίγων μόνος αὐτὸς, ὦ ἡγεμόνων ἀγλάϊσμα, ἅτε δὴ μόνος, ὢν ὥσπερ φιλάρετος, οὕτω καὶ φιλόμουσος, καὶ ἐκνικῶν ἅπαντας ὥσπερ τῷ μεγάθει τῆς ἀρχῆς οὕτω καὶ τῷ ὕψει τῶν ἀρετῶν· ἀνθ' ὧν καὶ οἱ δήποτέ τι τῶν τοῦ βίου κεκτημένοι ἀγαθῶν ὡς μηδὲν ἔχοντες δοκοῦσι πρὸς σὲ συγκρινόμενοι, καὶ οἷς ἐπί τινι ἐναμβρύνεσθαι οἷόν τε, κἀκεῖνοι καὶ πάντες σοὶ παραχωροῦσι τῶν πρωτείων, καὶ δι' εὐφήμου γλώττης ἄγουσι, σέμνωμα τοῦ γένους καὶ ὅρμον προσαγορεύοντες· καί γε οὐκ ἀπεικότως καθάπερ γὰρ ἐπ' ἀγκύρας καὶ ὅρμος πεποίθασιν οἱ ἐν μετεώρῳ τῷ πελάγει ναυτιλλόμενοι, ὡσαύτως καὶ οἱ τὴν τοῦ βιου διανηχόμενοι θάλασσαν καὶ σάλῳ ποικίλων κλιδωνιζόμενοι παθῶν ἐπὶ μιᾶς ἱερᾶς ἀγκύρας σαλεύουσι, λέγω δὴ ἐπὶ σοῦ καὶ μόνου μετὰ Θεὸν ἐφ' ὃν δὴ καὶ ὡς ἐπί τινα πλατὴν καὶ εὔδιον λιμένα προστρέχουσι χειμαζόμενοι· ταῦτ' ἄρα καὶ ἡ τὰ πάντα καλῶς οἰκονομοῦσα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα λήθην βαίνουσα εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς, αὐχένα τε γαιρούμενον κλίνουσα, ὑπὸ πῆχυν τε ἀεὶ βιοταὶ κρατοῦσα τοῦ Θεοῦ πρόνοια (οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον οὐδὲ ἠμελημένον) ἐπὶ τὸν ἔκλαμπρον καὶ ἡγεμονικὸν τῆς Δακίας ἀνήγαγέ σε θρόνον (ὡς διὰ πολλῶν ἐγγεγυμνασμένον πραγμάτων, καὶ τῆς ἡλικίας πρεσβύτερον τὸ φρόνημα ἔχοντα, καὶ πρὸς μὲν τοὺς καιροὺς λογισμὸν, πρὸς δὲ τοὺς ἐναντίους τόλμην) καὶ ὑψηλότατον ἀνέδειξεν ἡγεμόνα, ἵνα καὶ τὰ πράγματα τὴν προσήκουσαν λάβοι ἐπιστασίαν, καὶ αὐτοῦ δοξασθείη τὸ ἅγιον ὄνομα, καὶ σοῦ ὁ περὶ τὴν σοφίαν καὶ ἀρετὴν ἀναδειχθείη ἔρως, ὃν ἄνωθεν ἐν τῇ ψυχῇ σου ὑπέτρεφες, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ ἵνα μὴ ἂν αὐχμώσῃ τοῦ χρόνου φορᾷ ἀμαυρωθείη καὶ λήθης ἔργα γένοιτο τὰ τοῦ ἡμετέρου γένους αὐχήματα· ταῦτά τοι φημὶ ἀνύψωσέ σε ὁ Ὕψιστος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὰ πράγματα διὰ σοῦ ἀνύψωσεν· ἐτίμησας γὰρ αὐτὰ μᾶλλον ἢ παρ' αὐτῶν ἐτιμήθης. ἐπειδὴ καὶ τοιοῦτον ἀρετὴ οὐκ ἔξωθεν δανείζεται τὰς τιμὰς, ἀλλ' αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ περιφέρει ταύτας, τιμὴν τοῖς ἀξιώμασι τούτοις

după multă bătae a mărei şi observare a vênturilor.“ Şi ceîa ce cărmaciul este pe corabie, tot aceîa şi domnitorul într'un stat. Pentru aceîa trebue a fi ales, ca şi căpitanul naveî, nu dupre avere, ci dupre escelenţa calităţeî ca să apere statul chiar cu periculul sěŭ; îar nu ca ceî mulţî carii *altele ascund în minte şi alte vorbesc*, spre a mě esprima cu Omer. În adevěr, mulţî ḑic, că bunele moravurî se propagă de ceî înţelepţî spre salvarea ómenilor, şi fórte mulţî din înţelepţiî profanî şi de ceî din cercul nostru aŭ întrepins a cuvênta şi a scrie învěţăturî chiar despre virtute, şi de ambele părţî binele fu admis, dar numaî puţin aŭ râvnit aceste în timpurile nóstre, şi aŭ stimat pre ceî ce le-a râvnit, ba chiar niciî puţinî, ci tu singur, orî numaî tu cu puţinî o podóbă a principilor! De óre-ce, precum eştî singur îubitor de virtute aşa şi de învěţăturî, şi învingî pre toţî pre cât cu mărimea domnieî pre atâta şi cu înălţimea virtuţilor. Respectiv de care şi ceî ce posedă óre-care bunurî ale vieţeî, în comparare cu tine par a nu avea nimic, şi ceî ce pot a se mândri în ceva, cu toţiî împreună îţî cedéză ţie ântâetatea, şi cu limba lăudătóre te denumesc: fala némuluî şi alinare. Şi acésta nu fără sémăn de adevěr. Că precum ceî ce navigă pe marea cea înflată se bizue în ancore şi limanurî aşa şi ceî ce plutesc pe marea vieţeî şi se învălue de valul feluritelor patimî înnótă cu speranţa într'o unică ancoră sacră, vreaŭ a ḑice că, după D-ḑeŭ, numaî la tine periclitându-se alérgă ca la un liman larg şi alinător. Pentru aceste deci şi pronia luî D-ḑeŭ, care tóte bine le economiseşte, şi dupre ḑisa óre-cuî. „Tainic pătrunde sufletele ómenilor, plecând jos cerbicea cea încordată şi ţinênd pururea sub cotul (měsura) sěŭ viaţa“, (că nimic nu este neprevěḑut şi neîngrijit), te-a adus pre tine pe tronul cel strělucit şi domnesc al Dacieî (fiind-că eştî exercitat prin multe afacerî şi aî minte maî matură de cât vrêsta, şi dupre împregiurărî chibsuinţă, îar contra inimicilor îndrăsnire), şi te-a înstalat Domn prea înălţat, ca lucrurile să îee o direcţie cuviinciósă şi numele cel sânt al luî D-ḑeŭ să se glorifice, şi îubirea ta pentru înţelepciune şi virtute să se arate, nutrind-o de maî nainte în sufletul těŭ. Pot a ḑice, că şi pentru ca în secetosul curs al timpuluî, să nu se întunece gloriele némuluî

παρέχουσα, οὐκ ἐκείνη παρὰ τούτων λαμβάνουσα, καὶ ὅταν αὐτὴν μὴ χωρῇ κατιοῦσαν ὁ χθόνιος χῶρος μένει παρὰ τῷ Θεῷ, πρὸς ἡμᾶς ἐνδίκως ἀνειποῦσα τὸ, οὔ τι με ταύτης χρεὼ τιμῆς, φρονέω δὲ τετιμῆσθαι Διὸς ἐν αἴσῃ· ταῦτα μὲν ἐκείνη, τὰ δὲ ἀνθρώπινα πράγματα παρούσης τε αὐτῆς καὶ ἀπούσης χείρω, καὶ βελτίω καὶ παντελῶς εὐδαίμονα καὶ κακοδαίμονα γίνεται. Ἀλλ᾽ εἶεν, οἶμαι δὲ. μᾶλλον δὲ καλῶς πέπεισμαι ὅτι σιγὴν ἀσκεῖν ἔδει ἵνα μὴ θράσους γραφὴν φύγωμεν, ἅτε δὴ μικροὶ μὲν ἐν λόγοις ὄντες καὶ τὴν τέχνην μέχρι τοῦ σχήματος περικείμενοι, ἐγκωμιάζειν δέ σε τολμῶντες, ὃν οὐδ᾽ ἂν οἱ πόρρω σοφίας ἐλαύνοντες τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἐφίκοιντο ἐπαινεῖν ἐπιχειρήσαντες, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὅπου τῶν ἐπαινούντων τὰ τῶν ἐπαινουμένων καλὰ περιγίνεται, δέξαι τ᾽ ἂν ἕκαστος εἰπὼν κοινωνῆσαι τῷ κρείττονι τῆς ἥττης, ἢ τὴν ἡσυχίαν ἀγαγὼν μὴ μετὰ τῶν εἰπόντων ἀριθμεῖσθαι, καὶ τὸ πλέον ἐπειδὴ φησὶν ἡ παροιμία: κωφὸς ἀνήρ. ὃς Ἡρακλεῖ στόμα μὴ παραβάλλῃ, καὶ πᾶν τὸ ἐξ εἰλικρινοῦς προσαγόμενον διαθέσεως οὐκ ἐν καιροῦ μοίρᾳ τὸ δὴ λεγόμενον, ἄγεται, κἂν σμικρὸν τυγχάνει ὂν, καὶ πόρρω που τῆς ἀξίας τοῦ δεχομένου, ἀλλ᾽ ὡς ἐπίπαν θαυμάζεται, τούτου χάριν παραβαλεῖν στόμασιν ἐτόλμησα, καί μου δέξαι τὴν παρρησίαν, ὑψηλότατε Αὐθέντα, μιμούμενος τῶν μὲν πατέρων τοὺς φιλοστόργους (φίλα γὰρ αὐτοῖς καὶ εὐπρόσδεντα εἶναί φασι καὶ τὰ τῶν ἰδίων παίδων ψελίσματα) τῶν δὲ βασιλέων τῶν Ἀρταξέρξην· ᾤετο γὰρ οὗτος οὐχ ἧττον βασιλικὸν καὶ φιλάνθρωπον εἶναι τοῦ μεγάλα διδόναι τὸ μικρὰ λαμβάνειν· δι᾽ ὃ καὶ ἐλαύνων ποτὲ καθ᾽ ὁδὸν, ἐπείπερ αὐτουργὸς ἄνθρωπος καὶ ἰδιώτης οὐδὲν ἔχων ἕτερον ἐκ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ ἀμφοτέραις ὕδωρ ὑπολαβὼν προσενήνοχεν, ἡδέως ἐδέξατο καὶ ὑπεμειδίασε, τῇ προθυμίᾳ τοῦ διδόντος οὐ τῇ χρείᾳ τοῦ διδομένου μετρήσας τὴν χάριν· προειδεῖα γοῦν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἡ ἀγαθαρχικὴ πρόνοια τὸν ἔνθεόν σου ζῆλον, καὶ ὅτι ἀναλήψῃ τοὺς κεκακωμένους, καὶ δικαιώσεις τοὺς ἀδικουμένους, καὶ τὰ πεπονηκότα ἀνακτίσεις, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα διορθώσεις, καὶ δωρήσῃ μὲν τοὺς κατορθοῦντας, ἐλεήσεις τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ τοὺς περὶ σὲ λαμπρυνεῖς, ὡς ἄλλον ἥλιον ἐξ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς ἐνταῦθα σὲ ἐξαπέστειλεν· ἣ καὶ κατὰ βραχὺ προσαύξειν σοι τὴν ἀνάβασιν θέλουσα ἑρμηνέα πρότερον τοῦ βασιλικοῦ ἀνέδειξέ σε στόλου ἵνα ὡς ὁ Ἰσαὰκ προβαίνων μείζων γένοιο· ὑψώθη γὰρ, φησὶν, ὁ Ἰσαὰκ καὶ προβαίνων μείζων ἐγίνετο, ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα· ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, ἃ δέ σοι ἐπ᾽ ἀγαθῷ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν κατώρθωται ὄφελος, τίς κατ᾽ ἀξίαν ἐκφράσειε; μαρτυροῦσι τῷ λόγῳ αἱ μετὰ τὴν βασιλεύουσαν (ὑπεξεῖλον δὲ ταύτην

nostru, și să nu fie date uităreĭ. Pentru acésta, dic, te-a înălțat cel prea înalt, orĭ maĭ bine dicênd, prin tine a înălțat lucrurile țereĭ. Căcĭ tu maĭ mult le-aĭ onorat de cât te-aĭ onorat de dênsele, fiind-că unuĭ atare bărbat virtutea nu-ĭ împrumută de pe afară onorurĭ, ci ea în sine-șĭ le compórtă, dând onóre demnitățilorĭ, ĭar nu dênsa luându-le de la aceste. Și când spațiul pămêntesc n'ar încăpe-o pogorîndu-se în el, atuncĭ ea rĕmâne la D-deŭ, cu dreptul strigând către noĭ: „Eŭ nu am trebuință de acéstă onóre, și socot a fi onorat dupre cuviință de Joĭe". Acestea respectiv de ea, dar lucrurile omeneștĭ conform presențeĭ orĭ absențeĭ eĭ, devin maĭ rele orĭ maĭ bune și cu totul fericite orĭ nefericite. Fie așa. Socot însă, ba chiar sunt bine convins, că se cuvinea a petrece în tăcere, ca să nu fiŭ acusat de sumeție, întru cât eŭ mic fiind în cuvinte, și arta scrіereĭ posedându-o numaĭ de formă, totuș am îndrăsnit a te lăuda pre tine, pre care nicĭ ceĭ progresațĭ departe în înțelepciune, de ar întreprinde a te lăuda, n'ar face acésta dupre demnitate. Dar fiind-că în cas când calitățile frumóse ale lăudațilorі întrec pre lăudătorĭ, fie cine ar primi a dice, că preferă a face parte din învinșiĭ în ceva maĭ bun de cât petrecênd în tăcere să fie nenumĕrat între ceĭ ce îșĭ daŭ cuvêntul lor. Și ce este maĭ mult, fiind-că proverbul dice: „Tîmp bărbat este acela ce nu șĭ-ar pune gura în comparare cu Ercul", și tot ce se aduce din disposițiunĭ sincere, nu se consideră, cum se dice, drept nimica, chĭar de s'ar întêmpla a fi mic și departe de demnitatea primitoruluĭ, ci maĭ tot-déuna se admiră; pentru acésta și eŭ am îndrăsnit a-mĭ compara gura cu tine; și să-mĭ primeștĭ cutezanța, prea înălțate Domn, imitând dintre părințĭ pre ceĭ ĭubitorĭ de fiĭ (căcĭ spun că acestora le sunt ĭubite și bine primite chiar și gângurilele copiilor). Ĭar dintre împĕrațĭ pre Artaxerxe. Acesta socotĭa, că nu este lucru maĭ puțin împĕrătesc și uman de a lua puține în locul celor marĭ date. Pentru care, călĕtorind odată pe drum, fiind-că un om lucrător și particular neavênd alt-ceva ĭ-a adus apă luată cu amêndouĕ mânele dintr'un rîŭ ce apрópe curgea, Artaxerxe cu plăcere a primit-o și a zîmbit, redându-ĭ mulțemire după buna-voință dătătoruluĭ, ĭar nu dupre folosul lucruluĭ dat. Decĭ precum maĭ sus am dis, providența

αἰσχυνθεὶς τοὺς ἀγνώμονας) ἅπασαι αἱ οἰκούμεναι πόλεις, χῶραί τε καὶ κωμοπόλεις, ναὶ μὴν καὶ αἱ κυκλάδες νῆσοι, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς περικαλλῆ καὶ εὐαγῆ τεμένη, νοσοκομεῖά τε καὶ ἑλληνομουσεῖα τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας πλουτοδότιδος οἰκοδομηθέντα δεξιᾶς καὶ στηριχθέντα, ὧν ἕν τί ἐστι καὶ πρῶτον τὸ ἐν νήσῳ τῇ Πάτμῳ. Οὗ δὴ κἀγὼ ηὐλίθην χρόνον οὐ μικρὸν, καὶ ἀπωνάμην τὰ μέγιστα. Διὸ καὶ οὐ δέδοικα ἐξελεγχθῆναι ὑπό τινος ὡς τὰ μὴ ὄντα φθεγγόμενος, ἢ ὡς τοῖς μικροῖς κατὰ τοὺς σοφιστὰς περιτιθέμενος μέγεθος, ὅτι ταῦτα οὐδὲ ἀκοῆς ἢ ξυγγραφῆς γινώσκω, ἀλλ' αὐτόπτης πάντων καὶ αὐτήκοος γέγονα. Ἐῶ λέγειν τὰς ἐν Πελοποννήσῳ ἀριστείας σου, καὶ τὰς ἀναρρυβδίσεις τῶν ὑδάτων, ἃς ἐν διψώσαις Γαίαις ἐκαινοτόμησας· τὸ γὰρ τοῖς εἰδόσιν, ἃ ἴσασι λέγειν πίστιν μὲν ἔχει, χάριν δὲ οὐ φέρει ὥσπερ οὖν ἐκ τοῦ κρασπέδου παραδηλοῦται τὸ ὕφασμα, κἀκ τοῦ ράμφους ὁ ἀετὸς, καὶ ὁ λέων ἐξ ὄνυχος, ὡσαύτως κἀκ τῶν προσεχῶς ἀνωτέρω εἰρημένων τὸ μεγαλοπρεπῶς τῆς ὑμετέρας ἀναδείκνυται ψυχῆς. Ἐπὶ δὲ οὐκ εὐμαρὲς, ἀλλὰ δὴ καὶ λίαν ἐργῶδες λόγῳ περιλαβεῖν, καὶ ὡς ἔχει ἐξειπεῖν ἕκαστον τῶν ἐπὶ σοῦ γενομένων, σιγῇ κατήχθην τὸ ὑμέτερον αἰδεσθεὶς ὕψος, καὶ τὴν ἐμὴν ἐπαισχυνθεὶς ὕφεσιν, καὶ τὸ κατεπεῖγον τῆς ὥρας, καὶ τοῦ χρόνου τοὐπίτομον ἐνθυμηθεὶς, πλείω οὔτε λαλεῖν, οὔτ' ἐπακροᾶσθαι ἤδη ἐπιτρέποντος.

Ἐγὼ μὲν οὖν ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, πέρας αὐτῷ ἐπιθήσομαι, τὸ δὲ τούτου ἀκόρητον, ἢ ἐλλεῖπον διακοσμηθῆναι, καὶ ἀναπληρωθῆναι τοῖς κρεῖττον ἐμοῦ τὴν γλῶτταν πρὸς τοὺς ἐπαινους

cea promovătóre a binelui prevĕḍênd zelul tĕŭ cel divin, şi că veĭ ajutora pre ceĭ în suferinţe, veĭ face dreptate celor nedreptăţiţĭ, cele urpate le veĭ rezidi, cele în rea stare le veĭ restaura, pre ceĭ meritoşĭ îĭ veĭ remunera, Iară pre ceĭ greşiţĭ îĭ veĭ milui şi pre ceĭ din prejuru-ţĭ îĭ veĭ ilustra, te-a trimis aice ca pre un alt sóre de la rĕsărit la apus. Acéstă providenţă voind câte puţin a-ţĭ cresta înălţarea. maĭ întâiŭ a dispus să fiĭ Dragoman la flota imperială, pentru ca, precum Isaac, sporind maĭ mare să deviĭ. Căcĭ ḍice scriptura: „S'a înălţat Isaac şi progresând se făcu maĭ mare, până ce se făcu mare fórte." Decĭ acestea sunt aşa. Dar cele ce s'aŭ efectuat de tine spre binele şi folosul comun, cine le va espune dupre demnitate? Vor servi de marturĭ cuvêntuluĭ meŭ. după capitală (esceptăm pre acésta ruşinându-mĕ de nerecunoştinţa eĭ), tóte oraşele locuite, ţerele şi comunele, ba chiar şi insulile Ciclade, şi prea frumósele temple sânte, spitalele şi museele grece, ce s'aŭ zidit şi s'aŭ ajutorat de drépta ta cea îmbogăţitóre. Unul şi cel întâĭ din aceste temple este cel din insula Patmos; unde şi eŭ m'am adăpostit nu puţin timp şi m'am folosit prea mult. Pentru care nu mĕ tem a fi înfruntat de cine-va, că vorbesc despre cele ce n'ar fi, orĭ că cum fac sofiştiĭ, la cele micĭ aşĭ adaugi mărime; fiind-că aceste le cunosc nu din auḍite orĭ din scrierĭ, ci am fost însuşĭ vĕḍĕtor şi auḍitor al tuturor. Las a grăi de vitejiele tale din Pelopones şi de conductele apelor ce le-aĭ construit din noŭ în pământurĭ însetate. Căcĭ a vorbi cunoscĕtorilor despre cele ce ştiŭ, produce credinţă, dar mulţămire nu aduce. Decĭ precum materia se cunóşte de pe bată, vulturul de pe cioc şi leul de pe unghie, aseminea din cele cu puţin maĭ nainte ḍise, se arată mărimea sufletuluĭ tĕŭ. Apoĭ fiind-că nu este uşor, ci chiar fórte greŭ a cuprinde cu cuvêntul şi a nara cum este fie-care din cele făcute de tine, m'am cuprins de tăcere, roşindu-mĕ de înălţimea ta şi ruşinându-mĕ de inferioritatea mea, şi amintindu-mĭ de urgenţa óreĭ şi de scurtimea timpuluĭ, care nu permit nicĭ a grăi nicĭ a asculta maĭ multe.

Decĭ eŭ întinḍându-mĕ până aicĭ cu cuvêntul, îĭ voiŭ pune capĕt. Iar în ce priveşte neîngrijirea şi lipsa luĭ de ornamente şi îndeplinire, acésta o las celor ce şi-aŭ

ἀδεήσασι παραλιμπάνω, ὧν δὴ καὶ συγγνώμης ἀξιῶσαί με (εἴτί που παρημέληται) δέομαι.

Σὲ δὲ τὸν ἐν ἡγεμόσι μόνον ὑψηλότατον ὡς μόνον παρασήμων ἡγεμονίας τριῶν ἀξιωθέντα, καὶ ἐν εὐπατρίδαις μόνον εὐγενέστατον, ὡς μόνον ἢ μετ' ὀλίγων μόνον ὄντα μεγαλοπρεπέστατον περιφρουρεῖν καθικετεύω τὸν Κύριον, καὶ στερεοῦν ἐφ' ὃν καὶ κατέπεμψεν ἔκλαμπρον καὶ ἡγεμονικὸν θρόνον, καὶ δωρήσασθαι βίον ἐπιμήκιστον, ὑγιείαν πανευφρόσυνον, εὐδαιμονίαν ἀμετάπτωτον, γῆρας λιπαρὸν καὶ βαθύτατον, καὶ στερέωσιν διηνεχῆ καὶ ἀνεπηρέαστον. Ναὶ ἅγιε Ἰησοῦ, διατήρησον αὐτὸν ἀσινῆ καὶ ἀλώβητον, καθυπόταξόν τε ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καὶ ἀξίωσον αὐτὸν εἰρηνικῶς διάγειν, καὶ θεαρέστως διεξάγειν, ὃν παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος ἐπιστεύθη χριστεπώνυμον καὶ ὀρθόδοξον λαὸν ἵνα καὶ ἐπ' αὐτῷ δοξάζηταί σου τὸ πανάγιον ὄνομα, ὅτι σοὶ καὶ τῷ προανάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις ἐπ' αἰδίου αἰῶνος ὡς συναϊδίοις. Ἀμήν.

Ἐπίγραμμα ἡρωελεγεῖον.

Ἔγρεο Μαυρογένη Πέτρε μάκαρ ὀλβιόδαιμον
 Ὄφρ' ἐπίδῃς Δακίης σὸν τέκος ἡγεμόνα.
Μήκων Αἴαντος τάφε τέρπεο πάτρα ἐοῦσα
 Νικόλεω λαμπροῦ Κράντορος Οὐγγροβλάχων.
Ξεῖνοι τ' ἄρχοντές τ' αὐτόχθονες, ἠδ' ἰδιῶται
 Χαίρετε ὡς τοῖον κτώμενοι ἡγεμόνα.

exercitat maĭ bine de cât mine limba spre laude. Pentru care decĭ, mĕ şi rog a căpăta ĭertare, dacă am negligiat ceva.

Pentru tine însă, cel singur între principĭ prea înălţat, căcĭ singur te-aĭ învrednicit de treĭ insigniĭ ale Domnieĭ, şi cel singur dintre nobilĭ prea nobilĭ, căcĭ singur saŭ cu puţinĭ numaĭ tu eştĭ cel maĭ măreţ, rog pe Domnul. să te păzĭască şi întărĭască pe strĕlucitul şi domnescul tron, la care te-a trimis, şi să-ţĭ dăruĭască viaţă îndelungată, sănătate cu totul desfătată, fericire nescădută, bĕtrâneţe de ticnă şi prea adâncĭ, şi întărire necontenită şi nebăntuită. Aşa, sânte Iisuse, conservă-'l întreg şi nevătămat, supune-ĭ sub piciórele luĭ pe tot duşmanul şi resboinicul, şi învredniceşte-l a petrece în linişte, şi a conduce dupre plăcerea luĭ D-ḑeŭ, poporul cel pronumit dupre Christos şi ortodox, carele i s'a încredinţat de bunătatea ta, ca şi în acésta să se glorifice prea sântul tĕŭ nume, că ţie şi Părinteluĭ tĕŭ celuĭ fără început şi prea sântuluĭ, bunuluĭ şi viu-făcĕtoruluĭ tĕŭ spirit, se cuvine tótă gloria, onórea şi închinăciunea în vécul de vecĭ, ca unor împreună vecĭnicĭ. Amin [1]).

Epigrama Eroelegiacă.

Deştéptă-te Petre Mavroghene, fericite, norocite, ca să veḑĭ pre fiul tĕŭ Domn al Dacieĭ.

Micon [2]) morminte a luĭ Eant bucură-te, că eştĭ patrie a ilustruluĭ Nicolaĭ Domnuluĭ Ungro-Vlahilor.

Strĕinĭ şi boerĭ indigenĭ, şi particularĭ, bucuraţi-vĕ *ca posedaţĭ un* ast-fel de principe.

V.

PROTOSINGHELUL NAUM RÎMNICEANU

Despre originea Românilor

ΑΝΑΘΗΜΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ἐπιφώνημα Α΄.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ, μεγαλοπρεπεστάτῳ τε καὶ θεοφρουρήτῳ Αὐθέντῃ πάσης Βλαχίας γῆς, Κυρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΡΟΥΖΗ ΒΟΕΒΟΔΑ,

τὴν μετὰ πάσης ὑποκλίσεως βαθεῖαν προσκύνησιν.

„Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ“. (Φιλιπ. β΄.)

Ὄντως ὁ πάντων τῶν λίαν καλῶν αἴτιος Θεός, οὐ μόνον ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀνόμασι τῆς κτίσεως, ἐθαυμάστωσε τὴν θείαν αὐτοῦ σοφίαν καὶ δύναμιν ἑνὸς ἑκάστου τῶν κτισμάτων, κατὰ τὴν στάσιν, καὶ χρῆσιν, καὶ φύσιν, τὴν προσηγορίαν ἀπ' αὐτοῦ λαβόντος. Εἰ γὰρ ὑπὸ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ τὰ τῆς κτί-

DEDICAȚIA SCRIERII

EPIFONIMA I. [1])

Prea înalțatu'uĭ, prea strĕlucituluĭ, prea mărețuluĭ și prea pazituluĭ de D-ḑeŭ Domn și Egemon a tot pamêntul Valahieĭ, Domnuluĭ Domn

Ión Alexandru Constantin Moruz Voevod,

închinăciune cu tótă adânca supunere.

„Pentru ca în numele luĭ Iisus tot genunchiul să se plece.“ (Filip. 2).

Causa tuturor lucrurilor celor prea bune este în adevĕr D-ḑeŭ; nu numaĭ în numele luĭ, dar și însășĭ în numirele creatureĭ s'a admirat divina luĭ înțelepciune și putere de fie-care dintre fĕpturĭ, luând și de la el numirile după starea, trebuința și natura lor. Căcĭ dacă numirile s'aŭ dat creatureĭ

σεως ἐκλέσθη ὀνόματα, οὐ ἀφ' ἑαυτοῦ μέν. „Ἀλλ' ἕως ὅτε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ συνῆν αὐτῷ, καὶ ἡ ἐντολὴ εἶχε πάντα, αὐτὸς ὁ λόγος ἦν αὐτῷ κληρονομία, αὐτὸς ἔνδυμα καὶ δόξα σκέπουσα αὐτὸν, αὐτὸς διδασκαλία. Ὑπετίθετο γὰρ αὐτῷ καλέσας πάντα· τοῦτο εἰπὲ Οὐρανὸν, τοῦτο Ἥλιον, τοῦτο Σελήνην, τοῦτο γῆν, τοῦτο πτηνὸν, τοῦτο θηρίον, τοῦτο δένδρον“. (μακ. Αἰγ. ὁμ. ἰ.) ὅθεν φησίν. „Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. κτ.“ (Ἰωάν. ά.)

Τοιγαροῦν ὁ θαυμαστὸς ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Θεὸς, τινὰ μὲν τῶν ὀνομάτων, εἰς πλείονα ἔμφασιν τῶν ἑαυτῶν ὑποκειμένων, δι' ἑαυτοῦ μόνου ἐψήφισε, καθάπερ τὸ Ἀβρὰμ λέγεσθαι Ἀβραὰμ, ὅ ἐστι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν, ὡς Ἀρχηγὸς τῆς τοῦ θείου λόγου πίστεως πρὶν τοῦ ἐλθεῖν ἐν σαρκί· τὸ Ἰακὼβ Ἰσραὴλ, τουτέστι νοῦς ὁρῶν τὸν Θεὸν, ὡς ἐγγὺς γενόμενος Θεοῦ· τὸν δὲ Σύμωνα ἐπωνόμασε Πέτρον, ὡς ὁμολογήσαντα διὰ τῆς πίστεως τὴν πέτραν Χριστόν. Τινὰ δὲ δι' Ἀγγέλων, ὥσπερ τὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὄνομα καὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὧν τὸ μὲν ἑρμηνεύεται Σωτὴρ, τὸ δὲ χαρά· ὥστε κἂν ἡμῖν ἐλάχιστά τινα δόξειε τῶν ἔργων Θεοῦ, τῷ ὄντι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τυγχάνει σφόδρα, ὡς ἔργα τοῦ ὑψίστου Θεοῦ.

Οὗ χάριν οὖν καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ θεοφρούρητον ὕψος ὑμῶν τὸ Ἀλέξανδρον κεκλήρωται ὄνομα, ἀλλὰ καὶ λίαν, ὡς οἶμαι κατά τινα θεῖαν νεῦσιν, ἵνα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἔκδηλον γένηται τὸ ἀμφοτεροδέξιον τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ὑποκείμενον αὐτὸ, ἐπιφέρῃ τὸ εὐάρμοστον ὄνομα. Βοηθὸς γὰρ ἅμα καὶ ἀνδρεῖος ἀνὴρ ἐξηγούμενον, τὸ μὲν ὄνομα συμφέρει τὸ ἔργον, τὸ δὲ ἔργον τοὺς μυρίους ἐπαίνους· ὥστε τοὔνομα τοῦτο τοῖς ἀδυνάμοις ἀνδράσιν ἀνάρμοστον, καθάπερ ἀνδρία τοῖς ἀνοήτοις ἐπιβλαβές· μόνοις δὲ τοῖς ὑπὸ Θεοῦ προωρισμένοις δόξαν εὐάρμοστον, οἷα τῷ θεοφρουρήτῳ ὕψει ὑμῶν· τὸ μὲν γὰρ βοηθὸς δύναμιν ἔχει τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν, ᾗ σύνεστι τῆς εὐεργεσίας ἡ πρᾶξις· τὸ δὲ ἀνδρεῖος συνεργὸν τὴν σοφίαν, ᾗ σύνεστι τῶν ἀγαθῶν ἡ καρποφορία.

Φιλοῦντες οὖν οἱ σοφοὶ, κατὰ δύναμιν ἕκαστος ἐγκωμιάζειν τοὺς λίαν ἐνδόξους τῶν ἀνδρῶν καὶ μεγάλους, ἐν οἷς καὶ Ἀγαπιτὸς διάκονος τὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ Αἰσώπου κεφάλαια συγγράψας, τῷ μεγάλῳ αὐτοκράτορι Ἰουστινιανῷ προσήνεγκεν. Ἔ-

de cel întâĭ făcut Adam, nu însă de la sine, „Ci întru cât cuvêntul luĭ D-ḑeŭ locuia în el și avea ordin pentru tóte; acesta, cuvêntul era luĭ clironomie, acesta îmbrăcăminte și mărire cel adumbrea, acesta, învĕțătură. Căcĭ i s'a impus luĭ tóte să le numească: pe acesta numește'l ceriŭ, pe acesta sóre, pe acésta lună, pe acesta pămênt, pe acésta sburătóre, pe acésta fiară, pe acesta arbore. (Macarie Egipténul Omilia I). De aceea să ḑice: La început era cuvêntul. (Ioan I).

Decĭ D-ḑeŭ cel minunat întru tóte lucrurile luĭ, pe unele din numirĭ pentru importanța lor, spre o maĭ mare emfasă el însușĭ le-a numit: dupre cum pe Avram de a se ḑice Avraam, adică: Părinte a multe popóre, ca începĕtorul credințeĭ D-ḑeescululĭ cuvênt, maĭ înainte de a veni în corp. Pe Iacob Israil, adică: minte privitóre de D-ḑeŭ, ca unul ce s'a apropiat de D-ḑeŭ. Iar pe Simon l'a numit Petru, ca unul ce a mărturisit prin credință pe pétra Christos. Pe unele (numirĭ) prin Anghelĭ, ca numele Domnuluĭ Iisus și a luĭ Ioan Botezătoruluĭ. Dintre carele unul se explică *Mântuitor*, ĭar altul *Bucurie*. In cât de și nouĕ unele dintre fápturile luĭ D-ḑeŭ ni s'ar părea prea micĭ, ele sunt în adevĕr fórte marĭ și minunate, ca făpturĭ a prea Inaltuluĭ D-ḑeŭ.

De aceea dar și numele prea măreț și prea păzit de D-ḑeŭ al Inălțimeĭ Vóstre Alexandru ce Vĕ este dat prin sorț, și încă dupre cum socot, după o prea Inaltă aprobare divină, pentru-ca prin acest nume de D-ḑeŭ păzit al Inălțimeĭ vóstre să se facă cunoscut că eștĭ accesibil de amândouĕ, și măreția persóneĭ tale să pórte acest nume prea plăcut. Căcĭ ajutător și bărbat brav tot de odată însamnă; numele se potrivește făptureĭ, ĭar făptureĭ miĭ de laude. In cât numele acesta este nepotrivit bărbaților neputincioșĭ, dupre cum bărbăția este periculósă celor nebunĭ. Numaĭ celor pre însemnațĭ de D-ḑeŭ spre glorie este potrivit, precum vouĕ păziteĭ de D-ḑeŭ înălțimĭ, căcĭ ajutorul are puterea înalteĭ autoritățĭ cu care se potrivește fapta bine-facereĭ. Iar bărbăția contribue la înțelepciune, cu care se unește fructiferarea bunurilor.

Decĭ plăcêndu-le înțelepților fie-care după putință, de a lăuda pe ceĭ maĭ marĭ și maĭ glorioșĭ dintre ómenĭ, între carĭ și ĭubitul între Diaconĭ, scriind capitulile de la finele luĭ Esop, le-aŭ afiorosit Mareluĭ autocrator

λαβον κἀγὼ παραδείγματα, Κράτιστε καὶ φιλοσοφώτατε Ἡγεμὸν, μετ' ἐγκωμίων, ὡς ἐκ πηγῆς ἐξηραμένης καὶ θησαυροῦ πενιχροῦ, δῶρον εὐτελὲς τὸ παρόν μου προοιμιακὸν πονημάτιον ἀνατιθέναι τῷ θεοφρουρήτῳ ὕψει ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ τὸ θεοφρούρητον ὕψος ὑμῶν, τὸ βοηθὸς καὶ ἀνδρεῖος, πρακτικῶς τῷ κοινῷ ἀγαθῷ ἀφοσιοῦται, οὕτω καὶ τὸ παρὸν μελετώμενον γραφῆναι σύγγραμμα, εἰς κοινὴν ἀποβλέπει ὠφέλειαν. Δεχθείη οὖν αὐτοῦ τὸ προοίμιον ὥσπερ ὁ Κύριος τῆς χήρας τὰ δύο λεπτά, καὶ Ἀρταξέρξης ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, ὕδωρ βραχὺ ἐκ χειρὸς ἰδιώτου ἀνδρὸς, οὐ τὸ εὐτελὲς τοῦ προσφερομένου προσβλέπων, τὴν δὲ προθυμίαν τοῦ προσφέροντος· καί τοι οὐδὲ ὃ οὐκ ἔλαβον προσφέρω, ἀλλ' ὅπερ οὐκ ἔχω, λαβών· τοῦ Θεοῦ πάντων ὄντων.

Ἴσον δὲ νῦν δευτέρας ἀρχῆς προοιμίῳ, καὶ τὰ τοῦ προσφέρειν αἴτια εἰπεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν αἴτιον ἐγὼ προβάλλομαι την τοῦ παρόντος δεκάτου καὶ ἐννάτου αἰῶνος ἀρχήν. κἀγὼ γὰρ ἀρχὴν ποιοῦμαι συγγράμματος διὰ τοῦ παρόντος προοιμίου, καὶ οὐχὶ ὁμοῦ νῦν ὅλον τὸ σύγγραμμα προσφέρω, δι' ἣν αἰτίαν ἐπιδείξω ἐν τῷ πρὸς Πατριώτας λόγῳ. Δεύτερον δὲ προβάλλομαι τοῦ πλησίου τὴν ἀγάπην καὶ τῆς πατρίδος αἴτιον, κατά τε χρέος, καὶ παραίνεσιν καὶ ἐθνικοῦ τινος φιλοσόφου, ὅστις ἀποφαίνεται, ὅτι οὐ γεννᾶται ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν συγγενῶν, καὶ πατρίδος, καὶ φίλων. Τρίτον δὲ τὸ φιλόσοφον τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, ὑπὲρ τοὺς πρώην ἀγαποῦν τὴν φιλοσοφίαν· διόπερ οὐκ ἠβουλήθην ἑτέρῳ τινὶ ὕστερον ἀνατιθέναι τὸ σύγγραμμα· ταῦτα τὰ αἴτια.

Λαμπρὰν οὖν εὐτυχίαν οὐ μόνον ἐμαυτῷ ἡγοῦμαι τὴν προσφορὰν ἐν καιρῷ ποιούμενος, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι αὐτῇ διοικουμένῃ ὑπὸ τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, δι' οὗ πλουτεῖ πολλῶν χαρισμάτων τῆς φίλης Θεοῦ σοφίας· καὶ ὅτι οὐδὲν τούτου τιμιώτερον, δῆλον ἐκ τῶν ἑπομένων· „οὐθὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς, εἰμὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα. Πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου“· (σοφ. ζ'. καὶ. στ'.) ὅθεν προστίθησι λέγων. „Βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου“· καὶ φιλόσοφος δέ τις μαρτυρεῖ, ὅτι „καὶ πόλις τότε εὐδαίμων, ὅτε ἢ φιλόσοφος βασιλεύει, ἢ φιλοσοφεῖ βασιλεύς· (Πλατ.) ὥστε κατὰ τὸν Ἰὼβ, λίαν ἐράσμιον τὰ τῆς σοφίας γραφῆναι ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα, καὶ ἀπαγγέλοντες αὐτὰ τὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἑαυτοὺς μὲν κατ' ἄμφω ὠφελῶσι, τῆς δὲ σοφίας ἡ μνήμη ἀθάνατος διαμένῃ. (Ἰώβ. ιθ'.)

Iustinian. Am luat și eŭ exemplu, prea bunule și prea înțelepte Egemon, prin engomiĭ, ca din o fôntână secată și din un tesaur sĕrac, se dedic păziteĭ de D-ḑeŭ înălțimeĭ Vóstre acéstă lucrare începĕtóre a mea ca dar neînsemnat. Dupre cum păzita de D-ḑeŭ înălțimea vóstră ajutătóre și bravă este devotată practic bineluĭ comun, de aseminea și lucrarea viitóre ce are a se scrie are în privire folosul comun. Primește deci acéstă introducere ca și Domnul ceĭ doĭ banĭ aĭ vĕduveĭ, ca și Artaxerx Regele Perșilor cantitatea de apă din mânile unuĭ om particular, privind el nu la micșurătatea prosforeĭ ci la buna-voința proaducătoruluĭ. De și eŭ proaduc din cea ce n'am luat. dar cea ce nu am, luând, căcĭ tóte sunt ale luĭ D-ḑeŭ.

De aseminea acum făcênd început introducereĭ a doua să spun și causele dedicațiuneĭ. Intâia causă, o pun începutul seculuĭ al nouĕ-spre-ḑecilea, de aceia și eŭ încep scrierea prin acéstă introducere și nu dedic acum tótă scrierea pentru causa pe care o voĭ arĕta în tratatul către patrioțĭ. In al doilea loc, pun ĭubirea către aprópele și causa Patrieĭ, după datorie, și după îndemnul și a unuĭ filosof păgân, care opinéză, că nu se naște omul numaĭ pentru sine ci și pentru rude și Patrie și amicĭ. Iar a treia, înțelepciunea păziteĭ de D-ḑeŭ Inălțimeĭ Vóstre, care ĭubește pe ceĭ ce s'aŭ ocupat maĭ înainte cu filosofia. De acea n'am voit altuĭ-cuiva maĭ în urmă aĭ dedica scrierea. Acestea sunt causele.

Socot, că este o strĕlucită fericire nu numaĭ pentru mine, făcênd acéstă dedicație la timp, dar și chiar însășĭ Patrieĭ, guvernată de păzita de D-ḑeŭ înălțimea vóstră, care este bogată de multe harurĭ a ĭubiteĭ de D-ḑeŭ înțelepcĭunĭ. Apoĭ că nimic nu este maĭ prețuit, acésta se vede din cele ce urméză: „Nimic nu'ĭ place luĭ D-ḑeŭ maĭ mult de cât acela în care locuește înțelepciunea. Mulțimea înțelepților este salvarea lumeĭ“ (Înțelepciunea 6 și 7); de acea adauge ḑicênd: „Regele înțelept este buna siguranță a societățeĭ“ și un filosof mărturisește că „ atuncĭ și societatea este fericită când saŭ filosof împĕrățeste, saŭ când impĕrat filosofisește“ (Platon). In cât după Iob este fórte plăcut de a scrie cestiunĭ de filosofie cu condeiul de fier și de plumb, ca să cunóscă și altă generațiune și povestindu-le fiilor lor acelea

Ἀρετὰς δὲ πάσας τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, κατ' ἀξίαν εἰπεῖν οὐχ ἱκανός· τὸ θεοφοβούμενον, ὡς ἀρχὴν σοφίας· „φιλάνθρωπον γαρ πνεῦμα σοφίας“. (Ἐκκλ. ά.) Τὸ πρᾶον, τὸ ἐλεήμων, ὡς ἰδιώματα θεῖα· τὸ φιλοδίκαιον, ὡς βασιλικὸν καὶ χριστιανικόν· τὸ ὑψηλὸν τῆς θεωρίας, ὡς τεκμήριον τῆς εὐφυΐας. Σὺν πᾶσι, δὲ ὑπὲρ πάντα τὸ φιλόμουσον, ὡς οἰκεῖον τῆς ἀμαράντου σοφίας. „Ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἀληθεστάτη, παιδείας ἐπιθυμία· φροντὶς δὲ παιδείας, ἀγάπη. Ἀγάπη δὲ, τήρησι-νόμον αὐτῆς· προσοχὴ δὲ νόμων, βεβαίωσις, ἀφθαρσίας. Ἀφθαρσίας δὲ, ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ Θεοῦ“. (Σοφ. στ΄.). Ὥστε πάντα τὸν μὴ περιπατοῦντα ἐν σοφίᾳ, τοῖς ἀλόγοις συναριθμεῖσθαι· καὶ γὰρ τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ μᾶλλον ἐν κατόπτρῳ σοφίας θεωρεῖται, ἵνα καθὼς ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ πεποίηκεν, οὕτω καὶ τὸ κατ' εἰκόνα ποιήσῃ, πάντα τὰ τῆς ζωῆς ταύτης διοικοῦν ἐν σοφίᾳ.

Ῥέουσιν οὖν πάντοθεν οἱ τῶν χαρισμάτων ποταμοὶ τῆς σοφίας. Πόθεν δῆλον; κατὰ τὸν φιλόσοφον ζῆλον τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν, ᾠκονόμησεν ὁ Θεὸς εὑρεῖν ἄνδρας ἀξίους καὶ ἐπιστημονικούς, τοὺς σοφολογιωτάτους, φημί, Λάμπρον Φωτιάδην, καὶ Κωνσταντῖνον Ἰωάννου, καύχημα ἀμφοτέρους Ἰωαννίνων, οὓς ἅπασα ἡ Βλαχία ἐπιγινώσκει κορυφαίους καθηγητὰς τῆς ἐνταῦθα πανδήμου τοῦ Βουκουρεστίου σχολῆς, ταῖς τῶν Μουσῶν χάρισι καταγλαΐζοντας αὐτήν, καὶ τὸ φῶς τῆς ἀγαθῆς παιδείας ὡς ἄλλον Ἥλιον πᾶσι προθύμως παρατείνωντας· ὧν κἀγὼ πρωτόπειρος μαθητής, εἰ καὶ οὐκ ἄξιος κληθῆναι, ἀλλ' ἡ καταχρηστικῶς, ὡς ἀκροατὴς ἐν βραχεῖ καιρῷ· πολλὴν δὲ χάριν ἔχω τῷ Θεῷ ἐς τοσοῦτον ὀνομάζεσθαι. Εἰδὼς ὅτι καὶ ὁ τοῖς ὀλίγοις εὐχαριστούμενός ἐστιν εὐτυχὴς καὶ ἥσυχος.

Ἕπεται λοιπὸν τῇ πατρίδῃ χρέος ἀπαραίτητον, οὐ μόνον θερμῶς εὐχαρισκεῖν τῷ Θεῷ καὶ διηνεκεῖς εὐχὰς ἀναπέμπειν, ὑπὲρ τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ καὶ σοφοῦ ἡγεμόνος, ἀλλὰ καὶ εἰλικρινῶς αὐτῶν ἀγαπᾶν, καὶ ἐκ καρδίας αὐτῷ ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὸν φόβον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. „Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία, εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ· πᾶσα οὖν ψυχή, φυσίν, ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· ὁ γὰρ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκε“. (Ρωμ. γ΄.) Τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου φησίν. „Εἰ κύριος ἐγώ εἰμι, ποῦ ἐστιν ὁ φόβος μου;“ ἔνθα φόβον μᾶλλον τὴν συνεί-

să'ĭ foloséscă pe eĭ îndoit, ĭar amintirea filosofieĭ să rĕmână nemuritóre. (Iob 19).

Tóte virtuțile păziteĭ de D-ḑeŭ înălțimeĭ vóstre a le spune după vrednicie nu's capabil: Temerea de D-ḑeŭ, ca început înțelepciuneĭ. Umanitatea, „Căcĭ umanitatea este spirit al înțelepciuneĭ“. (Eclesiast. I) Blândeța. îndurarea, sunt atribute divine. Iubirea de dreptate, calitate regală și creștină. Sublimul teorieĭ este dovadă de genialitate Pe lângă tóte acestea maĭ presus avênd ĭubirea de învĕțătură, care este proprietatea înțĕlepciuneĭ neveștejite. „Inceputul cel prea adevĕrat al eĭ este dorința de învĕțătură. Ingrijirea de învĕțătură este ĭubirea. Iar ĭubirea, păzirea legeĭ eĭ. Păzirea legilor, asigurarea necorupțiuneĭ. Necorupțiunea te face a sta aprópe de D-ḑeŭ“; (Ințel. 6.) în cât cel ce nu merge pe calea înțelepciuneĭ se connumĕră cu necuvêntătórele. Apoĭ *a fi dupa tipul luĭ D-ḑeŭ* se vede maĭ cu samă în oglinda filosofieĭ, căcĭ dupre cum D-ḑeŭ tóte le-a făcut întru înțelepciune, așa și cel după tipul sĕŭ să le facă tóte ale viețeĭ aceștia condus de înțelepciune.

Curg în tóte părțile rîurile harurilor înțelepciuneĭ. De unde se constată? După zelul ĭubitor de înțelepciune a păziteĭ de D-ḑeŭ înălțimeĭ vóstre, a economisit D-ḑeŭ să găsițĭ ómenĭ demnĭ și de știință; numesc pe prea învĕțațiĭ Lambru Fotiade și Constantin Ión ambiĭ fala orașuluĭ Ioanina, pe cariĭ tótă Valahia 'ĭ recunóște de profesoriĭ corifeĭ aĭ scóleĭ publice de aicea din Bucureștĭ, înfrumusețând'o cu grațiile Muselor și cu lumina buneĭ învĕțăturĭ, ca un alt sóre tuturor, întinḑêndu-se cu promtitudine. Al acestor scolar începĕtor sunt și eŭ, de și nu sunt vrednic a mĕ numi, cu tóte acestea abusiv mĕ numesc ca auditor pentru scurt timp. Mulțămesc luĭ D-ḑeŭ că mĕ pot numi așa măcar, știind că cel ce să mulțămește cu puțin este fericit și liniștit.

Decĭ urmézá o datorie indispensabilă pentru Patrie, nu numaĭ cu căldură a mulțămi luĭ D-ḑeŭ și să'ĭ înalțe rugăciunĭ neîncetat pentru un așa bun și înțelept Egemon; dar încă să'l ĭubéscă cu sinceritate și să i se supue din inimă, nu numaĭ de frică, ci din conștiință. „Căcĭ nu este autoritate fără numaĭ de la D-ḑeŭ. Tot sufletul, ḑice, să se supue autorităților maĭ înalte. Pentru că cel ce se opune autorităţeĭ, să opune ordinuluĭ luĭ D-ḑeŭ“ (Rom. 3). Acésta și D-ḑeŭ o ḑice prin Profet: „Dacă eŭ sunt D-ḑeŭ, unde

δησιν ἐνοοῦμεν, (πάντες γὰρ ἡμεῖς γῆ καὶ σποδὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·) ἄλλως δὲ οὐδεὶς ἀντερεῖν δυνήσεται. „Καρδία γὰρ Βασιλέως ἐν χειρὶ Θεοῦ, οὗ ἐὰν θέλων νεῦσας ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν· (οὐδὲ γὰρ ὁ Θεὸς τοῖς πᾶσιν ἀρέσκει, ὁ μὲν θέλων βροχήν, ὁ δὲ τοὐναντίον·) „ὥστε Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος". (Γρηγ. Θεολ.)

este téma de mine". Unde se ḑice témă, înţelegem maĭ cu samă conştiinţa (căcĭ noĭ toţĭ suntem pămênt şi pulbere înaintea Luĭ). Şi apoĭ nimenea nu va putea a i se opune. „Inima Regeluĭ este în mânile luĭ D-ḑeŭ, căruĭa unde va voi să'ĭ arĕte, într'acolo va înclina ea". (Nicĭ D-ḑeŭ nu place tuturor, căcĭ unul voeşte plóe, ĭar altul din contră). „In cât ceea ce dă D-ḑeŭ, nicĭ o ură n'are putere, şi nedând munca, n'are nicĭ o valóre. (Grigorie Teolog).

Ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἅπασα ἡ πατρὶς κοινῶς, ἀλλὰ καὶ εἷς ἕκαστος ἰδίᾳ φρονεῖν ὀφείλει· ὥστε εἰ οἷόν τε μηδὲ διὰ ψιλοῦ λογισμοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ καρδίαν τινὸς τὸ τεκταίνεσθαί τι πονηρὸν ἐπὶ τὸν χριστὸν Κυρίου, τόπον ἐνταῦθα ἐπέχοντα τοῦ βασιλέως· οἴδαμεν γὰρ τὴν λέγουσαν γραφήν· „ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν μὲν τῶν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν". (ά. ἐπιστ. Πετρ. β'.) Πάντα γὰρ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν παρὰ Θεοῦ ᾠκονομήθη, καθὼς καὶ οἱ πάλαι τῶν σοφῶν συμμαρτυροῦσιν, ὅτι ὅπου ἀναρχία ἐκεῖ καὶ ἀταξία· οἷς καὶ Ὅμηρος συμφωνεῖ λέγων· „οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς Κοίρανος ἔστω. Ὥστε ἡ ἐξουσία μήτηρ ἐστὶ τῆς εὐταξίας, καλῶς τοῖς νόμοις χρωμένη ὅθεν φυσί. „Βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρινοντος πτωχούς, ὁ θρόνος αὐτοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται. (παρ. κθ'.)

Acestea se cuvine să le cugete în decomun nu numaĭ Patria tótă, dar şi fie-care în parte; în cât nicĭ prin o subtilă cugetare să nu fie cu putinţă a se însedi în inima cuĭ-va de a meşteşugi ceva rĕŭ asupra unsuluĭ Domnuluĭ, ce ţine loc aicea Impĕratuluĭ. Pentru că ştim ce ḑice Scriptura: „Să i se supună tótă făptura omenéscă pentru Domnul, saŭ Regeluĭ ca celuĭ maĭ Inalt, saŭ Egemonilor, ca unor representanţĭ aĭ luĭ, spre condemnarea făcĕtorilor de rele, şi spre lauda făcĕtorilor de bine (1. Epist. Petru 2). Căcĭ tóte s'aŭ economisit de D-ḑeŭ pentru interesul nostru, dupre cum mărturisesc şi vechiĭ înţelepţĭ, pentru-că undeĭ anarhia acolo şi desordinea. Cu cariĭ este de acord şi Omer ḑicênd: „Nu este bună mulţimea Domniilor, ci să fie un singur Domnitor." Decĭ autoritatea este muma ordineĭ, întrebuinţând legile bine, de aceea se ḑice: Când Regele judecă după dreptate pe sĕracĭ, tronul luĭ se întemeéză pe mărturie (Parim. 29).

Οὕτω φρονῶ, ταῦτα ἀσπάζομαι, καὶ ὡς γνήσιον τέκνον τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, τῷ μὲν θεοφρορεῖτῳ ὕψει ὑμῶν, μεθ' ὅσης ὑποκλίσεως καὶ βαθείας προσκυνήσεως, τὸ ὀφειλόμενον σέβας προσφέρω· τῷ δὲ ἐπὶ πάντων Θεῷ τὴν οἰκτρὰν ἱκεσίαν, ἵνα σκέπῃ καὶ περιφρουρῇ τὸ Μεγαλοπρεπέστατον καὶ φιλοσοφώτατον ὕψος ὑμῶν, σὺν τῇ Ἐκλαμπροτάτῃ Κυρίᾳ Δόμνῃ, καὶ τοῖς χρυσοβλάστοις τοῦ ὕψους ὑμῶν διαδόχοις, ἄκρως ὑγιαίνοντα, μακρόβιόν τε, καὶ κατ' ἄμφω πανόλβιον, μετὰ συνεχοῦς διαμονῆς ἐπὶ τὸν παντέκλαμπρον ἡγεμονικὸν θρόνον, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἀμήν.

Ast-fel cuget, acestea admit, şi ca sincer fiĭu a Dacieĭ, Patrieĭ nóstre, cu tótă supunerea şi adâncă închinăciune depun datoritul respect păziteĭ de D-ḑeŭ Inălţimeĭ vóstre. Iar luĭ D-ḑeŭ celuĭ preste tóte aduc cerire cu umilinţă, pentru ca să acopere şi să păzéscă pe prea nobila şi prea înţelépta Inălţimea vóstra, împreună cu prea strĕlucita Dómnă şi cu auritele vlăstare, clironomĭ aĭ Inălţimeĭ vóstre, pe deplin sănătos, îndelung înḑilit şi de ambele fericit cu o perpetuă stare pe prea strĕlucitul tron Egemonic din ném în ném. Amin *).

Ἐπιφώνημα γ΄.

Τοῖς εὐγενεστάτοις, εὐπάτρισί τε καὶ ἐνδόξοις ἄρχοντες Δακίας, πᾶσι τοῖς οὖσι καύχημα τοῦ ἡμετέρου Δακικοῦ γένους, καὶ στέφανος τῶν γερόντων, ἔν τε περιφήμῳ πολιτείᾳ ταύτῃ Βουκουρεστίου, καὶ ἐν παντὶ περιχώρῳ αὐτῆς. Τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν ταπεινῶς ἀπονέμω.

„Μεγιστάν, καὶ κριτής, καὶ δυνάστης δοξασθήσεται“. (Σειράχ. ί.)

Ὄντως ἡ τῶν ἀρχόντων τάξις καὶ στάσις παρὰ Θεοῦ ἐστι, διὰ πολλῶν μαρτύρων τῆς ἁγίας γραφῆς· ὅθεν φησί. „Καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς, καὶ καθέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ πεντηκοντάρχους, καὶ δεκάρχους, καὶ γραμματοεισαγωγεῖς ταῖς κριταῖς ὑμῶν“. (δευτ. ά.) Ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν ἐν τῷ πλήθει τῶν πολιτῶν, καὶ στρατιωτῶν, καὶ ἐντίμων ὑπηρετῶν καυχᾶσθαι. „Δόξα γὰρ βασιλέως φησιν, ἐν πολλῷ ἔθνει“ (παρ. ιδ΄.). Ταῦτα δὲ πάντα οὐ μόνον ὀφθαλμὸν εὐφραίνει, ἀλλὰ καὶ εὐταξίας, καὶ εὐτυχίας ἐμφαίνει τὰ προνόμια, μίμησιν ἔχοντα τῆς οὐρανίου εὐταξίας. οὐ γὰρ Ἄγγελοι μόνον ἐν οὐρανοῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀρχιστράτηγοι Ἀγγέλων, καὶ Ἀρχὰς, καὶ Κυριότητες, καὶ δυνάμεις, καὶ ἐξουσίαι, καὶ θρόνοι, καὶ Χερουβίμ, καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφεὶμ, τὰ ἔγγυον τῆς ἀπροσήτου θεότητος.

Ὥσπερ οὖν ὁ ὕψιστος Θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἔχων τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ πάντων δεσπόζει, οὕτως ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Βασιλεὺς, ὁ Ἡγεμὼν, καὶ οἱ Ἄρχοντες τὰ οὐράνια μιμοῦνται. Διάφοροι τάξεις ἐν οὐρανοῖς, διάφοροι ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖ Ἄγγελοι διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, ἐνταῦθα οἱ πλησιέστεροι τῆς ὑψηλῆς ἐξουσίας. (Ματθ.) Ἐκεῖ ὁ Θεὸς οὐ τοῖς μακρὰν διαλέγεται, τὰ δὲ λειτουργικὰ πνεύματα ἀποστέλλει εἰς διακονίαν. (Πλὴν τῶν γνησίων φίλων Θεοῦ, εἰς αὐτὸς ἀμέσως ὁμιλεῖ πολλάκις) (Συμ. νέος θεολ.). Ἐκεῖ τὰ μεγάλα τῶν μυστηρίων τοῖς Ἀρχαγγέλοις ἐμπιστεύεται, (ὥσπερ τὸ Γαβριὴλ τὸ πρὸς τὴν Παρθένον μυστήριον), ἐνταῦθα ὡσαύτως τὰ μεγάλα εἰς μεγάλους, καὶ αἱ διακονίαι τοῖς οἰκείοις διακόνοις, οὐχὶ δὲ τοῖς ξένοις.

Πάντα οὖν ἐν Σοφίᾳ ποιήσας ὁ Θεὸς, ἡ τῆς εὐταξίας Ἀρχηγία καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀλόγοις θεωρεῖται. Τρεῖς γὰρ γενικαὶ κεφαλαὶ διαθρυλλοῦνται ἐν πᾶσι τῇ ἀλόγῳ κτίσει. (Μακ. Αἰγ. ὁμ. ά.) Ἀετὸς βασιλεὺς πάντων τῶν πτηνῶν.

EPIFONIMA III.

Prea nobililor iubitori de Patrie și glorioși Boerĭ aĭ Dacieĭ, tuturor cariĭ sunteţĭ fala némuluĭ nostru Dacic și cununa bĕtrânilor și în renumita acéstă politie Bucureștĭ și în tótă întinderea eĭ, cu supunere proaduc datorita mea inchinăciune.

„Boerul și judecătorul și cel puternic se va glorifica“ (Sirah. 10).

Cu adevĕrat ordinea și starea Boerilor este de la D-ḑeŭ întărită prin multe mărturiĭ a sânteĭ Scripturĭ. De aceea se ḑice: „Și voiŭ lua dintre voĭ ómenĭ înţelepţĭ și învĕţaţĭ și prudenţĭ și 'ĭ voiŭ pune pre eĭ spre a vĕ conduce preste miĭ. preste sute, preste cincĭ ḑecĭ și preste ḑece și judecătorĭ preste judecăţilor vóstre“ (Deutor. I). In cât și acéstă înaltă autoritate se laudă în mulţimea politiilor, a armatelor și a oficialilor integri. „Căcĭ mărirea împĕratuluĭ este, ḑice, în ném mult“ (Paral. 14). Tóte acestea nu numaĭ înveselește ochĭul, dar arata calităţile și ordinea și fericirea, imitând ordinea cerescă. Nu numaĭ Anghelĭ sunt în cerurĭ, dar și Arhistratigĭ asupra Anghelilor, și incepĕtoriĭ și Domniĭ, și puterĭ, și stĕpâniĭ, și tronurĭ și Heruvimĭ și înfricoșaţiĭ Serafimĭ, ceĭ maĭ apropiaţĭ de neapropiata divinitate.

Dupre cum decĭ Prea Inaltul D-ḑeŭ, avĕnd în cerurĭ tronul sĕŭ, stĕpânește preste tóte, așa și pre pĕmênt Regele, Egemonul și Boeriĭ imitéză cele cereștĭ; se deosebesc ordinele în cerurĭ, se deosebesc și pe pĕmênt. Acolo Angheliĭ continu vĕd faţa luĭ D-ḑeŭ (Mateĭ), aicea ceĭ maĭ apropiaţĭ de înalta autoritate. Acolo D-ḑeŭ vorbește nu cu ceĭ îndepărtaţĭ, ĭar pe spiritile servitóre le trimete spre slujbă (esceptăm pe adevĕraţiĭ fiiĭ a luĭ Dumneḑeŭ, cu cariĭ D-ḑeŭ adesea vorbește direct. Simeon noul teolog.) Acolo misteriile cele marĭ se încredinţéză Arhanghelilor (dupre cum luĭ Gavriil misteriul Prea sânteĭ Fecióre), aicea de aseminea cele marĭ afacerĭ se încredinţéză celor marĭ, și serviciile, servitorilor casnicĭ și nu streinilor.

Decĭ tóte întru înţelepciune făcêndu-le D-ḑeŭ, conducerea ordineĭ se observă și în creaturile neraţionale. Treĭ ordine generale, decĭ în tótă creatura neraţională (Macarie Egipt. Omil. I). Vulturul este regele tuturor

Λέων βασιλεὺς πάντων τῶν τετραπόδων. Καὶ δράκω βασιλεὺς πάντων τῶν κινουμένων ἐν ὕδασι. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι κατὰ μέρος Ἀρχηγοὶ φαίνονται· τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, ἀλέκτωρ ὀρνίθων, μήτηρ μελισσῶν· καὶ πᾶς οἰκοδεσπότης μικρὸς ἀρχηγὸς καὶ μονάρχης τοῦ ἰδίου οἴκου. Ἀβασίλευτοι δὲ κατὰ τὸν Σολομῶντα μόνον αἱ ἀκρίδες, ἀφ' ἑνὸς μὲν κελεύσματος Θεοῦ ἐν τάξει πορευόμεναι εἰς φθορὰν καρπὸν δι' ἁμαρτίας ἀνθρώπων· αἷς ἐφομοιούμενοι οἱ φιλάναρχοι, ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος τοῦ Πατρὸς αὐτῶν διαβόλου κινοῦνται εἰς φθορὰν ἀρετῆς καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας· ἀντίζηλοι γὰρ τῷ πατρὶ αὐτῶν, οὗτινος πᾶς ὁ ἀγὼν ἀπολέσαι ψυχὰς ᾧ τινι ἂν δυνηθείη τρόπῳ. Οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, ὁ γὰρ κοσμοκράτωρ ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρώπου παραβάσεως, ὁ ἄρχων τοῦ σκότους, ὁ ἔτι ἐξουσίαν ἔχων προσκαίρως ἐνεργεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ, οὔπω ἐβλήθη εἰς τὴν παρὰ τῇ ἀποκαλύψει λίμνην τοῦ πυρὸς, ἐγγὺς δὲ τὸ τέλος αὐτοῦ· διὸ καὶ παντοίοις τρόποις ἀγωνίζεται, ὅπως κἂν μὴ μόνος βληθῇ.

Ἡμεῖς οὖν τοὺς ἐν πάσῃ τῇ κτίσει θείους ὅρους ἀσπαζόμενοι, καὶ τοὺς τἀναντία φρονοῦντας καταπτύοντες, τιμῶμεν τὴν ἀξιοσέβαστον τάξιν τῆς ὑψηλῆς ἐξουσίας καὶ τῶν ἀρχόντων, δοξάζοντες τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν. Ὅθεν τῇ Ἁγίᾳ γραφῇ συμφωνοῦντες, λέγομεν σὺν τῷ σοφῷ Σειρὰχ καὶ Σολομῶντι. „Κύριος ἐδόξαζε πατέρα ἐπὶ τέκνοις. Καὶ στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ τέκνων οἱ πατέρες αὐτῶν".

Αἰνέσωμεν οὖν ἄνδρας ἐνδόξους, τῶν τε τέκνων τὸ καύχημα, καὶ τῶν γερόντων τὸ καύχημα.

Τί τὸ καύχημα τέκνων; Ὄντως οἱ ἀοίδημοι ἥρωες ἐκεῖνοι, οἱ πατέρες τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, ὧν τὰ ὀνόματα γέγραπται ἐν βίβλῳ ζωῆς. Πόθεν δῆλον; Πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ὃν ἔχει κόσμου ἡ πατρὶς ἐν τοσαύταις ὡραίαις οἰκοδομαῖς μοναστηρίων τε καὶ καὶ κοινῶν ἐκκλησιῶν, ἔν τε ἡμετέρᾳ κυρίως Βλαχίᾳ, καὶ τῇ συναδελφῇ ἡμῶν κυρίως Οὐγγροβλαχίᾳ τοῦ Βανατίου Κραϊόβας· ἅπερ ἀριδήλως ἐμφαίνει τόν τε θεάρεστον αὐτὸν ζῆλον καὶ κόπον, τήν τε πρωτίστην φροντίδα, καὶ τὴν ἣν εἶχον εὐλάβειαν εἰς τὰ θεῖα· διάπερ καὶ ἐπεγνώσθησαν παρὰ Θεοῦ, χαρισαμένου αὐτοῖς ἔνδοξα τρόπαια, καὶ δι' ὧν ζῶντα καὶ ἐπίμονα ἀρετῆς, παραδείγματα τοῖς μεταγεστέροις τέκνα αὐτῶν κατέλιπον.

Δεύτερον δὲ ἐκ τῆς ἀμώμου ὀρθοδοξίας· ἧς τὰ μὲν τῆς πίστεως σπέρματα διέμεινεν ἐν ἡμῖν ἔτι ἐξ

păsĕrilor, leul regele tuturor fiarelor patrupede și draconele regele tuturor vietăților din ape. Dar încă și în restul tuturor celor lalte se vĕd în parte conducĕtorĭ: Țapul conducĕtorul turmeĭ, cocoșul al găinilor, matca albinelor. Și orĭ ce gospodar este un mic șef și monarh al proprieĭ sale case. Neguvernate sunt numaĭ locustele, după Solomon, care plécă în ordine, după o știută permisiune a luĭ D-deŭ, spre nimicirea fructelor pentru pĕcatele ómenilor. Cărora asemănându-se ĭubitoriĭ de anarhie prin o îndemnare a părinteluĭ lor diavolul, se mișcă spre corupția virtuțeĭ și a religiosităței către D-deŭ. Căcĭ prea zeloșĭ părinteluĭ lor a căruia tótă lupta este de a pierde suflete prin orĭ ce chip ar putea. Nu este lucru de minune, căcĭ stĕpânul lumeĭ, din causa cădereĭ omuluĭ, începĕtorul întunericuluĭ, care încă are stĕpânire temporală de așĭ sĕvêrși voințele luĭ, încă nu s'a aruncat în lacul de foc, după Apocalips, dar este aprópe sfârșitul luĭ. De aceea și în tot modul se luptă, ca să nu fie aruncat singur.

Noĭ însă respectând dumnedeeștile ordine în tótă creațiunea, desprețuind pe ceĭ ce cugetă cele contrariĭ, respectăm ordinea cea demnă de respect a înalteĭ autorităță și a boerilor, glorificând pre D-deŭ cel preste tóte. De aceea conform sânteĭ Scripturĭ dicem cu Ințeleptul Sirah și Solomon; „Domnul a glorificat pe părinte în fiĭ" și „Cununa bĕtrânilor sunt fiiĭ fiilor, ĭar lauda fiilor sunt părinții lor".

Să lăudăm dar pe bărbațiĭ mărițĭ și fama fiilor și cununa bĕtrânilor.

Ce este lauda fiilor? Sunt in adevĕr aceĭ ferícițĭ eroĭ, părințiĭ Patrieĭ nóstre a Dacieĭ, a cărora nume este seris în cartea viețeĭ. De unde știm? Maĭ întâĭ, din frumosul ce posede Patria prin atâtea mărețe monumente, monastirĭ și Bisericĭ comune și în Valahia propriŭ disă, și în sora nóstră numită în special Ungro-Vlahia Banatuluĭ Craioveĭ. Aceste prea evident arată zelul, strĕduința și de aprópe îngrijirea precum și religiositatea, ce aŭ avut către cele D-deeștĭ. De aceea s'aŭ și recompensat de D-deŭ, dăruindu-le lor trofee gloriose și pentru care aŭ lăsat exemple viĭ de virtute urmașilor și fiilor lor.

Al doilea, din neîntinata ordodoxie; a căriĭ seminte de credință persist în noĭ încă din

ἡμερῶν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῶν πρώτων Κηρύκων ἐν τοῖς Ρωμάνοις. Ἡ δὲ αὔξησις, διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ἰσαποστόλου Μεγάλου Βασιλέως Κωνσταντίνου· ἔπιτα ἐθεμελιώθη.

Τρίτον δὲ, ἐκ τῆς ἀνδραγαθίας μαχαίρας, ἧς τὰ τρόπαια θεία συνάρσει, μεγάλη τῇ φωνῇ κηρύττει τὸ κατὰ πάντα ἐλεύθερον τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἡμῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐθίμων, ὥστε καὶ κρότους καμπάνων ἀνεμποδίστως ἔχειν. Ταῦτα δὲ οὐ μεγαλαυχοῦντες λέγομεν, ἀλλὰ τὸν τῶν πατέρων παριστάνοντες ἔπαινον.

Στέφανος δὲ γερόντων νῦν οἱ ἑπόμενοι οἶκοι εἰσίν· τῶν ἐνδόξων Βραγκοβάνων, τοῦ ἐνδόξου Γήκα, τοῦ ἐνδόξου Ρακοβίτζα, τοῦ ἐνδόξου Μουρούζη, τοῦ ἐνδόξου Βακαρέσκου, τοῦ ἐνδόξου Δουδέσκου, τοῦ ἐνδόξου Κορνέσκου, τῶν ἐδόξων Φιλιππέσκων, τῶν ἐνδόξων Κρετζουλέσκων, τῶν Φαλκοϊάνων, τῶν Δραγανέσκων, τοῦ Καμπινάνου, τοῦ Γολέσκου, τοῦ Μπαλένου, τῶν Καντακουζινῶν, τοῦ Γουλιανοῦ, τῶν Σλατινάνων, τῶν Μπαλατζάνων, τῶν Φλορέσκων, τῶν Μπρεζοϊάνων, τοῦ Γραδιστάνου, τοῦ Χερέσκου, τῶν Γρετζάνων, καὶ ἑτέρων πολλῶν. Ἐν οἷς εἰ καί τινες οὐκ ἀπ᾽ ἀρχῆς πατριῶται, διὰ δὲ συνελεύσεως γάμου καὶ τεκνοποιΐας, δι᾽ ἑνώσεως αἵματος, τέκνα τῶν γερόντων, καὶ συγκληρονόμοι, καὶ γνήσιοι πατριῶται γεγόνασιν. Ἕτεροι δὲ τῶν ἀρχόντων πατριωτῶν, μακρὰν τῆς τοῦ Βουκουρεστίου καθήμενοι ἐσμίκριναν τὸ ἑαυτὸν ὅπερ εἶχον ὄνομα μεῖζον, καί τοι αὐτῶν περίφημοι τὸ πάλαι χρηματίσαντες, μάλιστα ἐν πολέμοις· ὧν τὰ ὀνόματα καὶ αἱ ἀριστεῖαι μέχρι καὶ νῦν διὰ κοινῶν ᾀσμάτων ἀναμιμνήσκονται καὶ εὐφημοῦνται.

Τῶν δὲ εὐγενεστάτων ἀρχόντων Βανατίου Κραϊόβας, τινῶν μὲν καύχημα ὑπάρχουσιν οἱ πατέρες αὐτῶν οἱ διαβάντες ἐκ ξένης γῆς τῆς Μυσίας· τινῶν δὲ, οἱ καταβάντες ἐκ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῆς Δακίας, ἔκ τε τοῦ Χατζιγίου Τρανσιβανίας, καὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρου Βανατίου, (ἀφ᾽ οὗ τὸ ὄνομα Οὐγγροβλαχία), (Πρόβ. Καντακουζινόν. Μελ. Γεωγρ.) ὅθεν καὶ τὸ ἐνδοξότατον γένος τῶν Βραγκοβάνων ἐκ περιφανῶν Σέρβων κατέβη.

Ὁ δὲ στέφανος τῶν γερόντων αὐτῶν νῦν οἱ ἑπομένοι οἶκοι εἰσίν· τοῦ ἐνδόξου Βρανκοβάνου, τοῦ Τζάνογλου, τῶν Μπεντζέσκων, τοῦ Στιρμπέϊ, τῶν Μπραϊλόων, τοῦ Ζηάνου, τοῦ Φαρφαρᾶ ἰδίως, τῶν Ὀτετιλησάνων, τῶν Βλαδαϊάνων, τῶν Λουπουϊάνων, τοῦ Παιάνου, καὶ ἑτέρων τινῶν. Ἡ δὲ

ḑilele sânţilor Apostolĭ Petru și Pavel, primiĭ predicatorĭ la Romanĭ. Iar (desvoltarea) creştirea s'a făcut prin sântul și întocmaĭ cu apostoliĭ Constantin, și apoĭ s'a întemeat.

Al treilea, din bravurile sabieĭ, a cărora trofee prin ajutorul luĭ D-ḑeŭ, cu glas mare se predică libertatea pretutindenea a credinţeĭ nóstre ortodoxe, și a celor lalte obiceĭurĭ, în cât și sunetul clopotelor este neîmpedicat. Acestea nu mândrindu-ne le spunem. ci representând gloria strĕmoșilor.

Cununa bĕtrânilor sunt acum următórele familiĭ: a gloriosilor Brâncovenĭ, a gloriosuluĭ Ghica, a gloriosuluĭ Racovitza, a gloriosuluĭ Moruzi, a gloriosuluĭ Văcărescu, a gloriosuluĭ Dudescu, a gloriosuluĭ Cernescu, a gloriosilor Filipeștĭ, a gloriosilor Creţuleștĭ. a Fălcoianilor, a Drăgăneștilor, a luĭ Câmpinénu, a luĭ Golescu, a luĭ Bălénu, a Cantacuzinilor, a luĭ Gulian, a Slătinenilor, a Bălăcenilor, a Floreştilor, a Brezoianilor, a luĭ Grădișténu, a luĭ Herescu, a Grecenilor și a altora multora, dintre cariĭ de și uniĭ nu sunt din început (origine) patrioţĭ, ĭar prin unire de căsătoriĭ și prin facere de copiĭ, prin unirea sîngeluĭ aŭ devenit fiĭ aĭ bĕtrânilor și conclironomĭ și adevĕraţĭ patrioţĭ. Alţiĭ dintre boeriĭ patrioţĭ, stând departe de Bucureștĭ, s'aŭ micșurat pe sine, de și aveaŭ nume maĭ însemnat și uniĭ dintre eĭ renumiţĭ din vechime, maĭ ales in resbóe, a cărora nume și bravurĭ până și acum se amintesc și se laudă prin cânturĭ populare.

Iar dintre prea nobiliĭ boerĭ a Banatuluĭ Craioveĭ, la uniĭ laudă sunt părinţiĭ lor. cariĭ aŭ venit din pămêntul strĕin al Mysieĭ. Iar alţiĭ pogorîndu-se din partea cea maĭ înaltă a Dacieĭ și din Haţegul Transilvanieĭ și din Banatul de maĭ sus (de unde și numele de Ungro-Vlahia). (comp. Cantacuzin. Meletie. Geografia). De unde și prea gloriosul ném al Brâncovenilor din renumiţĭ Sêrbĭ se derivă.

Cununa bĕtrânilor lor acum sunt familiile următóre: a gloriosuluĭ Brancovanu, a luĭ Geanoglu, a Bengeștilor, a Știrbeilor, a Brăiloilor, a Jianuluĭ, a luĭ Farfara în special a Otetelișanilor, a Vlădoianilor, a Lupuianilor, a luĭ Paian și a altor câţĭ-va. Iar aju-

ἀπ' ἀρχῆς ὑπέρμαχος βοήθεια τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, εἴη μετὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν Δακίας, καὶ μετὰ πάντων τῶν συμπατριωτῶν. Ἀμήν.

torul ocrotitor din început a luĭ D-deŭ celuĭ prea Inalt, fie cu Patria nóstră Dacia și cu toțĭ patrioțiĭ. Amin.

ΑΙΝΕΣΙΣ ΓΕΝΟΥΣ ΡΩΜΑΝΩΝ

Ῥίζα Ρώμη τῶν Ρωμάνων, ἀλλ' ἐμφύλισις Δακοῖς. Ἀνδρειότατοι Δακοὶ, ἐν πολέμοις τοῖς Ρωμάνοις. Ὑπερίσχυσε δὲ ὅπλα, Καίσαρος τοῦ Τραϊανοῦ· Ρωμαΐζουσι Δακοὶ, καὶ Δακίζουσι ωμᾶνοι. Εἰ Ρωμάνους ἡμᾶς εἴποις, ἕλεις γλώσσης μαρτυρίαν. Εἰ Δακοὺς δὲ πάλιν εἴποις, θ' αἵματε καὶ γλώσσης μέρη. Εἰ λεγόμεθα Ρωμᾶνοι, Ρώμης ἄπο τοὔνομα. Τραϊανοῦ μὲν ἀποικία, τοῦ αὐτοῦ συμμαρτυροῦντος. Ἐν τῆς Ζάρμης, πόλεως βασιλευούσης, βασιλέως τοῦ Δεκέβαλ, οὐ μακρὰν Μαρισσοῦ οὔσης (Μελ. Γεωγ.). Εἰ λεγόμεθα καὶ Βλάχοι, Ἰταλῶν ἐπωνυμία· τοὺς γὰρ Ἰταλοὺς Βολόχους, εἴωθε καλεῖν Εὐρώπη. (Μελ. Γεωγ.) Ρώμη δ' οὔσ' ἐν Ἰταλίᾳ, οὐ μακρὰν ἐπωνυμία. Δακοὶ δὲ Δακίας ἄπο τῆς ἡμῶν κληρονομίας. Λέγεσθαι δὲ καὶ Μουντάνους, κατὰ τινῶν τὴν γνώμην, ἔστ' ἀλοῦτα ἡ αἰτία τῶν βουνῶν δ' ἐπωνυμία. Τῶν ὑπωρειῶν πλησίον χρηματίσασα καθέδρα, τῶν ἀρχῆθεν ἡγεμόνων, καὶ τῶν μεταγενεστέρων. Πρῶτον ἐν Καμπουλουγγίῳ, δεύτερον ἐν Ἀρτζεστίῳ, τρίτον ἐν Τιργοβεστίῳ, νῦν δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ. Πᾶς τις οὖν ἐπωνυμίαν, ἐκ τοῦ κρείττονος λαμβάνει· ποῦ δ' ἀλοῦτα ποτὲ εἶχε, μείζον· καθέδρα βάνου;

Mήτε γὰρ Ἀσὰν καὶ Πέτρος, τῆς Κραϊόβας οἱ ἀρχαῖοι, εἶχον τινὰ ἐξουσίαν, κατὰ τάξιν δεσποτείας. (Νικ. χρον. καὶ προβ. Καντ.) Ἡγεμόνες δὲ Βλαχίας, οἱ ἡμέτεροι Δακίας, ὑπὸ μὲν τῶν βασιλέων Κωνσταντινουπόλεως Ρωμαίων, ὠνομάζοντο Δεσπόται, ὑπὸ Λέχων Βοϊβόδες. Γοσποδὰρ δὲ ὑπὸ Βουλγάρων, Ἀθηνῶν Μελέτιος φησί. (Μελ. Γεωγ.) Πάντες οὖν κοινῶς Ρωμᾶνοι, καίτοι Μύσσοι τινὲς ἦσαν· ἡμῖν μὲν συναδελφοὶ, καὶ Μολδάβοι συνδακοί.

Lauda némuluĭ Românilor.

Rădăcina Românilor este Roma, dar altuită cu Dacĭ. Fórte bravĭ eraŭ Daciĭ în resbelele cu Romaniĭ; dar s'aŭ învins de armele Cesaruluĭ Traian. Daciĭ romaizază, Romaniĭ dacizază. Dacă ne veĭ numi pe noĭ Romanĭ, aĭ mărturie limba, ĭar dacă de ne veĭ dice Dacĭ, și sîngele și limba în parte (mărturisește). Dacă ne numim Romanĭ, ne numim de la numele Romeĭ. Suntem coloniĭ de a luĭ Traian, dupre însușĭ a sa mărturie în inscripția Zarmeĭ, politie regală, a regeluĭ Decebal, care nu era departe de Mureș. (Meletie. Geogr.). Iar dacă ne numim și Vlahĭ, este denumire Italică; căcĭ pe Italienĭ s'a deprins a'ĭ numi Europa Volohĭ. Roma fiind în Italia, nu este denumirea îndepărtată. Iar Dacĭ de la Dacia, clironomia nóstră (Meletie. Geogr.). Ne numim și Muntenĭ, nu după opinia unora, că Aluta este causa, ci denumirea de Muntenĭ de la munțĭ. Lângă confiniĭ fiind capitala Egemonilor de la început și a celor maĭ noĭ. Maĭ întâiŭ fu Câmpul-Lung, al doilea în Argeș, al treilea în Tergoviște și acum în Bucureștĭ. Orĭ ce denumire decĭ să ĭa de la cel maĭ însemnat. Unde era Aluta altă-dată, era capitala cea maĭ însemnată a Banuluĭ.

Nicĭ Asan, nicĭ Petru, vechiĭ despoțĭ aĭ Craioveĭ, n'aveaŭ vre-o autoritate, după ordinea de stĕpânire (Nichifor. Cronol. Comp. Cantacuzin). Iar Domnitoriĭ Valahieĭ, aĭ Dacieĭ nóstre, se numiaŭ Despoțĭ de către Impĕrațiĭ Romeĭ aĭ Constantinopoluluĭ, ĭar de către Leșĭ Voevodĭ, Gospodarĭ de către Bulgarĭ, dupre cum dice Meletie al Ateneĭ (Melet. Geogr.). Decĭ cu toțiĭ îndecomun suntem Romanĭ, de și uniĭ eraŭ Mysĭ (din Mysia); confrațĭ cu noĭ sunt și Moldoveniĭ impreună cu Daciĭ.

ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΓΕΝΟΥΣ ΡΩΜΑΝΩΝ

Εὕροις μὲν εἰ ἐξετάζοις, τοὺς Ρωμάνους ἀπ' ἀρχῆς. Δόξα τῆς Εὐρώπης πάσης, καὶ Κυρίους οἰκουμένης. (Λουκ. β'.)· Πᾶσαν δύσιν καὶ Ἑώαν, ἔπλησαν λαμπρῶν κτισμάτων. Κἂν τῇ πόλει, κἂν

Bravurile némuluĭ Romanilor.

Veĭ afla, dacă veĭ cerceta pe Romanĭ de la început, gloria a tótă Europa și Domnĭ aĭ Universuluĭ (Lucian 2). Tot apusul și răsăritul s'a umplut de edificiĭ mărețe și în

τῷ ὄρει. Κᾂν ἁγίᾳ Παλαιστήνῃ. Τίς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, ἤρξατο ποιεῖν ἐν κόσμῳ; σπέρμα δὲ ὀρθοδοξίας, ἐν ἡμῖν ᾠκονομήθη. Τοῦ Θεοῦ μὲν φειδομένου, τῶν ὑδρώτων κορυφαίων, κηρυξάντων ἐν τῇ Ρώμῃ, τὴν ἀρχὴν Εὐαγγελίου. Ἔσωσεν οὖν ὥσπερ Νῶε τοῦ κοινοῦ κατακλυσμοῦ. Δύσεως λέγω τῆς πλάνης, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Εἶπε Παῦλος γὰρ τῇ Ρώμῃ, προφητείας μὲν ἐν εἴδει· μὴ ὑψηλοφρόνει πόλις, φοβοῦ δὲ Θεὸν τὸν μέγαν. (Ρωμ. ιά.) Εἰ γὰρ κατὰ φύσιν κλάδων, οὐκ ἐφείσατο Ἑβραίων· μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται πόλις ἐπεὶ καὶ ἐκκοπήσῃ. Θείᾳ οὖν προνοίᾳ ἦλθον ἀπὸ Ρώμην ἐν Δακίᾳ, καί γε δόξαν μὴν ἐνεύρῃς, ἀμφοτέροις οὐ σμικράν. Παρὰ μὲν τοῖς ἀπὸ Ρώμης, τὴν εὐγένειαν λαμπράν, παρὰ δὲ Δακεῖς τὰς πόλεις, καὶ πολίτας οὐκ ὀλίγους. Βασιλεὺς ἡμῶν Δεκέβαλ, ἔδωκε τόπον Ρωμάνοις. Ἀποικίᾳ δ' αὐτοῦ πόλιν, τὴν δὲ κεφαλὴν τῇ Ρώμῃ. Τοὺς δὲ δούλους εὐγενέσιν, εἰς αἰώνιον δουλίαν, τὴν δὲ γῆν τοῖς ἐλευθέροις, τοῖς Ρωμάνοις καὶ Δακοῖς. Ἔμελλον γὰρ συμμιγῆναι, τὰ δύο γένη εἰς ἕν. Οἱ Ρωμᾶνοι τοῖς Δακοῖς, οὐ μὴ γένει ἀναξίῳ. Καὶ Ἡρόδοτος ἐν ἄλλοις, εἴπῃ σοι Δακῶν ἀνδρείαν. Ὥστε καὶ φόρον τελεῖν, τοῖς Δακοῖς ὁ πρώην Καῖσαρ.

ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΑ ΓΕΝΟΥΣ ΔΑΚΩΝ

Τῶν Δακῶν μὲν ἀπ' ἀρχῆς, ἀπ' ἐθνῶν διασπορᾶς, ὄντος τόπου τῆς Δακίας, ἀπὸ Πόντου μέχρι Τίσσης, μετ' Οὐλπίαν ἀποικίαν, ἀπὸ Ρώμης Τραϊανοῦ, εἰς διάστημα ἐτῶν πεντακοσίων σχεδόν, τρεῖς καταστροφαὶ ἐπῆλθον, τὸν δὲ τόπον τῆς πατρίδος, μετὰ τρίτην ἡ πατρίς, ὑπ' ἐθνῶν κυριευθεῖσα, ἔμειναν οἱ Πατριῶται ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν. Ἕκαστος οὐ ἐδυνήθη κλῖναι κεφαλὴν καὶ ζῆν. Οἱ μὲν ἔξω ἐν Μυσίᾳ, καί τοι προμετοικισθέντες. Οἱ δὲ ἔσω ἐν πατρίδι, ταπεινούμενοι τοῖς ξένοις. Περί τε Δεκέβαλ πόλιν, καὶ ἐν Μαραμαρισσῷ. Καί τοι δ' οὗτοι ἐν πατρίδι, πλὴν καὶ ὄνομα Δακῶν, ἦν ὑπὸ σιγὴν μεγάλην, μήτοι γέ τις ἐξουσία. Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, τοὺς Βουλγάρους πανδημεί, ὥσπερ ἄνθραξ καλυπτός, τῷ θείῳ θελήματι, πρῶτον εἰς τὸν Σεβερῖνον, ὤφθη γένος ἐκ Ρωμάνων, οὗ καὶ μικρὰν ἕδραν Βάνου, ἔστησεν ἐν Τζερνετζίῳ. Ἔπιτα δὲ εἰς Στρεχάϊαν, ὕστερον δὲ ἐν Κραϊόβᾳ. Λαβὸν οὖν κληρονομίαν ἐν πατρίδι τῆς Δακίας, γέγονε καλὴ ἀρχή, ἐξουσίας τῶν Δακῶν. (Διάφοροι ἱστορ. Μελ. Γεωγ. προδ. Καντ.)

politiĭ şi în munţĭ şi în sânta Palestină. Cine a început a face în lume şi Sinóde Ecumenice? economisindu-se în noĭ sĕmênţa ortodoxieĭ. Bine-voind D-ḑeŭ, prin sudórea Corifeilor s'aŭ predicat în Roma începutul creştinismuluĭ. I-a salvat, ca pe sĕmênţa luĭ Noe de potopul general; ḑic de erórea Apusuluĭ până astă-ḑĭ. Pentru că a ḑis Pavel în formă de profeţie: „Nu te sumeţi politie aĭ témă de Marele D-ḑeŭ" (Rom. 11). Dacă după natura ramurilor (popórelor) n'a cruţat pe Evreĭ, nu cum va să nu te cruţe niciĭ pe tine cetate, pentru că şi pe tine te va sfărâma. Prin Providenţa divină aŭ venit (creştinismul) din Roma în Dacia, şi veĭ afla nu mică glorie la amândouĕ popórele. La ceĭ din Roma o nobleţă strĕlucită, la Dacĭ politiĭ şi cetăţenĭ nu puţinĭ. Regele nostru Decebal a lăsat pămêntul Romanilor. Cu colonisarea luĭ s'a aşeḑat oraşe, cu Roma i s'a dat şeful. Pre sclavĭ (li s'a dat) celor nobilĭ spre vecînic serviciŭ, Iar pămêntul Romanilor şi Dacilor liberĭ. Urma dar a se contopi aceste douĕ némurĭ în unul, Romanii cu Daciĭ, nu însă cu un ném nevrednic. Şi Erodot între alţiĭ îţĭ va spune bărbăţia Dacilor, pentru că şi tribut plătea Cesarul de maĭ înainte Dacilor.

Intêmplările némuluĭ Dacilor.

Origina Dacilor este de la împrăştierea popórelor, pămêntul Dacieĭ este de la Pont până la Tisa. După colonisarea Ulpiană, de la Traian al Romeĭ în restimp cam de cincĭ sute de anĭ, în pămêntul Patrieĭ a avut loc treĭ învasiunĭ; Iar după a treia invasiune avem Patria; cucerindu-se pămêntul Patrieĭ de către popóre, a rĕmas patrioţiĭ sub stĕpânire streină; împrăştiindu-se fie-care, unde a putut să-şĭ plece capul şi să trăiască. Uniĭ afară în Mysia, de şi se strĕmutară maĭ înainte, Iar alţiĭ înlăuntru Patrieĭ supunêndu-se streinilor în jurul capitaleĭ luĭ Decebal şi în Maramureş. De şi aceştia eraŭ în Patrie, cu tóte acestea numele de Dacĭ era în mare tăcere şi fără niciĭ o autoritate (stĕpânire). După ce s'aŭ botezat Bulgariĭ în masă, ca un cărbune acoperit, cu voinţa luĭ D-ḑeŭ, maĭ întâĭ a apărut némul Românilor la Severin, unde a înfiinţat şi o mică reşedinţă de Ban în Cerneţ, apoĭ în Strehaia şi în urmă în Craiova. Luând dar ereditatea în patria Dacieĭ s'a făcut un bun început a stĕpânireĭ Dacilor. (Diferiţĭ istoricĭ. Meletie Geogr. Compar. Cantacuzin).

Σὺν Δακοῖς γὰρ ἐν Βλαχίᾳ κατῆλθεν Ἡγεμονία, διὰ Νέγρου Βοεβόδα. πρίγκιπος ἡμῶν προτίστου. (Πρέπον ἦν Δεκέβαλ πόλει, ἐν κόλποις αὐτῆς πλησίον, σπέρμα εὐγενείας σώζειν, ὅπως ἐν καιρῷ καὶ δώσῃ τέκνοις αὐτῆς ἐξουσίαν, ἁρπαχθεῖσαν ὑπ᾽ ἐθνῶν, παρανόμως καὶ ἀδίκως, ἀλλοτρίους δὲ ἐξώσῃ. προβ. Καντ.). Τότε οὖν οἱ εὐγενεῖς, ἅμα ἦγον πλῆθος δούλων, πλείους μέν τοι ἐλευθέρους, εἰς Δακίαν κατοικί.ν. (χρονολογ.) Ἐκ Δ-κίας ἐν Δακίᾳ, ἔλαβον κληρονομίαν, ἣν καὶ εἶχον ἀπ᾽ ἀρχῆς, καὶ πρὶν τῆς καταστροφῆς. Ἐξηγόρασαν τὴν γῆν πατρίδος, αἵματος διὰ δευτέρου. Οὐχ᾽ ἅπαξ καὶ δὶς πολέμοις, ἀλλὰ πάλιν καὶ πολλάκις. Εἰς δόξαν αὐτῶν τῶν τέκνων, τῶν ἀρχόντων ἡμετέρων. Καύχημα πατριωτῶν δὲ, καὶ κατάσχεσιν αὐτῶν τῆς γῆς. Οἷς κἀγὼ συναριθμοῦμαι, ὡς Δακὸς καὶ πατριώτης. Καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ καρδίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ. Καὶ τῇ πράξῃ καὶ τοῖς πόνοις, καὶ ὑδρώτοις ἀφειδῶς. Εἴθε πάντες οὕτως εἶεν, ὡς κἀγὼ τῇ ἐνεργείᾳ.

Χαῖρε πατρὶς τῆς Δακίας, μᾶλλον ἡμῶν τῆς Βλαχίας. ἅμα καὶ τῆς Μολδαβίας, Ἡγεμονίαι Δακίδες. Οὐ γὰρ μόνον ἐξουσίᾳ, ἀπ᾽ ἀρχῆς κληρονομίᾳ, τὴν πατρίδος γῆν κοσμεῖται, ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξίᾳ. Τρισόλβιοι Ἀδελφαὶ Ἡγεμονίαι Δακίδες. Δύο στύλους ὑμᾶς κόσμος, εὐσεβείας πάντως ἔχει. Δύο καὶ δένδρα λαμπρὰ, παραδείσου θαυμαστὰ, ὑφ᾽ ὧν σκιὰν καταφεύγει, πᾶς ὀρθόδοξος πιστός. Πάτριος ἀγρὸς πατρίς, Εἴθε σὲ Θεὸς ὁ μέγας, εὔοδον ἀεὶ φυλάττοι, μέχρι συντελείας πάντων. Ἀμήν.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

Πατρὶς μὲν πατέρων ἄπο προσηγόρευται ἐν κόσμῳ· σχέσιν ἅμα ἐκδηλοῦσα, τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα. Αὕτη μνήμην αἰωνίαν ἑκατέρωθεν φυλάττει· τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τῶν τέκνων πρὸς πατέρας. Ταύτης ζῆλος καὶ ἀγάπη, πάντα λόγον ὑπερβαίνει· τῶν πλουσίων καὶ πενήτων, πάντων αὐτὴν ἀγαπώντων. Καὶ πλουσίῳ μὲν ἐν ξένῃ, πένητι δὲ ἐν πατρίδι, ἁμιλλᾶσθαι εὐτυχίᾳ, πολλαχῶς ἐστιν ἰδεῖν.

Πάτρη ὄνομα γλυκὺ. ὥσπερ μνήμη πατρική. Ἀρχῆθεν κληρονομία, ᾗ συνέχεται καρδία! Πάντα

Impreună cu Dacĭ a venit în Valahia Domnia prin Negru Voevod cel întâĭ principe al nostru. (Se cuvinea orașuluĭ luĭ Decebal apróре în sînurile luĭ se salveze sĕmênța nobleței, spre a da la timp stĕpânirea fiilor eĭ, care era răpită de barbarĭ arbitrar și pe nedreptul, și se alunge pe streinĭ. Veḑĭ Cantacuzin). Decĭ atuncĭ nobiliĭ aŭ adus cu eĭ mulțime de servĭ și maĭ mulțĭ încă liberĭ pentru popularea Dacieĭ. Din Dacia aŭ luat ereditatea în Dacia, pe care o avea de la început și înainte de invasiune. A rescumpărat pămêntul Patrieĭ de a doua óră cu sînge. Nu o dată și de două orĭ prin resbele, ci iarășĭ și adese, spre gloria fiilor lor, a boerilor noștri. Fala patrioților este rescumpărarea pămêntuluĭ lor. Cu aceștia mĕ commumĕr și eŭ ca Dac și patriot și cu némul și cu limba, și cu inima și cu zelul, și cu fapta și cu ostenelele și cu sudorĭ necruțate. Dea Domnul ca toțĭ să fie ast-fel, dupre cum eŭ cu activitatea.

Bucură-te patrie a Dacieĭ, maĭ cu samă noĭ Valahiĭ împreună cu Moldova, Domniate Dacice. Pentru că nu numaĭ cu stĕpânire de la început clironomisită, înfrumusețațĭ cu stĕpânire pămêntul Patrieĭ, dar și cu Ortodoxia. De treĭ orĭ fericite surorĭ, Domniate Dacice. Două colóne constituesc ornămêntul vostru, ce aŭ religiositatea îndecomun. Doĭ arboriĭ strĕlucițĭ, minunea paradisuluĭ, sub a cărora umbră se refuge tot ortodoxul credincios. Pămênte strĕmoșesc al Patrieĭ, fie ca marele D-ḑeŭ, să te conserve tot-déuna prosper până la sfârșitul tuturor vîacurilor. Amin.

Lauda Patrieĭ.

In lume Patria dupre părințĭ se recunóște, arĕtând tot odată și relația dintre părințĭ și fiĭ. Acésta conservă amintirea vecĭnică din ambele părțĭ a părinților către fiĭ, și a fiilor către părințĭ. Zelul și iubirea aceștia întrece orĭ ce cuvênt. Pentru că și bogațiĭ și sĕraciĭ cu toțiĭ o iubesc. Pretutindenea se observă, că se întrec în a o face fericită și cel bogat în pămênt strein și cel sĕrac în Patrie.

Patrie, nume dulce, ca o amintire strĕmoșéscă, clironomie din început cu care

τῷ ὄρει. Κἂν ἁγίᾳ Παλαιστήνῃ. Τίς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους, ἤρξατο ποιεῖν ἐν κόσμῳ; σπέρμα δὲ ὀρθοδοξίας, ἐν ἡμῖν ᾠκονομήθη. Τοῦ Θεοῦ μὲν φειδομένου, τῶν ὑδρώτων κορυφαίων, κηρυξάντων ἐν τῇ Ῥώμῃ, τὴν ἀρχὴν Εὐαγγελίου. Ἔσωσεν οὖν ὥσπερ Νῶε τοῦ κοινοῦ κατακλυσμοῦ. Δύσεως λέγω τῆς πλάνης, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. Εἶπε Παῦλος γὰρ τῇ Ῥώμῃ, προφητείας μὲν ἐν εἴδει· μὴ ὑψηλοφρόνει πόλις, φοβοῦ δὲ Θεὸν τὸν μέγαν. (Ρωμ. ια.) Εἰ γὰρ κατὰ φύσιν κλάδων, οὐκ ἐφείσατο Ἑβραίων· μήπως οὐδὲ σοῦ φείσηται πόλις ἐπεὶ καὶ ἐκκοπήσῃ. Θείᾳ οὖν προνοίᾳ ἦλθον ἀπὸ Ῥώμην ἐν Δακίᾳ, καί γε δόξαν μὴν ἐνεύρῃς, ἀμφοτέροις οὐ σμικράν. Παρὰ μὲν τοῖς ἀπὸ Ῥώμης, τὴν εὐγένειαν λαμπρὰν, παρὰ δὲ Δακεῖς τὰς πόλεις, καὶ πολίτας οὐκ ὀλίγους. Βασιλεὺς ἡμῶν Δεκέβαλ, ἔδωκε τόπον Ρωμάνοις. Ἀποικίᾳ δ' αὐτοῦ πόλιν, τὴν δὲ κεφαλὴν τῇ Ῥώμῃ. Τοὺς δὲ δούλους εὐγενέσιν, εἰς αἰώνιον δουλιαν, τὴν δὲ γῆν τοῖς ἐλευθέροις, τοῖς Ρωμάνοις καὶ Δακοῖς. Ἔμελλον γὰρ συμμιγῆναι, τὰ δύο γένη εἰς ἕν. Οἱ Ρωμᾶνοι τοῖς Δακοῖς, οὐ μὴ γένει ἀναξίῳ. Καὶ ἡρόδοτος ἐν ἄλλοις, εἴπῃ σοι Δακῶν ἀνδρείαν. Ὥστε καὶ φόρον τελεῖν, τοῖς Δακοῖς ὁ πρώην Καίσαρ.

politiĭ şi în munţĭ şi în sânta Palestină. Cine a început a face în lume şi Sinóde Ecumenice? economisindu-se în noĭ sêmênţa ortodoxieĭ. Bine-voind D-ḑeŭ, prin sudórea Corifeilor s'aŭ predicat în Roma începutul creştinismuluĭ. I-a salvat, ca pe sêmênţa luĭ Noe de potopul general; ḑic de erórea Apusuluĭ până astă-ḑĭ. Pentru că a ḑis Pavel în formă de profeţie: „Nu te sumeţi politie şi témă de Marele D-ḑeŭ“ (Rom. 11). Dacă după natura ramurilor (popórelor) n'a cruţat pe Evreĭ, nu cum va să nu te cruţe nicĭ pe tine cetate, pentru că şi pe tine te va sfărâma. Prin Providenţa divină aŭ venit (creştinismul) din Roma în Dacia, şi veĭ afla nu mică glorie la amândouĕ popórele. La ceĭ din Roma o nobleţă strĕlucită, la Dacĭ politiĭ şi cetăţenĭ nu puţinĭ. Regele nostru Decebal a lĕsat pămêntul Romanilor. Cu colonisarea luĭ s'a aşeḑat oraşe, cu Roma i s'a dat şeful. Pre sclavĭ (li s'a dat) celor nobilĭ spre veclnic serviciŭ, iar pămêntul Romanilor şi Dacilor liberĭ. Urma dar a se contopi aceste douĕ némurĭ în unul, Romanii cu Daciĭ, nu însă cu un ném nevrednic. Şi Erodot între alţiĭ îţĭ va spune bărbăţia Dacilor, pentru că şi tribut plătea Cesarul de maĭ înainte Dacilor.

ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΑ ΓΕΝΟΥΣ ΔΑΚΩΝ

Τῶν Δακῶν μὲν ἀπ' ἀρχῆς, ἀπ' ἐθνῶν διασπορᾶς, ὄντος τόπου τῆς Δακίας, ἀπὸ Πόντου μέχρι Τίσσης, μετ' Οὐλπίαν ἀποικίαν, ἀπὸ Ῥώμης Τραϊανοῦ, εἰς διάστημα ἐτῶν πεντακοσίων σχεδὸν, τρεῖς καταστροφαὶ ἐπῆλθον, τὸν δὲ τόπον τῆς πατρίδος, μετὰ τρίτην ἡ πατρὶς, ὑπ' ἐθνῶν κυριευθεῖσα, ἔμειναν οἱ Πατριῶται ὑπὸ ξένην ἐξουσίαν. Ἕκαστος οὗ ἐδυνήθη κλῖναι κεφαλὴν καὶ ζῆν. Οἱ μὲν ἔξω ἐν Μυσίᾳ, καί τοι προμετοικισθέντες. Οἱ δὲ ἔσω ἐν πατρίδι, ταπεινούμενοι τοῖς ξένοις. Περί τε Δεκέβαλ πόλιν, καὶ ἐν Μαραμαρισσῷ. Καί τοι δ' οὗτοι ἐν πατρίδι, πλὴν καὶ ὄνομα Δακῶν, ἦν ὑπὸ σιγὴν μεγάλην, μήτοι γέ τις ἐξουσία. Μετὰ δὲ τὸ βαπτισθῆναι, τοὺς Βουλγάρους πανδημεὶ, ὥσπερ ἄνθραξ καλυπτὸς, τῷ θείῳ θελήματι, πρῶτον εἰς τὸν Σεβερῖνον, ὤφθη γένος ἐκ Ρωμάνων, οὗ καὶ μικρὰν ἕδραν Βάνου, ἔστησεν ἐν Τζερνετζίῳ. Ἔπιτα δὲ εἰς Στρεχάϊαν, ὕστερον δὲ ἐν Κραϊόβᾳ Λαβὸν οὖν κληρονομίαν ἐν πατρίδι τῆς Δακίας, γέγονε καλὴ ἀρχὴ, ἐξουσίας τῶν Δακῶν. (Διάφοροι ἱστορ. Μελ. Γεωγ. προβ. Καντ.)

Intêmplările némuluĭ Dacilor.

Origina Dacilor este de la împrăştierea popórelor, pămêntul Dacieĭ este de la Pont până la Tisa. După colonisarea Ulpiană, de la Traian al Romeĭ în restimp cam de cincĭ sute de anĭ, în pămêntul Patrieĭ a avut loc treĭ învasiunĭ; iar după a treia invasiune avem Patria; cucerindu-se pămêntul Patrieĭ de către popóre, a rĕmas patrioţiĭ sub stĕpânire streină; împrăştiindu-se fie-care, unde a putut să-şi plece capul şi să trăiască. Uniĭ afară în Mysia, de şi se strĕmutară maĭ înainte, iar alţiĭ înlăuntru Patrieĭ supunêndu-se streinilor în jurul capitaleĭ luĭ Decebal şi în Maramureş. De şi aceştia eraŭ în Patrie, cu tóte acestea numele de Dacĭ era în mare tăcere şi fără nicĭ o autoritate (stĕpânire). După ce s'aŭ botezat Bulgariĭ în masă, ca un cărbune acoperit, cu voinţa luĭ D-ḑeŭ, maĭ întâĭ a apărut némul Românilor la Severin, unde a înfiinţat şi o mică reşedinţă de Ban în Cerneţ, apoĭ în Strehaia şi în urmă în Craiova. Luând dar ereditatea în patria Dacieĭ s'a făcut un bun început a stĕpânireĭ Dacilor. (Diferiţi istoricĭ. Meletie Geogr. Compar. Cantacuzin).

Σὺν Δακοῖς γὰρ ἐν Βλαχίᾳ κατῆλθεν Ἡγεμονία, διὰ Νέγρου Βοεβόδα, πρίγκιπος ἡμῶν προτίστου. (Πρέπον ἦν Δεκέβαλ πόλει, ἐν κόλποις αὐτῆς πλησίον, σπέρμα εὐγενείας σώζειν, ὅπως ἐν καιρῷ καὶ δώσῃ τέκνοις αὐτῆς ἐξουσίαν, ἁρπαχθεῖσαν ὑπ' ἐθνῶν, παρανόμως καὶ ἀδίκως, ἀλλοτρίους δὲ ἐξώσῃ. προβ. Καντ.). Τότε οὖν οἱ εὐγενεῖς, ἅμα ἦγον πλῆθος δούλων, πλείους μέν τοι ἐλευθέρους, εἰς Δακίαν κατοικί.ν. (χρονολογ.) Ἐκ Δακίας ἐν Δακίᾳ, ἔλαβον κληρονομίαν, ἣν καὶ εἶχον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ πρὶν τῆς καταστροφῆς. Ἐξηγόρασαν τὴν γῆν πατρίδος, αἵματος διὰ δευτέρου. Οὐχ' ἅπαξ καὶ δὶς πολέμοις, ἀλλὰ πάλιν καὶ πολλάκις. Εἰς δόξαν αὐτῶν τῶν τέκνων, τῶν ἀρχόντων ἡμετέρων. Καύχημα πατριωτῶν δὲ, καὶ κατάσχεσιν αὐτῶν τῆς γῆς. Οἷς κἀγὼ συναριθμοῦμαι, ὡς Δακὸς καὶ πατριώτης. Καὶ τὸ γένος, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ καρδίᾳ καὶ τῷ ζήλῳ. Καὶ τῇ πράξῃ καὶ τοῖς πόνοις, καὶ ὑδρώτοις ἀφειδῶς. Εἴθε πάντες οὕτως εἶεν, ὡς κἀγὼ τῇ ἐνεργείᾳ.

Impreună cu Dacĭ a venit în Valahia Domnia prin Negru Voevod cel întâĭ principe al nostru. (Se cuvinea orașuluĭ luĭ Decebal aprópe în sînurile luĭ se salveze sĕmênța noblețeĭ, spre a da la timp stĕpânirea fiilor eĭ, care era răpită de barbarĭ arbitrar și pe nedreptul, și se alunge pe streinĭ. Vedĭ Cantacuzin). Decĭ atuncĭ nobiliĭ aŭ adus cu eĭ mulțime de servĭ și maĭ mulțĭ încă liberĭ pentru popularea Dacieĭ. Din Dacia aŭ luat ereditatea în Dacia, pe care o avea de la început și înainte de invasiune. A rescumpărat pământul Patrieĭ de a doua óră cu sînge. Nu o dată și de două orĭ prin resbele, ci iarăși și adese, spre gloria fiilor lor, a boerilor noștri. Fala patrioților este rescumpărarea pământuluĭ lor. Cu aceștia mĕ connumĕr și eŭ ca Dac și patriot și cu némul și cu limba, și cu inima și cu zelul, și cu fapta și cu ostenelele și cu sudorĭ necruțate. Dea Domnul ca toțĭ să fie ast-fel, dupre cum eŭ cu activitatea.

Χαῖρε πατρὶς τῆς Δακίας, μᾶλλον ἡμῶν τῆς Βλαχίας, ἅμα καὶ τῆς Μολδαβίας, Ἡγεμονίαι Δακίδες. Οὐ γὰρ μόνον ἐξουσίᾳ, ἀπ' ἀρχῆς κληρονομίᾳ, τὴν πατρίδος γῆν κοσμεῖται, ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξίᾳ. Τρισόλβιοι Ἀδελφαὶ Ἡγεμονίαι Δακίδες. Δύο στύλους ὑμᾶς κόσμος, εὐσεβείας πάντως ἔχει. Δύο καὶ δένδρα λαμπρὰ, παραδείσου θαυμαστὰ, ὑφ' ὧν σκιὰν καταφεύγει, πᾶς ὀρθόδοξος πιστός. Πάτριος ἀγρὸς πατρὶς, Εἴθε σὲ Θεὸς ὁ μέγας, εὔοδον ἀεὶ φυλάττοι, μέχρι συντελείας πάντων. Ἀμήν.

Bucură-te patrie a Dacieĭ, maĭ cu samă noĭ Valahiĭ împreună cu Moldova, Domniate Dacice. Pentru că nu numaĭ cu stĕpânire de la început clironomisită, înfrumusețațĭ cu stĕpânire pământul Patrieĭ, dar și cu Ortodoxia. De treĭ orĭ fericite surorĭ, Domniate Dacice. Două colóne constituesc ornământul vostru, ce aŭ religiositatea îndecomun. Doĭ arboriĭ strĕlucițĭ, minunea paradisuluĭ, sub a cărora umbră se refuge tot ortodoxul credincios. Pământe strĕmoșesc al Patrieĭ, fie ca marele D-ḑeŭ, să te conserve tot-déuna prosper până la sfârșitul tuturor viacurilor. Amin.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

Πατρὶς μὲν πατέρων ἄπο προσηγόρευται ἐν κόσμῳ· σχέσιν ἅμα ἐκδηλοῦσα, τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα. Αὕτη μνήμην αἰωνίαν ἑκατέρωθεν φυλάττει· τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τῶν τέκνων πρὸς πατέρας. Ταύτης ζῆλος καὶ ἀγάπη, πάντα λόγον ὑπερβαίνει· τῶν πλουσίων καὶ πενήτων, πάντων αὐτὴν ἀγαπώντων. Καὶ πλουσίῳ μὲν ἐν ξένῃ, πένητι δὲ ἐν πατρίδι, ἁμιλλᾶσθαι εὐτυχίᾳ, πολλαχῶς ἐστιν ἰδεῖν.

Laudu Patrieĭ.

In lume Patria dupre părințĭ se recunóște, arĕtând tot odată și relația dintre părințĭ și fiĭ. Acésta conservă amintirea veciniсă din ambele părțĭ a părinților către fiĭ, și a fiilor către părințĭ. Zelul și iubirea aceștia întrece orĭ ce cuvênt. Pentru că și bogațiĭ și sĕraciĭ cu toțiĭ o iubesc. Pretutindenea se observă, că se întrec în a o face fericită și cel bogat în pământ strein și cel sĕrac în Patrie.

Πάτρη ὄνομα γλυκύ. ὥσπερ μνήμη πατρική. Ἀρχῆθεν κληρονομία, ἡ συνέχεται καρδία! Πάντα

Patrie, nume dulce, ca o amintire strĕmoșéscă, clironomie din început cu care

κόρον ὑπερβαίνεις, ἐν τῇ μνήμῃ ἀεὶ μένεις· Θέλω τὰ καλά τοῦ κόσμου, ἐν πατρίδι καὶ λαῷ μου. Ὁ δὲ θέλων κ ὶ εἰς πόλιν, ὕπαγε κάλλη θεώρει. καί τοι χάρις περὶ πάντα, καρδία ἐς τὴν πατρίδα. Δεῦρο καὶ πρὸς ἀσκητὴν, μελετῶντα προσευχήν· κἀκεῖ μὲν εὕρῃς πολλάκις, αἰτίαν δακρύων πάτρην.

Ἥδιστον ἐστὶ πατρὶς, δόξης δ' αὐτῆς κορωνὶς, πίστεως ὀρθοδοξία, δεύτερον ἡ ἐξουσία. Τρίτον δόξα τῆς πατρίδος, ἄρχοντες πρώτης πεντάδος. Εἶτα πάντες οἱ λοιποὶ, κατὰ τάξιν ἀκριβῆ. Τάξεως ἕως ἐμπόρων, καὶ συνάξεως τεχνήτων· μεθ' οὓς τῶν στρατιωτῶν, καὶ λοιπῶν ὑπηρετῶν. Μεθ' οὓς πλῆθος γεωργῶν, ἕως ζώων φυλακτήρων. Ἔπαινος πάντες πατρίδος, κατὰ λόγον τῆς μερίδος

Ἥδιστον ἐστὶ πατρὶς; πάσης ἀλλοτρίας γῆς· κινδυνεύειν κἀποθνήσκειν, ἥδιον ἐν τῇ πατρίδι. Δεινὸν γὰρ ἐστιν ἑκάστῳ, πάτρης ἔξω τελευτῆσαι, καὶ μετὰ τὸν θάνατον, ἐν γῇ ξένῃ θάπτεσθαι. Διὰ τοῦτο πᾶς τις σπεύδει εἰς τὰ ἴδια ἐλθεῖν, προτιμῶν πατρίδος τάφον, ὑπὲρ ζῆν ἐν ἀλλοτρίᾳ. (Ἑβρ. α.) Τίς σε ὦ πατρὶς αἰνέσει, ὥσπερ δεῖ καὶ εὐφημήσει; Τὸ πικρὸν γὰρ καὶ γλυκὺ, ἰσοστάθμιον ἐν σοί.

Ζηλωτὴ δὲ μᾶλλον ἔσῃ, εἰ σοφίαν ἀγαπήσοις· φορτικώτερον γὰρ γῇ τῆς σκαιότητος οὐδέν. Ἔσῃ δὲ καὶ τοῦτ' εὐδαίμων, εἰ σοφοὺς μὴ ὑπερείδῃς· σοφοῖς γὰρ συνομιλοῦσα, καὶ αὐτὴ σοφὴ ἐκβήσῃ (Ἰὼβ στ'.) Κορωνὶς δ' ἂν εἴη πάντως, ἔχειν σοφοὺς καὶ κατ' ἄμφω· οἱ γὰρ μόνοι τῆς νεκρᾶς, οὐδὲν ἔχουσ' ἡ νεκρά. Πρόσεχε οὖν ἀκριβῶς, εἰ εὑρεῖν τοιούτους βούλει· μήτοι γε καταπατῇς μαργαρίτας πολυτίμους. Ρίζα τῶν κακῶν γινώσκεις, ὑπὸ Παύλου λεγομένην· δι' αὐτῆς οὐχ εὕρῃς μέν τοι φίλους σοι εἰλικρινεῖς· ὅπερ οὖν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἀγαθὸν, τοῦτο καὶ ποίει.

ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΩΤΑΙΣ ΠΑΣΗΣ ΔΑΚΙΑΣ ΧΑΙΡΕΙΝ

„Ἄθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐλπὶς „αὐτοῦ πλήρης ἀθανασίας“. (Δαβὶδ καὶ Σολομ.)

Ἄγε δὴ πλούσιοι καὶ πένητες, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι, μεγιστᾶνες καὶ κριταὶ γῆς. Ἄγε πᾶσα ἡλικία καὶ στάσις, ἐκ παντὸς γένους καὶ πατρίδος·

se unesce inima! Intrecĭ orĭ ce dorinţă, şi'mĭ eştĭ tot-déuna în memorie! Doresc bunurile lumeĭ în Patrie şi în némul meŭ. Cel ce voeşte şi în oraş, ducĕ-se se observe frumuseţa, de şi plăcere este la tóte, dar inima la Patrie. Vino şi la acest, ce gândeşte la rugăciune, şi acolo veĭ găsi adesea Patria causa lacrimilor.

Lucrul cel maĭ desfătător este Patria, apogeul glorieĭ eĭ este credinţa Ortodoxă şi în al doilea loc autoritatea. In al treilea loc, gloria Patrieĭ sunt Boeriĭ pendadeĭ întâiŭ; apoĭ toţĭ ceĭ-lalţĭ după o ştiută ordine. Clasele până la negocianţĭ şi societăţile meseriaşilor, o constituesc împreună cu soldaţiĭ şi ceĭ lalţĭ servitori, şi împreună cu aceştia mulţimea ţăranilor până la păzitorul de animale. Lauda Patrieĭ sunt toţĭ, fie-care în partea sa.

Lucru cel maĭ desfătător este Patria de cât tot cel-lalt pământ strein. Dacă se întêmplă să morĭ este maĭ plăcut în Patrie; căcĭ este dureros orĭ cuĭ a se sfârşi afară din ţara sa şi a se îngropa după mórte în pământ strein. Pentru acest cuvênt orĭ cine se grăbeşte să se reîntórcă la locul sĕŭ, preferând mormêntul în Patrie, de cât a trăi în ţara streină (Evreĭ 1). Cine, o Patrie! te póte lăuda şi cânta cât se cuvine? Căcĭ amarul şi dulcele sunt deopotrivă în tine.

Te veĭ arĕta maĭ rîvnitóre, dacă veĭ iubi înţelepciunea. Nimic nu este maĭ greŭ pământuluĭ de cât prostia. Veĭ fi şi în acésta fericită, dacă nu veĭ despreţui pe învĕţaţĭ; căcĭ conversând cu învĕţaţiĭ şi tu veĭ deveni învĕţată (Iob. 6). Apogeul tĕŭ ar fi în adevĕr să aĭ învĕţaţĭ şi filosofĭ. Căcĭ ceĭ ce sunt aĭ morţeĭ, nimic n'aŭ de cât mórtea. Ia aminte dar cu acurateţă, dacă voeştĭ să afli de acest-fel de ómenĭ, şi numaĭ călca în picióre mărgăritarele valoróse. Cunoştĭ rădăcina rĕutăţilor, spusă de Pavel, prin ea nu veĭ găsi de sigur amicĭ sincerĭ; cea ce este bun în ochiĭ tĕĭ, acea şi fă.

Bucurie Patrioţilor din tótă Dacia.

„Dilele omuluĭ ca érba, iar speranţa luĭ plină de nemurire“ (David şi Solomon).

Veniţĭ acum bogaţĭ şi sĕracĭ, liberĭ şi sclavĭ, boerĭ şi judecătorĭ aĭ pământuluĭ, vie tótă vrêsta şi starea, din tot némul şi Patria

ἅπαν λέγω τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων συναδελφῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Σωτῆρι καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ἀσπάσομαι ὑμᾶς ἐν χαρᾷ μεγάλῃ ὑπὲρ τῆς ἣν ἐπικρατεῖτε ὀρθοδοξίας τῆς πιστεως ὑμῶν ἐν πάσης ὑπομονῇ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· τοσοῦτον γὰρ τρισόλβιοι γεγόνατε ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ' οὐρανον. ὥστε πάντων ἀνθρώπων τιμιωτέρους εἶναι πρὸ προσώπου Θεοῦ, καὶ δι' ὑμᾶς ἔτι ἵστασθαι τὸν ὁρατὸν κόσμον τοῦτον.

Ἄγε δὴ πρὸ πάντων οἱ πλησιέστεροί μου, οἱ ὁμογενεῖς καὶ συμπατριῶται ὀρθόδοξοι. Ἄγε δὴ πάντες ἀπὸ περάτων ἕως περάτων Δακίας, ἀπὸ Πόντου καὶ Νίστρου μέχρι Τίσσης καὶ πέραν τοῦ Μαρισσοῦ ποταμοῦ. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἴστρου, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν Τίσσης ἐν τῷ Ἴστρῳ, καὶ πάλιν τοῦ Ἴστρου ἐν τῷ Πόντῳ, μέχρι τῶν περικύκλω συνόρων Λεχίας καὶ Οὐγγαρίας. Ἀληθὴς γὰρ ὁ λόγος, ὅτι ὥσπερ γέρων γέροντι, καὶ στρατιώτης στρατιώτῃ ἡδέως ὁμιλεῖ, καὶ πᾶν ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον καταλύει, οὕτως ὁμογενὴς τοῦ ὁμογενοῦς ἡδέων ἀκούει, καὶ ἁμαρτωλὸς ἁμαρτολοῖς οὐδὲν συστέλλεται εἰπεῖν ἐν πᾶσι ταπεινωθεὶς, ὅπερ ἐμόν.

Ὁρῶν δὲ τὴν μεγάλην ταύτην καὶ μυριάριθμον ὁμήγυριν ὑμῶν, καὶ ἐν αὐτῇ πολλοὺς σοφοὺς καὶ πολυμαθεῖς πλήρεις σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ζήλου πολλοῦ κατὰ τὸν λέγοντα Ἀπόστολον. „Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν“ (ά. Κορ. ά.), ὅλως αἰδούμενος συνέχομαι φόβῳ, καὶ τολμᾶν ὁμιλεῖν σχεδὸν οὐκ ἔχω δύναμιν. Πάλιν δὲ ὁρῶν τοὺς πλείστους καὶ ἀναριθμήτους ἐν ὑμῖν, ὀξυνόους ἐν ταῖς οὐ ὠφελίμοις, ἐν δὲ τοῖς χρησίμοις τυφλοὺς, βιάζομαι σὺν τῷ Σολομῶντι εἰπεῖν. „Ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς· ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει δὲ ποδὶ, διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων“ (παρ. στ'.). Καὶ πάλιν ἑτέρους ὁρῶν λίαν πανούργους τοῦ παραλογίζεσθαι τοὺς συναδελφοὺς αὐτῶν, καὶ ἀδικεῖν καὶ ἁρπάζει ἀθεοφόβως, βιάζομαι σὺν τῷ Ἱερεμίᾳ εἰπεῖν. „Σοφοὶ εἰσὶ τοῦ κακοποιῆσαι, τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι, οὐκ ἐπέγνωσαν (Ἱερ. δ'.) Αἲ τεχνῶν κενῶν! Φεῦ δόλων ἀναριθμήτων! σοφός τις εἶπε.

Ἔτι πάλιν ὁρῶν τὸ πολυάριθμον πλῆθος ὑμῶν πάνυ πολυποίκιλον· διαφόρους στάσεις, διάφορον προφορὰν μιᾶς διαλέκτου, σχεδὸν καὶ διαφόρους ἰδέας προσώπων, κατά τε τὸ τοῦ ἑνὸς ἑκάστου τόπου κλῖμα, καὶ κατὰ τὴν τῆς ζωῆς διαγωγὴν, ἀλλὰ καὶ κατὰ διάφορον μίξιν ἐν τῷ αἵματι ἑτέρων ἐθνῶν. (Ὅσοι γὰρ Ἕλλησι τὸ πάλαι ἐξ Ἰταλίας,

ḑic tótă societatea confraţilor ortodoxĭ în Christos Iisus Mântuitorul şi D-ḑeul nostru, şi vĕ salut cu bucurie mare pentru credinţa vóstră ortodoxă, ce o păstraţĭ cu tótă răbdarea, pentru adevĕrătatea eĭ; căcĭ atât de fericiţĭ aţĭ devenit sub ceriŭ în tóte, în cât maĭ mult de cât toţĭ ómeniĭ sunteţĭ onoraţĭ înaintea feţeĭ luĭ D-ḑeŭ, şi numaĭ pentru voĭ maĭ stă încă lumea acéstă vĕḑută.

Veniţĭ maĭ ales toţĭ ceĭ maĭ aprópe de mine, rudele şi compatrioţiĭ ortodoxĭ; veniţĭ toţĭ de la o margine până la altă margine a Dacieĭ, de la Pont şi Nistru până la Tisa şi dincolo de rîul Mureş; şi de la Dunăre, de la revărsarea Tiseĭ în Dunărea şi ĭarăşĭ de la Dunărea în Pont prin prejur, până la confiniile Polonieĭ şi Ungarieĭ. Adevĕrat este cuvêntul, că dupre cum bĕtrânul cu bĕtrân, şi soldatul cu soldat vorbeşte cu plăcere, şi tot cel aseminea luĭ cu cel aseminea se asociază, ast-fel cel de un ném ascultă cu plăcere pe cel de un ném, şi pĕcătosul cu pĕcătoşiĭ nu se sfieşte întru nimic de a vorbi, smerindu-se în tóte, precum eŭ.

Vĕḑênd acéstă mărétă şi nenumĕrată adunarea a vóstră, şi în ea mulţĭ înţelepţĭ şi învĕţaţĭ plinĭ de înţelepciune şi prudenţă şi de zel mult, după cum ḑice Apostolul: „Find-că şi Iudeiĭ semn cer şi Eliniĭ înţelepciune caută“ (I Corint. I), cu totul ruşinându-mĕ sunt cuprins de frică şi maĭ că n'am putere de a îndrăsni să vorbesc. Apoĭ ĭarăşĭ vĕḑênd pe ceĭ maĭ mulţĭ dintre noĭ ingenioşĭ în cele ce nu sunt de folos, ĭar în cele de trebuinţă orbiţĭ, mĕ grăbesc a ḑice impreună cu Solomon: „Bărbatul nebun şi călcător de lege nu umblă pe căĭ bune, un aseminea face cu ochiul, bate cu piciorul, învaţă ameninţind cu degetul“. (Proverb. 6). Şi ĭarăşĭ vĕḑênd pe alţiĭ viclenĭ spre a înşela pe confraţiĭ lor, a nedreptăţi şi a răpi fără témă de D-ḑeŭ, mĕ grăbesc a ḑice cu Ieremia: „Sunt înţelepţĭ a face rĕŭ, ĭar a face bine nu ştiŭ“ (Ieremia. 4). Vaĭ deşerte machinaţiunĭ! Fugĭ de înşelătoriĭ nenumĕraţĭ! A ḑis un filosof.

Maĭ vĕḑênd încă ĭarăşĭ mulţimea vóstră nenumĕrată şi fórte variată, de deosebite stărĭ, de deosebită pronunţie a aceliaşĭ limbĭ, şi maĭ şi deosebite ideĭ la persóne, şi după clima loculuĭ fie-căruia şi după ducerea vieţeĭ, ba încă şi după deosebita amestecare în sîngele altor popóre; (câţĭ sunt din vechime

ἢ ἑτέραις γενεαῖς μετὰ ταῦτα, γνωστοί εἰσι). Ἔτι ὁρῶν καὶ διάφορα ἐνδύματα, κατά τε τῶν ἐπικρατούντων δεσποτείαν, καὶ κατὰ τὴν τῶν πλησιοχώρων συναναστροφήν. ὥστε τινὰς καὶ περιγελᾶσθαι ἴσως ἀλλήλους, καίτοι ὁμογενῆς, καὶ ἀλλήλους ἐρυθριᾷν, τολμῷ εἰπεῖν ὅτι σχεδὸν ἀπορήσειε τις εἰ πάντες ἕν εἰσι γένος, ἀποδίδωμι δὲ τοῖς ἀπαιδεύτοις τὴν ἀπορίαν, ὡς μηδὲν πλέον γινώσκουσι.

Τῶν δὲ τοιούτων ἀπαιδεύτων πολλῶν ὄντων τῶν ἐλασσιτομάτιων, καὶ μόνον τὸ Βλάχος ἢ τὸ Ρωμοῦν ἱκανοῦ ὄντος ἐν ἑτέραις γενεαῖς εἰς ταπείνωσιν μετὰ τὸ προβάλειν με παράδειγμα ἕν, ἐν τοῖς ἑξῆς τοῖς οἷς γινώσκουσι τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ὁμιλήσω μόνοις· (δεῖ γὰρ τὸν εὐγενῆ κατὰ πάντα τῇ γνώσει καὶ πράξει διαφέρειν τῶν κοινῶν, οἱ δὲ λοιποὶ τοὺς εὐμαθεῖς μιμήτωσαν). Οὐ γὰρ δύναμαι τῆς πολυλογίας ἕνεκα λεπτομερῶς ὁμιλῆσαι κατὰ γνώμην τῶν βραχεῖαν ἐχόντων κατάληψιν· οὓς μηδὲ ἀνάγκη ἀκριβῶς πάντα γινώσκειν· ἔστω οὖν εἰς παράδειγμα ζωγραφία τις, ἔχουσα μὲν πολλοὺς ἐζωγραφισμένους, ἀγνώστους δὲ τοὺς πλείους, διά τε τὸ διάφορον τῆς χρωματουργίας, καὶ διὰ τὸν ἀγνοούμενον σκοπὸν τοῦ ζωγράφου· εἰ γὰρ βασιλεὺς τῷ τοῦ προβατοβοσκοῦ ἐζωγράφισται ἐνδύματι, κἀκεῖνος τῷ τοῦ βασιλέως, ὁμολογήσοι ἂν ὁ ἀγνοῶν ἕν' ἀντ' ἄλλου.

Τοιούτων οὖν ὄντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, εἴπωμεν ἐν συντόμῳ καὶ περὶ γένους καὶ διαλέκτου Δακῶν. Ἔχομεν ἀληθῆ πληροφορίαν, ὅτι τὸ μὲν γένος ἡμῶν ἐκ διγενείας συνῆλθεν, ἔκ τε Λατίνων καὶ Ἰταλῶν, ὅπερ συναριθμεῖται μία γενεά, καὶ ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς κληρονόμων Δακίας Δακῶν. Ἡ δὲ διάλεκτος τῶν νῦν Δακῶν, διερουμένη εἰς δέκα μερίδια, δι' ἀκριβοῦς παρατηρήσεως εὑρίσκομεν τέσσαρα μερίδια γλώσσης Λατίνων. Δύο μερίδια Ἰταλῶν, καί τοι διεφθαρμένα, δύο μερίδια τῶν παλαιῶν Δακῶν, διεφθαρμένα καὶ ταῦτα τοῖς ἀνωτέροις ἓν ἥμισυ μερίδιον Βουλγάρων ἢ Σέρβων, ἐκ τῆς συνεχούσης μαθήσεως τῶν γραμμάτων αὐτῶν καὶ συναναστροφῆς· διεφθαρμένον καὶ τοῦτο· τὸ ἥμισυ δὲ μερίδιον ἐκ διαφόρων γλωσσῶν συνιστάμενον, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς ξένοις τῆς ἐμπορικῆς ὀνόμασι. Εἰ δὲ βούλεσθε καὶ περὶ τῶν βασιλέων ἡμῶν ἀκούσας τις γνωστὸν ἔστω, ὅτι ὥσπερ οἱ τῆς Αἰγύπτου ἐλέγοντο Φαραώ, οὕτως οἱ τῶν Δακῶν βασιλεὺς ὠνομάζοντο Δεκέβαλ· οὕτινος τὴν βασιλικὴν σφραγίδα διὰ μνήμης ἄγουσιν οἱ δύο λέοντες, οἱ νῦν ἐν τῇ σφραγίδι τοῦ Ἡγεμόνος· ὁ γὰρ κόραξ ἀπὸ τοῦ

din Italia amestecaţĭ cu Grecii saŭ cu alte némurĭ după aceea, sunt cunoscuţĭ). Apoĭ maĭ vĕḑênd şi deosebitele îmbrăcăminţĭ, conform stĕpâniref ce predomina şi conform contactuluĭ cu vecinii, în cât uniĭ probabil să şi derîd între eĭ, de şi de acelaşĭ ném, şi să ruşinézĕ între eĭ, îndrăsnesc a ḑice că maĭ s'ar îndoi cine-va dacă cu toţiĭ sunt de un ném; atribuesc îndoiala despre acésta celor neînvĕţaţĭ, ca uniĭ ce nu ştiŭ maĭ mult.

Fiind-că nişte ast-fel de defecte ale neînvĕţaţilor sunt multe şi numaĭ cuvêntul de Valah saŭ Român este de ajuns spre înjosire faţă de alte némurĭ; după ce voĭ aduce un exemplu în cele următóre voĭ vorbi numaĭ pentru ceĭ ce cunosc puterea cuvêntuluĭ. (Căcĭ se cuvine ca cel nobil să se deosebéscă în totul şi prin ştiinţă şi prin faptă de vulg, ĭar restul să imiteze pre ceĭ învĕţaţĭ). Nu pot din causa vorbireĭ deşarte a trata amărunţit după opinia fie-căruĭa, pe când uniĭ aŭ înţelegerea uşóră şi nicĭ nu este nevoe a le spune tóte cu démăruntul. Să luăm exemplu o imagine avênd pre mulţĭ zugrăviţĭ, necunoscuţĭ ceĭ maĭ mulţĭ, şi din causa deosebireĭ colorilor şi din causa scopuluĭ necunoscut a zugravuluĭ; căcĭ dacă Regele se zugrăveşte cu veşmêntul ciobanuluĭ, şi acela cu a Regeluĭ, cel neştiutor va lua pre unul în locul altuĭa.

Ast-fel fiind lucrurile omeneşti, să vorbim în scurt şi despre némul şi limba Dacilor. Avem adevĕrată dovadă, că némul nostru se derivă din două némurĭ şi din Latinĭ şi din Italĭ cea ce se socoteşte un singur ném, şi din Dacĭ, din vechime ereditarĭ aĭ Dacieĭ. Iar limba Dacilor celor de acum, diviḑată în ḑece părţĭ, prin o observare scrupulósă aflăm că patru părţĭ a limbeĭ sunt latine, două părţĭ italiene, de şi corupte, două părţĭ a vechilor Dacĭ, corupte şi aceste prin cele de maĭ sus; o parte şi jumătate din limba Bulgarilor şi Serbilor, din o continuă învĕţătură a cărţeĭ lor şi a contactuluĭ, coruptă şi acésta; ĭar jumătate de parte constând din diferite limbĭ, maĭ ales în numirile strĕine a comerţuluĭ. Iar dacă voeştĭ a asculta ceva şi despre Regiĭ noştrĭ, să ştiĭ. că dupre cum ceĭ din Egipet se numĭaŭ Faraon, aseminea şi Regiĭ Dacilor se numĭaŭ Decebal, a căruĭ stemă regală ne-a conservat'o ceĭ doĭ leĭ de acum de pe stema Domnitoruluĭ. Pentru-că corbul predominéză de

πρωτίστου μεγίστου τε καὶ αὐτοδεσπότου πρίγκιπος, πατρὸς πατρίδος ἡμῶν, Ράδου Βοεβόδα τοῦ Νέγρου ἐπικρατεῖται. Ταῦτα περὶ τοῦ γένους ἐν συντόμῳ, ὡς πρόσκαιρα καὶ γήϊνα, καὶ φαντασιώδη.

Τὰ δὲ ἑπόμενα εἰς πνευματικὴν ἔσται οἰκοδομήν. Ἄγε νῦν οὖν οἱ συναδελφοὶ ὀρθόδοξοι πάντες ὁμοῦ, προσέχετε τοῖς λεγομένοις. Γέγραπται ὅτι ὁ καυχώμενος, εν Κυρίῳ καυχάσθω. Ἀγὼν οὖν κατ᾽ ἐμοῦ, ὑπὲρ τῆς μελλούσης ἐλπίδος ἡμῶν, καθ᾽ ἑκάστην ποιούμενος, εἴτε νικῶν, εἴτε ἡττώμενος, καὶ εἴτε πάλιν νικῶν, καὶ βεβαίαν πληροφορίαν ἐκζητῶν ἐν πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ ἐμοῦ σκεπτομένοις, ἔκ τε τῆς Ἁγίας καὶ Θεοπνεύστου γραφῆς, ἔκ τε συγγραμάτων τῶν Ἁγίων καὶ ἐκ τῆς τῶν ἔξω σοφίας, καὶ ἐκ τῆς κατὰ δύναμιν πείρας, πρὶν τῆς τούτων πληροφορίας, πάντων τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου ἓν ἕκαστον εὗρον καὶ ἔγνων ὁμοφωνοῦν ἐν μιᾷ, πλάνῃ ἢ εἰδωλολατρείᾳ, ἢ ἀθεΐᾳ. Τοὺς δὲ Χριστιανοὺς ἀνομοίους, καὶ διηρημένους εἰς διαφόρους αἱρέσεις, ὥστε ἀπορεῖν, ποῦ ἡ πολυμάθεια; ποῦ ἡ φιλοσοφία; ποῦ οἱ ἀπέραντοι λόγοι τῶν τρισκακοδαιμόνων ἀνθρώπων; Εὔκολος δὲ ἡ περὶ ἐθνικῶν καὶ χριστιανῶν λύσις τῆς ἀπορείας· ἐκείνων μὲν γὰρ οὐδὲν μέλει τῷ διαβόλῳ, (καί τοι καὶ αὐτὸν μὴ εἶναι τινὲς ὀνειροπολοῦσιν, οὗ πέρι ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ρηθεῖσεται), διὸ καὶ ἡσυχάζειν ἓν ἕκαστον ἐν τῇ ἰδίᾳ πλάνῃ ἀφίησιν, οὐδὲν γὰρ πλεῖον τῆς ἀπωλείας αὐτῶν ἐπιζητεῖ· τοὺς δὲ χριστιανούς, ἵνα μᾶλλον καὶ πλείους πλανήσῃ, εἰς διαφόρους παρέσυρεν αἱρέσεις.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι τῶν ὀρθοδόξων εὐμετάβλητοι φαίνονται εἰς διαφόρους γνώμας τῶν ἑτεροδόξων, ἀναγινώσκοντες, ἢ ἀκούοντες τοὺς λόγους ἐκείνων, καὶ τὰς πράξεις προκρίνοντες, μᾶλλον δὲ ἡνίκα καὶ παραμικρά τις ἐξουσία ἐκείνων κηρυχθῇ, πρόθυμοι τοῦ ὁμοφωνεῖν ἐκείνοις, ὢ δυστυχία! ὥστε καὶ αὐτοὺς μὴ εἶναι στερεοὺς καὶ ἑδραίους ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ ἀμώμῳ τοῦ Χριστοῦ πιστει, καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἰκονομικῶς, καὶ ὡς σύνηθες, καὶ ὄνομα, καὶ πρᾶξιν, καὶ λόγον χριστιανικὸν ἔχειν· στρέφει ὁ τοιοῦτος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ κάτω, δογματίζει μόνος, φαντάζεται πολυμάθειαν καὶ σοφίαν, κατηγορεῖ τῶν ἄλλων ὡς ἀσυνέτων, συναντᾷ τῷ ὁμοίῳ αὐτῷ τυφλῷ, συγχαίρει αὐτῷ, καὶ τέως τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγῶν ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπίπτουσι.

Τρισάθλιοι υἱοὶ ἀνθρώπων, ἆρα ἀμήχανον τοῦ τοῦ εὑρεῖν καὶ εἰδέναι τὴν εὐθεῖαν ὁδόν; ἆρα ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ὁ πάσας τὰς ἐπιστήμας τοῦ κό-

la cel mai întâi și mai mare și principe independent, părinte al Patriei nóstre, Voevodul Radu Negru. Acestea în scurt despre acéstă cestiune, ca de ocasiune și lucruri pământeștĭ și imaginare.

Iar cele ce urméză vor fi spre edificare sufletéscă. Veniți acum confrați ortodoxi împreună, luați aminte celor ḑise: Este scris că cel ce să fălește, în Domnul, să se fălésca. Luptându-mě tot-déuna contra mea despre viitórea nóstră speranță, saŭ învingênd saŭ învingêndu-mě, saŭ iarăși învingênd și căutând o singură încredințare asupra celor cugetate de mine și din sânta și de D-ḑeŭ inspirată Scriptură și din scrierile sânților părinți și din înțelepciunea profană și din experiența'mi proprie după putere; înainte de încredințarea acestora, am aflat pe fie-care din popórele lumei și am cunoscut, că sunt de acord asupra înșelăciunii, saŭ în idolatrie, saŭ în ateism; iar pre creștini nedeopotrivă și divіḑați în deosebite eresuri în cât te îndoești unde este multa învěțătură? Unde'i filosofia? Unde sunt discursurile ómenilor de trei ori fericiți? Este ușor a se deslega nedumerirea despre păgâni și creștini. Acelora nu li pasă de loc de Dracu (de și unii conjecturéză, că el n'ar exista, despre care voi vorbi într'un loc propriu), de aceea să lasă fie-care a se liniști în părerea sa greșită, și nu se îngrijesc mai mult de perderea lor; iar pe creștini, pentru ca și mai mult să'i facă a greși, i-aŭ atras în diferite eresii.

Dar și cei mai mulți dintre ortodoxi se arată ușori schimbători spre diferite opiniuni ale eterodoxilor, cetind saŭ ascultând cuvintele acelora și judecându-le faptele, mai ales când predominéză în cât-va stěpânirea acelora, sunt gata a fi de aceéși opinie cu aciea, o nenorocire! în cât și aceștia nu sunt statornici și tari în sânta și nepătata credință a lui Christos, și mulți din ei aŭ și numele și fapta și cugetarea economicos și de obiceiŭ, și pórtă numire creștinéscă. Un aseminea își aruncă ochii în sus și în jos, dogmatizază singur, își închipue că este prea învěțat și filosof, calomniéză pe alții ca neînțelepți, se adună cu cel aseminea lui orb, se desfătéză cu el, și în fine orb pe orb conducêndu-se cad amândoi în prăpastie.

De trei ori nefericiți fii ai ómenilor! Oare este cu neputință a afla și a cunóște calea dréptă? Oare mintea omenéscă care învață

σμου μαθὼν, τοσοῦτον ἀσθενὴς τοῦ μὴ δύνασθαι μαθεῖν καὶ ταύτην τὴν ἐπιστήμην; πῶς δηλαδὴ ἀναβαίνειν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ Θεὸν εἰδεῖν, καὶ ὀρθῶς περιπατεῖν; ὅθεν νῦν ἐν συντόμῳ λέγω, ὅτι αἴτιον πλάνης ἐν μὲν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἡ ἀπ' ἀρχῆς αὐτῶν ἀπιστία, ἥτις κατὰ διαδοχὴν μένει ἐν τοῖς μεταγενεστέροις αὐτῶν. Ἐν δὲ τοῖς διαφόροις αἱρέσεσι, τὸ ἀπ' ἀρχῆς ψεῦδος τοῦ διαβόλου, ὅπερ δι' ἀπροσεξίας καὶ ἀκρασίας εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς. Ἐν δὲ τοῖς εὐμεταβλήτοις τῶν ὀρθοδόξων, πρῶτον μὲν αἴτιον τὸ πείθεσθαι μᾶλλον ἀνθρώποις ἢ Θεῷ· δεύτερον δὲ ἡ τῶν ἡδονῶν τύφλωσις, καὶ ἀμέλεια τῆς ἀρετῆς, τότε γὰρ ὑψοῖ αὐτοὺς ὁ ἀόρατος ἐχθρὸς εἰς ὑπερηφανίαν καὶ καταφρόνησιν· ἔνεστι δὲ ἰαθῆναι πᾶσαν πλάνην, καὶ αἵρεσιν, καὶ ἀθεΐαν, καὶ λήθην, καὶ ἀμφιβολίαν, διὰ τῆς πνευματικῆς ἐπιστήμης, ὡς δειχθήσεται ἐν τῷ περὶ πίστεως τμήματι, καὶ τότε γνώσηται πᾶς τις ὅτι ἀμαθεῖς καὶ βάρβαρός ἐστι καὶ ὁ μείζων φιλόσοφος τοῦ κόσμου τούτου ἐν τῇ ἣν οὐ γινώσκει ἐπιστήμῃ, ὅθεν δέεται ταπεινώσεως.

Τούτου χάριν, ζήλων ἐζήλωκα ταῖς πολλαῖς βίβλοις τῶν ἀλλογενῶν, ἐνδεῶν ὄντων ἡμῶν, καὶ μισῶν μεμίσηκα τὰς πολλὰς βίβλους αὐτῶν, ἐπικαίρων μὲν ἐχούσας πάσας τὰς ἐπιστήμας, ἀθανάτων δὲ μηδὲν ὑγιές. Ὅθεν τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ πειθόμενος λέγοντι. „Πάντα δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε“ (ά. Θεσσαλ. έ.). Ἔγνων γράψας ἐμοί τε καὶ τῷ γένει μου καὶ παντὶ εὐσεβοῦντι, μίαν τρὶς τριπλάσιον τριήρην Διδασκαλίας· δι' ἧς πάντα τὸν βουλόμενον ἀκινδύνως δύνασθαι διαπλεύσαι τὸ τῆς ζωῆς ταύτης πέλαγος. Ἔτι τοῖς μὲν εὐμαθέσιν εἰς στερέωσιν καὶ ἀσφάλειαν, τοῖς δὲ ἀμαθέσιν εἰς εὐμάθειαν, τοῖς δὲ ἀλλοτρίοις εἰς ἐπίγνωσιν εἰ βούλοιντο ἀληθείας. Ἔχει μὲν γὰρ πάντων τὴν πληροφορίαν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ γεγραμμένα εἰσὶ πάντα, λίαν δὲ διεσπαρμένα, ἔν τε τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἁγίων ἑρμηνίαις καὶ διδασκαλίαις. Ἄλλα δὲ παρακεκαλυμμένα ὑπὸ γράμματι. „Τὸ μὲν γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ“ (ά. Κορ. γ'.). γράμμα μὲν τῆς Παλαιᾶς, πνεῦμα δὲ τῆς Νέας διαθήκης.

Πάντως οὖν οὐ δεῖ ἡμᾶς ἀδελφοὶ, ἀνθρώπους ὄντας, ἐπὶ μεγίστην ἐλπίδα καὶ χάριν κτισθέντας, κτηνωδῶς καὶ τυφλῶς τὸν δρόμων τῆς ζωῆς ταύτης διήκειν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀκριβῶς γινώσκειν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κεχαρισμένα ἡμῖν. „Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς, (ἢ θέλοντας ἢ μὴ θέλοντας), φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα

tóte științele lumeĭ să fie atât de neputincĭósă de a nu putea învĕța și acéstă știință? Cum adecă să se înalțe la ceriŭ, să cunóscă pre D-ḑeŭ și să se pórte corect? De aceea acum în scurt ḑic, că causa înșelăciuneĭ în cele lalte popóre este necredința lor de la început, care prin succesiune rĕmâne în ceĭ următorĭ aĭ lor. Iar în deosebitele eresiĭ causa este minciuna cea din început a diavoluluĭ, care prin neascultare și lăcomie s'aŭ întrodus in eĭ. Iar în ceĭ ușorĭ la convingerĭ dintre ortodoxĭ causa întâĭa este, că se supun maĭ mult ómenilor de cât luĭ D-ḑeŭ; a doua, orbirea plăcerilor și negligența virtuțeĭ. Atuncĭ iĭ înalță pe eĭ inimicul nevĕḑut la mândrie și despreț. Este cu putință a se curarisi tótă înșĕlăciunea și eresia și ateismul și întinăciunea și îndoĭala prin sciința spirituală, dupre cum se va demonstra în partea despre credință, și atuncĭ va cunóște orĭ cine, că este ignorant și barbar și cel maĭ mare filosof a lumeĭ aceștia în știința pe care nu o cunóște, de acea are nevoie de modestie.

Pentru aceea cu zel am studiat multe cărțĭ ale celor de alt ném, pentru că noĭ suntem sĕracĭ de aceste, și cu ură am urit pe cele maĭ multe din ale lor, pentru că tóte științele le aveaŭ pe deasupra și nimic sănătos despre cele nemuritóre. De aceea convingêndu-mĕ de ceea ce ḑice divinul Apostol: „Tóte le cercațĭ, ce este bun ținețĭ“ (I Tesalonicenĭ V). M'am hotărît să scriŭ, pentru mine și pentru némul meŭ și pentru orĭ ce religios, o întreită învĕțătură, cu care orĭ cine voește, fără pericol să pótă percurge marea acesteĭ viețĭ. Celor învĕțațĭ va fi spre întărire și siguranță, celor neînvĕțațĭ spre învĕțătură, ĭar celor streinĭ spre cunoștință, dacă doresc adevĕrul. Biserica luĭ Christos posede învĕțătura tuturor, și tóte sunt scrise, dar fórte împrăștiete și în sânta scriptură și în interpretările și învĕțăturile sânților părințĭ, dar ascunse sub literă„ Căcĭ litera ucide, ĭar spiritul face viu“ (1. Corint. 3). Litera este a Vechiuluĭ Testament, spiritul a Nouluĭ Testament.

Decĭ nu trebue noĭ fraților, ómenĭ fiind, creațĭ fiind pentru o maĭ mare speranță și grație, în mod animal și orbiș să percurgem drumul acesteĭ viețĭ, ci să cunóștem și fórte cu deamăruntul harurile date nouĕ de D-ḑeŭ. „Căcĭ noĭ toțĭ (saŭ vrênd saŭ nevrênd), trebue a ne înfățișa înaintea tronuluĭ luĭ

κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν“ (β′. Κορ. ε′.). Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἀγωνίσομαι καθ' ὅσον ἔξω δυνάμεως, διὰ θείας βοηθείας παραστῆσαι ζῶσαν ἑνὶ ἑκάστῳ πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν πιστῶν· οὐ μέντοι νῦν, ἀλλὰ νῦν τὴν ὑπόσχεσιν ποιοῦμαι, ἐνασχολούμενος ἐν τοῖς περὶ τῆς ὀρθῆς συντάξεως, καὶ τοῖς ἑπομένοις μαθήμασι. Μὲ τὰ δὲ ἓξ μῆνας, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, καὶ εὐκαιρίαν ἡσυχίας λαδὼν, ἄρξωμαι συγγράφειν ὅσα μετ' ὀλίγον δειχθήσεται κεφαλαιωδῶς.

Τὰ δὲ ἐν τῷ παρόντι προοιμίῳ ἐκτεθέντα, χάριν προοιμίου, ἀναγκαῖον ὂν πρῶτον τὸ α, μαθεῖν, εἶτα τὸ β, καὶ τὰ ἑξῆς· ἤτοι πρῶτον τὰ πλησιέστερα ἡμῶν, ἔπειτα τὰ πορρωτέρω, ἵνα περὶ πάντων ἰδέαν ἔχωμεν, κατὰ δύναμιν· διότι περὶ τῶν τοιούτων ὕστερον οὐ σχολή μοι διαλαβεῖν. Ὅθεν ἀπὸ τῶν μικρῶν τὰ προοίμια πεποίηκα, πολλοὶ γὰρ φανταζόμενοι πάντα μεμαθηκέναι, κἂν τοῖς ἐλαχίστοις εἰσὶν ἀτελεῖς, παραδείγματος χάριν, ἥτις αὐτοὺς ἐρωτήσοι τοὐλάχιστον εἰ γινώσκουσι τὸ Πάτερ ἡμῶν, γελῶντες ἀποκρίνονται, ὅτι τοῦτο καὶ τὰ μικρὰ παιδία ἐπίστανται. Ἀλλ' ἐὰν καὶ τὴν ἔννοιαν ἐρωτήσῃ, ἄρχονται ἡττᾶσθαι, μηδὲν εἰδότες, ὅπερ ἦν πρώτιστον ἀναγκαῖον εἰδέναι, ὡς πιστοὶ ἐν Χριστῷ· τὰ γὰρ λοιπὰ ἐκ περισσεύματος λόγον ἐπέχουσι.

Ταῦτα οὖν πάντα ἐκδίδωμι διά τε τὴν ἀνωτέρω, καὶ τὴν ἐν τῷ πρὸς Ἡγεμόνα λόγῳ δειχθεῖσαν αἰτίαν· Ἔτι δὲ καὶ περὶ τοῦ γινώσκειν ἐκ προοιμίων τί τὸν μέλλοντα κόπον θεμέλιον δύναται ἔχειν· καὶ γὰρ βοηθείας δέομαι, εἴς τε εὐκολίαν τῶν νῦν μαθημάτων μου, καὶ εἰς ἀπόλαυσιν ἐν καιρῷ τῆς περιποθήτου ἡσυχίας. Ἤδη γὰρ ἐν τῷ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης μοναστηρίῳ διατρίβων, καὶ σχολεῖον κοινὸν κρατῶν, ὅ,τι πορίζομαι ἀπὸ τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ μοναστηρίου, δίδομαι τοῖς διδάσκουσί με διδασκάλοις· ὥστε καὶ διπλῆν φροντίδα ἔχειν, τῆς τε κυβερνήσεως, καὶ τῆς μαθήσεως, καὶ μὴ δύνασθαι προκόπτειν ὡς ἂν δυναίμην ἐλεύθερος ὢν τῆς πρώτης φροντίδος· εἰς εἴδησιν οὖν πάντα.

Διαιρεθήσεταί μοι δὲ τὸ σύγγραμμα εἰς τόμους τρεῖς, ἕκαστος δὲ τόμος εἰς τρία τμήματα, καὶ ἕκαστον τμῆμα εἰς τρία κεφάλαια. Ὅθεν ἕκαστον τμῆμα μιμήσεται ἓν ἀγγελικὸν τάγμα τοῦ οὐρανοῦ, ὥσπερ ἐν τοῖς ἑκάστου τμήματος στίχοις δειχθήσεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ.

Ὁ μὲν οὖν πρῶτος τόμος, ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι διαλήψεται περὶ προσοχῆς, περὶ θεωρίας τοῦ

Christos, că să'şi ia fie-care cele ce aŭ lucrat prin trupul sĕŭ saŭ bine saŭ rĕŭ“ (2. Corint. 5). De aceea mĕ voĭ şi lupta după cât 'mĭ va fi cu putinţă cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ de a presenta vie fie-căruia din voĭ tótă voinţa luĭ D-ḑeŭ pentru noĭ credincioşiĭ; nu acum, ci acum fac numaĭ promisiunea, ocupându-mĕ cu regulele drepteĭ sintaxe, şi cu cele lalte învĕţăturĭ. După şase lunĭ, cu buna vrere a luĭ D-ḑeŭ şi avênd şi timpul liniştit, voĭ începe a scrie câte în curênd voiŭ arĕta în resumat.

Iar cele expuse în presenta precuvêntare, ca pentru precuvêntare, este de nevoe maĭ întâĭ a se învĕţa *a*, apoĭ *b* şi cele-lalte; saŭ maĭ întâiŭ cele maĭ aprópe de noĭ, apoĭ cele maĭ îndepărtate spre a avea idee despre tóte dupre putinţă. Pentru-că despre aceste nu mĕ voĭ maĭ ocupa după aceea. De acea am început precuvêntarea de la ceĭ micĭ. Căcĭ mulţĭ îşĭ închipuesc, că tóte le aŭ învĕţat de şi sunt nedesĕvêrşiţĭ şi în lucrurile cele maĭ micĭ; de exemplu: dacă ĭ-ar întreba cine-va, dacă cunosc măcar „Tatăl nostru“, rîḑênd respund: că acéstă rugăciune şi copiĭ ceĭ micĭ o ştiŭ. Iar dacă 'ĭ întrebĭ şi sensul, încep a fi învinşĭ, neştiind nimic, lucru care este de prima necesitate a şti ca credincioşĭ în Christos. Cât despre cele-lalte din prisosinţa cuvêntuluĭ le ştiu.

Tóte acestea decĭ le edaŭ pentru causa amintită maĭ sus şi pentru cuvêntul către Domnitor. Apoĭ şi pentru a cunóşte din întroducere, ce temelie póte să aibă ostenéla viitóre, pentru-că am nevoe de ajutor şi în uşurinţa studiilor mele de acum şi în obţinerea linişteĭ dorite la timp. Căcĭ acum petrecênd în Monastirea sânteĭ Ecaterina şi ţinênd scólă publică, şi cea ce câştig de la scolarĭ şi monastire daŭ dascălilor celor ce mĕ învaţă şi pe mine; în cât am o ocupaţie îndoită, şi de administraţie şi de învĕţătură, şi nu pot să progresez după cum aşĭ putea fiind liber de cea dintâĭ ocupaţie. Decĭ spre ştiinţă ḑic aceste tóte.

Se va divide scrierea în treĭ volume, fie care volum în treĭ părţĭ şi fie-care parte în treĭ capitule. In cât fie-care parte va fi o imitare a ordinilor angelice din ceriŭ, dupre cum în stihurile fie căriĭ părţĭ se va arĕta la locul sĕŭ.

Tomul întâiŭ, în partea întâiŭ va trata despre observare şi despre teoria lumeĭ vĕḑute

ἀοράτου, καὶ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, περὶ κτίσεως ἀνθρώπου, περὶ τοῦ Κάϊν καὶ Ἄβελ, καὶ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ. Εἰκόνα ἔχοντος τῆς μελλούσης κρίσεως. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ διαμερισμοῦ τῆς γῆς, περὶ διασπορᾶς ἐθνῶν, καὶ περὶ τοῦ γραπτοῦ νόμου, προσημένοντος τὴν Νέαν διαθήκην.

Ὁ δὲ δεύτερος τόμος, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι περὶ γνώσεως τῶν ὄντων, τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἀέρος, καὶ τῆς γῆς. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τοῦ γνῶσι σαυτὸν, διαφορικῶς τῶν ἀλόγων, σωματικῶς ἐξ ἐνεργείας, καὶ ψυχικῶς ἐκ συνδέσμου. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τρίτῳ περὶ γνώσεως Θεοῦ, νοητῶς, ἐνεργητικῶς, καὶ αἰσθητῶς, ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώποις.

Ὁ δὲ τρίτος τόμος, ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι περὶ πίστεως, διὰ γραφῆς καὶ διδασκαλίας, διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ διὰ τῆς πράξεως, ἀμετάβλητος μαρτυρία. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περι ἐλπίδος, διὰ τῶν προσδοκομένων, διὰ σημείων καὶ τεράτων, καὶ διὰ τῆς αἰσθήσεως τῶν μελλόντων ἀπὸ τοῦ νῦν ἔτι. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ ἀγάπης, διὰ τῆς θείας προσταγῆς, διὰ λυσιτελείας ἀνθρώπων, καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ Θεῷ ζωῆς ἀτελευτήτου, ἥτις ἐστὶν ἡ τελεία μακαριότης.

Μή τις οὖν τῇ ἐμοὶ ἀξίᾳ ἢ ἐμπειρίᾳ ταῦτα ἀποδώσῃ, τῇ δὲ χάριτι Θεοῦ, τῇ δυναμένῃ ἐνεργῆσαι πολλάκις καὶ δι' ἀναξίων εἰς ὠφέλειαν· οὐδὲ γάρ τι ἀφ' ἑαυτῶν ἔχομεν, οὐ νοῦν, οὐ λόγον, οὐ ζωὴν, οὐ πνοήν. Ἀλλὰ οὐδὲ ἡμεῖς ἑαυτοῖς ἐσμέν. „Αὐτοῦ γὰρ ἐσμὲν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν· ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολαύωμεν". (Ἐφ. β'.)

Πρὸς δὲ γινώσκειν δεῖ ὅτι οὐ πάντες ἐν ἑνὶ λόγῳ τῇ πατρίδι βοηθοῦσιν, ἀλλ' ὁ μὲν μαχαίρᾳ, ὁ δὲ γεωπονίᾳ, ὁ δὲ χειροτεχνίᾳ, ὁ δὲ ἐπιστήμαις, ὁ δὲ διδασκαλίᾳ, ὁ δὲ δικαίᾳ κρίσει, ὁ δὲ ἐπιγνώσει καὶ εὐποιίᾳ πρὸς τοὺς καλῶς κοπιόντας καὶ ἕτερος ἑτέρως.

Εὔχεσθαι οὖν ὑπὲρ ἐμοῦ συναδελφοὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν ἀνοίξῃ τοῦ νοὸς καὶ διαφωτισμῷ τῆς διανοίας, ὅπως εὐδοκίμως γράψω πάντα ὅσα ἂν ἡμῖν χαρίσηται ὁ Θεὸς εἰς νουθεσίαν ἡμῶν. „Πλὴν γὰρ αὐτοῦ, οὐ πρᾶξις, οὐ λόγος τελεῖται". Ἀμήν.

şi nevědute. In al doilea despre crearea omuluĭ, despre Cain şi Avel şi despre potop, fiind icóna judecăţeĭ viitóre. In al treilea despre divisiunea pămêntuluĭ, despre împrăştierea popórelor şi despre legea scrisă, preînchipuire a Nouluĭ Testament.

Iar tomul al doilea, în partea întâĭa, va trata despre cunoştinţa fiinţelor, a ceriuluĭ, a aeruluĭ, a pămêntuluĭ. In a doua despre cunoştinţa de sine, deosebitóre de animale, corporală prin activitate şi spirituală prin legătură. In a treia despre cunoştinţa de D-ḑeŭ intelectuală, energică şi sensuală, cât este posibil omenilor.

Iar Tomul al treilea, în partea întâia, va trata despre credinţa din scriptură şi învěţătură, din mintea sănătósă şi din practică, mărturie nesupusă îndoeleĭ. In a doua despre speranţa, în cele aşteptate, prin semne şi minunĭ şi prin simţirea celor viitóre încă de pe acum. In a treia despre iubire prin D-ḑeeasca poruncă pentru folosinţa ómenilor şi pentru viaţa nesfârşită în D-ḑeŭ, care este fericirea absolută.

Să nu'mĭ atribue vredniciei şi experienţeĭ mele cine-va acestea, ci haruluĭ luĭ D-ḑeŭ, care póte să lucreze adese şi prin ceĭ nevrednicĭ spre folos. Nimic de la noĭ nu avem, nicĭ mintea, nicĭ cuvêntul, nicĭ viaţa, nicĭ suflarea; dar încă nicĭ noĭ nu suntem aĭ noştri: „Căcĭ a luĭ făptură suntem, creaţĭ în Christos Iisus spre lucrurĭ bune, pe care le aŭ pregătit D-ḑeŭ spre a umbla in ele ca să câştigăm înfierea" (Efes. 2).

Pe lângă acestea trebue să cunóştem, că nu toţĭ în acelaş chip ajută Patria, ci unul cu sabia, altul cu agricultura, altul cu meşteşugul, altul cu ştiinţele, altul cu învěţătura, altul cu drépta judecată, altul cu prevederea şi bine-facerea către ceĭ ce să ostenesc bine şi alţiĭ în alt mod.

Rugaţi-vě pentru mine confraţilor în Christos Iisus spre a mi se da cuvênt spre deschiderea minţeĭ şi luminarea înteleginţeĭ ca să scriŭ după cum se cade tóte câte ne va înhărui D-ḑeŭ pentru învěţătura nóstră. „Căcĭ fără El nicĭ fapta, nicĭ cuvêntul nu se sěvêrşeşte". Amin.

Τῌ ΝΕᾼ ΗΓΕΜΟΝΙᾼ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ, θεοσεβεστάτῳ τε καὶ θεοφρουρήτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι πάσης Βλαχίας γῆς, Κυρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝῌ ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ ΒΟΕΒΟΔᾼ,

τὴν μεθ' ὅσης ὑποκλήσεως βαθεῖαν προσκύνησιν.

Ὁ ὀρθόδοξος χριστιανισμὸς, ὑψηλότατε καὶ θεοφρούρητε Ἡγεμὸν, ἐν τῇ κατ' ἄμφω εὐταξίᾳ καυχώμενος, ἤτοι ἔν τε τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ, πάντως καὶ τὴν κατ' ἄμφω ἀληθεστάτην ἔχει πληροφορίαν, (ἅτε δὴ μηδὲν ὧν ἔχει ἐπικρατῶν ἄνευ τῆς ἁγίας Γραφῆς μαρτυρίας, εἴτε Παλαιᾶς εἴτε Νέας), τῆς τε ὁσιότητος καὶ ἁγιότητος· καὶ ταῦτα διὰ πολλῆς πείρας καὶ δοκιμῆς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, καθάπερ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις συμμαρτυροῦσιν ἡμῖν.

Ταύτης οὖν ἕνεκεν τῆς εὐταξίας ἐγένοντο Θεοῦ ἀποκαλύψεις, ταύτης ἕνεκεν σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ γῆς κάτω· ταύτης ἕνεκεν διδασκαλίαι οὐράνιοι, θεῖοι φωτισμοὶ, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις εἰς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· συντόμως εἰπεῖν τὰ πάντα διέταξε κατὰ τὴν τοῦ ἄνω κόσμου εὐταξίαν, ἵνα τὸ ἅγιον θέλημα Θεοῦ κατὰ πάντα δοξάζηται, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Οὐκ ἔστιν ἄρα μῶμος οὐδὲν ἐν πάσῃ τῇ κατ' ἄμφω εὐταξίᾳ τοῦ χριστιανισμοῦ. Πόθεν δῆλον; πρόδηλον ἐκ τῆς οὐρανίου μιμήσεως. Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Κύριος ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ διαφόρους τάξεις οὐρανίου δυνάμεων, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἡτοίμασε δόξαν καὶ τιμὴν ἀνθρώπῳ. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς, διὰ δὲ τοῦ Βασιλέως ὁ Ἡγεμὼν, ἔμψυχος εἰκών ἐστι Θεοῦ. Οὐρανίων δὲ ἀρχῶν οἱ ἄρχοντες· τῶν δὲ λοιπῶν ἀγγέλων, οἱ τῆς Βασιλείας καὶ Ἡγεμονίας ὑπηρέται, καὶ τὸ ὑπήκοον.

Φιλονεικίας δὲ πάσης ἐκτὸς, καὶ πᾶς ἄνθρωπος εἰκὼν ἔμψυχός ἐστι Θεοῦ, κατά τε τὸ αὐτεξούσιον καὶ τὸ ἀρχικὸν ἁπάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· δι' ἣν αἰτίαν παρὰ τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ κατ' εἰκόνα μαρτυρεῖται Θεοῦ· ὥστε κατὰ τοῦτο μηδὲν διαφέρειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, δοῦλον ἐλευθέρου, πλούσιον πτωχοῦ, καὶ Βασιλέα τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἅτε δὴ πάντας ἐπίσης κατ' εἰκόνα Θεοῦ κτισθέντας, καὶ κατ' οὐδὲν ἧττον τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς ἔχοντας· ὧν καὶ τὴν σωτηρίαν ἐπίσης ἐθέλει.

EPIFONIMA LA NOUA DOMNIE.

Prea Inălţatuluĭ, prea strĕlucituluĭ, prea piosuluĭ şi păzituluĭ de D-ḑeŭ Domn şi Egemon a tot pămêntul Valahieĭ, Domnuluĭ Domn

Ioan Mihail Constantin Suţu Voevod,

închinăciune cu tótă adânca supunere.

Crestinismul Ortodox, Prea Inalte şi de D-ḑeŭ păzite Domn, lăudându-se în ordine îndoită, adică în cea Bisericéscă şi cea politică, şi în adevĕr are şi cea maĭ sigură încunoştiinţare pentru amândouĕ (pentru că nu are nimic din ceea ce posede fără mărturiele sânteĭ scripturĭ a Vechĭuluĭ şi a Nouluĭ Testament), şi despre piositate şi despre sânţenie. Iar acésta prin multă experienţă şi încercare şi cu cuvântul şi cu fapta, dupre cum ne mărturisesc şi cuvintele şi faptele.

Decĭ pentru acéstă ordine s'aŭ făcut descoperirile de la D-ḑeŭ, pentru acésta semne şi minunĭ în ceriŭ sus şi pe pământ jos; pentru acésta învĕţăturĭ cereştĭ, luminĭ Dumneḑeeştĭ, şi orĭ ce ar ḑice cine-va spre trebuinţa şi folosul némuluĭ omenesc. In scurt ḑicênd, tóte le aŭ aşeḑat, după ordinea lumeĭ de sus, pentru ca sânta voinţă a luĭ D-ḑeŭ întru tóte să se măréscă precum în ceriŭ şi pre pămênt.

Nu este dar nicĭ un defect în tótă îndoita ordine a Creştinismuluĭ. De unde se probéză acésta? Este evident, din imitarea (ordineĭ) ceriuluĭ. Dupre cum în ceriŭ Domnul a gătit scaunul sĕŭ, şi diferite ordine sunt de puterĭ cereştĭ, ast-fel şi pe pământ a gătit omuluĭ mărire şi cinste. Şi întâĭ împĕratul, ĭar prin împĕrat Domnitorul este icóna însufleţită a luĭ D-ḑeŭ. Incepĕtoriile sunt puterile cerurilor, ĭar puterile celor lalţĭ înger sunt servitoriĭ Impĕrăţieĭ şi Domnieĭ şi supuşiĭ.

Orĭ ce discutie este de prisos, tot omul este icóna însufleţită a luĭ D-ḑeŭ în cea ce priveşte liberul arbitru şi conducĕtor tuturor celor de pe pămênt; din care causă în sânta scriptură se mărturiseşte, că omul este făcut după icóna luĭ D-ḑeŭ. In cât din acest punct de vedere întru nimic nu se deosebeşte om de om, serv de liber, bogat de sĕrac şi împĕratul de ceĭ lalţĭ ómenĭ, pentru că toţĭ sunt creaţĭ egalĭ dupre icóna

Ἴσως δὲ τῶν πολλῶν τὸ ἀπαίδευτον καὶ βάρβαρον, καὶ κατὰ τοῦτο διαφορὰν ἐν ἀνθρώποις νομίζειν, δι' ἣν αἰτίαν καὶ διαφέρει ἄνθρωπος ἀνθρώπου καθ' ὅσον οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης. Ἡμεῖς δὲ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τέκνα ὑπάρχοντες καὶ συναδελφοι ἐν Χριστῷ, οὐδὲν κατὰ τοῦτο διαφέρειν οἴδαμεν πάντας ἀνθρώπους, εἰμὴ τῶν αἱρετικῶν καὶ ἐθνικῶν οἱ Χριστιανοὶ διαφέρουσιν, ἐκεῖνοι μὲν ἔχοντες τῆς ἀσεβείας τὴν δυσωδίαν, ἡμεῖς δὲ Χριστοῦ τὴν εὐωσμίαν.

Λόγον οὖν ταῦτα πάντα τῆς εὐταξίας τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανισμοῦ ἐπέχοντα, χρὴ τὸν μὲν δοῦλον τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, τὸ ὑπήκοον τῇ ἐξουσίᾳ, τὸν μείονα τῷ μείζονι, τὸν ἀπαίδευτον ταπεινοῦσθαι τῷ πεπαιδευμένῳ· οὐδένα δὲ ὑπὲρ φρονεῖν ἐνώπιον Θεοῦ, γῆν καὶ σποδὸν πάντας ὑπάρχοντας, μηδὲ τὸν μικρὸν ὀλιγοψυχεῖν, ὥσπερ γὰρ πλούσιος πλουσίου, καὶ σοφοῦ σοφώτερος ἄλλος, οὕτω καὶ πτωχοῦ πτωχότερος, καὶ μικροῦ μικρότερος ἄλλος, καὶ γὰρ δεδεμένος ἄλλος καὶ ἁλύσεσι δοῦλος.

Ἄγε δὴ εἰπεῖν, τίς ὁ καλὸς οἰκονόμος τῆς ζωῆς ταύτης, τοῦ διοικεῖν ἑαυτὸν ἐν πᾶσιν εὐτάκτως καὶ θεαρέστως, καὶ εὐχαριστεῖσθαι ἐν ᾗ ἕστηκε τάξει; Βασιλεία γὰρ οὐράνιος πᾶσιν ἐπίσης ἡτοίμασται πιστεῖς. Μὴ γὰρ ματαίως ἔκτισεν ὁ Θεὸς πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων; μὴ εἰς μάτην ἀνατέλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ καὶ φωτίζει πᾶσαν τὴν οἰκουμένην; μὴ εἰς μάτην δίδωσιν ἡμῖν ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον; μὴ εἰς μάτην τρέφει ἡμᾶς ψυχικῶς; μὴ εἰς μάτην ἐφανερώθη ἐν σαρκί;

Ῥάβδον οὖν δυνάμεως καὶ ὅπλον σωτηρίας πᾶσιν ἔδωκε τὴν γνῶσιν· καρδίαν τοῦ συνιέναι τὰ περὶ ἑαυτοῦ ἕκαστος· ὀφθαλμοὺς ὁρᾶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὸ κάλλος· ὦτα ἀκούειν τοῦ ποιητοῦ ἐν αἰσθήσει τοῦ λογικοῦ· νοῦν ἡγεμόνα τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι· λόγον ἃ δεῖ λαλεῖς καὶ δοξάζειν τὸν εὐεργέτην· ζωὴν δὲ κατὰ χάριν ἀθάνατον· ἀλλὰ τὴν πρώτην ἀθανασίαν ἀπολέσας ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς οἰκονομίας θανάτου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ζωοποιηθήσεται.

Ἔχειν οὖν θάρρος δεῖ πάντα πιστὸν, καὶ τῷ Θεῷ χάριτας ὁμολογεῖν, πρῶτον μὲν καθ' ὅ,τι τύχῃ ἔλαβε λογικὸν ἄνθρωπον γεννᾶσθαι, καὶ οὐχ ἄλογον ζῶον· δεύτερον ὀρθόδοξον εἶναι καὶ οὐχ ἀσεβῆ, ἢ αἱρετικόν· καί τοι καὶ ὁ αἱρετικὸς συναριθμεῖται τοῖς ἀσεβέσιν, ὡς φασὶν οἱ τῶν Ἀποστόλων Κα-

luĭ D-ḑeŭ și nimic avênd maĭ inferior sufletul lor cel triplu, de aceea și voește mântuirea tuturor.

Posibil că necultivarea și barbaria multora se socotește pentru acésta o diferință între ómenĭ, din care causă se și deosebește om de om, dupre cum ceĭ morțĭ de ceĭ viĭ, cum se exprimă Aristotel. Dar noĭ fiind fiĭ a sânțituluĭ Evangeliu și confrațĭ în Christos, întru nimic nu cunóștem, că se deosebesc toțĭ ómeniĭ, afară de ereticĭ și etnicĭ, de care creștinii se diferesc, căcĭ acia aŭ murdara nepiositate ĭar noĭ mirosirea luĭ Christos.

Fiind vorba în tóte acestea de buna disciplină a Creștinismuluĭ Ortodox, se cuvine, ca servul să se supună Domnuluĭ luĭ, supusul autorităţeĭ, cel maĭ mic celuĭ maĭ mare, cel neînvĕțat să se umiléscă celuĭ învĕțat. Pe nimenĭ să nu disprețuim fața de D-ḑeŭ, pământ și cenușă suntem cu toțiĭ și nicĭ pe cel mic al deconsidera; dupre cum bogat de bogat, și înțelept de alt maĭ înțelept se deosebește, așa și sĕrac de cel maĭ sĕrac și mic de cel maĭ mic, de și un serv este legat. ĭar altul pus în fiare.

Dar să ḑicem: Care este econom bun a vieţeĭ aceștia, de a se conduce pe sine în tóte în ordine și bine plăcut luĭ D-ḑeŭ și să se mulțuméscă în ordinea în care este pus? Căcĭ împĕrăția ceruluĭ tuturor credincioșilor deopotrivă este gătită. Nu cum-va îndeșert a creat D-ḑeŭ pe toțĭ fiiĭ ómenilor? Nu cum-va îndeșert rĕsare sórele sĕŭ și luminéză tótă lumea? Nu cum-va îndeșert ne dă nouĕ plóe diminéța și sara? Nu cum-va în zadar ne nutrește pe noĭ sufletește? Nu cum-va îndeșert s'a arĕtat în trup.

Ca toĭag de putere și armă de mântuire a dat tuturor cunoștința, ĭar inimă de a înțelege cele din jurul sĕŭ fie-care; ochiĭ de a videa frumuseța ceriuluĭ și a pământuluĭ, urechile de a auḑi prin simțurĭ pe creatorul înțelept, mintea Domn sufletuluĭ și corpuluĭ, cuvêntul de a vorbi ce se cuvine și a preamări pe bine-făcĕtor, viața nemuritóre prin har. Dar întâia nemurire perḑênd'o omul. prin economia morțeĭ fiuluĭ luĭ D-ḑeŭ se reînvie.

Aibă dar curaj orĭ ce credincios, și se dea mulțămire luĭ D-ḑeŭ maĭ întâĭ pentru că prin sórtă este că se nasce om rațional și nu animal nerațional. Al doilea, că este ortodox și nu nepios saŭ eretic, de și și ereticul se conumĕră cu nepioșiĭ, după cum se exprimă

νόνες· τρίτον ὅτι πάντων ἔδωκεν αὐτῷ τὴν γνῶσιν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἀμέσως ἐδιδάχθη, καὶ ζωὴν αἰώνιον ἐπὶ πάντων χαρίζεται αὐτῷ, τόπον ἐκπληρῶν τῶν ἐκπεσόντων Ἀγγέλων.

Τούτου χάριν πιστεύομεν τῷ Θεῷ καὶ τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, ὅτι καὶ σωθήσεται πᾶς ὁ ὑποτασσόμενος τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, διὰ διαφόρων κριμάτων Θεοῦ· ὁ μὲν διὰ πενίας, ὁ δὲ διὰ τῆς εὐποιΐας· ὁ μὲν δι' ὑπομονῆς, ὁ δὲ διὰ τῆς εὐχαριστίας· ὁ μὲν δι' ἀσθενείας, ὁ δὲ διὰ κόπων· ὁ μὲν διὰ παιδεύσεως, ὁ δὲ δι' ἐλέους Θεοῦ· ὁ μὲν δι' ὑποταγῆς, ὁ δ διὰ δικαίας Δεσποτείας· καὶ ἕτερος ἑτέρως.

Οὐ σωθήσεται δὲ ὁ ὑπὲρ τὸν θεῖον νόμον φρονῶν, ὁ πάντων τῶν Θεοῦ βουλήσει διατεθημένων κατηγορῶν, καὶ μὴ τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν γινώσκων· τὸ γὰρ πεσεῖν, ἐξ ἀσθείας, καὶ ἀνίστασθαι διὰ θείας βοηθείας, ἀνθρώπινον· τὸ δὲ μηδ' ὅλως πεσεῖν, ἀγγελικὸν μᾶλλον· τὸ δὲ μὴ θέλειν ἀνίστασθαι, δαιμονικὸν καὶ τῶν δούλων αὐτοῦ, οἷς πάντα τὰ φάρμακα τῶν θείων κριμάτων οὐδὲν ὠφελεῖ· διὸ καὶ προαρπάζονται τινὲς εἰς κόλασιν· οὕτω νοεῖν μοι ταῦτα καὶ ἐπὶ ἐδεσμάτων.

Νόμοις οὖν πειθόμενος, τοῖς τε θείοις καὶ ἀνθρωπίνοις διὰ θελήματος Θεοῦ, πᾶς τις εὐταξίαν τιμήσει, καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καλῶς διαπεράσει, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀντιμισθίας οὐ ζημιωθήσεται· ὁ δὲ ἀπειθῶν, τήν τε ἀτιμίαν αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον οἴσει, καὶ τὴν ζωὴν μετ' ὀνείδους ἕξει, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀντιμισθίας ζημιωθήσεται, καὶ τὸ κρίμα βαστάξει, ἐν τῷ νῦν, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· οὐ γὰρ εἰς μάτην ἔκτισται τὰ πάντα, καὶ πάντα ἐν σοφίᾳ διέτακται.

Ἄρα λοιπὸν ἡ τοῦ θεοφρουρήτου ὕψους ὑμῶν ὑψηλὴ ἐξουσία παρὰ Θεοῦ διατατтομένη, εὐταξίας κεφαλὴ διὰ τετάρτης ἤδη ἡγεμονίας ἐπὶ τῆς Δακικῆς Βλαχίας, συναριθμουμένης καὶ τῆς Δακικῆς Μολδαβίας μιᾶς. Πρὸ πάντων εἷς ἕκαστος ἕως τοῦ ἐλαχίστου ὑπηκόου, οἷς κἀγώ, ὀφείλομεν τῷ Θεῷ εὐχαριστηρίους ὕμνους, ὑπὲρ τῆς καὶ αὖθις ἀπολαύσεως τοῦ θεοφρουρήτου καὶ ἀγαθοῦ ὕψους ὑμῶν εἰς κεφαλὴν εὐταξίας τοῦ ἡμετέρου Δακικοῦ γένους, οὗτινος καὶ δόξα καὶ εὐτυχία ὑπάρχει.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ βαθεῖ τοῦ γήρως πάντας σχεδὸν ὑπερέχον, καὶ τῇ ἀρετῇ πρωτεῦον, πᾶσι καὶ

canónele Apostolilor. Al treilea, că pe lângă tóte i-a dat luĭ cunoştinţă şi de către el imediat s'a învěţat şi i se hărăzeşte viaţa vecînică preste tóte, îndeplinind locul îngerilor căḑuţĭ.

De aceea credem în D-ḑeŭ şi în sânta Scriptură, pentru că are a se mântui tot cel ce să supune legeĭ luĭ D-ḑeŭ, prin deosebitele judecăţĭ a luĭ D-ḑeŭ. Unul prin sěrăcie, altul prin bine-facerĭ, unul prin răbdare, ĭar altul prin mulţămire; unul prin bólă, ĭar altul prin ostenele; unul prin învěţătură, ĭar altul din mila luĭ D-ḑeŭ; unul prin ascultare, ĭar altul prin o dréptă stěpânire, şi altul în alt fel.

Nu se va mântui cel ce va cugeta maĭ presus de legea divină. cel ce va calomnia tóte cele aşeḑate prin voinţa divină, şi cel ce nu'şĭ va cunóşte slăbiciunea sa. Căcĭ a cădea din causa slăbiciuneĭ şi a te rădica cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ este lucru omenesc. Ĭar de loc a nu cădea este maĭ mult îngeresc. Apoĭ a nu voi de a te rădica este lucru diavolesc şi a servilor luĭ, cărora nimic nu folosesc tóte medicamentele judecăţilor divine; de aceea şi se condémnă uniĭ în Infern. Acestea aşa le înţěleg eŭ şi despre mâncărĭ (posturĭ).

Decĭ supunêndu-se cine-va legilor divine şi umane prin voia luĭ D-ḑeŭ prin acesta va cinsti buna ordine, şi viaţa luĭ o va petrece bine şi nu se va priva de speranţa recompenseĭ. Ĭar cel nesupus şi desonórea luĭ i se va aduce în faţă şi o va lua cu ruşine şi se va priva de speranţa recompenseĭ, şi judecata o va conserva şi în acesta şi maĭ ales în seculul viitor; căcĭ nu în zadar a creat tóte, şi tóte cu înţelepciune le a orînduit.

Prin urmare autoritatea păziteĭ de D-ḑeŭ Inălţimeĭ vóstre, aşeḑată de D-ḑeŭ, este principala bună-ordine, numěrându-se pentru a patra óră deja a Domnieĭ în Valahia Dacică şi odată în Moldova Dacică; maĭ cu samă fie-care până la cel maĭ de pe urmă supus, între care şi eŭ, datorim luĭ D-ḑeŭ imne de mulţămire pentru şi cea de acum obţinere a păziteĭ de D-ḑeŭ şi înalteĭ bunătăţĭ a Inălţimeĭ vóstre, ca cap a disciplineĭ némuluĭ nostru Dacic, căruia îĭ este şi mărire şi fericire.

Dar încă şi cu adâncă bětrâneţe întrecênd maĭ pe toţĭ, şi fiind cel întâiŭ cu virtutea,

σωφροσύνης ὑπόγραμμον δέδοται· ὥστε πάντων εἰς πέρας, δέον τὸ Σολομόντιον εἰπεῖν λόγιον. „Πολιὰ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος". (Σοφ. δ'.). Καὶ ἀγαπητὴ δὲ, καὶ ἔντιμος, καὶ χάριν πολλὴν ἔχουσα παρὰ τῷ Θεῷ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν παρὰ τῇ ἀποκαλύψει εἴκοσι καὶ τεσσάρων πρεσβυτέρων, ὧν οἱ θρόνοι κυκλόθεν ἦσαν τοῦ θείου θρόνου. (Ἀπ. δ'.).

Μέγας οὖν ὁ τοῦ παντὸς ποιητής, μεγάλα καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἔνδοξα σφόδρα· διόπερ φησὶν, ὅτι ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ τοῦ βασιλέως ὁ ἡγεμὼν, ἅμα δὲ σὺν αὐτοῖς ἅπαν τὸ ὑπήκοον, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένους ἰδὸν αὐτούς· ὅθεν κἀγὼ ὁ ἐλάχιστος εἰς σημεῖον χαρᾶς καὶ σπουδαίας μου εὐφημίας. ἄλλο τι μηδὲν ἄξιον ἔχων, τὸ σύνηθες ἐπιφωνῶ ἐγκώμιον. „Πολυχρόνιον ποιήσοι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ὑψηλότατον ἡμῶν Αὐθέντην, Κύριον Κύριον Ἰωάννην Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σούτζου Βοεβόδα, καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας. Κύριε φύλαττε αὐτὸν εἰς πολλὰ ἔτη.

se dă tuturor exemplu de prudenţă. In cât ca conclusiune a tuturor celor ḑise se cuvine să amintim ḑicerea luĭ Solomon: „Bĕtrâneţa este prudenţa ómenilor, şi vrêsta bĕtrâneţeĭ viaţă nepătată". Şi iubire şi cinste şi har mult va avea de la D-ḑeŭ. Dupre cum se vede din Apocalips despre ceĭ douĕ-ḑecĭ şi patru de presbiterĭ, a cărora scaune eraŭ în jurul Tronuluĭ D-ḑeesc.

Mare decĭ fiind făcĕtorul a tóte, marĭ şi lucrările luĭ şi mărite fórte. De aceea să ḑice, că întru puterile luĭ se veseleşte împĕratul, prin împĕrat Domnul împreună şi cu toţĭ supuşĭ sĕĭ, vĕḑêndu'ĭ încununaţĭ cu mărire şi cinste. De aceea şi eŭ cel maĭ mic, în semn de bucurie şi a serióseĭ mele veseliĭ, alt nimic demn avênd, exclam lauda obicĭnuită: „Mulţĭ anĭ dee Domnul D-ḑeŭ prea piosuluĭ şi prea înălţatuluĭ nostru Domn, Domnul Domn Ión Mihail Constantin Suţu Voevod, şi Egemon a tótă Ungro-Vlahia. Dómne păzeşte'l pre el întru mulţĭ anĭ". [3]).

VI.

CRONICUL PROTOSINGHELULUI NAUM RÎMNICEANU

DE LA

1768—1810

1768. Ἐπὶ τῆς βασιλίας τοῦ Σουλτὰν Μουσταφὰ υἱοῦ Ἀχμὲτ, καὶ τοῦ Ἀμζᾶ πασσᾶ Βεζίρη ἄνοιξεν ἡ Πόρτα τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον: μετὰ τὸν Ἀμζᾶ πασσᾶν ἐχρημάτισε Βεζίρης ὁ Μεχμὲτ πασσᾶς Νισαντζῆς, ὅστις καὶ ἀπεκεφαλίσθη ἐπάνω εἰς τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον: μετὰ τὸν Μεχμὲτ πασσᾶν ἐχρημάτισεν ὁ Μολδοβαντζῆς· ἔπειτα ὁ Χαλὶλ πασσᾶς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Σιλικτὰρ Μεχμὲτ πασσᾶς ὁ Δανατζῆς.

1768. Γρηγόριος Γκίκας Βοεβόδας, ἀπὸ Δραγουμάνος ἔγεινεν αὐθέντης τῆς Βλαχίας, ἐπὶ τούτου ἄνοιξεν ὁ πόλεμος μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Πόρτας.

1769 Νοεμβρίου 6. Ἐμβῆκαν οἱ στουπαΐδες εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ τὸν πολκόβνικον Ἡλίαν Λαποσνηάνου καὶ ἐσύκωσαν τὸν αὐθέντην Γρηγόριον Βοεβόδαν, οἱ δὲ ἄρχοντες ἔφυγον εἰς Βρασόβον.

1770. Μανουὴλ Ρωσσέτος Βοεβόδας, ἀπὸ ποστέλνικος, ἐλθὼν μὲ στρατεύματα τούρκικα, τὸν ἐδίωξαν οἱ Ρῶσσοι καὶ ἔμειναν εἰς τὸν τόπον τῆς Βλαχίας, ὄντες εἰς τὸ κομάντα τοῦ Φερμαρσιὰλ Κόμητος Πέτρου Ῥωμαντζόφ.

1773. Ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου, Ἀπδοὺλ Χαμίδ.

1774. Ὁ Μουσούνογλος Βεζίρης ὁ χρηματίσας

1768. Pe timpul împĕrăţieĭ Sultanuluĭ Mustafa, fiĭul luĭ Ahmed şi a luĭ Amza Paşa Vizir, a deschis Pórta resbolu cu Rosia; după Amza Paşa a fost Vizir Mehmed Paşa Nisangis, care a fost şi decapitat în timpul resboĭuluĭ cu Ruşiĭ. După Mehmet Paşa a fost Moldovangis. După aceĭa Halil Paşa şi după el Silictar Mehmed Paşa Danangiul.

1768. Grigorie Ghica Voevodul, din dragoman s'a făcut Domnitor Valahieĭ, în timpul acestuĭa s'a deschis resboĭul între Rusia şi Pórta.

1769. Noemvrie 6. Aŭ intrat Stupaiziĭ [1]) în Bucureştĭ cu Polcovnicul Ilie Lăpuşnénu şi aŭ rîdicat pe Domnitorul Grigore Voevod, ĭar boeriĭ aŭ fugit în Braşov.

1770. Manuel Roset Voevod, din Postelnic, viind cu armatele turceştĭ, pe care l-a alungat Ruşiĭ şi aŭ stat în pămêntul Valahieĭ, fiind sub comanda feldmareşaluluĭ Conte Petru Romianţov.

1773. A murit Sultanul Mustafa şi s'a rîdicat la scaun fratele luĭ, Sultanul Abdul Hamid.

1774. Musunoglu Vizirul, numit după Si_

μετὰ τὸν Σιλικτὰρ Μεχμὲτ πασσᾶν Δαναντζῆν πολυορκιθεὶς ἐν Σούμλᾳ, ἐσφάλισε τὴν μετὰ τῶν Ρώσσων εἰρήνην, μετὰ ἐφεξῆς ἀρτίκουλα.

1774 Ὀκτωβρίου. Ἀλέξανδρος Ἰωάννου Ὑψηλάντης Βοεβόδας ἀπὸ δραγομάνος τῆς Πόρτας, ἔγεινεν αὐθέντης Βλαχίας, ἐπὶ τοῦ Ἰζὲτ Μεχμὲτ πασσᾶ καὶ αὐθεντήσας χρόνους 7 καὶ μῆνας δύω ἐμαζιλεύθη διὰ τὴν φυγὴν τῶν μπεϊζαδέδων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Δημητράσκου εἰς τὴν Νεμτζίαν.

1782 Ἰανουαρίου 6. Νικόλαος Κωνσταντίνου Καρατζᾶς Βοεβόδας ἀπὸ δραγομάνος τῆς Πόρτας αὐθεντήσας χρόν. 1, μῆνας 5 καὶ ἡμέρας 24.

1783 Ἰουλίου 1. Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σοῦτζος Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τῆς Πόρτας, αὐθεντήσας χρόνους 3, μῆνας 7 καὶ ἡμέρας 24.

1787 Μαρτίου 25. Νικόλαος Πέτρου Μαυρογένης Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τοῦ στόλου, ἐπὶ τοῦ Ἰουσοὺφ πασσᾶ Βεζίρης, ὅστις ἄνοιξε τὸν μετὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ἐκυρήχθη δὲ ὁ πόλεμος εἰς τὴν Πόλιν τῇ 5 Αὐγούστου 1787, καὶ ἐσφαλίσθη εἰς τοὺς 7 Γουλάδες ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσσικῶς Μινίστρος Μπουλγακόβ. Τῇ δὲ 29 Ἰανουαρίου 1787 ἐκυρήχθη ὁ πόλεμος τῆς Πόρτας καὶ κατὰ τῆς Αὐστρίας. Τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1787 ἐκυρήχθη καὶ ἐν Πετρουπόλει ὁ κατὰ τῆς Πόρτας πόλεμος μὲ τὸ ἐξῆς μανιφέστο. Ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς Βεζίρης προχωρήσας εἰς Μεχαδίαν διὰ τῆς Ρουσόβας ἔφθασε εἰς Καρὰ-σέμπες, καὶ λαβὼν πολὺν αἰχμαλωσίαν ἐπέστρεψε διὰ τὰ παράπονα τῆς Αὐστρίας ὅτι ἡ προχώρησις αὕτη τοῦ Βεζίρης ἔγεινε συνεργείᾳ τοῦ Φελδμαρσιάλου Ρωμαντζόφ, ὠργίσθη ἡ Βασίλισσα Αἰκατερίνα τὸν Ρωμαντζόφ καὶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ κάθεται ἀργὸς εἰς τὴν ζίζιαν τῆς Μπογδανίας, τὸ δὲ κομάντα τῶν ρωσσικῶν στρατευμάτων τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Πρίγκιπα Ποτεμκίν. Ἐξωσθεὶς ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς ἀπὸ τὸ ἀξίομά του, ἔμεινε σερασκέρης εἰς μερικὸν στράτευμα εἰς Βιδίννι, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη Βεζίρης ὁ Τζενεζῆς Χασὰν πασσᾶς, ὅστις συγκροτήσας μπαταλίαν μὲ τὰ Αὐστρορωσσικὰ στρατεύματα εἰς τὸ Τίργουλ Κούκουλουϊ τοῦ Φωξανίου ἐχάθη εἰς τὸν πόλεμον, ὁ δὲ αὐθέντης Μαυρογένης ἐξωρήσας τοὺς τρεῖς Φιλιππέστιδες ἄρχοντας, τῷ 1788 κατὰ τὸν Ἰανουάριον εἰς τὰ μετέωρα καὶ ἄλλους ἄρχοντας εἰς Νικόπολιν, κατὰ τὸν Φεβρουάριον καὶ Μάϊον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἐξ ἐκείνων ἐξώρησεν ἓξ ἄρχοντας εἰς τὴν Ρόδον, τὸν Μπάνον Νικόλαον Μπραγκοβάνον, Βόρνικον Μανολάκην Μπραγκοβάνον, Βόρνικον Γιαννάκην Μουρούζην, Βιστιάρην Γιαννάκην Βακαρέσκον, Λογοθέτην Κωστάκην Γκίκαν καὶ Λογοθέτην Σκαρλάτον Γκίκαν, δι' αἰτίαν ὅτι εὐγῆκαν μὲ Ἄρζι κατὰ τοῦ Μαυρογένου ἐνώπιον τοῦ Βεζίρου Ἰοσοὺφ πασσᾶ, ὅτε κα-

lictar Mehmed Paşa Danangiul, asediat în Şumla, a întărit pacea cu Rosia cu următórele articule [2]).

1774. Octomvrie. Alexandru Ioan Ipsilant Voevod din dragoman al Porţeĭ s'a făcut Domn al Valahieĭ pe timpul luĭ Izet Mehmed Paşa şi domnind 7 anĭ şi două lunĭ s'a mazilit, din causa fugeĭ beizadelilor luĭ Constantin şi Dumitraşcu în ţara Nemţască.

1782. Ianuarie 6. Nicolaĭ Constantin Caragea Voevod, din dragoman al Porţeĭ, domnind un an, cincĭ lunĭ şi 24 ḑile.

1783. Iulie 1. Mihail Constantin Suţu Voevod, din dragoman al Porţeĭ, domnind anĭ 3, lunĭ 8, ḑile 24.

1787 Martie 25. Nicolaĭ Petru Mavrogheni Voevod, din dragoman al marineĭ, pe timpul luĭ Iusuf Paşa Vizir, care a deschis şi resboĭul cu Ruşiĭ în Orient; s'a declarat resboĭul în Constantinopol la 5 August 1787 şi s'a terminat la cele 7 Gulade [3]) în Constantinopol de Bulgacov Ministru Rusesc. Iar la 28 Ianuarie 1787 s'a declarat resboĭul de Pórtă contra Aus'rieĭ. Iar la 9 Septemvrie 1787 s'a declarat şi în Petersburg resboiŭ contra Porţeĭ prin următorul manifest [4]). Iusuf Paşa Vizirul înaintând în Mehadia prin Ruşova a ajuns până la Caransebeş şi luând mulţĭ robĭ s'a reintors din causa plângerilor Austrieĭ, că acéstă înaintare a Viziruluĭ s'a făcut cu conlucrarea feldmareşaluluĭ Romianţov; s'a supărat Impĕrătésa Ecaterina pe Romianţov şi i-a ordonat să stea neactiv în ţara Moldavieĭ [5]), iar comanda armatelor ruseştĭ s'a dat Principeluĭ Potemchin. Suspendat Iusuf Paşa din demnitate sa a rĕmas Seraschier pe o parte de armată la Vidin, şi în locul luĭ s'a numit Vizir Ţenegi Hasan Paşa, care făcênd bătălie cu armatele austriace la Têrgul Cuculuĭ la Focşanĭ a murit în rĕsboĭu; iar Domnitorul Mavrogheni a surgunit pe ceĭ treĭ boerĭ Filipescĭ, la 1788 în Ianuarie la marginea ţĕreĭ; şi pe alţĭ boerĭ la Nicopol în luna luĭ Fevruarie şi Maĭu a aceluiaşĭ an, din cariĭ a surgunit pe 6 în insula Rodos: pe Banu Nicolaĭ Brancovénul, Vornicul Manolachi Brancovénul, Vornicul Ianache Moruzi, Vistierul Ienache Văcărescu, Logofĕtul Costachi Ghica şi Logofĕtul Scarlat Ghica, din causă că aŭ eşit cu Arz înaintea Viziruluĭ Iusuf Paşa, contra luĭ Mavrogheni, când acela se pogo-

τέβαινεν ἀπὸ Μιχαδίαν εἰς Σούμλαν, ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς διὰ τοῦ Γουστζουκίου ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ἀνταμωθεὶς μὲ τὸν Μαυρογένην εἰς Βουκουρέστι ἐπέστρεψεν πάλιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Χαλασθέντος τοῦ Χασὰν πασσᾶ Τζανετζῆ, ἔγεινε Βεζίρης ὁ Χασὰν πασσᾶς Τζιζάερλης ἀπὸ Καπουδὰν πασσᾶς.

1788 Νοεμβρίου 1. Ἐμβῆκαν τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα εἰς Βουκουρέστιον, ὁ δὲ Μαυρογένης ἔφυγεν εἰς Γκίργεβον καὶ Ρουστζούκι, ἐκεῖθεν ἐπέρασεν εἰς Σούμλαν εἰς τὸν Βεζίρην Τζιζάερλην. Ἐκεῖθεν τῇ 23 Δεκεμβρίου ἐπῆγεν εἰς ἀλβανιτοχῶρι τοῦ Τουρνόβου, ὅπου ἐκάθησεν ἕως τὸν Φεβρουάριον μῆνα καὶ ἔπειτα διὰ προσταγῆς τοῦ Βεζίρου Τζιζάερλη ἐπῆγεν εἰς Συστόβι. Εἰς τὸ αὐστριακὸν στράτευμα εἰς τὴν Βλαχίαν ἦτον ὁ Πρίγκιψ Κόμπουργ Φελμαρσιάλος, εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Μπαρόνος Ἔντζιμπεργ καὶ ὁ Καβαλῖνος εἰς τὰ περατεινὰ 5 Καδιλίκια, εἰς τὰ πολεμικὰ ὁ Κλαίρφετ. Τῷ 1789 ἔτει περὶ τὰ τέλει Φεβρουαρίου ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Τζιζάερλης, καὶ ἐδιορίσθη Βεζίρης ὁ Χασὰν πασσᾶς ὁ Ροστζουκλῆς, ἐχθρὸς τοῦ Μαυρογένου, ἔχων τὸ ὀρδὶ εἰς τὸ Ρουστζούκι, ὅστις ἀμέσως τὸν ἐδιόρησε νὰ ἀπέλθῃ εἰς Βιδίννι παρὰ τῷ Ἰουσοὺφ πασσᾶ, καὶ νὰ ἐνεργήσουν μαζὶ τὸν κατὰ τὸν Νέμτζην πόλεμον εἰς τὰ περατεινά.

1789 Ἀπριλίου 7. Τελευτήσαντος τοῦ Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶδ ἀπὸ ἀποπλεξίαν ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὁ ἀνεψιός του Σουλτὰν Σελίμης, υἱὸς τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ. Τῷ αὐτῷ ἔτει Ἀπριλίου 15 ὅλοι οἱ ἐξορισθέντες ἄρχοντες εἰς μετέωρα καὶ Ρόδον συγχωριθέντες ἦλθον εἰς Ἀλβανιτοχῶρι τοῦ Τουρνόβου καὶ σχήματος μεταξύ των γενομένου, οἱ μὲν ἔμειναν εἰς Ἀλβανιτοχῶρι, οἱ δὲ ἀπῆλθον εἰς Ἀνδριανούπολιν.

1789. Περὶ τὸν Μάϊον καταβάντας τὰ αὐστριακὰ στρατεύματα μὲ τὸν Πρίγκιπα τοῦ Κομπούργ διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ Γκίργιωβον ἐνικήθησαν, ἔχασαν καὶ τὰ μεγάλα τόπια τους καὶ ἄλλα πολεμικὰ σκεύη καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ πολλὴν κατεσχύνην τους· ὅθεν ἀμέσως ἔκαμαν ἀρμιστίτζιαν, καὶ ἐσφάλησαν καὶ τὴν εἰρήνην εἰς Συστόβι μὲ τοὺς διορισμένους Μουσαχάσιδες. Ἀπὸ μέρος τῆς Νεμτζίας ὁ Μπαρὸν Ἕρμπερτ, καὶ ὁ Κόμης Φραγκίσκος Ἐστεργάζης-Γαλάντας, ἀπὸ μέρος τῆς Τουρκίας ὁ Ρεῒζ Ἐφέντης, Μπιρὶ Ἀπδουλὰχ Ἐφέντης, ὁ Ὀρδοῦ Καδισῆς Ἰσμὲτ Ἰμπραχὴμ μπέγης, ὁ Ρουζναμετζῆ Δουρὶ Μεχμὲτ Ἐφέντης καὶ ὁ μέγας δραγομάνος Ἀλέξανδρος Μουρούζης. Μεσολαβούντων τῶν πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας, Προυσσίας, καὶ Ὁλανδίας, τῷ ἔτει 1790 κατὰ μῆνα Ἰούλιον: τὰ δὲ κεφάλαια τῆς

rea de la Mehadia la Şumla; ĭar de acolo Iusuf Paşa prin Rusciuc întrând in Valahia şi întâlnindu-sĕ cu Mavrogheni la Bucureştĭ s'a întors ĭarăşĭ în Turcia. Perdêndu-se Hasan Paşa Ţanegi s'a făcut Vizir Hasan Paşa Ţzizaerli din Capudan Paşa.

1788 Noemvrie 1. Aŭ întrat armatele Austriace în Bucureştĭ, ĭar Mavrogheni a fugit în Giurgiŭ şi Rusciuc şi de acolo a trecut la Şumla la Vizirul Ţzizaerli. De acolo la 23 Decemvrie s'a dus la satul Albanit din Têrnova unde a stat până în luna luĭ Fevruarie şi de acolo prin ordinul Viziruluĭ Ţzizaerli s'a dus în Şistov. La armata Austriacă din Valahia era Feldmareşal Principele Coburg, ĭar în cele politice baronul Eintzinberg şi Cabalin la cele 5 districte mărginaşe, ĭar la cele ale resboĭuluĭ Clerfet. In 1788 pe la finele luĭ Fevruarie a murit Ţzizaerli şi s'a numit Vizir Hasan Paşa de la Rusciuc, inimic luĭ Mavrogheni, avênd urdia la Rusciuc, care îndată a ordonat să se ducă la Vidin la Iusuf Paşa şi să proecteze împreună cu el resbel contra Nemţilor la marginea ţăreĭ.

1789 April 7. Murind Sultanul Abdul Hamid de apoplexie s'a înălţat pe tron nepotul sĕŭ Sultanul Selim, fiul Sultanuluĭ Mustafa. In acestaş an la Aprilie 15, toţĭ boerĭ ceĭ surguniţĭ preste frontieră şi Rodos ertaţĭ, s'aŭ reîntors la satul Albanet al Têrnovuluĭ şi făcêndu-se ruptură între eĭ, uniĭ aŭ rĕmas la satul Albanet, ĭar alţiĭ s'aŭ dus la Adrianopol.

1789. Pe la Maiu pogorîndu-se armatele Austriace cu Principele Coburg, ca să lovéscă Giurgiul, aŭ fost învinse şi aŭ perdut şi tunurile cele marĭ ale lor şi alte muniţiunĭ de resboĭŭ, şi s'aŭ întors la Bucureştĭ cu mare ruşine; de aceĭa îndată aŭ făcut armistiţiŭ şi aŭ întărit şi pacea la Şistov cu Musahasiziĭ orânduiţĭ. Din partea Nemţilor Baronul Herbert şi comitele Francisc Esterhaz-Galand, ĭar din partea Turcieĭ Reis Efendi, Biri Abdulah Efendi, Ordu Cadis Esmed Ibraim Beĭ, Ruznameji Duri Mehmed Efendi şi marele dragoman Alexandru Moruzi. Intervenind consuliĭ Anglieĭ, Prusieĭ şi Olandieĭ în anul 1790 luna luĭ Iulie; ĭar articulile armistiţiuluĭ şi a păceĭ se vĕd dupre cum urméză*). In acelaşĭ an pe la Iulie,

ἀρμιστίτζιας καὶ τῆς εἰρήνης φαίνονται ἐν τῷ ἐφεξῆς. Τῷ αὐτῷ ἔτει περὶ τὸν Ἰούλιον μετεπέμφθησαν εἰς τὸ Γοστζοῦκι ὅλοι οἱ ἄρχοντες διὰ προσταγῆς τοῦ Βεζίρη καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὀρδὶ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Βόδας Μαυροκορδάτος, ὑποψήφιος ὢν δὲ αὐθέντης τῆς Βλαχίας. Τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῷ Αὐγούστῳ μηνὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀρχόντων ἀπὸ τὸ ὀρδὶ προσεκλήθη καὶ ὁ Μαυρογένης ἀπὸ Βιδίννι νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ ὀρδὶ, καὶ ἀφοῦ ἔφθασεν εἰς ἕνα Βολγρικὸν χωρίον λεγόμενον Βέλα, ἀπέστειλεν ὁ Βεζίρης στράτευμα κατ' αὐτοῦ, μαζὶ μὲ τὸν ἀδελφόν του Τζελεπῆ ἀγᾶν, μὲ τὸν Σουλτάνον Βαρπίτζας καὶ ἄλλους. καὶ τὸν ἀπεκεφάλησαν ἐκεῖ, τὸν ὁποῖον ἔθαψαν οἱ ἄνθρωποί του εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ἐκεῖσε ποταμοῦ, γυμνὸν τὸν ἄθλιον. Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐδιώχθη ἀπὸ τὸ ὀρδὶ ὁ Ἀλέξανδρος Βόδας Μαυροκορδάτος, καὶ ἐφέρθη ὁ Μιχαὴλ Βόδας Σοῦτζος ἀποφασισθεὶς τῆς Βλαχίας, τὸ δὲ ὀρδὶ μετοίκησεν εἰς Σουμλαν.

s'aŭ trimes la Rusciuc toţĭ boeriĭ, din ordinul Vizirulu̦ĭ şi după treĭ ḑile a venit la ordiĭ şi Alexandru Vodă Mavrocordat, fiind candidat de Domnie la Valahia. In acelaş an la August, după întórcerea boerilor de la ordiĭ, chemat fiind şi Mavrogheni din Vidin să vină la ordie, şi după ce a sosit la un sat bulgăresc numit Bela a trimis Vizirul armate în contra luĭ împreună cu fratele sĕŭ Celebi Aga, cu Sultanul Barbiţa şi alţiĭ şi l-aŭ tăĭat acolo pe care apoĭ l-aŭ îngropat ómeniĭ luĭ în malul rîuluĭ de acolo, gol nenorocitul. In aceĭaşĭ lună a fost alungat de la ordiĭ Alexandru Vodă Mavrocordat şi s'a adus Mihail Vodă Suţu, hotărît fiind Domn al Valahieĭ, ĭar ordia s'a strĕmutat la Şumla.

1791. Περὶ τὸν Μάϊον μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἰσμαϊλίου ἀπὸ τοὺς Ρώσσους, ἥτις ἔγινε τῇ 11 Δεκεμβρίου 1790 ἀπεκεφαλίσθη ὁ Βεζίρης Χασὰν πασσᾶς ὁ Ρουστζουκλῆς ἐν Σούμλᾳ, ὁμοίως καὶ ὁ ἀδελφός του Τζελεπῆ ἐφένδης εἰς Σταπαδάγη. Βεζίρης δὲ ἔγινε πάλιν ὁ Ἰουσοὺφ πασσᾶς.

1791 luna luĭ Maĭu. După luarea Ismaĭluluĭ de Ruşĭ, care s'a întêmplat la 11 Dechemvrie 1790, s'a decapitat Vizirul Hasan Paşa de Rusciuc în Şumla, de asemine şi fratele sĕŭ Celebi Efendi la Stapadaghi. Şi s'a făcut ĭarăşĭ Iusuf Paşa Vizir.

1791 Σεπτεμβρίου 4. Εὐγῆκαν τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα ἀπὸ Βουκουρέστιον μὲ τὸν Φελμαρσιάλην τους Μητρόφσκην καὶ ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον του ὁ Μιχαὴλ Βόδας, αὐθεντήσας χρόν. 1, μῆνας 4 καὶ μετετέθη εἰς Μπογδανίαν. Ἐπὶ τούτου πολὺ θανατικὸν ἐθέρισε τοὺς ἀθλίους κατοίκους τῆς Βλαχίας. Ἐσφαλίσθη πρὸς τούτοις ἐπὶ τούτου καὶ ἡ εἰρήνη μεταξὺ Ρωσσίας καὶ ὀθωμανικῆς Πόρτας διὰ τῶν διωρισμένων Μουραχάσιδων, ὡς ἑξῆς φαίνεται. Τῷ αὐτῷ ἔτει Φεβρουαρίου 20 ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος ὁ Ἰωσὴφ Β'. Βασιλεὺς τῆς Γερμανίας, τὴν δὲ εἰρήνην μετὰ τῆς Πόρτας τὴν ἐσφάλησεν ὁ Πέτρος Λεοπόλδης ἀδελφός του καὶ διάδοχος.

1791 Septemvrie 4. Aŭ eşit armatele austriace din Bucureştĭ cu feldmarşalul lor Metrovschi şi s'a suit în tronul sĕŭ Mihail Vodă, domnind un an şi 4 lunĭ şi s'a strĕmutat în Moldova. In timpul acestuĭa mare mortalitate a secerat pe nenorociţiĭ locuitorĭ aĭ Valahieĭ. Pe lângă acestea s'a încheĭat în timpul sĕŭ şi pacea între Rusia şi Pórta Otomană prin Murahasiziĭ numiţĭ, dupre cum se vede[7]). In acest an la Fevruarie 20 a murit Iosif al II Impĕratul Germanieĭ, ĭar pacea cu Pórta o a întărit Petru Leopold, fratele şi succesorul luĭ.

1793 Ἰανουαρίου 3. Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου Μουρούζης Βοεβόδας μετατεθεὶς ἀπὸ Μπογδανίαν, ἐκύρωσε τὸ θανατικὸν καὶ ἔκαμε πολὺν ἀφανισμὸν, ὁμοίως καὶ πεῖνα ἀρκετὴ, ὥστε πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπέθανον καὶ μάλιστα εἰς τὰ μέρη τῆς Κραϊώβας. Ἐπὶ τούτου ἀπεκεφαλίσθη ὁ ἄθλιος Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουΐγκης ΙΣΤ', Ἰανουαρίου 21 περὶ τὴν δεκάτην ὥραν παρὰ τῶν καταράτων Φραντζέζων ζορμπάδων. Ἐπὶ τούτου ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Λεχίαν οἱ πόλεμοι τοῦ περιφήμου Ζόρπα Κοτζιούκου, πολεμήσαντος πρῶτον μετὰ τῶν Προυσσιάνων, ἔπειτα μὲ τῶν Γερμανῶν, τελευταῖον καταπολεμηθεὶς ἀπὸ τοὺς Ρώσσους, ἐπιάσθη ζωντανὸς καὶ ἐφέρθη αἰχμάλωτος εἰς Πετρούπολιν, ὅπου καθή-

1793 Ianuarie 3. Alexandru Constantin Voevod, strĕmutat din Moldova, a predominat mortalitatea şi a fost mare afanisire de asemenea şi fómete îndeajuns, în cât mulţĭ ómenĭ aŭ murit şi maĭ ales în părţile Craĭoveĭ. In timpul acestuĭa s'a decapitat nenorocitul Rege al Franţieĭ Ludovic al XVI-lea la Ianuarie 21, pe la óra 10. de blestemaţiĭ Franţujĭ revoltaţĭ[*]). Pe timpul acestuĭa s'a întêmplat şi în Polonia resbóele vestituluĭ Zorpa Cociusco, bătêndu-se maĭ întâĭu cu Pruşiĭ, apoĭ cu Germaniĭ şi în fine învins de Ruşĭ a fost prins viŭ şi dus sclav în Petersburg, unde stând timp

σας καιρὸν ἱκανὸν, ἔλαβεν ἄδειαν νὰ ἀναχωρίσῃ ὅπου θέλει, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Φράντζαν, τὸ δὲ Βασίλειον τῆς Πολονίας ἐμοιράσθη ἀπὸ τὰς τρεῖς γειτνιαζούσας Δυνάμεις Ρωσσίαν, Γερμανίαν καὶ Προυσσίαν.

1796. Ἀλέξανδρος Ἰωάννου Ὑψηλάντης Βοεβόδας ὁ γέρων, β'. φοράν. ἐπὶ τούτου ἔτι μᾶλλον ἐπετείνετο εἰς αὔξησιν τὸ πῦρ τοῦ πολέμου εἰς τὴν Φράντζαν. Ἔσωθεν μὲν μεταξὺ ροϊαλίστων καὶ λιμπερτέζων, ἔξωθεν δὲ μὲ τοὺς Ἐγγλέζους, Γερμανοὺς, Προυσσιάνους, Ἱσπανοὺς καὶ ἄλλους. Ἐπὶ τούτου ἤρξατο καὶ ὁ Παζβάντογλους Ὀσμὰ ἀγᾶς νὰ ἐνοχλῇ τὸν τόπον διαφόρως, ἐπειδὴ καὶ διὰ προσταγὴ, του ἦλθεν ὁ Καρα Μουσταφᾶς μὲ 150 ἀτλῆδες διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸ Βακαρέστι τὰ σεντούκια τοῦ Χατζῆ Μεμὶς ἀγᾶ Νικο (τὸν ὁποῖον εἶχε πάρῃ αἰχμάλωτον ὁ Παζβάντογλους καὶ τὸν ἀπεκεφάλισεν), ὁ δὲ αὐθέντης Ὑψηλάντης ἐδικαιώθη μὲ τὸ ἀποδεικτικὸν ἰδιόχειρον τοῦ Μεμὶς ἀγᾶ, δηλωτικὸν ὅτι ἦτον μὲν τὰ σεντούκια εἰς τὸ Βακαρέστι, ἔστειλεν ὅμως ὁ Μεμὶς ἀγᾶς ἔτι ζῶν καὶ τὰ ἐσύκωσε.

1797. Κωνσταντῖνος Γεωργίου Χαντζερῆς Βοεβόδας, ἀπὸ δραγομάνος τοῦ στόλου, προστασίᾳ καὶ ὑπερασπίσει τοῦ ἀγᾶ τοῦ Χουσεὶν πασσᾶ, Καπουδὰν πασσᾶ· ἀντ' αὐτοῦ δὲ δραγομάνος τοῦ στόλου ἔγινεν ὁ Ἀλέξανδρος Νικολάου Σοῦτσος. Ἐπὶ τούτου ἡ Πόρτα ἐσύκωσε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἀποστάτου Ὀσμὰν ἀγᾶ Παζβάντογλου διορήσασα τὸν Καπουδὰν πασσᾶν κατ' αὐτοῦ μὲ μεγάλας δυνάμεις, ὅστις ἀπελθὼν εἰς Βιδίννι καὶ συγκροτήσας πόλεμον καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Τουρκίας καὶ ἀπὸ μέρος τῆς Βλαχίας δὲν κατόρθωσε τίποτες, ἀλλὰ χάνωντας ὅλην τὴν ἀποσκευήν του, πλῆθος στράτευμα καὶ τὴν ἀρτιλερίαν, ἐγύρησε μετ' αἰσχύνης εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἐκεῖθεν ἐπῆγεν εἰς τὸ Ρουστζοῦκι. Ὁ αὐθέντης Χαντζερῆς κάμνωντας ἓν κίνημα ἀστόχαστον διὰ τὰ τέλη του μὲ γράμματά του εἰς τὸ Δεβλέτι, κατηγορητικὰ κατὰ τοῦ Καπουδὰν πασσᾶν καὶ ἰδιόχειρα τοῦ ἀνεψιοῦ του Γεωργάκη Λαπάτη Καϊμακάμης τῆς Κραγιώβας μὲ τὰ ὁποῖα ἀπεδείκνυε ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ Καπουδὰν πασσᾶ, διὰ τὰ λάθη του, δὲν ἐπάρθη τὸ Βιδίννι, ἐφωράθη, ἔπεσαν τὰ γράμματα εἰς χεῖρας τοῦ Καπουδὰν πασσᾶ σταλέντα, ὡς λέγουσι, παρὰ τοῦ ἰδίου Βασιλέως, ὅθεν τῇ 8 Φεβρουαρίου 1799 ἐμαζιλεύθη ὁ Χαντζερῆς, καὶ τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ ἀπεκεφαλίσθη ἐν τῇ αὐθεντικῇ κούρτῃ παρὰ τοῦ ἀπεσταλμένου βασιλικοῦ μουμπασίρη Πεοχερτζῆ καὶ τοῦ Ἀράπη. Τὰ πράγματά του ἐπωλήθησαν ὅλα εἰς τὸ Σουλτὰν-μεζάτι, καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὸ βασιλικὸν μέρι, καὶ ὅσοι εἶχον νὰ λάβουν μὲ σοῦλφι μόλις ἐπῆραν τὰ μισὰ, τὸν Ἄγαν Λαπάτην Καϊ-

îndeajuns i s'a dat voe să se ducă unde va voi și s'a dus în Franța, iar regatul Poloniei s'a împărțit între cele trei puteri megieșite Rusia, Austria și Prusia [9]).

1796. Alexandru Ioan Ipsilant Voevod a doua óră. Pe timpul acestuia încă mai mult s'aŭ întins în rĕspândire focul rĕsboiului în Franța. In lăuntru între regaliști și liberali, în afară cu Englejii, Germanii, Prusiacii, Ispaniolii și alții. Pe timpul acestuia a început și Pasvantoglu Osman Aga să neliniștéscă țara în deosebite chipuri, fiindcă și din causa ordinilor lui a venit Cara Mustafa cu 150 luptători, ca să céră și să ieie de la Văcărești lădile lui Hagi Mimis Aga Nico (pe care-l luară sclav Pasvantoglu și-l decapitară), iar Domnitorul Ipsilant s'a justificat cu adeverința autografă a lui Mimis Aga doveditóre, că a fost lădile lui la Văcărești, dar a trimes Mimis Aga, pe când încă trăia și le-a luat.

1797. Constantin Gheorghe Hangerli Voevod, din dragoman de marină, cu protecțiunea și sprijinul lui Aga Husein Pașa, Capudan Pașa; iar în locul lui s'a făcut dragoman la marină Alexandru Niculai Suțu. Pe timpul acestuia Pórta a rîdicat resboiŭ asupra revoltatului Osman Aga Pasvantoglu, numind pe Capudan Pașa cu mari puteri contra lui, care viind la Vidin și încingĕnd rĕsboiŭ și din partea Turciei și din partea Valahiei n'a reușit în nimica, ci a perdut tótă muniția sa, mulțime de armată și artilerie și s'a reîntors cu rușine la București și de aicea s'a dus la Rusciuc. Domnitorul Hangerli, făcĕnd o mișcare nesocotită, pentru impositele lui, cu scrisori la Devlet, catigorisitóre asupra lui Capudan Pașa, în care eraŭ și autografe de ale nepotului sĕŭ Iordache Lapati, Caimacamul Craiovei, în care se arĕta, că din causa lui Capudan Pașa și a greșalelor sale nu s'a luat Vidinul; prin spioni a căḑut acele scrisori în mâna lui Capudan Pașa, care ḑicea, că i s'a trimes de însuși împĕratul, de acea la 8 Fevruarie 1799 s'a mazilit Hangerli, iar la 18 a aceliași luni s'a decapitat în curtea domnéscă de către trimesul bumbașul împĕrătesc Pescherzi și de către Arap. Lucrurile lui s'aŭ vîndut tóte la Sultan-mezat și s'aŭ pus la partea împĕrătéscă și câți aveaŭ să ieie cu adeverință abea aŭ luat pe jumĕtate, pe

μακάμην τῆς Κραγιώβας τὸν ἐσύκωσεν ὁ Καπουδὰν πασσᾶς μὲ ξεχωριστὸν μουμπασίρην καὶ φέροντάς τον εἰς τὸ Ρουσζούκι ἀπὸ ἐκεῖ τὸν ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν Πόλιν, ὅπου καὶ τὸν ἐσκότωσε. Τὸν δὲ Παζβάντογλον, διὰ νὰ τὸν ἡσυχάσῃ ἡ Βασιλεία, τὸν ἔκαμε Γιουτζτουίλοῦ πασσᾶν Βίδην Μουχαφιζῆ, καὶ οὕτως ἡσύχασαν ὀλίγον τὰ πράγματα, αὐτὸς ὁ Χαντζερῆς εὔγαλε τὸ βακαρίτον εἰς τοὺς 1797 Δεκεμβρίου 6.

1798 Ἰουλίου. Ἐπὶ τοῦ Ἰζὲτ Μεχμὲτ πασσᾶ Βεζίρη, ἀπατήσας ὁ Μποναπάρτε τοὺς Τούρκους, καὶ διαπεράσας μὲ τὸν στόλον του τὸ Ἀρχιπέλαγος, ἔκαμε διζπάρκω εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καταπολεμήσας αὐτήν. Ἐκεῖθεν στέλλοντας τὸ ἑξῆς μανιφέστον πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Καΐρου, ὥρμησε κατὰ τῆς Αἰγύπτου, καὶ μὲ διαφόρους πολέμους τὴν ὑπέταξε.

1798 Σεπτεμβρίου 10. Ἐκήρυξεν ἡ Πόρτα τὸν κατὰ τῶν Φραντζέζων πόλεμον μὲ τὸ ἐφεξῆς μανιφέστο, καὶ μὲ πατριαρχικὸν γράμμα πρὸς τοὺς Ραγιάδες, κατοίκους τῶν Κορυφῶν καὶ λοιπῶν νήσων.

1799 Φεβρουαρίου 8. Μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον Βοεβόδας Χαντζερῆς ἔγινεν αὐθέντης Βλαχίας ὁ Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Μουρούζης, αὐθεντεύσας χρόνους δύο, μῆνας...... Ἐπὶ τούτου αὔξησαν πάλιν τὰ Βιδιννικὰ κακά, ἐπατήθη ἡ ἀθλία Κραγιώβα ἀπὸ στράτευμα τοῦ Ὀσμᾶν πασσᾶ Παζβάντογλου διὰ τοῦ Καρᾶ Μουσταφᾶ ἐπὶ τῆς Καϊμακαμίας τοῦ Νικολάκη, ἔφυγον οἱ ἐκεῖ ἄρχοντες, καὶ πολεμήσαντες οἱ βασιλικοὶ ἀνακατωμένοι μὲ καζάκους ζαπορόζάνους διὰ τοῦ Ἰμπραὴλ Ναζιρῆ μὲ τοὺς Παζβαντογλῆδες κατέκαυσε τὸ παζάρι τῆς Κραγιώβας καὶ τὰ περισσότερα ἀρχοντικὰ ὀσπήτια.

1801 Μαρτίου 24 Θανατωθέντος τοῦ Βασιλέως Ρωσσίας Παύλου Πέτροβιτζ ὑπὸ τῶν αὐλικῶν του, ὡς ὁμόφρονος μὲ τοὺς Φραντζέζους συνεργείᾳ Ἐγγλέζων, διεδέχθη τὸν ρωσσικὸν θρόνον ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος Παύλοβιτζης. Οὗτος ἐσφάλισε τὴν μετὰ τῶν Γάλλων εἰρήνην μὲ τὰ ἐφεξῆς ἄρθρα.

1801 Νοεμβρίου. Μετὰ τὸν αὐθέντην Μουρούζην, ἔλαβε τὴν αὐθεντείαν τῆς Βλαχίας ὁ αὐθέντης Μιχαὴλ Βοδας Σοῦτζος. Ἐπὶ τούτου ὥρμησαν εἰς τὰ πέντε καδηλίκια τὰ Βιδινικὰ στρατεύματα μὲ δύο κορυφαίους ἀπὸ δύο δρόμους, ὁ μὲν Κουσάνιζαλης ἀπὸ Καλαφάτι κατ' εὐθείαν εἰς Καράκαλον, ἀφήσας τὸν Ἰμπραὴλ Ναζιρῆν μὲ τὸ ὀρδί του ὀπίσω. Ὁ δὲ Μανάφ Ἰμπραχίμης κτυπήσας τὸ πανηγῦρι Κλιανόβι εἰς Μεχεδίντζι καὶ πέρνων σκλάβον τὸν Σερδάρην Δίνκα Μπιμπέσκον μὲ τὴν ἀρχόντισάν του, ἐπέρασεν ἀπὸ Τίργου Ζίουλουΐ, καὶ ἀπὸ ταῖς μεγά-

Aga Lapati, Caimacamul Craioveĭ l-a rîdicat Capudan Paşa cu bumbaşir deosebit şi ducêndu-l la Rusciuc de acolo l-a luat cu el la Constantinopol, unde l-a şi ucis. Iar pe Pasvantoglu, pentru ca să-l liniştéscă l-a făcut împĕrăţia Muhafizi Giustuil Paşa de Vidin şi ast-felĭu s'a liniştit tot lucru, acest Hangerli a scos văcăritul la 1797 Decemvrie 6.

1797 Iulie. Pe timpul luĭ Izet Mehmed Paşa Vizir înşelând Bonaparte pe Turcĭ şi percurgênd cu stolul Arhipelagul a debarcat în Alexandria, bătênd'o. De acolo, trimiţênd manifestul sĕŭ către locuitoriĭ din Cair, a năvălit în Egipet şi l-a supus prin diferite resbóe.

1798 Septemvrie 10. A declarat Pórta resboĭu contra Franţujilor, prin manifestul următor şi cu scrisóre patriarhală către raiale, locuitorĭ din Corifon şi din alte insule.

1799 Fevruarie 8. După Constantin Voevod Hangerli s'a făcut Domnitor Valahieĭ Alexandru Voevod Moruzi, domnind anĭ 2 şi lunĭ.... Pe timpul acestuĭa aŭ sporit ĭarăşĭ rĕlele la Vidin, s'a călcat nenorocita Craiova de armatele luĭ Osman Paşa Pasvantoglu, prin Cara Mustafa, pe timpul căĭmăcămieĭ luĭ Niculache; aŭ fugit boeriĭ de acolo şi luptându-se armatele împĕrăteştĭ amestecate cu cazacĭ zaporojenĭ prin Ibrail Nazir cu a luĭ Pasvantoglu aŭ ars péţa Craioveĭ şi casele cele maĭ însemnate ale boerilor [10]).

1801 Martie 24. Ucidêndu-se împĕratul Rosieĭ Pavlu Petrovicĭ de către ómeniĭ curţiĭ. pentru că ar fi de consens cu Franţujiĭ, prin conlucrarea Englejilor, a luat tronul Rusesc fiul sĕŭ Alexandru Pavlovicĭ. Acesta a întărit pacea cu Francejiĭ sub condiţiile următóre [11]).

1801 Noemvrie. După Domnitorul Moruzi a luat Domnia Valahieĭ Domnitorul Mihail Vodă Suţu. Pe timpul acestuĭa aŭ năvălit în cele 5 districte de la Vidin armate cu doĭ căpitanĭ, pe două drumurĭ, pe unul Cusanizal de la Calafat, venind deadreptul la Caracal, lăsând pe Ibrail Nazir cu urdia luĭ în urmă. Iar Mustafa Ibraim lovind ĭarmarocul Clianoveĭ la Mehedinţĭ şi luând sclav pe Sĕrdarul Dincă Bibescu cu soţia sa, a trecut de la Têrgul Jiuluĭ şi Ocnele marĭ a

λαις Ὄκνης τῆς Βούλτζας, καὶ ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Καράκαλον ἐπαπειλῶν νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν Ὄλτον, καὶ νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὸ Βουκουρέστι, πολλὰ κακὰ ποιήσας καθ᾽ ὁδὸν, ὅθεν ἀπέρασε, καὶ πολλοὺς τῶν λακουϊτόρων φονεύσας καὶ πολλοὺς ἀκρωτηριάσας.

Vâlceï și a venit și acesta la Caracal. Amenințând să trécă rîul Olt și să năvălé-scă spre Bucureștï; făcênd multe rěle pe drumul pe unde a trecut, ucigând și pe mulțï dintre locuitorï și pe uniï ciuntindu-ï.

1802 Μαΐου 19 Δευτέρα. Ὁ Μιχαὴλ Βόδας προσποιηθεὶς φόβον διὰ τὴν τοῦ Μανάβη καὶ Κιρτζαλήδων ἐπαπειλουμένην ἔφοδον κατὰ Βουκουρεστίου, ἔφυγεν εἰς Βρασόβον μὲ ὅλου τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντας. ἔσπασε πρὸς τούτοις ὄχι μόνον ἡ πολιτεία τοῦ Βουκουρεστίου, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ τζάρα, καὶ ἔφυγον ἄλλοι εἰς Νεμτζίαν, καὶ ἄλλοι εἰς τὰ βουνά. Ὁ δὲ Μπανος Νικόλας Μπραγκοβάνος μὲ τὴν φαμέλιαν του, μὲ τὸν Ἀπδῆ ἐφένδη Διβὰν ἐφενδισῆ καὶ μὲ μερικοὺς τῶν ἀρχόντων ἔφυγον εἰς Φωξάνι, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψαν πάλιν εἰς τὸ Βουκουρέστι τῇ 3 Ἰουνίου, ὅπου εὗρε τὸν Χασᾶν πασσᾶν καὶ Ἰσμαὴλ ἀγᾶν Τρεστενικλῆν μὲ τούρκικα στρατεύματα ἐλθόντας εἰς ἀποδίωξιν τῶν Κιρτζαλήδων καὶ φύλαξιν τοῦ τόπου.

1802 Maiŭ 19, Lunï. Mihail Vodă prefăcêndu-se, că se teme de năvălirea asupra Bucureștilor de către Manavi și Chirzalizï, [12]) a fugit la Brașov cu toțï Arhiereiï și boeriï; aŭ sfărâmat pe lângă acestea nu numaï orașul Bucureștï, dar și tótă țara și aŭ fugit uniï în țara Nemțéscă și alțiï la munțï. Iar Banul Nicolaï Brancovénul cu familia sa, cu Abdi Efendi, Divan Efendisi și cu uniï din boerï aŭ fugit la Focșanï; de acolo s'a întors ïarășï la Bucureștï la 3 Iulie unde a găsit pe Hasan Pașa și Ismail Aga Trestenicli cu armate turceștï, venind de a alunga pe Chirzalizï și a păzi locul.

1802 Ἰουνίου 29. Ἦλθεν ἀπὸ Μπογδανίαν εἰς Βουκουρέστι ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Νικολάου Σοῦτζος Βοεβόδας, διορισθεὶς παρὰ τῆς Βασιλείας αὐθέντης τῶν δύω Πριγκιπάτων, Βλαχίας καὶ Μπογδανίας.

1802 Iunie 29. A venit din Moldova la Bucureștï Domnitor Alexandru Nicolaï Suțu Voevod, numit de împěrăție Domnitor peste amândouě Principatele, a Valahieï și a Moldavieï.

1802 Αὐγούστου. Ἐμαζιλεύθη ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος, οἱ ἐν Βρασοβῷ φύγοντες ἄρχοντες μὲ Ἄρτζι-μαγζάρι τους πρὸς τὴν Πόρταν διὰ τοῦ ἐκεῖσε ρωσσικοῦ Ἐλτζῆ Ταμάρα ἐπιμονῇ τῆς Ρωσσίας κατώρθωσαν τὸν Κωνσταντῖνον Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντην Βοεβόδα αὐθέντης τῆς Βλαχίας ἐπὶ ἑπταετίᾳ, καὶ μετὰ μικρὸν ἐδιορίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ ρωσσικοῦ πρέσβεως καὶ ὁ Μουρούζης αὐθέντης τῆς Μπογδανίας πάλιν ἐπὶ ἑπταετίᾳ. Ὁ αὐθέντης Ὑψηλάντης ἔφερεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἑξῆς Βασιλικὸν Χατισερίφι, περιέχον δεσμοὺς τινὰς διὰ τὸν τόπον, ὁποῦ ἐζήτησεν ἡ Ρωσσία. Οὗτος ὁ αὐθέντης καθὼς ἐπάτησε τὰ χώματα τῆς Βλαχίας Ὀκτωβρίου 14, περὶ ὥραν 6 τῆς ἡμέρας, φθάσας ἕως τὸ Ραδοβάνο, μοῦλκι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, συνέβη ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος σεισμὸς, ὁποῦ κατεκάησεν εἰς Βουκουρέστι καὶ ἔξω κάμποσα κτήρια. Ἀφ᾽ οὗ ἦλθεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κούρτην ἄρχισε νὰ ἐσφαλίζεται μέσα κάμνωντας μεζγάλια τριγύρω εἰς τὸ δουβάρι τῆς περιοχῆς τῆς κούρτης, καὶ τοπικὸν στράτευμα ἐντοπίων πάνδουριδων. Αὐτὸς ἔφερε καὶ φιρμάνι Βασιλικὸν, και ἀνέτρεψε μὲ αὐτὸ ὅλα τὰ ὀφίκια καὶ τὰς βοῦλλας τῶν δύω αὐθέντων, Σουτζιδων, Μιχαὴλ Βόδα, καὶ Ἀλεξάνδρου Βόδα. Τῷ 2 ἔτει τῆς ἡγεμονίας του κατεβάρυνε τὴν τζά-

1802 August. S'a mazilit Domnitorul Alexandru Voevod Suțu. Boerit fugițï în Brașov cu Arz-magzar către Pórtă prin Consulul de acolo rusesc Tamara prin stăruința Rusieï aŭ reușit a numi pe Constantin Alexandru Ipsilant Voevod, Domn Valahieï pe 7 anï și după puțin s'a rânduit prin acelașï Consul rusesc și Moruzi Domn în Moldova, ïarășï pe 7 anï. Domnitorul Ipsilante a adus aicea și următorul Hatișerif împěrătesc cuprindênd și unele prerogative pentru țară, ce le-a cerut Rusia. Acest Domnitor îndată ce a pășit pe pămêntul Valahieï, la Octomvrie 14, pe la órele 6 din ḑi, sosind până la moșia Radovanu, a boerului Banu Scarlat Ghica, s'a întêmplat acel înfricoșat cutremur de pămênt, ce a dărâmat în Bucureștï și afară îndeajunse zidirï. După ce a ajuns la curtea domnéscă a început să se asigure în lăuntru făcênd zidirï împrejur la duvarï [13]) în împrejurimea curțeï și cu armată locală din pandurï localï. Acesta a adus și firman împěrătesc și a schimbat cu acesta tóte oficiele și hrisóvele celor 2 Domnï Suțeștï, Mihail Vodă și Alexandru Vodă. In al doilea an al Dom-

ραν μὲ δοσήματα διπλᾶ χιζμέτια βιναρίτζου, διζμαρίτου, καὶ ὀγιαρίτου, ἐπιθεὶς αὐτὸ τὸ δόσιμον τῶν χιζμετίων καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπαρχίας, μοναστήρια, καὶ ἄρχοντας ὅλους (πλὴν μονὸν ὄχι διπλοῦν), ἐπὶ προφάσει ὅτι ὁ τόπος χρεωστεῖ ἓξ χιλιάδε πουγγεῖα διὰ τὰ προλαβόντα δεινά, ἐσύναξε καὶ ὅλας τὰς ραμασίτζας τοῦ Μιχαὴλ Βόδα καὶ Ἀλεξάνδρου Βόδα Σούτζου. Τῷ αὐτῷ ἔτει συνέβι ὁ μέγας ἐμπρεσμὸς τῇ 1 Αὐγούστου τὸ δειλινόν, ὅς τις κατετέφρωσε τήν τε παλαιὰν κούρτην καὶ ὅλου τὸ παζάρι, καὶ πολλὰ μέρη τῶν μαχαλάδων. (Τῷ αὐτῷ ἔτει 1804 Ἰανουαρίου 19 ἀπέτισε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ὁ μακαρίτης ἄρχων Μπάνος Νικόλαος Μπραγκοβάνος). Τῷ 3 ἔτει συνέβησαν δύο πλημμῦρας τῆς Διμποβίτζας ὁποῦ ἔκαμαν πολλὴν ζημίαν κατακλύσασαι ὅλην τὴν λούνκαν τῆς Διμποβίτζας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὀσπήτια. Τούτου συνεχὲς ἡ μετὰ τῶν Σίρμπων κορεσπονδέντζα διὰ τοῦ Μανολάκη Κλοτζιάρη, καὶ Καμινάρη Γιάνκου, ἀνθρώπου του. Ἄπειρον ζαχιρὲν ἐσύκωσεν ἀπὸ τὸν τόπον καὶ ζῶα, καὶ ἐκατζίρδεσεν εἰς Νεμτζίαν διὰ τοῦ Ποστελνίκου Γρηγορίου Καλλιάρχη. Ἐπὶ τούτου καὶ τὸ φοβερὸν ἀσεζεμοῦντο τῆς τζάρας, ὅπερ ἠφάνισε τοὺς ἀθλίους πτωχοὺς ἐγκατοίκους, καὶ ἐγέμησε τὰ πουγγεῖα τῶν ἀνθρώπων τους, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Μπάνου Γεωργίου Μαυροκορδάτου καὶ Βιστιάρη Φιλιππέσκου. Τῷ 4 ἔτει ἔφυγεν εἰς Ρωσσίαν, καὶ ἄρχησαν τὰ περισσότερα κακὰ καὶ δυστυχίας εἰς τὴν Βλαχίαν, ὡς ἐφεξῆς ρηθήσεται.

niei sale a îngreuét ţara cu dărĭ, cu îndoite hismete[14]), vinărit, dejmărit şi oerit. Punênd acéstă dare a hismetelor şi asupra Eparhielor, Monastirelor şi tuturor boerilor (nu însă duplu), sub pretext că ţara datoreşte 6,000 pungĭ din împrejurările nenorocite trecute; a strîns şi tóte rĕmăşiţele luĭ Mihaĭ Vodă şi Alexandru Vodă Suţu. In acestaşĭ an s'a întêmplat focul cel mare la 1 August în revărsatul ḑileĭ, care a prefăcut în cenuşă şi vechea curte şi tótă piaţa şi multe părţĭ din mahalale. In acestaşĭ an 1804 Ianuarie 19 ş'a plătit datoria comună şi fericitul boer Banul Nicolaĭ Brâncovénul. In al treilea an s'a întêmplat 2 inundărĭ a Dâmboviţeĭ, care a făcut multă perdere, nimicind tótă lunca Dâmboviţeĭ şi casele din ea. Pe timpul sĕŭ era o continuă corespundenţă cu Sêrbiĭ prin Manolache Cluceru şi Căminarul Iancu, omul sĕŭ. A rîdicat zaharale nesfêrşite de multe animale din ţară şi de oĭ, în ţara Nemţéscă, prin Postelnicul Grigore Caliarh. Pe timpul luĭ s'a făcut şi înfricoşatul aşeḑĕmênt al ţăreĭ, care a stins pe nenorociţiĭ sĕrmanĭ locuitorĭ şi a umplut pungile ómenilor sĕĭ, cu deosebire a Banuluĭ Gheorghe Mavrocordat şi a Vistieruluĭ Filipescu. In al 4 an a fugit în Rusia şi a început maĭ multe rĕle şi nenorocirĭ în Valahia, după cum se va istorisi maĭ pe urmă.

1804. Διὰ συνεργείας καὶ πολλῶν χρημάτων τῆς Ἐγγλητέρας ἔγινε κρυφὴ συμμαχία τῶν Ρώσσων, Νέμτζων, Προυσσιάνων, Σαξόνων, Σβέτζων καὶ Ἐγγλέζων κατὰ τῆς Φράντζας νὰ ὁρμήσωσιν ὅλοι καὶ νὰ τὴν κτυπήσωσι παρακινουντες ἢ καὶ βιάζοντες καὶ τὸν Τοῦρκον εἰς αὐτὸ τοῦτο νὰ τὸν ἔχουν εἰς τὴν συμμαχίαν των ὁποῦ νὰ σφαλήσῃ καὶ αὐτὸς ὅλους τοὺς λιμένας τοῦ εἰς τὰ Φραντζέζικα καράβια. Τοῦτο κατώρθωσεν ἡ Ἐγγλετέρα μὲ τὰς γκινέας της καὶ μὲ τὰς ὑποσχέσεις καθε βοηθείας, φοβουμένη τὸ διζπάρκο ὁποῦ ἡτοιμάθετο ὁ Μποναπάρτε νὰ κάμῃ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, ἀφ' οὗ πρότερον μεταχειρίσθη καθε δολιότητα καὶ ἐπιβουλὰς διὰ πολλῶν Φραντζέζων, ὡς καὶ διὰ τοῦ Πισιεγροῦ, (μὲ τὸν ὁποῖον ἐνοχοποιήθη καὶ ὁ περίφημος Μορώ, καὶ ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ) δὲν ἐτελεσφόρησε. Μαθὼν ὁ Μποναπάρτε αὐτὴν τὴν νέαν συμμαχίαν, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἐγγλέζοι ἐπρόλαβαν μὲ ναυμαχίας καὶ ἐχάλασαν τὸν γαλλικὸν στόλον (ὅτε ἐσκοτώθη καὶ ὁ περίφημος Νεέλσον ἀδμιράλιος τῆς Ἐγγλιτέρας) καὶ ἐσφάλησαν ὅλους τοὺς λιμένας τῆς Φράντζας, ἡτοιμάσθη ὁ Μποναμπάρτε εἰς ἐκ-

1804. Prin conlucrarea şi banii ceĭ mulţĭ aĭ Anglieĭ s'a făcut coaliţia secretă a Ruşilor, Nemţilor, Pruşilor, Saxonilor, Sveḑilor şi Englezilor contra Franţieĭ, să se mişte cu toţiĭ şi s'o lovéscă, îndemnând saŭ şi silind pe Turcia la acéstă ca s'o aibă în coaliţia lor pentru ca să închidă şi ea tóte porturile corăbielor francese. Acésta a făcut Englitera cu banii eĭ şi cu promisiunĭ de orĭ ce ajutor, temêndu-se de debarcarea ce prepara Bonaparte să o facă în Irlanda, după ce maĭ întâĭ a întrebuinţat tótă viclenia şi înşelăciunea prin mulţĭ Franceḑĭ; precum şi prin Pişegru (cu care a fost inculpat şi renumitul Moro, ş'a fost surgunit în America), dar n'a reuşit. Auḑind Bonaparte de acésta nouă alianţă, şi fiind-că Engleḑiĭ îl provocaŭ la resbel pe mare a perdut Franceḑiĭ marina, (când s'a ucis şi renumitul admiral Nelson al Englitereĭ), şi a închis tóte porturile Franţieĭ; iar Bonaparte s'a preparat

στρατείαν νὰ κτιπήσῃ τὸν κάθε ἕνα τῶν συμμάχων ξεχωριστά.

1806. Ὁρμήσας ὁ Μποναπάρτε ἀπὸ τὸν Ρῆνον κατὰ τῆς Νεμτζίας καὶ μὲ γκενερὰλ μπαταλίαν εἰς Ὀστερλίτζ κατατροπώσας τοὺς Νέμτζους ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ ἰδίου Ἀλεξάνδρου Βασιλέως Ρωσσίας, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου, ἐλθόντων εἰς βοήθειαν μὲ ἐννενῆντα χιλιάδας στράτευμα, ἐκτὸς τοῦ Προυσσιακοῦ στρατοῦ, ἐμβῆκεν εἰς Βιένναν, καὶ Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐσφάλησε τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Γερμανίας μὲ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα: ἔπειτα εἰσβαλὼν εἰς τὴν Σαξωνίαν, ἔκαμε τὸν Βασιλέα Σάξωνα σύμμαχον καὶ συγγενῆ διδόντας τὸν μικρότερόν του ἀδελφὸν Ἱρώννυμον γαμβρὸν εἰς τὴν μονογενῆ θυγατέρα του.

1806 Ἰουλίου. Ἀπέρασεν ὁ Σεμπαστιανὸς ἀπὸ Κραγιώβαν καὶ Βουκουρέστι καὶ ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, σταλεὶς ἀπὸ τὴν Φράντζαν διὰ νὰ βαστάζῃ τὴν Πόρταν εἰς συμμαχίαν τῆς Φράντζας.

1806. Αὐγούστου 6, ἡμέρα Τρίτη. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐφόρεσε καβάδι ὁ Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος διὰ αὐθέντης εἰς τὴν Βλαχίαν, ὁμοίως καὶ ὁ Σκαρλάτος Βόδας Καλλιμάχην διὰ αὐθέντης εἰς τὴν Μπογδανίαν. Μέγας δὲ δραγομάνος τῆς Πόρτας ἔγεινε ὁ Μπάνος Ἀλέκος Χαντζιρλί.

1806 Αὐγούστου 15, ἡμέρα Πέμπτη. Περὶ τὴν 9 ὥραν τῆς ἡμέρας μαθὼν ὁ Κωνσταντῖνος Βόδα Ὑψηλάντης ὅτι εἶναι μαζίλης, καὶ ἔρχέται κατ᾽ αὐτοῦ καπουτζὶ μπασᾶς βασιλικὸς, ἔφυγεν ἀπὸ τὸν θρόνον πανοικὶ, καὶ μὲ τοὺς Ρωμαίους ἀνθρώπους του τοὺς πρώτους, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ρωσσίαν διὰ τῆς Νεμτζίας κατοικήσας εἰς Καμενίτζαν.

1806 Αὐγούστου 16, ἡμέρα Παρασκεβὴ, ἑσπέρας, ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν ὁ Καϊμακάμης ἄρχων Ποστέλνικος Γεωργάκης Ἀργυρόπουλος, ἐλθὼν ἐνταῦθα εἰς Βουκουρέστιον, καὶ ἐντεῦθεν ἀπελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀμέσως ἔσπασεν ὅλη ἡ Κραγιώβα, καὶ τὰ πέντε καδελίκια δι᾽ ἀπάτης τοῦ Ὑψηλάντου μὲ πιτάκι τοῦ Ποστελνίκου Γρηγορίου Καλλιάρχου.

1806 Σεπτεμβρίου 13, ἡμέρα Πέμπτη. Πρὶν χαράξῃ τὸ πρωὶ διὰ προσταγῆς τοῦ Ὀσμὰν πασσᾶ Παζβάντογλου, Βιδὶν μουχαφιζῆ, ἐπάτησε τὴν Κραγιώβαν ὁ Τζελεμπῆ ἀγᾶς Ραχοβα ἀγιανῆς μὲ 500 Τούρκους, καὶ συκώσας τὸν Καϊμακάμην Λογοθέτην Κωνσταντῖνον Καλλιάρχην, τὸν καὶ Κιανῆν λεγόμενον, τὸν λογοθέτην Δημήτριον Μπιμπέσκον, καὶ τὸν Κλουτζιάρην Κορνίτζαν Ἱμπραϊλόην, τοὺς ἔστειλεν εἰς τὸ Βιδίνι ἐξ ὧν ὁ μὲν λογοθέτης Μπιμπέσκος ἔμεινεν ἐκεῖ σφαλισμένος, οἱ δὲ λοποὶ δύω ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Κραγιώβαν.

de expediţie spre a ataca pe fie-care din aliaţi separat.

1806. Pornind Bonaparte de la Rin asupra Austrieĭ şi prin o bătălie generală la Austerliţ sfărămând pe austriacĭ, în presenţa însuşĭ a luĭ Alexandru Impĕratul Rusieĭ şi a frateluĭ sĕŭ Constantin, venind în ajutor cu 90 miĭ armată afară de armata Prusiană, a întrat în Viena şi în Fevruarie acelaş an a încheĭat pace în Germania cu următórele articole [16]; apoĭ întrând în Saxonia a făcut pe Regele Saxonieĭ aliat şi rudă, dându-ĭ pe fratele sĕŭ cel maĭ mic Ieronim de ginere uniceĭ sale fiice.

1806 Iulie. A trecut Sebastian prin Craĭova şi Bucureştĭ şi s'a dus în Constantinopol trimes de Franţa pentru ca să susţie alianţa Porţeĭ cu Franţa.

1806 August 6, ḑiua Marţĭ. A fost îmbrăcat cu cavade în Constantinopol Alexandru Voevod Suţu ca Domnitor în Valahia, de asemenea şi Scarlat Vodă Calimah ca Domnitor în Moldova. Mare dragoman la Pórtă s'a făcut Banul Alecu Hangerli.

1806 August 15, ḑiua Joĭ pe la 9 óre din ḑi încunoştiinţat Constantin Vodă Ipsilant, că este mazilit şi că vine în contra luĭ Capugi Başa împĕrătesc, a fugit din tron cu repegiune şi cu boeriĭ Grecĭ aĭ seĭ şi s'a dus în Rusia prin ţara Nemţască aşĕḑându-se la Cameniţa.

1806 August 16, ḑiua Vinerĭ séra, a fugit din Craiova Caimacamul boer Postelnicul Iordache Arghiropol venind aicĭ în Bucureştĭ şi de aicea ducĕndu-se în Constantinopol, şi îndată s'a nenorocit tótă Craĭova şi cele 5 districte prin înşĕlăcĭunea luĭ Ipsilant, cu pitacul Postelniculuĭ Grigorie Caliarh.

1806 Septemvrie 13, ḑiua Joĭ. Inainte de a se lumina de ḑiuă prin ordinul luĭ Osman Paşa Pasvantoglu, Vidin Muhafizi, a călcat Craĭova Celebi Aga, Rahova Aghianes, cu 500 de Turcĭ şi ridicând pe Caimacamul, Logofĕtul Constantin Caliarh, ce se numea şi Kiani, pe Logofĕtul Dimitrie Bibescu şi pe Clucerul Corniţă Ibrăiloĭ ĭ-a trimis la Vidin; dintre care Logofĕtu Bibescu a rĕmas acolo închis, ĭar aceĭ 2 s'aŭ întors la Craĭova. S'au făcut multă prădă-

Ἔγεινε πολλὴ διαρπαγή, καὶ ξεγυμνομὸς ἀπὸ τοὺς Τούρκους σχεδὸν εἰς ὅλους τοὺς Κραγιωβάνους ἄρχοντας, οἵτινες μόλις ἐγλύτωσαν τὴν ζωήν των καὶ τὴν τῶν φαμηλιῶν των μὲ τὴν φυγήν. Βίᾳ καὶ δυναστείᾳ ἐπῆρε τότε ὁ Ὀσμὰν πασσᾶς δύω χιλιάδας πουγγεῖα ἄσπρα ἀπὸ τὸν τόπον, 500 ἀπὸ τὸν λογοθέτην Μπιμπέσκον, 110 ἀπὸ τὸν Θανασούϊκαν πραγματευτὴν καὶ 15 ἀπὸ κᾄπιον Χατζῆ Γεώργιον Τζελέμπην, τὸν ὁποῖον καὶ τὸν ἀπεκεφά` ισε.

1806. Ἡμέρᾳ, ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ αὐθέντης Ἀλέξανδρος Βοεβόδας Σοῦτζος μαζὶ μὲ τὴν Δόμναν του, ὁ δὲ αὐθέντης Σκαρλάτος Βέδας Καλλιμάχης ἀπέρασε διὰ τὴν Μπογδανίαν.

1806 Ὀκτωβρίου 1. Ἔγεινεν ἐν Κων/πόλει νέα ἀλεάντζα μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας διὰ ἐννέα χρόνους μὲ τὰ ὄπισθεν ἕνδεκα ἄρθρα ὡς εἴπομεν. Μὲ ὅλον ὁποῦ ὡς λέγουν δὲν ἀληθεύει τοῦτο.

1806 Ὀκτωβρίου 11, ἡμέρα Πέμπτη. Καθ' ἣν ἦτον διὰ νὰ γένῃ τὸ μέγα ἀλάϊ τῆς αὐθεντείας ἐμαζιλεύθησαν ὅ, τε αὐθέντης Σοῦτζος καὶ ὁ αὐθέντης Καλλιμάχης, καὶ τῇ Κυριακῇ Ὀκτωβρίου 14 ἀπῆλθεν ὁ Σοῦτζος εἰς Βασιλεύουσαν πανοικὶ, καὶ μετὰ μικρὸν καὶ ὁ Καλλιμάχης περάσας ἀπὸ Ἀφουμάτζι, ἐπειδὴ καὶ διὰ προσταγῆς τῆς Πόρτας, κατὰ τὴν ἐπιμονὴν τῆς Ῥωσσίας, διωρίσθησαν αὐθένται ἐπὶ τελείᾳ ἑπταετίᾳ, πάλιν ὁ Ὑψηλάντης εἰς Βλαχίαν, καὶ ὁ Μουρούζης εἰς Μπογδανίαν, ὁ ὁποῖος ἀπελθὼν μόνον ἕως εἰς Φωξάνι, καὶ μαθὼν τὸν ἀρχομὸν τῶν Ῥωσσικῶν στρατευμάτων ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἐκεῖθεν πέρνωντας μαζί του καὶ τὸν Μπάνον Γεώργιον Μαυροκορδάτην δραπετεύσαντα ἀπὸ Καμενίτζης ἀπέρασεν εἰς Ῥουστζούκι.

1806 Ὀκτωβρίου. Ὁ Μποναπάρτε κατατροπώσας τὸν Σάξωνα ἐν πρώτοις, ἔπειτα τὸν Προυσσίας μὲ πέντε πολέμους, γενομένους εἰς τὰς 7, 9, 10, 11, 12 Ὀκτωβρίου, τελευταῖον κατὰ τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ μὲ ἕνα γενικὸν πόλεμον εἰς Γιεναν ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βερλῖνον, καὶ ἐκεῖθεν ἐμβῆκεν εἰς τὴν Προυσσικὴν Λεχίαν μὲ τριακοσίας χιλιάδας στρατοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας τινὰς περάσας τὸν ποταμὸν Βίστουλαν ἐμβῆκεν εἰς τὴν Βαρσάβιαν, καὶ ἐκεῖ ἔστησε τὸ στρατόπεδόν τον, καταγινόμενος εἰς τὸν κατὰ τῶν Ῥώσσων πόλεμον.

1806 Νοεμβρίου 3. Ὁ παρὰ τῷ Μποναπάρτε Δοπρόβσκης Βιπίνι ἀπὸ Βερολῖνον ἐξέδωκε γράμμα του πρὸς τοὺς Λέχους παρακινητικὸν διὰ νὰ συκωθοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ἄρματα μετὰ τῶν Φραντζέζων κατὰ τῶν Ῥώσσων.

1806 Νοεμβρίου 10. Οἱ Ῥῶσσοι ἐν δυνάμει τοῦ 4 ἄρθρου τῆς μετὰ τῆς Πόρτας νέας ἀλεάντζας

cĭune și golăcĭune de Turcĭ maĭ pe la toțĭ boeriĭ Craĭovenĭ, cariĭ abea s'aŭ scăpat viéța lor și a familielor lor prin fugă. Prin violență și tirănie a luat atuncĭ Osman Pașa doŭĕ miĭ de pungĭ de galbenĭ din țară, 500 de la Logofĕtul Bibescu, 110 de la Tanăsuĭcă negustorul și 15 de la un Hagi Gheorghie Celebi, căruĭa ĭ-a tăĭat și capul.

1806. Ḑiua a intrat în Bucureștĭ Domnul Alexandru Voevod Suțu împreună cu Dómna luĭ, ĭar Domnul Scarlat Vodă Calimah a trecut în Moldova.

1806 Octomvrie 1. S'a făcut în Constantinopol o nouĕ alianță între Rusia și Pórta otomană pentru 9 anĭ, în 11 articule, cum am ḑis în urmă. Cu tóte că ḑic, că n'ar fi adevĕrat acésta.

1806 Octomvrie 11, ḑiua Joĭ. In care era să se facă marele alaĭu Domnesc s'aŭ mazilit și Domnul Suțu și Domnul Calimah, și la 14 Octomvrie Duminică s'a dus cu tótă familia Suțu la împĕrăție și curênd după aceĭa și Calimah trecênd pe la Afumațĭ; fiind-că din ordinul Porțeĭ prin intervențiunea Rusieĭ s'aŭ numit Domnĭ pe termen de 7 anĭ, ĭarășĭ Ipsilant în Valahia și Moruz în Moldova, care viind numaĭ până la Focșanĭ și auḑind de venirea armatelor rusescĭ s'a reîntors la Bucurescĭ și de acolo luând împreună cu el și pe Banul Gheorghe Mavrocordat fugind de la Camenița a trecut la Rusciuc.

1806 Octomvrie. Bonaparte sfărămând maĭ întâĭ pe Regele Saxonieĭ, apoĭ pe al Prusieĭ în cincĭ resbele întêmplate la 7, 9, 10, 11 și 12 Octomvrie, în fine la 14 a aceliașĭ într'un resbel general la Iena a intrat în Berlin și de acolo a trecut în Polonia prusacă cu treĭ sute miĭ soldațĭ, și după câteva ḑile trecênd rîul Vistula a intrat în Varșavia și s'a pus acolo lagărul sĕŭ, ocupându-se de resbelul contra Rusieĭ.

1806 Noemvrie 3. Dobrovschĭ Bipine, ce era pe lângă Bonaparte, a trimis din Berlin scrisórea sa către Polonĭ îndemnătóre să se scóle și eĭ la arme cu Francejiĭ contra Rușilor.

1806 Noemvrie 10. Rușiĭ în puterea articoluluĭ 4 a noueĭ alianțe cu Pórta, cea de

τῶν ἐννέα χρόνων κατέβασαν στρατεύματα εἰς τὴν Μπογδανίαν παρασπονδήσαντες ὅμως, εὐθὺς ὁποῦ ἀπέρασαν τὰ σύνορα ἔκαμαν ζάπτι χωρὶς πόλεμον τὰ δύω φιλικὰ τουρκικὰ κάστρα Χοτίνι καὶ Βενδέρι.

1806 Νοεμβρίου 30. Ἐμβῆκαν εἰς τὸ Βουκουρέστι τὰ στρατεύματα τοῦ Μουσταφᾶ Μπαϊρακτάρη ἀγιάνη τοῦ Ρουστζουκιοῦ ἕως δώδεκα χιλιάδες, ὧν κορυφαῖοι στρατηγοὶ ὁ Κιοσὲ Ἀχμὲτ Κεχαγίαν του, ὁ Ἀϊδὲν πασσᾶς Ἰκίτουϊλοῦς, ὁ Μαχμὲτ Τυράννης, ὁ Κὲλ Ἀλῆς, ὁ Νουζοὺλ Ἐμενῆς Ἰμπραχὶμ καὶ ἄλλοι.

1806 Δεκεμβρίου 11. ἡμέρα Τρίτη. Ἐκτυπήθησαν οἱ Τοῦρκοι μὲ τοὺς Ῥώσσους εἰς Χερπίντζι, καὶ Γλοδίανο εἰς τὴν Γιαλομίτζαν, ἐσκοτώθη ἕνας ὀφφικιάλος Ῥῶσσος (ὅστις ἐφέρθη μετὰ ταῦτα καὶ ἐνταφιάσθη εἰς τὴν Μητρόπολιν ἐντίμως) καὶ χαλασθέντες οἱ Τοῦρκοι ἔφυγον μέσα εἰς τὸ Βουκουρέστι, οἱ δὲ ἄρχοντες κρυφίως ἔφυγον εἰς τὰ βουνὰ μὲ τὰς φαμιλείας των, ἔφυγον τινὰς καὶ μέσα εἰς τὴν Νεμτζίαν, δηλαδὴ ὁ ἄρχων Μπάνος Μανολάκης Μπραγκοβάνος, ὁ ἄρχων Βόρνικος Γρηγόριος Μπραγκοβάνος, ὁ ἄρχων Μπάνος Δημήτριος Ρακοβίτζας, ὁ ἄρχων Μπάνος Κωστάκης Γκίκας, ὁ ἄρχων Βιστιάρης Κωνσταντῖνος Φιλιππέσκος καὶ ὁ ἄρχων Λογοθέτης Γρηγόριος Γκίκας.

1806 Δεκεμβρίου 12. ἡμέρα Τετράδη. Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἐκήρυξεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν κατὰ τῶν Ῥώσσων πόλεμον, καὶ ὁ ἐλτζῆς τῆς Ῥωσσίας ἔφυγεν εἰς τοὺς Κορυφούς.

1806 Δεκεμβρίου 13, ἡμέρα Πέμπτη. Εἰς τὰς 6 ὥρας τῆς ἡμέρας ἔφυγον ὅλοι οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἐμβῆκαν τὰ ῥωσσικὰ στρατεύματα μὲ τὸν Γενερὰλ Πορούτζικον Μιλοράδοβιτζ.

1806 Δεκεμβρίου 15, ἡμέρα Σαββάτῳ. Περὶ 3 ὥραν τῆς νυκτός, ἐμβῆκεν ὁ αὐθέντης Κωνσταντῖνος Βοεβόδας Ὑψηλάντης εἰς τὸ Βουκουρέστι μαζὶ μὲ τὸν ἀνσὲφ Γενεράλην Μίχελσον καὶ ὁ μὲν αὐθέντης ἐκόνευσεν εἰς τὸ ὀσπήτι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Γκίκα τοῦ γέροντος, ὁ δὲ Μίχελσον εἰς τὸ ὀσπήτι τοῦ ἄρχοντος Βιστιάρη Φιλιππέσκου.

1806 Δεκεμβρίου 17. Ἀνεγνώσθη τὸ βασιλικὸν τῆς Πετρουπόλεως γράμμα ἐκδοθὲν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας.

1806 Δεκεμβρίου 16. Ἐξεδόθησαν καὶ συνοδικὰ τῆς Πετρουπόλεως ἔγγραφα τυπωμένα, εἰς ῥωσσικὴν καὶ ῥωμαϊκὴν διάλεκτον κατὰ τοῦ Μποναπάρτε καὶ τῶν Φραντζέζων τὰ ὁποῖα ἦλθον καὶ ἐδῶ.

1807 Ἰανουαρίου 10. Διὰ πανεκλάμπρου ἐγγράφου αὐθεντικῆς προσταγῆς εἰς τὴν ἁγιωτάτην Μητρόπολιν ἔκαμαν τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς εἰς

9 anĭ, a pogorît armate în Moldova, călcând însă alianța, îndată ce a trecut confiniele a apucat cu hapcă, fără de resboĭu, cele două castre amice Turceștĭ Hotinul și Benderul.

1806 Noemvrie 30. Aŭ întrat în Bucureștĭ armatele luĭ Mustafa Bairactar, Aghianes de Rusciuc, până la 12,000, dintre care generalĭ superiorĭ eraŭ: Chiose Ahmet Chehaĭa al sĕŭ, Aidi Pașa Ichituĭli, Mahmet Tiranul, Chel Ali, Nuzul Ameni Ibraim și alțiĭ.

1806 Dechemvrie 11, ḑiua Marțĭ. S'aŭ lovit Turciĭ cu Rușiĭ la Herbințĭ și Glodeanu pe Ialomița, s'a ucis un comandant rus (care s'a adus după aceĭa și s'a înmormêntat în Mitropolie cu onóre), și sdrobindu-se Turciĭ aŭ fugit la Bucureștĭ; ĭar boeriĭ pe ascuns aŭ fugit la munțĭ cu familiele lor, aŭ fugit uniĭ și în lăuntru țăreĭ Nemțeștĭ, adecă: boerul Banul Manolache Brâncovanu, boerul Vornic Grigore Brâncovanu, boerul Banu Dimitrie Racoviță, boerul Banul Costache Ghica, boerul Vistiar Constantin Filipescu și boerul Logofĕt Grigore Ghica.

1806 Dechemvrie 12, ḑiua Mercurĭ. Inalta Pórtă a proclamat resboĭu în Constantinopole contra Rușilor și Consulul Rusieĭ a fugit la Corf.

1806 Dechemvrie 13, ḑiua Joĭ. La 6 óre din ḑi aŭ fugit toțĭ Turciĭ din Bucureștĭ și aŭ intrat armatele Ruseștĭ cu Generalu Porușcic Miloradovicĭ.

1806 Dechemvrie 15, ḑiua Sâmbătă. Pe la 3 óre de nópte, a intrat Domnitorul Constantin Voevod Ipsilant în Bucureștĭ, împreună cu anșef General Michelson și Domnitorul a tras la casa boeruluĭ Banu Ghica cel bĕtrân, ĭar Michelson la casa boeruluĭ Vistier Filipescu.

1806 Dechemvrie 17. S'a cetit scrisórea împĕrătéscă de la Petersburg trimésă către locuitoriĭ Moldavieĭ și a Valahieĭ.

1806 Dechemvrie 16. S'aŭ publicat și scrisorile sinodale în Petersburg, imprimate in rusesçe și în limba grecéscă contra luĭ Bonaparte și a Franțujilor, care aŭ venit și aicĭ.

- 1807 Ianuarie 10. Prin decretul prea strĕlucituluĭ Domnitor din poruncă s'a făcut jurămênt în sânta Mitropolie de supunere

τὸ ρωσσικὸν κράτος ὅλοι οἱ ἄρχοντες, τὰ ἰσνάφια, καὶ ὁ κοινὸς λαός· ἔκτοτε ἄρχησαν νὰ κάμουν νέον σύλλεκτον στρατὸν ἀπὸ ἐντοπίους, φοροῦντες ρούχα καζάκικα, καὶ μανθάνοντές τους τὴν πολεμικὴν τάξιν, πρὸς δὲ καὶ ὑποχρεώνοντές τους νὰ κάμουν τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν Μητρόπολιν κατὰ τὴν τάξιν.

1807 Φεβρουαρίου 3. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μηνίστρος τῆς Ἐγγλητέρας διὰ νότας του εἰς Πόρταν κάμνωντας ἀνέλπιστα ζητήματα, καὶ πρετενδέρων ἀπόκρησιν ἐγγράφως, καὶ μὴ λαβὼν ἀνεχώρησε νυκτὸς μὲ τὴν φεργάδαν του.

1807 Φευρουρίου 6. Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἐξέδωκε μανιφέστον εἰς τὰς φίλας αὐλὰς ὑπεραπολογουμένη διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Μηνίστρου τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅτι πάντοτε αὐτὴ μετριοφρονοῦσα δι' αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητον, φυλάττει μίαν σταθηρὰν φιλίαν μὲ τὴν αὐλὴν τῆς Ἀγγλίας.

1807 Φευρουαρίου 13. Ἕνδεκα ἐγγλέζικα πολεμικὰ καράβια εἰσχωρήσαντα ἀπὸ τὸ στενὸν τῶν Δαρδανελίων, καὶ ἀράξαντα εἰς τὸ κοντόσκαλι μετ' ἀπειλῆς ὅτι καίουν τὴν πόλιν, ἔκαμαν τὰ ἑξῆς ὀκτὼ ζητήματα νὰ τοῖς δοθῶσιν: 1 τὴν Αἴγυπτον. 2 τὴν Μωρέαν νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῆς Ἠπείρου καὶ Ἑπτανήσου. 3 τὴν Ρόδον, Κρίτην, Κῶ καὶ Κύπρον. 4 Ὅλον του τὸν στόλον. 5 Ὅλην τὴν Βασσαραβίαν καὶ Βλαχο-Μποδανίαν. 6 Τὸ ἀνεξάρτητον τῶν Σέρβων. 7 Εἰς τοὺς λιμένας του νὰ ἀράξουν ἐλευθέρως τὰ πολεμικά των καράβια. 8 Τὸν γαλλικὸν πρέσβην Σεμπαστιανὸν, μὲ ὅλην του τὴν καντζελαρίαν. Μεθ' ἡμέρας ὅμως τινὰς ἀνεχώρησαν πάλιν αὐτὰ τὰ ἐγγλέζικα καράβια τραβιχθέντα ἔξω εἰς τὰ Δαρδανέλια.

1807 Μαρτίου 2, ἡμέρα Σαββάτῳ. Ἐκίνησαν ἐντεῦθεν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα μαζὶ μὲ τὸν Μίχελσον, Μιλοράδοβιτζ, Δεζοὺρ, Ὀλάνιον καὶ λοιποὺς στρατηγοὺς καὶ ὀφφικιάλους, διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ κάστρον Γκίργιωβον.

1807 Μαρτίου 7, ἡμέρα Πέμπτη. Ἐν Βασιλευούσῃ ἐφόρεσε καββάδι ὁ μέγας δραγομάνος Ἀλέξανδρος Χαντζερλῆς διὰ αὐθέντης τῆς Μπογδανίας, ἐπὶ πατριαρχείας τοῦ Γρηγορίου, καὶ ὁ μπεϊζαδὲς Ἀλέκος Σοῦτζος υἱὸς τοῦ μακαρίτου Μιχὰλ Βόδας ἐφόρεσε καββάδι διὰ μέγας δραγομάνος τῆς Πόρτας.

1807 Μαρτίου 25. Εὐγῆκε τὸ Σαντζὰκ Σερὺφ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν μαζὶ μὲ τὸ Κιὸρ Ἰουσοὺφ πασσᾶν βεζύρην, ἡ δὲ ἐκστρατεία πρὸς τὰ μέρη τοῦ Δουνάβεως κατὰ τῶν Ρώσσων.

1807 Ἀπριλίου 12. Τῇ μεγάλῃ Παρασκευῇ ἐπέστρεψεν εἰς Βουκουρέστι καὶ Κοπατζένι, ὅλη ἡ ρωσσικὴ ἄρμια χωρὶς νὰ κατορθώσῃ τίποτες εἰς τὸ Γκίργιωβον.

către stĕpânirea împĕrătéscă, toţî boeriî, oficialiî şi poporul comun; de atuncea a început să se facă recrutare de armată dintre pămêntenî, purtând strae căzăceştî şi învĕţându-î instrucţiele militare, pe lângă acestea îî şi îndatora să facă jurămêntul de supunere la Mitropolie după grad [16]).

1807 Fevruarie 3. Ministrul Angliei din Constantinopol prin nota sa către Pórtă propunênd cestiunî neaşteptate şi pretindênd respuns în scris şi neprimind a plecat nóptea cu fregata sa.

1807 Fevruarie 6. Inalta Pórtă a dat manifestul sĕŭ către Curţile amice apărându-se de plecarea ministruluî Angliei şi că ea tot-déuna reservată pentru acéstă faptă neaşteptată, păzeşte o amiciţie statornică cu curtea Angliei.

1807 Fevruarie 13. Un-spre-ḑece corăbiî de resboîu Engleze aŭ intrat în strîmtórea Dardanelelor şi ancorând la Condoscali [17]) cu ameninţarea de a da foc Constantinopoluluî, a făcut să li se dea aceste 8 cererî, care urméză: 1 Egipetul, al 2-lea Morea să se unéscă cu Epirul şi Eptanisul, al 3-lea Rodul, Creta, Co şi Ciprul, al 4-lea tótă marina, al 5-lea tótă Basarabia şi Moldo-România, al 6-lea indepedenţa Sêrbilor, al 7-lea la porturile sale să ancoreze liber corăbiele de resboîu, al 8-lea Consulul Francez Sebastian cu tótă cancelaria luî. După câteva ḑile aŭ pornit iarăşî aceste corăbiî Engleze eşind afară din Dardanele.

1807 Martie 2, ḑiua Sâmbătă. S'aŭ pornit de aicea armatele Ruseştî împreună cu Michelson Miloradovicî, Dejur, Olan şi cela-l-alţî generalî şi oficialî ca să lovîască cetatea Gîurgîu.

1807 Martie 7, ḑiua Joî. In cetatea împĕrătéscă s'a îmbrăcat cu cavade marele dragoman Alexandru Hangerli pentru Domnia Moldavieî; pe timpul patriarhuluî Grigore şi Beizadea Alecu Suţu, fiul fericituluî Mihail Voevod, s'a îmbrăcat cu cavada de mare dragoman al Porţeî.

1807 Martie 25. A eşit Sanjac Serif afară de Constantinopol împreună cu Chîor Iusuf Paşa Vizir, îar expediţia s'a îndreptat către părţile Dunăreî contra Ruşilor.

1807 Aprilie 17. In Vinerea cea mare s'a întors în Bucureştî şi Copăcenî tótă armia Rusască, fără să sĕvêrşască ceva la Gîurgîu.

1807 Ἀπριλίου 12. Ἦλθεν ἀπὸ Γιάσι ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ Μαγιῶρος Νικόλαος Γαβριηλόβιτζης, Πάγγαλος τὸ γένος μανιώτης, (ἔχων ὑπ' αὐτὸν καὶ τὸν Κωστάκην Τρελομάνον τοῦ πίλην ποντῆ, υἱὸν τοῦ μακαρίτου λογοθέτου Σκαρλάτου Μάνου, πενθεροῦ τοῦ λογοθέτου Δουδέσκου) μὲ προσταγὴν Βασιλικὴν νὰ κάμῃ ἓξ χιλιάδας νεοσύλλεκτον στρατὸν ἀπὸ Μπογδάνους καὶ Βλάχους, καὶ Ἀλβανίτας, τοὺς ὁποίους ὠνόμασαν Ἕλληνας, καὶ Μακεδόνας. αὐτὸς ἔκαμε κοντράκτον μὲ τὸν Ὑψηλάντην διὰ τὴν ἐνδυμασίαν, λουφέδων καὶ ἅρματα, καὶ ἄλογα τῶν νεοσυλλέκτων.

1807 Ἀπριλίου 17. Τετράδι τῆς διακαινησίμου ἦλθεν ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ μπεϊζαδὲς Γιάνκος υἱὸς τοῦ μακαρίτου Σκαρλάτου Βόδα Γκίκα ἀπὸ Πετρουπόλεως, γενερὰλ Πορούτζικος καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὴν Μουρουζόγιαν.

1807 Ἀπριλίου 22, Δευτέρα. Ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Ἠσαΐωβ γενεράλης μὲ τοπικοὺς κοζάκους καὶ Ρώσσους, καὶ μὲ μερικὸν στράτευμα ρεγουλάτον, πιχότας καὶ μὲ ὀκτὼ τόπια διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ μέρη τῆς Κραγιώβας.

1807 Ἀπριλίου 24, Τετράδι. Εἰς τὸν ὀνδὰν τῶν βελίτζιδων συναχθέντων δι' αὐθεντικῆς προσταγῆς ὅλων τῶν ἀρχόντων χάλια καὶ μαζιλήδων καὶ τῶν ἀρχιερέων, ἀνεγνώσθη τὸ ἑξῆς αὐθεντικὸν πιτάκι, διὰ νὰ συναχθῶσιν ὅλων τῶν ὀφφικίων τὰ ἰράτια εἰς τὴν Βιστιαρίαν, καὶ οἱ ἔχοντες τὰ ὀφφίκια νὰ λαμβάνουν λουφέδες μόνον, ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ δούλευσίν του. Πρὸς τούτοις νὰ διορισθῇ καὶ ἓν Δεπαρταμέντο συνιστάμενον ἐκ δύο ἀρχόντων οἵτινες νὰ ἔχωσι τὴν φροντίδα τῶν ἐνδυμάτων ἁρμάτων, ἀλόγων, καὶ τροφῆς τῶν τοπικῶν στρατευμάτων, καὶ πρὸς τούτοις νὰ συσκεφθῶσιν ἅπαντες, και νὰ ἄρωσι πόρον πόθεν νὰ εὕγωσι τὰ ἔξοδα αὐτῶν τῶν στρατευμάτων. Οἱ ἀρχιερεῖς ὅμως καὶ ὅλοι οἱ ἄρχωντες βελίτζηδες ἀντέτεινον μὲ ἀναφοράν των ὅτι τὰ ἰράτια τῶν ὀφφικίων των εἶναι ἓν ἀπὸ τὰ παλαιὰ πριβιλέγια τοῦ τόπου, καὶ ὅτι εἶχον χρηστὰς ἐλπίδας εἰς τὴν ὑψηλότητά του ὄχι μόνον τὰ παλαιὰ πριβιλέγια νὰ μείνουν ἀπαρασάλευτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα νεώτερα νὰ ἀπολαύσουν κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ὁποῦ τοῖς ἐδόθη. Περὶ δὲ τῶν ἐξόδων τῶν στρατευμάτων ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ εὕρουν κανένα τρόπον, καὶ μένει ἡ ὑψηλότης του, καθὼς οἰκονόμησε τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἄχρι τοῦδε, νὰ τὸ οἰκονομίσῃ και εἰς τὸ ἑξῆς· ἦσαν καὶ ἄλλα τινὰ προβλήματα τοῦ αὐθέντου μυστικώτερα (ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς), τὰ ὁποῖα δὲν ἐξεδόθησαν, οὔτε ἐπροβλήθησαν. Ὁ δὲ Πεχάρνικος Δημήτριος Βαρλαάμ ἐναντίον τῆς ἀναφορᾶς τῶν ἀρχόντων, ἔδωκε τῷ αὐθέντι ἴδικην ἀναφορὰν ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτό τε, καὶ παρὰ τοῦ Σερδάρη Ἀντωνίου

1807 Aprilie 12. A venit de la Iașĭ aicea la Bucureștĭ Maiorul Nicolae Gavrilovicĭ Pangal de ném Maniat (avênd sub el și pe Costache Treloman numit și Ponténul, fiul fericituluĭ Logofĕt Scarlat Manu, ginerile Logofĕtuluĭ Dudescu) cu poruncă împĕrătéscă ca să facă 6,000 de recruțĭ soldațĭ dintre Moldovenĭ, Valahienĭ și Albanejĭ, pe carĭ ĭ-aŭ numit Grecĭ și Macedonenĭ. El a făcut contract cu Ipsilant pentru îmbrăcăminte, întreținere, arme și caĭ pentru recruțĭ.

1807 April 17. Mercurĭ după Pascĭ aŭ venit aicĭ la Bucureștĭ Beizadea Iancu, fiul fericituluĭ Scarlat Vodă Ghica de la Petersburg, general Porușcic și aŭ găsduit la Moruzóea.

1807 April 22 Lunĭ. Aŭ pornit de aicĭ Isaiof generalul cu Cazaciĭ și Rușiĭ localnicĭ și cu o parte din armata regulată, pihotă și cu opt tunurĭ ca să se ducă în părțile Craĭoveĭ.

1807 April 24, Mercurĭ. La camera Veliților adunându-se din ordin Domnesc toțĭ boeriĭ halia și mazilіĭ și Arhiereiĭ, s'a cetit următorul pitac Domnesc, ca să se adune iratiele tuturor oficielor la Visterie și ceĭ ce aŭ oficiele să ĭele numaĭ întreținerea fie-care după grad și serviciŭ. Pe lângă acestea să se hotărască un departament compus din 2 boerĭ, care să aĭbă îngrijirea îmbrăcămintelor, armelor, cailor și a nutrimêntuluĭ armateĭ pămênteștĭ, și pe lângă acestea să se cugete cu toțiĭ și să afle venit de unde să scótă cheltuelele acestor armate. Arhiereiĭ însă și toțĭ boeriĭ velițĭ s'aŭ opus cu anafora, că iratiele oficielor lor sunt una din privilegiele vechĭ a țăreĭ și că aŭ bune nădejdĭ la Inălțimea sa, ca nu numaĭ vechile privilegiĭ vor rĕmânea nestrĕmutate, dar că și altele nouĕ vor obținea după făgăduința ce le-a dat. Despre cheltuelele armatelor aŭ respuns, că nu pot să afle nicĭ un mijloc și rĕmâne la Inălțimea sa, după cum a iconomisit lucrul până acum, să-l iconomisască și de acum înainte. Aŭ fost și alte propunerĭ mistice a Domnitoruluĭ (după cum vom vedea maĭ la urmă), care nu s'aŭ dat nicĭ s'aŭ propus. Iar Paharnicul Dimitrie Varlaam contra anaforaleĭ boerilor a dat Domnitoruluĭ anaforaua subscrisă de el și de Serdariul Antonie Fotino și Serdarul Stroe, cuprindênd cele ce urméză[18]).

Φωτεινοῦ καὶ τοῦ Σερδάρη Στρόγη, διαλαμβάνουσαν ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

1807 Ἀπριλίου 23. Ἦλθον τρεῖς δεπουτάτοι Σέρβοι, ζητοῦντες παρὰ τοῦ αὐθέντου ἄσπρα, ζαχιρὲν, καὶ τζεπχανὲν, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν εἶχεν ὁ Ὑψηλάντης κανένα ἀπὸ αὐτὰ νὰ τοὺς δώση ἐπέστρεψαν ἄπρακτοι.

1807 Ἀπριλίου 25. Ἐκίνησαν αὐθεντικοὶ ἄνθρωποι διὰ τὴν Καμενίτζαν να φέρουν τὴν μὲν Δόμναν μὲ ὅλον τὸ χαρέμι εἰς τὸ Γιάσι, τὴν δὲ Δομνίτζαν Ροξάνδραν τοῦ Μαυρογένους μὲ τὴν ἀγώγιαν τοῦ Περσιάνου, καὶ Χατμανέσαν τοῦ Ἀντωνίου ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὴν Κούρτην.

1807 Μαΐου 1, Τετράδι. Εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι ὅλον τὸ στράτευμα εἰς τὸ Βακαρέστι καὶ ἔκαμαν λάγκαρον.

1807 Μαΐου 3. Ἐξεδώθησαν μανιφέστα ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Ἑλληνο-Μακεδονικοῦ διὰ τοῦ Παγκάλου, καὶ Τρελομάνου διὰ νὰ σταλῶσιν εἰς ὅλην τὴν Ρούμελην ὁποῦ νὰ συκωθῶσιν ὅλοι οἱ ραγιάδες εἰς τὰ ἄρματα κατὰ τῶν Τούρκων.

1807 Μαΐου 4. Διὰ προσταγῆς αὐθεντικῆς ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ ἄρχοντες εἰς τὴν Μητρόπολιν, διὰ νὰ ἀναγνωσθῇ ἐν ἐπηκόῳ πάντων τὸ πρὸς τὸν αὐθέντην βασιλικὸν δεκρέτον νεωστὶ ἐλθὼν, μὲ τὸ ὁποῖον τῷ διδει ἄδειαν νὰ κάμῃ ὀφφίκια στρατιωτικὰ εἰς τοὺς ἐντοπίους, ἀπὸ πορούτζικον ἕως Γενεράλην, καὶ τὰ ὀφφίκια αὐτὰ νὰ ἔχουν τὸ κῦρος των, νὰ ἦναι ὅμως ἀπὸ τὰ τῆς Ρωσσίας μὲ ἕνα βαθμὸν παρακάτω, συναχθέντων ἀρχόντων τὸ βασιλικὸν δεκρέτον δὲν ἀνεγνώσθη, ἀλλ' ἐκ στώματος εἶπεν ὁ Μητροπολίτης τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς συναχθέντας.

1807 Μαΐου 6. Ὅλα τὰ στρατεύματα ὁποῦ ἦσαν εἰς Καλογκρένι, καὶ Κοπατζένι, ἦλθον εἰς τὸ Βουκουρέστι μὲ ὅλα τους τὰ τόπια, καὶ ἐκόνευσαν εἰς τοὺς μαχαλάδες τοῦ ἐξωπαζάρου.

1807 Μαΐου 8, ἡμέρα Τετράδη. Περὶ τὴν 8 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐκίνησε διὰ τὸ Ἰσμαῆλι ὁ Γενερὰλ ἄνσεφ Ἰβὰν Ἰβάνοβιτζ Μίχελσον μετὰ τοῦ Γενερὰλ Δὲ Ζούρσκη Συζηρόφσκη, καὶ Γενερὰλ Δὲ Ἰντζινιὲρ Χάρτιγγ, Γενερὰλ μαΐωρ Σήβερη, Πολκοβνίκου Κίκην βασιλικοῦ ἀδιοτάντου, Πολκοβνίκου Μακάρωβ ἀδιοτάντου Πρίγκιπος Βολχόνσκη βασιλικοῦ σεμπελάνου (καμεριέρου) καὶ Γενερὰλ Κουτούζοφ ἐρχομένου κατόπι μὲ 600 στρατιώτας. Ὁ Γενερὰλ Δολγουρούκης ἀπῆλθεν ἄντικρυ τῆς Συλίστρας ἐν τόπῳ τοῦ Καμένσκη μὲ τὸν στρατόν του καὶ ὁ Γενερὰλ Καμένσκης μὲ τὸν στρατόν του ἀπῆλθεν εἰς Γράδισταν ἄντικρυ τῆς Ἰμπραΐλας. Καθ' ὁδὸν εὑρέθη καὶ ὁ Πολκόβνικος Φατζάρδας καὶ τὸν ἐπῆρεν ὁ Μίχελσον εἰς τὴν συνοδίαν της. Ἔμειναν δὲ εἰς Βουκουρέστι ὁ Γενερὰλ πορούτζικος

1807 Aprilie 23. Aŭ venit doï deputaţĭ Sêrbĭ cerênd de la Domnitor banĭ, zaharale şi zephané [19]) şi fiind că nu avea Ipsilant nimica din acestea să le dea, s'aŭ întors fără reuşită.

1807 Aprilie 25. S'aŭ pornit ómeniĭ Domnitoruluĭ pentru Cameniţa, ca să aducă pe Dómna cu tot haremul la Iaşĭ, ĭar pe Domniţa Ruxandra a luĭ Mavrogheni, cu nepóta luĭ Persianu şi Hătmănésa luĭ Antoniu (să-ĭ aducă) aicĭ la Bucureştĭ la Curte.

1807 Maĭu 1, Mercurĭ. A eşit din Bucureştĭ tótă armata la Văcăreştĭ şi a făcut lagăr.

1807 Maĭu 3. S'a dat manifest de corpul Elino-Macedonic prin Pangal şi Trelonuan, ca să se trimétă în tótă Rumelia, pentru ca să rîdice pe tóte raĭalele la arme contra Turcilor.

1807 Maiŭ 4. Prin ordin Domnesc s'au adunat toţĭ boeriĭ la Mitropolie, pentru ca să se cetéscă în auḑul tuturor decretul împĕrătesc venit noŭ către Domnitor; prin care-ĭ da voe să facă grade în armată dintre pămêntenĭ de la poruşcic până la General, şi aceste grade să-şĭ aĭbă puterea lor, să aĭbă însă un grad maĭ jos de cât cele ale Rusieĭ. Adunându-se boeriĭ nu s'a citit decretul împĕrătesc, ci din gură a spus Mitropolitul sensul luĭ către ceĭ adunaţĭ.

1807 Maiŭ 6. Tóte armatele care eraŭ la Călugărenĭ şi Copăcenĭ aŭ venit la Bucureştĭ cu tóte tunurile lor şi s'aŭ încazarmat în mahalale de prin prejuru têrguluĭ.

1806 Maiŭ 8, ḑiua Mercurĭ. Pe la 8 óre din ḑi aŭ plecat pentru Ismail General anşef Ivan Ivanovicĭ Michelson cu Generalul de Zurschi Sizirovschi şi Generalul Inginer Harting şi Generalul maĭor Siverĭ, Polcovnicul Chiche, adiutant împĕrătesc, Polcovnicul Macarov, adiutant Principeluĭ Volhonschi, şambelanul împĕrătesc, şi Generalul Cutosov, ce venea în urmă cu 600 de soldaţĭ. Iar Generalul Dolguruchi s'a dus în faţa Silistreĭ in locul luĭ Camenschi cu armata sa şi Generalul Camenschi s'a dus la Gradiştea în faţa Brăileĭ; pe drum a întâlnit şi pe polcovnicul Faţarda şi 'l-a luat Michelson în compania sa. A remas la Bucureştĭ Generalul Poruşcic Mihail Andrievicĭ Miloradovicĭ comandant în locul

Μιχαὴλ Ἀνδρέϊοβιτζ Μιλοράδοβιτζ, κομανδίρης ἐν τόπῳ τοῦ Μίχελσον, ὁ Γενεράλ Ὀλλάνιος, Γενεράλ Παχμέτης, Γενεράλ Ροδοφοίνιξ, Γενεράλ Μιτζούρης καὶ Γενεράλ τῶν Καζάκων Ἠσαΐωβ εἰς τὰ περατεινὰ καδηλίκια. Γενεράλ Προζορόβσκης καὶ Γενεράλ Κνώρηγγ προσδοκώμενοι νὰ ἔλθουν ἀπὸ μέσα μὲ νέον στράτευμα.

1807 Μαΐου 17, Παρασκευῇ. Ὁ Ὑψηλάντης μὲ τὸ πιτάκι του καὶ μὲ πριστάβοι ἐκήρυζεν εἰς ὅλον τὸ Βουκουρέστι νὰ παραμερήσουν ὁ κόσμος ἔξω ὅπου ἠμπορέσουν διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων· λέγουν ὅτι τραβηχθέντος τοῦ Δολγουρούκη ἀπὸ τὴν ἄκραν τῆς Συλίστρας, ἐπροχώρησαν τὰ στρατεύματα τοῦ Βεζύρη ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἑνωθέντα μετὰ τοῦ Γκιργιώβου ἐστρατοπέδευσαν παρὰ τῷ ποταμῷ Ἄρτζεση.

1807 Μαΐου 19. Κυριακῇ, ἔφυγεν ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι καὶ ἔσπασεν ὅλο τὸ Βουκουρέστι, ὅπου δὲν ἔμεινε ψυχή, εἰ μὴ μόνον ὁ Μιλοράδοβιτζης μὲ τὸ ρωσσικὸν στράτευμα, ὅπου ἦτον ἔξω ἐστρατοπεδευμένον, οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων τοῦ Βουκουρεστίου σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐμβῆκαν εἰς τὸ Βρασσόβον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν φίλον του Ροδοφοίνικα καὶ τοὺς αὐλικούς του καὶ ὅλα του τὰ καλαμπαλίκια ἐπῆρε τὸν δρόμον τοῦ Φωξανίου, ἐκοιμήθη βράδι εἰς τὸ Ἀφουμάτζι: τῇ ἐπαύριον Δευτέρα εἰς Οὐρτζιτζένι· Τρίτη βράδι 21 Μαΐου φθάσας εἰς τὸ Μπουζαῖον, καὶ εὑρὼν τὸν ποταμὸν πλημμυρισμένον εἶχε σκοπὸν νὰ μείνῃ ἐκεῖ, ὁ Ροδοφοίνιξ τὸν ἐβίασε νὰ ἀπεράσῃ τὸν ποταμὸν χωρὶς νὰ χάσῃ οὐδὲ στιγμήν, καὶ νὰ εὐθύνῃ τὸν δρόμον του εἰς τὸ Φωξάνι διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, ὅθεν εἰς τὰς 12 τὸ δειλινόν, μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ κινδύνου, ἀπέρασε τὸν ποταμόν, καὶ Τετράδη Μαΐου 22 ἑσπέρας ἦλθεν εἰς τὸ Φωξάνι τῆς Βλαχίας κονεύσας εἰς τὸ Ἰσπραβνικάτον: τῇ αὐτῇ Τετράδη πρωῒ ἔφθασε μὲ βίαν εἰς Μπουζαῖον ὁ Ἰμπαὴλ Ναζίρης μὲ τὸν Γκιαοὺρ Χασάνην καὶ μὲ ἀρκετὸν στράτευμα ἕως δύο χιλιάδας, ὡς λέγουσιν, ἐπίτηδες νὰ πιάσουν τὸν Ὑψηλάντην, καὶ μὴ εὑρώντες τον, ἐσκότωσας μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐντοπίους, ἕως 230 καὶ μερικοὺς ἐσκλάβωσαν, ἔκαψαν καὶ μερικὰ ὀσπήτια, εὗρον καθ' ὁδὸν τέσσαρα ἁμάξια μὲ καλαμπαλίκια τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τὰ ἐπῆραν, ἐσκλάβωσαν καὶ δύο χωριὰ τοῦ καδηλικίου Μπουζαίου: Σατζιάτα καὶ Γκαλμπινέϊ, καὶ ἐπέστρεψαν εὐτυχῶς εἰς Ἰμπραΐλαν, χωρὶς νὰ λάβῃ κἀμμίαν φροντίδα περὶ τούτου τοῦ ὀλεθρίου συμβάντος ὁ ἐκεῖσε ἀντιπαρατατόμενος Γενεράλ Καμέσκης, ὁ δὲ Ὑψηλάντης στέλλωντας ὅλα του τὰ καλαμπαλίκια εἰς τὸ Γιάσι ἔμεινε σάλτης εἰς τὸ Φωξάνι μὲ τοὺς γαμ-

luĭ Michelson, Generalul Olan, Generalul Bahmet, Generalul Radofinix, Generalul Mițuri și Generalul Cazacilor Isaiov la districtele mărginașe. Generalul Prozorovschi și Generalul Cnoring așteptațĭ să vină din lăuntru cu armată nouĕ.

1807 Maiŭ 17 Vinerĭ. Ipsilant cu pitacul sĕŭ și cu pristavĭ aŭ publicat în tot Bucureștiul ca să se retragă lumea afară, pe unde pot, de téma Turcilor; se ḑice că pe când trecea Dulgoruchi din fața Silistreĭ aŭ înaintat armatele Vizirului de la acea parte și unindu-se cu cele din Giurgiu aŭ făcut lagăr pe lângă rîul Argeș.

1807 Maiŭ 19. Duminică, a fugit Ipsilant din Bucureștĭ și s'a spart tot Bucureștiul în cât n'a rĕmas suflet, de cât Miloradovicĭ cu armata Rusască, care era postat afară. Ceĭ maĭ mulțĭ dintre locuitorĭ aĭ Bucureștiuluĭ împreună cu femeĭ și copiĭ aŭ fugit la Brașov, ĭar restul în munțĭ, în peșteri și în crăpăturile pămêntuluĭ; ĭar Ipsilant avênd cu el pe prietenul sĕŭ Radofinix și pe curtesaniĭ luĭ și tóte calabalâcurile, și-a luat drumul spre Focșanĭ, și a dormit sara la Afumațĭ, a doua ḑi Luni la Urzicenĭ, Marțĭ séra la 21 Maiŭ a sosit la Buzĕŭ și aflând rîul revărsat 'și-a propus să rămâe acolo, Radofinix însă l-aŭ nevoit să trécă rîul fără să pérdă un moment și să ĭea drumul sĕŭ către Focșanĭ, pentru orĭ-ce întêmplare; decĭ la 12 în revĕrsatul zorilor cu multă ostinélă și primejdie a trecut rîul și Mercurĭ Maiŭ 22 séra a sosit în Focșaniĭ Valahieĭ găzduind la Isprăvnicie. In acelașĭ Mercurĭ de diminéță a sosit în ĭuțală la Buzĕŭ Ibraim Nazir, cu Ghĭaur Hasan și cu armată îndeajunsă, ca la 2,000, după cum spun, într'adins ca să prindă pe Ipsilant și neaflându-l aŭ ucis câțĭ-va din localniciĭ până la 230 și câțĭ-va aŭ sclăvit, aŭ ars și o parte din case; aflând pe drum patru trăsurĭ cucalabalâc de a luĭ Ipsilant le aŭ luat, aŭ sclăvit și douĕ sate din districtul Buzĕŭ: Săgéta și Galbinel, și s'aŭ reîntors norocițĭ la Brăila, fără să albă nicĭ o îngrijire pentru acéstă nenorocită întêmplare Generalul Camenschi ce era postat acolo. —Iar Ipsilant trimițĕnd tóte calabalâcurile luĭ la Iașĭ a rĕmas singur la Focșanĭ cu gineriĭ sĕĭ Antonie Postelnicul, Hatmanul Persianul și cu Varlaam și Petrache

ὅρούς του Ἀντώνιον Ποστέλνικον, Χάτμανον Περσιάνον καὶ μὲ τὸν Βαρλάμην καὶ Πετράκην Ρητορήδην, ἐλθόντες μετὰ ταῦτα. Διεσκορπίσθησαν τῷ φόβῳ καὶ τῷ ἐρχομῷ τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Φωξάνι τὸ καδιλίκι τοῦ Μπακοβίου, Μπουρλαδίου, Τεκουτζίου καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς Πούτνας, διατρίψας δε ὁ Ὑψηλάντης μερικὰς ἡμέρας εἰς Φωξάνι, καὶ φοβούμενος νὰ μὴ τὸν πιάσουν καὶ ἐκεῖ ἀπῆλθεν εἰς Μπουρλάδι. Αὐτὸς ὁ ἐπάρατος μὲ πιτάκι του καὶ μὲ τελάλην ἔσπασεν ὅλον τὸ Βουκουρέστι τῇ 17 Μαΐου καὶ ἑπομένως ἄδειασεν ὅλη ἡ Βλαχία, ὁ δὲ Μιλοράδοβιτζ ἀντιπαραταχθεὶς μὲ τὸν στρατόν του καὶ μὲ τὸ περὶ τὸν Πάγγαλον ἑλληνικὸν εἰς τὸ Ὀπιλέστι καὶ πολεμήσας μὲ τοὺς ἐκεῖσε Τούρκους τοὺς ἐσκόρπισε, τῇ δὲ Μαΐου 26 ἐξέδωκεν ἔγγραφον ἐκφώνησίν του εἰς τὰ καδηλίκια νὰ συναχθῶσιν οἱ ἐσκορπισμένοι πληροφορῶν αὐτοὺς ἀφοβίαν. Χεὶρ Κυρίου ὅμως ἐφύλαξε τὴν πολιτείαν Βουκουρεστίου, μὲ τὴν π. ημμύραν τοῦ ποταμοῦ Ἀρτζεσίου.

Ritoride, viind după acela. S'a împrăştiat de acéstă frică şi de venirea luî Ipsilant în Focşanî, districtul Bacăuluî, Bărladuluî, Tecuciuluî şi cea maî mare parte a Putneî, rĕmâind Ipsilant câte-va ḑile cu câţî-va în Focşanî şi temêndu-se să nu-l prindă şi aicî s'a dus la Bărlad. Acest blestemat cu pitacul şi cu telalul sĕŭ a sfărâmat tot Bucureştiul în 17 Maiŭ şi prin urmare a sĕcătuit tótă Valahia. Iar Miloradovicî postând cu armata sa şi cu cea elenică din prejurul luî Pangal la Obileştî, şi lovindu-se cu Turciî de acolo, î-aŭ împrăştiat la 26 Maiŭ, apoî a dat în scris publicarea sa în districte să se adune ceî împrăştiaţî înştiinţându-î de netemere. Mâna luî D-ḑeŭ însă a păzit oraşul Bucureştî prin înundarea rîuluî Argeş.

1807 Μαΐου 18. Κατέβασαν τοῦ θρόνου εἰς τὴν Πόλιν οἱ γιανίτζαροι τὸν βασιλέα Σουλτὰν Σελίμην καὶ ἀνέβασαν τὸν Σουλτὰν Μουσταφᾶ, πρῶτον υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶδ, ἐχάλασαν καὶ ὅλον τὸ σύστημα τοῦ Νηζὰμ Τζεδιτίου

1807 Maiŭ 18. Ieniceriî aŭ dat jos de pe tron în Constantinopol pe împĕratul Sultanul Selim şi aŭ înălţat pe Sultan Mustafa, întâiul fiu a reposatuluî Sultan Abdul-Hamid aŭ sfărmat şi tótă sistema luî Nizam Ţeditiu.

1807 Ἰουνίου 9. Καθ' ἡμᾶς, φράγκικα δὲ 21, ἔγινεν ἀνακωχὴ μεταξὺ Φραντζέζων καὶ Ρώσσων καὶ $^{11}/_{23}$ τοῦ αὐτοῦ ἀνταμωθέντες οἱ δύο βασιλεῖς Ἀλέξανδρος καὶ Ναπολέων Μποναρτε ἐπάνω εἰς τὸν ποταμὸν Νέμεν μεταξὺ τῶν πόλεων... καὶ μετὰ τὴν εἰς Φριελδλὰνδ φρηκώδη γενερὰλ μπαταλίαν μὲ παντελῆ φθορὰν τὸν Ρώσων, ἐσφάλισαν μεταξύ των τὴν εἰρήνην μετὰ ἐφεξῆς ἄρθρα, χωρὶς νὰ συμπαραλάβουν τοὺς ἀπὸ μέρους τῆς Ρωσσίας συμμάχους.

1807 Iunie 9, după noî, franţuzeşte 21, s'a făcut armistiţiŭ între Franceḑî şi Ruşî şi la $^{11}/_{23}$ a aceleaşî lunî, întâlnindu-sĕ ceî doî împĕraţî, Alexandru şi Napoleon Bonaparte pe podul Niemen, după generala bătălie înfricoşată de la Frieldland, în care aŭ fost bătuţî cu desĕvêrşire Ruşiî, şi aŭ întărit între eî pacea cu următórele condiţiî, fără să se ïea în consideraţie aliaţiî din partea Rusieî [20]).

1807 Ἰουνίου 30. Ἐστάλησαν ἐπίτηδες μὲ αὐτὴν τὴν τῆς εἰρήνης εἴδησιν δύο κορριστίοι ἕνας Φραντζέζος, καὶ ἕνας Ρώσσος εἰς Ἰσμαῆλι καὶ λοιπὰ σερχάτια νὰ εἰποῦν διὰ νὰ σταθοῦν τὰ ἄρματα κάτω, οἱ αὐτοὶ ἔπειτα ἀπέρασαν μὲ βίαν καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐσυστήθη ἀνακωχὴ Ρωσσίας καὶ Τουρίας ἓξ μηνῶν.

1807 Iunie 30. Aŭ trimes înadins după acéstă pace însciinţare prin douĕ stafete, unul Francez şi altul Rus la Ismail şi celel-alte serhaturî, ca să spue să stea armatele pe loc; ïar eî după acela aŭ trecut cu repejune în Constantinopol şi aŭ făcut armistiţiŭ între Rusia şi Turcia pe şase lunî.

1807 Ἰουλίου 3, ἡμέρα Τετράδη. Ἦλθεν εἰς Βρασσοβὸν ὁ δεύτερος Βιστιάρης Κωστάκης Ξανθόπουλος, ἀπεσταλμένος ἐπίτηδες ἀπὸ τὸν Ὑψηλάντην ἀπὸ Μπουρλάδι μὲ πιτάκι ἰδιαίτερον πρὸς τὸν Μητροπολίτην καὶ γράμμα κοινὸν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντας εὐαγγελιζόμενον τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν ὅτι τὰ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔλαβον καλλίστην μορφὴν, καὶ προτρεπτικὸν νὰ εἰσέλθουν ἅπαντες εἰς τὸ Βουκουρέστι ὅπου μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔχει νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἴδιος.

1807 Iulie 3, ḑiua Mercurî. A venit în Braşov al doilea Vistier Costache Xantopol, trimis înadins de la Ipsilant de la Bărlad, cu pitac special către Mitropolit şi scrisóre comună către Arhiereî şi Boerî, anunţându-le vestea îmbucurătóre, că afacerile patrieî nóstre aŭ luat o faţă maî bună şi-î îndémnă să vină cu toţiî la Bucurescî, unde peste câte-va ḑile va veni şi el însuşî.

1807 Ἰουλίου 26, Παρασκευῇ, ἐμβῆκεν ὁ Μίχελσον εἰς Βουκουρέστι ἐπιστρέψας ἀπὸ Ἰσμαῆλι, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ γέροντος Μπάνου Γκίκα.

1807 Ἰουλίου 27. Σάββατον περὶ 3 ὥραν τῆς νυκτὸς ἐμβῆκεν ὁ Ὑψηλάντης εἰς Βουκουρέστι ἐπιστρέψας ἀπὸ Μπουρλάδι, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, ὅτι διεκηρύχθη ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρος τὸν ἀποκατέστησε ρῆγα Μπασσαραβίας, Μολδαβίας, Βλαχίας καὶ Σερβίας καὶ ὅτι ὁ υἱός του Μπεϊζαδὲς Ἀλέκος ἔχει νὰ στεφανωθῇ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Βασιλέως.

1807 Ἰουλίου 29, Δευτέρα. Ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ καβαλὲρ Σέργιος Λάσκαρωβ, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τῆς Φλωρέσκας, διωρισμένος ὢν νὰ σφαλήσῃ πρελιμινάρια εἰρήνης μὲ τὰ τῶν πληρεξουσίων τῆς ὀθωμανικῆς Πόρτας.

1807 Ἰουλίου 30. Ἐκίνησεν ὁ Σέργιος διὰ τὸ ὀρδὶ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν Βεζίρην.

1807 Αὐγούστου 12. Ἦλθεν ἓν πακέτο βουλλωμένον μὲ γράμματα ἀπὸ τὸν Λάσκαρωβ πρὸς τὸν Μίχελσον, διὰ τοῦ Πολκοβνίνου Φατζόρδη (ἐν οἷς καὶ τὰ τῆς εἰρήνης πρελιμηνάρια διῃρημένα εἰς κεφάλαια), νὰ τὸν ἀνοίξῃ, νὰ τὸν ἀναγνώσῃ καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ Φατζάρδη νὰ ἀποκριθῇ ὁ Μίχελσον τῷ Λάσκαρωβ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Μίχελσον ἔπνεε τὰ λοίσθια, ἔμεινε τὸ πακέτο βουλλωμένον, ἕως οὗ ἢ νὰ ἀναλάβῃ, ἢ νὰ ἀποθάνῃ.

1807 Αὐγούστου 16. Παρασκευῇ, περὶ ὥραν 8 τὸ δειλινὸν, λαβὼν ὁ Ὑψηλάντης μὲ μενζῆλι μίαν ἔγγραφον εἰδοποίησιν τοῦ Λάσκαρωβ ἀμέσως ἐσυκώθη καὶ ἔφυγε μὲ τοὺς δύο του γαμβρούς, ἐξελθὼν ἀπὸ τὸν πόδον δὲ παμοὺντ καὶ περάσας ἀπὸ Γιάσι ἐπῆρε τὴν Δόμναν του, τὰ παιδιά του, καὶ λοιπά του καλαμπαλίκια, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κίοβον.

1807 Αὐγούστου 19. Δευτέρα τὸ πρωῒ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι, καὶ ὁ Ποστέλνικος Ἀντώνιος μὲ τὸν Χάτμανον Περσιάνων, καὶ μὲ ὅσα καλαμπαλίκια εἶχον μείνῃ τοῦ Ὑψηλάντου.

1807 Αὐγούστου 19. Δευτέρα τὸ πρωῒ ἔδωσε τὸ κοινὸν τέλος ὁ Μίχελσον, τὸν ἔσχισαν, τὸν ἐβαλσάμωσαν, καὶ μὲ παράταξιν τὸν ἐπῆγαν εἰς τὴν Μητρόπολιν, Σάββατον Αὐγούστου 24 καὶ τῇ Τρίτῃ Αὐγούστου 27 τὸν ἔβαλαν εἰς ἓν βουτζὶ μὲ σπίρτον, καὶ τὸν ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Ρωσσίαν.

1807 Αὐγούστου 20 Τρίτῃ ἦλθεν εἰς Βουκουρέστι ὁ ἀνσεφ Γενεράλης Μέλενδορφ, διορισθεὶς ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀποθανόντος Μίχελσον.

1807 Αὐγούστου 20. Τρίτῃ, ἐπέστρεψεν ὁ Λάσκαρωβ ἀπὸ τὸ Ρουστζοῦκι εἰς τὸ Βουκουρέστι

1807 Iulie 26. Vinerĭ a intrat în Bucurescĭ Michelson, întorcêndu-se din Ismail şi a găsduit în casa bĕtrânuluĭ Ban Ghica.

1807 Iulie 27. Sâmbătă pe la óra patru din nópte a intrat Ipsilant în Bucurescĭ întorcênduse de la Bârlad şi a găsduit în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica, când s'a rĕspândit de către ceĭ din jurul sĕŭ, că împĕratul Rusieĭ Alexandru l-a aşeḑat Rege al Basarabieĭ, Moldoveĭ, Valahieĭ şi Serbieĭ, şi că fiul sĕŭ Beizadea Alecu are să se cunune cu sora împĕratuluĭ.

1807 Iulie 29 Lunĭ. A intrat în Bucurescĭ Cavalerul Serghie Lascarov şi a luat ospitalitate în casa Floréscăĭ, numit fiind ca să asigure preliminările păceĭ cu representanţiĭ Porţeĭ Otomane.

1807 Iulie 30. S'a dus Serghie prin ordie ca să întimpene pe Vizirul.

1807 August 12. A venit un pachet cu scrisorĭ sigilate de la Lascarov către Michelson, prin Polcovnicul Faţardi (în care era şi preliminările păceĭ diviḑate în capitole), ca să-l deschidă şi să-l citĭască, şi prin acest Faţardi să rĕspundă Michelson luĭ Lascarov. Dar fiind că Michelson îşĭ dădea sufletul a remas pachetul sigilat, până când saŭ va muri, saŭ sĕ va îndrepta.

1807 August 16. Vinerĭ pe la óra opt de diminéţă luând Ipsilant prin curier o scrisóre înscIinţătóre a luĭ Lascarov, îndată s'a sculat şi a fugit cu ceĭ doĭ generĭ aĭ sĕĭ, eşind pe la Podu de Pĕmênt şi trecênd prin Iaşĭ 'şĭ-a luat Domniţa şi copii luĭ şi cela-l-alt calabalîc al sĕŭ şi s'a dus la Chiev.

1807 August 19. Lunĭ diminéţă a fugit din Bucurescĭ şi Postelnicul Antonie cu Hatmanul Persian şi cu câte bagaje ĭ-aŭ fost rĕmas luĭ Ipsilant.

1807 August 19. Lunĭ diminéţă şĭ-a dat sfîrşitul obştesc Michelson, l'aŭ făcut autopsie, l-aŭ îmbălsămat şi cu ceremonie l-aŭ dus în Mitropolie, Sâmbătă August 24, şi Marţĭ August 27 l-aŭ pus într' un cosciug cu spirt şi l-aŭ pornit spre Rusia.

1807 August 20. Marţĭ a venit în Bucurescĭ anşef generalul Melendorf, numit în locul reposatuluĭ Michelson.

1807 August 20. Marţĭ s'a întors Lascarov de la Rusciuc la Bucurescĭ.

1807 Αὐγούστου 23. Παρασκευή, ἐπῆγεν πάλιν ὁ Λάσκαρωβ εἰς τὸ Ρουστζοῦκι.

1807 Αὐγούστου 29. Πέμπτη, ἐπέστρεψεν ὁ Λάσκαρωβ ἀπὸ Ρουστζοῦκι φέρων μαζί του τὸν λογοθέτην Μπιμπέσκον καὶ τὸν ἐν Βλαχίᾳ ποτὲ ρωσσικὸν Κόνσουλον Κήρυκωβ.

1807 Αὐγούστου 31. Ἐν δυνάμει τῶν πρελιμιναρίων ἔκαμαν ἀρχὴν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα νὰ τραβιχθῶσιν ἀπὸ τῆς Βλαχίας, καὶ τῇ ἐπαύριον διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ἀπὸ Πετρουπόλεως ἐλθούσης μὲ βίαν ἐπέστρεψαν πάλιν ὀπίσω, ἐπειδὴ ἡ αὐλὴ τῆς Πετρουπόλεως δὲν ἐνέκρινεν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, τὸ νὰ σηκωθοῦν τὰ στρατεύματα.

1807 Σεπτεμβρίου 12. Τετράδη, ἐκίνησεν ἀπὸ Βουκουρέστι ὁ Σέργιος Λάσκαρωβ μὲ ὅλον του τὸ καλαμπαλῆκι διὰ τὸ Γιάσι, ὁμοίως καὶ ὁ Γενερὰλ Μέλενδορφ μετὰ μερικὰς ἡμέρες. Εἶτα ὑποπεσόντες καὶ οἱ δύο εἰς βασιλικὴν ὀργήν, ἐσυκώθησαν μέσα. Τὸ δὲ ἑλληνικὸν σῶμα τὸ ἐχάλασαν οἱ Ρῶσσοι ὅλον, καὶ ἐπῆραν τὰ ἄρματά τους.

1807 Ὀκτωβρίου 12. Σαββάτῳ περὶ τὴν 9 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Κνέζης Ἀλέξανδρος Προζορόβσκης φὲλδ-μαρσάλης, γέρων ἐννενηκοντούτης, πληρεξούσιος νὰ σφαλήσῃ τὴν εἰρήνην μετὰ τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ ὀσπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα. Γράψας δὲ ὁ αὐτὸς ἄντικρυ τῷ Ρεῒζ Ἐφένδη νὰ διορήσῃ καὶ ἐκεῖνος Μουραχάσηδες διὰ τὴν εἰρήνην, ἔλαβεν ἀπόκρισιν ὅτι τὸ κογκρέσο μετετέθη εἰς τὸ Παρῆσι. Ἐσυστήθη δὲ ἀνακωχὴ Ρωσσίας καὶ Τουρκίας ἕξη μηνῶν, ἀπὸ 3 Ὀκτωβρίου ἕως 3 Ἀπριλίου.

1807 Ὀκτωβρίου 23, Παρασκευή. Ἐκίνησεν ἀπὸ Βουκουρέστι ὁ Προζορόβσκης διὰ τὴν Κραγιώβαν καὶ μετὰ ἓξ ἡμέρας πάλιν ἐπέστρεψε, διατρίψας δὲ μερικὰς ἡμέρας εἰς τὸ Βουκουρέστι ἀπῆλθεν εἰς τὸ Γιάσι.

1808 Φεβρουαρίου 18. Στασιάσαντες τινὲς τῶν τῆς 2 καὶ 3 τάξεως ἀρχόντων, ἐκινήθησαν προπετῶς κατὰ τῶν παρὰ τοῦ Ὑψηλάντου διωρισμένων Καϊμακάμηδων τῆς Βλαχίας, ἀνελθόντες καὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν, καὶ ζητοῦντες λογαριασμὸν τῆς Βιστιαρίας καὶ τοῦ τόπου, ἐπιμένως νὰ γένουν ἀκριβεῖς ἐξετάσεις καὶ εἰς τὰ καδηλίκια ὅλα, διὰ νὰ φανῶσιν πόθεν αἱ τοσαῦται ἀδικίαι καὶ ἡ ἄκρα δυστυχία τοῦ τόπου, μὲ αὐτὸν τὸν βασιλὲν ἐμβῆκαν μεταξὺ τῶν Διβανίων καὶ ἔγιναν καϊμακάμηδες σὺν τοῖς λοιποῖς ὁ Μητροπολίτης, ὁ Ἀρτζεσίου, ὁ Μποζαίου, ὁ Μπάνος Κωστάκης Γκίκας καὶ ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσκος.

1808 Μαρτίου 26. Ἀνεγνώθη ἐν τῇ Μητροπόλει νότα τοῦ Προζορόβσκη ἀπὸ Γιάσι ὅτι διὰ προσταγῆς βασιλικῆς, ἐκδοθείσης ἀπὸ Πετρουπό-

1807 August 23. Vinerĭ s'a dus ïarăşĭ Lascarov la Rusclue.

1807 August 29. Joĭ, s'a întors Lascarov de la Rusclue, aducênd cu el pe logofĕtul Bibescu şi pe consulul Rusesc Chiricov, fost când-va în Valahia.

1807 August 31. In puterea preliminariilor aŭ început armatele Ruseştĭ să se retragă din Valahia şi a doua ḑi prin ordin împĕrătesc, venit de la Petersburg cu repejune, s'aŭ întors ïarăşĭ înapoĭ, pentru că Curtea din Petersburg n'a admis acest capitul, ca să se rîdice armatele.

1807 Septemvrie 12, Mercurĭ. A plecat de la Bucureştĭ Serghie Lascarov cu tot bagaglul sĕŭ la Iaşĭ, de aseminea şi generalul Melendorf după câte-va ḑile. După aceia căḑênd amândoĭ în urgia împĕrătéscă aŭ fost chemaţĭ în lăuntru, ïar armata elenică aŭ desfăcut'o Ruşiĭ tótă şi ĭ-aŭ luat armele.

1807 Octomvrie 15. Sâmbătă pe la óra 9 din ḑi a intrat în Bucureştĭ Cnézul Alexandru Prozorovschi feld-marşal, bĕtrân de 90 de anĭ, plenipotent, ca să întărîască pacea cu Turciĭ şi s'a găsduit la casa fericitulul Ban Scarlat Ghica. Scriind acesta peste Dunăre luĭ Reiz Efendi, ca să hotărască şi acela Murahasiziĭ pentru pace, aŭ luat respuns că congresul s'a mutat la Paris. S'a stabilit însă armistiţiŭ între Ruşĭ şi Turcĭ pe 6 lunĭ, de la 3 Octomvrie până la 3 Aprilie.

1807 Octomvrie 23 Vinerĭ. A plecat din Bucureştĭ Prozorovschi pentru Craiova şi după 6 ḑile ïarăşĭ s'a reîntors, stând câteva ḑile în Bucureştĭ s'a dus la Iaşĭ.

1808. Fevruarie 18. Revoltându-se uniĭ din ceĭ de a doua şi a treia clasă de boerĭ, s'aŭ mişcat cu pornire în contra celor numiţĭ de Ipsilant caimacamĭ Valahieĭ, şi ducêndu-se şi la Mitropolie şi cerênd socotélă visterieĭ şi ţereĭ; prin urmare să se facă cercetare seriósă la tóte districtele, spre a se vedea de unde atâtea nedreptăţĭ şi extremă nenorocire a ţereĭ. Cu acest împĕrĕtesc *1) a întrat între divaniştĭ şi s'aŭ făcut caimacamĭ între alţiĭ Mitropolitul, Argeşiul, Buzăónul, Banul Costache Ghica şi Vistierul Filipescu.

1808 Martie 26. S'a cetit în Mitropolie nota luĭ Prozorovschi de la Iaşĭ, cu care prin ordin împĕrătesc dat din Petersburg

λεως, τῇ 13 Φεβρουαρίου ἐξώσθη ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ Βλαχίαν καὶ Μπογδανίαν, καὶ διωρίσθη πρεζεδέντης τῶν δύο Πριγκιπάτων εἰς τὰ πολιτικὰ ὁ Κύσνικωβ, ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς. Ἀμέσως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν δουλείαν ὁ Ἀντώνιος, ἐξωσθέντων καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ μετέβη ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ διοίκησις τοῦ τόπου εἰς τοὺς ἐντοπίους, κατὰ τὸ κεφάλαιον τῶν πρελιμιναρίων.

1808 Ἀπριλίου 10. Ἄλλαξαν ὅλα τὰ ὀφφίκια, ἔγινε καὶ ὁ Βόρνικος Παλατζάνος καϊμακάμης Κραγιώβας, ὁ ἐκεῖσε ὅμως Γενερὰλ Ἠσαΐωβ ἔγραψεν ὅτι δὲν δέχεται ἄλλον πλὴν τοῦ Σημουρκάση.

1808 Ἀπριλίου 14. Ἀνεγνώθησαν εἰς τὴν Μητρόπολιν τέσσαρας νότας τοῦ Κύσνικωβ: 1 νὰ πωληθῶσιν αἱ ὄκναι, νὰ ἠξεύρουν ὅμως ὅτι αἱ σκάλαι τῆς Τουρκίας εἶναι ἀσφαλισμέναι, 2 νὰ δώσῃ τὸ Διβάνι τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν εἰς τοὺς βαμμέσιδες διὰ τὸ χουζμέτι τους, δὲν εἶναι ὅμως ἄδεια οὔτε νὰ ἔλθῃ πρᾶγμα ἀπὸ Τουρκίαν, οὔτε νὰ περάσῃ ἀντικρυ, 3 περὶ τοῦ Σαμουρκάση νὰ μείνῃ εἰς τὴν δουλείαν του εἰς τὴν Κραγιώβαν, νὰ μὴν ὀνομάζεται ὅμως καϊμακάμης, ἀλλὰ πρεζηδέντης τοῦ ἐκεῖ Διβανίου καὶ κοινῇ γνώμῃ ὅλων τῶν Διβανίτων νὰ κοιτάζεται ἡ κάθε δουλειὰ, 4 περὶ τοῦ προβιάντ-μάϊστερ, νὰ τῷ δίδωνται ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφὴν τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ζώων.

1808 Ἀπριλίου 19. Παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας ἐπισκόπων καὶ ἀρχόντων ἐστάλη γράμμα εἰς Πετρούπολιν πρὸς τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπρόσταξεν καὶ τὸ ἐτύπωσαν εἰς ταῖς γαζέταις.

1808 Ἀπριλίου 22, ἡμέρα Τετράδη. Περὶ τὴν 6 ὥραν νυκτὸς ξημερώνωντας Πέμπτη ἔφθασεν ἐνταῦθα εἰς Βουκουρέστι ὁ Σεβαστιάνης, Γαλλικὸς πρέσβυς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπερχόμενος διὰ τὸ Γιάσι, νὰ ἀνταμώσῃ (ὡς ἔλεγον) τὸν ἐν τόπῳ τοῦ Προζορόβσκης ἐρχόμενον Κουτούζοβ, ἢ τὸν Προζορόβσκην αὐτὸν καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Νεντζουλέσκου: τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἔπεσε τὸ δουβάρη τοῦ χανίου Σερμπᾶν Βόδα, ἡ πρὸς τὸν πόδον τῆς Μογοσόϊας λίνια, καὶ ἐσκότωσεν ἕν καλόγερον καὶ τὴν γυναῖκα ἑνὸς βουτζᾶ μὲ τὸ παιδί της. Τῇ ἐπαύριον Ἀπριλίου 23 ἐπῆγαν ὅλοι οἱ ἄρχωντες καὶ ἀρχιερεῖς εἰς ἀντάμωσίν του καὶ τὸ μεσημέρι τὸν ἐπῆρεν ὁ Γενερὰλ Μιλοράδοβιτζ μὲ τὴν καρέταν του καὶ τὸν ἐφίλευσεν εἰς τὸ κονάκι του. Τῇ ἐφεξῆς Παρασκευῇ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μητρόπολιν κοντραβιζητάρωντας τὸν Μητροπολίτην. Καὶ τῇ νυκτὶ τῆς αὐτῆς Παρασκευῆς, περὶ τὴν 8 ὥραν ξημερώνωντας Σάββατον, Ἀπριλίου, 25 ἐκίνησε

la 18 Fevruarie s'aŭ scos Ipsilant din Valahia și Moldova și s'a numit președinte a amânduror Principatelor în cele politice Cușnicov de aicĭ înainte.—Curând a eșit din sclăvie Antonie, alungându-se și toțĭ ómeniĭ luĭ Ipsilant și a trecut guvernarea și administrarea ţereĭ la localnicĭ, după capitulul preliminarielor [28]).

1808 Aprilie 10. S'aŭ schimbat aicĭ tóte oficiile, s'a făcut și Vornicul Bălăcénu caimacan Craioveĭ, dar generalul de acolo Isaiov a scris, că nu primește pe altul afară de Samurcaș.

1808 Aprilie 14. S'a cetit la Mitropolie patru note a luĭ Cușnicov: întâĭ, să se vîndă ocnele, să știe însă că porturile Turcieĭ sunt închise; al doilea, să dea Divanul ajutorul necesar vameșilor pentru husmetul [29]) lor și nu este învoit nicĭ să vie lucrurĭ din Turcia, nicĭ să trécă peste Dunărea; al treile, despre Samurcaș să rĕmâe în ocupația sa la Craiova, să nu se numĭască însă caimacam, ci președinte a Divanuluĭ de acolo, și cu socotința comună a tuturor divaniților să se îngrijască orĭ ce serviciŭ; al patrulea, pentru maistrul de proviant să i se dea tóte cele necesare pentru nutrimentul armateĭ și a animalelor împĕrăteștĭ.

1808 Aprilie 19. De către Mitropolitul Ungro-Valahieĭ, Episcopiĭ și Boeriĭ s'aŭ trimis o scrisóre la Petresburg către Impĕratul Alexandru, ĭar Impĕratul a ordonat de a se tipări în gazete.

1808 Aprilie 22, ḑiua Mercurĭ. Pe la 6 óre din nópte în spre luminatul spre Joĭ, a sosit aicĭ în Bucureștĭ Sebastian, consul Francez din Constantinopol, mergĕnd la Iașĭ ca să întêlnéscă (după cum spuneaŭ) pe Cutusov, care vine în locul luĭ Prozorovschi, saŭ pe Prozorovschi însușĭ, și s'aŭ găsduit în casa luĭ Nenţulescu. In acelașĭ nópte a căḑut plafondul hanuluĭ Șerban Vodă, linia către podul Mogoșóeĭ și a ucis pe un călugăr și pe femeia unuĭ curĕlar cu copilul sĕŭ. A doua ḑi Aprilie 23 aŭ mers toțĭ boeriĭ și arhiereiĭ spre întimpinarea luĭ, și pe la améḑă-ḑi l-a luat generalul Miloradovicĭ cu careta și l-a ospătat la conacul sĕŭ. A doua ḑi Vinerĭ s'a dus la Mitropolie și a dat contra-visită Mitropolituluĭ. In acelașĭ nópte a aceliașĭ Vinerĭ pe la 8 óre spre luminatul Sâmbeteĭ Aprilie 25, s'a pornit

διὰ τὸ Γιάσι καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ Παρίσι.

1808 Μαΐου 2. Ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ Κόσνικωβ περιεκτικὴ νὰ μείνουν καλὰ τὰ ὀφφίκια ὁποῦ ἔκαμαν ἐδῶ οἱ ἄρχοντες, ἐκτὸς τοῦ Μπαλατζάνου ὁ ὁποῖος νὰ ἔχῃ τὸ πρῶτόν του ὀφφίκιον, καὶ ὁ Σαμουρκάσης ὁμοίως νὰ ἦναι στερεὸς εἰς τὸ ἐν Κραγιώβᾳ μεμουργιέτη του, Ἰσπραβνιτζίαι δὲ νὰ μὴν ἀλλαχθῶσιν ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος ἐδῶ, καὶ ἑτέρα νότα μὲ τὴν ὁποίαν προστάζει νὰ γείνῃ ἡ ἀπογραφὴ ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Βλαχίας καὶ νὰ σταλλῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῆς Βιστιαρίας εἰσώδων καὶ ἐξώδων ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐμβῆκεν ἡ ρωσσικὴ ἄρμια εἰς τὴν Βλαχίαν.

1808 Μαΐου 10. Κυριακῇ περὶ τὴν 4 ὥραν τῆς ἡμέρας ἔφθασεν εἰς Βουκουρέστι ὁ Κόσνικωβ καὶ γευματίσας εἰς τὸν Γενεράλ Μιλοράδοβιτζ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Ῥάκοβιτζα, καὶ πλέον συνεχῶς ἐπήγαινεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχοντος Μπάνου Μανολάκη Μπραγκοβάνου ὅπου τὸ πρυτανεῖον καὶ διοικητήριον τοῦ τόπου, δηλαδὴ τὸ Διβάνι.

1808 Μαΐου 16. Σαββάτῳ νυκτὸς, ἐξώρησεν ὁ Μιλοράδοβιτζης τὸν μαγιώρον Νικόλαον Πάγκαλον ἀπαιτοῦντα τοὺς λουφέδες τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἑλληνικοῦ στρατοῦ συμποσουμένα εἰς 600 πουγγεῖα καὶ ἀπειλοῦντα ὅτι ἔχει νὰ κλαυθῇ περὶ τούτου μὲ μεμουριγιάλι του εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἀφ' οὗ πρότερον τὸν ἐβίασε νὰ δωθῇ ἀπόδειξιν του ἔγγραφον ὅτι δὲν ἔχῃ νὰ λάβῃ τίποτες.

1808 Μαΐου 17. Περὶ τὸ δειλινὸν εἰς τὰς 8 ὥραν ἐκίνησεν ὁ Ποστέλνικος Ἀντώνιος διὰ τὴν Ῥωσσίαν λαβὼν περὶ τούτου γράμματα ἀδείας ἀπὸ τὸν αὐθέντην του Ὑψηλάντην.

1808 Μαΐου 20. Ἦλθον εἰς Βουκουρέστι ὅτε καϊμακάμης Κραγιώβας ὁ Σαμουρκάσης καὶ τέσσαρες τῶν ἀρχόντων Κραγιωβάνων δεπουτάτοι ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν, ἤτοι Κλωτζιαρίου Δημητράκης Μπραϊλόγης, Κλωτζιαρίου Ἰωαννίτζας Βλαδογιάνου, Κλωτζιαρίου Δίνκας Μπραϊλόγης καὶ Κλωτζιαρίου Κωνσταντίνου Χαραλάμπης: αὐτοὶ οἱ Κραγιωβάνοι ἔκαμαν ζητήματα νὰ διαιρέσουν τὸ ὅλον σῶμα τοῦ Πριγκιπάτου Βλαχίας εἰς δύο (τάχα ὡς ἐπὶ Νεμτζῶν) δηλαδὴ, νὰ ξεχωρισθῶσιν τὰ περατεινὰ πέντε καδηλίκια, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν καὶ δεσποτείαν νὰ ἔχουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, νὰ ἔχουν ξεχωριστὴν Βιστιαρίαν διὰ τὰ ἐκεῖσε ὅλα εἰσοδήματα, καὶ Βιστιάρην μεγάλον, Σπαθάρην, Ἄγαν, Ἀρμάσην καὶ καθεξῆς: αὐτοὶ νὰ κάμουν Ἰσπραβνίκους εἰς τὰ ἐκεῖ καδηλίκια ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους των, χωρὶς νὰ προχωρέσουν οἱ τῶν ἐντεῦθεν 12 καδηλικίων ἢ τοῦ Βουκουρεστίου

la Iaşĭ şi de acolo să se ducă la Paris.

1808 Maiŭ 2. S'a cetit în Divan nota luĭ Cuşnicov cuprinḑătóre ca să rĕmâe bune oficiile ce aŭ făcut aicĭ boeriĭ, afară de a luĭ Bălăcénu, care să aĭbă oficiul sĕŭ de maĭ înainte; ĭar Samurcaş să rĕmâe statornic în Craĭova în memurighietul sĕŭ [24]). Ispravniciele să nu se schimbe până nu va veni el însuşĭ aicĭ; şi altă notă în care ordona ĭarăşĭ ca să se facă recensiment de toţĭ locuitoriĭ Valahieĭ şi să i se trimétă socotelile Visterieĭ de veniturĭ şi cheltuelĭ din ḑiua de când a întrat în Valahia armata Rusască.

1808 Maiŭ 10. Duminică pe la 4 óre din ḑi a sosit în Bucureştĭ Cuşnicov şi ospătând la Generalul Miloradovicĭ şi-a luat locuinţa în casa Boeruluĭ Banu Racoviţă, şi după aceĭa adesa se ducea în casa boeruluĭ Manolache Brancovénu, unde era curtea şi administraţia ţereĭ, adică Divanul.

1808 Maiŭ 16. Sâmbătă nóptea a surgunit Miloradovicĭ pe Maiorul Neculaĭ Pangal, ce pretindea salare pentru armata grecéscă de sub el, ce compunea suma de 600 pungĭ, şi ameninţând că are să se plângă despre acésta prin memoriul sĕŭ la Petersburg, după ce maĭ întâĭ l-a nevoit să dea declaraţia sa în scris, că nu are să ĭee nimic.

1808 Maiŭ 17. Duminică de diminéţă la 8 óre a plecat Postelnicul Antonie în Rusia luând pentru acésta scrisóre de învoire de la Domnul sĕŭ Ipsilante.

1808 Maiŭ 20. A venit în Bucureştĭ Caimacanul Craioveĭ Samurcaş şi 4 boerĭ Craiovenĭ deputaţĭ din partea şi a celor-l-alţĭ, adică: Clucerul Dumitrache Brăiloĭ, Clucerul Ióniţiŭ Vlădoianu, Clucerul Dinca Brăiloĭ şi Clucerul Constantin Haralamb. Aceştĭ Craiovenĭ aŭ făcut cerere să se despartă tótă ţara Principatuluĭ Valahieĭ în două (adică cum era pe timpul Nemţilor), adică: să se deosebĭască cele cincĭ districte de la margine a căror guvernare şi stĕpânire să le aĭbă eĭ înşuşĭ, să aĭbă Visterie separată pentru tóte veniturile de acolo, şi Vistier mare, Spătar, Agă, Armaş şi cele-l-alte. Aceştia se numéscă Ispravnicĭ la acele districte de acolo din localnicĭĭ lor, fără ca să se amestece cele 12 districte de dincóce, saŭ ale Bucureştiuluĭ, la nicĭ un manzup [25]) saŭ hesmet acolo, şi a-

εἰς κανένα μανσούπι ἤ χεζμέτι ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ νὰ δώσουν λογαριασμὸν εἰσώδων καὶ ἐξώδων τοῦ τόπου των ἢ ὑποθέσεις κρίσεων ἀμέσως εἰς τὸν Βασιλικὸν διωρισμένον, καὶ ὄχι εἰς τὸ ἐδῶ Διβάνι.

1808 Μαΐου 25. Δευτέρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εὐγῆκαν στρατεύματα ρωσσικὰ εἰς τὸ λάγκαρον, ἔξω εἰς τὸ Σιντέστι ἕως 3,000.

1808 Μαΐου 30. Σαββάτῳ βράδι εἰς τὰς 12 ὥρας ἐκίνησεν ὁ Κυσνικὼβ διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Ἰουνίου 3. Ἔγιναν νέοι Ἰσπράβνικοι εἰς τὰ καδηλίκια, διόλου ἀτέργιαστοι ἐκλογῇ τινῶν τῶν μεγάλων (τοῦ Βιστιαρίου Φιλιππέσκου) καὶ ἀποφάσει τοῦ Κύσνικωβ.

1808 Ἰουνίου 5. Ἐδιωρίσθη ἡ κομίσια διεγέρσει τοῦ Φιλιππέσκου διὰ νὰ κατατρέξῃ τὸν Βαρλαὰμ καὶ Σαμουρκάσην: καὶ ἀποφάσει τοῦ Κύσνικωβ εἰς τὰ 12 καδηλίκια διωρίσθησαν μεγάλοι κομισάροι, ὁ Βόρνικος Γολέσκος καὶ ὁ Βόρνικος Μπάρμπος Βακαρέσκος, εἰς δὲ τὰ πέντε καδηλίκια ὁ Βόρνικος Μπαλατζάνος, καὶ ὁ Κλωτζιάρης Γλογοβάνος, αὐτοὶ οἱ τέσσαρες μεγάλοι ἔχουν καὶ πληθὴν μικρῶν, ὅλοι ὅμως ἐνόμωτοι καὶ μὲ ἐπιτίμια εἰς τοὺς λακουϊτόρου, νὰ δείξουν τὴν ἀλήθειαν: εἶναι δὲ τῶν ἐξετάσεων ἄρθρα ἐν τοῖ ἐφεξῆς.

1808 Ἰουνίου 26, Παρασκευῇ. Διὰ νότας τοῦ Προζορόβσκη καὶ νότας τοῦ Κύσνικωβ ἔλαβεν ὁ Φιλιππέσκος τὴν Βιστιαρίαν.

1808 Ἰουνίου 27. Μὲ φύλλα τυπομένα ἐδόθησαν εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῆς ρωσσικῆς φαμηλίας, ἔν τε τῷ έσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ.

1808 Ἰουλίου 10. Παρασκευῇ βράδι ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης φωνάξας τὸν Μπάνον Κωστάκην Γκίκαν, Βιστέρνικον Βαρλαὰμ καὶ Λογοθέτην Γεωργάκην Σλατινιάνον, τοῖς εἶπεν ὅτι εἶναι προσταγὴ διὰ νότας τοῦ φελδμαρσάλου Προζορόβσκη μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ μὴν εὑρεθῶσιν εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἀλλὰ νὰ ὑπάγουν μὲ τὰς φαμηλίας των νὰ κατοικήσουν ἔξω εἰς τὰ μούλκια τους, καὶ νὰ δώσουν ἐγγράφως εἰς ποῖον μούλκι ἕκαστος ἔχει νὰ κατοικήσῃ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, ἐξ ὧν ὁ μὲν Βαρλαὰμ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοῦλκι του, ὁ δὲ Κωστάκης Γκίκας καὶ ὁ Λογοθέτης Σλατινιάνος προσπεσόντες εἰς τὸν Μιλοράδοβιτζ ἔλαβον συγχώρησιν, δόντες ὁμολογίαν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλουν ἀνακατωθῇ τελείως, οὔτε θέλουν κάμη ταραχὰς εἰς τὸ κοινόν. Τό ἔγκλημά των ἦτον, μὲ τὸ νὰ εὑρέθησαν τὰ σχέδια τοῦ γράμματος ὁποῦ κρυφίως ἔμελλον νὰ γράψουν εἰς τὸν βασιλέα εἰς τὴν Πετρούπολιν, κατηγοροῦντες τὸν Μιλοράδοβιτζην καὶ τὸν Φιλιππέσκον.

Βράδι μετὰ τὰς 12 ὥρας ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Ἔξαρχος τῆς ἐν Πετρουπόλει συνόδου,

cestia să dea socotélă de veniturile și cheltuelile loculuĭ lor saŭ pricinile de judecată să se hotărască îndată la împĕrătescul (representant) și nu la Divanul de aicĭ.

1808 Maiŭ 25. Lunĭ după Pogorîrea St. Duh aŭ întrat armele Ruseștĭ în lagăr, afară la Sinteștĭ până la 3,000.

1808 Maiŭ 30. Sâmbătă séra la 12 óre s'a pornit Kușnicov la Iașĭ.

1808 Iunie 3. S'a făcut noĭ Ispravnicĭ la districte, in general fără dare, prin alegerea celor marĭ (a Vistieruluĭ Filipescu) și cu acceptarea luĭ Kușnicov.

1808 Iunie 5. S'a numit comisia prin insistența luĭ Filipescu de a urmări pe Varlaam și Samurcaș; și cu hotărîrea luĭ Kușnicov la cele 12 districte s'aŭ orânduit marĭ comisarĭ: Vornicul Golescu și Vornicul Barbu Văcărescu; iar la 5 districte Vornicul Bălăcénu și Clucerul Glogovanu, aceștĭ 4 marĭ comisarĭ aŭ și mulțime dintre ceĭ micĭ, toțĭ însă jurațĭ și cu amenințărĭ către locuitorĭ ca să arăte adevĕrul; articolele de cercetare sunt următórele [26]).

1808 Iunie 26 Vinerĭ. Prin nota luĭ Prozorovschi și a luĭ Kușnicov a luat Filipescu Visteria.

1808 Iunie 27. Prin foĭ imprimate s'a dat la tóte bisericile, ca să se pomenéscă numele familieĭ (împĕrăteștĭ) Ruseștĭ, la vecernie, utrenie și liturgie [27]).

1808 Iulie 10. Vinerĭ séra Generalul Miloradovicĭ chemând pe Banul Constantin Ghica, Visternicul Varlaam și Logofĕtul Iordache Slătinénu le-a ḑis că este ordin prin nota Feldmareșaluluĭ Prozorovschi, preste treĭ ḑile să nu se afle în Bucureștĭ, ci să se ducă cu familiile lor să locuĭască afară la moșiile lor, și să dea înscris la care moșie fie-care voeşte să locuĭască și numele satuluĭ. Din carĭ Varlam s'a dus la moșia luĭ, iar Costache Ghica și Logofĕtul Slătinénu căḑĕnd la Miloradovicĭ aŭ luat ertare, dând mărturie că de acum înainte nu se vor maĭ amesteca de loc, nicĭ vor face turburărĭ în obștime. Vina lor era pentru că s'a aflat copiile scrisoreĭ ce pe ascuns voiaŭ să scrie Împĕratuluĭ la Petersburg, inculpând pe Miloradovicĭ și pe Vistiernicul Filipescu.

Sara la 12 óre a intrat în Bucureștĭ Exarhul Sinoduluĭ din Petersburg, Mitro-

Μητροπολίτης Γαβριήλ, πρώην Κιοβίας καὶ χάλια Μολδαβίας, ἔχων τὸν ἀρχιμανδρίτην τῆς Μητροπόλεως τοῦ Ἰασίου Φιλόθεον, ἄνδρα ἐνάρετον, ὅς τι ἦν τζιράκι τοῦ πρώην Μολδαβίας Μητροπολίτου Βενιαμὶν καὶ ὅλον τὸ τάγμα τοῦ περὶ αὐτὸν ἱερατείου, ἔτι δὲ καὶ τὸν πρώην Προϊλάβου Κύριλλον εἰς τὴν συνοδίαν του. Αὐτὸς ἐλθὼν ἀμέσως ἐσύκωσε τὰ δωσίματα καὶ ὅλας τὰς ἀγγαρείας ἀπὸ ὅλον τὸ ἱερατεῖον τῆς Βλαχίας.

1808 Ἰουλίου 22, Τετράδη. Μὲ τάταρην τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ εἰς τὸ Ρουστζοῦκι καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μὲ γράμματα τοῦ Μανούκη ἐδῶ εἰς τόν Σερδάρην Δήνουλαν Τζέρβεν βοδανλῆν, ἔτι δὲ καὶ μὲ στεφέταν ξεχωριστὴν εἰς τὸν Γενεράλην Μιλοράδοβιτζ, ἦλθον εἰδήσεις διὰ τὰ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὀλέθρια συμβάντα, δηλαδὴ τὸν σκωτομὸν τοῦ Σουλτὰν Σελήμη, τὴν καθαίρεσιν τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ, ἡ δὲ ἱστορία τρέχει οὕτω.

1808 Ἰουλίου 28. Ἡμέρα Τρίτη, ἄλλαξεν ὁ Βιστέρνικος Φιλιππέσκος τὰ καλέμια τῆς Βιστιαρίας, διὰ προσταγῆς ἐλθούσης εἰς τὸ Διβάνι: τὸ δὲ Διβάνι ἔκαμε πιτάκι πρὸς τὴν εὐγένειάν του.

1808 Αὐγούστου 2. Ἐδιωρίσθη κομίσια μὲ πιτάκι τοῦ Διβανίου διὰ νὰ ἐξετάσουν τὸν Στόλνικον Ἀλέκον Νεντζουλέσκον πρώην σάμμεσην τῆς Βιστιαρίας, ὁ Λογοθέτης Ἰσάκης Ραλέτος, ὁ Σπαθάρης Γρηγόρης Γκίκας, ὁ Κλωτζιάρης Βασίλειος Λακουστάνος καὶ ὁ Παχάρνικος Στέφανος Μπέλιος, τὰ ὅσα δηλαδὴ ἐσφετέρησεν ὁ Νεντζουλέσκος ἀπὸ τῆς Βιστιαρίας ἢ μὲ ἄλλους τρόπους.

1808 Αὐγούστου 3. Ἐδιωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ 2 Βιστιάρης Δίνουλος Μπορανέσκος ἐν τόπῳ τοῦ Φωτάκη υἱοῦ τοῦ μακαρίτο Ἀποστόλου σαράφη.

1808 Αὐγούστου 4. Τρίτη πρωῒ περὶ τὴν 11 ὥραν τῆς νυκτὸς ἐκίνησε διὰ τὸ Γιάσι ὁ Ἔξαρχος Γαβριήλ.

1808 Αὐγούστου 5. Διωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ Πολκόβνικος Ἀλέξανδρος, ἀδελφὸς τοῦ εἰς τὸ Κοκάνι Λογοθέτου Γιακοβάκη, ἐν τόπῳ τοῦ χατζῆ Ἰωαννίτζα.

1808 Αὐγούστου 6 Διωρίσθη σαράφης εἰς τὴν Βιστιαρίαν ὁ Πολκόβνικος Δημήτριος Γκιζδαβέτζης ἐν τόπῳ τοῦ Δινούλου υἱοῦ τοῦ Ραχτηβάνη.

1808 Αὐγούστου 20. Πέμπτη ὥρα 4 τῆς ἡμέρας ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ γέρων Χασὰν πασσᾶς, Ἀγὰ πασσᾶς, ἐλθὼν ἀπὸ Ὀδέσσας ἐλευθερωθεὶς δηλαδὴ ἀπὸ τὴν σκλαβιάν του ὁποῦ τὸν εἶχον σκλαβῶση οἱ Ρῶσσοι πέρνοντές τον ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ Μπενδερίου καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ Πόδοκαλίτζιλορ, εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Γραδιστιάνου.

politul Gabriel, fost al Chievuluĭ și Exarh [28]) al Moldoveĭ, avênd pe Arhimandritul de la Iașĭ Filoteiu, bărbat virtuos, care era cirac a fostuluĭ Mitropolit al Moldoveĭ Veniamin și tot cinul bisericesc împrejurul sĕŭ, încă și pe fostul al Proilaveĭ Ciril în sinodia luĭ. Acesta viind îndată a ridicat dările și tóte angăriile de pe clerul Valahieĭ.

1808 Iulie 22 Mercurĭ. Cu Tatarul luĭ Mustafa Pașa de la Rusciuc, și de acolo cu scrisórea luĭ Manuche aicĭ la serdarul Dinula Cerven-Vodanli, încă și cu ștafetă deosebită la Generalul Miloradovicĭ, a venit înștiințare pentru întêmplările nenorocite din Constantinopol, adică: uciderea luĭ Sultan Selim, suspendarea luĭ Sultan Mustafa și reîntronarea în scaunul împĕrătesc a luĭ Sultan Mahmud, ĭar istoria se întêmplă așa..... [29])

1808 Iulie 28. Ḑiua Marțĭ a schimbat Vistierul Filipescu calemiile Vistierieĭ din ordinul venit la Divan; ĭar Divanul a făcut pitac către nobleța sa.

1808 August 2. S'a decis comisie cu pitacul Divanuluĭ ca să cerceteze pe Stolnicul Alecu Nențulescu, fostul Sameș al Visterieĭ, Logofĕtul Iordache Ralet, Spatarul Grigore Ghica, Clucerul Vasile Lŏcusténu și Paharnicul Stefan Belu, câte adică a substras Nențulescu din Visterie saŭ cu alte chipurĭ.

1808 August 3. S'a numit Casier în visterie al doilea Vistier Dinu Borănescu în locul luĭ Fotache, fiĭul fericituluĭ bancher Apostol.

1808 August 4. Marțĭ diminéța pe la 11 óre din nópte a plecat spre Iașĭ Exarhul Gabriel.

1808 August 6. S'a numit Casier la Visterie Polcovnicul Alexandru, fratele Logofĕtuluĭ Iacovache din Cocanĭ, în locul luĭ Hagi Ionițā.

1808 August 6. S'a numit Casier la visterie Polcovnicul Dimitrie Ghizdavicĭ în locul luĭ Dinul, fiul luĭ Rahtivan.

1808 August 20. Joĭ, óra 4 din ḑi a întrat în Bucureștĭ bĕtrânul Hasan Pașa, Aga Pașa, venind din Odesa eliberat din sclavia în care l-aŭ fost luat sclav Rușiĭ, când aŭ ocupat castrul Bender, și șĭ-a luat locuința la Podul Calicilor, în casa luĭ Grădișténu.

1808 Αὐγούστου 20. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δηλαδὴ ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβίτζης ἐξώρισε τὸν Γεοργάκην Σλατινέανον εἰς τὸ μουλκι του Πλοεστόρι, διὰ τὰς φλυαρίας του.

1808 Αὐγούστου 23, Κυριακῇ Ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Χασὰν πασσᾶς διὰ τὸ Ρουστζοῦκι.

1808 Σεπτεμβρίου 6, Κυριακή. Ἀνεγνώθη νότα τοῦ Προζορόβσκη καὶ Κύσνικωβ εἰς τὴν Μητρόπολιν ἐν ἐπηκόῳ πάντων, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτης ἔγινεν ἀμέσως ρεφόρμα, τοιούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου οὕτως:

ὁ Μητροπολίτης
ὁ Ἀρτζεσίου
ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσκος
ὁ Βόρνικος Στέφανος Βακαρέσκος
ὁ Λογοθέτης Ἰσαάκης Ραλέτος.

Αὐτοὶ οἱ πέντε νὰ ἦναι εἰς τὸ κομητέτον, δηλαδὴ ἡ σύναξις αὐτῶν νὰ λέγεται κομητέτον, αὐτοὶ νὰ διοικοῦν ὅλην τὴν Βλαχίαν, αὐτοὶ νὰ μπουργιουρδίζουν καὶ αὐτοὶ νὰ δίδουν τὰς τελείας ἀποφάσεις.

Μπάνος Μανολάκης Κρετζουλέσκος μὲ τὴν μπανίαν του, Ραδουκάνος Γολέσκος Βόρνικος ἄνω τζάρας, Κωνσταντῖνος Κρετζουλέσκος Βόρνικος κάτω τζάρας καὶ μὴν εὐχαρηστηθεὶς ἐδαζγέστασε, καὶ ἔγινεν ὁ Βόρνικος Μιχαλάκης Μάνος, Μιχαλάκης Μάνος 3 Βόρνικος, ἔγινεν ὁ Βόρνικος Ἰστράτης, Πετράκης Ρητορίδης 4 Βορνικος, Μανολάκης Κουπάρης Βόρνικος τῶν κοινοτήτων, Γρηγόριος Γκίκας Σπαθάρης, Κωνσταντῖνος Δουδέσκος Λογοθέτης τῆς ἄνω τζάρας, Δημήτριος Γκίκος (δ τάκις) Λογοθέτης τῆς κάτω τζάρας. Γρηγόριος Μπαλιάνος ἄγας, Θεοδωράκης Βακαρέσκος Βόρνικος τῆς πολιτίας.

1808 Νοεμβρίου 5. Πέμπτη βράδι εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς, ἦλθεν ὁ κνέζης Προζορόβσκης εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλατου Γκίκα, ἐπῆγεν εἰς τὸ λάγκαρον, ἐδιώρησε τὰ στρατεύματα μέσα εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ εἰς τὰς ἔξω πολιτείας νὰ ξεχειμάσουν: ἔστειλε καὶ εἰς τὸ Τιργόβιστον 1000 καβαλαρέους κιμπούρσκη δραγόνσκη μὲ ἕνα σέφην.

1808 Δεκεμβρίου 17, Πέμπτη. Ἦλθεν ὁ Γενεράλ Κύσνικωβ καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Μπάνου Ράκοβιτζα.

1808 Δεκεμβρίου 19. Σαββάτῳ τὸ δειλινὸν ἐκίνησεν ὁ Προζορόβσκης διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Δεκεμβρίου 22. Τρίτη ἔλαβον τέλος αἱ ὄκναι καὶ τὰ βάμματα, τὰς μὲν ὄκνας ἐπῆρεν ὁ Σερδάρης Διμνούλος Τζέρβεν βοδαλὴν μὲ τὸν Παχάρνικον Μανούκην διὰ 1400 πουγγεῖα, νὰ συκωθῇ καὶ ἡ σαραρία νὰ πωλῇ δηλαδὴ ἅλας ὅποιος θέλει, ἐσυκώθη καὶ ἡ λουμουναραρία τοῦ ἁγιοκηρίου: ἂν ἀνοιχθῶσιν αἱ σκάλαι νὰ δώσουν ἄλλα 210 πουγγεῖα, νὰ γένουν ὅλα πουγγεῖα 1610. Τὰ δὲ

1808 August 20. In acelaşĭ ḑi Generalul Miloradovicĭ a surgunit pe Iordache Slătinénu la moşia luĭ Ploeştoriĭ pentru vorbile luĭ.

1808 August 23, Duminică. S'a dus de aicea Hasan Paşa la Rusciuc.

1808 Septemvrie 6, Duminică. S'a cetit nota luĭ Prozorovschi şi Cuşnicov la Mitropolie în auḑul tuturor, şi după sensul eĭ s'a făcut îndată reformă în administraţia ţăreĭ în acest mod:

Mitropolitul
Argeşiul
Vistierul Filipescu
Vornicul Stefan Văcărescu
Logofĕtul Isache Ralet [*)].

Aceştia cincĭ să fie în comitet, adică întrunirea lor să se numéscă comitet, aceştia să administreze tótă Valahia, aceştia să boerésca şi aceştia să dea hotărîrile definitive.

Banul Manolache Creţulescu cu Bănia luĭ, Răducanu Golescu Vornic ţăreĭ de sus, Constantin Creţulescu Vornic ţăreĭ de jos. Şi nemulţămit a demisionat şi s'a numit în locul luĭ Vornicul Manolache Manu, al treĭlea Vornic s'a făcut Istrate, în locul luĭ Manolache Manu, Petrache Ritoride al patrulea Vornic, Manolache Cuparu, Vornicul obştieĭ, Grigorie Ghica Spătar, Constantin Dudescu Logofĕt ţăreĭ de sus, Dimitrie Ghica, Logofĕt ţăreĭ de jos, Grigorie Bălénu Agă, Tudurache Văcărescu, Vornicu oraşuluĭ.

1808 Noemvrie 5. Joĭ séra la 2 óre din nópte a venit Cnézul Prozorovschi la Bucureştĭ şi a găsduit în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica, s'a dus la lagăr şi a regulat armatele în Bucureştĭ şi în oraşele din afară să ierneze. A trimis şi în Tîrgoviştea 1,000 de cavalerĭ Chimburschi Dragonschi cu un şĕf.

1808 Dechemvrie 17, Joĭ. A venit Generalul Cuşnicov şi a locuit la casa Banuluĭ Racoviţă.

1808 Dechemvrie 19. Sâmbătă diminéţă a plecat Prozorovschi la Iaşĭ.

1808 Dechemvrie 22. Marţĭ a luat sfârşit ocnele şi vămile; ocnele le-a luat Sardarul Dinul Cerven-vodali cu Paharnicul Manuche, pentru 1,400 pungĭ, ca să scótă şi să vêndă sare cine va voi; s'a ridicat şi lumânăraria cereĭ sânte. Dacă se vor deschide porturile, să maĭ dea 210 pungĭ, ca să fie tóte pungile 1,610; iar vămile le-a

βάμματα τὰ ἐπῆρεν ὁ Βιστιάρης χατζῆ Μόσχος διὰ 850 πουγγεῖα, ἐσυκώθη ὅμως τὰ βάμματα διόλου ἀπὸ κάθε εἴδους ζαχηρὲ, κερεστὲ ξύλλων φωτιᾶς καὶ ἀπὸ καθε εἴδους φαγουλάτα, ἔμεινεν εἰς τὸ ὀμπόρι μόνον τὸ βάμμα τῶν ζώων.

1808 Δεκεμβρίου 22. Τρίτη, ἐκίνησεν ὁ Κύσνικωβ διὰ τὸ Γιάσι.

1808 Νοεμβρίου 3. Ἀσθενήσας ὁ μακαριώτατος Ἱεροσολύμων Ἄνθιος, τῇ 10 τοῦ αὐτοῦ ἔδωσε τὸ κοινὸν χρέος, Πατριάρχης δὲ Ἱεροσολύμων ἀντ' αὐτοῦ ἔγινεν ὁ πρώην Βηθλεὲμ Πολύκαρπος.

1808 Νοεμβρίου 17. Ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ θλιβερὰ εἴδησις ὅτι κατεκάη ἡ ἁγία ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Τάφου.

1808 Νοεμβρίου 17. Ἐπανέστησαν οἱ Γιανίτζαροι εἰς τὴν Πόλιν κατὰ τοῦ Βεζύρου Μουσταφᾶ πασσά ὁ Ροστζουκλοῦ, ἐσκότωσαν τὸν Τεφτερδὰρ Ἐφένδη καὶ τὸν Κεχαγιᾶ Μπεην, ὁ δὲ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀπελπισθεὶς εμβῆκεν ὑπὸ κάτω τοῦ τζεπχανὲ, ἔβαλε φωτιὰν εἰς τὸν τζεπχανὲν καὶ ἔγινεν χάμποση φθορὰ, ἐπνίγη ὅμως καὶ αὐτὸς ὑπὸ κάτω ἀπὸ τὸν καπνὸν, τὸν εὔγαλαν νεκρὸν καὶ τὸν ἐκρέμασαν ἀπὸ ἕνα ποδάρι, τὸν εἶχαν ρίξη πρότερον καὶ γιεφτὰν λέγοντα οὑτωσί: Ρουμεληδὲν γνελμὶς μπὶρ-τζιτὰκ, Σουλτὰν Μαχμουδὶ ἔτι τζιράκ. Ἐπῆγαν καὶ εἰς τὸ βασιλικὸν σερράγι νὰ κατεβάσουν ἀπὸ τὸν βασιλικὸν θρόνον τὸν Σουλτὰν Μαχμοὺτ καὶ νὰ βάλουν πάλιν τὸν πρώην Σουλτὰν Μουσταφᾶν ἀπὸ τὸ καφάσι: αὐτὸς ὅμως προειδὼς ὁ Μαχμοὺδ ἐπρόλαβε καὶ ἐσκότωσε τὸν Μουσταφᾶ καὶ τὴν μητέρα του καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ ἐπανάστασις. Ἔκαμαν Βεζύρην τὸν Τζαβοὺς μπάσην, Ὁ Καπουδὰν πασσᾶς ὡς σύμμαχος τοῦ Βεζύρη Μουσταφᾶ ἐγλύτωσε τὴν ζωήν του μὲ τὴν φυγήν. Ὁ Μανούκης ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι. Ὁ Μηζρώπης, Πογώζης καὶ Καπρέλης μὲ καράβι διὰ τῆς μαύρης θαλάσσης εὐγῆκαν εἰς τὴν Ὀδέσαν.

1808 Νοεμβρίου 27. Ἐξεδόθη ἔγγραφον τυπωμένον τοῦ Ἐξάρχου Γαβριὴλ ὅπερ κατεγράφη ἔμπροσθεν.

1808 Σεπτεμβρίου 18. Ἔγινεν ἡ ἀντάμωσις τῶν δύο βασιλέων Ναπολέωντος Μποναπάρτε καὶ Ἀλεξάνδρου Ρωσσίας εἰς τὸ Ἐρφοὺρδ τῆς Θουριγγίας ἐν τῇ Σαξωνίᾳ.

1808 Ὀκτωβρίου. Ἀπέρασε διὰ τὴν πόλιν ὁ Κρασνακοβσκης ἀποσταλεὶς παρὰ τοῦ Προζοροβσκη μὲ γράμμα πρὸς τὸν Βεζύρην Μουσταφᾶ πασσᾶν, διὰ νὰ διορήση μουραχάσιδες νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ Γιάσι, ὁποῦ νὰ γένη ὁ μουκιαλεμὴς ἐκεῖ: αὐτὸς ὁ Κρασνακόβσκης ἔτυχεν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ

luat vistierul Hagi Mosca pentru 850 pungĭ, a ridicat însă vămile cu totul de la orĭ ce fel de zaharea, herestea, lemn de foc și de la orĭ-ce faget, a rĕmas la Obor numaĭ vama vitelor [1]).

1808 Dechemvrie 22, Marțĭ a plecat Cușnicov la Iașĭ.

1808 Noemvrie 3. Bolnăvindu-se prea fericitul Ierusalimilor Anthim, la ḑece a aceliașĭ și-a plătit datoria comună, ĭar Patriarh al Ierusalimilor în locul luĭ s'a făcut fostul Vitleemuluĭ Policarp.

1808 Noemvrie 17. A venit la Constantinopol durerósa știință, că a ars sânta Biserică a Sântuluĭ Mormênt.

1808 Noemvrie 17. S'aŭ revoltat Enicerii în Constantinopol contra Viziruluĭ Mustafa Pașa Rusciucliu, aŭ ucis pe Tefterdar Efendi și pe Chihaia beiu; ĭar Mustafa Pașa desperat a întrat în Gephané dedesupt, a pus foc la Gephané și s'a făcut destulă mortalitate, s'a asficsiat însă și el dedesupt de fum, pe care l-aŭ scos mort și l-aŭ spânzurat de un picior, l-aŭ fost tărît mort maĭ întâiŭ și ḑicêndu-ĭ ast-fel: *Rumeliden gelmis bir-fitac Sultan Mahmudi eti cirac.* S'aŭ dus și la Seraiul împĕrătesc, ca să dea jos de pe tronul imperial pe Sultan Mahmud și să pue ĭarășĭ pe fostul Sultan Mustafa din Cafas (închisóre), prevĕḑênd însă acésta Mahmud a anticipat și a ucis pe Mustafa și mama sa, și ast-fel a încetat revoluția. A făcut Vizir pe Ceauș Pașa. Capudan Pașa, ca asociat Viziruluĭ Mustafa, și-a scăpat viața prin fugă, Manuche a scăpat pe uscat și a venit la Bucureștĭ. Mizrop, Bogoz și Caprel cu corăbiĭ pe marea Négră aŭ scăpat la Odesa.

1808 Noemvrie 27. S'a dat publicație tipărită de cătră Exarhul Gavriil care s'a înscris maĭ înainte [2]).

1808. Septemvrie 18. S'a făcut întâlnirea celor doĭ împĕrațĭ, a luĭ Napoleon Bonaparte și a luĭ Alexandru al Rusieĭ la Erfurd în Turingia din Saxonia.

1808 Octomvrie. A trecut pentru Constantinopol Crasnacovschi trimis de Prozorovschi cu scrisorĭ cătră Vizirul Mustafa Pașa, ca se hotărască representanțĭ spre a merge la Iașĭ, unde să se facă preliminările păceĭ acolo. Acest Crasnacovschi s'a întâmplat a

ζορμπαλῆκι τῶν γιανιτζάρων καὶ ἐγλύτωσεν εἰς τὸ σεράγι τοῦ ἐλτζῆ τῆς Νεμτζίας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἦλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστι.

1809 Ἰανουαρίῳ 2, Σαββάτῳ Ἦλθε νότα τοῦ Κύσνικωβ ἐδῶ εἰς τὸ Διβάνι ἐλεγκτικὴ διὰ τὸ ταράφη τοῦ Βαρλάμη καὶ ἀπειλητικὴ καὶ διορισθεὶς ὁ πολίτζ-μέϊστερ περιῆλθεν ὅλους τοὺς ὑπογράψαντας εἰς τὴν ἀγωγὴν ὁποῦ ἔδωκαν τῷ Κύσνικωβ (εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκατηγοροῦσαν τὴν τωρηνὴν διοίκησιν, δηλαδὴ τὸ κομητέτο καὶ ζήλῳ πατριοτισμοῦ τάχα ἐζητοῦσαν νὰ πάρουν λογαριασμὸν εἰσόδων τῆς Βιστιαρίας καὶ νὰ γίνωνται γνωσταὶ καὶ εἰς αὐτοὺς αἱ ὀρενδουιάλαι ὁποῦ ἀκολουθοῦν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ὑποφέρουν νὰ βλέπουν τὴν πατρίδα των διαρπαζομένην καὶ ληστευομένην, περὶ οὗ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς εἶχον ἀναφέρη ἅπαντες τῷ τε Προζορόβσκη καὶ τῷ Κύσνικωβ πρὶν κινήσουν ἐντεῦθεν: καὶ ὠνειδίσθησαν ἱκανῶς καὶ μετ' ἀπειλῆς) ζητῶν ἀπὸ τὸν καθ' ἕνα ὑπογραφὴν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει ἀνακατωθῇ εἰς καμμίαν δουλείαν τῆς κοινότητος, οὔτε θέλει λαλίσῃ, οὔτε θέλει ἐνοχλήσῃ μὲ ἀγωγάς.

1809 Ἰανουαρίῳ 7. Πέμπτη βράδι εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς νυκτὸς ἐσκοτώθη ὁ πρώην προβιάντ-μέϊστερ Κουρλικόβσκης μέσα εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Σαμουρκάση, ὅπου ἐκάθητο. Αὐτὸς ἔφαγε μίαν μεγάλην ποσότητα πουγγείων, ἄσπρα βασιλικὰ καὶ ἐξώσθη, διορισθεὶς ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος προβιάντ-μέϊστερ λεγόμενος Καβάγκας καὶ μὲ τὸ νὰ ἠθέλησεν ὁ Μιλοραδοβίτζης νὰ θεορίσῃ τὰ κατάστιχά του, αὐτὸς ἀπελπισθεὶς ἐσκοτώθη μὲ τὴν πιστόλαν.

1809 Ἰανουαρίῳ 16, Σαββάτῳ. Ἐξώσθη ὁ Μιχαλιώτης Κύριλλος ὡς φθορεὺς τοῦ μοναστηρίου παρὰ τοῦ Διβανίου καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίσθη κάποιος Σύγγελος Σαμουὴλ, πρώην Σαδοβάνος ἐπὶ δεκαπενταετείαν, νὰ ἐξοφλήσῃ ὅλον τὸ ὑπέρογκον χρέος, ὁποῦ ὁ Κύριλλος ἔβαλεν εἰς τὸ μοναστῆρι, ἀναβαῖνον, ὡς λέγουσιν, εἰς 300 πουγγεῖα, αὐτὸς δὲ ὁ Κύριλλος διὰ νὰ ἀποφύγῃ κάθε κακὸν ἔγινε σούδιτος Φραντζέζος.

1809 Ἰανουαρίου 17. Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου ἐξεκινήθη ὁ Βιστιάρης Βαρλαὰμ διὰ προσταγῆς μὲ ὀφφικιάλον, ἄνευ τῆς φαμηλίας του, εἰς τὸ Γιάσι ἀφ' οὗ εἶχε περιορισθῇ πρότερον προημερῶν εἰς τὸ σπῆτί του, μὲ φύλαξιν ὀφφικιάλων καὶ σολδάτων διὰ νὰ μὴ τὸν ἀνταμώσῃ κανένας.

1809 Ἰανουαρίῳ 20, Τετράδη. Διὰ προσταγῆς ἐξεκινήθη καὶ ὁ Σαμουρκάσης εἰς τὴν Κραγιώβαν.

1809 Ἰανουαρίῳ 23, Σαββάτῳ. Διὰ προσταγῆς τοῦ φελδμαρσαλίου Κνέζη Προζορόβσκη ἐξεδόθησαν σφοδραὶ προσταγαὶ, νὰ ἀγορασθῶσι μὲ ἄσπρα

fi acolo la revoluţia Ianicerilor şi a scăpat în Seraiul consulului Nemţesc şi de acolo a venit la Bucureştĭ.

1809 Ianuarie 2, Sâmbătă. A venit nota luĭ Cuşnicov aicĭ în Divan mustrătóre şi ameninţătóre pentru partida luĭ Varlaam şi numindu-se Poliţ-maistru a cutrierat pe la toţĭ ceĭ ce aŭ subscris în acusarea ce aŭ dat'o luĭ Cuşnicov (în care înculpa administraţia presentă, adică comitetul şi ca şi cum din zel patriotic cerea să ĭea socotéla veniturilor şi cheltuelilor Visterieĭ şi să fie cunoscute şi lor rânduelile ce urméză, pentru cuvênt că nu sufér să vadă patria lor furată şi jefuită, despre care şi prin viu glas aŭ spus cu toţiĭ şi luĭ Prozorovschi şi luĭ Cuşnicov înainte de a pleca de aĭcea; şi s'a certat în deajuns şi ameninţat), cerênd de la fie-care subscriere, că de aicea înainte nu se vor maĭ amesteca în nicĭ un serviciu obştesc, nicĭ vor vorbi, nicĭ vor supăra cu judecăţĭ.

1809 Ianuarie 7. Joĭ séra pe la 2 óre din nópte s'a ucis fostul proviat-maistru Curlicovschi în casa luĭ Samurcaş, unde locuia. Acesta a mâncat o mare cantitate de pungĭ de galbenĭ împěrăteştĭ şi s'a destituit numindu-se în locui luĭ alt proviant-maistru ḑis Cavanga, şi pentru că a voit Miloradovicĭ să-ĭ observe socotelile luĭ, acesta desperat s'a ucis cu un pistol.

1809 Ianuarie 16, Sâmbătă. S'a destituit Mihaliot Chiril, ca ruinător Monăstireĭ, de Divan şi în locul luĭ s'a numit un Singhel Samuil, fost la Sadova pentru 15 anĭ, pentru ca să plătéscă tótă datoria enormă pe care Ciril a lăsat-o la Monastire, ridicându-se, după cum spun, la 300 de pungĭ, ĭar acest Ciril pentru a se feri de orĭ-ce rěŭ s'a făcut sudit francez.

1809 Ianuarie 17. Duminica Vameşuluĭ şi a Fariseuluĭ, a plecat Vistiarul Varlaam din poruncă cu un slujbaş, fără familia luĭ, la Iaşĭ, după ce a fost închis maĭ întâiŭ câteva ḑile în casa luĭ cu pază de slujitorĭ şi soldaţĭ spre a nu comunica cu nimene.

1809. Ianuarie 20, Mercurĭ. Din ordin a plecat şi Samurcaş în Craĭova.

1809 Ianuarie 23, Sâmbătă. Din ordinul feldmareşaluluĭ Cnéz Prozorovschi s'a dat aspre ordine să se cumpere cu baniĭ Viste-

τῆς Βιστιαρίας βόδια ἐκλεκτὰ τοῦ ζυγοῦ 4,500, ἀπὸ 4 χρόνων τὸ βόδι ἕως τῶν 7, ὄχι μεγαλλήτερον, νὰ γίνουν καὶ 500 ἁμάξια καλὰ σιδηροδεμένα, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ βάζωνται ἐκ τῶν ἄνωθεν βοδίων ἀνὰ 6 εἰς κάθε ἁμάξι, οἱ ἁμαξάδες νὰ ἦναι Ρῶσσοι καὶ 1500 βόδια νὰ ἦναι ἐλεύθερα γεδέκι, ἔτι δὲ καὶ ὅλον τὸ σιτάρι ὁποῦ εἶναι εἰς ὅλα τὰ μαγαζιὰ νὰ ἀλεσθῇ, νὰ γίνῃ ἀλεῦρι καὶ νὰ πατηθῇ εἰς σακκιὰ ἀνὰ 100 ὀκάδες εἰς κάθε σακκί, αὐτὰ ὅλα νὰ γένουν ἕτοιμα ἀφεύκτως ἕως 20 τοῦ ἀρχομένου Φεβρουαρίου, ἐπειδὴ αὐτὰ ἔχουν νὰ συναπέλθωσι μὲ τὸν στρατὸν ὅπου τὸ καλέσῃ ἡ χρεία. Εὔγαλαν καὶ νέον δόσιμον ἀνὰ 6 γρόσια εἰς τὸ λούδουρον, οἱ μαζήληδες 4, τὰ νιάμουρα 4, οἱ παππάδες 4, αἱ μπράσλαι 4, οἱ σοκοτελνίκοι 2, καὶ οἱ ποσλούσνικοι 1.

1809 Ἰανουαρίῳ 26. Τρίτη βράδι ἐξεκινήθησαν μπούτκαι, καρέται, καρούτζαι καὶ ἁμάξια εἰς Κραγιώβαν νὰ φέρουν τοὺς μουραχάσηδες, μεχμανδάρης δὲ ὁ Κλωτζίαρος Ἀλέκος Νικολέσκος.

1809 Ἰανουαρίῳ 27, Τετράδη. Ἦλθε τῷ Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας καβαλερία τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ἐγκόλπιον σταυρὸς, ὁμοίως καὶ τῷ ἁγίῳ Ἀρτζεσίου ἐγκόλπιον σταυρός.

1809 Φεβρουαρίου 5. Παρασκευὴ τῆς τυρινῆς ἐκίνησεν ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρτζεσίου Ἰωσὴφ διὰ τὸ Γιάσι, προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Ἐξάρχου Γαβριήλ.

1809 Φεβρουαρίου 7, Κυριακὴ τῆς τυρινῆς. Διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ἔγιναν λειτανίας εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Βουκουρέστι διὰ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου μετὰ τοῦ Γεωργίου Πρίγκιπος τοῦ Ἄλτεμπουργ.

1809 Φεβρουαρίου 12. Παρασκευὴ βράδι εἰς τὰς 12 ὥρας, ἐμβῆκαν οἱ μουραχάσιδες τῆς Πόρτας εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκάθησαν, ὁ μὲν Γαλὶπ Ἐφένδης, Ρεΐζ Ἐφένδης εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Μπάνου Ρακοβίτζα, ὁ δὲ ἐλτζῆ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Μουρὰτ Μολλᾶ εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχοντος Βορνίκου Γρηγορίου Μπραγκοβάνου, ὁ δὲ Μπεϊλικτζῆ Ἐφένδης εἰς τὸ σπῆτι τῆς Δομνίτζας Καρατζᾶς καὶ ὁ μέγας δραγομάνος, Μπεϊζαδὲς Δημητράκης Μουρούζης εἰς τὴν θεῖτζαν του δραγομανέσσαν, εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα. Τῷ αὐτῷ ἑσπέρας ἐπῆγεν ὁ Μπεϊζαδὲς δραγομάνος ἐκ μέρους τῶν μουραχασίδων καὶ ἐχαιρέτησε τὸν Γενερὰλ Μιλοράδοβιτζην, λέγουν ὅτι οἱ μουραχάσιδες εἶχαν μαζί τους 24 μησοφέγγαρα ἐγκεκοσμημένα μὲ πετράδια, νὰ τὰ προσφέρουν ἂν ἀποδῶσιν αἰσίως τὰ τοῦ σκοποῦ των. Ἦτον μαζί τους καὶ ὁ Ποστέλνικος Λουκάκης Ἀργυρόπουλος κονεύσας εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βορνίκου Μανολάκη.

1809 Φεβρουαρίου 13. Ἐδέχθη ἡ ὀθωμανικὴ

rieĭ boĭ aleșĭ 4,500 de jug, de la 4 anĭ boul pănă la 7 anĭ, nu maĭ mare, și să se facă și 500 de cară bine ferecate, la care să pue din boiĭ de maĭ sus, câte 6 la fiecare car, cărutașiĭ să fie rușĭ și 1,500 boĭ să fie liberĭ ghedechĭ [33]); pe lângă aceea tot grâul cât este la tóte magasiile să se macine și să se facă făină și să se pue în sacĭ câte 100 ocale în fie-care sac, tóte acestea să fie gata fără smintélă pănă la 20 a viitóreĭ Fevruarie, fiind-că acestea aŭ să mérgă împreună cu armata, unde o va chema trebuința; a scos și o nouĕ dare, câte 6 leĭ de ludur, mazîliĭ 4, némura 4, preoții 4, breslele 4, scutelniciĭ 2 și poslușniciĭ 1 [34]).

1809 Ianuarie 26. Marțĭ séra aŭ plecat butce, carete, căruțĭ și trăsurĭ la Craĭova ca să aducă pe representanțĭ; ïar mehmandar Clucerul Alecu Niculescu [35]).

1809 Ianuarie 27, Marțĭ, A venit Mitropolitulul Ungro-Valahieĭ cavaleria sânteĭ Aneĭ și engolpiu, cruce, aseminea și Sfințitulul Argeșiu engolpiul, cruce.

1809 Fevruarie 5, Vinerĭ, sĕptămêna brânzeĭ, a plecat Episcopul de Argeș Iosif la Iașĭ, chemat de Exarhul Gabriil.

1809 Fevruarie 7, Duminica brânzeĭ. Din ordin împĕrătesc s'aŭ făcut litanii în tóte bisericele Bucureștiuluĭ pentru logodna suroreĭ împĕratuluĭ Alexandru cu Gheorghe Principele de Aldemburg.

1809 Fevruarie 12, Vinerĭ séra, la 12 óre, aŭ întrat representanțiĭ Porțeĭ în Bucureștĭ și s'aŭ așezat Galep Efendi, Reiz Efendia în casa Banuluĭ Racoviță, ïar Elgi Pașa, fiul luĭ Murat Mola, în casa boeruluĭ Vorniculuĭ Grigorie Brâncovanul, ïar Beiliegi Efendi în casa Domniţeĭ Caragea, și marele dragoman, Beizadea Dumitrache Moruzi, la mătușa luĭ dragomănésa în casa fericitului Ban Scarlat Ghica. In aceĭașĭ sară s'a dus Beizadea dragomanul din partea representanților și a felicitat pe Generalul Miloradovicĭ. Țic că representanțiĭ avéŭ cu eĭ 24 de semi-lunĭ, cavaleriĭ bătute cu petre scumpe pentru a le da, dacă vor reuși în bine la scopul lor. Era cu dênșiĭ și postelnicul Luchache Arghiropol ospitalier în casa Vorniculuĭ Manolache.

1809 Fevruarie 13. A primit pórta Oto-

Πόρτα τὸν ἐλτζῆν τῆς Ἐγγλιτέρας μέσα εἰς τὴν Πόλιν.

1809 Φεβρουαρίου 15. Δευτέρα πρωὶ εἰς τὰς δύο ὥρας ἐκίνησαν οἱ μουρχαγάσιδες διὰ τὸ Γιάσι.

1809 Φεβρουαρίου 20. Σαββάτῳ εἰς τὰς 8 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκίνησεν ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης διὰ τὸ Γιάσι διωρισμένος ὢν μουραχγάσηδες ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας μαζὶ μὲ τὸν Γενεράλ τῆς ἀλτιλερίας Χάρτιγγ καὶ Γενεράλ Κυσνικὼβ καὶ ἔφθασαν ἐκεῖ Δευτέρα 22 τοῦ μηνός.

1809 Φεβρουαρίου 28. Κυριακὴ ἀνεγνώσθη ἐπ' ἐκκλησιῶν προσταγὴ τοῦ ἐξάρχου Γαβριὴλ περιληπτικὴ τοῦ ὅτι καλόγηροι ὁποιουδήποτε βαθμοῦ νὰ μὴ ἀνακατώνωνται εἰς πολητικὰς καὶ κοσμικὰς ὑποθέσεις, οὔτε ἀρένδας μουλκίων νὰ βαστοῦν, οὔτε εἰς σπήτια κοσμικῶν νὰ ἦναι δεκτοὶ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ κοινόβια ἔνθα ἔχουσι τὴν μετάνοιάν των. Καὶ ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς οἱ ἡγούμενοι τῶν μοναστηρίων ἐν γένει νὰ μὴ δανείζωνται πλέον ἄνευ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἐξάρχου.

1809 Μαρτίου 3. Ἀνεγνώσθη νότα τοῦ Κυσνικὼβ περὶ τῶν Κρητιρίων, ὡς ἑξῆς.

1809 Μαρτίου 3. Τετράδι ἑσπέρας ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζης ἐπιστρέψας ἀπὸ Γιάσι, κινήσας ἐκεῖθεν Δευτέρα Μαρτίου 1.

1809 Φεβρουαρίου 27. Σαββάτῳ ἐξεκινήθη ἀπὸ Γιάσι ὁ Πολκόνικος Χύτρωβ κορiέρος, νὰ ὑπάγῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀναφέρωντας εἰς τὴν Πόρταν τὰ δυσκολεύοντα τὴν εἰρήνην αἴτια, νὰ φέρῃ ἀπόκρισιν. Τὸ μόνον αἴτιον ὁποῦ ἀπελπίζει τὴν εἰρήνην εἶναι, μὲ τὸ νὰ ἐδέχθη ἡ Πόρτα τὸν Ἐλτζῆν τῆς Ἐγγλιτέρας μέσα εἰς τὴν Πόλιν, τὸν ὁποῖον ζητεῖ ἡ Ρωσσία νὰ τὸν διώξουν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔπειτα νὰ ὁμιλήσουν περὶ ἀγάπης. Ἐρχόμενος ὁ Χύτρωβ ἀπὸ Γιάσι καθ' ὁδὸν εἰς Μπουζαῖον ἔπεσεν ἀπὸ τὴν καρότζαν του καὶ ἐσύντριψε χεῖρας καὶ πόδας, εἰς τὸν τόπον του δὲ ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Καπιτάνος Πασκέβιτζης τῇ Τετάρτῃ Μαρτίου καὶ ἀμέσως ἄρχησαν οἱ Ρῶσσοι νὰ κάμουν τὴν πολεμικὴν ἑτοιμασίαν.

1809 Μαρτίου 4. Ἦλθεν εἰς Βουκορέστι ἡ γυναῖκα τοῦ Μανούκη μαζὶ μὲ τὰ χαρέμια τῶν ἄλλων ἀρμενίδων, δηλαδή: Μεζρώπη, Πογιώζη καὶ Καπρέλη, αὐτοὶ ὅμως πρὸ πολλοῦ ἦλθον ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι καὶ ὁ Χατζῆ Ἀπδουλάχης πενθερὸς τοῦ Πογιώζη μὲ ὅλην τὴν φαμιλίαν του.

1809 Μαρτίου 13. Ἐκύρηξεν ἡ Πόρτα τὸν κατὰ τῶν Ρώσσων πόλεμον μὲ μανιφέστον ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

1809 Μαρτίου 14. Ἐδιωρίσθη παρὰ τοῦ Προζορόβσκη, βίτζα-πρεζεδέντης τοῦ Διβανίου ὁ Γενεράλ μαϊὼρ Ἐγγελγκάρδ, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ καὶ τῇ

mană pe (Consulul) Engliterei în Constantinopol.

1809 Fevruarie 15. Lunĭ diminéța la 2 ore a plecat representanțiĭ la Iașĭ.

1809 Fevruarie 20. Sâmbătă la 8 óre din ḑi a plecat Generalul Miloradovicĭ la Iașĭ, numit fiind plenipotent din partea Rusieĭ, împreună cu Generalul de artilerie Harting și Generalul Cușnicov și aŭ sosit acolo Lunĭ, la 22 a luneĭ.

1809 Fevruarie 28. Duminică, s'aŭ cetit în bisericĭ ordinul Exarhuluĭ Gabriil cuprinḑĕtor: ca călugăriĭ de orĭ-ce grad să nu se amestice în afacerile politice și lumeștĭ, nicĭ arende de moșiĭ să ție, nicĭ în casele laicilor să nu fie primițĭ sub nicĭ un pretext, ci să se ducă în chinoviile unde-șĭ aŭ metaniile lor și că de acum înainte egumeniĭ Monastirilor în general să nu se împrumute maĭ mult fără iscălitura Exarhuluĭ [26]).

1809 Martie 3. S'a cetit nota luĭ Cușnicov despre judecătoriĭ, cum urméză [27]).

1809 Martie 3. Mercurĭ séra a sosit aicea Generalul Miloradovicĭ întorcêndu-se de la Iașĭ, plecênd de acolo Lunĭ, Martie 1.

1809 Fevruarie 27. Sâmbătă a plecat din Iașĭ Polcovnicul Hitrov curierul, ca să se ducă la Constantinopol și să refere Porțeĭ causele dificultățeĭ păceĭ și să aducă rĕspuns. Singura causă care desperéză pacea este că a primit Pórta pe Consulul Engliterei în Constantinopol, pĕ care-l cer Rușiĭ să fie isgonit de Turcĭ, și apoĭ să vorbéscă despre pace. Venind Hitrov de la Iașĭ pe drum la Buzĕŭ a căḑut din trăsura luĭ și s'a frânt mâinile și piciórele; în locul luĭ s'a pornit de aicea Căpitanul Pașchevicĭ la 4 Martie și îndată a început Rușiĭ să facă prepărare de resboiŭ.

1809 Martie 4. A venit la Bucureștĭ femeia luĭ Manuc împreună cu haremurile altor armence, adică: Mezropi, Bogozi și Capreli, aceștia însă de mult a venit la Bucureștĭ și Hagiul Abdulah, ginerele luĭ Bogozi cu tótă familia luĭ.

1809 Martie 13. A declarat Pórta resboiul contra Rușilor cu manifest, precum în cele următóre se va arăta [28]).

1809 Martie 14. S'a numit de către Prozorovschi vice-președinte de Divan aicea pe generalul maior Engelhard, în ḑiua de Sâm-

ἐπιούση Κυριακῇ ἐλθὼν εἰς τὸ Διβάνι ἐζήτησε νὰ τῷ δοθῶσιν ἐγγράφως ὅλαι αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀτελεῖς, ὁποῦ εἶναι διορισμέναι εἰς ὅλα τὰ κριτήρια καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν δὲν ἔλαβον τέλος.

1809 Μ, ρτίου 16. Τρίτη βράδι ἦλθον ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι ὁ πρῴην Καπετὰν πασσᾶς, Καδῆς πασσᾶς, (ὁ ἐπὶ τοῦ Βεζύρη Μουσταφᾶ πασσᾶ) ὁ Κιοσὲ Κεχαγιὰς ὁ Ρουστζουκλῆς, ὁ Μεμὴς ἀγᾶς, Ἀγιάνης τοῦ Τουρνόβου καὶ ὁ χαζνατάρης τοῦ Καπητὰν πασσᾶ καὶ ὁ Ἰντζὲ μπέγης, ἔχωντες συνοδίαν ἕως ἑκατὸν ἀνθρώπους. Αὐτοὶ ἔφυγον ἀπὸ ἀντικρυ Σαββάτῳ βράδι 13 Μαρτίου καὶ ἐκρατήθησαν εἰς Φαλαστόκαν ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ Πολκοβνίκους Ρώσσους, ἔπειτα πέρνοντες τὴν ἄδειαν διὰ προσταγῆς τοῦ Γενεράλου ἦλθον ἐδῶ, κονεύσαντες ὁ μὲν Κιοσὲ Κεχαγιᾶς Ἀχμὲτ εἰς τὸ σπῆτι τῆς Δομνίτζας τοῦ Βακαρέσκουλου, ὁ δὲ Καδῆς καπητὰν πασσᾶς εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βορνίκου Θεοδωράκη Βακαρέσκουλου Φουρτούνα, ὁ δὲ Μεμὴς ἀγᾶς, Ἀγιάνης Τουρνότου, εἰς τὸ σπῆτι τῆς Φλορέσκας, ὁ δὲ Ἰντζὲ μπέγης 2 ἀδμηράλιος τῆς Πόρτας μὲ τὸν χαζνατάρην βοῦ Καπετὰν πασσᾶ εἰς τὸ σπῆτι τῆς Γουλιανέσκας, πολλοὶ δὲ ἐκ τῆς συνοδίας των δι' ἀδείας ἔφυγον εἰς Βιδύννι.

1809 Μαρτίου 20. Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου νυκτὸς εἰς τὰς 7 ὥρας πρὸς τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων ἐκίνησαν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι μὲ ὅλην τὴν ἀλτηλερίαν, μὲ τὰ παντόνια καὶ μὲ σκάλας, μετὰ μεγάλης βίας παγαίνοντες εἰς τὸ Τουρπάτο διὰ νὰ κτυπήσουν τὸ Γκίργιωβον.

1809 Μαρτίου 20. Εἰς ταῖς Φραντζέζικαις γαζέταις ἦλθε τὸ γράμμα ὁποῦ ἐστάλη ἀπὸ Ἐρδφοὺρδ εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἐγγλιτέρας παρὰ τῶν δύο ἰμπερατόρων Ρωσσίας καὶ Γαλλίας.

1809 Μαρτίου 22. Τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ νυκτὸς εἰς τὰς 7 ὥρας ἐπῆγε καὶ ὁ Γενερὰλ Μιλοράδοβιτζης εἰς τὸ στρατόπεδον διὰ νὰ κτυπήσῃ τὸ Κάστρον τοῦ Γκιργιώβου, ἀπέρασε πρὸς τούτοις καὶ ὁ Φελδμαρσάλος Προζορόβσκης καὶ ἐπῆγε διὰ τὸ Γκίργιωβον, ἔφθασεν ὅμως περὶ τὸ τέλος, ὅτε δηλαδὴ χαλασθέντες οἱ Ρῶσσοι ἐπέστρεφον.

1809 Μαρτίου 23. Τῇ μεγάλῃ Τρίτῃ ἑσπέρας ἐπέστρεψεν ὁ Ἐπίσκοπος ἅγιος Ἀρτζεσίου ἀπὸ τὸ Γιάσι διωρισμένος ὢν ἔφορος ὅλων τῶν ἐν τῇ Βλαχίᾳ μοναστηρίων καὶ ξένων καὶ ἐντοποίων

1809 Μαρτίου 24. Τῇ μεγάλῃ Τετράδῃ τὸ πρωῒ ἐκτυπήθησαν οἱ Ρῶσσοι μὲ τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Γκίργιωβον, ἐπῆραν τὴν Σλομποζίαν, ἔκαψαν τὸ Βαροῦσι, τὸ δὲ κάστρον δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸ πάρουν, ἐπῆραν μερικὰ μπαϊράκια τὰ ὁποῖα εὑ-

bătă și în cea următóre Duminica venind la Divan a cerut înscris să i se dea tóte pricinile ce sânt nesfârșite, care sînt citate la tóte judecătoriile, și pentru care pricină n'aŭ luat sfêrșit.

1809 Martie 16. Marțĭ séra a venit aicĭ în Bucureștĭ fostul Căpitan pașa Cadi Pașa (acel din timpul Vizirulul Mustafa Pașa), Chiosé Chihaia Rusciucliul, Memis Aga Aghianis de Târnova și Casierul luĭ Căpitan Pașa și Ingè Beĭu, avênd o sinodie până la 100 de ómenĭ. Aceștia aŭ fugit de peste Dunărea Sâmbătă séra la 13 Martie și s'aŭ ținut sub pază la Falaștoca de Polcovnicii de acolo Rușĭ, după aceĭa luând învoire prin porunca Generaluluĭ aŭ venit aicĭ luând conac: Chiosé Chihaia Ahmed la casa Domniței Văcărescu, ĭar Cadis căpitan Pașa în casa Vorniculuĭ Tudurache Văcărescu Furtună, ĭar Memis Aga Aghĭani de Têrnova în casa Floréscăĭ, ĭar Ingè Beĭu, al doĭlea amiral al Porțeĭ, cu Casierul luĭ Căpitan Pașa, în casa Gulianéscăĭ. Mulțĭ din sinodia lor cu permisiune s'aŭ întors la Vidin.

1809 Martie 20. Sâmbăta luĭ Lazăr, nóptea la 7 óre spre Duminica Stâlpărilor s'aŭ mișcat armatele ruseștĭ de la Bucureștĭ cu tótă artileria cu pantóne și cu scărĭ în marș grabnic ducându-se la Turbațĭ ca să lovĭască Giurgiul.

1809 Martie 20. In gazetele franceze a venit epistola ce s'a trimes de la Erdfurd la regele Engliterei din partea a doĭ Imperatorĭ, al Rusieĭ și al Franțieĭ.

1809 Martie 22. In Lunea săptămâneĭ patimilor, nóptea la 7 óre, s'a dus și Generalul Miloradovicĭ în lagăr ca să lovĭască cetatea Giurgiu. A trecut pe lângă aceștia și feldmareșalul Prozorovschi și s'a dus prin Giurgiu, a sosit însă acolo spre sfêrșit. când adică bătuțĭ Rușiĭ se întorceaŭ.

1809 Martie 23. Marțĭ în septămâna mare séra s'a întors Prea sânțitul de Argeș de la Iașĭ, fiind numit Efor asupra tuturor Monastirilor din Valahia, străine și pamêntene [39]).

1809 Martie 24. In Mercurea săptămâneĭ marĭ, diminéța s'a lovit Rușiĭ cu Turciĭ la Giurgiu, a luat Slobozia, aŭ ars Varușiĭ, ĭar cetatea n'a putut să o ĭea; a luat câteva bairacurĭ, câte s'a găsit împrăștiate în

ρέθησαν ἀπερριμμένα εἰς τὴν Σλομποζίαν καὶ ἕξη τόπια, ἔχασαν ὅμως οἱ Ρῶσσοι εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον 4,000 εἰς σκοτωμένους καὶ λαβωμένους, τὸν Σταβίσκη Γενεράλην τῶν χουσάριδων, ὅστις ἐνεταφιάσθη μετὰ πομπῆς ἐνταῦθα εἰς τὴν Μητρόπολιν τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ καὶ ἕως 50 ὀφφικιάλους εἰς σκοτωμένους, λαβωμένους καὶ σκλαβωμένους, ἔφθασε περὶ τὰ τέλη εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον καὶ ὁ ἴδιος φελδ-μαρσάλιος Προζορόβσκης, ὅθεν νικηθέντες τοιούτῳ τρόπῳ οἱ Ρῶσσοι, ὑπέστρεψαν ὅλοι εἰς Κοπατζένι, Σαμπάρι καὶ περίχωρα καὶ ἔκαμαν λάγαρον, ὁ δὲ Προζορόβσκης ἀπῆλθεν εἰς Φωξάνι, παραγγείλας τὸν Γενεράλ Κουτούζωφ, Γενεράλ Καμένσκιν καὶ Γενεράλ Μάρκωβ νὰ κτυπήσουν τὴν Ἰμπραΐλαν.

1809 Μαρτίου 29 καὶ 30. Ἐφέρθησαν εἰς τὸ Βουκουρέστι πολλαὶ φαμηλίαι χριστιανῶν κατοίκων τῆς Σλομποζίας καὶ Βαρουσίου τοῦ Γκιργιώβου, ὅλοι γυμνοί, τετραχηλισμένοι οἱ ἄθλιοι.

1809. Τετράδη τῆς διακαινισμοῦ τὸ πρωὶ εἰς τὰς τρεῖς ὥρας ἔγινε δοξολογία εἰς τὴν Μητρόπολιν παρόντων ὅλων τῶν ἀρχόντων του κλήρου καὶ πολλοῦ λαοῦ, διὰ τὴν νίκην τῶν Ρώσσων εἰς τὴν Σλομποζίαν καὶ Βαροῦσι τοῦ Γκιργιώβου, ὁποῦ ἀνεγνώσθη ἡ νότα τοῦ Γενεράλ Μιλοράδοβιτζ.

1809 Ἀπριλίου 6. Τρίτη μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, ἄρχησαν νὰ κτυποῦν τὴν Ἰμπραΐλαν οἱ Ρῶσσοι μὲ σαράντα χιλιάδαις στράτευμα.

1809 Ἀπριλίου 6. Ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου τὸ μανιφέστον πρὸς ὅλον τὸν στρατὸν τὸν αὐστριακὸν συμποσούμενον εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας, ὃν ἤγειρε κατὰ τῶν γάλλων.

1809 Ἀπριλίου 10. Σαββάτῳ διὰ προσταγῆς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ βίτζα-πρεζεδέντου τοῦ Διβανίου Γενρὰλ μαϊὼρ Ἐγγελγκάρδ ἐξεδόθησαν τὰ πιτάκια ἀπὸ τὸ Διβάνι εἰς τὰ δεπαρταμέντα.

1809 Ἀπριλίου 26, Δευτέρα. Διὰ νότας τοῦ πρεζεδέντου Κυσνικὼβ ἔγιναν τὰ τεβτζιχάτια.

1809 Μαΐου 17. Ἀπελπισθέντες πλέον οἱ Ρῶσσοι τοῦ νὰ πάρουν τὸ κάστρον τῆς Ἰμπραΐλας, ἀφ' οὗ ἔχασαν κάμποσον στράτευμα καί τινας σημαντικοὺς ὀφφικιάλους, ἐκινδύνευσε καὶ ὁ Γενεράλ Καμέντζσκης χάσας τὸ περισσότερον μέρος τῆς διβίζας του, ὑπέστρεψαν συκώσαντες τὴν πολιορκίαν.

1809 Ἰουλίου. Ἀπέρασε ὁ Προζορόβσκης τὸν Δούναβιν ἀπὸ τὸ Γαλάτζι ἀντικρὺ εἰς τὴν Τουρκίαν, μὲ ὅλον τὸ στράτευμα, καὶ ἐπροχώρησαν οἱ καζάκοι κάμποσον διάστημα.

1809 Αὐγούστου 23. Ἀπέθανεν ὁ Προζορόβσκης ἐπιστρέψας ἀσθενὴς εἰς τὸ Γαλάτζι, καὶ παρέδωκε τὸ κομάντο τῶν στρατευμάτων εἰς τὸν Κνέζην Παγκρατίον, ἄνσεφ γενεράλην, Γκιουρτζῆν τὸ γένος, ὅστις κτυπήσας ἐπῆρε τὸ Ματζίνι, Ἰ-

Slobozia și șase tunurĭ. Aŭ perdut însă Rușiĭ în acest resboiu 4,000 de ucișĭ și rănițĭ, pe Stavinschi Generalul de Husarĭ, care s'a înmormêntat cu pompă aicea la Mitropolie în Sâmbăta cea mare, și până la 50 de ofițerĭ ucișĭ, rănițĭ și robițĭ. A ajuns pe la finitul acestuĭ resboiŭ și însușĭ feldmareșalul Prozorovschi. Decĭ învinșĭ fiind cu acest mod Rușiĭ, s'aŭ întors cu toțiĭ la Copăcenĭ, Sabar și împrejurimĭ și aŭ făcut lagăr. Prozorovschi s'a dus la Focșanĭ, ordonând Generaluluĭ Cutusov, Generaluluĭ Camențchi și Generaluluĭ Marcov ca să atace Brăila.

1809 Martie 29 și 30. S'aŭ adus la Bucureștĭ multe familiĭ creștine, locuitoriĭ din Slobozia și Varușul Giurgiuluĭ, cu toțiĭ goĭ și afanisițĭ nenorocițiĭ [40].

1809. Mercurĭ în sĕptămâna luminată diminéța la 3 óre s'a făcut Tedeum în Mitropolie presențĭ fiind toțĭ boeriĭ, clerul și mult popor pentru învingerea Rușilor la Slobozia și Varușul Giurgiuluĭ, când s'aŭ cetit și nota Generaluluĭ Miloradovicĭ.

1809 Aprilie 6. Marțĭ după Duminica Tomeĭ a început să lovîască Brăila Rușiĭ cu 40,000 armată.

1809 Aprilie 6. S'a edat în Viena de către Arhiducele Carol manifest către tótă armata Austriacă, compusă din 800,000, pe care o rîdica contra Francezilor.

1809 Aprilie 10. Sâmbătă din ordinul Vice-președinteluĭ Divanuluĭ din Bucureștĭ, Generalul Maior Engelhard s'a dat pitacele de la Divan la Departamente.

1809 Aprilie 26 Lunĭ. Prin nota președinteluĭ Chușnicov s'aŭ făcut tevțihatiile [41].

1809 Maiŭ 17. Desperând Rușiĭ ca să maĭ ïea cetatea Brăileĭ, după ce a perdut îndeajunsă armată și câțĭ-va ofițerĭ însemnațĭ, s'a periclitat și generalul Camențchi, și perḑênd cea maĭ mare parte a divizieĭ luĭ s'a retras rîdicând asediul.

1809 Iulie. A trecut Prozorovschi Dunărea pe la Galațĭ de cea-l-altă parte în Turcia cu tótă armata și a înaintat Cazaciĭ o îndestulă depărtare.

1809 August 23. A murit Prozorovschi întorcêndu-se bolnav la Galațĭ și a predat comanda armatelor Cnézuluĭ Pangrate anșef General, georgean de ném, care lovind a luat Măcinul, Isaccea, Tulcea și Hârșova,

σάκτζιαν, Τούλτζιαν καὶ Χύρσοβα, καὶ διὰ προσταγῆς ἄρχησε νὰ γίνεται [ὁ μεγάλος πόδος ἐπάνω εἰς τὸν Δούναβιν ἀντικρὺ τῆς Χύρσοβας διὰ νὰ γίνεται συντομωτέρα ἡ κοινωνία τῆς Βλαχίας μὲ τὸ ρωσσικὸν στρατόπεδον καὶ ἡ μετακόμησις τῶν ἀναγκαίων, τὰ δὲ στρατεύματα προχωρήσαντα ἐπολιόρκησαν τὸ κάστρον τῆς Συλίστρας.

1809 Αὐγούστου 25. Ἀπέρασε καὶ ὁ Μιλοράδοβιτζ μὲ τὴν διβιζιάν του ἀντικρὺ ἀπὸ τὸ Γαλάτζι καὶ ἡνώθη μὲ τὸ μεγάλον σῶμα, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ γενερὰλ λεϊτενάντ Λαντζερό.

1809 Σεπτεμβρίου 13. Παρεδόθη τὸ περίφημον κάστρον τοῦ Ἰσμαϊλίου ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν τῆς πείνας, μὲ καπιτολατζίονε νὰ ἔχουν τὸ ἐλεύθερον οἱ ἐντόπιοι νὰ ὑπάγουν θέλουν.

1809 Ὀκτωβρίου. Ἐπέστρεψε πάλιν ἐδῶ ὁ Μιλοράδοβιτζ, ὁ δὲ Λαντζερὸ ἀπέρασεν ἀντικρύ.

1809 Ὀκτωβρίου 9, 10, 11, 12 δηλαδὴ Σαββάτῳ, Κυριακῇ, Δευτέρᾳ καὶ Τρίτῃ, ἔγινε πόλεμος σφοδρὸς ἔξω τῆς Σιλίστρας μεταξὺ τοῦ ρωσσικοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ τουρκικοῦ μὲ τὸν Πεχλιβὰν ἀγὰν καὶ κατεχαλάσθησαν οἱ Ρῶσσοι, ὥστε καὶ ὁ ἴδιος Πλατὼβ ἐκινδύνευσε νὰ πέσῃ αἰχμάλωτος μ. ὅλους τοὺς περὶ αὐτῶν καζάκους, τὸν ὁποῖον μόλις ἐδυνήθη νὰ διασώσι ὁ Παγκρατιὸν, κινδυνεύσας καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐπειδὴ ἓν κουρσοῦμι τούρκικον ἔκοψε τὸ πτερὸν ἀπὸ τὸ καπέλον του, ἐπῆραν οἱ Τοῦρκοι καὶ πέντε τόπια ἀπὸ τοὺς Ρώσσους.

1809 Ὀκτωβρίου 14, Πέμπτη. Ἐλθὼν πάλιν ὁ Πεχλιβάνης ἐν παρατάξει πολεμικῇ μὲ σαράντα τόπια, ἐκτύπησε τοὺς Ρώσσους μὲ μεγάλην ὁρμὴν ὥστε μόλις ἠδυνήθησαν νὰ διαφθεντευθοῦν μὲ τὸ ρετρέτον, καὶ τῇ ἐπιούσῃ Παρασκευῇ συχώσαντες οἱ Ρῶσσοι καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Συλίστρας ἐτραβίχθησαν εἰς τὴν Χύρσοβαν.

1809 Ὀκτωβρίου 13. Τετράδη ἦλθε προβιβασμὸς τῷ Μιλοράδοβιτζ διὰ ἄνσεφ γενεράλην.

1809 Νοεμβρίου 28, Κυριακή. Ἔγινε δοξολογία διὰ τὴν παράδωσιν τῆς Ἰμπραΐλας μὲ καπιτουλατζίονε, παρεδόθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ κάστρον πάλιν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ζωοτροφίας.

1809 Δεκεμβρίου 12, Κυριακή. Ἔγινε δοξολογία διὰ τὴν μεταξὺ Ρωσσίας καὶ Γερμανίας εἰρήνην.

1809 Ὀκτωβρίου 14. Ἔγινε εἰρήνη μεταξὺ Φρόντζας καὶ Αὐστρίας μὲ τὰ ἀκόλουθα ἄρθρα.

1809 Δεκεμβρίου 12. Κυριακὴ ἑσπέρας εἰς τὰς τρεῖς ὥρας τῆς νυκτὸς ἔγινε σεισμὸς, πλὴν ὀλίγος.

1809 Δεκεμβρίου 14, Τρίτη. Ἦλθεν ὁ Σερδάρης Κωστάκης, υἱὸς τῆς Ἰσπραβνιτζέσσας χήρας, ἄνθρωπος τοῦ δραγομάνου Μπεϊζαδὲ Δημητράκη Μουρούζη μὲ ἕνα Ἰτζαγὰν τοῦ Βεζύρη ἀπὸ τὸ

și din poruncă aŭ început să facă marele pod peste Dunărea, pentru ca să fie maĭ comodă comunicația Valahieĭ cu armata rusască și transportarea celor necesare; ïar armatele înaintând aŭ asediat cetatea Silistra.

1809 August 25. A trecut și Miloradoviciĭ cu divisia luĭ în fața Galațuluĭ și s'a unit cu corpul cel mare. Ïar în locul luĭ s'a orânduit în Bucureștĭ Generalul Leitenant Langero.

1809 Septemvrie 13. S'a predat renumita cetatea Ismailuluĭ prin constrângerea fómeteĭ, cu capitulațiune ca să fie liberĭ localniciĭ să se ducă unede voesc.

1809 Octomvrie. S'aŭ întors ïarăși aicĭ Miloradoviciĭ, ïar Langero a trecut dincolo.

1809 Octomvrie 9. 10, 11, 12 adecă Sâmbătă, Duminică, Lunĭ și Marțĭ s'aŭ făcut resboĭ înfricoșat, afară de Silistra, între armata Rusască și Turcéscă cu Pehlivan Aga și aŭ fost striviți Rușiĭ, în cât și însușĭ Platov aŭ fost în pericol să cadă cu toțĭ Cazaciĭ din jurul sĕŭ robit, pe care abea a putut să-l salveze Pangrat, fiind în pericol și el însușĭ, pentru că un cursar turcesc a tăĭat pana de la casca sa; a luat Turciĭ și cincĭ tunurĭ de la Rușĭ.

1809 Octomvrie 14 Joĭ. Venind ïarăși Pehlivan în marș de resboiŭ cu 40 tunurĭ a lovit pe Rușĭ cu multă pornire și ĭ-a sdrobit în atâta grad, în cât de abea aŭ putut să se salveze în retragere; ïar a doua ḑi Vinerĭ rîdicând Rușiĭ și asediul Silistreĭ s'aŭ retras la Hârșova.

1809 Octomvrie 13. Mercurĭ aŭ sosit înaintarea luĭ Miloradoviciĭ de Anșef General.

1809 Noemvrie 28 Duminică. S'a făcut Tedeum pentru predarea Brăileĭ cu capitulațiunĭ, s'a predat și această cetate ïarăși pentru lipsă de nutriment.

1809 Dechemvrie 12 Duminică. S'a făcut Tedeum pentru pace dintre Rușĭ și Nemțĭ.

1809 Octomvrie 14. S'a făcut pace între Francia și Austria cu următórele condițiĭ [42]).

1809 Dechemvrie 12, Duminică séra la 3 óre nóptea a fost cutremur, dar puțin.

1809 Dechemvrie 14. Marțĭ a venit Serdarul Costache, fiul vĕduveĭ isprăvnicesei,

ὀρδὶ τὸ ὀθωμανικὸν, τὸ ἐν Σούμλᾳ, μὲ γράμματα, τὰ ὁποῖα γράμματα ἐστάλισαν ἀμέσως ἀντικρὺ εἰς τὸν Κνέζην Παγκρατίον, αὐτοὶ δὲ διὰ προσταγῆς ἐκόνευσαν εἰς τὸν Μανούκην.

1809 Δεκεμβρίου 16. Πέμπτη ἦλθαν εἰς Βουκουρέστι 120 ἁμάξια μὲ πρᾶγμα τούρκικον ἀπὸ Πόλεως, διαφόρου εἴδους, περάσαντα ἀπὸ Ρουτζούκι καὶ Γκίργιωβον καὶ κατόπι τούτων καὶ ἄλλα πολλὰ ἁμάξια ἦλθαν μὲ πρᾶγμα τούρκικον παντὸς εἴδους, ἐδῶ ὅμως οἱ Ῥῶσσοι τὰ ἐκράτησαν ὅλα νὰ τὰ κάμουν μπόνα πρέζα, ὡς πρᾶγμα ἐχθρικὸν καὶ τοῦτο κατὰ τὸ φαινόμενον, τῇ ἀληθείᾳ δὲ ἐζήτουν σούμμαν φλωρίων μεγάλων.

1810 Ἰανουαρίῳ 6 Πέμπτη. Ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁ λόγος ὁποῦ ἐξεφώνησεν ὁ Ναπολέων Μποναπάρτε εἰς τὸ νομικὸν σῶμα ἐν Παρισίῳ, ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται καὶ περὶ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ὅτι τὰς ἕνωσεν ἡ Ρωσσία εἰς τὸ ἰμπέριόν της.

1810 Ἰανουαρίῳ 8. Σαββάτῳ πρωῒ ἐμβῆκεν εἰς τὸ Βουκουρέστι ὁ Ἔξαρχος Γαβριὴλ καὶ ἐκόνευσεν εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας.

1810 Ἰανουαρίῳ 9. Κυριακὴ τὸ δειλινὸν περὶ την 9 ὥραν ἐμβῆκεν ὁ Κνέζης Παγκρατίος μὲ ἀλάϊ εἰς τὸ Βουκουρέστι καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα.

1810 Ἰανουαρίου 15. Σαββάτῳ ἀνεγνώσθησαν εἰς τὸ Διβάνι τὰ οὐκάζα διὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Δοσιθέου Οὐγγροβλαχίας ἀπὸ τὴν Μητροπολιν και ἀντ' αὐτου διωρίσθη ὁ πρώην Ἄρτης Ἰγνάτιος.

1810 Ἰανουαριῳ 21 Παρασκευή. Ἐξεδόθη προσταγὴ τοῦ Κνέζου Πέτρου Ἰβάνοβιτζ Παγκρατίου πρὸς τὸν βιτζα πρεζεδέντην Ἔγγελγκαρδ καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ Διβάνι καὶ μὲ ἐγκύκλια τοῦ Διβανίου εἰς ὅλην τὴν τζάραν διὰ νὰ ἐμποδισθῶσιν οἱ ζαχερέδες παντὸς εἴδους νὰ μὴν ὑπαγουν εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ νὰ κόπτωνται διόλου οἱ κορεσπονδέντζιαι ὅλων τῶν σουδίτων με τὴν Τουρκίαν.

1810 Ἰανουαρίῳ 13. Πέμπτη ἐκίνησεν ὁ μονσιοῦ Λεδοῦ κόνσουλος Γαλλίας διὰ τὸ Παρίσι.

1810 Ἰανουαρίῳ 23. Κυριακὴ, συναχθέντων ὅλων τῶν ἀρχοντων εἰς τὸν Κνέζην Πέτρον Ἰβάνοβιτζ Παγκρατιον, ἀνεγνώσθη ἐν ἐπηκόῳ πάντων ἐν ἔγγραφον ρωμαΐκὸν, ελεγκτικὸν πρὸς τοὺς ἄρχωντας καὶ ἀμέσως ἄρχησαν αἱ ψηφοφορίαι τῶν ὀφφικίων.

1810 Ἰανουαρίῳ 26. Τετράδι εἰς τὰς 4 ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκινησεν ὁ Γενεράλ Μιλοραδόβιτζης διὰ τὴν μαλορωσσίαν διορισθεὶς ἐκεῖσε κομανδίρης ἐπάνω εἰς 45,000 στράτευμα, πέρνωντας μαζί του καὶ τὸν ἰατρὸν Κωνσταντινάκην Καρακάσσην.

omul luĭ Beizadea dragomanul, Dumitrache Moruzi, cu un *Ipzagan* *) a Viziruluĭ de la armata otomanică din Șumla cu scrisorĭ, cari scrisorĭ s'aŭ trimis îndată peste Dunărea la Cnézul Pangratie, ĭar aceștia din ordin aŭ găzduit în casa luĭ Manuc.

1809 Dechemvrie 16. Joĭ a venit în Bucureștĭ 120 carĕ cu lucrurĭ turceștĭ din Constantinopol, de tot felul, trecênd pe la Rusciuc și Giurgiu, și după aceste și alte multe trăsurĭ aŭ venit cu lucrurĭ turceștĭ de tot felul; aicĭ însă Rușiĭ le aŭ sechestrat tóte ca să le fie o bună pradă, ca lucrurĭ vrăjmașe și acésta după aparență, ĭar în realitate eĭ cereaŭ sume marĭ de banĭ.

1810 Ianuarie 6 Joĭ. A sosit aicea discursul ce a pronunțat Napoleon Bonaparte în Corpul legislativ la Paris, în care se cuprinde și despre Valahia și Moldova că le-aŭ unit Rusia la Imperiul sĕŭ!

1810 Ianuarie 8. Sâmbătă diminéța aŭ întrat în Bucureștĭ Exarhul Gavriil și 'șĭ aŭ luat locuința la Biserica Tuturor Sânților.

1810 Ianuarie 9. Duminică diminéța pe la 9 óre a întrat Cnézul Pangratie cu alaĭ în Bucureștĭ și 'șĭ-a luat locuința în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica.

1810 Ianuarie 15. Sâmbătă s'a cetit în Divan *ucazele* *) pentru darea afară a luĭ Dosofteĭ al Ungro-Valahieĭ de la Mitropolie și în locul luĭ s'a numit fostul al Arteĭ Ignatie.

1810 Ianuarie 22 Vinerĭ. S'a dat poruncă de Cnézul Petru Ivanovicĭ Pangratie către Vice-președintele Enghelhard și prin el la Divan și prin circulara Divanuluĭ în tótă țara de a se împedica zaharalile de tot felul ca să nu trécă în Austria și să se întretae orĭ-ce conrespondență a tuturor supuşilor cu Turcia.

1810 Ianuarie 13. Joĭ a plecat Monsieur Ledu, Consulul Franției, la Paris.

1810 Ianuarie 23. Duminică întrunindu-se toțĭ boeriĭ la Cnézul Petru Ivanovicĭ Pangratie, s'a cetit în audul tuturor un înscris al sĕŭ în grecește, mustrător către boerĭ și îndată a început votările oficiilor.

1810 Ianuarie 26. Mercurĭ la 4 óre din ḑi a plecat Generalul Miloradovicĭ în Malo-Rusia, numit fiind acolo comandant asupra a 45,000 armată, luând cu el și pe doctorul Constantinache Caracaș.

1810 Φεβρουρίου 12. Σαββάτῳ πρωῒ ἐκίνησεν ὁ Κνέζης Παγκρατίος διὰ τὴν Κραγιώβαν καὶ ἐπέστρεψε Φεβρουαρίου 22 Τρίτη βραδι.

1810 Ἰανουαρίῳ 28. Ἐξεδώθη νότα τοῦ Κνέζου διὰ τὸν διορισμὸν τῶν νέων ὀφφικίων.

1810 Φεβρουαρίου 8. Προσταγαὶ ἀπὸ τὴν Πολίτζιαν εἰς ὅλαις ταῖς μπογιαῖς διὰ τοὺς μουσαφίρηδες ὅπου κονεύουν, νὰ χρεωστῇ ὁ κάθε σπητονοικοκύρης νὰ φανερώσῃ ἀμέσως τῷ τζασνα πρίσναβῳ.

1810 Φεβρουαρίου 17. Πέμπτη περὶ τὴν 9 ὥραν τὸ δειλινὸν ὁ Βιστιάρης Φιλιππέσνος ἔχων ζηγιαφέτι εἶχε προσκαλεσμένους πολλοὺς εἰς τὸ σπῆτι του: γενεραλέους, ὀφφικιάλους καὶ μερικοὺς ἄρχωντας, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἔξαρχος, ἐν ᾧ δὲ ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ἦλθεν ὁ γενεράλις Ζὰς (ὁ ἐν τόπῳ τοῦ Μιλοράδοβιτζ κομανδίρης ἐν Βλαχίᾳ) καὶ τῷ ἔδειξε τὴν βασιλικὴν προσταγὴν νὰ σηκωθῇ ἐν διαστήματι 48 ὡρῶν καὶ κινήσῃ διὰ τὴν Ρωσσίαν μαζὶ μὲ ὅλην τὴν φαμήλιάν του, δηλαδὴ μὲ τοὺς τρεῖς υἱούς του, νύμφας του, θυγατέρας του καὶ ἐγγόνιά του, καὶ νὰ κατοικήσῃ εἰς Μπελγορὸδ, καὶ τῷ Σαββάτῳ Φεβρουαρίου 19 περὶ τὴν 6 ὥραν τῆς ἡμέρας ἐκίνησεν μὲ ὀφφικιάλον μπουμπασίρη καὶ γάμποσους καζάκους, λέγουν ὅτι ἐφωράθη ἡ κορεσπονδέντζα ὁποῦ εἶχε μὲ τοὺς Τούρκος ἀντίκρυ, καὶ μὲ τοὺς Αὐθέντας.

1810 Φεβρουαρίου 24. Ἐσυστήθη κομίσια διὰ ὅσαις φαγούραις ἔγιναν ἀπὸ καιρὸν ὁποῦ ἔγινεν ὁ Φιλιππέσκος Βιστιάρης, εἰς τὴν ὁποίαν κομίσιαν ἐδιωρήσθησαν ὁ γενερὰλ Ναζηνὸβ, ὁ γενερὰλ Μπαχμέτιος, ὁ Μπάνος Κωστάκης Γκίκας, ὁ Βόρνικος Μπαλατζιάνος, ὁ Βιστιάρης Βαρλαὰμ καὶ ὁ Σαμουρκάσης: αὐτοὶ οἱ ἄρχωντες ἔδωσαν ὑπόσχεσιν ἐγγράφως μὲ τὰς ὑπογραφάς των ὅτι μὲ τὴν κομίσιαν αὐτὴν ἐμποροῦν νὰ εὐγάλουν τέσσαρα μιλιούνια γρόσια φαγοῦρα καὶ ὅτι ἂν δὲν τὰ εὐγάλουν αὐτὰ, νὰ τὰ πληρώσουν ἀπὸ τὰ ὀσπήτιά των. Αὐτὸ ἦτον ἓν κούρδισμα τῶν ἐχθρῶν τοῦ Φιλιππέσκου ἀκόμη ἀπὸ τὸ καλοκαῖρι, δηλαδὴ τοῦ Βαρλάμη, Σαμουκάση, Μπαλατζιάνου καὶ τῶν λοιπῶν, οἵτινες διά τινων μικρῶν ἀνθρώπων τοῦ Ὑψηλάντου, ἐν εἴδει μαργιδάνων, ἐσύστησαν κορεσπουνδέντζαν ἀντικρὺ εἰς τὴν Συλίστραν καὶ Χύρσοβαν μὲ τὸν Κνέζην Παγκρατίον καὶ τελευταῖον ἔγραψαν κοινὸν γράμμα φανερώσαντες τῷ Κνέζῃ Παγκρατίῳ ταῖς φαγούραις τοῦ Φιλιππέσκου μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, δι' ἣν αἰτίαν κατήντησεν ὁ τόπος εἰς ἄκραν δυστυχίαν, εἰς τὸ ὁποῖον γράμμα ὑπέγραψαν ὄχι μόνον οἱ φίλοι τοῦ Βαρλάμη, ἀλλὰ καὶ μερικοὶ τῶν τοῦ Φιλιππέσκου, δηλαδὴ ὁ Δοσίθεος πρῴην Οὐγγροβλαχίας καὶ ὁ Μπάνος Μανολάκης Κρετζουλέσκος.

1810 Fevruarie 12. Sâmbătă diminéța aŭ plecat Cnézul Pangratie la Craiova și s'aŭ întors la 22 Fevruarie, Marțĭ séra.

1810 Ianuarie 28. S'a dat nota Cnézuluĭ pentru numirea noilor oficiĭ.

1810 Fevruarie 8. Poruncĭ de la poliție către toțĭ otelieriĭ pentru musafiriĭ carĭ vin, îndatorind pe fie-care otelier să arăte îndată *Cesno-Pristavuluĭ* [46]).

1810 Fevruarie 17. Joĭ pe la 9 óre diminéța Vornicul Filipescu avênd zaiafet (petrecere), a chemat pe mulțĭ în casa luĭ, generalĭ, oficiali și câțĭ-va boerĭ între care și Exarhul, și pe când ședeaŭ la masă a venit generalul Zas (numit în locul luĭ Miloradovicĭ comandant în Valahia) și i-a arătat poruncă împĕrătéscă ca să se rîdice în timp de 48 óre și să se ducă în Rusia, împreună cu tótă familia sa, adică: cu treĭ fiĭ aĭ luĭ, nurorele sale, fiicele sale și nepoțiĭ luĭ și să se așeze la Belgorod; și Sâmbătă la 19 Fevruarie pe la 6 óre din ḑi a plecat cu un oficial bunbașir și cu câțĭ-va cazacĭ; se ḑice că i s'a surprins corespundența ce avea cu Turciĭ de peste Dunărea și cu Domniĭ.

1810 Fevruarie 24. S'a înființat comisie de câte mâncătoriĭ s'aŭ făcut în timpul cât a fost Filipescu Vistier, în care comisie s'a numit Generalul Nazinov, Generalul Bahmet, Banul Costache Ghica, Vornicul Bălăcénu, Vistierul Varlaam și Samurcaș, aceștĭ boerĭ aŭ dat înscris făgăduințe prin iscăliturile lor că cu acéstă comisie pot să scótă 4,000,000 leĭ mâncătorie și că dacă nu le vor scóte să le plătéscă cu casele lor. Acésta a fost o încordare a inimicilor luĭ Filipescu încă din vară, adică a luĭ Varlaam, Samurcaș, Bălăcénu și a celor-l-alțĭ, cariĭ prin niște ómenĭ micĭ ai luĭ Ipsilant, în formă de marchidanĭ, aŭ instituit o corespundență peste Dunărea la Silistra și Hârșova cu Cnézul Pangratie, și la urmă aŭ scris o epistolă comună arătând Cnézuluĭ Pangratie mâncăturile luĭ Filipescu cu ómeniĭ luĭ, din care causă a ajuns țara la o nenorocire extremă, în care scrisóre a subscris nu numaĭ amiciĭ luĭ Varlaam, dar și câțĭ-va din a luĭ Filipescu, adică Dosoteĭu fostul al Ungro-Vlachieĭ și Banul Manolache Crețulescu.

1810 Μαρτίου 4. Παρασκευὴ ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ Κνέζου καὶ τελευταῖον ὁ βίτζα-πρεζεδέντης Ἔγγελγκαρδ ἐξεφώνησε παρρησίᾳ ὅτι διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ὁ Κνέζης Παγκρατίος ἔγινεν ἄζλι ἀπὸ τὸ κομάνδο του καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐδιωρίσθη ὁ ἄνσεφ γενεράλης Νικόλαος Μιχαήλοβιτζ Καμένσκης.

1810 Μαρτίου 8. Τρίτη ἐξεκινήθη καὶ ὁ Δοσίθεος ἐντεῦθεν μὲ ὀφφικιάλην μπουμπασίρην εἰς ἓν μοναστῆρι τῆς Μπογδανίας. Ὁ δὲ Μπάνος Κωστάκης Γκίκα καὶ ὁ Γενεράλης Μπαχμέτιος ἐτραβίχθησαν ἀπὸ τὴν κομίσιαν.

1810. Ὁ γενερὰλ Σιζερόβσκης ὑποπεσὼν εἰς ὀργὴν βασιλικὴν διὰ 8,000 φλωριὰ, ἄσπρα βασιλικὰ ὁποῦ ἔφαγεν, ἐστάλη εἰς τὸ Ἰσμαῆλι.

1810 Μαρτίου 9. Ἦλθεν ὁ γενερὰλ Ἔσσεν ὁ μεγάλος.

1810 Μαρτίου 10. Ἦλθαν ἕτεροι δύο γενεράληδες καὶ ἔγιναν ὅλοι οἱ γενεράληδες ἐν τῇ Βλαχίᾳ 42, ἐξ ὧν μερικοὶ ἐστάλησαν μὲ στρατεύματα εἰς ταῖς ὅλαις ταῖς γράνιτζαις τῆς Νεμτζίας καὶ ὁ γενερὰλ Ὀζακὼβ ὁμοίως εἰς Βαλένι δὲ μούντε διὰ τὸν ὑποπτευόμενον ὅσον οὔπω πόλεμον Νεμτζίας καὶ Φράντζας κατὰ Ρωσσίας.

1810 Μαρτίου 12. Σαββάτῳ ἔγινε δοξολογία εἰς τὴν αὐθεντικὴν ἐκκλησίαν τῆς παλαιᾶς κούρτης διὰ τὴν στέψιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἰμπεράτορος Ρωσσίας, λειτουργήσαντος τοῦ Ἐξάρχου Γαβριήλ, παρόντος τοῦ Κνέζου Παγκρατίου, καὶ ἄλλων γενεράληδων καὶ πολλῶν ὀφφικιάλων, ἐρρίφθησαν καὶ τόπια, ἔγινε καὶ βράδι λουμινάτζια εἰς τὸ κονάκι τοῦ Κνέζου.

1810 Μαρτίου 12 Σαββάτῳ εἰς τὰς 7 ὥρας ἦλθεν ὁ ἄνσεφ γενεράλης Νικόλαος Μιχαήλοβιτζ Καμένσκης, νέος κομανδίρης εἰς τὴν κατὰ Τούρκων ἄρμιαν ἐν Βλαχο-Μπογδανίᾳ ἐν τόπῳ τοῦ Παγκρατίου.

1810 Μαρτίου 19. Σαββάτῳ εἰς τὰς 5 ὥρας ἔγινεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν ἐκκλησίαν τῆς παλαιᾶς κούρτης κοινὴ δέησις διά τε τὰς ἀριστείας τοῦ Ἠσαϊὼβ Γενερὰλι εἰς τὴν Κλάδοβαν καὶ Ὀστρόβι τὸ ἐκεῖσε καὶ διότι μέλλει νὰ ἐξέλθη ὅλος ὁ ρωσσικὸς στρατὸς ἀντικρὺ εἰς πόλεμον κατὰ τῶν ὀθωμανῶν, εἰς αὐτὴν τὴν τζερεμόνιαν παρῆσαν ἀμφότεροι οἱ κομανδίρηδες ὅ τε Παγκρατίος καὶ ὁ Καμένσκης μετὰ πάντων τῶν γενεράληδων καὶ ὀφφικιάληδων καὶ ἀρχόντων.

1810 Μαρτίου 20. Κυριακὴ εἰς τὰς τρεῖς ὥρας ἐκίνησεν ἐντεῦθεν ὁ Παγκρατίος, ἔφαγεν τὸ μεση-

1810 Martie 4. Vinerĭ s'a cetit în Divan nota Cnézuluĭ și în urmă Vice-președintele Enghelhard a pronunțat în presența tuturor, că din ordinul împĕrătesc Cnézul Pangratie s'a suspendat de la comanda luĭ și în locul sĕŭ s'a numit anșef general Necolaĭ Mihailovicĭ Camenski.

1810 Martie 8. Marțĭ s'a pornit Dosoteĭu de aicĭ cu un oficial bumbașir la o monastire în Moldova, ĭar Banul Costache Ghica și Generalul Bahmet s'a scos din comisie.

1810. Generalu Șizerovschi căḑênd în urgia Impĕrătéscă pentru 8,000 galbenĭ, banĭ împĕrăteștĭ ce aŭ mâncat, s'aŭ trimis la Ismail.

1810 Martie 9. A venit generalul Hessen cel mare.

1810 Martie 10. A venit alțĭ doĭ generalĭ și s'aŭ făcut toțĭ generaliĭ de aicĭ din Valahia 42, dintre care uniĭ s'aŭ trimis cu armatele la tóte granițele Austrieĭ, ĭar generalul Ozacov de aseminea la Văleniĭ-de-munte, pentru că să presupunea cât de curând rĕsboiŭ între Nemțĭ și Francezĭ contra Rusieĭ.

1810 Martie 12. Sâmbătă s'a făcut Tedeum în Biserica domnéscă din Curtea-veche pentru încoronarea luĭ Alexandru Impĕratul Rusieĭ, liturgisînd Exarhul Gavriil, fiind present Cnézul Pangratie și alțĭ generalĭ și mulțĭ oficialĭ, s'a dat și tunurĭ, și séra s'a făcut luminație la casa Cnézuluĭ.

1810 Martie 12. Sâmbătă la 7 óre a venit anșef generalul Nicolaĭ Mihailovicĭ Camenschi, noul comandant la armatele contra Turcilor din Vlaho-Bogdania în locul luĭ Pangratie.

1810 Martie 19. Sâmbătă la 5 óre s'a făcut în biserica domnéscă la Curtea-veche rugăciune comună pentru învingerile luĭ Isaiov generalul la Cladova și Ostruvul de acolo, și pentru că are să ĭasă tótă armata rusască peste Dunărea la rĕsboiŭ în contra Turcilor; la acéstă cerimonie eraŭ de față ambiĭ comandanțĭ și Pangratie și Camenschi, cu toțĭ generaliĭ, oficialiĭ și boeriĭ.

1810 Martie 20. Duminică la 3 óre s'a pornit de aicĭ Pangratie și a ospătat de

μέρι εἰς τὸ 'Αφουμάτζι μετὰ πάντων τῶν γενεράληδων καὶ ὀφφικιάλων πολλῶν καὶ τῇ ἐννάτῃ ἀνεχώρησεν.

1810 Μαρτίου 26. Σαββάτῳ πρωῒ εἰς τὰς 11 ὥρας ἐκίνησεν ὁ Καμένσκης διὰ τὴν Χύρσοβαν νὰ ἰδῇ τὸ ἐκεῖσε ρωσσικὸν ὀρδὶ καὶ τὸν αὐτάδελφόν του.

1810 Μαρτίου 31. Πέμπτῃ εἰς τὰς δύο ὥρας τὸ πρωῒ ἐπέστρεψεν ὁ Γράφος Νικόλαος Καμένσκης.

1810 'Απριλίου 5. 'Εξεδόθησαν ἰνστρούκτζιαι διὰ τοὺς 'Ισπραβνίκους καὶ τὸν δεύτερον Βιστιάρην.

1810 'Απριλίου 9. 'Εξεδόθη διὰ προσταγῆς εἰς τὸ Διβάνι νότα τοῦ βίτζα-πρεζεδέντου 'Εγκελγκαρδ διὰ τὸν σενιὼρ Φόνδερ Ρένερ νὰ τὸν γνωρίσουν ὅλοι διὰ σεκρετάριον τῆς νεμτζικῆς ἀγεντζίας καὶ βεκίλην τοῦ ἀγέντου καὶ διὰ ὅλους τοὺς νέμτζικους σουδήτους μὲ τὰ πριβελέγιά των, ὁποῦ τὰ εἶχαν καὶ πρότερον καὶ τὸ Διβάνι ἔκαμε πουμπλικάτζιαις.

1810 'Απριλίου 20. Τετράδῃ τῆς διακαινησίμου, ἐκίνησαν τὰ ρωσσικὰ στρατεύματα, τὰ ἀπὸ Βακαρέστι, καὶ ἔκαμαν λάγκρον καὶ ὁ Ζας γενεράλης ἐξελθὼν ἐκάθησαν εἰς τὸ ἀμπέλι τοῦ Γολέσκου.

1810 'Απριλίου 23. Σαββάτῳ τῆς διακαινησίμου, εὐγῆκε καὶ ὁ Γράφος Νικόλαος Καμένσκης ὁ γενικὸς κομανδιρης καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ Βουκουρέστι μόνον ὁ γενερὰλ Ζήνοβ διὰ πολίτζιαν.

1810 Μαΐου 2. Δευτέρα βράδι εἰς τὰς 12 ἦλθεν ὁ πρῶτος πρεζεδέντης Βλαχίας καὶ Μπογδανίας, ὁ ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Κύσνισκωβ διωρισθεὶς, σενατόρος καὶ καβαλιέρος καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Γκίκα τοῦ γέρωντος, Βασίλειος Κρασνομηλόσεβιτζ.

1810 Μαΐου 5. Πέμπτῃ πρωῒ εἰς τὰς δύο ὥρας τῆς ἡμέρας ἐμβῆκεν ὁ Μητροπολίτης 'Ιγνάτιος εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἔγινεν ἡ τζιριμόνια εἰς τὴν Μητρόπολιν παρόντων τῶν ἀρχόντων καὶ ὅλου τοῦ κλήρου, ὅπου καὶ ἔβαλε λόγον ὁ νέος Μητροπολίτης εἰς τὸν θρόνον του καθήμενος.

1810 Μαΐου 12. 'Εσυνάχθησαν εἰς Βουκουρέστι ὅλοι οἱ ἄρχοντες Κραγιωβάνοι, κραυγάζωντες κατὰ τοῦ Λογοθέτου Σαμουρκάση, ὅτι δὲν τὸν δέχονται εἰς τὴν Κραγιώβαν, οὔτε λόγῳ ἐπιστασίας Μπανίας, οὔτε λόγῳ Καϊμακάμης, οὔτε λόγῳ διοικητοῦ.

1810 Μαΐου 15. Κυριακὴ τὸ πρωῒ ἐκίνησεν ὁ σενάτορος Μιλόσεβιτζ διὰ τὴν Κραγιώβαν.

1810 Μαΐου 20. Παρασκευὴ ἑσπέρας ἐπέστρεψεν ὁ σενάτορος ἀπὸ τὴν Κραγιώβαν.

1810 Μαΐου 21. Σαββάτῳ πρωῒ τοῦ ἁγίου

améză la Afumațĭ cu toțĭ generaliĭ și mulțĭ oficialĭ și la 9 a plecat.

1810 Martie 26. Sâmbătă diminéța la 11 óre a plecat Camenschi la Hârșova ca să vadă lagărul rusesc de acolo și pe fratele sĕŭ.

1810 Martie 31. Joĭ la 2 óre diminéța s'a întors Graful Nicolaĭ Camenschi.

1810 Aprilie 5. S'a dat instrucțiĭ Ispravnicilor și Vistieruluĭ al doilea.

1810 Aprilie 9. S'a dat din ordin la Divan nota Vice-președinteluĭ Enghelhard pentru seigneur Fonder Rener, ca să-l cunóscă toțĭ de secretar al agențeĭ nemțeștĭ și vechil agentului și pentru toțĭ sudițiĭ nemțeștĭ, cu privilegiile lor, pe care le-aŭ avut și maĭ înainte, și Divanul a făcut publicațiĭ.

1810 Aprilie 20. Mercurea luminată s'aŭ pornit armatele ruseștĭ de la Bucureștĭ și aŭ eșit în câmpul Văcărescilor și aŭ făcut lagăr, iar Generalul Zas eșind s'a stabilit in via luĭ Golescu.

1810 Aprilie 23. In Sâmbăta luminată a eșit Graful Nicolaĭ Camenschi, comandantul general și a remas la Bucurescĭ numaĭ generalul Zinov pentru poliție.

1810 Maĭu 2. Lunĭ diminéța la 12 a venit întâĭul Președinte al Valahieĭ și Moldoveĭ, în locul luĭ Kușnicov numit senator și cavaler și s'a luat locuința în casa fericituluĭ Banu Ghica bătrânul, Vasilie Ivanovicĭ Krasnomiloseviсĭ.

1810 Maĭu 5. Joĭ diminéța la 2 óre din ḑi a intrat Mitropolitul Ignatie în Bucurescĭ și s'a făcut ceremonia la Mitropolie, presențĭ fiind boeriĭ și tot clerul, când a făcut și cuvênt noul Mitropolit, șeḑênd pe scaunul sĕŭ.

1810 Maĭu 12. S'aŭ adunat la Bucureștĭ toțĭ boeriĭ Craĭovenĭ strigând asupra logofĕtuluĭ Samurcaș, că nu-l primesc în Craĭova, nicĭ ca Ban epitrop, nicĭ ca Caimacam, nicĭ ca Guvernator.

1810 Maĭu 15. Duminică diminéța a pornit senatorul Miloseviсĭ la Craĭova.

1810 Maĭu 20. Vinerĭ sara s'a reîntors senatorul de la Craĭova.

1810 Maĭu 21. Sâmbată diminéță în ḑiua

Κωνσταντίνου εἰς τὴν τζερεμόνιαν τῆς ἐκκλησίας ἔκαμεν ὁ Μητροπολίτης λόγον ὡς ἐξεφεξῆς.

1810 Μαΐου 24 Τρίτη πρωῒ ἐκίνησεν ὁ σενάτορος διὰ τὸ Γιάσι, ἔφαγεν 600 πουγγεῖα ἀπὸ τὸν Βαρλάμη καὶ Σαμουρκάσην καὶ τοὺς ἄφησεν εἰς τὴν δουλιάν.

1810 Μαΐου 15. Κυριακὴ τὸ δειλινὸν, ἐκίνησεν ὁ Ἔξαρχος διὰ τὸ Γιάσι.

1810 Μαΐου 25. Τετράδη ἔγινεν ἑσπέρας λουμινάτζια εἰς ὅλον τὸ παζάρι ὅτι οἱ Ρῶσσοι καταστροπώσαντες τοὺς Τούρκος εἰς τὸ Μπαζαρτζίκι, ἔπιασαν ζωντανὸν τὸν Πεχλιβάνην μὲ αἰχμαλώτους 1656.

1810 Μαΐου 26. Πέμπτη τῆς Ἀναλείψεως, ἔγινε δοξολογία μὲ καμπάνες καὶ μ' τόπια διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

1810 Ἰουνίου 3. Εἰς Ραζγραδι ἔπιασαν οἱ Ρῶσσοι μὲ πόλεμον ἕνα πασσᾶν, καὶ τὸν αὐθέντην Σκαρλάτον Καλλημάχην, καὶ τὸν μὲν πασσᾶν ἔφεραν ἐδῶ εἰς Βουκουρέστι εἰς τὸ σπῆτι τοῦ μακαρίτου Μπάνου Σκαρλάτου Γκίκα, μὲ ὅλον του τὸ ταχίμη, τὸν δὲ Καλλημάχην ἐκράτησεν ὁ Καμένσκης κοντά του.

1810 Ἰουνίου 3. Ἐσύστησεν ὁ Βεζύρης μετὰ τοῦ Καμένσκη ἀνακωχὴν διὰ ἐννέα ἡμέρας.

1810 Ἰουνίου 16. Εὐγῆκαν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν εἴκοσι, καράβια μεγάλα τοῦ πολέμου τούρκικα καὶ ἐπῆγαν κατὰ τοῦ Κριμίου εἰς τὴν Σεβαστούπολιν.

1810 Ἰουνίου 23. Εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν πόλιν ὁ βασιλεὺς Σουλτὰν Μαχμούδης ἐκστρατεύσας καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, εὐγῆκε μὲ ὀκτὼ ἡμέρας πρότερον ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἱερεμίας μὲ δώδεκα χιλιάδας στράτευμα Ρωμαϊκὸν, πάλιν εἰς Ἀδριανούπολιν.

1810 Ἰουνίου 22. Παρασκευὴ βράδι, ἔκαμεν ὁ Καμένσκης πανστρατί ἀσάλτο κατὰ τοῦ Ρουστζουκίου καὶ ἀφανίσθησαν οἱ Ρῶσσοι.

1810 Αὐγούστου 25. Πέμπτη κατεπολέμησαν οἱ Ρῶσσοι τὸ ὀρδὶ τοῦ Μουχτὰρ πασσᾶ εἰς Μπέλαν καὶ τὸ ἠφάνισαν.

1810 Αὐγούστου 30. Τρίτη παρεδόθη εἰς τοὺς Ρώσσους τὸ Συστόβι.

1810 Σεπτεμβρίου 16. Παρασκευὴ ἦλθεν εἴδησις ὅτι παρεδόθη καὶ τὸ Ρουστζοῦκι, Πέμπτη 15 Σεπτεμβρίου.

1810 Σεπτεμβρίου 21. Τετράδι, ἐπῆγεν ὁ Μητροπολίτης μὲ μερικοὺς ἄρχωντας ἀντικρὺ εἰς Ρουστζοῦκι διὰ νὰ συγχαροῦν τὸν Γράφον Καμένσκην διὰ τὰς νίκας του.

1810 Νοεμβρίου 11. Παρασκευῆ, ἐμβῆκεν ὁ γράφος Καμένσκης μὲ θρίαμβον εἰς τὸ Βουκουρέστι, ἐκόνευσε εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Φακᾶ, ἐπῆγεν ὁ

st. Constantin a ţinut Mitropolitul în Biserică la hram discursul următor **).

1810 Maĭu 24. Marţĭ diminéţa a plecat senatorul la Iaşĭ, a mâncat 600 de pungĭ de la Varlaam şi Samurcaş şi ĭ-aŭ lăsat în serviciĭ.

1810 Maĭu 15. Duminică diminéţa a plecat Exarhul la Iaşĭ.

1810 Maĭu 25. Mercurĭ s'a făcut séra luminaţie pe tótă piaţa, pentru că Ruşiĭ aŭ sdrobit pe Turcĭ la Bazarzic, aŭ prins viŭ pe Pehlivan cu 1656 prizonierĭ.

1810 Maĭu 26. Joĭ de Inălţare s'a făcut Tedeum cu tragere de clopote şi tunurĭ pentru aceaşĭ pricină.

1810 Iunie 3. La Rasgrad aŭ prins Ruşiĭ în rĕsboĭu pe un Paşă şi pe Domnul Scarlat Calimah; şi pe Paşă 'l-aŭ adus aci în Bucureştĭ în casa fericituluĭ Ban Scarlat Ghica cu tótă suita luĭ, ĭar pe Calimah 'l-a ţinut Camenschi lângă el.

1810 Iunie 3. A făcut Vizirul cu Camenschi armistiţiŭ pentru 9 ḑile.

1810 Iunie 16. Aŭ eşit din Constantinopol 20 de corăbiĭ marĭ de rĕsboĭu turceştĭ şi s'aŭ dus contra Crimeeĭ la Sevastopol.

1810 Iunie 23. A eşit din Constantinopol Impĕratul Sultan Mahmud în expediţie şi s'a dus la Adrianopol; a eşit cu opt ḑile maĭ înainte însă Patriarhul ecumenic Ieremia cu 12,000 armată grecéscă, ĭarăşĭ la Adrianopol.

1810 Iunie 22. Vinerĭ séra a făcut Camenschi cu tótă armata asalt la Rusciuc şi aŭ fost învinşĭ cu totul Ruşiĭ.

1810 August 25. Joĭ aŭ dat rĕsboĭu Ruşiĭ armateĭ luĭ Muctar Paşa la Bela şi aŭ nimicit'o.

1810 August 30. Marţĭ s'a predat Ruşilor Şiştovul.

1810 Septemvrie 16. Vinerĭ a venit ştiinţă că s'a predat şi Rusciucul, Joĭ la 15 Septemvrie.

1810 Septemvrie 21. Mercurĭ s'a dus Mitropolitul cu câţĭ-va boerĭ peste Dunărea la Rusciuc ca să feliciteze pe Graful Camenschi pentru victoriile luĭ.

1810 Noemvrie 11. Vinerĭ aŭ intrat Graful Camenschi cu triumf în Bucureştĭ, şĭ-aŭ luat locuinţa în casa luĭ Faca; s'a dus Mi-

Μητροπολίτης μὲ ὅλους τοὺς ἄρχωντας, καὶ τὸν ἐπροσκύνησαν, ὁ δὲ Μητροπολίτης ἐξεφώνησεν εἰς γαλλικὴν διάλεκτον τὴν ἀκόλουθον ὁμιλίαν

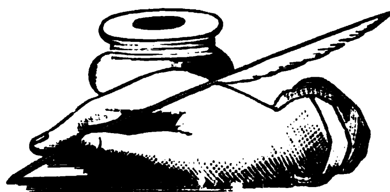
1810. Ἦλθεν ὁ Ἰταλίνσκης διὰ μουραχάσης εἰρήνης καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ ἄρχωντος Βιστιάρη Φιλιππέσκου.

1810. Ἦλθεν ὁ σενάτορος πρῶτος πρεζεδέντης καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Βορνίκου Μανολάκη.

tropolitul cu toţĭ boeriĭ şi i s'a închinat, ĭar Mitropolitul a pronunţat în limba franceză următorul discurs [47]).

1810 A venit Italinschi ca împuternicit pentru pace şi a luat locuinţa în casa boerului Vistierul Filipescu.

1810. A venit senatorul, primul-preşedinte şi şĭ-a luat locuinţa la casa Vorniculuĭ Manolache.

NOTE EXPLICATIVE

ÎN

Scrierea Protosinghelului Naum Râmnicénu despre originea Românilor și în Cronicul sĕŭ.

1). *Epifomenă*—'Επιφώνημα-acclamaţio însémnă, aicĭ discursurĭ saŭ tratate adresate Patrieĭ și patrioţilor, spre a'ĭ destepta și îndemna la patriotism și datoriile către Patrie.

2). In acéstă epifonimă adresată Domnitoruluĭ Valahieĭ. Ioan Alexandru Constantin Moruz Voevod, între altele 'șĭ descrie Naum singur instrucţia ce avea, unde și cum a studiat știinţele maĭ înalte. spunêndu-ne precis că în Bucureștĭ la Academia din st. Sava, la care eraŭ pe acele timpurĭ ceĭ maĭ însemnaţĭ profesorĭ greceștĭ.

3). In ultima Epifomenă voește să stabilească principiul de autoritate necesar într'un stat, cum și obligaţiunile oficianţilor și datoriile cetăţenilor de a se supune legilor statuluĭ, prin care numaĭ se póte ajunge la fericirea Patrieĭ.

2) IN CRONICUL SĔŬ.

1). *Stupaizii* –probabil se înţeleg Cazacii. armată ruséscă.

2). Articulele păceĭ din 1774 nu le transcrie în cronicul sĕŭ, dar se găsesc decopiate de el tot în acest manuscript. însă separat. (Manuscriptul este proprietatea Academieĭ din Bucureștĭ și porta No. 322).

3). *Çele șepte gulade*, este traducerea cuvêntuluĭ 'Επτάπυργος –Edicule. adică închisórea cea cu șapte turnurĭ.

4). Și acest manifest este transcris tot separat de Naum în manuscriptul citat No. 322.

5). Pentru a imblânḑi pe Austria a schimbat comandantul. In politică se fac aseminea suspendărĭ spre a se pacifica conflictele între Puterĭ.

6). Și aceste articule tot separat de Cronic le are autorul, și tot în manuscriptul citat.

7). Tot aseminea nu pune textul în Cronic. ci aparte.

8). Acest calificativ le dădeaŭ puterile theocratice francesilor ce s'aŭ revoltat contra Regeluĭ Ludovic XVI detronându-l și proclamând Republica.

9). Este vorba de împĕrţirea Polonieĭ.

10). Despre câte jafurĭ și arderĭ aŭ avut loc. din causă că ţĕrile Românilor eraŭ tĕtrul resbelelor în tot seculul trecut și aprópe jumĕtate din acest present: ar trebui o expunere specială și din care și cea maĭ împetrită inimă s'ar mișca. vĕḑênd nedreptăţile ce am suferit și pagubele la care am fost expușĭ noĭ Românii în aceste timpurĭ!

11). Condiţiile tot aparte le-a transcris Naum în manuscriptul citat.

12). Alt jaf și alte prădăcĭunĭ din partea Turcilor. așa că trebue să ne mirăm cum ni-aŭ maĭ rĕmas documente, măcar atâtea câte posedăm. căcĭ multe de sigur aŭ fost mistuite prin focurĭ!

13). *La Duvarı*, o localitate.

14). *Hismete*--hidmet și hizmet. însémnă serviciŭ, îndatorire ce se impune de un superior; aicea servilism. spre a fi bine vĕḑut de marele Visir a impus dărĭ îndoite.

15). Nicăirĭ în Cronic nu transcrie tractate, ci le are separat.

16). Acest jurămênt cu forma sa este de maĭ multe orĭ publicat în românește și cunoscut de istoricil noștri.

17). Un debarcader ce pórtă acest nume.

18). Acest Antonie Fotino este din familia istoricului Dionisie Fotino.

19). *Zephané* -dzeb-hané. iarbă de pușcă, praf, și orĭ ce alt material trebuitor la armate.

20). Friendland. oraș în Prusia.

21). Se înţelege ordin. poruncă împĕrătéscă.

22). Preliminariile sunt actele preparatoriĭ pentru

o nouă reformă a Principatelor, după vederile Rusieĭ.

23). Husmet, vedĭ No. 14.

24). *Memurighetul* în partea, localitatea încredințată administrațieĭ cuiva.

25). *Mansup*, localitate, parte de loc etc.

26). Nu sunt intercalate, ci separat exist în manuscriptul citat.

27). Acest pomelnic este în manuscriptul citat și la Naum, dar este și publicat.

28). Mitropolitul Gavriil Bănulescu se știe că este român de origină.

29). Nu o intercaléză însă în Cronic.

30). Aicea arată persónele ce compuneaŭ Comitetul Administrativ al țěreĭ.

31). Se vede că la Obor până la acest timp era vama orașuluĭ Bucureștilor pentru maĭ multe dărĭ, și apoĭ atuncĭ a rěmas numaĭ pentru vite.

32). Nicĭ maĭ înainte n'a reprodus acea publicație Naum.

33). *Ghedechĭ* însémnă, că pe lângă boiĭ de la jug să maĭ fie încă 1.500 boĭ adușĭ pe lângă care, spre a servi la nevoe, când ceĭ de la jug ar cădea.

34). Clasificație de dărĭ impuse după starea locuitorilor.

35). *Mehmemdar*—funcționar îndatorit a observa o afacere.

36). Să vede că marĭ abusurĭ făceaŭ Egumeniĭ Mănăstirilor, împrumutând pe comptul lor banĭ sub iscăliturĭ particulare, ceea ce era un abus din cele maĭ nelegale.

37). Și acéstă notă nu există în textul Cronicululuĭ, ci separat.

38). In tot Cronicul nu se găsește acest act.

39). De sigur că eraŭ marĭ abusurĭ din partea Egumenilor de óre-ce a trebuit să se numéscă un Efor special, și încă peste ambele Principate.

40). Adese a fost reduşĭ la sapă de lemn locuitoriĭ Principatelor din causă că pe aceste locurĭ se băteaŭ ceĭ puternicĭ avêndu-le theatru de rěsboiŭ, și să nu uităm că se abăteaŭ de la ele, care adică din puterĭ să și le anexeze. Numaĭ Dumnedeŭ ne-a scăpat!

41). *Tevțihatiile*—devtzihat, numire în slujbe.

42). Condițiile lipsesc în Cronic.

43). *Ibzagan*—om de la o autoritate maĭ înaltă.

44). *Ucasele;* decretele împěrăteștĭ ruseștĭ se dic *ucasuri*.

45). *Cesno pristavnicului*, cuvênt rusesc, oficiant administrativ.

46). Discursul lipsește.

47). De aicea se constată cât era de erudit Mitropolitul, căcĭ putea ținea și discursurĭ în limba franceză.

VII.

CRONICUL LUI PETRU DEPASTA PELOPONISIANUL

ASUPRA VIEȚEI

DOMNITORULUI CONSTANTIN NECOLAI MAVROCORDAT

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΕΒΟΔΑΣ

ἤτοι

Δακικῶν ἀπομνημονευμάτων ξυγγραφὴ τῶν περὶ ἑκατέραν δηλαδὴ ἐν τῇ Δακίᾳ ἐπικράτειαν τῆς τε τῶν Βλάχων καὶ Μολδαβῶν, ὑπὸ τοῦ ἐκλαμπροτάτου, εὐσεβεστάτου, καὶ ὑψηλοτάτου αὐθέντου, καὶ ἡγεμόνος μεγαλοπρεπεστάτου πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑ

διωκημένων ἡγεμονιῶν. Συνειλεκτος μὲν αὕτη ἐξ ἀνεκδότων ἐφημερίδων ἔκ τε ἰδίας αὐτοψίας παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου ἰατροφιλοσόφου Πέτρου Δεπάστα τοῦ Πελοποννησίου, ὑφ᾽ οὗ καὶ χρονολογικῇ τάξει συναρμοσθεῖσα τῷ γαληνοτάτῳ αὐτῷ προσπεφώνηται ἡγεμόνι. Ἐνετίῃσι

Προσφωνητικὴ ἐπιστολή.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ, καὶ ὑψηλοτάτῳ αὐθέντι, καὶ ἡγεμόνι μεγαλοπρεπεστάτῳ πάσης Οὐγγροβλαχίας. Κυρίῳ Κυρίῳ

ΙΩΑΝΝΗι ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑι εὖ πράττειν.

Κράτιστε ἡγεμών,

Τὸ μὲν τοῦ παντὸς εὐπαγὲς καὶ παναρμόνιον σύνταγμα κύκλῳ τινὶ τῶν πραγμάτων φιλο-

CONSTANTIN VOEVOD

SÉŬ

Scriere de faptele memorabile Dacice ale Principatelor, adecă ale fie-căruĭ stat din Dacia al Valahilor și al Moldavilor, carmuite de prea luminatul, prea piosul și prea înalțatul Domn, și prea marețul Principe al tótei Ungro-Vlahiĭ Domnul Domn

Ioan Constantin a luĭ Necolaĭ Voevod.

Acéstă scriere s'a adunat din efimeride needate și din propria vedere de catră prea escelentul medico-filosof Petru Depasta Peloponisianul, carele coordinandu-o în șir cronologic, a și dedicat-o însușĭ serenisimuluĭ Principe. În Veneția.

Epistolă de dedicațiune.

Prea luminatuluĭ, prea piosuluĭ și prea înălțatuluĭ Domn, și prea mărețuluĭ Principe al tóteĭ Ungro Vlahiĭ Domnuluĭ Domn

Ioan Constantin a luĭ Necolaĭ Voevod salutare.

Prea puternice Principe!

Filosofiĭ pretind că sistema cea prea armoniósă și bine închegată a universuluĭ se

σόφων ἠξίωσαν παῖδες, καὶ ἀκμήτῳ παλιρροίας περιστροφῇ διασώζεσθαι. Καίγε μὴν τὰ σύμπαντα εἴτε ἰδίᾳ κινήσει, εἴτε πρὸς ἄλληλα ἐμμελῶς ρυθμιζομένη περιδινούμενα, τοιανδέ πως ἀνακυκλήσεως ἀποτελοῦντα ροὴν, καὶ περιέλιξιν πρὸς εὐστάθειαν καὶ εὐαρκῆ διαμονὴν καταρτίζεσθαι συμπληρούμενα. Καὶ γάρ τοι οὐρανοὺς μὲν καὶ πλανήτας (Κομήτας δὴ τὶς οὐ κἂν εἰδείη κυκλοφορίας πέρασι χρόνου τῇ ἡμῶν ὄψει προσγενομένοις;) ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμὰς, ἔμπαλίν τε καὶ ἀμοιβαδὸν διαφέρεσθαι προσηλαύνοντας, ἡμέρας ἔνθεν καὶ νυκτὸς ἀλλήλας ἐκδεχομένων ἀλληλόπλοκον τὴν ἀντισήλευσιν καὶ ἐν περιόδῳ ὑποδοχὴν, γενέσεως δὲ καὶ φθορᾶς ἀπείρους ἀντικαταλαγὰς, καὶ ὡρῶν ἔτους διακεκριμένας ἐπελεύσεις, καὶ ἐπ' ἀμοιβῆ καθεστώσας δρᾶσθαι καὶ συντελεῖσθαι· ἀνθ' ὅτου τῷ τῆς φύσεως εὐπαλάμῳ ἐπιτεχνήματι ὁσημέραι προσεδρεύοντες τῶν παγκοσμίων ὑδάτων τῆς ἁλὸς, πηγῶν τε ποταμῶν καὶ χειμάρρων εἰς ταυτηνὶ τὴν κυκλοτερῆ τρίβον καὶ περιφορὰν ἑωράκαμεν τεθηπότες, πρός γε ὑετῶν ὁμαλῶς βληχρῶν τε καὶ κατερρωγότων ὄμβρων, ὑγρῶν τε μετεώρων, καὶ ἀναπυρουμένων τὴν ἐξ 'Ηπείρου καὶ Πόντου ἀναπεφυκυῖαν καὶ συμπεφυρμένην πολυσπερμίαν, καὶ ἐπὶ γῆς αὖθις καὶ θαλάσσης εὐκατάφορον καὶ κατολισθαίνουσαν ὑπ' αἰσθήσει παρειληφότης, καὶ νῷ προσδιασκεπτόμενοι ἐναργέστερον συμφρονούμεθα.

Κύκλος δέ τις ὡσαύτως παρεμφερὴς, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν πολιτικῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου περιέστη πραγμάτων, πολυτρόπως δὴ ἀμοιβαῖς καὶ περιπετείαις κραδαινομένων, καὶ δυναστειῶν, ἀρχῶν τε περιτροπῇ, καὶ οἷς κατὰ χρόνων διαδοχὰς πλεισταχόθεν παρέλαβον, ἐθισμῶν, τεχνῶν τε, καὶ διατάξεων ταῖς τῶν ἀνθρώπων δόξαις μεταπίπτουσι, χρωματισμοῖς καὶ νενομισμοῖς ποικίλμασι, καὶ τῇ τούτων δῆθεν παραλλαγῇ τε καὶ περιφορᾷ ἐμφανῶς συνταραττομένων· ταῦτα γὰρ κυκλικῆς συνεμπιπτόντων πραγμάτων περιδινήσεως τῇ νύξει ποικίλως διέστικται, ταῦτα αὖ χρόνῳ συγκαθαρρεῖ καὶ μεθίσταται, καὶ ὡσπερεὶ κυκλώδει περιστολῇ συνεχόμενα, εἰς ποικίλας μορφὰς μεταβάλλει ἀμοιβαδὸν ἄλλοτε ἄλλως ἐπιρρυθμιζόμενα, καὶ μεταπλασθέντα, ὡς δήπου τοῦ θείου ἀπορρήτῳ ὑφάσματι τουτονὶ τὸν ἱστὸν τοῦ βίου παριξυφαίνοντος, καὶ οὕτω πως αὐτὸν κύκλῳ ροῆς παλινδρομοῦντι διαπερατουμένου.

conservă prin o mișcare circulară a fapturilor și prin o rotațiune necontenită de venire și întórcere.

Și în adevĕr, tóte creaturile învĕrtindu-se cu o mișcare orĭ proprie orĭ armonic proporționată între dênsele, sevĕrșesc un astfel de curs și vêrtejŭ de circumvolnțiune, în cât se întocmesc deplin în stabilitate și permanență îndestulătóre. Așa stelele cereștĭ și planețiĭ înaintând se pórtă în dĕrĕpt și alternativ de la rĕsărit spre apus (iar revoluțiunele cometilor cine n'ar putea a le vedea în termine de timp efectuate sub privirea nóstră?); de aicĭ se face și îndeplinește reciproca preschimbare a dileĭ și a nopțeĭ ce urméză între dênsele, și succesiunea lor periodică, de aicĭ infinite permutărĭ de naștèrĭ și pieririĭ, și sosirĭ deosebite de anotimpurĭ ce se fac spre schimbare. Pentru care dilnic asistând la întocmirea cea artificiósă a natureĭ, cu uimire privim acéstă cale circulară și învĕrtire a tuturor apelor măreĭ, a sorgintelor rîurilor și a torentelor; ba încă precepênd cu simțirea și cugetându-ne cu mintea, maĭ clar înțelegem mulțimea isvórelor ploilor, precum a celor line cât și a grindinilor rĕpedĭ, a meteorelor umede și înfocate, care producêndu-se de pe continent și mare și conamestecându-se, iarăși lesne se revarsă pe pămênt și alunecă în mare.

Un cerc cam tot asemenea încungiură și pre cele maĭ multe din actele politice ale vieţeĭ umane, care, da, în multe chipurĭ se învĕlue de schimbărĭ și peripețiĭ, și de prefacerĭ ale dinastielor și ale domnielor, și de către colorațiunele și legiuitele variațiunĭ ale datinelor, artelor și instituțiunilor ce se schimbă dupre opiniunele ómenilor și pre care în succesiunea timpurilor le luară eĭ din prea multe părțĭ, arĕtat decĭ se conturbură chiar și de schimbarea și permutarea acestora. Căcĭ aceste felĭurit s'aŭ pestrițat din causa[1]) (inboldirea) învĕrtireĭ circulare a lucrurilor ce se reîntâlnesc, acestea iarăși cu timpul cad și se prefac, și ca cum ar fi cuprinse de o mișcare circulară, se schimbă pe rând în felĭurite forme, din timp în timp alt-fel combinate și refăcute; ca și cum adecă divinitatea ar țese acéstă pânză a vieţeĭ în o țesătură misteriósă, și așa cum-va ar deplini-o prin învĕrtirea unuĭ curent ce revine în sineșĭ.

Κἀντεῦθεν ἄρα μηθὲν ἂν εἴη καινὸν καὶ ξενίζον, εἴγε καὶ ξυγγραφὴ αὕτη οἷα, ἣν ἔλαχε σπάρταν, ταύτην διακοσμοῦσα, πρύτανι, κηδεμονικώτατα, ἅτε δὴ ὑπὸ τὴν σὴν διατυπωθεῖσα ἀντίληψιν, κἂν δίνῃ χρόνου περιειληθεῖσα, καὶ κύκλου ἐτῶν καμπὴν παραλλάξασα, ὡς σῆς τὰ νῦν ἐναποκειμένης χρηστότητός τε καὶ ἐπιεικείας ἀλέῃ ἀναζωπυρηθησομένη, πρὸς σὲ αὖθις ἥκει τὰ σοὶ κομίζουσα, καί σοι μόνον ἀνηκούσας τὰς κατὰ τὸν σὸν βίον πράξεις ὡς ἀκροθήνια παραθεῖσα.

Καὶ μὴν ταῖς ὄψεσι προσομιλοῦσα τῶν ἀπὸ σοφίας πεπαιδευμένων, ταῦτά γε τῶν ἀμφιλαφῶς κρατούντων, καί, ὧν μὲν τὸ μέγεθος ὑποπτήξασα, ὧν δὲ μὴ ἀνεσχομένη τοῦ τετυφομένου φρονήματος, μάλα μόλις τὸ παράβολον ἀποφυγοῦσα, τὸ σὸν, καί περ ἐν ψελλίσμασι βατταρίζουσα, παρεισδύεται κράτος, ταῖς τῆς κατὰ σὲ εὐμενείας γαληναίοις καὶ μειλιχρίοις νάμασι, καὶ ἐπ' ἠθῶν πραότητι μὴ θορυβουμένοις, ἀλλὰ εὖ μάλα ἠπίοις καὶ ἀτρέμα περιλιμνάζουσι ῥείθροις, ὥς περ ὅρμῳ τινὶ ἐπαναπαυσομένη, καὶ ἠρεμήσουσα.

Καὶ γὰρ εἰ δοξομανίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος Ἀχιλλεῖ ἐπιφθονήσαντος καὶ τῆς καθ' Ὅμηρον ᾠδῆς ἐκεῖνον τετυχηκέναι καταζηλώσαντος, οὐκ ἂν καθήψατο μῶμος, οὐδὲ ἐνίους κατέτρωσε τῶν ἡρώων, κἂν ἰδίοις ὑπομνήμασιν (ἢ Καῖσαρ καὶ Σύλλας) τοὺς σφῶν αὐτῶν ἄθλους ἀποταμιευσάμενοι, τῷ ῥῷ τοῦ χρόνου παρέθεντο, οὐκ ἂν ἤπου εἴη σκολιοῖς τισι καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀποδυσφορετοῦσι, σκευωρίας καὶ ψόγου παρόρμησις, εἰ ἄλλος δή τις, κἂν σοῦ τοῦτο διαμπερὲς ἀναδυομένου, καὶ μὴ τῷ βουλήματι προστιθεμένου, τὰς ἐν τοσαύταις ἡγεμονίαις ἀναφανείσας δήπουθεν πράξεις, τῷ ὡς εἰκὸς διατηροῦντι αἰῶνι ἐπεκδηλῶσαι καὶ παρακαταθέσθαι προέλοιτο.

Πλεῖστοι μέν γε τρόπαια, καὶ ἀνδριάντας ἀναστησάμενοι, καὶ προσπήξαντες σηκοῖς ναοῖς τε καὶ ἄλσεσι, Πυθοῖ τε καὶ ἑκασταχόθι δόρατα καὶ σαρίσσας, πέλτα τε φαρέτρας, καὶ θυρεοὺς, λάφυρα γε ποικίλα ἄσμενοι προσηρτήσαντο, τῇ ἀενάῳ μνήμῃ τοῦ παραρρέοντος χρόνου τἀνδραγαθήματα καθοσιῶσαι βουλόμενοι. Σοῦ δὲ τὸ τῶν οἰκείων σεμνολογημάτων μείλιγμα, καὶ εἰς τῦφον ὑποκνίζουσαν φήμην ἀπολέγοντος καὶ προβαλλομένου· Μὴ δή τις μοι ἐπιφυέσθω τῶν ῥᾷστα κἂν τοῖς θεμιτοῖς δυσανασχετούντων, καὶ λογομάχων, τὰ σὰ ἐπ' εἰκοσαετηρίου σατραπείας ὑποτιθεμένῳ διοικήματά τε καὶ πολιτεύματα.

De aceea póte n'ar fi nicĭ cum ceva noŭ şi straniŭ, dacă şi o scriere ca acésta, înfrumseţând, Principe, prea cu îngrijire partea ce I-a cădut, de óre-ce se întocmisă sub ocrotirea ta, cu tóte că cuprinsă de vêrtejul timpuluĭ, şĭ-a schimbat în cursul anilòr planul, pentru a fi reînsufleţită de căldura bunĕtăţeĭ şi a blândeţeĭ aflătóre acum în tine, ĭarăşĭ la tine veni, aducêndu-ţĭ ale tale şi punêndu-ţĭ înainte, ca nişte premiţiĭ, numaĭ faptele, ce aparţin vieţeĭ tale.

Şi dar punênd în raport cu privirile bărbaţilor înţelepţĭ faptele marilor domnitorĭ şi prea cu greŭ fugind de pericul, pentru că se sfiĭa de măreţia unora şi nu suferia superbia altora, acéstă scriere, deşi gângureşte îngăimat, pătrunde (se mărgineşte) în statul tĕŭ, ca într'un port, spre a se repausa şi linişti în apele cele dulcĭ şi line ale clemenţeĭ tale, şi care pentru blândeţa moravurilor nu se turbură, ci maĭ ales prin curgerĭ line cu totul se alinéză.

Căcĭ dacă nebunie de glorie nu s'a putut împuta luĭ Alexandru Macedonénu, carele a pizmuit şi invidiat pre Achil pentru că a fost cântat de Omer, nicĭ defăimarea n'a rănit pre uniĭ Eroĭ, deşi, descriindu-şĭ luptele lor în comentariele făcute de dênşiĭ (precum Cesar şi Silla), le-a transmis cursuluĭ timpuluĭ; nu ar putea fi de sigur motiv de intrigă şi bănuire unor ómenĭ strimbĭ şi nemulţemiţĭ de tóte, dacă altul óre-care şĭ-ar fi propus a arăta faptele tale cele neîndoĭos manifestate în atâtea domniĭ, şi a le depune seculuhuĭ spre conservarea cuvenită, cu tóte că tu pururea aĭ renunţat şi nu te-aĭ învoit la acésta.

Prea mulţĭ încă şĭ-aŭ ridicat trofee şi statue, şi înfingêndu-şĭ în temple, în edificiĭ sacre şi dumbrăvĭ, la Pitia şi orĭ-unde aĭurea, şĭ-a atârnat cu plăcere suliţile scurte şi cele lungĭ, lăncele, tolbele, scuturile şi felurite prădĭ de resbel, voind aşa a-şĭ consacra vitejiele în memoria perpetuă a timpuluĭ celuĭ trecĕtor. Iar tu renunţĭ la mulţumirea proprielor tale laude şi înlăturĭ faĭma ce înteţeşte la mândrie. Decĭ să nu se acaţe de mine cine-va dintre ceĭ ce prea uşor se idignéză şi dispută chĭar contra celor cuviinclóse, daca îmĭ propun a trata administraţiile şi faptele politice ale Domnieĭ (satrapieĭ) tale *) în timp de douĕ-decĭ de anĭ.

Ταῦτα γάρ τοι ἐθελοντὴς προὐβαλλόμην τῶν ἀνθρώπων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οὐ σοὶ τῷ μὴ περὶ τὴν περὶ αὐτὰ ταῦτα σπουδὴν ἐπτοημένῳ τοῖς ἰδίοις, οὓς τὸ σύννουν καὶ νῆφον τοῦ οἰκείου φρονήματος ἀποπτύεται ἀφοσιούμενον, προθήσων ἐπαίνους, ἀλλ' ὅπως τοῖς τῇ δε ἄρξαι καταζηλοῦσι τουτὶ ὑπογραμμὸς ἔσοιτο ἔμφρονος γνώμης καὶ βεβηκείας, σοί τε κατ' ὀφθαλμῶν διειδὲς ἔσοπτρον προσπαγῆναι συμβαίη, ἐφ' ᾧ ὑπὸ ἀνταναχλάσει ἑκάστοτε· ἃ διεπράξω, ἐνοπτριζόμενος, ὧν ἂν δράσων καὶ διαπραξόμενος εἴης, τῶν τύπων εὐμαρῶς ἀντιλάβοιο καὶ ἰνδαλμάτων, τῶν ἀγαστῶν σοι λογισμῶν καὶ διαπεπονημένων ἔργων ὁμιλητὴς ἅμα παρενδεικνύμενος, καὶ σαυτοῦ προοδηγὸς, οὐχ ἥκιστα μὲν καὶ τῶν ἄλλων εἰς μίμησιν προσαγωγεὺς ἐποτρύνων, καὶ τὰ καθήκοντα προμνηστευόμενος.

Ἱλαρᾷ τοίνυν ὄψει, καὶ μειδιάματι χάριτος διακεχυμένῃ, ὥς σοι ἀμέλει προσήκοντι, καὶ ἄλλοις τὸ παραπλήσιον λυσιτελοῦντι τουτωὶ τῷ φιλοπονήματι, κἂν ἀκάνθιος, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐπελήλυθε τέττιξ, καὶ ἀμουσότερον λειβηθρίων, προσχαριζόμενος τὸν μετὰ χρόνου περιστροφὴν, καὶ πλείστων παρεληλυθότων πεῖραν δεινῶν ἐπαναχαμπτόμενον καὶ προσηνεχθέντα σοι φόρον, τῆς κατ' ἐνδιάθετον εὐμένειαν προσηνεστέρας μὴ ἀπαξιώσας ὑποδοχῆς, τῷ σῷ μεγέθει ἀπάλλαξον, περικαλύψας δήγματος ἰοβόλου γλώσσης ῥαδιουργίᾳ ἐντρυφωμένης, καὶ βωμολόχου τερθρείας σκωπτομένων τε καὶ ἐρεσχηλούντων, καὶ παρὰ δούπους πολυκρότους, καὶ τύρβην πολύηχον αὐλικοῦ κυκεῶνος μὴ διασπαραχθῆναι ἐάσας, ῥαστώνης καὶ εὖ μάλα ταῖς μούσαις φίλης ἀταραξίας τό ἠρεμαῖον καὶ ὑπερήδιστον προσδεδώρησο καταγώγιον.

Ἔῤῥωσο ὑπὲρ νεστόρειον γῆρας ὑγεμόνων κορωνὶς, κῦδος κρατούντων.

Μάλα γὰρ σ'ὁρόω καλόν τε μέγα τε,
Ἄλκιμος ἐσσ'ἵνα τὶς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ.
(Ὁμήρου ὀδυσσ: ῥαψῳδ: α: 301).
Παντοίῃς ἀρετῇσι κεκασμένον ἐν Δαναοῖσιν.
Ἐσθλὸν τοῦ κλέος εὐρὺ καθ' Ἑλλάδα καὶ μέσον Ἄργος. (Ὀδυσσ: ῥαψῳδ: δ': 725).

Τῆς σῆς θεοφρουρήτου ὑψηλότητος
ἐλάχιστος οἰκέτης

Πέτρος Δεπάστας ὁ Πελοποννήσιος

Acestea da bucuros mi le-am propus pentru ómenil ce aŭ să fie, nu dóră că aşi voi a înfăţişa ţie, celuĭ ce nu te răpeştĭ de rĕvnirea acestora, propriele tale laude, pre care mintea ta cea înţeléptă şi deştéptă le respinge din devotament, ci pentru ca acésta pe deoparte să fie exemplu de minte înţeléptă şi statornică celor ce vor rêvni a domni aşa, ĭar pe de alta, să facă a se fixa dinaintea ochilor tĕĭ o oglindă lucĭósă, ca sub reflecţiunea eĭ privindu-te tot-déuna în cele ce aĭ lucrat, să poţĭ cu uşurinţă pricepe tipul şi forma celor ce aĭ maĭ avea de lucrat şi efectuat; arătându-te tot-de-odată învĕţăcel şi povĕţuitor ţie însuţĭ în minunatele tale cugetărĭ şi chipzuitele lucrărĭ, dar nu maĭ puţin iniţiator şi al altora îndemnându-ĭ la imitare şi amintindu-le datoriele.

Decĭ, cu privire veselă plină de zimbetul graţieĭ dăruind favorul tĕŭ acesteĭ opere, care pre cât este în adevĕr cuviincĭósă ţie, pre atâta folositóre şi altora, deşi a trecut prin ea, cum ḑice proverbul, griere din spinĭ, şi maĭ ignorant de cât Libetriĭ [*]), să nu considerĭ nedemn de o primire cât maĭ indulgentă dupre blândeţa ta înăscută, tributul cel după învêrtirea timpuluĭ, şi esperienţa prea multor adversităţĭ trecute, reîntors şi adus ţie, ci să-l protegĭ cu măreţia ta, acoperindu-l de muşcarea veninósă a limbeĭ înbuibate de rĕutăte, şi de bărfirea próstă a batjocoritorilor şi glumeţilor, şi nelăsându-'l a fi sfâşiat prin sgomotele mult-trăsnitóre şi de tumultul mult-vuitor al amesteculuĭ curtén, dărueşte-ĭ locaşul cel pacĭnic şi prea plăcut al repausuluĭ şi a linişteĭ ceĭ maĭ ales ĭubite de muse.

Să trăeştĭ maĭ mult de cât bătrîneţele luĭ Nestor, corónă a Principilor şi glorie a Domnitorilor.

„Te vĕd prea frumos şi mare
„Eştĭ puternic, în cât şi dintre posteriorĭ te va grăi cine-va de bine (Omer. Odis. A. 301).
„Infrumuseţat eştĭ între Danaĭ cu tot felĭul de virtuţĭ,
„Brav, a căruĭa glorie este întinsă (respândită) în Elada şi în mijlocul Argosuluĭ (Om. Od. D. 725).“

Al Inălţimeĭ tale ceĭ de D-ḑeŭ păzite
cel maĭ umil Servitor

Petru Dapasta Peloponezianu.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πάνυ μὲν οὖν ἄντικρυς τὸ ἀνθρώπειον ἢ φιλόσοφος δεδογμάτικε λόγος τῷ ὑφηγουμένῳ τοῦ ἐνδομυχοῦντος ἐν αὐτῷ λόγου ποδηγετούμενον οἴακος, καὶ ἣν οἴκοθεν παρείληφε φωτὸς μαρμαρυγαῖς ὑποστίλβουσαν τουτωὶ τὴν κυνόσουραν αὐτομάτως προθέμενον παραμείβεται διαπόντιον τὰ τοῦ βίου πελάγη, καὶ πανταχόσε τῆς ποντοπορίας ἀσφαλῶς διελαῦνον τῶν προκειμένων ἀφικνεῖταί πως καθηκόντων ὥστε ἅμα τῷ τὰς ἕλικας ἀποφυγεῖν τῶν ῥευμάτων, καὶ δίνας τούς τε ἀκροσφαλεῖς τῶν προστυχόντων κινδύνων τοῦ ὅρμου δῆθεν ἐπιλαβέσθαι τοῦ δέοντος, καὶ δυσπελάστου καὶ πρὸς ἀνάπαυλαν ἐκεῖσε καταίρειν μηδέπω τοῖς κύμασιν ἐγκαλινδούμενον. Καὶ μὴν τῶν σπερμάτων τῆς ἀρετῆς τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει αὐτοφυῶς ἐγκατασπαρέντων, θεῖός τις τῇ ἐν ἡμῖν ἐπιχωριαζούσῃ περὶ λόγον δυνάμει, καὶ πανακηράτῳ μορφῇ τῆς ψυχῆς ἐγκεχάρακται νόμος τῷ νῷ δὴ πάρεδρος συνιζάνων, ἔμφυτός τε καὶ ἐνδιάθετος προσαγορευόμενος λόγος. Οὗτος δήπου ἀειθαλλὴς τυγχάνει γε ὤν, ὁμοῦ καὶ ἀδιάφθορος, τῷ τε πυθμένι τῆς νοερᾶς δυνάμεως οἷα ἐν παραβύστῳ συνανακείμενος, καὶ αὐτόθι καταδεδυκώς, τὰ περὶ τὸ ζῆν, ὡς ἔνι μάλιστα, ὀρθῶς πρυτανεύεται, ὑποφήτου γε μήν, ἢ ἄλλου οἵου τε οὖν ἁρμοστοῦ μὴ δεόμενος, ἐν κύρβεσι δὲ ἢ ἄξωνι καὶ δέλτοις παντάπασι μὴ ἀναγραφόμενος. τοιγαροῦν ὑπερφυῶς πως τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει τοιόνδε ἀπημάχθαι χαρακτῆρα, φαίη οὖν ἄντις κατεσκεμμένως, καὶ μηδαμῶς ἀπαλειφόμενον ἀπρὶξ ἐγκεκολάφθαι, τὸ ἐντεῦθεν ἐκμαγεῖον γενόμενον τελαυγὲς τῆς κατὰ θεὸν φύσεως, καὶ ἀκραιφνέστατον ἀείποτε κρηπῖδα ἀναφανῆναι τῶν καθηκόντων οὐμὴν οὐδαμῶς ἐξοκέλλουσαν τῆς ἀληθείας, τόγε δίκαιον ὁμαλῶς καὶ σῶφρον, τὸ εὔρυθμον καὶ νηφάλιον, τὸ στεῤῥὸν καὶ ἄλκιμον, τότε συνετὸν καὶ πολυδερκές, καὶ καθάπαξ ἅπασαν τῆς ἀρετῆς τὴν φιλοκαλίαν ἐνδελεχῶς ὑποτιθεμένην. οὐμήν, ἀλλὰ δυσπραγίας, ὡς ἔοικε, τινὸς οἱονεὶ ἐπιγιγνομένης τῷ εὐτυχήματι, ζόφου τέ ἀποφθορᾶς τῷ φωτὶ ἐπισκοτίσαντος, ὑφ' ὧν τὸ συμφυὲς πλεονέκτημα κεκηβδήλευται· πάθη μὲν ποικίλα καὶ κακῶς ἐπιφύντα τῇ φύσει, καὶ ἐπεμβαίνοντα, καίγε τὰ πλείω φορᾷ κατασινάζοντα βιαίᾳ καὶ θορυβοῦντα, ἀμηγέπως κατεξανίστανται τῇ λογικῇ εὐβουλίᾳ γλίσχρως ἐπιφυόμενά τε καὶ ἐπισκήπτοντα. Ταύτης γοῦν τὸ ἀμήχανον κάλλος, πολλαχῶς ἀμαυρῶσαι διαπειρώμενα τὰ ἀπὸ λόγου ἐπισκιρτήματα τῶν παραπεφυκότων παθῶν πῇ μὲν ἔλαθεν ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ ἥττῃ τοῦ ἀνθρωπείου ὑποικουροῦντα καὶ σκευωρίαις παντοδαπαῖς ἀποχρώμενα καὶ ἐνεδρεύοντα· πῇ δὲ τῆς ἐπιπεφυ-

Introducere.

Omenirea condusă fórte nemerit de cârma îndreptătóre a rațiunel ce residă în ea, precum opinéză graiul filosofic, și avênd firește în vedere stéua polară, ce de la început i s'a dat spre a-ĭ luci cu radǫe de lumină, trece pe mare furtunele vieței și pretutindene înaintând cu siguranță în acéstă plutire pe mare, îșĭ plinește óre-cum datoriele ce-'ĭ prestaŭ; în cât tot de-o-dată, evitând vĕrtejele curentelor și volburile cele periculóse ale restriștelor întîmplătóre, ajunge în portul cel de folos, de și greŭ de apropiat, și se adăpostește acolo spre repausare, ne maĭ fiind învăluită de valurĭ. Apoĭ, întru cât semințele virtuțeĭ natural sunt semĕnate în firea omenéscă, o lege divină este întipărită în facultatea permanentă în noĭ a intelegențeĭ, și în forma cea prea nestricăcĭósă a sufletuluĭ, care lege asistând maĭ ales mintea ca un asesor, se maĭ numește rațiune înăscută și interióră. Acésta fiind pururea verde și neperitóre și ședênd în adâncul facultățeĭ înțelegătóre și tăĭnuită acolo ca într'un ascuns, dispune cât se póte maĭ drept cele ce privesc viața, neavând trebuință de vre un învĕțător, orĭ alt óre-care guvernator, și fără a fi de loc înscrisă pe colóne séŭ table și cărțĭ [4]). Prin urmare, un astfel de caracter (séŭ întipărire a legeĭ divine), într'un chip minunat este întipărit în firea omenéscă, ar ǫice un bărbat cu reflecțiune, și este strîns alipit spre a nu se maĭ șterge. Din care causă, devenind tip luminos a fireĭ luĭ D-ǫeŭ. s'a arĕtat pururea temelia cea maĭ statornică a datorielor, carea nicĭ cum nu se abate de la adevĕr, ci cu stăruință propune dreptatea precum și înțelepțirea, cumpatarea și tresvia, statornicia și vêrtoșia, prudența și agerimea vedereĭ, și într'un cuvênt, tóte virtuțile cele oneste și frumóse. Dar cu tóte acestea, fiind-că o nenorocire, cum se pare, a venit într'un chip óre-care preste acéstă fericire și întunericul pierǫereĭ a întunecat lumina, din care cause s'a alterat prerogativa cea firéscă; în urmare, pasiunĭ felĭurite și rele născêndu-se în natura omenéscă și apăsându-o, ba cele maĭ multe cu o pornire videntă stricându-o și turburându-o, aceste în tot chipul se revoltă contra bunuluĭ cuget al mințeĭ necontenit hărǫindu-l și atacându-l.

κυίας τῷ γένει ἡμῶν συνέσεως ταῖς προτροπαῖς καὶ παραινέσεσιν ἐσθ' ὅτε ἐντρυφώμενα, τύφῳ καὶ χλευασμῷ ἀναφανδὸν ἐπέθητο γεφυρίζοντα καὶ ἀναιδῶς κατορχούμενα. ἐπὶ τούτοις μὲν ἄρα (φεῦ τῆς ἀνοίας) ἐναργῶς τοὺς πλείστους ἔγνωμεν τῶν ἀνθρώπων τὸν λόγον ἐκποδὼν ποιησαμένους, καὶ παρασπόνδῳ φρονήματι τὰς ὑποθήκας αὐτοῦ ἀποκεκρουκότας, καὶ δι' ἧς ἀναχθέντες τῆς θείας ἂν τοῦ καθήκοντος καὶ ὑπερφυοῦς ἀκρωρείας ἐφίκοιντο, ὁ δοῦ ἀτεχνῶς παρατραπέντας, καὶ ὕας, τὸ τοῦ Κράτητος, ἐν βορβόρῳ ἰλισπωμένους, ἐς ἄλογον ἦθος καὶ κτηνῶδες ῥύμῃ διολισθαίνοντας. Ταύτης τοίνυν τῆς διαφθαρείσης ἕνεκα φύσεως, τοῦ θείου γε ἐπιεικῶς τἀνθρώπινα ἐπιθεραπεύοντος, ἀναγεγραμμένους ὁτωσοῦν ἄνθρωποι ἐν πυξίοις τῆς κατὰ βίον πολιτείας παρεθεσπίσαντο νόμους, οὐχ ἧττον τῷ ἐμφύτῳ μὴ ἀπᾴδοντας λόγῳ ἢ τῆς ἐγγενομένης ἡμῖν λογικῆς δωρεᾶς ὑποφητικοὺς καὶ ἐκφάντορας· ταύτῃ δήπουθεν ἀξιοῦντες τὰ ἀφηνιάζοντα τῶν παθῶν κεχαλινῶσθαι, τὸ κόσμιον διατετηρῆσθαι καὶ ἐναρμόνιον, λογικόν τε καὶ ἐμμελῆ ἀποδεδεῖχθαι τὸν ἀνθρώπινον βίον. Καὶ γὰρ συμπεφυκείας τοῖς νόμοις ἀρχῆς τε καὶ ἐξουσίας, καὶ ὡς ὑπὸ πτοίᾳ ταύτης καὶ ἀπειλῇ σθένος προσπαραλαβούσης τῆς νομοθησίας καὶ ῥῶσιν, ἤδηπως τῶν ἀνθρώπων ἀθρόως τὸ σφῶν αὐθαίρετον ὑποβεβλημένων τῷ κράτει ἐπ' εὐαρμοστίᾳ καὶ στεῤῥότητι πολιτεύματος, ἀπερηρεῖσθαι τὰς βασιλείας, ἐπεστηρίχθαι δυναστείας τῇ τῶν ἐθνῶν συγκεκραμένας ῥοπῇ, καὶ συμπαραχθῆναι ἡγεμονίας καὶ ἀρχὰς ἁπάσας, πρὸς τῇ τοῦ εὐπραγοῦντος βίου περιουσίᾳ ἐπὶ δεόντων καταρτισμῷ καὶ χαλιναγωγίᾳ εἰς ἀθέσμους πράξεις ἐναλλομένων ἀνθρώπων. Διό περ τῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἀπομνημονευομένων ἐθνῶν τούς γε σπαρτιάτας παρ' Ἕλλησι, Κρῆτας καὶ Ἀθηναίους ἐπὶ Λυκούργου, Μίνωός τε καὶ Σόλωνος, παράγε Ῥωμαίοις τε καὶ Λοκροῖς, Ῥωμύλον, Νουμάν τε καὶ Ζάλευκον, καὶ ἀλλοδαπεῖς μέντοι, ὅσοι κλεινῶς ἐν τῇ ὑφ' ἥλιον διατεθρύλληνται, στιβαραῖς οἴδαμεν διαπρέψαντας νομοθεσίαις, οὓς μὲν λιτότητι διαιτωμένους καὶ ἀφελείᾳ ἀνθ' ἕκαστον δικάζοντας δίκην, οὓς δὲ φρενήρει σοφίᾳ πολιτεύματος διανεμομένους πηδάλια, οὓς δὲ ἀλκῇ ἐῤῥωμενέστερον στρατηγοῦντας· ἄλλως γε διαφόροις ὀλιγαρχίας δημοκρατίας τε καὶ ἀριστοβουλίας συγκλήτου, ἐφ' ὅρων ἐπισκοπῆς, βασιλείας γε καὶ τυραννίδος ἀλλήλων ἀφεστῶσι προσχήμασιν, ἅπαντας τῷ τῶν προσηκόντων πληρώματι καὶ ἀπαρτισμῷ τοῦ δικαίου προσανεχομένους, καὶ ἀστεμφῶς ἐπικαρτεροῦντας. Καὶ γὰρ δὴ τοὺς τῶν ἄλλων κατακρατοῦντας, προσῆκον ἐν τῷ ἄρχειν ἄρχεσθαι ὑπὸ δίκης καὶ τοῦ ἀκεραίου ἐμφύτου λόγου ὀρθῶς γε ἐπὶ νόμοις προσυφηγου-

Decĭ sburdările neraţionale ale anormalilor pasiunĭ încercând a înnegri în multe chipurĭ nespusa frumseţe a acestuĭ cuget: uneorĭ pe ascuns încuĭbându-se în el, întrebuinţază şi uneltesc tot felĭul de măestriĭ pentru înfrângerea şi perderea omenireĭ; alte-orĭ făţiş atacă înţelepcĭunea cea dobândită de némul nostru, când ademenind-o prin îndemnări şi sfătuirĭ, când bătându-şĭ joc de ea cu semeţie şi dispreţ şi neruşinos desonorând-o.

Decĭ în urmarea acestóra lămurit am cunoscut că cea maĭ mare parte din ómenĭ dănd la o parte raţiunea (vaĭ ce nebunie), aŭ respins şi sfaturile eĭ cu socotinţă nedréptă, şi abătându-se de tot dela calea, pe care înaintând ar fi ajuns la culmea cea divină şi supremă a datorieĭ, se alunică cu răpegĭune în obiceĭurĭ neraţionale şi bestiale, ca nişte porcĭ întinaţĭ în noroĭ, cum dice Crates[4]). Decĭ, pe lângă că Divinitatea se îngrijeşte cu blândeţă de cele umane, pentru acéstă fire coruptă, uniĭ bărbaţĭ aŭ maĭ prescris despre conduita vieţeĭ óre-care legĭ înscrise pe table şi care nu se abat nicĭ cum de la raţiunea naturală, ci încă sunt explicătóre şi revelătóre daruluĭ intelectual ce se află în noĭ. În aşa mod adecă eĭ credéŭ potrivit a se înfrâna pasiunele cele desfrânate, a se conserva ordinea şi armonia socială, şi viaţa omenéscă a se manifesta raţională şi regulată. In adevĕr, fiindcă legile aŭ o înascută autoritate şi putere, pentru care, sub frica şi ameninţarea acesteia, şi legislaţiunea şĭ-a câştigat putere şi vigóre, întru cât acum şi óməniĭ îşĭ supusesă cu toţiĭ liberul lor arbitru putereĭ, în scopul buneĭ-rânduelĭ şi a consolidăreĭ societăţeĭ, aşa s'aŭ fundat împĕrăţiele s'aŭ întărit dinastiele fiind în acord şi cu consemţimêntul naţielor, tot-o-dată s'aŭ ivit şi tóte domniele şi autorităţile ce aŭ de scop, pe lângă comoditatea unuĭ traĭ fericit, înlesnirea celor necesare şi înfrânarea ómenilor ce se aluneca în fapte nelegĭuite. Pentru care, dintre popórele ce se amintesc în tot timpul, ştim că s'aŭ destins prin legislaţiunĭ solide între Elenĭ Spartaniĭ, Creteniĭ şi Atheneiĭ sub Licurg, Minos şi Solon, la Romanĭ şi Locrienĭ, Romul, Numa şi Zaleuc şi alţiĭ pe aĭurea încă, câţĭ cu faĭmă sunt vestiţĭ pe pământ: din care, pre unele naţiunĭ le-aŭ făcut a trăi în frugalitate,

μένου, καὶ τὴν ἀναχαιτίζουσαν ἔστιν οὗ, καὶ παράφορον τῆς ἀφηνιαζούσης φύσεως ῥοπὴν συντόνως καὶ ὡς εἰκὸς παρακαλπάζοντος. „Τίς οὖν τὸ πυκινὸν τοῦ σοφοῦ Χαιρωνέως ἡμῖν ὑφίσταται λόγιον, ἄρξει τοῦ ἄρχοντος; ὁ νόμος ὁ πάντων δασιλεὺς θνητῶν τε καὶ ἀθανάτων, ὥς φησι Πίνδαρος οὐκ ἐν βιδλίοις ἔξω γεγραμμένοις, οὐ δὲ τισι ξύλοις ἀλλ' ἔμφυτος ὢν ἑαυτῷ λόγος ἀεὶ συνοικῶν καὶ παραφυλάττων, καὶ μηδήποτε ἐῶν ἔρημον ἡγεμονίας“. (Πλουτ: λόγον πρὸς ἀπαίδευτον ἡγεμονα).

împărţind în simplitate dreptatea fie-cuĭ, ĭar altora le administraŭ cu adêncă înţelepciune cârmele statuluĭ, şi pre altele maĭ viguros cu putere le comandaŭ. Deşi de alt-fel prin diferite forme de oligarhie, de democraţie şi de senat constituit din optimaţĭ, se deosebiaŭ între sine sub nume de suprainspecţiune (episcopie) de regat maĭ ales, şi de guvern absolut, însă cu toţiĭ se aplicaŭ şi neclintit stăruiaŭ în complectarea datorielor şi deplinirea justiţieĭ. Şi, în adevĕr, ceĭ ce stĕpânesc pre alţiĭ, în timp ce domnesc, se cade a fi domniţĭ de justiţie şi raţiunea înascută cea sănĕtósă, care cu dreptul se prescrie în legĭ, şi continuu şi dupre cuviinţă strunesce aplecarea cea une-orĭ sburdatecă şi nebunatecă a neînfrânateĭ naturĭ. Cine óre susţine în faţa nóstră înţelépta maximă a înţeleptuluĭ din Cheronea: „va domni preste domnitor? Legea, care este împĕratul „tuturor celor muritorĭ şi nemuritorĭ, cum „dice Pindar [5]), nu în cărţĭ afară scrise, nicĭ „pe óre-care scândurĭ, ci raţiunea în sine „însufleţită, pururea conlocuitóre şi observa„tóre şi care nicĭ-o-dată nu lasă pre cineva lipsit de autoritate“ (Plutarh. orat. cătră un principe ignorant [6])

Ἔνθέν τοι μεν, ὅπερ δὴ συμδαίνειν εἴωθε περὶ τοὺς κρατοῦντας τῆς αὐτῆς τοῖς προθεσπίσασι νόμους ἐπὶ τηρήσει νόμων μετειληχότας φιλοτιμίας (οὐγὰρ ἀδοξότερον τοῦ κλέος τι πρότερόν γε ἱδρύσασθαι τὸ ἀσφαλῶς αὐτὸ τοῦτο διὰ παντὸς τετηρηκέναι) Κἀνταῦθα ἐπ' ἐμφανείᾳ ὀρθοῦ ἐναποκειμένου λόγου, προδηλώσει τε δικαιοπραγίας, καὶ παρετάσει νόμων καθηκούσης ἡγεμονίας, στάθμη τε τοῦ δέοντος ὁμαρτεῖ μέντοι καὶ τρυτάνῃ, ἐπὶ κακῶν παντοίων ἀπαλλαγῇ, ῥυθμοῦ εἰσαγωγῇ τε καὶ περιθάλψει, ἐν αἴσῃ δυνάστου πεφυκὼς πρόκειται διαμιλλησάμενος ἥρως οὗ καὶ τὰς κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα γεγονυίας πράξεις ἐπ' αὐτοψίας ἐρανισάμενοι, καὶ λογάδην συνειλοχότες, μικρόν τε κυπτάζοντες περὶ τὴν γραφήν, τὸν βίον ὅσον σθένος διεληλύθαμεν· ὡς οὖν πέρας ἀληθείας μὴ ὑπεραμειψαμένης τῆς ἀφηγήσεως, καὶ ἀφ' ὧν τοῖς ἄθλοις καὶ κατορθώμασιν ὁ ἀνὰ χεῖρας χρόνος ἐτέλει τοῖς πλείοσιν ἀντικρὺ διαμαρτυρούμενος, τὴν ἐπ' ἔθη ἐν δυναστῶν μεγάροις πρὸ πυλῶνος ἐφιζάνουσαν κολακείαν ἀποδιοπομπουμένου τοῦ λόγου ἐπὶ τὴν πραγματείαν, ὥς περ τὸν πῶλον περὶ τὴν νύσσαν θήγουσιν ἤδη ἡμῖν, ᾧ δε πως ἐκπροόδου δέδεικται κατιέναι.

Din acéstă causă ceea ce obicinuit se întêmplă, că adecă domnitoriĭ se cuprind pentru pădirea legelor tot de aceeaşĭ ambiţiune de onóre ca şi ceĭ ce din început aŭ dictat legele (căcĭ tocmaĭ a conserva ceva nesmintit tot-déuna, nu este maĭ nemeritos de cât a crea dintru'ntêĭ ce-va glorios), şi în acéstă înprejurare are loc: vréŭ a dice că ne prestă un Eroŭ născut cu sórta de domnitor, ce şĭ-a dat silinţe pentru manifestarea drepteĭ raţiunĭ aflătóre în el, pentru arĕtarea acţiuneĭ sale ceĭ drepte, pentru mănţinerea legelor uneĭ domniĭ acomodate cu mĕsura ba chiar şi cu cumpăna trebuinţeĭ, pentru eliberarea de tot felĭul de rele şi întroducerea ordineĭ şi a consolaţiuneĭ. Adunând decĭ prin propria privire faptele acestuia sĕvêrşite în vécul nostru, întrunindu-le în grupe, şi ocupându-ne puţin cu scrierea lor, am pertractat dupre putinţă viaţa luĭ. Prin urmare, întru cât naraţiunea nu întrece dincolo de adevĕr şi din cele ce timpul present continuŭ atestă în faţa celor maĭ mulţĭ despre luptele şi isbândele aceluĭa, precum cursierul alérgă la ţintă, aşa şi noĭ, animaţĭ acum pentru acest scop, am credut cuviin-

ΒΟΕΒΟΔΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

Ἔτει Χριστοῦ ᾳψια. Γένος μὲν οὖν οὗτος ἔσχεν ἐν Βίζαντος ἀποτεχθεὶς τὸ ἐν τῇ βασιλίδι πόλει ἐν τοῖς μάλιστα λαμπρὸν καὶ ἐπιφανὲς, ἐκπατρὸς μὲν Νικολάου τοῦ τηνικαῦτα ἑκατέραν Δακίαν ἐκτάδην ἐπὶ συνέσει πρυτανευσαμένου, καὶ εὐβουλίᾳ τῇ περὶ τοὺς λόγους ἀσκήσει, καὶ ἐμβριθεῖ φιλομαθίᾳ εὐκλεῶς διαβεβλημένου, ἄλλως γε καὶ τὸν περὶ τὴν Ἑλλάδα ὁρίζοντα καθ' ἡμᾶς διαυγάσαντος. Μητρὸς δὲ Πουλχερίας ἰδίᾳ τὸ τῆς σεμνότητος κάλλος, καὶ τῆς εὐσεβείας τὸν πέπλον ὑπερφυῶς ἀναβαλλομένης· ἦν δὲ αὐτῷ πρὸς πατρὸς πάππος ὁ ἐπὶ τῶν ἀποῤῥήτων τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἀρίγνωτός τε καὶ περιώνυμος Ἀλέξανδρος, ὅν γε τῷ μὲν ἐπὶ σοφίᾳ τῶν τηνικαῦτα Ἑλλήνων αὐτὸν περιόντα καθεστηκέναι καὶ ἅπαντας ὑπερπαίοντα, ἅτε καὶ οἷα περ ἐλλυχνίων ὄδωδε καὶ ληκύθου, συγγράμματα, ὡς δὴ πρὸς τὸν τοῦ Ἐπικτήτου λίχνον στιβαρῶς ἐπεξειργασμένα, ἰουδαϊκῶν τε ῥωμαϊκῶν καὶ φροντισμάτων πολιτικῶν, περί γε ὀργάνων ἀναπνοῆς διαπονησάμενον, τῷ δὲ καὶ τῇ τῆς πολιτικῆς συνέσεως ἐμβριθείᾳ ἐγγυμνασάμενον τὸ φρόνημα καὶ ὑπερείσαντα ἀνακτορείων ἀδύτων κοινωνίας μετειληφέναι, ἅτε δὴ ἐπὶ τῶν ἀποῤῥήτων καὶ ἐν πρεσβείαις προὔχοντα τῆς περὶ τὴν ἀρχὴν διοικήσεως, εἰκότως ἂν φαίημεν δόξαν παρασχεῖν ἐπὶ τῆς οἰκτρῶς καταβεβλημένης Ἑλλάδος καὶ ὑποπεπτωκυίας κύδιστον ἐκδωρεᾶς διαφανῆναι καὶ περικλεᾶ. Καὶ μὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐρήμην ἀπολελεῖφθαι ἐκείνην, τὰ μικροῦ δεῖν ἀπεσβυκότα αὐτῆς ὑπεκκαύματα ἀναῤῥιπισάμενον εἰς πυρσὸν ἐφάψαι περιαυγάζοντα, ὡς τοῦτο δήπουθεν τὴν πρόνοιαν ἔστιν οὗ ἀπεργαζομένην, καὶ ῥοῇ παρατείναντος χρόνου ἄλλοτε ἄλλως τὸ σύμπαν διανέμουσαν, καὶ ἀκαταλήπτῳ ῥυθμῷ συμπλακέντων ἐν βίῳ πραγμάτων εἰς ταυτὰ θαυμασίως ἐνιαχοῦ μεταπίπτουσαν, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν πανσόφως διαπεραίνουσαν.

Τοιᾶς δε γοῦν οὔσης τῶν γειναμένων τῆς ἀρετῆς καὶ προγόνων, οἷα ἐστιν ὅτε φιλούσης παρογετεύεσθαι εἰς τὰ ἔγγονα καὶ διαπεραιοῦσθαι, πρὸς τοῦ δε τοῦ πρέμνου τηλικοῦτος ἀκρέμων ἀναβεβλάστηκεν, ὃν καὶ πρὸς τὸ αὔξεσθαι διαυγέσιν ὕδασι σώφρονος ἀναγωγῆς ἀρδευθέντα, καὶ ἠρέμα

cios a ne opri din trécăt la acéstă pertractare respingênd din cuvênt linguşirea, care de obiceĭ şéde dinaintea porţeĭ palatelor Domnitorilor.

Constantin Voevod.

(Anul de la Christos 1711).

Acesta născut în Bizant, avu un ném dintre cele maĭ strălucite şi maĭ însemnate în cetatea împĕrătéscă; tatăl sĕŭ Necolaĭ atuncĭ domnise preste fie-care provincie a Dacieĭ în tótă lungimea pentru înţelepciunea şi prudenţa sa era renumit şi pentru ocupaţiunele literare şi seriósă ĭubire de studiĭ, de altminterea strălucise în timpul nostru şi în orizontul Grecieĭ. Iar mama sa Pulheria era minunat împodobită maĭ ales cu frumseţa onestităţeĭ şi cu vestmêntul pietăţeĭ. Moş de pe tată avea pre prea cunoscutul şi renumitul Alexandru, consilierul de taină al statuluĭ Otoman. Acesta, pe de oparte, ajunsese a fi în înţelepciune superior grecilor de atuncĭ şi pre toţĭ ĭĭ întrecea, fiind-că compusese opere Iudaice şi Romanice, Meditaţiunĭ politice şi despre organele respiraţiuneĭ, scrierĭ ce mirosia a feştilă şi orcĭor de oleŭ, ca şi cum ar fi fost cu anevoe lucrate la lampa luĭ Epictet [1]); Iar pe de altă parte, avêndu-şĭ mintea exercitată şi susţinută de gravitatea prudenţeĭ politice, luară parte la relaţiele secretelor curţilor, şi fiind-că escelă în comunicaţiunele secrete şi în ambasadele guvernuluĭ statuluĭ, cu dreptul am putea ḑice că el a adus glorie Grecieĭ ceĭ miser înjosite şi căḑute, arătându-se cu prisosinţă glorios şi prea ilustru. Şi încă pentru ca Grecia să nu rămână pustie, aţiţind scânteele eĭ, ce puţin lipsiă a se stinge, a făcut a se aprinde o flacără pretutindenea luminătóre; cum adecă Provedenţa câte-o-dată face acésta, şi nu guvernéză universul altă-dată alt-felĭŭ în cursul îndelunguluĭ timp, şi prin o lege ritmică neînţelésă a lucrurilor ce se complică în viaţă, minunat le reîntórce une-orĭ tot la aceléşĭ, şi le sfîrşeşte prea înţelept tot prin aceléşĭ. [2])

Decĭ, natura escelentă a născĕtorilor şi străbunilor fiind de felĭul aceleea, ce uneorĭ obicĭnueşte a se transmite şi pătrunde în descendenţĭ, din acéstă tulpină a rĕsărit o aşa de mare ramură, care pentru a creşte fiind rourată şi lin udată cu apele limpeḑĭ

τεγγόμενον, ἅμα τῷ τῆς ἥβης ὀλισθηρῷ προσπελάσαι, εἰς σκάμματα παιδείας, καὶ πένταθλον ἀρετῆς προσηνεχθέντα ὡς παγκρατείαν ἐσόμενον, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἀναπεταννύμενον δολιχεύσαντα στάδιον, ὁ φύσας παρ' ἐγκυκλίῳ παιδείᾳ προσαγαγὼν ταῖς ἀμφὶ τοὺς λόγους μελέταις ἤσκει μέν, καὶ καμμάτῳ παρέτριβεν, ἀτρέμα δὲ πολιτικοῖς προσγυμνασάμενος ἐπιτηδεύμασιν, ἐπὶ διαδοχῇ δυνάμεώς τε καὶ ἀξιώματος, προπαιδείας τινὰ παρενέπλεκε, πάλην τὴν ἐναγώνιον τοῦ ἄρχειν τὸν νεανίαν μυούμενος, ὅπως ἐμπράκτου βίου ὑπὸ γενναίῳ λήματι ἐπιλαβόμενος, μετὰ χρόνου παροίχησιν ἀρηρότως προκύψας, ἐπικρατείας, καὶ λαῶν διαιτητὴς ἐπιγένοιτο, ὁ πάλαι ταῖς μούσαις, καὶ ταῖς περὶ αὐτὰς ἐγγυμνάσμασι, καὶ πολιτικῶν φροντισμάτων ἡβητηρίῳ κατακόρως προεντεθραμμένος, καὶ ἔτη ἐν τουτωὶ προσαναλώσας τῆς βιωτῆς.

Ὡς οὖν τῷ τῆς ἡβώσης ἡλικίας γενναίῳ φρονήματι ἡ κατάλληλος παιδεία προσεπιφοιτήσασα, καὶ τὸ εἰς τὰ κάλλιστα αὐτοῦ ἐκπρεπὲς τοσαύταις διατριβαῖς ἐπεξεργασαμένη, τὸν ἄνδρα διετυπώσατο, ῥέων ὁ χρόνος ἀμοιβαδὸν, ὀξὺν αὐτὸν τὴν διάνοιαν, καὶ ἀκμαῖον, τὰς ἐπινοίας ἄχρι λεπτοῦ καταδιελόμενον ἀνεδείξατο, τὴν δίαιταν νηφάλιον, τῇ προσρήσει εὐέντευκτον καὶ εὐπρόσοδον, ἐμβριθῆ τὸ πολίτευμα, ἐπὶ τῶν δεομένων προσηνῆ καὶ εὐδιάλλακτον, τῷ τῆς θέμιδος ζήλῳ σπαργῶντα, καὶ περὶ τό θεῖον ζέοντα τῇ εὐσεβείᾳ· τοῦ μὲν γὰρ καλοῦ γλιχομένην οἴκοθεν φύσιν ἐκπαιδαγωγήσασα ἐλευθέριος τέχνη, καὶ τὰ ἐκείνῃ ἐμπεφυκότα τῆς φιλοκαλίας σπέρματα, ὡς εἰκὸς καταρδεύσασα, καρπῷ βρύθοντα ἀρετῆς, πέφυκε στάχυν ἀποτεκεῖν, καὶ τὰ πλεῖστα ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἄρχειν, ὑφ' ὧν ἑκασταχόθι τρόπος διακεκόσμηται τῶν κρατούντων, ἀρετῶν ἀλλήλαις, συμβαλλουσῶν ξυνωρίδας συνίστησι πρὸς ἔμφασιν κάλλους ψυχῆς καί ἀρχομένων εὐδαιμονίαν. Ταύτῃ τοίνυν τῷ κάλλει τῆς ὑπερφυοῦς ἀρετῆς, ἧς τὰ μὲν σπέρματα τῇ φύσει ἐγκαταβέβληται, τὴν δὲ ἄσκησιν ἡ ἐν παιδείᾳ πεπυκνωμένη ἀναγωγὴ προσεπέθετο, διαῤῥήδην ἀκμάζοντος τοῦ νεανίου, τὸ προανίσχον ἐκεῖνο σέλας ὑποτοπάζων καὶ οἰωνισάμενος ὁ ἀοίδιμος ἔτι βιωτεύων πατὴρ, καὶ οἷα ἐκ τοῦ κρασπέδου προαισθόμενος τοῦ ὑφάσματος, τῷ κατὰ τὴν πολιτείαν δώγματι ὁσημέραι ἀπαρτίζων ἐξήσκει, καὶ τῆς τῶν Μολδάβων αὐτὸν ἡγεμόνα ἀποκαθηστάναι διαβουλεύετο· παραινέσεις τοὔνεκα αὐτῷ καὶ συνέσεως τὰ εἰς θεὸν καὶ πολίτευμα ὑποθήκας ἰδίαις ἐγκεχαραγμένας

ale uneĭ educaţiunĭ înţelepte, îndată ce s'a apropiat de punctul alunecos al vrêsteĭ, adus fiind Constantin în arena învĕţătureĭ şi la lupta incincită [9]) a virtuţeĭ, ca cum avea a fi în tóte învingĕtor, şi îndelung acum călătorind în studiul întins a etăţeĭ, tatăl sĕŭ întroducêndu-'l în învĕţătura enciclopedică, îl aplică la studierea ştiinţelor şi-'l deprindea cu ostenéla; apoĭ încet îl exercita şi cu ocupaţiunile politice şi pentru aĭ fi succesor la putere şi demnitate, îĭ întrepunea câte o dată o învĕţătură preliminară, iniţiând pre tênĕr în lupta cea agitată a domnieĭ, pentru că, începênd viaţa practică sub o voinţă generósă, şi cu trecerea timpuluĭ mereŭ aplicându-se, să devină diriguitor statuluĭ şi popórelor, acel ce când-va până la saţiŭ fu educat în ştiinţĭ şi în ocupaţiunele cu dênsele, şi crescut în scóla meditaţiunelor politice, consumându-şĭ aniĭ vieţeĭ în acésta.

Deci, de óre-ce în inteleginţa generósă a etăţeĭ ceĭ tinere a pătruns o învĕţătură cuviinciósă, şi prin atâtea studiĭ îndeplinindu-ĭ înclinarea luĭ spre cele maĭ frumóse calităţĭ, se formă acest bărbat aşa că cu timpul următor s'a manifestat pe rând a fi: ager şi matur la minte, distinguind până în fir cugetele, cu viaţa cumpătată, dulce la vorbă şi accesibel serios în conduită, milos către ceĭ lipsiţĭ şi îmbunător, răpit de zelul dreptăţeĭ şi aprins de pietatea în cele divine. Căcĭ ştiinţa liberală educêndu-ĭ natura ce de la sine poftia frumosul şi rourând dupre cuviinţă seminţele ĭubireĭ de bine aflătóre în ea, o făcu să producă un spic plin de fructul virtuţeĭ; şi să nască o părechiă de virtuţĭ, de care pretutindenea s'a înfrumseţat conduita stĕpânitorilor, şi care contribue maĭ cu samă asupra celor ce voesc a domni spre arătarea frumseţeĭ sufletuluĭ lor şi spre fericirea supuşilor. Decĭ, făţis escelând tênĕrul cu acésta frumseţa de virtute estra-ordinară, a căreea seminţĭ le avea depuse în natura sa, ĭar cultivarea lor şi-o câştigasă prin neîntrerupta aplicare la învĕţătură, şi tatăl sĕŭ, de fericită amintire, încă în viaţă observând şi prepuind acea lumină rĕsăritóre, şi de maĭ nainte cunoscênd materia de pe bată, ḑilnic îl exercita perfecţionându-l prin arătarea celor privitóre la stat, şi se gândĭa a-'l face domn în ţéra Moldavilor. Pentru care propunêndu-ĭ sfătuirĭ şi învĕţă-

χερσὶν ὑποτιθέμενος· οὐκ ἔδοξε μέν τοι τῷ νουνεχεστάτῳ ἥρωϊ ἅμα τε καὶ γεννήτορι, ἀεὶ γὰρ δεύτεραί πως, ὥς γε εἰπεῖν, φροντίδες σοφώτεραι· τὸ τηλικοῦτον εἰς πέρας ἀγαγεῖν διαβούλημα, ἅτε δὴ τὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπίφθονον αἰδεσθέντι, καὶ τὸν τῆς διοικήσεως ὄγκον ἄγαν ἐπὶ νεότητι παιδὸς δεδιότι καὶ ἀπειπόντι.

ͅαψλ. Οὐχ ἥκιστα μέν τοι τουτὶ τὸ τῆς περὶ τὴν δυναστείαν αἱρέσεως ἔργον, οὐκ ἐς μακρὰν ἀπειργμένον τὸ χρεὼν ὑπερέθετο, ἄλλὰ τοῦ κλεινοῦ πατρὸς ἀπαλλαξαμένου, ἅμα ἔπος, τὸ δὴ θρυλλούμενον, ἅμα ἔρογον, ὅ τε τοῦ Ἱεροῦ συστήματος σύλλογος τῶν τε μεγιστάνων ὁ θίασος, ἐράνῳ συναρχαιρεσιάσαντες, καὶ ξυμβολῇ διασκέψεως, ᾗ οὖν δυνάμεως εἶχον καὶ τάχους ὑπὸ συμπνοίᾳ τινὶ ἡγεμόνα Δακίας τῶν ἄλλων προελόμενοι τουτονὶ παμψηφεὶ ἐξελέξαντο, καὶ ὥς περ πρὸς ἄνακτος δυνάστην τηνικάδε αὐτὸν αἰτησόμενοι, ὅπως τε τὴν γεγονυίαν σφῶν αὐτῶν ἐκλογὴν ἀνακτορείῳ κελεύσματι ἐμπεδώσειαν ἱκετηρίας καὶ παραγγέλματα εἰς βασιλεύουσαν προενηνοχότες, τῷ τοῦ ἀνδρὸς παραστήματι ἐπὶμαρτυρούμενα, καὶ οὐκ ἔλαττον ταῖς μὴ ἀπᾳδούσαις τῶν ἀπὸ τῶν ἐπὶπελαζόντων διοικημάτων προσμαρτυριῶν ἐπικυρώσεσιν ἐνισχύμενά τε καὶ ἐρυμνούμενα· καὶ γὰρ ἐν τοσῷδε ὁ περὶ τὴν ἀκρόπολιν Βιδύνης ἐν τέλει φρουράρχου διατελῶν ἄχρις οὗ πρὸς τῆς ἀνάσσης τῶν πόλεων ἀφικνοῖτο τὸ ψήφισμα πρὸς τῷ τῷ λήματι τοῦ κατὰ χώραν προαιρεθέντος ἐπιμαρτυρήσασθαι, καὶ τὰς ἡνίας αὐτῷ οὐδὲν ἠμφισβήτει ἐπιτρέψαι διοικήσεως· αὐτίκα μὲν οὖν τῶν προσχωρίων καὶ τῆς βουλῆς προϊσταμένων Συγκλητικῶν εἰς του τονὶ τὸν ἀγῶνα ὁρμησάντων, ὡς τῷ ἡγεμονικῷ αὐτὸν θώκῳ εγκαθιδρύσωνται, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ διαστέψωνται οἴακος ἡγεμόνα, οὑτοσὶ τοῦ βασιλικοῦ νεύματος προσαναρτώμενος τὴν ἐγκαθίδρυσιν οὐ προσήκατο. Καὶ δὴ τότε οὐκ ἔλαθεν ἀναδυόμενος τὸ τοῦ κράτους ἀμφίασμα, καὶ τῇ παραδοχίᾳ στέργων καὶ προσκαρτερῶν τῆς ἀνακτορικῆς παρεγκελεύσεως. Καὶ μὴν αὐτή γε ἅμα μὲν τῷ τὰς ἐγγραφὰς τῇ μεγίστῃ πύλῃ προσενεχθῆναι τῆς ἐξουσίας, οὐχ ἧττον δὲ καὶ τῆς πρὸς τὸν τεθνεῶτα γεννήτορα ἐπὶ τοῦτο γε συναρηγούσης εὐνοίας τοῦ ἄνακτος, καὶ μεγιστάνων συναντιλήψεως περὶ τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν λαμπρῶς ἐξεδέδοτο, ὥστε τῷ κατὰ τὴν ἀρχὴν δίφρῳ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ ἐπικαθεσθῆναι, καὶ τῶν πηδαλίων παραχρῆμα ἀντιλαβόμενον τοῦ διοικήματος τοῖς ἔργοις ἐπαποδύεσθαι· ἔδαφος μὲν γὰρ τῇ ἣν ἄρτι περιβέβλητος ἀρχῇ συμπεπηγὸς καὶ ἑδραῖον πάλαι που προκαταλαβόμενος διεστορέσατο τὴν προαίρεσιν, γνώμονα ἔχουσαν κρίσιν, καὶ λόγον, ἀλλὰ

turî cu însăşî mâna sa scrise pentru înţelepţirea în cele divine şi ale statuluî, totuşî inţeleptul Eroŭ şi părinte n'a credut cuviincîos (că pururea cugetările de al doilea ca să dic aşa, sunt maî înţelepte), a aduce la capăt un plan aşa de mare; căcî sfiindu-se de invidia ómenilor, s'a temut şi a renunţat la sarcina cea prea mare a administraţiuneî unuî stat, în comparaţiune cu tinereţa fiiuluî sĕŭ. (An. de la Chr. 1730). Dar ceea ce trebuia a se face, acest lucru adecă a dobândireî putereî nicî cum nu s'a amânat în delung, ci după mórtea vestituluî sĕŭ tată, odată cu cuvêntul, cum dice proverbul, avu loc şi fapta; căcî colegiul tagmeî sânţite şi adunarea boerilor alegênd colectiv şi prin comuna deliberare, cât s'a putut maî iute, prin conînţelegere preferind între alţiî, aŭ ales în unanimitate pre acesta domn Valahieî (Dacieî), şi atât pentru a-l cere atuncî de la împĕratul Otoman pre dênsul domnitor, cât şi ca alegerea făcută de dênşiî să se întărêscă prin ordin împĕrătesc, trimiseră maî nainte în capitală rugăciunî şi înştiinţărî atestătóre despre demnitatea bărbatuluî, şi care numaî puţin se întăriaŭ şi sprijiniaŭ de confirmările conglăsuitóre ale mărturielor din partea paşalicurilor vecine [10]). Căcî atuncî Paşa de pază a cetăţeî Vidinuluî, până să vină din capitală decisiunea, pe lângă mărturia luî dată conform dorinţeî celuî ales de ţară, nu se opunîa aî ceda şi frînele administraţieî. Decî fiind-că veciniî şi fruntaşiî senatorî aî divanuluî se porniră numaî de cât spre acéstă trébă ca să-l înstaleze în tronul domnesc şi să-'l încoroneze domn la cârma statuluî, acesta n'a primit înstalarea atârnând-o de voinţa împĕrătéscă. Da, atuncî făţiş evită investitura putereî, şi mulţămindu-se cu speranţa aştepta ordinul împĕrătesc [11]). Apoî, odată-ce scrisorile autorităţilor fură date la Pórta cea prea mare, nu maî puţin contribuind la acésta şi favórea Impĕratuluî cătră părintele sĕŭ mort, şi ajutorinţa boerilor, a treîa di după sosirea lor în capitală, solemnelŭ s'a edat şi ordinul aşteptat, în cât nu după mult timp se aşedă în scaunul domnieî şi îndată apucênd cârmele guvernuluî, se puse pe lucru. Căcî, de maî nainte când-va ocupând un teren statornic şi în strînsă relaţie cu autoritatea, cu care acum se învestiză, îşî desveliză voinţa avênd de

μὴ πτοίαν ὑπὸ κενῆς δόξης καὶ μηδαμῇ θράσος τὸ παράπαν ἀβελτηρίας· θυμηδίας ἄρα ἔμπλεω γενομένης τῆς χώρας, καὶ τὸ ἐπίπαν διαγελώσης τῷ εὐτυχήματι, ἁπαξάπαν τὸ ὑπήκοον γαυρούμενοι ἔχαιρον, οἷα κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι δόξαντες, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀποβιώσεως τοῦ προαρξαμένου πατρὸς ἐπεισαχθεῖσαν αὐτοῖς ἀνίαν τε καὶ πένθος τῇ τοῦ ἀρχομένου τό γε νῦν ἔχον υἱοῦ παρουσίᾳ διακηλούμενοι ἐνηβρύνοντο.

Περὶ τοῦτο δὲ καιροῦ ἐμπεσούσης ἡ τότε εἴωθε κυμαινομένη τῇ βασιλείᾳ ἀποστασίας δεινῆς, καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν φύρδην συστρεφομένων καὶ ἐπαχθέστερον στασιαζόντων ἄρδην συντεταραγμένης τῆς πολιτείας τὰ πάντα θορύβῳ συγκέχυται, καὶ τῶν τῆς ἀρχῆς θεμελίων καὶ ἐρυμάτων ἀναπαλλομένων, ὁ μὲν ἄρτι ἀνάσσων τοῦ κράτους ἀποσεσόβηται, εἰς δὲ τὴν ἀκρώρειαν τῆς δυνάμεως ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ ἀναβιβασθεὶς βασιλεὺς ἀνηγόρευται. Κἂν ταῦθα γοῦν πρὸς τοῦ ἀρτιπαγέντος ἄνακτος θέμιδος προτρεπτικαὶ τῷ ἀναῤῥηθέντι ἡγεμόνι ἔγγραφαι ἀπεστάλησαν, αἷς δήπουθεν ὁ μονάρχης πρὸς δίκης εὐθύτητα καὶ τήρησιν αἴσσης ἐπαλείφειν εἴωθε τοὺς κρατοῦντας ἁπανταχῇ· οὐ μὴν ἀλλὰ ἐπεὶ τῆς παγίας ὁδοῦ ἀποπλανηθέντες οἱ ἐξωλέστατοι ἀντάρται (οὐ γὰρ ἔγνω τὸν καθήκοντα λόγον μεμηνυῖα ἡ στάσις, τοῦ νοὸς τῶν κατὰ ἀγέλας στασιασάντων ὑπὸ τῆς ἅπαξ ἐνθουσιώσης ἐκδρομῆς τῷ πάθει ἀμηχέπως ἀμαυρωθέντος) ἀντιστραμμένως τὰ ἀμείνω τῆς διοικήσεως ἀπελοβῶντο παρατρέποντες, καὶ εἰς χείρω παραγαγόντες, προβατέμπορον μήν τινα καὶ ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς κρεωδαισίας, ἀγελαῖον δὲ καὶ δυσγενῆ ἐν Μολδαβίᾳ ἡγεμόνα ἑαυτοῖς παρακελευσάμενοι, τὸν τῆς Βλαχίας νέον δυνάστην, ἀντ' αὐτοῦ Μιχαὴλ Ῥακοβίτζαν ἀνακεκληκότες, ῥᾷστα τῆς ἀρχῆς ἀπεσύσαντο· τοῦ γοῦν προστάγματος ἐπενεχθέντος ὁ τῷ τῆς ἐπαναστάσεως σθένει ἀντεισαχθείς, τὴν ἀπέχθειαν αὐτοβοεὶ ἐνδεικνύμενος, καὶ πρὸς τῷ τὴν κατ' αὐτὸν περιουσίαν καὶ τοῦ πατρὸς καταγράψασθαι, ἄρχοντας τουτοὶ καὶ οἰκείους θεράποντας εἱρκτῇ καθυποβαλλόμενος αὐτὸν κἂν ὑπὸ δυοῖν βασιλέοιν ἀνακηρυχθέντα, καὶ ἐστεμμένον τῆς ἡγεμονικῆς ἐπωνυμίας οὐκ αντάξιον ἀπεφήνατο, τῇ ἀναῤῥήσει προσλοιδορούμενος, ὡς καὶ οἷς ταῖς πολιτικαῖς αὐτοῦ προσρήσεσιν ἀνταποκρινάμενος ἐπέστελλεν, ἐναργῶς προσεδείκνυντο· τοιγαροῦν οὑτοσὶ τῆς ἐπικρατείας ὧδε νῦν ἐξωθούμενος, πρύμναν ἀνακρούεται, εἰς Βυζάντιον ἀπαλλαγείς, σχέδην καθ' ὁδὸν διελαύνων εἰς ἂν ὁ τῆς στάσεως κλύδων, καὶ ὁ χειμὼν τοῦ πολιτικοῦ θορύβου βαθμηδὸν κοπάσας ἐλώφησεν. ἐνταῦθα τοίνυν μεγιστάνων φιλοφροσύναι, ἑταίρων καὶ συγγενῶν

normă judecata și rațiunea, iar nu răpire de glorie deșértă și nici de cum sumeția nerozieĭ. In urmare țara împlêndu-se de veselie și în genere zimbind de norocire, toțĭ supușiĭ se mândriaŭ de bucurie, credênd că le va merge dupre dorința și supărarea și doliul ce-'ĭ cuprinsesă pentru mórtea tatăluĭ sĕŭ, ce maĭ 'nainte domnisă, stĕmpărându-l se veselia de presența fiiuluĭ, carele pentru presență începuse a domni.

În acest timp întâmplându-se o insurecțiune cumplită în împĕrăție, care atuncĭ maĭ în genere se învĕluia, și statul cu totul sguduindu-se de soldațiĭ, ce se stringiaŭ la un loc și maĭ înfricoșat se rĕsvretiaŭ, totul era confusat de turburare, în cât clătinându-se temeliele și columnele potereĭ, împĕratul de până acum al statuluĭ s'a alungat, iar la culmea potereĭ râdicat fiind nepotul sĕŭ s'a proclamat împĕrat [17]). In acéstă împregĭurare din partea noŭ întăritulu̇ĭ împĕrat s'a trimis domnuluĭ recunoscut scrisorĭ îndemnătóre la justiție prin care adică monarhul de obiceŭ invita pre toțĭ guvernatoriĭ la dreptatea judecățeĭ și la observarea dreptuluĭ fie-cuĭ. Dar cu tóte acestea, fiind-că înrĕutățițiĭ insurgențĭ rătăcise de la calea dréptă (căcĭ insurecția furiósă nu cunóște mĕsura cuvenită: pentru că mintea trupelor rĕsvretite se întunecă întru cât-va de insubordinarea ce odată din patimă a ajuns la entusiasm), înturnând lucrurile pe dos, îșĭ bătea joc de dispositiile cele maĭ bune ale cârmuireĭ și întorcêndu-le spre maĭ rĕŭ, și-aŭ rânduit pentru dênșiĭ de domn în Moldova pre un negutitor de oĭ, însărcinat cu împărțire de carne la soldațĭ, om de rând și de ném prost, iar pre noul domnitor al Valahieĭ prea ușor l'aŭ respins din domnie, rechĭemând în locu-ĭ pre Mihael Racoviță [18]). După edarea ordinuluĭ, cel întrodus prin puterea revoluțieĭ, de la început îșĭ arătă dușmănia sa, și pe lângă catagrafierea avereĭ luĭ Constantin și a tatăluĭ sĕŭ, aruncă pre boeriĭ acestuia și pre servitoriĭ luĭ la închisóre, iar pre dênsul deșĭ proclamat și încoronat de doĭ împĕrațĭ, nu-'l socotia demn de supranumele de domn, batjocorindu-ĭ rădicarea la domnie, precum evident s'a demonstrat chiar din Epistolele de corespondență la felicitările luĭ politice. Decĭ Constantin respins acum așa din domnie, îșĭ caută scăparea în Bizant încet călătorind pe

περιθάλψεις, οἷον ἐκ πρώτης βαλβίδος τὸν προσεληλυθότα ὑποδεξάμενοι, οὐχ ἥκιστα σὺν τῇ τοῦ ἄνακτος εὐμενείᾳ ὑπὲρ πᾶσαν συναντελάβοντο ἐπικουρίαν, ὥστε ἅμα τῷ τῇ πατρῴᾳ ἑστίᾳ σχολάζοντά τε καὶ ἐλιννύοντα ἐφιζάνεσθαι, ἤδη ταῖς τῶν ὑπισχνουμένων τὰ βέλτιστα καὶ κρατούντων ἐπαγγελίαις καὶ πρὸς τὸ δυσέφικτον τῆς ἀρχῆς ἀναπτεροῦσθαι καὶ προσπελάζειν· ὁ δὲ Μηχαὴλ ἐν τούτοις τὴν τοιαύτην εὔνοιαν ὑφορώμενος, καὶ ἀσχάλλων, ἐφ' ἡνπεροῦν καθεξῆς ὡρμήσειεν βυσσοδομεύων μηχανὴν, τὸν πρᾳέος ἤθους ἀντιποιούμενον ἡγεμόνα, καί γε εἰς ῥῶσιν φιλότητος ὡς συνοικήσουσαν τὴν ἐκείνου προσμνησάμενον θυγατέρα ὑπὸ στυγεροῦ πάθους ἧττων φρονήματος καθυπεμφαίνων, δεινῶς ἀπεκρούετο.

αψλ. Τηνικαῦτα οὖν τοῦ ἐν Βιδήνῃ φρουράρχου ὑπάτου ἐπιγενομένου τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ τὴν πανσθενῆ ἐπιτραπέντος σφραγῖδα, αὖθις μετ' εἰκοστὴν ἡμέραν ἐπὶ τῷ τῆς Βλαχίας διοικήματι ἔφορος ἀνακεκήρυκται καὶ δυνάστης, ὅς γε καὶ ποικίλαις τῶν αὐλικῶν λόγου θωπείαις περιθαλπεὶς ἐς τὸν σατραπικὸν ἀπάρας προσκάθηται θῶκον. Ἐνταυθὶ μὲν ἀμοιβαίαις ἐπιχωρίων στοργαῖς καὶ πειθηνίοις φρονήμασιν ἐποχούμενος, αὐτίκα τῶν πηδαλίων ἐπιδράττεται τοῦ σκάφους, καὶ ἅπαντα ὡς ἐχέφρων διανειμάμενος τὰ τῆς χώρας, κἀκ τῶν προσόδων ὡς ἔνι βέλτιστα ἀρξάμενος προδιατίθεται. Καινὸν μέντοι σάλον κεκινηκότος τέως τοῦ Μηχαὴλ καὶ χαμαιζήλους τινὰς καὶ βαναύσους ἀναγειραμένου, καὶ πρὸς σχετλιασμὸν καὶ ὀλόφυρσιν ἐπὶ τοῦ ἄνακτος, ὡς ἀρόρητα δῆθεν ὑφισταμένους ποτνιάσασθαι συνορμήσαντας παρεγγελεύσαντος, τὸ δεινὸν μάλα ἐπέστη τοῦ διωγμοῦ, καὶ ψοφώδης ἀνέκυψε κλύδων, ὅπερ καὶ δὴ δεδρακότα τὸν συρφετὸν, σύγκλητος ἐγχωρίων ἀρχόντων κοινῷ μὲν ἀναδραμοῦσα ψηφίσματι, καὶ τῷ παρ' ἄνακτι δικαστηρίῳ προσηγγίσασα, γενναίως τε ἀπελάσασα εἰς Λέσβον ὑπερόριον τὸν οἷάπερ γέγονεν ἐπιτεχνασάμενον γενέσθαι διεπράξαντο. Καὶ γοῦν ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπερορίαν ἐπὶ ξένοις γε ὢν τὴν κόρην αἰτηθεὶς, τὴν αἴτησιν αὖ πάλιν παραιτησάμενος ἀκλινὴς καὶ ἀντίτυπος ἐξεκρούετο, τοῦ προκειμένου σκοποῦ ἡμαρτηκὼς ὁ ἀρχηγέτης, τὴν δέσποιναν Αἰκατερίναν ἀρχαίου καὶ ἡγεμονικοῦ πρέμνου ἐκπεφυκυῖαν, τό γε ἀκριβὲς ἐκτύπωμα τῆς σεμνότητος, κλεινῶς ἑαυτῷ σύννομον ἐγκυώμενος ἐπὶ νυμφῶνος τὴν ἄνθρωπον προσηγάγετο, καὶ ταύτῃ συνῴκησε, παῖδας αὐτῇ συναράμενος,

drum până ce ferberea rescóleĭ şi furtuna turburăreĭ politice liniscindu-se treptat s'a alinat. In acéstă împregĭurare, magnaţiĭ cu amabilităţĭ, amiciĭ şi rudele cu bune tratărĭ l'a întimpinat ca pre unul ce revinia din ântăiul pas al carierei şi dinpreună cu favorul împĕratuluĭ, îĭ procurau tot ajutorul, în cât abĭa se puse a şidea în linişte şi rĕsuflu în vatra părintéscă. când prin promisiunele celor de la putere şi acelor ce dădéŭ maĭ bune speranţe, se şi încumetă acum a reajunge la puterea cea grea de obţiuut. Intre acestea, Mihail, pismuind şi nesuferind o aşa favóre, plănui o nouă machinaţiune de care se determină maĭ departe, şi arată că de pasiune cumplită îşĭ perdu mintea, căcĭ în mod crud respinsă pre acest principe, ce se părea a fi de un caracter blând şi carele pentru întărirea amiciţieĭ îĭ peţisă fata spre a o lua în căsătorie.

(1730). Decĭ Paşa de Vidin devenind atuncĭ Vizir [14]) în capitală şi încredinţându-i-se sigilul de omnipotenţă, ĭarăşĭ după a doua-ḑecea ḑi Constantin s'a proclamat guvernator şi domn în principatul Valahieĭ, când şi încuragiat de felurite măgulirĭ de vorbe ale curtenilor, plecând soseşte la scaunul guvernatorial (satrapic). Aicĭ, atras de dragostea mutuală a localilor şi de sentimentele de subordinare, îndată şi apucă cârmele naveĭ, şi ca un înţelept destribui tóte dregătoriele ţăreĭ, şi începênd cu veniturile le dispune cât se póte maĭ bine. Intre aceste, Mihail stîrni o nouă învăluire şi rădicând nişte ómenĭ de rĕnd şi proştĭ, le porunci ca împreună alergând, de supĕrare şi necaz să se plângă la împĕratul ca şi cum ar suferi adecă lucrurĭ nesuportabile. Atuncĭ maĭ ales avu loc o prea cumplită persecuţie şi se iscă o furtună sgomotósă, la care luă parte maĭ ales mulţimea ĭar senatul boerilor din ţară, prin comuna coînţelegere alergând şi apropiindu-se de tribunalul împĕrătesc, şi cu curagĭŭ interind pre acusatorĭ,aŭ făcut ca uneltitorul celor întêmplate să fie exilat în Lesbos [15]). Decĭ, după ce ĭ-a cerut fata şi când acum era în exiliŭ între străinĭ, şi Mihail refuzându-ĭ ĭarăşĭ cererea, îl respinsă aspru şi neomenos, principele Constantin nereuşind în scopul propus, mareţ atuncĭ şi-a logodit consórtă pre dómna Ecaterina, născută dintr'o tulpină vechĭe şi princiară, [16]) adevĕrat model de demnitate, şi şi-a adus-o

οῦς καὶ τίτθαις ταῖς μούσαις καθωσιώσατο, τὸ σπουδαῖον τῆς πατρικῆς φιλομαθίας καὶ στιβαρὸν ὑπὸ φιλοπόνῳ ἀνατροφῇ ὀψέποτε κληρωθησομένους· ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην βουλημάτων ἐν ῥαστώνῃ καὶ εὐκοσμίᾳ διὰ συνέσεως προϊόντων, ἐθελοντεὶ χαιρέκακοί τινες καὶ παλίμβολοι τῶν πολιτειῶν αἱ κῆρες καὶ λυμεῶνες τῶν καθηκόντων Γρηγόριον Γκίκαν τηνικάδε σατραπεύοντα Μολδαβίας δόλῳ καὶ μηχανῇ παρατρέποντες, καὶ σφίσιν αὐτοῖς προσχαριζόμενοι κρύφα διερέθιζον παροτρύνοντες, καί γε λιπαρωτέραν τὴν κάτω Δακίαν ὑποβαλλόμενοι ἐς μεταθέσεως ἀρχῆς πεῖραν κατίασιν, ἐπὶ τὰ νέα παρωθιζόμενοι, καὶ οὑτωσὶ ὑπερμεγέθει ἀναλωμάτων ὄγκῳ, ὁ μὲν ἀπὸ Μολδαβίας ἐπὶ Βλαχίας ἕδραν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν Βλάχων πρὸς Μολδαβίας δίφρον μετέστησαν ἀμοιβαδόν, περαιωθέντες καὶ παραμείβοντες τὴν ἀρχήν· εἶτα μέντοι τὸ Φωξανίου μεθόριον ἀμφοῖν καταλαβόντων τῶν ἡγεμόνων, καὶ ἐνταυτὸ συνεληλυθότων, ὁ μὲν ἐπὶ τῷ καινοτομήσαντι Γρηγορίῳ οὐδὲ τὸ σύνολον δυσχεράνας ἠπίοις αὐτὸν προσρήμασιν ὑπεδέχετο, τὴν ἔντευξιν ἑαυτῷ ἀγχώμαλος παρεστώς, καὶ παρατείνας ἐπὶ τὸ πρόσφορον τὸν τῆς διαλέξεως εἱρμὸν ἐς τουτοῒ κατέπεισε παραινέσας, ὥστε τὸν ἤδη γεγηρακότα Μιχαὴλ καὶ ὑπερόριον κοινῇ ἀμφοτέρων συνεισφορᾷ τῆς φυγῆς ἀπαλλαγέντα, καὶ τὴν κάθοδον προσκτώμενον ἐς τὰ ἴδια κατελθεῖν, ὅπερ καὶ προτροπῇ τοιαύτῃ τοῦ κρείττονος γέγονε συνεργομένου τοῦ θείου.

αψλγ. Οὐκοῦν οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα ἐπὶ τὴν Μολδαβικὴν ἀφικόμενοι, καὶ τῇ προσφάτῳ ἡνιοχείᾳ ἐφεδρεύσαντες, ἅπασι μὲν τοῖς ἐκεῖσε, εὖ μάλα δὲ τοῖς τοῦ προηγεμονεύσαντος ἐπιτηδείοις, τοῖς γε πλείοσι τῶν ἀγχιστέων τοῦ Μηχαὴλ ὑπογραμμὸν πάντως τῶν ἰδίων ἔργων τὴν ἐπιείκειαν προπηξάμενοι χάριτας ἐπηδαψιλεύσαντο καὶ τιμάς, τοῦτο μὲν ἀτεχνῶς συμφρονούμενοι, ὅπως τούς τε ἑταίρους καὶ ἀλλοτρίους συνήθεις τε καὶ γνώμην ἀφεστηκότας, τῇ τοῦ εὐεργετήματος περιουσίᾳ τῶν καθηκόντων ἀπηρτῆσθαι συμβῇ. Ἡνίκα δ' οὖν παρατεινομένης τῆς περὶ τὴν ἐκλογὴν Στανισλάου καὶ Φριδερίκου ἀμφισβητήσεως τῇ λεχικῇ ἐμβαλόντες οἱ Μόσχοι, στρατεύμασι τὸν ἐκεῖσε χῶρον ἐνέπλησαν ἐπὶ ἀναιρέσει τῶν ὑπεναντιων καὶ ἀποτροπῇ, καὶ θεραπείᾳ τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει ἐπιγιγνομένης ὑπονοίας, Σκῦθαι μὲν πλεῖστοι ὑπὸ βασιλεῖ αὐτόχθωνι ἐγκελευσθέντες, καὶ περὶ τὸν Νίστρον ποταμὸν ἑξάμηνον ἀγραυλοῦντες, κἀκεῖσε

de femee în camera sa nuntală, cu care și conlocuind și-a rădicat cu dênsa copiĭ, pre care ĭ-a și consacrat muselor ca unor nutrice spre a cleronomisi când-va prin o creștere laboriósă, seriósă și statornică iubire de învĕțătură a tatăluĭ lor. Dar pe când disposițiunele luate în acéstă domnie înainta cu prudență în liniște și bună regulă, niște voitorĭ de rele și netrebnicĭ, destrugătorĭ de state și băntuitorĭ acelor stabilite, cu viclenie și ghibăcie ademenind pre Grigorie Ghica ce guverna atuncĭ Moldova, și atrăgêndu-'l la dênșiĭ pe ascuns îl escitaŭ cu sfaturĭ, și propunêndu-ĭ principatul Dacieĭ de jos ca maĭ avut, îl aduc la încercare de schimbarea domnieĭ, împingêndu-'l la întreprinderĭ noue; și așa cu o prea mare sumă de cheltuelĭ s'a strămutat alternativ preschimbându-șĭ domnia și trecênd unul din Moldova la tronul Valahieĭ, iar altul de la cel al Valahilor la scaunul Moldoveĭ. Apoĭ ambiĭ principĭ sosind la confinia Focșanĭ, și întâlnindu-se la un loc Constantin nicĭ-cum superat contra intrigătoruluĭ Grigorie la primit cu cuvinte dulcĭ presentându-se la întimpinare egal cu sineșĭ, și întindênd șirul conversațiuneĭ cât maĭ potrivit, la convins cu sfatul la aceea în cât prin comună contribuțiune a ambilor să readucă pre bĕtrânul acum și disteratul Mihail la propia sa casă, eliberându-l de exiliŭ și recâștigându-ĭ întórcerea; ceea ce se și făcu ajutând și divinitatea la o ast-fel de stimulare spre maĭ bine [17]. (Anul 1733).

Decĭ, sosind Domnul cu curtea sa în Moldova, și așeḑêndu-se în noua cârmuire, a împlut de grațiĭ și onorurĭ pre toțĭ ceĭ de acolo, iar maĭ ales pre amiciĭ precedentuluĭ domnitor și pre ceĭ maĭ mulțĭ din afiniĭ luĭ Mihail, avêndu-șĭ în adevĕr de maĭ nainte stabilită blândeța ca program faptelor sale; iar acésta din considerațiune, cum amiciĭ și străiniĭ, intimiĭ și ceĭ de alte opiniunĭ, prin abodența bine-facereĭ, să pótă fi pușĭ în dependență de îndatoririle lor. Dar când pe de oparte, din causa disputeĭ prelungite între Stanislau și Frederic pentru elecțiunea la tronul Polonieĭ, Moscaliĭ năvălind în țara Leșască a împlut localitatea aceea cu armate pentru alungarea și stârpirea contrarilor lor; iar pe de alta, dupre chibzuirea făcută pentru apărarea statuluĭ Otoman, fórte mulțĭ Tătarĭ (sciţĭ) cu sultanul (regele) lor îndi-

ἐπαυλιζόμενοι, παρελόγχων ἐπιτηροῦντες, ὅπου καὶ σπουδαῖον πολίτευμα γενναίου φρονήματος ὑποπιμπλάμενον στιβαρά τε φρόνησίς τοῦ πρυτάνεως, τὸν ἄλλως αὐτῷ εὔνουν καὶ προσηνῆ σκυθικὸν κοίρανον λόγοις τε καὶ δωρήμασιν ἐπιθωπεύουσα ἐλοχῶντα Σκυθῶν πλήθη, ἐπὶ λύμῃ ὡς εἴωθεν ἐπιόντα ἐπιδρομαῖς τε κεχηνότα καὶ ἁρπαγμοῖς νουνεχῶς ἀνεστείλατο, καὶ λείας ἐπὶ τῇ χώρᾳ ἁπάσης, συλλαγωγίας τε καὶ λαφύρων οἱονεὶ τὴν ἀκατάσχετον ἵππον ἀναχαιτίζουσα. τὸ ὀῤῥωδοῦν ὑπήκοον προσφυῶς ἀνεῤῥύσατο· ἐπὶ τούτοις μὲν γε τῆς περὶ τὴν Λεχικὴν οὐ σμικρὸν τάραχον καὶ ψόφον ἐπαγαγούσης τῶν Μόσχων στρατοπεδεύσεως, ἄνακτος παρεγγελεύσεις μεγάλαι τε καὶ συνεχεῖς, ἀλλεπαλληλίᾳ ἐπιφοιτῶσαι, ὀργάνων δὴ πολεμικῶν τεκτονικῆς ὕλης ἐργολαβούντων καὶ ἁμαξῶν, μηχανημάτων ἐς ἐρυμνότητα πόλεων, καὶ φρουρείων ἀσφάλειαν ἐκπομπαὶ, ἀεὶ τὸ ἐπὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ βασιλικοῦ νεύματος κατεπεῖγον αὐτοῦ καὶ ἔντριχὲς ἐξήσκουν καὶ παρενέφαινον.

Ἐπεὶ μέντοι γε τὴν παράσπονδον ἀτραπὸν τῆς μὴ τοιαύτης ἀνθαιρούμενος ὁ Γρηγόριος, καὶ φρενοθελγέσιν ὑπούλων τινων ἐπῳδαῖς καθυπείκων οὐ λέληθε τὴν σφηκίαν κινήσας, ἀλλὰ ἀπεχθείᾳ καὶ λώβῃ ἤρξατο προσομιλῆσαι λογάδην, ἵνα τῆς τῶν Μολδάβων τοῦτον ἀπώσηται· Ταύτῃ τοι οὐχ ὑπερορῶν οὗτος τὴν ὕβριν, καὶ ἀμυνόμενος νέας μετὰ τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ ἀνακράσει κηδεστίας συνεῖρε σπονδὰς, καὶ τὴν μὴ ἀνυπόκριτόν γε ἐκείνου ἁρμογὴν καὶ συνάφειαν ἀποπτυόμενος, σὺν ἐπικουρίᾳ τῶν τῆς αὐλῆς προσταττούντων, τὴν ἀκροτάτην τότε οὖν ὑπατείαν ἐπιτετραμμένου τοῦ ἐν Βαβιλῶνι προδεσποτεύσαντος, εὐθὺς ἐς Βλαχίας θῶκον ἀπέπτη τῷ οἴακι ἐπικαρτερῶν τῆς δεσποτείας, καὶ γεραρῶς προσκαθεζόμενος. Καὶ ἄρτι μὲν τῷ πάλαι προπαγέντι τῆς εὐμενείας κανόνι ἀπρὶξ ἐφεπόμενος, ἀδαπάνητος γὰρ, Θεσπίδου φήσαντος, τῆς εὐποιΐας ὁ πλοῦτος, ἅμα τοῖς ἰδίοις θεράπουσι τοὺς γε ὑπὸ Γρηγορίου εὖ πεπονθότας ἐπίδοξος ἦν ὁμαλῶς πως προσηνοῦς φιλευεργεσίας νάμασιν ἀναψύχων καὶ καταρδεύων· Εἶτα μὲν γε τοῦ τῶν Γερμανῶν τῷ προαρξαμένῳ τῶν Μόσχων κατὰ τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας προσδιαῤῥαγέντος πολέμου, ἐπεὶ ὁ περὶ τὴν Τρανσιλβανίαν ἀρχιστράτηγος οἱονεὶ τὰ βελτίω σκεψάμενος, ὅπως ἣν διεφρούρει ἡγεμονίας ἀρχὴν τῷ καισσαρικῷ ὑποτάξειε κράτει, ἁμαξιαίοις ῥήμασιν ἐπικομπάζων παρῄνει καὶ προετρέπετο· φόρους ἐπὶ τούτοις καὶ τέλη ἐς ἀνακουφισμὸν ἢ ἐπεδείκνυτο

gen luând poruncă s'aŭ aşeḑat pentru şase lunĭ pe lângă rîul Nistru şi tăbărînd pândeaŭ de aprópe mişcările inimicilor [18]); atuncĭ guvernarea cea seriósă, plină de îngrijire generósă şi prudenţa cea deştéptă a capuluĭ statuluĭ, măgulind cu cuvinte şi darurĭ pre sultanul Tătarilor carele de alt-feliŭ îĭ era favorabil şi prieten, cu înţelepciune a stavilit mulţimele Tătarilor cele pânditóre, de obiceiŭ năvălitóre spre stricăciunĭ şi dedate la incursiunĭ şi prădăciunĭ; şi aşa înfrânând călărimea cea întru cât-va nereţinută de la orĭ-ce pradă în ţară, de la devăstărĭ şi jafurĭ, scăpă într'un chip nemerit pre supuşiĭ săĭ ceĭ înfricaţĭ. Intre aceste, fiind-că tăbărîrea Moscalilor în Lehia căuzasă nu mică turburare şi sgomot, necontenite şi marĭ ordine împĕrăteştĭ sosind unul peste altul ţineaŭ pururea în activitate şi făceaŭ a se manifesta silinţa şi stăruinţa domnitoruluĭ la împlinirea voinţeĭ împĕrăteştĭ, prin trimiterĭ de instrumente resbelice, de cherestea, de întreprenorĭ, de care şi unelte spre întărirea oreşelor şi asigurarea forţereţilor [19]).

Dar fiind-că Grigorie apucă pe o cale nelegală şi nedréptă, plecând urechia la linguşirele măgulitóre ale unor ómenĭ viclenĭ, şi stîrnĭ vespele nu într'ascuns, ci vicleneşte începu a lucra cu ură şi rĕutate ca să alunge pre Constantin din Moldova. De aceea acesta nesuferind î juria şi resbunându-şĭ începu a contracta cu Mihail noue învoelĭ de înrudiri [20]), şi respingênd contactul şi corelaţiunea făţarnică a aceluĭa, cu ajutorul protectorilor săĭ de la curte (Pórtă) căcĭ atuncĭ obţinusă înalta demnitate de Vizir Paşa din Babilon [21]), sbură ĭarăşĭ în scaunul Valahieĭ (1735), întărindu-se la cârma statuluĭ şi cu onóre aşeḑêndu-se. Şi acum strîns ţinêndu-se de principiul de mult înainte stabilit al buneĭ-voinţĭ, că cum ḑice Tespid: „avuţia bine-facereĭ este necheltuită“ [22]), de-o-dată s'a ilustrat de o potrivă recreând şi adăpând cu apele uneĭ înbucurătóre bine-facerĭ, atât pre sevitoriĭ săĭ, cât şi pre ceĭ ce fură bine-făcuţĭ de Grigorie. Apoĭ când se iscă resbelul Nemţilor, preste cel de maĭ nainte început al Moscalilor, contra împĕrăţieĭ Otomane (1737), fiind-că generalisimul din Transilvania, după cugetărĭ adecă maĭ bune, fălindu-se îndemnă cu vorbe marĭ şi sfătuia pre domn ca să supue statuluĭ Austriac guvernul principatuluĭ ce

τοῦ ὑπηκόου προστιθέμενος· ἐκεῖνος μὲν τοι τοῖς λήροις ἀῤῥαγής, καὶ παρεγγὺς φανεὶ μέγιστος ἄκμων οὐ φοβούμενος τοὺς ψόφους, καὶ νοῦς ἐχέφρων τὴν ἕλκουσαν βίαν, οὐκ ἔστιν, ἔφη, πρὸς ἐμοῦ δοῦναι ὅπερ οὐκ ἐμόν· ὅτῳ δὲ ἂν οὖν τὸ θεῖον τὴν νίκην ἐπιβραβευόμενον δῴη κτήσεσθαι, ᾧδε ἐν πίστει ἀπεριτρέπτῳ ὑπουργησαίμην ἀποσκιρτῶντα βασιλέως ἐκστῆναι, θεῖος ἀπείργει με καὶ πολιτικὸς νόμος· οἱ οὖν Γερμανοὶ ἐντοσῶδε τῇ χώρᾳ ἐνέβαλον, καὶ ἅμα ἀντιπαρεξαγαγόντος τοῦ ἡγεμόνος τὸ πᾶν τῇ ἐπελεύσει τῶν πολεμίων συντεθόλωται, ὁ τῶν συγκλητικῶν ὅμιλος διεσπάρη, καὶ πρὸς τῷ μηδαμῇ περαίνεσθαι τὰ δημόσια σπάνει στρατοῦ ἀντιπαραταχθησομένου διέθλιβε τὸν κρατοῦντα, καὶ μονονοὺ ἐς ἀμηχανίαν παρώθει καὶ κατεπείγετο· ἀλλὰ τῆς μὲν μεγαλονοίας τῶν ἡρώων τὰ πλεῖστα περὶ τὰ δεινὰ ἐπεμφαινομένης (καὶ γὰρ καταθήγουσα ἀκόνη ἡ δυσπραγία τοῦ παραστήματος τὸ τῆς φύσεως βλιχρὸν ἐπαίρουσα, καὶ τὸ ὑποκύπτον πλειστάκις καὶ χαμερπὲς ἀνεπτερώσατο) τους ἐν παραβύστῳ σπινθῆρας τῆς ἐνδομυχούσης φρονήσεως ὡς παρεκθλίβων καὶ ὑπεκκαύσας τὸ κατὰ τὴν ἀτυχίαν σκαιὸν ὑπερέβαλεν ἀντιπαλαίων τῷ λήματι· τῶν μὲν οὖν πολεμίων εὐθὺ ἐπὶ τὴν τῶν ἀρχείων καθέδραν ἀναζευξαμένων ἄντικρυς πρὸς Ἴστρον ποταμὸν ᾤχετο ἀπιών, μένος καὶ θυμὸν ὀτρυνάμενος, οὗ περὶ τὰς ὄχθας ἐν σκηναῖς καταυλιζόμενος, στρατιὰν συγκατελέγετο, πολεμιστὰς ἀπαρτύων, ὅτε δὴ καὶ ἐν βραχεῖ τὸν στρατὸν ἰδίοις ἀναλώμασι σὺν τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἐπιφοιτῶντι συνειλοχώς, καὶ ἀπαρτίσας αὐθημερὸν ἀναλύων προσέσχε τῇ πόλει, περὶ τὴν αὐτὴν στρατοπεδευσάμενος χώραν· ὁ δὲ γερμανικὸς στρατάρχης δισχιλίοις ἐν τοσούτῳ ἐς Βουκουρέστιον παρελάσας, καὶ τὴν ἄφιξιν ἀκηκοὼς τοῦ ἐπερχομένου στρατοῦ ὑποστρέψας ἀπετράπη αὐτόχρημα τῆς ὁδοῦ, ἀλλαχόσε ἐπεκδημήσας, καὶ πρὸς τὸ ἀντιπαρεξιέναι καὶ ἐνυβρίσαι στρατηλάτην χιλίαρχον, μετὰ καὶ τριακοσίων ψιλῶν στρατιωτῶν ἐκπεμψάμενος, οἵγε τοὺς ἐπὶ τῆς βουλῆς, καὶ τὴν τοῦ θρόνου ἐπιτετραμμένους φυλακὴν ἅμα τῷ ἐνταυθὶ ἱεράρχῃ ἄφνω συλλαβόντες ἐζώγρησαν ἐκεῖθεν ἀπαγαγόντες· τῇ οὖν ἐπιούσῃ χάρακα περὶ τὴν παρεμβολὴν διορυξάμενος ὁ στρατοπεδάρχης ἡγεμών, καὶ τῇ τῶν γενηθησομένων μελέτῃ καὶ εὐαρμοστίᾳ τῆς ἐκστρατείας ἐνδελεχῶς διασχολούμενος τοῦ τῶν ὑπεναντίων στρατηγοῦ κατὰ χώραν προνομεύοντός τε καὶ σποράδην ἐπιλυμαινομένου τὸν ἐπιχώριον δῆμον, στρατιώτας εἰς διατήρησιν καὶ κατασκοπὴν παρέπεμπεν ἐπὶ τοὺς ἀντιβαίνοντας κάρτα τὴν ἔπελασιν ἐντειλάμενος οἵτινες καὶ γερμανῶν, τὰ μὲν δορυαλώτων καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ὀλίγους, τὰ δὲ τραύμασι καὶ φόνῳ

are în pază: reformând pentru acésta contribuţiele şi dările spre uşurarea supuşilor aşa cum de dênsul i se arăta [23]). Acesta neatins de bărfele şi aşa ḑicênd ca un prea mare ilăŭ ce nu se teme de plesniturĭ şi o minte înţeléptă de forţa ce o atrage, ḑisă: nu-ĭ în puterea me a da, ceea ce nu este al meŭ. Ci cuĭ divinitatea a dat a câştiga victoria ca un premiŭ, aceluĭa servesc cu credinţă nestrămutată, ĭar a mĕ desbina de la împĕratul prin revoltă, mĕ opreşte legea divină şi politică. Intre aceste Nemţiĭ aŭ invadat în ţară şi în timp ce domnitorul voi ale eşi înainte cu armată, cu venirea inimicilor totul s'a turburat: céta divaniştilor s'a împrăştiat şi pe lângă că afacerile publice nicĭ cum nu se maĭ indepliniaŭ, din lipsa armateĭ de opus inimiculuĭ, Domnitorul chĭar era strimtorit, şi de aprópe constrîns şi redus la nedomerire [24]). Dar geniul Eroilor apare maĭ cu samă în dificultăţĭ, (căcĭ restriştea ca o cute de ascuţit agerind têmpirea naturală a curagĭuluĭ, îĭ rîdică adesa umilirea şi înjosirea); drept care, scoţênd óre-cum afară şi aprinḑênd scânteele cele ascunse în adêncul inteligenţeĭ sale, principele păşi preste nenorocirea cea sinistră luptând cu curagiŭ. Decĭ pre când inimiciĭ porniră răpede la residenţa autorităţilor. şi Constantin de mânie şi de supĕrare cuprins, plecând se duSă drept la rîul Dunărea, pe lângă ţĕrmurile căreĭa aşeḑîndu-se în corturĭ, îşĭ strîngea armată, adunând luptătorĭ, când chĭar în scurt şi formându-şĭ armia cu cheltuelele sale şi cu cea sosită de la împĕrăţie, şi pregătindu-o, în aceeaşĭ ḑi purcesă şi apropiindu-se de oraş, îşĭ aşeḑă tabăra în o posiţie aprópe. Iar generalul némţ în acest timp înaintând spre Bucureştĭ cu două miĭ de soldaţĭ şi auḑind de sosirea armateĭ ce venia, întorcêndu-se se abătu cu totul din cale, plecând aĭurea, şi pentru a se presenta contra armateĭ principeluĭ şi a o batjocori, trimisă un comandant de o mie din preună şi cu treĭ sute de soldaţĭ sprintenĭ (călărĭ), cariĭ fără veste prinḑênd pre boeriĭ divaniştĭ însărcinaţĭ şi cu paza tronuluĭ, precum şi pre Ierarhul local, ĭ-a luat captivĭ îndepărtându-ĭ de acolo [25]). In urmare Domnitorul comandant al armateĭ pusă a doua ḑi de se săpă şanţ împregĭurul tabereĭ, şi necontenit ocupându-se cu îngrijirea celor ce urmaŭ a se face şi cu întoc-

διεφθορότων, καὶ συγκατεσφαγμένων κεφαλὰς ὁ σημέραι ἀποκομισάμενοι, τὸ ἐκεῖσε πολεμικὸν ὅσον οὔπω κατεστραμμένον διετάραξαν καταπλήξαντες· τοῦ μὲν ἄρα τῶν γερμανῶν στρατηγοῦ πάνυ γε ἀπηνῶς καὶ ἀσπόνδως κατὰ τῶν ἑλκυκότων παρέδρων, ὁμοῦ τοι καὶ λοιπῶν ἀρχομένων ἐξορμήσαντος, καὶ ἐπηρεάζοντος, ἐφόδοις γὰρ οὗτος μηδόλως καὶ τῶν ἱερῶν φειδόμενος ἐνδιετέλει λεηλατῶν καὶ περιαιρούμενος· τῇ δε κἀκεῖσε καταδραμὼν, τοὺς πλείστους ὁ γεννάδας τηνικαῦθα τῶν ἐγχωρίων προσηνῶς ἑαυτῷ κατεκήλει, τῶν ἰδίων μὲν, οἴκτου δὲ μεστῶν ἀπαρτησάμενος παραινέσεων. Ἐπείπερ δὲ διασπαρέντα τὰ πλήθη τῶν ὑπὸ δυσμενοῦς ἔριδος τετρυχωμένων λαῶν ἐς ὄρη κατέφυγε καὶ δρυμοὺς, τὸ μέγεθος ἐκπλαγέντα τῆς συμφορᾶς, τῶν ἐπιτηδείων ὑστερήσας (τοῦτο δὴ τὸ τῆς μάχης δυσχερές καὶ ἀμήχανον, δεινὸν μὴν ὑποθολῶσαι τὰ νάματα τῆς στρατηγικῆς εὐκοσμίας) καὶ στρατιωτικῆς ἀγορᾶς ἐν σιτοδείᾳ σπανίζων, τηνάλλως ἐξ ἐρήμης τὰς τροφὰς ἀπεκαραδόκει, καὶ δὴ τὴν ἀφ' ἱερᾶς ὡς εἰπεῖν, κεκινῆσθαι δεῖν, μήτε μὴν τηλικούτους οἰόμενος παραβαλέσθαι κινδύνους, τὴν μὲν σιτοπομπείαν ἐκ τῶν πέραν τοῦ Ἴστρου εὐποριστοτέραν ἀποφερόμενος τὰ ἐς μισθοφόρων σύνταγμα διανεμηθησόμενα χρήματα ἀπὸ τῆς τῶν πόλεων πρωτευούσης κυρίως ἤδη καθείλκυσεν, ὥς τε τὴν εὐπορίαν ὑπὸ προνοίᾳ συνέσεως τῇ ἀπορίᾳ προσγιγνομένην, τροφὰς ἐξαπίνης καὶ μισθοδοσίας ἀπαντλῆσαι καὶ δωρεὰς ἐς στρατιώτας καὶ κατασκόπους, καὶ ταύτῃ τὸ δυσήνιον προσφόρως τῆς ῥᾷδιον βρενθυομένης ὀθωμανικῆς στρατιᾶς χαλιναγωγῆσαι, καὶ τῆς βιαίας αὐτῶν ἐκδρομῆς καὶ λαφυραγωγίας τὸ χωρίον προσαπαλλάξασθαι.

Ὡς δ' οὖν ὕστερον ἡ τῆς τῶν γερμανῶν ἐς Ἰλλυρίους ἐξορμήσεως διακεκοίνωται φήμη, καὶ θροῦς τις τὸ τῆς Νήσης φρούριον ἁλῶναι ὑποτετονθώρισται, τὸ μὲν αὐτῷ παρεκστρατευόμενον ἱππικὸν τῶν βοσνίων τὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἐξαρτύσαντες, τῷ τῆς πατρίδος ἄλγει ἐξαπιναῖοι τῆς ὁδοιπορίας ἐγένοντο, ὥς περ οὖν εἶχον ὁρμῆς τὴν τρίβον ἀνυσόμενοι, καὶ προσαμυνούμενοι τοὺς ἀντιπάλους· διὸ περ καὶ τοὺς ὑποκεχωρηκότας ἄλλοις μὲν ἀναπληρωσάμενος ἐπιτάγμασι, καὶ στρατιωτῶν λόχους αὖ νεωστὶ ἀντιτάξας καὶ ἰλαρχίας,

mirea expediţieĭ, trimetea soldaţĭ spre observarea şi spionarea generaluluĭ inimicilor, carele prăda în ţară pentru hrana cailor şi pe icĭ colea jăfuĭa poporul local; Domnul dădu încă ordine soldaţilor ca tare să respingă pre atăcatorĭ, pentru care aceştiĭa în fie-ce ḑi aducênd Nemţĭ, nu puţinĭ captivĭ prinşĭ viĭ, ĭar ale altora, răniţĭ şi căḑuţĭ în luptă [26]) numaĭ capetele tăĭate, cu spaĭmă turbură pre duşmanul de acolo aprópe destrus [27]). Decĭ generalul Nemţilor se porni fórte aspru şi trata duşmăneşte pre dregătoriĭ captivĭ, precum şi pre ceĭ-lalţĭ supuşĭ, căcĭ dênsul necontenit prada şi atacând-ĭ în cóce şi în colo jăfuĭa necruţând nicĭ chĭar templele, atuncĭ vitézul pre ceĭ maĭ mulţĭ dintre locuitoriĭ ţăreĭ îĭ atrăgea cu blândeţa la sine, făcêndu-ĭ a se lua dupre îndemnările sale, cele însă pline de milă. Dar fiind-că mulţimele poporuluĭ celuĭ struncinat de certele duşmane refugisă la munţĭ şi pădurĭ, împrăştiindu-se pentru spaima de mărimea restrişteĭ, Constantin se lipsi de cele necesare (ceea ce tocmaĭ face greutatea şi imposibilitatea resbeluluĭ, şi este în stare a turbura apele disciplineĭ militare) şi neavând în lipsă de hrană, de unde cumpĕra pentru armată, în zadar aştepta nutrimente din pustiŭ, pentru care trebuind a se mişca aşa ḑicênd, din acéstă estremitate, şi ne maĭ credênd bine a se espune la atâtea pericule, începu a aduce nutrimente maĭ cu înlesnire din ţările de preste Dunărea, ĭar baniĭ de împărţit la corpul mercenarilor ĭ-a tras acum tocmaĭ din capitală, în cât îmbelşugarea, prin o provedere inteligentă înlocuind lipsa, de-o-dată făcu a se destribui nutrimente, lefurĭ şi darurĭ la soldaţĭ şi la spionĭ, şi aşa nemerit se înfrênă insubordinarea armateĭ otomane, ce uşor se sborşeşte, şi scăpă ţara de violenta lor încălcare şi prădăciune.

Dar îndată-ce maĭ în urmă s'a comunicat faima de pornirea Nemţilor în Iliria şi s'a şoptit un murmur despre luarea cetăţeĭ Nisa [28]), călărimea Bosniacilor ce era cu Constantin tăbărită pregătindu-se de reîntórcere, pentru durerea patrieĭ numaĭ decât porniră pe drum, spre a termina cât maĭ răpede călătoria şi a respinge pre inimicĭ. Pentru care îndeplinindu-se ceĭ retraşĭ cu alte trupe şi maĭ înrolându-se din noŭ alte cete de soldaţĭ şi de cavalerie, după treĭ ḑile a ple-

περὶ τριταίαν ἐπὶ Τυργόβιστον οἷα δῆθεν βασίλειος ὀφθαλμὸς κατὰ τῶν πολεμίων παρεξηλάσατο· τοῦ δὲ γερμανικοῦ ἀνταγωνιστοῦ μετὰ τετρακισχιλίων καταφράκτων ἐς Καμπουλούγκιον ἀνασωθέντος, τό γε πλεῖστον τοῦ ἐκεῖσε χωρίου ἐνίων τῶν κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν φάλαγγα πυρὶ διαπρησάντων ἅμα τῷ τὸν στρατὸν ἀνακάμψαι πεντακοσίους ἐπὶ χιλίοις ἀνδρείᾳ πρὸς μάχην ὀργῶντας ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατοπέδου παρειληφώς, πρός γε ἐκ τῶν ἐγγὺς παρακειμένων φρουρείων, ἄνακτος ἐπινεύσει δισχιλίους παραδεξάμενος ἐπὶ τὸν ἐκεῖσε προαναστάλεντα ἐχθρὸν ἀντιπαραξιὼν ἀνεζεύγνυτο.

Συναντήσαντες οὖν τοῖς περὶ τὸν στρατάρχην πολεμίοις τὸ οὕτω συντεταγμένον ἄγημα, καὶ ὁμόσε χωροῦντες προσηῤῥάξαντο σφοδρῶς ἐπιθέμενοι, καὶ μάλα προϊόντος τοῦ ἄθλου τῇ μάχῃ πρὸς καρτερήσαντες τοὺς ἐῤῥωμένως ἀντιστρατευομένους, διαμπερὲς σκεδαννύμενοι καὶ ὑπερακοντίζοντες προσαπώλεσαν, ὧν τετρακοσίους μὲν μετὰ τοῦ πεσόντος στρατηγοῦ διεχρήσαντο, τριακοσίων μάλιστά πως αἰχμαλωσίᾳ ἁλισκομένων, οἱ δὲ θανάτου μὴ μετασχόντες τὴν ἧτταν πεπληγμένοι, καὶ ὅλως διαπορούμενοι δραπέται γεγόνασι, τραυμάτων γέμοντες, καὶ προτροπάδην ἀποδεδρακότες· καὶ γὰρ τοῦ καισαρικοῦ ἀρχιστρατήγου ἐπὶ τῇ προαγγελθείσῃ φθορᾷ τῆς στρατηλασίας ἀποκεχωρηκότος, τοὺς μὲν διαδράντας, τῇ δευτεραίᾳ διώκοντες οἱ ὁπλῖται, καὶ οὐ σμικρὸν δηώσαντες τῆς ἧς ὁ τῶν πολεμίων στρατὸς ἀπήλλακτο χώρας, ἄχρι τοῦ ὁμόρου συμπαρεκτείνοντο, γυναῖκας στρατιωτῶν καὶ ἁμάξας ἀποσκευῆς μετειληφότες, καὶ αἰχμαλώτους ἀφαρπασάμενοι. Συνεκρότει γοῦν ἐπὶ τοιοῖς δὲ τὰ πρὸς τὸν φερέπονον ἔπαρχον τῆς βασιλείας γράμματα καὶ ἐπαίνοις τῷ ἔμφρονι συνέχαιρε διοικήματι, πρός γε καὶ δωρεαῖς τοὺς ἐπ' ἀριστείᾳ μαχεσαμένους εὐφήμως ἐπέστεφε καὶ διεκόσμει· ἐνίους μέντοι γε οὕτως τῶν στρατιωτῶν τῇ κατὰ νίκην ἀλαζονίᾳ τὴν διάνοιαν πεφυσιωμένους, παῖδας μὲν ἀδεῶς τῶν ἐνοικούντων καὶ παρθένους ἀφηρηκότας (καὶ δήπου οὐκ ἀπεικὸς ἐπὶ πολεμικῇ ἀλογίᾳ τουτὶ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ δρᾶν τοὺς ζυγομαχοῦντας βαρβάρους) δραστήριον γε καὶ ἄκαμπτον ἐπενδεικνύμενος, τὸ τῆς γνώμης εὔζηλον πρὸς ὑπηκόων ἐπαρωγὴν συνέστειλε τῆς στρεβλώσεως, καὶ ἀδίκου αἰχμαλωσίας ἀποσπασάμενος τοὺς ἁλόντας· διάτοι ταῦτα περὶ τὴν ἐκστρατείαν ἐκείνην τῆς συγκλήτου τινων προκαταπεφευγότων εἰς Ἐρδηλίαν ὁ πάλαι ἐπτοημένος ὄχλος ἄχρι δεῦρο ὄρεσι καὶ δρυμοῖς ἐμφωλεύσας τῆς φθορᾶς ἤδη τῶν ἀλλοτρίων ἀπαλλαγέντες συνήεσαν ἐξεληλυθότες, καὶ ταῖς οἰκείαις παρακαθεζόμενοι ἕδραις· ἄρτι μὲν ἄρα τὰ σκεδασθέντα πλήθη ἀναῤῥωννύμενα, συμ-

cat în fruntea armateĭ contra duşmanilor la Târgoviştea, ce este ca un ochiŭ împĕrătesc [29]). După ce adversarul Némţ se retrase cu patru miĭ de chiuraserĭ la Câmpu-lung, uniĭ din armata otomană pârjolind cu foc cea maĭ mare parte din acea localitat îndată după reîntórcerea armateĭ [30]), Vodă luă din lagărul împĕrătesc ómenĭ cincĭ-sute de voinicĭ arđĕtorĭ de bătae, pe lângă cariĭ maĭ primind cu învoirea împĕratuluĭ două miĭ de la cetăţele situate în apropiere, plecă spre a se opune duşmanuluĭ ce de maĭ nainte se retraseră acolo.

Decĭ armia aşa constituită întâlnindu-se cu trupa generaluluĭ Austriac, şi înaintând aprópe, tare s'aŭ lovit în atac şi în cursul lupteĭ maĭ mult încă persistând în bătae şi de tot împrăştiind pre adversariĭ ce puternic se luptaŭ în contra, I-aŭ învins şi încă pre maĭ mulţi aŭ perdut: dintre cariĭ patru sute aŭ omorît din preună cu generalul căđut în luptă, ca la vr'o treĭ sute fură prinşĭ captivĭ iar ceĭ scăpaţĭ de mórte spăriindu-se de înfrângere şi cu totul bulmăciţĭ a rupt-o de fugă, plinĭ de rane, şi fugind cât le lua călcâele [31]). Apoĭ fiind-că generalisimul Austriac s'a retras după ce i s'a anunţat perderea espediţieĭ sale, soldaţiĭ din armata princepeluĭ gonind şi a doua đi pe fugarĭ, şi devăstând nu mică parte din localitatea, de unde se retrăsese armata inimică, se întinseră până la hotar, când aŭ prins femeĭ de ale soldaţilor şi cară de bagagiŭ şi a răpit captivĭ. În urmare pentru acestea compusă scrisorĭ către infatigabilul Vizir al împĕrăţieĭ felicitându-'l cu laude pentru înţelépta administrare, încunună încă frumos şi remuneră cu darurĭ pre ceĭ ce se bătuse brav. Dar fiind-că uniĭ din soldaţĭ, sumeţiţĭ în mintea lor de fala victorieĭ, răpise fără sfiire copiĭ şi fete de a le locuitorilor (lucru ce probabil din causa furieĭ resbelice, barbariĭ bătându-se între sine îl fac chiar şi in ţara lor), Vodă arătându-se ager şi necedător în zelul sĕŭ pentru apărarea supuşilor îĭ înfrână, luându-le cu sila pre ceĭ răpiţĭ şi scăpându-ĭ de o captivitate nedréptă şi de la perđare [32]) Pentru acestea fiind-că în espediţiunea aceea uniĭ dintre senatorĭ (divaniştĭ) de maĭ nainte refugiaţĭ în Ardeal şi mulţimea spăriată încă de mult, până acum se aciuasă în munţĭ şi pădurĭ, acum eliberaţĭ de încălcarea străinilor a consimţit

βάλλει αὖθις πρὸς ἄλληλα καὶ συναγελάζεται, καὶ τὸ ἄλλοτε ἄλλη ἀπονοσφισθὲν ἕκαστα διέγνω τὸ ὁμόφιλον καὶ ἐφ' ἑστίας εἰσοικισθέντα κάλλιστά πως συνέστη. Ἐκεῖνος δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐπὶ τὴν πολεμικὴν διολισθησάντων, τὸν ἐπαπειλούμενον τῆς ἀποστασίας κίνδυνον ἀφοσιούμενος, πίστιν ἀκήρατον ὑπισχνεῖτο τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπ' ἀγγύῃ στεῤῥᾶς καὶ ἀπαρατρέπτου δουλείας αὐτοῖς ἐπαμύνων, καὶ φερέγγυος, διαγραφὴν βασιλικῆς περιθάλψεως γέμουσαν καὶ εὐνοίας πρὸς τὴν ἐπὶ τὴν πατρῴαν γῆν αὐτῶν κάθοδον, τὰ κρείττω ἐμπορυσάμενος ἐπηκομίσατο· ὧδε τοίνυν ἣν τὸ πολεμικὸν διεπόρθει λεηλατούμενον πολλαχῶς τρυχωμένην, καὶ χαμαὶ ῥιφεῖσαν χώραν, οὐχ ὅπως ἠνέσχετο δούρειον, ὅ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεφήνατο λόγος ἵππον γενέσθαι, ἀλλ' ἐχέφρονι εὐβουλίᾳ ἀῤῥενουμένῳ φρονήματι ἐπανακραθείσῃ καιρίας προσαπαλλάττων κακώσεως. Καὶ δὴ πόνον κατ' Εὐριπίδην, εὐκλείας πατέρα ἀεὶ γεγονέναι. ἑαυτῷ συνεγνωκὼς, ἀκαμάτῳ σπουδῇ διετήρει ὅσα πατὴρ ἐγκωλπωσάμενος· τῇ δὲ παρεκροῇ του χρόνου ἐπιμηκέστερον ὁ τῶν Μόσχων ὑπερτείνων καὶ Γερμανῶν πόλεμος, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν μελλούσης τῶν Ὀθωμανῶν ἐκστρατείας τὴν παρασκευὴν προαπαγγειλάμενος ἀλλεπαλλήλως παρὰ τοῦ βασιλικοῦ ἄστεος πρὸς αὐτὸν ἐπηνέγκατο τὰς ἐγκελεύσεις ἐς κριθὴν, σῖτον, ἄλευρον, ἑκάτια φορτηγά, γεφυροτέκτονας καὶ ἁμάξας διά τε τὸ πλῆθος, καὶ γε ὀξύῤῥοπον τῆς ἐκτελέσεως ἐπὶ δυσπραγοῦντος χρόνου ἀνωμαλίᾳ, δυσχερῶς μὲν διαπονούμενα, τῇ τῆς ἐφέσεως δὲ φερεπονίᾳ καὶ τάχει διαπεπονημένα καταρτισάμενος συνεσκεύασεν. Ἀλλὰ μὴν τοῦ θέρους ἐπανιόντος καινῆς ἐκστρατείας ῥυθμὸν συνορμοσάμενος πρὸς τοὺς ἐν Κραγιόβῃ ἐπὶ καταλύοντας ψιλοὺς τῶν Γερμανο-κατάνων στρατιώτας ἀντιπαρῆγε, δύναμιν ὁπλιτῶν ἐπιλεξάμενος, μεθ' ὧν κατὰ δυσφορίαν τινὰ παρεμπεσοῦσα, καὶ μυρίων σκυθῶν ἵππος ἁπανταχῇ ἐπὶ τοπικὴν συλαγωγίαν ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνουσα, καὶ τὸ χωρίον ἀναμὶξ ἐπορχουμένη, ἐν πορθήσει καὶ προνομίᾳ αἰχμαλωτουμένων γε ἐπιχωρίας ἁλώσει ἀκόσμως διεγαυροῦντο· οὐκοῦν ταυτηνὶ τὴν ἀκάθεκτον καὶ τῷ παμβορωτάτῳ ἔθνει οἶστρον ἐμβαλοῦσαν λαφυρομανίας ἐπὶ σκέψιν ἀποσβέσαι ζηλωσάμενος, πάντα κάλων κεκίνηκε, καὶ πρὸς τῷ τοὺς ζωγρηθέντας τῆς ἐπιγιγνομένης δουλείας ἀνταναῤῥύσασθαι ἐπιταγῆς πρὸς τοῦ μεγίστου ἀρχιστρατήγου προγράμματι πᾶσαν ἀπείργοντι σύλην τὸν σκυθικὸν τάραχον κατευνάσατο· ἄλλοι μέντοι τῶν Ὀθωμανῶν καὶ σκῦθαι ἀλλοδαπεῖς τε μιγάδες ἐν πολιχνίοις θράσος τὸ πολεμικὸν γαυριῶντες, διὰ μισθοφόρων ἐς κακῶν ἀποτροπὴν συνεστάλησαν τηνικαῦτα, χιλιαρχίας ἀφωρισθέντων οἷα φιμοῦ ταῖς

să ĭasă și să se așeḑe în propriele lor locuințĭ. Decĭ mulținele împrăștiate încurênd îmbărbătându-se [83]). se înfrunesc ĭarășĭ între dênsele și se connadună, și de și altă dată plecasă care în cotro, fie-care și-a recunoscut consătenĭ și intrând în vetrele lor fórte frumos s'a așeḑat. Iar Vodă spre a înlătura periculul de rebeliune (hainire) amenințător pentru ceĭ ce fugisă în țara dușmană, promitea împĕratuluĭ credința curată și sprijinindu-ĭ sub garanție de servire statornică și nestrămutată, și însușĭ garantând, a adus stăruind tot spre maĭ bine, scrisóre de ĭertare plină de miluire împĕrătéscă și de bună-voință pentru reîntórcerea lor în țara părintéscă. Așa țara cea destrusă și mult risipită pre care beligeranțiĭ o bosturasă prin prădăcĭune nu numaĭ n'a lăsat-o să devină dupre vorba luĭ Temistocles ca un cal duriŭ saŭ de jaf, ci prin o chibsuință înțeléptă însoțită de o pregetare bărbătósă o scapă de cumplită devastare. Și apoĭ știind în sine că, dupre ḑisa luĭ Euripid, munca tot-dé una este părinte al gloriei, cu neobosită silință supraveghĭa îmbrățășind țara ca un părinte. Dar cu trecerea timpuluĭ resbelul Moscalilor prelungindu-se maĭ în delung de cât al Nemților și de maĭ nainte vestindu-i-se preparațiunea viitórei espedițiunĭ a Otomanilor contra lor, necontenit primĭa din capitală poruncĭ pentru orḑ, grâŭ, făină, plute de catargurĭ pentru transport, construitorĭ de podurĭ și care tóte aceste din causa mulțimeĭ și încă a ĭuțimeĭ execuțieĭ, într'un timp nefericit și neliniștit cu greŭ se efectuaŭ dar cu voința laboriósă și silitóre gătindu-le tóte deplin le-a efectuat. Insă sosind vara, Vodă combinând un plan de espedițiune noue contra catanilor Nemțĭ, soldațĭ sprintenĭ, ce se așeḑase în Craĭova [84]), le opuse o putere de soldațĭ într'ales cu care întêmplându-se a lua parte la o neisbutire óre-care și călarimea Tătara de ḑece-miĭ, acésta s'a răpeḑit în fugă pretutindenea spre prădăcĭune locală și încalcând orĭ în cotro localitatea, nerușinat se fălĭaŭ de devastarea, prădarea și prinderea captivilor țaranĭ. In urmare apucându-se cu zel de a stâmpăra acéstă neînfrânată pornire la prădăcĭune, ce escită ca o strechie pre acéstă nație a tóte perḑĕtóre, Vodă a pus totul in mișcare și pe lângă scaparea din robie a captivilor a potolit turburarea Tătarilor prin

σιαγόσι περιτεθέντος, καὶ τοῦ ἰταμοῦ χαλινωθέντος τῇ εὐρυθμίᾳ· κάτα τῶν Γερμανο-κατανῶν τῆς Κραγιόβης, καὶ τῶν πέριξ ἀποδράντων, ἐπεί τινων μὲν τῶν ἐπὶ τῆς συγκλήτου αὖθις ἐπτηχότων, καὶ τῇ Ἐρδελίᾳ προσχωρησάντων, οἱ γοῦν λοιποὶ σὺν ἅπαντι τῷ ἐπιχωρίῳ πλήθει ἐς ὑλώδη ὄρη καταπεφεύγασι καὶ χηραμούς, στρατηγοῦ ἐπὶ διατηρήσει τῆς χώρας ἐκείνης καθεστηκότος, αὐτὸς κἀκεῖνον τὸν χῶρον συνδιανέμεσθαι ἐγκελευόμενος, καὶ τοὺς φυγάδας προσηνῶς ἀναθαῤῥύνων τὸν τῆς βασιλείας αὐτοῖς ἄρδην καθυπέστη ἔλεον, καὶ ἐπιείκειαν ἐπ' τῆς τῶν προγενεστέρων ἑστίας καθελκῦσαι βουλόμενος, ὥστε τῶν ὀρέων καταβάντας, καὶ τερπναῖς πεποιθότας ἐλπίσι, δεσπότην ἑαυτὸν ἤδη προελέσθαι ἐπι Κραγιόβης, τὸν δὴ ᾀδόμενον μπάνον.

αψλη. Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα διελεύσει τοῦ χρόνου τῆς κατὰ χώραν γερμανικῆς μάχης ἐπὶ τὰ πρόσω ἔτι σφοδρότερον ἐπιτεινομένης, καὶ δὴ ἑπομένως τῇ ζάλῃ τῶν ἐπιφυέντων δεινῶν τῆς ἀρχῆς καθάπαξ ἰλιγγιώσης. τῆς ἐντεῦθεν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν συντηρήσεως ἐνδιαθέτως ἱμειρόμενος, καὶ ἀείποτε περὶ τὰς παρεμβολὰς καὶ στρατείας ἀκάμπτως ἐμμίσθῳ στρατῷ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐνδιατρίβων, ἅμα γοῦν τῷ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῆς χώρας φρουρείῳ ἄφνω τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ καθορμήσαντα ἐμβαλεῖν, καὶ ἐπὶ Μόσχων τῆς ὀρεινῆς παρεκδρομόντων τὴν εἰσέλασιν ἀντιπαρελᾶσαι ὑπὲρ τῆς ἀπειλουμένης τῆς πολεμίας τῶν Γερμανῶν φάλαγγος ἐπισκήψεως ἀλεωράν τινα ἐν περιωπῇ καὶ ὁρμητήριον ὀχυρωσάμενος, καὶ οἷα ἀνθεστηκὼς ὑπὲρ γῆς καὶ ὑπηκόου πρὸς αὐτοὺς ἑτοίμως ἀντιπαραταχθησόμενος, διετέλει μὲν τὸ πᾶν συνέσει τε καὶ ῥυθμῷ εὐβουλίας κατακοσμῶν, οὐκ ἔλαττον δὲ ἀλκίμῳ ψυχῇ καὶ ὑπὲρ τῶν ὅλων πρὸς τούτους διαμαχόμενος.

αψλθ. Εἰρήνην μέν τοι γε τελευταῖον τό τοῦ πολέμου δυσήνυτον ἐκπεραίνουσαν, συγκεκροτηκότες οἱ ἀντιμαχεσάμενοι βασιλεῖ, χαρᾶς τὰ πάντα ὡς ἀληθῶς ἐνεπίμπλασαν καὶ εὐθυμίας, καὶ δήπου ἡ τὸ τοῦ βίου ἀνθηρὸν καταμαραίνουσα ἔρις παρεσκέδασται, διασταλεὶς κατευνάστη ὁ βρασσόμενος τάραχος, ὁ συρφετώδης ζόφος διακέκριται καὶ διηύγασται, καὶ ὁ ἐπὶ τὸ συνέφελόν τε καὶ ἄκοσμον

ordin de la comanda supremă, care cu totul le înterdicea prădarea [85]), iar alţi Turci, Tătari şi amestecătură de străini prin orăşele, sumeţindu-se de cutezanţa resboinică, fură atunci înfrânaţi şi întorşi de la rěutăţi de către lefegii, căci daţi afară din trupa militară, ca cum li s'ar fi pus căluş în gură, aşa prin disciplină li se înfrână sumeţia. După retragerea Catanilor Nemţi din Craiova şi de prin prejur, fiind-că unii dintre senatori iarăşi speriaţi aŭ trecut în Ardeal, cei-lalţi cu tótă mulţimea locuitorilor s'aŭ retras în pădurile munţilor şi în poene ascunse, de aceea se aşedă un comandant de armată pentru paza acelei ţări, iar Vodă luă poruncă să administreze şi acel loc [86]); pentru care îmbărbătând cu blândeţe pre cei fugiţi, le promisă în totul mila şi buna-voinţă a împěrăţiei, voind a-i atrage la vetrele străbunilor, în cât pogorîndu-se din munţi şi încredêndu-se în frumóse speranţe, l-aŭ şi ales de stěpânitor Craiovei, adecă, cum se dice, Ban.

(1738). După acestea, în decursul timpului, resbelul nemţesc în ţară întărindu-se din ce în ce mai vêrtos, şi prin urmare, din causa furtunei restriştelor ce supraveniaŭ, autoritatea domniei perdêndu-se cu totul, fireşte se cuprinse de dorul conservărei ei mai departe în Stat şi pururea diua şi nóptea neobosit ocupându-se de tabere şi espediţiuni cu armata cea mercenară; totodată când generalul sěŭ, plecând fără veste, atacă citadela Nemţilor din ţară, şi mersă întins şi în contra incursiunei Moscalilor ce alergaŭ în spre munţi [87]), şi Vodă din partea ameninţată a ţărei fortifică o culme înnaltă ca de refugiŭ şi de năvălire contra atacului duşman al armatei nemţeşti; şi ca unul ce trebuia a fi gata de a se lupta contra lor cu resistenţa pentru ţară şi supuşi, continuŭ combina tóte cu înţelepciune şi plan bine chipzuit dar numai puţin se bătea cu suflet curagios şi până la estreme contra lor.

(1739). In fine Impěraţii beligeranţi contractând pacea, ce pusă capět resbelului celui greŭ de terminat, pre toţi în adevěr i-a împlut de bucurie şi veselie, şi dar, cérta ce veşteja flórea vieţei se împrăsciă, tumultul cel clocotitor potolindu-se se alină, întunecimea cea pulberósă s'a desfăcut şi limpedit, şi focul cel la început fumegos şi

παρεισαχθεὶς διαυγέστατος τῆς γαλήνης καὶ εὐκοσμίας πυρσὸς, ἁπανταχῇ περιέλαμψε ταύτης ἄρα τὴν μήνυσιν, τὰ πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἀγγέλους μήνυτρα ἐκχεόμενον, πρὸς τῷ εὐθύμως παραδέξασθαι, καὶ ἐν πολυδωρίᾳ ἀντιβραβεῦσαι πόθος ὑπόχρημα κατείληφε τῆς των δυσχερειῶν ἀνακύψεως, καὶ δὴ τῆς τρυχωθείσης χώρας τῇ παραθάλψει πάνυ ἐγκεκυφὼς, καὶ ἤδη ἀνέκαθεν ἐπὶ τοὺς κατατρυχῶντας ἐπιχωρίους ὑγρὸν καὶ ἤπιον ἀναφήνας τὸν τρόπον ἐς τὴν πολέμῳ προχερσωθεῖσαν τῆς Κραγιόβης περίμετρον, σπουδῇ ἐφίπταται ἐξικνούμενος τοὺς ἐκεῖσε ἀπαλλάξων τῶν ἀλγηδόνων, καὶ ἃ πάλαι κατορώρυκται δίκαια, ἀσφαλέστερον ἀναπτυξόμενος. Ἐνθάδε μὲν γὰρ ἐμπελάσαντι καὶ σκολιούς τινας μετιέναι βουλευσαμένῳ ἡ τοὺς ἐγχωρίους στυφελίζουσα καὶ οἰστροδίνητος μανία τῶν ἐκεῖσε ἐπὶ φθορᾷ διαγνυρουμένων, τῆς λύμης παραχωρήσασα, ὧν μὲν φυγῆς ζημίᾳ προστιμωμένων, ὧν δὲ δίκης ἀκριβείᾳ ἐπιταγαῖς καὶ λοιποῖς προστιμήμασιν ἀνασταλεντων, δρ στήριόν πως ἀνετράπη συνόλως καθαιρεθεῖσα· ταῦτα τοίνυν τῇ περὶ πολέμους συνέσει καὶ σοβαρᾷ περὶ χρόνου δεινοπραγίαν, φρονήσει τε καὶ ἐμπειρίᾳ διαπραξάμενος, οὐ μέντοι φιλοτιμίας πνεύματι φυσιουμένην, καὶ θράσει φιλοδοξίας φλεγμαίνουσαν περιειλεῖτο τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ ἀντεχόμενος τῆς ἀσφαλείας, τὰ μὲν τῆς δοξομανίας θέλγητρα, καίπερ οὐ νωθραῖς οὐδὲ χαμαιζήλοις φύσεσιν ἐγγίγνεσθαι πεφυκότα, καὶ ὑπὸ τοῦ ὀχλικοῦ ἐπαίνου συνεξαίροντος αὐτὰ πολλαχῇ, καὶ συνεξωθοῦντος κορυβαντιῶν τε καὶ ἀκατάσχετα ἐξελαύνων καὶ ἀποσοβούμενος, τὸν οἰκεῖον εὖ μάλα, κατὰ Πλάτωνα, ἀδιάφθορόν τε καὶ ἀκήρατον χρυσὸν τῆς ἐκ φύσεως ἐπὶ τὴν ψυχὴν διατεινούσης ἀρετῆς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις, ἣν ἀφειδῶς καταναλίσκων, καὶ τὸ δέον προσδαπανώμενος· ὧδέ πως ἡ προαίρεσις διαφεύγουσα τὸ θορυβητικὸν τῆς φιλοτιμίας καὶ μανιῶδες, στιβαρᾷ διαθέσει, καὶ πυκνῷ τῷ φρονήματι οὐ προλέλοιπε χειμῶνος ἐπιπεσόντος σφαλλομένην καὶ κινδυνεύουσαν τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ τῷ γαληνιῶντι προσεπέλασεν ὅρμῳ, ὥσπερ ῥᾶστα ἄγκυραν ἱερὰν ἀραμένη τὴν ἐξ αὐτῆς παῤῥησίαν.

Οὐμὴν, ἀλλὰ περὶ τὴν δυναστείαν ταύτην οὐχ ἧττον ἢ τοῦ πολέμου τῆς πολιτικῆς προσαντεχόμενος ἀσχολίας, τὸν κατὰ τὰς προσόδους ἀναβασμὸν καὶ τάξιν ἐπ' ἐκτίσει τελῶν, καὶ φορολογίας δημοτικῆς ἀποδιασαφήσας ἐξέθετο, καθ' ἣν καὶ τὸ πρόσθεν πιεζούμενον ὑπήκοον ἀνεκουφίζετο, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς δημόσια τοῖς βασιλείοις ἐξήρκει τέλεσι, τὸν πόκον γὰρ ἠβούλετο, καθὰ Τιβέριος

uricïos, străluci pretutindenea ca un farŭ prea luminos de înseninare și bună ordine. Decĭ, primind Domnul bucuros anunțarea păceĭ șĭ-a revĕrsat recompensele sale către anunțătoriĭ veniți a-'l însciința și ĭ-a resplătit cu multe darurĭ, apoĭ îndată fu cuprins de dorința de a înlătura nevoile, aplicându-se fórte mult la ușurarea țăreĭ ceĭ strucinate, și dupre cum obicĭnuit se arăta móle și blând cu locuitoriĭ striviți și atuncĭ ĭute sbóră să ajungă la ținutul cel boșturat de resboĭ al Cralovei, ca pre ceĭ de acolo să-ĭ elibereze de suferințĭ, și să reintregĭască maĭ statornic drepturile ce de mult fusese cu totul surpate [38]). In adevĕr după ce ajunse acolo și se apucă de pedepsit pre niște înrĕutățițĭ, atuncĭ și furia turbată a celor ce strivĭa pre locuitorĭ și se îmbuĭba în rĕutatea lor, restrîngêndu-se de la nedreptățire, energic fu nimicită dispărênd cu totul; căcĭ uniĭ se pedepsiră cu deșțărare, ĭar alțiĭ se înfrânară cu ordine severe ale justițieĭ și cu alte amende. Decĭ aceste efectuându-le cu prudență în ce privește resbelul și cu profundă înțelepcĭune și esperiență față cu restriștele timpuluĭ, nu-'șĭ invăluĭa gândul de spiritul îmflat al ambițiuneĭ, nicĭ se înflăcăra de cutezanța glorieĭ vane, ci ținêndu-se de ce este sigur, înlătura și respingea cu stăruință și se irita contra farmeculuĭ pasionat al glorieĭ, de și natural acesta se naște nu în firĭ tîmpe orĭ înjosite, și se rĕdică și împinge de lauda mulțimeĭ în tot chipul; Constant în însă cu necruțare cheltuĭa și dupre trebuință consuma, dupre disa luĭ Platon, maĭ ales propriul, neperitorul și curatul aur al capacitățeĭ sale virtuóse, care în ómeniĭ marĭ se întinde de la natură asupra sufletuluĭ. Așa voința sa evitând întărîtarea și furia ĭubireĭ de onorurĭ, cu disposiție statornică și cu minte prudentă nu părăsĭ domnia aluńecată în pericul în fața vijelieĭ întîmp'ate, ci o adusă la portul de liniște, prea ușor plutind prin curagĭul sĕŭ propriŭ, ca cu o ancoră sacră.

Dar în acéstă domnie ocupêndu-se încă de aprópe numaĭ puțin de partea civilă de cât de resbel, și regulând deslușit repartițiunea dărelor dupre veniturĭ, ordinea de plata dărilor și a contribuțiuneĭ populare, a publicat tóte aceste, dupre care se ușuraŭ supușiĭ, maĭ 'nainte apăsațĭ, și veniturile publice ale domnieĭ satisfăceaŭ dările către im-

ἔφη περικείρεσθαι τῶν προβάτων, ἀλλ' οὐ ξυρᾶσθαι δυσμενῶς ἄχρις ἐπιδερμίδος· ὧν ἕνεκα ἔτι γε τῇ δεσποτείᾳ προσήρμοσε τάξεις ἀρχῶν ποικίλων ἀναῤῥήσεις, καὶ βαθμοὺς ἐν εὐαρμοστίᾳ, τεχνίτας τε ἐμπορικοὺς καὶ βαναύσους ἐπὶ καλλονῇ ἄστεος, καὶ ἐπιτηδείων περιουσίᾳ, ἱερὰ καταγώγια ἐπὶ θείων σπουδῇ καὶ στιβαρότητι βίου. μουσῶν ἡβητήρια, ἐπὶ κάλλει ἐγκυκλίου φιλομαθίας, καὶ ἁπαξαπλῶς ἅπασαν τῶν ἐπιτηδευμάτων τὴν ποικιλίαν ὑπερσέμνῳ βουλήματι, τότε δὴ μεταῤῥυθμηθῆναι συνέβη, τοὐντεῦθεν δὲ λαμπρότερον αὐτὸν διαμορφώσασθαι τὸ χωρίον· τοιάνδε γὰρ τηνικαῦτα ἐν τῇ περὶ τὴν πολιτείαν διανομῇ τε καὶ διοικήσει κατεδείκνυτο ἀπομαξάμενος τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς τὴν εἰκόνα, οἵαν δεῖν εἶναι καὶ ἀπαράφθορον, οὐμὴν τερατευόμενος ἐν τοῖς πολιτικοῖς παραγγέλμασι προσφυῶς ἐξωνυχίσατο Πλούταρχος· „πρῶτον μὲν ἔφη, εὐπροσήγορος καὶ κοινὸς ὢν πελάσαι καὶ προσελθεῖν „ἅπασιν, οἰκίαν τε παρέχων ἄκλειστον ὡς λιμένα „φύξιμον ἀεὶ τοῖς χρῄζουσι, καὶ τὸ κηδεμονικὸν „καὶ φιλάνθρωπον οὐ χρείαις οὐδὲ πράξεσι μόνον, „ἀλλὰ καὶ τῷ συναλγεῖν πταίουσι καὶ κατορθοῦσι „συγχαίρειν ἐπιδεικνύμενος· οὐδαμῇ δὲ λυπηρὸς, „οὐδὲ ἐνοχλῶν οἰκετῶν πλήθει περὶ λουτρὸν, ἢ „καταλήψεως τόπων ἐν θεάτροις, οὐδὲ τοῖς εἰς τρυ„φὴν καὶ πολυτέλειαν ἐπιφθόνοις παράσημος, ἀλλ' „ἴσος καὶ ὁμαλὸς ἐσθῆτι καὶ διαίτῃ, καὶ τρο„φαῖς παίδων, καὶ θεραπείᾳ γυναικὸς, οἷον ὁμο„δημεῖν καὶ συνανθρωπεῖν· ἔπειτα σύμβουλον, „εὔνουν, καὶ συνήγορον ἄμισθον, καὶ διαλλακτὴν „εὐμενῆ πρὸς γυναῖκας ἀνδρῶν, καὶ φίλων πρὸς „ἀλλήλους παρέχων ἑαυτὸν, οὐ μικρὸν ἡμέρας μέ„ρος ἐπὶ τοῦ βήματος ἢ τοῦ λογίου πολιτευόμενος, „οὔτε μὴν παρὰ τῶν ἄλλων εἶτα ἤδη πάντα τὸν „ἄλλον βίον ἕλκων ἐφ' ἑαυτὸν, ὥστε καικίας νέφη „τὰς χρείας καὶ τὰς οἰκονομίας πανταχόθεν, ἀλλὰ „δημοσιεύων ἀεὶ ταῖς φροντίσι καὶ τὴν πολιτείαν „βίον, καὶ πρᾶξιν οὐκ ἀσχολίαν ὥσπερ οἱ πολλοὶ „καὶ λειτουργίαν ἡγούμενος“. Πᾶσι τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐπιστρέφει καὶ προσάγεται τοὺς πολλοὺς νόθα καὶ κίβδηλα τὰ τῶν ἄλλων θωπεύματα καὶ δελεάσματα πρὸς τὴν τούτου κηδεμονίαν καὶ φρόνησιν ὁρῶντας· τοσαύτην δὲ ἐμμέλειαν πολιτικοῦ φρονήματος ἐκδεικνύμενος καὶ ῥυθμὸν διοικήσεως τηλικοῦτον πρυφήνας τῇ ἐξουσίᾳ, τῆς ἀρχῆς ἂν (κοθόρνου γὰρ εὐμεταβολώτερον, καὶ πάνυ εὐανάτρεπτον τὸ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐς τοὐμφανὲς ἕδρασμα) παρατέτραπται, καὶ τοῦ Μιχαὴλ εἰσφρηθέντος ἐς Μολδοβίαν προπεμπεύεται, κἀκεῖσε τὰ πρὸς ἁρμονίαν διαθησόμενος.

pĕrăţie; căcĭ voĭa, dupre ḑisa luĭ Tiberiu, a tunde numaĭ lâna de pe oĭ ĭar nu a le rade duşmăneşte până la pele [39]). Pentru care înzestră domnia încă cu ordne, oficiĭ şi grade de diferite dregătoriĭ în bună regulă, cu maeştri neguţitoriĭ şi de rınd spre înfrumuseţarea oraşuluĭ şi procurarea celor necesare; tot atuncĭ avu loc prin o voinţă superióră, să fie reformate unele locaşurĭ sânţite pentru studiul învĕţăturilor divine şi pentru coregiarea vieţeĭ; scólele tinerilor pentru ornarea cu învĕţăturile umanióre şi în genere se întroduse tot felĭul de întreprinderĭ; în cât el făcu ca ţara să ĭa o transformare maĭ frumósă [40]). Căcĭ atuncĭ prin repartiţiunea şi administrarea Statuluĭ s'a arĕtat că este în stare să represinte îmaginea unuĭ bărbat politic aşa, cum trebue a fi şi a rĕmânea neperitóre, şi pre care Plutarh în Preceptele politice, fără să alureze, nimerit a ilustrat-o, aşa: „Maĭ întâiŭ, ḑice, bărbatul politic fiind „afabil şi comun să vină în apropiere şi „relaţiune cu toţĭ, avêndu-şĭ casa neînchisă „ca un liman de refugiŭ pururea celor cu „trebuinţă, şi să-şĭ arăte î grijirea şi uma„nitatea nu numaĭ la trebuinţĭ nicĭ numaĭ în „fapte, ci şi prin compătimirea cu ceĭ ce „greşesc şi prin felicitarea celor ce reuşesc; „să nu fie încă nicĭ cum întristător, nicĭ „supărător mulţimeĭ domesticilorŭ la bae, „orĭ la ocuparea locurilor în teatre, nicĭ „destins de ceĭ pismuitorĭ pentru resfăţare „şi lux, ci egal şi simplu în îmbrăcăminte „şi traiŭ, în creşterea copiilor şi în tratarea „femeeĭ, de o po rivă ca şi concetăţeniĭ sĕĭ „şi ceĭ-lalţĭ ómenĭ: Al doilea, să devină sfătui„tor, bine-voitor şi advocat neplătit, oferindu-se „pre sine favorabil împăcĭuitor bărbaţilor cu „femeile şi amicilor între dênşiĭ; să şi petrécă „nu mică parte din ḑi la tribună, orĭ la scena „tétruluĭ; şi după aceea să nu tragă de la „alţiĭ la sine tot cela-lalt traiŭ, necesităţile „şi economia caseĭ de pretutindenea, ca vên„tul nord-ostic nouriĭ, ci tot-déuna ocupându„se cu afacerile publice să socótă Guvernul „societăţeĭ ca viaţă şi acţiune a sa, ĭar nu „ca ocupaţiune şi funcţiune publică, ca ceĭ „mulţĭ“. Prin tóte acestea şi cele de aceste întórce şi provócă pre ceĭ maĭ mulţĭ să vaḑă momelele şi ademenelele celor-lalţĭ ca falşe şi prefăcute, în comparare cu îngrijirea şi înţelepcĭunea acestuĭa. Arătând decĭ el atâta abilitate de prudenţă politică şi înzestrând

αψμϐ. Ἅμα δὲ τῷ τῆς ἐξουσίας περιδραξάμενον τῆς Μολδαβικῆς μεταποιήσασθαι διοικήσεως, χώραν τινὰ ἀναφανδὸν ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας ἀφηνιάζουσαν, καὶ τῷ κρατοῦντι μηδέπω πειθαρχοῦσαν τὸ Κιμπουλούγγιον δῆθεν τὸ Ῥωσσικὸν ἀνιαρῶς καθορῶσα, καὶ ἐπὶ τὴν ταύτης ἀναστολὴν παρακύψασα ἡ ἐμφιλόχωρος ὀξυδέρκεια, καὶ τὸ τῆς ἀναρχίας διασκίρτημα ἀποτρεπομένη, στρατιώτας τοὺς ἀπὸ τῆς δορυφορίας μετὰ οἰκείου ποδηγέτου καὶ ἄλλων τινων ἀποσταλῆναι διακελεύσασα οὕτω πως, τοῦ τῇδε ἀποσκιρτήσαντος δήμου τὴν τόλμαν συντέθραυκε, βασιλείῳ καθυποβαλοῦσα φορολογήματι· περὶ ὧν δὲ τῶν τινες Λεχῶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντες, καὶ τέρατα ὑπερκύψαντες κατεπάτουν, μεθορίων τῆς Μολδαβίας διατεινάμενος ἀντισχυρίζετο, καὶ τῶν διαιτητῶν ἤδη ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τὸ εὐεπηρέαστον τῇ ὑποψίᾳ συνόμορον προσελθόντων, ἀστεμφῶς τὴν ὕβριν ἀποσοβούμενος τά γε τῆς ἡγεμονίας παραθαλψάμενος προνόμια ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ἄρει ἐξοιστρουμένους, καὶ θράσει σφριγῶντας κατὰ τῶν ἐπιχωρίων Ὀθωμανούς, τὸ συντονώτερον μετετίθετο τῆς σπουδῆς· τούτους μὲν γὰρ τῷ τῆς ἐμπορίας προσχήματι τοῖς πένησι καὶ ἀγροίκοις τῶν ὑπηκόων στιβαροὺς χρημάτων ἐπεισάξαντας τόκους, καὶ τὰ πλεῖστα καὶ πολλαχόθι ἐπὶ πάντας ῥᾳδιουργήσαντας, καὶ τὸν ἐνόντα τρόπον ἀδικήμασι προς διαιτησαμένους, τῷ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἄστεος ἐπιτάγματι, καὶ τῇ τοῦ προσδιορισθέντος ἀνδρὸς τὰς κακουργίας τῶν δυστροπούντων ἀνιχνευσομένου εἰς κομιδῇ, πανταχῇ μὲν τῆς νεμομένης γῆς τῷ ἐς τουτοῒ προαιρεθέντι ὁδηγῷ τῆς ἀκριβοῦς ἐπενεχθείσης ἐρεύνης, πάσης μὲν τῆς ἐπικρατείας ἅμα τῇ τῶν ἐμπορικῶν ἀγορῶν ἀναιρέσει καὶ πανηγύρεων ἀπεληλάσθαι, τά γε αὐτῶν καταγώγια ὅλως ἀναιρεθῆναι ἐμφρόνως διαβεβούλευται· κἀνταῦθα οὖν πάλιν τῇ προτέρᾳ στάθμῃ τῆς φιλομούσου γνώμης τὴν τῆς νεολέας φιλόσοφον ἐκμετρούμενος παίδευσιν, σχολὰς μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἀρχούσης καθέδρας, καὶ ἁπανταχῇ τοῦ χώρου διεκελεύσατο προσπαγῆναι μισθαποδοσίαν τοῖς τουτὶ ἐπιδεξαμένοις τὸ τῶν κοινῶν προσόδων ἐπὶ τούτοις ἀφορολόγητον ἀφθόνως προσδωρησάμενος.

Τὴν δὲ ἐν τῷ διαιτήματι τῆς πολιτικῆς ἔριδος (νεῖκος γὰρ ἢ ἐν τῇ φύσει, οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ

puterea cu o administrație așa de armoniósă, iarășĭ fu resturnat din domnie (căcĭ fundamentul lucrurilor omeneștĭ evident este fórte lesne de resturnat, și maĭ schimbător de cât conturnul tragic [41]), iar în locu-ĭ intrând Mihail, el este cu pompă transferat în Moldova, ca să disposeze și acolo cele cuvenite.

(1742). Indată ce Constantin a apucat puterea a și reformat administrația Moldovenéscă, dar cu supărare privind la un ținut ce se revoltasă fățiș contra stĕpânireĭ și nu se supunea nicĭ cum Domnuluĭ, anume Câmpu-lung Rusesc [42], s'a aplecat cu naturala sa agerime la potolirea luĭ, și pentru a înlătura sburdăcĭunea anarhieĭ, poruncĭ de se trimese soldațĭ din gendarmărie cu căpitanul lor și cu alțiĭ óre-care, și așa se frânsă îndrăsnéla poporuluĭ revoltat, supuindu-'l la contribuția împĕrătéscă. Fiind-că uniĭ din Leșĭ, sărind preste șanțurile de hotar, încălcaŭ țara trecênd preste marginĭ, Vodă stăruĭ puternic pentru confiniele Moldoveĭ, și după ce se întruniră arbitriĭ de ambele părțĭ la punctul atacat de contestare, cu tărie respingênd atacul, revandică prerogativele Principatuluĭ. Apoĭ își încordă tótă atențiunea asupra Turcilor din țară, cariĭ întețițĭ de resboiŭ, cu sumeție se întărîtaŭ contra locuitorilor. În adevĕr aceĭa, sub pretext de negoț, impunênd locuitorilor sĕracĭ și de la țară grele procente de banĭ, și cele maĭ de multe orĭ și în multe locurĭ pre toțĭ nedreptățindu-ĭ și în tot chipul cu strimbătățĭ trăind, Vodă s'a cugetat înțelĕpțeste: căcĭ cu ordinul din capitala Impĕrățieĭ și prin un bărbat însărcinat spre urmărirea tuturor rĕutăților celor îndărătnicĭ, făcêndu-se exactă cercetare în tótă țara și raportându-se comisaruluĭ ales pentru acésta, fură alungațĭ din tot Principatul desființându-li-se tot o-dată și piețele neguțitoreștĭ și bâlcĭurile ba chĭar li se dărîmară cu totul și locuințele lor [43]). Apoĭ în acéstă împregĭurare, cumpănind ĭarășĭ în mintea sa cea studiósă cu mĕsura de maĭ nainte educațiunea filosofică a tinerimeĭ, a poruncit a se funda scolĭ de învĕțăturĭ în capitală și în tótă țara, cu abondență dăruind încă ca resplată celor ce primiră acésta a fi scutițĭ de contribuțiunea veniturilor comune în acéstă privire [44]).

Iar în regimul certelor civile (căcĭ precum în natură dupre ḑisa luĭ Empedoclu,

κατὰ Ἐμπεδοκλῆ φάναι τὸ πᾶν συνίστησι καὶ φιλί) ἀκραιφνεστάτην δικαιοσύνην τὸν τηλαυγέστατον δῆθεν τῆς ἐξουσίας ἄνθρακα καὶ ἑδραῖον θεμέλιον ἀντὶ πάντων προελόμενος, δίκη μὲν εὐπάρεδρον προὔθετο, καὶ ἀῤῥαγέστατον κανόνα, τὸ εὐθὲς καὶ ἀδέκαστον, τούτου δ' ἐχομένως τοῖς ἁπανταχῇ χώρας ἐξουσίας μετειληφόσι, καὶ ὁσημέραι δικάζουσι τοὺς ὅρους τῆς δικαστικῆς ἀκριβολογίας τῇ τῶν πραγμάτων παμποικιλίᾳ προσηρμοσμένους, καὶ τὸ τοῦ δικαίου ἐν πᾶσιν ὀρθὸν καὶ ἀπερίτρεπτον, ἐπὶ λεπτοῦ προκεκηρυγμένου ἀμφικτιωνικὸν ἤδη ἀπείργασται Θέμιδος καταγώγιον, τὸ τῇδε κοινὸν δικαστήριον καὶ Ἀδραστείας, ἢ νεμέσεως ἐνδιαίτημα, ὡς τοῦ λοιποῦ ἡ μὲν δίκη μηδόλως καπηλεύηται, τοῖς δὲ δούλοις οὐ κατὰ Δημάδην ἡ ἀνάγκη νόμος, ἀλλὰ τούτοις γε ἴσα καὶ ἐλευθέροις ὁ νόμος ἀνάγκη γίγνοιτο· ἔνθεν τοι μὲν ἐν δικαστηρίῳ γενόμενος, πλείστων ἦν ὅτε τῶν ὑπευθύνων ἐλέους ἐνδεομένων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τῆς σῆς ὁτιοῦν ἀπηρτήμεθα προσκελεύσεως ἀπορρηναμένων, εἰς τὸ ἀνθέλκαστον ἀφορῶν τῆς δικαιοσύνης, οὐ προσδεῖται ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἐλέους ἡ Θέμις, οὔτε μὴν ἐγκελεύσεσι πεπεράτωται, καὶ γὰρ ἐχρῆν τὸ δίκαιον ἀείπερ καὶ ἑκασταχῇ τετηρῆσθαι ἀμίαντον καὶ εἰδέποτε δέοι ἐπὶ τῇ ἀσθενούσῃ φύσει τῷ οἴκτῳ πρὸς τοὺς κάμνοντας ἐπανακραθῆναι, οὐμὴν οὐδὲν οἶμαι δεῖν τῆς καθεστηκυίας, ἢ προσανέσχετο τοῦ εὐθέος ἐκτραπέσθαι κρηπῖδος, ἀλλὰ στερεμνὸν ἐγκαρτερεῖν καὶ ἀκίβδηλον· ἐς τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀθέσμως ἀλλήλοις καταψηφίζεσθαι, καὶ ἐρήμην ἁλῶναι ὑπέρ γε τοῦ τὸ πρὸς ἑκάστου ἐπινέμεσθαι ἄνωθεν τὸ Θεῖον ἐπ' ἀνθρώπους καθεῖναι τὴν δίκην· κατάλληλον μέντοι εἱρμὸν καθεστηκέναι τῶν ἀρετῶν, ἃς καὶ κοσμίως περιπλακείσας πρὸς ἐπεξεργασίαν νοός, ἀλλήλαις ἐγκαταμίγνυσθαι, ἀλλὰ τὴν δικαιοπραγίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δικάζοντος, ἁρμοστοῦ στάθμην μὲν εὐθεῖαν καθεστάσθαι ὥσπερ σπάρταν, τὸ δὴ λεγόμενον, ποτὶ τὰν λίθον, τὸν δὲ ἔλεον καλλίστην παραφυάδα, καὶ κρᾶμα τι μειλίχιον παραπεφυκέναι καὶ συγκεκρᾶσθαι· οὕτως ὀφείλε πολιτικὸς ἀνὴρ ἀποκρίνεσθαι πρὸς τὸ ἀρχόμενον τὸν κυβερνῶντα ἐν ἑαυτῷ νοῦν ἔχων, καὶ τὸν ἐγκελευόμενον λόγον. Περὶ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν ταύτην πλεῖσται ἐπικουρίαι ὑπὸ τῆς εἰς αἴτησιν ἐπισπερχούσης τῶν ὀφλημάτων βίας, καὶ ἐπὶ τοὺς πατριαρχικοὺς δεδαπάνηνται. αὖθις δὲ τῆς ἀναιδοῦς σκολιότητος τῶν τῷ οἰκτρῷ καὶ πενομένῳ τῶν πτωχῶν δήμῳ νεωστὶ ἐν πολυχνίῳ τινι ἐπιθεῖντο ἐμπόρων Ὀθωμανῶν ἀναδραμούσης, τῇ συνήθει δραστηριότητι τοῦ κρατοῦντος τὸ δεινὸν αὖ τῆς τρυχώσεως ἀπεσκορακίσθαι· τοιγάρ τοι γοῦν τὴν Μολδαβικὴν δυοῖν ἐτῶν τοιόνδε τρόπον διῳκημένην ὑπὸ τοῦ

așa și în viață, cérta și amiciția constitue totul [45]), preferând maĭ mult de tóte dreptatea cea maĭ curată, ca una ce este cărbunele cel maĭ luminos și basa cea maĭ statornică a potereĭ, și-a propus de regulă neînfrântă și constantă în judecățĭ: dreptatea și imparțialitatea. In urmarea acesteea tribunalul comun de aicĭ și reședența Adrastieĭ orĭ Nemeseĭ (a justițieĭ ,neevitabile și a sentimentuluĭ moral ce resbună nedreptatea), ca un locaș acum de apel al justițieĭ, fu însarcinat de prelucră pentru dregătoriĭ autorităţeĭ din tótă țara și judecătoriĭ, de tótă ḑiua, definițiunile casurilor speciale judecătorestĭ aplicate la tot felĭul de afacerĭ, și dreptatea și nestrimbarea justițieĭ în tóte desluşită până în fir*; că de aicĭ înainte dreptatea la judecată să nu se maĭ vîndă, ĭar servilor nu sila să le fie lege, dupre ḑisa luĭ Demade, ci aseminea celor liberĭ și lor legea să le fie silă [46]). In urmare, fiind odată în tribunal și mulțĭ dintre ceĭ acusațĭ, avênd nevoe de milă, se adresară către dênsul ḑicênd: „Atârnăm de la porunca ta, orĭcare a fi ea; Vodă privind la indepedența dreptățeĭ ḑisă: „O bărbațĭ, justiția n'are nevoe de milă, nicĭ se sevêrșește prin poruncĭ; căcĭ se cade ca dreptatea pururea „și pretutindenea să se păzască neatinsă, și „dacă ar trebui vre-o-dată pentru slăbiciunea fireĭ a fi amestecată cu îndurarea către „ceĭ pătimașĭ, totușĭ socot că nicĭ cum nu „se cuvine a fi resturnată de pe temelia cea „stabilă a dreptuluĭ, pe care stă, ci a stărui „într'ênsa tare și fără prefacere. Căcĭ în acest scop pentru ca ómeniĭ să nu se con„demne între sine fără lege și să fie pedep„sițĭ ca în pustie, și pentru ca să se împar„tă, ce se cuvine fie-cuĭ, divinitatea trimise „de sus dreptatea către ómenĭ. Prin acésta însă „se institui un șir convenabil de virtuțĭ, care „armonic împletite spre perfecționarea min„țeĭ se amestecă între dênsele, dar dreptatea se

*) Daca în loc de προχνεχθεμένου se va ceti προχνεχθέμενος, sensul acestuĭ periol ar fi așa: — Iar urmator acesteea, facênd public cunoscut în amérunțime dregatorilor din tóta țara, și judecetorilor în permanența, definițiunele casurilor speciale judecatorești acomodate la marea variațiune a afacerilor, și dreptatea și nepervertirea justiției în tóte, constitui în fine localu apelativ al justițieĭ, tribunalul comun de aicĭ ca locuința a Adrastieĭ orĭ Nemeseĭ (a justițieĭ prevéḑetóre și resbunatóre).

ὁμωνύμονος Ἰωάννου, ἀπονοσφιζόμενος τελευτῶν παρελλάξατο, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπειπὼν τῷ ἀνακτορείῳ προσεχώρησεν ἄστει, καί γε μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τὴν τῇ τῶν Βλάχων προσδιοίκησιν τέταρτον ἀνακεκήρυκται.

„stabileşte în lucrările judecătoruluĭ, ca o „cumpănă drêptă de arbitru şi cum se ḑice „ca o sfóră la zidire, ĭar mila rĕsare alătu„rea ca o lăstare prea frumósă, şi se con„amestecă ca o mixtură dulcie.“ Aşa se cădea a se esprima către supuşĭ un bărbat politic ce are în sine minte guvernătóre şi raţiune ordonătóre. În acésta domnie prea multe ajutoîurĭ s'aŭ cheltuit din causa asupririĭ creditorilor grabnicĭ la cererĭ, şi către Patriarhĭ [47]). Apoĭ ĭarăşĭ ivindu-se neruşinata strîmbătate a unor neguţitorĭ Turcĭ, cariĭ într'un orăşel din noŭ asuprĭa populaţia cea miseră şi lipsită a sĕracilor, prin naturala energie a Domnitoruluĭ asprimea strivireĭ fu ĭarăşĭ înlăturată. Decĭ, pe când Moldova era în acest chip administrată acum de doĭ anĭ, îndepărtat de frate-sĕŭ, Ioan. în fine fu schimbat, şi lăsându-se de domnie plecă la cetatea împĕrătéscă, dar nu după mult timp fu denumit a patra óră la administrarea ţăreĭ Valahilor.

αψμδ. Αὐτίκα μὲν οὖν τῷ κατὰ τὴνδε τὴν ἀρχὴν θώκῳ ἐφιζάνοντος ἐπὶ τῷ μὴ εὐθυμῶς ἀδικεῖσθαι τὸν πάλαι τετριμμένον λεὼν ἐς δικαιοσύνης ὡς ἀληθῶς συνοικείωσιν, κατεσφραγισμένη δέλτος τὴν τῆς ἀδικίας λώβην ἀπείργουσα διὰ ῥαστώνην τοῦ ἀρχομένου πρὸς ἅπαντας διακεχάρακται· καὶ χαλεπὴν μέντοι γε ἐπὶ τούτοις δουλείαν δεδουλωμένων πλείστων τῶν ἐπιχωρίων καὶ τὴν ἀνέκαθεν τῆς φύσεως ἐλευθερίαν ἀφῃρημένων, κἀν τούτῳ τῆς θέμιδος ἀντιποιουμένου, καὶ λύτρα προθέντος ἡ πολυδάπανος γέγονε τῆς τοῦ γένους αὐθαιρέτου αἰχμαλωσίας ἀνάῤῥυσις· Τηνικαῦτα δὲ πάλιν τοὺς ἀφηνιάζοντας τῶν Ὀθωμανῶν τὸ πεπυκασμένον καὶ δυσπόρθητον πάντως κακὸν, καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῷ πρυτανευομένης γῆς καταλύματα ἐπιπήξαντας, πῇ μὲν βασιλείοις ἐντάλμασιν, πῇ δὲ ἐξουσιαζόντων σθένει, καὶ συνεκδρομῇ, καὶ θεραπόντων ἀγῶσι. καὶ μὴν δαπάναις ἀδιαλείπτοις ἐν τουτωὶ ἀτεράμνον τὸ ἦθος ἐπὶ δικαίῳ εἰσοικισμῷ διάμπαξ ἀπεώσατο, τὸν σκαιὸν ὅμιλον πανοικὶ ἀνάστατον ποιησάμενος.

(1744). Decĭ, îndată ce se aşeḑă pe tron în acéstă domnie, pentru ca să nu se nedreptăţéscă nicĭ cum poporul, ce se deprinsese de mult a fi familiar într'adevĕr cu dreptatea, a scris către toţĭ carte cu sigiliu domnesc, prin care pentru resuflul supuşilor se oprĭa orĭ-ce vătămare nedréptă. Apoĭ fiind-că cea maĭ mare parte din ţăranĭ robĭau în grea robie şi eraŭ lipsiţĭ de libertatea naturală de la început, Vodă şi în acéstă privire reclamând dreptatea, pusă preţurĭ de rescumpĕrare, şi se făcu mult costisitórea eliberare a némuluĭ din robia cea arbitrară. Atuncĭ, nişte Turcĭ nesubordinaţĭ legilor,— care este reul cel cumplit şi în adevĕr greŭ de stîrpit,—în ţara cârmuită de el fundându-şĭ locuinţĭ, une orĭ cu poruncĭ împĕrăteştĭ, alte-dăţĭ cu învoirea şi concursul celor de la putere şi cu silinţele servitorilor şi încă cu multe cheltuelĭ stătéŭ neclintiţĭ în acésta, sub pretext de dréptă stabilire în ţară, deodată Vodă îĭ respinse, silind mulţimea cea îndărătnică a se strămuta cu totul.

αψμη, Ἐκ τούτου μὲν ἄρα ἐς τὴν Μολδαβικὴν μετενεγκάμενος τὴν σατραπείαν, Γρηγορίου Γκίκα τέως ἐπὶ τὸν τῆς Βλαχίας δίφρον εἰσφοιτῶντος, παραχρῆμα τοῖς περὶ τὴν διοίκησιν εὐσθενῶς ἐπεχείρησε, καὶ δὴ τῇ ἐμβριθείᾳ τοῦ διοικήματος, ἣ ἤδη ἐπὶ δεινοῖς νοσηλευομένη, καὶ ὑπερορἀσει ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ χερσεύουσα ἐπικράτεια, ἀτρέμα

(1748 an.). Dar de aicĭ transferat în satrapia (domnia) Moldoveĭ, de óre-ce acum Grigorie Ghica întrase în scaunul Valahieĭ, de îndată vêrtos se apucă de ale administraţieĭ, şi decĭ, prin o seriósă guvernare, domnia ce acum era infirmă de rele şi se pustiise de negligenţa de maĭ 'nainte, sub

καθ' αὐτὸν ὑπολωφήσαντος τοῦ κακοῦ, αὖθις ἐς εὐεξίαν ἀνέσφηλεν· ἐμπόριας μὲν γὰρ Ἀγαρηνῶν (Λαζοὺς κατὰ γλῶσσαν εἴποι τις ἄν) ἐν πολυχνίοις καὶ κώμαις τῆς τῶν Μολδάβων πάλαι πως ἱδρυσαμένων τὰ κατοικήματα, καὶ παρ' ὅλον τὸν ῥοῦν τοῦ ἐπιτρέχοντος χρόνου τὰ ἑαυτῶν κτήματα τῷ κατὰ τὴν ἐμπορίαν κερδαλέῳ λιπαρῶς ἐπαυξησάντων πλεονεξίᾳ τε ἅμα καὶ ἁρπαγῇ (δυσκόρεστον γὰρ πάθος ὁ γλίσχρος καὶ δυσέκλυπτος τῆς χρυσομανίας ἔρως) ἐπὶ τόκοις χρημάτων, καὶ ἀγορᾶς διαθέσει συνεπετίθεντο τοῖς τετρυχωμένοις τῶν ὑπηκόων, καὶ ἡ ὄρθησίς τις ἀσίδηρος ἀνὰ τὴν Μολδαβικὴν προσεχώρει συλαγωγοῦσα τοὺς πένητας, καὶ δὴ φιλοπλουτίαν ἐμπορικὴν κορεννῦσα, καὶ τὸ ἐπίπαν εἰς ἔνδειαν τελευτῶσα καὶ ἀπορίαν. Κῆρα γοῦν τηλικαύτην καὶ ῥυθμὸν ἐμπεδόφρονος βουλῆς συγχέαντα πόρον παντὶ σθένει ἀποσκεδάσαι οἱ περὶ τὸν ἡγεμόνα προελόμενοι τοῦ πρόσθεν κλεινοῦ ὑπάτου τῆς βασιλείας καὶ περὶ τὸν Ἴστρον τηνικαῦτα ἐνδιατρίβοντος ἀρωγῇ τε ἐχρήσαντο καὶ συνδιαπράξει, καὶ δέλτους ἐπὶ τῇ χρείᾳ ἀπὸ τῆς βασιλίδος πόλεως ἐνταλτικὰς παρακομισάμενοι, χιλιάρχου τε πρός γε μετὰ στρατοῦ πρὸς τοῦ συνηγοροῦντος ὑπάτου ἐπιπεμφθέντος τῷ ἔργῳ, καὶ δίκας ἐν τοσῷδε ἠδικηκόσιν ἐπὶ τοῖς παρῳχημένοις ἀδικήμασι λαχόντων τῶν ἐνοίκων τῆς χώρας, οὕτω μὲν τοὺς τῇ ἐμπορικῇ πολυμηχανίᾳ καὶ ὕβρει ἐγγενομένους, καὶ πλείστου χρόνου τρυχώσαντας τὸ ὑπήκοον μετ' εὐδείας καταστειλάμενοι ἀνεχαίτιζον· ὧδε τοίνυν ἐξεληλαμένων τῶν ἐπὶ προσχήματι συνεμπορίας αὐτόθι ἐνδιαιτωμένων βιομηχάνων δυσμενῶν ἀπηλλάγη τὸ ἐνταῦθα ὑπήκοον τῆς πρὸ πολλοῦ ὑφερπούσης, καὶ ἤδη ὡς οἷόν τε προσχωρησάσης λῃστείας, καὶ δὴ ἐπ' ἀμεινόνων οἰωνῶν τῇ τοῦ διέποντος συνέσει τὸ διεπόμενον ἐπαύσατο τῆς ἀδικίας οἰκτρὸν γενόμενον παρανάλωμα.

Οὐμὴν, ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα τῶν μουσῶν κηδομένου τοῦ ἁρμοστοῦ κάλλος τῇ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας ἀσκήσει παρεμβέβληται, καὶ γὰρ ἐγγυμνάσμασι καὶ μελέταις ὁ τῆς φιλομαθείας διεκοσμεῖτο ἀγών, τὰ μὲν δαψιλαῖς ἐπικουρίαις, καὶ καθελκούσαις εἰς διδασκάλων τιμαῖς προκαλουμένων καθηγητῶν, τὰ δὲ ἐφήβων καὶ ὁμιλητῶν δωρεαῖς καὶ παραινέσεσι πρὸς λυσιτελῆ κατεθηγομένων ἐπίδοσιν, ὥστε τῶν ἐκεῖσε τρίποδι μουσῶν ἐγκαθιζομένων, Ἑλλάδος ἐν Γετικῇ εἰκόνα τινὰ παρεμφαίνεσθαι, καὶ ἀττικῆς δεινότητος ἀμυδρόν τι ἐκτύπωμα καὶ αὐτοσχέδιον. Οὐκ ἔλαττον μέντοι τῆς πολιτικῆς σεμνότητος, ἐπιπολαζούσης τῆς περὶ τὸ θεῖον σπουδῆς ὀκλάζουσαν τηνικαῦτα ἔντισι

dênsul încet scădênd rĕul, iarăşi reveni în vigóre. In adevĕr, nişte neguţitorĭ Agarinenĭ (cariĭ s'ar putea numi pe limba lor Lazĭ), de mult acum aşedêndu-şĭ locuinţele în oraşele şi satele Moldovenilor, şi în tot cursul timpuluĭ trecut mult crescêndu-şĭ averele lor cu câştigul din negoţ, ba încă cu lăcomia şi răpirea (căcĭ dragostea auruluĭ cea lipicĭósă şi grea de respins este o patimă grea de săturat), asupriaŭ pre locuitoriĭ scăpătaţĭ cu procente de banĭ şi cu instalărĭ de tîrgurĭ; aşa că prin ţara Moldoveĭ se respândisă o prădăcĭune neînarmată ce jăfuia pre ceĭ sĕracĭ, iar acésta spre a sătura iubirea de avuţie negustoréscă, care la urma urmeĭ se sfârşia prin lipsă şi sĕrăcie [48]). Decĭ Domnitorul cu aĭ sĕĭ propunêndu-şĭ a stêrpi cu orĭ-ce preţ o ast-fel de rană şi obiceĭŭ, ce rĕpunea orĭ-ce plan de sfat cu minte, aŭ recurs la ajutorul şi conlucrarea vestituluĭ Vizir de maĭ 'nainte al Impĕrăţieĭ, carele atuncĭ petrecea la Dunărea, şi şi-aŭ adus din capitală cărţĭ poruncitóre în acéstă afacere; pe lângă acésta fu trimis de Vizirul ce-'l conajuta şi un Paşă cu armata spre acest lucru, iar locuitorilor ţăreĭ atuncĭ li se permise a trage în judecăţĭ, pentru nedreptăţile trecute, pre ceĭ ce atâta îĭ nedreptăţise. Şi aşa cu falǎ înfrânându-ĭ opriră în loc pre ceĭ dedaţĭ la viclenie şi obrăsnicie neguţitorésca şi cariĭ de fórte mult timp striviaŭ pre locuitorĭ. Decĭ aşa fiind alungaţĭ industriaşiĭ inimicĭ ce trăiaŭ aicĭ sub pretext de împreună neguţitorie, scăpară supuşiĭ ţăreĭ de tâlhăria de mult furişată şi acum respândită cât se putu maĭ mult; în urmare prin prudenţa Guvernatoruluĭ, sub augurĭ maĭ bunĭ, ţara încetă de a fi vectimă miserabilă acesteĭ nedreptăţĭ.

Dar cu tóte acestea, guvernatorul îngrijindu-se de ale învĕţătureĭ, făcu a se introduce o ordine frumósă în cultivarea învĕţătureĭ umaniore, căcĭ stadiul instrucţiuneĭ se ornă cu exerciţiĭ şi studiĭ. Pe deoparte profesoriĭ fură provocaţĭ prin ajutorurĭ abondente şi onorurĭ ce-ĭ atrăgeaŭ la şcóle, iar pe de altă tineriĭ şi discipuliĭ cu darurĭ şi sfătuirĭ ce-ĭ înteţiaŭ la un progres util, în cât musele instalându-se pe altarul de acolo făceŭ să apară în Geţia imagina Grecieĭ şi o mică asemănare şi improvisare a iscusinţeĭ atice. Nu maĭ puţin de cât buna ordine politică, fiind negligeat şi studiul despre

τῶν ἱερῶν ὁμηγύρεων καθορῶν τὴν ἄλλως καθεστῶσαν καὶ ἀμόλυντον τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἀκραίφνειάν τε καὶ στεῤῥότητα θείου ζήλου πυρσῷ καταπίμπραται, καὶ πρὸς τῆς νοσηρᾶς ταύτης κηλῖδος αὐτίκα τῇ ἀποσμήξει γενόμενος, τὰ θεῖα τοῖς θείοις πατράσι παρακατέθετο, ἱερὸν συγκροτησόμενος ἄθροισμα, καὶ αὐθεκάστως ἅπαντα κατὰ τοὺς πάλαι κανόνας ἀνακριθῆναι ἐγκελευσάμενος· συῤῥέοντος τοίνυν πανταχόθεν τοῦ θεοφόρου τῶν μυσταγωγῶν καταλόγου, καὶ ἡγεμονικῷ κελεύσματι ἐν τῷ νεῷ ὡς εἰκὸς ἐπὶ προϊσταμένων ἱεραρχῶν γενομένης τῆς συνελεύσεως, τημελῶς καὶ ὡς οἷόν τέ ἄριστα ἐξηκρίβωται τὰ ἀμφισβητούμενα καὶ ὁμόφωνα τοῖς τῶν παρελθόντων οἰκουμενικῶν συγκροτημάτων χρησμωδήμασι, θεσπίσματα γέγονε, τοῖς θεοπνεύστοις πυξίοις συνᾴδοντα τῶν γραφῶν, καὶ λιγυφθόγγοις συνηχοῦντα δόγμασι τῶν συνόδων, ὥστε τὰς τοῦ τρόπου ἐπ᾽ ἠθῶν καταγρήσει ἀναφανδὸν σφριγώσας διαφθορὰς ἀνασταλῆναι τῶν πλημμελούντων, καὶ μὴν πρὸς τὸ τοῦ βίου ἀσόλοικον μετατυπούμενον τὸν πάλαι διακαῆ καὶ οὐρανοῦ ἐφάμιλλον ζῆλον, αὖθις ἀναφανῆναι καὶ περικλεῶς ἀποστράψαι. Οὕτως οὖν θεῖός τις ἀεὶ ἐπὶ τῶν κρατούντων χαρακτὴρ καὶ ἀσύλητος, πρός γε πολεμίοις ἀπόρθητον ἔρυμα, καὶ δυσπρόσοδον ἡ περὶ τὸ θεῖον εὐλάβεια, καὶ τὴν τῆς εὐσεβείας περιπόρφυρον τήβεννον περικείμενον κράτος τῆς σκολιᾶς ἀντιδιέσταλται τυραννίδος, καὶ ὥς περ ἀπομαχθεῖσα εἰκὼν τῷ ἀρχετύπῳ παρείκασται τῆς θεί ς ἀρχῆς.

Τοιῷ δε γοῦν μέχρι δεῦρο περιπετειῶν ὡς εἴωθε τὰ ἀνθρώπινα ἀλλήλαις συμπαρυφαινομένων δεσμῷ, καὶ ποικίλῃ τῆς ἐξουσίας μεταῤῥυθμίσει τε καὶ διαπερατιώσει τῇ δε κἀκεῖσε διαφερομένου τοῦ ἡγεμόνος τὸ δεινὸν ἐξαπίνης παρεισελήλυθε τῆς δυσπραγίας, καὶ λυγροτέρα πτῶσις αὐτῷ περιέστηκε τῶν παρελθουσῶν, καὶ γὰρ τῆς μέχρι νῦν διακοσμηθείσης ἡγεμονίας, ἀθρόον μὲν δόλῳ τῶν ἀντιπαραταξαμένων ἀποσπώμενος δι᾽ ὀλίγων ἡμερῶν ἔφθη ἑαυτὸν συσκευάσας, καὶ τὰ ἐφόδια ἀρτυσάμενος· καὶ ἤδη ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν πρόσεισι τῷ βασιλείῳ καθυπείκων προστάγματι.

αψμθ. Ὁπηνίκα δ᾽ οὖν τῷ τῶν ἀμπλακημάτων πλήθει τῶν ἡμετέρων ἐκνεμεσῶντος τοῦ θείου τῆς δακικῆς ταύτης ἐκπεπτωκότες ἀρχῆς ἐς Βύζαντος κατενηνέγμεθα, πολλοῖς δὲ τηνικαῦτα δεινοῖς καὶ κακῶν ἰλιάδι περιπεσόντες, ναὶ μὴν τὸν ἀβίωτον καὶ περ ἄκοντες προελόμενοι βίον, ὀλοφυρμοῖς γε ἀδιαλείπτοις συνεσχέθημεν καὶ ἀνίαις,

cele divine, Domnul observând că atuncĭ la óre-care solemnitățĭ sacre schĭopăta puritatea șĭ firmitatea culturei bisericeștĭ, de alt-feliŭ constantă și nepângărită, se aprinse de focul zeluluĭ divin și îndată venind cu buretele preste acéstă pată bolnăviciósă, espuse în fața părinților divinĭ cele divine, poruncind să se întrunĭască în adunare sânțită și tóte pe rând să le cerceteze dupre vechele canóne [49]). Decĭ întrunindu-se de pr tutindenea colegiul sacru al preoților și dupre porunca domnésca adunarea făcêndu-se cum se cuvenea în templul sĕŭ sub președința Ierarhilor, cu amăruntul și cât se putu maĭ bine s'aŭ deslușit punctele discutabile și conform inspiratelor decisiunĭ ale anteriórelor Sinóde Ecumenice, se făcură poruncĭ consunătóre cu cărțile de D-ḑeŭ inspirate ale Scripturelor și coglăsuitóre cu dogmele cele armoniόse ale Sinódelor, în cât se înfrânară corupțiele purtăreĭ celor greșitorĭ. carii fățiș tindeaŭ la stricarea moravurilor, și zelul cel maĭ 'nainte ferbinte și rêvnitor la ceriŭ, fiind prefăcut dupre desordinea vieței. acum ĭarăși s'a aretat și glorios a strălucit. Așa decĭ, un caracter pururea divin și nepângărit al celor ce domnesc, maĭ mult încă, pietatea către D-ḑeŭ este o întăritură nedistrusă și greŭ de apropiat inimicilor; ĭar Statul ce se investeşte cu toga cea porfirică a euseviei (cucernicei) se distinge de tirania cea strîmbă și se asémăna uneĭ imagine decopiate de pe originalul împĕrățieĭ divine. Decĭ până aicĭ principele Constantin pășind în viață prin o așa înodare de peripețiĭ ce se țeséŭ între dênsele, cum se obicĭnuește în lucrurile omeneștĭ, și prin o variată reformare a putereĭ și scótere la capĕt a domnieĭ pe icĭ pe colo, deodată sosi greul nenorocireĭ șĭ-'l cuprinse o cădere maĭ tristă de cât cele trecute; căcĭ prin viclenia adversarilor, smuls cu totul din domnia ce guvernase până acum abia apucă în puține ḑile a se strînge și a-șĭ pregăti cele de drum, și îndată și plecă spre capitală cu ceĭ de pe lângă dênsul supunêndu-se ordinuluĭ împĕrătesc.

(1749). Când după mânia luĭ D-ḑeŭ pentru mulțimea pĕcatelor nóstre. căḑênd din acésta domnie a Dacieĭ, am ajuns în Bizant, atuncĭ dar periclitându-ne în multe restriște și în o iliadă (infinitate) de rele am intrat în adevĕr, de și fără vole, în o viață de nevĭețuit, și furăm cuprinșĭ de întristărĭ ne-

ἀεὶ ἐπὶ τὸ τῆς ἀμηχανίας ἄπορον ἐπισπερχούσας. Καὶ γὰρ τῆς ἀποβαλλομένης ἀρχῆς ὁ πηδαλιοῦχος, ᾧ καὶ τὸ ἐπ' εὐπραγίᾳ τῆς ἡμετέρας ζωῆς ἐπερήρειστο θάρσος, ὀστράκου, ᾗ Πλάτων ἔφη (Πλάτ: ἐν Φαίδρῳ:), μεταπεσόντος οἴεται φυγῇ μεταβαλὼν, καὶ ἄφνω πάντων ἡμῶν ἀποσχοινιζόμενος εἰς τὴν ἡφαιστίαν νῆσον ὑπερόριος ᾤχετο, πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὸν σχετλίως καταλιπὼν, τῷ κλύδωνι τῆς ἀτυχίας ἑαλωκότας, καὶ τῷ χειμῶνι τῆς συμφορᾶς παραθέμενος· τοι γάρ τοι τοῦ πρυμνήτου τῶν πηδαλίων ἀποκρουσθέντος κατεῤῥάγη ἂν δήπου τὸ χειμαζόμενον σκάφος ταῖς ὑφάλοις προσαῤῥασσόμενον, εἰμὴ τοῦτο θείας τινὸς ἐπιπνοίας ζέφυρος τὸ τῆς ζάλης ῥόθιον κατευνάσας ἀμῶς γέπως ἂν τῷ τῆς νηνεμίας λιμένι προσώρμισε· τοι γαροῦν τοῦ μὲν πρώτου λαίλαπος καὶ τῆς ἐξαπινναίως ἐπιδραμούσης θυέλλης τοῦ δυστυχήματος ἀπηλλάγη ὁπωσοῦν τὸ κυμαινόμενον πλοῖον ἐκτός που τοῦ ναυαγίου γενόμενον, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν τῇ τῶν λυπηρῶν ἐπαλληλίᾳ τε καὶ ἐφόδῳ οἰκτρῶς πιεζούμενον τῶν ὑπεναντίων δήπουθεν πνευμάτων, ῥοιζηδὸν ἐπισκηπτόντων, κἂν τῷ εὐόρμῳ δοκοίη ἐπινήῳ ἐλλιμενίζεσθαι, δεινῶς πως ἐκλυδωνίζετο ὅσον οὔπω περιτρεπόμενον· κἀνταῦθα δὲ τό τε ἦν γνόφον συνορᾶν ἐφ' ἡμῶν συναλιζόμενον τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπιλυγάζοντα τῆς διανοίας τὸ διαυγές, κατήγοροι γὰρ καὶ σκῶπται σωρηδὸν ἐξορμῶντες ἡμᾶς οἷα τοῦ ἡγεμονικοῦ θώκου παρ' ἀξίαν κεκρατηκότες, οὐκ ἔπαυον αἰτιώμενοι καὶ μυκτηρίζοντες· ταύτῃ γοῦν τῷ γε ὀστρακισθέντι καθηγεμόνι, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τοῖς ἐν μόχθῳ παραλειφθεῖσι μῶμον οὐ τὸν τυχόντα προστρίβοντες· τοὐντεῦθεν ἄρα τοῦ κακοῦ προϊόντος, ἐπιχλευασμοὶ ἀνὰ πόλιν ἐν οἴκοις, καὶ καταλύμασιν ἀγοραῖοι ψηθυρισμοὶ ἐν λαύραις καὶ λεωφόροις, μυρίων τε ψόγων βέλη παντοδαπὰ καθ' ἡμῶν ἐκσυριττομένων τε καὶ δυσπραγούντων· Οὕτως οὖν στηλιτευτικῷ ῥήγματι ἐρεσχελίζοντες οἱ πολέμιοι καὶ ὑπερφρονοῦντες, πανταχῇ τῆς σκολιότητος ἐκτραχηλιζομένης ἐπὶ τὰ χείρω, σκαιὰν ἅμα καὶ ἀδολεσχοῦσαν τὴν μισοκαλίαν αὐτῶν προὐτίθεντο· τίς δ' ἂν εἴποι τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐνέδρας τῶν δυσμενῶν, οἵ τῷ περὶ τοὺς ἀτυχοῦντας μώκῳ καὶ καγχασμῷ τὴν μοχθηρὰν καὶ πικρίας γέμουσαν σκευωρίαν παραμίξαντες, τῆς ἐπιβουλῆς ἀναμὶξ καὶ χλευασίας τὸ στυφελὸν καὶ ἐπώδυνον κρᾶμα τοῖς ἤδη ἐν ὠδῖναις κατεσκληκόσι προσηνέγκαντο· πλαζομένους μέντοι, καὶ τῇ δε περὶ τὸ ἄστυ ἀβουλίας περιουσίᾳ ἀλύοντας τοὺς τοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴ μετενεχθέντος οἰκέτας, τέως εἱρκταῖς καθυπέβαλον, δανειστῶν αἰκίαις παρέδωκαν, καὶ ἄρτι τῷ τῆς τύχης βλοσυρῷ ἐκδειματοῦσθαι εἰωθότας, κινδύ-

întrerupte și de supărări, ce pururea ne espunéŭ la nedomirirea de a eși la vre-un capĕt. Căci cărmaciul domniei perdute. în carele rezema și bizuirea pentru fericirea vieței nóstre, resturnându-se bila, cum dice Platon [50]), cugetă a se depărta prin fugă, și de-o-dată despărțindu-se de noi toți se duse destărat în insula Lemnos [51]), lăsând desolați pre toți cei de sub dênsul, cuprinși de furtuna nenorocirei, și espunêndu-i la vijelia restriștei. In adevĕr pilotul înlăturat de la cârme, vasul cel cuprins de furtună, de sigur s'ar fi spart lovindu-se de stânci, dacă vêntul (zefirul) suflărei divine liniștind întru cât-va rĕpegiunea furtunei, n'ar fi înlesnit intrarea vasului în portul de liniște. Deci, nava cea învăluită scapă întru cât-va de întâia grindină și de furtuna, ce fără veste amenința cu nenorocire, și evită naufragiul; dar nu după mult timp, din causa neîntreruptului atac al întristărilor jalnic fiind apăsată (căci vênturile contrare o loviaŭ cu furie), de și părea a se adăposti în portul de alinare, cumplit se învăluia și puțin lipsi a nu se resturna. Chiar și aici putea a se vedea o negură de nedomerire adunându-se preste noi și întunecându-ne agerimea minței; căci acusatorii și batjocoritorii noștri, ca unii ce fără demnitate apucase tronul domnesc, cu grămada aruncându-se asupra nóstră, nu încetaŭ a ne acusa și batjocori; și în așa chip căusaŭ nu mică insultă atât principelui exilat, cât și celor remași în suferință. De aci rĕul progresând, se aruncară asupra nóstră celor persiflați și nenorociți defăimări prin oraș, în case și ospătătorii vorbe próste în strade și drumuri, și tot feliul de săgetaturi de nenumĕrate bănueli. Așa dușmanii și despretuitorii noștri bărfind vorbe desonorătóre, și preste tot locul strîmbătatea lor sumețindu-se tot mai rĕŭ, pe față își arătaŭ ura lor cea négră și viclénă. Cine ar putea spune cursele și mréjele inimicilor, carii amestecând întriga cea rĕutăciósă și plină de amărăciune cu defăimarea și derîderea celor nenorociți, adăpaŭ pre cei acum svêntați de dureri cu o mixtură vĕtămătóre și oțetită de viclenie tot-o-dată și defăimare. Iar pre servii celui deportat aiurea, carii rătăciaŭ și de multă nepricepere pribegiaŭ pre aici prin oraș, în fine îi aruncară în închisori, îi trădară maltrătărilor creditorilor, și pre cei abia deprinși

νοις ὧδε ἐπτοημένους παρέθεντο λαθραίοις τε καὶ ἐναργέσι.

Τηνικαῦτα μὲν ἐπὶ τοὺς δειλαίους καὶ δυσφοροῦντας ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων παροίστρων ὁ φθόνος ἐξήμεσεν, οὐκ ἔλαττον ἐν τῷ τῆς ὑπερορίας δυστήνῳ χώρῳ βληθέντα τὸν ἀρχηγὸν καταβαλλούσης τῆς βασκανίας· Λῆμνος ἦν τότε τῆς λυγρᾶς ἐξορίας τὸ πολυτελέστατον μέγαρον, ἐπὶ ψόγῳ τεθρυλλημένη, ἀνιαρὰ καὶ κατάξηρος νῆσος, πάλαι που τῶν ἐξωσθέντων τὸ δεσμωτήριον, ἢ τὸν σκάζοντα καὶ μεμυθευμένον Ἥφαιστον τοῦ τῶν ὀλύμπια δώματ᾽ ἐχόντων ὁμίλου, ἵνα καθ᾽ Ὅμηρον εἴπω, παρωθούμενον καὶ ἀποσοβησθέντα ἀναδεξαμένη ἄρουρα τὸ τῶν πειρατῶν ὁρμητήριον, τῶν λημναίων κακῶν ἡ παρεγκύκλιος σκηνή, τῶν ὄφεων καὶ ἐχιέων ἡ καλιά, καὶ τοῦ ὑπ᾽ ἐχίδνης δακέντος Φιλοκτήτου τὸ πολυστένακτον ἐνδιαίτημα· ὁ ἐπάρατος οὖν οὗτος καὶ ἀριδάκρυτος χῶρος, ὥς ποτε σὺν Ὀδυσσεῖ Νεοπτόλεμον τουτονὶ κατέσχεν ἄρτι ἐφέστιον τὸν ἐνθάδε πάροικον καὶ παρεπίδημον ἄνδρα, κἀκεῖσε γὰρ αὐτὸν οἶμαι ἐπ᾽ ὠνήσει κατάραι, ἵνα τοῦ κατὰ τὴν συμφορὰν ἀκμαίου πεπειραμένος ἔχοι τὸ τοῦ βίου ἐν περιπετείαις ἀκάθεκτον καὶ ἀκατάσχετον γνῶναι, καὶ τοῦτον πάνυ ἀριδήλως ἐπόψηται μάλα εὐπερίτρεπτόν τε καὶ εὐμετάβολον ὄντα· ἔνθα γοῦν ἐξῆν καὶ παρατετηρημένως θεάσασθαι ὄγκον περιθεώντων κακῶν, ἅτε τὸ γαληνὸν καὶ εὔδιον, ζόφῳ συσκιαζόμενον τὸ κῦδος εἰς ἀτιμίαν, εἰς αἶσχος τὸ κλέος, τὴν τῶν ἁπάντων εὐπορίαν εἰς πενίαν καὶ στέρησιν, εἰς ἐρημίαν καὶ μόνωσιν τὴν προπομπὴν ἀμοιβαδὸν ἀντικαταλλασσόμενα· ἀλλὰ μὴν ἐν ἅπασι στεῤῥὸν τοῦ γεννάδος, τὸ ἀνένδοτον φρόνημα, ἀκλινῶς τε καὶ ἀστεμφῶς διακείμενον, ἠρέμα τῶν ἐμπιπτόντων ἠνέσχετο, οὐ μὴ δυσανασχετούσης τῆς ἀρετῆς τῇ τῶν δεινῶν ἐπισκήψει· πέτρας γὰρ δίκην ἐν μέσῳ πελάγει προσθλιβομένης τῷ ῥεύματι, καὶ κύμασιν ἀῤῥαγοῦς ἀεὶ ταῖς ἀπὸ φιλοσόφου γνώμης παρακλήσεσι προσομιλῶν, ἀκράδαντον τὴν ἀριστείαν ἀντεπεδείκνυτο παλαίουσα δῆθεν ταῖς ἐπηρείαις ἡ καρτερία, καὶ οἱονεὶ ἐπὶ πένταθλον συμπαριστῶσα τὸ λῆμα τοῦ ἥρωος οὐκ εἴα διακλασθῆναι ταῖς συμφοραῖς, ὥστε δυοῖν θάτερον μηδαμῇ τὸν νουνεχῶς περιεσκεμμένον, ῥαδίως ἂν ἐπιλέγεσθαι ἢ τοὺς ἐπιγιγνομένους αὐτῷ πόνους ἐκτραγῳδῆσαι, ἢ τὴν ἀνταθλοῦσαν στεῤῥότητα, ἐπαίνων στέμμασιν ἀναδήσασθαι· τῆς σκηνῆς τοίνυν τῶν καθ᾽ ἡμᾶς οὕτω πως πανδημεὶ θεατριζομένης, θιασώτης κἀγὼ τυγχάνων τῶν ἀναβλαστησάντων δυσχερῶν, καὶ συγκοινωνὸς φορτηγοῦ ἐνθένδε πλοίου ἐπιβάς, καὶ ἀπάρας τῆς πόλεως περὶ δείλην ἑῴαν τήν γε εἰς Λῆμνον κατιθύνας πορείαν, ὅτι τάχιστα τῷ τοῦ Ἑλλησπόντου προσεγενόμην

cu spaima sórteĭ celĭ crude, aşa speriaţĭ îĭ espuseră la pericule ascunse şi făţişe.

Ast-feliŭ atuncĭ cu turbare se vărsă pisma asupra celor miserĭ şi necăjiţĭ din capitală, nu maĭ puţin de cum invidia apasă pre principele aruncat în localul trist al exilăreĭ. Palatul cel prea luxos al tristuluĭ exiliŭ era atuncĭ Lemnos, insulă în defăĭmare vestită, uricĭósă şi stérpă, de demult încă închisórea celor exilaţĭ; teren ce a primit pre schĭopul şi fabulosul Vulcan, respins şi alungat spre a mě esprima cu Omer [52]) din céta celor ce-'şĭ aŭ locuinţele în Olimp; locul de plecare al piraţilor, scenă teatrală de rele înspăĭmântătóre, cuĭbul şerpilor şi al viperilor, şi prea trista locuinţă a luĭ Filoctet cel muşcat de viperă [53]). Acest loc blestemat şi plin de lacrimĭ, precum altădată ţinu pre Neoptolem împreună cu Odiseu [54]), aşa acum poseda pre acest bărbat de curênd sosit aicĭ şi petrecětor departe de vatra sa. Socot însă că el şi acolo sosise spre folosul sěŭ, ca adecă încercând culmea nenorocireĭ să pótă cunóşte că viaţa nu resistă, nicĭ se póte opune peripeţielor, şi aşa să vadă arětat ca acésta este fórte mutabilă şi schimbăcĭósă. În care împregĭurare era posibil celuĭ ce observă de aprópe a vedea o mulţime de rele întrunite; căcĭ serenitatea şi liniştea se obscură de întuneric, gloria la rîndul sěŭ se preschimbă în desonóre, fala în ruşine, abondenţa de tóte în sěrăcie şi lipsă, întîmpinările pompóse în singurătate şi pustiu. Cu tóte aceste, caracterul cel inflexibil al vitézuluĭ tare în tóte cu o disposiţie statornică şi neclintită, liniştit suferĭa accidentele, fără ca virtutea să răpştéscă contra ataculuĭ restriştelor. Căcĭ ca o stâncă în mijlocul măreĭ bătută de curente şi nesurpată de valurĭ, pururea avênd în minte consolaţiunile cugetăreĭ filosofice, îşĭ arětă bărbăţia neclintită. În adevěr răbdarea luptând cu supărările şi întărind curagĭul Erouluĭ ca pentru o învingere totală, nu-'l lăsa a se frânge sub nenorocirĭ, în cât orĭ-ce cugetătorĭ cu minte n'ar putea uşor alege una din aceste două: orĭ să deplângă suferinţele venite asupra luĭ, orĭ să încunune cu cununĭ de laude tăria luĭ în lupte. Decĭ, fiind ast-fel representată în faţa tuturor scena întêmplărilor nóstre, şi eŭ încă fiind asociat şi coparticipător la restriştele supravenite, m'am îmbarcat pe un vas de trans-

πελάγει· λυγαίας δὲ τηνικαῦτα ἐπελθούσης νυκτὸς καὶ ἄφνω κατειληφείας τὸ σκάφος, τυφῶνες πολλῷ τῷ ῥοίζῳ διαῤῥηγνύμενοι τὰ πρότονα, καὶ σὺν ἱστίοις πρυμνήσια τά τε πηδάλια τῆς νεὼς διεσπάραττον αὐτανδρον, ταυτηνὶ τῷ βυθῷ καταδαπτίσαι βουλόμενοι· ἐνταῦθα δὴ τῷ σκότῳ τῆς ζάλης, καὶ τοῖς τῶν ἀλλήλοις ἀντιφερομένων λάβρων πνευμάτων προσκρούμασι, τῶν τε ἐῤῥωμένων κυμάτων ταῖς προσβολαῖς σφόδρα κατειλημμένοι, οἷα καὶ τῆς θαλάσσης ὥς περ ἐκ συνθήματος ἡμῖν ἀντιπαρατασσομένης τὴν ἐς ᾅδου ταχίστην ἐθέομεν, ἐν μεταιχμίῳ ζωῆς καὶ θανάτου γενόμενοι, καὶ τοῦ ζῆν προσωτέρω ἤδη ἀπεγνωκότες· ἀπειρηκότας δ' οὖν καὶ ὀδυρμοῖς στένοντας ὅλως, καὶ ἀπειπόντας τῷ τοῦ κινδύνου μεγέθει περὶ τὸ ἑωθινὸν σέλας κοπαζούσης τῆς τρικυμίας ἀνίσχων ὁ φαεσφόρος πλανήτης, καὶ γε τὴν διακεχυμένην ὁμίχλην ἀποσκεδνάμενος διαγελώσῃ ἡμέρᾳ καταυγάσας παρεμυθήσατο, καὶ ἠπιωτέραις αὔραις τῷ τῆς νήσου ὅρμῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἀντιπροσήγαγε.

Ἤδη μὲν οὖν τῇδε κατάραντες, καὶ ἐν τῷ ἄστει παρακείμενον πρόσαντες καὶ ἀπότομον ὄρος ἔνθα ἡ ἀκρόπολις ἀσθμαινούσῃ προσαναβάντες πνοῇ τὸν ἐκεῖσε μεμονωμένον καὶ ἀφιδιάζοντα εὕρωμεν ἀριστέα φιλοσόφῳ δὴ γε φρονήματι τῶν ἀφορήτων τὸ νέφνος ἀποσοβοῦντα· καὶ δῆτα αὐτῷ συντυχίᾳ διηνεκεῖ ὁ σ η μ έ ρ α ι παριζάνοντες, προτρεπτικοὺς ἐς πένθους ἀπαλλαγὴν παρενείραμεν λόγους, παράκλησιν δήπου τῷ πεπονθότι τινὰ ὑποθησόμενοι· οὐ μὴν ἀλλὰ τὴν ἐμφιλοχωροῦσαν τῇ αὐτοῦ ψυχῇ ἀλκήν τε καὶ ἀνδρείαν τηνάλλως οἴδαμεν παραθήγοντες, ἐν γὰρ ταῖς ὑποθήκαις ταῖς ἡμετέραις, καὶ προτροπαῖς τὸ τοῦ θυμοῦ στερεμνὸν καὶ φιλοκαλίας δυσαπότρεπτον ὑποβάλλοντες, ἵνα μὴ πάντως τῇ ἀθυμίᾳ ἄγαν ὑποβρύγιος γένοιτο, καὶ πάνυ ἐπιτείνας τὸ πένθος, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διαῤῥήξηται τὸ καλῴδιον, ἔγνωμεν γλαῦκα, τὸ τοῦ λόγου, ἐς Ἀθήνας φέροντες, καὶ τὸν δελφῖνα νήχεσθαι ἐκδιδάσκοντες· οὕτω πως οὖν ἐπὶ τῷ στυγερῷ καταλύματι ἀπαρκῆ ἐν διατρίψαντες χρόνον, καὶ γε ταῖς τῶν ἀλγηδόνων ἐνδιαιτησάμενοι ἀναφυούσαις ἀκάνθαις, τοτὲ μὲν παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης διεγενόμεθα, τὸ ἐκπυρούμενον καῦμα ἀναψύξοντες τῆς ὑποσμυχομένης καρδίας, τοτὲ δὲ τῇ ἀκρωρείᾳ, ἤ τῶν λειμώνων τινὶ προσπελάσαντες τῇ θέᾳ τοῦ τῆς φύσεως κάλλους παρεπεφερόμεθα ἄσμενοι. ὥστε τὸ τραῦμα ἀκέσασθαί πως, καὶ ἐπ' ὀλίγον τῆς δυσφορίας ἀπαλλαγῆναι.

port şi plecând din oraş după răsăritul sórelui, apucaĭ calea spre Lemnos, care mĕ duse cât maĭ răpide în marea Elespontuluĭ. Atuncĭ venind o nópte întunecósă şi fără veste cuprindênd vasul, o vijelie cumplită rupse cu multă răpegĭune funiele de dinainte, sfâşie vêntrele cu frănghiele şi cărmele naveĭ, în cât acésta risca a se cufunda în adênc cu ómenĭ cu tot. In acéstă impregĭurare fiind fórte ameninţaţĭ de întunericul furtuneĭ, de isbirele vênturilor răpeḑĭ, ce se băteŭ între dênsele, şi de loviturele puternicilor talazurĭ, de óre-ce şi marea pare-că într'adins se luptă cu noĭ, ne duceam cât maĭ iute la infern, stând la mijloc între viaţă şi mórte, ba de ce în ce maĭ mult desperându-ne de viaţă [55]). Decĭ, cu totul desperaţĭ suspinând cu bocete. şi încremeniţĭ de mărimea periculuĭ, maĭ contenind furtuna în ḑorĭ de ḑiuă, cu rĕsărirea sóreluĭ, împrăştiindu-se şi negura cea întinsă, şi strălucind o ḑi zîmbitóre am maĭ prins la suflet şi a doua ḑi cu vênturĭ maĭ line intrarăm în portul insuleĭ.

Decĭ, după-ce debarcarăm aicĭ, suindu-ne cu respirare gâfuitóre pe un munte situat lângă oraş, înalt şi drept în sus, în care era cetăţuia, am aflat pe Eroul cel isolat acolo şi în singurătate, respingênd prin o cugetare în adevĕr de filosof nourul calamităţilor. Şi decĭ în necontenitele întâlnirĭ cu dênsul de tótă ḑiua înşiram cuvinte sfătuitóre de înlăturarea tristeţeĭ, voind a da órecare consolaţiune celuĭ în suferinţe. Dar ne-am încredinţat că în van îmboldiam vigórea şi bărbăţia permanentă în sufletul sĕŭ căcĭ în preceptele şi sfaturile nóstre amintindu-ĭ de tăria curagĭuluĭ şi de nepărăsirea frumóselor luĭ disposiţiunĭ, pentru ca să nu se afunde de tot în descuragĭare, şi întinḑênd prea mult tristeţa, să se rupă aşa ḑicênd sfóra, ne-am convins cum ḑice vorba, că ducem cocovauă la Atena, şi învĕţăm delfinul să înnóte [56]). Decĭ petrecênd aşa îndestul timp în acéstă locuinţă abjectă, şi veţuind între spiniĭ ceĭ rĕsăriţĭ din durerĭ, câte-o-dată ne ducém la litoralul măreĭ spre a ne recori arşiţa cea înfocată a inimeĭ ceĭ învăpăete, altă-dată pe culmea munteluĭ, orĭ apropiindu-ne de vre-o grădină, veselĭ ne recream de aspectul frumuseţeĭ natureĭ, în cât rana se vindecă întru cât-va, şi pentru puţin scăparăm de suferinţă.

Κόρον δὲ τελευταῖον τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἐσχηκότες, καὶ τὸν ὀδυνηρὸν τοῦ χρόνου ῥοῦν ἀποτροπιαζόμενοι ἐς τὸ ἀνακτόρειον πάλιν ἄστυ ἀναλύειν βεβουλεύμεθα. Καὶ γὰρ τοῦ λημναίου ναυστάθμου ἄραντες ἀναπεπετασμένοις καὶ πνεύματος ῥύμῃ διογκουμένοις ἱστίοις τὴν ἐξουρίας διεπλεύσαμεν ναυτηλίαν, τὸν πορθμὸν ὅσον τάχος τὸν ἑλλησπόντειον παραμείψαντες· κυμαινομένης οὖν τηνικαῦτα ἐξ ὑπογυίου τῆς θαλάσσης, καὶ αὖθις περὶ τὸν ἡράκλειον πόντον ἡ ναῦς σάλῳ κεκίνηται, καὶ καταιγίδι ἐμπεριπεσοῦσα δεινῇ, μάλα μόλις παρὰ τὴν δευτεραίαν τὸν τῆς προποντίδος πλοῦν παρηλλάξατο, δυσχερῶς πως ἐφικνουμένη τῆς πόλεως· ἐπείπερ δέ καὶ δέλτον τινὰ ἐληλύθαμεν φέροντες πρὸς τοῦ ὑπερορίου ἄρχοντος ἀναγεγραμμένην, ἐν ᾗ τὰ τῇ προλαβούσῃ ἀρχῇ ἐμπαρομαρτήσαντα, καὶ γε οὖν τῆς καραδοκουμένης τῇ ἀνακτήσει, καὶ τῇ τῶν λυπηρῶν ἀπαλλαγῇ προσανήκοντα, νουνεχῶς ἐσχεδίασται, νέα παραχρῆμα καθ' ἡμῶν διεῤῥάγη ἐκβολὴ τῶν δεινῶν, ἀπανταχῇ τοῦ χωρίου ἐκπλημμυροῦσα, καὶ προσκατακλύζουσα· αὐτίκα μὲν γὰρ οἱ τοὔμπροσθεν ἑταῖροι τῶν πυξίων τοὺς κομηστάς, ἅτε τῇ σφῶν σκευωρίᾳ ἀπάδοντα ἐνηνοχότας ἐντάλματα, λήροις τε καὶ φληνάφοις διηκόντιζον τοὺς ἐχέφρονας οἱ ἐμβρόντητοι, καὶ τοὺς ἐλευθέρους τὴν διάνοιαν οἱ χαμαίζηλοι, φρενολήπτους καὶ παραπλῆγας ἀποφαινόμενοι· οἱ δὲ τέως πολέμιοι τὸν ἡμέτερον κατεπείγοντες ὄλεθρον, ὀξὺ διεμάχοντο, καὶ μοχθηρᾷ ὁτιοῦν παλάμῃ προσμηχανώμενοι τῷ τῶν παλαμναίων δεσμωτηρίῳ τὸν πόῤῥω που ταῖς ὀδύναις ἐντεθραμμένον, καὶ ἀνυπεύθυνον, τελευτῶντες προσήγαγον.

αψν. Φεῦ τῆς ἀθεμίτου πράξεως, βαβαὶ τοῦ μιαροῦ ἀνομήματος, ἐνταῦθα μοι ἀναπολοῦντι τὸ γεγονὸς, ἀνεπίσχετοι πηγαὶ δακρύων καταῤῥέουσι τῶν παρειῶν, καὶ μὴν ἐπισχετλιάζων ἐφ' οἷς τετόξευμαι βέλεσι, καὶ τῇ θρηνωδίᾳ προστετηκὼς τῷ ἐμβριθεῖ ἄλγει ὁλοσχερῶς ἐκλύομαι προσδαπανώμενος· κῆρα μὲν γὰρ τίς ἂν διανοήσειε στυφωδεστέραν; τίς ἂν ἴδοι ἱστὸν πεπρωμένης δεινότερον; κατείδαμεν γάρ τοι κλονούμενα τὰ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἑδράσματα, ἅττα ἢ ἂν ποιοίη χειμάῤῥους καταῤῥέων χαράδρας περιετρέψατο παρασύρων ὁ χρόνος· τεθεάμεθα οὖν τὸν πρὸς τοῦ ἄνακτος κύδιστον καὶ προεστεμμένον ὀλιγωρίᾳ παρεντυχόντα τὸν ποδηγέτην τοῦ λαοῦ εἱρκτῇ ἐμπεπεδημένον, τὸ τῆς Ἑλλάδος κλέος ἀμαυρωθὲν, καὶ ἀπαξάπασαν κατεστραμμένην τὴν ὄψιν τῆς παρελθούσης εὐκλείας, καὶ μηδαμῇ μένουσαν τὸ παράπαν· ἀλλὰ μὴν καὶ τούτοις ὁ ἄλκιμος προσκαρτερήσας οἷα τῇ πείρᾳ μεμαθηκὼς οὐ διεκάμπτετο τὴν εὐανδρίαν, καὶ μάλα κολοφῶνος τῆς ἀ-

In fine, săturându-mě de petrecerea de acolo și voind a înlătura supěrăcĭosul curs al timpuluĭ, am decis a mě reîntórce ĭarășĭ în orașul împěrătesc. Pornind decĭ din portul Lemnos cu ventrele deschise și îmflate de răpegĭunea vêntuluĭ, am plutit bine pe mare, trecênd cât maĭ ĭute strîmtórea Elespontuluĭ. Dar atuncĭ de-o-dată învăluindu-se marea, nava ĭarășĭ se agita de val, tot în marea Eracleĭană, și cuprinsă de o cumplită furtună abĭa-abĭa scăpă a doua ḑi de plutirea în Propontida, cu anevoe ajungênd în oraș. Dar fiind-că cu venirea nóstră am adus și o scrisóre scrisă de principele exilat, în care raționat eraŭ descrise cele ce urmasă în domnia precedentă, și maĭ ales cele cuvenite pentru recâștigarea uneĭ domniĭ așteptate, și pentru scăparea de supărărĭ, de-o-dată irupsă asupra nóstră o nouă revĕrsare de nenorocirĭ, revĕrsându-se ca un potop preste tot locul. Căcĭ îndată socĭĭ noștri de maĭ 'nainte începură a împroșca cu bârfirĭ și fleacurĭ pe purtătoriĭ scrisorilor, de óre-ce adusese informărĭ nepotrivite intrigeĭ lor, pentru care însușĭ fiind smintițĭ, numĭaŭ nebunĭ pre ceĭ cu minte, și eĭ tărîtoriĭ trataŭ de nesimțitorĭ pre ceĭ cu cuget liber. Iar dușmaniĭ de până acum grăbind perderea nóstră, cumplit luptaŭ, și cu reutăcĭósă uneltire intrigând in tot chipul, în fine introduseră în temnița criminalilor pre cel îndelung acum trăit în suferințĭ și neresponsabil.

1750. O ce faptă nelegală! vaĭ ce nelegĭuire pângărită! Aicĭ amintindu-mĭ de acea întêmplare, sorgințĭ de lacrimĭ fără voe îmĭ curg pe față, văetându-mě încă de săgețele cu care fuĭ săgetat, și topit de bocete, mě perd cu totul consumat de adêncă durere. Că cine 'șĭ-ar închipui o ursită maĭ apăsătóre? Cine ar putea vedea o urzire de sórtă maĭ aspră? Vĕḑut-am în adevĕr clătindu-se temeliele lucrurilor omeneștĭ, pre care tîrindu-le timpul le-a resturnat, cum ar face un torent revĕrsându-se prin surpăturĭ. Așa fel am privit pre cel ilustru și maĭ 'nainte încununat de împĕratul, întîmpinat cu despreț, pre conducĕtorul poporuluĭ legat în carceră, gloria Eladeĭ întunecată, și aspectul faleĭ trecute cu totul distrusă și nelăsând nicĭ o urmă. Cu tóte acestea, vitézul persistând ca cel ce avea esperiență în aceste, n'a slăbit în bărbăție, ci maĭ ales dorind

ρετῆς ἐφιεμένος ἐς κορωνίδα ἐπαίνων προσελήλακεν ὄλβιος.

Ὧ δὲ μὲν οὖν προπηλακισμοῖς τηλικούτοις ἐνειλημένους, καὶ τοσαύταις ἀτυχίαις περιπλακέντας ἐξαίφνης ἐπιστίλβουσα θεία τις ἐπικουρία τοῦ κρείττονος πλοκῆς ἀνέπτυξε τῆς γορδίας, καὶ δὴ τῆς τε εἱρκτῆς καὶ ὑπερορίας τοὺς ἀμφί τὸν ἡγεμόνα ἐξέλκουσα ἐς τὴν βασίλειον ἕδραν δημοσίῳ κελεύσματι ἀναποδίσαντα ἡμῖν τὸν ἐπέραστον ἐχαρίσατο· τότε μέντοι πλοίῳ κατάραντα, καὶ προσεληλυθότα τῇ ἠϊόνι τῆς χώρας γαμετή, τέκνα, ὁμαίμονες. ἄρχοντες, πρόσπολοι καὶ οἰκέται, θεραπαινίδες, καὶ φίλοις ἅμα ἅπας ὁ ὅμιλος τῶν ἐκεῖσε παραγενομένων, οὐχ ἥκιστα καὶ ἀλλαχόθεν προσφοιτώντων μετὰ πλείονος τῆς θυμηδίας προσεδέξαντο, δακρύοις θαμὰ ἀποῤῥέουσι τῶν ὀμμάτων, τὴν τῆς παρεκπηδώσης ψυχῆς διάχυσιν ἐπενδεικνύμενοι· μετήλλακται γοῦν δαιμονίως τὰ ἔχθιστα καὶ δυσχερῆ ἐς ἥδιστα καὶ τερπνά, εἰς εὐπρόσωπα καὶ εὐδιάλλακτα τὰ αἴσχια καὶ δυσέντευκτα· ἀλλαμὴν οὐ παρεξετάνθη οἴμοι τῷ μήκει τοῦ ἐπιῤῥέοντος χρόνου ἡ προσβαλοῦσα αἰθρία, ἀλλὰ τοὐναντίον αὖ ἐπαιωρούμενα τὰ νέφη καὶ ἀθροιζόμενα νυκτὶ τὸ φαεινὸν καὶ εὔδιον παρεκάλυπτο, καὶ ὄμβρους παρέχεον πικροτέρων ναμάτων· πρὸ πάντων μὲν γὰρ οὐκ ἔλαθον οἱ πρόκριτοι τῶν θεραπόντων οἱ συμμύσται τῆς βουλῆς οἱ ἀμύητοι πάνυ ἀγνωμονοῦντες, καὶ ἀριδήλως καταλελοίπασιν οἱ εὖ πεπονθότες τὸν εὖ ποιούμενον, τὸν πλουτίσαντα οἱ πεπλουτηκότες, τὸν εὐμενῆ καὶ γενναῖον οἱ ἀγελαῖοι καὶ ἀπαναίσχυντοι δυσμενεῖς· οὗτοι μὲν ἀγαθὰ κεκτημένοι οἱ ἀναιδεῖς, καὶ πλούτου περιουσίαν ἐν μεγάροις πολυτελέσιν οἰκουροῦσι χλιδῶντες, καὶ ἄγαν διαθρυπτόμενοι, ἀνέστιον δὲ οἱ προγάστορες καὶ ἐν πολυτελείᾳ ῥαστωνεύοντες, καθορῶσι τὸν σφῶν αὐτῶν εὐεργέτην πενίᾳ τε συζῶντα καὶ κακουχούμενον· τοῖς δε γοῦν κἄπειτα τοῖς ἀπωμότοις ἐφ᾽ ᾧ τῶν ἀτυχημάτων τὴν πληθὺν ἀπαρτίσασθαι, καὶ τραπεζῖται συνεμίγησαν δεινοποιοὶ δανεισταί τε βιομήχανοι ἐπὶ χρήμασι παρενοχλοῦντες, καὶ φυλακῇ καθειργνῦντες, τὸν ἐν ἀδρανείᾳ ἀμηχανοῦντα· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ οἱ ὑπὸ μιαρᾷ παλάμῃ καὶ πολυσχεδοῦς διαβολῆς συσκευῇ τὸ δίκαιον ψευσάμενοι ἀναιδῶς πλαστοῖς καὶ μηδὲν ἐχομένοις τῆς ἀληθείας τεχνάσμασιν, ἐς δικαστήρια διασύροντες, καὶ πολλαχῇ ἐπισπῶντες τὸν μὲν ἀνυπόδικον, πᾶσι δὲ ἐῤῥωμενέστατα προσπαλαίοντα.

αψνγ. Καὶ μέντοι ἅτε δὴ εὐπορούσης ἐπὶ μηχανήμασι τῆς μισοκαλίας, καὶ πολυγονίας δεινῶν ὁσημέραι ἀντιποιουμένου τοῦ φθόνου οἱ τῶν πολεμίων ὑπουλότεροι, ὧν τέως ἔδρασαν τῇ σκαιότητι

culmea virtuței se înălță fericitul la cununa laudelor.

Decĭ, asupra celor așa copleșițĭ de atâtea batjocurĭ și străbătuțĭ de atâtea nenorocirĭ, de-o-dată lucind un ajutor divin de la cel prea puternic, desfăcu nodul gordianu [57]), și prin urmare scoțând din închisóre și de la exiliŭ pre principe cu ceĭ ce-'l însoțĭaŭ, prin ordin public reîntors în capitală ni se dărui cel prea ĭubit. Atuncĭ venind cu corabia și apropiându-se de țărmul țěreĭ cu multă bucurie l'aŭ primit soția, copiĭ, consângeniĭ, boerĭ, domesticĭ, servitorĭ servitóre și împreună cu amiciĭ tótă mulțimea celor ce venise acolo, pre cum și ceĭ ce alergase de pe aĭurea; și multe lacrimĭ curse din ochiĭ lor arătând veselia sufletuluĭ celuĭ emoționat. In urmare, într'un chip minunat să prefăcu dușmăniile și supărările în plăceri și veseliĭ, urîtoriĭ și neprimitoriĭ în zâmbitori și îmbunători. Insă, vaĭ! seninul arĕtat nu se prelungi îndelung în decursul timpuluĭ, ci din contra ĭarășĭ rădicêndu-se și adunêndu-se nuoriĭ acoperiră cu nópte lucirea și alinarea, și vĕrsau gridinĭ de ape maĭ amare. Căcĭ se arĕtară pe față fórte nerecunoscĕtorĭ maĭ cu sémă ceĭ maĭ distinșĭ dintre servitorĭ, compărtașiĭ și necompărtașiĭ sfatuluĭ sĕŭ, și fórte arĕtat părăsiră ceĭ bine-făcuțĭ pre bine-făcător, ceĭ înavuțițĭ pre înavuțitor, rĕŭ-voitoriĭ josnicĭ și nerușinațĭ pre cel bine voitoriŭ și generos. Aceștĭ nerușinațĭ posedând bunurĭ și prisos de avere petrec în palate luxóse resfățându-se și fórte desmerdându-se, ba pânticoșiĭ și ceĭ ce se îmbuibézĕ în luxurie privesc pre bine-facĕtorul lor fără vatră trăind și chinuindu-se în sĕrăcie. Și în urmă, spre a se deplini mulțimea nenorocirilor. cu aceștĭ abjurătorĭ se amestecară zărafĭ asupritorĭ, și creditorĭ industriașĭ, cariĭ supĕraŭ pentru banĭ pre cel lipsit din neputința de a lucra, șĭ-'l închidéŭ în închisorĭ. Numaĭ puțin și ceĭ ce cu mână criminală și prin uneltire de multiplă viclenie, nerușinos falsificând dreptul, cu măestriĭ plăsmuite și necuprindĕtóre de nicĭ un adevĕr, trăgeaŭ la tribunale și în tóte părțile tiraŭ pre cel ce nu era de dat judecățeĭ, dar carele vĕrtos se lupta cu toțĭ.

(1753). Insă fiind-că rĕutatea abundéză în intrigĭ și pisma întreprinde dilnic sporirea nenorocirilor, dușmaniĭ ceĭ maĭ viclenĭ spre a face vêrf mulțimeĭ rĕutăților, ce lucrasă

αψμϐ. Ἅμα δὲ τῷ τῆς ἐξουσίας περιδραξάμενον τῆς Μολδαϐικῆς μεταποιήσασθαι διοικήσεως, χώραν τινὰ ἀναφανδὸν ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας ἀφηνιάζουσαν, καὶ τῷ κρατοῦντι μηδέπω πειθαργοῦσαν τὸ Κιμπουλούγγιον δῆθεν τὸ Ῥωσσικὸν ἀνιαρῶς καθορῶσα, καὶ ἐπὶ τὴν ταύτης ἀναστολὴν παρακύψασα ἡ ἐμφιλόχωρος ὀξυδέρκεια, καὶ τὸ τῆς ἀναρχίας διασκίρτημα ἀποτρεπομένη, στρατιώτας τοὺς ἀπὸ τῆς δορυφορίας μετὰ οἰκείου ποδηγέτου καὶ ἄλλων τινων ἀποσταλῆναι διακελεύσασα οὕτω πως, τοῦ τῇδε ἀποσκιρτήσαντος δήμου τὴν τόλμαν συντέθραυκε, βασιλείῳ καθυποϐαλοῦσα φορολογήματι· περὶ ὧν δὲ τῶν τινες Λεχῶν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντες, καὶ τέρατα ὑπερκύψαντες κατεπατουν, μεθορίων τῆς Μολδαϐίας διατεινάμενος ἀντισχυρίζετο, καὶ τῶν διαιτητῶν ἤδη ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τὸ εὐεπηρέαστον τῇ ὑποψίᾳ συνόμορον προσελθόντων, ἀστεμφῶς τὴν ὕϐριν ἀποσοϐούμενος τά γε τῆς ἡγεμονίας παραθαλψάμενος προνόμια ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ἄρει ἐξοιστρουμένους, καὶ θράσει σφριγῶντας κατὰ τῶν ἐπιχωρίων Ὀθωμανούς, τὸ συντονώτερον μετεῖετο τῆς σπουδῆς· τούτους μὲν γὰρ τῷ τῆς ἐμπορίας προσχήματι τοῖς πένησι καὶ ἀγροίκοις τῶν ὑπηκόων στιϐαροὺς χρημάτων ἐπεισάξαντας τόκους, καὶ τὰ πλεῖστα καὶ πολλαχόθι ἐπὶ πάντας ῥᾳδιουργήσαντας, καὶ τὸν ἐνόντα τρόπον ἀδικήμασι προς διαιτησαμένους, τῷ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἄστεος ἐπιτάγματι, καὶ τῇ τοῦ προσδιορισθέντος ἀνδρὸς τὰς κακουργίας τῶν δυστροπούντων ἀνιχνευσομένου εἰς κομιδῇ, πανταχῇ μὲν τῆς νεμομένης γῆς τῷ ἐς τουτοὶ προαιρεθέντι ὁδηγῷ τῆς ἀκριϐοῦς ἐπενεχθείσης ἐρεύνης, πάσης μὲν τῆς ἐπικρατείας ἅμα τῇ τῶν ἐμπορικῶν ἀγορῶν ἀναιρέσει καὶ πανηγύρεων ἀπεληλάσθαι, τά γε αὐτῶν καταγώγια ὅλως ἀναιρεθῆναι ἐμφρόνως διαϐεϐούλευται· κἀνταῦθα οὖν πάλιν τῇ προτέρᾳ στάθμῃ τῆς φιλομούσου γνώμης τὴν τῆς νεολέας φιλόσοφον ἐκμετρούμενος παίδευσιν, σχολὰς μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἀρχούσης καθέδρας, καὶ ἁπανταχῇ τοῦ χώρου διεκελεύσατο προσπαγῆναι μισθαποδοσίαν τοῖς τουτὶ ἐπιδεξαμένοις τὸ τῶν κοινῶν προσόδων ἐπὶ τούτοις ἀφορολόγητον ἀφθόνιως προσδωρησάμενος.

Τὴν δὲ ἐν τῷ διαιτήματι τῆς πολιτικῆς ἔριδος (νεῖκος γὰρ ἢ ἐν τῇ φύσει, οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ

puterea cu o administrație așa de armoniósă, iarășĭ fu resturnat din domnie (căcĭ fundamentul lucrurilor omeneștĭ evident este fórte lesne de resturna', și maĭ schimbător de cât conturnul tragic [41]), ĭar în locu-ĭ intrând Mihail, el este cu pompă transferat în Moldova, ca să disposeze și acolo cele cuvenite.

(1742). Indată ce Constantin a apucat puterea a și reformat administrația Moldovenéscă, dar cu supărare privind la un ținut ce se revoltasă fățiș contra stĕpânireĭ și nu se supunea nicĭ cum Domnuluĭ, anume Câmpu-lung Rusesc [42]), s'a aplecat cu naturala sa agerime la potolirea luĭ, și pentru a înlătura sburdăcĭunea anarhieĭ, porunci de se trimese soldațĭ din gendărmărie cu căpitanul lor și cu alțiĭ óre-care, și așa se frânsă îndrăsnéla poporuluĭ revoltat, supuindu-'l la contribuția împĕrătéscă. Fiindcă uniĭ din Leșĭ, sărind preste șanțurile de hotar, încălcaŭ țara trecênd preste marginĭ, Vodă stărui puternic pentru confiniele Moldoveĭ, și după ce se întrunină arbitriĭ de ambele părțĭ la punctul atacat de contestare, cu tărie respingênd atacul, revandică prerogativele Principatuluĭ. Apoĭ își încordă tótă atențiunea asupra Turcilor din țară, cariĭ întețițĭ de resboiŭ, cu sumeție se întărâtaŭ contra locuitorilor. În adevĕr aceĭa, sub pretext de negoț, impunênd locuitorilor sĕracĭ și de la țară grele procente de banĭ, și cele maĭ de multe orĭ și în multe locurĭ pre toțĭ nedreptățindu-ĭ și în tot chipul cu strimbătățĭ trăind, Vodă s'a cugetat înțelĕpțește: căcĭ cu ordinul din capitala Impĕrățieĭ și prin un bărbat însărcinat spre urmărirea tuturor rĕutăților celor îndărătnicĭ, făcêndu-se exactă cercetare în tótă țara și raportându-se comisaruluĭ ales pentru acésta, fură alungațĭ din tot Principatul desființându-li-se tot o-dată și piețele neguțitoreștĭ și bâlcĭurile ba chĭar li se dărîmară cu totul și locuințele lor [43]). Apoĭ în acéstă împregiurare, cumpănind ĭarăși în mintea sa cea studiósă cu mĕsura de maĭ nainte educațiunea filosofică a tinerimeĭ, a poruncit a se funda scolĭ de învĕțăturĭ în capitală și în tótă țara, cu abondență dăruind încă ca resplată celor ce primiră acésta a fi scutițĭ de contribuțiunea veniturilor comune în acéstă privire [44]).

Iar în regimul certelor civile (căcĭ precum în natură dupre ḑisa luĭ Empedoclu,

κατὰ Ἐμπεδοκλῆ φάναι τὸ πᾶν συνίστησι καὶ φιλί) ἀκραιφνεστάτην δικαιοσύνην τὸν τελαυγέστατον δῆθεν τῆς ἐξουσίας ἄνθρακα καὶ ἑδραῖον θεμέλιον ἀντὶ πάντων προελόμενος, δίκη μὲν εὐπάρεδρον προὔθετο, καὶ ἀῤῥαγέστατον κανόνα, τὸ εὐθὲς καὶ ἀδέκαστον, τούτου δ' ἐχομένως τοῖς ἁπανταχῆ χώρας ἐξουσίας μετειληφόσι, καὶ ὁσημέραι δικάζουσι τοὺς ὅρους τῆς δικαστικῆς ἀκριβολογίας τῇ τῶν πραγμάτων παμποικιλίᾳ προσηρμοσμένους, καὶ τὸ τοῦ δικαίου ἐν πᾶσιν ὀρθὸν καὶ ἀπερίτρεπτον, ἐπὶ λεπτοῦ προσυνεκθεμένου ἀμφικτιωνικὸν ἤδη ἀπείργασται Θέμιδος καταγώγιον, τὸ τῇδε κοινὸν δικαστήριον καὶ ἀδραστείας, ἢ νεμέσεως ἐνδιαίτημα, ὡς τοῦ λοιποῦ ἡ μὲν δίκη μηδόλως καπηλεύηται, τοῖς δὲ δούλοις οὐ κατὰ Δημάδην ἡ ἀνάγκη νόμος, ἀλλὰ τούτοις γε ἴσα καὶ ἐλευθέροις ὁ νόμος ἀνάγκη γίγνοιτο· ἔνθεν τοι μὲν ἐν δικαστηρίῳ γενόμενος, πλείστων ἦν ὅτε τῶν ὑπευθύνων ἐλέους ἐνδεομένων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τῆς σῆς ὁτιοῦν ἀπηρτήμεθα προσκελεύσεως ἀποφηναμένων, εἰς τὸ ἀνθέκαστον ἀφορῶν τῆς δικαιοσύνης, οὐ προσδεῖται ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἐλέους ἡ Θέμις, οὔτε μὴν ἐγκελεύσεσι πεπεράτωται, καὶ γὰρ ἐχρῆν τὸ δίκαιον ἀείπερ καὶ ἐκ σταχῇ τετηρῆσθαι ἀμίαντον καὶ εἰδέποτε δέοι ἐπὶ τῇ ἀσθενούσῃ φύσει τῷ οἴκτῳ πρὸς τοὺς κάμνοντας ἐπανακραθῆναι, οὐμὴν οὐδὲν οἶμαι δεῖν τῆς καθεστηκυίας, ἣ προσανέσχετο τοῦ εὐθέος ἐκτραπέσθαι κρηπῖδος, ἀλλὰ στερεμνὸν ἐγκαρτερεῖν καὶ ἀκίβδηλον· ἐς τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀθέσμως ἀλλήλοις καταψηφίζεσθαι, καὶ ἐρήμην ἁλῶναι ὑπέρ γε τοῦ τὸ πρὸς ἑκάστου ἐπινέμεσθαι ἄνωθεν τὸ Θεῖον ἐπ' ἀνθρώπους καθεῖναι τὴν δίκην· κατάλληλον μέντοι εἱρμὸν καθεστηκέναι τῶν ἀρετῶν, ἃς καὶ κοσμίως περιπλακείσας πρὸς ἐπεξεργασίαν νοὸς, ἀλλήλαις ἐγκαταμίγνυσθαι, ἀλλὰ τὴν δικαιοπραγίαν ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῦ δικάζοντος, ἀρμοστοῦ στάθμην μὲν εὐθεῖαν καθεστᾶσθαι ὅσαγε σπάρταν, τὸ δὴ λεγόμενον, ποτὶ τὰν λίθον, τὸν δὲ ἔλεον καλλίστην παραφυάδα, καὶ χρᾶμα τι μειλίχιον παραπεφυκέναι καὶ συγκεκρᾶσθαι· οὕτως ὀφείλε πολιτικὸς ἀνὴρ ἀποφαίνεσθαι πρὸς τὸ ἀρχόμενον τὸν κυβερνῶντα ἐν ἑαυτῷ νοῦν ἔχων, καὶ τὸν ἐγκελευόμενον λόγον. Περὶ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν ταύτην πλεῖσται ἐπικουρίαι ὑπὸ τῆς εἰς αἴτησιν ἐπισπερχούσης τῶν ὀφλημάτων βίας, καὶ ἐπὶ τοὺς πατριαρχικοὺς δεδαπάνηνται. αὖθις δὲ τῆς ἀναιδοῦς σκολιότητος τῶν τῷ οἰκτρῷ καὶ πενομένῳ τῶν πτωχῶν δήμῳ νεωστὶ ἐν πολυγνίῳ τινι ἐπιθεῖντο ἐμπόρων Ὀθωμανῶν ἀναδραμούσης, τῇ συνήθει δραστηριότητι τοῦ κρατοῦντος τὸ δεινὸν αὖ τῆς τρυχώσεως ἀπεσκορακίσθαι· τοιγάρτοι γοῦν τὴν Μολδαβικὴν δυοῖν ἐτῶν τοιόνδε τρόπον διωκημένην ὑπὸ τοῦ

așa și în viață, cérta și amiciția constitue totul [45]), preferând maĭ mult de tóte dreptatea cea maĭ curată, ca una ce este cărbunele cel maĭ luminos și basa cea maĭ statornică a putereĭ, și-a propus de regulă neînfrântă și constantă în judecățĭ: dreptatea și imparțialitatea. In urmarea acesteea tribunalul comun de aicĭ și reședența Adrastieĭ orĭ Nemeseĭ (a justițieĭ neevitabile și a sentimentuluĭ moral ce resbună nedreptatea), ca un locaș acum de apel al justițieĭ, fu însarcinat de prelucră pentru dregătorii autorităței din tótă țara și judecătorii, de tótă ḑiua, definițiunile casurilor speciale judecătorestĭ aplicate la tot felĭul de afacerĭ, și dreptatea și nestrimbarea justițieĭ în tóte deslușită până în fir*; că de aicĭ înainte dreptatea la judecată să nu se maĭ vîndă, ĭar servilor nu sila să le fie lege, dupre ḑisa luĭ Demade, ci aseminea celor liberĭ și lor legea să le fie silă [46]). In urmare, fiind odată în tribunal și mulțĭ dintre ceĭ acusațĭ, avênd nevoe de milă, se adresară către dênsul ḑicênd: „Atârnăm de la porunca ta, orĭcare a fi ea; Vodă privind la indepedența dreptățeĭ ḑisă: „O bărbațĭ, justiția n'are nevoe de milă, nicĭ se sevêrșește prin poruncĭ; căcĭ se cade ca dreptatea pururea „și pretutindenea să se păzască neatinsă, și „dacă ar trebui vre-o-dată pentru slăbiciunea fireĭ a fi amestecată cu îndurarea către „ceĭ pătimașĭ, totușĭ socot că nicĭ cum nu „se cuvine a fi resturnată de pe temelia cea „stabilă a dreptuluĭ, pe care stă, ci a stărui „într'ênsa tare și fără prefacere. Căcĭ în acest scop pentru ca ómeniĭ să nu se condemne între sine fără lege și să fie pedepsițĭ ca în pustie, și pentru ca să se împartă, ce se cuvine fie-cuĭ, divinitatea trimise „de sus dreptatea către ómenĭ. Prin acésta însă „se institui un șir convenabil de virtuțĭ, care „armonic împletite spre perfecționarea mințeĭ se amestecă între dênsele, dar dreptatea se

*) Dacă în loc de προσυνεκθεμένου se va ceti προσυνεκθέμενος, sensul acestuĭ periol ar fi așa: — Iar urmator acesteea, facênd public cunoscut în amĕrunțime dregatorilor din tóta țara, și judecetorilor în permanența, definițiunele casurilor speciale judecatorești acomodate la marea variațiune a afacerilor, și dreptatea și nepervertirea justițieĭ în tóte, constitui în fine localu apelativ al justițieĭ, tribunalul comun de aicĭ ca locuința a Adrastieĭ orĭ Nemeseĭ (a justițieĭ prevéḑétóre și resbunatóre).

τοῦ δε ἐν κακουχίᾳ προσαναλώσαντες τὴν ἀρίδακρυν ἐπιτρέχομεν, κήδεσι συζῶντες, καὶ ὡσανεὶ ποντίῳ σάλῳ προκαλινδούμενοι, τῇ δε κἀκεῖσε διαπεραιούμεθα, ἐς ἄν τὸ Θεῖον ἡμῖν τἀπίχειρα τῆς καρτερίας, καὶ γέρα τὴν ἐκεχειρίαν καὶ ἀνεσώδυνον γαλήνην ἀντιδωρήσεται ἐκδυσωπούμενον.

Ε'ωθε μὲν γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ εἰ καὶ ἀδέκαστος δίκη τῷ συμπαρομαρτοῦντι ἀφάτῳ ἐλέει ἀντιταλαντεύεσθαι, καὶ οὕσπερ πρὸς τὸ συνιέναι ἐκπαιδεύουσα πλήττει καὶ τιμωρεῖ οὐ μὴ ἐς ὄλεθρον ὁλοσχερῶς ἀνελέσθαι· τὸ ἀνθρώπινον γένος παντοίῳ παραπεφυκὼς ἀνομήματι ὑδάτων ἀβύσσῳ κατέκλυσεν, ἀλλά Νῶε καὶ τοὺς παῖδας συνετηρήσατο τὸ καταπωθὲν σπέρμα τῶν βροτῶν ἀναστήσοντας, ἀπημπόληται οἰκτρῶς τοῖς κατεζηλοκόσιν ἀδελφοῖς τὸ ἄμαχον κάλλος τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλά τοῦτον ὁ τοῦ Θεοῦ ἀνεξιχνίαστος πλοῦτος τῆς Φαραωνίτιδος ἐν Αἰγύπτῳ ἀρχῆς δυνάστην προεξελέξατο καὶ ἀρχηγέτην· τό πικρὸν πῶμα τῆς αἰγυπτιακῆς δουλειας παρὰ Φαραῷ ἀρυσάμενος Ισραὴλ, ἐς τὸ τῆς θαλάσσης ἐμβατεύσας ἀδιεξόδευτον ἀβρόχοις ποσὶ προαγαγόντος Μοσέως διεπεραιώθη τῆς ἐρυθρᾶς, καὶ τὴν αἰγυπτίαν ἀποφυγὼν τυρανίδα, οὐρανίῳ ἐν ἐρήμῳ ἐπισιτιζόμενος μάννᾳ, καὶ ὕδατι πέτρας ἀναβλύζοντι καταψυχόμενος, νεφέλης τε διαυγαζούσης τε φωτὶ, γῆν ἀνεμετρήσατο τῆς ἐπαγγελίας. Δαβὶδ τὸν ἀναπτύσσοντα προφέτην, καὶ παρηβῶντα, σθένει τῶν πολεμίων καὶ διωγμοῖς ἀστόργως ἀντιμαχομένου υἱοῦ, ἤδη κεκμηκότα καὶ ἀπαυδήσαντα, θεία τις δύναμις ὑπερφυῶς προσπαλαίουσα πάσης ἀπηλλάξατο δυσμενείας. Ἑβραίους ὑπὸ Ἀσσυρίων ζωγρηθέντας, καὶ τὴν χαλεπωτέραν ὑπεισελθόντας αἰχμαλωσίαν Ἀισθὴρ ἡ τῷ κρατοῦντι ἐπέραστος τῆς τοῦ Θεοῦ συμμαχίας ὄργανον γεγονυῖα, καὶ τοῦ δυνάστου τὸ τραχὺ ἀποξέσασα τῆς ταλαιπωρίας, ᾗ ἐμπέπρωται ἡ πληθὺς τῇ τοῦ Αμαν ἀναιρέσει σθεναρῶς ἀπηλευθερώσατο. Ἑβραίων αὖ παῖδας παρακμάζοντας τὴν βασιλείαν ἐπὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ, καὶ μάλα τὴν πολιορκίαν ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἱσταμένους, θείῳ πως βουλήματι ἡ μὲν ὀξεῖα ὑπιδέσθαι καὶ ἀντιάνειρε Ἰουδὴθ τὴν Ὁλοφέρνειον ἀποτεμοῦσα κεφαλὴν ἐς ἀπροσδόκητον ἀντεισήγαγε σωτηρίαν· Βασιλεῖ Ἰουδαίων νόσῳ πάνυ κατεσχημένῳ, καὶ δῆθεν συνημμένως θανάτῳ προσομιλοῦντι Θεὸς ἐκλιπαρούμενος χρόνον συμπαρατείνει ζωῆς εἰς ἀνάληψιν· Κύρου Βαβυλῶνος ἀρχὴν ἀνατρέψαντος ἰσραηλίτην λάον τοῦ ἑβδομηκοντερίου ζυγοῦ τίς ἄν, ἀλλ' ἢ Θεὸς ἐπὶ προπάτορσιν ἀπογόνους οἰκτείρας ἀνασπάσας ἐρύσαιτο; οὗτος γὰρ καὶ Δανιὴλ ἀνέπαφον λίχνων λεόντων βορᾶς ἀδδηφάγου ἀπέστησε, καὶ πυριφλέκτου καμίνου καταναλίσκουσαν δύναμιν τριῶν παίδων ἀ-

anĭ până acum petrecênd în miserie, mergem în calea cea plină de lacrimĭ, trăind cu grije şi ca şi cum restogoliţĭ în talazul măreĭ, suntem purtaţĭ în cóce şi încolo, până ce divinitatea îmblânzită ne va redărui resplata răbdăreĭ şi ca premiĭ repausul şi linişteа cea alinătóre de durerĭ.

In adevĕr dreptatea luĭ D-ḑeŭ de şi nepărtinitóre, în genere se contra-cumpăneşte de nespusa luĭ milă, ce de aprópe o însoţeşte şi nu dărâmă cu totul în peire pre ceĭ ce-'ĭ bate spre învĕţare, şi-'ĭ pedepseşte spre înţelepţire. Aşa pre genul omenesc cel crescut cu tot felĭul de nelegĭuire l'a cofundat în adêncul apelor, dar a conservat pre Noe şi fiiĭ luĭ spre a rîdica semênţa ómenilor cea înnecată; s'a vêndut miser de fraţiĭ ceĭ pismătareţĭ frumuseţa cea neînvinsă a luĭ Iosif, dar bogăţia cea neurmărită a luĭ D-ḑeŭ l'a ales de principe şi guvernator împĕrăţieĭ Faraonice din Egipt. Israil bênd paharul cel amar al robieĭ Egiptene la Faraon, şi mergênd cu piciόre neudate pre calea cea neîmblată a măreĭ sub conducerea luĭ Moise, trecu marea Roşie şi scăpând de tirania egipténă, nutrit în deşert cu mană ceréscă, rĕcorit cu apă isvorită din pétră, şi iluminat cu nuor de lumină, în fine obţinu pămêntul promisiuneĭ. Pre David profetul cel desluşit de şi îmbătrânit, acum slăbit şi obosit de puterea inamicilor şi de persecuţiele fiĭuluĭ, ce duşmăneşte lupta contra luĭ, o putere divină luptând pentru el minunat l'a scăpat de tótă duşmănia. Pre Ebreiĭ robiţĭ de Asirienĭ, şi intraţĭ sub o captivitate încă maĭ cumplită, Estera, socia prea ĭubită a împĕratuluĭ devenind instrumentul ajutoruluĭ luĭ D-ḑeŭ, şi înblânḑind asprimea Stĕpânitoruluĭ, îĭ eliberă puternic, prin mórtea luĭ Aman, de terórea ce pătrunsă mulţimea poporuluĭ. Pre descendinţiĭ Ebreilor, slăbiţĭ în privirea regatuluĭ, în timpul luĭ Nabucodonosor, dar susţinênd vêrtos asediul până la ascuţitul sabieĭ, prin o voinţă divină Iudita cea bărbătósă şi ageră la vedere tăind capul luĭ Olofern, îĭ adusă la o salvare neaşteptată. Regeluĭ Iudeilor cuprins tare de bólă şi acum în raport de aprópe cu mórtea, D-ḑeŭ după ruga luĭ îĭ prelungeşte timpul vieţeĭ spre revenirea în sine. Sub Ciru, cel ce a distrus împĕrăţia Babilonuluĭ, cine óre altul de nu D-ḑeŭ, scoţênd de sub jugul de şépte-ḑecĭ de anĭ, a mân-

πήλασεν· Οὕτω τοίνυν φιλεῖ Θεὸς τῶν αὐτοῦ τραυματιῶν ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ἡ βαλοῦσα αὐτοῦ χεὶρ τῆς παρ' ἑαυτῆς ἐγχαραχθείσης πληγῆς ἀντιποιουμένη, τὸ ἄκος ἀντεισφέρει τῇ σηπεδόνι φάρμακον ἀνερμηνεύτως ἐναποτυποῦσα, καὶ αὐτοσχέδιον τὴν θεραπείαν ἀπαραλείπτως ἐπιπροσάγουσα.

Τὸν νόμον πρός γε περιαθροῦντι τῆς χάριτος τῆς ἀρχαίας σκιᾶς τὸν ἐκφάντορα, τὴν σφραγίδα τοῦ πανσόφου βουλήματος μηδέν μοι ἄλλο ἀντικρὺ προσαντᾷ ἐμφανέστερα διευκρινούμενον, ὅτι μὴ τῆς ἀπείρου καὶ ἀκαταλήπτου (ἐς οἶκτον γὰρ τὸ θεῖον εὐάγωγον) ἐπὶ τοὺς κατ' ἄμφω ἐν δυσπραγίᾳ κάμνοντας ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας τὰ ἐναργέστατα σύμ(εῖα) ὁ θεῖος μὲν γὰρ καὶ ἔνσαρκος λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς, τὸ συναΐδιον φῶς καὶ ἀπαύγασμα παρ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐν τῇ ἐπεκδημίᾳ τῆς σαρκὸς ἀκατανόητον ἐπὶ γῆς ἐνδιαίτησιν, τὴν ἐπὶ πάντας ἀνεξάντλητον πηγὴν, ἄρδην κατέχει τοῦ ἐλέους καὶ τῶν χαρίτων· πρὸς γὰρ τῷ πραγματεύσασθαι τῆς πεπτωκυίας φύσεως τὴν ἀνάκλησιν, καὶ μέλη παραλυτικῶν χαλασθέντα καὶ παρειμένα ἐμπεπέδωκε, τυφλώττουσί γε τὴν ὄψιν προσεδωρήσατο, καὶ δι' αὐτοῦ τεθνεῶτες ἠγέρθησαν, ὅμιλος καμνόντων ἀνέσφηλε, πόρναι, τελῶναι, λησταὶ τὰ τῆς ἁμαρτίας ἀνδράποδα, ἀθανάτου μονῆς ὑπερόλβιοι γεγόνασιν ἄποικοι· ὡσαύτως δὴ καὶ ἀποστόλων συλλόγου, πατέρων δὲ χορείας, μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν, καὶ ἐκκλησίας ἁπάσης τουτὶ μὲν τὸ φιλοπονούμενον ἔργον, τουτὶ δὲ τὸ μεγάλαυχον ἀνδραγάθημα, τῶν δεινῶν δήπουθεν ἀνακουφίσαι τὰ ἐμβριθῆ καὶ κατασκήψαντα τῶν ἀνιαρῶν ἐφορμήματα, ἀρωγὴν τοῖς ἀπειρηκόσι προθέσθαι, καὶ μαγγανείας ἀπελᾶσαι ἐπιῤῥεόντων κακῶν· ταῦτα δὲ ἄντικρυς ἐν παντὶ γέγονε χρόνῳ, καὶ ἀνεφάνη λαμπρῶς, ᾗ γὰρ ἂν, τὸ πρόστιμον τοῦ δεινοῦ ὁντινοῦν προκατεβάλετο, ἐκεῖ καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀντιλήψεως ἡ ἀντεπεμβάλλουσα δύναμις, τὸ νηπενθὲς δηλαδὴ καὶ λυσώδυνον ἴαμα συμπροσάγουσα τὴν ἀλγηδόνα ἐσκέδασε, καὶ τὸ τραῦμα ἠκέσατο· τουτοὶ μέν τοι καὶ ἐθνικοῖς πάλαι διατετηρῆσθαι ἑωράκαμεν, οὕς καί περ τῷ ζόφῳ τῆς νεμεσητῆς καὶ στυγερᾶς εἰδωλομανίας τυφλώττοντας, τῇ τῶν αὐτοῖς ὀνειροπολουμένων θεῶν προστασίᾳ ἀποχρώντως ἴσμεν τεθαῤῥηκότως· διὸ καὶ τῶν ἐπικειμένων κακῶν, ἢ καὶ ἤδη καταῤῥαγέντων, τὴν θεραπείαν ἀναμαστεύοντες, ἐν ναοῖς πρός γε τοῖς βωμοῖς ἐνασχολούμενοι ταῖς εὐχαῖς ἀπετροπιάζοντο τὰ δεινὰ, χρη-

tuit pre poporul Israelit, îndurându-se de urmaşĭ pentru străbunĭ. Tot acesta feri pe Daniil neatins de mâncarea lacomă a leilor celor flămânḑĭ; şi îndepărtă de la ceĭ treĭ tinerĭ puterea consumătóre a cuptoruluĭ celuĭ înfocat. Deci aşa voeşte D-ḑeŭ a ajutori pre răniţiĭ seĭ, şi mâna luĭ cea lovitóre, cercetând rana causată de dênsa, întroduce medicamentul în putregĭune, aplicându-ĭ neesplicabil leacul, şi aducând apoĭ numaĭ de cât curênda vindecare.

Maĭ departe, voind a espune legea harului, desluşitórea umbreĭ vechĭ, nimic alta nu-'mĭ vine înainte spre a mĭ lămuri maĭ clar sigilul sfatuluĭ celuĭ a tot-înţelept, ca semnile cele maĭ evidente ale ĭubireĭ de ómenĭ şi ale bunătăţeĭ ceĭ nemărginite şi neînţelésă (că divinitatea este plecată spre milă) asupra celor căḑuţĭ în nefericire în ambele privirĭ. Căcĭ Cuvêntul cel divin şi încărnat a luĭ D-ḑeŭ şi părinteluĭ, lumina şi splendórea cea eternă, în tot traĭul luĭ cel neînţeles pe pămênt, în viaţa corporală, revărsă cu totul preste toţĭ sorgintea cea nesecată a mileĭ şi a graţielor. Căcĭ, pe lângă că a făptuit rechĭemarea fireĭ ceĭ căḑute, a întărit membrele slabe şi infirme ale paraliticilor, a dăruit vedere orbilor, şi prin el s'aŭ sculat morţiĭ, mulţime de bolnavĭ s'aŭ însănătoşat, curve, vameşĭ, tâlharĭ,— sclavĭ aĭ pĕcatuluĭ, s'aŭ făcut prea fericiţĭ coloniştĭ aĭ locuinţeĭ ceĭ neperitóre. De aseminea acéstă operă lucrată de colegiul apostolilor, de céta părinţilor, de martirĭ, de mărturisitorĭ, şi de tótă Biserica, şi acéstă isbândire de mare fală, adecă: a uşura pornirele grele ale rĕutăţilor, motivele asupritóre ale supĕrărilor, a propune ajutor desperaţilor şi ınterĭ înşelăcĭunele relelor inundătóre. Acestea făţis avură loc în orĭ-ce timp, şi s'a arĕtat luminos, că orĭ-unde s'ar lovi [50] maĭ nainte rĕul cu o pedépsă óre-care, acolo şi puterea intervenitóre a ajutoruluĭ luĭ D-ḑeŭ, aducênd leacul cel nedureros şi alinător, împrăştie durerea şi vindecă rana. Acésta vedem că şi din vechime s'a observat încă de păgânĭ, cariĭ deşi eraŭ orbiţĭ de întunericul uriteĭ şi abjecteĭ idololatriĭ, îĭ ştim că în destul se încredeaŭ protecţieĭ ḑeilor închipuiţĭ de dênşiĭ. Pentru care cautând vindecare relelor ce-ĭ ameninţaŭ, orĭ care acum îĭ şi lovisă, speraŭ a se scuti de calamităţĭ dedându-se la rugĭ în temple şi maĭ ales la

στηρίοις τε καὶ χρησμοῖς, θεσπρωτοῖς τε καὶ χρησμολόγοις ἐς τὴν τούτων ἐχρῶντο ἀποσκοράκισιν· τούτου δ'ἕνεκα καὶ ἀποτρόπαιοι παρ᾽ Ἕλλησι, καὶ ἀλεξίκακοι καὶ ἀποπομπαῖοι, ὡσανεὶ τῆς αὐτοῖς λυπηροῖς συμμαχίας οὐκ ἀφιῶς ἔχοντες, οἱ πλείους τῶν θεῶν προσεκλήθησαν.

Ἐπεὶ οὖν τῷ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἱστῷ οὕτωπως πέφυκε χαλεπὰ κυκᾶσθαι τερπνοῖς, καὶ ἥδιστα λυπηροῖς ἀμοιβαδὸν συμπορυφαίνεσθαι καὶ ἀναμεμίχθαι, καὶ μηδαπῶς πη, εἴγε ἐνιαχοῦ δεινῶν ἐμβολὴ συμβαίη πεσοῦσα, προσβάλλον ἀτύχημα γίγνεται, ὅ μὴ ἐπικουροῦσα καὶ ἀλεξίκακος ἀποτρέψειε πρόνοια, καὶ τὰ ἡμέτερα ἄρα κἄν δεινότητι ἀργαλέα καὶ πολυώδυνα ἐς ἀμείνω μεταβησόμενα δόξειε ἄν ἐξεῖναι προκαταγγέλλεσθαι, οὐ γὰρ ἀποκέκμηκε λειψυδρία τῶν θείων οἰκτιρμῶν καὶ ναμάτων ἡ ἀκάματος καὶ ἀέννaος πηγή, οὐ δὲ πως ἐπαύσατο συμπαθείας ῥεῖθρα προχέουσα, καὶ πολυχεύμονα τὸν ῥοῦν, καὶ προσκατακλύζοντα ἀναβρύουσα· εἴθε ἄρα καὶ ἡμῖν ὁ ἀκένωτος οὗτος καὶ ὑπερμεγέθης θησαυρὸς ἐκ τῶν ἐν παραβύστῳ κειμένων δωρεῶν ἀνακούφισμα προσχαρίσαιτο τῶν ἐπικρατούντων δεινῶν, καὶ ἀμηγέπη δῴη τοῖς δυστυχοῦσι τὸ εἰδεχθὲς καὶ ῥωγαλέον ἀνακαινίσασθαι περιβόλαιον, ἡμᾶς τε τῇ ἀμάχῳ πάνυ ἐπερειδομένους ἰσχύϊ τὴν μέλαιναν νεφέλην ἀποσκεδάσασθαι, καὶ τῇ τῆς εὐδίας ἐπελεύσει τὴν γαληναίαν εἰσπνεῖν, καὶ μειλιχίαν αὔραν τῆς εὐμοιρίας.

αψνζ. Καὶ μέντοι γε οὖν ἐπὶ ναυαγίᾳ ὑπὲρ τῶν ὅλων κύβους ἀναῤῥιπτοῦντες, καὶ εὐέλπιδες ἅμα τῷ λιμένι τῆς θείας φρουρᾶς προσνέοντες, ἀθρόως ὢ τῆς ἄνωθεν περισθενοῦς ἀρωγῆς, διεῤῥωγότος τοῦ νέφους, καὶ ἀποσκεδασθέντος, αἰθρίας τε ἐπιγενομένης, τὸν οὔριον αὖ πλοῦν μετειληχότες τοῦ γαληνιῶντος ἐπελαβόμεθα ὅρμου.

Τοιγαροῦν θεοῦ κατὰ παροιμίαν φάναι, ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανέντος, ὁ ἐν μόχθοις ἀριστεύσας, καὶ τὸ στεῤῥὸν κληρωσάμενος ἔθναρχος, ἀρτιφυοῦς καὶ λαμπροῦ ψηφίσματος τὸν ὀστρακισμὸν ἤδη ἀνατρεψαμένου, καὶ τῇ κατὰ ἀντίῤῥοπον δύναμιν τοῦ βασιλείου ἐπιτάγματος ἀντιπαραθέσει τοῦ διωγμοῦ συνθλασθέντος τῶν ἀντιμάχων φαιδρῶς ἐπὶ Βυζαντίου προκύψας ἀφίκετο, καὶ δίμηνος ἐκεῖσε ἠρέμα παρεξιὼν ἐς τὴν τῶν Βλάχων κλεινῶς προκεκήρυκται, καὶ ἄλλοτε μητρυίην, ὥς γε ἄντις εἴποι, πέλειν ἡμέραν, ἄλλοτε μετέρα τῇ δεινοπαθείᾳ ὑπαινιξάμενος, ἅπερ προὔκειτο ἔπαθλα τῆς πολυτλήμονος καρτερίας τὸ τῆς ἀρχῆς λαμπρὸν

altare, şi se servlaŭ pentru îndepărtarea lor de oraculĭ şi profetisme, de profeţĭ şi de esplicătorĭ de oracule. Pentru acésta ceĭ maĭ mulţĭ dintre Ḑeĭ fură numiţĭ de Elenĭ. înlăturătorĭ, respingĕtorĭ de rele şi îndepărtătorĭ, ca şi cum n'ar fi necapabilĭ de ajutor în întristărĭ.

Deci, de óre-ce în urzirea vieţeĭ omeneştĭ fireşte cam aşa se amestecă supărările cu veseliele, şi pe rând se ţese şi confundă plăcerile cu întristările, şi nicăirĭ nu are loc vre-o nenorocire supărătóre, (de s'ar întêmpla a cădea unde-va vre-o împilare de adversităţĭ), pre care n'ar înlătura-o providenţa cea ajutătóre şi respingĕtóre de rele; de aceea póte şi sórta nóstră, deşi cumplit de grea şi durerósă, nu mi s'ar părea imposibil a o anunţa de maĭ nainte că se va strămuta în spre maĭ bine. Căcĭ sorgintea cea nesecată şi deapururea a divinilor îndurărĭ n'a contenit din lipsa de ape, şi nicĭ-cum n'a încetat a revărsa curente de compătimire, şi a isvori un rîŭ abondent şi revărsător. Fie dar ca acest tesaur prea mare şi nedeşertat să ne dăruiască şi nouĕ din darurile cele tăinuite, uşurare de adversităţile împilătóre, şi măcar întru câtva să permită celor nenorociţĭ a-şĭ renoi vesmêntul cel uricios şi rupt, să împrăştie de la noĭ, ceĭ ce ne încredem tare în puterea cea neînvinsă, nŭorul cel negru, şi să inspirăm cu sosirea alinăreĭ, lina şi dulcea adiere a fericireĭ.

(1757). Între aceste aruncându-ne în pericul estrem de înnecare şi tot-o-dată cu bune speranţe plutind la portul divineĭ supraveghcrĭ, de-o-dată, o prea puternic ajutor de sus! desfăcêndu-se şi împrăştiindu-se nŭorul, se arătă seninul, şi noĭ avênd parte iarăşĭ de plutire favorabilă, întrarăm în portul cel liniştit.

În urmare, cum ḑice proverbul: apucând pre D-ḑeŭ [60]) de picióre, principele némuluĭ nostru, cel ce escelasă în necasurĭ, şi avea de moştenire statornicia, vesel arătându-se sosi în Bizant, după ce se redică ostracismul prin un noŭ decret strălucit, şi persecuţia adversarilor se nimici de opunerea putereĭ contrapusă a ordinuluĭ împĕrătesc; apoĭ petrecênd acolo în linişte două lunĭ, cu strălucire fu proclamat domnitor Valahilor, şi din causa releĭ suferinţĭ venind la ideea, cum ar ḑice cine-va, că o ḑi îĭ este ca maştihă (vitrigă), iar alta ca mamă, se încunună cu stema

ἀνεδήσατο στέμμα, καὶ δόξης περιβέβληται τὴν ἁλουργίδα· ἐνταυθὶ τοίνυν αὐτοῦ τὰ νῦν πρυτανεύοντος, τῇ κατ' ἔμπεδον λόγον προεμφανείσῃ βουλῇ, τά γε παρῳχηκότα δεινὰ χάριτι πρὸς τοὺς τῶν λυπηρῶν αὐτουργοὺς, καὶ εὐτραπελίᾳ ἀντιπελαργοῦντος, τὸ τῆς Ἀμαλθίας ἤδη προχεῖται ἀφθονώτατα κέρας, καὶ τῆς δυσημερίας ἐξηλλαγμένης, ὑπὸ θέμιδος στάθμῃ, καὶ ἔμφρονι λόγῳ ἀγαθῶν μυρμηκιὰ πάνυ τοι ἑκασταχόθι περιέστη τοῦ χώρου.

Καί τοι γε τοῦ τηνικαῦτα ἐνόντος πολιτεύματος τὸ διοίκημα, καὶ περ πολλῷ τῷ μέτρῳ δεινοτέροις ἀτυχήμασι περιπεσὸν, κἂν ἔδοξε, μικροῦ δεῖν, τῇ προγεγονυίᾳ τρυχώσει τῆς ὑπὸ τῶν προαρξάντων καταβαλομένης χώρας ὑποκραδαίνεσθαι, ἀλλά γε μὴν τῇ στιβαρᾷ ἐμβριθείᾳ τοῦ πολιτευομένου δυνάστου ἀμηγέπως ἀντερήρεισται καὶ προσεπάγη· καὶ γὰρ φθάσασα στάσις συνταραττωμένου τοῦ δήμου, καὶ ὄγκος δημωσίων τελῶν ἐπαχθέστερος ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς πρὸ ἐτῶν διαθορυβήσας τοὺς ὄχλους, ἄρτι ἀναπολούμενα Ἡράκλειον ὅσον οὔπω τῷ διέποντι προὐβάλετο τὸν ἀγῶνα, τὸ πρόσαντες παρασημήναντα τῆς ἀνυθησομένης ὁδοῦ, καὶ δεῖν εἶναι, αὐγίου σταθμὸν, ὡς εἰπεῖν, ἐκκαθᾶραι, καὶ σηκοχορεῖν παραδεικνῦντα· οὐ μέντοι γε οὖν τοῦ λήματος ἐπὶ τούτοις καταπλαγέντος, αὐτίκα ἐπεχείρει τοῖς οἴαξι ἀπρὶξ ἀντεχόμενος, κἀκεῖνον εἰς καὶ πολύῤῥοθον τὸν πλοῦν, καὶ ἀκροσφαλῆ διαπορθμεῦσαι, κόπαις γε ἅμα. ὡς ἔπος, καὶ ἱστίοις διατεινόμενος.

Καὶ μὴν λοιμοῦ γε τέως περὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ κρατοῦντος συγκαταλαβόντος τὴν χώραν, καὶ πονήρως τὰ πλήθη διασπαράττοντος (τῶν ἐν ἄστει δυσχερῶν τουτὶ τὸ μέγιστον καὶ μάλα δυσκαταγώνιστον) ἅτε δὴ τοὐντεῦθεν ἀπειργομένης τῆς συναφείας, οὐ μετρίως διακεχώνυται τὸ πολίτευμα, καὶ τὰ πάντα κατήργηται, ὡς ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα ἐν σκηναῖς διαιτᾶσθαι ἀγραυλοῦντας, καὶ δήπου νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῦ πρωτίστου ἔργου τῆς δίκης ἀφισταμένους, τὸν τῆς νόσου σκηπτὸν καὶ πυρίφλεκτον ὄλεθρον πάνυ πως δεδιέναι· μετὰ δὲ ταῦτα καιροῦ γε παραμείψαντος, τῇ τοῦ Θείου ἐπαρωγῇ, ἀθρόον μὲν τὸ ἐπιπολλάζον λοιμῶδες ἐσκέδασται, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῇ, τὸ εὔδιον ὑπεφάνη καὶ εὐκραὲς καὶ ὅθεν τὰ διασπαρέντα ἠρέμα ἐς ῥυμὸν συνεστάλη, τάτε ἀπηγορευκότα ἀν ῥωννύμενα εἰς τὴν προτέραν μετήνεκται ἰσχὺν καὶ ἐμμέλειαν.

Τῆς πολιτικῆς τοιγαροῦν ἐργασίας ἐπιδραξάμε-

cea strălucită a domnieĭ, şi se investi cu porfira glorieĭ, care îĭ prestaŭ ca remuneraţiunĭ ale mult suferitóreĭ pacienţĭ. Domnind deci acum aicĭ, prin chibzuirea de maĭ nainte cunoscută a raţiuneĭ ceĭ solide, resplăteşte suferinţele trecute cu favóre şi graţiositate către causatoriĭ acestor supărări, şi aşa revarsă cu prisos cornul Amaltieĭ (abondenţeĭ), şi prin cumpĕna dreptăţeĭ şi sfatul celuĭ înţelept schimbându-se starea cea rea, se respêndi maĭ pretutindenea în ţéra un furnicar de bunĕtăţĭ.

De şi guvernamêntul statuluĭ de atuncĭ cădusă în desordinĭ peste mĕsură cumplite, în cât părea că puţin lipsea a nu se surpa ţara fiind dărâmată de strivirea anterióră a domnilor precedenţĭ, totuşĭ întru cât-va se sprijini, şi consolidă prin gravitatea fermă a domnitoruluĭ administrător. Căcĭ o rescólă precedentă a poporuluĭ turburat, şi o sarcină de dări publice maĭ grea din ceea-l-altă domnie, de maĭ nainte frământând populaţiele; acum din noŭ repeţindu-se, făcu ca munca Domnitoruluĭ să fie maĭ ca a luĭ Ercul preînsemnându-ĭ ce cale grea avea de suit, şi arătându-ĭ că era nevoe, aşa ḑicênd, de a curăţĭ staulul luĭ Augia şi a mĕtura tărle de oĭ [61]). Dar curagĭul luĭ nu se spăriâ de aceste, şi strîns apucând cârmele, întreprinsă a scóte la capĕt şi acea navigare, de şi mult sgomotósă şi periculósă, întinḑênd într'un cuvênt,de o-dată vĕslele şi vĕntrelele.

Intre acestea, încă de la sosirea domnuluĭ ţara fu cuprinsă de Cĭumă, care cumplit prăpădea mulţimea poporuluĭ, (acesta însĕ este rĕul cel maĭ mare şi maĭ greŭ de învins pentru ceĭ din oraş); apoĭ fiind-că din acéstă causă s'a întrerupt comunicaţia, nu puţin administraţia fu împedicată, şi tóte se paralisară, căcĭ, fórte temêndu se de trăsnetul bóleĭ şi de perirea cea înfocată, princepele cu aĭ sĕĭ petreceaŭ maĭ mult la câmp in corturĭ, şi dar nóptea şi ḑiua se abstinéŭ de la lucrul cel maĭ principal al justiţieĭ. După acestea, schimbându-se timpul, cu ajutorul luĭ D-ḑeŭ, să împrăscia cu totul cĭuma cea bântuitóre, şi cu prefacerea spre maĭ bine, se arătă alinare şi însănătoşare, şi prin urmare, ceĭ împrăsciaţĭ încet se strinseră de la locul lor, şi ceĭ descuragĭaţĭ reîntărindu-se revenira la puterea şi ordinea de maĭ nainte.

Maĭ departe, principele apucându-se de

νος ὁ ἀρχηγέτης, καὶ παμμεγέσι κακοῖς ἀντιπαραβαλλόμενος. ἐς σκάμματα κατηνέχθη παλαίων· ὅτε γοῦν καὶ τὸ σύντονον ἐπιτείνας τῆς γνώμης, καὶ τὴν διάνοιαν ἀναπετάσας, τὰ πάλαι δὴ προφύντα κακὰ ἀνέσπακε πρόῤῥιζα, καὶ τὰς ἀντικειμένας ἁπανταχῇ προσβολὰς χειρωσάμενος τὴν αἰθρίαν ἀντεισήγαγε καὶ ῥαστώνην· καὶ μέντοι τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ ἀνέκαθεν δι' επιστροφῆς ἔχων, καὶ περὶ αὐτὰ ἐπιεικῶς προθυμούμενος μηδ' ὅπως οὖν ἔλαθεν ὅλως τῇ εὐρυθμίᾳ αὐτῶν, καὶ στεῤῥότητι προσγενόμενος, τὰ περὶ τούτων καθήκοντα ἀείπου ὑφηγησάμενος καὶ παρακελεύσας· ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν τοῖς γε περὶ τὴν πολιτείαν σπουδαίως ἐγκατασχολούμενος, προσόδων τε καὶ τελῶν μεταριθμήσεις, βασιλείων ἐπιταγμάτων ἐξεργασίας, ἀνορᾶς πρὸς ἀστικὸν κάλλος, καὶ ἐμπόρων διατάξεις, ἡβόντων μουσεῖα, καὶ ἅπαξ ἅπασαν τοῦ καθεστῶτος καιροῦ τὴν συναρμογὴν, καὶ ταῖς χρείαις συνάδουσαν εὐταξίαν διετέλει φιλοτιμούμενος, ἐς ἂν διετίαν μὲν ὧδε πως, καὶ ἐπέκεινα ἐπὶ τῆς δεσποτίας παρεληλακὸς, εἶτα δὲ ὑπο θορύβου τῶν ἀπὸ Κραγιόβης στάσει αὐτομολούντων, καὶ ἐνίων ἐπιστολῶν ἀπόῤῥητά τινα ἐξορχουμένων τῷ βασιλεῖ, ἄφνω τῆς ἀρχῆς ἀποσειόμενος, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς πατρίδος κάθοδον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα διανύσας, αὖ πάλιν ὑπὸ χρεῶν, καὶ δανείων τῇ εἱρκτῇ ἀνιαρῶς καθυποβέβληται.

αψνη. Ἀμέλει γοῦν ἐντούτῳ καιροῦ τῆς κατὰ τύχην φαύλης παιδιᾶς, καὶ αὐτομάτου περιπετείας ταυτὶ τὰ ἀθύρματα τὸ πεπρωμένον ἐξέφηνε· καὶ γὰρ τὸ τῆς τύχης ἀμφιῤῥεπὲς, καὶ παλίμβολον προσεξείκασται ῥεύμασι ἄμπωτιν παλινδρομούσης θαλάσσης, καὶ πλάστιγξι τρυτάνης παρέοικε, ὑπὸ φυσήματι ἀνέμου κενεμβατούσαις, καὶ παλλομέναις ἀστάτως, ἔνθα δόξῃ τῷ πνεύματι· ἐνθέντοι τοίνυν οἷάπου ἐπὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις εἴωθε πλειστάκις ἀναμοχλεύεσθαι τὰ ἑδράσματα, τῶν κατὰ βίον Πρωτέως δίκην μετηλλαγμένων, καὶ τῇ δε πάντως εὖ μᾶλα τουτωνὶ ὑπὸ τῇ ὠθομανικῇ ἀρχῇ ῥᾶστα περιτραπέντων, ἅμα τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ δυνάστου, τὴν ἡνιοχίαν κλεινῶς διεδέξατο, ὅ γε τῆς Μολδαβῶν πρύτανις Σκαρλάτος Γρηγορίου· ἀνὴρ μὲν ἀγαθοφυὴς, καὶ τῇ εὐμενείᾳ ἐπιεικέστατος, τὸ γε ἄχολον καὶ μειλίχιον τῆς γνώμης ἑκασταχοῦ κρατύνων. οὐ μᾶλλον δὲ τῇ μεγαλοφυΐᾳ, καὶ τῇ τῶν ἐνόντων πείρᾳ· ἀρτίτοκος γὰρ ἐν ἡγεμόσι, διανεμόμενος τὰ πηδάλια, ἢ τῷ πειθήνιον αὐτὸν τυγχάνειν γε ὄντα, καὶ μάλα δήπου εὐάγωγον τοῖς ἀτρακέως ὑποτιθεμένοις τὰ δέοντα· ταύτῃ τοίνυν προσηνεστάτην μὲν τὴν φυὴν, καὶ πραεῖαν μετειληχὼς (ὅπου γε καὶ οὐ πάνυ εὐμαρῶς τὸ ἤπιον

activitatea politică și měsurându-se cu relele cele fórte marĭ, se pogorî la luptă pe teren. Atuncĭ decĭ întindêndu-șĭ puterea rațiuneĭ și desvělindu-șĭ cugetarea, smulsă din rădăcină relele acum de mult crescute, și învingênd atacurile opuse luĭ de pretutindene, introduse liniștea și înlesnire de tóte. Apoĭ avênd tot-dé-una în gând cele divine și sacre și mișcat de cuvenita ardóre pentru ele nicĭ cum nu le-a uĭtat ocupându-se fórte de buna lor rânduélă și întărire, pururea prescriind și ordonând cele cuvenite la dênsele. Peste aceste, serios ocupându-se maĭ ales cu cele ce privesc guvernul, ambiționa a se distinge continuŭ în reforme de veniturĭ și dărĭ, în executărĭ ale ordinelor împěrăteștĭ, în facere de piețe publice spre frumseța orașuluĭ în regulamente pentru negustorĭ, în scóle pentru tinerĭ, și în genere în tótă buna întocmire pentru timpul de atuncĭ și în ordinea conformă cu trebuințele. In cât, continuându-șĭ în așa chip domnia doĭ anĭ și maĭ bine, în urmă, din causa turburăreĭ celor ce trănsfugise după revolta din Craĭova, și a unor epistole ce destaĭnuĭaŭ niște secrete la împěratul 62), de o-dată este îndepărtat de la domnie, și reîntorcêndu-se în patrie la palatul princiar, ĭarășĭ trist fu aruncat în carceră din causa datorielor și a împrumuturilor.

(1758). Cu adevěrat, destinul în acest timp a arětat aceste păpușeriĭ de joc neînsemnat al sórteĭ, și de peripeție a întêmplăreĭ. Căcĭ învăluirea și nestatornicia sórteĭ se asémănă cu curentele măreĭ ce se mișcă în flux și reflux, și cu talerile cumpeneĭ ce în aer se clatină de suflarea vêntuluĭ și necontenit înclină, în cotro ar bate vêntul. De aicĭ urmă, că precum în lucrurile omeneștĭ adesa se întêmplă a se scormoli fundamentele, căcĭ cele ce privesc vința se schimbă ca Proteū 63), așa în adevěr și aicĭ prea ușor se resturnară aceste maĭ ales sub guvernul Otoman, în cât odată cu plecarea domnuluĭ, glorios primi cârma guvernatorul Moldovenilor Scarlat Grigoriu. Bărbat de la natură bun și de o blândețe fórte plăcut, întindênd pretutindenea nesupărăcĭunea și dulcéța caracteruluĭ sěŭ; Iar acésta nu atâta din mărime de geniŭ și esperiența lucrurilor (că decurênd întrat între principĭ administra cârmele). pre cât pentru că s'a întêmplat a fi docil și maĭ cu samă ușor de condus de către ceĭ ce-ĭ esplicaŭ lămurit îndatoririle. Decĭ așa

εὕροι τις ἂν ἐπὶ τῶν κρατούντων, τῆς ἐπὶ δυνάμει ὑπερφιλοτιμίας κομιδῇ ἀναφυσώσης, καὶ ἐπὶ τὸ θυμικὸν καὶ εὐπαράφορον ὑποθηγούσης τὸ φρόνημα) ἀναλγητότερον ἤ που, καὶ προσφυῶς διευθετεῖ τὸ ἀρχόμενον.

αψνθ. Καὶ δὴ ὑπό τῇ τὴν ἀρχὴν κεκυρωκυίᾳ πρὸς ἄνακτος δέλτῳ, ἐς τριετίαν ἐμπεδοθέντος τοῦ διοικήματος, νῦν γε τὸν ἐπὶ Κραγιόβης χῶρον πρὸς ὠθομανῶν τἀκεῖσε προλυμηναμένων, καὶ τὸ πᾶν ἀνακυκώντων, σχετλίως πιεζούμενόν τε καὶ τρυχωθέντα, τοῦ παντὸς ἀναῤῥύσασθαι, καὶ μεθαρμῶσαι ἀντιπεποίηται· καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀνάσσης πόλεως τῇ αὐτοῦ προτροπῇ ἀφικόμενοι οἱ τοῦ ἄνακτος πρόκριτοι λειτουργοὶ, καὶ τἀκεῖσε ἀναμαστεύσαντες ἀκριβῶς τοὺς ἀναφανδὸν ἠδικηκότας τὰ δημόσια τέλη καὶ τοῦ ὑπηκόου ἄρδην καταστρηνιάσαντας, τῇ ἀνὰ χεῖρας βασιλείᾳ ἐπιταγῇ ἐντεῦθεν ἐξήλαυνον, ὥς γε καὶ τοὺς προδιαῤῥηγνυμένους ἐπιχωρίους τῆς λύμης ἀπαλλαγέντας βραχύ τι λελωφηκέναι, κἀκεῖνον τῆς ἐπιῤῥοίας τὸν συρφετὸν ἑπτακοσίαις σκευοφόροις ἁμάξαις ὅτι τάχιστα ἐκφορηθῆναι τοῦ χώρου· ἐπὶ τούτοις μὲν οὖν ἵνα ἅπας ὁ βόρβορος ἑκασταχόθι ἀποκαθαίροιτο τῶν ἐς τοῦτο σταλέντων βασιλείων ὑπουργῶν καὶ περὶ τὰ τῆς κάτω Δακίας χωρία ἀφικνουμένων, οὐκ ἔλαττον τῶν ἐκεῖσε ἐπηρεαζόμενα, κῶμαι, πολύχνιά τε, καὶ ἀγροὶ ἅμα τῷ πένητι δήμῳ πάλαι που κατασυλληθέντα τοῖς λυμεῶσι, παραχρῆμα τῆς ὑπεναντίας ῥύμης ἀπήλλακται, καὶ συλλήσεως ἀπειργομένων τῶν πολεμίων.

Οὕτω τοίνυν διωκημένης περὶ τὴν ἡγεμονίαν ταύτην τῆς χώρας, ἐδόκει ἂν τὸ πολίτευμα ταῦτα γε ὑπ᾿ ἀνδρὸς τὴν φυὴν πραέως τε καὶ ἠπίου πρυτανευόμενον, ἐν εὐθυμίας ῥαστώνῃ χωρεῖν καὶ κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι, εἰμὴ λώβης τινὸς προσεπησκηψάσης τὰ τῆς θέμιδος ἀναφανδὸν κατεπεπάτοιτο δίκαια· ἀλλὰ γοῦν ταῦτα παρημέληται καὶ ὅλως ἀποκέκρουσται τοῦ βήματος, οὐκ οἴδαμεν ὅπως, θάτερον δὲ, ἢ ὑπό τῆς τοῦ δυνάστου ἀφυΐας, καὶ ἀνειμένου φρονήματος εἰκάσειεν ἄντις ἐπί δικαστηρίων τὰ ἀθέμιτα παρεισβληθῆναι· πολλάκις γὰρ πραότητος ὑπὸ προσχήματι ἔστιν οὗ ὑποσκήπτουσα ἐναβρύνεται βλακεία τε καὶ νωθρότης, καὶ τῷ τῆς ἠπιότητος προσωπείῳ παρεγκεκάλυπται τὸ τῆς γνώμης εὔηθες, καὶ γε ἀτεχνῶς πραέα. καὶ εὐμενῆ φαίη τίς ἂν ἄνδρα, ἄλλως γε ἀφυῆ καὶ ἀξύμβολον, ἢ ὑπὸ πλουτομανίας ἱμέρῳ τουτὶ γεγονέναι δόξειε· ἐπείπερ χρηματολόγος, καὶ τοῖς κειμηλίοις ἀενάως προστριβόμενος νοῦς, χρυσὸν

avênd parte de o natură fórte docilă și blândă, de sigur póte conduce supușiĭ potrivit natureĭ și maĭ fără asprime. (maĭ alts că nu s'ar putea prea ușor afla blândeța la ceĭ ce domnesc, căcĭ ambițiunea cea prea mare a putereĭ în genere ĭĭ îngânfă, și le escitéză mintea spre mânie și pornire neraționată).

(1759) In urmare, stabilit fiind guvernul pentru treĭ anĭ, prin cartea împĕrătéscă de confirmarea domnieĭ, de o cam dată Scarlat se apucă a regula și salva cât maĭ curênd laturea Craĭoveĭ, cea cumplit asuprită și strivită de Otomaniĭ, cariĭ pe acolo maĭ nainte prădase și boștĭurasă totul. Așa, dupre îndemnarea luĭ venind din capitală ceĭ maĭ distinșĭ dregătorĭ aĭ împĕratuluĭ, și examinând scrupulos cele de acolo, cu ordinul împĕrătesc în mână aŭ alungat de acolo pre ceĭ ce fățis strîmbătățisă impositele publice și se sumețisă de tot contra supușilor; în cât și locuitoriĭ maĭ nainte strivițĭ, eliberațĭ de calamitate începură în scurt timp a răsufla, și acea adunătură de împilătorĭ, încărcațĭ in șépte sute de care de transport fură cât maĭ iute espeduițĭ din localitate. După aceste, pentru ca tot nămolul rĕuluĭ de pretutindene să se curĕță, ministriĭ împĕrăteștĭ trimișĭ pentru acésta, venind și în părțile de jos ale Dacieĭ, nu maĭ puțin vătămate de cât acelea pre cum sate, orașe și țarinĭ dimpreună cu poporul sĕrac de mult încă prădate de jăfuitorĭ, de îndată fură eliberate de sila contrară și de pradăcĭune, înfrânându-se dușmaniĭ.

Decĭ țara fiind în acéstă domnie așa cârmuită, se părea că statul administrat maĭ ales de un bărbat de natură blândă și móle, ar fi propășit cu înlesnire în buna ordine și condus dupre dorință, de nu prin o vătămare cotropitóre, s'ar fi călcat fațiș drepturile justițieĭ. Da, aceste în adevĕr fură negligĭate și cu totul îndepărtate de la tron nu știŭ cum, dar pentru una din douĕ: saŭ ar putea presupune cine-va că nelegĭuirele se întroduse la tribunale din causa simplicitățeĭ domnitoruluĭ și a caracteruluĭ sĕŭ celuĭ indolent: că adesa sub forma blândețeĭ furișindu-se pe une-locurĭ se înmândrește prostia și tîmpirea, și sub masca bunătățeĭ se acopere ușurimea și stupiditatea mințeĭ, așa că maĭ în genere s'ar putea numi bărbat blând și bun, cel ce de alt-fel ar fi incapabil și netrebnic; orĭ s'ar părea ca acésta s'a

ἑκασταχόθεν ἀποξέσθαι διαπειρόμενος, κόρον οὐκ οἶδε ποτὲ, τῇ ἀργυροβόρῳ λύσσει ὑποβρύχιος οὐδαμῶς προσέσχε καθήκουσι, θεσμοὺς οὐκ ἀναμαστεύει, τῆς δίκης εἴωθεν ὑπερφρονεῖν· κριταῖς δεκαζομένοις ἤδη πῶς ἀνῆκε ῥυτῆρας· τοὐντεῦθεν ἄρα ἐν πολλοῖς τρανῶς κατηδίκηται κερματιζόμενον τὸ ὑπήκοον, οἷς γὰρ δέδοται τὸ δικάζειν, θέμιστας δίκης ἐκαπηλεύσαντο, καὶ δὴ μᾶλλα τῶν συγκλητικῶν ὁ ἐν τοῖς δικανικοῖς θεμιστεύων, καί περ τὴν ἡλικίαν γεγηρακὼς, καὶ μόνον οὐκ ἤδη πέμπελος καὶ τυμβογέρων, τύφῳ ἐγκειμένης ἀλαζωνίας ἰλιγγιῶν οὐχ ἥκιστα δὲ λιμώττων χρυσοῦ, ὡς ἔδοξεν ἐπ᾽ ἀδικήμασιν αὐτοῦ τῷ παραφόρῳ βουλήματι, ἄρδην τοὺς νόμους διεσυλήσατο.

Ταύτῃ μέντοι γε περὶ δίκας καὶ δικαστὰς ὑποσκάζουσα ἡ τοῦ πολιτεύματος κίβδηλος τηνικαῦτα διοίκησις, τοὺς ἐν ἄστει, καὶ ἀλλαχόθεν τοῦ χώρου ἐπιφοιτήσαντας κατέθλιβε καὶ διεθορύβει· κἀντεῦθεν πως ἐδόκει τὸν πάλαι ἑαυτῆς κηδεμόνα ἡ δυναστεία, δυοῖν ἐτῶν τῆς ἀρχῆς προολισθήσαντα ἀναζητεῖν, ῥύθμισιν κράτους ἐπάξοντα πρὸς φυεστέραν, καὶ πόλεως κεχηνότα ἰασόμενον τραύματα· ὅν γε καὶ θεία τὶς τοῦ κρείττονος πρόνοια, προ έτους μὲν νεύματι βασιλείῳ τῆς εἱρκτῆς ἀπαλλαγέντα· ἄρτι δὲ τὴν ἡγεμονικὴν τήβενναν ἀμπεχόμενον, ἐς τὴν τῶν Βλάχων ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἕδρας περικλεᾶ μετήνεγκε καὶ ὑπερόλβιον.

ᾳψξα. Ὅτε γοῦν καὶ θέμις αὐτόχρημα δικαστηρίοις ἅμα παρεκαθέζετο, θεῖα τε καὶ ἀνθρώπινα ὑπὸ διευθύνοντι συνέσεως λόγῳ ἐμμελῶς συντέτακται, πάντα πέπαυσται τὰ δεινὰ, ἀρχῶν μεταπτώσεις, διωγμοὶ, εἱρκταὶ, ὀστρακισμοὶ. περιήρηνται, ὁ χειμέριος κλύδων ἐκόπασε, τέρψις δήπου κεκράτηκε, καὶ θυμηδία πανταχῶσε τῆς ἀρχομένης καθήκουσα.

Τοιγαροῦν ἀλλεπαλλήλου τε, καὶ ἀμοιβαίας εἱρμὸν τροπῆς ἀείπου παρείληφε τὰ ἀνθρώπινα, ἀστάτως φερόμενα, καὶ ἐς ποικίλας μορφὰς μεταπίπτοντα, ἐξ ὅτου δήπουθεν γενέσεως, καὶ φθορᾶς καθάπερ ἐν τῇ φύσει πολυσχεδῇ ἀναπέφυκε φάσματα, ἐκ σπερμάτων μετηλλαγμένων τῶν μορίων τῇ ἀναπτύξει ζώωντε εἴδη ἀλλήλων διενηνοχότα, καὶ φυτῶν δένδρων, ἀνθῶν, καρπῶν, πεπείρων μυριόχροα κάλη, σκώληξι δ᾽ ἀποτικτόμεναι, ψυχαί τε καὶ χρυσαλίδες, χέρσος ἐξ ὕδατος, ὧραι παραλλαττόμεναι ἀμοιβαδὸν, ὥς γε τῷ ἔαρι,

întêmplat din iubirea de înbogățire: căcî o minte socotitóre de banî, pururea frecându-se prin odóre și încercându-se a rade aur depretutindene, nu cunóște nicî un sațiŭ, ci cufundată în turbata fóme de argint nu este atentă nicî cum la îndatorirî, nu observă legele, se deprinde a despreţui dreptatea și în fine lasă frâul în voia judecătorilor corupţî [64]). Din acéstă causă, supușiî pungițî fățiș, în multe fură strâmbătățițî: căcî ceî însărcinațî cu judecarea vindeaŭ drepturile judecățeî. ïar maî ales dintre divaniștî președintele judecătorilor de și bătrân de vrêstă și aprópe cădêtură și cu un picîor în mormênt, ameţit de fumul înnăscuteî luî îngâmfărî, dar numaî puţin flămând de aur desfiinţă cu totul legele, precum s'a arĕtat din prea pornita luî voinţă la nedreptățî.

Decî așa schîopătând în privirea judecăților și a judecătorilor corupta administrare de atuncî a statuluî, apăsa și turbura pre orășenî și pre ceî ce veniau de aîurea din ţară. Pentru care, se părea că domnia dorește pre vechiul eî cârmuitor, alunecat cu doî anî maî nainte de la putere, pentru ca să aducă statuluî o ordine maî naturală și să vindece ranele cele adâncî ale orașuluî. Pre acesta, adevĕr eliberat din carceră cu un an înainte prin voinţa împĕrătéscă, și de curând investit cu mantia domnéscă, providenţa divină aceluî prea Puternic îl transferă glorios și prea fericit pe tronul domnesc al Valahilor.

(1761). Când decî se înstalâ tot-o-dată în tribunale însășî dreptatea, și armonios se întocmiră cele divine și umane de rațiunea, ce cu înțelepcîune guverna; atuncî tóte relele încetară, prefacerî de dregătoriî, persecuţiunî, închisorî și ostracisme (exilărî) dispărură, furtuna cea vijelósă se alină, și predomni veselia și bucuria respândindu-se preste toţî supușiî [65]).

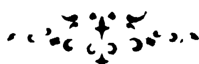
Prin urmare, evenimentele omeneştî totdé-una aŭ avut un șir de întórcere alternativă și reciprocă, necontenit mișcându-se și prafăcêndu se în felîurite forme, de când adecă s'aŭ arătat precum în natură multiple forme de nascere și perirĕ, deosebite speciî de animale și plante provenite din desvoltarea părticelelor schimbate încă din seminţe. frumusețî de colorî înfinite de arborî, florî și fructe cópte, fluturî și chrisalide născuţî din vermî, uscat din apă, anotimpurî preschim-

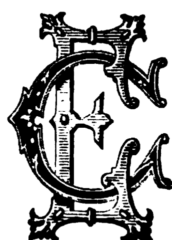
ἅττα χειμὼν κατέλυσε, θάλλοντα ἀνανιεύεσθαι, καὶ πλείω που ἕτερα ὁσημέραι περιαθροιζόμενα, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ἄλλων ἄλλως παρατραπέντων, ἔθνη, ἤθη, νομοθεσίας, πόλεις τε καὶ δυναστείας ἀκάθεκτος χρόνου καταβιβρώσκει φορά, ἄλλα τε ἀλλοίᾳ μεταρρυθμίσει ἀναφυόμενα διαμπερὲς ἀντεισάγεται· σκύλλαν τὸν χρόνον φαίη τὶς ἄν, δεινὸν καὶ κατάπτυστον τέρας, τοὺς παραπλέοντας ἁρπάζουσαν, χάρυβδιν ἀναταρασσομένην ἤ γε τῆς συστροφῆς, καὶ δίνης τῇ παλιῤῥοίᾳ ἐκτραχηλίζουσα, ἐς βυθὸν τὰ σκάφη ἀναῤῥοφοῦσα καθίησι· πλοῦν ὑπὸ θυέλλῃ καὶ ναυαγίᾳ κλυδονιζόμενον, καινῶν ἔμπης ἑκάστοτε πραγμάτων ἠπείρους ἀνακαλύπτοντα· πόλεμον βίου ἀλλοπρόσαλλον, μεταβολαῖς θορυβούμενον, περιστροφαῖς σκολιὸν λαβύρινθον, καὶ δυσδιεξίτητον, θέατρον, συνελόντι φάναι ζώντων βροτῶν, ἐν ᾧ σκηναὶ καὶ δράματα ἀμμοιγῆ, ἅττα πῇ μὲν γελοίως ὑποκριταῖς κωμῳδούμενα πληθὺς μυκτηρισμῷ παραμείβεται, πῇ δὲ τραγικὴν προτείνοντα λύμην, θρήνῳ κοπτόμενος ὄχλος τακερὸν ὀλοφύρεται· τοὔνεκα „οὐκ ἀπεικότως ὁ κόσμος, Δημοκράτης φησί, σκηνή, „ὁ βίος πάροδος, ἦλθες, ἴδες, ἀπῆλθες· καὶ ἑχομέ„νως ἀλλαχόθι, ὁ κόσμος ἀλλοίωσις, ὁ βίος ὑπό„ληψις. (Δημόκρ: γνῶμ:).

Ταύτης οὖν ἐπὶ τοῦ δακικοῦ κράτους νυνὶ γενομένης τῆς παραμείψεως ἥ γε καὶ ἄλλας ἐφεξῆς ὀψέποτε συμπαρομαρτ(ουμένας), προκαταγγέλουσα ἡ τῶν πραγμάτων προϋπεμφαίνει ἀλλοίωσις, ἵνα μὴ ἐπ᾽ ἀδολεσχίαν ἄσχετον καθορμῶσα ἡ ξυγγραφὴ προσαράξῃ, και γε ἐπιμηκέστερον ὑπερτείνει μακρολογίᾳ παρεκδραμοῦσα, πέρας ἔστω κἀμοὶ τοῦ λόγου, τὸ τῆς παριππευσάσης δυσπραγίας τέλος, καὶ ἡ τῆς εὐκλείας ἐμφάνεια, δίκας, εἰ μὴ τῇ γραφῇ, εὐτραπελείας δήπου και χάριτος τοῦ λόγου χηρεύοντος, ὥσπερ ἐξ ανειμένης νευρᾶς οὐκ εὐστόχως ἐπεβάλομεν, μηδαμὴ πως ὑφέξοντι, ἅτε δὴ τὸ σύντονον τῆς σπουδῆς πρὸς τὸν ἥρωα, καὶ ἀξιέραστον φίλτρον τῇδε διατρανώσαντι.

bate pe rând, în cât primăvara înflorind reîntineresc cele ce Iarna le-a destruș, și multe altele care în fie-ce di se observă; așa și în cele omenești, altele alt-felîu se schimbă; naţiunî, moravurî, legislaţiî, orașe și dinastiî, pre care neîntreruptul curs al timpuluî le consumă, și neîncetat prin prefacere introduce altele alt-feliŭ formate. In cât, ar dice cineva că timpul este ca Scila, monstru teribil și uricîos ce răpește pe plutitorî; Charibda turburată, care resturnându-se prin vertejirea volbureî și a vultóreî, și înghiţind vasele le duce în adânc [66]); navigare învăluită de vijelie și amenințată de naufrângere, dar care descopere tot-dé-una continente de noŭě lucrurî. Resbel mutual al vieţeî agitat de prefacerî; labirint cu învěrtiturî resucite și fără capět; într'un cuvênt, teatru de muritorî viî. în care apar scene și drame amestecate, care une-órea fiind ridiculisate comic de actorî, mulţimea trece pre lângă ele cu despreț, Iar altă-dată înfăţișind-o nenorocire tragică, poporul cuprins de plâns le jălește duIos. Pentru care nu fără sémĕn de adevěr Democrat dice [67]) că: „lumea este o scenă, „Iar viaţa cântarea introductivă: aî venit, aî „vĕdut, aî plecat. Deaseminea aIurea dice: „lumea este o prefacere, Iar viaţa o recepţi„une". (Democr. Sentenţe).

Deci întêmplându-se acum în statul Dacic acéstă schimbare, cum prefacerea lucrurilor de maî nainte arată prevestind că maî departe când-va aŭ să urmeze și altele, apoî pentru ca acéstă scriere să nu se alunece înclinând spre neměsurata vorbire, și să nu se întindă prea mult scăpătând în lungă cuvêntare, sfîrșitul nefericireî ce ne-a însoţit pênă aicî, și arětarea glorieî, să facă capĕt și cuvêntuluî meŭ; sperând a nu fi criticat de cât doar din partea scriereî, că adecă cuvêntul meŭ ar fi lipsit de graţiî și glume ca și cum săgetând cu arc móle n'așî fi lovit la ţel; dar cutez a dice că prin acéstă scriere mî-am manifestat zelul cel ferm și Iubirea cea ardentă cătră Eroŭ.

NOTE EXPLICATIVE

La Cronicul luĭ Constantin Depasta Peloponisianul.

1). În genere acéstă espunere de principiĭ a faptelor omeneștĭ este subtilă și grea de înțeles, căcĭ *Depasta* admite în istorie ideele contimpurane luĭ, ale luĭ J. B. Vico (Scienza Nuova), dupre care evenementele istorice se desfășură în treĭ marĭ cercurĭ: Vĕrsta divină, cea Eroică și cea Umană.

2). Principatele sub Fanarioțĭ ajunsesă atât de subordinate Turcilor, încât Depasta adesa le numește Satrapiĭ séŭ Pașalîcurĭ ale împĕrățieĭ Turceștĭ.

3). Locuitoriĭ din Tracia, trecuțĭ în proverb pentru ignoranța și prostia lor.

4). Κύρβεις și ἄξων colóne și table de lemn ce se învêrtiaŭ în jurul uneĭ osiĭ și pre care la ceĭ vechĭ se scriĭaŭ legĭ, ordine ect. Ear δέλτας tablă triungulară ca △ tot pentru acest usŭ.

5). *Filosof Cinic* din Teba, înflori în Sec : IV ante Chr.

6). *Pindar* poet liric din Beotia, înflori în secl. al V ante Chr.

7). *Plutarh* celebru biograf grec, a înflorit în secl. II după Christ.

8). *Epictet* filosof stoic din Frigia, înflori în secl. II post Chr. renumit pentru estrema sa răbdare și suferință.

9). Aicĭ se face aluzie la legea ricorsi a luĭ J. B. Vico, învĕțat Italian, carele admitea că Istoria omenireĭ se desvoltă perpeturĭ în treĭ marĭ cercurĭ.

10). La greci pentru a fi excelent învingĕtor la luptele olimpice se cerea a învinge în săritură, disc, alergare, trântă și asvârlire cu lancea. La acéstă grea, dar' gloriósă luptă se face alusiune.

11). *Pașii de Vidin, Silistra* și *Babadag* eraŭ însărcinațĭ, de pórtă a supraveghia pre Domnĭ și gerarea afacerilor politice din Valahia.

12). Veḑĭ ce ḑice despre acest început de domnie și Neculcea, pag- 368, editura de Bucureștĭ 1872.

13). Impĕratul căḑut este Ahmet, iar cel noŭ instălat Muhmud. Veḑĭ maĭ pre larg de acéstă revoluțiune Neculcea pag. 368. Opul citat.

14). Domnul neguțitor de oĭ de care se amintește aicĭ este Butucachi, sirb de neam, carele însĕ n'a apucat a veni în Moldova, omorît fiind pe loc. Veḑĭ neculcea pag. 368.

15). Acesta este Topal Pașa, amicu luĭ Constantin. Veḑĭ Neculce pag. 370. — Depasta consideră principatele ca niște pașalîcurĭ Turceștĭ, pentru care le și numește adesa *Satrapii.*

16). Despre acéstă intrigă veḑĭ Neculcea pag. 371.

17). Cine este Dómna Ecaterina, veḑĭ Neculcea, pag. 370—371.

18). Veḑĭ Neculcea, pag. 377.

19). Veḑĭ atât despre Moscalĭ, cât și de Tătarĭ Neculcea, pag. 382.

20). Despre acéstă a doua Domnie a luĭ Const. Mavrocordat veḑĭ Necul. pag. 376 și următórele: și Enachi Cogălnicénu pag. 203, ect.

21). Care înrudirĭ nu s'aŭ făcut. Neculce, pag. 388.

22), Acesta este Ismail pașa, Neculce. p. 379.

23). *Tespid* primul poet tragic, înflori în secl. VI în Atena.

24). Veḑĭ Neculcea, pag. 391 ; și En. Cogăln. pag. 201.

25). Despre acest rezbel veḑĭ Neculce pag. 394.

26). Veḑĭ Neculce, pag. 394 și 395.

27). Despre aceste hărțielĭ, dar maĭ ales despre bătaia dicisivă ce a avut loc la Târgoviștea, Piteștĭ, și Perșinarĭ din district. Dâmbovițeĭ : veḑĭ Fotino Tom. II pag. 315, edit. Viena 1818 : și Tunusli pag, 292, Viena 1806.

28). Veḑĭ Neculcea, pag. 396.

29). Veḑĭ Neculcea pag. 394 și 396.

30). *Neculcea*, pag. 397.

31). Acésta este armata Turcéscă ce se întorcea de la Vidin, unde bătusă pe Valis generalisimul Némț, și alungasă pre Nemțĭ în spre Transilvania. Neculcea 396 pag.

32). Veḑĭ Fotino și Tunusli citațĭ maĭ sus, ediția Viena 1818.

33). Veḑĭ Neculcea p. 397.

34). In ochiĭ luĭ Depasta, pur grec Peloponisian, poporul român n'are alt nume de cât de mulțime, turmă.

35). De la 1718 Oltenia fu cedată Nemților la pacea de Pasarovițĭ până la 1739, când li se reluă prin pacea de Belgrad 1739.

36). *Neculcea* pag. 337, 401 402. — Despre pur-

tarea sălbatică a Tătarilor în aceste țĕrĭ, chiar când eraŭ ordonațĭ de Pórtă a ajuta pre Domn în resbóe, vedĭ și cele ce spune N. Chiparisa în viața luĭ Mihail Racoviță Voevod.

37). *Neculcea* pag. 405. Cogăln. pag. 201.

38). Despre acéstă incursiune a Cazacilor Donțĭ, vedĭ Neculcea, pag 410.

39). Cu ocuparea Olteniei de Nemțĭ la 1718. Acum însĕ bătuțĭ fiind de Turcĭ prin pacea de Belgrad 1739, se reîntórse Țăreĭ Româneștĭ.

40). Despre reformele ce a făcut în Valahia se póte înțelege din cele ce spune Ión Canta (ediția Bucureștĭ, Letopiset. Tom. III. pag. 183) că a făcut în Moldova Const. Mavrocordat în a doua a sa domnie. Dar despre cele ce se amintesc aicĭ vedĭ D. Fotino, Tom. II pag. 317 și Tom. III pag. 346 despre reformă. Și Tunusli, Cap. 28, reforma luĭ C. Mavrocordat.

41). Papucul Tragedianilor, carele se potrivĭa la ambele picĭóre și dară schimbăcĭos.

42). *Neculcea,* pag. 412 și 416.

43). Vedĭ Conta pag. 185, ediția de Bucureștĭ, 1874 (în Letopisețile țĕreĭ Moldoveĭ de M. Cogălnicénu).

44). *Canta,* pag. 183, Neculce p. 420 și Cogăln. Enachi 203.

45). *Empidoclu* celebru filosof Pitagoric înflori în secl. V în Sicilia. Ante Christ.

46). *Neculcea,* pag. 417. Canta pag. 183. En. Cogălnic. p. 203.

47). *Neculcea,* pag. 420. — Patriarhii Alexandrieĭ și a Ierusalimuluĭ. En. Cogălnic. p. 204.

48). Vedĭ Cogălnic. Enachi, pag. 216.

49). *Enac. Gogălnicénu* pag. 213.

50). *Platon* în Fedru.

51). Loc de exilare la Turcĭ.

52). *Omer, Iliad.* A.

53). *Areas* vestit și eroŭ grec, Sofoclu l'a descris în fragedia Filoctetu.

54). *Odiseŭ* renumitul Eroŭ din Itaca; Omer 'i-a descris peripețiele în Odisea. Neoptolem filul luĭ Achil, fu adus împreună cu Filoctet la rezbelul Troeĭ de către Odiseŭ.

55). Descrierea periculelor marine era la grecĭ fórte îndatinală, ca loc comun se vede și din Epistola luĭ Sinezie către frate-săŭ Evopțiŭ.

56). Cucoveĭcele sunt așa de multe la Atena în cât proverbul: γλαῦξ ἐς 'Αθήνας însemna ceva de tot ordinar și cunoscut de toțĭ. Delfinul peste maritim.

57). Nodul gardian din Frigia. pre care Alexandru cel mare îl tăe cu sabia. Ca proverb însémnă orĭ ce lucru greŭ de efectuat.

58). După Mahmud urmă Osman fratele precedenteluĭ. Ear Vizirul schimbat este Mustafa Pașa. Vedĭ Enachi Cogălnic. p. 228.

59). Acéstă propozițiune se póte traduce așa: *orĭ unde s'ar plăti de mai 'nainte pedépsa rĕuluĭ, oricare ar fi ea;* dar mi s'a părut clară cea înserată în text.

60). Proverbul grec luat de la representările teatrale: *D-ḑeŭ dupe mașină*=deus ex machina, corespunde întru cât-va proverbuluĭ nostru citat în text; pentru care am și făcut us de dînsul.

61). Staulul luĭ Augia regele Elideŭ, în care în 3o de anĭ stătusă 3 miĭ de vacĭ, și pre care l-a curățit Ercul într'o ḑi.

62). Despre aceste Epistole vĕḑu En. Gogăln. pag. 233.

63). Proteŭ ḑeŭ marin, carele avea facultatea a se preface în orĭ-ce voĭa.

64). Din acéstă caracterisare a luĭ Scarlat Grigoriu, se vede că el își trăgea origina din vre un zaraf de la Fanar.

65), *Enache Coyălnic.* pag. 245 și 248.

66). *Omer. Odis.* M. 85 și 104.

67). *Democrat* (de nu póte Democritu) un bărbat politic Atenén, contimpuran cu Demostenu. Ear' democrit vestitul filosof atomistic, carele a scris și un tratat despre Lume. Dupre mine citatul din text este a luĭ Democrit. Acesta înflori în secul al V ante Christ.

INDICE DUPA ALFABETUL ROMANESC

DE

Numele proprii, persóne și localități ce se întimpină în Cronicarii Grecești, lucrat în limba greacă și română.

CRONICARII
GRECI

3 2044 021 229 596

DEC 29 1922

